DÉLI ASZC KISKUNFÉLEGYHÁZI MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMISZERIPARI TECHNIKUM, SZAKKÉPZŐ ISKOLA ÉS KOLLÉGIUM

SZAKMAI PROGRAM

2025/2026.

Érvényes: 2025. augusztus 29-től

Összeállította: Rózsa Pál Csaba
igazgató

Jóváhagyta: Szerdai Zsuzsanna
főigazgató

Tartalom

1. BEVEZETÉS 6
1.1. Jogi státusz 6
1.2. A szakképző intézmény története 7
1.3. Képzési szerkezet 9
1.4. A szakképző intézmény küldetésnyilatkozata 9
1.5. A szakképző intézmény jövőképe 11

2. NEVELÉSI PROGRAM 10
2.1. A szakképző intézményben folyó szakmai oktatás pedagógiai alapelvei, értékei, céljai ……..12
2.2. A szakképző intézményben folyó szakmai oktató munka pedagógiai feladatai, eszközei, eljárásai…….. 14
2.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 16
2.4. A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok 19
2.5. A közösségfejlesztéssel, a szakképző intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok 21
2.6. Az oktatók helyi intézményi feladatai 22
2.7. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai 23
2.8. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal, képzésben résztvevőkkel kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje 24
2.9. A tanulóknak, képzésben résztvevőknek a szakképző intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje 29
2.10. A tanuló, képzésben résztvevő, a kiskorú tanuló törvényes képviselője, az oktató és a szakképző intézmény partnerei kapcsolattartásának formái 30
2.11. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata 34
2.12. A szakképző intézményváltás, valamint a tanuló, képzésben résztvevő átvételének, felvételének szabályai 40
2.13. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos terv 43

3. OKTATÁSI PROGRAM 43
3.1. A választott kerettanterv megnevezése 43

3.2. A szakképző intézmény egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és azok óraszámai, az előírt tananyag és követelmények ……..43

3.3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei 649

3.4 A közismereti kerettantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása..... 650

3.5. Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósítása 650

3.6. A választható tantárgyak, foglalkozások és az oktatóválasztás szabályai 652

3.7. Érettségi vizsga..... 652

3.8. A középszintű érettségi témakörei 655

3.9. A tanuló, képzésben résztvevő tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei 656

3.10. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei..... 664

3.11. A szakképző intézmény egészségnevelési és környezeti nevelési elvei …… 666

3.12.A tanulók, képzésben résztvevők esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések……..667

3.13.A tanulók, képzésben résztvevők jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei ……..……667

3.14. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása 660

3.15. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei 670

3.16.Tantermen kívüli, digitális munkarend szerinti szakképzésialapfeladat-ellátásának eljárásrendje ……..……671

3.17.Az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelménye a közismereti kerettanterv és az érettségi vizsga általános és részletes követelményei alapján……674

4. KÉPZÉSI PROGRAM 70

4.1. Oktatott szakmák, megszerezhető szakképesítések…….....676

4.2. Képzési és kimeneti követelmények és Ágazati alapvizsga leírása …….676

4.3. Programtantervek …….. 677

4.4. Előző tanulmányok beszámíthatósága…….....677

5. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM……677

5.1. A program célkitűzése…….....677

5.2. A program megvalósításának feltételei……679

5.3. A program megvalósításának színterei…….680

5.4. A program megvalósítása……..681

6. GINOP-6.2.3-17-2017-00022 „A szakképző intézmények átfogó megújítása az alapkészségek fejlesztése és a lemorzsolódás csökkentése érdekében” projekt keretében vállalt feladataink…….685

6.1. Komplex pedagógiai-módszertani terv…….685

6.2. Alapkészségfejlesztési terv……691

6.3. Második esély program……..699

7. A KOLLÉGIUM SZAKMAI PROGRAMJA……..709

7.1. Bevezetés…… …….709

7.2. Adottságok és lehetőségek intézményi szintű összegzése……714

7.3. A kollégiumban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai, jogi háttere ……716

7.4. A kollégium működése…… …723

7.5. A kollégiumi tevékenységrendszer fontosabb elvei…….……726

7.6. A kollégium szakmai tevékenységének szerkezete……..728

7.7. A kollégium kapcsolatrendszere……. 742

7.8. A kollégiumi nevelés minősége, eredményessége …….....742

8. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK…… ……..744

8.1. A szakmai program érvényességi ideje……745

8.2. A szakmai program értékelése, felülvizsgálata…….……..745

8.3. A szakmai program módosítása…….……745

8.4. A szakmai program nyilvánosságra hozatala……745

Legitimációs záradék…… …….746

1. sz. melléklet – Érettségi vizsga témakörei……749

2. sz. melléklet – Képzési és kimeneti követelmények és Ágazati alapvizsga leírása……753

3. sz. melléklet - Helyi programtantervek……..1154

4. sz. melléklet - Projektek 1305

5. sz.melléklet - Egészségfejlesztési program: biológia óra ……..1306

6. sz. melléklet - Egészégfejlesztési program: osztályfőnöki óra ……1308

7. sz. melléklet - Egészségfejlesztési program: idegen nyelvi óra……1311

8. sz. melléklet - Egészségfejlesztési program: testnevelés óra……1314

9. sz. melléklet - Egészségfejlesztési program: mindennapos testmozgás …….1316

10. sz. melléklet - Egészségfejlesztési program: iskolapszichológus…….1317

11. sz. melléklet - Egészségfejlesztési program: elsősegélynyújtás…….1320

12. sz. melléklet - Egészségfejlesztési program: állapotfelmérés……1323

13. sz. melléklet - Kollégiumi csoportfoglalkozások helyi tanterve……1331

1. BEVEZETÉS

1.1. Jogi státusz

Az intézmény hivatalos neve: Déli ASzC Kiskunfélegyházai Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium

Székhelye: 6100 Kiskunfélegyháza, Petőfi S. u. 2/A.

Telephelyek:

- Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium melegítő konyhája és étkezdéje

  6100 Kiskunfélegyháza, Pázmány utca 2.

- Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium Tangazdasága

  6100 Kiskunfélegyháza, Csongrádi út 090/7, 088, 91/1, 91/2, 91/3, 91/4, 092/1, 092/2, 098/4 hrsz.

- Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium Húsipari Tanüzeme

  6100 Kiskunfélegyháza, Csólyosi út 824/2, 824/13 hrsz.

- Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és KollégiumMintaboltja

  6100 Kiskunfélegyháza, Mártírok útja 2.

Alapításának ideje: 2020. július 1.

Alapította: Agrárminisztérium

1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 11.

Típusa: többcélú szakképző intézmény

A tevékenységek jellege alapján: szakképzési és köznevelési feladatok

Képzési formák: technikum, szakképző iskola, felnőttoktatás, felnőttképzés

Képzések ágazata: Élelmiszeripar, Mezőgazdaság és erdészet

Közszolgáltató szerv fajtája alapján: költségvetési szerv

Feladatellátáshoz kapcsolódó funkciója: önálló költségvetéssel nem rendelkezik

Fenntartó és irányító szerve: Agrárminisztérium

1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 11.

Jogszabályban meghatározott közfeladata:

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerinti szakképzési feladatok: technikumi, szakképző iskolai és felnőttképzési feladatok, valamint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény szerinti köznevelési feladatok: technikumi és szakképző iskolai feladatok ellátása.

Az intézményvezető: az igazgató kiválasztása nyilvános pályázat útján történik. A pályázat mellőzhető, ha az igazgató ismételt megbízásával a fenntartó és az oktatótestület legalább kétharmada egyetért. Egyetértés hiányában, továbbá az igazgató harmadik és további megbízási ciklusát megelőzően a pályázat kiírása kötelező. Az igazgatót a fenntartó – a szakképzési centrum részeként működő szakképző intézmény esetében a szakképzési intézményfenntartó központ vezetője – a szakképzésért felelős miniszter egyetértésével bízza meg. A szakképzésért felelős miniszter az egyetértést csak jogszabálysértés esetén tagadhatja meg.

További információk:

- OM azonosító: 036410/027
- törzsszám: 329914

Jogszabályi környezet:

- a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény
- a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Kormányrendelet

1.2. A szakképző intézmény története, helyzetelemzés

A mezőgazdasági szakképzésnek 70 éves, az élelmiszeripari szakképzésnek több mint 40 éves múltja van Kiskunfélegyházán.

A szakképző intézmény 1945 előtt egyházi Mezőgazdasági Leányképzőiskola, 1950-től Mezőgazdasági Technikum, l968-tól Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző, l988-tól szakközépiskola is, majd Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Középiskola és Szakiskola, jelenleg Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium

Hosszú időszakon át jellemző volt az intézményre, hogy kevés és speciális képzést nyújtó szakmákra iskolázott be.

1988-ig a szarvasmarha-tenyésztő, baromfitenyésztő és húsfeldolgozó szakmák közül választhattak a diákok. Saját gyakorlati bázisa nem volt a szakképző intézménynek.

1989-től fejlesztések sora indult el: a túlspecializált szakmákat felváltották a többféle feladatkör betöltésére felkészítő, ezáltal jobb elhelyezkedési és megélhetési esélyt adó szakmák. Mindez az alapvetően 250-270 tanuló képzésére berendezkedett szakképző intézményben jelentős létszámfelfutást eredményezett.

ÉV	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
FŐ	660	657	638	565	531	491	475	480	477	488	480	462

Igen nagy előrelépés történt a szakképző intézményi tanüzemi háttér kiépítésével. 1991-ben tanvágóhidat létesített a fenntartó önkormányzat a húsipari gyakorlati képzés számára, amely 1997-ben új húsfeldolgozó tanüzemmel bővült.

1992-ben a szakképző intézmény 200 ha földterület (szántó) használati jogát kapta meg tangazdaság céljára.

1993-ban az önkormányzat megvásárolta a földterületen lévő állattartó telepet. A romos épületekből két istállót újítottak fel, amelyben jelenleg sertés-, juh- és lóállomány szolgálja a gyakorlati képzést, valamint magtárat, gépszínt, szociális blokkot és csoportszobát alakítottak ki. A földterületen az által telepített 1,2 ha szőlő, 1,2 ha gyümölcsös, 1 üvegház szolgálja a képzést.

1996-ban új étkezővel gyarapodott a szakképző intézmény.

1997-ben befejeződött az épülettömb felújítása, melynek keretében megújult a 200 fős kollégium, és otthont tudott adni korábban a város szélére telepített leánykollégiumnak.

Az 1999-ben létesült új iskolaépület már a 21. század európai színvonalú képzésének lehetőségeit kínálja.

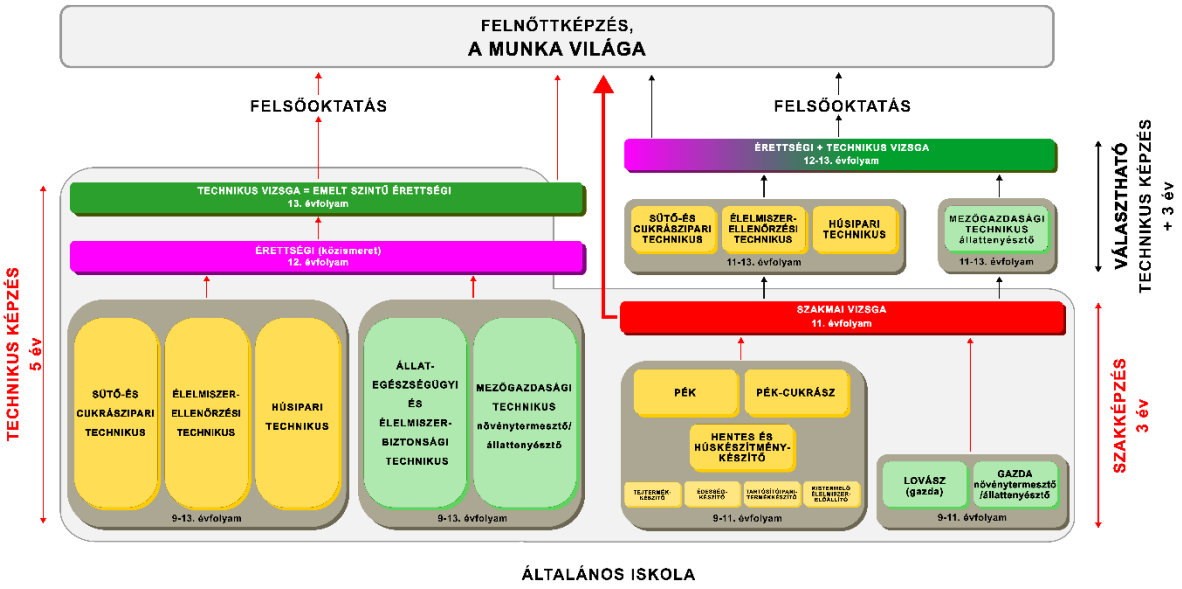
2006-tól a szakképző intézmény sikeres pályázata alapján résztvevője volt az SZFP-II. programnak, amely magában foglalja az eszközfejlesztést, a továbbképzést, a projekt alapú oktatás elterjesztését és a kooperatív oktatási módszerek alkalmazását (a program 2011-ig tartott).

2007. augusztus 1-jével megszűnt az önálló intézmény és összevonták a Kossuth Lajos Középiskola és Szakiskolával és a Közgazdasági Szakközépiskolával. Így szakképző intézményünk a Kiskunfélegyházi Középiskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola és Kollégium egyik tagintézményévé vált.

2013. augusztus 1-jével szakképző intézményünk az akkori Vidékfejlesztési Minisztérium fenntartásába került, kivált az összevont szakképzőből és visszakapta önállóságát.

2020. július 1-jével szakképzési centrummá alakult intézményünk: a szekszárdi központú Déli ASzC telephelye lettünk.

1.3. Képzési szerkezet

1.4. A szakképző intézmény küldetésnyilatkozata

Szakképző intézményünk a térség egyik legszínvonalasabb agrár-szakképző intézménye.

Szakképző intézményünk célja, hogy növendékeink felismerjék a bennük rejlő képességeket, és azt a megalapozott szakmaválasztás után továbbfejlesszék az általános és a szakmai képzés keretében, legyenek büszkék szakmájukra, a munka szeretete része legyen egyéni boldogulásuknak.

Célunk a korszerű szakképzés megvalósítása, a szakmai igényességre, nyitottságra való nevelés, a folyamatos továbbképzés belső igényének kialakítása. A munkaerő-piaci igényeknek megfelelő szakképzési szerkezetet működtetünk, a duális szakképzés megvalósításában együttműködünk a gazdálkodó szervezetekkel. A Gazda valamint a Hentes és húskészítmény készítő képzésben részt vevő diákjainkkal a szakmai képzés megkezdésekor , a Mezőgazdasági technikus tanulókkal a végzős évfolyamon lehetőség nyílik szakképzési munkaszerződés megkötésére a Déli Agrárszakképzési Ágazati Képzőközpont Nonprofit Kft-vela-val, ezáltal a tanulók valós gyakorlati körülmények között sajátíthatják el a szakma fortélyait, melyért munkabérre válnak jogosulttá.

A Pék, Pék-cukrász tanulóink a P&P Pékáru Kft-nél, mint duális partnernél, szakképzési munkaszerződéssel teljesítik a szakmai képzés jelentős részét.

A Sütő- és cukrászipari technikus tanulók a 11. és 12. évfolyamon tömbösítve töltik a szakmai képzést a P&P Pékáru Kft tanüzemeiben.13. évfolyamon a tanév egészében szakképzési munkaszerződéssel vesznek részt a szakmai gyakorlaton a duális partnernél.

További célunk, hogy szakképző intézményünk az ismeretek átadásának és az emberi kapcsolatok sokféleségének olyan színtere legyen, melyet a tanítványok, a képzésben résztvevők és az oktatók közösen alakítanak és formálnak a számukra legtöbbet adóvá. Végzett diákjaink meglévő értékeiknek biztos tudatában képesek legyenek saját sorsuk legkedvezőbb alakítására.

El kívánjuk érni, hogy tanulóink, a képzéseinkben résztvevők ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetük értékeit, a társadalmi szokásokat, viselkedési normákat; legyen igényük az egészségmegőrző életvitelre.

Az intézmény minőségirányítási rendszerének működtetésével biztosítjuk, hogy a jövőben a szakképző intézmény minden területén lehetőség nyíljon a folyamatos fejlesztésre és belső szükségletté váljon a minőségi munkavégzés.

A szakképző intézmény elképzeléseinek megvalósításához rendelkezésre áll a felkészült, képzett oktatótestület, a jól felszerelt szakképző intézmény és tanüzemek, valamint az oktatás területén működő támogató partnereink.

1.5. A szakképző intézmény jövőképe

Célunk, hogy a térség munkaerő-piaci igényeit kielégítő széles szakmai alapozású, gyakorlat-centrikus, a vállalkozói szemlélet alapjain nyugvó oktatás keretében szerezzék meg tanulóink, képzésinkben résztvevők a társadalom által elvárt, differenciált szakmai végzettségeket, s készüljenek fel a munkaerő-piaci mobilitásra. A duális szakképzés megvalósítása érdekében szoros együttműködést alakítunk ki minden érintett gazdasági szereplővel, szakképzési irányító szervezettel.

Továbbra is folytatni kívánjuk a felnőttképzési tevékenységünket, mely szorosan kapcsolódik a szakképző intézmény képzési struktúrájába: a továbbképzések, átképzések, valamint további szakmai képzettségek megszerzéséhez szükséges képzések szervezésével.

El kívánjuk érni, hogy az oktatás folyamatában a diákok, a képzésben résztvevők szerezzenek a munkába állást segítő, problémakezelő ismereteket, szóbeli, írásbeli, informatikai kommunikációs készségük fejlődjön, segítve a további ismeretszerzést, a társadalmi kapcsolatok alakítását. Képesek legyenek az önálló eligazodásra, rendelkezzenek jogi, pénzügyi, munkaügyi ismeretekkel.

A szakképző intézményi partnerkapcsolatok erősítésével, a technikai háttér jobb kihasználásával, a szülők, a törvényes képviselők intenzívebb bevonásával eredményesebbé kívánjuk tenni oktató-nevelő munkánkat. Célunk a különböző cégekkel meglévő szakképző intézményi kapcsolatok fejlesztésével, a szakképző intézményi termelőtevékenység minőségének javításával és a pályázatokon történő eredményesebb részvétellel a szakképző intézmény hatékonyságának növelése.

2. NEVELÉSI PROGRAM

A Szakmai Program meghatározza a szakképző intézmény középtávú céljait, tartalmazza a tanulók, a képzésben résztvevők neveléséhez, képességeik kibontakoztatásához és továbbtanulásukra való felkészülésükhöz szükségesnek és kívánatosnak tartott módszerek, eljárások meghatározását.

A szakmai programmal kapcsolatos jogszabályokat a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény határozza meg. A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Kormány rendelet határozza meg a szakmai program kötelező tartalmát, mely rendelet előírásainak megfelelően bevezetésre kerültek a szakmai programba a „technikum" és az „szakképző intézmény" kifejezések.

2.1. A szakképző intézményben folyó szakmai oktatás pedagógiai alapelvei, értékei, céljai

A szakmai oktatás alapvető célja: műveltséget adni, az embert magasan kulturált személyiséggé nevelni, mindig egy jobb, tökéletesebb nemzedéket létrehozni.

2.1.1. A szakképző intézményben folyó szakmai oktató munka pedagógiai alapelvei

- A szakképző intézmény gyermek centrikus pedagógiai, módszertani kultúrával, a gyermekek, képzésben résztvevők egyéni adottságaira, képességeire és vágyaira építve, a gyermeki jogokat és személyiséget tiszteletben tartva neveli az agrárágazat számára a jövő szakembereit.
- Az iskolai tevékenységek, pedagógiai hatások az egész személyiségre kell, hogy irányuljanak.
- Pedagógiai összhangnak kell tükröződni a követelmények egységes érvényesülésével, valamennyi nevelési tényező (szakképző intézmény, kollégium, gyakorlóhely) és valamennyi tevékenységi kör munkájában.
- Valósuljon meg az esélyegyenlőség: minden tanuló, képzésben résztvevő személy olyan oktatásban részesüljön, amelynek révén egyenlő eséllyel indulhat fiatal felnőtt élete.
- A szakmai oktatás szervezésében, irányításában, működtetésében, feladatainak végrehajtásában a döntések, intézkedések meghozatalakor a gyermek mindenek felett álló érdekét kell figyelembe venni (megfelelő színvonalú szolgáltatás fejlődésének biztosításához; segítség képességének, tehetségének kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez; ügyeinek intézésében körültekintően, a rendelkezésre álló, a tanuló, képzésben résztvevő személy számára legkedvezőbb lehetőséggel kell dönteni).
- A tanulók, képzésben résztvevők olyan korszerű, használható tudást kapjanak a szakképző intézményben, amelynek segítségével egész életük során képesek lesznek

tanulni, amely ismeretek mindig hasznosíthatók (élethosszig való tanulás szükségessége).

- A szakmai oktatásban tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból, a tanuló megalázása, zaklatása, megfélemlítése, emberi méltóságának megsértése, illetve ilyen hatást kiváltó légkör, környezet kialakítása.
- A felnőtt és diák, képzésben résztvevő személy kapcsolatokban a példaadás, a gyermekszeretet, a kölcsönös tisztelet, a jót megerősítő, az elismerő, a tanulói kudarcok megelőzéséért közös erőfeszítést vállaló partnerkapcsolat dominájon.
- A személyiségfejlesztés egészében a jó tulajdonságok erősítése, pozitív énkép kialakítása, a rossz tulajdonságok fokozatos leépítése érvényesüljön.
- Az értékelésben a jutalmazás, dicséret legyen túlsúlyban, ne az elmarasztalás.
- Az intézmény segíti a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló, képzésben résztvevő személy, azaz a sajátos nevelési igényű (SNI) és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel (BTMN) küzdő tanulók felzárkóztatását, fejlesztését integrált formában.

2.1.2. Pedagógiai munkánkat meghatározó értékeink

- A kulturált oktatási (szakképző intézményi, tanüzemi) környezet
- Személyes és tárgyi adottságok magas színvonala
- Az oktatási tevékenység eredményessége, fejlett oktatás-módszertani kultúra
- Megbízható oktatásszervezési tevékenység
- Az szakképző intézmény széleskörű szakmai, termelési kapcsolatrendszere
- A partneri igények tisztelete, azok rugalmas és gyors kezelése
- Jó hírnév, elismertség
- Eredményes beiskolázás

2.1.3. Szakképző intézményünk céljai a tanulók, képzésben résztvevők sikeres szakmai oktatása érdekében

A szakképző intézményre bízott 14-25 éves korosztályt humanista értékeket követő, a demokrácia adta jogaikat ismerő és azokkal élni tudó, az új információs környezetben eligazodó és azt kritikai módon használó, művelt fiatalokká nevelni, akik közösségben jól tudnak együttműködni, de megvan bennük az egyéni érvényesülés képessége is, és céljaik eléréséért igényes munkára, kitartó erőfeszítésre alkalmasak. Célunk annak elérése, hogy a fiatalok váljanak alkalmassá - fejlődő, megújuló alkotómunkával, az agrárágazatban - a termelési és társadalmi értékteremtő folyamatok alakítására, a felsőfokú tanulmányok megkezdésére.

Fő célunk: középszintű mezőgazdasági és élelmiszeripari szakemberek nevelése, akik egyaránt alkalmasak kis- és nagyüzemekben a szakfeladatok ellátására, a pontos, gazdaságos, higiénikus, szakszerű és minőségi munkavégzésre.

A szakképző intézményből kilépő diákjaink, képzésben résztvevők rendelkezzenek az életkezdéshez szükséges versenyképes ismeretekkel, képességekkel.

2.2. A szakképző intézményben folyó szakmai oktató munka pedagógiai feladatai, eszközei, eljárásai

2.2.1. Feladataink

Az előbbiekben megfogalmazottokhoz igazodva, azokat tovább fejlesztve ezek a következők:

- A Nemzeti Alaptantervnek, a kerettanterveknek, a programtantervnek és az erre épülő helyi tanterveknek megfelelő, általános és szakmai ismereteket nyújtó oktatás.
- A sok problémával, hiányossággal küzdő tanulók, képzésben résztvevők között az esélyegyenlőség megteremtése.
- Korszerű szemléltetéssel, a módszertani kultúra fejlesztésével, minél többoldalú, több irányú, gyakorlatias információ nyújtásával elérni, hogy csökkenjen a tanulók, a képzésben résztvevők túlterhelése.
- Káros szenvedélyektől mentes, testileg és lelkileg egészséges, kiegyensúlyozott és optimista,
    - a környezetük, a világ dolgai, a kultúra iránt érdeklődő,
    - hazájukat, embertársaikat szerető, megértő, toleráns és segítőkész, emberi méltóságot tisztelő, tapintatos,
    - hivatásuk iránt elkötelezett, nyílt, őszinte és becsületes generációk felnevelése.
- A fizikai és szellemi munka megszerettetésére, a tudatosan és örömmel végzett munkára, az önfejlesztés igényére, a higiénia és a környezetvédelem iránti elkötelezettségre nevelés, az európai normák ismeretére, képviseletére felkészítés.
- A szakmai műveltség megalapozása, a közismereti oktatás és a szakmai képzés szerves egységében, a piacképes szaktudás közvetítése.
- Felkészítés az érettségi -, szakmai vizsgára, felsőfokú tanulmányokra, munkába állásra, erre irányuló felzárkóztató, képességfejlesztő programok alkalmazásával.
- Törekedni kell az önismeret, kezdeményező és vállalkozó készség fejlesztésére, a felelős társadalmi magatartás kialakítására, állampolgári szerepre való felkészítésre, a demokrácia gyakorlásához szükséges képességek fejlesztésére, a jogok és kötelességek tudatosítására.
- Az emberi környezet, a saját egészségük, az emberi környezet és a természet megóvására irányuló igény és felelősségérzet kialakítása.
- A fiatalok érzelmi kultúrájának gazdagítása, erkölcsi tudatosságuk erősítése, az anyanyelv igényes használatára nevelés.
- Igényességre nevelés a munkatársakkal való együttműködő, egyenrangú, szolidáris viszony létrehozásában, a közösségi és egyéni érdekek egyensúlyának megteremtésében.

- A fiatalokat képessé tenni az önmaguk megélhetéséről való gondoskodásra, a társadalmi fejlődéshez való felzárkózásra, a munkaerőpiacon piacképes szakképesítés megszerzésére.
- El kell érni, hogy képesek legyenek a szakmai követelményeket elsajátítani, sikeres szakmai vizsgát tenni, szakmájukban elhelyezkedni, helytállni.
- Képességeik és készségeik feleljenek meg a munkába állásuk idején támasztott elvárásoknak.
- Legyenek képesek szakmájukban az önképzésre, továbbképzésre, szakismereteik továbbfejlesztésére, magasabb szintű szakképzettség megszerzésére, szükség esetén a szakmaváltásra.
- Kiemelten kell kezelni a személyiségfejlesztés feladatait, tudásból adódó és szociális hátrányok enyhítését, a felzárkóztatást.
- Kiemelt feladat az alapkészségek (írás, olvasás, fogalmazás, beszéd, fellépés) megszilárdítása, az önálló ismeretszerzés, problémamegoldó gondolkodás képességének fejlesztése konkrét feladatok segítségével.
- Az alapok megszilárdítása a kommunikációs, idegen nyelvi és informatikai képességek folyamatos fejlődéséhez, szakmai követelményeknek való megfeleléshez.
- A munkakultúra fejlesztése, a munkakörnyezetbe való beilleszkedés szakmai, munkavédelmi, környezetvédelmi, higiéniai, gazdaságossági és minőségi követelményeinek alapelveit, összetevőit megismertetni, gyakoroltatni, az ezekben jelentkező felelősségtudatot kialakítani.
- Képessé kell tenni tanítványainkat, a képzésben résztvevőket arra, hogy magas szinten feleljenek meg a szakmai követelményeknek, rendelkezzenek a munkába álláshoz szükséges "praktikus" ismeretekkel, (vállalkozási, jogi, pénzügyi), a szakmai tovább fejlődés igényével, szakmai büszkeséggel.
- A szakképző intézmény tanüzemei a mintaszerű gazdálkodás és szakmai gyakorlat példás színterei legyenek.
- Intézményünk kiemelt feladata a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók, képzésben résztvevők létszámának csökkentése.
  Ezt a feladatot segíti a GINOP 6.2.3-17-2017-00022 pályázat 2018.02.15-2020.08.15. között megvalósult időszakban.
  A pályázat célja a végzettség nélküli intézményelhagyás csökkentése, az alapkészségek fejlesztése.
  Ennek érdekében olyan programok, továbbképzések megvalósítását vállalja az intézmény, amellyel megerősítjük a kulcskompetenciákat, fejlesztjük az eszközrendszerüket, módszertani kultúrájukat, eredményesebbé téve a szakképzést.

2.2.2. A szakmai oktató munka pedagógiai eszközei, eljárásai

A megvalósításhoz alkalmazandó eszközeink:

- a személyes példamutatás,
- a meggyőzés, motiváció,
- számonkérés, ellenőrzés,
- jutalmazás,

- büntetés,
- tevékenység alapú oktatás,
- projektalapú oktatás,
- tanulók, képzésben résztvevők önálló munkára késztetése,
- aktív cselekedtetés.

A kerettanterv és a programtanterv lehetőséget ad az alábbi eljárások alkalmazására:

- személyes beszélgetés, megbeszélés,
- tantárgyak közötti koncentráció, integráció,
- tanítási órákon, foglalkozásokon kívül tanulmányi kirándulás,
- környezeti nevelés,
- kulturális és sportrendezvények,
- szakmai rendezvények.

2.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztésben a személyiség egészét és egységét kell szem előtt tartanunk.
Ezen belül fontos feladatcsoportok az értelem kiművelése, a segítő, az egészséges és kulturált életmódra nevelés, az érzelmi nevelés lehetőségeinek kihasználása, valamint a munkára nevelés. Mind ezek alapfeltétele, hogy tanulóinkban, a képzésben részvevőkben kialakítsuk a pozitív tanulási motívumokat (megismerési vágy, felfedezési vágy, alkotási vágy, tanulási kötelességtudat). Tudatosan segítsük a megismerési képesség, a kommunikációs képesség, a gondolkodási képesség és a tanulási képesség fejlesztését. Mivel a tanulás – ami a tanuló, a képzésben résztvevő legfontosabb feladata – nem képzelhető el a megismerés, a kommunikáció és a gondolkodás nélkül, így ezekre különös figyelmet kell fordítanunk.
Nem szabad szem elől tévesztenünk, hogy a sokoldalú és harmonikus, szervezett személyiség elsősorban a sokirányú és folyamatos tevékenységben alakul, változik, fejlődik, és éppen a társas kapcsolatokban végzett aktivitások határozzák meg legerősebben a személyiség fejlődésének irányát.
A tanulói személyiség harmonikus fejlesztése érdekében különös gondot kell fordítanunk a képességek fejlesztésére.
Ez az iskolai élet valamennyi területére vonatkozik, magában foglalja a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozásokat, a tehetséggondozást és a hátrányos helyzetű tanulók, képzésben résztvevők segítését is. Fontos, hogy tanulóink, képzésben résztvevők érett, stabil, egészséges, autonóm személyiségként jussanak el a felnőtt kor kezdetére.
A munkaerőpiac igényeinek való megfelelés szempontjából igen fontos a kreativitás, alkalmazkodni tudás képessége, jó szervezőkészség, az idegen nyelvek ismerete, a számítástechnikai-informatikai jártasság, vállalkozókészség, felelős társadalmi magatartás kialakítása, az állampolgári és közéleti szerepre való felkészítés.

A megismerési képességek területe:

- megfigyelési képesség fejlesztése;

- értékelési képesség kialakítása;
- az értelmezési képesség fejlesztése a természettudományos tantárgyakban;
- a bizonyítási képesség fejlesztése, gyakorlása, amelyre a matematika, biológia tantárgyak jó lehetőségeket adnak, az alapvető bizonyítási eljárás megismertetése igen fontos feladat.

A kommunikációs képességek területe:

- az ábraolvasás és ábrázolás valamennyi tantárgy feladata, amely a tankönyvek megválasztásának is fontos szempontja;
- a beszéd és beszédértés képességének folyamatos és célratörő fejlesztése: jó artikulációs készség és a jól fejlett szóbeli közlési képesség és befogadási képesség kialakítása igen fontos feladat;
- az írás és olvasás képességének fejlesztésén belül a néma-értő olvasás, a hangos-kifejező olvasás és a szövegfeldolgozás képességének fejlesztése a legfontosabb cél, azaz a különböző táblázatok, leíró formulák, a szótárak, lexikonok, a számítógépes adatbázisok stb. olvasása, használata a ma iskolába járó tanulók, képzésben résztvevők létszükséglete;
- kommunikációs kultúrájukban ne csak igényeiket, elvárásaikat tudják megfogalmazni, hanem megnyilatkozásaikban legalább annyi tisztelet és humánum legyen, mint amennyit másoktól elvárnak;

A gondolkodási képességen belül:

- tanulóinkban, képzéseinken résztvevőkben ki kell, hogy alakuljon a több szempontú viszonyítás képessége,
- rendelkezniük kell az általánosítás képességével, hiszen ez a tárgyi tudás rendezettebb, szilárdabb elsajátítása mellett a rugalmas, több szempontú gondolkodásmód fejlesztésének alapvető eszköze és módszere lehet,
- a problémamegoldás képességét a felfedező tanulással, a felfedező oktatás rendszeres alkalmazásával tudjuk segíteni.

Intézményünk oktatóinak fontos feladata a tanulási módok tudatosítása, értelmező tanítása a hozzá kapcsolódó pszichológiai ismeretekkel összefüggésben.
Az eredményes tanuláshoz nélkülözhetetlen a megfelelő koncentrálóképesség, a jól fejlett beszédkészség, a hatékony olvasás képessége, a problémamegoldó gondolkodás képessége, az emlékezőképesség, azon belül a lényegkiemelő képesség fejlesztése.

A szakképző intézmény igen fontos feladata, hogy figyelembe vegye, és eredményesen tudja kezelni a tanulók, képzésben résztevők közötti fejlettségből, a sajátos adottságból, érdeklődési, tanulási, stílusból adódó különbségeket.

Ehhez a szakképző intézménynek olyan kínálatot kell nyújtania, olyan feltételeket kell teremtenie, ahol minden tanuló, képzésben résztvevő érdeklődésének megfelelő tartalmú és szintű elfoglaltságot talál. Mindenki tehetséges valamiben, s ha kínálatunk alapján sikerélményhez juttatjuk a tanulót, képzésben résztvevőt, akkor az egész személyiségére és

tevékenységére kedvező hatást gyakorol. Ez nem könnyű feladat, hiszen egyre gyakrabban találkozunk igénytelen, közömbös, érdektelen tanulókkal, képzésben résztvevőkkel. De a tehetséges, érdeklődő tanulók, képzésben résztvevők alkotásvágyát erősítenünk kell, és külön feladatok megjelölésével, külön foglalkozások keretében tovább fejlesztenünk szükséges.

A speciális képességek, szokások, készségek, ismeretek fejlesztése a szakmai képzés feladata. Ezen belül igen fontos az alkotóképesség fejlesztése, amely tevékenykedtetéssel, cselekedtetéssel fejleszthető. Ennek érdekében olyan sokféle, változatos szervezeti és módszertanból adódó megoldásokat kell alkalmaznunk, amelyek elősegítik, hogy minden tanuló, képzésben résztvevő elsajátítsa legalább a társadalmi beilleszkedéshez és az egyszerűbb szakmák elsajátításához szükséges színvonalú felkészültséget (alapfokú szakképesítés). E minimum felett minden tanuló, képzésben résztvevő alkalmat és segítséget kapjon, hogy adottságból adódó lehetőségeinek legfelső határáig eljuthasson, hogy felismerje, kipróbálhassa, miben a legjobb, az adott szakmacsoporton belül milyen tevékenységi körökhöz van leginkább tehetsége.

Segítenünk kell tanulóinkat, képzésben résztvevőket abban, hogy egyéniségüknek és a tantárgyak sajátosságainak megfelelő tanulási kultúrával rendelkezzenek, mert tanulási szokásaik, technikáik nagyban befolyásolják az iskolai teljesítményüket. A rossz tanulási technikával rendelkező tanulók, képzésben résztvevők munkáját különböző tanulás-módszertani programokkal kell segítenünk.

A tanulók, képzésben résztvevők legyenek birtokában azoknak a szociális képességeknek, amelyek alkalmassá teszik őket arra, hogy etikus, társas lényekké válhassanak.
Tanulóinkat, képzésben résztvevőket meg kell tanítani az élet tiszteletére, az emberi munka és a kultúra megbecsülésére, a természet szeretetére, az igazság tiszteletére. Ehhez önfegyelemre, az erkölcsi normák ismeretére, az erkölcsös cselekvés igényére, az élet szépségeinek értékelésére, tevékeny és alkotó életre van szükség. Az európai értékek tisztelete, a szülőföld és a haza szeretete, az iskolai hagyományok őrzése és ápolása jelentkezzen igényként tanulóinkban, képzésben résztvevőkben. Jogos elvárásunk, hogy a tanulók, képzésben résztvevők ismerjék meg a kulturális örökségünk jellemző sajátosságait, szűkebb környezetünk történelmi, népművészeti és más emlékeit és értékeit. Fontos, hogy kialakuljon tanulóinkban, képzésben résztvevőkben a szakképző intézményhez való kötődés. Támogatnunk kell azokat, akik többet akarnak, akikben egészséges küzdőszellem él.
Ezek alapján a következő konkrét pedagógiai feladatok köré csoportosítjuk szakmai oktatói munkánkat:

- Erkölcsi nevelés: az alapvető erkölcsi értékek megismerése, meggyőződéssé alakítása.
- Értelmi nevelés: értelmi képességek, önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése.
- Közösségi nevelés: társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az emberi együttélés, kulturált viselkedés szabályainak elsajátítása.
- Érzelmi nevelés: az érzelmek felvállalása, a pozitív cselekvésre késztető érzelmek felismerése.

- Akarati nevelés: önismeret, a személyiség tudatos megismerésére, kiteljesítésére való igény kialakítása.
- Nemzeti nevelés: a szülőhely és a haza múltja, hagyományai iránti érdeklődés és tisztelet; a nemzeti kultúra megbecsülése.
- Állampolgári nevelés: az állampolgári jogok és kötelességek megismertetése a tanulókkal, a képzésben résztvevőkkel. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi, szociális jelenségek, problémák iránt; a tolerancia kialakítása.
- Munkára nevelés: az emberi munka értékének hangsúlyozása és tisztelete.
- Testi nevelés: az egészség és a sport jelentőségének ismerete, az egészséges életmódra való igény kialakítása.
- Környezeti nevelés: a természet értékeinek védelme, felelős véleményalkotás a globális környezeti problémákról.
- Tudatos vásárlóvá nevelés az Európa Bizottság programja és ajánlott segédanyagai alapján.
- A kompetenciafejlesztő módszerek, eljárások terjesztése az oktatótestületben, ezek tudatosítása.
- A kompetenciafejlesztés tárgyi feltételeinek a kialakítása.

A személyiségfejlesztés színterei:

- Tanórai ismeretszerzés: ennek személyiségfejlesztő hatása az egyik legjelentősebb tényező. Itt van lehetőség korszerű, színvonalas alapműveltséget és szakmai műveltséget szerezni, és szert tenni a változásokra fogékony szemléletmódra.
- Személyiség- és közösségalakító munkánk részeként fejlesztjük a tanulók, képzésben résztvevők életpálya-építési és a szociális és életviteli kompetenciáit.
- Tanórán kívüli tevékenységi területek: a szakköri munka, a sportkör, művészeti csoportok, tanulói versenyek, vetélkedők munkájában való részvétel az önálló ismeretszerzés által járul hozzá a személyiségfejlesztéshez.

2.4. A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

A középiskolás korosztály jelentős testi, lelki, szociális változásokon megy át. Mind ezek mellett a társadalom jelentős elvárásokat támaszt a felnövekvő generáció elé. A helyes önismeret, önértékelés kialakulása, a sikeres családi életre való felkészülés döntőfontosságú a tanulók, képzésben résztvevők személyes sikereinek eléréséhez. Az egészségvédelmi szempontból felkészült, igényes fiatalok, szülővé válva – mint a gyermeknevelés fő letéteményesei – példamutatásukkal megsokszorozhatják a befektetett tudás hatékonyságát.

Tanulói egészségfejlesztéssel kapcsolatos értékek:

- Tanulók, képzésben résztvevők "egészség = érték" szemléletének mélyítése
- Egészséges táplálkozás elősegítése
- Mozgás, aktivitás megszerettetése
- Elsősegélynyújtásban jártas fiatalok nevelése
- Mentális egészség fejlesztése

- Családi életre nevelés
- Közösségi színterek
- Partnerség
- Szülők bevonása
- Gyermekeink egészséges jövője
- Környezetünk szépítése

2.4.1. A szakképző intézmény iskola egészségfejlesztéssel összefüggő céljai

Általános cél:

Szakképző intézményünkben az egészségfejlesztési tevékenység célja leginkább az, hogy képessé tegyük tanulóinkat, képzésben résztvevőket arra, hogy egyre nagyobb kontrollt szerezzenek saját egészségük felett, többet törődjenek egészségükkel, és mindezhez rendelkezzenek a szükséges információkkal és lehetőségekkel. Szakképző intézményünk védett keretein belül biztosítani lehetőséget arra, hogy a fiatalok képessé váljanak egy produktív életstílus kialakítására. Célunk mindemellett az is, hogy a tiltások mellett alternatívát mutassunk a szabadidő tartalmas, hasznos és kellemes eltöltésére.

Fő célok:

Az egészségfejlesztési stratégiánk, igazodjék a nemzeti egészségvédelmi és drog stratégiai célkitűzésekhez és a szakképző intézmény szakmai programjához, valamint drog-prevenciós stratégiájához:

- Minden rendelkezésre álló módszerrel elősegíteni az iskolai közösség egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és egészséges környezet biztosítását az eredményes tanuláshoz.
- Szakképző intézményünk közvetítsen olyan egészségfejlesztő értékeket, melyek magukban foglalják
    - a primer prevenciót,
    - az egészséges táplálkozást,
    - alapfokú elsősegély-nyújtási ismereteket,
    - a mozgás iránti igényt,
    - a mentálhigiénét,
    - az egészségvédelmi felvilágosítást,
    - az egészségre káros szokások (drog, alkohol, dohányzás) megelőzését,
    - az egészség és cselekvésorientáltságot,
    - az önsegítést,
    - a társas életre nyitott teljes értékű ember kialakítását.
- A programok során szem előtt kell tartani a tanulók, képzésben résztvevők életkori sajátosságait, önmegvalósításuk igényét.
- Törekedni kell olyan látásmód kialakítására, mely a diákokat, képzésben résztvevőket a személyes kompetenciáik fejlesztésére segíti, hogy felnőtt korukban az egészséges életvitel szerint tudjanak pozitív döntéseket hozni.

- Erősödjön identitásuk, az önértékelés, kapcsolat teremtés és a veszélyhelyzetben való döntések területén.
- Tudjanak NEM-et mondani, az egészségkárosító magatartásformákra, saját egészségük megóvása érdekében. Ehhez szükséges a magas szintű egészségkultúra, az önismeret és személyiségük autonóm felvállalása.
- Segíteni a megbetegedési veszélynek kitett, a szűrővizsgálatok során felismert betegeket, a drogokkal kapcsolatba kerülő tanulókat, a megfelelő szakellátás, segítség megtalálásában.

2.5. A közösségfejlesztéssel, a szakképző intézmény szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A fiatalok manapság nagyon korán szembesülnek az elmagányosodás és a kirekesztettség érzésével. A valahová tartozás hiánya különösen hajlamossá teszi a fiatalokat arra, hogy szociális deficitjüket előítéletekkel, gyűlölettel, agresszivitással ellensúlyozzák. Mindez a szakképző intézmény számára különleges kihívást jelent. Ma ezért is válik egyre fontosabbá, hogy a fiatalok egy pozitív osztályközösség keretében alkalmat kapjanak arra, hogy kialakítsák saját identitásukat, és így ne a kétes értékű csoportosulások jelentsék számukra az egyetlen alternatívát. Az igazi nevelőközösség az egyetemes emberi, kulturális, vallási, nemzeti, szociális értékek hordozója és közvetítője amellett, hogy előtérben maradnak az egyén sajátosságai.

Ez ránk azt a kötelezettséget rója, hogy:

- az eddigieknél jobban törődjünk a jó osztályközösség (iskolai közösség) kialakításával;
- diákjainkat, képzésinkben résztvevőket tudatosan készítsük fel az osztályban előforduló konfliktusok kezelésére és a mássággal kapcsolatos magatartásra;
- a peremhelyzetben levő osztálytársak közösségbe történő integrálása;
- az osztályban végbemenő csoportdinamikai folyamatokat közösen pozitív irányba befolyásolni.

A közösségfejlesztés lehetőségei intézményünkben:

- Az osztályfőnöki órán nyílik lehetőség arra, hogy a szakképző intézménybe kerüléstől kezdve tudatosan irányítsuk tanulóink, képzésben résztvevők közösségi magatartását:
  - egymás megismerése és elfogadása (a játékos lehetőségek kiaknázásával),
  - az együttműködés gyakorlása,
  - osztályképviselők együttes megválasztása (kölcsönös bizalom alapján).
- Az új szemléletű, gyakorlatorientált oktatás, a projektek tervezése az oktatók összehangolt munkájával.
- Csoportos beszélgetés (egymásra figyelés megtanulása, szabatos véleményformálás, érvelés, vita).
- Szociometriai felmérések készítése (informálódás, háttérfeltárás céljából).
- Az osztálykirándulások (programok) tervének közös kialakítása.
- Ünnepségek, megemlékezések méltó megtartása.

Az iskolai közösséget formáló legfontosabb csoport a diákönkormányzat, amely patronáló oktató közreműködésével irányítja az iskolai diákéletet.

Ennek színterei:

- diák-önkormányzati megbeszélések,
- szakképző intézmény diákparlamentje,
- sportkörök,
- iskolaújság,
- iskolarádió,
- szakkörök,
- szakképző intézmény szakmai napjainak szervezése (meghívott előadók, nyelvi estek, zenedélután, vetélkedők stb.),
- szakképző intézmény diáknapja (akadályverseny, kirándulás),
- különféle tanulói közösségek szervezése oktatói felügyelettel.

A 9. évfolyamon az osztályközösség építés irányítója az osztályfőnök, akinek kiemelt koordinációs feladata az osztályfőnöki projektek megvalósítása, az oktatók munkájának összefogása.

2.6. Az oktatók helyi intézményi feladatai

Az oktatók feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.
Az oktatók legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- a tanítási órákra, foglalkozásokra való felkészülés,
- a tanulók, képzésben résztvevők dolgozatainak javítása,
- a tanulók, képzésben résztvevők munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák, foglalkozások dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- érettségi, különbözeti, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók, a képzésben résztvevők fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, szakképző intézmény mérésein,
- szakképző intézmény kulturális, és sportprogramjainak szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel oktatótestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók, a képzésben résztvevők felügyelete óraközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, szakképző intézmény ünnepségeinek és rendezvényeinek megszervezése,
- szakképző intézmény ünnepségei és rendezvényein való részvétel,

- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- szakképző intézmény dokumentumainak készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

2.7. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Az osztályfőnököt – az osztályfőnöki - és az operatív munkaközösség vezetőivel konzultálva – az igazgató bízza meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre:

- A szakképző intézmény szakmai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, képzésben résztvevőket munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban oktatók munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók, képzésben résztvevők tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók, képzésben résztvevők magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát az oktatótestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok, törzslap megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az ifjúságvédelmi szervekkel.
- Tanulóit, képzésben résztvevőket rendszeresen tájékoztatja a szakképző intézmény előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók, képzésben résztvevők jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki - és az operatív munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

2.8. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal, képzésben résztvevőkkel kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Intézményünk alapító okiratában foglaltak szerint ellátjuk a kiemelt figyelmet igénylő, vagyis a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulókat.

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX törvény és a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Kormányrendelet vonatkozó cikkelyei alapján szervezzük kontrollvizsgálatukat, fejlesztő foglalkozásaikat.

A 8. osztályos tanulók jelentkezési lapjukhoz csatolják a meglévő szakértői javaslatot, így a felvételi eljárás során már érvényesíthetők az esetleges kedvezmények, tantárgyi mentességek.

Szeptember 15-ig rendszerezzük, előzetesen fejlesztő csoportba soroljuk a kezdő és a felmenő évfolyamok tanulóit, képzésben résztvevőket fogyatékossági típus, fejlesztendő terület alapján, illetve tájékoztatást adunk a tanulóknak, képzésben résztvevőknek a fejlesztő órákon való részvételi kötelezettségükről, a tantárgyi mentességek érvényesítéséről.

A fejlesztő és gyógypedagógus feladatot ellátó oktatók tanórán kívüli tevékenység keretében tartják a foglalkozásokat, a hiányzókat a digitális naplóban rögzítik.

A tantárgyi felmentésekről a szülői kérelem beérkezése után igazgatói határozat készül, a felmentés tényét, a kedvezményeket az osztályfőnök írja be a digitális naplóba.

A fejlesztő pedagógus feladatot ellátó oktatók egyéni fejlesztési tervet készítenek minden tanulóról, képzésben résztvevőről ugyanígy az oktató is, aki a fejlesztő és gyógypedagógus feladatot ellátó oktatóval folyamatosan együttműködve ad differenciált feladatokat a rászorulóknak.

A minimum követelmények meghatározása a munkaközösségek feladata, ezek beépülnek a tanmenetekbe és a helyi tantervbe is.

Intézményünkben a fejlesztő pedagógus feladatot ellátó oktatók feladatai közé tartozik az SNI, BTMN tanulók, nyilvántartása, fejlesztő óráik szervezése, kapcsolattartás a szakszolgálatokkal, a kontrollkötelesek listájának, dokumentációjának összeállítása az általános igazgatóhelyettes koordinálásával.

2.8.1. A tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

A gyermekközpontúság, az egyéni kapcsolatok fontossága, az egyénre szabott, hozzá igazodó feladatok adása intézményünkben azért kiemelt szerepű, mert a szociális problémákkal, tanulási nehézségekkel küszködő gyerekek számára még fontosabb a sikerélmény, az előrejutás érzése. Az szakmai oktató munka, a személyiségfejlesztés és a tehetségek felismerésének legfontosabb színterei:

- **Tanítási óra, foglalkozás:** itt van lehetőség egyénre szabott, differenciált feladatokkal, gyűjtőmunkával, szorgalmi feladattal sikerélményhez juttatni a tanulót, képzésben résztvevőt önálló munkára szoktatni, egyéni tempójához igazodni. A tanórán belüli forma lehet a csoportbontás, illetve olyan nívócsoport létrehozása, amelyben a közel azonos képességű gyerekek egymást erősítve, serkentve haladhatnak.
  Lehetőséget adunk a tanulóknak, képzésben résztvevőknek egyéni fejlődési ütemük szerinti tovább haladásra, melynek érdekében differenciált képességfejlesztést végzünk.

A gyorsabban haladni képes tanulóknak, képzésben résztvevőknek a tananyag elmélyítése, mélyebb megértése, látókörük szélesítése, a motiváció fenntartása érdekében egyéni fejlesztő feladatokat dolgozunk ki.
A tehetséges diákok, képzésben résztvevők számára biztosítjuk, hogy képességeiket bemutathassák. Versenyekre készítjük fel és indítjuk őket, osztálykeretben, iskolai, városi és országos rendezvényeken szereplési lehetőségekhez juttatjuk őket, pályázati lehetőségeket kutatunk fel számukra.

- **Tanórán kívüli tevékenységek:** ezeket a tanulók, képzésben résztvevők öntevékenységére építve, a tanulók, képzésben résztvevők igényei és a szakképző intézmény feltételei alapján szervezzük. Ezeken a részvétel önkéntes a diák, képzésen résztvevők részéről, szervezését a tanulók, képzésben résztvevők, az oktatótestület, szülői közösség kezdeményezheti.
  Formái:
    - diákkörök,
    - művészeti csoportok,
    - szakképző intézmény sportkörei,
    - szakképző intézmény szakkörei,
    - versenyek, vetélkedők: iskolai, városi területi, országos versenyeken való részvétel, illetve felkészülés,
    - nyelvvizsgára való felkészítés,
    - emelt szintű érettségire való felkészítés,
    - felkészítés a szakmai képesítő vizsgákra.

- **Tanulók, képzésben résztvevők szakképző intézményen kívüli tevékenysége:** a tanuló, képzésben résztvevő, a szülő és az osztályfőnök tudtával, írásbeli engedélyével részt vehet valamely intézmény, szervezet munkájában. Ha azonban ez a tevékenység meghaladja teherbíró képességét, károsan hat magatartására, tanulmányi eredményére, eltiltható e munkától.
  Formái:
    - könyvtárlátogatás,
    - múzeum-, színházlátogatás, mozi,
    - szakmai kiállítások, bemutatók,
    - tanulmányi és osztálykirándulások,
    - tábor,
    - ismeretterjesztő előadások, kulturális rendezvények,
    - külföldi kapcsolat – testvérvárosokkal és iskolákkal való kapcsolattartás,
    - sportversenyeken és egyesületek munkájában való részvétel,
    - művészeti és kulturális szervezetek munkájában való részvétel,

A tehetséggondozás és felzárkóztatás módszereiben az új tanulásszervezési eljárások alkalmazásával tesszük hatékonyabbá a fejlesztő munkát pl.:

- differenciált tanulásszervezés,

- kooperatív technikák,
- projektmódszer,
- tevékenységközpontú pedagógiák.

Sikeresen alkalmazhatók a differenciált tanulásszervezésnek az alábbi formái:

- **individuális tanulás:** valamennyi gyerek, képzésben résztvevő számára biztosítja az egyéni haladást, figyelembe véve a tanuló, képzésben résztvevő sajátosságait. Egyénre szabott elsajátítási, készség – és képességfejlesztési utakat biztosít, az ennek megfelelő eszközrendszerrel.

- **kooperatív tanulás:** a tanulási tartalom elsajátítása, és a készség – és képességfejlesztés csoportos formában történik. A tanulók, képzésben résztvevők aktívan együttműködnek a siker érdekében. A tanulási képességek, és a szociális készségek a kooperatív tanulási módszerrel egyszerre fejleszthetők. (Leghatékonyabb más tanulásszervezési módokkal vegyesen alkalmazva).

- **projekt módszer:** ez az a módszer, amely a gyerekek, képzésben résztvevők érdeklődésére épít, kizárja, hogy csak a tankönyvet oktassuk. A projekt komplex fejlesztési lehetőség, amely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt.

<u>Feltételek:</u>

- Tárgyi feltételek:
  - Szakképző intézmény könyvtára, digitális tananyaggyűjteménye,
  - Számítógép, mint fejlesztőeszköz,
  - Videók, zenei anyagok,
  - Kompetencia alapú tankönyvek és szakmai könyvek (egyszerű alapfeladatokkal, többszintű nehézségi fokkal, szorgalmi és választható feladatokkal).

- Személyi feltételek:
  - Az oktató gyerekközpontú beállítottságú legyen. Hatékony tanuló megismerési technikák alkalmazása.
  - Az oktató nevelési stílusa megfelelő legyen (együttműködő, ne erőszakos, ne tehetetlen, ne korlátozó, ne közömbös). Differenciálás heterogén csoportban.
  - Az oktató tudása megfelelő legyen. Legyen képes az önművelésre, önképzésre. IKT eszközhasználat, web alapú tanulásirányítás.
  - Jó kapcsolat a családdal. Szükség esetén bevonva a családsegítő szolgálatok munkatársait.

2.8.2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók, képzésben résztvevők felzárkóztatását segítő, fejlesztő program

A felzárkóztatás célja a szerény képességekből, a hozott hátrányokból adódó lemaradás csökkentése, egészségügyi vagy szociális okból a versenyt nem bíró tanulók, képzésben résztvevők segítése, alapkészségek fejlesztése, a tantervi minimumkövetelmények elérése.

Egyre több a sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló, képzésben résztvevő. Esetükben szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján az igazgató határozatot hoz - a gyakorlati képzés kivételével – egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés módjáról (pl. tantárgyi könnyítés vagy mentesítés).

A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók, képzésben résztvevők felzárkóztatása, fejlesztése

A fejlesztőpedagógus feladatot ellátó oktató, a gyógypedagógus feladatot ellátó oktató és az oktató egyéni fejlesztési tervet készít, szükség esetén minden tantárgyból.

A tanulmányaikban lemaradó, tanulási kudarccal küzdő diákok, képzésben résztvevők felzárkóztatása kiemelt feladatot jelent az oktatótestület számára. Ez minden oktatónak feladata a szaktárgyi tevékenysége keretében, és minden kollégiumi oktatónak és osztályfőnöknek a nevelési programja megvalósítása során.

A tanulók, képzésben résztvevők személyiségfejlődése érdekében a nevelési folyamatba olyan motivációs tényezőket kell beépíteni, amelyek a tanulók, képzésben résztvevők számára fontos tevékenységgé teszik a tanulást, igénylik az új ismeretanyagok megszerzését.

A tanuláshoz kedvet teremtő és ösztönző siker jelenthet esélyt arra, hogy a tanulók, képzésben résztvevők megismerjék az önálló ismeretszerzés örömét, és bennük igazi érdeklődés, tudásvágy ébredjen.

A felzárkóztatást segítő, fejlesztő programok megvalósításának menete:

A sikeres tanulás előfeltétele intézményünkben, hogy az ideérkező tanulók, képzésben résztvevők birtokában legyenek a folyékony, gyors és értelmes olvasásnak, melynek feltétele a szövegösszefüggések megértése, a belső beszéd fejlettsége és a jellegzetes jelrészletek felismerése alapján változatos szövegegységek gyors azonosítása. A szövegösszefüggés megértése és a belső beszéd fejlettsége egyaránt összefügg az általános beszédkészség fejlettségével.

Tapasztalataink szerint a szakképző intézményünkbe érkező tanulók, képzésben résztvevők közül többen e képesség nem megfelelő szintje miatt nem érnek el sikereket a tanulás során. Ezért kiemelt feladatunk, hogy a 9. évfolyamon felmérést végezzünk e hiányosság felderítésére foglalkozunk a néma-értő, hangos-értő olvasási képesség fejlesztésével.

A fentiek megvalósítása a felzárkóztatási programban lehetséges, amelynek formái lehetnek:

- tanév elején felmérés készítése,
- tanulás tanítása,
- hiányosságok pótlása,
- alapkészségek gyakoroltatása,
- korrepetálások az alapkészségek és követelmények elsajátítására,
- differenciált és csoportfoglalkozások egyes tanulókra kötelező jelleggel,
- tanulópárok, tanulószoba,

- a gyengébb képességűek motiválása az új ismeretek elsajátítása,
- egyéni beszélgetések, sikerélményekhez juttatás,
- minimum követelmények megfogalmazása.

Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel (BTMN) küzdők segítése (fejlesztő program)

Mivel az intézményünkbe járó tanulók, képzésben résztvevők családi háttere, kiinduló helyzete nagyon változatos, sokszor hátrányos és problémás, így maximálisan arra kell törekednünk, hogy szülővel, kollégával, diákkal, képzésben résztvevővel együttműködve az őt érő külső és belső hatásokat értelmezni tudja, s ez alapján dönteni, választani legyen képes.
Szükséges átgondolni – a tanulókkal, képzésben résztvevőkkel együtt – a világban betöltött helyüket, szerepüket, értelmes célt találni, annak eléréséhez megkeresni a megfelelő eszközt. Mindez azért szükséges, mert sok-sok tényező befolyásolja ezt a korosztályt, s kellő belső kontroll hiányában önértékelésük szélsőséges lesz. A különböző nehézségekkel küzdő gyermekek legfőbb jellemzője a tervező magatartás hiánya és a meggondolatlanság.
Ezek leküzdéséért:

- Fejlesztjük a tervezéssel kapcsolatos készséget.
- Önuralomra nevelünk.
- Az önbecsülést összehangoljuk az önismerettel.
- Hatékony tanulási módszereket oktatunk.
- A tanulási kudarcok és a viselkedési problémák leküzdése érdekében teljesíthető feladatsorokat adunk, sikerélményre törekszünk.

2.8.3. Felzárkóztatás, fejlesztés, tehetség-gondozás, konzultáció; speciális, illetve kiegészítő ismeretek átadása céljából

Intézményünkben a 9. évfolyamosok körében végzett bemeneti mérések eredményétől függően különös figyelmet fordítunk arra, hogy viszonylag rövid időn belül azonos felkészültségi szintre tudjuk hozni a diákokat, képzésben résztvevőket és kiküszöböljük az általános iskolai felkészítések különbözőségeiből adódó hiányosságokat. A tehetséges tanulók, képzésben résztvevők számára külön felkészítő foglalkozásokon biztosítjuk, hogy a városi, megyei, területi, országos versenyeken olyan eredményt tudjanak elérni, mely elégedettséget, sikerélményt indukál a diákban, képzésben résztvevőben és a szakképző intézmény jó hírnevét is öregbíti.

2.8.4. Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása

Intézményünkben nagy számban található szociálisan hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű diák, képzésben résztvevő. Átmeneti nevelt, utógondozott, ideiglenes elhelyezéssel tanuló, állami gondozott tanulókat, képzésben résztvevőket is nevelünk, oktatunk. Az utóbbi években országos problémává vált a deviáns magatartás, a családok romló szociális helyzete.
Intézményünkben a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat az osztályfőnökök látják el az általános igazgatóhelyettes koordinálásával. Köteles ebben a munkában közreműködni az intézmény valamennyi oktatója, az iskolapszichológus és a védőnő is.

Legfontosabb feladatunk, hogy megismerjük a tanulók, képzésben résztvevők családi hátterét, fokozott figyelemmel kísérjük azokat a családokat, akik egyedül nem képesek – anyagi helyzetük vagy más oknál fogva – eleget tenni a gyermeknevelléssel kapcsolatos feladatoknak. Ha indokolt, haladéktalanul fel kell venni a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgálattal, és ezen keresztül kezdeményezni azoknak az intézkedéseknek a megtételét, amelyek a szakképző intézmény rendelkezésére álló pedagógiai eszközökön, anyagi lehetőségeken túl segítséget nyújthatnak a tanulóknak, képzésben résztvevőknek és szüleiknek.
Különösen fontos a tanulók, képzésben résztvevők fejlődését akadályozó okok feltárása, a káros hatások megelőzése és ellensúlyozása.

A szakképző intézmény saját lehetőségein belül a következő konkrét tevékenységet látja el:

- a szociálisan hátrányos tanulók, képzésben résztvevők ügyeinek intézése (kedvezményes étkeztetés, , pályázati lehetőségek kihasználása stb.),
- egészségmegőrző, mentálhigiénés előadások, programok szervezése, sportolási lehetőség (drog-prevenció),
- a vidékről naponta bejáró tanulók, képzésben résztvevők kéréseit támogatja, illetve képviseli bizonyos fórumokon (pl.: menetrend-összeállítás),
- igény szerint a kiskunfélegyházi, rászoruló tanulók, képzésben résztvevők esetén ingyen tízórai lehetőség biztosítása,
- indokolt esetben külső szakértők (pszichológus, orvos, logopédus stb.) közreműködését kéri a felmerülő problémák megoldásában.

2.8.5. Szociális hátrányok enyhítését célzó pedagógiai tevékenység

Szociálisan hátrányos helyzetűek azok a tanulók, képzésben résztvevők, akiket szociális tényezők gátolnak adottságaikhoz mért fejlődésükben. Feladatunk segíteni minden hátrányos helyzetű, de különösen a szociális hátrányban lévő tanulót, képzésben résztvevőt képességeinek kibontakozásában.
A szociálisan hátrányos helyzetű tanulókkal, képzésben résztvevőkkel kapcsolatos feladatokat az erre felkért oktató hangolja össze. Helyzetfelmérés után meghatározza a tevékenység célját, valamint a lehetőségek számbavételével a hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformákat.

2.9. A tanulóknak, képzésben résztvevőknek a szakképző intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

Az intézmény tanulóinak, képzésben résztvevőinek közösségét a diákönkormányzat képviseli intézményünkben, így a diákönkormányzat által biztosítja a szakképző intézmény a lehetőséget, hogy a tanulók, képzésben résztvevők összességét érintő ügyekben tájékozódhassanak, valamint azokban a kérdésekben, melyekben a jogszabályok erről rendelkeznek egyetértési, illetve véleményezési jogukat gyakorolhassák. A diákönkormányzat a szakképző intémény diákjainak, képzésben résztvevőinek érdekvédelmi, jogérvényesítő szervezete, tevékenysége a tanulókat, képzésben résztvevőket érintő valamennyi kérdésre kiterjed. Intézményünkben minden tanév szeptemberében osztályonként 2 főt választanak, akik képviselik társaikat a havonta tartott megbeszéléseken. A diákönkormányzatot segítő oktatót a szakképző intézmény igazgatója bízza meg. A diákképviselők részt vesznek a fegyelmi tárgyaláson.

A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:

- a szakképző intézmény SZMSZ-e, a Szakmai Programja jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- a Házirend elfogadása előtt.

A diákönkormányzat dönt egy tanítás nélküli munkanap programjáról.

Intézményünk évente 1 alkalommal tart diákközgyűlést intézményi szinten, melynek tervezett témáit, napirendi pontjait 15 nappal előbb nyilvánosságra hozza a helyben szokásos módon.

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslatot tehet az iskolai életre vonatkozó bármely kérdésben, így pl.:

- a tanulók, képzésben résztvevők jutalmazási elveire,
- önkéntes munkára, környezetvédelmi akciók tervezésére,
- a szakképző intézmény sporttevékenységére,
- a szakképző intézmény hagyományainak ápolására,
- tanórán kívüli foglalkozások szervezeti formáira stb.

A szakképző intézmény tanulóinak, képzésben résztvevőinek véleménynyilvánítási formái, színterei:

- diákközgyűlés,
- osztálygyűlés,
- diák-önkormányzatiülés,
- osztályfőnöki óra,
- alkalmi felmérések,
- igazgatói megbeszélés.

2.10. A tanuló, képzésben résztvevő, a kiskorú tanuló törvényes képviselője, az oktató és a szakképző intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

2.10.1. Az szakképző intézmény és a kiskorú tanuló törvényes képviselője közötti kapcsolattartás

A szakképző intézményen kívüli negatív környezeti hatások esetében A szakképző intézmény és a szülői ház között munkamegosztást kell kialakítani. A szakképző intézmény csak azért vállal felelősséget, amit jogosítványai megengednek. A tanuló, képzésben résztvevő iskolán kívüli tevékenységében a szülői háznak van meghatározó szerepe, de segítséget kell adnunk a szülőknek azokban a súlyos esetekben (drogfogyasztás, alkoholizálás, fiatalkori bűnözés), amikor ezeknek megoldása már kilép a családi keretek közül. Ilyenkor fontos szerepet tölt be a szakképző intézmény, az osztályfőnök, az iskolapszichológus, stb. Az elmúlt időszakban jelentős mértékben hangsúlyossá vált az oktatási intézmények kapcsolattartása környezetükkel.

Szakképző intézményünkben stratégiai cél, hogy a szülő, törvényes képviselő, tanuló, képzésben résztvevő, szakképző intézmény együttműködése több síkon is jól működjön.

A kapcsolattartás formái:

- szülői értekezletek,
- fogadóórák,
- szakképző intézmény nyílt napjai,
- családlátogatások,
- levelezés, telefon, digitális napló,
- osztályszintű vagy csoportszintű megbeszélés,
- fegyelmi eljárás esetén egyeztető eljárás lefolytatása,
- mediáció.

a) Szülői értekezletek rendszere:

- Évente háromszor tartunk szülői értekezletet.

  A tanévkezdő szülői értekezleten az évindítás feladatait, és az éves programot hirdetjük meg. Ekkor ismertetjük és fogadtatjuk el a Házirendet.

  Az őszi szülői értekezleten elemezzük a 9. évfolyamosok beilleszkedését, valamint megkezdjük az ingyen-tankönyv igénylést.
  Tavasszal a féléves munkát értékeljük, a tanulmányi helyzetet analizáljuk. Tájékoztatjuk a szülőket a belső beiskolázás lehetőségeiről és a következő tanévben indított felkészítésekről, és a felkészítő személyéről.

- Az éves értekezletek mellett, ha az osztály gyenge tanulmányi eredményt nyújt, magatartása romlik, az osztályfőnök kollégák hívjanak össze rendkívüli szülői értekezletet.

b) Fogadóórák:

- Szükség esetén előre egyeztetett időpontban a szülők rendelkezésére állunk.
- Az őszi és tavaszi szülői értekezletek napján, fogadóórát tartunk, melyen minden oktató részt vesz.

c) Nyílt napok szervezése:

- Szakképző intézményi nyílt napokat a pályaorientációs terv alapján az őszi időszakban 3 alkalommal szervezünk. A rendezvény a beiskolázást, leendő tanulóink, képzésben résztvevők tájékoztatását szolgálja.

d) A személyes találkozásokon kívül szükség esetén levélben, telefonon tájékoztatjuk a szülőket a felmerülő problémákról. A tanulók, képzésben résztvevők előmeneteléről digitális napló bejegyzései nyújtanak folyamatos tájékoztatást.

e) Az intézmény alapítványa:

- „Korszerű Agrárkultúráért” alapítvány

2.10.2. A szakképző intézmény és a kollégium közötti kapcsolattartás:

- A kollégium a szakképző intézmény tájékoztatása alapján a szakképző intézményi szülői értekezletekhez, fogadóórákhoz, rendezvényekhez igazítja szülői tájékoztatóit.
- Kölcsönösen látogatjuk, megtiszteljük egymás rendezvényeit, és ezeket az alkalmakat is kihasználjuk kapcsolataink bővítésére.
- A kollégiumi támogató oktatók és az osztályfőnökök rendszeres kapcsolatot tartanak fenn.
- A szakképző intézmény oktatói és a kollégium támogató oktatói az időszakos jegyellenőrzések alkalmával is tájékozódnak az érintett diákok, képzésben résztvevők előmeneteléről.
- A pedagógiai szempontból nehéz, problémás gyermekek ügyeit körültekintően, segítő fórumok bevonásával, együttműködve oldjuk meg.
- A tanulók, képzésben résztvevők munkájával, életével kapcsolatos fontosabb információkról tájékoztatjuk egymást, valamint a szülőket az egészségesebb, jobb kapcsolatok érdekében.

2.10.3. A szakképző intézmény és további partnerei közötti kapcsolattartás:

Partner	**Képviselője**	**Szakképző intézményi kapcsolattartó**	**A kapcsolattartás módja, ritmusa**
Felnőttképzésben résztvevők	felnőttképzési vezető	felnőttképzési vezető	telefonon, írásban és szóban tanfolyam kezdetén és végén
Fenntartó	főosztályvezető	igazgató	személyesen, írásban folyamatos napi kapcsolat kérelem előterjesztés kötelező formák – beszámolók jelentések
Déli Agrárszakképzési Centrum	főigazgató	igazgató	személyesen, írásban folyamatos napi kapcsolat kérelem előterjesztés

			kötelező formák – beszámolók jelentések
Korszerű Agrárkultúráért Alapítvány	Csányi György elnök	igazgató	kuratóriumi üléseken évente
Gyermekjóléti Szolgálatok	ügyintézők	általános igazgató helyettes	telefonon, írásban, folyamatosan
Iskolai egészségügyi szolgálat	Védőnő	operatív munkaközösség-vezető	személyesen, telefonon, írásban – havonta, ill. folyamatos
Bács-Kiskun Vármegyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság	Igazgató fő-állatorvos	igazgató szakmai igazgatóhelyettes	személyesen, telefonon, írásban – havonta, ill. folyamatos
Bács-Kiskun Vármegyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Szolgálat	igazgató	igazgató szakmai igazgatóhelyettes	telefonon/ személyesen - negyedévenként
Bács-Kiskun Vármegyei Agrármeteorológiai Állomás	állomásvezető	szakmai igazgatóhelyettes	szóbeli egyeztetés – negyedévente
Bácsvíz Rt. Kiskunfélegyháza	üzemvezetők	szakmai igazgatóhelyettes	személyesen, telefonon, írásban – negyedévente
P&P Pékáru Kft. Kiskunfélegyháza, X. ker. 92/B	Polyák Mátyás tulajdonos Hatvani László ügyvezető igazgató Kurucz Róbert tanüzemvezető	igazgató szakmai igazgatóhelyettes	együttműködési megállapodás keretében, szóban, telefonon - folyamatos napi kapcsolat
Marillen Gyümölcsfeldolgozó Kft.	ügyvezető igazgató	szakmai igazgatóhelyettes	támogatási szerződés keretében, írásban, személyesen – negyedévente

Bugaci Ménes Kft.	ügyvezető	szakmai igazgatóhelyettes	együttműködési megállapodás keretében, telefonon, személyesen – havonta
Marton Péter ev		igazgató ÁKK iskolai kapcsolattartó	telefonon e-mailben személyesen
Fekete Benő ev		igazgató ÁKK iskolai kapcsolattartó	telefonon e-mailben személyesen
NT Kft.		szakmai igazgatóhelyettes	telefonon e-mailben személyesen
Univer Zrt.		szakmai igazgatóhelyettes	telefonon e-mailben személyesen
Déli ÁKK		igazgató ÁKK iskolai kapcsolattartó	telefonon e-mailben személyesen
Agrár Vizsgaközpont		szakmai igazgatóhelyettes, felnőttképzési vezető	telefonon e-mailben személyesen
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Bács-Kiskun Vármegyei Igazgatósága		igazgató szakmai igazgatóhelyettes	telefonon e-mailben személyesen
Fülöp Sándor		szakmai igazgatóhelyettes	telefonon, személyesen
KLIK Kecskeméti tankerülete	tankerület igazgató	igazgató	telefonon, írásban szükség esetén
KLIK Kiskunfélegyházai tankerülete	tankerület igazgató	igazgató	telefonon, írásban szükség esetén
Kiskunfélegyháza Város	polgármester	igazgató	telefonon, írásban szükség esetén

2.11. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

2.11.1. Központi írásbeli felvételi vizsga

Szakképző intézményünk központi felvételi vizsgát nem szervez.

2.11.2. Szóbeli felvételi vizsga

Felvételi vizsga nincs. A felvételről a 8. félévi tanulmányi eredmények átlagolása alapján dönt a szakképző intézmény. Az átlag számításánál a készségtárgyakat, illetve azokat a tantárgyakat, amelyekből felmentés van, nem vesszük figyelembe.

2.11.3. Belső vizsgák

Próbaérettségit tesz a Technikum minden tanulója, képzésben résztvevője minden tantárgyból az adott tantárgyból történő érettségi tanévének II. félévében.
A témaköröket, feladatlapokat az azonos szakosok közösen határozzák meg és állítják össze. A számonkérés írásban, szóban történik, a szerzett érdemjegyeket háromszorosan vesszük figyelembe.

Házi vizsgát tesznek a technikum tanulói a következők szerint:
A) a technikumi tanulók 10. évfolyam végén: matematika, történelem valamint magyar nyelv és irodalom tantárgyakból.
11. évfolyam végén pedig idegen nyelvből
~~B~~

A házi vizsgáknak összhangban kell lenniük az érettségi tárgyak követelményeivel. Orientáló szerepe van ezeknek a vizsgáknak/dolgozatoknak az érettségi szintjének megválasztásában is (Érettségi Vizsga Szabályzata: 100/1997. Kormányrendelet).
A számonkérés írásban és szóban történik, a szerzett érdemjegyeket háromszorosan vesszük figyelembe.

Kisvizsgát tesz a szakképzésben résztvevő minden tanuló minden vizsgatárgyból a szakmai vizsga tanévének II. félévében.
A központi vizsgakövetelmények alapján az interakítv és a projketvizsgára való felkészítés zajlik, ennek megfelelően szervezzük meg a kisvizsgát is.
A szerzett érdemjegyeket pirossal írjuk és kétszeresen vesszük figyelembe.

Ágazati alapvizsgát kell tenni a tanulónak, képzésben résztvevő személynek a szakképző iskola 9. évfolyam, valamint a technikum 10. évfolyam szorgalmi időszakának végéig.
A tanuló a sikeres ágazati alapvizsgát követően a szakképző intézményben külön felvételi eljárás nélkül folytathatja tanulmányait azzal, hogy az általa választott szakmáról az ágazati alapoktatás során az igazgató által meghatározott időszakon belül kell nyilatkoznia. A szakképző intézmény által szervezett ágazati alapvizsgát a szakképző intézmény oktatóiból és az elnökből álló 3 tagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét a szakképző intézmény székhelye szerint illetékes területi gazdasági kamara delegálja.

Az ágazati alapvizsga célja: annak mérése, hogy a tanuló, illetve a képzésben résztvevő személynek az adott ágazatban történő munkavégzéséhez szükséges szakmai alaptudását és kompetenciáit országosan egységes eljárás keretében megszerezte. A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy az ágazati alapoktatást követően tehet ágazati alapvizsgát. Az ágazati alapvizsga az adott ágazatba tartozó valamennyi szakma tekintetében azonos.

Az ágazati alapvizsga követelményeit a Képzési és Kimeneti Követelmények határozza meg, mely alapján a szakképző intézmény állítja össze az ágazati alapvizsga feladatait.

Az ágazati alapvizsga eredménye beszámít a szakmai vizsga eredményébe.
Az ágazati alapvizsga lebonyolítására az intézmény tanulmányok alatti vizsgákra vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

Az ágazati alapvizsga gyakorlati vizsgarésze legfeljebb 4 feladatból állhat, a szakterület igényeinek, jellegzetességeinek megfelelően.

Az ágazati alapvizsga sikeres teljesítésével a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy jogosulttá válik a duális képzésbe való belépésre.

Egy szakma megszerzését követően valaki az adott ágazathoz tartozó további szakmát kíván szerezni, az ágazati alapvizsgát nem kell megismételnie.

A javítóvizsgán is sikertelen ágazati alapvizsgát tett tanuló, képzésben részt vevő személy a tanév végén nem minősíthető, tanulmányait az ágazati alapoktatás megismétlésével folytathatja.
Az ágazati alapvizsga teljesítését az év végén adott bizonyítványba be kell jegyezni.

Nem kell ágazati alapvizsgát tennie és az ágazati alapvizsga eredményét sikeresnek kell tekinteni annak a tanulónak, illetve képzésben részt vevő személynek, aki korábbi tanulmányai, előzetesen megszerzett tudása, illetve gyakorlata beszámításával vesz részt a szakmai oktatásban, ha beszámított előzetes tudása magában foglalja az ágazati alapvizsga követelményeit. Ebben az esetben a szakmai vizsga eredményét - az ágazati alapvizsga eredményének figyelmen kívül hagyásával - a szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek egymáshoz viszonyított súlyozásának megfelelően kell megállapítani.

Az ágazati alapvizsga a tanév bármely időszakában tartható. A javító és pótló ágazati alapvizsgát az adott tanévben egy alkalommal kell megszervezni.
Az ágazati alapvizsga előkészítésével kapcsolatos feladatokat a szakképző intézmény látja el.

2.11.4. Egyéb vizsgák:
A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet **180. §** (2) A tanuló félévi és év végi osztályzatait
a) évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy
b) a tanulmányok alatti vizsgán nyújtott teljesítménye
alapján kell megállapítani.

a) Osztályozó vizsga

A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet
180.§ (3) Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha
a) felmentették a foglalkozáson való részvétele alól,
b) engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi
követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,

c) az e rendeletben meghatározott időnél többet mulasztott és az oktatótestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
d) a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.
(4) Egy osztályozó vizsga – a (3) bekezdés b) pontjában meghatározott kivétellel – egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. Osztályozó vizsgát a szakképző intézmény a tanítási év során bármikor szervezhet. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.
Osztályozó vizsga fajtái:

- **Nem osztályozható tanulók, képzésben résztvevők vizsgája:** ha a tanulónak, képzésben résztvevőnek egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen egy adott tantárgyból a tanítási órák, foglalkozások harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló, képzésben résztvevő teljesítménye nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha az oktatótestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen. Az oktatótestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló, képzésben résztvevő igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és a szakképző intézmény eleget tett az értesítési kötelezettségének. Ha a tanuló, képzésben résztvevő mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie. Tanévenként két alkalommal -– januárban és júniusban - – szervezzük meg. A tanulót, képzésben résztvevőt, a szülőt, törvényes képviselőt az osztályfőnök értesíti levélben. A vizsgaanyagot az oktatók határozzák meg az adott időszak tananyagához igazodva.
  A vizsga egy írásbeli feladatlap megoldásából és/vagy 3 tagú vizsgabizottság előtti szóbeli vizsgából áll. Az osztályzatot jegyzőkönyvben rögzítik, az oktató a digitális naplóba beírja. Az osztályfőnök adminisztrálja a törzslapon és a bizonyítványban az elért eredményt.
  Amennyiben a tanuló, képzésben résztvevő nem jelenik meg az év végi osztályozó vizsgán, javító vizsgát tehet.
- **Előrehozott érettségizők vizsgája:** azok a tanulók, képzésben résztvevők, akik a választott tantárgyból előrehozott érettségi vizsgát szeretnének tenni, kötelesek részt venni a próbaérettségi vizsgán. A hiányzó évfolyamok tananyagából a tanuló, képzésben résztvevő írásbeli és szóbeli vizsgát tesz az érettségi vizsga követelményei szerint a II. félév folyamán. Az osztályzatot jegyzőkönyvben rögzítik, az eredményt az osztályfőnök rögzíti a törzslapon és a bizonyítványban. A tanuló, képzésben résztvevő ezen követelmények teljesítése után bocsátható érettségi vizsgára.

b) Különbözeti vizsga

A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet

180.§ (5) Különbözeti vizsgát a tanuló abban a szakképző intézményben tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja. A különbözeti vizsgákra tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni.

Különbözeti vizsgát tesz azon átvett, más intézményből átiratkozott tanuló, képzésben résztvevő, akinek átvételéhez ezt az igazgató előírja.

A tanuló, képzésben résztvevő a vizsga anyagát, témaköreit az adott oktatótól kapja meg. A felkészüléshez segítséget kérhet.

A vizsga egy írásbeli feladatlap megoldásából és/vagy 3 tagú vizsgabizottság előtti szóbeli vizsgából áll. Az osztályzatot a bizottság állapítja meg, ezt jegyzőkönyvben rögzítik, a digitális naplóba az oktató írja be. Az osztályfőnök adminisztrálja a törzslapon és a bizonyítványban az elért eredményt.

Különbözeti vizsga szervezhető akkor is, ha egy tanuló, képzésben résztvevő technikumi képzésre jelentkezik szakképző intézményi képzésről, illetve olyan intézményből kerül át, ahol az adott tantárgyat nem tanulta. Ebben az esetben azokból a tantárgyakból kell vizsgát tennie a tanulónak, képzésben résztvevőnek, amelyet az előző képzésben nem tanult.

A különbözeti vizsga követelményrendszerét az oktató állítja össze.

c) Pótlóvizsga

A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet

180.§ (6) A vizsgázó pótlóvizsgát tehet az igazgató által meghatározott vizsganapon, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az igazgató engedélyezheti, hogy a vizsgázó a pótló vizsgát az adott vizsganapon tegye le, ha ennek a feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

A vizsga egy írásbeli feladatlap megoldásából és/vagy 3 tagú vizsgabizottság előtti szóbeli vizsgából áll. Az osztályzatot a bizottság állapítja meg, ezt jegyzőkönyvben rögzítik, a digitális naplóba az oktató írja be. Az osztályfőnök adminisztrálja a törzslapon és a bizonyítványban az elért eredményt.

d) Javítóvizsga

A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet

180. § (7) Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha a) a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,

b) az osztályozó vizsgáról, illetve a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

(8) Javítóvizsga letételére az augusztus tizenötödikétől augusztus hónap utolsó napjáig terjedő időszakban az igazgató által meghatározott időpontban van lehetőség.

e) Érettségi vizsga

A tanuló a május-júniusi vizsgaidőszakra február 15-ig (valamennyi középiskolában és az országos vizsgaközpontban), az október-novemberi vizsgaidőszakra szeptember 5-ig (a kijelölt középiskolákban) jelentkezhet érettségi vizsgára.

f) Előrehozott érettségi vizsga

A 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról

(1) Előrehozott érettségi vizsga – a szakmai vizsga kivételével –

a) az Nkt.-ban meghatározott bármely kötelező érettségi vizsgatárgyból – az idegen nyelv érettségi vizsgatárgy kivételével – legkorábban a tizenkettedik évfolyam május–júniusi vizsgaidőszakában,

b) bármely más érettségi vizsgatárgyból és idegen nyelv érettségi vizsgatárgyból legkorábban a tizenegyedik évfolyam október–novemberi vizsgaidőszakában tehető a tanulói jogviszony fennállása alatt, a szakképző intézmény szakmai programjában a tanuló számára az adott vizsgatárgyra vonatkozóan meghatározott követelmények teljesítését követően.

(2) Az előrehozott érettségi vizsga a közösségi szolgálat teljesítésére tekintet nélkül megkezdhető.

(3) Ha a tanuló valamely tantárgyból előrehozott érettségi vizsgát tett, azzal az adott tantárgy tanulmányi követelményeit teljesítette. A továbbhaladás során e tekintetben a szakmai programban foglaltak szerint kell eljárni, azzal, hogy az idegen nyelvből letett előrehozott érettségi vizsga a szakmai nyelvi foglalkozáson való további részvétel alól nem mentesít.

Előrehozott érettségi vizsgára való jelentkezésnek feltétele, hogy a tanulónak teljesítenie kell az iskola helyi tantervében az adott vizsgatárgyra megfogalmazott követelményeket, és meg kell szereznie az abban előírt osztályzatokat. Az osztályzatok megszerzése a teljes tanulmányi időre vonatkozik, és osztályozó vizsgával történik. Az aktuális évben még ténylegesen tanult tárgy tantárgyi követelményeinek teljesítéséhez az írásbeli érettségi vizsgaidőszak megkezdéséig jegyet kell szerezni; ehhez a tanulónak az utolsó hónap anyagából be kell számolnia az oktatónál, melynek eredményét a naplóban az írásbeli résznél kell bejegyezni.

Ha a tanuló, képzésben résztvevő személy egy vagy több tantárgy több évfolyamra megállapított követelményeit egy tanévben teljesíti (osztályozó vizsgát tett), osztályzatait minden érintett évre meg kell állapítani és a bizonyítványába is be kell jegyezni.

Ha a diák, képzésben résztvevő személy az előrehozott érettségi vizsga megszerzése érdekében sikeres osztályozó vizsgát tett, akkor az adott tantárgy tanulmányi követelményeit teljesítette, a magasabb évfolyamon az órák látogatása alól felmentését kérheti.

g) Szakmai vizsga

A szakképzésben részt vett tanulóink, tanulmányaik befejezése után szakmai vizsgát tehetnek, amelyre a vizsgázónak írásban kell jelentkezniük a vizsgaszervező intézménynél. Ennek határideje iskolai rendszerben a vizsga időpontjától függ:

- februári - márciusi vizsgáknál: december 1. + 15 nap
- májusi - júniusi vizsgáknál: február 15. + 15 nap
- októberi - novemberi vizsgáknál: augusztus utolsó munkanap + 5 nap

Intézményünk a szakmai vizsgákat alapvetően a májusi-júniusi, a javító vizsgákat az októberi-novemberi vizsgaidőszakra tervezi.

Az előírt bemeneteli kompetenciák igazolása a vizsgára jelentkezéskor előzetesen történik.
A vizsgára bocsátás feltételeit Képzési és Kimeneti Követelmények tartalmazzák. A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény 125. § (9) bekezdése szerint, a **szakképző intézmény, illetve a szakképzési alapfeladatot ellátó többcélú köznevelési intézmény által szervezett szakmai oktatáshoz kapcsolódó szakmai vizsga** 2025. december 31-éig
a) az állam által fenntartott szakképző intézményben, illetve szakképzési alapfeladatot ellátó többcélú köznevelési intézményben, valamint
b) az együttműködési megállapodással rendelkező fenntartó által fenntartott szakképző intézményben és szakképzési alapfeladatot ellátó többcélú köznevelési intézményben az együttműködési megállapodásban meghatározott ágazatban is megszervezhető . 2025. január 1-jétől a szakmai vizsgák szervezését és lebonyolítását az Ágrár Vizsgaközpont vette át.

2.12. A szakképző intézményváltás, valamint a tanuló, képzésben résztvevő átvételének, felvételének szabályai

A tanulói jogviszony az intézménybe való felvételi értesítés alapján beiratkozással vagy átvétellel jön létre. A tanulók, képzésben résztvevők felvételéről, átvételéről a jogszabályi előírásoknak megfelelően a szakképző intézmény igazgatója dönt.

A tanulók felvétele az intézménybe:

- Technikumi évfolyamra

  Az általános iskolai tanulmányi előmenetel alapján rangsoroljuk a jelentkezőket. A felvétel e rangsor alapján történik – a felvehető létszámtól függően.

- Szakképző iskolai évfolyamra

  A tanulók felvételénél a Szakképzési Törvény előírásait alkalmazzuk.

  - A szakmai programban, illetve az Alapító Okiratban jelzett szakmákban lehetséges.
  - Feltétel:
    - egészségügyi alkalmasság,
    - a pályaalkalmassági követelményeknek való megfelelés,
    - jogszabályban meghatározott életkor,
    - megfelelő tanulmányi eredmény.

Egy másik iskolából történő **átvétel**t kérelemre az igazgató dönti el mérlegelve az osztálylétszámot, a tanult tantárgyakat, a szakmacsoportos tantárgyakat, azok eredményeit:

- szeptember 30-ig beszámoló nélkül nyerhet felvételt a tanuló,
- október 1. és november 1. között történő átvétel esetén az oktatási eredmények vizsgálatánál meghatározott tantárgyakból, valamint a más iskola helyi tantervében nem szereplő tantárgyakból különbözeti vizsga letétele szükséges. A különbözeti vizsga időpontját a tantárgyak száma dönti el, indokolt esetben türelmi idő biztosítható.
- november 1. és január 31. között csak különleges eljárás keretében van lehetőség tanuló, képzésben résztvevő átvételére,
- a fenti esetek nem teljesítése esetén átvételre csak évfolyamismétléssel kerülhet sor,
- január 31. után tanuló átvétele csak eredményes I. félév teljesítése mellett lehetséges.

- szakképzésre történő átvételre csak azonos szakmai képzés esetén van mód.

Az osztályváltás szabályai:
Minden osztályváltás a szülő, törvényes képviselő írásbeli kérésére, az osztályfőnökök jóváhagyásával történik. Az igazgató dönti el az osztályváltás engedélyezését, mérlegelve az osztálylétszámot, a tanult tantárgyakat, a szakmacsoportos tantárgyakat, azok eredményeit:

- szeptember 30-ig beszámoló nélkül válthat osztályt a tanuló,
- október 1. és november 1. között történő osztályváltás esetén az oktatási eredmények vizsgálatánál meghatározott tantárgyakból, valamint a más osztály helyi tantervében nem szereplő tantárgyakból különbözeti vizsga letétele szükséges. A különbözeti vizsga időpontját a tantárgyak száma dönti el, indokolt esetben türelmi idő biztosítható.
- egyéb esetben osztályváltásra csak évfolyamismétléssel kerülhet sor.

Szakmai bizonyítvány megszerzését követő tanévben 11. technikumi évfolyamon folytathatja tanulmányait, azonos ágazatban.

Érettségivel rendelkező tanuló a szakképző iskolai képzés 9. évfolyamára vehető fel, a közismereti képzés alól mentesül. Speciális esetekben ettől el lehet térni ().

A szakmai képzésbe történő átvétel feltétele minden esetben az egészségügyi alkalmasság és a pályaalkalmassági követelményeknek való megfelelés.

Az alkalmassági vizsgálat szabályai
Az egészségügyi alkalmasság: annak az orvosi szakvéleményre alapozott megállapítása, hogy a szakképzésbe bekapcsolódni szándékozó személy testi adottságai, egészségi és pszichikai állapota alapján képes önmaga és mások veszélyeztetése nélkül a választott szakma szerinti tevékenység, foglalkozás gyakorlására és a szakmai vizsgára való felkészülésre.
Szakmai alkalmassági vizsgálat: feltétele a szakmai képzésbe történő bekapcsolódásnak. Megszervezése a mindenkor hatályos jogszabályok alapján történik. Az iskolaorvos és a szakképző intézmény védőnője végzi a vizsgálatot. A tanuló, képzésben résztvevő személy egészségügyi alkalmasságát kizáró tényező esetén másodfokú alkalmassági vizsgálatra utalják a tanulókat. A duális képzőheleken szakmai oktatáson részt vevő tanulók pedig munkaalkalmassági vizsgálaton vesznek részt.

2.13. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos terv

Szakképző iskolai osztályokban a képzés jellegének megfelelően a munkavédelem tantárgy keretein belül, elméleti és gyakorlati ismereteket sajátítanak el és gyakorolnak be a tanulók, a képzésben résztvevők a tanórákon. A szakmai képzések sajátosságainak megfelelően rendszeresen zajlik az elsősegélynyújtás oktatása.
Technikumi osztályokban a szakképző intézmény védőnője az osztályfőnöki órák keretében készíti fel a tanulókat, képzésben résztvevőket a sérült, balesetet szenvedett embertársuk ellátására.

Szakképző intézményünk házirendje, valamint egyéb szakmai programjai dokumentálják és szolgálják az egészség védelmét.

3. OKTATÁSI PROGRAM

3.1. A választott tanterv megnevezése

2020. szeptember 1-től **felmenő** rendszerben szakképző intézményünk oktatási programja és képzési programja a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Kormányrendelet által meghatározott program tantervekre és KKK-ra épül.

Az **oktatási program** fogalmat mi úgy értelmezzük, hogy a megjelölt műveltségi területekre, tantárgyakra, óraszámokra építetten **minden tantárgy** (munkaközösség) elkészíti **a tantárgyi programját és a tantervét**. (Ezek alapján készülnek évente tantárgyanként tanmenetek). Tehát az oktatási program a tantárgyi programok és tantárgyi tantervek összessége. A tantárgyi programok minden esetben a Köznevelési Törvény előírásai (Nkt. 26.§ (1) – (5)) és a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény előírásai (12.§) alapján készültek.
A Nkt. az oktatási programok illetékességébe sorolja a középszintű érettségi témaköreinek rögzítését.
Középszintű érettségi témakörei: a fenti értelemben készített tantárgyi programok tartalmazzák minden esetben a középszintű érettségi részletes követelményeit. A Szakmai Program kijelöli a szakképző intézményi feladatokat és csoport-szervezési metódusokat, foglalkozik intézményi szinten a kétszintű érettségi vizsgán meghirdetett kötelező és választható tantárgyak és szintek rendszerével a 100/1997-es Kormányrendelet alapján.

Tantárgyi rendszerünk:
A NAT műveltségterületeiben leírt tartalmakat a kerettanterv alapján a következő tantárgyakban valósítjuk meg:

Műveltségi terület	*Oktatási programunk tantárgya*
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv, Irodalom, Kommunikáció-magyar nyelv és irodalom
Idegen nyelvek	Angol nyelv, Német nyelv
Matematika	Matematika
Ember és társadalom	Történelem, Történelem és társadalomismeret, , Állampolgári ismeretek
Ember és természet	Biológia, Természetismeret
Földünk - környezetünk	Szakmai tantárgyak, Természetismeret
Technológia-digitális kultúra	Digitális kultúra
Életvitel és gyakorlat	Osztályfőnöki
Testnevelés és sport	Testnevelés, Testnevelés és sport

3.2. A szakképző intézmény egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és azok óraszámai, az előírt tananyag és követelmények

3.2.1. 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerű technikumi program tanterv óraszámai

Tantárgyak		**9. évf.**	**10. évf.**	**11. évf.**	**12. évf.**	**13. évf.**	**9-13. óraszám összesen**
Közismereti oktatás	Magyar nyelv és irodalom	4 (2+2)	5 (2+3)	3 (1+2)	3 (1+2)	0	*525*
	Idegen nyelv	4	4	3	3	0	*489*
	Matematika	4	4	3	3	0	*489*
	Történelem	3	3	2	2	0	*350*
	Állampolgári ismeretek	0	0	0	1	0	*31*
	Digitális kultúra	1	0	0	0	0	*36*
	Testnevelés	4	4	3	3	0	*504*
	Osztályfőnöki	1	1	1	1	1	*175*
	Kötelező komplex természettudományos tantárgy	3	0	0	0	0	*108*
	Ágazathoz kapcsolódó tantárgy: biológia	0	2	2	0	0	*144*
	Érettségire felkészítő tantárgy	0	0	2 (1 – matematika, 1 – történelem)	2 (1 – matematika, 1 – történelem)	0	*144*
	Pénzügyi és vállalkozói ismeretek	0	1	0	0	0	*36*

	Összes közismereti óraszám	24	24	19	18	1	*3139*
Ágazati alapoktatás		7	9	0	0	0	*576*
Szakirányú oktatás		0	0	14	14	33	*1752*
Szabadon tervezhető órakeret (közismeret)		3 (1 – történelem, 1 – digitális kultúra, 1 – biológia)	1 (1 – digitális kultúra)	1 (1 – digitális kultúra)	2 (1 – magyar nyelv és irodalom, 1 – digitális kultúra)	0	*438*
Tanítási hetek száma		36	36	36	31/36 (12. évfolyamon idegen nyelv, testnevelés, történelem, digitális kultúra és matematika tantárgyaknál 31, a szakmai oktatás tantárgyaknál és osztályfőnöki tantárg	31	

				ynál 36 héttel kell számol ni.)		
Éves összes óraszám	**1224**	**1224**	**1224**	**1067**	**1054**	**5793**
Rendelkezésre álló órakeret/hét	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**	

Csoportbontásra felhasznált órák:

	9. évf.	**10. évf.**	**11. évf.**	**12. évf.**	**13. évf.**
Idegen nyelv/ Szakmai idegen nyelv	4	4	3	3	6
Digitális kultúra	2	1	1	1	-

3.2.2. 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerű technikumi program tanterv óraszámai

2024. szeptember 1-től indított technikum program tanterv óraszámai

Tantárgyak		**11. évf.**	**12. évf.**	**13. évf.**	**11-13. óraszám összesen**
Közismereti oktatás	Magyar nyelv és irodalom	5 (2+3)	4 (1+3)	0	*304*
	Idegen nyelv	4	4	0	*268*
	Matematika	4,5	4	0	*286*
	Történelem	3,5	3	0	*219*
	Állampolgári ismeretek	0	1	0	*31*
	Digitális kultúra	0	0	0	*0*
	Testnevelés	3	3	0	*201*
	Osztályfőnöki	1	1	1	*103*
	Kötelező komplex természettudományos tantárgy	0	0	0	*0*
	Ágazathoz kapcsolódó tantárgy: biológia	2	0	0	*72*

	Érettségire felkészítő tantárgy	2 (1 – matematika, 1 – történelem)	2 (1 – matematika, 1 – történelem)	0	*134*
	Pénzügyi és vállalkozói ismeretek	0	0	0	*0*
	Összes közismereti óraszám	25	22	1	*1618*
Ágazati alapoktatás		0	0	0	*0*
Szakirányú oktatás		8	10	33	*1671*
Szabadon tervezhető órakeret (közismeret)		1 (1 – digitális kultúra)	2 (1 – magyar nyelv és irodalom, 1 – digitális kultúra)	0	*98*
Tanítási hetek száma		36	31/36 (12. évfolyamon idegen nyelv, digitális kultúra, magyar nyelv és irodalom, matematikatestnevelés tantárgyakból 31 héttel,osztályfőnöki és szakmai oktatás tantárgyaknál 36 héttel kell számolni.)	31	
Éves összes óraszám		**1224**	**1109**	**1054**	**3387**

Rendelkezésre álló órakeret/hét	**34**	**34**	**34**	

Csoportbontásra felhasznált órák:

	9. évf.	**10. évf.**	**11. évf.**	**12. évf.**	**13. évf.**
Idegen nyelv / Szakmai idegen nyelv	4	4	3	3	6
Digitális kultúra	2	1	1	1	-

A közismereti tantárgyak tananyaga technikumban 14.számú melléklet

3.2.3. Szakképző iskolai programtanterv közismereti képzés óraszámai (2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben)

Tantárgyak		**9. évfolyam**	**10. évfolyam**	**11. évfolyam**	**9-11. óraszám összesen**
Közismereti oktatás	Kommunikáció-magyar nyelv és irodalom	2	2	2	206
	Idegen nyelv	2	1	1	139
	Matematika	2	2	1	175
	Történelem és társadalomismeret	*2*	*1*	0	108
	Természetismeret	3	0	0	108
	Testnevelés	4	1	1	211
	Osztályközösség-építő Program	1	1	1	103
	Pénzügyi és munkavállalói ism.	0	0	1	31
	Összes közismereti óraszám	17	7	7	1081
Ágazati alapoktatás		16	0	0	576
Szakirányú oktatás		0	25	25	1675
Szabad órakeret		1	2	2	170

	(1 – digitális kultúra)	(2 – testnevelés)	(1 – testnevelés, 1 – digitális kultúra)	
Tanítási hetek száma	36	36	31	
Éves összes óraszám	1224	1224	1054	3502
Rendelkezésre álló órakeret/hét	34	34	34	

Csoportbontásra felhasznált órák:

	9. évf.	**10. évf.**	**11. évf.**
Idegen nyelv	2	1	1
Digitális kultúra	1	-	1

A közismereti tantárgyak tananyaga szakképző iskolában 15. melléklet

3.2.4 Az előírt tananyag és követelmények

Szakképző intézményünk oktatási programjában a kötelező tanítási órák, foglalkozások keretében oktatott tantárgyak tananyagai és követelményei teljes egészében megegyeznek a kiadott kerettantervekben és program tantervekben meghatározott tananyaggal és követelményekkel.

3.3 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

Cél: a tantervben megfogalmazott tantárgyi célok elérése érdekében a diákok, képzésben résztvevők együttműködő felek legyenek a tanítás-tanulás folyamatában, hogy érdeklődéssel, szívesen tanulják a tantárgyi ismeretanyagot, így jussanak el képességeik maximumához.
A tanulás tanítása az egyik legfontosabb cél, ezért **minden tantárgy első 5 tanóráján** a tantárgy elsajátításának alapvető jellegzetességeit, követelményeit, a célravezető tanulási módszerek kiválasztását meg kell ismerniük a tanulóknak, képzésben résztvevőknek.
A taneszközök kiválasztásának elveit, a tankönyvek, munkafüzetek, szemléltetőeszközök, demonstrációs anyagok listáját a közismereti és szakmai munkaközösségek jóváhagyásával az oktatók megtervezik, figyelembe véve a törvényi előírásokat.

A kiválasztás fő szempontjai, elvei:

- a tantervi kötelező tantárgyi ismeretanyagot maradéktalanul tartalmazza a kiválasztott taneszköz; egy tantárgyhoz egy tanévben ne kelljen több tankönyvet megvásárolni.
- jól használható, megfelelően tagolt, a fontos információkat, összefüggéseket és a követelmény minimumát egyértelműen jelző tankönyvek legyenek.
- illusztrációs anyaguk segítse az ismeretek, összefüggések megértését, elsajátítását, pótolja a valóságos vizuális élményt.

- tankönyvcsaládokat érdemes választani, amelyek nagyobb pedagógiai egységeket, több tanévet is átfognak, valamint egymással összefüggő tankönyv- tanmenet- oktatói segédanyag – munkafüzet – értékelőlapból álló együtteseket.
- a kiválasztott taneszközök alkalmazkodjanak a tanulók, képzésben résztvevők életkorához is.
- a kiválasztott tankönyvek csak felmenő rendszerben válthatók le, hogy a tanulóknak, képzésben résztvevőknek a megszokott ismerethordozók lecserélésével ne kelljen igazodniuk egy új tankönyvcsaládhoz.
- azonos belső tartalom melletti kínálat esetén az olcsóbb tankönyvet kell választani.
- gazdaságossági okokból a készségtárgyakhoz (művészetek) tartós tankönyveket vásárol a szakképző intézmény, melyek kölcsönözhetők.
- a tankönyveket és egyéb tanulási segédeszközöket a tankönyvjegyzékről kell választani, ez biztosíték a szülőnek, törvényes képviselőnek és a szakképző intézménynek is a minőségre és az átjárhatóságra.
- a tankönyvfelelős a munkaközösségek igényeit összesíti, minden osztály tankönyv-csomagjáról előzetes árkalkulációt készít. A szakképző intézmény vezetése jóváhagyásával rendelheti meg a tankönyveket.
- a központi tankönyvtámogatásnak a tartós tankönyvek vásárlására felhasználható hányadát kölcsönözhető, a szakképző intézmény könyvtárában hozzáférhető, jó minőségű (a tankönyvlistán „tartós” jelzővel ellátott) könyvek vásárlására kell fordítani.

A tavaszi szülői értekezleten a szakképző intézmény a szülők, törvényes képviselők rendelkezésére bocsátja a következő tanévben használatos tankönyvek listáját (9. évfolyamon a beiratkozáskor). Minden változtatási szándékot a taneszköz használatának megkezdése előtt fél évvel be kell jelenteni az érintett munkaközösségnek. Végleges döntést a munkaközösség hozhat.

3.4 A közismereti kerettantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az intézmény 9–13. évfolyamán folytatott nevelés – oktatás, képzés feladata az alapműveltség megszilárdítása, a szakképző iskolában, technikumban az ágazathoz tartozó szakképesítések megszerzéséhez, a munkavállalói szerephez szükséges kompetenciák kialakítása. A kompetenciák kialakítását az egyes műveltségi területek tananyagával valósítjuk meg:

- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítésével, gazdagításával;
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók, képzésben résztvevők egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával, helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával;
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával;

- fokozatosan bővítjük, kiteljesítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

3.5 Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósítása

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Kormányrendelet 102.§ (2) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg.

A szakképző intézmény a nappali rendszerű iskolai oktatásban azon osztályokban, ahol közismereti oktatás is folyik, megszervezi a mindennapos testnevelést testnevelés óra keretében, amelyből legfeljebb heti két óra

- a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással,
- szakképző intézmény sportkörében való sportolással,
- versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján sportoló tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett edzéssel váltható ki.

A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Kormányrendelet 102.§ (1) bekezdés értelmében az iskola a kötelező tanórai foglalkozások keretében gondoskodik a könnyített testnevelés szervezéséről.
A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény 35. § (6) bekezdése szerint a szakképző intézmény biztosítja a szakképző intézményi sportkör működését.

A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Kormányrendelet 119.§

(1) A mindennapos testnevelést azokon a napokon, amikor közismereti oktatás folyik, testnevelésóra megtartásával kell biztosítani.
(2) A testnevelésóra
a) sportkörben való sportolással, vagy
b) versenyszerűen sporttevékenységet folytató, sportszervezetben sportoló tanuló, illetve képzésben részt vevő személy kérelme alapján a sportszervezet által az adott félévben kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett, legalább heti két órának megfelelő edzéssel váltható ki.
(3) Ha a tanuló – választása alapján – a mindennapos testnevelésből heti két testnevelésórát sportkörben történő sportolással vált ki, függetlenül attól, hogy a sportkör feladatait a szakképző intézménnyel kötött megállapodás alapján diáksport egyesület látja-e el, a szakképző intézmény a tanulótól a két sportköri foglalkozáson való részvétel tekintetében sportköri tagdíjat nem szedhet.

A könnyített és a gyógytestnevelés szervezésének, a tanulók könnyített vagy gyógytestnevelési órára történő beosztásának rendje

A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Kormányrendelet 120. § értelmében

(2) A tanulót, ha egészségi állapota indokolja, az iskolaorvosi, szakorvosi szűrővizsgálat alapján könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés-órára kell beosztani. Az orvosi szűrővizsgálatot – kivéve, ha a vizsgálat oka később következik be – május tizenötödikéig kell elvégezni. Az orvos által vizsgált tanulókról a szakképző intézménynek nyilvántartást kell vezetnie, amelyben fel kell tüntetni a felvételi állapotot és az ellenőrző vizsgálatok eredményét.
(3) A könnyített testnevelésórát az iskolaorvosi, szakorvosi vélemény alapján a testnevelésóra vagy a szakképző intézmény által megszervezett külön foglalkozás keretében úgy kell biztosítani, hogy a mindennapos testnevelés ezekben az esetekben is megvalósuljon.
(4) A gyógytestnevelés-órákat a pedagógiai szakszolgálat feladatainak ellátására kijelölt nevelési-oktatási intézményben kell megszervezni legkevesebb heti három, de legfeljebb heti öt foglalkozás keretében. Ha a tanuló szakorvosi javaslat alapján a testnevelésórán is részt vehet, akkor számára is biztosítani kell a mindennapos testnevelésen való részvételt. Ebben az esetben a gyógytestnevelés- és a testnevelésórákon való részvételnek együttesen kell elérnie a heti öt órát, ezek arányára az iskolaorvos, a szakorvos tesz javaslatot.
(5) Fel kell menteni a tanulót a testnevelésórán való részvétel alól, ha mozgásszervi, belgyógyászati vagy egyéb, szakorvos által megállapított egészségkárosodása nem teszi lehetővé a gyógytestnevelés-órán való részvételét sem.
(6) Ha a tanuló
a) csak gyógytestnevelésórán vesz részt, értékelését a gyógy-testnevelő,
b) gyógytestnevelés és testnevelésórán is részt vesz, értékelését a testnevelő és a gyógy-testnevelő együtt
végzi.

3.6 A választható tantárgyak, foglalkozások és az oktatóválasztás szabályai

A tantárgyfelosztás a szakképző intézmény oktató - erőforrásainak optimális kihasználásával készül úgy, hogy minden osztály és tanulócsoport számára biztosítsa a szakos ellátást. Ugyanakkor tantárgyfelosztásunknak biztosítania kell azt is, hogy minden oktató számára heti 22 óra tanítási órát vagy egyéb foglalkozást biztosítson. A szakképző intézmény méretéből adódóan az oktatók szülői-tanulói oldalról történő kiválasztására ezért általában nincs lehetőség. Szakmai programunk szerint választható tantárgy intézményeinkben az oktatási programban feltüntetett tantárgy. A választható tantárgyak meghirdetésekor közölni kell azt is, hogy a tárgyat várhatóan melyik oktató fogja oktatni.

3.7 Érettségi vizsga

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény92. §-a szerint

(1) Az érettségi vizsgán a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy az Nkt.-ban meghatározott vizsgatárgyakból ad számot tudásáról azzal, hogy az érettségi vizsga kötelezően választandó vizsgatárgya helyett szakmai vizsgát kell tenni. A technikumban folytatott tanulmányokhoz kapcsolódóan letett szakmai vizsga a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy adott vizsgatárgyból letett emelt szintű érettségi vizsgájának felel meg. Az érettségi

vizsgáról valamennyi érettségi vizsgatárgy és a szakmai vizsga sikeres letételét követően lehet bizonyítványt kiállítani.
(2) Az, aki a szakképző iskolában folytatott tanulmányokhoz kapcsolódóan szakmát szerzett és annak megszerzését követően kíván érettségi vizsgát tenni, mentesül az érettségi vizsga kötelezően választandó vizsgatárgya alól.
(3) Az érettségi vizsgán az érettségi vizsga kötelező vizsgatárgyai helyett a sajátos nevelési igényű tanuló – jogszabályban meghatározottak szerint – másik tantárgyat választhat.
(4) Az érettségi vizsga megszervezésére és lebonyolítására az Nkt.-t kell alkalmazni.

Nyitottak vagyunk arra, hogy
- érettségi vizsgát szervezzünk azoknak a tanulóknak, képzésben résztvevőknek az igényei alapján, akiknek a tanulói jogviszonya már nem áll fenn.
- ha igény van rá, a 13. évben vállaljuk a szakképző intézményünkkel jogviszonyban nem lévő tanulók szintemelő érettségire történő felkészítését is önköltséges alapon, tanfolyami keretben.

A szakképző intézmény igazgatója minden év március 15-ig közzéteszi a tájékoztatót azokról az érettségi tantárgyakról, illetve a felkészítés szintjéről, amelyekből a tanulók, képzésben résztvevők tantárgyat választhatnak. A tájékoztatónak tartalmaznia kell, hogy melyik oktató fogja oktatni az adott tantárgyat. (A tájékoztató elfogadása előtt a szakképző intézmény diákönkormányzata véleményét be kell szerezni.) A tanuló, képzésben résztvevő május 20-ig adhatja le a tantárgy és a felkészülési szint megválasztásával kapcsolatos döntését. Ha iskolaváltás miatt a tanuló, képzésben résztvevő nem tud élni e választási jogával, felvételi kérelmének elbírálása előtt egyezteti elképzeléseit a szakképző intézmény igazgatójával, illetve az igazgató által kijelölt oktatóval. Szabadon választott tantárgyakat választani nem kötelező, ez tehát nem jelenti a továbbhaladás akadályozását. A választott tantárgyban megkezdett tanulmányokat viszont a tanév végéig folytatni kell, belőle teljesíteni kell az előírt követelményeket.

A tanuló, képzésben résztvevő igazgatói engedéllyel módosíthatja választását. (A tantárgyválasztással, annak módosításaival összefüggő eljárási kérdéseket a szakképző intézmény házirendje szabályozza.)

Az érettségi vizsga két szintjének követelményeit ezen Szakmai Program oktatási programjai tartalmazzák, a tantárgy-specifikus teendők megjelölésével együtt.

A középszintű érettségi vizsga szervezése a 100/1997. Kormányrendelet illetve a 106/2012. (VI.1) Kormányrendelet alapján zajlik. Az írásbeli feladatlapok és javítási útmutató központilag készül, a javítás a szakképző intézmény feladata. A szóbeli feladatok összeállítása a 40/2002.(V.24) OM rendeletben foglaltak szerint a szakképző intézmény oktatóinak feladata.
A kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül a szakképző intézmény az alábbi választási lehetőségeket biztosítja – megfelelő jelentkező létszám esetén (min.12 fő) – tanulóink számára:

- középszintű érettségi vizsgatárgyak:
  - digitális kultúra

- biológia,
- testnevelés,
- .

- emelt szintű érettségi vizsgára:
  - biológia,
  - testnevelés,
  - .

A tanuló, képzésben résztvevő azon vizsgatárgyakból tehet érettségi vizsgát, melynek tantárgyi követelményeit minimum elégséges szinten teljesítette.

A közösségi szolgálat

A közösségi szolgálatra vonatkozó jogszabályok:
A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet 107.§

(1) A technikumban az érettségi vizsga megkezdésének feltétele legalább ötven óra közösségi szolgálat elvégzésének igazolása, kivéve

a) a képzésben részt vevő személynek,

b) annak a sajátos nevelési igényű tanulónak, akit a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) szerinti szakértői bizottság javaslata alapján a közösségi szolgálat alól az igazgató határozatban mentesített és

c) a fogvatartottnak.

(2) A szakképző intézmény feladata és az igazgató felelőssége a tanuló választása alapján a közösségi szolgálat megszervezése és annak teljesítésére időkeret biztosítása. Az osztályfőnök vagy az ezzel a feladattal megbízott oktató a tanuló előmenetelét rögzítő dokumentumokban az iratkezelési szabályok megtartásával nyilvántartja és folyamatosan vezeti a közösségi szolgálattal összefüggő egyéni vagy csoportos tevékenységet.
(3) A közösségi szolgálat keretei között
a) az egészségügyi,
b) a szociális és karitatív,
c) az oktatási,
d) a kulturális és közösségi,
e) a környezet- és természetvédelemi,
f) a katasztrófavédelmi,
g) a rendvédelmi szerveknél bűn- és balesetmegelőzési
területen folytatható tevékenység.
(4) A közösségi szolgálat a szakképző intézményben meghatározott munkaköri feladatok ellátására nem irányulhat.
(5) A tanulót fogadó szervezetnek a (3) bekezdés a) és g) pontjában meghatározott tevékenységi területen minden esetben, a (3) bekezdés b) pontjában meghatározott esetekben szükség szerint

mentort kell biztosítania. A közösségi szolgálatot koordináló oktató az ötven órán belül – szükség szerint a mentorral közösen – legfeljebb ötórás felkészítő, majd legfeljebb ötórás záró foglalkozást tart.
(6) A közösségi szolgálat teljesítése keretében egy órán hatvan perc közösségi szolgálati időt kell érteni azzal, hogy a helyszínre utazás és a helyszínről hazautazás ideje nem számítható be a teljesítésbe.
(7) A közösségi szolgálat során a tanuló naplót köteles vezetni, amelyben rögzíti, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott.
(8) A közösségi szolgálat dokumentálásának kötelező elemeként
a) a tanulónak közösségi szolgálati jelentkezési lapot kell kitöltenie, amely tartalmazza a közösségi szolgálatra való jelentkezés tényét, a megvalósítás tervezett helyét és idejét, valamint a kiskorú tanuló törvényes képviselőjének egyetértő nyilatkozatát,
b) a naplóban és a törzslapon a kijelölt oktatónak dokumentálnia kell a közösségi szolgálat teljesítését,
c) a szakképző intézmény a közösségi szolgálat teljesítéséről a tanulói jogviszony tanév közbeni megszűnésekor igazolást állít ki két példányban, amelyből egy példány a tanulónál, egy pedig a szakképző intézménynél marad,
d) a szakképző intézmény a közösségi szolgálattal kapcsolatos dokumentumok kezelését az iratkezelési szabályzatában rögzíti,
e) a szakképző intézményen kívüli külső szervezet és közreműködő mentor bevonásakor a szakképző intézmény és a felek együttműködéséről megállapodást kell kötni, amelynek tartalmaznia kell a megállapodást aláíró felek adatain és vállalt kötelezettségein túl a foglalkoztatás időtartamát, a végzett tevékenységeket, a mentor nevét és feladatkörét.

- A tanulói naplók, osztályokként összefűzve az oktatói szinten kerülnek elhelyezésre.
- A naplóban az elvégzett tevékenységet az előző pontban az arra illetékes személyek aláírásukkal igazolják. Külső szervezetnél végzett tevékenység esetén a szervezet képviselője által kiállított és aláírt igazolás is elfogadható, amit a naplóhoz csatolni kell, és a naplóba az osztályfőnök átvezet.

3.8 A középszintű érettségi témakörei

Az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002 (V. 24.) OM rendelet, a 19/2016 (VIII. 23.) EMMI rendelet és a 100/1997-es kormányrendelet alapján kerülnek meghatározásra a középszintű érettségi vizsga témakörei, melyet a 1. számú melléklet tartalmaz.

A ***2024. január 1-je után*** és ezt követően már kizárólag a vizsgaszabályzat 3. mellékleteként bevezetett új általános követelmények, és az ezekhez kapcsolódó, új részletes követelmények szerint lehet csak érettségi vizsgát tenni. (Ez utóbbi alól kivételt képez az ágazati, ágazaton belüli specializációs vizsgáknak egy szűk köre.)

3.9 A tanuló, képzésben résztvevő tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

Szakképző intézményünkben az értékelés alapja a tanulói teljesítmények folyamatos figyelemmel kísérése, amely lehetővé teszi a hiányok felismerését, korrigálását, az oktatói teljesítmények eredményességének megítélését, az iskolai munka hatékonyságának minősítését. Az egyéni fejlesztési terv alapján képzett tanulónak – méltányosság elveinek betartásával – is el kell érnie az oktatási program minimális szintjét a tovább haladáshoz.

3.9.1 A szakmai oktató munka ellenőrzési, mérési, értékelési rendszere

Kiemelt alapelvek:

- a folyamatosság,
- a fejlesztő jelleg,
- az összefüggések feltárása,
- a változatos eljárások alkalmazása,
- a szabályozottság,
- a távlatokban való gondolkodás,
- a rendszerszemlélet,
- a céltudatosság,
- az időrendi ütemezés szabályozottsága,
- a mérés elsősorban a tanulók, képzésben résztvevők kompetenciáit méri,
- a mérések eredményei visszahatnak a nevelési-oktatási folyamatainkra,
- szükség esetén egyéni, személyre szabott fejlesztési terveket készítünk.

Szakmai programunkban azonos hangsúllyal szerepelnek a PEDAGÓGIAI ellenőrzések (mint didaktikai funkció), valamint a NEVELŐI ellenőrzések (mint nevelési funkció), amely a pedagógiai munka teljességét, így a pedagógiai ellenőrzést is vizsgálja.

Szakképző intézményünk egyaránt fontosnak tartja:

- a bemeneti méréseket,
- a folyamatellenőrzést,
- a kimeneti vizsgáztatást.

Szerves összekapcsolódásuk és rendszerbe foglalásuk, valamint folyamatos működésük megteremtheti a tanulói teljesítmények folyamatos figyelemmel kísérését és a hiányok időbeni észlelését, korrigálását.

Lehetővé teszi az oktatói teljesítmények eredményességének megítélését, az iskolai munka hatékonyságának a minősítését.

A bemeneti mérések célja, hogy a szakképző intézménybe érkező és tanulmányaikat megkezdők felkészültségi fokát megállapítsuk. Ez egyrészt jelzi a szakképző intézmény teendőit, másrészt jelzésül szolgál az érkező tanulók, képzésben résztvevők képességeiről,

ismereteiről és várható teljesítményükről. Arra is lehetőséget ad, hogy szakképző intézményünk teljesítményéről információt kapjunk. Ha a későbbi teljesítmény a bemenetkor mértnél alacsonyabb, önvizsgálatra szorulunk, ha magasabb, jelzi, hogy kihoztuk a tanulókból, képzésben résztvevőkből a képességeiknek megfelelő teljesítményt.
Időpontja. minden tanév szeptemberének első felében a 9. évfolyamra felvett tanulók, képzésben résztvevők ismereteinek (kiemelten az alaptantárgyak), képességeinek, attitűdjeinek, motivációinak, szociális környezetüknek megállapítása.
A folyamatellenőrzés a minőség-ellenőrzés legfőbb eszköze, és az iskolai munka belső szabályozásának döntő eleme. Eredményeként tudjuk megállapítani a napi szakmai oktatómunka szintjét, s megítélhető az aktuális tudásszint. Módunk van az egyszeri tanulói megméretésre: hol tart az adott tudás elsajátításában, és milyen teendők állnak még az oktató előtt a kívánatos - vagy a tovább haladáshoz elégséges - tanulói teljesítmény eléréséig.
Célja, hogy minden évfolyamon a tovább haladáshoz szükséges minimális feltételek meglétének a megállapítása. A folyamatmérések eredményei nem lehetnek a tanulók, képzésben résztvevők minősítésének eszközei.
Időpontja: a 10. évfolyamon az országos kompetenciamérés elvégzése.
A kimeneti vizsgáztatás (kétszintű érettségi vizsga, szakmai vizsgák) lehetőséget teremt a szakképző intézmény és az egyes tanulók, képzésben résztvevők eredményeinek összevetésére az előző teljesítményeivel, a standardokkal.
A kétszintű érettségi vizsga a mindenkor érvényes vizsgaszabályzat szerint.
A szakképzés végét lezáró szakmai vizsga a mindenkor érvényes vizsgaszabályzat szerint.
A méréseket a szakképző intézmény vezetése, a munkaközösség-vezetők és a szakképző intézmény vezetése által megbízott oktatók végzik.
Az értékelést a szakképző intézmény vezetése, a munkaközösség-vezető és az általuk felkért személyek végzik.

3.9.2 A mérések leggyakoribb formái

- dolgozat,
- szóbeli felelet,
- feladatlap,
- kérdőívek,
- fizikai teljesítmények,
- előadás,
- komplex vizsgák,
- köztes vizsgák,
- projekt beszámolók,
- gyakorlati munkák,
- próbaérettségi,
- házi vizsga,
- szintvizsga,
- kisvizsga.

3.9.3 A nevelési eredménymérések kötelező alkalmai

A méréseket a pedagógiai munkaközösség irányításával az osztályfőnökök végzik.
A 9. évfolyam végéig: pl.: az osztályközösség belső kapcsolatai, szociometriai helyzetfelmérés, tanulásmódszertan, családi kapcsolatok feltérképezése, neveltségi szint, önismereti tesztek stb.
A végzős évfolyam kezdetén pl.: életcél, pályaalkalmasság, életpálya-építés, értelmes élet, sikerorientáltság – kudarckerülés, konfliktuskezelés, az emberi értékekhez való viszonyulás stb.
A témák megválasztását tanévenként az pedagógiai munkaközösség koordinálja.

3.9.4 A tanulók értékelése

A szakmai oktatói munka szerves része a diákok, képzésben résztvevők teljesítményének, minősítése. Az oktatói értékelés legáltalánosabb módja az osztályozás, amely ötfokú skálával történik és kiegészül szöveges értékeléssel.
A tanulók értékelésének helyi rendszere:

Az értékelést megalapozó ellenőrzés célja:

- a tanulók, képzésben résztvevők minősítése,
- visszajelzés a szülőknek, a szakképző intézménynek a tanuló tudásáról, az esetleges hiányosságokról,
- az önértékelés képességének kialakítása,
- a személyiség fejlesztése.

Az ellenőrzés az azt követő értékelés legyen:

- pedagógiai szempontból kifogástalan,
- folyamatos, rendszeres, tervszerű és aktuális,
- kiszámítható, nem kampányszerű,
- sokoldalú, vegye figyelembe a tanuló valamennyi pedagógiai szempontból fontos tevékenységét is,
- módszertani szempontból változatos,
- konkrét, objektív és igazságos, szükség esetén méltányos,
- lehetőség szerint kollektív: vegye figyelembe adott esetben az osztályközösség véleményét is,
- természetes kísérője a tanulási folyamatnak, ne kísérje túlzottan feszült légkör.

Az ellenőrzés és értékelés során figyelembe kell venni a tanulók, képzésben résztvevők életkori sajátosságait, a tantárgy jellegét és a tanuló, képzésben résztvevő önmagához viszonyított fejlődését is. Az osztályozás nem lehet a fegyelmezés, büntetés eszköze.

Az ellenőrzés, értékelés formái:

- szóbeli: összefüggő felelet, kiselőadás, órai munka, projekt bemutatása, stb.
- írásbeli: feladatlap, teszt, röpdolgozat, szódolgozat, témazáró dolgozat, házi dolgozat, próba-érettségi dolgozat stb.
- gyakorlati: gyűjtőmunka, projektmunka, munkavégzés, munkadarab készítésének értékelése, munkafolyamat-tevékenység megfigyelése, sportteljesítmény stb.

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. 60.§-a szerint
(1) A tanuló teljesítményét, előmenetelét az oktató a tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Ha a tanuló szakirányú oktatását nem a szakképző intézmény végzi, a szakirányú oktatással összefüggésben a tanuló teljesítményét, előmenetelét a duális képzőhely az oktatóval közösen értékeli és minősíti. Az ilyen értékelésre a szakképző intézmény szakmai programjában meghatározott, elsajátított tananyagrészenként megszervezett beszámolás keretében kerül sor.
(2) A sajátos nevelési igényű tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, az igazgató mentesíti
a) az érdemjegyekkel történő értékelés és osztályzatokkal történő minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő,
b) – a szakirányú oktatás kivételével – egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól.
(3) Az érdemjegyek és az osztályzatok a tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. 61.§-a szerint
A tanuló kérelmére – kiskorú esetében a kiskorú tanuló törvényes képviselőjének kérelmére – a Kormány rendeletében meghatározott kedvezményekben részesíthető, ha egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye vagy egyéb helyzete ezt indokolttá teszi.

A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet 195.§-a szerint
Az oktató maga tervezi meg az ellenőrzést, értékelést ügyelve a szóbeli és írásbeli formák helyes arányára és a tanmenetben rögzíti.
Tantárgyanként az ellenőrzés formái igazodnak a fejlesztési követelményekhez, a kimeneti vizsgák vizsgaszabályzatban rögzített formáihoz.

<u>Az ellenőrzés gyakorisága:</u>

- a tantárgy heti óraszámától függően oktatónként átlagosan havonta egy vagy két érdemjegy, de félévente legalább 3 érdemjeggyel kell minősíteni a tanulót, képzésben résztvevőt, (a Sütő-cukrász technikus képzésben részt vevő 11. és 12. évfolyam összefüggő tömbösített szakmai gyakorlat miatt 2 hónapon keresztül a duális gyakorlóhelyen tartózkodik az I. félévben. Az iskolai oktatóknak emiatt nincs lehetőségük a havonkénti egy érdemjeggyel történő minősítésre, azonban a félévente 3 érdemjegy számukra is kötelező érvényű.
- az egyes témák után összegző értékelés (témazáró dolgozat),
- a kötelező iskolai dolgozatok száma, a heti óraszámnak megfelelő. Az úgynevezett szummatív értékelés előtt – ösztönző jelleggel – lehetőség szerint a formatív értékelést alkalmazzuk, amely érdemjegyek javíthatók.

A félévi és év végi osztályzatok megállapításakor az átlagszámítás mellett a fejlődési tendenciákat, a tanuló, képzésben résztvevő átlagteljesítményét is figyelembe vesszük.

A félévi és tanév végi osztályzatok megállapításánál a tanév összes érdemjegyének – jegytípusoktól függő súlyozásával kapott, százados értékre kerekített – átlagát vesszük alapul a következők szerint:

Átlag	**Osztályzat**
4,80 – 5,00	jeles (5)
4,50 – 4,79	jó (4) vagy jeles (5)*
3,80 – 4,49	jó (4)
3,50 – 3,79	közepes (3) vagy jó (4)*
2,80 – 3,49	közepes (3)
2,50 – 2,79	elégséges (2) vagy közepes (3)*
1,80 – 2,49	elégséges (2)
1,00 – 1,79	elégtelen (1)

*Ezekben az esetekben az oktató jogosult dönteni a két osztályzat között.

Az osztályzatok digitális naplóbeli bejegyzésének egységes formái:

- A digitális napló félkövér, piros számmal jelzi, és kétszeres súlyozással számolja:
  témazáró dolgozat,
  irodalmi nagydolgozat,
  írásbeli vizsgadolgozat ,
  kisvizsga.
- A digitális napló normál, fekete számmal jelzi:
  szóbeli feleletek,
  röpdolgozatok,
  szódolgozat (háromnak a kerekített átlaga),
  házi dolgozat.

A házi vizsga, próbaérettségi háromszoros szorzóval számít, és félkövér, piros számmal jelzi a digitális napló.

Írásbeli dolgozatok értékelése 9-12. osztály (ill. 13. osztályig):

- Témazárók, nagydolgozatok és egyéb vizsgadolgozatok értékelése:
  - technikumi osztályok esetén:

Százalék	**Érdemjegy**
90 – 100 %	jeles (5)
70 – 89 %	jó (4)
50 – 69 %	közepes (3)
30 – 49 %	elégséges (2)
0 – 29 %	elégtelen (1)

- szakképző iskolai osztályok esetén eltérő az értékelés a szakmai tantárgyak és a közismereti tantárgyak tekintetében:
  - szakmai tantárgyak esetén:

Százalék	Érdemjegy
80 – 100 %	jeles (5)
60 – 79 %	jó (4)
50 – 59 %	közepes (3)
40 – 49 %	elégséges (2)
0 – 39 %	elégtelen (1)

- közismereti tantárgyak esetén:

Százalék	Érdemjegy
80 – 100 %	jeles (5)
70 – 79 %	jó (4)
50 – 69 %	közepes (3)
30 – 49 %	elégséges (2)
0 – 29 %	elégtelen (1)

A témazárók, nagydolgozatok és egyéb vizsgadolgozatok tekintetében egységesen alkalmazandó az az elv, hogy az elégséges (2) szint eléréséhez az adott tantárgy minimumkövetelményét tartalmaznia kell a dolgozatnak.

- Röpdolgozatok és szódolgozatok egységes értékelése:

Százalék	Érdemjegy
90 – 100 %	jeles (5)
0 – 50 %	elégtelen (1)

A köztes érdemjegyek százalékos értékeinek meghatározásában az oktató jogosult dönteni.

Korlátozások:
Egy tanítási napon kettőnél több témazáró, vagy ennél nagyobb dolgozat nem iratható. A dolgozatírást egy héttel előbb be kell jelenteni, a témakört, a követelményeket és az értékelés szempontjait ugyanekkor közölni kell a tanulókkal, képzésben résztvevőkkel.

Alapelvek:

- Az évközi érdemjegyekről, a félévi és év végi osztályzatokról a szülőt, törvényes képviselőt értesíteni kell a digitális napló és a bizonyítvány bejegyzéseivel.
- A minősítés, értékelés az oktató feladata, az oktatótestületi értekezleteken az oktató köteles a tanulót, képzésben résztvevőt teljesítményének megfelelően értékelni.
- Az év végi osztályzat az éves teljesítményt értékeli, figyelembe véve a javuló és a romló tendenciákat is.
- A tanulók, képzésben résztvevők érdemjegyeinek, osztályzatainak megállapítása az oktató joga, de a félévi és év végi osztályzatot az oktatótestület a tanuló, képzésben résztvevő javára módosíthatja.

- Az ötfokú skálához igazodva általában elmondható:
  - Jeles az a tanuló, képzésben résztvevő, aki a tananyagot alkalmazás szintjén tudja és ismeri, érti az összefüggéseket is.
  - Jó a diák, képzésben résztvevő tudása, ha az adott szabályt, ismeretet alkalmazni képes
  - Közepes, ha a tantervi követelményeknek pontatlanul tesz eleget, oktatói segítségre, útmutatásra szorul, az összefüggéseket nem ismeri fel.
  - Elégséges, ha csupán a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel rendelkezik.
  - Elégtelen osztályzatot kap a diák, képzésben résztvevő, amennyiben a tantervi követelményeknek minimális szinten sem képes megfelelni.

Az osztályozással kapcsolatos problémák enyhítése, kiegyensúlyozása, elkerülése érdekében a szöveges értékelés szerepe felértékelődött, ami alkalmas a tanuló, képzésben résztvevő sajátosságainak figyelembevételére, kifejezésére; csökkenthető, elkerülhető a teljesítményszorongás; nem táplálja a tanulók, képzésben résztvevők közötti konkurencia harcot; pozitívan befolyásolhatja az oktató – diák, képzésben résztvevő – szülő, törvényes képviselő viszonyt; konkrétsága miatt értelmezhetőbb kapcsolatban van az elsajátítási folyamattal, a teljesítménnyel, tehát valamennyi érintett fél számára informatívabb.
A pedagógiai szöveges értékelés során nem maradhatunk meg a hétköznapi vélekedés szintjén, hanem mindenkori mérlegelés tárgyát kell, hogy képezze a várható pedagógiai hatás. Ez a kívánalom akkor is érvényes, ha ez nem becsülhető meg minden esetben száz százalékos biztonsággal.
A pedagógiai szempontból várható pozitív hatás általános feltétele:

- az értékelés a konkrét teljesítményre, viselkedésre vonatkozik, soha nem címkézés;
- a fejlődés, a tudás előző fokához kapcsolódik, a perspektíva következő fokát megjelöli;
- tartalmában komplex: a pozitívumok és negatívumok együttes megjelölését tartalmazza;
- a tovább lépésre vonatkozóan konkrét javaslatokat fogalmaz meg;
- a címzettek számára érthető;
- nyelvi megformáltságában differenciált, személyhez szóló.

A szöveges értékelés történhet szóban, írásban, tanórán és tanórán kívül, tanulóhoz, képzésben résztvevőhöz vagy szülőhöz, törvényes képviselőhöz intézve is (szülői értekezleten, fogadóórán, egyéni fogadóórán esetleg telefonon).

3.9.5 A tanulók, képzésben résztvevők fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

Az általános fizikai teherbíró képesség mérése szakképző intézményünkben évente, január 1-től május 31-ig tart a NETFIT módszerrel.

A NETFIT® fittségmérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak. A négy profil egészében jellemzik egy tanuló

egészségközpontú fittségi állapotát. Az egyes profilok különböző számú tesztet tartalmaznak. A testösszetétel és tápláltsági profil 3 db mérést, az aerob fittségi (állóképességi) profil 1 db tesztet, a vázizomzat fittségi profil 5 db tesztet, míg a hajlékonysági profil 1 db tesztet tartalmaz.

Testösszetétel és tápláltsági profil:

- Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)
- Testmagasság mérése
- Testzsírszázalék-mérése – testzsírszázalék

Aerob fittségi (állóképességi) profil:

- Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás

Vázizomzat fittségi profil:

- Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége
- Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága
- Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje
- Kézi szorítóerő mérése– kéz maximális szorító ereje
- Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje

Hajlékonysági profil:

- Hajlékonysági teszt – térdhajlítóizmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

A teszt értékelése alapján pontos képet kaphatunk a tanulók, képzésben résztvevők általános fizikai teherbíró képességének minőségéről. Az egyes tesztek minősítse táblázatos formában minden tanuló, képzésben résztvevő számára elérhető a testnevelőknél, illetve a faliújságon, vagy az MDSZ hivatalos honlapján.

Az iskolaorvos igazolása alapján a könnyített foglalkoztatás biztosított a testnevelés órákon.

3.10 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A csoportbontások elveit a tantárgyak jellege határozza meg, pl. megfelelő számú eszköz, alapkészség fejlesztése.
A tantárgyfelosztás készítésekor csoportbontásoknál a következő elveket vesszük figyelembe:

- osztálylétszám,
- szakma, szakmairány,
- idegen nyelv,
- digitális kultúra,

Minimális létszám a Fenntartó engedélyével határozható meg.

Az egyéb foglalkozások szervezési elvei:

- megfeleljen a szakképző intézmény profiljának,
- változatos, színes programot jelentsen,

- megfeleljen a tanulók, képzésben résztvevők igényeinek, elvárásainak,
- adottak legyenek a személyi feltételek.

3.11. A szakképző intézmény egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

Az egészségnevelési program végrehajtásában közvetlenül részt vevő személyek intézményünkben elsősorban:

- az osztályfőnökök,
- a testnevelők,
- a biológia szakos kollégák,
- a kollégiumi oktatók,
- védőnő és iskolapszichológus.

Az éves program részletes feladatait a szakképző intézmény és a kollégium éves munkaterve tartalmazza tanévenként részletesen, melynek elfogadása minden tanév elején a tanévnyitó oktatótestületi értekezleten történik, mint az éves munkaterv részfeladata, kiemelt jelentőséggel.

Az egészségnevelési program kidolgozásához segítségül kérjük az NNK munkatársait és az iskolai ifjúsági orvos szakmai útmutatásait is.

A program ellenőrzése folyamatosan történik a tanév során, hiszen minden megmozdulás megtörténte után lehetőség van annak értékelésére és a tapasztalatok összegzésére.

Az egészségre neveléssel kapcsolatos feladatokat megbeszélik a programban közvetlenül részt vevő oktatók a diákokkal, képzésben résztvevőkkel, és közösen hajtják végre a mindennapok cselekvési programját. Az oktatók szakképző intézményünkben elkötelezett hívei az egészségvédelmi nevelési célok megvalósításának. A Diákönkormányzat képviselői saját osztályukban rendszeresen résztvevői és felügyelői a programoknak. Javaslataikkal, ötleteikkel folyamatosan segíthetik a feladatok megvalósítását.

Az iskola faliújságján, az iskolarádióban rendszeresen tájékoztatjuk diákjainkat az aktuális feladatokról.

Az egészségvédelmi program megvalósításában rendszeresen segítséget nyújt szakképző intézményünknek

- az NNK,
- az ifjúsági orvos,
- a kórház szakorvosai (szülész, nőgyógyász),
- meghívott előadók (drogprevenció, pszichológus, védőnő).

Szakképző intézményünk oktatói saját életvitelükkel mutatnak példát a tanulóknak, képzésben résztvevőknek. (Nem dohányoznak a tanulók, képzésben résztvevők előtt, részt vesznek az egészségvédelmi előadásokon, többen szakképző intézményünkből rendszeresen maguk is sportolnak.) Rendszeresen hirdetjük tanulóinknak, képzésben résztvevőknek a városi rendezvényeket, melyek az egészséges életmóddal kapcsolatosak, és ösztönözzük őket, hogy minél nagyobb létszámban részt vegyenek azokon.

3.12. A tanulók, képzésben résztvevők esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Minden tanköteles tanulónak, képzésben résztvevőnek törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez az intézmény a következő elvek szerint biztosítja a szakmai oktató munka feltételeit:

- a kulcskompetenciák folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztése, bővítése;
- a tanulók, képzésben résztvevők tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai szakmai oktatás egész folyamatában és valamennyi területén;
- a tanulási esélyegyenlőség eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a tanulók, képzésben résztvevők személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a tanulók, képzésben résztvevők önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon és e tevékenység támogatása a szakképző intézményen kívül;
- adaptív tanulásszervezési eljárások (egységes alapokra épülő differenciálás) alkalmazása;
- egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

3.13. A tanulók, képzésben résztvevők jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

3.13.1. Jutalmazás

A tanuló, képzésben résztvevő – ha a tanulmányait kiemelkedően teljesíti, a szakképző intézmény életében aktívan és pozitívan részt vesz, vagy különböző rendezvényeken, versenyeken öregbíti a szakképző intézmény hírnevét – elismerésben, vagy jutalomban részesíthető.

A szakképző intézményben elismerésként a következő dicséretek adhatók:

- oktatói (kiemelkedő szaktárgyi munkáért),
- kollégiumi oktatói,
- osztályfőnöki (közösségi munkáért, kulturális rendezvényen való aktív részvételért, hiányzásmentes félévért, városi és vármegyei versenyen való szereplésért),
- kollégiumvezetői,
- igazgatói (országos versenyeken való részvételért, vármegyei versenyek első három helyezéséért, kulturális és sportrendezvényeken nyújtott kiemelkedő teljesítményért).

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő, törvényes képviselő tudomására kell hozni. A tanévvégi tantárgyi, oktatótestületi dicséretet a digitális naplóba, a tanuló bizonyítványába, és törzslapjába be kell jegyezni.

Az iskolaközösség és a hozzátartozók előtti jutalomátadásról az oktatótestület dönt.

Jutalomkönyv, oklevél, jutalomtárgy: szakképző intézményi ünnepségeken azokat a tanulókat, képzésben résztvevőket illeti, akik tanulmányaik során kiemelkedő teljesítményt nyújtanak (kimagasló tanulmányi eredmény, regionális vagy országos tanulmányi versenyen elért jó helyezés, hiányzásmentes tanév, stb.). Iskolánk alapítvány a „Korszerű Agrárkultúráért" Alapítvány támogatásával tudjuk megvalósítani a jutalmazásokat, valamint hozzájárulni a jutalomkirándulásokhoz.

Hirdetőkönyvi elismerés: annak a tanulónak, képzésben résztvevőnek az elismerése az iskolaközösség nyilvánossága előtt, aki az elismerést a szakképző intézmény jó hírnevének erősítéséért kapta. A papír alapú hirdetőkönyvet folyamatosan felváltja a közösségi médiában való közzététel, mellyel az iskola falain kívül is megjeleníthetjük a diákok és az iskola eredményeit.

3.13.2. Magatartás- és szorgalomjegyek

A diákok, képzésben résztvevők magatartásának és szorgalmának értékelését, megállapítását az osztályban oktatók közösen végzik az osztályfőnök vezetésével. E folyamat során figyelemmel kísérik a tanulók, képzésben résztvevők képességéhez mért teljesítményét, viselkedését, közösségi szerepét, feladatvállalását, kreativitását, szabálytiszteletét, munkaerkölcsét, kötelességtudatát, mulasztásait.

A magatartás osztályzat (érdemjegy) kialakításának szempontjai:

Magatartás	**Példás (5)**	**Jó (4)**	**Változó (3)**	**Rossz (2)**
Aktivitás, példamutatás	Igen magas fokú	Közepes	Gyenge	Negatív vagy romboló
A közösségi célok figyelembevétele	Elsők között van, élen jár	Ellene nem vét, aktívan részt vesz	Ingadozó, közömbös	Szemben áll, érdektelen
Hatása a közösségre	Pozitív	Befolyást nem gyakorol	Nem árt	Negatív
Törődés társaival (általában)	Gondos, segítőkész	Segítőkész	Ingadozó	Közömbös, gátló
A házirend betartása (szakképző intézményben, kollégiumban)	Betartja, arra ösztönöz	Betartja	Részben betartja	Sokat vét ellene
Viselkedés, hangnem (általában)	Kifogástalan	Kívánnivalót hagy maga után	Udvariatlan, nyegle	Durva, goromba
Fegyelmezettség (általában)	Nagyfokú	Megfelelő	Gyenge	Elégtelen

Fegyelmező intézkedések	Nincs	fegyelmező intézkedésnek legfeljebb egy, enyhébb fokozatát kapta (nem lehet igazgatói vagy kollégiumvezető i intő)	nem haladja meg a fegyelmező intézkedések legmagasabb fokozatát	Fegyelmi eljárás indult ellene
Igazolatlan hiányzások száma	nincs	legfeljebb 7 óra	igazolatlanul legfeljebb 20 óra	igazolatlan hiányzása a 20 órát meghaladja

A szorgalom osztályzat (érdemjegy) kialakításának szempontjai:

Szorgalom	**Példás (5)**	**Jó (4)**	**Változó (3)**	**Hanyag (2)**
Tanulmányi munka	Igényes	Figyelmes	Ingadozó	Hanyag
Munkavégzés rendszeressége	Kitartó, pontos, megbízható	Rendszeres	Rendszertelen	Megbízhatatlan
Általános tantárgyi munkavégzés, önálló munkavégzés	Mindent elvégez	Ösztönzésre dolgozik	Önállótlan	Feladatait nem végzi el
Többféle feladatot vállal-e	Igen	Keveset	Ritkán	Nem
Munkabeosztás: önellenőrzés önálló munkavégzés	Igen jó	Jó	Közepes	Gyenge vagy nincs
A tanórán kívüli információk felhasználása	Igen sokszor, rendszeresen	Előfordul	Ritkán	Egyáltalán nem

A bukott tanuló nem kaphat hanyag minősítésnél jobbat.

3.14. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

A tanítási-tanulási folyamat legfontosabb színtere a tanítási óra, foglalkozás.
A házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás, az ismeretek elsajátítása teljesíthető mértékben.
Feleljen meg az életkori sajátosságoknak!
Ne maradjon feladat ellenőrzés nélkül!

A felkészülés jellege és gyakorisága:

- Szóbeli felkészülés: óráról órára rendszeresen.
- Írásbeli felkészülés:
  - házi feladat minden órán adható,
  - házi dolgozat,
  - gyűjtőmunka,
  - kiselőadás,
  - projektmunka előzetes előkészítés alapján.

Az írásbeli házi feladat elkészítésének rendszeres hiánya az oktató intézkedését vonja maga után.

Szempontok, instrukciók:

- A feladat megoldásának menetéhez adjunk segítséget.
- Meghatározott időtartamra adjunk feladatokat, ezzel biztosítva a tanuló, képzésben résztvevő egyéni tempóban való felkészülését.
- A kötelező olvasmányok listáját az oktató a megelőző tanév végén ismerteti.
- Az elolvasás határidőjére legalább egy hónappal korábban felhívja a tanuló, képzésben résztvevő figyelmét.
- Az összegző jellegű dolgozatok időpontját legalább egy héttel előbb a tanuló, képzésben résztvevő tudomására hozza az oktató.
- A házi feladat a tanóra anyagjához illeszkedik.
- A házi feladat mennyisége egy-egy tantárgy esetén nem lehet több, mint amit egy tanórán fel lehet dolgozni.

3.15. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

Magasabb évfolyamára léphet az a tanuló, képzésben résztvevő, aki az oktatási programban előírt, a tovább-haladáshoz szükséges követelményeket teljesítette, beleértve a szükséges készségek meglétét és az elvárt kimeneteli követelményeket valamennyi tantárgyból. A szakképzésben alkalmazni kell a szakképzési törvény szabályait is.

A tanuló, képzésben résztvevő osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanulmányokhoz kapcsolódó vizsga) alapján kell megállapítani.

Magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak, képzésben résztvevőnek osztályozó vizsgát kell tennie a 2.11.4. pontban felsorolt esetekben.

Ha a tanuló, képzésben résztvevő nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja. Az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait az a tanuló, képzésben résztvevő is, akit fegyelmi büntetésként az adott iskolában eltiltottak a tanév folytatásától.

Ha a tanuló, képzésben résztvevő a következő tanév kezdetéig azért nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére az oktatótestülettől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.

A tanuló mulasztását annál a szakirányú oktatást folytató szervezetnél igazolja, amelynél a szakirányú oktatását teljesíti. A szakirányú oktatásban szakképzési munkaszerződéssel való részvétel esetén a mulasztást a keresőképtelenségről jogszabályban meghatározottak szerint kiállított igazolással kell a duális képzőhely felé igazolni és a szakképző intézménynek – a 252/B. § *a)–c)* pontja szerinti esetben – a duális képzőhely által a regisztrációs és tanulmányi alaprendszerben a 224. § *c)* pontja szerint rögzített adatok alapján figyelembe vennie.

Ha a tanuló tanítási éven kívüli egybefüggő gyakorlatról való igazolt és igazolatlan mulasztása meghaladja a tanítási éven kívüli egybefüggő gyakorlat foglalkozásainak húsz százalékát, a tanuló az évfolyam követelményeit nem teljesítette, és magasabb évfolyamba nem léphet.

A tanuló a megismételt évfolyamon akkor is köteles teljesíteni az egybefüggő gyakorlatot, ha azt korábban már teljesítette.

A szakképző intézményben szervezett szakirányú oktatásban a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a tanítási évben teljesítendő képzésen és a tanítási éven kívüli egybefüggő gyakorlaton kívül – az egybefüggő gyakorlat mulasztásának pótlása kivételével – a szakirányú oktatásban való részvételre nem kötelezhető.

3.16. Tantermen kívüli, digitális munkarend szerinti szakképzési alapfeladat-ellátásának eljárásrendje

Amennyiben a diák, képzésben résztvevő számára nincs megfelelő technikai háttér a feladatok teljesítésére (nincs számítógép, okostelefon, stb.), akkor azt a digitális oktatás megkezdésekor köteles jelezni az osztályfőnöknek. Ekkor az osztályfőnök értesíti az osztályban oktatókat, akik papír alapon összeállítják a tananyagot és a számonkérések feladatait, azt továbbítják az osztályfőnöknek, majd az intézmény postai úton elküldi a tanulónak, képzésben résztvevőnek. A tanuló, képzésben résztvevő a megadott határidőre köteles a kijelölt feladatokat megoldani, visszaküldeni. Az oktatók 10 munkanaponként juttatják el a postázandó feladatokat az osztályfőnöknek.

3.16.1. A tanulók, képzésben résztvevők tanulmányi előrehaladás-ellenőrzésének, rendszeres beszámoltatásának, értékelésének alkalmazható formái, gyakorisága, rendje

A beszámoltatás, értékelés alkalmazható formái

Írásbeli számonkérések

A feladatok kiadása és tanulók, képzésben résztvevők által történő beküldése a KRÉTA felületen történik.

házi feladat: az adott óra anyagát feldolgozó gyakorló feladat. Határidő meghatározása szükséges az oktató által, a be nem adott házi feladat esetén póthatáridő meghatározása szükséges. Póthatáridő minden esetben a következő hét első órája az adott tantárgyból. A póthatáridő letelte után a be nem adott házi feladat elégtelen érdemjeggyel egyenértékű. Az oktató az osztályfőnök felé is jelzi az elmaradást. Amennyiben a diák 2 héten keresztül inaktív, a szülőt/törvényes képviselőt értesíteni kell.

- írásbeli felelet (röpdolgozat, teszt, feladatlap, kérdőív): Előző egy-két óra anyagából, bejelentés nélkül bármikor iratható. Határidő meghatározása szükséges. A határidő letelte után az oktató felszólítást küld a tanulónak, képzésben résztvevőnek a KRÉTA rendszerben, amelyben 24 óra haladékot kap. Amennyiben ekkor sem teljesíti a feladatot, elégtelen osztályzatot kap. Kivétel: alapos indok a késlekedésre (pl.technikai okok, kórházi kezelés, stb.), de ezt is a 24 órás póthatáridőig jeleznie kell az oktatónak. Ezután egyéni megbeszélés alapján kap javítási lehetőséget.
- témaközi írásbeli dolgozat (kérdőív): Egy-egy témakör 2-4 tananyagára terjedhet ki, előző órán bejelenthető. Határidő meghatározása szükséges. A határidő letelte után az oktató felszólítást küld a tanulónak, képzésben résztvevőnek a KRÉTA rendszerben, amelyben 24 óra haladékot kap. Amennyiben ekkor sem teljesíti a feladatot, elégtelen osztályzatot kap. Kivétel: alapos indok a késlekedésre (pl.technikai okok, kórházi kezelés, stb.), de ezt is a 24 órás póthatáridőig jeleznie kell az oktatónak. Ezután egyéni megbeszélés alapján kap javítási lehetőséget.

- témazáró dolgozat (teszt, feladatlap, kérdőív): Egy-egy témakör lezárása, összefoglalása és gyakorlása után íratható. Legalább egy héttel a dolgozat íratása előtt bejelentendő. A dolgozat témáját az oktató pontosan határolja körül, emelje ki a hangsúlyos területeket, és adjon szempontokat a felkészüléshez. Határidő meghatározása szükséges A határidő letelte után az oktató felszólítást küld a tanulónak, képzésben résztvevőnek a KRÉTA rendszerben, amelyben 24 óra haladékot kap. Amennyiben ekkor sem teljesíti a feladatot, elégtelen osztályzatot kap. Kivétel: alapos indok a késlekedésre (pl.technikai okok, kórházi kezelés, stb.), de ezt is a 24 órás póthatáridőig jeleznie kell az oktatónak. Ezután egyéni megbeszélés alapján kap javítási lehetőséget.
- házi dolgozat (gyűjtőmunka, munkafolyamat-tevékenység megfigyelése): Meghatározott (a tanmenethez igazodó) témában otthon elkészítendő írásbeli feladat, mely mindenki számára kötelező. Téma- és feladatkörét a kiadáskor meg kell határozni. Az elkészítés időtartama minimum 2 hét, amelybe a tanítási szünetek nem számíthatók be. Értékelése osztályzattal történik. Határidő meghatározása szükséges. A határidő letelte után az oktató felszólítást küld a tanulónak, képzésben résztvevőnek a KRÉTA rendszerben, amelyben 24 óra haladékot kap. Amennyiben ekkor sem teljesíti a feladatot, elégtelen osztályzatot kap. Kivétel: alapos indok a késlekedésre (pl.technikai okok, kórházi kezelés, stb.), de ezt is a 24 órás póthatáridőig jeleznie kell az oktatónak. Ezután egyéni megbeszélés alapján kap javítási lehetőséget.

Témájában és formájában tantárgyanként különböző lehet, de mindig a szempontok kijelölése előzze meg. Ezzel a kutatómunka módszereit is elsajátítják a tanulók, az esszéjellegű munkáknál a formai vonatkozások (hivatkozások, szakirodalom stb.) is képezzék az értékelés részét.

- projektfeladat: Kiválasztott téma, vagy probléma cselekvő feldolgozása, mely egyénileg történik. Több szaktárgy, illetve szaktudomány körébe tartozó egységes, összefüggő, komplex elméleti és gyakorlati munkája. A projektmunkára adott időtartam mindig meghatározott. A végeredmény minden esetben egy bemutatható szellemi produktum, alkotás, melynek elkészítése mellőzi a hagyományos órakeretet. Értékelése osztályzattal történik. Határidő meghatározása szükséges. A határidő letelte után az oktató felszólítást küld a tanulónak, képzésben résztvevőnek a KRÉTA rendszerben, amelyben 24 óra haladékot kap. Amennyiben ekkor sem teljesíti a feladatot, elégtelen osztályzatot kap. Kivétel: alapos indok a késlekedésre (pl.technikai okok, kórházi kezelés, stb.), de ezt is a 24 órás póthatáridőig jeleznie kell az oktatónak. Ezután egyéni megbeszélés alapján kap javítási lehetőséget.

  A projektfeladatban osztályzattal értékelni kell:

- a produktum színvonalát az előírt követelményekhez képest,
- egyén fejlődését az elvégzett feladat során,
- a kreativitását, az önálló munkavégzés fejlődését,
- a projekt megtervezését, a terv megvalósulását, a megvalósulás színvonalát

A beszámoltatás, értékelés gyakorisága

- a tantárgy heti óraszámától függetlenül tantárgyanként havonta egy érdemjeggyel kell minősíteni a tanulót, képzésben résztvevőt,
- kötelező iskolai dolgozatok (témazáró dolgozatok) száma tanév végére el kell érje a szakmai programban meghatározottakat, a tantárgy heti óraszámnak megfelelő számú dolgozatnak, illetve ehhez kapcsolódóan „piros” jegynek kell megszületnie a tanév végére.

3.17. <u>Az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelménye a közismereti kerettanterv és az érettségi vizsga általános és részletes követelményei alapján</u>

Az emelt szintű oktatást igény szerint a tanulók, képzésben résztvevők részére jelentkezés alapján szervezzük. Az emelt szintű felkészítés alapja a 40/2002.(V.24.) OM rendeletben és a 2022. január 1-jétől hatályos 100/1997 (VI.13 Kormányrendelet 3.számú mellékletében)megtalálható emelt szintű érettségi követelmény. Így a feladatok és fejlesztési követelmények nem helyben kidolgozott követelmények, hanem teljes egészében átvesszük a központi követelményeket.

4 KÉPZÉSI PROGRAM

A szakképző intézményben mezőgazdasági és élelmiszeripari szakmákban technikumi és szakképző iskolai képzés folyik, országosan elfogadott központi programok szerint. Amennyiben a központi programokban óraszámváltozás lesz, ennek megfelelően módosítjuk képzési programunkat.

A szakmákat a tanulói jelentkezés és a munkaerő-piaci igények szerint indítjuk, amely évente külön elbírálásra kerül.

A szakképző intézményben folyó szakképzés alapelvei:

A jelenlegi és tervezett szakmai képzési struktúra:
- feleljen meg a korszerű, versenyképes európai normáknak,
- elégítse ki a munkaerőpiac igényeit,
- épüljön a helyi adottságokra, mivel környezetünk az ország fejlett agrárkultúrával és jelentős élelmiszer feldolgozó kapacitással rendelkező térsége.

A szakképző intézményben folyó szakképzés céljai:
Mezőgazdasági és élelmiszeripari szakmákban a tanulók, képzésben résztvevők felkészítése a szakmai vizsgára és érettségire, illetve szakirányú továbbtanulásra.
Olyan korszerű középfokú elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkező mezőgazdasági és élelmiszeripari szakember képzése, aki képes nagy-és kisüzemi termelésben és magánvállalkozásban a mindenkori piaci és helyi igényeknek megfelelően a mezőgazdaság területén (növénytermesztés, állattenyésztés, kertészet), az élelmiszeripar területén (húsipar, sütőipar, élelmiszerkereskedelem) a termelési folyamatok előkészítésére, azok lebonyolítására, termékek gazdaságos előállítására, szakmunkák önálló elvégzésére, alsóbb és közép szintű vezetői feladatok ellátására.

A szakképző intézményben folyó szakképzés feladatai:
- korszerű mezőgazdasági és élelmiszeripari elméleti és gyakorlati ismeretek oktatása,
- a szakmák iránti érdeklődés felkeltése,
- a szakmák megismertetése megszerettetése szépségeinek, nehézségeinek, hasznosságának, bonyolultságának, környezetre gyakorolt hatásának tudatosítása,
- színvonalas szakmai ismeretek elsajátíttatása, a szakmai fogások begyakoroltatása, jártasságok, készségek megszerzése kis és nagyüzemi termelésben egyaránt,
- a szakmai elmélet és gyakorlat egységének megteremtése,
- az általános műveltség, a biológiai alapok és szakmai tudás mellett a korunk szakemberétől elvárható infokommunikációs ismeretek és idegen nyelv oktatása,
- gazdálkodási és vállalkozási szemléletmód kialakítása, közgazdasági és jogi ismeretek oktatása,
- minőségi, higiéniai, környezetvédelmi szemléletmód erősítése EU követelmények és normák szerint,
- balesetmentes munkavégzés fontosságának tudatosítása,

- kettő, vagy többszakmás képzés előnyben részesítése mely a munkaerő-piaci mobilitást lehetővé teszi,
- OSZTV-n, SZKTV-n és egyéb vármegyei, ill. országos versenyeken és pályázatokon való részvétel,
- külföldi tanulmányok és cserekapcsolatok támogatása,
- tanüzemeink és a tangazdaság mintaüzemmé, mintagazdasággá fejlesztése, melyek a szakképzésen túl a helyi, regionális továbbképzések, szakmai tanácsadások szinterei, bázisai lehetnek.

Oktatói képesítési követelmények, személyi feltételek:

- A közismereti oktatásban oktatott tantárgy oktatójának
  a) technikumban egyetemi szintű vagy mesterfokozatú,
  b) szakképző iskolában legalább főiskolai szintű,
  a közismereti tantárgynak megfelelő szakos oktatói végzettséggel kell rendelkeznie.
- Az ágazati alapoktatásban és – a következő pontban meghatározott kivétellel – a szakirányú oktatásban oktatott tantárgy oktatójának
  a) technikumban szakmai oktatóképzésben szerzett mesterfokozattal vagy felsőfokú végzettséggel és az ágazatnak megfelelő szakképzettséggel,
  b) szakképző iskolában az ágazatnak megfelelő felsőfokú végzettséggel és szakképzettséggel vagy felsőfokú végzettséggel és az ágazatnak megfelelő szakképesítéssel kell rendelkeznie.
- A gyakorlati ismereteket oktató személynek legalább érettségi végzettséggel és az ágazatnak megfelelő szakképesítéssel kell rendelkeznie.

Az oktatótestületben jelenleg 48 fő főállású és 1 fő részmunkaidős oktató van.

Távlati terveink, elképzeléseink:

- a mesterképzés meghonosítása,
- az akkreditált iskolarendszerű felsőfokú szakképzés megvalósítása,
- középfokú minőségbiztosító képzés megvalósítása,
- felnőttképzés bővítése.

Szakirányú képzéseink 2020. szeptember 1-től:

12/2020 (II.7)Korm. rendelet szerint :

- 4 0721 05 02 Édességkészítő
- 4 0721 05 08 Hentes és húskészítmény- készítő
- 5 0721 05 09 Húsipari technikus
- 4 0721 05 10 Kistermelői élelmiszer-előállító
- 4 0721 05 11 Pék
- 4 0721 05 12 Pék-cukrász
- 4 0721 05 16 Tartósítóipari termék-készítő
- 5 0721 05 13 Sütő- és cukrászipari technikus
- 5 0721 05 03 Élelmiszer-ellenőrzési technikus

- 4 0721 05 18 Tejtermékkészítő
- 4 0811 17 04 Gazda (növénytermesztő szakmairány)
- 4 0811 17 04 Gazda (állattenyésztő szakmairány)
- 4 0811 17 04 Gazda (lovász szakmairány)
- 5 0811 17 09 Mezőgazdasági technikus (állattenyésztő szakmairány)
- 5 0811 17 09 Mezőgazdasági technikus (növénytermesztő szakmairány)

4.1 Képzési és kimeneti követelmények és az Ágazati alapvizsga leírása

Az intézményben folyó képzések KKK-it a 2. számú mellékletben találhatók.

4.2 Programtantervek

Az intézményben folyó képzések képzési programjai a 3. számú mellékletben találhatók.

4.3 Előző tanulmányok beszámíthatósága

- a szakképző intézményben, a köznevelési intézményben és a felsőoktatási intézményben folytatott tanulmányokat az adott szakmára előírt – megegyező tartalmú – követelmények teljesítésébe be kell számítani,
- a szakképzés megkezdése előtt foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban eltöltött szakirányú gyakorlati időt a szakirányú oktatás idejébe be kell számítani,
- egy szakma megszerzését követően, ha valaki az adott ágazathoz tartozó további szakmát kíván szerezni, az ágazati alapvizsgát nem kell megismételnie,
- az előzetesen megszerzett tudás, illetve gyakorlat beszámításáról a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy írásbeli kérelme alapján az igazgató dönt.

Az ágazati alapoktatás lezárásaként a tanulónak, vagy a képzésben részt vevő személynek ágazati alapvizsgát kell tennie a technikumban 10. évfolyamban, míg a szakképzésben 9. évfolyam II. félévében. Második szakképesítés megszerzésére irányuló képzés esetén a képzésben résztvevő személy mentesül az ágazati alapoktatás évfolyama(i)-nak teljesítése alól, amennyiben az adott ágazatban rendelkezik alapvizsgával. Az érettségi végzettséggel kizárólag szakmai felkészítésben részt vevő személynek az ágazati alapvizsgát a képzés I.félévében kell megszervezni. Az előzetesen az adott szakmában szintvizsgával rendelkező tanuló vagy képzésben résztvevő személy mentesülhet az alapvizsga teljesítése alól. Amennyiben az ágazati alapvizsga követelményeit nem teljesíti a tanuló, vagy képzésben részt vevő személy, az évfolyamot meg kell ismételnie.
Az 5 0721 05 09 Húsipari technikus, az 5 0721 05 03 Élelmiszer-ellenőrzési technikus és az 5 0721 05 13 Sütő- és cukrászipari technikus képzéseknél az oktatásban résztvevő személy képzési ideje akkor csökkenthető egy éves képzési időre, ha rendelkezik ágazati szakmai érettségivel vagy/és OKJ 54 541 02 Élelmiszeripari technikus végzettséggel.

5. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM

5.1. A program célkitűzése

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a szakképző intézményünkben eltöltött időben minden diák, képzésben résztvevő részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a szakképző intézményünk mindennapjaiban rendszer szerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Az egészségfejlesztés és annak egyik megvalósulási formája a korszerű egészségnevelés a tanuló, képzésben résztvevő és a szülő/törvényes képviselő részvételével az egészségi állapot erősítésére, fejlesztésére szolgál.

A mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordítunk a gyermek, a tanuló, képzésben résztvevő egészséghez, biztonsághoz való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testnevelés, testmozgás
- a testi- és lelki egészség fejlesztése,
- a viselkedés függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné

területére terjednek ki.

További egészségnevelési feladatok:

- higiénés magatartásra nevelés,
- egészséges mozgásfejlődés biztosítása,
- betegségek elkerülésére, egészség megóvására nevelés
- krízis prevenció,
- harmonikus kapcsolatok kialakítására nevelés,
- családi életre, társsá-, szülővé válásra nevelés.

Az egészségfejlesztés során figyelembe vesszük a tanulók, képzésben résztvevők biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait. Szakképző intézményünkben az átfogó prevenciós programoknak kiemelt jelentősége van.

Arra törekszünk, hogy a teljeskörű egészségfejlesztési program koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető módon valósuljon meg.

A szakképző intézményünkben folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a tanuló, képzésben résztvevő esetében a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítsen és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.

Az egészségfejlesztési programot a szakképző intézmény vezetése által felkért oktatók az iskola-egészségügyi szolgálat munkatársainak közreműködésével készítették el:

- osztályfőnökök
- diákönkormányzatot segítő oktató
- testnevelők
- biológia szakos oktatók
- reál közismereti munkaközösség vezetője
- általános igazgatóhelyettes
- operatív- és pedagógiai osztályfőnöki munkaközösség vezetői

5.2. A program megvalósításának feltételei

5.2.1. A program megvalósításának szakképző intézményen belüli személyifeltételei:

Egészségfejlesztő csoport tagjai:

- szakképző intézmény igazgatója – vagy megbízottja,
- osztályfőnöki munkaközösség vezetője,
- osztályfőnökök,
- testnevelők,
- iskola-egészségügyi szolgálat (iskolaorvos – védőnő),
- osztályfőnökök,
- diákönkormányzatot segítő oktató,
- kortárs segítők.

A legjobb program sem lehet eredményes a kollégák segítsége nélkül. A szakszerű és a szakképző intézmény konkrét helyzetét vevő szakképző intézményi egészségstratégia megvalósítása elképzelhetetlen az oktatótestület együttműködése nélkül.

A testnevelési óráknak, a testmozgásnak megfelelő színtere a sportcsarnok és sportpálya.

5.2.2. A szakképző intézményen kívüli személyi feltételek, kapcsolatok

- városi önkormányzat,
- fenntartó,
- iskolaorvos, védőnő,
- gyermekjóléti szolgálatok (nevelési tanácsadók, családsegítők),
- NNK megyei intézményeinek egészségfejlesztési szakemberei,
- rendvédelmi szervek,
- kábítószerügyi egyeztető fórumok (drogambulancia)
- városi Diákönkormányzat,
- civil szervezetek, egyesületek
- rendvédelmi szervek munkatársai

5.2.3. A program megvalósításának tárgyi feltételei

- jól felszerelt tornaterem és sportpálya,

- kulturált étkezde,
- iskolaorvosi rendelő,
- jól felszerelt, világos osztálytermek, szaktantermek, laboratóriumok,
- audiovizuális eszközök,
- könyvtár,
- büfé.

5.3. A program megvalósításának színterei

5.3.1. Tanórai keretek, elsősorban

- természettudományos órák, különösen biológia,
- osztályfőnöki órák,
- idegen nyelvi órák,
- testnevelés óra.

5.3.2. Tanórán kívüli keretek

- nem sportjellegű tevékenységek (egészségnap, takarítási akciók, rendezvények),
- mindennapos testmozgás, tömegsport,
- MEZGÉS nap,
- egészségnapok.

5.3.3. Egyéb lehetőségek

5.3.3.1. Iskola egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő, asszisztens, iskolafogászat)
Fő feladata a prevenció. Az év eleji- közi szűrésekkel, vizsgálatokkal diagnosztizálni az előforduló tüneteket, problémákat és a szükséges terápia mielőbbi alkalmazása. Rendszeres konzultáció osztályfőnökkel, szülővel/törvényes képviselővel, testnevelővel.

Meghívottként részvétel az egészségnevelést érintő oktatótestületi értekezleteken, illetve osztályfőnöki órákon. Kapcsolattartás háziorvos és iskolaorvos között.

a) Iskolapszichológus

Az iskolapszichológus feladatait a tanulók, képzésben résztvevők személyi egészségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a szakmai oktató munka hatékonyságának segítése érdekében végzi, közvetlen segítséget nyújt az oktatóknak a szakmai oktató munkához. A tanulókkal, képzésben résztvevőkkel közvetlenül, egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a tanulók, képzésben résztvevők beilleszkedését, társas kapcsolatait javító és iskolai teljesítményét növelő intézkedésekben, kezeli a tanulóknak, képzésben résztvevőknek a szakképző intézménnyel összefüggő személyközi kapcsolati kommunikációs és esetlegesen fellépő teljesítményszorongásos tüneteit.

A részletes lehetőségeket az 10. számú melléklet tartalmazza.

b) Diákönkormányzat

A tanév elején és a tanév közben rendszeres a konzultáció a diákokat, képzésben résztvevőket képviselők és a testnevelő oktatók között a tanévi tömegsportok: - házi bajnokságok és egyéni testmozgásvégzési lehetőségek koordinálása.

5.4. A program megvalósítása

5.4.1. Konkrét állapotfelmérés

- A szakképző intézmény tanulóinak, képzésben résztvevőinek, oktatóinak, szülőknek/törvényes képviselőknek az egészséges életmódhoz való viszonyulásának konkrét kérdőív formában való felmérése (12. számú melléklet),
- Az oktatótestületnél különös hangsúlyt kap a problémakezelés módszerének vizsgálata, az elsődleges preventív egészségmegőrzés ismeretének tudásszintje,
- Tanulóknál, képzésben résztvevőknél az eltérő korosztályoknak megfelelő szintű és típusú kérdőívek használata 9.-11. évfolyamokon,
- Iskolaorvosi szűrések-vizsgálatok,
- Iskolapszichológus,
- Évente januártól májusig fizikai állapotfelmérés testnevelésórán,
- A kapott vizsgálati eredményeket azután rangsoroljuk, illetve súlypontozzuk és meghatározzuk, kidolgozzuk az elsődleges, illetve másodlagos prevenciós feladatokat és módszereket.

5.4.2. Az egyes színtereken tervezett módszerek

a) Egészségnevelés tanórán

A szakképző intézményünk egészségfejlesztéshez kapcsolódó, a szakmai oktatás egészét érintő feladatainak színtere minden tanóra, és tanórán kívüli foglalkozás. Az ismeretátadásban kiemelt szerepet kapnak a biológia, természettudományos és idegen nyelvi órák.

A biológia illetve idegen nyelvi órák egészségfejlesztéshez kapcsolódó feladatait részletesen tartalmazza az 5. és a 7. számú melléklet.

b) Egészségnevelés az osztályfőnöki óra keretében

Az osztályfőnöki órák tartalmát kötelezően nem határozza meg egyik köznevelléssel / szakképzéssel kapcsolatos törvény ill. szabály sem, ezért ebben a tekintetben nagy a szakképző intézmény szabadsága és ezzel együtt a felelőssége is. Az órakeret szűkös és a napi, valamint az aktuális problémák megbeszélése mellett helyet kell adni az egészségnevelésnek is. Erre az éves óraszámból 20-25% szeretnénk fordítani, ezzel is jelezve a terület kiemelt fontosságát.

A részletes lehetőségeket a 6. számú melléklet tartalmazza.

c) Egészségnevelés a testnevelésórán és a sportoktatásban

Testnevelésórán

Célunk megszerettetni és megőrizni a mozgás szeretetét, változatos, hangulatos óravezetéssel sikerélmény biztosításával úgy, hogy ne csak a teljesítmény centrikus oktatás dominájon. Fenn kell tartani és lehetőség szerint bővíteni kell a differenciált oktatási formákat.

A tanulók, képzésben résztvevők önmagukhoz mért fejlődése jelentse az értékelés fő elvét, mind a technikai, mind pedig a kondicionális képességfejlesztés területén, ne az abszolút teljesítményt osztályozzuk.

A könnyített- és gyógytestnevelés órákat külön csoportban szakos ellátással szervezzük, hogy minden diákunk, képzésben résztvevő a képességeinek és problémájának legjobban megfelelő fejlesztésben részesülhessen.

Diákjainktól, képzésben résztvevőktől elvárjuk, hogy lehetőségeikhez mérten

- legyenek tisztában a balesetmegelőzés, balesetvédelem és a kölcsönös segítségnyújtás fő elveivel, fontosságával,
- egészséges étkezési szokásokat alakítsanak ki,
- felismerjék a helyes napirend kialakításának fontosságát, és eszerint éljenek,
- tudatosuljon bennük a káros szenvedélyek sportteljesítmény-csökkentő és egészség-károsító hatása,
- növekedjen a fizikai állapotuk az évenkénti NETFIT teszt felmérések során.

A részletes lehetőségeket az 8. számú melléklet tartalmazza.

Mindennapi testmozgás
Szakképző intézményünk a testnevelés órák keretein kívül is számtalan lehetőséget kínál a diákjainak, képzésben résztvevőknek, hogy játéklehetőséget biztosítson nekik, és kielégítse mozgásigényüket. A foglalkozások időpontját minden tanév elején a testnevelők határozzák meg a szakképző intézmény vezetésével történő egyeztetés után.

A részletes lehetőségeket az 9. számú melléklet tartalmazza.

d) Prevenció
Szakképző intézményünk az egészségfejlesztés és környezeti nevelés területén kiemelt szerep jut a prevenciós munkának, felmérések készítésének, előadások, rendezvények szervezésének.

A szenvedélybetegségek megelőzésének főbb területei:
Táplálkozás:
Egészséges ételválaszték a büfében: több tejtermékkel, péksüteménnyel, gyümölccsel.
Egészséges étkezési szokások kialakítása: reformétkezésről szóló előadások szervezése.
Sportrendezvényekkel egybekötött gyümölcs, rostos ital, tiszta víz bemutatók.

Szexualitás és az AIDS:
A 11. évfolyamon iskolaorvosi, védőnői közreműködéssel a leányok részére önvizsgálati mellrák szűrés bevezetése. A fiúk a here daganatos betegségéről, a tünetek korai felismeréséről, önvizsgálatról hallanak védőnői tájékoztatót.

Az egészségnap keretében több orvos: nőgyógyász, tüdőgyógyász, mentálhigiénés szakember, pszichológus meghívására kerül sor.

A HIV fertőzés, és az AIDS betegségről szóló, kampányrendezvények a december 1-i világnaphoz kapcsolódva jelennek meg a szakképző intézménybe. Ebben az időszakban csatlakozunk a városi, vagy civil szervezetek programjaihoz, a védőnő felvilágosító órákat tart a diákoknak (9-10. évfolyam).

Dohányzás:
A szakképző intézmény egész területén tilos a dohányzás.
Előadások szervezése meghívott előadókkal.
Audiovizuális eszközök felhasználásával videók lejátszása.
Oktatói példamutatás.
Biológia órákon, ahol a légzés élet- és egészségtana a tanóra szerves része a tantárgyak közötti kooperáció keretében az egészségnevelés.

Drog-prevenció:
Előadások szervezésével, kortárs segítők bevonásával, rendőrségi, ifjúságvédelmi szakemberek segítségével folyamatosan jelen van az osztályok életében. Figyelembe véve Kiskunfélegyháza város „Drog stratégiai programját", valamint a fogyasztói szokások változását, egyre inkább az alsóbb osztályok felé nyit.

Egyéb függőséget okozó fogyasztási cikkek:
Alkohol, energia ital és kávé
Sajnos nemcsak iskolánk fiataljaira jellemző, hogy a tanítási hét során felmerülő nehézségek miatt pótszerekhez nyúlnak!

Bár a kávé legális drognak számít, nem lehet a diákok mindennapi itala! A kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendeletnek a gyermek- és fiatalkorúak egészségének védelmével összefüggő módosítása meghatározza a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy részére nem értékesíthető, illetve nem kiszolgálható energiaital összetételét. Az iskolán belül (büfé kínálat) nem juthatnak ezekhez az élénkítő szerekhez, otthoni, társaságbeli fogyasztásuk bevett napi gyakorlat. Itt a legkisebb a megelőzésben a mozgásterünk, hiszen a szülők/törvényes képviselők, sőt mi oktatók is élünk ezekkel az anyagokkal. Ezért tanórákon, elsősorban a biológia szakos kollégák feladata felhívni a figyelmet az izgatószerek használatának „mellékhatásaira".
Alkohol:

Mivel a szakképző intézmény területén, az iskolai programokon az alkohol fogyasztása és birtoklása is büntetendő, ezért a tanulók, képzésben résztvevők baráti körben, szabadidejükben élnek vele.

Itt feltétlenül szükség van a kortársak segítő megerősítésére: hogy alkohol nélkül is van buli. A tanórai munka során kiselőadások összeállításával, és prezentációjával inkább magukénak érzik a témát a diákok, képzésben résztvevők.

e) Személyi higiéné

Az alapvető személyi higiénia kialakítása a példamutatással kezdődik. Minden munkavállalótól elvárjuk a tiszta és ápolt megjelenést. Mivel a felnőtt minta a tanulási folyamatok alappillére, ezért nagyon fontos a minták közvetítése. Magában foglalja a testi szükségletek kielégítését, a testi gondozást és a test épségének védelmét. A ruházat és a helyes réteges öltözködés fontosságát is erőteljesen hangsúlyozzuk. Az öltözködési szokások kialakítása, a ruházat higiéniája, a tárolás is fontos feladat. Célunk: a személyi higiénia iránti igény kialakítása, a tanulók, képzésben résztvevők egészségének, testi épségének védelme. Feladatunk: az alapvető higiéniai tennivalókra való figyelme felhívása. Intézményünkben minden tanuló, képzésben résztvevő számára rendelkezésére áll tároló szekrény, ahol a saját ruházat, esetleg váltócipő tárolása megoldott. Tisztálkodáshoz rendelkezünk elegendő számú illemhelyiséggel, mosdókagylóval, folyékony szappanadagolóval. A nap bármely szakában minden gyermek számára rendelkezésre áll a vízfogyasztás lehetősége. Járványos időszakban fokozottan figyelünk a higiéniás szabályok betartására.

5.4.3. A megvalósítás időintervallumai

Rövid távú (1 év):

A program elindítása felméréssel (mérőlapok a 12. számú mellékletben). Növekedjen a tömegsportokon való résztvevők száma. Az egészséges táplálkozás feltételeinek megteremtése a büfében. Kulturált, ízléses évszaknak megfelelő öltözködés. A betegséggel szembeni immunitás növekedjen – az oktatói-tanulói hiányzások csökkenjenek!

Középtávú (3- 4 év):

A mindennapos testnevelés bevezetése felmenő minden osztályra vonatkozóan. Oktatói továbbképzések. A dohányzók számának csökkentése, kortárssegítők számának növelése. Alkohol problémák számának csökkentése, drog megelőzés.

Hosszú távú (8-10 év):

Átfogó szemléletváltozás.

5.4.4. Összehasonlító értékelés

Folyamatértékelés:

A végrehajtás szakaszában hogyan fogadják a diákok, képzésben résztvevők, oktatók, szülők/törvényes képviselők ezt a programot, pl. az egyes rendezvényeken hányan vesznek részt.

Átfogó éves értékelés:
Az éves munka értékelésekor.

Újabb célkitűzések meghatározása:
Az új állapotfelmérés és a középtávú teljesülés felülvizsgálata 5-6 évente.

6. GINOP-6.2.3-17-2017-00022 „A szakképző intézmények átfogó megújítása az alapkészségek fejlesztése és a lemorzsolódás csökkentése érdekében" projekt keretében vállalt feladataink

6.1. Komplex pedagógiai-módszertani terv

6.1.1. A terv célja

Legfőbb cél a tanulók hatékonyabb tanulásának elősegítése, fejlesztése, a diákok tanulásának eredményesebbé tétele, mely által az iskola jobban meg tud felelni a társadalmi elvárásoknak, illetve a partneri igényeknek. A preventív, a diákok egyéni fejlődését az iskolai működés középpontjába állító adaptív tanulásszervezés lényege, hogy a tanuló egészségesen fejlődik, ha az iskolai tanulás során három alapszükséglete (a kapcsolat, a kompetencia és az autonómia) folyamatosan teljesül.

6.1.2. Az intézményben jól működő, de még nem szabályozott folyamatok, tevékenységek

a) Beiratkozási folyamat

Beiratkozási interjú és előszűrés (főként SNI, BTMN, családi és szociális problémákra fókuszálás): minden iskolánkba felvett tanuló, valamint szülőjének / törvényes képviselőjének személyes jelenléte szükséges a beiratkozáskor, mivel így tudunk teljes képet kapni a tanuló esetleges problémáiról. Ilyenkor kerül tisztázásra a pedagógiai szakvéleményekben szereplő tantárgyi könnyítések, illetve felmentések érvényesítési lehetősége. A személyes kontaktus arra is alkalmat biztosít, hogy feltárjuk az esetleges családi és szociális problémákat. A beiratkozás folyamán a csoportot vezető oktató feljegyzéseket készít az iskola által összeállított, egységes 'Statisztikai adatok' excel táblázatban, melyet van lehetősége további információkkal bővíteni.

Interjú a szülőkkel, tanulókkal: sok esetben ez az első, és egyben utolsó alkalom is, hogy a szülővel / törvényes képviselővel személyesen találkozhatunk. Itt tudják feltenni felmerülő kérdéseiket, valamint tájékoztatást kapnak az iskola mindennapi életével kapcsolatban.

b) Átvezetési program

Beszoktató napok: mivel iskolánk országos beiskolázású, így a tanulók sok helyről (sokszor 100 km távolságról) érkeznek hozzánk. Fontos, hogy az első napok az összehangolódás jegyében teljenek el. Az első tanítási hét napjait minden 9.-es osztályfőnök az osztályával tölti, különböző közösségépítő programok megvalósítása keretében.

Közösségfejlesztés: a beszoktató héten több programot szervezünk 9. osztályos diákjaink számára, illetve évente három olyan közösségi programon vehetnek részt tanulóink, amelyen mindenki jelen van: ezek az Élelmezési Világnap, Egészségnap, Mezgés Nap.

c) Veszélyeztetettség szűrése

SNI, BTMN szűrés: az SNI vagy BTMN tanulók listájával minden, az osztályban oktató köteles megismerkedni, melyet a fejlesztőpedagógus feladatot ellátó oktató segítségével értelmeznek. A tanulók hatékony tanulásának elősegítése érdekében elengedhetetlen az adott tanulóra vonatkozó előzetes tudnivalók megismerése.

d) Osztályfőnökök munkájának kiszélesítése

Beiratkozási folyamatban részvétel: a beiratkozás osztályonként, csoportokban történik, a leendő osztályfőnök vezetésével. A beiratkozás folyamán a csoportot vezető osztályfőnök feljegyzéseket készít az iskola által összeállított, egységes 'Statisztikai adatok' excel táblázatban, melyet van lehetősége további információkkal bővíteni.

Osztályközösségi programok előkészítése: az osztályfőnöknek kiemelkedő szerep jut az osztályközösség minőségének fejlesztésében. Ezt segíti elő, hogy az iskola életéhez igazodva olyan programokat szervez, melyből minimum egy kapcsolódik a szakmához is.

SNI, BTMN szűrés eredményei alapján érzékenyítés és kapcsolattartás az oktatókkal és a fejlesztőkkel, segítő környezettel: az osztályfőnök kiemelt feladata a tanulók érdekeinek, szükségleteinek képviselete, az információcsere biztosítása az osztályban oktatók és a diákok között, a felmerülő problémák feltárásának tartalmi elemzése.

e) Egy osztályban oktatók munkájának támogatása

Oktatói és tanulói projektek megvalósítása: olyan sajátos tanulási egységet valósítunk meg, melynek középpontjában egy probléma áll. A feladat nem a probléma megoldása, hanem a lehető legtöbb vonatkozásnak és összefüggésnek a feltárása, amely a való világban az adott problémához organikusan kapcsolódik.

f) Mentálhigiénés foglalkozások

Drogprevenciós foglalkozások: a program keretében a diákok szakemberektől kapnak tájékoztatást a drogfogyasztás veszélyeiről. Információkhoz jutnak a kábítószerekkel kapcsolatos büntetőjogi ismeretekről, interaktív foglalkozás keretében elsajátíthatják a legális és illegális drogokkal kapcsolatos tudnivalókat, valamint a bűnügyi technikai munkába is betekintést nyerhetnek.

Kortárs drogprevenciós szolgálat: a kortárssegítés a droghasználat megelőzésének egyik leghatékonyabb módja. A fiatalok sokkal jobban hallgatnak egy korukbelire, mint egy felnőttre. Különösen hatékonyak a szerepjátékok, melyek témája gyakran az elutasítás, vagyis hogy hogyan mondjanak nemet, ha például valaki alkohollal, cigarettával vagy kábítószerrel kínálja őket.

IKT veszélyeiről foglalkozások: a foglalkozások során kiemelt figyelmet fordítanak az előadók arra, hogy a tanulók megismerjék az online technológiák tudatosabb és biztonságosabb használatát. Ismertetik a közösségi oldalak használatának veszélyeit, a chatelés biztonsági szabályait, a személyes adatok védelmének fontosságát, valamint az internetes zaklatás lehetséges büntetőjogi következményeit. Az interaktív foglakkozások során a diákoknak lehetőségük volt feltenni kérdéseiket, továbbá elmondhatják a témával kapcsolatos tapasztalataikat is.

g) Közösségi programok

Közösségi programok szervezése különösen az átvezető héten: a beszoktató héten többnapos programot szervezünk 9. osztályos diákjaink számára, illetve évente három olyan közösségi programon vehetnek részt tanulóink, amelyen mindenki jelen van: ezek az Élelmezési Világnap, Egészségnap, Mezgés Nap.

h) Felzárkóztatás vagy tanulószobák

Tanulószoba: célja, hogy minden tanuló felkészülten vegyen részt a következő napi tanórákon, iskolai idejét hasznosan töltse, biztonságban legyen. A tanulószobán aktív munka folyik kollégiumi támogató oktatói segítséggel, házi feladat meglétének ellenőrzésével, kikérdezéssel.

i) Mentorálás

Tehetséggondozás: mindenki tehetséges valamiben, s ha kínálatunk alapján sikerélményhez juttatjuk a tanulót, akkor az egész személyiségére és tevékenységére kedvező hatást gyakorol. A tehetséges, érdeklődő tanulók alkotásvágyát erősítenünk kell, és külön feladatok megjelölésével, külön foglalkozások keretében tovább fejlesztenünk szükséges. A tehetséges diákok számára biztosítjuk, hogy képességeiket bemutathassák. Versenyekre készítjük fel és indítjuk őket, osztálykeretben, iskolai, városi és országos rendezvényeken szereplési lehetőségekhez juttatjuk őket, pályázati lehetőségeket kutatunk fel számukra.

j) Támogató környezet biztosítása

Fejlesztő pedagógus feladatot ellátó oktató: iskolánkban 2 fő főállású oktató látja el az SNI és BTMN tanulók fejlesztését,. Tőlünk telhetően mindent megteszünk a tanulók fejlesztéséért.

Szociális munkás: a diákokat veszélyeztető, hátrányos helyzetbe sodró problémákat korán fel kell ismerni, és más segítő intézményekkel, szakemberekkel együttműködve kell kezelni azokat. A társadalmi, szociológiai illetve szociálpolitikai, pszichológiai és jogi ismeretei által közvetlen segítséget tud nyújtani abban, hogy a problémák megoldásában a személy környezetének támogató erőforrásait aktivizálni tudja.

Társszervezetekkel együttműködésben biztosított támogató szakemberek: rendszeres kapcsolatot tartunk a gyermekjóléti -, családsegítő szolgálatokkal. A fejlesztésre szoruló tanulóink esetében a pedagógiai szakszolgálatokkal alakítottunk ki jó kapcsolatot. A gyakorlati oktatás tekintetében pedig az Agrárkamarával van kiemelt kapcsolatunk.

6.1.3. Jelenleg nem szabályozott, de a következő három évben szabályozandó területek

6.1.4. A szabályozások időterve

Idő	Szabályozandó folyamatok	Felelős
1. év	Közösségi programok szervezése különösen az átvezető héten	osztályfőnökök
	Beszoktató napok	
	Osztályközösségi programok előkészítése	
	Szakmai elmélet és szakmai gyakorlat integrálását támogató tantervi megoldások bevezetése	szakmai elméleti és gyakorlati tantárgyakat oktatók
	Oktatói és tanulói projektek megvalósítása	
2. év	Közösségfejlesztés	igazgató
	Beiratkozási interjú és előszűrés	osztályfőnökök
	Interjú a szülőkkel, tanulókkal	
	Beiratkozási folyamatban részvétel	
	Tanulószoba	kollégiumi oktatók
3. év	Oktatói megfigyelés (szempontsor alapján)	egy osztályban oktatók
	SNI, BTMN szűrés	egy osztályban oktatók
	Osztályfőnök adatgyűjtése	osztályfőnökök
	SNI, BTMN szűrés eredményei alapján érzékenyítés és kapcsolattartás az oktatókkal és a fejlesztőkkel, segítő környezettel	
	Tehetséggondozás	minden oktató

6.2. Alapkészségfejlesztési terv

6.2.1. Az alapkészségek fejlesztésének célja

Az alapkészségek definiálására sokféle megközelítés létezik. Leegyszerűsítve olyan alkalmazható tudásként érdemes gondolni rájuk, ami a tanulási folyamat eredményeképpen születik, és képessé teszi a tanulót bizonyos feladatok automatikus elvégzésére. Legszűkebb értelemben az írást, olvasást és számolást értjük alatta.

A fejlesztés célja, hogy a tanulók mind továbbtanulási, mind munkavállalási esélyei javuljanak. Az egész életen át tartó tanulás szemléletében a legfontosabb fejlesztendő terület a tanulás tanulása, amihez nélkülözhetetlen az alapkészségek megfelelő fejlettsége.

6.2.2. Mérés – értékelés rendszere

a) A mérési rendszer kialakításának célja

A tanuláshoz és a mindennapi életben szükséges tudáshoz nélkülözhetetlen képességek mérése révén - a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók kiszűrése, majd tanórák keretén belüli vagy tanórán kívüli fejlesztése.

A mérés – értékelések szerves összekapcsolódása és rendszerbe foglalása, valamint folyamatos működésük megteremtheti a tanulói teljesítmények folyamatos figyelemmel kísérését és a hiányok időbeni észlelését, korrigálását.

Lehetővé teszi az oktatói teljesítmények eredményességének megítélését, az iskolai munka hatékonyságának a minősítését.

b) A tanulói mérési rendszer leírása

a. Bemeneti mérés

A bemeneti mérések célja, hogy az iskolába érkező és tanulmányaikat megkezdők felkészültségi fokát megállapítsuk. Ez egyrészt jelzi az iskola teendőit, másrészt jelzésül szolgál az érkező tanulók képességeiről, ismereteiről és várható teljesítményükről. Arra is lehetőséget ad, hogy iskolánk teljesítményéről információt kapjunk. Ha a későbbi teljesítmény a bemenetkor mértnél alacsonyabb, önvizsgálatra szorulunk, ha magasabb, jelzi, hogy kihoztuk a tanulókból a képességeiknek megfelelő teljesítményt.

Időpontja: minden tanév szeptemberében a 9. évfolyamra felvett tanulók ismereteinek (kiemelten az alapkészségek – matematika, szövegértés), képességeinek, attitűdjeinek, motivációinak, szociális környezetüknek megállapítása.

Mérőeszköz: NSZFH központi mérőeszköze.

b. Folyamatellenőrzés

A folyamatellenőrzés a minőség-ellenőrzés legfőbb eszköze, és az iskolai munka belső szabályozásának döntő eleme. Eredményeként tudjuk megállapítani a napi iskolai oktatómunka szintjét, s megítélhető az aktuális tudásszint. Módunk van az egyszeri tanulói megméretésre: hol tart az adott tudás elsajátításában, és milyen teendők állnak még az oktató előtt a kívánatos - vagy a tovább haladáshoz elégséges - tanulói teljesítmény eléréséig.

Célja, hogy minden évfolyamon a tovább haladáshoz szükséges minimális feltételek meglétének a megállapítása. A folyamatmérések eredményei nem lehetnek a tanulók minősítésének eszközei.

Időpontja: a 10. évfolyamon az országos kompetenciamérés elvégzése.

c. Kimeneti vizsgáztatás

A kimeneti vizsgáztatás (kétszintű érettségi vizsga, szakmai vizsgák) lehetőséget teremt az iskola és az egyes tanulók eredményeinek összevetésére az előző teljesítményeivel, a standardokkal.

A kétszintű érettségi vizsga a mindenkor érvényes vizsgaszabályzat szerint.

A szakképzés végét lezáró szakmai vizsga a mindenkor érvényes vizsgaszabályzat szerint.

A méréseket az iskolavezetés, a munkaközösség-vezetők és az iskolavezetés által megbízott oktatók végzik.

Az értékelést az iskolavezetés, a munkaközösség-vezető és az általuk felkért személyek végzik.

c) Mérőeszközök

- NSZFH mérőeszközei
- OKM mérés
- NETFIT mérés
- dolgozat
- feladatlap
- kérdőívek
- komplex vizsgák
- köztes vizsgák
- próbaérettségi
- házi vizsga
- ágazati alapvizsga
- kisvizsga

d) A tanulói mérés folyamata

A mérések szerves összekapcsolódása és rendszerbe foglalása, valamint folyamatos működése megteremtheti a tanulói teljesítmények folyamatos figyelemmel kísérését és a hiányok időbeni észlelését, korrigálását.
Lehetővé teszi az oktatói teljesítmények eredményességének megítélését, az iskolai munka hatékonyságának a minősítését.

e) Mérések előkészítése (a mérések előtt 2-3 hét)

A lemorzsolódáshoz vezető tényezőket már az első középiskolai évfolyamon érdemes figyelni, mérni és kiszűrni.
Az osztályközösségben végzett szociometriai felmérés, melyet az egységes ’Lemorzsolódás segédtábla’ excel táblázat kitöltésével végez az osztályfőnök és az osztályban oktatók, képet adhat a beilleszkedési nehézségekről. A szociális körülményekre vonatkozó családi háttér-kérdőív része felhívhatja az oktatók figyelmét a családi helyzetből adódó lehetséges hátrányokra.
Ezek a mérések lehetővé teszik az eredményes szocializáció akadályainak korai felismerését és kezelését pedagógiai eszközökkel.
A tanulási és az iskolai motiváció mérése révén képet kaphatunk a tanuló iskolával, tanulással kapcsolatos attitűdjéről.
A tanulási stílus, tanulási stratégia mérésével pedig lehetővé válik a tanuló tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és annak valamennyi területén.

Az igazgató, illetve megbízottja részt vesz az NSZFH által tartott tájékoztatón, ahol részletes információkat kapnak a mérés hátteréről, céljáról, részleteiről.

Az igazgató, illetve megbízottja a tájékoztatón elhangzottak alapján felkéri a mérési koordinátort, aki tájékoztatja az érintetteket (kollégák, tanulók, szülők), ismerteti számukra a felmérés célját, jellegét, illetve azokat a részleteket, amelyek érintik az iskola mindennapi életét. A mérési koordinátor gondoskodik – az igazgatóval egyeztetve – a megfelelő számú mérési vezető kiképzéséről, akik végzik a 9. osztályokban a mérést. A mérési vezetők az iskolában oktatók közül kerülhetnek ki. Ideális esetben a mérési vezető az adott osztály osztályfőnöke. Ha ez nem megoldható, akkor bármely oktatója, így például a matematika vagy magyar szakos oktatója is lehet mérési vezető.

f) Mérések lebonyolítása (1 hét – pl. szeptember 2. hete, a tervezés során ez az úgynevezett kályhapont, igazodási pont)

A mérési vezetők 7.30-kor gyülekeznek a mérési koordinátor által megjelölt helyen, és megkapják a méréshez szükséges anyagokat.
A tanulók a tesztek kitöltését a tájékoztatás után kezdhetik meg. A tesztek kitöltésére előírt időt (2× 45 perc) pontosan be kell tartani.

g) Feladatlapok javítása, adatfelvitel

Mivel online feladatsorról van szó, nincs szükség a feladatlapok javítására és az adatfelvitelre.

h) Adatelemzés, értékelés (1 hét)

Az osztályfőnökök megkapják a saját osztályuk tanulóira vonatkozó eredményeket, melyeket az NSZFH összesítve küld ki az iskolának. A mérési koordinátor feladata, hogy az osztályfőnökök hozzáférhessenek az osztályaik adataihoz. Az adatokat felviszik az egységes 'Lemorzsolódás segédtábla' excel táblázatba, melynek kitöltése folyamatosan történik az osztályban oktatók segítségével, közreműködésével.

i) Eredmények, értékelések az osztályban oktatók közössége által, a fejlesztési tevékenységek egyéni és csoportszintű meghatározása (2 hét)

A 9. osztályosok beilleszkedésével foglalkozó oktatótestületi értekezleten az osztályfőnökök beszámolnak a 'Lemorzsolódás segédtábla' excel táblázat alapján, így minden egyes tanulóról pontos képet kaphatunk.
Kiszűrésre kerülnek a veszélyeztetettnek tekinthető tanulók, akik vagy tanulási problémáik, nehézségeik miatt, vagy szociális hátterük miatt, kerülnek besorolásra, de akadnak olyan tanulók is, akiknél mindkettő releváns. Sok tanulóról kideríthetjük, hogy nagyon gyenge tanulmányi eredményekkel rendelkezik már most, ezért figyelnünk kell rájuk, nehogy iskolai kudarcok miatt lemorzsolódjanak.
Közösen megbeszéljük, hogy mely beavatkozási módot javasolják az oktatókat a probléma kezelésére: osztálytermen belül (teljes osztályra vagy egy nagyobb tanulócsoportra), külön fejlesztésben vagy egyéni beavatkozást javasolnak.

j) A fejlesztési tevékenységek oktatók szintjére bontása (melyik oktató, mikor és mit fejleszt) (2 hét)

Az osztályfőnök az igazgatóhelyettessel és az érintett oktatóval közösen megbeszélik a fejlesztés javasolt módszerét, az iskolai munkaformáját (valamely tanórán belül, tanrenden

kívül külön csoportban vagy egyénileg) és a fejlesztésre javasolt időtartamot is meghatározzák. A konkrét fejlesztés meghatározása alapvető fontosságú a fejlesztés későbbi tervezéséhez.

k) Alapkészségek fejlesztése

1. Tanulásmódszertani támogatás

A tanulásmódszertan tanítására folyamatleírás, folyamatszabályozás történik a Komplex módszertani terv szerinti időben.

HÁLÓTERV

Tanulásmódszertan

Hónapok	IX.		X.		XI.		XII.		I.		II.		III.		IV.		V.	
viszonyformálás			osztályfőnök															
tanulási szokások	osztályban oktatók										osztályban oktatók							
figyelemfejlesztés		matematika																
beszédművelés	magyar				történelem										magyar			
olvasás-szövegértés			magyar		történelem													
önművelés							szakmai									szakmai		
emlékezetfejlesztés									magyar						történelem			
gondolkodás	matematika								történelem				matematik					

2. Különös bánásmódot igénylőkkel kapcsolatos intézkedések és egyedi mérések

Az NSZFH mérés kivételével a többi mérés alól nem mentesülnek azok a sajátos nevelési igényű tanulók, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók, akik szakértői bizottság által kiadott szakértői véleménnyel rendelkeznek. Ők akkor mentesülhetnek, ha a szakértői véleményben meghatározott tantárgyi értékelés-minősítés alóli mentesítés áll. A mérések folyamán a határozatban szereplő egyéb méltányossági előírásokat is figyelembe vesszük, mint pl. helyesírás alóli mentesítés, segédeszköz használta, stb.

A mérési rendszer leírása

	Az információgyűjtés területe	**A mérés lebonyolításának ideje**	**Kit mérünk? (célcsoport)**	**Milyen eszközzel mérjük?**	**Mire használjuk az eredményeket?**	**Felelős**
1.	matematikai alapkészségek 9. osztály bemeneti mérése NSZFH	szeptember	minden 9. osztály	NSZFH online teszt	a lemorzsolódással veszélyeztetett 9. évfolyamos tanulók nyomon követése és az alapkészségek fejlesztésének támogatása	9.-es osztályfőnökök és igazgatóhelyettes
2.	szövegértési alapkészségek 9. osztály bemeneti mérése NSZFH	szeptember	minden 9. osztály	NSZFH online teszt	a lemorzsolódással veszélyeztetett 9. évfolyamos tanulók nyomon követése és az alapkészségek fejlesztésének támogatása	9.-es osztályfőnökök és igazgatóhelyettes
3.	tanulásmotiváció/attitűd 9. osztály bemeneti mérése	szeptember 1-3. hete	minden 9. osztály	tanulási stílus kérdőív	mind az oktatók, mind a diákok számára szempontokat szolgáltat a problémás tanulási helyzetekben ahhoz, hogy milyen irányban érdemes változtatni a tanulási és tanítási módszereken	9.-es osztályfőnökök és az osztályokban oktatók

4	alapvizsga	december	technikum 12.évfolyam	oktató által összeállított feladatsor	a tanulók érettségi és szakmai vizsgára történő bocsátásának feltérképezése	érintett oktatók
5.	fizikai fittség NETFIT	január – április folyamatosan	minden tanuló	MDSZ egységes fittségmérési-értékelési rendszere	személyre szabott értékelési lehetőséget kínál minden tanuló számára, amely vizuálisan is szemlélteti a fittségi állapotot, valamint konkrét ajánlásokat fogalmaz meg a fejlesztés érdekében	testnevelő oktatók
.6	ágazati alapvizsga NAK	május-június	szakképző iskola 1/9. osztály	a KKK-ban előírtak alapján összeállított szakmai gyakorlati feladatsor	a tanuló a szakképző iskolai képzés első szakképzési évfolyamán elsajátított, irányítás melletti munkavégzésre alkalmasságának megállapítása	szakmai tantárgyakat oktatók és szakmai igazgatóhelyettes
7	ágazati alapvizsga NAK	május-június	technikum 10. osztály	a KKK-banelőírtak alapján összeállított szakmai gyakorlati feladatsor	a tanuló a szakképző iskolai képzés első szakképzési évfolyamán elsajátított, irányítás melletti munkavégzésre alkalmasságának megállapítása	szakmai tantárgyakat oktatók és szakmai igazgatóhelyettes

8	próbaérettségi	március-április	technikum 12. és 13. osztály	oktató által összeállított feladatsor	a tanulók érettségi vizsgára történő bocsátásának feltérképezése	érintett oktatók
9	alapvizsga	május 3. hete	technikum 10.	oktató által összeállított feladatsor	a tanulók az érettségi követelményeknek való megfelelés folyamatának ellenőrzése	érintett oktatók
10	matematikai eszköztudás OKM	április-május	minden 10. osztály	OH online feladatlap	megállapítani, hogyan tudják a tanulók a tanultakat alkalmazni valódi problémák, helyzetek megoldásában	10.-es osztályfőnökök és igazgatóhelyettes
11	szövegértési eszköztudás OKM	április-május	minden 10. osztály	OH online feladatlap	megállapítani, hogyan tudják a tanulók a tanultakat alkalmazni valódi problémák, helyzetek megoldásában	10.-es osztályfőnökök és igazgatóhelyettes

6.3. Második esély program

6.3.1. A második esély program célja

Második esély program célja a tanköteles koron túli, középfokú oktatásból kimaradt, lemorzsolódott vagy azt elhagyó, középfokú végzettséggel nem rendelkező fiatalok középfokú tanulmányokba való visszavezetése, illetve az érettségi és a piacképes szakképzettség megszerzésének elősegítése, mely szorosan kapcsolódik a korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése célkitűzéshez is.

6.3.2. Célcsoport

A támogatás célcsoportja a tankötelezettségi koron túli általános iskolai végzettséggel rendelkező tanulók, fiatalok, akik a programba belépéskor még nem töltötték be a 21. életévüket, és az iskolarendszert bármilyen ok miatt korábban már elhagyták.

6.3.3. Program elemei

a) Más iskolából jött tanulók integrálása

A tanulók felvételéről, átvételéről a jogszabályi előírásoknak megfelelően az iskola igazgatója dönt.

Másik iskolából történő átvételt kérelemre az igazgató dönti el mérlegelve az osztálylétszámot, a tanult tantárgyakat, a szakmacsoportos tantárgyakat, azok eredményeit:

- szeptember 30-ig beszámoló nélkül nyerhet felvételt a tanuló,
- november 1-ig történő átvétel esetén az oktatási eredmények vizsgálatánál meghatározott tantárgyakból, valamint a másik iskola helyi tantervében nem szereplő tantárgyakból különbözeti vizsga letétele szükséges. A különbözeti vizsga időpontját a tantárgyak száma dönti el, indokolt esetben türelmi idő biztosítható.
- november 1. és január 31. között csak különleges eljárás keretében van lehetőség tanuló átvételére,
- a fenti esetek nem teljesítése esetén átvételre csak évfolyamismétléssel kerülhet sor,
- január 31. után tanuló átvétele csak eredményes I. félév teljesítése mellett lehetséges,
- szakképzésre történő átvételre csak azonos szakképesítés esetén van mód.

A szakmai képzésbe történő átvétel feltétele minden esetben az egészségügyi alkalmasság és a pályaalkalmassági követelményeknek való megfelelés.

b) Megfigyelés, szűrés

Lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók megfigyelése, szűrése a következő területeken történik:

- oktatói megfigyelés
- mérési eredmények összegzése
- osztályfőnök megfigyelései

a. Oktatói megfigyelés

Az osztályban oktatók reflektálnak az osztályfőnöknek

- a tanulók társas kapcsolataival összefüggő megfigyeléseikről (vannak-e az osztályban olyan tanulók, akik kötődnek egymáshoz – barátságról talán még korai beszélni, keresi-e az oktatóval a kommunikáció lehetőségét, akar-e feltűnő magatartásával a társaság középpontjába kerülni),
- a tanulók személyiségével kapcsolatos megállapításaikról (visszahúzódó alkat-e, vannak-e indokolatlanul nagy intenzitású reakciói – pl. nem borul ki, ha valami nem sikerül),
- a tanulók feladattudatával összefüggő kérdésekről (vállalt-e önként valamilyen feladatot, a feladatait az iskolában általában megoldotta-e, otthoni munkáit megoldotta-e),
- a tanulók tanulási megfigyeléseivel kapcsolatos tapasztalataikról (volt-e olyan, amikor megdicsérték, olvasása szövegértő-e, jó-e, munkatempója megfelelő-e, figyelme könnyen elterelhető-e, együttműködő-e, csoportmunkákban általában részt vesz-e, pármunkában dolgozik-e, tehetséges-e az oktató által oktatott tantárgyban, tehetséggondozása megfontolandó-e),
- a tanuló családi hátterére vonatkozó megfigyeléseikről – szubjektív megítélés alapján (a szülő támogató, közömbös vagy ellenséges az iskolai tanulmányokat illetően),
- a tanuló egyéni felmérésekben való teljesítményéről (átlag felett (tehetséggondozásra érdemes), elvárt szintnek megfelelően vagy átlag alatt (felzárkóztatásra van szüksége) teljesít).

b. Mérési eredmények összegzése

A szövegértés és matematika mérésben az osztály teljesítményéhez képest hol helyezkedik el a adott tanuló.

Az általános iskolai eredményéhez képest a szövegértés és matematika mérésben hogyan teljesített.

Esetleg a szövegértés és matematika mérés alapján kiemelkedő teljesítményű.

Küzd-e tanulási nehézségekkel, képes-e önálló tanulásra, vagy támogatásra van szüksége, milyen a tanulási stílusa.

c. Osztályfőnök megfigyelései

- 8. osztályos előzmények (általános iskolai eredményei, nevelési tanácsadó támogatásában részesült-e, szakértői bizottsági véleménnyel rendelkezik-e),
- folyamatos megfigyelési szempontok (adott időszakban hiányzások óraszáma, igazolatlan órák száma, kapott-e büntetést vagy fegyelmit, volt-e konfliktusa a gyakorlati képzőhelyen, bukott-e az előző évben, túlkoros-e, anya iskolai végzettsége, apa iskolai végzettsége, csonka család-e, szülővel él-e együtt, nevelőszülővel él-e, lakhely messze van-e – 30 km-ről , vagy messzebbről jár-e be, szlamosodott városi környezetben él-e, faluban vagy tanyán él-e, kollégista-e, HH-s vagy HHH-s státuszú-e, vannak-e beilleszkedési és társas kapcsolatokkal összefüggő nehézségei, tehetséges-e valamiben – ha igen, milyen területen?, van-e magatartás zavara, képesség vagy részképesség zavara, matematikai alapkészségek hiánya, szövegértési alapkészségek hiánya).

c) Mentorálás

A mentorálás elsősorban segítő kapcsolat, amelynek célja, hogy a mentorált képes legyen távolabbi célok elérésére. Maga a tevékenység egyszerre képes fókuszálni a szakmai (tanulási) tevékenységre, valamint a pszichológiai támogatás nyújtására is.

A mentor a mentoráltnál tapasztaltabb, nagyobb tudással rendelkező személy, aki a mentorált fejlődésének elősegítését szem előtt tartva ad segítséget, erős kötődéssel jellemezhető bizalmi kapcsolat keretében. Emellett azonban fontos hangsúlyozni, hogy a mentorok nem vehetik át sem a szülők, sem a hivatásos tanácsadók vagy a szociális munkás szerepét. Ugyanakkor ezeknek a szerepeknek bizonyos jellemzői a mentor eszköztárának részét is képezhetik, ilyen például az odafigyelés (meghallgatás), a nevelés (gondozás), a támogatás vagy a tanácsadás.

Intézményünknek nincs elegendő kapacitása a mentorálásra: az iskolákban sokkal több olyan támogatást igénylő tanuló van, mint ahánynak a támogatása humán vagy anyagi jellegű kapacitások hiánya miatt megvalósítható lenne. Nyilvánvaló, hogy e tanulók megfelelő „integrációját a tanulás világába” megkönnyítené az, ha az iskola a jelenleginél nagyobb hatékonysággal tudná befolyásolni e tanulók szabad-idejét, de látjuk, hogy éppen ez az „időintervallum” az, amelyre az oktatóknak gyakorlatilag nincs kapacitásuk.

6.3.4. Módszertani sajátosságok

a) Egyéni fejlesztés

Fő cél, hogy megelőzzük vagy csökkentsük a tanulási nehézségeket, és hogy megváltoztassuk a sorozatos tanulási kudarcok következtében kialakult negatív motivációkat, megkedveltessük a tanulást, csökkentsük a viselkedési zavarokat.

Egyéni fejlesztési terv

Tartalom A fejlesztés tartalmi egységei	Módszerek, munkaformák egységenként	Segédeszközök, taneszközök	Az ellenőrzés módja, az értékelés szempontjai	A foglalkozások időterve

b) Egyéni tanulási utak, a haladást biztosító módszerek

A megvalósításhoz alkalmazott eszközeink:

- a személyes példamutatás,
- a meggyőzés, motiváció,
- számonkérés, ellenőrzés,
- jutalmazás,
- büntetés,
- tevékenység alapú oktatás,
- projektalapú oktatás,
- tanulók önálló munkára késztetése,
- aktív cselekedtetés.

A kerettanterv lehetőséget ad az alábbi eljárások alkalmazására:

- személyes beszélgetés, megbeszélés,
- tantárgyak közötti koncentráció, integráció,
- tanítási órákon, foglalkozásokon kívül tanulmányi kirándulás,
- környezeti nevelés,
- kulturális és sportrendezvények,
- szakmai rendezvények.

A tehetséggondozás és felzárkóztatás módszereiben az új tanulásszervezési eljárások alkalmazásával tesszük hatékonyabbá a fejlesztő munkát pl.:

- differenciált tanulásszervezés,
- kooperatív technikák,
- projektmódszer,
- tevékenységközpontú pedagógiák.

Sikeresen alkalmazhatók a differenciált tanulásszervezésnek az alábbi formái:

- **individuális tanulás:** valamennyi gyerek számára biztosítja az egyéni haladást, figyelembe véve a tanuló sajátosságait. Egyénre szabott elsajátítási, készség – és képességfejlesztési utakat biztosít, az ennek megfelelő eszközrendszerrel.
- **kooperatív tanulás:** a tanulási tartalom elsajátítása, és a készség – és képességfejlesztés csoportos formában történik. A tanulók aktívan együttműködnek a siker érdekében. A tanulási képességek, és a szociális készségek a kooperatív tanulási módszerrel egyszerre fejleszthetők. (Leghatékonyabb más tanulásszervezési módokkal vegyesen alkalmazva).
- **projekt módszer:** ez az a módszer, amely a gyerekek érdeklődésére épít, kizárja, hogy csak a tankönyvet oktassuk. A projekt komplex fejlesztési lehetőség, amely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt.

c) SNI, BTMN tanulókkal való foglalkozás

Minden tanév szeptember 15-ig rendszerezzük, előzetesen fejlesztő csoportba soroljuk a kezdő és a felmenő évfolyamok tanulóit fogyatékossági típus, fejlesztendő terület alapján, illetve tájékoztatást adunk a tanulóknak a fejlesztő órákon való részvételi kötelezettségükről, a tantárgyi mentességek érvényesítéséről. A tantárgyi felmentésekről a szülői kérelem beérkezése után igazgatói határozat készül, a felmentés tényét, a kedvezményeket az osztályfőnök írja be a digitális naplóba.

A fejlesztő és gyógypedagógus feladatot ellátó oktatók tanórán kívüli tevékenység keretében tartják a foglalkozásokat, a hiányzókat az osztályfőnök segítségével a digitális naplóban rögzítik. A tanulmányaikban lemaradó, tanulási kudarccal küzdő diákok felzárkóztatása kiemelt feladatot jelent az oktatótestület számára. Ez minden oktatónak feladata a szaktárgyi tevékenysége keretében, és minden kollégiumi támogató oktatónak és osztályfőnöknek a nevelési programja megvalósítása során.

A fejlesztő pedagógus feladatot ellátó oktatók egyéni fejlesztési tervet készítenek minden tanulóról, ugyanígy az oktató is, aki a fejlesztő és gyógypedagógus feladatot ellátó oktatóval folyamatosan együttműködve ad differenciált feladatokat a rászorulóknak. A tanulók személyiségfejlődése érdekében a nevelési folyamatba olyan motivációs tényezőket kell beépíteni, amelyek a tanulók számára fontos tevékenységgé teszik a tanulást, igénylik az új ismeretanyagok megszerzését. A tanuláshoz kedvet teremtő és ösztönző siker jelenthet esélyt arra, hogy a tanulók megismerjék az önálló ismeretszerzés örömét, és bennük igazi érdeklődés, tudásvágy ébredjen.

A minimum követelmények meghatározása a munkaközösségek feladata, ezek beépülnek a tanmenetekbe és a helyi tantervbe is.

Mivel az intézményünkbe járó tanulók családi háttere, kiinduló helyzete nagyon változatos, sokszor hátrányos és problémás, így maximálisan arra kell törekednünk, hogy szülővel, kollégával, diákkal együttműködve az őt érő külső és belső hatásokat értelmezni tudja, s ez alapján dönteni, választani legyen képes.

Szükséges átgondolni – a tanulókkal együtt – a világban betöltött helyüket, szerepüket, értelmes célt találni, annak eléréséhez megkeresni a megfelelő eszközt. Mindez azért szükséges, mert sok-sok tényező befolyásolja ezt a korosztályt, s kellő belső kontroll hiányában önértékelésük szélsőséges lesz. A különböző nehézségekkel küzdő gyermekek legfőbb jellemzője a tervező magatartás hiánya és a meggondolatlanság.

Ezek leküzdéséért:

- Fejlesztjük a tervezéssel kapcsolatos készséget.
- Önuralomra nevelünk.
- Az önbecsülést összehangoljuk az önismerettel.
- Hatékony tanulási módszereket oktatunk.
- A tanulási kudarcok és a viselkedési problémák leküzdése érdekében teljesíthető feladatsorokat adunk, sikerélményre törekszünk.

6.3.5. Kapcsolatok működtetése

a) A családdal való együttműködés formái

Az iskolán kívüli negatív környezeti hatások esetében az iskola és a szülői ház között munkamegosztást kell kialakítani. Az iskola csak azért vállal felelősséget, amit jogosítványai megengednek. A tanuló iskolán kívüli tevékenységében a szülői háznak van meghatározó szerepe, de segítséget kell adnunk a szülőknek azokban a súlyos esetekben (drogfogyasztás, alkoholizálás, fiatalkori bűnözés), amikor ezeknek megoldása már kilép a családi keretek közül. Ilyenkor fontos szerepet tölt be az iskola, az osztályfőnök, az iskolapszichológus, stb. Az elmúlt időszakban jelentős mértékben hangsúlyossá vált az oktatási intézmények kapcsolattartása környezetükkel. Iskolánkban stratégiai cél, hogy a szülő, tanuló, iskola együttműködése több síkon is jól működjön.

<u>A kapcsolattartás formái:</u>

- szülői értekezletek,
- fogadóórák,
- iskolai nyílt napok,
- családlátogatások,
- levelezés, , telefon, digitális napló,
- osztályszintű vagy csoportszintű megbeszélés,
- fegyelmi eljárás esetén egyeztető eljárás lefolytatása,
- mediáció.

Szülői értekezletek rendszere: évente háromszor tartunk szülői értekezletet.

A tanévkezdő szülői értekezleten az évindítás feladatait, és az éves programot hirdetjük meg. Ekkor ismertetjük és fogadtatjuk el a Házirendet.

Az őszi szülői értekezleten elemezzük a 9. évfolyamosok beilleszkedését,

Tavasszal a féléves munkát értékeljük, a tanulmányi helyzetet analizáljuk. Tájékoztatjuk a szülőket a belső beiskolázás lehetőségeiről és a következő tanévben indított felkészítésekről, és a felkészítő személyéről.

Az éves értekezletek mellett, ha az osztály gyenge tanulmányi eredményt nyújt, magatartása romlik, az osztályfőnök kollégák hívjanak össze rendkívüli szülői értekezletet.

Fogadóórák: szükség esetén előre egyeztetett időpontban a szülők rendelkezésére állunk. Félévente kétszer általános, központi fogadóórát tartunk, melyen minden oktató részt vesz.

Nyílt napok szervezése: iskolai nyílt napot minden év októberében és novemberében szervezünk. A rendezvény a beiskolázást, leendő tanulóink tájékoztatását szolgálja.

A személyes találkozásokon kívül szükség esetén levélben, telefonon tájékoztatjuk a szülőket a felmerülő problémákról. A tanulók előmeneteléről az ellenőrző és digitális napló bejegyzései nyújtanak folyamatos tájékoztatást.

b) Családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal való együttműködés formái

Az iskola köteles a szülőt/gondviselőt értesíteni a tanköteles tanuló első alkalommal történő igazolatlan mulasztásakor, továbbá abban az esetben is, ha a nem tanköteles kiskorú tanuló igazolatlan mulasztása a tíz órát eléri. Az értesítésben fel kell hívni a szülő/gondviselő figyelmét az igazolatlan mulasztás következményeire. Ha az iskola értesítése eredménytelen maradt, és a tanuló ismételten igazolatlanul mulaszt, az iskola a *gyermekjóléti szolgálat* közreműködését igénybe véve megkeresi a tanuló szülőjét/gondviselőjét.

Ha a tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri a tíz órát, az iskola igazgatója értesíti a tanuló tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot, tanköteles tanuló esetén a *gyermekjóléti szolgálat*ot is, továbbá gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló esetén a területi gyermekvédelmi szakszolgálatot. Az értesítést követően a *gyermekjóléti szolgálat* az iskola és - szükség esetén - a kollégium bevonásával haladéktalanul intézkedési tervet készít, amelyben a mulasztás okának feltárására figyelemmel meghatározza a tanulót veszélyeztető és az igazolatlan hiányzást kiváltó helyzet megszüntetésével, a tanulói tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos, továbbá a tanuló érdekeit szolgáló feladatokat.

Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri a harminc órát, az iskola a mulasztásról tájékoztatja az általános szabálysértési hatóságot - a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló kivételével -, valamint ismételten tájékoztatja a *gyermekjóléti szolgálat*ot, amely közreműködik a tanuló szülőjének/gondviselőjének az értesítésében, továbbá gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló esetén a területi gyermekvédelmi szakszolgálatot.

A beteg tanuló mulasztásának kezdő napján, de legkésőbb a 2. napon köteles osztályfőnökét értesíteni a mulasztás okáról és várható időtartamáról (szülő/gondviselő személyesen, telefonon jelenti, levelet ír, üzen stb.). Amennyiben ez nem történik meg, az osztályfőnök telefonon érdeklődik a hiányzás okáról. Ha telefonon nem sikerül a kapcsolat felvétele, haladéktalanul értesíti az illetékes *gyermekjóléti szolgálat*ot.

Ha a tanuló - a szülő/gondviselő kérelme alapján - a tankötelezettségének egyéni munkarend szerint kíván eleget tenni, és az iskola igazgatójának megítélése szerint a tanulónak ez hátrányos, akkor az erre irányuló kérelem benyújtásától számított öt napon belül az iskola igazgatója megkeresi a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes Járási Hivatalt. A Járási Hivatal a gyámhatóság és a *gyermekjóléti szolgálat* véleményének kikérése után dönt arról, hogy a tanuló milyen módon teljesítse tankötelezettségét. Halmozottan hátrányos helyzetű tanuló esetén az iskola igazgatójának a döntéshez be kell szereznie a *gyermekjóléti szolgálat* véleményét.

c) Egyéb kapcsolatok

a. Az iskola és a kollégium közötti kapcsolattartás

- A kollégium az iskola tájékoztatása alapján az iskolai szülői értekezletekhez, fogadóórákhoz, rendezvényekhez igazítja szülői tájékoztatóit.
- Kölcsönösen látogatjuk, megtiszteljük egymás rendezvényeit, és ezeket az alkalmakat is kihasználjuk kapcsolataink bővítésére.
- A kollégiumi oktatók és az osztályfőnökök rendszeres kapcsolatot tartanak fenn.
- Az iskola oktatói és a kollégiumi oktatók az időszakos jegyellenőrzések alkalmával is tájékozódnak az érintett diákok előmeneteléről.
- A pedagógiai szempontból nehéz, problémás gyermekek ügyeit körültekintően, segítő fórumok bevonásával, együttműködve oldjuk meg.
- A tanulók munkájával, életével kapcsolatos fontosabb információkról tájékoztatjuk egymást, valamint a szülőket az egészségesebb, jobb kapcsolatok érdekében.

b. Az iskola és további partnerei közötti kapcsolattartás

Partner	**Képviselője**	**Iskolai kapcsolattartó**	**A kapcsolattartás módja, ritmusa**
Fenntartó	főosztályvezető	igazgató	személyesen, írásban folyamatos napi kapcsolat kérelem előterjesztés

			kötelező formák – beszámolók jelentések
Korszerű Agrárkultúráért Alapítvány	Csányi György elnök	igazgató	kuratóriumi üléseken évente
Gyermekjóléti Szolgálatok	ügyintézők	általános igazgató helyettes	telefonon, írásban, folyamatosan
Iskolai egészségügyi szolgálat	Védőnő	operatív munkaközösség-vezető	személyesen, telefonon, írásban – havonta, ill. folyamatos
Partner	**Képviselője**	**Iskolai kapcsolattartó**	**A kapcsolattartás módja, ritmusa**
Bács-Kiskun Vármegyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság	Igazgató fő-állatorvos	igazgató szakmai igazgatóhelyettes	személyesen, telefonon, írásban – havonta, ill. folyamatos
Bács-Kiskun Vármegyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Szolgálat	igazgató	igazgató szakmai igazgatóhelyettes	telefonon/ személyesen - negyedévenként

Bács-Kiskun Vármegyei Agrármeteorológiai Állomás	állomásvezető	szakmai ig. helyettes	szóbeli egyeztetés – negyedévente
Felnőttképzésben résztvevők	csoporttitkár	Igazgató, szakmai igazgatóhelyettes	telefonon, írásban és szóban tanfolyam kezdetén és végén
Bácsvíz Rt. Kiskunfélegyháza	üzemvezetők	szakmai ig. helyettes	személyesen, telefonon, írásban – negyedévente
Szenkúti Tej Kft.		szakmai igzagatóhelyettes, felnőttképzési vezető	telefonon
Partner	**Képviselője**	**Iskolai kapcsolattartó**	**A kapcsolattartás módja, ritmusa**
P+P Pékáru Kft. Kiskunfélegyháza, X. ker. 92/B	Polyák Mátyás tulajdonos Hatvani László ügyvezető igazgató Kurucz Róbert tanüzemvezető	igazgató szakmai ig. helyettes	együttműködési megállapodás keretében, szóban, telefonon - folyamatos napi kapcsolat
Fornetti Európa Fagyasztott Pékáru Kft.	ügyvezető igazgató	igazgató	támogatási szerződés keretében, írásban, személyesen – évente
Marillen Gyümölcsfeldolgozó Kft.	ügyvezető igazgató	szakmai ig. helyettes	támogatási szerződés keretében, írásban, személyesen – negyedévente
Bugaci Ménes Kft.	ügyvezető	szakmai ig. helyettes	együttműködési megállapodás keretében, telefonon, személyesen – havonta

ÁKK	Kocsis Zoltán ügyvezető	igazgató ÁKK kapcsolattartó	telefonon
Marton Péter	tulajdonos	ÁKK kapcsolattartó	telefonon
Univer Zrt.	ügyvezető	szakmai igazgatóhelyettes, ÁKK kapcsolattartó	telefonon
Fekete Benő	ügyvezető	igazgató ÁKK kapcsolattartó	személyesen, telefonon
NAK	szakképzési referens	szalmai igazgatóhelyettes	telefonon, személyesen
Fülöp Sándor	tulajdonos	szakmai ig. helyettes ÁKK kacsolattartó	telefonon, személyesen
KLIK Kecskeméti tankerülete	tankerület igazgató	igazgató	telefonon, írásban szükség esetén
KLIK Kiskunfélegyházai tankerülete	tankerület igazgató	igazgató	telefonon, írásban szükség esetén
Kiskunfélegyháza Város	polgármester	igazgató	telefonon, írásban szükség esetén

7. A KOLLÉGIUM SZAKMAI PROGRAMJA

7.1. Bevezetés

7.1.1. Jogi státusz

Neve: Déli ASzC Kiskunfélegyházai Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium
Székhelye: 6100 Kiskunfélegyháza, Petőfi u. 2/A.
Alapítója: Agrárminisztérium
Működési területe: országos
Jogállása: többcélú intézmény szakmailag és szervezetileg önálló intézményegysége
A költségvetése az intézmény költségvetésének része
Alaptevékenységei: - kollégiumi ellátás
- kollégiumi étkeztetés

Kiegészítő tevékenysége:

- Nappali rendszerű oktatás-nevelés
- Kollégiumi szálláshely-nyújtás a nappali rendszerű oktatásban részesülő tanulók számára
- Sajátos nevelési igényű tanulók kollégiumi ellátása
- Iskolai diáksport-tevékenység és támogatása
- Egyéb korlátozottan igénybe vehető szálláshely szolgáltatás.
- Kollégiumi-iskolai könyvtár működtetése

7.1.2. A Kollégiumi Szakmai Programunk alapelvei

Kollégiumunk oktatótestülete az intézményegységre vonatkozó fejlesztési elképzelésekkel és stratégiával összhangban, az intézményben folyó innovatív pedagógiai munka szinergiájának megvalósítása érdekében a tervezendő szakmai programban az alábbi alapelvekre összpontosít:

Szemléletmód - fejlesztés

Olyan szemléletmód - fejlődés elősegítése, amely a Bács-Kiskun vármegyében – tágabban a főleg Dél-Alföldi régióban - lakó, tanulói jogviszonyt létesítő középiskolás kollégista korosztály (technikum szakképző) körében fejlődik. Ennek a szemléletlenek középpontjában állnak a közösségi értékek, a család, a környezettudatos magatartás, a természeti környezet iránti felelősség, a lakóhelyhez való kötődés és identitástudat. Nevelő tevékenységünk szemléletmód-fejlesztésének a szolgálatával jár együtt.

Kollégiumi oktatókkal szembeni elvárás

Kezdeményezőkészség, együttműködő képesség, innovációra való hajlam. A megvalósítandó nevelési célok elérése érdekében fontosnak tartjuk, hogy kollégáinkban meglegyenek ezek a tulajdonságok. Tanév közben a feladatok megoldása során új módokat, módszereket alkalmazunk. Szükséges, hogy a fejlesztések kialakítását ösztönözzük. Jó gyakorlatok kidolgozására törekszünk vagy más közoktatási kollégiumban (pl. szakmai együttműködések keretében), más szakterületen használt alkalmazásokat sikeresen adaptálunk.

Partnerközpontúság

Az intézmény szakmai programjában megjelennek a már kialakított és jelenleg is jól működő partneri együttműködések, az együttműködést erősítő kezdeményezések.

Erőforrások biztosítása, hatékony felhasználása

A fejlesztések integrációját úgy kell megvalósítani, hogy az erőforrások felhasználása a leghatékonyabb legyen. (A beavatkozásokat koncentráltan, az időbeli szakaszolásokat reális alapokon kell megtervezni annak érdekében, hogy a források felhasználásának érezhető, mérhető hatásai legyenek.)

Szervezeti koordináció, projekt integráció, szinergia-hatás

A fejlesztések tervezése és a pályázati projektek melletti döntés során törekedni szükséges az intézmény számára fontos fejlesztési tevékenységek szervezeti szintű összehangolására, az egymást erősítő hatások megvalósulására, a szinergia érvényesülésének elvére.

Mérhetőség
A PDCA folyamat szabályozottságával járuljon hozzá ahhoz, hogy az eredményességi mutatók a valóságot tükrözzék.

7.1.3. A tervezés horizontális szempontjai

Fenntartható fejlődés és a lakókörnyezeti minőségszemlélet kiterjesztése
A fenntartható fejlődést biztosítjuk azzal, hogy a már megvalósított projekteket egymást követő több tanévben is megvalósítjuk, vagy szemléletét és módszereit alkalmazzuk. (pl.: Alternatív vitarendezés, Identitás hétvégék stb.)
A lakókörnyezeti minőségszemléletet érvényesítjük abban, hogy a tanuláshoz való feltételeket, intézményi lakókörülményeket fejlesztjük. A minőség fenntartása érdekében ez a szemlélet *átfogó* intézményi fejlődést biztosít. Ezzel párhuzamosan a környezeti feltételek *felelősségteljes* megőrzését várjuk el a kollégiumi tanulóközösségtől is.
Mindkettő jellemzője, hogy szociális igazságosságra és az életminőség folytonos javítására törekszik a rendelkezésre álló erőforrások ésszerű és fenntartó felhasználásával. Ezt a lakókörnyezeti minőségszemléletet terjeszti ki a szűkebb, kollégiumi közegtől a középiskolák és a tágabb, otthoni szociokulturális környezet felé.

Esélyegyenlőség biztosítása; az arra rászoruló tanulók felzárkóztatása, egyéni fejlesztése
Az alapdokumentumainkban, a kollégiumi alapszolgáltatásokban, a kooperációban azonos feltételeket határozunk meg és biztosítunk minden tanulóinknak. Ezen keresztül biztosítjuk az egyenlő hozzáférés lehetőségét az egészséges szemléletű, elfogadó, befogadó és folyton megújuló kollégiumi közösség megteremtéséhez. Ebben a törekvésünkben kiemelt szerepet játszik a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a különleges bánásmódot igénylő tanulók felzárkóztatása, fejlesztése.

IKT (infokommunikációs technológia) eszközrendszerének biztosítása és alkalmazása
Az esélyegyenlőséget biztosítani kell az informatikai kompetencia fejlesztése érdekében elsősorban a HH/HHH/SNI tanulók körében. Az érettségiző, illetve szakmát tanuló tanulóink leendő munkaerő-piaci elhelyezkedési esélyeit, versenyképességét növelheti ezen eszközjellegű kompetencia fejlődése. Kollégiumi számítógép állomány áll a tanulók rendelkezésére.

Működő partneri kapcsolatok, hálózatban való tanulás, önfejlesztés
Együttműködéseinket elsősorban Bács-Kiskun vármegyében, valamint a Dél-Alföldi régióban alakítjuk ki. Partneri kapcsolatainkat befolyásolják a területi elvek alapján és a megvalósítandó projektek elve alapján létrehozható kapcsolatok. Ezek a közoktatási hálózatok, amelyekkel jelenleg is együttműködünk a következők:

- területi elv alapján:

- Bács—Kiskun Vármegye és a Dél-Alföldi Régió Kollégiumai – a Kollégiumi Szövetség megyei szervezetének koordinálásával
- IPR általános iskolák, régiós és megyei

Amennyiben lehetőség nyílik rá, országos szintű kezdeményezésekbe is bekapcsolódunk. A hálózatban is alkalmazzuk az értékelést, a mérések adatait visszacsatoljuk, az ezekből levonható tapasztalatok, eredmények, jó gyakorlatok hasznosítására, beépítésére meg kell keresni a lehetőséget a mindennapi gyakorlatban.

Kiszámíthatóság és fejlődőképesség párhuzamossága; a kollégiumi alkalmazotti közösség foglalkoztatásának megtartása, folyamatos szakmai fejlődése önállóan választható irányvonalak mentén

Olyan tevékenységközpontú kollégiumi tervek készítése, amelyek kollégiumi szintű munkavállalói foglalkoztatás szempontjából lefedettséget, valamint az alkalmazotti közösség folyamatos foglalkoztatását, tevékenykedtetését jelenti és eredményezi. Ebben a kollégiumi vezetésen kívül kulcsszerepet játszanak azok a munkacsoportok, amelyek egy-egy intézményi szakterületre fókuszálva elősegítik a közösségi célok hatékonyabb érvényre juttatását, sok esetben meghagyva a választhatóság, az öntevékenykedtetés lehetőségét.

Nyilvánosság biztosítása, „más, külső személy számára nyújtott" betekinthetősége elérhetővé tétele

A kollégium mindennapjaihoz kapcsolódó aktualitások, dokumentációk megjelenítése intézményi hirdetőfelületeken (honlap, újság, porta stb.).

A szubszidiaritás elvének sajátos kollégiumi értelmezése és vetülete, mint a tervezés pedagógiai jelensége

A kollégiumi munkaközösség mindennapi gondoskodása nem helyettesíti a tanulók aktivitását, öngondoskodását. Számítunk az egyén aktivitására, problémakezelő képességére. Amennyiben olyan helyzet alakul ki, hogy a tanuló a problémáját nem ismeri fel, vagy a problémája kezelését nem tudja egymaga megoldani, akkor az oktató megadja az egyénnek a szükséges támaszt, a konkrét segítséget, nem ritkán a „pótszülő" szerepében. Fontos megjegyezni, hogy az oktató - a szubszidiaritás elvével összhangban- partnerré és érdekeltté teszi a tanulót a mindennapi tevékenységsor elvégzésének folyamatában, amely a tanulói biztonságérzet folyamatos kialakulásával, megerősítésével jár együtt.

7.1.4. Kollégiummal szembeni jogi elvárások

A kollégium, mint intézményegység alakította ki szakmai programját, mely az intézmény szakmai programjának egy fejezete, tartalmi egysége. A működésünket meghatározó jogszabályokat figyelembe vettük a KSZP (Kollégiumi Szakmai Program) megalkotásánál.

Működésünket a következő törvények, rendeletek szabályozzák:

- a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény
- 1997. XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról,

- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról" valamint a
- Kollégiumi nevelés országos alapprogramjaa kollégiumi nevelés országos alapprogramja a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról szóló 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet alapján
- valamint a tanévenként megjelenő rendelet a Tanév rendjéről.
- Továbbá: az intézmény
    - Minőségirányítási Programja
    - Esélyegyenlőségi Programja

A minőségfejlesztéssel kapcsolatos jogszabályi előírások kollégiumra vonatkozó elemei megjelennek a Kollégium Szakmai Program tartalmában és szerkezetében is. Az intézményi minőségirányítási program által meghatározottakat a szakmai program készítésekor figyelembe vettük.

7.1.5. Az intézmény szempontjából meghatározó környezeti tényezők és jellemzőik röviden

Kollégiumunkba felvételre elsősorban az iskolánkba vidékről érkező tanulók jelentkeznek. A leghátrányosabb és hátrányos helyzetű településekről érkező tanulók mellett a helyi gyermekjóléti szolgálat is kezdeményezi helybeli tanulók elhelyezését.
A kollégista diákok főként községekben, kistelepüléseken élnek, nagyon eltérő szociokulturális és szocio-ökonómiai körülmények között teljesítették az általános iskolai követelményeket, valamint rendkívül szélsőséges szocializációs szinttel érkeznek.
Demográfiai mutatók
Annak ellenére, hogy a tanköteles tanulók száma évről évre csökken, a kollégiumi férőhelyek kihasználtsága évek óta 90%-os volt.

7.1.6. Általános elemző megállapítások

Kollégium, mint az emberi kapcsolatok közösségi és egyéni szintű fejlesztésének sokoldalú színtere, gyűjtőhelye
A nevelési munkánk alapja a kollégiumi együttélés elfogadáson alapuló normája, a konfliktusok minden fél számára előnyös megoldásának közvetítése. Egyeztető eljárások és az alternatív vitarendezés alkalmazása.

Kollégiumi értékközvetítés egy felgyorsultan változó, multikulturális társadalomban
A személyiség fejlesztése kapcsán az egyén, a környezet, a másság értékeinek felismertetését és közvetítését azért is tartjuk fontosnak, mert a multikulturális értékeket befogadó személyiségformálás alapvetően társadalmi érdek is.

7.2. Adottságok és lehetőségek intézményi szintű összegzése

7.2.1. Tárgyi környezet

A kollégium épülete közel 110 éves, megépítését az egyház kivitelezte, mely során három ütemben készült el az ún. Klauzúra (kolostor, szerzetesház külvilágtól elzárt része). Ebből eredően nem modern elrendezésű épületről van szó, de magában hordja a régi építészet minden értékét. Az épület teljes külső felújítása, részleges belső átalakítása és felújítása 1997-ben történt meg. 2025-ben a Petőfi utca felőli homlokzat felújítása megtörtént, a belső megújulás folyamatos.

A fiúk az épület földszintjén és az emelet egyik felében vannak elhelyezve

- 12 db 6 ágyas,
- 1 db 4 ágyas szobában.

1 tanuló- és 1 klubszoba, 1 sportszoba, 1 teakonyha, 1 szg.szoba és a létszámnak megfelelő szociális helyiség áll még a fiúk rendelkezésére.

A leánykollégium, külön lépcsőház megoldással, az emeletből került leválasztásra.

- 17 db 6 ágyas,
-
- 2 db 4 ágyas szoba van.

Egy klubszoba és az előírásoknak megfelelő szociális helyiségek szolgálják a leány kollégistákat.

Az épület vizsgálata környezeti és funkcionális szempontból

A székhelyintézményhez tartozó kollégium épülete kétszintes, az iskolával közös udvaron, 208 tanuló befogadására alkalmas.

A kollégium épületében folyamatos fejlesztések zajlanak, melyeket különböző pályázatokból valósítottunk meg.

Infrastruktúra

Földszint:

Az épületben az internet vezetékesen és wifin keresztül is elérhető. Ezt a tanulóink tanuláshoz és információkereséshez vehetik igénybe.

I. emelet:

A földszinttel megegyező.

7.2.2. Gazdálkodás feltételei

Anyagi feltételek: a kollégium működésének finanszírozását az intézmény költségvetési keretéből valósítja meg, ugyanakkor a kollégium által megpályázott forrásokat a pályázati követelményeknek megfelelően önállóan használhatja fel a pedagógiai környezet és színvonal fejlesztésére.

7.2.3. Humán erőforrás

Oktatótestület

A kollégium oktatótestületében a jelenlegi főállású 9 fő oktató közül 3 főnek egyetemi, 6 főnek főiskolai végzettsége van.

Tanulók

Elsősorban az agráripari szakmacsoportokba történik beiskolázás. A tanulók 60%-a hátrányos helyzetű. A kollégium integráltan neveli a különleges bánásmódot igénylő tanulókat.
A tanulók hozott tanulmányi eredményei nem tükrözik a valóságot: azonos eredmények mögött szélsőséges és különböző szintű előzetes tudással rendelkeznek. Mindezek tények, nagy felelősséget és komoly feladatokat rónak a kollégiumra. A tartalmi fejlesztés elsődleges feladata a tanulók felzárkóztatása, motiválása önismerethez, és sikerhez juttatása.

Tanulói összetétel - Életkor szerint

A legidősebb korosztály 19-23 éves, a legfiatalabbak 14-15 évesek. Problémát okoz a felnőtt korú tanulók életvitelének, a nagykorú és kiskorú tanulók jogait és igényeit figyelembe vevő egységes házi- és szokásrend kialakítása. Különleges bánásmód szerinti igény alapján vegyes csoportokat képezünk, integráljuk tanulóinkat évfolyamok alapján.
A tanulócsoportok számát a számított létszám alapján határozzuk meg.

7.2.4. Információs rendszer

A kollégiumi nevelés hatékonysága érdekében nagy hangsúlyt helyezünk az információ szerzés és átadás folyamatára. Ennek főbb elemei, melyek a tanulók hatékonyabb megismerését célozzák, a következők:
Kontaktórák – hetente egy alkalommal a szervezetet, a pedagógiai munkát, a tanügyigazgatást és a tanulókat érintő információk cseréjére.
A diákönkormányzat- kapcsolat az iskolai DÖK-kel.

7.3. A kollégiumban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai, jogi háttere

7.3.1. A kollégiumban folyó nevelő-oktató munka főbb pedagógiai alapelvei

Értékek, deklarált alapelvek, amelyekből levezethetjük céljainkat és feladatainkat:
- személyiség - önállóság - együttműködés - nyitottság - sokszínűség - humanizmus - szeretet - bizalom - biztonság - esélyegyenlőség - közösség - türelmesség - szakszerűség - korrektség - tisztelet - munka - empátia - egyértelműség

Tehetséggondozás és tehetségkutatás - Tanulói kulcskompetenciák fejlesztése
Felzárkóztatás - Gyermek- és ifjúságvédelem – Együttműködés - Differenciált fejlesztés
Személyiségfejlesztés – Közösségfejlesztés - Egészség- és környezetvédelem – Partnerközpontúság - Integrált oktatás-nevelés - Tanulói hátrányok kompenzálása

Alapelveink:

- az alapvető emberi és szabadságjogok, a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
- demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elveket a NAT-tal összhangban alkalmazza;
- a tanulók iránti felelősség, bizalom, szeretet, segítőkészség és tapintat;
- építés a tanulók öntevékenységére, önszerveződő képességére;
- a szülőkkel és a kapcsolódó iskolákkal való konstruktív együttműködés;

- a kollégiumi tanulók fejlesztése olyan nevelő-oktatómunkával, amely rendszerszemléletű, tudatos, tervszerű pedagógiai tevékenység;
- az alapvető erkölcsi normák betartása; a nevelési folyamatban részt vevők számára elfogadott norma- és követelményrendszer, központi eleme a rendszeresség és a következetesség;
- kulturált, biztonságos környezet kialakítása, sokszínű szabadidős tevékenységkínálat biztosítása;
- integrált nevelés, befogadó környezet;
- orientáló, motiváló, aktivizálni képes, tevékenységközpontú, segítő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- az egyéni és életkori sajátosságok, a sajátos nevelési igény figyelembe vételével egyénre szabott, differenciált bánásmód alkalmazása;
- nemzeti hagyományok ápolása, a nemzeti, etnikai kisebbségi azonosságtudat tiszteletben tartása, fejlesztése.

7.3.2. Tevékenységek

Alaptevékenység

A kollégium kettős - szociális és pedagógiai - funkciójú nevelési-oktatási intézmény, igyekszik a távollévő család helyett biztonságot, a tanulmányokhoz támogatást és jó nevelést nyújtani.

A fenntartó iskola elvárásai:

- az iskola nevelési és képzési céljainak eléréséért tevékenykedjen a kollégium;
- eredményesen szervezze meg a rendszeres tanórai felkészülést, felzárkóztatást;
- a kollégiumi élet sajátos tevékenységi formái, közösségépítő, szocializációs lehetőségei segítsék az iskolai közösségformálást;
- segítse a hátrányos helyzetű tanulók beilleszkedését, ismeretszerzését.

Szülői elvárások:

A szülők azt várják a kollégiumtól, hogy gyermekük biztonságban legyen, jó ellátásban és védelemben részesüljön, tanulmányi kötelezettségének eredményesen megfeleljen.

Szociális gondoskodás

- Szociális ellátás:

A kollégium alapfeladata, hogy a diákok testi-lelki épségéről gondoskodjon. Ennek egyik fő eleme a korszerű, az életkornak megfelelő egészséges táplálkozás. Az intézmény konyháját vállalkozás működteti, mely a HACCP előírásainak megfelel. Oktatóink figyelemmel kísérik, hogy a diákok igénybe veszik-e a napi háromszori étkezést, hiszen az életkori sajátosságok miatt ez nagyon fontos. Az egészséges életmód kialakítása érdekében teakonyhát alakítottunk ki, háztartási kisgépekkel, hűtőszekrénnyel felszerelve. (Mikrohullámú sütő, szendvicssütő, vízforraló stb.)

- Egészségügyi ellátás:

- Az iskolai védőnő hétfőtől péntekig a rendelési idő alatt az intézményben tartózkodik, panasz esetén intézkedik.
- Az ügyeletes oktatók a beteg tanulókat az esti órákban az orvosi ügyeletre irányítják, és értesítik a szülőt, hogy a tanulót haladéktalanul vigyék haza.
- A jó egészségügyi ellátás szerves része a környezeti higiénia megteremtése, illetve javítása. Ennek érdekében a közös helyiségek nagy részét folyamatosan (délelőtt, délután, este) takarítjuk, a hálószobákban pedig havonta egyszer fertőtlenítő takarítást végeztetünk.
- A védőnő higiénés foglalkozásokat tart.

A kollégium tevékenységrendszere több elemből áll: a tanulást segítő tevékenység, a szabadidős és sportfoglalkozások, az egyéni képességek kibontakoztatását segítő, és egyéni érdeklődést kielégítő foglalkozások rendszeréből.
Tanulást segítő munkánk szerves része a tantárgyi-nyelvi felzárkóztatás, a tanulók segítése. Csoportvezetőink hozzásegítik kollégistáinkat az egyéni tanulási stílusok, stratégiák megismeréséhez, a legmegfelelőbb tanulási módszerek, technikák kiválasztásához.

7.3.3. A kollégiumi nevelés célja

A kollégiumi nevelés célja a bentlakásos intézmény sajátos eszközeinek és módszereinek felhasználásával a tanulók szocializációjának, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, tanulásának, a sikeres életpályára való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése, kibontakoztatása.
A kollégium a céljainak megvalósítása érdekében olyan környezetet alakít ki, amely középpontjában a tanuló, mint egyén személyisége áll. Tevékenységrendszerét a fentebb részletezett főbb alapelvek szerint működteti.

A kollégiumi nevelőtevékenység kiemelt céljai:

- a szociális viselkedés szabályainak elsajátítása, a közösségi kapcsolatrendszer működtetése;
- művelődési egyenlőtlenségek csökkentése;
- a tanulmányi eredményesség növelése;
- a lemaradó tanulók felzárkóztatása;
- a tehetségek felkutatása, tehetséggondozás
- a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók tervszerű segítése,
- az egészséges életmódra nevelés;
- nemzeti értékeink, kulturális és történelmi hagyományaink megismertetése;
- humanista európai értékrend elfogadtatása;
- környezettudatos magatartás kialakítása;
- a társadalmi beilleszkedés elősegítése;
- egymás segítésére, tiszteletére, szeretetére, családszeretetre nevelés, a másság elfogadtatása;
- nyitottság.

7.3.4. A kollégiumi nevelés feladatai

A kollégista diákok személyiségének megismerésére, az elfogadó bizalmi viszony kialakítására, a pedagógiai folyamatban való tartalmas együttműködésre alapozott személyiségfejlesztésre törekszünk.

A kollégiumi nevelési feladat kiemelt területei a jogi szabályozásnak megfelelően:

Énkép, önismeret, szociális képességek fejlesztése

A kollégiumi nevelés segíti a mindenkori szociális környezetbe történő sikeres beilleszkedést. Fejleszti a szociális tájékozódás készségét, alkalmat és közeget teremt a közösségi értékrend és normarendszer fejlesztéséhez, segíti az egyensúly megteremtését a közösségi és az egyéni érdekek között.
A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai.

A kollégium a nevelési folyamatban figyelmet fordít a társadalmilag elfogadott közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek - empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés, kommunikációs és vitakultúra, szervezőkészség - fejlesztésére. Segíti a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásainak megértését, különös figyelemmel a nemzeti, etnikai kisebbségi és vallási sajátosságokra.
E feladatok megvalósításában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap a kollégiumi diák-önkormányzati rendszer.
A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: szociális, kommunikációs és állampolgári kompetencia.

A tanulási és gondolkodási kultúra fejlesztése

Az eredményes és hatékony ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztése érdekében a kollégium lehetőséget biztosít arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket. Kiemeli a tanulási motívumok - az érdeklődés megismerés és a felfedezés vágyának - fejlesztését, hangsúlyt helyez annak előmozdítására, és, hogy az ismeretek elsajátítása ne csak kötelességként, hanem igényként is fogalmazódjék meg a tanulókban, s így életprogramjuk részévé váljon a tanulás.
Törekszik a tanulási kudarcok okainak feltárására, azok kezelésére, a jó teljesítményhez szükséges pozitív önértékelés kialakítására. Segíti a mindennapi feladatokra történő felkészülést. Gondot fordít arra, hogy az ismeretek elsajátítása közben a tanulásra belső igény is ébredjen a tanulókban, s így mindennapi életük részévé váljon a tanulás.
A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: hatékony, önálló tanulás, matematikai kompetencia, digitális kompetencia.

Felzárkóztatás, a tehetségek kiválasztása és gondozása, a pályaorientáció segítése

A kollégiumnak olyan változatos szervezeti és módszerből adódó megoldásokat kell alkalmazni, amelyek segítségével az egyes tanulók közötti műveltségi, képességből adódó, felkészültségi, neveltségi különbözőségeket kezelni képes.

A kollégium feladata a tanulók képességeinek megismerése, és kibontakoztatásuk segítése. Támogatja a tanulásban elmaradt tanulókat, biztosítja annak esélyét, hogy a választott iskolában eredményesen végezzék tanulmányaikat. Létrehozza a tehetséges tanulók megtalálására szolgáló rendszerét, segíti a tehetséges tanulókat képességeik kibontakoztatásában, tudásuk bővítésében. Egy oktatási-nevelési intézményben a tehetséges diákok felfedezése, majd a velük való fejlesztő foglalkozás legalább két megközelítésben lehetséges:

- a hagyományos (tudományágakhoz, művészetekhez, sportágakhoz, szakmákhoz kapcsolódó) területeken, az iskolai tantárgyak struktúrájában,
- a NAT-ban szereplő műveltségi területek felosztásában, megfelelve a Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogramjának.

A tehetséggondozás módja a gazdagítás.

Területei: Képzőművészet – kézművesség
Magyar nyelv és irodalom – színjátszó kör
Sport – labdarúgás, kézilabda, íjászat

A kollégiumunkban a tehetséggondozás legfontosabb módszere a gazdagítás: az ismereteknek a kötelező tananyagon túllépő kiszélesítése, elmélyítése. A gazdagítás az elsajátításra, a feldolgozó képesség javítására is vonatkozik: a kritikus és kreatív gondolkodás fejlesztését, valamint az interdiszciplináris megközelítést jelenti.
A kollégiumi élet színes, tevékenységközpontú szervezésével alkalmakat teremt a diákok alkotóképességének megnyilvánulására, a tehetségek kibontakoztatására, a diákok helyes önértékelését erősítő sikerélményekre. A kollégium – az iskolákkal együttműködve – valamennyi tanulója számára lehetővé teszi az egyes szakmák, hivatások megismerését, segíti a pályaválasztást, illetve a választott életpályára való felkészülést.
A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: anyanyelvi és idegen nyelvi kommunikáció, esztétikai-művészeti tudatosság, kifejezőkészség, hatékony, önálló tanulás, digitális kompetencia.

<u>Kulturált életmódra nevelés, szuverén világkép kialakulásának segítése</u>

A kollégiumi nevelés bővíti a diákok ismereteit az egyetemes emberi civilizációról, annak legnagyobb hatású eredményeiről. Felkelti az érdeklődést a kultúra, a tudományok, a művészetek iránt, továbbá az emberiség globális problémáival kapcsolatban. Természeti és társadalmi ismeretek átadásával, művészeti élményekkel segíti a világban való tájékozottság, a személyes és szociális azonosságtudat fejlődését. Motivál és helyzeteket biztosít az önkifejezési lehetőségek megtalálásához. Elősegíti az esztétikai-művészeti tudatosság megjelenését, az érzelemvilág gazdagodását. Fejleszti az idegen nyelvi kommunikációt.
A kollégium kiteljesíti a nemzet, valamint a nemzeti és etnikai kisebbségek kultúrájának, értékeinek tiszteletét, a nemzeti, történelmi és vallási hagyományok megismerését és ápolását, ezzel is erősítve a tanulók hazaszeretetét.
A kollégium változatos, sokrétű kulturális tevékenységével hozzájárul a magyar, az európai és az egyetemes kultúra értékeinek megismeréséhez, elsajátításához és értékeléséhez.
A világról kialakított képben a gyakorlati élet terén is kiemelt helyet kap az Európához való kötődés, az európai kultúrkör.

A kollégiumi nevelés elősegíti a tanulókban az európai uniós polgár identitásának kialakulását, bemutatja az Európai Uniós tagság révén megnövekedett lehetőségeket, kihívásokat és a kollégium a programjaival és kapcsolatépítésével elősegíti azok intézményes és személyes hasznosítását.
A nemzeti és etnikai kisebbségi tanulók nevelését ellátó kollégium kiemelt feladata az anyanyelvű nevelés, az adott kisebbséghez való tartozás tudatának erősítése, nemzeti, etnikai kisebbségi kultúrájának, nyelvének szokásainak ápolása és fejlesztése.
A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: esztétikai-művészeti tudatosság, kifejezőkészség, szociális és állampolgári kompetencia, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia.

Egészséges életmód, környezettudatos magatartás kialakításának segítése

A testi és mentális képességek folyamatos megőrzéséhez és fejlesztéséhez szükséges a megfelelő életritmus kialakítása, az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, a rendszeretet belső igénnyé válása, az ehhez kapcsolódó szokásrendszer megalapozása. A tanulók olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátítanak el, szokásokat tanulnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében.
A kollégium a diákok számára otthonos, kulturált, esztétikus közeget biztosít, ahol a tanulók jól érzik magukat, és amely egyúttal fejleszti is ízlésüket, igényességüket. Környezeti adottságai révén hozzájárul az egészséges életvitel, a helyes életmód iránti igény kialakulásához.
A kollégiumban a sajátos nevelési igényű tanulók nevelése során kiemelt figyelmet kap a saját állapot pontos megértése, szükség esetén a gyógyászati, illetve az egyéb speciális eszközök használata.
A kollégium környezettudatos magatartásra neveli a tanulókat, hogy érzékennyé váljanak a környezetük állapota iránt, és hogy értsék a fenntartható fejlődés fogalmát, továbbá hogy életvitelükbe beépüljön a környezetkímélő magatartás, egyéni és közösségi szinten egyaránt.
Belső igényszintre kell emelni a tanulók körében az egészséges és kulturált életmódot. Meg kell értetni a tanulókkal, hogy minden ember érdeke és célja a testi-lelki egészség, a jó közérzet.

Tanulóink egészségének megőrzésére, védelmére, a helyes táplálkozásra, a higiéniai szabályok betartására, kiegyensúlyozott életritmus kialakítására, az önművelés és szórakozás egyensúlyának létrehozására kell törekedni.

Tisztában kell lenni a tanulóinknak a serdülés egészségügyi, biológiai kérdéseivel. A káros szenvedélyek (dohányzás, alkohol, kábítószer-fogyasztás) kialakulásának megelőzésére fokozott hangsúlyt kell helyezni. Mind ezekben jelentős eredményeket hozhatnak a házirend napi teendőinek pontos betartása, orvosi előadások szervezése, ifjúsági vöröskeresztes tevékenységek, ismeretterjesztő előadások, filmek, csoportmegbeszélések, stb.

A kollégiumnak feladata a családi életre, a családtagi szerepekre, a párkapcsolatok kulturált kialakítására, a takarékos és ésszerű gazdálkodásra és az öngondoskodásra nevelés. A

szeretetteljes, bizalmi viszonyra alapozva segít a harmonikus nemi szerep kialakulásában, támaszt nyújt a szexuális életben való tájékozódáshoz.
A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: természettudományos kompetencia, szociális és állampolgári kompetencia.

Társadalmi, gazdálkodási jártasságok fejlesztése

A kollégiumi nevelés segíti az önálló életvitel kialakítását, a majdani családi háztartás és gazdálkodás tervezését, a tudatos fogyasztóvá válást, az eligazodást a mindennapi életben, a gazdaság és a pénzgazdálkodás világában.
A diák-önkormányzati tevékenység által segíti az autonóm, felelős, a közösség érdekeit is figyelembe vevő magatartás és a körültekintő döntéshozás képességének kialakulását.
A feladathoz kapcsolódóan a következő kompetenciák fejlesztése valósul meg: szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia, természettudományos kompetencia.

Gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenységek

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat, és a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladatait ellátó osztályfőnökök feladatait az iskola szakmai programja részletesen tartalmazza.

7.3.5. A kollégiumi nevelő-oktató munka pedagógiai eszközei, eljárásai

- kompetencia alapú oktatási programcsomagok (szociális-életviteli-környezeti, valamint életpálya-építési) kollégiumi implementációja, módszertani szempontból kimunkált és kollégiumi délutáni foglalkozásokra adaptált tevékenységközpontú foglalkozás előkészítés, foglalkozásszervezés, foglalkozásvezetés, értékelés, visszacsatolás,
- tanulói kulcskompetenciákat fejlesztő tanulási technikák és oktatót, tanulót egyaránt fejlesztő kompetencia alapú oktatási módszerek fokozatos intézményi elterjesztése, fejlesztése, meghonosítása (amely nem zárja ki automatikusan a frontális módszer alkalmazását),
- a tanulóknak biztosított egyéni törődés lehetősége a csoportvezető oktatók vezetésével, IKT eszközök sokoldalú intézményi alkalmazása,
- kollégiumi témahét, projektek intézményi foglalkozásrendbe való beültetése,
- folyamatos internet hozzáférés biztosítása az önálló kutatáshoz, adatfeldolgozáshoz, prezentáláshoz kapcsolódóan,
- egyes kollégiumfejlesztési területek, valamint a tematikus tanórai témák sajátosságaiból adódó csoportbontás, csoportmunka alkalmazása,
- közösségi kulturális-és sportesemények szervezése, lebonyolítása,
- a szabadidő hasznos és tartalmas eltöltésének a biztosítása a tanulók számára.

7.4. A kollégium működése

7.4.1. Személyi feltételek, elvárások

A kollégiumot a kollégium-vezető irányítja. A kollégiumioktatók főiskolai és egyetemi végzettséggel rendelkeznek.

- rendszeres önképzéssel, szervezett továbbképzéssel megújított, korszerű szakmai ismeretekkel rendelkeznek;
- képesek a nevelési folyamat megszervezésére, irányítására, ellenőrzésére, értékelésére; jártassak a különböző pedagógiai eljárások alkalmazásában;
- egyéniségükkel, megjelenésükkel, felkészültségükkel, műveltségükkel, életmódjukkal követendő példaként szolgálhatnak a kollégisták előtt;
- megfelelő empátiával rendelkeznek, támogató oktatói eljárásaikban, pedagógiai kommunikációjukban a tanulók iránti tiszteletet, bizalmat és szeretetet helyezik előtérbe;
- folyamatosan együttműködnek a tanulók közösségeivel, a nevelésükben részt vevő személyekkel (kiemelten a szülőkkel tartott kapcsolataik spektruma széles), intézményekkel;
- szakmai tevékenységük során együttműködnek az iskolai oktatótestület vezetőivel és tagjaival.

A kollégiumban a nem oktató munkakörben foglalkoztatott alkalmazottak munkáját is a gyermekközpontúság, a nevelés eredményességének támogatása jellemzik. Jelenlétük, megnyilvánulásaik, tevékenységük és annak színvonala is nevelési tényező.

7.4.2. A csoportalakítás elvei

Több azonos évfolyamra járó osztály tanulóiból kell a tanulócsoportokat kialakítani: elsősorban, az azonos iskolatípusba, azonos szakterületen tanuló, párhuzamos osztályba, azonos évfolyamra járó, illetve azonos szakmacsoportban tanuló kollégisták kerülnek egy csoportba.

7.4.3. Követelmények az oktatóval szemben:

- a szülők helyettesítése;
- tanulók megismerése, nevelése, fejlesztése, beilleszkedésük segítése;
- tanulásuk irányítása,
- gyermekvédelmi feladatok ellátása,
- a szülőkkel, iskolákkal kapcsolattartás,
- maximális pedagógiai összhang az oktatók között,
- gyermekszerető, toleráns, munkáját színvonalasan végző, emberi, erkölcsi értékekben mintát jelentő magatartás.

7.4.4. A nevelőmunka jellemzői

A kollégium különösen nagy hangsúlyt helyez a tanulók fogadására, beilleszkedésük segítésére, kollégiumi életükben a biztonság, a jó közérzet fenntartására, - a tanulók hozott eredményeinek,

szorgalmának, tanulási motívumainak, gondjainak, vágyainak megismerésére, problémáinak megértésére, azokkal való törődésre.

A tanulmányi munka irányításának fő jellemzői:

- a hiányok pótlása,
- a hátrányok, tanulási nehézségek leküzdése,
- a felzárkóztatás,
- tehetséggondozás

A kollégiumi nevelés akkor eredményes, ha:

- a kollégista tanulók 15 % alatti lemorzsolódása,
- a tanévet bukással záró tanulók alacsony száma,
- a tanulók neveltségi szintje emelkedik a bementi mérés értékeihez képest, közösségi tevékenységekre, kulturális programokra jól mozgósíthatók,
- a fegyelmi ügyek alternatív vitarendezéssel és jóvátétellel megoldhatók.

Hagyományok a pedagógiai munkában:

- a csoportvezetők, az osztályfőnökök és az oktatók szoros együttműködése, számukra közös feladat-meghatározás az iskola feladattervében;
- a kollégium és a szülők közötti kapcsolattartás - szülői értekezleteken, fogadóórákon az oktatók részt vesznek, írásban és szóban értékelnek és tájékoztatják a szülőket.

Hagyományőrzés a nevelési folyamatban

A Kollégium hagyományrendszere az intézménnyel egyidős. A közösségi létforma nem képzelhető el belső és külső hagyományok nélkül. Ezek sokrétűek, és átfogják az egész tanévet. Közös, hagyományos rendezvényeink népszerűek, ötletesek, változatosak.
A tanulói öntevékenységen alapuló események, műsorok, szereplések sok lehetőséget adnak az önkifejezésre.

Kollégiumi rendezvények:

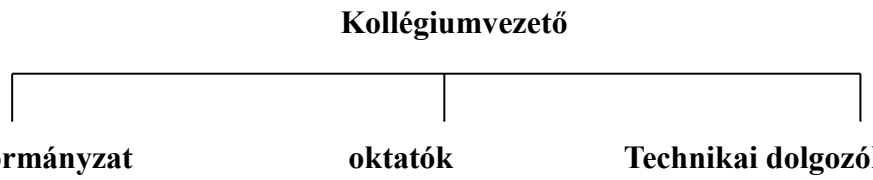
- tanévnyitó
- kollégiumi közgyűlések
- október 23.
- Mikulás
- Karácsonyi ünnepség
- március 15.
- városi, vagy vármegyei szintű sportrendezvények;
- más kollégiumokkal való kapcsolat, sport, kulturális, játékos programokkal
- ismeretterjesztő előadások
- háziversenyek
- farsang
- szerenád, ballagás
- Mezgés-nap
- tanévzáró

Kollégiumi feladat az iskolai rendezvényekre a tanulók mozgósítása, felkészülésük segítése. A diákok naposi, ügyeletesi szolgálattal segítik a kollégiumi élet irányítását.

A kollégium a maga sajátos eszközeivel kiépíti, folyamatosan ápolja és megújítja az önálló arculathoz kapcsolódó hagyományait, erősítve a kollégiumi közösség együvé tartozását.

A kollégium gazdasági tevékenységét az iskola gazdasági és adminisztrációs csoportja végzi, a kollégiumvezetővel egyeztetve.

A kollégiumok szervezeti felépítése:

7.4.5. A kollégiumi élet megszervezése

A kollégium - belső életének szabályozása során - biztosítja a gyermekek optimális testi-lelki fejlődésének feltételeit, beleértve a rendszeres étkezést, a tisztálkodást, az előírásoknak megfelelő egészségügyi ellátást. Figyelembe véve a speciális tanulói, szülői és iskolai igényeket, valamint az intézményi szokásokat is. A tanulók napi életének kereteit úgy szervezi, hogy az egyes tevékenységek belső arányai - a jogszabályi keretek között - a tanulók egyéni és életkori sajátosságaihoz igazodjanak. A kollégium vezetőjének irányításával az oktatótestület a belső és a külső környezet változásait figyelembe véve működteti belső szabályozási rendszerét, melynek kiemelt eszköze a pedagógiai ösztönző rendszer.
A kollégiumnak biztosítani kell, hogy a tanulók részt vehessenek a tanulóközösségek mindennapi életével kapcsolatos célok kijelölésében, a feladatok végrehajtásában, valamint az elért eredmények értékelésében. Lehetővé kel tenni, hogy a diákönkormányzat tagjai és vezetői megismerjék - és a mindennapi gyakorlatban váljanak képessé felelősen alkalmazni - a demokratikus érdekérvényesítés, problémamegoldás és konfliktuskezelés technikáit, módszereit. Ebben jelentős szerepet tölt be a diákönkormányzat.

7.5. A kollégiumi tevékenységrendszer fontosabb elvei

7.5.1. A tanulók életrendjének pedagógiai elvei

- egészséges életmód, életritmus kialakítása
- az iskolai életrend figyelembe vétele
- a szülői elvárások figyelembe vétele
- egyéni és a közösségi érdekek összehangolása
- a munka, az aktív pihenés és a pihenés egyensúlyának biztosítása
- a helyes életmódmintát adni lehet

7.5.2. A tanulók tanulásának pedagógiai elvei

- a tanulás a tanuló kötelessége
- a tanulási feltételek megteremtése az oktató kötelessége
- egyéni adottságok és igények figyelembe vétele
- az iskola elvárás-rendszerének figyelembe vétele
- a tudástöbblettel rendelkező tud segíteni
- a tanulásra motivált tanuló tud hatékonyan tanulni
- a kötelező foglalkozások alól - egyéni elbírálás alapján - felmentés kapható

7.5.3. A tanulók szabadidő szervezésének pedagógiai elvei

- szükséges szabadidőt biztosítani
- minden tanulót érdekel valami, színes programkínálat révén fel kell kínálni a neki való
- programot
- a szabadidős programok a tanulók igényei szerint szerveződnek
- a szabadidőjével a tanuló - a jogi normák betartása mellett - rendelkezik

7.5.4. A tanulók fejlődését elősegítő tevékenység elvei

- átfogó jellegű tanulói kompetenciafejlesztés
- önismeret fejlesztés, reális énkép kialakítás
- átmenet- és szintéziskeresés a tantárgyi fejlődés és az általános tanulás között
- egyoldalúság elutasítása – csak a szellemi vagy csak a fizikai fejlődés elvileg nem
- támogatott
- a „tanulás” egy életen át tartó folyamat

7.5.5. A tanulók tehetséggondozását elősegítő pedagógiai tevékenység elvei

- minden tanuló tehetséges valamiben – ennek megtalálása
- leghatékonyabb a tudatos önfejlődés segítése
- a tehetséget segítő oktatók szerep vállalása
- önálló tanulói innovációk felkarolása, támogatása
- a sokszínű, inger gazdag környezet kialakítása
- az információkhoz való tanulói hozzájutás kiemelkedő fontossága
- az önálló, tanulói információfeldolgozásra való ösztönzés
- világos fejlődési/tovább lépési alternatívák felmutatása (az önálló választás fontossága)

7.5.6. A tanulók felzárkóztatását elősegítő pedagógiai tevékenység elvei

- a lemaradó tanuló a felzárkózásra kötelezhető, differenciált formában
- a tanulási technikák megtanulhatók
- a lemaradás mértékének megállapításául az egyén képességeit kell figyelembe venni
- a gyengébb képességű tanulók fejlesztését önmaguk fejlődéséhez viszonyítottan kell
- értékelni
- a felzárkózás alapja a tanuló motiválttá tétele
- állandó visszacsatolásokra van szükség

7.5.7. A tanulók pályaválasztását elősegítő tevékenység elvei

- a társadalmi pozíciók mindenki számára nyitottak
- a maga szerepében mindenki hasznos lehet
- önismeret nélkül nincs sikeres pályaválasztás
- a pályaválasztás stratégiai döntés – ismeretek nélkül nincs biztos a siker
- az életpályák – akár többször is – módosíthatók
- hiteles információt a megélt valóság ad
- a belső motiváltság felébresztése fontosabb, mint a környezet tanácsai

7.5.8. A tanulók önálló életkezdését elősegítő tevékenység elvei

- a sokoldalúság érték
- cselekedve könnyebb „tanulni", mint magyarázatokból – gyakorlatiasság
- a családban vannak férfi és női szerepek – ezeket ismerni, tudni kell
- a munkahely nem csak a pénzről szól – szaktudás, egyéni felelősség
- az „én" szerep teljes körű felelősséget jelent

7.6. A kollégium szakmai tevékenységének szerkezete

7.6.1. A foglalkozások teljesítése, teljesülése

A kollégiumi nevelés országos alapprogramja szerint a tanuló:

- heti 13 órában köteles részt venni felkészítő foglalkozásokon,
- heti 1 órában tematikus, illetve emeleti közösségi szintű csoportfoglalkozásokon,
- heti 1 órában a kollégium által biztosított szabadidős foglalkozásokon.

7.6.2. Felkészítő, fejlesztő foglalkozások

Tanulást segítő foglalkozások

a) Rendszeres iskolai felkészülést biztosító egyéni és csoportos foglalkozás - (kötelező).

A foglalkozás célja a tanuló napi tanulmányi munkájának átfogó, szükség szerinti differenciált, személyre szabott pedagógiai támogatása.

Az intézmény oktatói számára ezért alapvető feladatként fogalmazódik meg a tanuláshoz szükséges feltételek folytonos biztosítása a tanulók számára, igény esetén felkészült oktatói támogatás nyújtása, illetve a korábban kijelölt tanórai produktum (pl. írásbeli házi feladat, kutatómunkára kiadott iskolai prezentáció stb.) elkészültének elősegítése és ellenőrzése, a hibák kijavítása, lehetőség szerint a tanulóval minél intenzívebb együttműködésben, a tanulói kulcskompetenciák fejlesztésének hatékony eszközeivel élve.

Az oktató a foglalkozáson jelenléti ívet vezet, amely egyénenként tartalmazza, hogy a tanuló hol köteles tölteni a foglalkozás idejét.

Jellemző formái: csoportos tanóra, szobai tanulás, állandó kimenő.

b) Előzetes felmérésen alapuló, differenciált képességfejlesztő, tehetséggondozó foglalkozás, a valamilyen okból lemaradt tanulók felzárkóztatása, a kiemelkedő képességű tanulók gyorsabb haladásának, a sajátos érdeklődésű tanulók foglalkoztatásának biztosítása - (kötelező vagy választható)

A foglalkozás célja a tanulók tantárgyi hátrányainak kompenzálása, szakszerű pedagógiai segítség nyújtásával az adott iskolai tantárgyból vagy szakterületről.

Az oktató szabad választás alapján, vagy szükség esetén kötelezetten („bukásveszély”), de mindig csoporthoz vagy egyénhez igazítottan, tantárgyi oktatás keretében célzott módon segíti a tanulót/tanulókat a tananyag elsajátításában, dolgozatra való felkészülésben.
A foglalkozások kiemelt célja a tehetség felismerése, motiválása, helyzetbe hozása, értékteremtő, konstruktív kikapcsolódási lehetőségek nyújtása a diákok számára. Az oktató feladata ebben az esetben a tanuló tevékenységének orientálása, tehetsége kibontakozásának szakszerű segítése. Formája: egyéni vagy csoportos foglalkozás (45 perc), illetve utóbbi előre meg nem határozható időkeretben.

c) Az ismeretek bővítése és a pályaválasztás segítése érdekében szervezett szakkörök, diákkörök - (kötelező vagy választható)
A foglalkozás célja a tanulók pályaválasztásának elősegítése új ismeretek átadása révén.

7.6.3. Egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító csoportos foglalkozások– (kötelező)
a) Tematikus csoportfoglalkozások az alábbi előírt, témakörök, időkeretek és szervezési keretek figyelembevételével:
Az oktató feladata a KNOAP alapján kidolgozott pedagógiai tartalmak átadása, az ahhoz kapcsolódó módszerek átgondolt és hathatós alkalmazása, a megfelelő tanórai helyszín és eszközök kiválasztása, valamint a tanórák szakszerű helyszíni előkészítése. A megvalósuló tematikus csoportfoglalkozásokat a kompetencia alapú oktatás keretében szükséges megvalósítani úgy, hogy azok kivétel nélkül tanulói kulcskompetenciák fejlesztésére összpontosítsanak. A foglalkozásokon való részvétel ellenőrzése: a csoportvezető oktató a foglalkozásokról jelenléti és haladási naplót vezet.

b) Általános – kollégiumi, iskolai élethez kapcsolódó – csoportfoglalkozás, - elsősorban a kollégiumi csoport életével kapcsolatos feladatok, tevékenységek, események megbeszélése, értékelése - (kötelező)
A csoportfoglalkozások célja a tanulócsoport mindennapi problémáinak megbeszélése, a csoportos szocializáció, a beilleszkedés hatékony elősegítése, a házirenddel kapcsolatos problémák áttekintése, megbeszélése, az egyéneket és a közösséget érintő információk átadása, diákönkormányzattal kapcsolatos kérdések, valamint a kollégiumi és városi rendezvények érdekében történő tanulói mozgósítás egyes esetei.

7.6.4. Speciális ismereteket nyújtó foglalkozások
<u>A tanulókkal való egyéni törődést biztosító foglalkozások:</u>
Célja: a szocializációs folyamat egyénre szabott irányítása, a kollégista életforma egyéni értelmezése, a beilleszkedés megkönnyítése, egyéni gondok segítésének pedagógiai színtere.
Az oktatók ennek keretében az egyén teljes körű pedagógiai és szülői jellegű segítését, nevelését, motiválását, értékelését végzik. A hátrányos helyzetű tanulók esetében kötelezően, illetve a többi tanuló esetében egyéni döntés alapján egyéni fejlesztési tervet készítünk, amelyben folyamatosan követhetően rögzítésre kerülnek a tanulóval kapcsolatos tapasztalatok, a fejlődés látható irányai, illetve a fejlesztéshez használt eszközök, módszerek.
Formája: egyéni, vagy kiscsoportos elbeszélgetés, személyiségfejlesztő foglalkoztatás.

Szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások – (egy kötelezően választandó):
„A szabadidős foglalkozásokon hangsúlyt kap a gyermekek és ifjak irodalmi, képzőművészeti, zenei és vizuális képességeinek, kreativitásának, multikulturális érdeklődésük és toleranciájuk fejlesztése, a nemzetiségi és etnikai kisebbségekhez tartozó kollégista tanulók pedig külön figyelmet és módot kapnak az anyanyelvi, nemzetiségi kultúrához való kötődésük erősítéséhez. A pályaorientáció szempontjából is fontos tartalmakat hordoznak a természettudományos, a műszaki, vállalkozói és gazdasági ismereteket feldolgozó és fejlesztő foglalkozások.
A kollégium az igényekhez és lehetőségekhez igazodva támogatja a kollégium szakmai programjának alapelveivel összhangban lévő öntevékeny diákkörök működését.” (Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogramja).

Rendszeres programok (választható)
Célja a szabadidő hasznos eltöltése, értékközvetítés, ennek keretében oktatóink a tanuló érdeklődését szolgálják ki programszervezéssel, háttértámogatók biztosításával és a tevékenységek felügyeletével. Nagy hangsúlyt fektetve a tanulók számára jelentős önállóságot biztosító foglalkozásvezetésre.
A tevékenység formája: csoportos vagy egyéni érdeklődési kör, szakkör.
A foglalkozások kiválasztása a tanuló egyéni döntése, amennyiben azonban valamelyiket kiválasztotta, arra járni köteles. Ellenőrzése: a csoportvezető oktató a foglalkozásokról jelenléti és haladási naplót vezet.

7.6.5. A foglalkozástípusok időkeretei
A kollégium tanévenként foglalkozás felosztást készít, melyben meghatározza az oktatói munkaidőkeret felhasználásának foglalkozási kereteit típusok szerint. Ennek alapja a tanulói létszám, illetve az ebből levezethet ő kollégiumi csoportok száma.
A rendelkezésre álló oktatóórák felosztásának elve:

- A jogszabályok értelmében kollégiumi csoportonként heti 14 óra felkészítő foglalkozást szervezünk.
- A kollégium működését biztosító „kollégiumi élet szervezése” tevékenységeket rögzítünk oly módon, hogy a pedagógiai felügyelet folyamatosan biztosított legyen a foglalkozáson nem lévő tanulók vonatkozásában 120 tanulónként legalább egy oktatóval.
- Az előző pontokban leírtak rögzítése után fennmaradó időkeretet speciális foglalkozásokra, elsősorban szabadidős programokra tervezzük felhasználni, melynek mértéke közelítse a kollégiumi csoportonként 10 órát hetente.
- Minden oktatónak biztosítunk heti 1 -3 órát egyéni törődés, foglalkozási lehetőség beépítésére, valamint heti 1 órát az adminisztráció elvégzésére.

A kollégium oktatótestülete a jövőre nézve nyitva hagyja annak a lehetőségét, hogy a fenti tanulói foglalkozások teljesítését, teljesülését kreditrendszer keretében kerüljenek megvalósításra.

7.6.6. A feladatszervezés; a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elvei
A kollégium a fő cél – a tanuló személyiségfejlesztése – érdekében törekszik arra, hogy szervezési tevékenységében a tudatosság az elvek szintjén is megjelenjen.

Szervezési elveink:

- Komplexitás elve
- Tapasztalatszerzés elve
- Következetesség elve
- Motiváció elve
- Szakmai önállóság
- A tanulók iránti felelősség, bizalom, szeretet és tapintat;
- Intellektuális igényesség, kulturált stílus az oktató tevékenységében;
- Az egyéni és életkori sajátosságok figyelembe vétele;
- Építés a tanulók öntevékenységére, önszerveződő képességére;
- Tudatosság és szakszerűség elve
- Életkori sajátosságok figyelembevételének elve
- Konkrétumok és absztrakciók egységének elve

A kollégium - igazodva a szakképzési törvény rendelkezéseihez - a nevelési folyamat során a tanulói tevékenységeket - annak céljától, jellegétől függően – kollégiumi programok csoportos és egyéni foglalkozások keretében szervezi. Külön figyelmet fordít a nemzeti és etnikai sajátosságokra és a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni szükségleteire. A kollégium a foglalkozások formáját és tartalmát úgy határozza meg, hogy azok hozzájáruljanak a tanulók erkölcsi gyarapodásához, személyiségének gazdagodásához, kompetenciáik fejlesztéséhez, a közösség fejlődéséhez.

A kollégiumi alapprogramban előírt kötelező témakörök:

TÉMAKÖR	**9. évfolyam,**	**10. évfolyam**	**11. évfolyam**	**12. évfolyam**	**13évfolyam**
A tanulás tanítása	3	2	2	2	1
Az erkölcsi nevelés	2	2	2	1	1
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	1	1
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	2	2	2	1	2
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1	1
A családi életre nevelés	1	2	2	3	3
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2	2

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	1	1
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	2	2	2	2
Pályaorientáció	2	2	2	2	2
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	3	3
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1	1
	22 óra	22 óra	22 óra	20 óra	20 óra

A kollégiumokban évi 36 nevelési héttel (3/11 és-13.-. évfolyamon 31-el), minden héten egy kötelező csoportfoglalkozással számolunk. Ennek 60%-ára, azaz 22, illetve 20 csoportfoglalkozásra (órára) vonatkozóan a rendelet kötelezővé teszi, hogy az itt megjelölt témákkal foglalkozzanak a kollégiumokban. A további idő a csoport és a kollégium, valamint a csoport tagjainak, szervezéssel, közösségi feladatok megszervezésével telik.

	9. évf.	**10. évf.**	**11.évf.**	**12. évf.**	**13. évf.**
1. hét	Tűz- és balesetvédelmi oktatás, adategyeztetés	Tűz- és balesetvédelmi oktatás, adategyeztetés	Tűz- és balesetvédelmi oktatás, adategyeztetés	Tűz- és balesetvédelmi oktatás, adategyeztetés	Tűz- és balesetvédelmi oktatás, adategyeztetés
2. hét	Helyismeret, városnézés	Helyismeret, városnézés	Helyismeret, városnézés	Helyismeret, városnézés	Helyismeret, városnézés
3. hét	Kollégium és iskola, kötelezettségek és jogok	Kollégium és iskola, kötelezettségek és jogok	Kollégium és iskola, kötelezettségek és jogok	Kollégium és iskola, kötelezettségek és jogok	Kollégium és iskola, kötelezettségek és jogok
4. hét	Tanulás tanítása – szilenciumi követelmények	Tanulás tanítása – szilenciumi követelmények	Tanulás tanítása – szilenciumi követelmények	Tanulás tanítása – szilenciumi követelmények	Tanulás tanítása – szilenciumi követelmények
5. hét	Tanulási módszerek	A hatékony tanulás	Könyvtárlátogatás	Tudatos, ismeretszerző intenethasználat	A megszerzett ismeretek összevetése a tanulási technikákkal

6. hét	Megemlékezés az Aradi Vértanúkról	Megemlékezés az Aradi Vértanúkról	Megemlékezés az Aradi Vértanúkról	Megemlékezés az Aradi Vértanúkról	Megemlékezés az Aradi Vértanúkról
7. hét	Az ember, mint értékelő és erkölcsi lény	Erkölcs szerepe a társas kapcsolatokban	Morális helytállás a mindennapi életben	Erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzetek	Erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzetek
8. hét	Megemlékezés 1956. október 23-ról	Megemlékezés 1956. október 23-ról	Megemlékezés 1956. október 23-ról	Megemlékezés 1956. október 23-ról	Megemlékezés 1956. október 23-ról
9. hét	Lelkiismeret szabadsága, a személy erkölcsi felelőssége	Erkölcsi választások irodalmi és történelmi személyiségek életében	Egyéni döntések kihatása a napi életre	Közösségi összetartozás, nemzeti és európai identitás	Hazai nemzetiségek
10. hét	Nemzeti, népi kultúránk értékei	Pozitív attitűd kialakítása a településhez	Európához való tartozásunk történeti alapjai	Tevékenység a diák-önkormányzat munkájában	Önálló cselekvés felelőssége
11. hét	Népi hagyományok	Pozitív attitűd kialakítása a nemzethez, országhoz	Az Európai Unióhoz tartozás jelentősége	Mások megértése és tisztelete	Megbízhatóság, kölcsönös elfogadás fontossága
12. hét	Demokratikus jogállam működésének alapelvei	Cselekvő állampolgári magatartás	Közügyekben kifejtett hatékony együttműködés jelentősége	Felelősségteljes párkapcsolat kialakítása, a párkapcsolat fontossága	Pozitív énkép kialakítása a megszerzett ismeretekre alapozva
13. hét	Alapvető állampolgári jogok	Törvénytisztelet	Diák-önkormányzati munka fontossága	A szexuális kultúra	Férfi és nő kapcsolata
14. hét	Önismeret és társas kapcsolati kultúra	A csoport önismerete	A helyes egyéni és közösségi élet szabályai	Érzelem- és feszültségszabályozás	Családi konfliktusok fajtái
15. hét	Karácsonyi ünnepség	Karácsonyi ünnepség	Karácsonyi ünnepség	Karácsonyi ünnepség	Karácsonyi ünnepség

16. hét	A családi otthon	A család szerepe, jelentősége	Kinek és mit jelent a család és az otthon	Agresszió megelőzése	A családi konfliktusok megoldási lehetőségei
17. hét	A rendszeres testmozgás, egészségtudatosság	A testi és lelki fejlődés	Családi munkamegosztás jelentősége	Kollégiumért végzett önkéntes munka	Egészséges életvitel egyéni felelőssége
18. hét	Félévi eredmények közös kiértékelése	Félévi eredmények közös kiértékelése	Félévi eredmények közös kiértékelése	Félévi eredmények közös kiértékelése	Félévi eredmények közös kiértékelése
19. hét	A korszerű táplálkozás, egészséges életvitel	Káros szenvedélyek és szokások	A rendszeres fizikai aktivitás fontossága	A környezetvédelem	Szabadidős tevékenységek
20. hét	Farsang	Farsang	Farsang	Farsang	Farsang
21. hét	Szalagavató	Szalagavató	Szalagavató	Szalagavató	Szalagavató
22. hét	Hátrányos helyzet fogalma	A teljesítménynövelő szerek veszélyei	A sport hatása a szervezetre	A környezetvédelem szerepe az iskolában	A településért végzett önkéntes munka
23. hét	Kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja	Kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja	Kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja	Kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja	Kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja
24. hét	Társadalmi felelősségvállalás	Mit jelent fogyatékkal élni	Egymásra figyelés gyakorlása	Az álláskeresés technikái	Környezetkímélő életmód egyéni hatása
25. hét	Megemlékezés 1848. március 15-ről	Megemlékezés 1848. március 15-ről	Megemlékezés 1848. március 15-ről	Megemlékezés 1848. március 15-ről	Megemlékezés 1848. március 15-ről
26. hét	Környezetre káros anyagok	A segítő magatartás fejlesztése	Újrahasznosítható anyagok felhasználhatósága	Bemutatkozás, interjú, pályázatírás	Környezetkímélő életmód közösségi hatása
27. hét	Környezetre káros tevékenységek	Ember és természet	Szelektív hulladékgyűjtés	A munkával szerzett jövedelem	Élethosszig tartó tanulás, pályamódosítás

28. hét	Adott szakmához szükséges képességek, adottságok	Környezetvédő tevékenységek	Pályaválasztási dokumentumok bemutatása	A bevételek helyes beosztása	Vállalkozási ismeretek
29. hét	Elvárások a szakma oldaláról	Önismereti teszt az érdeklődési körről	Pályaválasztási dokumentumok használata	Jövedelemből finanszírozható javak, szolgáltatások	Kockázatvállalás, kockázatbecslés
30. hét	A helyes családi gazdálkodás	Pályaválasztási lehetőségek	Banki műveletek	Jogszabályok, etikai előírások a médiában és az interneten	Ismeretszerzés az interneten
31. hét	A Föld Napja, a Holokauszt áldozatainak emléknapja	A Föld Napja, a Holokauszt áldozatainak emléknapja	A Föld Napja, a Holokauszt áldozatainak emléknapja	A Föld Napja, a Holokauszt áldozatainak emléknapja	A Föld Napja, a Holokauszt áldozatainak emléknapja
32. hét	Ballagás	Ballagás	Ballagás	Ballagás	Ballagás
33. hét	A helytelen egyéni gazdálkodás következményei	A helytelen gazdálkodás társadalmi következményei	Átutalás, bankkártya-használat, csekk kitöltése	-	-
34. hét	Ismerkedés a hagyományos médiával	Példák a helytelen gazdálkodásra	Reklámok céljai és hatásai	-	-
35. hét	Kollégiumi vetélkedő	Kollégiumi vetélkedő	Kollégiumi vetélkedő	-	-
36. hét	Évzárási feladatok	Évzárási feladatok	Évzárási feladatok	-	-

A **csoportfoglalkozások** keretében a csoport életével kapcsolatos feladatok, tevékenységek megbeszélése, megtervezése, megszervezése, értékelése történik a munkatervben rögzítetten, a tanév elején kialakított foglalkozásrend szerinti időpontban, csoporttal és teremrend szerint.

Ezeken a foglalkozásokon kell lehetőséget teremteni:

- a mindennapi élettel kapcsolatos ismeretek elsajátítására,
- a szociális viselkedés alapvető szabályainak és a szociális értékrend megismerésére,
- az egészségnevelési feladatok, ismeretek elsajátítására (a káros szenvedélyek megelőzéseire),

- a szexuális kultúra és magatartás kérdéseinek tisztázására (szülővé, társsá nevelés kérdései),
- nevelési feladatok megvalósítására, amelyet a csoportfoglalkozások éves tematikája rögzít.

Egyéni (kiscsoportos) foglalkozások
Egyéni szükségletek szerint, a foglalkozásrendben rögzített időpontokban, termekben, támogató oktatókkal:

- a közösséghez való alkalmazkodás,
- tanulmányi munka segítése,
- számonkérés, beszámoltatás
- napi feladatok, kérdések, speciális nevelési feladatok, problémák megbeszélése (szobarend, ágyazás, szekrényrend, stb.) a program.

Kötelezően választható és választható foglalkozások
Ezek a foglalkozások a tehetség-felismerés, a tehetséggondozás színterei. Ilyenek a

- info-szakkör (szövegszerkesztés, táblázatkezelés, információkeresés, eszközhasználat... stb.)
- polgárvédelmi tevékenység és verseny,
- gasztronómiai szakkörök,
- tantárgyi korrepetálások, foglalkozások,
- sportszakkör,
- biogazdálkodási szakkör,
- lovas szakkör.

Szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások
A szabadidős foglalkozásokon meghatározó szerepet kap az egészséges és kulturált életmódra nevelés, az önkiszolgáló képességek fejlesztése, a diáksport, a természeti környezet megóvása, ápolása. A foglalkozások során hangsúlyt kap a gyermekek irodalmi, képzőművészeti, zenei és vizuális képességeinek fejlesztése. A kollégium által szervezett kirándulások, látogatások, városnéző séták során a tanulók megismerik történelmi, kulturális és természeti értékeinket. A különböző rendezvények erősítik a kollégiumi közösséget. A kollégium szakmai foglalkozások szervezésével segíti - a működésében fontos szerepet betöltő, az önkormányzati rendszerbe illeszkedő - diákkörök fejlődését.

Szabadidős foglalkozások

- a sport;
- az egészséges, kulturális életmódra nevelés foglalkozásai;
- ének, vizuális, irodalmi képességeket fejlesztő foglalkozások;
- nemzeti értékek, hagyományok ápolása, természetvédelemre, kulturált szórakozásra felkészítő foglalkozások;
- információs tanulószoba működtetése;
- előadássorozatok (legalább évi 3 előadás) szervezése külső szakemberek bevonásával,
    - szenvedélybetegek témakörében,

  - serdülőkori szexuális és egészségügyi kérdésekről;
- a városi könyvtár ismeretterjesztő előadásainak csoportos látogatása;
- faliújság szerkesztésére, városi nevezetességek megismerésére szervezett csoportos foglalkozások;
- sport és játékbajnokságok szervezése, amely a hét (hétfőtől- csütörtökig) minden délutánjára és estéjére jelentsen elfoglaltságot, felkészülést vagy versenyt. (sakk, asztalitenisz, tollas-, kézi-, kosárlabda, foci);
- városi sportrendezvényeken való részvétel;
- tanulói konyha szervezett működtetése;
- háztartási munkákkal való ismerkedés.

Igény esetén a kollégista tanulók számára gépkocsivezetői tanfolyam megszervezésére és idegennyelv-tanfolyam szervezésére is sor kerülhet önköltségesen.

Tanulócsoportonként minden év elején elkészítjük az éves foglalkozási tervet a Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogramjában szabályozottoknak megfelelően.

7.6.7. A kollégiumban megvalósítandó feladatok és tevékenységkategóriák

Tanítás, tanulás

Cél: a kollégium kiemelt társadalompolitikai szerepe és feladata, hogy a tanulók számára lakóhelyüktől és szociális helyzetüktől függetlenül biztosítsa a minőségi tudáshoz történő hozzáférést.

A fenti, összetett cél elérése érdekében a következő tevékenységeket végezzük:

A kollégium nagy hangsúlyt helyez a tanulási kultúra fejlesztésére, vagyis az eredményes és hatékony ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztése érdekében a kollégium lehetőséget biztosít arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket. Oktatóink kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy a szakjuknak és pedagógiai felkészültségüknek megfelelő tudásanyag átadása során használható fogódzókat nyújtsanak, valamint megismertessék a diákokkal az adott tudományterület elsajátításának tanulás-módszertani szempontból leghatékonyabb technikáit. A felzárkóztató és tehetség – kibontakoztató felkészítő foglalkozások során személyre szabott feladatok kijelölésével, a tanuló haladási üteméhez igazodva segítik a felkészülést.

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a tanulási motívumok, az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágya fejlesztésének, hangsúlyt helyezünk arra, hogy az ismeretek elsajátítása ne csak kötelességként, hanem igényként is fogalmazódjon meg a tanulókban, s így életprogramjuk részévé váljon a tanulás.

A tanulási nehézségekkel, vagy tanulmányi lemaradással küzdő, illetve hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatásának segítése

A kollégium olyan változatos szervezeti és módszerből adódó megoldásokat alkalmaz, amelyek segítségével az egyes tanulók közötti műveltségi, képességből adódó, felkészültségi, neveltségi különbözőségeket kezelni képes. A kollégium foglalkozási rendszerében kiemelkedő lehetőségek rejlenek a tanulói felzárkóztatás, az iskolai hátrányok ledolgozása terén. A tanulási nehézségekkel küzdő és hátrányos helyzetű diákok a szülők további anyagi megterhelése nélkül

juthatnak oktatói segítséghez, amely kötött órakeretek nélkül idomulhat az iskolai előre haladáshoz. A felzárkóztató csoportok alacsony létszáma, vagy akár az egyénre szabott foglalkozások szervezése széles körű lehetőségeket rejt a diákok tanulmányainak segítésében. A kollégium kevésbé kötött, órarendtől az iskolainál függetlenebb munkaszervezése lehetővé teszi új, hatékonyabb pedagógiai módszerek (pl. foglalkozásközpontú órák, projekttevékenységek menedzselése, kisebb csoportok intenzív felkészítése, élménypedagógia, múzeumpedagógia) alkalmazását a tanulási folyamatban.

A felzárkóztatást elősegítő tevékenységek és felelősségi körök:

- A lemaradás mértékének megállapítása (csoportvezető)
- Egyéni fejlesztési tervek vezetése (csoportvezető)
- A felzárkózáshoz szükséges motiváció kialakítása (csoportvezető)
- Szükség esetén, a lemaradt tanuló kötelezhető a felzárkóztató foglalkozásra (csoportvezető)
- A felzárkóztató foglalkozások rendjének kidolgozása (foglalkozásvezető oktató, kollégiumvezetés)
- Felzárkóztató foglalkozások tartása, megfelelő tanulási technikák elsajátítása (foglalkozásvezető oktató)

Tehetséggondozás

A kollégiumi foglalkozási struktúra a felzárkóztatáshoz hasonlóan komoly lehetőségeket hordoz magában a tehetséggondozás területén is. E tevékenységi területen is jelentős hatékonyságot biztosít az órarendi keretektől és a tantervektől, tanmenetektől függetlenebb foglalkozásszervezési lehetőség. Ugyanakkor a tanulói motiváció ezen a téren viszonylag kisebb jelentőséggel bír, mert a szigorúan önkéntes jelentkezésen alapuló csoportalakítás, és a sikerélmény ezt rendszerint hozza magával.

A tehetséggondozást elősegítő tevékenységek és felelősségi körök:

- Valamilyen szempontból tehetséges tanulók felkutatása (csoportvezetők, foglalkozásvezető oktató)
- Megfelelő szilenciumon kívüli szervezeti forma (szakkör) biztosítása a tehetséges tanulók számára (foglalkozásvezető oktató)
- Egyéni foglalkozás (eseti órákban, foglalkozásvezető oktató)
- Kapcsolattartás az iskolával a tehetséggondozási folyamatban (foglalkozásvezető oktató, csoportvezető)
- A tudatos önfejlődés elősegítése

Társadalmi beilleszkedés segítése

A kollégium - mint közösségi helyszín - a nevelési folyamat során hangsúlyt helyez a pozitív közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek (empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés, kommunikációs és vitakultúra, szervezőkészség, stb.) fejlesztésére. Segíti a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásainak megértését, különös figyelemmel a nemzeti, etnikai kisebbségi és vallási sajátosságokra, valamint a demokráciára nevelésre.

A kollégiumnak feladata a családi életre (a családtagi szerepekre, a párkapcsolatok kulturált kialakítására, a takarékos és ésszerű gazdálkodásra, stb.) nevelés.
E feladatok megvalósításában kiemelt szerepet, és megfelelő teret kap a kollégiumi diák - önkormányzati rendszer.

Szabadidős tevékenységek, művelődési és sportolási tevékenységek
Célja, hogy a tanulók szabad idejüket olyan tevékenységekkel töltsék el, amelyek fejlesztik képességeiket, személyiségüket, továbbá a tanulóknak legyen igénye arra, hogy szabadidejüket kulturált és egészséges módon töltse el.
A szabadidős foglalkozásokon meghatározó szerepet kap az egészség és kulturált életmódra nevelés, az önkiszolgáló képességek fejlesztése, a diáksport, a természeti környezet megóvása, ápolása. A foglalkozásokon hangsúlyt kap a tanulók irodalmi, képzőművészeti, zenei és vizuális képességeinek fejlesztése. A kollégium által szervezett kirándulásokon a tanulók megismerik történelmi, kulturális és természeti értékeinket; a környezet védelmének lehetőségeit, a környezettudatos magatartásformákat, a különböző rendezvények erősítik a kollégiumi közösséget. A kollégium szakmai foglalkozások szervezésével segíti – a működésében fontos szerepet betöltő, az önkormányzati rendszerbe illeszkedő – diákkörök fejlődését.

A szabadidő hasznos kitöltését jelentik a tanulói érdeklődést alapul vevő kínálati programlehetőségek:

- kollégiumi sport „tömegessé válása”
- hobbi tevékenységek
- diákönkormányzati programok (irodalmi kör, zenés estek, megvalósított programok, ünnepek).

Pályaorientációs tevékenység
Munkánk célja, hogy elősegítse a tanulók számára olyan pálya kiválasztását, amelynek követelményeire alkalmas az egyén, és hiányszakma.
Az önismeret fejlesztésével segítenek a kollégistáknak képességeik és érdeklődési körük felismerésében, felkészítjük őket az élethosszig tartó tanulás elfogadására.

Önálló életkezdés támogatása
Célunk, hogy a tanulók készüljenek fel az autonóm életvitelre, az önellátásra, a családi életre.
Ennek érdekében törekszünk arra, hogy felkészítsük a tanulókat harmonikus kapcsolatok kialakítására, kooperativitásra, és igyekszünk a mindennapokban a tolerancia, az elfogadás, az empátia légkörét kialakítani. A fejlesztőtevékenység során hangsúlyosan megjelenítésre kerül a konfliktusok, válsághelyzetek megoldása, kezelése, a legsúlyosabb kollégiumi diák - diák konfliktushelyzeteket a szakképzési törvény rendelkezéseinek megfelelően az alternatív vitarendezés elveinek megfelelően bonyolítjuk.
Ösztönözzük a harmonikus társas kapcsolatok kialakítását, és a tudatos készülést a párkapcsolatra és a családi életre.
Célunk, hogy a diákokban kialakítsuk a felelős, fenntartható gazdálkodás szabályait, megalapozzuk a takarékos, ésszerű és szükség esetén kellőképp késleltetett igényeken alapuló fogyasztói magatartást.

7.7. A kollégium kapcsolatrendszere

A kollégium, nevelési feladatainak eredményes megoldása érdekében, rendszeres kapcsolatot tart a szülőkkel, egyéb törvényes képviselőkkel, szülői szervetekkel, az általános iskolákkal, társintézményekkel, a gyermekjóléti szolgálattal, a település - a tanulók nevelésében érintett - intézményeivel, civil szervezeteivel, szakmai közösségeivel, a helyi kisebbségi önkormányzatokkal.

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában a kollégium nyitott és kezdeményező. A támogató oktatók részt vesznek az iskolai szülői értekezleteken és fogadóórákon, valamennyi iskolai rendezvényen. Az iskola szakmai programjában rögzített kapcsolattartási formákat alkalmazzák a támogató oktatók is. A kollégiumban leggyakoribb forma a szülőkkel a telefonon történő kapcsolattartás. A kollégium által szervezett szülői értekezlet és a családlátogatások a kapcsolattartás elsődleges formáivá lépnek elő.

A kollégiumi oktatók tagjai az iskolai oktatótestületnek, így az iskolai nevelési, félévi eredményeket értékelő oktatótestületi üléseken részt vesznek.

A kollégiumi nevelés kiemelt feladatait az iskola éves munkaterve határozza meg, melynek végrehajtására a kollégium éves feladattervet készít

7.8. A kollégiumi nevelés minősége, eredményessége

7.8.1. A kollégiumi nevelés eredményessége

Az Intézményi Minőségirányítási Program szabályozási rendszerébe beépítettek a kollégiumra vonatkozó minőségirányítási elvek, feladatok, tevékenységek.

Célunk, hogy a kollégium - a szülővel és az iskolával együttműködve - hozzájáruljon ahhoz, hogy a tanuló eredményesen fejezze be tanulmányait.
Munkánk akkor eredményes, ha a tanuló a kollégiumi nevelési folyamat során elsajátítja a társadalomba való beilleszkedéshez és a családi életben, a hivatás gyakorlásában, az állampolgári létben az önálló életvitelhez szükséges alapvető ismereteket, képességeket, értékeket:

- elsajátítja és követi az alapvető erkölcsi normákat;
- képes az egészséges és kulturált életmód kialakítására;
- sokoldalú képzettsége, műveltsége párosul az új ismeretek befogadásának és a folyamatos megújulásnak a képességével;
- kialakul reális társadalomképe;
- rendelkezik az önszerveződéshez, a demokratikus érdekérvényesítéshez szükséges képességekkel;
- tudása versenyképes, önértékelő képességére, szakmai felkészültségére alapozva választ tud adni a szakmai kihívásokra;

- képes az együttműködésre, az emberi kapcsolatok kialakítására és tovább építésére;
- másokhoz való viszonyában toleráns, empátiával rendelkezik, társadalmi szemléletét a szolidaritás jellemzik;
- ismeri nemzetünk, nemzeti és etnikai kisebbségeink kulturális, történelmi hagyományait.

A kollégiumi nevelés eredményességének értékelésekor figyelembe veendő, hogy a nevelési folyamat milyen kiindulási állapotból, milyen feltételek mellett fejtette ki hatását.

7.8.2. Pedagógiai tevékenységek ellenőrzése, értékelése

A nevelési folyamatban meghatározott feladatok teljesítésének szintje, a célok megközelítésének helyzete:

- Az oktatótestületi közösség megbeszélésein, egy-egy kiemelt témát érintve, folyamatosan ellenőrzésre, értékelésre kerül.
- Gyakori formája a csoportvezetők beszámoltatása.
- Tanévzáró értekezleten átfogóan kerül értékelésre.

Ellenőrzési, mérési, értékelési feladatok

Naponta ellenőrizni kell a tanuló környezetéhez tartozó területet (rend, tisztaság, ápoltság).
Folyamatosan figyelemmel kell kísérni a tanulmányi eredmény alakulását.
A csoportvezetők tartsák a kapcsolatot az osztályfőnökkel, oktatókkal, szakoktatókkal.
A tanulók szocializálódását, a látottak és tanulótársaik elmondása alapján kell felmérni.
A változásokra gyorsan kell reagálni.
Értékelésnél, a dicséretek és az elmarasztalások írásos formáját kell alkalmazni.
Tanulói személyiségfejlődés, tevékenységek értékelése.

Értékelési formák

Tanulók értékelése

Csoportfoglalkozásokon, csoportértékeléseken, a csoport teljesítményét (tanulmányi, szorgalmi, közösségi) és az egyén teljesítményét értékelik közösen.
A félévi és év végi, a tanulók magatartásának és szorgalmának értékelésében a csoportvezetők, az osztályfőnökök és a diákok is részt vesznek.
Csoportvezetői, oktatói napi ellenőrzésekhez kapcsolódóan, a hálóközösségek életével, a naposi, ügyeletesi teendők ellátásával, a kollégiumi élet napi teendőivel kapcsolatos viselkedési formák kerülnek egyéni és kiscsoportos szinten értékelésre, elismerésre.
Az oktatók folyamatosan tájékoztatják egymást a tanulói viselkedésről, tevékenységről, azt értékelik, és intézkedési tervet dolgoznak ki.

8. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

8.1. A szakmai program érvényességi ideje

A szakképző intézmény 2025 augusztus 31. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját e szakmai program alapján.

8.2. A szakmai program értékelése, felülvizsgálata

A szakmai programban megfogalmazott célok, feladatok megvalósulását az oktatótestület folyamatosan vizsgálja.

Az oktatók szakmai munkaközösségei minden tanév végén értékelik a szakmai programban megfogalmazott általános célok és feladatok megvalósulását, és az oktatási program és képzési program céljainak megvalósulását.

Ha jogszabály elrendeli, az oktatótestületnek el kell végeznie a szakmai program teljes, minden fejezetre kiterjedő felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén ezen szakmai programot módosítani kell, vagy teljes új szakmai programot kell kidolgoznia.

8.3. A szakmai program módosítása

A szakmai program módosítására javaslatot tehet:

- a főigazgató,
- a szakképző intézmény igazgatója,
- az oktatótestület bármely tagja,
- az oktatók szakmai munkaközösségei,
- a szakképző intézmény fenntartója,
- a diákönkormányzat.

A módosítást jogszabály is elrendelheti.

A szakmai program módosításait a diákönkormányzat véleményezi, az oktatótestület fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A módosított szakmai programot a jóváhagyást követő tanév első napjától kell bevezetni.

8.4. A szakmai program nyilvánosságra hozatala

A szakképző intézmény szakmai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető, közzétételre kerül a szakképző intézmény honlapján.

A szakmai program 1-1 példánya elhelyezésre kerül:

- a szakképző intézmény fenntartójánál,
- a szakképző intézmény igazgatójánál,
- a szakképző intézmény irattárában,
- a könyvtárban,
- az oktatói szobában,
- az igazgatóhelyetteseknél,
- a kollégiumvezetőnél.

Kiskunfélegyháza, 2025 augusztus 29.

……

Rózsa Pál Csaba

igazgató

Legitimációs záradék

Nyilatkozat
(oktatótestület)
A Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium oktatótestülete képviseletében és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a Szakmai program elkészítéséhez és elfogadásához előírt egyetértési jogát gyakorolta. Az oktatótestület 2025. augusztus 29-én megtartott értekezletén a szakmai munkaközösségek - szakterületüket érintő - véleményének kikérése után a Szakmai programot megtárgyalta, az abban foglaltakkal egyetértett, azt elfogadta.

Dátum: 2025. augusztus 29.

…….……
oktatótestület nevében

Nyilatkozat
(diákönkormányzat)
A Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium Diákönkormányzata képviseletében és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a Szakmai Program módosításával kapcsolatban előírt véleményezési jogát gyakorolta.

Dátum: 2025. augusztus 29.

……
a diákönkormányzat vezetője

Nyilatkozat
(duális képzőhely)
A P & P Pékáru Kft. képviseletében és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a P & P Pékáru Kft. a Szakmai Program módosításával kapcsolatban előírt véleményezési jogát gyakorolta.

Dátum: 2025. augusztus 29.

……
a P & P Pékáru Kft. képviseletében

Nyilatkozat
(igazgató)
Alulírott Rózsa Pál Csaba, mint a Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium igazgatója aláírásommal tanúsítom, hogy szakképző intézményünkben nem működik sem iskola-szék, sem kollégiumi szék.

Dátum: 2025. augusztus 29.

…….…….
Rózsa Pál Csaba
igazgató

Nyilatkozat
(igazgató)
Alulírott Rózsa Pál Csaba igazgató, mint a Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium (6100 Kiskunfélegyháza, Petőfi S. u. 2/A, OM azonosító: 036410/027) intézmény képviseletére jogosult személy nyilatkozom, hogy a fenn nevezett intézményben a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. 12.§ értelmében az intézmény 2025. augusztus 29-én módosított Szakmai Programja a fenntartóra nem hárít többletköltséget.

Dátum: 2025. augusztus 29.

…….…….
Rózsa Pál Csaba
igazgató

Nyilatkozat
(fenntartó)
A fenntartó képviseletében a Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola a és Kollégium Szakmai programját a szakképzéséről szóló 2019. évi LXXX. 32. § alapján jóváhagyom.
Dátum: ……

P.H.

……
fenntartó

1. sz. melléklet

Érettségi vizsga témakörei

Érettségi vizsga témakörei a 2024-es vizsgakövetelmények szerint

Tantárgy:	**Témakörök:**
Magyar nyelv	- Kommunikáció - A magyar nyelv története - Ember és nyelvhasználat - A nyelvi rendszer - A szöveg - A retorika alapjai - Stílus és jelentés - Digitális kommunikáció
Magyar irodalom	- Életművek a magyar irodalomból. Kötelező szerzők - Szerzők, művek, korszakok a régi magyar irodalomból a 18. század végéig - Portrék, metszetek, látásmódok a 19-20. század magyar irodalmából

	- Metszetek a 20. századi délvidéki, erdélyi, felvidéki és kárpátaljai irodalomból - Művek a kortárs magyar irodalomból - Művek a világirodalomból - Színház és dráma - Az irodalom határterületei VAGY Regionális irodalom
Történelem	- Az ókor - A középkor - A kora újkor - Az újkor - A világháborúk kora - A hidegháború kora - A jelenkor
Matematika	- Halmazok - Matematikai logika - Kombinatorika - Gráfok - Alapműveletek - A természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek - Racionális és irracionális számok - Valós számok - Hatvány, gyök, logaritmus - Betűkifejezések - Arányosság - Egyenletek, egyenletrendszerek, egyenlőtlenségek, egyenlőtlenség-rendszerek - Középértékek, egyenlőtlenségek - A függvény - Egyváltozós valós függvények - Sorozatok - Az egyváltozós valós függvények analízisének elemei - Elemi geometria - Geometriai transzformációk - Síkbeli és térbeli alakzatok - Vektorok síkban és térben - Trigonometria - Koordinátageometria - Kerület, terület - Felszín, térfogat - Leíró statisztika - A valószínűség-számítás elemei
Angol (B1 szint)	- Személyes vonatkozások, család

	- Ember és társadalom - Környezetünk - Az iskola - A munka világa - Életmód - Szabadidő, művelődés, szórakozás - Utazás, turizmus - Tudomány és technika - Gazdaság
Német (B1 szint)	- Személyes vonatkozások, család - Ember és társadalom - Környezetünk - Az iskola - A munka világa - Életmód - Szabadidő, művelődés, szórakozás - Utazás, turizmus - Tudomány és technika - Gazdaság
Testnevelés	Elmélet: - Az olimpiai mozgalom létrejötte, célja, feladatai; magyar sportsikerek - A harmonikus testi fejlődés - A testmozgás, a sport szerepe az egészséges életmód kialakításában, és a személyiség fejlesztésében - A motoros képességek szerepe a teljesítményben - Gimnasztikai ismeretek - Atlétika - Torna - Zenés-táncos mozgásformák - Küzdősportok, önvédelem - Úszás - Testnevelési és sportjátékok - Alternatív környezetben űzhető sportok és mozgásformák Gyakorlat: - Gimnasztika - Atlétika: - futások, ugrások, dobások - Torna: - talaj, szekrényugrás, felemáskorlát, gerenda, ritmikus gimnasztika, talaj, szekrényugrás, gyűrű, nyújtó, korlát, aerobik - Küzdősportok, önvédelem

	- Úszás - Testnevelési és sportjátékok- kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, röplabdázás
Biológia	- Bevezetés a biológiába - Egyed alatti szerveződési szint - Az egyed szerveződési szintje - Az emberi szervezet - Egyed feletti szerveződési szintek - Öröklődés, változékonyság, evolúció
Digitális kultúra	- Szövegszerkesztés - Számítógépes grafika és képszerkesztés - Bemutatókészítés - Táblázatkezelés - Adatbázis-kezelés - Publikálás a világhálón - Algoritmizálás, adatmodellezés - A programozás eszközei
	-
	-

2. sz. melléklet

SÜTŐ- ÉS CUKRÁSZIPARI TECHNIKUS SZAKMA

1. A szakma alapadatai

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar

1.2 A szakma megnevezése: Sütő- és cukrászipari technikus

1.3 A szakma azonosító száma: 5 0721 05 13

1.4 A szakma szakmairányai: −

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar

1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: − 1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):

1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 5 éves technikumi oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.

1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.

1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: -, Technikumi oktatásban: 245 óra, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 160 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

2. A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Sütő- és cukrászipari üzemekben az élelmiszer nyersanyagainak minőségi és mennyiségi átvételét, vizsgálatát, feldolgozását, tárolását és csomagolását végzi, illetve felügyeli ezeket a tevékenységeket. Munkája során különböző kenyereket, péksüteményeket, finom pékárukat, uzsonna-, kikészített- és teasüteményeket állít elő, fagylaltokat, parfékat, pohárkrémeket, bonbonokat készít, egyszerű- és különleges díszítőműveleteket végez. Feladatai közé tartozik a termelés szervezése, irányítása, a technológiák pontos, minőségi elvárásoknak megfelelő megvalósítása. Közreműködik a minőségbiztosítási rendszerek kialakításában, működtetésében, valamint a termékfejlesztésben. Munkáját a gazdaságossági elvek, minőségbiztosítási,

élelmiszerhigiéniai, technológiai, tűz- munka-, baleset- és környezetvédelmi és egyéb vonatkozó előírások betartásával végzi.

3. A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

Szakma megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése
Sütő- és cukrászipari technikus	3113	Élelmiszer-ipari technikus
	5135	Cukrász
	7114	Pék, édesipari termék-gyártó

4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

4.1 Iskolai előképzettség:

Alapfokú iskolai végzettség

4.2 Alkalmassági követelmények

4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat a szakirányú oktatás megkezdése előtt: szükséges

5. A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

5.1 Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

- alapvető fizikai mennyiségeket mérő eszközök (hossz-, tömeg-, térfogat-, hőmérséklet-, sűrűségmérő eszközök)
- alapvető általános gépelemek
- alapvető élelmiszeripari gépek (nyersanyagtárolók, osztályozó-, tisztító-, aprító-, keverő-, töltő-, csomagoló-, termikus gépek)
- munkavédelmi eszközök

5.2 Eszközjegyzék szakirányú oktatásra

- nyersanyagtárolás eszközei
- mérlegek
- lisztszita
- vízhűtők, vízkeverők, jégkása vagy jégdara készítők,
- munkaasztalok (fém, fa, gránit, márvány)
- dagasztógépek
- krémkeverő és habverő gépek
- tésztaosztó gépek
- süteménytészta osztó-gömbölyítő
- kiflisodró gép
- tésztanyújtó gép
- kelesztők, hűtő-kelesztők, sokkolók, kelesztő eszközök
- kemencék, sütők

− melegítő berendezések: tűzhelyek, mikrohullámú sütők, csokoládémelegítő, csokoládétemperáló, karamell-lámpa − hűtők és fagyasztók, sokkoló

− fagylaltgép, fagylalttároló,

− zsemlemorzsa daráló

− sütő- és cukrászipari munkaeszközök, kéziszerszámok

− késztermék tárolók

− csomagolóeszközök

− tehermozgató eszközök

− egyéni védőeszközök

6. Kimeneti követelmények

6.1 Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatás olyan általános és széleskörű tudás és képesség megszerzését biztosítja, ami szükséges és hasznos minden élelmiszeripari ágazati szakmában betöltött munkakör esetén. Az alapoktatás végén a tanulók rálátnak az élelmiszeripari ágazat minden fontos részterületére, ezért megalapozott döntést hozhatnak a szakma kiválasztásánál. Irányítással élelmiszer-feldolgozási alapműveleteket végez: tárol, osztályoz, tisztít, aprít, kever, termikus műveletek végez (hűt, fagyaszt, főz, süt), csomagol. Felismeri és csoportosítja az élelmiszeripar nyersanyagait, azonosítja, hogy mely iparágak használják fel azokat. Rendelkezik az élelmiszer-előállításhoz szükséges műszaki alapismeretekkel: felismeri az élelmiszeriparban használatos szerkezeti anyagokat (fémek és nemfémek), 3D makett alapján vetületi ábrát készít geometriai alapelemekről (téglatest, henger, kúp), felismeri az alapvető gépelemeket (kötő gépelemek, hajtáselemek). Laboratóriumi alapműveleteket végez (tömegmérés, térfogatmérés, oldatkészítés, sűrűségmérés). Ágazathoz kapcsolódó alapszámításokat végez (százalék, aránypár). Ismeri és betartja a munkahelyi tűz-, munka-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat. Ismeri és betartja a személyi- és az élelmiszer-előállítás higiéniai követelményeit.

6.2 Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Csoportokba rendezi az élelmiszeripari nyersanyagokat.	Alapszinten ismeri az élelmiszeripar növényi és állati eredetű nyersanyagait.	A munkavégzés során törekszik a pontosságra, szakszerűségre. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	
2	Munkáját a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályok betartásával végzi.	Alapszinten ismeri a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályokat.		

3	Élelmiszeripari alapműveleteket végez.	Alapszinten ismeri a tisztítás, aprítás, keverés, osztályozás, csomagolás, hőkezelés műveleteit.		Irányítás mellett végzi munkáját. Magára nézve kötelezőnek tartja a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi előírásokat. Felelősséget vállal saját munkájáért.
4	Kiválasztja az élelmiszeripari munkavégzéshez szükséges szerkezeti anyagokat.	Ismeri az alapvető szerkezeti anyagokat (fémek, nemfémek).		
5	Kiválasztja az alapvető kötő gépelemeket.	Ismeri a csavarokat, ékeket, reteszeket, szegecseket.		
6	Alapvető ágazati méréseket végez.	Ismeri a tömeg, hosszúság, térfogat, hőmérséklet, sűrűség fogalmát, mértékegységeit, mérésének módját és mérőeszközeit.		
7	Egyszerű mértani makettekről vetületi ábrát készít.	Alapszinten ismeri a műszaki ábrázolást.		
8	Az élelmiszeripari termékek előállításához szükséges eszközöket, anyagokat kiválasztja, előkészíti.	Alapszinten ismeri a termékek előállításához szükséges anyagokat, eszközöket.		

6.3 Szakirányú oktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Átveszi, majd szakszerűen raktározza, tárolja a sütő- és cukrászipari nyersanyagokat.	Ismeri a nyersanyagok átvételének módját, az átvétellel kapcsolatos adminisztrációs feladatokat. Megnevezi a raktárak fajtáit, tudja a raktárakkal szemben támasztott követelményeket, a sütő- és cukrászipari nyersanyagok szakszerű	Törekszik a nyersanyagok átvételénél a pontosságra, a raktározásnál, tárolásnál a nyersanyagok minőségének és menynyiségének a megóvására.	Önállóan átveszi, illetve felügyeli a nyersanyagok átvételét, dönt az esetleges kifogásolásról. Felelősséget vállal a nyersanyagok szakszerű raktározásáért, tárolásáért.

		tárolásának szabályait.		
2	Kiválasztja a termékek készítéséhez szükséges nyersanyagokat, megvizsgálja azok felhasználhatóságát, elvégzi a szükséges előkészítő műveleteket.	Ismeri a sütő- és cukrászipari nyersanyagokat, azok tulajdonságait, felhasználásuk módjait, az előkészítésük műveleteit.	Elfogadja a szakmaetikai elveket, a fogyasztó egészségét veszélyeztető nyersanyagokat nem használ fel. Belátja az előkészítő műveletek fontosságát.	Döntést hoz a nyersanyagok felhasználhatóságával kapcsolatban. Önállóan előkészítő műveleteket végez, illetve felügyeli az előkészítő műveleteket.
3	Elkészíti a sütő- és cukrászipari félkész termékeket, szakszerűen tárolja, felhasználja azokat.	Megnevezi a sütő- és cukrászipari félkész termékeket, ismeri azok tulajdonságait, az elkészítésük és felhasználásuk módjait.	Elkötelezett a szakmája iránt, elfogadja a szakmaetikai elveket. Nyitott a termékgyártással kapcsolatos új ismeretekre, technológiai megoldásokra. Szem előtt tartja a - nemzetközi irodalom tanulmányozása adta - fejlődési lehetőségeket. Törekszik arra, hogy tájékozott legyen az egyes technológiák és eszközök hatékonyságának jellemzőiről, energiafo-	Önállóan félkész termékeket készít, illetve felügyeli azok előállítását. A félkész termékek előállításával, felhasználásával kapcsolatban új megoldásokat kezdeményez.
4	Elkészíti a sütő- és cukrászipari tésztákat, felméri és megelőzi a tészták készítése során elkövethető hibákat. Az elkészült tésztát - a termékek készítése során - felhasználja.	Ismeri a sütő- és cukrászipari tészták jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát, az elkövethető hibákat, és azok megelőzését. Tudja, hogy az elkészült tésztának milyen felhasználási lehetőségei vannak.		Önállóan sütő- és cukrászipari tésztákat készít, illetve felügyeli azok előállítását. Korrigálja a tésztakészítés során elkövetett esetleges hibákat.

			gyasztá-sukról, környezeti hatásukról. Fontosnak tartja ezen	

5	Kenyereket, péksüteményeket, finom pékárukat készít. Sütő – és cukrászipari díszmunkát készít. Legalább egy idegen nyelven sütő techno-lógiai leírásokat olvas, értelmez.	Ismeri a kenyerek, péksütemények, finom pékáruk jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát. Ismeri a sütő- és cukrászipari díszmunka anyagait, készítésük fogásait.	jellemzők ismeretét, javaslatot tud tenni az alternatívák közötti választásra.	Önállóan sütőipari termékeket készít, illetve felügyeli azok előállítását. A termékgyártás technológiájával kapcsolatban önálló döntéseket hoz. Képes az önellenőrzésre és mások ellenőrzésére, a hibák önálló javítására.
6	Egyedi táplálkozási igényeket kielégítő, hagyományőrző- és tájjellegű termékeket készít.	Ismeri az egyedi táplálkozási igényeket kielégítő, ha-gyományőrző- és a tájjellegű termékek jellemzőit, elkészí-tésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát.		
7	Zsemlemorzsát készít.	Ismeri a zsemlemorzsa készítésének műveleteit, az al-kalmazott gyártástechnológiát, a zsemlemorzsa minőségi követelményeit.		

8	Sütőipari félkész- és készterméket fagyaszt, kelesztést késleltet.	Ismeri a sütőipari félkész- és késztermékek szakszerű fagyasztásának módját, a késleltetett kelesztés jellemzőit, megvalósítását.		Önállóan félkész- és készterméket fagyaszt, illetve felügyeli azok fagyasztását. Önállóan kelesztést késleltet, illetve felügyeli a késleltetett kelesztést.
9	Uzsonna-, kikészített- és teasüteményeket készít. Legalább egy idegen nyelven cukrász technológiai leírásokat olvas, értelmez.	Ismeri az uzsonna-, kikészített- és teasütemények jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát, az elkövethető hibákat, és azok megelőzését. Ismeri a nemzetközi cukrászati trendeket.		Önállóan cukrászsüteményeket készít, illetve felügyeli azok készítését.
10	Irányítja a sütő- és cukrászipari termékkészítés során lejátszódó mikrobiológiai folyamatokat.	Ismeri a mikroorganizmusok általános jellemzőit, életfeltételeit, életjelenségeit, a sütő- és cukrásziparban előforduló mikroorganizmusokat, azok technológiában betöltött szerepét.	Belátja a káros és a hasznos mikroorganizmusok ismeretének fontosságát.	Döntést hoz az egyes technológiai paraméterekről, a káros mikrobák visszaszorítása, a hasznos mikrobák tevékenységének támogatása érdekében.

11	Fagylaltokat, fagylalt kelyheket, parfékat és pohárkémeket készít. Az elkészült termékeket szakszerűen tárolja.	Ismeri a fagylaltok, parfék és pohárkrémek jellemzőit, nyersanyagait, azok minőségre gyakorolt hatásait. Tudja az elkészítésük műveleteit, az elkövethető hibákat, és azok megelőzését, a betartandó higiéniai szabályokat. Ismeri a fagylaltok, fagylaltkelyhek, parfék és pohárkémek fajtáit.	Elkötelezett a minőségi, kézműves fagylaltok készítése iránt.	Önállóan hidegcukrászati termékeket készít, illetve felügyeli azok készítését.
12	Különböző bonbonfajtákat készít, csokoládét temperál.	Ismeri a bonbonok általános jellemzőit, nyersanyagait, egyes csoportjait, a bonbonfajták készítésének műveleteit. Tudja a csokoládé temperálásának célját, módszereit.	Igényes munkára törekszik. Érdeklődik a torta trend, illetve a bonbonkészítés újdonságai iránt. Idegen nyelven is tájékozódik az új, nemzetközi trendekről.	Önállóan bonbont készít, illetve felügyeli azok készítését. A bonbonfajtákkal kapcsolatban kreatív ötletei vannak.
13	A napi termékek esetében egyszerű díszítő műveleteket végez. Különböző alkalmakra dísztortát tervez és kivitelez. A díszítés témához kapcsolódóan legalább egy idegen nyelven szakirodalmat olvas, értelmez.	Ismeri az egyszerű- és különleges díszítés műveleteit, nyersanyagait, módszereit.		Önállóan díszítő műveleteket végez, illetve felügyeli a díszítés műveletét. A díszítésben alkotó módon vesz részt, kreatív ötletei vannak.
14	Kiválasztja a megfelelő csomagolást, a jogszabályoknak megfelelően jelöli a terméket.	Ismeri a korszerű csomagolással szemben támasztott követelményeket, a csomagolás típusait, a jelölés jogi szabályozását, elemeit.	Törekszik az igényes csomagolásra. Belátja a termék jelölésének fontosságát.	Önállóan termékcsomagolást, jelölést végez, illetve felügyeli ezeket a műveleteket.

15	Sütő- és cukrászipari nyersanyag- és készter-mék minőségellenőrző vizsgálatokat végez, a mérési eredményeket értékeli.	Ismeri a sütő- és cukrászipari nyers-anyagok és késztermékek minőségi követelményeit, a minőségellenőrzést szolgáló vizsgálatokat.	Belátja a minőségellenőrző vizsgálatok alkalmazásának fontosságát.	Önállóan minőségellenőrző vizsgálatokat végez, illetve felügyeli ezeket a vizsgálatokat. A mérési eredményeket önállóan értékeli.

16	Munkája során alkalmazza a sütő- és cukrászipar jó higiéniai gyakorlatát.	Ismeri a sütő- és a cukrászipar jó higiéniai gyakorlatát.	Belátja a higiéniai szabályok betartásának fontosságát.	Másokkal együttműködve felügyeli a termékgyártás higiéniáját.
17	HACCP elvein alapuló eljárásokat alkal-maz, offline és online HACCP dokumentumokat vezet.	Ismeri a HACCP rendszer alapelveit, alkalmazásának módját, dokumentumait, az online HACCP (eHACCP) adta lehetőségeket.	Belátja a HACCP rendszer alkalmazásának fontosságát, a dokumentumokat pontosan vezeti. Szem előtt tartja a digitalizáció adta lehetőségeket.	Önállóan HACCP dokumentumokat vezet, illetve felügyeli ezeknek a dokumentumoknak a vezetését.
18	A sütő- és cukrászipari termékeket a ter-mékkészítésre vonatkozó EU-s és hazai jogszabályok betartásával készíti.	Ismeri a sütő- és cukrászipari ter-mékkészítésre vonatkozó hatályos EU-s és hazai jogszabályokat.	Folyamatosan nyomon követi a mun-kaköréhez kapcsolódó jogszabályokat, azok változásait.	Munkáját tudatosan, a vonatkozó jogszabályok ismeretében végzi, fele-lősséget vállal saját munkájáért.

19	A termékek készítéséhez szükséges munkaeszközöket, gépeket, berendezéseket balesetmentesen használja, kezeli, üzemelteti, elvégzi a szükséges tisztítási feladatokat. Munkája során betartja a gépek, berendezések, munkaeszközök biztonsági és egészségügyi követelményeit.	Ismeri az egyes munkaeszközök felhasználásának területeit, balesetmentes használatát, higiéniai követelményeit. Ismeri a sütő- és cukrászipari gépek és berendezések feladatát, működési elvét, kezelésének, üzemeltetésének, tisztításának módját. Ismeri a gépek, berendezések, munkaeszközök biztonsági és egészségügyi követelményeit.	Nyitott az új technikai megoldásokra.	Önállóan és szakszerűen munkaeszközöket használ, gépeket kezel, berendezéseket üzemeltet, tisztít.
20	Alkalmazza a helyes táplálkozás alapelveit a termékek összetételének meghatározása során. Kiszámolja a termékek tápértékét, alkalmazza a termékek jelölésére vonatkozó szabályokat.	Ismeri a helyes táplálkozás alapelveit, a helytelen táplálkozás következményeit. Megnevezi az allergiát vagy intoleranciát okozó anyagokat. Tudja a tápérték számításának módját, jelölését. Ismeri a tápértékszámító program használatának módját.	Nyitott a táplálkozástudománnyal kapcsolatos új ismeretekre. Törekszik az egészségtudatos termékek előállítására.	Önállóan tápértéket számít. Javaslatokat fogalmaz meg az egészséges termékek összetételével, készítésével kapcsolatban.
21	Sütő- és cukrászipari termékfejlesztést végez.	Ismeri a sütő- és cukrászipari termékek fejlesztésének területeit, lehetőségeit.	Érdeklődik a termékfejlesztés lehetőségei iránt. Kész a közös munkára, csoportmunkában a kooperatív hozzáállás jellemzi.	Másokkal együttműködve termékfejlesztést végez. A termékfejlesztésben alkotó módon vesz részt, kreatív ötletei vannak.

22	Bekapcsolódik a minőségbiztosítási rendszerek kiépítésébe, minőségbiztosítási dokumentumokat vezet.	Ismeri a minőségbiztosítási rendszerek kiépítésének lépéseit, a minőségbiztosítási dokumentumokat.	Elkötelezett a vállalkozás minőségügyi céljainak megvalósításában.	Vezetői irányítással részt vesz a minőségbiztosítási rendszerek kiépítésében, a dokumentumok vezetésében.
23	Az termeléshez kapcsolódó alapvető gazdálkodási számításokat végez.	Ismeri a bevételekkel, a jövedelmezőséggel, az árképzéssel, a készletgazdálkodással, és az elszámoltatással kapcsolatos gazdálkodási számításokat.	Törekszik a pontos, hibátlan gazdálkodási számításokra.	Másokkal együttműködve gazdálkodási számításokat végez.
24	Gyártmánylapot, anyaghányadnyilvántartást készít.	Ismeri a gyártmánylap és az anyaghányadnyilvántartás készítésének módját. Ismeri a gyártmánylapkészítő program használatának módját.		Önállóan gyártmánylapot, anyaghányadnyilvántartást készít.
25	Az üzemi terméköszszetételek alapján nyersanyagszükségletet számol.	Ismeri a nyersanyagszámítás módját, a pékségi program (sütőipari szoftver) helyes használatát.		Önállóan nyersanyagszükségletet számít.
26	Vállalkozást indít és működtet.	Ismeri a vállalkozás indításának módját, a vállalkozási formákat, a vállalkozás működőképességének legfontosabb feltételeit. Tudja az elektronikus ügyintézés menetét.	Nyitott a vállalkozásokkal kapcsolatos új ismeretekre.	A lehetőségek ismeretében döntést hoz a vállalkozás formájával kapcsolatban. A vállalkozást működteti, a szabályos működtetésért felelősséget vállal.

27	Szakszerűen kezeli a sütő- és cukrászipari melléktermékeket és hulladékokat.	Ismeri a sütő- és cukrászipari melléktermékek és hulladékok kezelésének szabályait.	Törekszik a szelektív hulladékgyűjtésre. Belátja a környezetvédelem fontosságát.	Önállóan kezeli a sütő- és cukrászipari melléktermékeket és hulladékokat, illetve felügyeli azok kezelését.

7. Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

7.1 Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

7.2 Írásbeli vizsga

7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari alapismeretek**

7.2.2 A vizsgatevékenység leírása

- Az élelmiszeripari nyersanyagok csoportosítása és jellemzése 50% - Munkavédelmi, tűzvédelmi, higiéniai alapismeretek 50%

A feladatsornak legalább 20 feladatot kell tartalmaznia.

Az írásbeli feladat típusok:

- tesztfeladatok, ahol csak egy jó válasz lehetséges, és legalább négy válaszlehetőséget kell megadni (a tesztfeladatok aránya az összes feladathoz képest 50%)
- feleletválasztó feladatok a lehetséges válaszok felsorolásával (a feladatok aránya az öszszes feladathoz képest 30%)
- rövidválaszos feladatok (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 20%)

7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

7.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 20%

7.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: értékelési útmutató alapján

7.2.5.1 Az értékelés százalékos formában történik.

7.2.5.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 31%-át elérte.

7.3 Gyakorlati vizsga

7.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari ágazati alapgyakorlat**

7.3.2 A vizsgatevékenység leírása **Komplex gyakorlati vizsgafeladat**

A komplex vizsgafeladatnak alkalmasnak kell lennie az alábbi tanulási eredmények mérésére és értékelésére.

Élelmiszeripari alapműveletet végez, melynek során:

− anyagokat kiválaszt,

− a rendelkezésére bocsátott receptúra alapján anyagszükségletet számol és mér, − anyagokat, eszközöket előkészít,

− élelmiszeriparban használt anyagok egyes fizikai vagy kémiai tulajdonságait méri, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,

− élelmiszeriparban használt munkadarabot, félkész- vagy késztermékét állít elő, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,

− meghatározott munkaműveleteket hajt végre.

A szakképző intézmény – saját lehetőségeinek figyelembevételével - a fenti tevékenységek közül legalább négyet tartalmazó tételsort állít össze.

7.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

7.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 80%

7.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

− a megadott művelet szakszerű elvégzése 30%

− a munkavégzéshez szükséges eszközök, gépek szakszerű használata 30%

− a megadott műveleti sorrend betartása 10%

− a mérés pontossága 10%

− a munkavégzés esztétikája 10% − a munka-, tűzvédelmi és higiéniai szabályok betartása 10%

Az értékelés százalékos formában történik.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 60%-át elérte.

7.4 Alapvizsgával betölthető munkakör FEOR száma

Ágazati alapoktatás megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**	**Alapvizsgával betölthető munkakör(ök), tevékenységek**
-	-	-	-

7.5 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: −

8. A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

8.1 Szakma megnevezése: **Sütő- és cukrászipari technikus**

8.2 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.2.1. A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.2.2.Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.2.3.Szakmához kötődő további sajátos követelmények: −

8.3 Központi interaktív vizsga

8.3.1 A vizsgatevénység megnevezése: **Sütő- és cukrászipari technikus szakmai ismeret**

8.3.2 A vizsgatevékenység leírása

A vizsgatevékenység az alábbi tanulási eredményeket méri:

1. **Sütőipari termékkészítés:** sütőipari termékek (kovászos kenyerek, péksütemények, finom pékáruk, zsemlemorzsa) gyártástechnológiája, a gyártás műveletei, az egyes műveletek célja, feltételei, technikai megoldásai, a műveletek során lejátszódó folyamatok, a késztermékek minőségi követelményei, csomagolásra és a termékek jelölésére vonatkozó előírások.
2. **Cukrászipari termékkészítés:** cukrászipari termékek (uzsonna-, kikészített-, teasütemények, fagylaltok, parfék, pohárkrémek, bonbonok) készítésének műveletei, a hozzájuk tartozó félkész-termékek előállítása.
3. **Sütő- és cukrászipari gépek, berendezések:** a sütő- és cukrászipari gépek, berendezések feladata, működési elve, kezelése, illetve üzemeltetése, tisztítása, munkavédelmi előírásai.

A feladatok között szerepelnie kell:

- igaz-hamis állítások eldöntése,
- feleletválasztás (egyszeres és többszörös),
- technológiai lépések helyes sorrendbe állítása,
- egymáshoz rendelés (párosítás),
- mondatkiegészítés (hiányos szöveg kiegészítése),
- csoportosítás,
- kép (termék és/vagy eszköz és/vagy alkatrész és/vagy táblázat és/vagy ábra és/vagy géprajz és/vagy folyamatábra felismerése és/vagy hiányos elemeinek kitöltése (nem az ábrán, rajzon, táblázatban, hanem az azokon található, hiányzó helyekre illeszkedő, különálló válaszlehetőségek megjelölésével).

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 120 perc

8.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20%

8.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik. A három tanulási egységből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg:

1. **Sütőipari termékkészítés:** sütőipari termékek (kenyerek, péksütemények, finom pékáruk, zsemlemorzsa) gyártástechnológiája, a gyártás műveletei, az egyes műveletek célja, feltételei, technikai megoldásai, a műveletek során lejátszódó folyamatok, a késztermékek minőségi követelményei (40%)
2. **Cukrászipari termékkészítés:** cukrászipari termékek (uzsonna-, kikészített-, teasütemények, fagylaltok, parfék, pohárkrémek, bonbonok) készítésének műveletei, a hozzájuk tartozó félkész-termékek előállítása (40%)
3. **Sütő- és cukrászipari gépek, berendezések:** a sütő- és cukrászipari gépek, berendezések feladata, működési elve, kezelése, illetve üzemeltetése, tisztítása, munkavédelmi előírásai (20%)

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.4 Projektfeladat

8.4.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Sütő- és cukrászipari technikus projektfeladat**

8.4.2 A vizsgatevékenység leírása

A projektfeladat 3 vizsgarészből áll:

A) vizsgarész: Portfólió
B) vizsgarész: Sütőipari termékek és díszmunka készítése, bemutatása és szakmai beszélgetés
C) vizsgarész: Cukrászipari termékek és díszmunka készítése, bemutatása és szakmai beszélgetés

A) vizsgarész: Portfólió

A portfólió részei:

A portfólió egy rendezett dokumentum, amely 6 részből áll.

1. **bemutatkozás**
2. **célkitűzés**
3. **szakmai dokumentumok gyűjteménye:** a vizsgázó tudását, teljesítményét, fejlődését, attitűd tulajdonságait, felelősségét bemutató bármilyen szöveges, fotós, animációs, filmes, prezentációs elemeknek a gyűjteménye. Közvetlenül a szakmai munkához köthető dokumentumok az oktatói, képzőhelyi dicséretek, versenyeredmények, elkészített produktumok fényképei, projektmunka folyamatát bemutató dokumentumok, szakmához köthető rendezvények, kiállítások, múzeumlátogatások dokumentálása. A portfóliónak tartalmaznia kell a vizsgázó által legalább egy idegen nyelven tanulmányozott idegen nyelvű szakmai dokumentumot.
4. **gazdasági számítási feladat:** egy konkrét termék fogyasztói árának kiszámítása, a számítás levezetése, rendelkezésre bocsátott nyersanyag-, bér- és előállítási költségek alapján
5. **tápérték számítási feladat:** egy konkrét termék tápértékének kiszámítása rendelkezésre bocsátott receptúra és nyersanyagtápérték alapján

6. **összegzés:** annak összefoglalója, hogy a portfólió tartalma miben szolgálja a vizsgázó szakmai fejlődését.

A portfólió formai követelményei:

− Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret, másfeles sortávolság, sorkizárás, 2,5 cm-es margó.

− A dokumentumokban szereplő táblázatok, ábrák, fényképek, animációk, filmes elemek forrását jelölni kell.

− A dokumentumok készítéséhez felhasznált forrásokat (könyvek, folyóiratok, internetes források, egyéb források) a dokumentum végén fel kell tüntetni.

A portfólió formája, hitelesítése:

A portfólió elektronikus vagy írott formában készült dokumentáció, amelyet a szakképző intézmény által biztosított felületen, vagy egyéb, a szakképző intézmény által meghatározott módon tárol a vizsgázó. A dokumentumok valódiságát a szakmai oktatást végző intézménynek hitelesíteni kell a vizsgát megelőzően.

A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő:

A technikumi szakmai oktatás esetén a 11-13. évfolyam, kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés esetében a 13. évfolyam. Félévenként legalább egy, a szakmai munkához köthető dokumentum elkészítése szükséges.

B) vizsgarész: Sütőipari termékek és díszmunka készítése, bemutatása és szakmai beszélgetés

A következő vizsgafeladatok közül két feladat és egy sütőipari díszmunka készítésének végrehajtása: 1. A rendelkezésre bocsátott, vagy saját anyagösszetétel segítségével kenyérfélék gyártása, kovászos tésztakészítési eljárással, többféle tömegben és alakkal, az elkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése

vagy

2. A rendelkezésre bocsátott, vagy saját anyagösszetétel segítségével, egy adott tésztacsoportból péksütemények gyártása, legalább háromféle tömeggel vagy alakkal, az elkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése vagy 3. A rendelkezésre bocsátott, vagy saját anyagösszetétel segítségével, egy adott tésztacsoportból finom pékáruk gyártása, legalább kétféle tömeggel vagy alakkal, az elkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése vagy 4. A rendelkezésre bocsátott, vagy saját anyagösszetétel segítségével, egyedi táplálkozási igényt kielégítő termék gyártása, az elkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése A díszmunkával kapcsolatos elvárások: Csak élelmi anyagok felhasználásával készülhet.

Minimum 30cm * 30cm széles * 30 cm magas, maximum 40 cm * 40 cm széles *60 cm magas méretben.

A vizsgabizottság előírhatja, hogy a vizsgán a vizsgázó a díszmunka egy kijelölt részének elkészítését bemutassa.

A díszmunka valódiságát (azt, hogy a vizsgázó önálló munkájának eredménye) - a szakmai oktatást végző intézménynek hitelesíteni kell a vizsgát megelőzően.

A vizsgaközpont több vizsgafeladatot állít össze úgy, hogy a feladatsor a fenti termékcsoportok mindegyikét lefedje.

A feladatokat úgy kell összeállítani, hogy mindegyikben szerepelnie kell kovászos eljárással készült kenyérnek, és mellé vagy péksüteménynek, vagy finompékárunak vagy egyedi táplálkozási igényt kielégítő terméknek.

Az összeállított vizsgafeladatok közül a vizsgázó egyet véletlenszerűen kiválaszt, és azt önállóan végrehajtja.

A munka során kiszámolja a termékek készítéséhez szükséges nyersanyagokat, elvégzi a szükséges előkészítő műveleteket.

Elkészíti a szükséges félkész termékeket, tésztákat, majd azok felhasználásával késztermékét állít elő.

A termékek előállítása során kovászpótló készítmény, élelmiszer imitátumok felhasználása nem megengedett.
A rendelkezésére álló gépeket és berendezéseket - a munkavédelmi előírások betartásával - üzemelteti, munkáját a higiéniai- és élelmiszerbiztonsági szabályok figyelembevételével végzi. Az elkészült terméket - a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően - minősíti, tömeg- és érzékszervi vizsgálatot végez.

A termék gyártásával kapcsolatban szakmai beszélgetést folytat.

Munkája során alapvető minőségbiztosítási paramétereket (alkalmazott technológiai paramétereket) rögzít a rendelkezésére bocsátott nyomtatványon.

A sütőipari díszmunkát a vizsgázó a képzés utolsó évében készíti el, majd azt a vizsgán bemutatja.

C) vizsgarész: Cukrászipari termékek és díszmunka készítése, bemutatása és szakmai beszélgetés

Meghatározott darabszámban, a rendelkezésre bocsátott vagy saját anyaghányad segítségével kétféle cukrászipari termék és egy díszmunka készítése, az elkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása.

A kétféle cukrászipari termék készítése az alábbiak szerint történik:

- egy uzsonna- vagy teasütemény, és egy hagyományos torta készítése;

- egy uzsonna- vagy teasütemény, és egy szelet vagy tekercs készítése;

- egy uzsonna- vagy teasütemény, és egy minyon vagy desszert vagy csemege készítése;

- egy uzsonna- vagy teasütemény, és egy krémes termék készítése;

- egy uzsonna- vagy teasütemény, és egy tejszínes torta vagy különböző állagú rétegekből álló torta készítése;

- egy uzsonna- vagy teasütemény, és egy tejszínes szelet vagy tejszínes desszert vagy monodesszert készítése.

A vizsgaközpont - a fentiek figyelembevételével - olyan feladatsort állít össze, amely lefedi a felsorolt termékcsoportok mindegyikét. A vizsgázó a kihúzott feladata alapján egy feladatsor termékeit és a díszmunkát készíti el.

A díszmunka készülhet előzetesen betöltött tortára, vagy fa-, illetve hungarocell tortára, illetve elkészíthető egy torta méretének megfelelő marcipán lapra is.

A vizsgázó a munka során kiválasztja a termékek készítéséhez szükséges nyersanyagokat, megvizsgálja azok felhasználhatóságát, elvégzi a szükséges előkészítő műveleteket. Elkészíti a szükséges félkész termékeket, tésztákat, majd azok felhasználásával késztermékét állít elő. A termékek előállítása során élelmiszer imitátumok felhasználása nem megengedett. A rendelkezésére álló gépeket és berendezéseket - a munkavédelmi előírások betartásával - üzemelteti, munkáját a higiéniai- és élelmiszerbiztonsági szabályok figyelembevételével végzi. Az elkészült terméket - a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően - minősíti, érzékszervi vizsgálatot végez. A termék gyártásával kapcsolatban szakmai beszélgetést folytat.

8.4.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 660 perc

B **vizsgarész:** 300 perc, ezen belül a sütőipari termék készítéséhez kapcsolódó szakmai beszélgetés időtartama: 10 perc

C **vizsgarész:** 360 perc, ezen belül a cukrászipari termékek készítéséhez kapcsolódó szakmai beszélgetés időtartama: 10 perc

8.4.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%

8.4.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül: 10%
B) vizsgarész: értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül: 45%
C) vizsgarész: értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül: 45%

A) vizsgarész: Portfólió

− A szakmához köthető dokumentumok mennyisége, stílus (szakmai szóhasználat, nyelvhelyesség), formai kialakítás (képek, ábrák, korszerű ábrázolás-technikai eszközök alkalmazása), formai követelményeknek való megfelelés: 40%

− A vizsgázó tudása, teljesítménye, elért eredmények, legalább egy idegen nyelven, a szakmához köthető idegen nyelvű irodalom tanulmányozása: 40%

− A tanulási folyamat, kompetenciák fejlődésének bemutatása, attitűd tulajdonságok: 20% **B) vizsgarész: Sütőipari termékek és díszmunka készítése, bemutatása és szakmai beszélgetés:**

− A termékkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása: 10%

− Termékkészítés szakszerűsége: 30%

− Késztermék tömege, érzékszervi tulajdonságai: 35%

− Termékkészítés higiéniája, élelmiszerbiztonsági és munkavédelmi szabályok betartása: 10%

- Díszmunka készítésének szakszerűsége, megjelenés összbenyomása, kreativitás: 10%

- A szakmai beszélgetés százalékos aránya a vizsgarészen belül: 5%

C) vizsgarész: Cukrászipari termékek és díszmunka készítése, bemutatása és szakmai beszélgetés:

− Termékkészítés szakszerűsége: 35%

− Késztermék külső megjelenése, állaga, állománya, íze: 35%

− Termékkészítés higiéniája, élelmiszerbiztonsági és munkavédelmi szabályok betartása: 10%

− Díszmunka készítésének szakszerűsége, megjelenés összbenyomása, kreativitás: 15%

− A szakmai beszélgetés százalékos aránya a vizsgarészen belül: 5%

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarészből külön-külön elérte a megszerezhető pontszámok legalább 40 %-át.

8.5 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: - Központi interaktív vizsga: rendszergazda rendelkezésre állása.

- A projektfeladat időtartama alatt legyen jelen olyan technikai segítő, aki biztosítja a vizsga műszaki feltételeinek zavartalanságát.

- A projektfeladat időtartama alatt jelen lehet olyan segítő személyzet, akik az üzemi higiéniai feltételek biztosításában (pl. mosogatásban) közreműködnek.

8.6 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- nyersanyagtárolás eszközei
- mérlegek
- lisztszita
- vízhűtők, vízkeverők, jégkása vagy jégdara készítők,
- munkaasztalok (fém, fa, gránit, márvány)
- dagasztógépek
- krémkeverő és habverő gépek
- tésztaosztó gépek
- süteménytészta osztó-gömbölyítő
- kiflisodró gép
- tésztanyújtó gép
- kelesztők, hűtő-kelesztők, sokkolók, kelesztő eszközök • kemencék, sütők
- melegítő berendezések: tűzhelyek, mikrohullámú sütők, csokoládémelegítő, csokoládétemperáló, karamell-lámpa
- hűtők és fagyasztók, sokkoló
- fagylaltgép, fagylalttároló,
- zsemlemorzsa daráló
- sütő- és cukrászipari munkaeszközök, kéziszerszámok
- késztermék tárolók
- csomagolóeszközök
- tehermozgató eszközök
- egyéni védőeszközök

8.7 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: −

8.8 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%

8.9 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok:

A szakmai vizsgán hagyományos (nem programozható, szöveges információk tárolására és megjelenítésére nem alkalmas) számológép használata megengedett.

9. A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek:

A Projektfeladat vizsgatevékenység B) és a C) vizsgarészének végrehajtását két különböző napra kell megszervezni.

ÉLELMISZER-ELLENŐRZÉSI TECHNIKUS SZAKMA

1. A szakma alapadatai

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar

1.2 A szakma megnevezése: Élelmiszer-ellenőrzési technikus

1.3 A szakma azonosító száma: 5 0721 05 03

1.4 A szakma szakmairányai: -

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar

1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: -

1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):

1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 5 éves technikumi oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás

(közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.

1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.

1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: -, Technikumi oktatásban: 245 óra, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben : 160 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

2. A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Az élelmiszer-ellenőrzési technikus az élelmiszeripari nyers- és adalékanyagok, félkész- és késztermékek és csomagoló anyagaik, vagy az élelmiszerrel érintkezésbe kerülő eszközök, anyagok analitikai, mikrobiológiai, érzékszervi vizsgálatára és minősítésére vonatkozó mérési eljárások segítségével elvégzi az előírt vizsgálatokat. A mért adatokat elsődlegesen feldolgozza, értékeli, a kapott eredmények alapján a vizsgálati mintát minősíti. Munkája kiterjed a technológiai folyamatok ellenőrzésére is. Az élelmiszer-ellenőrzési technikus feladata, hogy az élelmiszerekben esetlegesen található kórokozókat, vegyi anyagokat, beleértve a növényvédő szer és állatgyógyszer maradékokat, az adalékanyagokat, az elszennyeződött környezetből bekerülő káros anyagokat kimutassa, szükség esetén emberi fogyasztásra alkalmatlannak minősítse a terméket. Fontosnak tartja az új technológiák eredményeinek megjelenését, figyelemmel kísérését, különös tekintettel a genetikailag módosított élelmiszerekre. Jól végzett munkája biztosíthatja a biztonságos élelmiszerek előállítását! Munkáját a gazdaságossági elvek, minőségbiztosítási, élelmiszerbiztonsági, élelmiszerhigiéniai, technológiai, tűz-munka- és környezetvédelmi és egyéb vonatkozó előírások betartásával végzi.

3. A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

Szakma megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**
Élelmiszer-ellenőrzési technikus	3113	Élelmiszer-ipari technikus

4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

4.1 Iskolai előképzettség:

Alapfokú iskolai végzettség

4.2 Alkalmassági követelmények

4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat a szakirányú oktatás megkezdése előtt: szükséges

5. A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

5.1 Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

- alapvető fizikai mennyiségeket mérő eszközök (hossz-, tömeg-, térfogat-, hő-, sűrűségmérő eszközök)
- alapvető általános gépelemek
- alapvető élelmiszeripari gépek (nyersanyagtárolók, osztályozó-, tisztító-, aprító-, keverő-, töltő-, csomagoló-, termikus gépek)
- munkavédelmi eszközök

5.2 Eszközjegyzék szakirányú oktatásra

- Mérőeszközök
- Analitikai, mikrobiológiai, érzékszervi, mintavételi vagy mintaelőkészítési laboratórium
- Egyéni védőeszközök
- Munkabiztonsági eszközök, felszerelések
- Vegyifülke, elszívó berendezés
- Szárítószekrény, izzítókemence

- Műszeres analitika eszközei, berendezései, műszerei
- Klasszikus analitika eszközei, berendezései
- Mikrobiológiai vizsgálatok eszközei, műszerei, berendezései
- Laboratóriumi gyors- és analitikai mérlegek
- Fagyasztó- és hűtőszekrények
- Tűzvédelmi és munkabiztonsági eszközök
- Sterilizáló berendezések
- Mikroszkóp
- Vegyszerek
- Érzékszervi vizsgálatok eszközei, berendezései
- Bírálati fülkék
- Érzékszervi vizsgálatokhoz szükséges használati eszközök
- Adatok gyűjtését és feldolgozását biztosító berendezések

6. Kimeneti követelmények

6.1 Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatás olyan általános és széleskörű tudás és képesség megszerzését biztosítja, ami szükséges és hasznos minden élelmiszeripari ágazati szakmában betöltött munkakör esetén. Az alapoktatás végén a tanulók rálátnak az élelmiszeripari ágazat minden fontos részterületére, ezért megalapozott döntést hozhatnak a szakma kiválasztásánál. Irányítással élelmiszer-feldolgozási alapműveleteket végez: tárol, osztályoz, tisztít, aprít, kever, termikus műveletek végez (hűt, fagyaszt, főz, süt), csomagol. Felismeri és csoportosítja az élelmiszeripar nyersanyagait, azonosítja, hogy mely iparágak használják fel azokat. Rendelkezik az élelmiszer-előállításhoz szükséges műszaki alapismeretekkel: felismeri az élelmiszeriparban használatos szerkezeti anyagokat (fémek és nemfémek), 3D makett alapján vetületi ábrát készít geometriai alapelemekről (téglatest, henger, kúp), felismeri az alapvető gépelemeket (kötő gépelemek, hajtáselemek). Laboratóriumi alapműveleteket végez (tömegmérés, térfogatmérés, oldatkészítés, sűrűségmérés). Ágazathoz kapcsolódó alapszámításokat végez (százalék, aránypár). Ismeri és betartja a munkahelyi tűz-, munka-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat. Ismeri és betartja a személyi- és az élelmiszer-előállítás higiéniai követelményeit.

6.2 Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Csoportokba rendezi az élelmiszeripari nyersanyagokat.	Alapszinten ismeri az élelmiszeripar növényi és állati eredetű nyersanyagait.	A munkavégzése során törekszik a pontosságra, szakszerűségre. Ellátja a munkaköréhez /szakmához kapcsolódó munka-, tűz-, baleset- és környe-	Irányítás mellett végzi munkáját. Magára nézve kötelezőnek tartja a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi előírásokat.
2	Munkáját a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályok betartásával végzi.	Alapszinten ismeri a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályokat.		

3	Élelmiszeripari alapműveleteket végez.	Alapszinten ismeri a tisztítás, aprítás, keverés, osztályozás, csomagolás, hőkezelés műveleteit.	zetvédelmi feladatokat.	Felelősséget vállal saját munkájáért.
4	Kiválasztja az élelmiszeripari munkavégzés-hez szükséges szerkezeti anyagokat.	Ismeri az alapvető szerkezeti anyagokat (fémek, nemfémek).		
5	Kiválasztja az alapvető kötő gépelemeket.	Ismeri a csavarokat, ékeket, reteszeket, szegecseket.		
6	Alapvető ágazati méréseket végez.	Ismeri a tömeg, hosszúság, térfogat, hőmérséklet, sűrűség fogalmát, mérték-egységeit, mérésé-nek módját és mérőeszközeit.		
7	Egyszerű mértani makettekről vetületi ábrát készít.	Alapszinten ismeri a műszaki ábrázolást.		
8	Az élelmiszeripari termékek előállításához szükséges eszközöket, anyagokat kiválasztja, előkészíti.	Alapszinten ismeri a termékek előállításához szükséges anyagokat, eszközöket.		

6.3 Szakirányú oktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Alapanyagot mennyiségi és minőségi követelmények szerint átvesz.	Ismeri az alapanyag mennyiségi és minőségi követelményeit és vizsgálati módszereit.	Tudatosan alkalmazza az alapanyag vizsgálati módszereket.	A minőségi és mennyiségi paraméterek függvényében felelősen dönt a nyersanyag átvételről.

2	Az élelmiszeripari nyersanyagok, félkész- és késztermékek analitikai, érzékszervi és mikrobiológiai vizsgálatát megszervezi és elvégzi. Élelmiszerek, étrend-kiegészítők, különleges táplálkozási igényt kielégítő élelmiszerek, tápszerek, étrendek fizikai és kémiai vizsgálatát a szabályozásnak, módszerleírásnak megfelelően elvégzi.	Ismeri az élelmiszerek összetételét meghatározó komponensek vizsgálati módszereit, szabványait, az élelmiszeripari ágazatok nyers, adalék- és csomagolóanyagait, technológiai segédanyagait, technológiai műveleteit. Ismeri a mikrobiológiai vizsgálati módszerek elveit, technikai kivitelezéseit és kiértékelésnek módszereit.	Törekszik a szakmai ismeretek precíz, pontos használatára, szakszerű munkavégzésre, figyelembe véve a munka-, környezetvédelmi és gazdaságossági szempontokat. Törekszik arra, hogy tájékozott legyen az egyes technológiák és eszközök hatékonyságának jellemzőiről, energiafogyasztásukról, környezeti hatásukról. Fontosnak tartja ezen jellemzők ismeretét, javaslatot tud tenni az alternatívák közötti választásra.	Mérnöki felügyelet mellett végzi a vizsgálatokat.
3	Az élelmiszerellenőrzési feladatokhoz kapcsolódó mintavételi, valamint mintaelőkészítési, részminta képzési folyamatokat végez/végeztet.	Ismeri a mintavétel alapfogalmait, tervezését, végrehajtását, a mintavételi jegyzőkönyv készítésének az előírásait. Ismeri a minta tulajdonságaihoz kapcsolódó előkészítő műveleteket. Ismeri a mintaelőkészítés elméleti alapjait, a fizikai és kémiai eljárásokat a mintaelőkészítésre.		Munkáját mérnöki irányítás mellett végzi.
4	Az érzékszervi vizsgálat alkalmazási területein termékösszehasonlítást, terméktérkép készítést, minőségellenőrzés és	Ismeri az érzékszervi vizsgálatok elméleti alapjait, vizsgálati módszereit, az érzékszervi bírálatok eredményeinek ma-		Felelősen dönt az eredmények ismeretében az eredmények kiértékeléséről. A tanult ismereteket önállóan és szaksze-

	minőség-megőrzési idő kimérést, termékfejlesztést / gyárt-mányfejlesztést és a termék átdolgozást előkészíti és elvégzi. Az élelmiszerek minőséget meghatározó fontos komplex tulajdonságainak, érzékszervi jellemzőinek, élvezeti értékének objektív, tárgyilagos számszerű mérését, értékelését, értelmezését elvégzi. Élelmiszerek és egyéb élelmiszeripari termé-kek és anyagok érzékszervi laboratóriumi vizsgálatát elvégzi.	tematikai-statisztikai feldolgozását. Ismeri az élelmiszeripari ágazat termékeinek érzékszervi bírálati szabványait, a pontozásos bírálatokat.		rűen alkalmazza.
5	A mikroorganizmusok meghatározására, azonosítására vonatkozó vizsgálatokat előkészíti és elvégzi (alaktani és mikroszkópos mód-szerek, élettani vizsgálati módszerek, bio-kémiai vizsgálati módszerek, szerológiai vizsgálatok stb.) .	Ismeri a mikroorganizmus környezeti kapcsolatait, szapo-rodásának, pusztulásának körülményeit, csoportjait. Ismeri a mikrobiológiai vizsgálati módszerek elveit, technikai ki-vitelezését, a mikro-biológiai vizsgálatok kiértékelésének módszereit.		

6	Klasszikus élelmiszeranalitikai méréseket (mintaelőkészítés, mérőoldatok, indikátorok stb.) előkészít és végez.	Ismeri a gravimetria és a titrimetria fogalmát, módszereit, elméleti alapjait és a gyakori hibákat az élelmiszer vizsgálatoknál. Ismeri a reológia elméleti alapjait, fogalmait, műszereit, berendezéseit, élelmiszervizsgálati jelentőségét.		
7	Élelmiszer-analitikai műszeres méréseket előkészít és végez.	Ismeri a fénytani alapfogalmakat, az optikai mérőmódszereket, az elektrokémia elméleti alapjait, az elektroanalitikai mérőmódszereket, a kromatográfia elméleti alapjait, módszereit, élelmiszervizsgálati jelentőségét.		
8	Automatizált analitikai eljárásokat, műszereket, berendezéseket alkalmaz az élelmiszerek komponenseinek meghatározására.	Ismeri az analitikai eljárások automatizálásának lehetőségeit, élelmiszervizsgálati jelentőségét.	Szakmailag tájékozódik modern mérési eljárásokról.	
9	Élelmiszer-minőség, minőségellenőrzési ismereteket alkalmaz gyakorlati feladatok elvégzésére.	Ismeri az élelmiszer-minőség, minőségellenőrzés alapjait, rendszereit, jogi szabályozását.	Elkötelezett a minőségellenőrzés alkalmazására, törekszik a jogi szabályozás végrehajtására.	A tanult ismereteket szakszerűen alkalmazza.
10	Vizsgálati programot készít az élelmiszer-vizsgálati laboratórium különböző feladataira.	Ismeri a vizsgálati program megtervezését az élelmiszer-vizsgálati laboratórium feladatköreinek ellátásában.		Munkáját vezetői irányítás mellett végzi.

11	Matematikai értékelési módszereket alkalmaz az élelmiszervizsgálatok eredményeinek kiértékelésére, táblázatkészítés módszerét alkalmazza az élelmiszervizsgálatok eredményeinek megjelenítésére.	Ismeri a vizsgálati eredmények matematikai értékelésének és a táblázatkészítésnek a módszerét.	Törekszik a kiértékelések pontos végrehajtására.	Maradéktalanul betartja a kiértékelésekre vonatkozó irányelveket.
12	Vizsgálati jegyzőkönyveket készít az élelmiszervizsgálatok eredményeinek dokumentálására.	Ismeri a vizsgálati jegyzőkönyv készítésének követelményeit.	Elkötelezett a vizsgálati eredmények rögzítésében.	Önállóan végzi a dokumentálást a formai és tartalmi szempontok figyelembevételével.
13	Alkalmazza a vonatkozó szabványokat, a speciális élelmiszeripari, minőségbiztosítási rendszereket, és a vizsgálólaboratóriumok felkészültségének irányítási és műszaki követelményeit.	Ismeri a minőségbiztosítási alapfogalmakat, szabványokat, a speciális élelmiszeripari minőségbiztosítási rendszereket. Ismeri a vizsgálólaboratóriumok felkészültségének irányítási és műszaki követelményeit (GHP, GLP, GMP, ISO, HACCP).	Elkötelezett az élelmiszer-minőség, élelmiszer-biztonság megvalósításában.	Önállóan készíti el az ellenőrzési tervet, majd elvégzi a szükséges feladatokat, a vizsgálati eredményeket értékeli.
14	Megtervezi a laboratórium működéséhez az eszköz- és vegyszerigényt.	Ismeri a laboratórium eszköz- és vegyszer felhasználását (eszköz elhasználódás, éves vegyszerszükséglet).	Törekszik a laboratórium pontos igényfelmérésre (eszközök, vegyszerek) és ezek mennyiségének a megtervezésére.	Mérnöki irányítással végzi a munkáját.
15	Ellenőrzési programot/tervet állít össze (havi, éves) az üzemi vizsgálati módszernek megfelelő, technológiai folyamatok ellenőrzésére (mintavételi,	Ismeri a technológiai és mérési, vizsgálati folyamatokat, a lehetséges hibaforrásokat.	Belátja az üzemi vizsgálatok fontosságát. Törekszik a közösen végzett munka során a munkakapcsolatok együttműködésen	Önállóan képes a szakszerű mintavételre, az eredmények dokumentálására, értékelésre, javaslatot tesz beavatkozásra.

	mintabiztosítási helyek).		alapuló kialakítására.	
16	Elvégzi az ellenőrzési program szerint a minta begyűjtést, minta-előkészítést, az elemzést, és az eredmé-nyekről tájékoztatást ad.	Ismeri az élelmiszeripari üzemben végzett terv szerinti ellenőrzési programot.		
17	Legalább egy idegen nyelven szakirodalmat olvas.	Alapfokon ismeri a szakmájára jellemző idegen nyelvű szakkifejezéseket.	Elfogadja a szakmai idegen nyelvismeret szükségességét.	Az idegen nyelvű élelmiszer vizsgálatokkal kapcsolatos szakirodalmat önállóan keresi meg és értelmezi.
18	Szakszerűen elvégzi a vegyszerkezelést.	Ismeri a mérési eljárásokat, a környe-zetvédelmi, munka-védelmi és minőségbiztosítási, higiéniai előírásokat.	Elfogadja, hogy precízen, szakszerűen szükséges a vegy-szereket és a keletkező hulladékokat kezelni.	Betartja a mérési eljárásokat, a környezet-védelmi, munkavédelmi és minőség-biztosítási, higiéniai előírásokat.

7. Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

7.1 Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

7.2 **Írásbeli vizsga**

7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari alapismeretek** 7.2.2

A vizsgatevékenység leírása

Az élelmiszeripari nyersanyagok csoportosítása és jellemzése 50%

Munkavédelmi, tűzvédelmi, higiéniai alapismeretek 50%

A feladatsornak legalább 20 feladatot kell tartalmaznia.

Az írásbeli feladatokat az alábbi formában kell összeállítani:

- tesztfeladatok, ahol csak egy jó válasz lehetséges és legalább négy válaszlehetőséget kell megadni (a tesztfeladatok aránya az összes feladathoz képest 50%)

- feleletválasztó feladatok a lehetséges válaszok felsorolásával (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 30%),
- rövidválaszos feladatok (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 20%)

7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

7.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 20%

7.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

értékelési útmutató alapján

7.2.5.1 Az értékelés százalékos formában történik.

7.2.5.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 31%-át elérte.

7.3 Gyakorlati feladat

7.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari ágazati alapgyakorlat**

7.3.2 A vizsgatevékenység leírása **Komplex gyakorlati vizsgafeladat:**

A komplex vizsgafeladatnak alkalmasnak kell lennie az alábbi tanulási eredmények mérésére és értékelésére.

Élelmiszeripari alapműveletet végez, melynek során:

- anyagokat kiválaszt,
- a rendelkezésére bocsátott receptúra alapján anyagszükségletet számol és mér, - anyagokat, eszközöket előkészít,
- élelmiszeriparban használt anyagok egyes fizikai vagy kémiai tulajdonságait méri, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- élelmiszeriparban használt munkadarabot, félkész- vagy késztermékét állít elő, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- meghatározott munkaműveleteket hajt végre.

A szakképző intézmény – saját lehetőségeinek figyelembevételével - a fenti tevékenységek közül legalább négyet tartalmazó tételsort állít össze.

7.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

7.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 80%

7.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- a megadott művelet szakszerű elvégzése (30%)
- munkavégzéshez szükséges eszközök, gépek szakszerű használata (30%)
- a megadott műveleti sorrend betartása (10%)
- mérés pontossága (10%) • munkavégzés esztétikája (10%) • munka-, tűzvédelmi és higiéniai szabályok betartása (10%)

Az értékelés százalékos formában történik.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a megszerezhető összes pontszám legalább 60%-át elérte.

7.4 Alapvizsgával betölthető munkakör FEOR száma

Ágazati alapoktatás megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**	**Alapvizsgával betölthető munkakör(ök), tevékenységek**
-	-	-	-

7.5 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8. A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

8.1 Szakma megnevezése: **Élelmiszer-ellenőrzési technikus**

8.2 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.2.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.2.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes

teljesítése.

8.2.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.3 **Központi interaktív vizsga**

8.3.1 A vizsgatevénység megnevezése: **Élelmiszer-ellenőrzési technikus szakmai ismeret**

8.3.2 A vizsgatevékenység leírása

A vizsgatevékenység az alábbi tanulási eredményeket méri:

- Élelmiszeranalitika: a mintavétel, a klasszikus és műszeres analízis eljárás, művelete, eszközök, műszerek, vegyszerek, összefüggések, a végbemenő kémiai folyamatok leírása egyenletekkel. • Érzékszervi vizsgálatok szerepe, módszerei, végrehajtása, kiértékelése.
- Mikrobiológia: mikroorganizmusok csoportosítása, életfeltételeik, hasznos és káros tevékenység, kimutatás, működésük megszüntetése.
- Élelmiszeripari technológiák: technológiai folyamatok nyersanyagtól a késztermékig, műveletek, hatásuk a termék-összetételre, minőségre. Nyersanyag-, gyártásközi- és késztermék-minősítés.

A feladatok között szerepelnie kell az alábbi feladattípusoknak:

− igaz-hamis állítások eldöntése,

− feleletválasztás (egyszeres és többszörös)

− technológiai lépések helyes sorrendbe állítása,

− egymáshoz rendelés (párosítás),

− mondatkiegészítés (hiányos szöveg kiegészítése),

− csoportosítás,

− kép (termék és/vagy eszköz és/vagy alkatrész és/vagy táblázat és/vagy ábra és/vagy géprajz és/vagy folyamatábra felismerése és/vagy hiányos elemeinek kitöltése (nem az ábrán, rajzon, táblázatban, hanem az azokon található, hiányzó helyekre illeszkedő, különálló válaszlehetőségek megjelölésével).

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 120 perc

8.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 15%

8.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik. A négy témakörből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg:

- Élelmiszeranalitika: a mintavétel, a klasszikus és műszeres analízis eljárás, művelete, eszközök, műszerek, vegyszerek, összefüggések, a végbemenő kémiai folyamatok leírása egyenletekkel (folyamatábra kiegészítése, igaz-hamis feladatok) (30%)
- Érzékszervi vizsgálat ismertetése (25%)
- Mikrobiológia: mikroorganizmusok csoportosítása, életfeltételeik, hasznos és káros tevékenység, kimutatás, működésük megszüntetése (feleletválasztós kérdések -egyszerű választás, többszörös választás, válaszok beillesztése) (25%)
- Élelmiszeripari technológiák: ismertetése a megadott technológiai lépések sorrendbe állításával, és a termék megnevezése (20%)

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.4 Projektfeladat

8.4.1 A vizsgatevénység megnevezése: **Élelmiszer-ellenőrzési technikus projektfeladat**

8.4.2 A vizsgatevékenység leírása

A vizsgatevékenység két vizsgarészből áll:

a) Portfólió készítése és szóbeli védése (10%)

b) Komplex élelmiszervizsgálat és dokumentálás (90%) a) Portfólió

A portfólió részei

Bemutatkozás, célkitűzés:

A vizsgázó bemutatja saját magát, megfogalmazza, hogy miért választotta a szakmáját, milyen célokat kíván elérni, várhatóan milyen nehézségekkel kell szembenéznie, melyek a saját erősségei, és azok a tanulással kapcsolatos tulajdonságai (kompetenciái), amelyek fejlesztésre szorulnak.

Dokumentumok gyűjteménye:

A vizsgázó tudását, teljesítményét, fejlődését, attitűd tulajdonságait, felelősségét bemutató bármilyen szöveges, fotós, animációs, filmes, prezentációs elemeknek a gyűjteménye.

A dokumentumok között kell lennie egy olyannak, amely tükrözi, hogy a vizsgázó - legalább egy idegen nyelven - szakmához köthető irodalmat olvas, értelmez.

Közvetlenül a szakmai munkához köthető dokumentumok az oktatói dicséretek, versenyeredmények, elkészített produktumok fényképei, önvallomás a szakmáról, projektmunka folyamatát bemutató dokumentumok, szakmához köthető rendezvények, kiállítások, múzeumlátogatások dokumentálása, önreflexiók.

Egy laboratórium működéséhez szükséges műszer-, eszköz- és vegyszerigény megtervezése egy konkrét vizsgálattal kapcsolatban.

Összegzés (reflexió):

Az összegzés (reflexió) átfogó, összegző megállapításokat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a vizsgázó hogyan ítéli meg a szakemberré válásának folyamatát, kompetenciáinak fejlődését, melyek azok a területek, amelyek a képzés során a legjobban foglalkoztatták, a szakmájával kapcsolatban milyen jövőbeni elképzelései vannak, egyéb, általa fontosnak tartott információk.

A portfólió formája:

A portfólió elektronikus dokumentum, amelyet a szakképző intézmény által biztosított felületen, vagy egyéb, a szakképző intézmény által meghatározott módon tárol a vizsgázó. A dokumentumok valódiságát a szakmai oktatást végző intézménynek hitelesíteni kell a vizsgát megelőzően.

A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő:

Technikumi szakmai oktatás esetén a 11-13. évfolyam, kizárólag szakmai vizsgára felkészítő oktatás esetén a 13-14. évfolyam. Félévenként legalább egy (összesen legalább 4), a szakmai munkához köthető dokumentum elkészítése szükséges.

A portfólió védése:

A projektfeladat portfólió vizsgatevékenységének része az elkészített portfólió bemutatása. Ennek formája 10 perces bemutató, melynek során a vizsgázó egy számítógéppel támogatott prezentáció keretében bemutatja a portfóliója tartalmát, és utána szakmai beszélgetést folytat a vizsgabizottság tagjaival, és válaszol a bizottság tagjainak (előzetesen) feltett kérdéseire.

A portfólió formai követelményei:

- Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret, másfeles sortávolság, sorkizárt igazítás, 2,5 cm-es margó.
- A dokumentumokban szereplő táblázatok, ábrák, fényképek, animációk, filmes elemek forrását jelölni kell.
- A dokumentumok készítéséhez felhasznált forrásokat (könyvek, folyóiratok, internetes források, egyéb források) a dokumentum végén fel kell tüntetni.

b) Komplex élelmiszervizsgálat és dokumentálás:

A vizsgázó komplex élelmiszervizsgálatot végez, amelyet dokumentál: az elvégzett élelmiszervizsgálat mérési adatait, számításokat, valamint a vizsgálat eredményét rögzíti, és a vizsgálat elvét röviden ismerteti a jegyzőkönyvben.

A vizsgarész lépései:

− mintavétel és mintakezelés

− mintaelőkészítés

− analitikai vizsgálat

− műszerellenőrzés (kalibrálás, ha szükséges)

− dokumentálás, számítás és értékelés (mérési jegyzőkönyv készítése)

A vizsgázó élelmiszervizsgálati útmutatót, vizsgálati szabványt, táblázatokat alkalmazhat. A vizsgán a jelölt az elvégzett élelmiszervizsgálat elvét, mérési adatait, a számításokat, valamint a vizsgálat eredményét jegyzőkönyvben rögzíti.

8.4.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 360 perc Ebből

a portfólió védése: 10 perc

8.4.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 85%

8.4.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az értékelés a vizsgaközpont által készített javítási-értékelési útmutató alapján történik.

Az a) vizsgarész értékelési aránya: 10%
A b) vizsgarész értékelési aránya: 90%

a) vizsgarész: A portfólió értékelésének sajátos szempontjai

− közvetlenül a szakmához köthető dokumentumok mennyisége, stílus (szakmai szóhasználat, nyelvhelyesség), formai kialakítás (képek, ábrák, korszerű ábrázolás-technikai eszközök alkalmazása), formai követelményeknek való megfelelés: 35%

− a vizsgázó tudása, teljesítménye, elért eredmények, legalább egy idegen nyelven a szakmához köthető idegen nyelvű irodalom tanulmányozása: 35%

− gazdasági feladat megvalósítása (vegyszerigény tervezése) 10%

− a tanulási folyamat, kompetenciák fejlődésének bemutatása, attitűd tulajdonságok: 20%

b) vizsgarész: Komplex élelmiszervizsgálat és dokumentálás

− a mérési, vizsgálati jegyzőkönyv értékelése a formai követelmények alapján (15%),

− a mérési, vizsgálati jegyzőkönyv értékelése a tartalmi követelmények alapján (25%),

− a szabályos, szakszerű munkavégzés (50%),

− munka-, tűz- és balesetvédelmi szabályok betartása (10%).

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarészből külön-külön elérte a megszerezhető pontszámok legalább 40 %-át.

8.5 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: Az interaktív vizsga ideje alatt rendszergazda jelenlétében biztosított legyen az online vizsga zavartalan lebonyolítása. Az élelmiszervizsgálatot tartalmazó vizsgarész időtartama alatt legyen jelen olyan technikai segítő személyzet, akik műszerek/berendezések meghibásodása esetén képesek elhárítani a hibát, vagy helyettesítő műszert/berendezést tudnak biztosítani.

8.6 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- Mérőeszközök
- Analitikai, mikrobiológiai, érzékszervi laboratórium
- Egyéni védőeszközök
- Munkabiztonsági eszközök, felszerelések
- Vegyifülke, elszívó berendezés
- Szárítószekrény, izzítókemence
- Műszeres analitika eszközei, berendezései, műszerei
- Klasszikus analitika eszközei, berendezései
- Mikrobiológiai vizsgálatok eszközei, műszerei, berendezései
- Laboratóriumi gyors- és analitikai mérlegek
- Fagyasztó- és hűtőszekrények
- Tűzvédelmi és munkabiztonsági eszközök
- Sterilizáló berendezések
- Mikroszkóp
- Vegyszerek
- Érzékszervi vizsgálatok eszközei, berendezései
- Bírálati fülkék
- Érzékszervi vizsgálatokhoz szükséges használati eszközök
- Adatok gyűjtését és feldolgozását biztosító berendezések

8.7 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.8 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%

8.9 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A gyakorlati vizsgán használható:

- Magyar Élelmiszerkönyv
- Szabványok szükség szerint
- Táblázatok
- Minőségbiztosítási dokumentum
- Nem programozható számológép

9. A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek: -

HÚSIPARI TECHNIKUS SZAKMA

1. A szakma alapadatai

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar

1.2 A szakma megnevezése: Húsipari technikus

1.3 A szakma azonosító száma: 5 0721 05 09

1.4 A szakma szakmairányai: -

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar

1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: - 1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):

1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 5 éves technikumi oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.

1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.

1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: -, Technikumi oktatásban: 245 óra, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 160 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

2. A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Középvezetői feladatokat lát el a kis- és nagyüzemi húsipari-, baromfiüzemekben, illetve laboratóriumokban. Elvégzi a hús-, és baromfiipari alapanyagok minőségi és mennyiségi átvételét, vizsgálatát. Felügyeli a hús-, és baromfiipari termékek (előkészített húsok, vörösáruk, felvágottak, főtt –füstölt kolbászok, füstölt húsok, szárított – és érlelt kolbászok, szalámik), készítmények gyártását, minősíti a késztermékeket, és működteti a technológiai folyamatokhoz kapcsolódó minőségbiztosítási rendszert. Ismeri a halfeldolgozás technológiai folyamatait. Ismeri a hús- és baromfiiparban alkalmazott gépeket, technológiai lépéseket és azok késztermékre gyakorolt hatását. Munkáját a gazdaságossági elvek, minőségbiztosítási, élelmiszerhigiéniai, technológiai, tűz-, munka-és környezetvédelmi és egyéb vonatkozó előírások betartásával végzi.

3. A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

Szakma megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése

Húsipari technikus	3113	Élelmiszeripari technikus

4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

4.1 Iskolai előképzettség:

Alapfokú iskolai végzettség

4.2 Alkalmassági követelmények

4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat a szakirányú oktatás megkezdése előtt: nem szükséges

5. A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

5.1. Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

- alapvető fizikai mennyiségeket mérő eszközök (hossz-, tömeg-, térfogat-, hő-, sűrűségmérő eszközök)
- alapvető általános gépelemek
- alapvető élelmiszeripari gépek (nyersanyagtárolók, osztályozó-, tisztító-, aprító-, keverő-, töltő-, csomagoló-, termikus gépek)
- munkavédelmi eszközök

5.2 Eszközjegyzék szakirányú oktatásra

- ipari mérleg a hozzátartozó perifériás eszközökkel
- számítógépek a szükséges tartozékokkal és programokkal
- mintavételi eszközök
- hőmérők
- a kémiai összetétel meghatározására alkalmas eszközök
- egyéni munkaeszközök (fenőacél, kés)
- a tisztítás gépei, berendezései
- higiéniai eszközök, berendezések
- a vágást megelőző tevékenység berendezései, eszközei (szállítójármű, érkeztető-, fogadó helyiség berendezései)
- vágóvonal berendezései: kábítás-, vágás-, véreztetés-, perzselés-, tisztítás gépei, a hasítás- és hűtés gépei
- daraboló-csontozó vonal alapgépei: daraboló gépek, csontozó eszközök és gépek, szeparátorok
- a másodlagos feldolgozás alapgépei: aprító-, vágó-, szeletelő gépek, keverő-, töltőgépek, főző-, füstölő-, pácoló berendezések, érlelő gépek és berendezések, csomagoló berendezések
- az egyedi és gyűjtőcsomagolás, jelölés és tömegellenőrzés, palettázás gépei és berendezései

- anyagmozgató gépek és berendezések: felsőpályák, emelőgépek és -szerkezetek, targoncák
- környezetvédelmi eszközök, berendezések
- egyéni védőeszközök és berendezések
- higiéniai eszközök, berendezések
- bolti eszközök és berendezések

6. Kimeneti követelmények

6.1 Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatás olyan általános és széleskörű tudás és képesség megszerzését biztosítja, ami szükséges és hasznos minden élelmiszeripari ágazati szakmában betöltött munkakör esetén. Az alapoktatás végén a tanulók rálátnak az élelmiszeripari ágazat minden fontos részterületére, ezért megalapozott döntést hozhatnak a szakma kiválasztásánál. Irányítással élelmiszer-feldolgozási alapműveleteket végez: tárol, osztályoz, tisztít, aprít, kever, termikus műveletek végez (hűt, fagyaszt, főz, süt), csomagol. Felismeri és csoportosítja az élelmiszeripar nyersanyagait, azonosítja, hogy mely iparágak használják fel azokat. Rendelkezik az élelmiszer-előállításhoz szükséges műszaki alapismeretekkel: felismeri az élelmiszeriparban használatos szerkezeti anyagokat (fémek és nemfémek), 3D makett alapján vetületi ábrát készít geometriai alapelemekről (téglatest, henger, kúp), felismeri az alapvető gépelemeket (kötő gépelemek, hajtáselemek). Laboratóriumi alapműveleteket végez (tömegmérés, térfogatmérés, oldatkészítés, sűrűségmérés). Ágazathoz kapcsolódó alapszámításokat végez (százalék, aránypár). Ismeri és betartja a munkahelyi tűz-, munka-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat. Ismeri és betartja a személyi- és az élelmiszer-előállítás higiéniai követelményeit.

6.2 Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Csoportokba rendezi az élelmiszeripari nyersanyagokat.	Alapszinten ismeri az élelmiszeripar növényi és állati eredetű nyersanyagait.	A munkavégzése során törekszik a pontosságra, szakszerűségre. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	Irányítás mellett végzi munkáját.
2	Munkáját a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályok betartásával végzi.	Alapszinten ismeri a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályokat.		Magára nézve kötelezőnek tartja a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi előírásokat.
3	Élelmiszeripari alapműveleteket végez.	Alapszinten ismeri a tisztítás, aprítás, keverés, osztályozás, csomagolás, hőkezelés műveleteit.		Felelősséget vállal saját munkájáért.

4	Kiválasztja az élelmiszeripari munka-végzéshez szükséges szerkezeti anyagokat.	Ismeri az alapvető szerkezeti anyago-kat (fémek, nemfémek).		
5	Kiválasztja az alapvető kötő gépelemeket.	Ismeri a csavarokat, ékeket, reteszeket, szegecseket.		
6	Alapvető ágazati méréseket végez.	Ismeri a tömeg, hosszúság, térfogat, hőmérséklet, sűrű-ség fogalmát, mér-tékegységeit, mérésének módját és mérőeszközeit.		
7	Egyszerű mértani makettekről vetületi ábrát készít.	Alapszinten ismeri a műszaki ábrázo-lást.		
8	Az élelmiszeripari termékek előállításá-hoz szükséges eszközöket, anyagokat kiválasztja, előkészí-ti.	Alapszinten ismeri a termékek előállításához szükséges anyagokat, eszközöket.		

6.3 Szakirányú oktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1.	Elvégzi a vágóállatok minőségi, mennyiségi átvételét. Ellenőrzi a szállítási dokumentációkat. Rögzíti a dokumentáción szereplő adatokat az adatszolgáltatási és nyomonkövetési rendszerben.	Ismeri a vágóállatok szervezeti felépítését, húsrészeit, csontvázát, izomzatát, fő- és mellék-termékek csoportjait, jellemzőit. Ismeri a vágóállatok átvéte-lének követelményeit, a szállítási dokumentációk típusait. Tisztában van a vágóállat fajok, fajták hasznosítási irányá-val, értékmérő tulajdonságaival.	Nyitott az adott szakterület új eredményei, innovációi iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és al-kalmazására. Érdeklődik szakmája újdonságai iránt. Szakmai tudását rendszeresen fejlesz-ti.	Munkakörét felelősségteljesen, önállóan látja el. Felelősséget vállal saját munkája mi-nőségéért. Munkája során betartja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.

2.	Végrehajtja a vágóállatok pihentetését, vágásra felhajtását, kábítás előtti szakszerű rögzítését. Az állatvédelmi törvény előírásait és a higiéniai, munkavédelmi előírásokat betartva elvégzi a szennyezett övezetbe tartozó vágástechnológiai műveleteket. A műveletek során üzemelteti a vágástechnológiai gépeket, berendezéseket.	Ismeri a hajszolt állapot kialakulásának okait, következményeit, illetve a hajszolt állapot és a húsminőség közötti összefüggést. Felismeri a rendellenes húsérési folyamatok (PSE, DFD) jellemzőit. Tisztában van a pihentetés kedvező hatásaival. Ismeri a kábítási módok technológiai hatásait, a kábítóberendezések működési elvét és munkabiztonsági előírásait. Tisztában van a kábítási hibákkal és azok munkabiztonságra és a húsminőségre gyakorolt hatásaival. Ismeri a vágóállatok	Törekszik a vágástechnológiai műveletek szakszerű, gazdaságos, higiénikus, biztonságos végrehajtására. Viselkedése felelősségteljes, mellyel csökkenti a gondatlanságból bekövetkező munkabalesetek kialakulásának kockázatát. Nyitott az adott szakterület új eredményei, innovációi iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására. Törekszik a folyamatos önképzésre. Törekszik arra, hogy tájékozott legyen az egyes technológiák és eszközök haté-	Feladatait felelős vezetőként, vagy önállóan látja el. Felelősséget vállal saját és beosztottjai munkájának minőségéért. Munkája során betartja és betartatja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.

		elvéreztetésének célját, technológiai lépéseit, paramétereit, a szúrási pontot és a szúrási-elvéreztetési testhelyzetek jellemzőit. Tisztában van a nyitott és zárt elvéreztetési mód jellemzőivel, higiéniai előírásaival. Ismeri a forrázásos sertésvágás, szőrzeteltávolítás célját, részműveleteinek sorrendjét, a forrázás kritikus higiéniai jellemzőit. Ismeri a forrázási, kopasztási, perzselési hibák okozta következményeket. Tisztában van a szarvasmarha vágás bőrfejtés műveletének technológiai céljával, lépéseivel. Ismeri a sovány- és vízibaromfi kopasztás művelet célját, technológiai lépéseit. Tudja a műveletek higiéniai és munkabiztonsági előírásait.	konyságának jellemzőiről, energiafogyasztásukról, környezeti hatásukról. Fontosnak tartja ezen jellemzők ismeretét, javaslatot tud tenni az alternatívák közötti választásra.	

3.	A higiéniai, munkavédelmi előírásokat betartva elvégzi a tiszta övezetbe tartozó vágástechnológiai műveleteket. A műveletek során üzemelteti a vágástechnológiai gépeket, berendezéseket.	Ismeri a bélgarnitúra és belső szervek eltávolításának célját, a művelet technológiai lépéseit. Átfogóan ismeri a vágóállatok belső szerveinek anatómiai elhelyezkedését. Vízibaromfi esetében ismeri a máj szakszerű kezelésének szabályait. Felismeri az azonosíthatóság, nyomon követés fontosságát, szerepét. Alkalmazza és betartatja a higiéniai és munka-	Törekszik a vágástechnológiai műveletek szakszerű, gazdaságos, higiénikus, biztonságos végrehajtására. Viselkedése felelősségteljes, mellyel csökkenti a gondatlanságból bekövetkező munkabalesetek kialakulásának kockázatát. Nyitott az adott szakterület új eredményei, innovációi iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.	Feladatait felelős vezetőként, vagy önállóan látja el. Felelősséget vállal saját és beosztottjai munkájának minőségéért. Munkája során betartja és betartatja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.

		biztonsági előírásokat. Ismeri a hasítási módok közötti különbségeket. Tisztában van a hasítási hibákkal és következményeikkel. Tisztában van a húsvizsgálat élelmiszerbiztonsági jelentőségével. Ismeri a vágóállatoknál alkalmazott EUROP minősítési eljárás lépéseit, a minősítési osztályokat, jelölést. Ismeri a hűtési módokat, az egyes hűtési módok hőmérsékleti és légsebességi paramétereit. Tisztában van az egyes hűtési módok előnyeivel, hátrányaival. Tudja a	Törekszik a folyamatos önképzésre.	

		hűtés higiéniai és minő-ségbiztosítási jelentőségét.		

4.	A minőségbiztosítási rendszerek előírásai szerint átveszi a fél- és negyedtesteket. Elvégzi a fél- és negyedtestek testtáji darabolását. Csontoz, formáz, kivág, húsokat osztályoz.	Ismeri a vágóállatok szervezeti felépítését, húsrészeit, csontvázát, izomzatát. Ismeri a fél- és negyedtestek átvételének minőségbiztosítási és higiéniai előírásait. Ismeri a vágás, darabolás, csontozás műveleteit. Ismeri a húsok megmunkálására vonatkozó specifikációk - a termékkészítéshez szükséges receptúrák – előírásait. Ismeri a darabolásra, csontozásra vonatkozó munka-védelmi és higiéniai előírásokat. Tudja működtetni a darabolás, csontozás művelete során alkalmazott berendezéseket. Ismeri a berendezések munkabiztonsági és higiéniai előírásait.	Törekszik a pontos, higiénikus, biztonságos munkavégzésre. Igyekszik a gyártástechnológiai műveleteket a legjobb tudása szerint végrehajtani. A tevékenységek során felelősségteljes, nyugodt magatartást tanúsít, hogy minimálisra csökkentse a munkabalesetek kockázatát. Elkötelezett a jó minőségű, biztonságos termékek előállítása iránt. Nyitott az adott szakterület új eredményei, innovációi iránt, törekszik azok megismerésére, megértésé- re és alkalmazására.	A munkahelyén érvényben levő minőségirányítási és élelmiszerbiztonsági rendszerek alapján végzi feladatait (HACCP, ISO). Feladatait felelős vezetőként, vagy önállóan látja el. Felelősséget vállal saját és beosztottjai munkájának minőségéért. Munkája során betartja és betartatja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.
5.	A minőségbiztosítási rendszerek előírásai szerint átveszi a gyártási anyagokat. Hőkezeléssel tartósított töltelékes húskészítmények előállítását végzi. A műveletek során üzemeltet a gyártástechnológiai gépeket, berendezéseket.	Tisztában van a termékcsoportba tartozó termékekkel, azok jellemző tulajdonságaival, a Magyar Élelmiszerkönyv hőkezeléssel tartósított töltelékes húskészítményekre vonatkozó előírásaival. Ismeri a gyártási alapanyagok minőségi és mennyiségi	Törekszik a pontos, higiénikus, biztonságos munkavégzésre. Igyekszik a gyártástechnológiai műveleteket a legjobb tudása szerint végrehajtani. A tevékenységek során felelősségteljes, nyugodt magatartást tanúsít, hogy minimálisra csökkentse a mun-	A munkahelyén érvényben levő minőségirányítási és élelmiszerbiztonsági rendszerek alapján végzi feladatait (HACCP, ISO). Feladatait felelős vezetőként, vagy önállóan látja el. Felelősséget vállal saját és beosztottjai munkájának minőségéért. Munkája során

		átvételének előírásait. Ismeri a hús minőségi osztályokra vonatkozó jelölése-ket. Tisztában van a gyártás során felhasznált alapanyagok, jelleg- és ízkialakító anya-gok, adalékanyagok, burkolóanyagok jellemzőivel. Ismeri a szeletelhető állo-mány kialakításában szerepet játszó adalékanyagok és hús-pép szerepét. Tisztában van a vízkötő- és víztartó képesség kialakulásának összefüggéseivel. Is-meri az összetevők adagolásának sorrendjét, illetve a gyártott termék formájára vonatkozó szabványokat. Isme-ri az aprító-keverő és töltő berendezés működési elvét, munkabiztonsági és higiéniai előírásait. Tisztában van a hőkezelés műveletének jelentőségével, a hőkezelési paraméterekkel. Ismeri a termék visszahűtésének jelentőségét.	kabalesetek kocká-zatát. Elkötelezett a jó minőségű, biztonságos termékek elő-állítása iránt. Nyitott az adott szakterület új eredményei, innovációi iránt, törek-szik azok megismerésére, megértésé- re és alkalmazására.	betartja és betartatja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.

6.	A minőségbiztosítási rendszerek előírásai szerint átveszi a gyártási anyagokat. Nyers töltelékes húskészítmények előállítását végzi. A műveletek során üzemelteti a gyártástechnológiai gépeket, berendezéseket	Tisztában van a termékcsoportba tartozó termékekkel, azok jellemző tulajdonságaival, a Magyar Élelmiszer-könyv nyers töltelékes húskészítmé-nyekre vonatkozó előírásaival. Ismeri a gyártási alapanyagok minőségi és mennyiségi átvételének előírásait. Ismeri a hús minőségi osztályokra vonatkozó jelölé-seket. Ismeri az öszszetevők adagolásá-nak sorrendjét, illetve a gyártott termék formájára vonatkozó szabványokat. Ismeri a víztartalom csökkentés, mint tartósítási mód jellemzőit. Tisztában van a vízaktivitás érték hatásával az eltarthatóságra. Ismeri az aprító-keverő és töltő be-rendezés működési elvét, munkabiztos-ági és higiéniai előírásait. Tisztában van a termék tartósítását elősegítő tech-nológiai műveletek-kel. Ismeri a füstölési paramétereket. Tisztában van a szárítási-érlelés műveletének jelentőségével, technológiai paramétereivel.	Törekszik a pontos, higiénikus, biztos-ságos munkavégzésre. Igyekszik a gyártástechnológiai műveleteket a legjobb tudása szerint végrehajtani. A tevékenységek során felelősségteljes, nyugodt magatartást tanúsít, hogy minimálisra csökkentse a mun-kabalesetek kocká-zatát. Elkötelezett a jó minőségű, biztonságos termékek elő-állítása iránt. Nyitott az adott szakterület új eredményei, innovációi iránt, törek-szik azok megismerésére, megértésé- re és alkalmazására.	A munkahelyén érvényben levő minőségirányítási és élelmiszerbiz-tonsági rendszerek alapján végzi feladatait (HACCP, ISO). Feladatait felelős vezetőként, vagy önállóan látja el. Felelősséget vállal saját és be-osztottjai munká-jának minőségéért. Munkája során betartja és betartatja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.

7.	A minőségbiztosítási rendszerek előírásai szerint átveszi a gyártási anyagokat. Hagyományosan sózott és pácolt, illetve gyorspácolt	Tisztában van a termékcsoportba tartozó termékekkel, azok jellemzőivel, a Magyar Élelmiszerkönyv pácolt termékekre, étkezési sza-	Törekszik a pontos, higiénikus, biztonságos munkavégzésre. Igyekszik a gyártástechnológiai műveleteket a legjobb tudása szerint végre-	A munkahelyén érvényben levő minőségirányítási és élelmiszerbiztonsági rendszerek alapján végzi feladatait (HACCP,

	húskészítményeket, étkezési szalonnákat állít elő. A művelete- tek során üzemelteti a gyártástechnológiai gépeket, berendezéseket.	lonnákra vonatkozó előírásaival. Ismeri a gyártási alapanyagok minőségi és mennyiségi átvételének előírásait. Ismeri az oldatok készítésének törvényszerűségeit. Ismeri a pácolási módokat, a pácolás elméleti alapjait. Tisztában van a pácolás során lejátszódó diffúziós folyamatokkal. Ismeri a pácérettség kialakításának gyorsítását elősegítő technológiai műveleteket. Ismeri a pácoló berendezések működését, higiéniai és munkavédelmi előírásait. Ismeri a pá- colt termékek tartósítási módjait. Ismeri a füstölő-főző berendezés működését, higiéniai és munkavédelmi előírásait.	hajtani. A tevékenységek során felelősségteljes, nyugodt magatartást tanúsít, hogy minimálisra csökkentse a mun- kabalesetek kockázatát. Elkötelezett a jó minőségű, biztonságos termékek elő- állítása iránt. Nyitott az adott szakterület új eredményei, innovációi iránt, törek- szik azok megismerésére, megértésé- re és alkalmazására.	ISO). Feladatait felelős vezetőként, vagy önállóan látja el. Felelősséget vállal saját és beosztottjai munkájának minőségéért. Munkája során betartja és betartatja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.

8.	A minőségbiztosítási rendszerek előírásai szerint átveszi a gyártási anyagokat. Hagyományos zsírgyártási műveletet végez. A műveletek során üzemelteti a gyártástechnológiai gépeket, berendezéseket.	Tisztában van a termékcsoportba tartozó termékekkel, azok jellemzőivel. Ismeri a zsírsütés elméleti hátterét. Ismeri a duplikátor üstök működését, higiéniai és munkabiztonsági előírásait.	Törekszik a pontos, higiénikus, biztonságos munkavégzésre. Igyekszik a gyártástechnológiai műveleteket a legjobb tudása szerint végrehajtani. A tevékenységek során felelősségteljes, nyugodt magatartást tanúsít, hogy minimálisra csökkentse a munkabalesetek kockázatát. Elkötelezett a jó minőségű, biztonságos termékek előállítása iránt. Nyitott az adott szakterület új eredményei, innovációi iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.	A munkahelyén érvényben levő minőségirányítási és élelmiszerbiztonsági rendszerek alapján végzi feladatait (HACCP, ISO). Feladatait felelős vezetőként, vagy önállóan látja el. Felelősséget vállal saját és beosztottjai munkájának minőségéért. Munkája során betartja és betartatja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.

9.	Mintát vesz, alap- és gyártásközi vizsgálatot végez, elemez, értékel. Az alapanyagok, félkész- és késztermékek laboratóriumi minősítését elvégzi. A vizsgálati eredmények alapján döntést hoz.	Ismeri a húsipari alapanyagok és termékek összetevőit (fehérje-, víz-, zsír-, sótartalom), a mintavételi módokat, a laboratóriumi meghatározás módjait. Ismeri az összetevők késztermékre gyakorolt hatását.	Elkötelezett a minőségbiztosítási előírások betartása iránt.	Önállóan végzi a mintavételt. Mérnöki irányítással értékeli a mért eredményeket.
10.	Húsipari termékek előállításához szükséges szakmai számításokat végez és értékel.	Ismeri a kihozatali százalék, a vonalteljesítmény, a termék receptúra összeállítás, a páclé összeállítás szabályait.	A számolásokat precízen végzi. Elkötelezett a számítási feladatok pontos végrehajtása iránt.	A számítások pontosságáért felelősséget vállal.

11.	Termékeket raktározásra átvesz, kezel és átad.	Tisztában van a raktározás, tárolás, anyagmozgatás szabályaival.	Elkötelezett a raktározás szabályainak betartása iránt.	Önállóan dönt a raktározott anyagok felhasználásáról. A munkahelyén érvényben levő minőségirányítási és élelmiszerbiztonsági rendszerek alapján végzi feladatait (HACCP, ISO).
12.	A tevékenységéhez kapcsolódóan takarít, tisztít, fertőtlenít.	Ismeri a tisztító- és fertőtlenítőszerek használatának szabályait és hatásukat.	Elkötelezett az élelmiszerhigiéniai előírások betartása iránt. Fontosnak tartja a terméke fogyasztóinak egészségmegőrzését.	Önállóan végzi a takarítási és fertőtlenítési feladatokat.
13.	Az alapanyagokra, termékekre és technológiai paraméterekre vonatkozóan méréseket végez, adatokat gyűjt, dokumentál, értékel.	Ismeri a szükséges környezeti hőfok-, páratartalom-, nyomás-, stb. értékeket, ezek meghatározási módjait, befolyását a termékekre.	Elkötelezett a jó gyártási gyakorlat előírásainak betartása iránt.	Az adatok gyűjtését és dokumentálását önállóan végzi.
14.	A húsipari melléktermékek, hulladékok gyűjtését, válogatását, szakszerű kezelését biztosítja.	Tudja a melléktermékek, hulladékok keletkezésének pontjait, azok kezelési módjait, körülményeit és folyamatát.	Elkötelezett a környezettudatos hulladékkezelés előírásainak betartása iránt.	A hulladékokat önállóan kezeli.
15.	Húsipari vállalkozást tervez, indít, működtet.	Ismeri a húsipari vállalkozás indításával, működtetésével kapcsolatos jogi, gazdasági, higiéniai,	Elkötelezett a vállalkozásokra és a gazdasági folyamatokra vonatkozó jogszabályok betartása iránt.	A vállalkozás gazdasági működtetésében munkatársaival együttműködve vesz részt.
		munkaügyi szabályokat.		
16.	A munkájához kapcsolódó dokumentálást, adatgyűjtést és adatfeldolgozást	Alkalmazói szinten ismeri a húsiparban használt, termelést támogató szoftverek kezelését. Ismeri a	Elkötelezett a minőségbiztosítási előírások irányában.	A dokumentáció vezetését és az adatok rögzítését önállóan végzi.

	korszerű informatikai eszközökkel elvégzi.	húsipari minőségirányítási dokumentu-mokat, azok használatának szabályait.		
17.	A felelősségi körébe tartozó dolgozókat ellenőrzi, irányítja.	Alapszinten ismeri a vállalatirányítás főbb folyamatait, részeit. Tisztában van munkahelyének szervezeti felépítésével. Alapszinten ismeri a dolgozók alkalmazásának munkajogi szabályait.	Elkötelezett a munkafolyamatok opti-mális megszervezése, és a hatékony vállalatirányítási elvek iránt.	Irányítási feladatait önállóan végzi, döntései előtt feletteseivel konzultál.
18.	A felelősségi körébe tartozó technológiai folyamatokat ellenőrzi, eltérés esetén korrigál.	Ismeri a technológiai folyamatok sorrendjét és jellemző értékeit.	Elkötelezett a húsipari Jó gyártási gyakorlat és az üze-mi technológiai előírások betartása iránt.	Az ellenőrzési feladatait önállóan végzi. Korrigálási tevékenysége során konzultál a kollégáival.
19.	Legalább egy idegen nyelven kommuni-kál, és húsipari szakirodalmat olvas.	Alapfokon ismeri a szakmájára jellemző idegen nyelvű szakkifejezéseket.	Fontosnak tartja az új technológiák megismeréséhez szükséges szakmai nyelvtudás fejlesztését.	Önállóan olvas és feldolgoz idegen nyelvű szakirodalmat.

7. Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

7.1 Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

7.2 Írásbeli vizsga

7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari alapismeretek**

7.2.2 A vizsgatevékenység leírása

- Az élelmiszeripari nyersanyagok csoportosítása és jellemzése 50%
- Munkavédelmi, tűzvédelmi, higiéniai alapismeretek 50%

A feladatsornak legalább 20 feladatot kell tartalmaznia.

Az írásbeli feladat típusok:

- tesztfeladatok, ahol csak egy jó válasz lehetséges, és legalább négy válaszlehetőséget kell megadni (a tesztfeladatok aránya az összes feladathoz képest 50%)
- feleletválasztó feladatok a lehetséges válaszok felsorolásával (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 30%)

- rövidválaszos feladatok (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 20%)

7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

7.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 20% 7.2.5 A

vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: értékelési útmutató alapján

7.2.5.1 Az értékelés százalékos formában történik.

7.2.5.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 31%-át elérte.

7.3 Gyakorlati vizsga

7.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari ágazati alapgyakorlat**

7.3.2 A vizsgatevékenység leírása **Komplex**

gyakorlati vizsgafeladat

A komplex vizsgafeladatnak alkalmasnak kell lennie az alábbi tanulási eredmények mérésére és értékelésére.

Élelmiszeripari alapműveletet végez, melynek során:

- anyagokat kiválaszt,
- a rendelkezésére bocsátott receptúra alapján anyagszükségletet számol és mér,
- anyagokat, eszközöket előkészít,
- élelmiszeriparban használt anyagok egyes fizikai vagy kémiai tulajdonságait méri, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- élelmiszeriparban használt munkadarabot, félkész- vagy késztermékет állít elő, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- meghatározott munkaműveleteket hajt végre.

A szakképző intézmény – saját lehetőségeinek figyelembevételével – a fenti tevékenységek közül legalább négyet tartalmazó tételsort állít össze.

7.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

7.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 80%

7.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai és súlyozásuk:

- a megadott művelet szakszerű elvégzése 30%
- a munkavégzéshez szükséges eszközök, gépek szakszerű használata 30%
- megadott műveleti sorrend betartása 10%
- a mérés pontossága 10%
- a munkavégzés esztétikája 10% - a munka-, tűzvédelmi és higiéniai szabályok betartása 10%

Az értékelés százalékos formában történik.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 60%-át elérte.

7.4 Alapvizsgával betölthető munkakör FEOR száma

Ágazati alapoktatás megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése	Alapvizsgával betölthető munkakör(ök), tevékenységek
-	-	-	-

7.5 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8. A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

8.1 Szakma megnevezése: **Húsipari technikus**

8.2 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.2.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.2.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.2.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.3 Központi interaktív vizsga

8.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Húsipari technikus szakmai ismeret**

8.3.2 A vizsgarészek leírása : 1.

rész: Húsipari technológia

2. rész: Húsipari gépek, berendezések
3. rész: Minőségbiztosítás és gazdasági ismeretek

A központi interaktív vizsga során az alábbi tanulási eredmények mérése történik:

1. **Húsipari technológia témakörben:** Mikrobiológiai és higiéniai ismeretek. Vágóállatfajok, fajták. Vágóállatok szervezeti felépítése. A vágóállatok beérkeztetése, átvétele és a vágásra előkészítés műveletei, a vágóvonalon történő műveletek. Darabolás és csontozás műveletei és paraméterei. Húsrészek konyhatechnikai felhasználása. A húskészítmények technológiájában: az alapanyagok, segédanyagok, jelleg- és ízkialakító anyagok, adalékanyagok tulajdonságai, átvétele. Húsipari termékcsoportok, termékcsoportokra jellemző gyártástechnológiai műveletek, higiéniai és munkabiztonsági előírások. Tartósítási módok jellemzői. Késztermék tárolási és csomagolási műveletei, előírásai.
2. **Húsipari gépek, berendezések témakörben:** a vizsgázó a megadott húsipari gép rajza alapján felismeri a gépet, részeit megnevezi, működését ismerteti, ismerteti a higiéniai és munkabiztonsági előírásait.
3. **Minőségbiztosítási témakörben:** a vizsgázó ismerteti az élelmiszeriparra vonatkozó minőségbiztosítási előírásokat, az élelmiszeripari vállalkozás indításához szükséges jogi- és munkaügyi előírásokat, a vállalkozás működtetésének feltételeit és folyamatait.

A feladatok között szerepelnie kell az alábbi feladattípusoknak:

- igaz-hamis állítások eldöntése,
- feleletválasztás (egyszeres és többszörös),
- technológiai lépések helyes sorrendbe állítása,
- egymáshoz rendelés (párosítás),

- mondatkiegészítés (hiányos szöveg kiegészítése),
- csoportosítás,
- kép (termék és/vagy eszköz és/vagy alkatrész és/vagy táblázat és/vagy ábra és/vagy géprajz és/vagy folyamatábra felismerése és/vagy hiányos elemeinek kitöltése (nem az ábrán, rajzon, táblázatban, hanem az azokon található, hiányzó helyekre illeszkedő, különálló válaszlehetőségek megjelölésével).

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 110 perc

8.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 15%

8.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik.

A három témakörből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg.

- Húsipari technológia 60%
- Húsipari gépek, berendezések 20%
- Minőségbiztosítás és gazdasági ismeretek 20%

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.4 Projektfeladat

8.4.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Húsipari technikus projektfeladat**

8.4.2 A vizsgatevékenység leírása

A vizsgatevékenység öt vizsgarészből áll:

a) vizsgarész:

A vizsgázó a következő feladatok egyikét végzi el, majd szakmai beszélgetést folytat:

- Egy vágástechnológiai művelet végrehajtása a szennyezett övezetben. vagy

- Egy vágástechnológiai művelet végrehajtása a tiszta övezetben. **b)**

vizsgarész:

A vizsgázó a következő feladatok egyikét végzi el, majd szakmai beszélgetést folytat:

- Lehúzott sertés féltestek kereskedelmi darabolása.
vagy - Bőrös sertés féltestek pácba darabolása. vagy
- Marha negyedtestek kereskedelmi darabolása. vagy

- Marha negyedtestek darabolása gyártástechnológiai célra. vagy

- Egy húsrész csontozása-formázása. vagy

- Baromfitest darabolása-csontozása. **c)**

vizsgarész:

A vizsgázó elvégzi egy húsipari termék előállítását, majd szakmai beszélgetést folytat:

- A minőségbiztosítási dokumentációk alapján átveszi a gyártástechnológia során felhasznált anyagokat.
- A mellékelt gyártási utasítás előírásai alapján kiszámolja a gyártás során felhasznált anyagok mennyiségét.
- Végrehajtja a termék gyártása során felhasznált anyagok előkészítését, kimérését, aprítását.
- Végrehajtja a töltőmassza készítését.
- Végrehajtja a termék töltését, formázását.
- Végrehajtja a termék tartósítását, hűtőtárolását.
- Számítási feladatokat old meg az anyagfelhasználás-, veszteség-, kihozatal, műveleti és gazdálkodási számítás területén a feladatához kapcsolódva.

d) vizsgarész:

A vizsgázó a következő feladatok egyikét végzi el, majd szakmai beszélgetést folytat:

- Elvégzi egy húskészítmény érzékszervi bírálatát, és jegyzőkönyvet készít. vagy
- Elvégzi egy húskészítmény szárazanyagtartalmának vizsgálatát, és jegyzőkönyvet készít.

vagy

- Elvégzi egy húskészítmény sótartalmának vizsgálatát hagyományos titrálással, és jegyzőkönyvet készít. vagy
- Elvégzi egy pácoldat sótartalmának meghatározását konduktometriás módszerrel, és jegyzőkönyvet készít. vagy
- Elvégzi a pácoldat sűrűségének meghatározását, és jegyzőkönyvet készít. vagy
- Elvégzi egy húskészítmény fehérjetartalmának vizsgálatát, és jegyzőkönyvet készít. vagy
- Elvégzi egy pácoldat nitrittartalmának vizsgálatát, és jegyzőkönyvet készít.

e) vizsgarész:

Portfólió készítés és bemutató

A vizsgázó bemutatja a portfóliót: ismerteti a bizottsággal a portfóliója tartalmát, a szakmai fejlődést, előrehaladást, az elért célokat.

- **Bemutatkozás, célkitűzés:** A vizsgázó bemutatkozása. Milyen motivációs tényezők játszottak szerepet a szakmaválasztásban. A vizsgázó saját maga által meghatározott erősségei, fejlesztendő tulajdonságai. Milyen célokat szeretne elérni a szakmai karrierjében.
- **Dokumentumok:** A dokumentumok a vizsgázó tudását, fejlődését, teljesítményét bemutató szöveges, fotós, animációs, videós prezentációk, amelyek bemutatják a vizsgázó fejlődését a képzés teljes időtartama alatt. A dokumentum-gyűjtemény tartalmazz a szakmai munkához közvetlenül köthető versenyeredményeket, elkészített produktumok fényképeit, vágási vagy csontozási, gyártási folyamatot bemutató

dokumentumokat, szakmához köthető rendezvények, kiállítások, múzeumlátogatások dokumentálását, külföldi tanulmányutak beszámolóit, önreflexiókat.

A dokumentumoknak tartalmazniuk kell olyan elemeket, amelyeken egyértelműen megállapítható, hogy a vizsgázó legalább egy idegen nyelven szakirodalmat olvas.

- **Reflexió:** A vizsgázó önértékelése, szakmai fejlődésének önjellemzése. Tartalmazza, hogy a vizsgázó saját megítélése szerint melyek azok a szakmai kompetenciák, amelyek legjobban fejlődtek a képzés során. Milyen szakmai területen érez még nagyobb fejlődési lehetőséget. Tartalmazhat még egyéb, a vizsgázó által fontosnak vélt információt.

A portfólió formai követelményei:

- Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret, másfeles sortávolság, sorkizárás, 2,5 cmes margó.
- A dokumentumokban minden fotót, szöveges dokumentumot, videót, animációt forrásmegjelöléssel kell ellátni.
- A dokumentumok készítéséhez felhasznált forrásokat (könyvek, folyóiratok, internetes források, egyéb források) a dokumentum végén fel kell tüntetni.

A portfólió elektronikus dokumentum, amelyet a szakképző intézménynek a szakmai vizsga előtt hitelesíteni szükséges. A dokumentumot a képző intézmény által meghatározott módon kell tárolni.

A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő:

A technikumi szakmai oktatás esetén a 11-13. évfolyam.

Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítő oktatás esetén a 13-14. évfolyam.

Félévenként legalább egy, a szakmai munkához köthető dokumentum elkészítése szükséges.

8.4.3 A vizsgatevékenység megoldására rendelkezésre álló időtartam: 370 perc.

Ebből valamennyi vizsgarész esetében a szakmai beszélgetés, illetve a portfólió bemutatásának időtartama egyenként 10 perc.

8.4.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 85%

8.4.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az a) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül:	20%
A b) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül:	20%
A c) részfeladat értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül:	35%
A d) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül:	15%
Az e) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül:	10%

a) vizsgarész értékelésének szempontjai:

- az adott gyártási művelet/műveletek szakszerű, pontos végrehajtása (50%)
- a munkavégzéshez szükséges eszközök/gépek/berendezések szakszerű használata (25%)
- munka- környezetvédelmi, higiéniai és minőségbiztosítási előírások betartása (15%)
- gyártási műveletek és folyamatok ismerete, szakmai beszélgetés, -nyelvhasználat (10%)

b) vizsgarész értékelésének szempontjai:

- az adott gyártási művelet/műveletek szakszerű, pontos végrehajtása (50%)
- a munkavégzéshez szükséges eszközök/gépek/berendezések szakszerű használata (25%)
- munka- környezetvédelmi, higiéniai és minőségbiztosítási előírások betartása (15%)
- gyártási műveletek és folyamatok ismerete, szakmai beszélgetés, -nyelvhasználat (10%)

c) vizsgarész értékelésének szempontjai:

- az adott gyártási művelet/műveletek szakszerű, pontos végrehajtása (40%)
- a munkavégzéshez szükséges eszközök/gépek/berendezések szakszerű használata (25%)
- munka- környezetvédelmi, higiéniai és minőségbiztosítási előírások betartása (15%)
- gyártási műveletek és folyamatok ismerete, szakmai beszélgetés, -nyelvhasználat (10%)
- Szakmai számítási feladat (10%)

d) vizsgarész értékelésének szempontjai:

- vizsgálatok, minősítések pontossága, kiértékelése (55%)
- vizsgálati jegyzőkönyv tartalmi kivitelezése, precizitása (35%)
- a vizsgálattal és a jegyzőkönyvvel kapcsolatos szakmai beszélgetés, -nyelvhasználat (10%)

e) vizsgarész értékelésének szempontjai:

- portfólió szakmai tartalma (60%)
- portfólió esztétikai kivitelezése, igényessége (20%)
- előadás módja (20%)

A portfólió akkor fogadható el, ha tartalma alapján legalább 40%-osra értékelhető.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.5 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

- Az interaktív vizsga ideje alatt legyen jelen rendszergazda az online vizsga zavartalanságának biztosítása érdekében.

- A projektfeladat vizsgatevékenység időtartama alatt legyen jelen olyan technikai személyzet, akik gépek/berendezések meghibásodása esetén képesek elhárítani a hibát, vagy helyettesítő gépet/berendezést tudnak biztosítani.

8.6 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

Központi interaktív vizsgán:

- számítógépes munkaállomás
- internet

Projektfeladat: hús alapanyag átvétel, vágóüzemi vagy daraboló-, csontozó üzemi vagy húsipari termékgyártás, minősítés részéhez:

- ipari mérleg a hozzátartozó perifériás eszközökkel

- számítógépek a szükséges tartozékokkal és programokkal

- mintavételi eszközök

- hőmérők

- a kémiai összetétel meghatározásra alkalmas eszközök

- egyéni munkaeszközök (fenőacél, kés)
- a tisztítás gépei, berendezései
- higiéniai eszközök, berendezések
- a vágást megelőző tevékenység berendezései, eszközei (szállítójármű, érkeztető–, fogadó helyiség berendezései)
- vágóvonal berendezései: kábítás-, vágás-, véreztetés-, perzselés-, tisztítás gépei, a hasítás- és hűtés gépei
- daraboló-csontozó vonal alapgépei: daraboló gépek, csontozó eszközök és gépek, szeparátorok,
- a másodlagos feldolgozás alapgépei: aprító-, vágó-, szeletelő gépek, keverő-, töltőgépek, főző-, füstölő-, pácoló berendezések, érlelő gépek és berendezések, csomagoló berendezések
- az egyedi és gyűjtőcsomagolás, jelölés és tömegellenőrzés, palettázás gépei és berendezései
- anyagmozgató gépek és berendezések: felsőpályák, emelőgépek és -szerkezetek, targoncák
- környezetvédelmi eszközök, berendezések
- egyéni védőeszközök és berendezések
- higiéniai eszközök, berendezések
- bolti eszközök és berendezések

Projektfeladat portfólió bemutató részéhez:

- projektor
- számítógépes munkaállomás vagy laptop

8.7 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.8 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%

8.9 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A központi interaktív vizsgán használható:

- nem programozható számológép

A projektfeladat során használható:

- Magyar Élelmiszerkönyv
- gyártmánylap
- minőségbiztosítási dokumentum
- nem programozható számológép

9. A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek: -

HENTES ÉS HÚSKÉSZÍTMÉNY KÉSZÍTŐ SZAKMA

1. A szakma alapadatai

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar

1.2 A szakma megnevezése: Hentes és húskészítmény-készítő

1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 08

1.4 A szakma szakmairányai: -

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar

1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Vágóhídi munkás

Csontozó munkás

Húskészítmény gyártó

1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):

1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 3 éves szakképző iskolai oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.

1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.

1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben : 160 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

2. A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

A fogyasztókhoz eljutó húsokat és húskészítményeket állít elő a vágóállatok biztonságos feldolgozásával. Vágóüzemben csontoz, darabol, csomagol az elsődleges feldolgozás során. Az előkészített húsokból főtt-, főtt-füstölt, sózott-pácolt, érlelt termékeket, vörösárut, sonkát, kolbászt, szalámit készít a másodlagos feldolgozás során. A sertés-, marha-, juh-, baromfi feldolgozása során kis- és nagyüzemi környezetben élőállat-, alapanyag minőségi, mennyiségi átvételét, annak feldolgozását végzi, melynek során aprít, összemér, kever, tölt, hőkezel és csomagol. Ismeri a halfeldolgozás technológiai folyamatait. Az élelmiszerüzletekben a vevőkkel kommunikál, kiszolgál, termékre vonatkozó kéréseket megvalósít. Munkáját a gazdaságossági elvek, minőségbiztosítási, élelmiszerhigiéniai, technológiai, tűz-, munka- és környezetvédelmi és egyéb vonatkozó előírások betartásával végzi. A technológiai gépeket, berendezéseket szakszerűen beállítja és működteti.

3. A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

Szakma megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése
Hentes és húskészítmény-készítő	5113	Bolti eladó
	7111	Húsfeldolgozó
	8111	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője

4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

4.1 Iskolai előképzettség:

Alapfokú iskolai végzettség

4.2 Alkalmassági követelmények

4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat szakirányú oktatás megkezdése előtt: nem szükséges

5. A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

5.1 Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

- alapvető fizikai mennyiségeket mérő eszközök (hossz-, tömeg-, térfogat-, hő-, sűrűségmérő eszközök)
- alapvető általános gépelemek
- alapvető élelmiszeripari gépek (nyersanyagtárolók, osztályozó-, tisztító-, aprító-, keverő-, töltő-, csomagoló-, termikus gépek)
- munkavédelmi eszközök

5.2 Eszközjegyzék szakirányú oktatásra

- ipari mérleg a hozzátartozó perifériás eszközökkel
- számítógépek a szükséges tartozékokkal és programokkal
- mintavételi eszközök
- hőmérők
- a kémiai összetétel meghatározásra alkalmas eszközök
- egyéni munkaeszközök (fenőacél, kés)
- a tisztítás gépei, berendezései
- higiéniai eszközök, berendezések
- a vágást megelőző tevékenység berendezései, eszközei (szállítójármű, érkeztető–, fogadó helyiség berendezései)
- vágóvonal berendezései: kábítás-, vágás-, véreztetés-, perzselés-, tisztítás gépei, a hasítás- és hűtés gépei
- daraboló-csontozó vonal alapgépei: daraboló gépek, csontozó eszközök és gépek, szeparátorok
- a másodlagos feldolgozás alapgépei: aprító-, vágó-, szeletelő gépek, keverő-, töltőgépek, főző-, füstölő-, pácoló berendezések, érlelő gépek és berendezések, csomagoló berendezések
- az egyedi és gyűjtőcsomagolás, jelölés és tömegellenőrzés, palettázás gépei és berendezései
- anyagmozgató gépek és berendezések: felsőpályák, emelőgépek- és szerkezetek, targoncák

- környezetvédelmi eszközök, berendezések
- egyéni védőeszközök és berendezések
- higiéniai eszközök, berendezések
- bolti eszközök és berendezések

6. Kimeneti követelmények

6.1 Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatás olyan általános és széleskörű tudás és képesség megszerzését biztosítja, ami szükséges és hasznos minden élelmiszeripari ágazati szakmában betöltött munkakör esetén. Az alapoktatás végén a tanulók rálátnak az élelmiszeripari ágazat minden fontos részterületére, ezért megalapozott döntést hozhatnak a szakma kiválasztásánál. Irányítással élelmiszer-feldolgozási alapműveleteket végez: tárol, osztályoz, tisztít, aprít, kever, termikus műveletek végez (hűt, fagyaszt, főz, süt), csomagol. Felismeri és csoportosítja az élelmiszeripar nyersanyagait, azonosítja, hogy mely iparágak használják fel azokat. Rendelkezik az élelmiszer-előállításhoz szükséges műszaki alapismeretekkel: felismeri az élelmiszeriparban használatos szerkezeti anyagokat (fémek és nemfémek), 3D makett alapján vetületi ábrát készít geometriai alapelemekről (téglatest, henger, kúp), felismeri az alapvető gépelemeket (kötő gépelemek, hajtáselemek). Laboratóriumi alapműveleteket végez (tömegmérés, térfogatmérés, oldatkészítés, sűrűségmérés). Ágazathoz kapcsolódó alapszámításokat végez (százalék, aránypár). Ismeri és betartja a munkahelyi tűz-, munka-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat. Ismeri és betartja a személyi- és az élelmiszer-előállítás higiéniai követelményeit.

6.2 Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Csoportokba rendezi az élelmiszeripari nyersanyagokat.	Alapszinten ismeri az élelmiszeripar növényi és állati eredetű nyersanyagait.	A munkavégzése során törekszik a pontosságra, szakszerűségre. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	Irányítás mellett végzi munkáját. Magára nézve kötelezőnek tartja a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi előírásokat. Felelősséget vállal saját munkájáért.
2	Munkáját a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályok betartásával végzi.	Alapszinten ismeri a munka-, tűz-védelmi, higiéniai és környezetvé-delmi szabályokat.		
3	Élelmiszeripari alapműveleteket végez.	Alapszinten ismeri a tisztítás, aprítás, keverés, osztályozás, csomagolás, hőkezelés műveleteit.		

4	Kiválasztja az élelmiszeripari munkavégzés-hez szükséges szerkezeti anyagokat.	Ismeri az alapvető szerkezeti anyagokat (fémek, nemfémek).		
5	Kiválasztja az alapvető kötő gépelemeket.	Ismeri a csavarokat, ékeket, rete-szeket, szegecseket.		
6	Alapvető ágazati méréseket végez.	Ismeri a tömeg, hosszúság, térfo- gat, hőmérséklet, sűrűség fogalmát, mértékegységeit, mérésének módját és mérőeszközeit.		
7	Egyszerű mértani makettekről vetületi ábrát készít.	Alapszinten ismeri a műszaki ábrázolást.		
8	Az élelmiszeripari termékek előállításához szükséges eszközöket, anyagokat kiválasztja, előkészíti.	Alapszinten ismeri a termékek előállításához szük-séges anyagokat, eszközöket.		

6.3 Szakirányú oktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1.	Elvégzi a vágóállatok minőségi, mennyiségi átvételét. Ellenőrzi a szállítási dokumentációkat. Rögzíti a dokumentáción szereplő adatokat az adatszolgáltatási és nyomon követési rendszerben.	Ismeri a vágóállatok szervezeti felépítését, mozgásszervrendszerét, izomzatát, fő- és melléktermékek csoportjait, jellem-zőit. Ismeri a vágóállatok átvételének követelményeit, a szállítási dokumentációk típusait. Tisztában van a vágóállat-fajok, -fajták hasznosítási irányával, értékmérő tulajdonságaival.	Nyitott az adott szakterület új eredményei, innovációi iránt, törekszik azok megismerésére, megértésé-re és alkalmazására. Érdeklődik szakmája újdonságai iránt. Szakmai tudását rendszeresen fejleszti.	Munkakörét felelősségteljesen, előrelátóan látja el. Felelősséget vállal saját munkája mi-nőségéért. Munkája során betartja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.

2.	Végrehajtja a nagy vágóállatok pihentetését, vágásra felhajtását, kábítás előtti szakszerű rögzítését. Az állatvédelmi törvény előírásait és a higiéniai, munkavédelmi előírásokat betartva elvégzi a szennyezett övezetbe tartozó vágástechnológiai műveleteket. A műveletek során üzemelteti a vágástechnológiai gépeket, berendezéseket.	Tisztában van a pihentetés kedvező hatásaival. Ismeri a kábítási módokat, a kábítás technológiai célját, paramétereit, a kábítóberendezések működési elvét, és munkabiztonsági előírásait. Tisztában van a kábítási hibák okozta következményekkel. Ismeri a nagy vágóállatok szúrásának-elvéreztetésének célját, technológiai lépéseit, paramétereit, a szúrási pontot és a szúrási-elvéreztetési testhelyzetek jellemzőit. Tisztában van a nyitott és zárt elvéreztetési mód jellemzőivel, higiéniai előírásaival. Ismeri forrázásos sertésvágás, szőrzeteltávolítás célját, részműveleteinek sorrendjét. Ismeri a forrázási, kopasztási, perzselési hibák okozta következményeket. Tisztában van a szarvasmarha vágás bőrfejtés műveletének technológiai céljával, lépéseivel. Tudja a műveletek higiéniai és munkabiztonsági előírásait.	Törekszik a vágástechnológiai műveletek szakszerű, higiénikus, biztonságos végrehajtására. Viselkedése felelősségteljes, mellyel csökkenti a gondatlanságból bekövetkező munkabalesetek kialakulásának kockázatát. Jól tűri a monotonitást.	Közvetlen munkahelyi vezetőjének szakmai irányítása mellett önállóan végzi feladatait. Munkakörét felelősségteljesen, előrelátóan látja el. Felelősséget vállal saját munkája minőségéért. Munkája során betartja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.

3.	A higiéniai, munkavédelmi előírásokat betartva elvégzi a tiszta övezetbe tartozó vágástechnológiai műveleteket. A műveletek során üzemelteti a vágástechnológiai gépeket, berendezéseket.	Ismeri a vágóállatok bélgarnitúra és belső szervek eltávolításának célját, a művelet technológiai lépéseit. Átfogóan ismeri a vágóállatok belső szerveinek anatómiai elhelyezkedését. Felismeri az azonosíthatóság, nyomon követés fontosságát, szerepét. Alkalmazza a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat. Ismeri a hasítási módok közötti különbségeket. Tisztában van a hasítási hibákkal és következményekkel. Tudja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat. Tisztában van a húsvizsgálat élelmiszerbiztonsági jelentőségével. Ismeri a vágóállatoknál alkalmazott EUROP minősítési	Törekszik a vágástechnológiai műveletek szakszerű, higiénikus, biztonságos végrehajtására. Viselkedése felelősségteljes, mellyel csökkenti a gondatlanságból bekövetkező munkabalesetek kialakulásának kockázatát. Jól tűri a monotonitást.	Közvetlen munkahelyi vezetőjének szakmai irányítása mellett önállóan végzi feladatait. Munkakörét felelősségteljesen, előrelátóan látja el. Felelősséget vállal saját munkája minőségéért. Munkája során betartja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.
		eljárás lépéseit, minősítési osztályokat, jelölést. Ismeri a hűtési módokat. Tisztában van az egyes hűtési módok előnyeivel, hátrányaival. Tudja a hűtés higiéniai és minőségbiztosítási jelentőségét.		

4	Fél- és negyedtestek testtáji darabolását, testek húsrészekre bontását végzi. Csontoz, formáz, kivág, húsokat osztályoz.	Ismeri a vágóállatok szervezeti felépítését, húsrészeit, csontvázát, izomzatát. Ismeri a vágás, darabolás, csontozás műveleteit. Ismeri a darabolásra, csontozásra vonatkozó munkavédelmi és higiéniai előírásokat. Tudja működtetni a darabolás, csontozás művelete során alkalmazott berendezéseket. Ismeri a berendezések munkabiztonsági és higiéniai előírásait.	Törekszik a darabolási, csontozási műveletek szakszerű, higiénikus, biztonságos végrehajtására. Viselkedése felelősségteljes, mellyel csökkenti a gondatlanságból bekövetkező munkabalesetek kialakulásának kockázatát. Jól tűri a monotonitást.	Közvetlen munkahelyi vezetőjének szakmai irányítása mellett önállóan végzi feladatait. Munkakörét felelősségteljesen, előrelátóan látja el. Felelősséget vállal saját munkája minőségéért. Munkája során betartja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.
5	Kereskedelemben húst és húskészítményeket értékesít. Tőkehús és húskészítmény hűtőpultot feltölt, berendez. Vevőket kiszolgál, tájékoztat, informál.	Ismeri a húsok és húskészítmények bolti értékesítésre való előkészítésének módját. Ismeri a húsipari termékcsoportokat és termékeket. Ismeri a vágóállatok húsrészeinek konyhatechnikai felhasználását. Tisztában van a kiszolgálás, értékesítés, eladás szabályaival.	Törekszik az értékesítéssel összefüggő szakszerű, higiénikus, biztonságos munkavégzés végrehajtására. Nyugodt, magabiztos viselkedésével csökkenti a gondatlanságból fellépő munkabalesetek kialakulásának kockázatát. Udvarias, nyugodt, választékos kommunikációjával bizalmat kelt a vásárlókban.	Önállóan végzi feladatait. Munkakörét felelősségteljesen, előrelátóan látja el. Felelősséget vállal saját munkája minőségéért. Munkája során betartja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.
6	Hőkezeléssel tartósított töltelékes húskészítmények előállítását végzi. A műveletek során üzemelteti a gyártástechnológiai gépeket, berendezéseket.	Tisztában van a termékcsoportba tartozó termékekkel, azok jellemző tulajdonságaival, a	Törekszik a pontos higiénikus, biztonságos munkavégzésre. Igyekszik a gyártástechnológiai	Munkakörét felelősségteljesen, önállóan, előrelátóan látja el. Felelősséget vállal a

		Magyar Élelmiszerkönyv hőkeze-	műveleteket a legjobb tudása szerint végre-	késztermék élelmiszerbiztonsági mi-

		léssel tartósított töltelékes húskészítményekre vonatkozó előírásaival. Tisztában van a gyártás során felhasznált alapanyagok, jelleg- és ízkialakító anyagok, adalékanyagok, burkolóanyagok jellemzőivel. Ismeri az összetevők adagolásának sorrendjét, tisztában van a töltőmassza előállításának műveleti lépéseivel, illetve a gyártott termék formájára vonatkozó szabványokkal. Ismeri az aprítókeverő és töltő berendezés működési elvét, munkabiztonsági és higiéniai előírásait. Tisztában van a hőkezelési paraméterekkel. Ismeri a termék visszahűtésének jelentőségét.	hajtani. A tevékenységek során felelősségteljes, nyugodt magatartást tanúsít, hogy minimálisra csökkentse a munkabalesetek kockázatát. Elkötelezett a jó minőségű, biztonságos termékek előállítása iránt.	nőségéért. Munkája során betartja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.

7	Nyers töltelékes húskészítmények előállítását végzi. A műveletek során üzemelteti a gyártástechnológiai gépeket, berendezéseket.	Tisztában van a termékcsoportba tartozó termékekkel, azok jellemző tulajdonságaival, a Magyar Élelmiszerkönyv nyers töltelékes húskészítményekre vonatkozó előírásaival. Ismeri a gyártási alapanyagok minőségi és mennyiségi átvételének előírásait. Tisztában van a gyártás során felhasznált alapanyagok, jelleg- és ízkialakító anyagok, adalékanyagok, burkoló-	Törekszik a pontos higiénikus, biztonságos munkavégzésre. Igyekszik a gyártástechnológiai műveleteket a legjobb tudása szerint végrehajtani. A tevékenységek során felelősségteljes, nyugodt magatartást tanúsít, hogy minimálisra csökkentse a munkabalesetek kockázatát. Elkötelezett a jó minőségű, biztonságos termékek előállítása iránt.	Felelősséget vállal az előállított termék élelmiszerbiztonsági minőségéért. Munkája során betartja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.

		anyagok jellemzőivel. Ismeri a hús minőségi osztályokra vonatkozó jelöléseket. Ismeri az összetevők adagolásának sorrendjét, tisztában van a töltőmassza vagy paszta előállításának műveleti lépéseivel, illetve a gyártott termék formájára vonatkozó szabványokkal. Ismeri az aprítókeverő és töltő berendezés működési elvét, munkabiztonsági és higiéniai előírásait. Tisztában van a termék tartósítását elősegítő technológiai műveletekkel. Ismeri a füstölési paramétereket. Tisztában van a szárítás-érlelés műveletének jelentőségével, technológiai paramétereivel.		

8	Hagyományosan sózott és pácolt, illetve gyorspácolt húskészítményeket, étkezési szalonnákat állít elő. A műveletek során üzemelteti a gyártástechnológiai gépeket, berendezéseket.	Tisztában van a termékcsoportba tartozó termékekkel, azok jellemzőivel, a Magyar Élelmiszerkönyv pácolt termékekre, étkezési szalonnákra vonatkozó előírásaival. Ismeri a gyártási alapanyagok minőségi és mennyiségi átvételének előírásait. Ismeri az oldatok készítésének törvényszerűségeit. Ismeri a pácolási módokat, a pácolás elméleti alapjait. Ismeri a pácoló berendezések működését, higiéniai és munkavédelmi előírásait. Ismeri a pácolás során lezajló folyamatokat és a pácolt termékek tartósítási módjait. Ismeri a füstölőfőző berendezés működését, higiéniai és munkavédelmi előírásait	Törekszik a pontos higiénikus, biztonságos munkavégzésre. Igyekszik a gyártástechnológiai műveleteket a legjobb tudása szerint végrehajtani. A tevékenységek során felelősségteljes, nyugodt magatartást tanúsít, hogy minimálisra csökkentse a munkabalesetek kockázatát. Elkötelezett a jó minőségű, biztonságos termékek előállítása iránt.	Munkakörét felelősségteljesen, önállóan, előrelátóan látja el. Felelősséget vállal az előállított késztermék élelmiszerbiztonsági minőségéért. Munkája során betartja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.

9	Hagyományos zsírgyártási műveletet végez. A műveletek során üzemelteti a gyártástechnológiai gépeket, berendezéseket.	Tisztában van a termékcsoportba tartozó termékekkel, azok jellemzőivel. Ismeri a zsírsütés elméleti hátterét. Ismeri a duplikátor üstök működését, higiéniai és munkabiztonsági előírásait.		Munkakörét felelősségteljesen, önállóan, előrelátóan látja el. Felelősséget vállal az előállított késztermék élelmiszerbiztonsági minőségéért. Munkája során betartja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat.
10	Mintát vesz, alap- és gyártásközi vizsgálatot végez, elemez, értékel. Az alapanyagok, félkész- és késztermékek laboratóriumi minősítését elvégzi.	Ismeri a húsipari alapanyagok és termékek összetevőit (fehérje-, víz-, zsír-, sótartalom), a mintavételi módokat, a laboratóriumi meghatározás módjait.	Törekszik a pontos munkavégzésre. Elkötelezett a jó minőségű, biztonságos termékek előállítása iránt.	Önállóan végzi a vizsgálatokat. Munkája során betartja a munkabiztonsági előírásokat. Felelősséget vállal saját munkája minőségéért.
11	Húsipari termékek előállításához szükséges szakmai számításokat végez.	Ismeri a számításhoz szükséges matematikai alapműveleteket. Ismeri a kihozatali százalék, a termék receptúra összeállítás, a páclé összeállítás szabályait.	Nyitott az adott szakterület új eredményei, innovációi iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.	Önállóan végzi a szakmai számításokat. Felelősséget vállal a szakmai számítások helyességéért.
12	Termékeket raktározásra átvesz, kezel és átad.	Tisztában van a raktározás, tárolás, anyagmozgatás szabályaival.	Elkötelezett a biztonságos termékelőállítás iránt.	Munkakörét felelősségteljesen, önállóan, előrelátóan látja el. Munkája során betartja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat
13	A tevékenységéhez kapcsolódóan takarít, tisztít, fertőtlenít.	Ismeri a tisztító- és fertőtlenítőszerek használatának szabályait és hatásukat.	Törekszik a minőségbiztosítási és higiéniai előírások betartására.	Munkája során betartja a higiéniai és munkabiztonsági előírásokat

14	A hulladékkezelési előírásoknak megfelelően kezeli a képződő hulladékokat.	Ismeri a hulladékkezelés szabályait, a környezetvédelmi előírásokat, a szelektív hulladékkezelés fontosságát.	Törekszik a környezet megóvására.	Önállóan végzi a hulladékok szelektálását.
15	Részt vesz a húsipari vállalkozás működtetésében.	Alapszinten ismeri a húsipari vállalkozás működtetésével kapcsolatos szabályokat.	Betartja a vállalkozások működésére vonatkozó jogszabályokat.	A vállalkozás működtetéséhez szükséges feladatokat irányítással végzi.
16	A munkájához kapcsolódó dokumentálást, adatgyűjtést és -feldolgozást korszerű informatikai eszközökkel elvégzi.	Alapszinten ismeri a húsiparban használt, termelést támogató szoftverek kezelését. Ismeri az alapvető húsipari élelmiszerbiztonsági (HACCP) dokumentumokat, azok használatának szabályait.	Törekszik a minőségbiztosítási dokumentumok pontos vezetésére.	Önállóan kezeli a minőségbiztosítási szoftvereket, programokat, és rögzíti az adatokat.
17.	Egy idegen nyelven alapszinten kommunikál.	Alapfokon ismeri a szakmájára jellemző idegen nyelvű szakkifejezéseket.	Nyitott a nemzetközi technológiák és műszaki újítások felé.	Munkájához szükséges egyszerű szakmai idegen nyelvű szöveget segítséggel értelmez.

7. Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

7.1 Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

7.2 Írásbeli vizsga

7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari alapismeretek**

7.2.2 A vizsgatevékenység leírása:

Az élelmiszeripari nyersanyagok csoportosítása és jellemzése 50%

Munkavédelmi, tűzvédelmi, higiéniai alapismeretek 50%

A feladatsornak legalább 20 feladatot kell tartalmaznia.

Az írásbeli feladatokat az alábbi formában kell összeállítani:

- tesztfeladatok, ahol csak egy jó válasz lehetséges és legalább négy válaszlehetőséget kell megadni (a tesztfeladatok aránya az összes feladathoz képest 50%)
- feleletválasztó feladatok a lehetséges válaszok felsorolásával (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 30%)

- rövidválaszos feladatok (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 20%)

7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

7.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 20%

7.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: Értékelési útmutató alapján

7.2.5.1 Az értékelés százalékos formában történik.

7.2.5.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 31 %-át elérte.

7.3 Gyakorlati vizsga

7.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari ágazati alapgyakorlat**

7.3.2 A vizsgatevékenység leírása

A vizsgatevékenység egy részből áll:

Komplex gyakorlati vizsgafeladat

A komplex vizsgafeladatnak alkalmasnak kell lennie az alábbi tanulási eredmények mérésére és értékelésére.

Élelmiszeripari alapműveletet végez, melynek során:

- anyagokat kiválaszt,
- a rendelkezésére bocsátott receptúra alapján anyagszükségletet számol és mér,
- anyagokat, eszközöket előkészít,
- élelmiszeriparban használt anyagok egyes fizikai vagy kémiai tulajdonságait méri, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- élelmiszeriparban használt munkadarabot, félkész- vagy késztermékет állít elő, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- meghatározott munkaműveleteket hajt végre.

A szakképző intézmény – saját lehetőségeinek figyelembevételével - a fenti tevékenységek közül legalább négyet tartalmazó tételsort állít össze.

7.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

7.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 80%

7.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai és súlyozásuk:

- a megadott művelet szakszerű elvégzése 30%
- a munkavégzéshez szükséges eszközök, gépek szakszerű használata 30%
- megadott műveleti sorrend betartása 10%
- a mérés pontossága 10%
- a munkavégzés esztétikája 10%
- a munka-, tűzvédelmi és higiéniai szabályok betartása 10%

7.3.5.1 Az értékelés százalékos formában történik.

7.3.5.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 60 %-át elérte.

7.4 Alapvizsgával betölthető munkakör FEOR száma

Ágazati alapoktatás megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése	Alapvizsgával betölthető munkakör(ök), tevékenységek
-	-	-	-

7.5 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8. A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

8.1 Szakma megnevezése: **Hentes és húskészítmény-készítő**

8.2 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.2.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.2.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes

teljesítése.

8.2.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.3 Központi interaktív vizsga

8.3.1 A vizsgatevénység megnevezése: **Hentes és húskészítmény-készítő szakmai ismeret**

8.3.2 A vizsgarészek leírása:

1. rész: Húsipari technológia
2. rész: Húsipari gépek és berendezések
3. rész: Minőségbiztosítás és gazdasági ismeretek

A központi interaktív vizsga során az alábbi tanulási eredmények mérése történik:

- **Húsipari technológia témakörben:** Mikrobiológiai és higiéniai ismeretek. Vágóállatfajok, fajták. Vágóállatok szervezeti felépítése. A vágóállatok beérkeztetése, átvétele és a vágásra előkészítése műveletei, a vágóvonalon történő műveletek. Darabolás és csontozás műveletei és paraméterei. Húsrészek konyhatechnikai felhasználása. A húskészítmények technológiájában: az alapanyagok, segédanyagok, jelleg- és ízkialakító anyagok, adalékanyagok tulajdonságai, átvétele, húsipari termékcsoportok, termékcsoportokra jellemző gyártástechnológiai műveletek, higiéniai és munkabiztonsági előírások. Tartósítási módok jellemzői. Késztermék tárolási és csomagolási műveletei, előírásai.

- **Húsipari gépek és berendezések témakörben:** megadott húsipari gép rajza alapján a gép felismerése, részeinek beazonosítása, működésének, higiéniai és munkabiztonsági előírásainak ismerete.

- **Minőségbiztosítás és gazdasági ismeretek témakörben:** az élelmiszeriparra vonatkozó minőségbiztosítási előírások, az élelmiszeripari vállalkozás indításához szükséges jogi- és munkaügyi előírások, a vállalkozás működtetésének feltételei és folyamatai.

A feladatok között szerepelnie kell az alábbi feladattípusoknak:

- igaz-hamis állítások eldöntése,
- feleletválasztás (egyszeres és többszörös),

- technológiai lépések helyes sorrendbe állítása,
- egymáshoz rendelés (párosítás),
- mondatkiegészítés (hiányos szöveg kiegészítése),
- csoportosítás,
- kép (termék és/vagy eszköz és/vagy alkatrész és vagy táblázat és/vagy ábra és/vagy géprajz és/vagy folyamatábra felismerése és/vagy hiányos elemeinek kitöltése (nem az ábrán, rajzon, táblázatban, hanem az azokon található, hiányzó helyekre illeszkedő, különálló válaszlehetőségek megjelölésével).

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 80 perc

8.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 15 %

8.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: Az értékelés a központi interaktív vizsga/összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik.

A három vizsgarész témaköreiből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg:

- Húsipari technológia	65 %
- Húsipari gépek és berendezések	20 %
- Minőségbiztosítás és gazdasági ismeretek	15 %

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40 %-át elérte.

8.4 Projektfeladat

8.4.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Hentes és húskészítmény-készítő projektfeladat**

8.4.2 A vizsgatevékenység leírása:

A vizsgatevékenység öt vizsgarészből áll.

1. vizsgarész:

A vizsgázó a következő feladatokat végzi el, majd szakmai beszélgetést folytat:

- Vágástechnológia műveleteket végez a szennyezett övezetben. vagy

- Vágástechnológiai műveleteket végez a tiszta övezetben.

2. vizsgarész:

A vizsgázó a következő vizsgafeladatokat végzi el, majd szakmai beszélgetést folytat:

- Bőrös félsertés darabolása-csontozása, húsrészek formázása pácoláshoz. vagy

- Bőrös félsertés darabolása-csontozása gyártástechnológiai célra, húsrészek meghatározott minőségi osztályra kivágása. vagy

- Lehúzott félsertés kereskedelmi darabolása-csontozása, húsrészek formázása. vagy

- Marha negyedtest darabolása-csontozása gyártástechnológiai célra, húsrészek meghatározott minőségi osztályra kivágása. vagy

- Marha negyedtestek kereskedelmi darabolása-csontozása, húsrészek formázása.

3. vizsgarész:

A vizsgázó a következő vizsgafeladatokat végzi el, számítási feladatokat old meg az anyagfelhasználás-, veszteség-, kihozatal számítás területén a gyakorlati feladatához kapcsolódva, majd szakmai beszélgetést folytat:

- Végrehajtja egy hőkezeléssel tartósított töltelékes húskészítmény gyártástechnológiáját.
    - Minőségbiztosítási dokumentációk alapján átveszi a gyártási anyagokat.
    - Gyártási utasítás előírásai alapján előkészíti, kiméri a gyártási anyagokat.
    - Aprítást, töltőmassza készítést végez.
    - Végrehajtja a töltőmassza töltését, formázását.
    - A megfelelő hőkezelési paraméterek alkalmazásával végrehajtja a termék hőkezelését.
    - Elvégzi a termék visszahűtését, hűtőtárolását. vagy

- Végrehajtja egy nyers-töltelékes húskészítmény gyártástechnológiáját.
    - Minőségbiztosítási dokumentációk alapján átveszi a gyártási anyagokat.
    - Gyártási utasítás előírásai alapján előkészíti, kiméri a gyártási anyagokat.
    - Aprítást, töltőmassza készítést végez.
    - Végrehajtja a töltőmassza töltését, formázását.
    - A megfelelő érlelési paraméterek alkalmazásával végrehajtja a termék tartósítását.
    - Elvégzi a termék hűtőtárolását. vagy

- Végrehajtja egy pácolt termék előállítását.
    - Minőségbiztosítási dokumentációk alapján átveszi a gyártási anyagokat.
    - Kiszámolja a pácoldathoz felhasznált pác-só keverék és adalékanyagok mennyiségét.
    - Gyártási utasítás előírásai alapján előkészíti, kiméri a gyártási anyagokat.
    - Bekeveri a pácoldatot.
    - Végrehajtja a termék pácolását.
    - Elvégzi a termék tárolását a pácérettség kialakulásáig. vagy

- Végrehajtja a hagyományos zsírgyártás technológiáját.
    - Minőségbiztosítási dokumentációk alapján átveszi a gyártási anyagokat.
    - Gyártási utasítás előírásai alapján előkészíti, kiméri a gyártási anyagokat.
    - Elvégzi a szalonna aprítását.
    - Végrehajtja a zsírsütés műveletét.
    - Elvégzi az étkezési tepertő és a zsír szétválasztását.
    - Elvégzi az étkezési tepertő és a zsír hűtőtárolását.

4. vizsgarész:

A vizsgázó a következő vizsgafeladatokat végzi el, majd szakmai beszélgetést folytat:

- A vizsgázó elvégzi a hűtőpult előírások szerinti berendezését, és kiszolgálja a vásárlót.

5. vizsgarész:

A vizsgázó bemutatja a portfóliót: ismerteti a bizottsággal a portfóliója tartalmát, a szakmai fejlődést, előrehaladást, az elért célokat.

Elvárások:

- munkák, produktumok pedagógus irányításával, de önállóan történő célirányos és következetes összegyűjtése
- tartalma és formája tükrözze a konkrét tevékenységeket, célokat
- papír alapú és/vagy digitális formátum **Portfólió tartalma:**

- munkanapló részlet,
- laboratóriumi mérési jegyzőkönyvek,
- adott technológiai feladat elvégzéséhez kapcsolódó ábragyűjtemény,
- szakmai számítás,
- dolgozat,
- fotó/videofelvétel, ami a vizsgázó elvégzett munkájáról, teljesítményéről szól,
- versenyeredmény,
- iskolán kívül végzett szakmai tevékenységről fotó/videofelvétel, amelyet a vizsgázó érdemesnek tart a bemutatásra,
- külföldi tanulmányútról készített beszámoló.
- A dokumentumoknak tartalmaznia kell olyan elemeket, amelyeken egyértelműen megállapítható, hogy a vizsgázó legalább egy idegen nyelven szakirodalmat olvas.

A vizsgázó a felsorolt produktumokból készíti a portfólióját, és meghatározott időszakonként (pl. félév vége, év vége) csatolja a gyűjteménnyel kapcsolatos reflexióját, amelyben értékeli a munkáját, fejlődését, tapasztalatait.

A portfólió formai követelményei:

- Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret, másfeles sortávolság, sorkizárás, 2,5 cm-es margó.
- A dokumentumokban minden fotót, szöveges dokumentumot, videót, animációt forrásmegjelöléssel kell ellátni.
- A dokumentumok készítéséhez felhasznált forrásokat (könyvek, folyóiratok, internetes források, egyéb források) a dokumentum végén fel kell tüntetni.

A portfólió elektronikus dokumentum, amelyet a szakképző intézménynek a szakmai vizsga előtt hitelesíteni szükséges. A dokumentum tárolását a képző intézmény által meghatározott módon kell tárolni.

A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő:

A 10-11. évfolyamon, kizárólag szakmai vizsgára felkészítő oktatás esetén az 1. és 2. évfolyamon, félévenként legalább egy, a szakmai munkához köthető dokumentum elkészítése szükséges, melyhez szorosan kapcsolódik a jelölt reflexiója, amelyben értékeli a munkáját, fejlődését, tapasztalatait.

8.4.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 300 perc A

szakmai beszélgetések időtartama vizsgarészenként: maximum 10 perc. 8.4.4 A

vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 85%

8.4.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A vizsgarészek értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül

- 1. vizsgarész: 20%
- 2. vizsgarész: 20% • 3. vizsgarész: 40% • 4. vizsgarész: 10% • 5. vizsgarész: 10%

1. vizsgarész értékelésének szempontjai:

- az adott gyártási művelet/műveletek szakszerű, pontos végrehajtása (50%)
- a munkavégzéshez szükséges eszközök/gépek/berendezések szakszerű használata (25%) • munka-, környezetvédelmi, higiéniai és minőségbiztosítási előírások betartása (15%) • gyártási műveletek és folyamatok ismerete, szakmai beszélgetés, -nyelvhasználat (10%) **2. vizsgarész értékelésének szempontjai:**
- az adott gyártási művelet/műveletek szakszerű, pontos végrehajtása (50%)
- a munkavégzéshez szükséges eszközök/gépek/berendezések szakszerű használata (25%)
- munka-, környezetvédelmi, higiéniai és minőségbiztosítási előírások betartása (15%) • gyártási műveletek és folyamatok ismerete, szakmai beszélgetés, -nyelvhasználat (10%)

3. vizsgarész értékelésének szempontjai:

- az adott gyártási művelet/műveletek szakszerű, pontos végrehajtása (50%)
- a munkavégzéshez szükséges eszközök/gépek/berendezések szakszerű használata (20%)
- szakmai számítás 10 %
- munka-, környezetvédelmi, higiéniai és minőségbiztosítási előírások betartása (10%) • gyártási műveletek és folyamatok ismerete, szakmai beszélgetés, -nyelvhasználat (10%)

4. vizsgarész értékelésének szempontjai:

- a tőkehúsok és húskészítmények konyhatechnikai felhasználásának ismerete (20%)
- az értékesítés, kiszolgálás szakszerű végrehajtása, udvarias kiszolgálás (35%)
- a munkavégzéshez szükséges eszközök/gépek/berendezések szakszerű használata (20%) • munka-, környezetvédelmi, higiéniai és minőségbiztosítási előírások betartása (15%)
- húskészítmények, termékcsoportok ismerete, szakmai beszélgetés, -nyelvhasználat (10%)

5. vizsgarész: Portfolió értékelésének szempontjai:

- a szakmai dokumentumok mennyisége, tartalma, formai, esztétikai követelmények megvalósítása (40%)
- a vizsgázó teljesítménye, tudása, szakmai fejlődése, elért eredményei (40%)
- előadás módja (20%)

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó elérte az 1., 2., 3. és 4. vizsgarészekre együttesen adható összes pontszám legalább 40%-át, valamint az 5. vizsgarészre adható pontszámok legalább 40 %-át.

8.5 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: A központi interaktív vizsga ideje alatt rendszergazda jelenlétében biztosított legyen az online vizsga zavartalan lebonyolítása. A projektfeladat időtartama alatt legyen jelen olyan technikai segítő, aki gépek/berendezések meghibásodása esetén képes elhárítani a hibát, vagy helyettesítő gépet/berendezést tud biztosítani.

8.6 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- ipari mérleg a hozzátartozó perifériás eszközökkel
- számítógépek a szükséges tartozékokkal és programokkal
- mintavételi eszközök
- hőmérők

- a kémiai összetétel meghatározásra alkalmas eszközök
- egyéni munkaeszközök (fenőacél, kés)
- a tisztítás gépei, berendezései
- higiéniai eszközök, berendezések
- a vágást megelőző tevékenység berendezései, eszközei (szállítójármű, érkeztető-, fogadó helyiség berendezései)
- vágóvonal berendezései: kábítás-, vágás-, véreztetés-, perzselés-, tisztítás gépei, a hasítás- és hűtés gépei
- daraboló-csontozó vonal alapgépei: daraboló gépek, csontozó eszközök és gépek, szeparátorok
- a másodlagos feldolgozás alapgépei: aprító-, vágó-, szeletelő gépek, keverő-, töltőgépek, főző-, füstölő-, pácoló berendezések, érlelő gépek és berendezések, csomagoló berendezések
- az egyedi és gyűjtőcsomagolás, jelölés és tömegellenőrzés, palettázás gépei és berendezései
- anyagmozgató gépek és berendezések: felsőpályák, emelőgépek- és szerkezetek, targoncák
- környezetvédelmi eszközök, berendezések
- egyéni védőeszközök és berendezések
- higiéniai eszközök, berendezések
- bolti eszközök és berendezések

Projektfeladat portfólió bemutató részéhez:

- projektor
- számítógépes munkaállomás vagy laptop

8.7 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10 %, Szakmai vizsga: 90%

8.8 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.9 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A központi interaktív vizsgán használható: -

A projektfeladat során használható:

− Magyar Élelmiszerkönyv

− gyártmánylap

− minőségbiztosítási dokumentum

− nem programozható számológép

8.10 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A vizsgázó rendelkezésére kell bocsátani a vizsga időpontjában érvényes Magyar Élelmiszerkönyv húsipari termékekre vonatkozó fejezetét. A vizsgán nem programozható számológép használható.

9. A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek: -

10. Részszakma

10.1 Részszakma alapadatai

10.1.1 A részszakma megnevezése: Vágóhídi munkás

10.1.2 A részszakma órakerete: 240 - 360

10.1.3 A részszakma besorolása az Európai Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.4 A részszakma besorolása a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.5 A részszakma besorolása a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 2

10.2 A részszakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Segít a sertés-, szarvasmarha-, juh- és baromfifeldolgozás folyamatában, az élőállat mennyiségi átvételében és dokumentálásában. Kábít, vág, véreztet, zsigerel, hasít, hűt. Ismeri a technológiai műveletek féltest minőségére gyakorolt hatását. Szakszerűen és biztonságosan használja az egyszerű vágóhídi berendezéseket, eszközöket. Melléktermékeket gyűjt, osztályoz, szállít és kezel, az előírások betartása mellett. A technológiai műveleteket vezetői irányítás és felügyelet mellett önállóan végzi. Ismeri és betartja a higiéniai, minőségbiztosítási, munkavédelmi -, tűz- és környezetvédelmi előírásokat.

10.3 A részszakma legjellemzőbb FEOR száma

Részszakma megnevezése	**FEORszám**	**FEOR megnevezése**	**Részszakmával betölthető munkakörök**
Vágóhídi munkás	7111	Húsfeldolgozó	Állatbontó Állatkábító Állatszúró Böllér Zsigerelő

10.4 A szakképzésbe történő belépés feltételei

10.4.1 Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése

10.4.2 Alkalmassági követelmények

10.4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

10.4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

10.5 Eszközjegyzék a részszakmákra

- ipari mérleg a hozzátartozó perifériás eszközökkel
- számítógépek a szükséges tartozékokkal és programokkal
- hőmérők
- egyéni munkaeszközök (fenőacél, kés)
- a tisztítás, fertőtlenítés gépei, berendezései
- higiéniai eszközök, berendezések
- a vágást megelőző tevékenység berendezései, eszközei
- vágóvonal berendezései: kábítás-, vágás-, véreztetés-, perzselés-, tisztítás gépei, a hasítás-, a hűtés gépei,
- anyagmozgató gépek, berendezések
- környezetvédelmi eszközök, berendezések

- egyéni védőeszközök és berendezések

10.6 Részszakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Élőállatot átvesz, vágásra előkészít, kábítást-, szúrástvéreztetést végez.	Ismeri a vágóállatok szervezeti felépítését, húsrészeit, csontvázát, izomzatát, a fő- és melléktermékek csoportjait, jellemzőit. Ismeri a vágóállatok átvételének követelményeit, a szállítási dokumentációk típusait. Ismeri a vágástechnológiai műveletek sorrendjét, célját, higiéniai és munkavédelmi előírásait. Tisztában van a technológiai hibák esetén fellépő következményekkel. Tudja működtetni a vágástechnológia során alkalmazott berendezéseket. Ismeri a berendezések munkabiztonsági és higiéniai előírásait.	Törekszik arra, hogy munkáját a legjobb minőségben, a legkisebb veszteséggel végezze. Jól tűri a monotonitást és a szélsőséges fizikai körülményeket. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	Közvetlen munkahelyi vezetőjének szakmai irányítása mellett önállóan végzi feladatait. Önmagára nézve kötelező érvényűnek tekinti a dokumentumok valós idejű vezetését a gazdaságos működtetés érdekében.

2	Testet tisztít, hasít, bont, zsigerel, hűt.	Ismeri a vágóállatok szervezeti felépítését, húsrészeit, csontvázát, izomzatát, a fő- és melléktermékek csoportjait, jellemzőit. Ismeri a vágástechnológiai műveletek sorrendjét, célját, higiéniai és munkavédelmi előírásait. Tisztában van a technológiai hibák esetén fellépő következményekkel. Tudja működtetni a vágástechnológia során alkalmazott berendezéseket. Ismeri a berendezések munkabiztonsági és higiéniai előírásait. Ismeri az élelmiszerek minőségére ható paramétereket, a hús romlásának okait, a káros	Magára nézve kötelezőnek tartja a hentes szakma etikai előírásait.	A munkahelyén érvényben levő minőség-irányítási és élelmiszer-biztonsági rendszerek alapján végzi feladatait (HACCP, ISO).
		folyamatok megelőzésének módjait.		
3	Az elsődleges feldolgozás egyszerű eszközeit, berendezéseit beállítja, üzemelteti, ellenőrzi.	Géprajzok alapján ismeri az elsődleges és másodlagos feldolgozáshoz szükséges egyszerűbb gépeket, berendezéseket, azok felépítését, működési elvét, kezelését, biztonságtechnikai előírásait.	Igényes önmagára és az általa elvégzett munkára.	A rá vonatkozó technológiai-, minőségi-, munkavédelmi-balesetvédelmi-, tűzvédelmi- és takarítási előírásokat betartja.
4	A tevékenységéhez kapcsolódóan takarít, tisztít, fertőtlenít.	Ismeri a tisztító- és fertőtlenítőszerek használatának szabályait és hatásukat.		Munkakörét felelősségteljesen látja el.
5	A húsipari melléktermékek, hulladékok gyűjtését, válogatását, biztosítja.	Tudja a melléktermékek, hulladékok keletkezésének pontjait, azok kezelési módjait.		

10.7 A részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

10.7.1 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

10.7.2 Projektfeladat

10.7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Vágóüzemi projektfeladat**

10.7.2.2 A vizsgatevékenység leírása:

A vizsgatevékenység két részből áll.

1. **vizsgarész:**

- Vágástechnológiai műveletet végez a szennyezett övezetben.

vagy

- Vágástechnológiai műveletet végez a tiszta övezetben.

2. **vizsgarész:** A fenti részművelet befejezése után az előírások szerinti takarítást, fertőtlenítést végzi el.

10.7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

10.7.3 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100%

10.7.4 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- a gyártástechnológiai művelet szakszerű, pontos végrehajtása (60%)
- az egyszerű gépek, berendezések biztonságos és rendeltetésszerű
- üzemeltetése (20%)
- a hulladékok, melléktermékek előírásoknak megfelelő gyűjtése,
- tárolása, kezelése (10%)
- munka-, környezetvédelmi, higiéniai és minőségbiztosítási előírások
- betartása (10%)

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

10.8 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A projektfeladat időtartama alatt legyen jelen olyan technikai segítő, aki gépek/berendezések meghibásodása esetén képes elhárítani a hibát, vagy helyettesítő gépet/berendezést tud biztosítani.

10.9 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- ipari mérleg a hozzátartozó perifériás eszközökkel
- számítógépek a szükséges tartozékokkal és programokkal
- hőmérők
- egyéni munkaeszközök (fenőacél, kés)
- a tisztítás gépei
- higiéniai eszközök, berendezések
- a vágást megelőző tevékenység berendezései, eszközei (szállítójármű, érkeztető-, fogadó helyiség berendezései stb.)
- vágóvonal berendezései: kábítás-, vágás-, véreztetés-, perzselés-, tisztítás gépei, a hasítás-, a hűtés gépei, csomagológépek
- anyagmozgató gépek, berendezések: felsőpályák, emelőgépek-, szerkezetek, targoncák

- környezetvédelmi eszközök, berendezések
- egyéni védőeszközök és berendezések

10.10 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei:-

10.11 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A projektfeladat során használható:

- Magyar Élelmiszerkönyv
- gyártmánylap
- minőségbiztosítási dokumentum

11. Részszakma

11.1 Részszakma alapadatai

11.1.1 A részszakma megnevezése: Csontozó munkás

11.1.2 A részszakma órakerete: 240 - 360 óra

11.1.3 A részszakma besorolása az Európai Képesítési Keretrendszer szerint: 3

11.1.4 A részszakma besorolása a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint: 3

11.1.5 A részszakma besorolása a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 2

11.2 A részszakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Darabol, csontoz, húst kivág. Ismeri a technológiai műveletek szakszerű elvégzésének a hús minőségére gyakorolt hatását. Szakszerűen és biztonságosan üzemelteti a daraboló, csontozó üzemi egyszerű gépeket és berendezéseket. A tevékenységéhez kapcsolódóan takarít, tisztít, fertőtlenít. Melléktermékeket gyűjt, osztályoz, szállít és kezel az előírások betartása mellett. A technológiai műveleteket vezetői irányítás és felügyelet mellett önállóan végzi. Ismeri és betartja a higiéniai, minőségbiztosítási, munkavédelmi-, tűz- és környezetvédelmi előírásokat.

11.3 A részszakma legjellemzőbb FEOR száma

Részszakma megnevezése	**FEORszám**	**FEOR megnevezése**	**Részszakmában betölthető munkakörök**
Csontozó munkás	7111	Húsfeldolgozó (csontozó)	Baromfibontó Csontozó Kézi csontozó Pulykadaraboló Sertéscsontozó

11.4 A szakképzésbe történő belépés feltételei

11.4.1 Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a „Dobbantó program” elvégzése

11.4.2 Alkalmassági követelmények

11.4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

11.4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

11.5 Eszközjegyzék a részszakmákra

- ipari mérleg a hozzátartozó perifériás eszközökkel
- számítógépek a szükséges tartozékokkal és programokkal
- mérőeszközök (pl. tömeg-, hosszmérő berendezések és hőmérők)
- egyéni munkaeszközök (fenőacél, kés)
- a tisztítás gépei
- higiéniai eszközök, berendezések
- daraboló-csontozó vonal alapgépei: daraboló gépek, csontozó eszközök és gépek, szeparátorok
- anyagmozgató gépek, berendezések
- környezetvédelmi eszközök, berendezések
- egyéni védőeszközök és berendezések

11.6 Részszakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Féltestek testtáji darabolását, testek húsrészekre bontását végzi. Csontoz, formáz, kivág, húsokat osztályoz.	Ismeri a vágóállatok szervezeti felépítését, húsrészeit, csontvázát, izomzatát. Ismeri a vágás, darabolás, csontozás műveleteit. Ismeri a húsok megmunkálására vonatkozó specifikációk - a termékkészítéshez szükséges receptúrák - előírásait. Ismeri a darabolásra, csontozásra vonatkozó munkavédelmi és higiéniai előírásokat. Tudja működtetni a darabolás, csontozás művelete során alkalmazott berendezéseket. Ismeri a berendezések munkabiztonsági és higiéniai előírásait. Ismeri az élelmiszerek minőségére ható paramétereket.	Törekszik arra, hogy munkáját a legjobb minőségben, a legkisebb veszteséggel végezze. Jól tűri a monotonitást és a szélsőséges fizikai körülményeket. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	Közvetlen munkahelyi vezetőjének szakmai irányítása mellett önállóan végzi feladatait. A munkahelyén érvényben levő minőségirányítási és élelmiszerbiztonsági rendszerek alapján végzi feladatait (HACCP, ISO).

		Ismeri a hús romlásának okait, a káros folyamatok megelőzésének módjait.		
2	A húsokat a húsüzemben ún. „elő-készített hús” kategóriában (darált-hús, szeletelt, fűszerezett húsok) feldolgozza, csomagolja és gyártja.	Bemutatja a húsrészek, előkészített hú-sok előállítási módjait, a felhasznált anyagok jellemzőit, eljárásokat, géprajzok alapján bemutatja a darabo-láshoz, csontozáshoz szükséges gépek, berendezések működé-sét.	Magára nézve kötelezőnek tartja a hentes szakma etikai előírásait.	Önmagára nézve kötelező érvényűnek tekinti a dokumentumok valós idejű vezetését a gazdaságos működtetés érdekében.

3	A másodlagos feldolgozás gépeit, berendezéseit üzemelteti.	Géprajzok alapján ismeri a másodlagos feldolgozáshoz szükséges gépeket, berendezéseket, azok felépítését, működési elvét, kezelését, biz-	Igényes önmagára és az általa elvégzett munkára.	A rá vonatkozó technológiai, minőségi, munkavédelmi, balesetvédelmi, tűzvédelmi és takarítási előírásokat betartja.
		tonságtechnikai előírásait.		
4	A tevékenységéhez kapcsolódóan takarít, tisztít, fertőtlenít.	Ismeri a tisztító- és fertőtlenítőszerek használatának szabályait és hatásukat.		Munkakörét felelősségteljesen látja el.
5	A húsipari melléktermékek, hulladékok gyűjtését, válogatását, szakszerű kezelését biztosítja.	Tudja a melléktermékek, hulladékok keletkezésének pontjait, azok kezelési módjait, körülményeit és folyamatát.		

11.7 A részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

11.7.1 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

11.7.2 Projektfeladat

11.7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Csontozó projektfeladat**

11.7.2.2 A vizsgatevékenység leírása:

A vizsgatevékenység két vizsgarészből áll.

1. vizsgarész:

Daraboló/csontozó üzemi részműveletet végez, az ehhez kapcsolódó egyszerű gépek működtetését végzi.

2. vizsgarész:

A művelet elvégzése után az adott terület takarítását, fertőtlenítését végzi el a szabályok betartásával.

11.7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

11.7.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100%

11.7.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- a gyártástechnológiai műveletek szakszerű, pontos végrehajtása (60%)
- a gépek, berendezések biztonságos és rendeltetésszerű
- üzemeltetése (20%)
- a hulladékok, melléktermékek előírásoknak megfelelő gyűjtése,
- tárolása, kezelése (10%)

- munka-, környezetvédelmi, higiéniai és minőségbiztosítási előírások
- betartása (10%)

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

11.8 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A projektfeladat időtartama alatt legyen jelen olyan technikai segítő, aki gépek/berendezések meghibásodása esetén képes elhárítani a hibát, vagy helyettesítő gépet/berendezést tud biztosítani.

11.9 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- ipari mérleg a hozzátartozó perifériás eszközökkel
- számítógépek a szükséges tartozékokkal és programokkal
- mérőeszközök (pl. tömeg-, hosszmérő berendezések és hőmérők)
- egyéni munkaeszközök (fenőacél, kés)
- takarítás, tisztítás gépei
- higiéniai eszközök, berendezések
- daraboló-csontozó vonal alapgépei: daraboló gépek, csontozó eszközök és gépek, szeparátorok
- anyagmozgató gépek, berendezések
- környezetvédelmi eszközök, berendezések
- egyéni védőeszközök és berendezések
- bolti eszközök és berendezések

11.10 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

11.11 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A projektfeladat során használható:

- Magyar Élelmiszerkönyv
- gyártmánylap
- minőségbiztosítási dokumentum

12. Részszakma

12.1 Részszakma alapadatai

12.1.1 A részszakma megnevezése: **Húskészítmény gyártó**

12.1.2 A részszakma órakerete: 240 - 360 óra

12.1.3 A részszakma besorolása az Európai Képesítési Keretrendszer szerint: 3

12.1.4 A részszakma besorolása a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint: 3

12.1.5 A részszakma besorolása a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 2

12.2 A részszakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Alapanyagok mennyiségi, minőségi átvételét, vizsgálatát, dokumentálását végzi a másodlagos húsfeldolgozás folyamatában. Félkész- és késztermékek átadását végzi. A húskészítmény gyártás során előkészít, mér, aprít, gépeket anyaggal, termékkel kiszolgál, leszed, felrak, összegyűjt, egyszerű részműveletet végez. Ismeri a technológiai műveleteknek a termék minőségére gyakorolt hatását. Szakszerűen és biztonságosan üzemelteti az egyszerűbb húskészítmény-gyártó gépeket és berendezéseket. Melléktermékeket gyűjt, osztályoz, szállít és kezel, az előírások betartása mellett. A technológiai műveleteket vezetői irányítás és felügyelet mellett önállóan végzi. Ismeri és betartja a higiéniai, minőségbiztosítási, munkavédelmi, tűz- és környezetvédelmi előírásokat.

12.3 A részszakma legjellemzőbb FEOR száma

Részszakma megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**	**Részszakmával betölthető munkakörök**
Húskészítmény gyártó	7111	Húsfeldolgozó	Hús- és szalonnasózó, pácoló Húsaprító Húselőkészítő Húsosztályozó Hús-sózó Pácoló, fűszerező Sonkafőző Zúzapucoló

12.4 A szakképzésbe történő belépés feltételei

12.4.1 Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése

12.4.2 Alkalmassági követelmények

12.4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

12.4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

12.5 Eszközjegyzék a részszakmákra

- ipari mérleg a hozzátartozó perifériás eszközökkel
- számítógépek a szükséges tartozékokkal és programokkal
- mérőeszközök (pl. tömeg-, hosszmérő berendezések és hőmérők)
- egyéni munkaeszközök (fenőacél, kés)

- a tisztítás gépei
- higiéniai eszközök, berendezések
- a másodlagos feldolgozó alapgépei: aprító-, vágógépek, szeletelőgépek, keverő-, töltőgépek, főző-, füstölő-, pácoló berendezések, érlelő gépek és berendezések, csomagológépek
- az egyedi és gyűjtőcsomagolás, jelölés és tömegellenőrzés, palettázás gépei berendezései
- anyagmozgató gépek, berendezések
- környezetvédelmi eszközök, berendezések
- egyéni védőeszközök és berendezések

12.6 Részszakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Húst feldolgoz, húskészítményt előállít, sózást, pácolást, tartósítást, érlelt készítményeket gyártásában részműveletet végez, egyedi és gyűjtőcsomagolást, termékjelölést végez.	Ismeri a másodlagos feldolgozás műveleteit. Ismeri a húskészítmény csoportokat, gyártástechnológiai és tartósítási műveleteiket, a gyártástechnológia során betartani szükséges higiéniai és munkabiztonsági előírásokat. Ismeri a húskészítményekhez felhasznált anyagok jellemzőit. Ismeri a tartósító eljárásokat, azok hatását a késztermékre.	Törekszik arra, hogy munkáját a legjobb minőségben, a legkisebb veszteséggel végezze.	Munkakörét felelősségteljesen látja el. Közvetlen munkahelyi vezetőjének szakmai irányítása mellett önállóan végzi feladatait.
2	A másodlagos feldolgozás egyszerűbb gépeit, berendezéseit beállítja, üzemelteti.	Géprajzok alapján ismeri a másodlagos feldolgozáshoz szükséges egyszerűbb gépeket, berendezéseket, azok felépítését, működési elvét, kezelését, biztonságtechnikai előírásait.	Jól tűri a monotonitást és a szélsőséges fizikai körülményeket. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	A rá vonatkozó technológiai-, minőségi-, munkavédelmi- balesetvédelmi-, tűzvédelmi- és takarítási előírásokat betartja.

3	Húsipari termékek előállításához elő-készítő műveleteket végez.	A késztermék receptúra össze-tevőit ismeri, azt alkalmazza.	Igényes önmagára és az általa elvégzett munkára.	Önmagára nézve kötelező érvé-nyűnek tekinti a dokumentumok valós idejű vezetését a gazdaságos működtetés érdekében.
4	A tevékenységéhez kapcsolódóan takarít, tisztít, fertőtlenít.	Ismeri a tisztító- és fertőtlenítőszerek használatának szabályait és hatásukat.	Magára nézve kötelezőnek tartja a hentes szakma etikai előírásait.	A munkahelyén érvényben levő minőségirányítási és élelmiszerbiztonsági rendsze-rek alapján végzi feladatait (HACCP, ISO).
5	A húsipari melléktermékek, hulladékok gyűjtését, vá-logatását, szakszerű kezelését biztosítja.	Tudja a melléktermékek, hulla-dékok keletkezésének pontjait, azok kezelési módjait, körülményeit.		

12.7 A részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

12.7.1 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

12.7.2 Projektfeladat

12.7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Húskészítmény gyártó projektfeladat**

12.7.2.2 A vizsgatevékenység leírása:

A vizsgatevékenység két vizsgarészből áll.

1. vizsgarész: A húskészítmény gyártás részműveletét, és az ehhez kapcsolódó gépek, berendezések működtetését végzi.

2. vizsgarész: A részművelet befejezése után a munkaterület –szabályoknak megfelelő – takarítását, fertőtlenítést elvégzi.

12.7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

12.7.3 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100%

12.7.4 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- a gyártástechnológiai műveletek szakszerű, pontos végrehajtása (60%)
- a gépek, berendezések biztonságos és rendeltetésszerű üzemeltetése (20%)
- a takarítás, fertőtlenítés szakszerű, szabályszerű elvégzése (10%)
- munka-, környezetvédelmi, higiéniai és minőségbiztosítási előírások betartása (10%)

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

12.8 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A projektfeladat időtartama alatt legyen jelen olyan technikai segítő, aki gépek/berendezések meghibásodása esetén képes elhárítani a hibát, vagy helyettesítő gépet/berendezést tud biztosítani.

12.9 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- ipari mérleg a hozzátartozó perifériás eszközökkel
- számítógépek a szükséges tartozékokkal és programokkal
- egyéni munkaeszközök (fenőacél, kés)
- a tisztítás gépei
- higiéniai eszközök, berendezések
- a másodlagos feldolgozó alapgépei: aprító-, vágógépek, szeletelő gépek, keverő-, töltőgépek, főző-, füstölő-, pácoló berendezések, érlelő gépek és berendezések, csomagológépek
- az egyedi és gyűjtőcsomagolás, jelölés és tömegellenőrzés, palettázás gépei, berendezései
- anyagmozgató gépek, berendezések
- környezetvédelmi eszközök, berendezések
- egyéni védőeszközök és berendezések

12.10 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

12.11 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A projektfeladat során használható:

- Magyar Élelmiszerkönyv
- gyártmánylap
- minőségbiztosítási dokumentum

PÉK SZAKMA

1. A szakma alapadatai

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar

1.2 A szakma megnevezése: Pék

1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 11

1.4 A szakma szakmairányai: -

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar

1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Sütőipari és gyorspékségi munkás

1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):

1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 3 éves szakképző iskolai oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.

1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.

1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 160 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

2. A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

A pék különböző eljárásokkal sütőipari termékeket készít. Ezeken belül készít például búza-, rozs- vagy különleges kenyereket, zsemleféléket, kifliket és briósokat, kalácsokat, pogácsákat, illetve leveles termékeket. Munkája során meghatározza a szükséges nyersanyagok fajtáit és mennyiségét. Előkészíti a nyersanyagokat, majd azokból kovászt vagy tésztát készít. A tésztákat érleli, majd feldolgozza különböző tömegű, alakú termékekké. A leggyakrabban kelesztéssel tésztalazítást végez, majd a terméket különböző módon díszíti, utána megsüti. Különböző kelesztési eljárásokat alkalmaz. A késztermékeket felelősséggel kezeli, ha szükséges csomagolja és a vevő számára jelöléssel látja el. Munkája során betartja a vonatkozó technológiai és minőségbiztosítási előírásokat. Munkáját sütőipari gépek, berendezések és eszközök segítik, melyeket szakszerűen kezel. Munkáját a gazdaságossági elvek, minőségbiztosítási, élelmiszerhigiéniai, technológiai, tűz- munka-, baleset-, és környezetvédelmi és egyéb vonatkozó előírások betartásával végzi.

3. A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

Szakma megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése

Pék	7114	Pék, édesiparitermék-gyártó

4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

4.1 Iskolai előképzettség:

Alapfokú iskolai végzettség

4.2 Alkalmassági követelmények

4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat a szakirányú oktatás megkezdése előtt: nem szükséges

5. A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

5.1 Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

- alapvető fizikai mennyiségeket mérő eszközök (hossz-, tömeg-, térfogat-, hő-, sűrűségmérő eszközök)
- alapvető általános gépelemek
- alapvető élelmiszeripari gépek (nyersanyagtárolók, osztályozó-, tisztító-, aprító-, keverő-, töltő-, csomagoló-, termikus gépek)
- munkavédelmi eszközök

5.2 Eszközjegyzék szakirányú oktatásra

- Nyersanyagtárolás eszközei
- Mérlegek
- Hűtők és fagyasztók
- Sziták
- Vízhűtők, vízkeverők, jégdara vagy jégkása készítők
- Tésztakészítő gépek
- Keverő-habverő gépek
- Rozsdamentes-, fa-, gránit munkafelületű munkaasztalok
- Osztógép
- Süteménytészta osztó-gömbölyítő
- Kiflisodró gép
- Tésztafeldolgozás eszközei
- Nyújtógép
- Kelesztő, hűtő-kelesztő, sokkoló
- Kelesztő eszközök
- Kemencék, sütők
- Késztermékkezelés eszközei
- Csomagolás eszközei
- Hulladékkezelés eszközei
- Takarítás eszközei, berendezései
- Sütőipari célszerszámok
- Munkavédelmi eszközök
- Számítógépek, nyomtatók

- Internetkapcsolat

6. Kimeneti követelmények

6.1 Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatás olyan általános és széleskörű tudás és képesség megszerzését biztosítja, ami szükséges és hasznos minden élelmiszeripari ágazati szakmában betöltött munkakör esetén. Az alapoktatás végén a tanulók rálátnak az élelmiszeripari ágazat minden fontos részterületére, ezért megalapozott döntést hozhatnak a szakma kiválasztásánál. Irányítással élelmiszer-feldolgozási alapműveleteket végez: tárol, osztályoz, tisztít, aprít, kever, termikus műveletek végez (hűt, fagyaszt, főz, süt), csomagol. Felismeri és csoportosítja az élelmiszeripar nyersanyagait, azonosítja, hogy mely iparágak használják fel azokat. Rendelkezik az élelmiszer-előállításhoz szükséges műszaki alapismeretekkel: felismeri az élelmiszeriparban használatos szerkezeti anyagokat (fémek és nemfémek), 3D makett alapján vetületi ábrát készít geometriai alapelemekről (téglatest, henger, kúp), felismeri az alapvető gépelemeket (kötő gépelemek, hajtáselemek). Laboratóriumi alapműveleteket végez (tömegmérés, térfogatmérés, oldatkészítés, sűrűségmérés). Ágazathoz kapcsolódó alapszámításokat végez (százalék, aránypár). Ismeri és betartja a munkahelyi tűz-, munka-, baleset-, és környezetvédelmi szabályokat. Ismeri és betartja a személyi- és az élelmiszer-előállítás higiéniai követelményeit.

6.2 Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Csoportokba rendezi az élelmiszeripari nyersanyagokat.	Alapszinten ismeri az élelmiszeripar növényi és állati eredetű nyersanyagait.	A munkavégzése során törekszik a pontosságra, szakszerűségre. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	Irányítás mellett végzi munkáját.
2	Munkáját a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályok betartásával végzi.	Alapszinten ismeri a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályokat.		Magára nézve kötelezőnek tartja a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi előírásokat.
3	Élelmiszeripari alapműveleteket végez.	Alapszinten ismeri a tisztítás, aprítás, keverés, osztályozás, csomagolás, hőkezelés műveleteit.		
4	Kiválasztja az élelmiszeripari munkavégzéshez szükséges szerkezeti anyagokat.	Ismeri az alapvető szerkezeti anyagokat (fémek, nemfémek).		Felelősséget vállal saját munkájáért.
5	Kiválasztja az alapvető kötő gépelemeket.	Ismeri a csavarokat, ékeket, reteszeket, szegecseket.		

6	Alapvető ágazati méréseket végez.	Ismeri a tömeg, hosszúság, térfogat, hőmérséklet, sűrűség fogalmát, mértékegységeit, mérésének módját és mérőeszközeit.		
7	Egyszerű mértani makettekről vetületi ábrát készít.	Alapszinten ismeri a műszaki ábrázolást.		
8	Az élelmiszeripari termékek előállításához szükséges eszközöket, anyagokat kiválasztja, előkészíti.	Alapszinten ismeri a termékek előállításához szükséges anyagokat, eszközöket.		

6.3 Szakirányú oktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Átveszi a sütőipari nyersanyagokat menynyiségi és minőségi szempontok alapján. A nyersanyagokon alapszintű üzemi érzékszervi minőségellenőrzést végez.	Alkalmazás szinten ismeri a sütőipari nyersanyagok csoportosítását, minőségi követelményeit, és az átvételre vonatkozó üzemi előírásokat. Azonosítja a sütőipari nyersanyagokat.	Törekszik a nyersanyagok pontos és szakszerű átvételére.	Önállóan dönt a nyersanyagok átvételéről vagy elutasításáról.
2	A nyersanyagokat szakszerűen tárolja, raktározza és nyilvántartja.	Alkalmazás szinten ismeri az élelmiszerek raktározására, tárolására és nyilvántartására vonatkozó jogszabályi előírásokat.	Fontosnak tartja, hogy a nyersanyagok a tárolás alatt megőrizzék minőségüket.	Önállóan dönt a raktározás szabályszerű megvalósításáról, és felelősséget vállal az esetleges nyersanyaghibák előfordulásánál azok selejtezésével kapcsolatban.

3	A nyersanyagokon a technológiai utasításoknak megfelelően előkészítő műveleteket végez.	Alkalmazás szinten ismeri a nyersanyag előkészítés műveleteit és céljait.	Elkötelezett a Jó gyártási gyakorlatban megfogalmazott előírások betartása iránt. Elkötelezett a gyártmánylapban foglalt nyersanyagösszetétel betartása iránt.	Önállóan végzi a nyersanyag-előkészítés műveleteit.
4	A technológiának megfelelő összetételű és tulajdonságú kovászokat és tésztákat készít, és különböző eljárásokkal érlel.	Ismeri a kovászkészítés céljait, a különböző kovászokat, az érési folyamataikat és az érettségük jellemzőit. Ismeri a sütőipari tésztákat, készítésük módjait és eljárásait. Ismeri a tészták kialakulásának folyamatait, a technológiai mutatókat és a tészták érlelését.	Fontosnak tartja, hogy a jó minőségű nyersanyagokból, megfelelő mennyiségű és minőségű kovászokat és tésztákat készítsen.	Önállóan készíti el a különböző kovászokat és tésztákat, valamint megfelelően határozza meg technológiai mutatóikat.
5	A termék tömegének, alakjának és jellegének megfelelő tészta-	Ismeri a tésztafeldolgozás műveleteit, céljait. Ismeri a fel-	Elkötelezett a Jó gyártási gyakorlatban megfogalmazott	Önállóan határozza meg a feladási tömegeket és a ren-

	feldolgozási műveleteket végez.	adási tömegek kiszámolásának szabályait, az osztások fajtáit, és a különböző termékek alakításának műveleteit. Ismeri a tésztapihentetés célját.	előírások betartása iránt. Figyelembe veszi az üzemi környezetet és a rendelkezésre álló műszaki feltételeket. Betartja a Jó gyártási gyakorlatban foglalt paramétereket.	delések alapján a szükséges darabszámokat.
6	A termékek jellegének megfelelő eljárásokkal tésztalazítási műveleteket végez.	Ismeri a tésztalazítási módokat. Ismeri a kelesztési eljárásokat, azok célját, feltételeit és folyamatait. Ismeri a kémiai és fizikai lazításokat.		Önállóan határozza meg a kelesztési feltételeket, önállóan állítja be azokat, és ellenőrzi.

7	A tészta felületén a termékeknek megfelelő díszítési és felületkezelési műveleteket végez.	Ismeri termékek felületi díszítő műveleteit, azok sorrendjét.		
8	Különböző sütési eljárásokkal megsüti a termékeket.	Ismeri a sütés célját és feltételeit, valamint az azokat befolyásoló tényezőket. Ismeri a sütési eljárásokat, valamint a sülés folyamatait.		Önállóan meghatározza a szükséges sütési értékeket, és beállítja azokat, valamint folyamatos ellenőrzést végez.
9	A megsült termékeket hűti, tárolja, ha szükséges díszíti.	Ismeri a hűlés szakaszait, a cserepesedés folyamatait, ismeri a tárolás szabályait.		Önállóan határozza meg a megsültséget.
10	A késztermékhez kiválasztja a csomagolóanyagokat, elvégzi a csomagolás műveleteit, és az aktuális jogszabályoknak megfelelően jelöli a termékeket.	Ismeri a csomagolás célját, műveleteit és szabályait, valamint a csomagolóanyagokat. Ismeri a sütőipari termékek jelölésére vonatkozó szabályokat, és a jelölések tartalmát.	Elkötelezett az élelmiszerbiztonság iránt, és fontosnak tartja a termékei iránti vevői bizalom megőrzését.	Felelősséget érez a fogyasztók tájékoztatásával kapcsolatos előírásokkal kapcsolatban.
11	Búza-, rozsos-, rozs-, összetételre névvel utaló és egyedi táplálkozási igényt kielégítő kenyereket gyárt. A kenyérfélék minőségi követelményeinek előírásait a Magyar Élelmiszerkönyv segítségével határozza meg. A termékeken tömeg- és érzékszervi minőségellenőrzést végez.	Ismeri a kenyérfélék csoportosítását és gyártástechnológiáját. Ismeri a Magyar Élelmiszerkönyv felépítését, fejezeteit és használatát.	Elkötelezett a Jó gyártási gyakorlatban a kenyérfélék készítésére megfogalmazott előírások betartása iránt. Szem előtt tartja az üzem sajátosságait és adottságait. Törekszik arra, hogy tájékozott legyen az egyes technológiák és eszközök hatékonyságának jellem-	Önállóan szervezi meg a munkáját, és képes a technológiai változtatások eldöntésére.

12	Péksütemények csoportjába tartozó termékeket és kiemelt termékeket készít. A péksütemények minőségi	Ismeri a péksütemények csoportosítását, és gyártástechnológiáját. Ismeri a Magyar Élelmiszerkönyv felépítését,	zőiről, energiafogyasztásukról, környezeti hatásukról. Fontosnak tartja ezen jellemzők is-	

	követelményeinek előírásait a Magyar Élelmiszerkönyv segítségével határozza meg. A termékeken tömeg- és érzékszervi minőségellenőrzést végez.	fejezeteit és használatát.	meretét, javaslatot tud tenni az alternatívák közötti választásra.	
13	A finom pékáruk csoportjába tartozó termékeket (töltelékes és töltelék nélküli) és kiemelt termékeket készít. A finom pékáruk minőségi követelményeinek előírásait a Magyar Élelmiszerkönyv segítségével határozza meg. A termékeken tömeg- és érzékszervi minőségellenőrzést végez.	Ismeri a finom pékáruk csoportosítását és gyártástechnológiáját. Ismeri a Magyar Élelmiszerkönyv felépítését, fejezeteit és használatát.		
14	A jogszabályoknak és a vevői igényeknek megfelelő, egyedi táplálkozási igényt kielégítő termékeket fejleszt és gyárt.	Ismeri az egyedi táplálkozási igényt kielégítő sütőipari termékek csoportjait, és gyártástechnológiáját.	Elkötelezett az korszerű táplálkozási igények kielégítése iránt.	Felelősséget érez termékeinek a fogyasztó egészségére gyakorolt hatásával kapcsolatban.
15	Zsemlemorzsához félkész terméket szárít és darál.	Ismeri a zsemlemorzsa előírásait és gyártását.	Elkötelezett a Jó gyártási gyakorlatban a zsemlemorzsagyártással kapcsolatos technológiai és higiéniai előírások betartása iránt.	Munkáját önállóan szervezi és végzi. Betartja az élelmiszerkönyvi előírásokat.
16	Munkája során betartja az üzemre vonatkozó munkavédelmi és higiéniai szabályokat.	Ismeri az üzem munkavédelmi és higiéniai szabályait.	Törekszik a biztonságos és higiénikus munkavégzésre.	Felelősséget vállal munkája balesetmentes és higiénikus elvégzéséért.

17	Munkája során vezeti az élelmiszer-előállításra vonatkozó minőségbiztosítási dokumentumokat.	Ismeri a minőségbiztosítási előírásokat és a jogszabályok szerint előírt dokumentumokat, azok tartalmát.	Elkötelezett a biztonságos termék-előállítás iránt. Fontosnak tartja a vevői bizalom erősítését.	Felelősséget érez a biztonságos és nyomon követhető élelmiszerek előállítása iránt.
18	A munkája során alkalmazott sütőipari gépeket, berendezéseket a technológiának	Ismeri a gépek feladatait, kezelésüket, és a működtetésükkel kapcsolatos	Törekszik a sütőipari gépek szabályos kezelésére és biztonságos, energiahaté-	Munkája során betartja a gépek kezelési utasításait, és figyelemmel

	megfelelően szabá-lyozza, működteti.	munkavédelmi és higiéniai előírásokat.	kony üzemeltetésére.	kíséri a működésüket.
19	A munkája során a sütőipari eszközöket szakszerűen használja.	Ismeri az eszközök feladatait és helyes használatát.	Törekszik a sütőipari eszközök szabályos kezelésére és biztonságos használatára.	Munkája során megóvja a szer-számok épségét. Felelősséget vállal a rábízott eszközök megóvásáért.
20	Hagyományos és táj-jellegű sütőipari termékek csoportjába tartozó termékeket készít hagyományos technológiai előírások szerint.	Ismeri a szakma történetét és hagyo-mányos termékeinek gyártástechnológiá-ját.	Tiszteli a szakmáját, annak múltját. Fontosnak tartja a ha-gyományos sütőipari termékek megismertetését a vevőkkel.	Felelősséget vállal a hagyományos termékek szakszerű előállítására. A HÍR és HKT termékek előállításának irányelveit betartja.
21	Használja a sütőipari termelés irányításához és nyilvántartásához szükséges szoftvereket.	Ismeri a vállalatirányítási szoftvereket.	Fontos számára az üzem áttekinthető irányításában való közreműködése.	Önállóan kezeli a szakmájának gya-korlásához szükséges programokat, és rögzíti az adatokat.
22	A nyersanyagokon, a félkész- és késztermékeken tömeg- és ér-zékszervi vizsgálatokat végez. Elvégzi a gyártásközi ellenőrzé-seket, és dokumentálja azokat.	Ismeri az alapvető alapanyag-, félkész- és késztermék-vizsgálati előírásokat tartalmazó szabványokat.	Elkötelezett a jó minőségű termékek előállítása és a fo-gyasztók becsületes ellátása iránt.	Önállóan végzi az ellenőrzéseket, és dönt az esetleges selejtezésről.

23	Az üzemi terméköszszetételek alapján nyersanyag-szükségleti és termelési számolásokat végez.	Ismeri a sütőipari nyersanyagszükséglet ipari számításának szabályait, és a műveleteit.	Betartja a Magyar élelmiszerkönyv előírásait. Maradéktalanul betartja az élelmiszerek előállítására vonatkozó előírásait. Precízen végzi a számolási műveleteket. Fontosnak tartja a vevői bizalmat a termékei iránt.	Önállóan számolja ki a szükséges nyersanyagokat, és ellenőrzi a számolások pontosságát.
24	A hulladékkezelési előírásoknak megfelelően kezeli a képződő hulladékokat.	Ismeri a hulladékkezelés szabályait, a környezetvédelmi előírásokat, a szelektív hulladékkezelés fontosságát.	Magára nézve kötelezőnek tekinti a környezet megóvását, és a hulladékokkal kapcsolatos higiéniai problémák megelőzését.	Önállóan szelektálja és deponálja a hulladékokat.
25.	Részt vesz a vállalkozás szabályos működtetésében, a vonatkozó dokumentumok elkészítésében és vezetésében.	Alapszinten ismeri a vállalkozások alapításával, működtetésével kapcsolatos előírásokat.	Betartja a vállalkozások működésére vonatkozó jogszabályokat.	Irányítással végzi a vállalkozás működtetésében szükséges munkáját.
26.	Idegen nyelvű prospektusokat és weboldalakat olvas.	Alapszinten ismeri a szakmai idegennyelvi kifejezéseket.	Nyitott a nemzetközi technológiák és műszaki újítások felé.	Irányítással határoz meg technológiai változásokat, illetve javaslatot tesz műszaki újításokkal kapcsolatban.

7. Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

7.1 Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

7.2 Írásbeli vizsga

7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari alapismeretek**

7.2.2 A vizsgatevékenység leírása

- Az élelmiszeripari nyersanyagok csoportosítása és jellemzése 50%
- Munkavédelmi, tűzvédelmi, higiéniai alapismeretek 50%

A feladatsornak legalább 20 feladatot kell tartalmaznia.

Az írásbeli feladatokat az alábbi formában kell összeállítani:

- tesztfeladatok, ahol csak egy jó válasz lehetséges és legalább négy válaszlehetőséget kell megadni (a tesztfeladatok aránya az összes feladathoz képest 50%)
- feleletválasztó feladatok a lehetséges válaszok felsorolásával (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 30%)
- rövidválaszos feladatok (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 20%)

7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

7.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 20%

7.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: értékelési útmutató alapján

7.2.5.1 Az értékelés százalékos formában történik.

7.2.5.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 31%-át elérte.

7.3 Gyakorlati vizsga

7.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari ágazati alapgyakorlat**

7.3.2 A vizsgatevékenység leírása

A vizsgatevékenység egy részből áll:

Komplex gyakorlati vizsgafeladat

A komplex vizsgafeladatnak alkalmasnak kell lennie az alábbi tanulási eredmények mérésére és értékelésére.

Élelmiszeripari alapműveletet végez, melynek során:

- anyagokat kiválaszt,
- a rendelkezésére bocsátott receptúra alapján anyagszükségletet számol és mér, - anyagokat, eszközöket előkészít,
- élelmiszeriparban használt anyagok egyes fizikai vagy kémiai tulajdonságait méri, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- élelmiszeriparban használt munkadarabot, félkész- vagy késztermé̊ket állít elő, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- meghatározott munkaműveleteket hajt végre.

A szakképző intézmény – saját lehetőségeinek figyelembevételével - a fenti tevékenységek közül legalább négyet tartalmazó tételsort állít össze.

7.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

7.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 80%

7.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai és súlyozásuk:

- a megadott művelet szakszerű elvégzése 30%
- a munkavégzéshez szükséges eszközök, gépek szakszerű használata 30%
- megadott műveleti sorrend betartása 10%
- a mérés pontossága 10%
- a munkavégzés esztétikája 10% - a munka-, tűzvédelmi és higiéniai szabályok betartása 10%

Az értékelés százalékos formában történik.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 60%-át elérte.

7.4 Alapvizsgával betölthető munkakör FEOR száma

Ágazati alapoktatás megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése	Alapvizsgával betölthető munkakör(ök), tevékenységek
-	-	-	-

7.5 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8. A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

8.1 Szakma megnevezése: **Pék**

8.2 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.2.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.2.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.2.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.3 Központi interaktív vizsga

8.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Pék szakmai ismeret**

8.3.2 A vizsgatevékenység leírása 1) Sütőipari termékek készítésének ismertetése: a szakmára jellemző sütőipari termék készítésének ismertetése. Sütőipari termékek (kovászos kenyerek, péksütemények, finom pékáruk) gyártástechnológiája, a gyártás műveletei, az egyes műveletek célja, feltételei, technikai megoldásai, a műveletek során lejátszódó folyamatok, csomagolási és jelölési előírások, korszerű táplálkozási igényt kielégítő sütőipari termékek.

2) Egy sütőiparban gyakran alkalmazott gép vagy berendezés kezelése, és a használatával kapcsolatos munkavédelmi és higiéniai előírások.

A feladatok között szerepelnie kell:

- igaz-hamis állítások eldöntése,
- feleletválasztás (egyszeres és többszörös),
- technológiai lépések helyes sorrendbe állítása,
- egymáshoz rendelés (párosítás),
- mondatkiegészítés (hiányos szöveg kiegészítése),
- csoportosítás,
- kép (termék és/vagy eszköz és/vagy alkatrész és/vagy táblázat és/vagy ábra és/vagy géprajz és/vagy folyamatábra felismerése és/vagy hiányos elemeinek kitöltése (nem az ábrán, rajzon, táblázatban, hanem az azokon található, hiányzó helyekre illeszkedő, különálló válaszlehetőségek megjelölésével).

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

8.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20%

8.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik.

A két tanulási egységből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg:

1) Sütőipari termékek készítésének ismertetése: a szakmára jellemző sütőipari termék készítésének ismertetése. Sütőipari termékek (kovászos kenyerek, péksütemények, finom pékáruk) gyártástechnológiája, a gyártás műveletei, az egyes műveletek célja, feltételei, technikai megoldásai, a műveletek során lejátszódó folyamatok, csomagolási és jelölési előírások, korszerű táplálkozási igényt kielégítő sütőipari termékek. (80%)
2) Egy sütőiparban gyakran alkalmazott gép vagy berendezés kezelése, és a használatával kapcsolatos munkavédelmi és higiéniai előírások. (20%)

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.4 Projektfeladat

8.4.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Pék projektfeladat**

8.4.2 A vizsgatevékenység leírása

A vizsgatevékenység két vizsgarészből áll:

1) Sütőipari termékek előállítása és bemutatása, csomagolási és jelölési feladat 2) Portfólió

1) Sütőipari termékek előállítása és bemutatása, csomagolási és jelölési feladat

A vizsgázó rendelkezésére bocsátott vagy saját nyersanyag-összetétel (vagy receptúra) alapján különböző csoportokba tartozó, meghatározott mennyiségű és változatú sütőipari termékeket készít, az elkésztéshez szükséges nyersanyagokat kiszámolja, és a rendelkezésre álló gépek és berendezések szakszerű használatával elkészíti. Az elkészült termékeket a vizsgabizottságnak bemutatja, és szakmai beszélgetés keretében röviden ismerteti az alkalmazott technológiát, a termékek esetleges hibáit, és azok kiküszöbölésének lehetőségeit. A termékein üzemi tömegellenőrzést és érzékszervi minősítést végez. Egy rendelkezésére bocsátott terméket szakszerűen becsomagol, majd a jogszabályoknak megfelelően jelöl. Munkája során alapvető minőségbiztosítási paramétereket (alkalmazott technológiai paramétereket) rögzít a rendelkezésére bocsátott nyomtatványon.

Az alábbi kilenc termékcsoportból a vizsgázó egy termékcsoport termékeit készíti el minimum öt különböző alakban vagy tömegben és felületi díszítéssel.

1) Kovászos búzakenyerek készítése.
2) Kovászos rozsos- vagy rozskenyerek készítése.
3) Vizes tésztából készült péksütemények készítése.
4) Tejes tésztából készült péksütemények készítése.
5) Dúsított tésztából készült péksütemények készítése.

6) Tojással dúsított tésztából készült finom pékáruk készítése.
7) Omlós tésztából készült finom pékáruk készítése.
8) Leveles tésztából készült finom pékáruk készítése.
9) Egyedi táplálkozási igényt kielégítő termékek készítése.

A vizsgán kovászpótló készítmények, élelmiszer imitátumok, valamint tésztakészítéshez használt előkeverékek nem használhatóak. A feladatsornak tartalmaznia kell olyan termékeket is, amelyek tésztakészítéséhez vajat kell felhasználni. A termékek között szerepelnie kell hagyományos és tájjellegű sütőipari terméknek, valamint a nemzetközi trendnek megfelelő terméknek is. A kovászos termékek készítéséhez kovászpótló anyag nem használható fel. A kovászos termékeknél a kovász paramétereit a vizsgázó számára meg kell adni.

2) Portfólió:

A portfólió részei:

A portfólió egy rendezett dokumentum, amely 4 részből áll.

1. **bemutatkozás**
2. **célkitűzés**
3. **szakmai dokumentumok gyűjteménye:** a vizsgázó tudását, teljesítményét, fejlődését, attitűd tulajdonságait, felelősségét bemutató bármilyen szöveges, fotós, animációs, filmes, prezentációs elemeknek a gyűjteménye. Közvetlenül a szakmai munkához köthető dokumentumok az oktatói, képzőhelyi dicséretek, versenyeredmények, elkészített produktumok fényképei, projektmunka folyamatát bemutató dokumentumok, szakmához köthető rendezvények, kiállítások, múzeumlátogatások dokumentálása. A portfóliónak tartalmaznia kell a vizsgázó által legalább egy idegen nyelven tanulmányozott idegen nyelvű szakmai dokumentumot.
4. **összegzés:** annak összefoglalója, hogy a portfólió tartalma miben szolgálja a vizsgázó szakmai fejlődését.

A portfólió formája, hitelesítése:

A portfólió elektronikus vagy írott formában készült dokumentáció, amelyet a szakképző intézmény által biztosított felületen, vagy egyéb, a szakképző intézmény által meghatározott módon tárol a vizsgázó. A dokumentumok valódiságát a szakmai oktatást végző intézménynek hitelesíteni kell a vizsgát megelőzően.

A portfólió formai követelményei:

- A szöveges rész Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret, másfeles sortávolság, sorkizárás, 2,5 cm-es margó.
- A dokumentumokban szereplő táblázatok, ábrák, fényképek, animációk, filmes elemek forrását jelölni kell.
- A dokumentumok készítéséhez felhasznált forrásokat (könyvek, folyóiratok, internetes források, egyéb források) a dokumentum végén fel kell tüntetni.

A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő:

10-11. évfolyamon, a kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés esetében az 1. és 2. évfolyamon félévenként legalább egy, a szakmai munkához köthető dokumentum elkészítése szükséges.

8.4.1. A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 300 perc

Ebből a termék készítéséhez kapcsolódó szakmai beszélgetés időtartama: 10 perc. 8.4.2. A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%

8.4.3. A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az 1.) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül: 90%

A 2.) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül: 10%

1) Sütőipari termékek előállítása és bemutatása, csomagolási és jelölési feladat értékelésének szempontjai:

− A termékkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása (15%),

− Termékkészítés (csomagolás és jelölés) szakszerűsége (35%),

− Késztermék tömege, érzékszervi tulajdonságai (40%),

− Termékkészítés higiéniája, élelmiszerbiztonsági és munkavédelmi szabályok betartása, csomagolási és jelölési feladatok szakszerűsége (5%),

− A szakmai beszélgetés, kommunikáció (5%).

2) A portfólió értékelésének sajátos szempontjai:

− közvetlenül a szakmához köthető dokumentumok mennyisége és tartalma, formai megvalósítása (40%),

− a vizsgázó tudása, teljesítménye, elért eredmények (40%),
− a tanulási folyamat, kompetenciák fejlődésének bemutatása,

attitűd tulajdonságok (20%).

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarészből külön-külön elérte a megszerezhető pontszámok legalább 40 %-át.

8.5 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A vizsga lebonyolításához a gépek és berendezések működtetéséhez szükséges műszaki személyzet, illetve a vizsga alatti üzemi higiéniai feltételek biztosításához szükséges munkatárs. Az interaktív vizsgán rendszergazda jelenléte szükséges.

8.6 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- Nyersanyagtárolás eszközei
- Mérlegek
- Hűtők és fagyasztók
- Sziták
- Vízhűtők, vízkeverők, jégdara vagy jégkása készítők
- Tésztakészítő gépek
- Keverő-habverő gépek
- Rozsdamentes-, fa-, gránit munkafelületű munkaasztalok
- Osztógép
- Süteménytészta osztó-gömbölyítő
- Kiflisodró gép
- Tésztafeldolgozás eszközei

- Nyújtógép
- Kelesztő, hűtő-kelesztő, sokkoló
- Kelesztő eszközök
- Kemencék, sütők
- Késztermékkezelés eszközei
- Csomagolás eszközei
- Hulladékkezelés eszközei
- Takarítás eszközei, berendezései
- Sütőipari célszerszámok
- Munkavédelmi eszközök
- Számítógépek, nyomtatók
- Internetkapcsolat

8.7 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.8 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%

8.9 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok:

A projektfeladat végrehajtása során nem programozható számológép használható. A projektfeladat során a vizsgázó rendelkezésére kell bocsátani a vizsga időpontjában érvényes Magyar Élelmiszerkönyv sütőipari termékekre vonatkozó fejezetét.

9. A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek: -

10. Részszakma

10.1 Részszakma alapadatai

10.1.1 A részszakma megnevezése: **Sütőipari és gyorspékségi munkás**

10.1.2 A részszakma órakerete: 320 – 480 óra

10.1.3 A részszakma besorolása az Európai Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.4 A részszakma besorolása a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.5 A részszakma besorolása a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 2

10.2 A részszakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

A sütőipari és gyorspékségi munkás a pékségekben tésztát feldolgoz, keleszt, süt, és készterméket kezel és csomagol. A különböző termékcsoportok tésztáit az üzemi előírásoknak megfelelő tömegekre osztja, és a termékekre jellemző alakítási műveleteket végez. Kezeli a tészta felületét, a tésztát keleszti, és az üzemi utasításoknak megfelelő feltételek beállításával megsüti. A készterméket

felelősséggel kezeli, ha szükséges csomagolja, és a vevő számára jelöléssel látja el. Munkája során betartja a vonatkozó technológiai és minőségbiztosítási előírásokat. Munkáját sütőipari gépek, berendezések és eszközök segítik, melyeket szakszerűen kezel. Felelős a technológiai, higiénia, munkavédelmi és egyéb vonatkozó jogszabályi követelmények betartásáért.

10.3 A részszakma legjellemzőbb FEOR száma

Részszakma megnevezése	**FEORszám**	**FEOR megnevezése**	**Részszakmával betölthető munkakörök**
Sütőipari és gyorspékségi munkás	7114	Pék, édesiparitermék-gyártó	Fagyasztott pékáru sütő (látvány sütöde) Nyerstészta feladó Perec-sütő Pizzagyártó Sütőipari táblázó Sütőipari vető

10.4 A szakképzésbe történő belépés feltételei

10.4.1 Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése

10.4.2 Alkalmassági követelmények

10.4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

10.4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

10.5 Eszközjegyzék a részszakmákra

- Nyersanyagtárolás eszközei
- Mérlegek
- Hűtők és fagyasztók
- Sziták
- Vízhűtők, vízkeverők
- Tésztakészítő gépek
- Rozsdamentes és fa munkafelületű munkaasztalok
- Osztógép
- Süteménytészta osztó-gömbölyítő
- Kiflisodró gép
- Tésztafeldolgozás eszközei
- Nyújtógép
- Kelesztők
- Kelesztő eszközök
- Kemencék, sütők
- Késztermékkezelés eszközei
- Csomagolás eszközei
- Hulladékkezelés eszközei
- Takarítás eszközei, berendezései
- Sütőipari célszerszámok
- Munkavédelmi eszközök

10.6 Részszakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Tésztát dolgoz fel a termék tömegének, alakjának és jellegének megfelelően.	Ismeri a tésztafeldolgozás műveleteit, céljait. Ismeri a feladási tömegek kiszámolásának szabályait, az osztások fajtáit és a különböző termékek alakításának műveleteit. Ismeri a tésztapihentetés célját.	Elkötelezett a Jó gyártási gyakorlatban megfogalmazott előírások betartására, és az üzem technológiai utasításai szerint dolgozik. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	Vezetői instrukció segítségével határozza meg a feladási tömegeket.
2	Tésztalazítást végez a termékek jellegének megfelelően.	Ismeri a tésztalazítási módokat. Ismeri a kelesztés célját, feltételeit és folyamatait. Ismeri a kémiai és fizikai lazításokat.		Vezetői instrukció segítségével határozza meg a kelesztési feltételeket és önállóan állítja be azokat.
3	A termékeknek megfelelő díszítést és felületkezelést végez a tészta felületén.	Ismeri termékek felületi díszítő műveleteit, azok sorrendjét.		
4	Különböző sütési eljárásokkal megsüti a termékeket.	Ismeri a sütés célját és feltételeit, valamint az azokat befolyásoló tényezőket. Ismeri a sütési eljárásokat, valamint a sülés folyamatait.		Vezetői instrukció segítségével meghatározza a szükséges sütési értékeket.
5	A megsült termékeket hűti, tárolja, ha szükséges, díszíti.	Ismeri a hűlés szakaszait, a cserepesedés folyamatait, ismeri a tárolás szabályait.		Önállóan eldönti a megsültség állapotát.
6	magolóanyagokat, elvégzi a csomagolás műveleteit, és az aktuális jogsza-	Ismeri a csomagolás célját, műveleteit és szabályait, valamint a csomagolóanyagokat. Ismeri a sütőipari termékek jelölésére vonatkozó szabá-	Elkötelezett az élelmiszerbiztonság és a vevői bizalom iránt. Törekszik arra, hogy tájékozott legyen az egyes technológiák és	Felelősséget vállal a fogyasztók tájékoztatásával kapcsolatos előírásokkal kapcsolatban.

	bályoknak megfelelően jelöli a termékeket.	lyokat és a jelölések tartalmát.	eszközök hatékonyságának jellemzőiről, energiafogyasztá-sukról, környezeti hatásukról. Fontosnak tartja ezen jellemzők ismeretét, javaslatot tud tenni az alternatívák közötti választásra	
7	Zsemlemorzsához félkész terméket szárít és darál.	Ismeri a zsemlemorzsa előírásait és gyártástechnológiáját.		Vezetői instrukció segítségével szervezi meg a munkáját.
8	Betartja a vonatkozó üzemi munka-védelmi és higiéniai szabályokat.	Ismeri az üzem munkavédelmi és higiéniai szabályait.	Fontosnak tartja, hogy munkáját az üzem munkavédelmi és higiéniai előírásai szerint végezze.	Felelősséget vállal munkavégzésének szakszerűségéért.
9	A munkája során alkalmazott sütőipari gépeket, berendezéseket a technológiának megfelelően szabályozza, működteti.	Ismeri a gépek feladatait, kezelésüket, és a működtetésükkel kapcsolatos munkavédelmi és higiéniai előírásokat.	Törekszik a gépek szabályos kezelésére és biztonságos, energiahatékony üzemeltetésére.	Munkája során betartja a gépek kezelési utasításait, és figyelemmel kíséri a működésüket.

10	A munkája során a sütőipari eszközöket szakszerűen használja.	Ismeri az eszközök feladatait és helyes használatát.	A sütőipari eszközöket körültekintően, a céljuknak megfelelően használja, és elkötelezett azok épségének megóvása irányában.	Betartja az eszközök használatára vonatkozó szabályokat.
11	A hulladékkezelési előírásoknak megfelelően kezeli a képződő hulladékokat.	Ismeri a hulladékkezelés szabályait, a környezetvédelmi előírásokat, a szelektív hulladékkezelés fontosságát.	Magára nézve kötelezőnek tekinti a környezet megóvását és a hulladékokkal kapcsolatos higiéniai problémák megelőzését.	Önállóan szelektálja és deponálja a hulladékokat.

10.7 A részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

10.7.1 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

10.7.2 **Projektfeladat**

10.7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Sütőipari termékek tészta-feldolgozási, kelesztési, sütési és késztermék-kezelési feladatai**

10.7.2.2 A vizsgatevékenység leírása:

Rendelkezésére bocsátott tésztán osztási, alakítási műveleteket végez. A műveletek között szerepelnie kell egyszerű és összetett osztásnak, egyszerű és összetett alakítási műveleteknek. Az alakított termékeket megkeleszti, a megkelt tésztán felületkezelő és díszítő műveleteket végez. A termékeket megsüti, majd bemutatja a vizsgabizottságnak. Egy rendelkezésére bocsátott terméket szakszerűen becsomagol, és a jogszabályoknak megfelelően jelöléssel ellát.

10.7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

10.7.3 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100%

10.7.4 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- Tésztafeldolgozás műveleteinek szakszerűsége 30%
- Kelesztési paraméterek helyes meghatározása és a felületkezelési műveletek kivitelezése: 20%
- Sütési paraméterek helyes meghatározása, és a vetés és kisütés műveletének szakszerűsége 20%
- Késztermékek helyes kezelése 10%
- Csomagolás és jelölés szakszerűsége 20%

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

10.8 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A vizsga lebonyolításához a gépek és berendezések működtetéséhez szükséges műszaki személyzet, illetve a vizsga alatti üzemi higiéniai feltételek biztosításához szükséges munkatárs.

10.9 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- Nyersanyagtárolás eszközei
- Mérlegek
- Hűtők és fagyasztók
- Sziták
- Vízhűtők, vízkeverők
- Tésztakészítő gépek
- Rozsdamentes és fa munkafelületű munkaasztalok
- Osztógép
- Süteménytészta osztó-gömbölyítő
- Kiflisodró gép
- Tésztafeldolgozás eszközei
- Nyújtógép
- Kelesztők
- Kelesztő eszközök
- Kemencék, sütők
- Késztermékkezelés eszközei
- Csomagolás eszközei
- Hulladékkezelés eszközei
- Takarítás eszközei, berendezései
- Sütőipari célszerszámok
- Munkavédelmi eszközök

10.10 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

10.11 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabá-
lyok: -

PÉK-CUKRÁSZ SZAKMA

1. A szakma alapadatai

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar

1.2 A szakma megnevezése: Pék-cukrász

1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 12

1.4 A szakma szakmairányai: -

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar

1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Süteménykészítő

1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):

1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 3 éves szakképző iskolai oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.

1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.

1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 160 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

2. A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

A pék-cukrász kiszámolja és kiméri a szükséges nyersanyagokat, cukrásztechnológiai alapműveleteket végez, cukrászati félkész- és késztermékeket készít. Igényeknek megfelelően egyszerű díszítő műveleteket végez a termékeken. Munkája során fagylaltot, parfét és pohárkrémet készít. Kenyereket, péksüteményeket és finom pékárukat készít hagyományos és korszerű eljárásokkal. A korszerű technológiáknak megfelelően sütőipari termékeket fagyaszt, és kelesztést késleltet. Megadott összetételek és technológiák alapján képes célzott táplálkozási igényt kielégítő termékeket készíteni. Munkája során ellenőrzi a nyersanyagok és a késztermékek minőségét, erről dokumentációt vezet. A munkájához szükséges technológiai berendezéseket és gépeket igény szerint beállítja, kezeli, tisztán tartja az élelmiszeriparban használható tisztító- és fertőtlenítőszerek alkalmazásával. A hulladékokat a környezetvédelmi előírásoknak megfelelően kezeli, környezettudatos magatartással végzi a munkáját. Munkáját a gazdaságossági elvek, minőségbiztosítási, élelmiszerhigiéniai, technológiai, tűz- munka-, baleset-, és környezetvédelmi és egyéb vonatkozó előírások betartásával végzi.

3. A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

Szakma megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**
Pék-cukrász	5135	Cukrász
	7114	Pék, édesiparitermék-gyártó

4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

4.1 Iskolai előképzettség:

Alapfokú iskolai végzettség

4.2 Alkalmassági követelmények

4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat a szakirányú oktatás megkezdése előtt: szükséges

5. A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

5.1 Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

- alapvető fizikai mennyiségeket mérő eszközök (hossz-, tömeg-, térfogat-, hő-, sűrűségmérő eszközök)
- alapvető általános gépelemek
- alapvető élelmiszeripari gépek (nyersanyagtárolók, osztályozó-, tisztító-, aprító-, keverő-, töltő-, csomagoló-, termikus gépek)
- munkavédelmi eszközök

5.2 Eszközjegyzék szakirányú oktatásra

- nyersanyagtárolás eszközei
- mérlegek
- lisztsziták
- vízhűtő, vízkeverő, jégkása vagy jégdara készítő,
- dagasztógépek
- keverő-habverő gépek
- tésztaosztó gépek
- rozsdamentes-, fa-, gránit- és márványlapos munkaasztalok
- tésztanyújtó gép
- kiflisodró gép
- kelesztő berendezés,
- hűtő-kelesztő berendezés,
- kelesztés eszközei
- kemencék és sütők
- késztermékkezelés eszközei,
- szeletelőgép,
- hűtők, fagyasztók és sokkolók
- fagylatgép és fagylalttároló
- csokoládémelegítő
- csokoládétemperáló
- karamell-lámpa
- klíma
- cukrászati formák, kézieszközök
- csomagolás eszközei
- zsemlemorzsa-daráló
- hulladéktárolás eszközei
- tűzhelyek, mikrohullámú sütők
- számítógép

6. Kimeneti követelmények

6.1 Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatás olyan általános és széleskörű tudás és képesség megszerzését biztosítja, ami szükséges és hasznos minden élelmiszeripari ágazati szakmában betöltött munkakör esetén. Az alapoktatás végén a tanulók rálátnak az élelmiszeripari ágazat minden fontos részterületére, ezért megalapozott döntést hozhatnak a szakma kiválasztásánál. Irányítással élelmiszer-feldolgozási alapműveleteket végez: tárol, osztályoz, tisztít, aprít, kever, termikus műveletek végez (hűt, fagyaszt, főz, süt), csomagol. Felismeri és csoportosítja az élelmiszeripar nyersanyagait, azonosítja, hogy mely iparágak használják fel azokat. Rendelkezik az élelmiszer-előállításhoz szükséges műszaki alapismeretekkel: felismeri az élelmiszeriparban használatos szerkezeti anyagokat (fémek és nemfémek), 3D makett alapján vetületi ábrát készít geometriai alapelemekről (téglatest, henger, kúp), felismeri az alapvető gépelemeket (kötő gépelemek, hajtáselemek). Laboratóriumi alapműveleteket végez (tömegmérés, térfogatmérés, oldatkészítés, sűrűségmérés). Ágazathoz kapcsolódó alapszámításokat végez (százalék, aránypár). Ismeri és betartja a munkahelyi tűz-, munka-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat. Ismeri és betartja a személyi- és az élelmiszer-előállítás higiéniai követelményeit.

6.2 Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Csoportokba rendezi az élelmiszeripari nyersanyagokat.	Alapszinten ismeri az élelmiszeripar növényi és állati eredetű nyersanyagait.	A munkavégzése során törekszik a pontosságra, szakszerűségre. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	Irányítás mellett végzi munkáját.
2	Munkáját a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályok betartásával végzi.	Alapszinten ismeri a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályokat.		Magára nézve kötelezőnek tartja a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi előírásokat.
3	Élelmiszeripari alapműveleteket végez.	Alapszinten ismeri a tisztítás, aprítás, keverés, osztályozás, csomagolás, hőkezelés műveleteit.		
4	Kiválasztja az élelmiszeripari munkavégzéshez szükséges szerkezeti anyagokat.	Ismeri az alapvető szerkezeti anyagokat (fémek, nemfémek).		Felelősséget vállal saját munkájáért.
5	Kiválasztja az alapvető kötő gépelemeket.	Ismeri a csavarokat, ékeket, reteszeket, szegecseket.		

6	Alapvető ágazati méréseket végez.	Ismeri a tömeg, hosszúság, térfogat, hőmérséklet, sűrűség fogalmát, mértékegységeit, mérésének módját és mérőeszközeit.		
7	Egyszerű mértani makettekről vetületi ábrát készít.	Alapszinten ismeri a műszaki ábrázolást.		
8	Az élelmiszeripari termékek előállításához szükséges eszközöket, anyagokat kiválasztja, előkészíti.	Alapszinten ismeri a termékek előállításához szükséges anyagokat, eszközöket.		

6.3 Szakirányú oktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Átveszi, majd szakszerűen raktározza, tárolja a sütő- és cukrászipari nyersanyagokat.	Ismeri a nyersanyagok átvételének módját, az átvétellel kapcsolatos adminisztrációs feladatokat. Megnevezi a raktárak fajtáit, tudja a raktárakkal szemben támasztott követelményeket, a sütő- és cukrászipari nyersanyagok szakszerű tárolásának szabályait.	Törekszik a nyersanyagok átvételénél a pontosságra, a raktározásnál, tárolásnál a nyersanyagok minőségének és mennyiségének a megóvására.	Vezetői instrukciók alapján átveszi a nyersanyagokat, dönt az esetleges kifogásolásról. Felelősséget vállal a nyersanyagok szakszerű raktározásáért, tárolásáért.
2	Kiválasztja a termékek készítéséhez szükséges nyersanyagokat, megvizsgálja azok felhasználhatóságát, elvégzi a szükséges előkészítő műveleteket.	Ismeri a sütő- és cukrászipari nyersanyagokat, azok tulajdonságait, felhasználásuk módjait, az előkészítésük műveleteit.	Elfogadja a szakmaetikai elveket, hogy a fogyasztó egészségét veszélyeztető nyersanyagokat nem használ fel. Belátja az előkészítő műveletek fontosságát.	Önállóan döntést hoz a nyersanyagok felhasználhatóságával kapcsolatban. Önállóan előkészítő műveleteket végez.

3	Elkészíti a sütő- és cukrászipari félkész termékeket, szakszerűen tárolja és felhasználja azokat.	Ismeri a sütő- és cukrászipari félkész termékeket. Ismeri azok tulajdonságait, az elkészítésük és felhasználásuk módjait.	Nyitott az új ismeretekre, technológiai megoldásokra. Törekszik a pontos munkavégzésre.	Önállóan félkész termékeket készít. Betartja az üzem technológiai utasításaiban meghatározottakat.
4	Elkészíti a sütő- és cukrászipari tésztákat, felméri és megelőzi a tészták készítése során elkövethető hibákat. Az elkészült tésztát - a termékek készítése során - felhasználja.	Ismeri a sütő- és cukrászipari tészták jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát, az elkövethető hibákat, és azok megelőzését. Tudja, hogy az elkészült tésztának milyen felhasználási lehetőségei vannak.	Munkáját körültekintően végzi, különös tekintettel a technológiai paraméterek betartására.	Önállóan sütő- és cukrászipari tésztákat készít. Korrigálja a tésztakészítés során elkövetett esetleges hibákat.

5	Kenyereket, péksüteményeket, finom pékárukat készít. A termékek minőségi követelményeinek előírásait a Magyar Élelmiszerkönyv segítségével határozza meg. A termékeken tömeg- és érzékszervi minőségellenőrzést végez.	Ismeri a kenyerek, péksütemények, finom pékáruk jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát. Ismeri a Magyar Élelmiszerkönyv felépítését, fejezeteit és használatát.	Nyitott a termékgyártással kapcsolatos új ismeretekre, technológiai megoldásokra. Elkötelezett a Jó gyártási gyakorlatban a kenyérfélék készítésére megfogalmazott előírások betartása iránt. Szem előtt tartja az üzem sajátosságait és adottságait.	Önállóan sütőipari termékeket készít. A termékgyártás technológiájával kapcsolatban önálló döntéseket hoz. Önállóan szervezi meg a munkáját, és képes a technológiai változtatások eldöntésére. Felelősséget érez a fogyasztók tájékoztatásával kapcsolatos előírásokkal kapcsolatban.
6	Egyedi táplálkozási igényeket kielégítő, hagyományőrző- és tájjellegű termékeket készít.	Ismeri az egyedi táplálkozási igényeket kielégítő, hagyományőrző- és a tájjellegű termékek jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát.		

7	Zsemlemorzsát készít.	Ismeri a zsemlemorzsa készítésének műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát, a zsemlemorzsa minőségi követelményeit.		
8	Sütőipari félkész- és készterméket fagyaszt, kelesztést késleltet.	Ismeri a sütőipari félkész- és késztermékek szakszerű fagyasztásának módját, a késleltetett kelesztés jellemzőit, megvalósítását.		Önállóan félkész- és készterméket fagyaszt, önállóan kelesztést késleltet.
9	Uzsonna-, kikészített- és teasüteményeket készít.	Ismeri az uzsonna-, kikészített- és teasütemények jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát, az elkövethető hibákat, és azok megelőzését.		Önállóan cukrászsüteményeket készít. Önállóan szervezi meg a munkáját, és képes a technológiai változtatások eldöntésére.
10	Fagylaltokat, fagylaltkelyheket, parfékat és pohárkémeket készít. Az elkészült termékeket szakszerűen tárolja.	Ismeri a fagylaltok, parfék és pohárkrémek jellemzőit, nyersanyagait, azok minőségre gyakorolt hatásait. Tudja az elkészítésük műveleteit, az elkövethető hibákat és azok megelőzését, a betartandó higiéniai	Elkötelezett a minőségi, kézműves fagylaltok készítése iránt.	Önállóan hidegcukrászati termékeket készít. Önállóan szervezi meg a munkáját, és képes a technológiai változtatások eldöntésére.

		szabályokat. Ismeri a fagylaltok, fagylaltkelyhek, parfék és pohárkémek fajtáit.		

11	Különböző bonbonfajtákat készít, csokoládét temperál.	Ismeri a bonbonok általános jellemzőit, nyersanyagait, egyes csoportjait, a bonbonfajták készítésének műveleteit. Tudja a csokoládé temperálásának célját, módszereit.	Igényes munkára törekszik. Érdeklődik a torta trend, illetve a bonbonkészítés újdonságai iránt.	Önállóan bonbont készít. Önállóan szervezi meg a munkáját, és képes a technológiai változtatások eldöntésére.
12	A napi termékek esetében egyszerű díszítő műveleteket végez.	Ismeri az egyszerű- és különleges díszítés műveleteit, nyersanyagait, módszereit.		Önállóan díszítő műveleteket végez. A díszítésben alkotó módon vesz részt.
13	Kiválasztja a megfelelő csomagolást, a jogszabályoknak megfelelően jelöli a terméket.	Ismeri a korszerű csomagolással szemben támasztott követelményeket, a csomagolás típusait, a jelölés jogi szabályozását, elemeit.	Törekszik az igényes csomagolásra. Belátja a termék jelölésének fontosságát.	Önállóan termékcsomagolást, jelölést végez.
14	Üzemi alapszintű sütő- és cukrászipari nyersanyag- és késztermék minőség-ellenőrző vizsgálatokat végez, a mérési eredményeket értékeli.	Ismeri a sütő- és cukrászipari nyersanyagok és késztermékek minőségi követelményeit, a minőség-ellenőrzést szolgáló vizsgálatokat.	Belátja a minőségellenőrző vizsgálatok alkalmazásának fontosságát. Törekszik arra, hogy tájékozott legyen az egyes technológiák és eszközök hatékonyságának jellemzőiről, energiafogyasztásukról, környezeti hatásukról. Fontosnak tartja ezen jellemzők ismeretét, javaslatot tud tenni az alternatívák közötti választásra.	Irányítással minőség-ellenőrző vizsgálatokat végez. Felelősséget érez a biztonságos és nyomon követhető élelmiszerek előállítása iránt.
15	Munkája során alkalmazza a sütő- és cukrászipar jó higiéniai gyakorlatát.	Ismeri a sütő- és a cukrászipar jó higiéniai gyakorlatát.	Belátja a higiéniai szabályok betartásának fontosságát.	Másokkal együttműködve felügyeli a termékgyártás higiéniáját.

16	HACCP elvein alapuló eljárásokat alkalmaz, HACCP dokumentumokat vezet.	Ismeri a HACCP rendszer alapelveit, alkalmazásának módját, dokumentumait, az online HACCP (eHACCP) adta lehetőségeket.	Belátja a HACCP rendszer alkalmazásának fontosságát. Szem előtt tartja a digitalizáció adta lehetőségeket. Elkö telezett a jó minőségű termékek előállítása és a fogyasztók becsületes ellátása iránt. -	Önállóan HACCP dokumentumokat vezet.

17	A termékek készítéséhez szükséges munkaeszközöket, gépeket, berendezéseket bal-esetmentesen használja, kezeli, üzemelteti, elvégzi a szükséges tisztítási feladatokat.	Ismeri az egyes munkaeszközök felhasználásának területeit, baleset-mentes használatát, higiéniai követel-ményeit. Ismeri a sütő- és cukrászipari gépek és berendezések feladatát, működési elvét, kezelésének, üzemeltetésének, tisztításának módját. Ismeri a gépek, berendezé-sek, munkaeszközök biztonsági és egészségügyi követelményeit.	Törekszik a gépek szabályos kezelésére és biztonságos, energiahatékony üzemeltetésére. Tö-rekszik az eszközök szabályos kezelésére és biztonságos használatára.	Önállóan munkaeszközöket használ, gépeket kezel, berendezéseket üzemeltet, tisztít. Munkája során betartja a gépek, berendezések, munkaeszközök biztonsági és egészségügyi követelményeit. Munkája során megóvja a szerszámok épségét. Felelősséget vállal a rábízott eszközök megóvá-sáért.
18	Az üzemi terméköszszetételek alapján nyersanyagszükségletet számol.	Ismeri a nyersanyagszámítás módját, a pékségi prog-ram (sütőipari szoftver) helyes használatát.	Betartja a Magyar Élelmiszerkönyv előírásait. Maradéktalanul betartja az élelmiszerek előállítására vonatkozó előírásait. Precízen végzi a számolási műveleteket. Fon-tosnak tartja a vevői bizalmat a termékei iránt.	Önállóan nyersanyagszükségletet számít és ellenőrzi a számolások pontosságát.

19	Szakszerűen kezeli a sütő- és cukrászipari melléktermékeket és hulladékokat.	Ismeri a sütő- és cukrászipari melléktermékek és hulladékok kezelésének szabályait.	Törekszik a szelektív hulladékgyűjtésre. Belátja a környezetvédelem fontosságát. Magára nézve kötelezőnek tekinti a környezet megóvását, és a hulladékokkal kapcsolatos higiéniai problémák megelőzését.	Önállóan kezeli a sütő- és cukrászipari melléktermékeket és hulladékokat.
20	Részt vesz a vállalkozás szabályos működtetésében, a vonatkozó dokumentumok elkészítésében és vezetésében.	Alapszinten ismeri a vállalkozások alapításával, működtetésével kapcsolatos előírásokat.	Betartja a vállalkozások működésére vonatkozó jogszabályokat.	Irányítással végzi a vállalkozás működtetésében szükséges munkáját.
21	Idegen nyelvű prospektusokat és weboldalakat olvas.	Alapszinten ismeri a szakmai idegennyelvi kifejezéseket.	Nyitott a nemzetközi technológiák és műszaki újítások felé.	Irányítással határoz meg technológiai változásokat, illetve javaslatot tesz műszaki újításokkal kapcsolatban.

7. Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

7.1 Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

7.2 Írásbeli vizsga

7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari alapismeretek**

7.2.2 A vizsgatevékenység leírása

- Az élelmiszeripari nyersanyagok csoportosítása és jellemzése 50%
- Munkavédelmi, tűzvédelmi, higiéniai alapismeretek 50%

A feladatsornak legalább 20 feladatot kell tartalmaznia.

Az írásbeli feladatokat az alábbi formában kell összeállítani:

- tesztfeladatok, ahol csak egy jó válasz lehetséges és legalább négy válaszlehetőséget kell megadni (a tesztfeladatok aránya az összes feladathoz képest 50%)
- feleletválasztó feladatok a lehetséges válaszok felsorolásával (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 30%)
- rövidválaszos feladatok (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 20%)

7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

7.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 20%

7.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: értékelési útmutató alapján

7.2.5.1 Az értékelés százalékos formában történik.

7.2.5.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 31%-át elérte.

7.3 Gyakorlati feladat

7.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari ágazati alapgyakorlat**

7.3.2 A vizsgatevékenység leírása

A vizsgatevékenység egy részből áll:

Komplex gyakorlati vizsgafeladat

A komplex vizsgafeladatnak alkalmasnak kell lennie az alábbi tanulási eredmények mérésére és értékelésére.

Élelmiszeripari alapműveletet végez, melynek során:

- anyagokat kiválaszt,
- a rendelkezésére bocsátott receptúra alapján anyagszükségletet számol és mér, - anyagokat, eszközöket előkészít,
- élelmiszeriparban használt anyagok egyes fizikai vagy kémiai tulajdonságait méri, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- élelmiszeriparban használt munkadarabot, félkész- vagy késztermeket állít elő, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- meghatározott munkaműveleteket hajt végre.

A szakképző intézmény – saját lehetőségeinek figyelembevételével – a fenti tevékenységek közül legalább négyet tartalmazó tételsort állít össze.

7.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

7.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 80%

7.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai és súlyozásuk:

- a megadott művelet szakszerű elvégzése 30%
- a munkavégzéshez szükséges eszközök, gépek szakszerű használata 30%
- a megadott műveleti sorrend betartása 10%
- a mérés pontossága 10%

- a munkavégzés esztétikája 10% - a munka-, tűzvédelmi és higiéniai szabályok betartása 10%

Az értékelés százalékos formában történik.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 60%-át elérte.

7.4 Alapvizsgával betölthető munkakör FEOR száma

Ágazati alapoktatás megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése	Alapvizsgával betölthető munkakör(ök), tevékenységek
-	-	-	-

7.5 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei:-

8. A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

8.1 Szakma megnevezése: **Pék-cukrász**

8.2 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.2.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.2.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes

teljesítése.

8.2.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.3 Központi interaktív vizsga

8.3.1 A vizsgatevénység megnevezése: **Pék-cukrász szakmai ismeret**

8.3.2 A vizsgatevékenység leírása 1.) Sütőipari termékek készítésének ismerete: a szakmára jellemző sütőipari termékcsoportba tartozó termékek készítésének ismerete. Sütőipari termékek (kovásszal készült kenyerek, péksütemények, finom pékáruk) gyártástechnológiája, a gyártás műveletei, az egyes műveletek célja, feltételei, technikai megoldásai, a műveletek során lejátszódó folyamatok, csomagolással, jelöléssel, korszerű táplálkozási igényeket kielégítő termékekkel kapcsolatos ismeretek.

2.) A szakmára jellemző cukrászipari termékek készítésének ismerete, cukrászipari termékek (uzsonna-, kikészített-, teasütemények, fagylaltok, parfék, pohárkrémek, bonbonok) készítésének műveletei, a hozzájuk tartozó félkész-termékek előállítása.

3.) Ábra (rajz, fénykép) segítségével egy jellemző sütő- és/vagy egy cukrászipari gép, berendezés kezelésének, tisztításának, valamint munkavédelmi előírásainak ismerete.

A feladatok között szerepelnie kell:

- igaz-hamis állítások eldöntése,
- feleletválasztás (egyszeres és többszörös),
- technológiai lépések helyes sorrendbe állítása,
- egymáshoz rendelés (párosítás),
- mondatkiegészítés (hiányos szöveg kiegészítése),
- csoportosítás,
- kép (termék és/vagy eszköz és/vagy alkatrész és/vagy táblázat és/vagy ábra és/vagy géprajz és/vagy folyamatábra felismerése és/vagy hiányos elemeinek kitöltése (nem az ábrán, rajzon, táblázatban, hanem az azokon található, hiányzó helyekre illeszkedő, különálló válaszlehetőségek megjelölésével).

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc

8.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20%

8.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik. A három tanulási egységből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg:

1) a szakmára jellemző sütőipari termékek készítésének ismerete 45%
2) a szakmára jellemző cukrászipari termékek készítésének ismerete 45%
3) ábra (rajz, fénykép) segítségével, egy sütő- és/vagy egy cukrászipari gép, berendezés kezelésének, tisztításának, valamint munkavédelmi előírásainak ismerete 10%

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.4 Projektfeladat

8.4.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Pék-cukrász projektfeladat**

8.4.2 A vizsgatevékenység leírása A

projektfeladat részei:

A) vizsgarész: Portfólió
B) vizsgarész: Sütőipari termékek készítése, bemutatása és szakmai beszélgetés
C) vizsgarész: Cukrászati termékek készítése, bemutatása és szakmai beszélgetés

A) vizsgarész: Portfólió

A portfólió részei:

A portfólió egy rendezett dokumentum, amely 4 részből áll.

1. bemutatkozás
2. célkitűzés
3. szakmai dokumentumok gyűjteménye: a vizsgázó tudását, teljesítményét, fejlődését, attitűd tulajdonságait, felelősségét bemutató bármilyen szöveges, fotós, animációs, filmes, prezentációs elemeknek a gyűjteménye. Közvetlenül a szakmai munkához köthető dokumentumok az oktatói, képzőhelyi dicséretek, versenyeredmények, elkészített produktumok fényképei, projektmunka folyamatát bemutató dokumentumok, szakmához köthető rendezvények, kiállítások, múzeumlátogatások dokumentálása. A portfóliónak tartalmaznia kell a vizsgázó által legalább egy idegen nyelven tanulmányozott idegen nyelvű szakmai dokumentumot.
4. összegzés: annak összefoglalója, hogy a portfólió tartalma miben szolgálja a vizsgázó szakmai fejlődését.

A portfólió formája, hitelesítése:

- A portfólió elektronikus vagy írott formában készült dokumentáció, amelyet a szakképző intézmény által biztosított felületen, vagy egyéb, a szakképző intézmény által meghatározott módon tárol a vizsgázó. A dokumentumok valódiságát a szakmai oktatást végző intézménynek hitelesíteni kell a vizsgát megelőzően.

- A portfólió formai követelményei: a szöveges rész Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret, másfeles sortávolság, sorkizárás, 2,5 cm-es margó.
- A dokumentumokban szereplő táblázatok, ábrák, fényképek, animációk, filmes elemek forrását jelölni kell. A dokumentumok készítéséhez felhasznált forrásokat (könyvek, folyóiratok, internetes források, egyéb források) a dokumentum végén fel kell tüntetni.

A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő:

- 10-11. évfolyamon, kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés esetében az 1. és 2. évfolyamon félévenként legalább egy, a szakmai munkához köthető dokumentum elkészítése szükséges.

B) vizsgarész: Sütőipari termékek készítése, bemutatása és szakmai beszélgetés

A következő nyolc feladatból egy feladat végrehajtása:

1. A rendelkezésre bocsátott anyagösszetétel alapján búza- vagy rozsos- vagy rozskenyerek készítése kovászos tésztakészítési eljárással, többféle tömegben és alakkal, a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése

vagy

2. A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján vizes tésztából készült péksütemények készítése, legalább háromféle tömeggel vagy alakkal, a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése vagy
3. A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján tejes tésztából készült péksütemények készítése, legalább háromféle tömeggel vagy alakkal, a termékek bemutatása, az elkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése vagy
4. A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján dúsított tésztából készült péksütemények készítése, legalább háromféle tömeggel vagy alakkal, a termékek bemutatása, az elkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése

vagy

5. A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján tojással dúsított tésztából készült finom pékáruk készítése, legalább háromféle tömeggel vagy alakkal, a termékek bemutatása, az elkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése

vagy

6. A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján omlós tésztából készült finom pékáruk készítése, legalább háromféle tömeggel vagy alakkal, a termékek bemutatása, az elkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése

vagy

7. A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján leveles tésztából készült finom pékáruk készítése, legalább háromféle tömeggel vagy alakkal, a termékek bemutatása, az elkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése

vagy 8. A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján, egyedi táplálkozási igényt kielégítő termék készítése, a

termékek bemutatása, az elkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése.

A vizsga során a vizsgázó a rendelkezésére álló gépeket és berendezéseket - a munkavédelmi előírások betartásával - üzemelteti, munkáját a higiéniai- és élelmiszerbiztonsági szabályok figyelembevételével végzi. Az elkészült terméken tömeg- és érzékszervi ellenőrzést végez. Az elkészült termékeket a vizsgabizottságnak bemutatja, és szakmai beszélgetés keretében röviden ismerteti az alkalmazott technológiát, a termékek esetleges hibáit, és azok kiküszöbölésének lehetőségeit. Munkája során alapvető minőségbiztosítási paramétereket (alkalmazott technológiai paramétereket) rögzít a rendelkezésére bocsátott nyomtatványon.

A feladatoknak tartalmaznia kell vajjal készült termékeket és hagyományos és tájjellegű sütőipari termékeket és nemzetközi trendnek megfelelő termékeket is. A termékek elkészítéséhez kovászpótló készítmény nem használható fel. A termékek készítésekor nem használhatóak fel élelmiszer imitátumok, és a tésztakészítéshez használt kész keverékek. A termékek között szerepelnie kell töltelékes terméknek is. A feladatok között szerepelnie kell olyan terméknek is, amely tésztájához zsiradékként vajat használnak fel.

A feladatsornak a felsorolt termékcsoportok mindegyikét le kell fednie azzal, hogy a vizsgázó a kihúzott feladata alapján egy termékcsoport termékeit készíti el.

C) vizsgarész: Cukrászipari termékek készítése, bemutatása és szakmai beszélgetés

Meghatározott darabszámban, a rendelkezésre bocsátott vagy saját anyaghányad segítségével, az alábbi feladatsorból egy feladat végrehajtása:

− egy uzsonna- vagy teasütemény, és egy hagyományos torta készítése; vagy,

− egy uzsonna- vagy teasütemény, és egy szelet vagy tekercs készítése; vagy

− egy uzsonna- vagy teasütemény, és egy minyon vagy desszert vagy csemege készítése; vagy

− egy uzsonna- vagy teasütemény, és egy krémes termék készítése; vagy

− egy uzsonna- vagy teasütemény, és egy tejszínes torta vagy a nemzetközi trendnek megfelelő különböző állagú rétegekből álló torta készítése; vagy,

− egy uzsonna- vagy teasütemény, és egy tejszínes szelet vagy tejszínes desszert készítése. A vizsgaközpont - a fentiek figyelembevételével - egy olyan konkrét termékeket tartalmazó feladatsort állít össze, amely lefedi a felsorolt termékcsoportok mindegyikét. A vizsgázó a kihúzott feladata alapján egy feladatsor termékeit készíti el.

A munka során a vizsgázó a rendelkezésére álló gépeket és berendezéseket - a munkavédelmi előírások betartásával - üzemelteti, munkáját a higiéniai- és élelmiszerbiztonsági szabályok figyelembevételével végzi. Az elkészült terméket - a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően - minősíti, a termék gyártásával kapcsolatban a vizsgabizottsággal szakmai beszélgetést folytat. A beszélgetés során ismertetni kell a feladatot, az elkészült termékek minőségét, az esetleges hibákat és azok megelőzési, kijavítási lehetőségeit.

8.4.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 600 perc

B) vizsgarész: 300 perc, ezen belül a sütőipari termék készítéséhez kapcsolódó szakmai beszélgetés időtartama: 10 perc.

C) vizsgarész: 300 perc, ezen belül a cukrászipari termékek készítéséhez kapcsolódó szakmai beszélgetés időtartama: 10 perc.

8.4.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%

8.4.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül: 10%
B) vizsgarész: értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül: 45%
C) vizsgarész: értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül: 45%

A) vizsgarész: A portfólió értékelésének sajátos szempontjai:

- közvetlenül a szakmához köthető dokumentumok mennyisége és tartalma, formai megvalósítása (40%)
- a tanuló tudása, teljesítménye, elért eredmények (40%)
- a tanulási folyamat, kompetenciák fejlődésének bemutatása, attitűd tulajdonságok (20%)

B) vizsgarész: Sütőipari termékek előállítása, bemutatása és szakmai beszélgetés értékelésének szempontjai:

- A termékkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása (15%)
- Termékkészítés szakszerűsége (35%)
- Késztermék tömege, érzékszervi tulajdonságai (30%)
- Csomagolás és jelölés szakszerűsége (10%)
- Termékkészítés higiéniája, élelmiszerbiztonsági és munkavédelmi szabályok betartása (5%)
- A szakmai beszélgetés százalékos aránya a vizsgarészen belül: (5%)

C) vizsgarész: Cukrászipari termékek készítése, bemutatása és szakmai beszélgetés értékelése:

- Termékkészítés szakszerűsége (35%)
- Az elkésztéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása (5%)
- Késztermék külső megjelenése, állaga, állománya, íze, és a díszítés kivitelezése (45%)
- Termékkészítés higiéniája, élelmiszerbiztonsági és munkavédelmi szabályok betartása (10%)
- A szakmai beszélgetés százalékos aránya a vizsgarészen belül: (5%)

A vizsgatevékenység csak akkor fogadható el, ha az elkészült termékek megfelelnek a Magyar Élelmiszerkönyv vonatkozó fejezeteiben rögzített minőségi követelményeknek.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarészből külön-külön elérte a megszerezhető pontszámok legalább 40 %-át.

8.5 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

Az interaktív vizsga lebonyolításához a vizsga ideje alatt rendszergazda jelenléte. A projekt vizsga lebonyolításához a gépek és berendezések működtetéséhez szükséges műszaki személyzet, illetve a vizsga alatti üzemi higiéniai feltételek biztosításához szükséges munkatárs.

8.6 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- nyersanyagtárolás eszközei
- mérlegek
- lisztsziták
- vízkeverők, vízhűtők és jégkása vagy jégdara készítő gép,
- dagasztógépek
- keverő-habverő gépek
- tésztaosztó gépek
- rozsdamentes-, fa- gránit-, és márványlapos munkaasztalok
- tésztanyújtó gép
- kiflisodró gép
- kelesztő berendezés
- hűtő-kelesztő berendezés
- kelesztés eszközei
- kemencék és sütők
- késztermékkezelés eszközei
- hűtők, fagyasztók és sokkolók
- fagylatgép és fagylalttároló
- csokoládémelegítő
- csokoládétemperáló,
- klíma
- cukrászati formák, kézieszközök
- csomagolás eszközei
- hulladéktárolás eszközei
- tűzhelyek, mikrohullámú sütők
- az interaktív vizsgához számítógép internet kapcsolattal

8.7 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei:-

8.8 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%

8.9 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A vizsgázó a vizsgán olyan számológépet használhat, amely nem alkalmas arra, hogy azon olyan adatot tároljanak, amely a vizsgázót a vizsgán segítheti. A vizsgázó a termékek bemutatásához használhatja segédeszközként a Magyar Élelmiszerkönyv sütőipari termékekre, illetve a Magyar Élelmiszerkönyv Hagyományőrző cukrász termékekre vonatkozó fejezeteit.

9. A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek:

A Projektfeladat vizsgatevékenység B) és a C) vizsgarészének végrehajtását két különböző napra szükséges megszervezni.

10. Részszakma

10.1 Részszakma alapadatai

10.1.1 A részszakma megnevezése: **Süteménykészítő**

10.1.2 A részszakma órakerete: 500-600 óra

10.1.3 A részszakma besorolása az Európai Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.4 A részszakma besorolása a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.5 A részszakma besorolása a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 3

10.2 A részszakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

A süteménykészítő a cukrászsütemények, a péksütemények és a finom pékáruk előállításában vesz részt. A részszakmával rendelkező munkája során kiméri a szükséges nyersanyagokat, cukrásztechnológiai alapműveleteket végez. A cukrászati termékek közül uzsonnasüteményeket készít. Cukrászati és sütőipari töltelékeket, krémeket készít. Sütőipari termékek közül péksüteményeket és finom pékárukat készít. A korszerű technológiák alkalmazásával sütő- és cukrászipari termékeket fagyaszt. A munkájához szükséges a technológiai berendezéseket, gépeket beállítja, kezeli, tisztítja az élelmiszeriparban használható tisztító- és fertőtlenítőszerek alkalmazásával, Környezettudatos szemlélettel kezeli a hulladékokat. Munkája során alapszintű adminisztrációs munkát végez. Munkája során betartja a munkafolyamatok munka-, baleset-, tűz-, környezetvédelmi és higiéniai szabályokat.

10.3 A részszakma legjellemzőbb FEOR száma

Részszakma megnevezése	**FEORszám**	**FEOR megnevezése**	**Részszakmával betölthető munkakörök**
Süteménykészítő	7114	Pék, édesiparitermék-gyártó	Dagasztó Fagyasztott pékáru sütő (látvány sütöde) Finompékáru gyártó Nyerstészta feladó Péksütemény készítő Pereckészítő Sütőipari táblázó Sütőipari vető Süteménykészítő

10.4 A szakképzésbe történő belépés feltételei

10.4.1 Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése

10.4.2 Alkalmassági követelmények

10.4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

10.4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

10.5 Eszközjegyzék a részszakmákra

- nyersanyagtárolás eszközei
- mérlegek
- lisztsziták

- vízhűtő, vízkeverő,
- dagasztógépek
- keverő-habverő gépek
- tésztaosztó gépek
- rozsdamentes-, fa- gránit-, és márványlapos munkaasztalok
- tésztanyújtó gép
- kiflisodró gép
- kelesztő berendezés
- kelesztés eszközei
- kemencék és sütők
- késztermékkezelés eszközei
- hűtők, fagyasztók és sokkolók
- csokoládémelegítő
- csokoládétemperáló
- cukrászati formák, kézieszközök
- csomagolás eszközei
- hulladéktárolás eszközei tűzhelyek, mikrohullámú sütők

10.6 Részszakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedés-módok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Szakszerűen raktározza, tárolja a sütő- és cukrászipari nyersanyagokat.	Megnevezi a raktárak fajtáit, tudja a raktárakkal szemben támasztott követel-ményeket, a sütő- és cukrászipari nyersanyagok szakszerű tárolásának szabályait.	Törekszik a raktározásnál, tárolásnál a nyersanyagok minőségének és mennyiségének a megóvására.	Vezetői instrukciók alapján végzi a raktározás műveleteit.
2	Kiválasztja a termékek készítéséhez szükséges nyersanyagokat, megvizsgálja azok felhasználhatóságát, elvégzi a szükséges előkészítő műveleteket.	Ismeri a sütő- és cukrászipari nyersanyagokat, azok tulajdonságait, fel-használásuk módjait, az előkészítésük műveleteit.	Belátja az előkészítő műveletek fontosságát.	Önállóan előkészítő műveleteket végez.
3	Elkészíti a sütő- és cukrászipari tésztákat, felméri és megelőzi a tészták készítése	Ismeri a sütő- és cukrászipari tészták jellemzőit, elkészí-tésük műveleteit, az	Elkötelezett a szakmája iránt, elfogadja a szakmaetikai elveket.	Önállóan sütő- és cukrászipari tésztákat készít.

	során elkövethető hibákat. Az elkészült tésztát - a termékek készítése során - felhasználja.	alkalmazott gyártástechnológiát, az elkövethető hibákat, és azok megelőzését.		
4	Péksüteményeket, finom pékárukat készít.	Ismeri a péksütemények, finom pékáruk jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát.	Elkötelezett a szakmája iránt, elfogadja a szakmaetikai elveket. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	Irányítással péksüteményeket és finom pékárukat készít.

5	Uzsonnasüteményeket készít.	Ismeri az uzsonnasütemények jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát, az elkövethető hibákat, és azok megelőzését.		Irányítással végzi a termék-előállítási feladatait.
6	Kiválasztja a megfelelő csomagolást, a jogszabályoknak megfelelően jelöli a terméket.	Ismeri a korszerű csomagolással szemben támasztott követelményeket, a csomagolás típusait.	Törekszik az igényes csomagolásra. Belátja a termék jelölésének fontosságát.	Önállóan termékcsomagolást, jelölést végez.
7	Munkája során alkalmazza a sütő- és cukrászipar jó higiéniai gyakorlatát.	Ismeri a sütő- és a cukrászipar jó higiéniai gyakorlatát.	Belátja a higiéniai szabályok betartásának fontosságát.	Másokkal együttműködve felügyeli a termékgyártás higiéniáját.

8	HACCP elvein alapuló eljárásokat alkalmaz, HACCP dokumentumokat vezet.	Ismeri a HACCP rendszer alapelveit, alkalmazásának módját, dokumentumait, az online HACCP (eHACCP) adta lehetőségeket.	Belátja a HACCP rendszer alkalmazásának fontosságát. Szem előtt tartja a digitalizáció adta lehetőségeket. Törekszik arra, hogy tájékozott legyen az egyes technológiák és eszközök hatékonyságának jellemzőiről, energiafogyasztá-sukról, környezeti hatásukról. Fontosnak tartja ezen jellemzők ismeretét, javaslatot tud tenni az alternatívák közötti választásra.	Irányítással HACCP dokumentumokat vezet.
9	A termékek készítéséhez szükséges munkaeszközöket, gépeket, berendezéseket baleset-mentesen használja, kezeli, üzemelteti, elvégzi a szükséges tisztítási feladatokat. Munkája során betartja a gépek, berendezések, munkaeszközök	Ismeri az egyes munkaeszközök felhasználásának területeit, baleset-mentes használatát, higiéniai követelményeit. Ismeri a sütő- és cukrászipari gépek és berendezések feladatát, működési elvét, kezelésének, üzemeltetésének, tisztításának módját. Ismeri a	Fontosnak tartja a gépek és eszközök rendeltetés szerinti használatát.	Önállóan munkaeszközöket használ, gépeket kezel, berendezéseket üzemeltet, tisztít.
	biztonsági és egészségügyi követelményeit.	gépek, berendezé-sek, munkaeszközök biztonsági és egészségügyi követelményeit.		

10	Az üzemi termékösszetételek alapján nyersanyag-szükségletet számol.	Ismeri a nyersanyagszámítás mód-ját, a pékségi program (sütőipari szoftver) helyes használatát.	Precízen végzi a számolási műveleteket. Fontosnak tartja a vevői bizalmat a termékei iránt.	Felügyelet mellett nyersanyagszükségletet számít.
11	Szakszerűen kezeli a sütő- és cuk-rászipari melléktermékeket és hulladékokat.	Ismeri a sütő- és cukrászipari melléktermékek és hulla-dékok kezelésének szabályait.	Törekszik a szelektív hulladékgyűjtés-re. Belátja a környezetvédelem fontosságát.	Önállóan kezeli a sütő- és cukrászipari melléktermékeket és hulladékokat.

10.7 A részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

10.7.1 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

10.7.2 **Projektfeladat**

10.7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: Péksütemények, finom pékáruk, illetve uzsonnasütemények készítése

10.7.2.2 A vizsgatevékenység leírása:

A következő feladatok közül egy feladatsor végrehajtása:

1) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel segítségével, egy adott tésztacsoportból vizes tésztából készült péksütemények gyártása, legalább háromféle tömeggel vagy alakkal, a termékek bemutatása, a terméke tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése vagy 2) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel segítségével, egy adott tésztacsoportból tejes tésztából készült péksütemények gyártása, legalább háromféle tömeggel vagy alakkal, a termékek bemutatása, a terméke tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése vagy 3) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel segítségével, egy adott tésztacsoportból dúsított tésztából készült péksütemények gyártása, legalább háromféle tömeggel vagy alakkal, a termékek bemutatása, a terméke tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése vagy 4) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján tojással dúsított tésztából készült finom pékáruk gyártása, legalább kétféle tömeggel vagy alakkal, a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése vagy 5) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján omlós tésztából készült finom pékáruk gyártása, legalább kétféle tömeggel vagy alakkal, a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése vagy 6) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján leveles tésztából készült finom pékáruk gyártása, legalább kétféle tömeggel vagy alakkal, a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése

vagy

7) meghatározott darabszámban a rendelkezésre bocsátott vagy saját anyaghányad segítségével kétféle uzsonnasütemény vagy teasütemény készítése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és jelölése.

Az elkészült termékeket a vizsgabizottságnak bemutatja, és szakmai beszélgetés keretében röviden ismerteti az alkalmazott technológiát, a termékek esetleges hibáit, és azok kiküszöbölésének lehetőségeit. A termékein üzemi tömegellenőrzést és érzékszervi minősítést végez.

10.7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 300 perc

Ebből a szakmai beszélgetés időtartama: 10 perc

10.7.3 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100%

10.7.4 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A termékek készítésének értékelése:

- Termékkészítés szakszerűsége 35%,
- Késztermék külső megjelenése, állaga, állománya, íze 40%
- Csomagolás szakszerűsége és a jelölés tartalma 10%
- Termékkészítés higiéniája, élelmiszerbiztonsági és munkavédelmi szabályok betartása 10%
- A szakmai beszélgetés százalékos aránya a vizsgarészen belül: 5%

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte. A vizsgatevékenység csak akkor fogadható el, ha az elkészült termékek megfelelnek a jogszabályban rögzített minőségi követelményeknek

10.8 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A vizsga lebonyolításához a gépek és berendezések működtetéséhez szükséges műszaki személyzet, illetve a vizsga alatti üzemi higiéniai feltételek biztosításához szükséges munkatárs.

10.9 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- nyersanyagtárolás eszközei
- mérlegek
- lisztsziták
- vízhűtő, vízkeverő,
- dagasztógépek
- keverő-habverő gépek
- tésztaosztó gépek
- rozsdamentes-, fa- gránit-, és márványlapos munkaasztalok
- tésztanyújtó gép
- kiflisodró gép
- kelesztő berendezés
- kelesztés eszközei
- kemencék és sütők
- késztermékkezelés eszközei
- hűtők, fagyasztók és sokkolók
- csokoládémelegítő
- csokoládétemperáló
- cukrászati formák, kézieszközök
- csomagolás eszközei

- hulladéktárolás eszközei
- tűzhelyek, mikrohullámú sütők

10.10 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

10.11 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A vizsgán nem programozható számológép használható.

ÉDESSÉGKÉSZÍTŐ SZAKMA

1. A szakma alapadatai

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar

1.2 A szakma megnevezése: Édességkészítő

1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 02

1.4 A szakma szakmairányai: -

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar

1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Csokoládétermék gyártó Keksz-és ostyagyártó 1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):

1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 3 éves szakképző iskolai oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.

1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.

1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben:160 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

2. A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Kézműves és ipari körülmények között édességeket (kekszet, cukorkát, csokoládét) készít. Munkája során technológiai, illetve termelési számításokat végez. Átveszi, raktározza és előkészíti a gyártáshoz szükséges nyersanyagokat. A termékek előállítása során beállítja és kezeli a gépeket, berendezéseket és az eszközöket. Édesipari félkész- és késztermékeket készít a technológiai utasításoknak megfelelően, majd ezeket csomagolja és szakszerűen tárolja. Alapvető minőségbiztosítási vizsgálatokat végez a nyersanyagokon és a termékeken. A termeléssel kapcsolatos dokumentumokat a minőségbiztosítási rendszerek előírásai szerint a saját felelősségi körében vezeti. Munkáját a gazdaságossági elvek, minőségbiztosítási, élelmiszerhigiéniai, technológiai, tűz-, munka-, baleset- és környezetvédelmi és egyéb vonatkozó előírások betartásával végzi.

3. A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

Szakma megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**
Édességkészítő	7114	Pék, édesiparitermék-gyártó

4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

4.1 Iskolai előképzettség:

Alapfokú iskolai végzettség

4.2 Alkalmassági követelmények

4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat a szakirányú oktatás megkezdése előtt: nem szükséges

5. A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

5.1 Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

- alapvető fizikai mennyiségeket mérő eszközök (hossz-, tömeg-, térfogat-, hő-, sűrűségmérő eszközök)
- alapvető általános gépelemek
- alapvető élelmiszeripari gépek (nyersanyagtárolók, osztályozó-, tisztító-, aprító-, keverő-, töltő-, csomagoló-, termikus gépek)
- munkavédelmi eszközök

5.2. Eszközjegyzék szakirányú oktatásra

- nyersanyagtárolás eszközei
- nyersanyag-előkészítés berendezései: mérlegek, sziták
- hűtők, fagyasztók
- rozsdamentes fém- és márvány-, gránit munkalapos asztalok
- keverő-habverő gépek
- dagasztó-gyúró gépek
- csokoládémelegítő
- csokoládétemperáló
- ostyasütő berendezés
- krémtöltés eszközei
- húros vágó
- kutter
- dresszírozó gép
- mártógép
- kemencék, sütők
- nyújtógép
- aprítóberendezés
- masszakeverő
- formák
- hőmérők
- szárazanyagtartalom-mérő
- tűzhelyek, mikrohullámú sütő
- kekszformázó gép
- édesipari eszközök

- munkavédelmi eszközök
- hulladéktárolás eszközei

6. Kimeneti követelmények

6.1 Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatás olyan általános és széleskörű tudás és képesség megszerzését biztosítja, ami szükséges és hasznos minden élelmiszeripari ágazati szakmában betöltött munkakör esetén. Az alapoktatás végén a tanulók rálátnak az élelmiszeripari ágazat minden fontos részterületére, ezért megalapozott döntést hozhatnak a szakma kiválasztásánál. Irányítással élelmiszer-feldolgozási alapműveleteket végez: tárol, osztályoz, tisztít, aprít, kever, termikus műveletek végez (hűt, fagyaszt, főz, süt), csomagol. Felismeri és csoportosítja az élelmiszeripar nyersanyagait, azonosítja, hogy mely iparágak használják fel azokat. Rendelkezik az élelmiszer-előállításhoz szükséges műszaki alapismeretekkel: felismeri az élelmiszeriparban használatos szerkezeti anyagokat (fémek és nemfémek), 3D makett alapján vetületi ábrát készít geometriai alapelemekről (téglatest, henger, kúp), felismeri az alapvető gépelemeket (kötő gépelemek, hajtáselemek). Laboratóriumi alapműveleteket végez (tömegmérés, térfogatmérés, oldatkészítés, sűrűségmérés). Ágazathoz kapcsolódó alapszámításokat végez (százalék, aránypár). Ismeri és betartja a munkahelyi tűz-, munka-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat. Ismeri és betartja a személyi- és az élelmiszer-előállítás higiéniai követelményeit.

6.2 Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Csoportokba rendezi az élelmiszeripari nyersanyagokat.	Alapszinten ismeri az élelmiszeripar növényi és állati eredetű nyersanyagait.	A munkavégzése során törekszik a pontosságra, szakszerűségre. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	Irányítás mellett végzi munkáját. Magára nézve kötelezőnek tartja a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi előírásokat. Felelősséget vállal saját munkájáért.
2	Munkáját a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályok betartásával végzi.	Alapszinten ismeri a munka-, tűzvé-delmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályokat.		
3	Élelmiszeripari alapműveleteket végez.	Alapszinten ismeri a tisztítás, aprítás, keverés, osztályozás, csomagolás, hőkezelés műveleteit.		
4	Kiválasztja az élelmiszeripari munkavég-	Ismeri az alapvető szerkezeti		

	zéshez szükséges szerkezeti anyagokat.	anyagokat (fémek, nemfémek).		
5	Kiválasztja az alapvető kötő gépelemeket.	Ismeri a csavarokat, ékeket, rete-szeket, szegecseket.		
6	Alapvető ágazati méréseket végez.	Ismeri a tömeg, hosszúság, térfo-gat, hőmérséklet, sűrűség fogalmát, mértékegységeit, mérésének módját és mérőeszközeit.		
7	Egyszerű mértani makettekről vetületi ábrát készít.	Alapszinten ismeri a műszaki ábrázo-lást.		
8	Az élelmiszeripari termékek előállításához szükséges eszközöket, anyagokat kiválasztja, előkészíti.	Alapszinten ismeri a termékek előállításához szükséges anyagokat, eszközöket.		

6.3 Szakirányú oktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Átveszi, majd szakszerűen rak-tározza, tárolja az édességkészítéshez szükséges nyersanyagokat.	Ismeri a nyersanyagok átvételének módját, az átvétellel kapcsolatos adminisztrációs fel-adatokat. Megnevezi a raktárak fajtáit, tudja a raktárakkal szemben támasztott követelményeket, az édességkészítés nyersanyagai szakszerű tárolásának szabályait.	Törekszik a nyersanyagok átvételénél a pontosságra, a rak-tározásnál, tárolásnál a nyersanyagok mi-nőségének és menynyiségének a megóvására.	Vezetői instrukciók alapján átveszi a nyersanyagokat, dönt az esetleges kifogásolásról. Felelősséget vállal a nyersanyagok szakszerű raktározásáért, tárolásáért.
2	Kiválasztja a termékek készítéséhez szükséges nyersanyagokat, megvizsgálja azok felhasznál-	Ismeri az édességkészítéshez szükséges nyersanyagokat, azok tulajdonságait, fel-használásuk módjait, előkészítésük műve-leteit.	Elfogadja a szakmaetikai elveket, a fogyasztó egészségét veszélyeztető nyersanyagokat nem használ fel.	Döntést hoz a nyersanyagok fel-használhatóságával kapcsolatban. Önállóan előkészítő műveleteket végez.

	hatóságát, elvégzi a szükséges előkészítő műveleteket.		Fontosnak tartja az előkészítő műveletek szabályos elvégzését.	
3	Elkészíti az édesipari félkész termékeket, szakszerűen tárolja, felhasználja azokat.	Megnevezi az édesipari félkész termékeket, ismeri azok tulajdonságait, elkészítésük és felhasználásuk módjait.	Nyitott az új ismeretekre, technológiai megoldásokra.	Önállóan félkész termékeket készít.
4	Elkészíti az édesipari kakaótartalmú termékeket, felméri és megelőzi a készítésük során elkövethető hibákat.	Ismeri a kakaótartalmú termékek jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát, az elkövethető hibákat, és azok megelőzését. Tudja az elkészült kakaótartalmú félkész termékek felhasználási lehetőségeit.	Elkötelezett a szakmája iránt, elfogadja a szakmaetikai elveket.	Önállóan kakaótartalmú félkész- és késztermékeket készít. Korrigálja a gyártás során elkövetett esetleges hibákat.
5	Édesipari lisztesárukat készít.	Ismeri a kekszek, krékerek, teasütemények, snackfélék, ostyafélék jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az	Elkötelezett a szakmája iránt, elfogadja a szakmaetikai elveket. Nyitott a termék-	Önállóan édesipari termékeket készít, illetve felügyeli azok készítését. A termékgyártás

		alkalmazott gyártástechnológiát.	gyártással kapcsolatos új ismeretekre, technológiai megoldásokra. Törekszik arra, hogy tájékozott legyen az egyes technológiák és eszközök hatékonyságának jellemzőiről, energiafo-	technológiájával kapcsolatban önálló döntéseket hoz.
6	Édesipari hagyományőrző- és tájjellegű termékeket készít.	Ismeri az édesipari hagyományőrző- és a tájjellegű termékek, (konyakosmeggy, dianás cukorka, szaloncukor, Negró cukorka) jellemzőit, elkészítésének műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát.		

7	Cukorkákat, bonbont, tortadíszt készít, kemény-, puha-, töltött cukorkákat állít elő.	Ismeri a termékek készítésének műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát és a minőségi követelményeket.	gyasztá-sukról, környezeti hatásukról. Fontosnak tartja ezen jellemzők ismeretét, javaslatot tud tenni az alternatívák közötti választásra.	
8	Kávépörkölést végez.	Ismeri a kávétermés feldolgozásának, a kávébab tárolásának, pörkölésének módját, a koffeinmentes kávé jellemzőit és előállítását.		Instrukciók alapján végzi a munkáját.
9	Különböző kézműves bonbonfajtákat készít, csokoládét temperál.	Ismeri a bonbonok általános jellemzőit, nyersanyagait, egyes csoportjait, a bonbonfajták készítésének műveleteit. Tudja a csokoládé temperálásának célját, módszereit.	Igényes munkára törekszik. Érdeklődik a nemzetközi trendek, iránt. Nyitott a bonbonkészítés újdonságai iránt.	Önállóan bonbont készít.
10	Édesipari deszszert termékeket és nugátokat készít.	Ismeri az édesipari desszertféléket és a nugátféléket, összetételüket, technológiájukat.	Igényes munkára törekszik. Nyitott a termékgyártással kapcsolatos új ismeretekre, technológiai megoldásokra.	Munkáját önállóan szervezi és hajtja végre.
11	Kiválasztja a megfelelő csomagolást, a jogszabályoknak megfelelően jelöli a terméket.	Ismeri a korszerű csomagolással szemben támasztott követelményeket, a csomagolás típusait, a jelölés jogi szabályozását, elemeit.	Törekszik az igényes csomagolásra. Belátja a termék jelölésének fontosságát.	Önállóan termékcsomagolást, jelölést végez.
12	Alapvető édesipari nyersanyag- és késztermék minőségellenőrző vizsgálatokat végez, a mérési	Ismeri az édességkészítéshez szükséges nyersanyagok és késztermékek minőségi követelményeit, a minőségellenőrzést	Belátja a minőségellenőrző vizsgálatok alkalmazásának fontosságát.	Irányítással minőségellenőrző vizsgálatokat végez.

	eredményeket rögzíti.	szolgáló vizsgálatokat.		

13	Munkáját az édesipari Jó higiéniai és jó gyártási gyakorlat előírásai szerint végzi.	Ismeri az édesipari Jó Higiéniai és a Jó Gyártási Gyakorlatában előírt szabályokat.	Belátja a higiéniai szabályok betartásának fontosságát.	Másokkal együttműködve felügyeli a termékgyártás higiéniáját.
14	Üzemi HACCP dokumentumokat vezet.	Ismeri a HACCP rendszer alapelveit, alkalmazásának módját, dokumentumait, az online HACCP (eHACCP) adta lehetőségeket.	Belátja a HACCP rendszer alkalmazásának fontosságát. Szem előtt tartja a digitalizáció adta lehetőségeket.	Önállóan HACCP dokumentumokat vezet.
15	A termékek készítéséhez szükséges munkaeszközöket, gépeket, berendezéseket balesetmentesen használja, kezeli, üzemelteti, elvégzi a szükséges tisztítási feladatokat.	Ismeri az egyes munkaeszközök felhasználásának területeit, balesetmentes használatát, higiéniai követelményeit. Ismeri az édesipari gépek, berendezések és eszközök feladatát, működési elvét, kezelésének, üzemeltetésének, tisztításának módját. Ismeri a gépek, berendezések, munkaeszközök biztonsági és egészségügyi követelményeit.	Nyitott az új technikai megoldásokra. Betartja a gépek és berendezések kezelési utasításait.	Önállóan munkaeszközöket használ, gépeket kezel, berendezéseket üzemeltet, tisztít. Munkája során betartja a gépek, berendezések, munkaeszközök biztonsági és egészségügyi követelményeit.
16	Az üzemi termékösszetételek alapján nyersanyagszükségletet számol.	Ismeri a nyersanyagszámítás módját.	Betartja a Magyar Élelmiszerkönyv előírásait. Maradéktalanul betartja az élelmiszerek előállítására vonatkozó előírásait. Precízen végzi a számolási műveleteket. Fontosnak tartja a vevői bizalmat a termékei iránt.	Önállóan számolja ki a szükséges nyersanyagokat, és ellenőrzi a számolások pontosságát.

17	Szakszerűen kezeli az édesipari melléktermékeket és hulladékokat.	Ismeri az édesipari melléktermékek és hulladékok kezelésének szabályait.	Törekszik a szelektív hulladékgyűjtésre. Belátja a környezetvédelem fontosságát.	Önállóan kezeli az édesipari mellék-termékeket és hulladékokat.
18.	Részt vesz a vállalkozás szabá- lyos működteté-sében, a vonatkozó dokumentumok elkészítésé-	Alapszinten ismeri a vállalkozások alapítá-sával, működtetésével kapcsolatos előírásokat.	Betartja a vállalkozások működésére vonatkozó jogszabályokat.	Irányítással végzi a vállalkozás működtetésében szükséges munkáját.
	ben és vezetésében.			
19.	Idegen nyelvű prospektusokat és weboldalakat olvas.	Alapszinten ismeri a szakmai idegennyelvi kifejezéseket.	Nyitott az nemzetközi technológiák és műszaki újítások felé.	Irányítással határoz meg technológiai változásokat, illetve javaslatot tesz műszaki újításokkal kapcsolatban.

7. Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

7.1. Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

7.2. Írásbeli vizsga

7.2.1. A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari alapismeretek**

7.2.2. A vizsgatevékenység leírása

- Az élelmiszeripari nyersanyagok csoportosítása és jellemzése 50% -
Munkavédelmi, tűzvédelmi, higiéniai alapismeretek 50%

A feladatsornak 20 feladatot kell tartalmaznia.

Az írásbeli feladatokat az alábbi formában kell összeállítani:

- tesztfeladatok, ahol csak egy jó válasz lehetséges és legalább négy válaszlehetőséget kell megadni (a tesztfeladatok aránya az összes feladathoz képest 50%)
- feleletválasztó feladatok a lehetséges válaszok felsorolásával (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 30%)
- rövidválaszos feladatok (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 20%).

7.2.3. A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

7.2.4. A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 20% 7.2.5.

A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: Értékelési útmutató alapján

7.2.5.1. Az értékelés százalékos formában történik.

7.2.5.2. A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 31 %-át elérte.

7.3. Gyakorlati vizsga

7.3.1. A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari ágazati alapgyakorlat**

7.3.2. A vizsgatevékenység leírása

A vizsgatevékenység egy részből áll:

Komplex gyakorlati vizsgafeladat

A komplex vizsgafeladatnak alkalmasnak kell lennie az alábbi tanulási eredmények mérésére és értékelésére.

Élelmiszeripari alapműveletet végez, melynek során:

- anyagokat kiválaszt,
- a rendelkezésére bocsátott receptúra alapján anyagszükségletet számol és mér,
- anyagokat, eszközöket előkészít,
- élelmiszeriparban használt anyagok egyes fizikai vagy kémiai tulajdonságait méri, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- élelmiszeriparban használt munkadarabot, félkész- vagy késztermékét állít elő, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- meghatározott munkaműveleteket hajt végre.

A szakképző intézmény – saját lehetőségeinek figyelembevételével - a fenti tevékenységek közül legalább négyet tartalmazó tételsort állít össze.

7.3.3. A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

7.3.4. A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 80%

7.3.5. A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai és súlyozásuk:

- a megadott művelet szakszerű elvégzése 30%
- a munkavégzéshez szükséges eszközök, gépek szakszerű használata 30%
- megadott műveleti sorrend betartása 10%
- a mérés pontossága 10%
- a munkavégzés esztétikája 10%
- a munka-, tűzvédelmi és higiéniai szabályok betartása 10%

Az értékelés százalékos formában történik.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 60 %-át elérte.

7.4. Alapvizsgával betölthető munkakör FEOR száma

Ágazati alapoktatás megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**	**Alapvizsgával betölthető munkakör(ök), tevékenységek**
-	-	-	-

7.5. A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei:-

8. A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

8.1. Szakma megnevezése: **Édességkészítő**

8.2. Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.2.1. A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.2.2. Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.2.3. Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

9.1.1. 8.3. Központi interaktív vizsga

8.3.1. A vizsgatevénység megnevezése: **Édességkészítő szakmai ismeret**

8.3.2. A vizsgatevékenység leírása

Egy vagy több alapvető édesipari termék készítésének ismertetése. Az édesipari nyersanyagok jellemzőinek, előállításuk technológiai műveleteinek, a termékek készítéséhez alkalmazott gépek vagy berendezések kezelésének, munkavédelmének és higiéniájának ismertetése.

A feladatokat az alábbiak figyelembevételével kell összeállítani:

1./ A szakmára jellemző édesipari termék vagy termékek készítésének ismertetése. Egy vagy több, a szakmára jellemző édesipari termék gyártástechnológiája, nyersanyagainak jellemzői, a gyártás műveletei, az egyes műveletek célja, feltételei, technikai megoldásai, a műveletek során lejátszódó folyamatok.

2./ Ábra (rajz, fénykép) segítségével egy jellemző édességkészítő gép, berendezés kezelésének és tisztításának, valamint munkavédelmi előírásainak ismertetése. Egy, a szakmára jellemző édesipari gép kezelésének általános ismertetése. A szabályozások lehetőségei. A gép működtetésével kapcsolatos munkavédelmi és higiéniai előírások ismertetése.

A feladatok között szerepelnie kell:

- igaz-hamis állítások eldöntése,
- feleletválasztás (egyszeres és többszörös),
- technológiai lépések helyes sorrendbe állítása,
- egymáshoz rendelés (párosítás),
- mondatkiegészítés (hiányos szöveg kiegészítése),
- csoportosítás,
- kép (termék és/vagy eszköz és/vagy alkatrész és/vagy táblázat és/vagy ábra és/vagy géprajz és/vagy folyamatábra felismerése és/vagy hiányos elemeinek kitöltése (nem az ábrán, rajzon, táblázatban, hanem az azokon található, hiányzó helyekre illeszkedő, különálló válaszlehetőségek megjelölésével).

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.3.3. A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

8.3.4. A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20 %

8.3.5. A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai

Az értékelés a központi interaktív vizsga javítási-értékelési útmutatója alapján történik.

A két témakörből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg:

1./ a szakmára jellemző édesipari termék vagy termékek készítésének ismertetése (80 %),

2./ ábra (rajz, fénykép) segítségével, egy édességkészítő gép, berendezés kezelésének, tisztításának, valamint munkavédelmi előírásainak ismertetése (20 %).

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40 %-át elérte.

8.4. Projektfeladat

8.4.1. A vizsgatevékenység megnevezése: **Édességkészítő projektfeladat**

8.4.2. A vizsgatevékenység leírása

A projektfeladat két vizsgarészből áll:

1./ Édességkészítés és termékbemutatás (aránya a projektfeladaton belül: 90%) 2./ Portfólió-készítés (aránya a projektfeladaton belül: 10%) 1./ Édességkészítés és termékbemutatás

A következő öt feladat közül két feladat végrehajtása:

1) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján tartós lisztesáru készítése, a termékek előállításához kapcsolódó szakmai számítási feladat elvégzése, a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, a rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és a jogszabályoknak megfelelő jelölése vagy 2) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján kakaótartalmú termékek készítése, a termékek előállításához kapcsolódó szakmai számítási feladat elvégzése, a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, a rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és a jogszabályoknak megfelelő jelölése vagy

3) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján cukorkák készítése, a termékek előállításához kapcsolódó szakmai számítási feladat elvégzése és a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, a rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és a jogszabályoknak megfelelő jelölése vagy 4) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján egyedi táplálkozási igényt kielégítő termék készítése, a termékek előállításához kapcsolódó szakmai számítási feladat elvégzése és a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, a rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és a jogszabályoknak megfelelő jelölése vagy 5) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján édesipari desszert termékek készítése, a termékek előállításához kapcsolódó szakmai számítási feladat elvégzése, a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, a rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és a jogszabályoknak megfelelő jelölése.

A munka során a vizsgázó a rendelkezésére álló gépeket és berendezéseket – a munkavédelmi előírások betartásával – üzemelteti, munkáját a higiéniai és élelmiszerbiztonsági szabályok figyelembevételével végzi. Az elkészült terméket – a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően – minősíti, a termék készítésével

kapcsolatban a vizsgabizottsággal szakmai beszélgetést folytat. A beszélgetés során ismertetni kell a feladatot, az elkészült termékek minőségét, az esetleges hibákat és azok megelőzési, kijavítási lehetőségeit. A termékek között szerepelnie kell olyannak is, amelyek készítéséhez vajat használtak fel. A termékekhez élelmiszer imitátumok nem használhatóak fel. A feladatsornak tartalmaznia kell vagy kézzel dresszírozott, vagy hüvelyes bonbont. Csak olyan termék fogadható el, amelynek minősége megfelel a vonatkozó jogszabályoknak. Munkája során alapvető minőségbiztosítási paramétereket (alkalmazott technológiai paramétereket) rögzít a rendelkezésére bocsátott nyomtatványon.

A gyakorlati feladatsornak a felsorolt termékcsoportok mindegyikét le kell fednie.

2./ A portfólió részei:

A portfólió egy rendezett dokumentum, amely 4 részből áll.

1.
bemutatkozás
2. célkitűzés

3. szakmai dokumentumok gyűjteménye:
A dokumentum- gyűjtemény a vizsgázó tudását, teljesítményét, fejlődését, attitűd tulajdonságait, felelősségét bemutató bármilyen szöveges, fotós, animációs, filmes, prezentációs elemeknek a gyűjteménye. Közvetlenül a szakmai munkához köthető dokumentumok az oktatói, képzőhelyi dicséretek, versenyeredmények, elkészített produktumok fényképei, projektmunka folyamatát bemutató dokumentumok, szakmához köthető rendezvények, kiállítások, múzeumlátogatások dokumentálása. A portfóliónak tartalmaznia kell a vizsgázó által legalább egy idegen nyelven tanulmányozott idegen nyelvű szakmai dokumentumot.

4. összegzés:
Annak összefoglalója, hogy a portfólió tartalma miben szolgálja a vizsgázó szakmai fejlődését.

A portfólió formai követelményei:

- A portfólió elektronikus vagy papír alapú dokumentum, amelyet a szakképző intézmény által biztosított felületen, vagy egyéb, a szakképző intézmény által meghatározott módon tárol a vizsgázó. A dokumentumok valódiságát a szakmai oktatást végző intézménynek hitelesíteni kell a vizsgát megelőzően.

- A portfólió formai követelményei: a szöveges rész Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret, másfeles sortávolság, sorkizárás, 2,5 cm-es margó.

A dokumentumokban szereplő táblázatok, ábrák, fényképek, animációk, filmes elemek forrását jelölni kell. A dokumentumok készítéséhez felhasznált forrásokat (könyvek, folyóiratok, internetes források, egyéb források) a dokumentum végén fel kell tüntetni.

A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő:

- 10-11. évfolyam, kizárólag szakmai vizsgára felkészítő oktatás esetében az 1. és 2. évfolyam. Félévenként legalább egy, a szakmai munkához köthető dokumentum elkészítése szükséges.

8.4.3. A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 300 perc

Ebből a termék készítéséhez kapcsolódó szakmai beszélgetés időtartama: 10 perc

8.4.4. A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80 %

8.4.5. A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az Édességkészítés és termékbemutatás vizsgarész értékelésének aránya: 90%

A Portfólió vizsgarész értékelésének aránya: 10%

1./ Édességkészítés és termékbemutatás vizsgarész értékelésének szempontjai:

- A termékkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása (10 %),
- Termékkészítés szakszerűsége (30 %),
- Késztermék tömege, érzékszervi tulajdonságai (30 %),
- Csomagolás és jelölés szakszerűsége (10 %),
- Termékkészítés higiéniája, élelmiszerbiztonsági és munkavédelmi szabályok betartása (10 %),
- A termék készítéséhez kapcsolódó szakmai beszélgetés (10 %).

2./ A portfólió értékelésének sajátos szempontjai:

– közvetlenül a szakmához köthető dokumentumok mennyisége és tartalma, formai megvalósítása (40 %), – a vizsgázó tudása, teljesítménye, elért eredmények (40 %), – a tanulási folyamat, kompetenciák fejlődésének bemutatása, attitűd tulajdonságok (20 %).

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarészből külön-külön elérte a megszerezhető pontszámok legalább 40 %-át.

8.5. A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A vizsga lebonyolításához a gépek és berendezések működtetéséhez szükséges műszaki személyzet, illetve a vizsga alatti üzemi higiéniai feltételek biztosításához szükséges munkatárs. Az interaktív vizsgához rendszergazda jelenléte.

8.6. A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- nyersanyagtárolás eszközei
- nyersanyag-előkészítés berendezései: mérlegek, sziták,
- hűtők, fagyasztók
- fa, rozsdamentes fém-, márvány és gránit munkalapos asztalok
- keverő-habverő gépek
- dagasztó-gyúró gép
- csokoládémelegítő
- csokoládétemperáló
- ostyasütő berendezés
- krémtöltés eszközei
- húros vágó
- kutter

- dresszírozó gép
- csokoládétemperáló
- mártógép
- kemencék, sütők
- nyújtógép
- aprítóberendezés
- masszakeverő
- hőmérők
- klíma
- szárazanyagtartalom mérő
- tűzhelyek, mikrohullámú sütő
- kekszformázó gép
- édesipari eszközök
- munkavédelmi eszközök
- hulladéktárolás eszközei
- interaktív vizsgához: számítógép és internetkapcsolat

8.7. A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.8. A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%

8.9. A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A vizsgázó rendelkezésére kell bocsátani a vizsga időpontjában érvényes Magyar Élelmiszerkönyv édesipari termékekre vonatkozó fejezetét. A vizsgán nem programozható számológép használható.

9. A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek: -

10. Részszakma

10.1. Részszakma alapadatai

10.1.1. A részszakma megnevezése: **Keksz- és ostyagyártó**

10.1.2. A részszakma órakerete: 320-480 óra

10.1.3. A részszakma besorolása az Európai Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.4. A részszakma besorolása a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.5. A részszakma besorolása a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 2

10.2. A részszakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

A keksz- és ostyakészítő az édesipari termékek közül kekszféléket, krékereket, töltött és töltetlen ostyaféléket, teasüteményeket készít. Munkája során technológiai, illetve termelési számításokat végez. Átveszi, raktározza és előkészíti a gyártáshoz szükséges nyersanyagokat. A termékek előállítása során beállítja és kezeli a gépeket, berendezéseket és az eszközöket. A lisztesáruk félkész- és késztermékeit elkészíti a technológiai utasításoknak megfelelően, majd ezeket csomagolja és szakszerűen tárolja. Alapvető minőségbiztosítási vizsgálatokat végez a nyersanyagokon és a termékeken. A termeléssel kapcsolatos dokumentumokat a minőségbiztosítási rendszerek előírásai szerint a saját felelősségi körében vezeti. Ismeri, és munkája során betartja az üzem munka-, baleset-, tűzvédelmi és higiéniai szabályait, és környezettudatosan kezeli a képződő hulladékokat.

10.3. A részszakma legjellemzőbb FEOR száma

Részszakma megnevezése	**FEORszám**	**FEOR megnevezése**	**Részszakmával betölthető munkakörök**
Keksz- és ostyagyártó	7114	Pék, édesiparitermékgyártó	Keksz- és ostyagyártó Nápolyikészítő Ostya és fagylalttölcsér készítő Ostyakészítő Ostyasütő Teasüteménygyártó Télifagyi gyártó Tölcsérkészítő

10.4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

10.4.1. Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése

10.4.2. Alkalmassági követelmények

10.4.2.1. Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

10.4.2.2. Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

10.5. Eszközjegyzék a részszakmákra

- nyersanyagtárolás eszközei
- nyersanyag-előkészítés berendezései: mérlegek, sziták,
- hűtők, fagyasztók
- fa, rozsdamentes fém-, márvány és gránit munkalapos asztalok

- keverő-habverő gépek
- dagasztó-gyúró gép
- csokoládémelegítő
- ostyasütő berendezés
- krémtöltés eszközei
- húros vágó
- mártógép
- kemencék, sütők
- nyújtógép
- aprítóberendezés
- hőmérők
- tűzhelyek, mikrohullámú sütő
- kekszformázó gép
- édesipari eszközök
- munkavédelmi eszközök
- hulladéktárolás eszközei

10.6. Részszakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Átveszi, majd szakszerűen raktározza, tárolja az édesség-készítéshez szükséges nyersanyagokat.	Ismeri a nyersanyagok átvételének módját, az átvétellel kapcsolatos adminisztrációs feladatokat. Megnevezi a raktárak fajtáit, tudja a raktárakkal szemben támasztott követelményeket, az édességkészítés nyersanyagai szakszerű tárolásának szabályait.	Törekszik a nyersanyagok átvételénél a pontosságra, a raktározásnál, tárolásnál a nyersanyagok minőségének és menynyiségének a megóvására.	Vezetői instrukciók alapján átveszi a nyersanyagokat, dönt az esetleges kifogásolásról.
2	Kiválasztja a termékek készítéséhez szükséges nyersanyagokat, megvizsgálja azok felhasználhatóságát, elvégzi a szükséges előkészítő műveleteket.	Ismeri az édességkészítéshez szükséges nyersanyagokat, azok tulajdonságait, felhasználásuk módjait, előkészítésük műveleteit.	Elfogadja a szakmaetikai elveket, a fogyasztó egészségét veszélyeztető nyersanyagokat nem használ fel. Belátja az előkészítő műveletek fontosságát. Fontosnak tartja az előkészítő	A nyersanyagok felhasználhatóságával kapcsolatban kikéri a munkatársai véleményét. Önállóan előkészítő műveleteket végez.

			műveletek szabályos elvégzését.	
3	Elkészíti az édes-	Megnevezi az édes-	Nyitott az új ismere-	Irányítással félkész

	ipari félkész termékeket, szakszerűen tárolja, felhasználja azokat.	ipari félkész termékeket, ismeri azok tulajdonságait, elkészítésük és felhasználásuk módjait.	tekre, technológiai megoldásokra. Törekszik a pontos munkavégzésre	termékeket készít.
4	Édesipari lisztesárukat készít.	Ismeri kekszek, krékerek, teasütemények, ostyafélék jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát.	Elkötelezett a szakmája iránt, elfogadja a szakmaetikai elveket. Nyitott a termékgyártással kapcsolatos új ismeretekre, technológiai megoldásokra. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	Irányítással lisztesárukat készít. A termékgyártás technológiájával kapcsolatban kikéri a munkatársai véleményét.
5	Kiválasztja a megfelelő csomagolást, a jogszabályoknak megfelelően jelöli a terméket.	Ismeri a korszerű csomagolással szemben támasztott követelményeket, a csomagolás típusait, a jelölés jogi szabályozását, elemeit.	Törekszik az igényes csomagolásra. Belátja a termék jelölésének fontosságát. Elkötelezett az alapos vevői tájékoztatás iránt.	Önállóan termékcsomagolást, jelölést végez.
6	Munkáját az édesipari Jó higiéniai és jó gyártási gyakorlat előírásai szerint végzi.	Ismeri az édesipar Jó higiéniai és jó gyártási gyakorlatában előírt szabályokat	Belátja a higiéniai szabályok betartásának fontosságát.	Másokkal együttműködve felügyeli a termékgyártás higiéniáját.

7	Üzemi HACCP dokumentumokat vezet.	Ismeri a HACCP rendszer alapelveit, alkalmazásának módját, dokumentumait, az online HACCP (eHACCP) adta lehetőségeket.	Belátja a HACCP rendszer alkalmazásának fontosságát. Szem előtt tartja a digitalizáció adta lehetőségeket.	Irányítással HACCP dokumentumokat vezet.
8	A termékek készítéséhez szükséges munkaeszközöket, gépeket, berendezéseket balesetmente-sen használja, kezeli, üzemelteti, el-végzi a szükséges tisztítási feladato-kat. Munkája során betartja a gépek, berendezések, munkaeszközök biztonsági és egészségügyi követelményeit.	Ismeri az egyes munkaeszközök felhasználásának területeit, baleset-mentes használatát, higiéniai követelményeit. Ismeri a lisztesáru készítéshez szükséges gé-pek és berendezések feladatát, működési elvét, kezelésének, üzemeltetésének, tisztításának mód-ját. Ismeri a gépek, berendezések, munkaeszközök biztonsági és egészség ügyi követelményeit.	Nyitott az új technikai megoldásokra. Betartja a gépek és berendezések kezelési utasításait.	Irányítással munkaeszközöket használ, gépeket kezel, berendezéseket üzemeltet, tisztít. Munkája során betartja a gépek, berendezések, munkaeszközök biztonsági és egészségügyi követelményeit.
9	Az üzemi termékösszetételek alapján nyersanyagszükségletet számol.	Ismeri a nyersanyagszámítás mód-ját.	Betartja a Magyar Élelmiszerkönyv előírásait. Maradéktalanul betartja az élelmiszerek előállítására vonatkozó előírásait. Precízen végzi a számolási műveleteket. Fon-tosnak tartja a vevői bizalmat a termékei iránt.	Vezetői útmutatás alapján nyers-anyagszükségletet számít. A számolások pontosságáért felelősséget vállal.
10	Szakszerűen kezeli az édesipari melléktermékeket és hulladékokat.	Ismeri az édesipari melléktermékek és hulladékok kezelésének szabályait.	Törekszik a szelektív hulladékgyűjtésre.	Önállóan kezeli az édesipari mellék-termékeket és hulladékokat.

			Belátja a környezetvédelem fontosságát.	

10.7. A részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

10.7.1. Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

10.7.2. **Projektfeladat**

10.7.2.1. A vizsgatevékenység megnevezése: **Édesipari lisztesáru készítése**

10.7.2.2. A vizsgatevékenység leírása:

Lisztesáruk készítése és a termékek bemutatása
A következő négy tevékenység közül egy feladatsor végrehajtása:

1) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján kekszfélék készítése, és a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, a rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és a jogszabályoknak megfelelő jelölése vagy
2) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján krékerek készítése és a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, a rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és a jogszabályoknak megfelelő jelölése vagy
3) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján töltött, illetve töltetlen ostyafélék készítése és a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, a rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és a jogszabályoknak megfelelő jelölése vagy
4) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján töltött, illetve töltetlen teasütemények készítése, a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, a rendelkezésére bocsátott termék szakszerű csomagolása és a jogszabályoknak megfelelő jelölése.

A munka során a vizsgázó a rendelkezésére álló gépeket és berendezéseket - a munkavédelmi előírások betartásával - üzemelteti, munkáját a higiéniai és élelmiszerbiztonsági szabályok figyelembevételével végzi. Az elkészült terméket - a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően - minősíti, a termék gyártásával kapcsolatban a vizsgabizottsággal szakmai beszélgetést folytat. A beszélgetés során ismertetni kell a feladatot, az elkészült termékek minőségét, az esetleges hibákat és azok megelőzési, kijavítási lehetőségeit.

A gyakorlati tételsornak a felsorolt termékcsoportok mindegyikét le kell fednie.

10.7.2.3. A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 240 perc

Ebből a termék készítéséhez kapcsolódó szakmai beszélgetés időtartama: 10 perc A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100 %

10.7.4. A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Termékkészítés és termékbemutatás vizsgarész értékelésének szempontjai:

- A termékkészítéshez szükséges nyersanyagok kiszámítása (10 %),

- Termékkészítés szakszerűsége (30 %),
- Késztermék tömege, érzékszervi tulajdonságai (30 %),
- Csomagolás és jelölés szakszerűsége (10 %)
- Termékkészítés higiéniája, élelmiszerbiztonsági és munkavédelmi szabályok betartása (10 %),
- A termék készítéséhez kapcsolódó szakmai beszélgetés (10 %).

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

10.8. A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A vizsga lebonyolításához a gépek és berendezések működtetéséhez szükséges műszaki személyzet, illetve a vizsga alatti üzemi higiéniai feltételek biztosításához szükséges munkatárs.

10.9. A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- nyersanyagtárolás eszközei
- nyersanyag-előkészítés berendezései: mérlegek, sziták,
- hűtők, fagyasztók
- fa, rozsdamentes fém és márvány munkalapos asztalok
- keverő-habverő gépek
- dagasztó-gyúró gép
- csokoládémelegítő
- ostyasütő berendezés
- krémtöltés eszközei
- húros vágó
- mártógép
- kemencék, sütők ● nyújtógép
- aprítóberendezés
- hőmérők
- szárazanyagtartalom mérő
- tűzhelyek, mikrohullámú sütő
- kekszformázó gép ● édesipari eszközök
- munkavédelmi eszközök
- hulladéktárolás eszközei

10.10. A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei:-

10.11. A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A vizsgázó rendelkezésére kell bocsátani a vizsga időpontjában érvényes Magyar Élelmiszerkönyv édesipari termékekre vonatkozó fejezetét. A vizsgán nem programozható számológép használható.

11. Részszakma

11.1. Részszakma alapadatai

11.1.1. A részszakma megnevezése: **Csokoládétermék gyártó**

11.1.2. A részszakma órakerete: 320 - 480 óra

11.1.3. A részszakma besorolása az Európai Képesítési Keretrendszer szerint: 3

11.1.4. A részszakma besorolása a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint: 3

11.1.5. A részszakma besorolása a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 3

11.2. A részszakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Az édesipari termékek közül töltött és töltetlen táblás csokoládékat és üreges csokoládékat, bonbonokat, csokoládé drazsékat készít. Munkája során technológiai, illetve termelési számításokat végez. Átveszi, raktározza és előkészíti a gyártáshoz szükséges nyersanyagokat. A termékek előállítása során beállítja és kezeli a gépeket, berendezéseket és az eszközöket. a csokoládétermékek félkész és késztermékeit készíti a technológiai utasításoknak megfelelően, majd ezeket csomagolja és szakszerűen tárolja. Alapvető minőségbiztosítási vizsgálatokat végez a nyersanyagokon és a termékeken. A termeléssel kapcsolatos dokumentumokat a minőségbiztosítási rendszerek előírásai szerint a saját felelősségi körében vezeti. Ismeri, és munkája során betartja az üzem munka-, baleset-, tűzvédelmi és higiéniai szabályait, és környezettudatosan kezeli a képződő hulladékokat.

11.3. A részszakma legjellemzőbb FEOR száma

Részszakma megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**	**Részszakmával betölthető munkakörök**
Csokoládétermék gyártó	7114	Pék, édesiparitermék-gyártó	Csokoládéfigura formázó Csokoládétáblázó Csokoládétermék gyártó Desszertgyártó Konyakmeggy gyártó (kézi)

11.4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

11.4.1. Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése

11.4.2. Alkalmassági követelmények

11.4.2.1. Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

11.4.2.2. Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

11.5. Eszközjegyzék a részszakmákra

- nyersanyagtárolás eszközei
- nyersanyag-előkészítés berendezései
- hűtők, fagyasztók,
- klíma
- rozsdamentes fém és márvány munkalapos asztalok
- csokoládétemperáló
- keverő-habverő gépek
- csokoládémelegítő
- drazsírozó
- mártógép
- aprítóberendezés
- bolygató

- rázóasztal
- formák
- hőmérők
- tűzhelyek, mikrohullámú sütő
- édesipari eszközök
- munkavédelmi eszközök
- hulladéktárolás eszközei

11.6. Részszakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Átveszi, majd szakszerűen raktározza, tárolja az édesség-készítéshez szükséges nyersanyagokat.	Ismeri a nyersanyagok átvételének módját, az átvétellel kapcsolatos adminisztrációs feladatokat. Megnevezi a raktárak fajtáit, tudja a raktárakkal szemben támasztott követelményeket, az édességkészítés nyersanyagai szakszerű tárolásának szabályait.	Törekszik a nyersanyagok átvételénél a pontosságra, a raktározásnál, tárolásnál a nyersanyagok minőségének és menynyiségének a megóvására.	Vezetői instrukciók alapján átveszi a nyersanyagokat, dönt az esetleges kifogásolásról. Felelősséget vállal a nyersanyagok szakszerű raktározásáért, tárolásáért.
2	Kiválasztja a termékek készítéséhez szükséges nyersanyagokat, megvizsgálja azok felhasználhatóságát, elvégzi a szükséges előkészítő műveleteket.	Ismeri a csokoládétermékek készítéséhez szükséges nyersanyagokat, azok tulajdonságait, felhasználásuk módjait, előkészítésük műveleteit.	Elfogadja a szakmaetikai elveket, a fogyasztó egészségét veszélyeztető nyersanyagokat nem használ fel. Belátja az előkészítő műveletek fontosságát. Fontosnak tartja az előkészítő műveletek szabályos elvégzését.	Vezetői felügyelet mellett előkészítő műveleteket végez. A nyersanyagok felhasználhatóságáról kikéri a munkatársai véleményét.
3	Elkészíti az kakaótartalmú termékeket, szakszerűen tárolja, felhasználja azokat.	Megnevezi a kakaótartalmú termékeket, ismeri azok tulajdonságait, elkészítésük és felhasználásuk módjait.	Nyitott az új ismeretekre, technológiai megoldásokra.	Irányítással félkész termékeket készít.

4	Elkészíti az édesipari kakaótartalmú termékeket, felméri és megelőzi a készítésük során elkövethető hibákat.	Ismeri a kakaótartalmú termékek jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát, az elkövethető hibákat,	Elkötelezett a szakmája iránt, elfogadja a szakmaetikai elveket. Nyitott a termékgyártással kapcsolatos új ismeretekre, technológiai	Irányítással kakaótartalmú félkész- és késztermékeket készít. Vezetői instrukciók alapján korrigálja a gyártás során elkövetett esetleges hibá-

		és azok megelőzését. Tudja az elkészült kakaótartalmú félkész termékek felhasználási lehetőségeit.	megoldásokra.	kat.
5	Kiválasztja a megfelelő csomagolást, a jogszabályoknak megfelelően jelöli a terméket.	Ismeri a korszerű csomagolással szemben támasztott követelményeket, a csomagolás típusait, a jelölés jogi szabályozását, elemeit.	Törekszik az igényes csomagolásra. Belátja a termék jelölésének fontosságát. Elkötelezett az alapos vevői tájékoztatás iránt.	Önállóan termékcsomagolást, jelölést végez.
6	Munkáját az édesipari Jó higiéniai és jó gyártási gyakorlat előírásai szerint végzi.	Ismeri az édesipar jó higiéniai és a Jó gyártási gyakorlatában előírt szabályokat.	Belátja a higiéniai szabályok betartásának fontosságát.	Másokkal együttműködve felügyeli a termékgyártás higiéniá- ját.
7	Üzemi HACCP dokumentumokat vezet.	Ismeri a HACCP rendszer alapelveit, alkalmazásának módját, dokumentumait, az online HACCP (eHACCP) adta lehetőségeket.	Belátja a HACCP rendszer alkalmazásának fontosságát. Szem előtt tartja a digitalizáció adta lehetőségeket.	Vezetői felügyelettel HACCP dokumentumokat vezet.

8	A termékek készítéséhez szükséges munkaeszközöket, gépeket, berendezéseket balesetmente-sen használja, kezeli, üzemelteti, el-végzi a szükséges tisztítási feladato-kat. Munkája során betartja a gépek, berendezések, munkaeszközök biztonsági és egészségügyi követelményeit.	Ismeri az egyes munkaeszközök felhasználásának területeit, baleset-mentes használatát, higiéniai követelményeit. Ismeri a kakaótartalmú termékek előállításához szükséges gépek és be-rendezések feladatát, működési elvét, kezelésének, üze-meltetésének, tisztításának módját. Ismeri a gépek, berendezések, munka-eszközök biztonsági és egészségügyi követelményeit.	Nyitott az új technikai megoldásokra. Betartja a gépek és berendezések kezelési utasításait. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	Irányítással munkaeszközöket használ, gépeket kezel, berendezéseket üzemeltet, tisztít. Munkája során betartja a gépek, berendezések, munka-eszközök biztonsági és egészségügyi követelményeit.
9	Az üzemi termékösszetételek alapján nyersanyagszükségletet számol.	Ismeri a nyersanyagszámítás mód-ját.	Betartja a Magyar Élelmiszerkönyv előírásait. Maradéktalanul betartja az élelmiszerek előállítására vonatkozó előírásait. Precízen végzi a számolási műveleteket. Fontosnak tartja a vevői bizalmat a termékei iránt.	Vezetői útmutatás alapján nyersanyag-szükségletet számít. A számolások pontosságáért felelősséget vállal.
10	Szakszerűen kezeli az édesipari melléktermékeket és hulladékokat.	Ismeri az édesipari melléktermékek és hulladékok kezelésének szabályait.	Törekszik a szelektív hulladékgyűjtésre. Belátja a környezetvédelem fontosságát.	Önállóan kezeli az édesipari melléktermékeket és hulladékokat.

11.7. A részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

11.7.1. Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

11.7.2. **Projektfeladat**

11.7.2.1. A vizsgatevékenység megnevezése: **Csokoládétermékek készítése**

11.7.2.2. A vizsgatevékenység leírása:

Csokoládétermék készítése és termékbemutatás

A következő feladatok közül egy feladatsor végrehajtása:

1) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján töltött vagy töltetlen táblás csokoládé készítése és a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű becsomagolása és jogszabályoknak megfelelő jelölése, vagy
2) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján, üreges csokoládéfigura készítése és a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű becsomagolása és jogszabályoknak megfelelő jelölése, vagy
3) A rendelkezésre bocsátott vagy saját anyagösszetétel (receptúra) alapján hüvelyes vagy kézi dresszírozású bonbonok készítése és a termékek bemutatása, tömeg- és érzékszervi ellenőrzése, egy rendelkezésére bocsátott termék szakszerű becsomagolása és jogszabályoknak megfelelő jelölése.

A munka során a vizsgázó a rendelkezésére álló gépeket és berendezéseket - a munkavédelmi előírások betartásával - üzemelteti, munkáját a higiéniai- és élelmiszerbiztonsági szabályok figyelembevételével végzi. Az elkészült terméket - a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően - minősíti, a termék gyártásával kapcsolatban a vizsgabizottsággal szakmai beszélgetést folytat. A beszélgetés során ismertetni kell a feladatot, az elkészült termékek minőségét, az esetleges hibákat és az azok megelőzési, kijavítási lehetőségeit.

A gyakorlati tételsornak a felsorolt termékcsoportok mindegyikét le kell fednie.

11.7.2.3. A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 240 perc

Ebből a termék készítéséhez kapcsolódó szakmai beszélgetés időtartama: 10 perc

A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100 %

11.7.4. A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- A termékkészítés szakszerűsége (35%)
- Késztermék külső megjelenése, állaga, állománya, íze (35%)
- Csomagolás szakszerűsége és a jelölés tartalma (10%)
- Termékkészítés higiéniája, élelmiszerbiztonsági és munkavédelmi szabályok betartása (10%)
- A termék készítéséhez kapcsolódó szakmai beszélgetés (10%)

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

11.8. A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: A vizsga lebonyolításához a gépek és berendezések működtetéséhez szükséges műszaki személyzet, illetve a vizsga alatti üzemi higiéniai feltételek biztosításához szükséges munkatárs.

11.9. A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

Nyersanyagtárolás eszközei

- nyersanyagtárolás eszközei
- nyersanyag-előkészítés berendezései
- hűtők, fagyasztók,
- klíma
- rozsdamentes fém és márvány munkalapos asztalok
- csokoládétemperáló
- keverő-habverő gépek
- csokoládémelegítő
- drazsírozó
- mártógép
- aprítóberendezés
- bolygató
- rázóasztal
- formák
- hőmérők
- tűzhelyek, mikrohullámú sütő
- édesipari eszközök
- munkavédelmi eszközök
- hulladéktárolás eszközei

11.10. A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

11.11. A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A vizsgázó rendelkezésére kell bocsátani a vizsga időpontjában érvényes Magyar Élelmiszerkönyv édesipari termékekre vonatkozó fejezetét. A vizsgán nem programozható számológép használható.

KISTERMELŐI ÉLELMISZER-ELŐÁLLÍTÓ SZAKMA

1. A szakma alapadatai

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar

1.2 A szakma megnevezése: Kistermelői élelmiszer-előállító

1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 10

1.4 A szakma szakmairányai: -

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar

1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: - 1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):

1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 3 éves szakképző iskolai oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.

1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.

1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 160 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

2. A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Kis mennyiségű, elsősorban általa megtermelt alaptermékeket, illetve ezekből előállított élelmiszereket állít elő és értékesít végső fogyasztók számára. Az általa megtermelhető alaptermékek köre: vágóállatok, tej, tojás, méz, növényi eredetű termények. A kistermelő munkája során érvényesíti a termékeinek kézműves jellegét. Kistermelői keretek között zöldség-, gyümölcs- és húsfeldolgozást végez, tejtermékeket és sütőipari termékeket állít elő. A biztonságos termékelőállítás érdekében szakszerűen irányítja az élelmiszer-előállítás folyamatait. A termékelőállításhoz kapcsolódó terméknyomonkövetési és termékbiztonságot igazoló dokumentumokat vezet. Termékeit értékesítheti vendégasztal üzemeltetése keretében is. Munkáját a gazdaságossági elvek, minőségbiztosítási, élelmiszerhigiéniai, technológiai, tűz-, munka-, baleset-, és környezetvédelmi és egyéb vonatkozó előírások betartásával végzi.

3. A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

Szakma megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése
Kistermelői élelmiszer-előállító	7111	Húsfeldolgozó
	7112	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító
	7113	Tejfeldolgozó, tejtermékgyártó
	7114	Pék, édesiparitermék-gyártó

4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

4.1 Iskolai előképzettség:

Alapfokú iskolai végzettség

4.2 Alkalmassági követelmények

4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat a szakirányú oktatás megkezdése előtt: nem szükséges

5. A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

5.1 Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

- alapvető fizikai mennyiségeket mérő eszközök (hossz-, tömeg-, térfogat-, hő-, sűrűségmérő eszközök)
- alapvető általános gépelemek
- alapvető élelmiszeripari gépek (nyersanyagtárolók, osztályozó-, tisztító-, aprító-, keverő-, töltő-, csomagoló-, termikus gépek)
- munkavédelmi eszközök

5.2 Eszközjegyzék szakirányú oktatásra

- Aszaló berendezés
- Tűzhelyek, sütő
- Passzírozó, botmixer, gyümölcscentrifuga, lassú prés
- Kézi hámozók, befőttes üvegek, dunsztoló eszközök
- Húsdaráló, hurkatöltő
- Sajtvászon, alvadékszűrő eszközök, sajtformázó eszközök
- Tésztakeverő gép, házi tésztanyújtó, -vágó gép, nyújtófa, tésztaszaggató formák, kézi és gépi habverő
- Hőmérők (-20 °C és +220 °C méréstartományban)
- Szakosított terméktároláshoz hűtők és fagyasztók
- Rozsdamentes eszközök (asztalok, tepsik, fazekak, lábosok, tálak, tárolóedények, reszelők, merőkanalak, kések)
- Tálalás eszközei (tányérok, kanalak, villák, kések, poharak)
- Számítógépek, nyomtató
- Egyéb, a termékek előállításához szükséges kéziszerszámok

6. Kimeneti követelmények

6.1 Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatás olyan általános és széleskörű tudás és képesség megszerzését biztosítja, ami szükséges és hasznos minden élelmiszeripari ágazati szakmában betöltött munkakör esetén. Az alapoktatás végén a tanulók rálátnak az élelmiszeripari ágazat minden fontos részterületére, ezért

megalapozott döntést hozhatnak a szakma kiválasztásánál. Irányítással élelmiszerfeldolgozási alapműveleteket végez: tárol, osztályoz, tisztít, aprít, kever, termikus műveletek végez (hűt, fagyaszt, főz, süt), csomagol. Felismeri és csoportosítja az élelmiszeripar nyersanyagait, azonosítja, hogy mely iparágak használják fel azokat. Rendelkezik az élelmiszer-előállításhoz szükséges műszaki alapismeretekkel: felismeri az élelmiszeriparban használatos szerkezeti anyagokat (fémek és nemfémek), 3D makett alapján vetületi ábrát készít geometriai alapelemekről (téglatest, henger, kúp), felismeri az alapvető gépelemeket (kötő gépelemek, hajtáselemek). Laboratóriumi alapműveleteket végez (tömegmérés, térfogatmérés, oldatkészítés, sűrűségmérés). Ágazathoz kapcsolódó alapszámításokat végez (százalék, aránypár). Ismeri és betartja a munkahelyi tűz-, munka-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat. Ismeri és betartja a személyi- és az élelmiszer-előállítás higiéniai követelményeit.

6.2 Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Csoportokba rendezi az élelmiszeripari nyersanyagokat.	Alapszinten ismeri az élelmiszeripar növényi és állati eredetű nyersanyagait.	A munkavégzése során törekszik a pontosságra, szakszerűségre.Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	Irányítás mellett végzi munkáját. Magára nézve kötelezőnek tartja a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi előírásokat. Felelősséget vállal saját munkájáért.
2	Munkáját a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályok betartásával végzi.	Alapszinten ismeri a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályokat.		
3	Élelmiszeripari alapműveleteket végez.	Alapszinten ismeri a tisztítás, aprítás, keverés, osztályozás, csomagolás, hőkezelés műveleteit.		
4	Kiválasztja az élelmiszeripari munkavégzéshez szükséges szerkezeti anyagokat.	Ismeri az alapvető szerkezeti anyagokat (fémek, nem fémek).		
5	Kiválasztja az alapvető kötő gépelemeket.	Ismeri a csavarokat, ékeket, reteszeket, szegecseket.		
6	Alapvető ágazati méréseket végez.	Ismeri a tömeg, hosszúság, térfogat, hőmérséklet, sűrűség fogalmát, mértékegységeit, mérésének módját és mérőeszközeit.		

7	Egyszerű mértani makettekről vetületi ábrát készít.	Alapszinten ismeri a műszaki ábrázolást.		
8	Az élelmiszeripari termékek előállításá-	Alapszinten ismeri a termékek előállítá-		
	hoz szükséges eszkö-zöket, anyagokat kiválasztja, előkészíti.	sához szükséges anyagokat, eszközöket.		

6.3 Szakirányú oktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Előkészíti a zöldségeket és gyümölcsöket a további feldolgozásra.	Ismeri az alapanyagok jellemzőit, élettani hatásait. Érti az alapanyagok előké-szítésének műveleteit és azok hatását a késztermékre. Azo-nosítja az alapanyag minőségi eltérései esetén azok felhasználási lehetőségeit.	Betartja a termékbiztonsági követelményeket. Alkalmazza a kistermelői élelmiszerelőállítás során a higiéniai előírásokat. Törekszik a gazdaságos anyagfelhasz-nálás megvalósítására. Elkötelezett a környezettudatos hulladékkezelésben. Termékei megjelenésénél törekszik az esztétikus, piacképes termékelőállításra.	Felelős élelmiszer-előállítást végez a fogyasztó minőségi élelmiszerrel való ellátása érdekében. Kistermelői munka során betartja a tűz- és munkavé-delmi szabályokat. Kistermelői tevékenységét a mindenkor hatályos jogszabályok szerint végzi.
2	Zöldségeket, gyümölcsöket tartósít szárítással és aszalással.	Tudatában van a szárítás paramétereinek (hőmérséklet, idő, légsebesség, páratartalom, apríto-ttság) hatásával a késztermékre.		
3	Zöldségeket, gyümölcsöket tartósít besűrí-téssel. Lekvárt, dzsemet, zöldségsűrít-ményt és zöldség-, gyümölcslevet készít.	Érti a víztartalom és hő hatását az eltarthatóságra. Ismeri a passzírozással, centrifugálással és lassú préssel kinyert levek tulajdonságait.		
4	Zöldségeket, gyümölcsöket tartósít száraz dunsztolással.	Ismeri a száraz és nedves dunsztolási eljárásokat.		

5	Savanyúságot készít (savanyúkáposzta, kovászos uborka, ecetes uborka, ecetes almapaprika, ecetes cékla, vegyes savanyúság).	Ismeri a tejsavas erjesztést és az ecet-savas tartósítási eljárásokat.	Fontos számára a természetes erjedési folyamatok alkalmazása.	Önállóan határozza meg az erjesztés feltételeit, és eldönti az erjedés befejezését.
6	Tejet pasztőröz.	Érti a tej pasztőrözésének élelmiszerbiztonsági jelentőségét és paramétereit.	Betartja a termékbiztonsági követelményeket. Alkalmazza a kistermelői élelmiszerelőállítás során a higiéniai előírásokat. Törekszik a gazdaságos anyagfelhasználás megvalósításá ra. Elkötelezett a környezettudatos hulladékkezelésben.	Felelős élelmiszerelő-állítást végez a fogyasztó minőségi élelmiszerrel való ellátása érdekében. Kistermelői munka során betartja a tűz- és munkavédelmi szabályokat.
7	Tej alapú italokat, joghurtot, túrót, sajtot készít.	Ismeri a tejtermék előállítás műveleteit, technológiáit, paramétereit és szükséges eszközeit.		
8	Házi tésztát, búzakenyeret, pogácsát, mézeskalácsot, cukrá szati uzsonnasüteményeket, teasüteményeket készít.	Ismeri a házi tészták, búzakenyér, pogácsa, mézeskalács, uzsonnasütemények, teasütemények alapanyagait és készítésének műveleteit.		

9	Húsokat darabol (sertésrészek, barom-fi).	Ismeri a vágóállatok testtájait és azok felhasználhatóságát. Ismeri a vágóállatok vágástechnológiáját.	Termékei megjelenésénél törekszik az esztétikus, piacképes termékelőállításra.	Kistermelői tevékenysége során felelősséget vállal munkájának jogszerűségéért.
10	Hurkát, kolbászt, tepertőt, sózott és abált szalonnát készít.	Ismeri a húskészítmények főbb műveleteit (sózás, pácolás, füstölés, főzés, sütés, abálás, darálás, fűszerezés, töltés).		

11	Kínálja és értékesíti kézműves termékeit. Vendégasztalt készít elő. Alapszinten kommunikál idegen nyelven vevőivel.	Ismeri a termékei fogyasztók számára előnyös tulajdonságait, felhasználhatóságát, értékesítési lehetőségeit, beleértve a vendégasztal üzemeltetését. Ismeri a kistermelői termékek jelölésére vonatkozó szabályokat.	A vevői tájékoztatás és értékesítés során udvarias magatartást tanúsít. A vevői igényeket szem előtt tartja termékfejlesztései során.	Önállóan határozza meg a termékeivel kapcsolatos tájékoztatás tartalmát.
12	Tájékoztatást ad vevőinek termékei élettani hatásairól.	Érti az emberi emésztés folyamatát és az egyes tápanyagok élettani hatásait.		
13	Vállalkozását gazdaságosan üzemelteti.	Alapszinten ismeri az egyéni vállalkozás, őstermelő és gazdasági társaságok vállalkozási formáit és kapcsolódó fogalmait (jövedelmezőség, ráfordítás, árképzés, hozam, pénzügyi tranzakciók, hitel, adó, pályázat, eladásösztönzés, fogyasztóvédelem).	Kistermelői tevékenysége során törekszik a vevői megelégedettség folyamatos növelésére és üzleti tevékenysége fejlesztésére. Törekszik arra, hogy tájékozott legyen az egyes technológiák és eszközök hatékonyságának jellemzőiről, energiafogyasztá-sukról, környezeti hatásukról. Fontosnak tartja ezen jellemzők ismeretét, javaslatot tud tenni az alternatívák közötti választásra.	Kistermelői tevékenysége során betartja a vállalkozások működtetésével kapcsolatos jogszabályokat.
14	Szerződéseket, megállapodásokat, számlákat, a kistermelői tevékenységhez előírt dokumentumokat tölt ki.	Ismeri a kistermelői tevékenység során szükséges dokumentumokat és azok helyes kitöltését.		
15	Nyilvántartást és dokumentációt vezet kistermelői termékeinek előállítása kapcsán számítógépes program használatával.	Számítógépes felhasználói alapismeretekkel rendelkezik. (Word, Excel).		

16	Elektronikus levelezést folytat kisterme-lői tevékenysége kapcsán és használja az internetet.	Alapszinten ismeri a levelező programok nyújtotta előnyöket, a hivatalos levél tartalmi elemeit.		
17	Kézműves termékei előállításánál gazda-ságos és környezetkí-mélő anyagfelhasználást valósít meg.	Ismeri a gazdaságos anyagfelhasználás és a hulladékminimalizálás alapelveit.		

7. Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

7.1 Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

7.2 Írásbeli vizsga

7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari alapismeretek**

7.2.2 A vizsgatevékenység leírása

- Az élelmiszeripari nyersanyagok csoportosítása és jellemzése 50%
- Munkavédelmi, tűzvédelmi, higiéniai alapismeretek 50%

A feladatsornak legalább 20 feladatot kell tartalmaznia.

Az írásbeli feladatokat az alábbi formában kell összeállítani:

- tesztfeladatok, ahol csak egy jó válasz lehetséges és legalább négy válaszlehetőséget kell megadni (a tesztfeladatok aránya az összes feladathoz képest 50%)
- feleletválasztó feladatok a lehetséges válaszok felsorolásával (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 30%)
- rövidválaszos feladatok (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 20%)

7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

7.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 20%

7.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: Értékelési útmutató alapján

7.2.5.1 Az értékelés százalékos formában történik.

7.2.5.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 31%-át elérte.

7.3 Gyakorlati feladat

7.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari ágazati alapgyakorlat**

7.3.2 A vizsgatevékenység leírása

A vizsgatevékenység egy részből áll:

Komplex gyakorlati vizsgafeladat

A komplex vizsgafeladatnak alkalmasnak kell lennie az alábbi tanulási eredmények mérésére és értékelésére.

Élelmiszeripari alapműveletet végez, melynek során:

- anyagokat kiválaszt,
- a rendelkezésére bocsátott receptúra alapján anyagszükségletet számol és mér,
- anyagokat, eszközöket előkészít,
- élelmiszeriparban használt anyagok egyes fizikai vagy kémiai tulajdonságait méri, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- élelmiszeriparban használt munkadarabot, félkész- vagy késztermékет állít elő, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- meghatározott munkaműveleteket hajt végre.

A szakképző intézmény – saját lehetőségeinek figyelembevételével – a fenti tevékenységek közül legalább négyet tartalmazó tételsort állít össze.

7.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

7.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 80%

7.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- a megadott művelet szakszerű elvégzése 30%
- a munkavégzéshez szükséges eszközök, gépek szakszerű használata 30%
- a megadott műveleti sorrend betartása 10%
- a mérés pontossága 10%
- a munkavégzés esztétikája 10% • a munka-, tűzvédelmi és higiéniai szabályok betartása 10%

Az értékelés százalékos formában történik.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 60%-át elérte.

7.4 Alapvizsgával betölthető munkakör FEOR száma

Ágazati alapoktatás megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**	**Alapvizsgával betölthető munkakör(ök), tevékenységek**
-	-	-	-

7.5 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei:-

8. A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

8.1 Szakma megnevezése: **Kistermelői élelmiszer-előállító**

8.2 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.2.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.2.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes

teljesítése.

8.2.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.3 **Központi interaktív vizsga**

8.3.1 A vizsgatevénység megnevezése: **Kistermelői élelmiszer-előállító szakmai ismeret**

8.3.2 A vizsgatevékenység leírása A kistermelői élelmiszer-előállító központi interaktív szakmai vizsga a szakmai oktatás során megszerzett kistermelői tudás tanulási eredményeit méri. Alapanyagok ismerete, technológiai folyamatok sorrendje, főbb paraméterei az alábbi tanulási egységek tekintetében:

- zöldség-, gyümölcsfeldolgozás, tartósítás
- tejtermék előállítás
- házitészta-, búzakenyér-, pogácsa-, leveles termék készítése
- húsalapú termékek előállítása
- uzsonnasütemények, teasütemények előállítása

A feladatok között szerepelnie kell:

- igaz-hamis állítások eldöntése,
- feleletválasztás (egyszeres és többszörös),
- technológiai lépések helyes sorrendbe állítása,
- egymáshoz rendelés (párosítás),
- mondatkiegészítés (hiányos szöveg kiegészítése),
- csoportosítás,
- kép (termék és/vagy eszköz és/vagy alkatrész és/vagy táblázat és/vagy ábra és/vagy géprajz és/vagy folyamatábra felismerése és/vagy hiányos elemeinek kitöltése (nem az ábrán, rajzon, táblázatban, hanem az azokon található, hiányzó helyekre illeszkedő, különálló válaszlehetőségek megjelölésével).

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc

8.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20%

8.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az értékelés a központi interaktív vizsga javítási-értékelési útmutatója alapján történik.

Az öt tanulási egységből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg:

- zöldség-, gyümölcsfeldolgozás, tartósítás 20%
- tejtermék előállítás 20%
- házitészta-, búzakenyér-, pogácsa-, leveles termékek 20%
- húsalapú termékek előállítása 20%

- uzsonnasütemények, teasütemények előállítása 20%

Az értékelés százalékos formában történik.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.4 Projektfeladat

8.4.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Kistermelői élelmiszer-előállító projektfeladat**

8.4.2 A vizsgatevékenység leírása

A projektfeladat két vizsgarészből áll.

A) vizsgarész: a vizsga helyszínén végzett gyakorlati feladat
B) vizsgarész: portfólió

A) vizsgarész: a vizsga helyszínén végzett gyakorlati feladat

A vizsgázóa vizsgaközpont által összeállított feladatsorból húz egy feladatot, melyet a megadott időkereten belül megvalósít. A vizsgázó félkész- vagy készterméket állít elő. A feladatsornak az alábbi témaköröket kell lefednie:

- pasztőrözött zöldség- vagy gyümölcslé készítése vagy
- zöldséglé sűrítmény, savanyúság, lekvár, dzsem készítése vagy
- sajt készítése, vagy
- házitészta készítése vagy
- búzakenyér, pogácsa, leveles termékek készítése vagy
- mézeskalács, uzsonnasütemény, teasütemény készítése vagy
- bontott baromfi, vagy
- kolbász, tepertő, abált szalonna készítése A feladat kapcsán a vizsgázó ismerteti az adott eljárást, a feldolgozás menetét a vizsgabizottság tagjaival, velük szakmai beszélgetést folytat.

Munkája során alapvető minőségbiztosítási paramétereket (alkalmazott technológiai paramétereket) rögzít a rendelkezésére bocsátott nyomtatványon.

B) vizsgarész: Portfólió

Portfólió tartalma:

A portfólió egy rendezett dokumentum, amely 4 részből áll.

1. bemutatkozás,
2. célkitűzés.
3. szakmai dokumentumok gyűjteménye: a vizsgázó tudását, teljesítményét, fejlődését, attitűd tulajdonságait, felelősségét bemutató bármilyen szöveges, fotós, animációs, filmes, prezentációs elemeknek a gyűjteménye. Közvetlenül a szakmai munkához köthető dokumentumok a oktatói, képzőhelyi dicséretek, versenyeredmények, elkészített produktumok fényképei, projektmunka folyamatát bemutató dokumentumok, szakmához köthető rendezvények, kiállítások, múzeumlátogatások dokumentálása. A portfóliónak tartalmaznia kell a vizsgázó által legalább egy idegen nyelven tanulmányozott idegen nyelvű szakmai dokumentumot.

4. összegzés: annak összefoglalója, hogy a portfólió tartalma miben szolgálja a vizsgázó szakmai fejlődését.

A leírtakat javasolt fotódokumentációval vagy más módon illusztrálni.

A portfólió formai követelményei:

- Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret, másfeles sortávolság, sorkizárás, 2,5 cm-es margó.
- A dokumentumokban szereplő táblázatok, ábrák, fényképek, animációk, filmes elemek forrását jelölni kell.
- A dokumentumok készítéséhez felhasznált forrásokat (könyvek, folyóiratok, internetes források, egyéb források) a dokumentum végén fel kell tüntetni.

A portfólió formája, hitelesítése:

- A portfólió elektronikus vagy írott formában készült dokumentáció, amelyet a szakképző intézmény által biztosított felületen, vagy egyéb, a szakképző intézmény által meghatározott módon tárol a vizsgázó. A dokumentumok valódiságát a szakmai oktatást végző intézménynek hitelesíteni kell a vizsgát megelőzően.

A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő:

- A szakképző iskolai oktatás esetén a 10-11. évfolyam, a kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés esetében az 1. és a 2.évfolyam. Félévenként legalább egy, a szakmai munkához köthető dokumentum elkészítése szükséges.

8.4.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 240 perc

8.4.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%

8.4.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az A) vizsgarész értékelési aránya a projektfeladat vizsgatevékenységen belül: 90%
A B) vizsgarész értékelési aránya a projektfeladat vizsgatevékenységen belül: 10%

A) vizsgarész: a vizsga helyszínén végzett gyakorlati feladat

- A vizsgázó személyi és munkahigiéniai szintje az értékeléskor 15%
- A munkavégzés szakszerűsége 15%
- A produktum minőségi (szín, íz, illat, alak, állomány, megjelenés) és mennyiségi követelményeinek teljesítése 50%
- A feladat végrehajtásának ismertetése a vizsgabizottság felé 20%

B) vizsgarész: portfólió

- a bemutatott dokumentumok mennyisége és szakmai tartalma 40%
- a vizsgázó eredményei, fejlődése, teljesítménye, attitűdjei 40% - a portfólió megjelenítésének színvonala, áttekinthetősége, felépítése 20%

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarészből külön-külön elérte a megszerezhető pontszámok legalább 40 %-át.

8.5 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

- A központi interaktív vizsga teljes időtartamára álljon rendelkezésre rendszergazda.
- A projektfeladat teljes időtartama alatt álljon rendelkezésre szakmai ismeretekkel és kellő helyismerettel rendelkező, műszaki probléma esetén hatékony segítséget nyújtó személyzet.

8.6 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

Az interaktív vizsga lebonyolításához szükséges megfelelő számú számítógép és internet elérésének biztosítása.

A projektfeladat megvalósításához szükséges munkaállomások és a feladat végrehajtásához szükséges eszközök és berendezések, amelyek megegyeznek az 5.2 pontban leírtakkal.

8.7 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.8 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%

8.9 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok -

9. A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek: -

TARTÓSÍTÓIPARITERMÉK-KÉSZÍTŐ SZAKMA

1. A szakma alapadatai

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar

1.2 A szakma megnevezése: Tartósítóiparitermék-készítő

1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 16

1.4 A szakma szakmairányai: -

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar

1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Konzervgyártó

1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):

1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 3 éves szakképző iskolai oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.

1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.

1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 160 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

2. A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

A tartósító üzemekben szakmai felügyelet mellett végzi az élelmiszer alapanyagok minősítését, mennyiségi átvételét, osztályozását, feldolgozását, tartósítását, csomagolását, tárolását. A tartósítóiparitermék-készítők alkalmazzák a HACCP rendszer előírásait. Tartósítóműveleteket végez (sterilezés, pasztőrözés, fagyasztás, szárítás), hogy széles termékválasztékot tudjanak kínálni a fogyasztóknak a boltok polcain. Egyszerűbb gyártásközi vizsgálatokat végez. A termék előállítás szervezését, irányítását, a technológiák pontos, minőségi elvárásoknak megfelelő megvalósítását végzi. Betartja a munka- és környezetvédelmi, valamint a higiéniai előírásokat. A tartósítóiparitermék-készítő szakképesítéssel rendelkező képes a zöldség-, gyümölcsfeldolgozás, hűtőipari feldolgozás, hús- és készételgyártás (tartósítás) műveleteinek szakszerű, gazdaságos végrehajtására. Munkáját a gazdaságossági elvek, minőségbiztosítási, élelmiszerhigiéniai, technológiai, tűz- munka-, baleset-, és környezetvédelmi és egyéb vonatkozó előírások betartásával végzi.

3. A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

Szakma megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése
Tartósítóiparitermék-készítő	3623	Anyaggazdálkodó, felvásárló
	7112	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító
	8111	Élelmiszer-, italgyártógép kezelője
	8325	Csomagoló-, palackozó- és címkézőgép kezelője

4. A szakképzésbe történő belépés

feltételei 4.1 Iskolai előképzettség:

- Alapfokú iskolai végzettség

4.2 Alkalmassági követelmények

4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálata szakirányú oktatás megkezdése előtt: nem szükséges

5. A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

5.1 Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

- alapvető fizikai mennyiségeket mérő eszközök (hossz-, tömeg-, térfogat-, hő-, sűrűségmérő eszközök)
- alapvető általános gépelemek
- alapvető élelmiszeripari gépek (nyersanyagtárolók, osztályozó-, tisztító-, aprító-, keverő-, töltő-, csomagoló-, termikus gépek)
- munkavédelmi eszközök

5.2 Eszközjegyzék szakirányú oktatásra

- Anyagmozgató gépek, berendezések - targoncák, szállítószalagok
- Tároló berendezések - tartályok, ládák
- Mintavételi eszközök - szonda, sablonok - méret meghatározás
- Laboratóriumi felszerelések, mérőműszerek, vegyszerek
  - töménységméréshez szükséges eszközök
  - pH méréshez szükséges eszközök, pH elektróda, vezetőképesség-mérő
  - nyomásmérők, hőmérők
  - dokumentáláshoz számítógép nyomtatóval és szoftverekkel
- Egyéni védőeszközök: védőszemüveg, kesztyű, védőkötény
- Környezetvédelmi eszközök, berendezések: szelektív gyűjtők, zsírtalanító, biológiai kezelés, pH beállítás, szennyvíztisztítás eszközei
- Munkabiztonsági eszközök, felszerelések: védőruha, lánckesztyű -

Előkészítő műveletek gépei:

- nyersanyagmosó gépek
- válogató, osztályozó berendezések
- hámozás, száreltávolítás, magozás, tisztítás

gépei - Jellegformáló műveletek gépei:

- aprítás, szeletelés, darabolás, zúzás gépei
- daraboló gépek, homogénező berendezések, áttörő gépek, préselés gépei, ülepítők, centrifugák, szűrés berendezései, keverés berendezései

- Befejező műveletek gépei
  - töltés gépei, zárás gépei, üveg- és dobozmosó gépek és palettázó gépek

- Hőkezelő berendezések
  - hőcserélők, előfőzők, hőközlő berendezések, bepárlás gépei, szárítás berendezései ▪ hűtőkamrák, fagyasztó szekrény

- Csomagológépek: címkéző, egységcsomagképző, palettázó gépek, szállítóeszközök
- HACCP rendszer működtetését szolgáló eszközök, berendezések: speciális kézmosó „csapok”
- Dokumentálás eszközei: számítógép perifériákkal, vonalkód leolvasó

6. Kimeneti követelmények

6.1 Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatás olyan általános és széleskörű tudás és képesség megszerzését biztosítja, ami szükséges és hasznos minden élelmiszeripari ágazati szakmában betöltött munkakör esetén. Az alapoktatás végén a tanulók rálátnak az élelmiszeripari ágazat minden fontos részterületére, ezért megalapozott döntést hozhatnak a szakma kiválasztásánál. Irányítással élelmiszer-feldolgozási alapműveleteket végez: tárol, osztályoz, tisztít, aprít, kever, termikus műveletek végez (hűt, fagyaszt, főz, süt), csomagol. Felismeri és csoportosítja az élelmiszeripar nyersanyagait, azonosítja, hogy mely iparágak használják fel azokat. Rendelkezik az élelmiszer-előállításhoz szükséges műszaki alapismeretekkel: felismeri az élelmiszeriparban használatos szerkezeti anyagokat (fémek és nemfémek), 3D makett alapján vetületi ábrát készít geometriai alapelemekről (téglatest, henger, kúp), felismeri az alapvető gépelemeket (kötő gépelemek, hajtáselemek). Laboratóriumi alapműveleteket végez (tömegmérés, térfogatmérés, oldatkészítés, sűrűségmérés). Ágazathoz kapcsolódó alapszámításokat végez (százalék, aránypár). Ismeri és betartja a munkahelyi tűz-, munka-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat. Ismeri és betartja a személyi- és az élelmiszer-előállítás higiéniai követelményeit.

6.2 Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Csoportokba rendezi az élelmiszeripari nyersanyagokat.	Alapszinten ismeri az élelmiszeripar növényi és állati eredetű nyersanyagait.		

2	Munkáját a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályok betartásával végzi.	Alapszinten ismeri a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályokat.	A munkavégzése során törekszik a pontosságra, szakszerűségre. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	Irányítás mellett végzi munkáját.
3	Élelmiszeripari alapműveleteket végez.	Alapszinten ismeri a tisztítás, aprítás, keverés, osztályozás műveleteit.		
4	Kiválasztja az élelmiszeripari munkavégzéshez szükséges szerkezeti anyagokat.	Ismeri az alapvető szerkezeti anyagokat (fémek, nemfémek).		Magára nézve kötelezőnek tartja a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi előírásokat.
5	Kiválasztja az alapvető kötő gépelemeket.	Ismeri a csavarokat, ékeket, reteszeket, szegecseket.		
6	Alapvető ágazati méréseket végez.	Ismeri a tömeg, hosszúság, térfogat, hőmérséklet, sűrűség fogalmát, mértékegységeit, mérésének módját és mérőeszközeit.		Felelősséget vállal saját munkájáért.
7	Egyszerű mértani makettekről vetületi ábrát készít.	Alapszinten ismeri a műszaki ábrázolást.		
8	Az élelmiszeripari termékek előállításához szükséges eszközöket, anyagokat kiválasztja, előkészíti.	Alapszinten ismeri a termékek előállításához szükséges anyagokat, eszközöket.		

6.3 Szakirányú oktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Alapanyagot menynyiségi és minőségi követelmények szerint átvesz, segédanyagokat szakosítottan tárol.	Ismeri az alap- és segédanyagok mennyiségi és minőségi követelményeit és vizsgálati módszereit.	Törekszik a vizsgálati módszerek pontos végrehajtására.	Közvetlen munkahelyi vezetőjének szakmai irányítása

2	Alapanyagelőkészítő műveleteket (mosás, válogatás, magozás, hámozás) végez, a berendezéseket kezeli.	A nyersanyagok tulajdonságainak függvényében előkészítő műveleteket végez.	Törekszik a precíz, pontos munkavégzésre.	mellett önállóan végzi feladatait.
3	Elvégzi a jellegformáló műveleteket (aprítás, szeletelés stb.) a késztermék ismeretében.	Ismeri a késztermékekhez tartozó jellegformáló műveleteket.	Törekszik a nyersanyagok gazdaságos felhasználására, az egészséges táplálkozási igényeknek megfelelő termékek előállítására. Elkötelezett a jó minőségű tartósítóipari termék gyártása iránt. Szakmailag tájékozódik, modern technológiákat alkalmaz. Törekszik arra, hogy tájékozott legyen az egyes technológiák és eszközök hatékonyságának jellemzőiről, energiafogyasztásukról, környezeti hatásukról. Fontosnak tartja ezen jellemzők ismeretét, javaslatot tud tenni	
4	Gyümölcsökből, zöldségekből félkész termékeket gyárt.	Ismeri a többféle összetevőből készülő gyümölcs- és zöldséggyártmányok jellemzőit, elkészítésük műveleteit, a hozzájuk tartozó félkész termékeket.		
5	Zöldség-, gyümölcskészítményeket gyárt.	Ismeri a zöldség-, gyümölcskészítmények jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát.		
6	Húskonzerveket gyárt.	Ismeri a húskonzervek jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát.		
7	Készételkonzerveket, bébiételeket, bébiitalokat gyárt.	Ismeri a készételkonzervek, bébiételek, bébiitalok jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát.		
8	Hőelvonással tartósított termékeket gyárt.	Ismeri a hőelvonással tartósított termékek jellemzőit, elkészítésük műveleteit, az alkalmazott gyártástechnológiát.		

9	A csomagolóanyagba, edénybe betöltött, lezárt termékeket tartósítja, a gyártástechnológia előírása szerint.	Ismeri a csomagolóanyagba, edénybe betöltött, lezárt termékek tartósító eljárását.		
10	A termékek, csomagolások jelölését ellenőrzi.	Ismeri a termékek, csomagolások jelölését, tudja az ellenőrzés menetét.	Belátja a termék jelölésének fontosságát.	Önállóan ellenőrzi a termék jelölését és csomagolását.
11	Gyártásközi ellenőrzést és készter-mék vizsgálatokat végez.	Ismeri a gyártásközi és késztermék vizsgálatokat (refrakció mérés, savtartalom, sótartalom meghatározás stb.)	Belátja a minőségellenőrző vizsgálatok alkalmazásának fontosságát.	Az ellenőrzés műveleteit önállóan hajtja végre.
12	Felügyeli a gépek, berendezések szak-szerű működtetését, tisztítási munkálatait.	Ismeri a gépek, berendezések szakszerű működtetését, tisztítási munkálatait.		A személyi, és üzemi higiéniával, munka-, és környezetvéde-lemmel, élelmiszerbiztonsági, minőségirányítási rendszerek mű-ködtetésével kapcsolatos szabályokat betartja.
13	A higiéniai, minőségbiztosítási és a HACCP rendszer szabályokat mun-kája során megfelelően alkalmazza.	Ismeri a munkahelyén érvényben levő HACCP rendszer működésének rá vonatkozó előírásait.	Belátja a HACCP rendszer alkalmazásának fontosságát. Törekszik a digitális technológia adta lehetőségek alkalmazására.	Munkatársaival együttműködve végzi a munkáját.
14	Gyártási dokumentációt (nyomonkövetés, HACCP, gyártmánylapok) digitálisan vezet.	Ismeri a gyártási dokumentációt (nyomonkövetés, HACCP, gyártmánylapok), és digitálisan vezeti.	Törekszik a minőségbiztosítási doku-mentumok elkészítésének pontos vezetésére.	Önállóan végzi a napi ellenőrzéshez kapcsolódó dokumentumok kitöltését.
15	Gyártással kapcsolatos alapvető szakmai számításokat végez.	Ismeri az alapanyagokkal, segédanyagokkal és a gyártással kapcsolatos alapvető szakmai számításokat.	Fontosnak tartja a számítások precíz elvégzését.	Önállóan anyagszükségletet számol.

16	Saját élelmiszeripari vállalkozást működtet.	Alapszinten ismeri a vállalkozás indításának és működtetésének feladatait.	Törekszik a szabályos működtetésre és az e-ügyintézésre.	Szakmai és szakértői támogatás segítségével saját vállalkozást indít, működtet.

7. Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

7.1 Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

7.2 Írásbeli vizsga

7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari alapismeretek**

7.2.2 A vizsgatevékenység leírása

• Az élelmiszeripari nyersanyagok csoportosítása és jellemzése 50% • Munkavédelmi, tűzvédelmi, higiéniai alapismeretek 50%

A feladatsornak legalább 20 feladatot kell tartalmaznia.

Az írásbeli feladatokat az alábbi formában kell összeállítani:

- tesztfeladatok, ahol csak egy jó válasz lehetséges és legalább négy válaszlehetőséget kell megadni (a tesztfeladatok aránya az összes feladathoz képest 50%)
- feleletválasztó feladatok a lehetséges válaszok felsorolásával (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 30%)
- rövidválaszos feladatok (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 20%)

7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

7.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 20%

7.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: értékelési útmutató alapján

7.2.5.1 Az értékelés százalékos formában történik.

7.2.5.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 31%-át elérte.

7.3 Gyakorlati vizsga

7.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari ágazati alapgyakorlat**

7.3.2 A vizsgatevékenység leírása **Komplex gyakorlati vizsgafeladat**

A komplex vizsgafeladatnak alkalmasnak kell lennie az alábbi tanulási eredmények mérésére és értékelésére:

Élelmiszeripari alapműveletet végez, melynek során:

- anyagokat kiválaszt,
- a rendelkezésére bocsátott receptúra alapján anyagszükségletet számol és mér, - anyagokat, eszközöket előkészít,

- élelmiszeriparban használt anyagok egyes fizikai vagy kémiai tulajdonságait méri, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- élelmiszeriparban használt munkadarabot, félkész- vagy késztermeket állít elő, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- meghatározott munkaműveleteket hajt végre.

A szakképző intézmény - saját lehetőségeinek figyelembevételével - a fenti tevékenységek közül legalább négyet tartalmazó tételsort állít össze.

7.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

7.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 80%

7.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai és súlyozásuk:

- a megadott művelet szakszerű elvégzése 30%
- a munkavégzéshez szükséges eszközök, gépek szakszerű használata 30%
- a megadott műveleti sorrend betartása 10%
- a mérés pontossága 10%
- a munkavégzés esztétikája 10% • a munka-, tűzvédelmi és higiéniai szabályok betartása 10%

Az értékelés százalékos formában történik.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 60%-át elérte.

7.4 Alapvizsgával betölthető munkakör FEOR száma

Ágazati alapoktatás megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**	**Alapvizsgával betölthető munkakör(ök), tevékenységek**
-	-	-	-

7.5 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8. A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

8.1 Szakma megnevezése: **Tartósítóiparitermék-készítő**

8.2 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.2.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnaktörténő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.2.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes

teljesítése.

8.2.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.3 **Központi interaktív vizsga**

8.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Tartósítóiparitermék-készítő szakmai ismeret**

8.3.2 A vizsgatevékenység leírása: A központi interaktív vizsgatevékenység az alábbi tanulási eredmények mérésére és értékelésére irányul:

- Tartósítóipari termékkészítés alapjai: a tartósítóipar nyersanyagainak a csoportosítása, tulajdonságai, a felhasznált segédanyagok, járulékos anyagok, technológiai segédanyagok és tisztítószerek, fertőtlenítőszerek
- Gyümölcskészítmények gyártása: gyümölcskészítmények gyártástechnológiája, a gyártás műveletei, az egyes műveletek célja, feltételei
- Zöldség- és főzelékkészítmények: zöldség- és főzelékkészítmények gyártástechnológiája, az egyes műveletek célja, feltételei
- Állati eredetű nyersanyagokból előállított termékek összetétele, a gyártás műveletei, az egyes műveletek célja, feltételei
- Tartósítóipari nyersanyag és termék minősítése, minőségi követelményei
- Tartósítóipari gépek: tartósítóipari gépek feladata, működési elve, tisztítása, üzemeltetése, baleset- és munkavédelmi előírásai A feladatok között szerepelnie kell:

- igaz-hamis állítások eldöntése,
- feleletválasztás (egyszeres és többszörös)
- technológiai lépések helyes sorrendbe állítása,
- egymáshoz rendelés (párosítás)
- mondatkiegészítés (hiányos szöveg kiegészítése),
- csoportosítás,
- kép (termék és/vagy eszköz és/vagy alkatrész és/vagy táblázat és/vagy ábra és/vagy géprajz és/vagy folyamatábra felismerése és/vagy hiányos elemeinek kitöltése (nem az ábrán, rajzon, táblázatban, hanem az azokon található, hiányzó helyekre illeszkedő, különálló válaszlehetőségek megjelölésével).

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc

8.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20%

8.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik. Az alábbi tanulási egységekből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg:

- Tartósítóipari termékkészítés alapjai: a tartósítóipar nyersanyagainak a csoportosítása, tulajdonságai, a felhasznált segédanyagok, járulékos anyagok, technológiai segédanyagok és tisztítószerek, fertőtlenítőszerek ismerete: 10%
- Gyümölcskészítmények gyártása: gyümölcskészítmények gyártástechnológiájának, a gyártás műveleteinek, az egyes műveletek céljának, feltételeinek ismerete: 20%
- Zöldség- és főzelékkészítmények: zöldség- és főzelékkészítmények gyártástechnológiájának, az egyes műveletek céljának, feltételeinek ismerete: 20%
- Állati eredetű nyersanyagokból előállított termékek összetételének, a gyártás műveletei az egyes műveletek céljának, feltételeinek ismerete: 15%
- Tartósítóipari nyersanyag és termék minősítésének, minőségi követelményeinek ismerete: 15%
- Tartósítóipari gépek: tartósítóipari gépek feladatának, működési elvének, tisztításának, üzemeltetésének baleset- és munkavédelmi előírásainak ismerete: 20%

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.4 **Projektfeladat**

8.4.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Tartósítóiparitermék-készítő projektfeladat**

8.4.2 A vizsgatevékenység leírása

A projektfeladat két vizsgarészből áll:

1. vizsgarész: tartósítóipari termék gyártása, minősítése
2. vizsgarész: portfólió

1. vizsgarész: Tartósítóipari termék gyártása, minősítése

A vizsgázó az alábbi feladatokat hajtja végre, és közben szakmai beszélgetést folytat:

- tartósítóipari nyersanyagot vesz át mennyiségi és minőségi szempontok szerint;
- elvégez egy nyersanyag-előkészítési műveletet;
- tartósítóipari terméket gyárt;
- alapanyagot/félkész terméket/ késztermékét minősít;
- szakmai számításokat végez: felöntőlé, anyaghányad számítás.

2. vizsgarész: Portfólió A portfólió részei:

- **bemutatkozás, célkitűzés:**
  A vizsgázó bemutatja saját magát, megfogalmazza, hogy miért választotta a szakmáját, milyen célokat kíván elérni, várhatóan milyen nehézségekkel kell szembenéznie, melyek a saját erősségei, és azok a tanulással kapcsolatos tulajdonságai (kompetenciái), amelyek fejlesztésre szorulnak.
- **dokumentumok gyűjteménye:**
  A vizsgázó tudását, teljesítményét, fejlődését, attitűd tulajdonságait, felelősségét bemutató bármilyen szöveges, fotós, animációs, filmes, prezentációs elemeknek a gyűjteménye.

Közvetlenül a szakmai munkához köthető dokumentumok a tanári dicséretek, versenyeredmények, elkészített produktumok fényképei, önvallomás a szakmáról, projektmunka folyamatát bemutató dokumentumok, szakmához köthető rendezvények, kiállítások, múzeumlátogatások dokumentálása.

- **összegzés (reflexió):**
  Az összegzés (reflexió) átfogó, összegző megállapításokat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a vizsgázó hogyan ítéli meg a szakemberré válásának folyamatát, kompetenciáinak fejlődését, melyek azok a területek, amelyek a képzés során a legjobban foglalkoztatták, a szakmájával kapcsolatban milyen jövőbeni elképzelései vannak, egyéb, általa fontosnak tartott információk.

A portfólió formája:

A portfólió formai követelményei:

- Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret, másfeles sortávolság, sorkizárt igazítás, 2,5 cm-s margó.
- A dokumentumban szereplő táblázatok, ábrák, fényképek, animációk, filmes elemek, forrását jelölni kell.
- A dokumentumok készítéséhez felhasznált forrásokat, (könyvek, folyóiratok, internetes források, egyéb források) a dokumentum végén fel kell tüntetni.

A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő:

- 10-11. évfolyamon, kizárólag szakmai felkészítés esetén az 1. évfolyamon félévenként legalább egy (összesen legalább 4), a szakmai munkához köthető dokumentum elkészítése szükséges.

A portfólió formája, hitelesítése:

- A portfólió elektronikus vagy írott formában készült dokumentáció, amelyet a szakképző intézmény által biztosított felületen, vagy egyéb, a szakképző intézmény által meghatározott módon tárol a vizsgázó.
- A dokumentumok valódiságát a szakmai oktatást végző intézménynek hitelesíteni kell a vizsgát megelőzően.

8.4.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 300 perc

8.4.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%

8.4.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az egyes vizsgarészek értékelési aránya a projektfeladaton belül:

1. vizsgarész: 90%
2. vizsgarész: 10%

1. vizsgarész: Tartósítóipari termék gyártása, minősítése értékelésének szempontjai:

- a nyersanyag átvétel szakszerűsége (10%)
- a gyártástechnológiai műveletek sorrendjének betartása és szakszerű végrehajtása (40%)
- a gépek, berendezések szakszerű, biztonságos működtetése (10%)
- laboratóriumi vizsgálatok szakszerű, pontos végrehajtása (10%)
- a munka- környezetvédelmi, higiéniai és minőségbiztosítási előírások betartása (10%)
- gyártástechnológiai folyamatok ismerete, szakmai nyelvhasználat (10%)

- szakmai számítások (10%)

2. vizsgarész: Portfólió értékelésének a szempontjai:

- közvetlenül a szakmához köthető dokumentumok mennyisége és tartalmi mélysége, formai megvalósítása (50%)
- a vizsgázó tudása, teljesítménye, elért eredmények (30%)
- a tanulási folyamat, kompetenciák fejlődésének bemutatása, attitűdök (20%)

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarészből külön-külön elérte a megszerezhető pontszámok legalább 40%-át.

8.5 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A központi interaktív vizsga ideje alatt rendszergazda jelenlétében biztosított legyen az online vizsga zavartalan lebonyolítása. A projektfeladat időtartama alatt legyen jelen olyan technikai segítő, aki a gépek/berendezések meghibásodása esetén képes elhárítani a hibát, vagy helyettesítő gépet/berendezést tud biztosítani.

8.6 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

Tartósítóipari termékgyártás és minősítés

− Anyagmozgató gépek, berendezések - targoncák, szállítószalagok

− Tároló berendezések - tartályok, ládák

− Mintavételi eszközök szonda, sablonok - méret meghatározás

− Laboratóriumi felszerelések, mérőműszerek, vegyszerek
  - töménységméréshez szükséges eszközök, kézi refraktométer
  - pH méréshez szükséges eszközök, pH elektróda, vezetőképesség-mérő
  - nyomásmérők, hőmérők
  - dokumentáláshoz számítógép nyomtatóval és szoftverekkel

− Egyéni védőeszközök: védőszemüveg, kesztyű, védőkötény

− Környezetvédelmi eszközök, berendezések: szelektív gyűjtők, zsírtalanító, biológiai kezelés, pH beállítás, szennyvíztisztítás

− Munkabiztonsági eszközök, felszerelések: védőruha, lánckesztyű −
Előkészítő műveletek gépei:
  - nyersanyagmosó gépek
  - válogató, osztályozó berendezések
  - hámozás, száreltávolítás, magozás, tisztítás gépei

− Jellegformáló műveletek gépei, aprítás, szeletelés, darabolás, zúzás gépei
  - daraboló gépek, homogénező berendezések, áttörő gépek, préselés gépei, ülepítők, centrifugák, szűrés berendezései, keverés berendezései

− Befejező műveletek gépei
  - töltés gépei, zárás gépei, üveg és doboz mosógépek és palettázó gépek

− Hőkezelő berendezések
  - hőcserélők, előfőzők, hőközlő berendezések, bepárlás gépei, szárítás
  - hűtőkamrák, fagyasztó szekrény

− Csomagológépek: címkéző, egységcsomag képző, palettázó gépek, szállítóeszközök

- HACCP rendszer működtetését szolgáló eszközök, berendezések: speciális kézmosó „csapok”
- Dokumentálás eszközei: számítógép perifériákkal, vonalkód leolvasó

8.7 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.8 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%

8.9 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A központi interaktív vizsgán használható: -

A projektfeladat vizsgatevékenység során használható:

- számológép (amely nem alkalmas előzetesen programozott adatok tárolására)
- Magyar Élelmiszerkönyv
- gyártmánylap
- minőségbiztosítási dokumentum

9. <u>A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek</u>: -

10. Részszakma

10.1 Részszakma alapadatai

10.1.1 A részszakma megnevezése: **Konzervgyártó**

10.1.2 A részszakma órakerete: 320 - 480 óra

10.1.3 A részszakma besorolása az Európai Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.4 A részszakma besorolása a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.5 A részszakma besorolása a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 3

10.2 A részszakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

A részszakmával rendelkező irányítással alapanyagokat (zöldség, gyümölcs) vesz át, tisztít, kezel, minőségét ellenőrzi, tárol, előkészítő műveleteket végez (válogat, mos, osztályoz, hámoz, magoz), jellegformáló műveletet hajt végre (anyagokat aprít szabályos alakra vagy szabálytalan alakra), kever, előfőz, nyersanyagot főz, előhűti a terméket, töltőberendezést működtet, hőelvonással tartósított termékek készítésében közreműködik. A technológiai berendezéseket üzemelteti, melléktermékeket, hulladékokat kezel. Alapszintű adminisztrációs munkát végez. A munkafolyamatok munka-, tűz-, baleset-, környezetvédelmi és higiéniai szabályait betartja.

10.3 A részszakma legjellemzőbb FEOR száma

Részszakma megnevezése	**FEORszám**	**FEOR megnevezése**	**Résszakmával betölthető munkakörök**
Konzervgyártó	7112	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító	Gyümölcstartósító Gyümölcsfeldolgozó Gyümölcsfejtő Gyümölcsválogató, osztályozó Káposztasavanyító Mustárfeldolgozó Savanyító Zöldségszárító Zöldségtartósító Zöldségfeldolgozó Zöldségválogató, osztályozó

	8111	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője	Aszaló, élelmiszeripar Autoklávkezelő, konzerválás Bepárlókezelő Élelmiszeripari nyersanyagfeldolgozó Gyümölcslékészítő Gyümölcsprésgép-kezelő Italgyártó gép kezelője Konzervdoboz gőzölő Konzervfőző Konzervipari automatagép-kezelő Konzervipari nyersanyagfeldolgozó Konzervipari porítógép-kezelő Konzervipari szárítógép kiszolgáló Konzervpasztörizáló Konzervsterilizáló Palettázógép-kezelő

10.4 A szakképzésbe történő belépés feltételei

10.4.1 Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése

10.4.2 Alkalmassági követelmények

10.4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

10.4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

10.5 Eszközjegyzék a részszakmákra

- anyagmozgató gépek, berendezések targoncák, szállítószalagok
- tároló berendezések, tartályok, ládák
- mintavételi eszközök, szonda, sablonok- méret meghatározás
- gyártásközi ellenőrzéshez kézi refraktométer, mérleg
- környezetvédelmi eszközök, berendezések: szelektív gyűjtők, zsírtalanító, biológiai kezelés, pH beállítás, szennyvíztisztítás eszközei
- munkabiztonsági eszközök, felszerelések: védőruha, lánckesztyű
- előkészítő műveletek gépei:
  - nyersanyagmosó gépek
  - válogató, osztályozó berendezések
  - hámozás, száreltávolítás, magozás, tisztítás gépei
- Jellegformáló műveletek gépei:
  - aprítás, szeletelés, darabolás, zúzás gépei
  - daraboló gépek, homogénező berendezések, áttörő gépek, préselés gépei, ülepítők, centrifugák, szűrés berendezései, keverés berendezései
- Befejező műveletek gépei
  - töltés gépei, zárás gépei, üveg- és dobozmosó gépek és palettázó gépek
- Hőkezelő berendezések
  - hőcserélők, előfőzők, hőközlő berendezések, bepárlás gépei, szárítás • hűtőkamrák, fagyasztó szekrény

- Csomagológépek: címkéző, egységcsomag képző, palettázó gépek, szállítóeszközök
- HACCP rendszer működtetését szolgáló eszközök, berendezések: speciális kézmosó „csapok”

- Dokumentálás eszközei: számítógép perifériákkal, vonalkód leolvasó

10.6 Részszakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Alapanyagokat (zöldség, gyümölcs) átvesz, minősít, tisztít, kezel, minőséget ellenőriz, tárol, előkészít.	Ismeri az alapanyagokat, jellemzőit, minőségi paramétereit (zöldségek, gyümölcsök). Alapszinten tudja a minősítés eljárását és a tárolás módját.	Törekszik a vizsgálatok és a műveletek pontos végrehajtására.	Irányítással végzi a munkáját.
2	Zöldségkonzervek et és gyümölcsbefőtteket készít.	Ismeri a zöldségkonzervek és gyümölcsbefőttek készítésének a módját.	Törekszik a nyersanyagok gazdasá-gos felhasználásá-ra. Elkötelezett a jó minőségű konzerv gyártása iránt. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat. Törekszik arra, hogy tájékozott legyen az egyes technológiák és eszközök haté-konyságának jellemzőiről, energiafogyasztásukról, környezeti hatá-sukról. Fontosnak tartja ezen jellemzők ismeretét.	Közvetlen munkahelyi vezetőjének szakmai irányítása mellett végzi a munkáját. Önállóan végez részfeladatokat.
3	Többféle alapanyagot tartalmazó termékeket (lekvárok, szörpök), félkész termékeket (velők, pulpok) gyárt. Aszalással, szárítással készít termékeket. Zöldségféléket savanyítással tartósít.	Ismeri a félkész termékek gyártását, felhasználásukat a lekvárok, szörpök előállításához. Ismeri az aszalványok, szárítmányok készítésének technológiáját. Tudja a savanyított termékek előállításának módját.		

4	Technológiai berendezéseket szakszerűen üzemeltet és tisztít.	Alapszinten ismeri a gépek szakszerű üzemeltetését és a tisztítási műveleteket.	Törekszik a precíz, pontos munkavégzésre.	A személyi, és üzemi higiéniával, munka-, és kör-nyezetvédelemmel, élelmiszerbiztonsággal, minőség-irányítási rendsze-rek működtetésével kapcsolatos szabályokat betartja.
5	A gyártás során keletkező melléktermékeket, hulladékokat szakszerűen kezeli.	Alkalmazói szinten ismeri a tartósító-ipari hulladékok és melléktermékek kezelésére vonatkozó szabályokat.	Belátja a hulladék és melléktermék kezelésének fon-tosságát a környezetvédelem szempontjából.	
6	Alapszintű adminisztrációs munkát végez.	Alapszinten ismeri az üzem működéséhez tartozó do-kumentációs tevékenységeket.	Fontosnak tartja a precíz munkavég-zést.	

10.7 A részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

10.7.1 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

10.7.2 **Projektfeladat**

10.7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Konzerv gyártása**

10.7.2.2 A vizsgatevékenység leírása:

A vizsgatevékenység négy részből áll, és közben a vizsgázó szakmai beszélgetést folytat a vizsgabizottság tagjaival:

- konzervipari nyersanyagot vesz át mennyiségi és minőségi szempontok szerint
- elvégez egy nyersanyag-előkészítési műveletet
- konzervet gyárt
- technológiai berendezéseket szakszerűen üzemeltet

10.7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 300 perc

10.7.3 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100%

10.7.4 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- nyersanyagátvétel szakszerűsége, pontossága (10%)
- a gyártástechnológiai műveletek sorrendjének betartása (30%)
- a gyártástechnológiai műveletek szakszerű végrehajtása (30%)
- a gépek, berendezések biztonságos működtetése • (20%)
- a munka- környezetvédelmi, higiéniai és minőségbiztosítási előírások betartása (10%)

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

10.8 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A vizsga időtartama alatt legyen jelen olyan technikai segítő, aki a gépek, berendezések meghibásodása esetén képes elhárítani a hibát, vagy helyettesítő gépet, berendezést tud biztosítani.

10.9 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- Anyagmozgató gépek, berendezések targoncák, szállítószalagok
- Tároló berendezések, tartályok, ládák
- Egyéni védőeszközök: védőszemüveg, kesztyű, védőkötény
- Környezetvédelmi eszközök, berendezések: szelektív gyűjtők, zsírtalanító, biológiai kezelés, pH beállítás, szennyvíztisztítás eszközei
- Munkabiztonsági eszközök, felszerelések: védőruha, lánckesztyű • Előkészítő műveletek gépei:
  - nyersanyagmosó gépek
  - válogató, osztályozó berendezések
  - hámozás, száreltávolítás, magozás, tisztítás gépei
- Jellegformáló műveletek gépei, aprítás, szeletelés, darabolás, zúzás gépei
  - daraboló gépek, homogénező berendezések, áttörő gépek, préselés gépei, ülepítők, centrifugák, szűrés berendezései, keverés berendezései
- Befejező műveletek gépei
  - töltés gépei, zárás gépei, üveg- és dobozmosó gépek és palettázó gépek
- Hőkezelő berendezések
  - hőcserélők, előfőzők, hőközlő berendezések, bepárlás gépei, szárítás
  - hűtőkamrák, fagyasztószekrények
- Csomagoló gépek: címkéző, egységcsomagképző, palettázó gépek, szállítóeszközök
- HACCP rendszer működtetését szolgáló eszközök, berendezések: speciális kézmosó „csapok”

10.10 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

10.11 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A gyakorlati vizsgán használható: gyártmánylap

TEJTERMÉKKÉSZÍTŐ SZAKMA

1. A szakma alapadatai

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar

1.2 A szakma megnevezése: Tejtermékkészítő

1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 18

1.4 A szakma szakmairányai: -

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar

1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Tejipari munkás

1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):

1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 3 éves szakképző iskolai oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.

1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.

1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra, Technikumi oktatásban: -, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 160 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

2. A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Tejipari alapanyagokat vesz át minőségi és mennyiségi szempontok szerint. Tejipari alapanyagokat, félkész- és késztermékeket vizsgál, minősít, értékel a kis- és nagyüzemi termelésben. Különböző tejipari termékeket (pasztőrözött, ultrapasztőrözött, ESL tej, natúr és ízesített tejitalok, pudingok, natúr és ízesített élőflórás és nem élőflórás joghurtok, kefir, tejföl, tejszín, habtejszín, tejszínhab, tejpor, sűrített tej, vaj és vajkészítmények, túró, sajtok, ömlesztett sajtok és sajtkészítmények) gyárt. Működteti a technológiai folyamatokhoz kapcsolódó minőségirányítási rendszert. Ismeri a tejiparban alkalmazott gépeket, technológiai lépéseket és azok késztermékre gyakorolt hatását. Munkáját a gazdaságossági elvek, minőségbiztosítási, élelmiszerhigiéniai, technológiai, tűz-munka-, baleset- és környezetvédelmi és egyéb vonatkozó előírások betartásával végzi.

3. A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

Szakma megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése
Tejtermékkészítő	3623	Anyaggazdálkodó, felvásárló
	7113	Tejfeldolgozó, tejtermékgyártó
	8111	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője

4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

4.1 Iskolai előképzettség:

- Alapfokú iskolai végzettség

4.2 Alkalmassági követelmények

4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat a szakirányú oktatás megkezdése előtt: nem szükséges

5. A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

5.1 Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

- alapvető fizikai mennyiségeket mérő eszközök (hossz-, tömeg-, térfogat-, hő-, sűrűségmérő eszközök)
- alapvető általános gépelemek
- alapvető élelmiszeripari gépek (nyersanyagtárolók, osztályozó-, tisztító-, aprító-, keverő-, töltő-, csomagoló-, termikus gépek)
- munkavédelmi eszközök

5.2 Eszközjegyzék szakirányú oktatásra

- anyagmozgató gépek, berendezések
- tároló berendezések
- mérőeszközök
- mintavételi eszközök
- laborfelszerelések (szárazanyag-tartalom, zsírtartalom-, fehérjetartalom-, savfok-, idegenvíztartalom meghatározás eszközei, mikrobiológiai vizsgálatok eszközei) ● egyéni védőeszközök
- környezetvédelmi eszközök, berendezések (szennyvíztisztítás: zsíreltávolítás, mennyiség- és terhelés kiegyenlítés, biológiai kezelés, pH-beállítás)
- munkabiztonsági eszközök, felszerelések
- hőkezelő berendezések
- csomagológépek
- tejkezelés eszközei, gépei
- pasztőrözött tejféleségek gyártóeszközei, berendezései
- vajgyártás gépei, berendezései
- túrógyártás gépei, berendezései
- sajtgyártás eszközei, berendezései
- porított termékek gyártó berendezései
- sűrített termékek gyártó berendezései
- különféle érlelő kamrák, helyiségek
- speciális feldolgozó berendezések (tisztítócentrifugák)

6. Kimeneti követelmények

6.1 Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatás olyan általános és széleskörű tudás és képesség megszerzését biztosítja, ami szükséges és hasznos minden élelmiszeripari ágazati szakmában betöltött munkakör esetén. Az alapoktatás végén a tanulók rálátnak az élelmiszeripari ágazat minden fontos részterületére, ezért megalapozott döntést hozhatnak a szakma kiválasztásánál. Irányítással élelmiszer-feldolgozási alapműveleteket végez: tárol, osztályoz, tisztít, aprít, kever, termikus műveletek végez (hűt, fagyaszt, főz, süt), csomagol. Felismeri és csoportosítja az élelmiszeripar nyersanyagait, azonosítja, hogy mely iparágak használják fel azokat. Rendelkezik az élelmiszer-előállításhoz szükséges műszaki alapismeretekkel: felismeri az élelmiszeriparban használatos szerkezeti anyagokat (fémek és nemfémek), 3D makett alapján vetületi ábrát készít geometriai alapelemekről (téglatest, henger, kúp), felismeri az alapvető gépelemeket (kötő gépelemek, hajtáselemek). Laboratóriumi alapműveleteket végez (tömegmérés, térfogatmérés, oldatkészítés, sűrűségmérés). Ágazathoz kapcsolódó alapszámításokat végez (százalék, aránypár). Ismeri és betartja a munkahelyi tűz-, munka-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat. Ismeri és betartja a személyi- és az élelmiszer-előállítás higiéniai követelményeit.

6.2 Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Csoportokba rendezi az élelmiszeripari nyersanyagokat.	Alapszinten ismeri az élelmiszeripar növényi és állati eredetű nyersanyagait.	A munkavégzése során törekszik a pontosságra, szakszerűségre. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat.	Irányítás mellett végzi munkáját. Magára nézve kötelezőnek tartja a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi előírásokat.
2	Munkáját a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályok betartásával végzi.	Alapszinten ismeri a munka-, tűzvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályokat.		
3	Élelmiszeripari alapműveleteket végez.	Alapszinten ismeri a tisztítás, aprítás, keverés, osztályozás, csomagolás, hőkezelés műveleteit.		
4	Kiválasztja az élelmiszeripari munkavégzéshez szükséges szerkezeti anyagokat.	Ismeri az alapvető szerkezeti anyagokat (fémek, nem fémek).		
5	Kiválasztja az alapvető kötő gépelemeket.	Ismeri a csavarokat, ékeket, reteszeket, szegecseket		

6	Alapvető ágazati méréseket végez.	Ismeri a tömeg, hoszszúság, térfogat, hőmérséklet, sűrűség fogalmát, mértékegységeit, mérésének módját és mérőeszközeit.		Felelősséget vállal saját munkájáért.
7	Egyszerű mértani makettekről vetületi ábrát készít.	Alapszinten ismeri a műszaki ábrázolást.		
8	Az élelmiszeripari termékek előállításá hoz szükséges eszközöket, anyagokat kiválasztja, előkészíti. -	Alapszinten ismeri a termékek előállításá hoz szükséges anya-gokat, eszközöket. -		

6.3 Szakirányú oktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Bemutatja a tejipar és a képzőhelye egyedi sajátosságait.	Tisztában van képzőhelye szervezeti felépítésével, feladataival, az alkalmazott élelmiszerbiztonsági, minőségirányítási rendszereivel, munka, környezetvédelmi és higiéniai előírásaival, termékpalettájával.	Érdeklődik munkahelye egyedi sajátosságai iránt.	A személyi, termék- és üzemi higiéniával, munka- és környezetvédelemmel, élelmiszerbiztonsági, minőségirányítási rendszerek működtetésével kapcsolatos szabályokat betartja.
2	Tejipari alapanyagokat, csomagolóanyagokat vesz át, minősít, tárol.	Alkalmazói szinten ismeri a tejátvétel minősítő paramétereit, a tejátvételi vonal berendezéseit, azok működését és szerepét.	Törekszik a pontos, precíz munkavégzésre.	Munkáját, a hibák javítását középvezetői támogatás, irányítás mellett végzi.

3	Elvégzi a tej elsődleges kezelését.	Alkalmazói szinten ismeri a tej általános kezelésének műveleteit, paramétereit, berendezéseit és azok használatát.	Törekszik a nyersanyagok gazdaságos felhasználására, az egészséges táplálkozási igényeknek megfelelő termékek előállítására. Munkáját tudatosan végzi.	
4	Elvégzi a beoltást a tejipari termékek (savanyított termékek, vaj, sajtok, túró) gyártása során.	Alkalmazói szinten ismeri a tejipari színtenyészeteket, alkalmazási területüket, funkciójukat.	Figyelemmel kíséri szakmája legújabb fejlesztéseit, eredményeit.	
5	Natúr és ízesített tejkészítményeket, savanyú tejtermékeket gyárt.	Alkalmazói szinten ismeri a fogyasztói tejek, ízesített tejkészítmények, tejszínkészítmények, savanyú tejtermékek előállításának műveleteit, technológiai paramétereit, gépeit, és a berendezések működését.	Törekszik arra, hogy munkáját a legjobb minőségben végezze. Elkötelezett az élelmiszer-minőség, -biztonság megvalósításában. Törekszik arra, hogy tájékozott legyen az egyes technológiák és eszközök hatékonyságának jellemzőiről, energiafogyasztásukról, környezeti hatásukról. Fontosnak tartja ezen jellemzők ismeretét, javaslatot tud tenni az alternatívák közötti választásra.	
6	Elvégzi a vaj és vajkészítmények alapanyagának előkészítését, majd vajat és vajkészítményeket gyárt.	Alkalmazói szinten ismeri a szakaszos és folytonos vajgyártás műveleteit, technológiai paramétereit, gépeit, és a berendezések működését.		

7	Elvégzi a túrógyártáshoz kapcsolódó kádmunkát, forgalmazható rögös túrót gyárt. Előkezeli, előkészíti a kádtejet, megalvasztja, elvégzi az alvadékkidolgozás műveleteit, formázza az alvadékot, préseli, jelöli, sózza és érleli a sajtokat.	Alkalmazói szinten ismeri a különböző típusú (lágy, félkemény, kemény) sajtok, ömlesztett sajtok és túró gyártási műveleteit, technológiai paramétereit, gépeit, és a berendezések működését.			
8	Tartós és tartósított tejtermékeket (ultrapasztőrözött tej, steril tej, sűrített, porított tejtermékek, kazein) gyárt.	Alkalmazói szinten ismeri az ultrapasztőrözött tej, steriltej, sűrített tej, tejpor, kazein gyártási műveleteit, technológiai paramétereit, gépeit, és a berendezések működését, az aszeptikus technológiát, a membrántechnológiai eljárásokat, szűrési munkafolyamatokat.			
9	A tejtermékgyártó és csomagoló berendezéseket, gépeket a biztonsági előírásoknak megfelelően kezeli, tisztítja, fertőtleníti.	Alkalmazói szinten ismeri a tejipari csomagolás-technológiai eljárásokat, berendezéseket, azok működését és a késztermékek jelölésével kapcsolatos előírásokat, valamint a tejiparban alkalmazott hatékony tisztítási, fertőtlenítési módszereket.			
10	Ellenőrzi, aktualizálja a raktárkészletet, előkészíti a termékeket szállításra.	Alkalmazói szinten ismeri az üzemi készletkezelő rendszert és a csomagolási utasításokat.			

11	Szakszerűen kezeli a tejipari melléktermékeket és hulladékokat.	Alkalmazói szinten ismeri a tejipari hulladékok és melléktermékek kezelésére vonatkozó szabályokat.	Szem előtt tartja a környezet védelmét.	
12	Használja a tej- /sajtüzem információs	Alkalmazói szinten ismeri az üzemi in-	Érdeklődik képzőhelye infokommuniká-	Az adatvédelmi és adatbiztonsági
	és kommunikációs rendszereit.	formációs és kommunikációs rendszereket.	ciós rendszerei iránt.	szabályokat betartja.
13	A nyers tej, a köztes- és végtermékek ellen- őrzését, minősítését az aktuális Élelmiszerkönyv és rendeletek előírásai alapján elvégzi.	Alkalmazói szinten ismeri a tej, a köztes- és végtermékek minő- sítő paramétereit, azok mérési módszereit.	Törekszik a laboratóriumi mérések pontos végrehajtására.	Mérési eredményei alapján vezetői segítséggel dönt a lehetséges következmények- ről.
14	Tejipari számításokat végez.	Alapszinten ismeri a tejipari gyártási fo- lyamatokhoz kapcsolódó számítási elveket, módszereket.	Törekszik az eredmények pontos meghatározására.	Vezetői ellenőrzést követően javítja a hibákat.
15	Szótár segítségével idegen nyelvű szakirodalmat olvas.	A szakirodalom feldolgozásához szükséges idegen nyelvű szakszavakat, kifejezéseket felismeri.	Elfogadja a szakmai idegennyelv ismeret szükségességét.	Az idegen nyelvű tejipari szakiro- dalmat segítség- gel keresi meg és értelmezi.
16	Végrehajtja a tejüzemi minőségirányítással kapcsolatos dokumentálási feladatokat.	Alkalmazói szinten ismeri az üzemi minőségbiztosítási dokumentumokat, azok használatának szabályait.	Törekszik a minőségbiztosítási doku- mentumok határide- jének pontos betartására.	Önállóan végzi el a napi ellenőrzéshez kapcsolódó dokumentumok kitöltését.
17	Tejipari vállalkozást tervez.	Ismeri a vállalkozás indításának módját, a vállalkozási formákat, a vállalkozás műkö- dőképességének legfontosabb feltételeit. Tudja az elektronikus ügyintézés menetét.	Nyitott a vállalkozásokkal kapcsolatos új ismeretekre.	A lehetőségek ismeretében dön- tést hoz saját vállalkozása formájával kapcsolatban.

7. Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

7.1 Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

7.2 Írásbeli vizsga

7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari alapismeretek**

7.2.2 A vizsgatevékenység leírása

- Az élelmiszeripari nyersanyagok csoportosítása és jellemzése 50%
- Munkavédelmi, tűzvédelmi, higiéniai alapismeretek 50%

A feladatsornak legalább 20 feladatot kell tartalmaznia.

Az írásbeli feladatokat az alábbi formában kell összeállítani:

- tesztfeladatok, ahol csak egy jó válasz lehetséges és legalább négy válaszlehetőséget kell megadni (a tesztfeladatok aránya az összes feladathoz képest 50%)
- feleletválasztó feladatok a lehetséges válaszok felsorolásával (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 30%)
- rövidválaszos feladatok (a feladatok aránya az összes feladathoz képest 20%)

7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

7.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 20%

7.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: értékelési útmutató alapján.

7.2.5.1 Az értékelés százalékos formában történik.

7.2.5.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 31%-át elérte.

7.3 Gyakorlati vizsga

7.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Élelmiszeripari ágazati alapgyakorlat**

7.3.2 A vizsgatevékenység leírása

A vizsgatevékenység egy részből áll:

Komplex gyakorlati vizsgafeladat

A komplex vizsgafeladatnak alkalmasnak kell lennie az alábbi tanulási eredmények mérésére és értékelésére.

Élelmiszeripari alapműveletet végez, melynek során:

- anyagokat kiválaszt,
- a rendelkezésére bocsátott receptúra alapján anyagszükségletet számol és mér,
- anyagokat, eszközöket előkészít,
- élelmiszeriparban használt anyagok egyes fizikai vagy kémiai tulajdonságait méri, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- élelmiszeriparban használt munkadarabot, félkész- vagy késztermékét állít elő, valamint az elvégzett műveletet dokumentálja,
- meghatározott munkaműveleteket hajt végre.

A szakképző intézmény – saját lehetőségeinek figyelembevételével - a fenti tevékenységek közül legalább négyet tartalmazó tételsort állít össze.

7.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

7.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 80%

7.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai és súlyozásuk:

- a megadott művelet szakszerű elvégzése 30%
- a munkavégzéshez szükséges eszközök, gépek szakszerű használata 30%
- a megadott műveleti sorrend betartása 10%
- a mérés pontossága 10%
- a munkavégzés esztétikája 10% • a munka-, tűzvédelmi és higiéniai szabályok betartása 10%

Az értékelés százalékos formában történik.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 60%-át elérte.

7.4 Alapvizsgával betölthető munkakör FEOR száma

Ágazati alapoktatás megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**	**Alapvizsgával betölthető munkakör(ök), tevékenységek**
-	-	-	-

7.5 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8. A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

8.1 Szakma megnevezése: **Tejtermékkészítő**

8.2 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.2.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.2.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.2.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.3 **Központi interaktív vizsga**

8.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Tejtermékkészítő szakmai ismeret**

8.3.2 A vizsgatevékenység leírása

A központi interaktív vizsgatevékenység a következő tanulási eredmények mérésére és értékelésére irányul:

- tejipari technológiai feladatok
  - alapanyagok ismerete
  - gyártástechnológiai folyamatok ismerete
  - gyártástechnológiai paraméterek ismerete

- tejipari gépészeti feladatok
  - tejátvételi, tejkezelő berendezések
  - gyártó-, csomagológépek, berendezések

Az interaktív feladatokat az alábbi formában kell összeállítani:

A feladatok között szerepelnie kell:

- igaz-hamis állítások eldöntése,
- feleletválasztás (egyszeres és többszörös),
- technológiai lépések helyes sorrendbe állítása,
- egymáshoz rendelés (párosítás)
- mondatkiegészítés (hiányos szöveg kiegészítése),
- csoportosítás,
- kép (termék és/vagy eszköz és/vagy alkatrész és/vagy táblázat és/vagy ábra és/vagy géprajz és/vagy folyamatábra felismerése és/vagy hiányos elemeinek kitöltése (nem az ábrán, rajzon, táblázatban, hanem az azokon található, hiányzó helyekre illeszkedő, különálló válaszlehetőségek megjelölésével).

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc

8.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20%

8.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik.

A két tanulási egységből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg:

- tejipari technológiai feladatok (70%)
  - alapanyagok ismerete (15%)
  - gyártástechnológiai folyamatok ismerete (45%)
  - gyártástechnológiai paraméterek ismerete (10%)
- tejipari gépészeti feladatok (30%)
  - tejátvételi, tejkezelő berendezések (15%)
  - gyártó-, csomagológépek, berendezések (15%)

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.4 Projektfeladat

8.4.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Tejtermékkészítő projektfeladat**

8.4.2 A vizsgatevékenység leírása

A vizsgatevékenység két vizsgarészből áll:

1. vizsgarész: Tejátvétel, tejkezelés, tejipari termékgyártás, minősítés A vizsgázó feladatsor alapján a következő feladatok egyikét végzi el:

- tejet vesz át (mennyiségi, minőségi átvétel);

- elvégez egy általános tejkezelési műveletet;
- elvégzi egy tejipari termék gyártásának részműveletét/részműveleteit, valamint a hozzá kapcsolódó félkész termék vagy késztermék minősítését.

2. vizsgarész: Portfólió

Félévente, számítógéppel készített dokumentumgyűjteményből és önreflexióból áll, amelynek fontosabb elemeit a tanulmányokat befejező szakmai vizsgán a vizsgázó röviden, maximum 10 percben bemutatja a vizsgabizottság tagjainak.

A portfólió formája, hitelesítése:

A portfólió elektronikus vagy írott formában készült dokumentáció, amelyet a szakképző intézmény által biztosított felületen, vagy egyéb, a szakképző intézmény által meghatározott módon tárol a vizsgázó. A dokumentumok valódiságát a szakmai oktatást végző intézménynek hitelesíteni kell a vizsgát megelőzően. A portfólió tárolásának módját a képzőhely határozza meg.

Tartalmazhat:

- munkanapló részletet,
- laboratóriumi mérési jegyzőkönyvet,
- adott technológiai feladat elvégzéséhez kapcsolódó ábragyűjteményt,
- szakmai számítást, -
dolgozatot,
- fotót, animációt, filmet, prezentációt, amelyek a diák elvégzett munkájáról, teljesítményéről szólnak,
- versenyeredményt,
- iskolán kívül végzett olyan tevékenység produktumát, fotóját, amelyet érdemesnek tart a bemutatásra.

A jelölt a felsorolt dokumentumok közül ötféléből, félévente legalább egyet-egyet gyűjt össze, és a félév végén csatolja hozzá a gyűjteménnyel kapcsolatos reflexióját, amelyben értékeli a munkáját, fejlődését, tapasztalatait.

Formai elvárások:

- A szöveges dokumentumokat Word szövegszerkesztővel készítsék el a tanulók Times New Roman betűtípussal, 12-es betűmérettel, 1,5-es sorközzel, 2,5-es margóval.
- A szkennelt fájlokat pdf formátumban tárolják. A képek mérete legalább 682 × 1024 képpont legyen.

8.4.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 250 perc

Tejátvétel, tejkezelés, tejipari termékgyártás, minősítés: 240 perc

Portfólió készítés: a szakmai évfolyamok (10-11.) félévei során, kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés esetében az 1. és 2. évfolyam. Portfólió bemutatása a vizsgán: 10 perc

8.4.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%

8.4.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az 1. vizsgarész aránya a projektfeladaton belül: 90%

A 2. vizsgarész aránya a projektfeladaton belül: 10%

A tejátvétel, tejkezelés, tejipari termékgyártás, minősítés értékelésének szempontjai:

- a gyártástechnológiai műveletek sorrendjének betartása (25%)
- a gyártástechnológiai műveletek szakszerű végrehajtása (25%)
- gyártástechnológiai számítások (10%)
- a gépek, berendezések működtetése (20%)
- laboratóriumi vizsgálatok szakszerű végrehajtása (10%)
- a munka- környezetvédelmi, higiéniai és minőségbiztosítási előírások betartása (10%)

A portfólió értékelésének szempontjai:

- szakmai tartalom (40%)
- reflexió (10%)
- formai elvárásoknak való megfelelés, igényesség (50%)

A portfólió akkor fogadható el, ha tartalma alapján legalább 40 % -ra értékelhető.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.5 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A központi interaktív vizsga ideje alatt rendszergazda jelenlétében biztosított legyen az online vizsga zavartalan lebonyolítása. A projektfeladat időtartama alatt legyen jelen olyan technikai segítő, aki a gépek/berendezések meghibásodása esetén képes elhárítani a hibát, vagy helyettesítő gépet/berendezést tud biztosítani.

8.6 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

Központi interaktív vizsga:

- számítógépes munkaállomás
- internetelérés

Projektfeladat - Tejátvétel, tejkezelés, tejipari termékgyártás, minősítés vizsgarész:

- anyagmozgató gépek, berendezések
- tároló berendezések
- mérőeszközök
- mintavételi eszközök
- laborfelszerelések (szárazanyag-tartalom, zsírtartalom-, fehérjetartalom-, savfok-, idegenvíz-tartalom meghatározás eszközei, mikrobiológiai vizsgálatok eszközei) − egyéni védőeszközök
- környezetvédelmi eszközök, berendezések (szennyvíztisztítás: zsíreltávolítás, mennyiség- és terhelés kiegyenlítés, biológiai kezelés, pH-beállítás)
- munkabiztonsági eszközök, felszerelések
- hőkezelő berendezések
- csomagológépek
- tejkezelés eszközei, gépei
- pasztőrözött tejféleségek gyártóeszközei, berendezései
- vajgyártás gépei, berendezései
- túrógyártás gépei, berendezései

- sajtgyártás eszközei, berendezései
- porított termékek gyártó berendezései
- sűrített termékek gyártó berendezései
- érlelő kamrák, helyiségek

Projektfeladat - Portfólió vizsgarész:

- számítógépes munkaállomás vagy laptop
- projektor

8.7 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.8 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%

8.9 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A központi interaktív vizsgán használható: -

A projektfeladat során használható:

- Magyar Élelmiszerkönyv
- gyártmánylap
- minőségbiztosítási dokumentum
- portfólió dokumentációja
- nem programozható számológép

9. A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek: -

10. Részszakma

10.1 Részszakma alapadatai

10.1.1 A részszakma megnevezése: **Tejipari munkás**

10.1.2 A részszakma órakerete: 480-720 óra

10.1.3 A részszakma besorolása az Európai Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.4 A részszakma besorolása a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.5 A részszakma besorolása a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 2

10.2 A részszakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Tejipari alapanyagokat vesz át, minősít, kezel, tárol, előkészít. Különböző tejipari termékeket (pasztőrözött, ultrapasztőrözött, ESL tej, natúr és ízesített tejitalok, pudingok, natúr és ízesített élőflórás és nem élőflórás joghurtok, kefir, tejföl, tejszín, habtejszín, tejszínhab, tejpor, sűrített tej, vaj és vajkészítmények) gyárt. Üzemelteti a termékek gyártásához szükséges gépeket, berendezéseket, elvégzi azok tisztítását, fertőtlenítését. Működteti a technológiai folyamatokhoz kapcsolódó

minőségirányítási rendszert. A technológiai feladatokat a gazdaságossági elvek, minőségbiztosítási, a tűz- munka-, baleset-, környezetvédelmi és higiéniai előírások figyelembevételével önállóan végzi.

10.3 A részszakma legjellemzőbb FEOR száma

Részszakma megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**	**Részszakmával betölthető munkakörök**
Tejipari munkás	7113	Tejfeldolgozó, tejtermékgyártó	a foglalkozás valamennyi munkaköre

10.4 A szakképzésbe történő belépés feltételei

10.4.1 Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése

10.4.2 Alkalmassági követelmények

10.4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

10.4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

10.5 Eszközjegyzék a részszakmákra

- anyagmozgató gépek, berendezések
- tároló berendezések
- mérőeszközök
- mintavételi eszközök
- egyéni védőeszközök
- környezetvédelmi eszközök, berendezések (szennyvíztisztítás: zsíreltávolítás, mennyiség- és terhelés kiegyenlítés, biológiai kezelés, pH-beállítás)
- munkabiztonsági eszközök, felszerelések
- hőkezelő berendezések
- csomagológépek
- tejkezelés eszközei, gépei
- pasztőrözött tejféleségek gyártóeszközei, berendezései
- vajgyártás gépei, berendezései
- porított termékek gyártó berendezései
- sűrített termékek gyártó berendezései
- érlelő kamrák, helyiségek

10.6 Részszakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**

1	Bemutatja a tejipar és a képzőhelye egyedi sajátosságait.	Tisztában van képzőhelye szervezeti felépítésével, feladataival, az alkalmazott élelmiszerbiz-tonsági, minőségirányítási rendszerei-vel, munka-környezetvédelmi és higiéniai előírásaival, termékpalettájával.	Érdeklődik munkahelye egyedi sajátosságai iránt. Ellátja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatokat. Törekszik arra, hogy tájékozott legyen az egyes technológiák és eszközök haté-konyságának jel-lemzőiről, energiafogyaszta-sukról, környezeti hatásukról. Fontosnak tartja ezen jellemzők ismeretét, javaslatot tud tenni az alternatívák közötti választásra.	A személyi, termék- és üzemi higiéniával, munka- és környezetvédelemmel, élelmiszerbiztonsági, minőségirányítási rendszerek működtetésével kapcsolatos szabályokat betartja.
2	Tejipari alapanyagokat, csomagolóanyagokat vesz át, minősít, tárol.	Alkalmazói szinten ismeri a tejátvétel minősítő paramété-reit, a tejátvételi vonal berendezéseit, azok működését és szerepét.	Törekszik a pontos, precíz munkavégzésre.	Munkáját, a hibák javítását középvezetői támogatás, irányítás mellett végzi.
3	Elvégzi a tej elsődleges kezelését.	Alkalmazói szinten ismeri a tej általános kezelésének műveleteit, paramétereit, berendezéseit és azok használatát.	Törekszik a nyersanyagok gazdasá-gos felhasználására, az egészséges táplálkozási igé-nyeknek megfelelő termékek előállítására.	
4	Elvégzi a beoltást a tejipari termékek (savanyított termékek, vaj, sajtok, túró) gyártása során.	Alkalmazói szinten ismeri a tejipari színtenyészeteket, al-		

		kalmazási területüket, funkciójukat.		
5	Natúr és ízesített tejkészítményeket, savanyú tejtermékeket gyárt.	Alkalmazói szinten ismeri a fogyasztói tejek, ízesített tejkészítmények, tejszín-készítmények, savanyú tejtermékek előállításának műveleteit, technológiai paramétereit, gépeit, és a berendezések működését.		

6	Vajat és vajkészítményeket gyárt.	Alkalmazói szinten ismeri a szakaszos és folytonos vajgyártás műveleteit, technológiai paramétereit, gépeit, és a berendezések működését.		
7	Tartós és tartósított tejtermékeket (ultrapasztőrözött tej, steril tej, sűrített, porított tejtermékek) gyárt.	Alkalmazói szinten ismeri az ultrapasztőrözött tej, steriltej, sűrített tej, tejpor gyártási műveleteit, technológiai paramétereit, gépeit, és a berendezések működését, az aszeptikus technológiát, a membrán-technológiai eljárásokat, szűrési munkafolyamatokat.		

8	A tejtermékgyártó és -csomagoló berendezéseket, gépeket a biztonsági előírásoknak megfelelően kezeli, tisztítja, fertőtleníti.	Alkalmazói szinten ismeri a tejipari csomagolástechnológiai eljárásokat, berendezéseket, azok működését és a késztermékek jelölésével kapcsolatos előírásokat, valamint a tejiparban alkalmazott hatékony tisztítási, fertőtlenítési módszereket.		
9	Ellenőrzi, aktualizálja a raktárkészletet, előkészíti a terméket szállításra.	Alkalmazói szinten ismeri az üzemi készletkezelő rendszert és a csomagolási utasításokat.	Törekszik arra, hogy munkáját a legjobb minőségben végezze.	
10	Szakszerűen kezeli a tejipari mellék-termékeket és hulladékokat.	Alkalmazói szinten ismeri a tejipari hulladékok és mellék-termékek kezelésére vonatkozó szabályokat.	Szem előtt tartja a környezet védelmét.	
11	Használja a tejüzem információs és kommunikációs rendszereit.	Alkalmazói szinten ismeri az üzemi információs és kom-munikációs rendszereket.	Törekszik képzőhelye infokommu-nikációs rendszereinek megismerésé-re.	Elkötelezett az adatvédelmi és adatbiztonsági szabályok betartása iránt.
12	Végrehajtja a tejüzemi minőségirá-nyítással kapcsolatos dokumentálási feladatokat.	Alkalmazói szinten ismeri az üzemi minőségirányítási do-kumentumokat, azok használatának szabályait.	Betartja a minőségirányítási doku-mentumok elkészítésének határidejét.	Önállóan végzi el a napi ellenőrzéshez kapcsolódó dokumentumok kitöltését.

10.7 A részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

10.7.1 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

10.7.2 **Projektfeladat**

10.7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Tejipari munkás projektfeladat**

10.7.2.2 A vizsgatevékenység leírása: Tejátvétel, tejkezelés, tejipari termékgyártás

A vizsgázó feladatsor alapján a következő feladatok egyikét végzi el:

− tejet vesz át (mennyiségi, minőségi átvétel);
− elvégez egy általános tejkezelési műveletet;

− elvégzi egy tejipari termék gyártásának részműveletét/részműveleteit.

10.7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc

10.7.3 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100%

10.7.4 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

− a gyártástechnológiai műveletek sorrendjének betartása	(40%)
− a gyártástechnológiai műveletek szakszerű végrehajtása	(30%)
− a gépek, berendezések működtetése	(20%)
− a munka- környezetvédelmi, higiéniai és minőségbiztosítási előírások betartása	(10%)

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

10.8 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A vizsga időtartama alatt legyen jelen olyan technikai segítő, aki a gépek, berendezések meghibásodása esetén képes elhárítani a hibát, vagy helyettesítő gépet, berendezést tud biztosítani.

10.9 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- anyagmozgató gépek, berendezések
- tároló berendezések
- mérőeszközök
- egyéni védőeszközök
- környezetvédelmi eszközök, berendezések (szennyvíztisztítás: zsíreltávolítás, mennyiség- és terhelés kiegyenlítés, biológiai kezelés, pH-beállítás)
- munkabiztonsági eszközök, felszerelések
- hőkezelő berendezések
- csomagológépek
- tejkezelés eszközei, gépei
- pasztőrözött tejféleségek gyártóeszközei, berendezései
- vajgyártás gépei, berendezései
- porított termékek gyártó berendezései
- sűrített termékek gyártó berendezései
- érlelő kamrák, helyiségek

10.10 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

10.11 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A projektfeladat során használható:

− gyártmánylap
− minőségbiztosítási dokumentumok

GAZDA SZAKMA

1 A szakma alapadatai

1.1 Az ágazat megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet

1.2 A szakma megnevezése: Gazda

1.3 A szakma azonosító száma: 4 0811 17 04

1.4 A szakma szakmairányai: Állattenyésztő,

Növénytermesztő,
Lovász

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet

1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése:
Aranykalászos gazda, Állatgondozó,

Mezőgazdasági munkás

1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):

1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 3 éves szakképző iskolai oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.

1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.

1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: 140 óra,

Technikumi oktatásban: -, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 140 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

2 A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

A Gazda növénytermesztési, kertészeti, állattenyésztési, műszaki, kereskedelmi és gazdasági szakismeretekkel, a munkák végzéséhez szükséges elméleti, fizikai és gyakorlati felkészültséggel rendelkező szakember, alapvető tevékenysége a mezőgazdasági árutermelés és szolgáltatás. Táj- és környezetkímélő módon, szakszerű termelési, tenyésztési, tartástechnológiai, elsődleges feldolgozási, tárolási és értékesítési tevékenységet folytat. A családi gazdaságok szervezője és fő munkaereje, működteti és irányítja a saját gazdaságát, vagy ellátja más üzemekben a mezőgazdasági tevékenységhez kapcsolódó gépek, eszközök, berendezések üzemeltetési feladatait, elméleti és gyakorlati felkészültségével segíti az új

technológiák bevezetését. Betartja a munka-, tűz-, baleset-, és környezet- és természetvédelmi, adminisztratív szabályokat, valamint a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat előírásait.

2.1 Szakmairány: **Állattenyésztő**

A gazdasági állatok tartási és takarmányozási feladatait végzi, betartja és betartatja az állatjóléti és higiéniai előírásokat, közreműködik a szaporítási (tenyésztési), a prevenciós, a járványvédelmi feladatok végrehajtásában. Teljesíti az állatok szakszerű elhelyezésével, gondozásával kapcsolatos szakmai és gazdasági elvárásokat, egyéni/családi vállalkozás esetén ellátja az adminisztrációs és a gazdaság működtetésével kapcsolatos szervezési feladatokat. Betartja a munka-, tűz-, baleset-, és környezet- és természetvédelmi szabályokat, valamint a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat előírásait. A gazda tevékenységi körének ellátásához szükséges a mezőgazdasági vontató vezetésére érvényes vezetői engedély, amelynek megszerzésére - külön hatósági vizsga keretében - a képzés alatt lehetőség van.

2.2 Szakmairány: **Növénytermesztő**

A talaj termőképességének, a növényzet környezeti feltételeinek figyelembevételével végzi a növénykultúrák gazdaságos termesztését, a vetés-előkészítéstől a betakarításig vagy az értékesítésig. Segíti, egyéni/családi vállalkozás esetén ellátja az adminisztrációs és a gazdaság működtetésével kapcsolatos szervezési feladatokat. Ellátja a növényvédelmi feladatokat a szakmai, környezetvédelmi, egészségügyi és higiéniai követelmények szerint, gondoskodik a vegyszerek kezeléséről, tárolásáról. Betartja a munka-, tűz-, baleset-, és környezet- és természetvédelmi szabályokat, valamint a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat előírásait. A gazda tevékenységi körének ellátásához szükséges a mezőgazdasági vontató vezetésére érvényes vezetői engedély, amelynek megszerzésére - külön hatósági vizsga keretében - a képzés alatt lehetőség van.

2.3 Szakmairány: **Lovász**

A jó gazda gondosságával elvégzi a napi és időszakos istállómunkákat, a lovak takarmányozását, itatását, ápolását. Lószerszámokat, eszközöket karbantart, helyesen tárol. Előkészíti és részt vesz a lovak szakszerű mozgatásában, a lovak szállításában. Megítéli a ló testalakulását és mozgását. Megfigyeli, elkülöníti a beteg lovat. Szükség szerint értesíti az állatorvost, elsősegélyt nyújt, gondozza és ápolja a beteg állatot. Elvégzi a kancák próbáltatását, részt vesz a fedeztetésben, termékenyítésnél. Segítséget nyújt ellésnél, gondozza és ápolja az újszülött csikót és a kancát. Felkészíti a lovat a bemutatókra, teljesítményvizsgákra, bírálatokra, versenyekre. A használati célnak megfelelően kiválasztja a lovat. Ló- és fogatszerszámokat, eszközöket kiválaszt, beállít és szakszerűen használ. Lovat elővezet, felszerel. A szakágnak, használatnak megfelelően felnyergeli-felszerszámozza a hátaslovat. Egyénileg és csoportban, mindhárom járműdban lovagol, betartja a lovardai rendet, képes alapszintű díjlovagló programok lovaglására. A lovas versenyeknek megfelelően felépíti és berendezi a lovaspályát. Fogatlovat szerszámoz, befog, kifog. A szerszámot, kocsit ellenőrzi, előkészíti, karbantartja. A kocsitípusokat kiválasztja. Tanpályán, négyszögben, terepen és közúton kettesfogatot hajt. Alapszintű díjhajtó program hajtására képes. Betartja a lovas etikai szabályokat, a lógondozás, a lótenyésztés és a lóhasználat munkavédelmi és környezetvédelmi szabályait. Betartja a munka-, tűz-, baleset-, és környezet- és természetvédelmi szabályokat, valamint a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat előírásait.

3 A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

Szakma szakmairányainak legjellemzőbb FEOR számai

Szakmairány megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése
Állattenyésztő	6121	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő
	6122	Baromfitartó és -tenyésztő
	6124	Kisállattartó és -tenyésztő
	6130	Vegyesprofilú gazdálkodó
	8421	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője
Növénytermesztő	6111	Szántóföldinövény-termesztő
	6112	Bionövény- termesztő
	6113	Zöldségtermesztő
	6114	Szőlő-, gyümölcstermesztő
	6119	Egyéb növénytermesztési foglalkozású
	6130	Vegyesprofilú gazdálkodó
	8421	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője
Lovász	6121	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő

4 A szakképzésbe történő belépés feltételei

4.1 Iskolai előképzettség:

alapfokú iskolai végzettség

4.2 Alkalmassági követelmények

4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges Pályaalkalmassági vizsgálat a szakirányú oktatás megkezdése előtt:

Állattenyésztő szakmairány, Növénytermesztő szakmairány: Járművezetéshez szükséges egészségügyi alkalmasság szükséges Lovász szakmairány: nem szükséges

5 A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

5.1 Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

- számítógép internet kapcsolattal
- projektor
- interaktív tábla
- talajvizsgálati eszközök
- talajművelési eszközök
- meteorológiai mérőeszközök
- digitális kamerával felszerelt drón
- mikroszkóp
- állat- vagy növényállomány
- hagyományos és digitális távmérő eszközök
- erőgép vagy gépjármű, illetve kertészeti vagy erdészeti motoros kisgépek

5.2 Eszközjegyzék szakirányú oktatásra

a) A Növénytermesztő és az Állattenyésztő szakmairányhoz

- állategészségügyi vizsgáló műszerek, állatgyógyászati eszközök,
- anyaállat és újszülött ápolásához szükséges eszközök,
- állatápolás, elletés/fiaztatás, egyedi megjelölés eszközei,
- arató- és cséplőgép,
- baromfi istálló állatokkal, ápolás és gondozás, tojáskezelés eszközei, berendezései,
- bálázógép és/vagy fóliázó gép,
- bizonylatok, gépkönyvek, nyilvántartások,
- fejés és tejkezelés gépei,
- földterület a gépbeállítási és gépüzemeltetési gyakorlatokhoz,
- gépüzemeltetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok,
- háti-, szántóföldi és kertészeti permetezőgép,
- hídmérleg,
- juh, ló, sertés, szarvasmarha istálló állatokkal, műszaki felszereléssel, az ápolás és gondozás eszközeivel,
- kertészeti kisgépek,
- kézi és gépi anyagmozgatás eszközei, emelőgépek,
- legelő, karám és berendezései,
- magtisztító- és csávázó gépek,
- vetőgép, szemenkéntvető gép,
- növényvédelmi eszközök, anyagok, növényvédőszer-, műtrágya-, anyag- és eszközraktár,
- növényház, fóliasátor, zöldségeskert,
- növényvédelem gépei, eszközei,
- pótkocsik, rakodógépek,
- szakirodalom (könyvek, folyóiratok, prospektusok, kezelési-karbantartási utasítások stb.),
- szálastakarmány betakarítás eszközei, gépei
- szántóföldi univerzális traktor és pótkocsi,
- szerves- és műtrágyaszóró gépek, trágyakihordás eszközei,
- szőlő- és gyümölcsültetvény,
- takarmány előkészítés, kiosztás gépei, eszközei, anyagai
- talajművelő eszközök, talajművelés munkagépei (ekék, váltvaforgató ekék, kombinátorok, kultivátorok, talajmarók, tárcsák, boronák és hengerek, kombinátorok, altalajlazítók, simítók),
- támrendszer ültetvények létesítéséhez,
- takarmánytárolás eszközei, gépei, terményszárító, terménytárolás és kezelés gépei,
- ültető- és palántázógépek,
- villanypásztor berendezés és tartozékai.

b) A Lovász szakmairányhoz:

- akadályok,
- almozás, etetés, takarítás kéziszerszámai,
- ápolófelszerelések,
- borona,
- egyéni védőfelszerelések,
- erőgép,

- futószárak,
- fűnyíró, fűkasza,
- hajtókocsik, szekerek, stílkocsik, gumis kocsik,
- hajtószárak,
- iskolalovak,
- kantárok,
- karám,
- karbantartó eszközök,
- környezetvédelmi berendezések,
- kötőfékek,
- lábvédők,
- lóistálló,
- lónyírógép,
- lószerszámok (hámok),
- lószállításhoz használt eszközök,
- lótakarók,
- lovaspálya,
- munkabiztonsági berendezések,
- nyergek, nyeregalátétek,
- ostorok, pálcák,
- önitató rendszer,
- öntözőberendezés,
- poroltó,
- segédszárak,
- vezetőszárak,
- védőfelszerelések, • villanypásztor,
- zabroppantó.

6 Kimeneti követelmények

6.1 Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatást követően a tanuló egyszerű meteorológiai megfigyeléseket végez, adatokat gyűjt, jellemzi az időjárási elemeket, meghatározza adott hely klimatikus viszonyait. Elvégzi a talajok egyszerű, helyszíni fizikai, kémiai, biológiai vizsgálatait, megfigyeli a talajképződés jegyeit, jellemző folyamatait, a talajhibákat, meghatározza a talajjavítás és talajvédelem lehetőségeit. A sejttan, szövettan, morfológia, rendszertan alapján növények szaporítását végzi. Felveszi a gazdasági állatok testméreteit, vizsgálja külső értékmérő tulajdonságaikat és viselkedésüket. Irányítás mellett kezeli a mezőgazdasági erőgépeket, és elvégzi napi karbantartásukat. Használja a földmérésben alkalmazott hossz-, terület mértékegységeket, méretarányt, területet számít. Térképet olvas, alapvető földügyi adatokat azonosít és gyűjt. A mérések során digitális mérőeszközöket használ. Munkája során alkalmazza az ágazati munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírásokat, valamint figyelembe veszi a biológiai sokféleség megőrzési szempontokat.

6.2 Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**

1	Megfigyeli Magyarország éghajlati jellemzőit.	Ismeri Magyarország agrometeorológiáját, a meteorológiai mérőeszközöket.	Törekszik a meteorológiai adatok pontos leolvasására.	A meteorológiai adatokat adekvát módon értelmezi.
2	Éghajlati és távérzékelt drónos meteorológiai adatokat gyűjt.	Ismeri az éghajlatot befolyásoló tényezőket és a meteorológiai internetes adatbázisokat.	Nyitott az új meteorológiai adatközlő felületek kezelésére.	Szakmai irányítás mellett részben önállóan méréseket végez.
3	Helyszíni talajvizsgálatot végez.	Ismeri a talajok összetételét, tulajdonságait, típusait, javítását és védelmét.	Elkötelezett a talajvédelem iránt.	Önállóan bemutatja a talajtípusokat.

4	Megfigyeli a talajképződés jegyeit, jellemző folyamatait.	Ismeri a talajképződést befolyásoló tényezőket.	Elkötelezett a fenntartható mezőgazdasági tevékenységek iránt.	Önállóan jegyzetet készít a talajképződés megfigyelése folyamán.
5	Mikroszkóp segítségével növényi sejteket, szöveteket, szerveket vizsgál, növényszaporítást végez.	Ismeri a sejttan, szövettan, morfológia, rendszertan alapjait, a növényi szaporodás- és szaporítás-módokat.	Törekszik az új fajták szaporítási módjának elsajátítására.	Önálló javaslatot fogalmaz meg a szakmája szempontjából fontos növényfajok felhasználási lehetőségeire.
6	Elemzi a gazdasági állatok eredetét, háziasítását, rendszerezését, és felveszi méreteiket.	Tisztában van az állattenyésztés gazdasági jelentőségével.	Elkötelezett a szabályszerű, helyes állattartás iránt.	A gazdasági állatok és állati termékek mérési adatainak rögzítését önállóan és pontosan végzi.
7	Megfigyelései alapján elemzi a gazdasági állatok magatartásformáit.	Ismeri a gazdasági állatok speciális viselkedési formáit.	Törekszik az állattartás szabályainak betartására. A gazdasági állatok viselkedése alapján pontos következtetést von le.	Irányítás mellett a gazdasági állatok napi ellátását felelősségteljesen elvégzi.

8	Felismeri a mezőgazdasági, kertészeti vagy erdészeti termesztésben használt erőgépek főbb szerkezeti egységeit.	Ismeri a mezőgazdasági, kertészeti vagy erdészeti erő- és munkagépek csoportosítását, alkalmazási területeit, szerkezeti egységeit.	Elkötelezett az erőgépekkel kapcsolatos szabályos munkavégzés mellett.	Útmutatók alapján ellenőrzi az erőgépek főbb szerkezeti egységeit.
9	A mezőgazdasági, kertészeti vagy erdészeti termesztésben használt erő- és munkagépeken olajszintet ellenőriz.	Ismeri a mezőgazdasági erő- és munkagépek karbantartását.	Igyekszik elkerülni a munkavédelmi szabálytalanságokat.	Útmutatók alapján ellenőrzi a karbantartási műveleteket.
10	Használja a földmérésben alkalmazott hossz- és terület mértékegységeket, méretarányt, területet számol.	Ismeri a Föld és a térképek jellemzőit, tartalmukat, jelöléseit, földügyi alapismeretekkel bír.	Hosszmérésében és területszámításaiban pontos, alapos. Adekvát módon olvassa a térképeket.	Térkép alapján önállóan számol hossz- mértéket és területnagyságot.
11	Egyszerű terepi idomok felmérésénél digitális mérőeszközöket használ.	Ismeri a felmérő eszközök működését, használatát, elvárható pontosságát.	Törekszik az újabb digitális mérőeszközök megismerésére.	Szakszerű irányítás mellett digitális méréseket végez.
12	Alkalmazza a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelem szabályait.	Ismeri az ágazathoz kötődő munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat.	Szabálykövető a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelem területén.	Utasítás alapján az adott mezőgazdasági tevékenységhez szükséges védőfelszereléseket használja.

6.3 Szakmairányok közös szakmai követelményei**: Állattenyésztő, Növénytermesztő, Lovász** szakmairány

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**

1	Elvégzi az istállómunkákat, fenntartja az istállórendet. Szakszerűen takarmányozza a gazdasági állatokat.	Ismeri az istállómunkák módját, eszközeit, a gazdasági állatok takarmányozási alapelveit.	Az istállómunkákat, az állatok takarmányozását körültekintően, pontosan végzi, szakmai munkája során szabálykövető és együttműködő. Fontos számára az állatok megfelelő egészségi és mentális állapotának megtartása és biztosítása.	A telep munkatársaival együttműködve, a vezetők irányítása mellett vizsgálja és megvalósítja az egyes egyedek eltérő igényei szerinti ellátást.
2	Gondoskodik a gazdasági állatok biztonságos elhelyezéséről.	Ismeri a gazdasági állatok környezeti igényeit, szükségleteit, a tartási módokat.	Elkötelezett az állatok higiénikus tartásának megvalósításáért.	Döntéseket hoz az egyedek elhelyezésével kapcsolatban.
3	Szakszerűen elvégzi a gazdasági állatok gondozását.	Ismeri a gazdasági állatok napi és időszakos ápolásának. feladatait.	Az állatok gondozása során (etetés, itatás, ápolás) törekszik a precíz, gyors munkavégzésre.	Az ápolási feladatokat irányítás mellett végzi.
4	Felismeri, elkülöníti és gondozza a beteg állatot. Elsősegélyt nyújt, szükség szerint értesíti az állatorvost.	Ismeri az állatbetegségek jellemző tüneteit és az elsősegélynyújtás szabályait.	Törekszik a közös munkára a telepen dolgozókkal, érdeklődik, igényli a telep tapasztalt munkatársainak segítségét.	Viselkedésének, tüneteinek megfelelően megítéli az egyes állatok állapotát, az állatorvos utasításainak megfelelően ápolja őket.
5	Felismeri a gazdasági állatok ivarzását, közreműködik a párosztatásban, a termékenyítésben.	Ismeri az ivarzás jellemző tüneteit, a párosztatás és a mesterséges termékenyítés menetét.	Elővigyázatos, törekszik a párosztatás során az etikai és munkabiztonsági szabályok betartására.	Instrukciók alapján, részben önállóan vagy irányítás mellett részt vesz a szaporítási folyamatokban.

6	Segítséget nyújt az ellésnél, gondozza az újszülött állatot.	Ismeri az ellés jeleit, szakaszait, a segítségnyújtás lehetőségeit, az ellési rendellenességeket, a teendőket az újszülöttel és az anyaállattal.	Szem előtt tartja, elfogadja az ellésnél és az újszülött gondozásánál a szakmaetikai elveket. Fontos számára az állatok megfelelő egészségi és mentális állapotának megtartása és biztosítása.	Másokkal együttműködve végzi az újszülött állatok gondozását, vezetői vagy állatorvosi irányítás mellett.
7	Támogatási kérelmet előkészít, adatokat szolgáltat a kitöltéshez, benyújt.	Ismeri a hazai és az EU-s támogatási rendszereket, a hozzá tartozó elektronikus felületeket.	Az adminisztratív feladatokat pontosan végzi, ellenőrzi a számításokat. Törekszik az energiahatékony munkavégzésre, igyekszik minél kevésbé terhelni a környezetet (például minimális áram- és papírfelhasználás).	Felelősséget vállal a kérelemben általa közölt adatok pontosságáért.
8	Alkalmazza a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírásokat.	Ismeri a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi általános és a munkaterületére vonatkozó speciális szabályokat.	Magára és környezetére nézve kötelezőnek fogadja el a biztonsági előírásokat.	Felelősséget vállal önmaga és társai biztonságáért, a védőberendezéseket és védőfelszereléseket szabályszerűen használja.
9	Állatok nyilvántartására digitális és IT eszközöket használ.	Ismeri a digitális és IT eszközök kezelését, használatát.	Folyamatosan fejleszti digitális ismereteit, és igyekszik környezettudatos	Felelősséget vállal az adatok pontosságáért.

			megoldásokat teremteni.	

6.4 Szakmairányok szakmai követelményei

6.4.1 A **Gazda-Állattenyésztő és a Gazda-Növénytermesztő** szakmairányok közös szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Költséget (önköltséget, érték-csökkenést) számol növénytermesztési és állattenyésztési vállalkozásánál.	Ismeri az önköltség, hozam, termelési költség, ráfordítás, amortizáció, bekerülési érték, élettartam fogalmát.	Elkötelezett a szabályszerű, helyes munkavégzés iránt, pontosan számol. Törekszik az energiahatékony, költséghatékony megoldásokat választani és alkalmazni.	A szakmai számítások pontosságáért felelősséget vállal.

2	Terméket értékesít, bizonylatot állít ki (számla, nyugta, értékesítési betétlap) kézzel és elektronikusan.	Ismeri a számla, nyugta, bizonylatok kötelező és nem kötelező elemeit.	Precíz az adminisztrációs feladatok elvégzésében.	Felelős a számla, nyugta, bizonylatok és egyéb dokumentumok tartalmáért.
3	Növénytermesztő üzemek, állattartó telepek napi adminisztratív feladatait látja el: gazdálkodási naplót, permetezési naplót, bevételi, kiadási dokumentációt vezet, kitölti kézzel és elektronikusan.	Ismeri a termékek nyilvántartása, értékesítése során használt dokumentumokat, azok tartalmi elemeit, alaki követelményeit.	Fogékony az állattartó telepek adminisztratív feladataival kapcsolatos információk elektronikus rendszerben történő nyilvántartására, kezelésére.	A nyilvántartások, dokumentációk használatára új (elektronikus) megoldásokat, eljárásokat vezet be saját gazdaságában, vagy kezdeményezi azok használatát munkahelyén.

4	Terményt szállít, szállítólevelet, átvételi dokumentációt tölt ki, átutalási megbízást állít ki kézzel és internetes rendszerben.	Ismeri a mezőgazdasági termékekhez kapcsolódó szállítási, vásárlási, értékesítési és adminisztrációs feladatokat, az elektronikus rendszer kezelését.	A termények szállításával, átvételével kapcsolatos dokumentációkat, nyomtatványokat precízen, pontosan tölti ki, ellenőrzi a leírtakat, a pénzügyi és személyes adatokat körültekintően kezeli. Igyekszik munkája során energiatakarékos megoldásokat választani.	Felelősséggel tartozik a telepről történő ki- és beszállításkor a szállított áruk átadásáért, átvételéért, az adatok pontosságáért, a használt információk kezeléséért.
5	Gazdasági állat számára megfelelő férőhelyet alakít ki, állatot megjelöl, nyilvántartásba vesz, gondoskodik az állatok biztonságos elhelyezéséről.	Ismeri az állatok környezeti igényeit, szükségleteit, a tartási módokat, az ENAR krotália használatát.	Elkötelezett a helyes állattartás iránt, érdeklődik a gazdasági állatok élettana iránt.	A gazdasági állatok igényeinek megfelelő elhelyezést önálló felelősséggel, vagy közös munkavégzés keretében végzi, betartja az állatvédelem követelményeit.
6	Fertőtlenítő oldatot készít, és használja a különböző tisztítási, fertőtlenítési feladatokhoz (személyi higiénia, eszközök, telepek, állatok stb.).	Ismeri a fertőtlenítés szabályait, a biológiai, kémiai fertőtlenítési eljárásokat.	Együttműködik a munkavédelemért, a környezetvédelemért felelős szakértőkkel, figyel a környezetvédelmi előírásokra és törekszik betartani őket.	Felelősséget vállal az oldat előírt %-os értékére, körültekintően jár el a vegyszerek alkalmazásakor, védőeszközt használ.

7	Takarmányt készít megadott receptúra alapján, elvégzi az állatok napi, egyedi, vagy csoportos takarmányozását, kezeli az etető- és itató, takarmány-kiosztó berendezéseket. Érzékszervi vizsgálatot végez a takarmányok használata során.	Ismeri a takarmány előkészítési technológiákat (darálás, őrlés, főzés), a zöld-, gyökér- és gumós-, erjesztett takarmányok, gabona-, hüvelyes, olajos magvak, ipari abrakkeverékek felhasználását.	A takarmányok előkészítését, kiosztását szabályszerűen, pontosan végzi, elkötelezett az állatok igényeinek megfelelő tartás, takarmányozás iránt.	A receptúrákat alkotó módon alkalmazza, tisztában van a gondozó egyéni felelősségével az állatok szakszerű, pontos ellátása és fejlődése érdekében.
8	Megvizsgálja a világító berendezéseket, kipróbálja a világítási programot, a fűtőberendezés működését, és vizsgálja az istálló hőmérsékletét.	Ismeri a természetes és mesterséges világítás hatását a termelésre, az állatok testhőmérsékletét, az optimális istállóhőmérsékletet nyitott és zárt istálló esetén.	Tudatosan gondoskodik az állatok számára legkedvezőbb környezeti feltételek kialakításáról, fenntartásáról (fűtés, világítás, szellőztetés). Törekszik figyelembe venni az energiahatékony állattartás elveit olyan módon, hogy az állat egészségi állapota megfelelő maradjon.	Képes az önellenőrzésre és a hibák önálló javítására az állattartó telepek műszaki berendezéseinek kezelése során.
9	Felkészíti az állatokat a párzástatási időszakra, takarmányozza és ápolja a vemhes állatot.	Ismeri az ivar- és a tenyészérettség fogalmát, a takarmányozás fontosságát (fehérje, ásványi anyag tartalom, takarmány minősége).	Törekszik a közös munkára a telep többi dolgozójával az állatok zavartalan ellátása és fejlődése érdekében.	Az állatorvos, illetve a telepvezető utasításai szerint végzi az állatok ápolását, takarmányozását.

10	Elemzi a közeledő ellés jeleit, és előkészül az ellésre, biztosítja a szükséges eszközöket, ápolja az újszülöttet.	Ismeri az ellés jeleit, az eszközök, műszerek, használatát, a fertőtlenítést és az egyéb szükséges teendőket (köldökzsinór, nyílások tisztítása stb.).	Szívesen részt vesz az ellést segítő felelősségteljes, összehangolt munkában, az ellés levezetését irányító szakember (állatorvos) utasításai szerint.	Tudatosan végrehajtja az irányító szakember intézkedéseit az ellés és az újszülött gondozása során.

11	Elvégzi és értékeli a talajmunkákat, kezeli a gépeket, megvizsgálja, méri a talajfelszín egyenletességét, munkamélységét, előkészíti a magágyat.	Ismeri a talajművelés fogalmát, célját, alapműveleteit, eszközeit, a gépek munkáját, beállítását, a gépek kezelését, a magágykészítés követelményeit.	Elkötelezett a növénytermesztés, a gondos talajművelés iránt. Törekszik a környezetterhelés mérséklésére.	Felelősséget érez a talajmunkák időben és pontosan történő elvégzéséért, mert a minőségi munka a következő évi eredményes termelés érdekében szükséges.
12	Gondoskodik a vetőmagvak tárolásáról, elvégzi a mintavételt, felismeri a szántóföldi kultúrnövények magjait. Megvizsgálja a vetőmagvak minőségét, előkészíti a kiszállítást (mérés, zsákolás, zárás).	Ismeri a vetőmagvak értékmérő tulajdonságait, a mintavétel szabályait, a magvak tárolását, előkészítését, a vetés módját, idejét, sor- és tőtávolságát, mélységét.	Elkötelezett a vetőmagvak gondos kezeléséért, a vetés szakszerű elvégzéséért, mert érzi, hogy a jövő évi eredmény alapja a vetés minőségi végrehajtása. Törekszik minimális ökológiai lábnyomot hagyni feladata elvégzése során.	Vezetői irányítással, útmutatással végzi a vetőmagvak előkészítését az előírt technológia szerint.

13	Elvégzi a vetés előtt szükséges talajelőkészítési eljárásokat, a magok vetését, a kultúrnövények folyamatos ápolását, gondozását, növényvédelmét, öntözését.	Ismeri a talajművelési eljárások új formáit, felkészült a talajelőkészítő, a vető, ültető, palántázó, talajápoló, növényápoló gépek üzemeltetésére, a gépek kezelésére.	Törekszik a talajelőkészítési, vetési, növényápolási munkák biztonságos végzésre. Érdeklődik az új talajművelési információk iránt, motivált az új technológiák alkalmazására.	Folyamatosan ellenőrzi a munkák pontos elvégzését (munkamélység, magveszteség, öntözés stb.) a termelés teljes időtartama alatt.
14	Kijuttatja a tápanyagokat a technológiai előírás szerinti időpontban, működteti az öntözőberendezéseket, beállítja az öntözés időpontját, a víz mennyiségét.	Ismeri a tápanyag-utánpótlás lehetőségeit szerves és műtrágyákkal, a kijuttatás módjait, az öntözés feladatait, az öntözési lehetőségeket, a növények vízigényét, az öntözési módokat.	Meglátja és kritikusan értékeli a növénytermesztésben végzett egész éves munkája eredményét a végső termelési eredményekben.	Felelősséggel tartozik az előírt mennyiség kiszórásáért. Az előírt mennyiséget környezetvédelmi és talajvédelmi szempontból is ellenőrzi.

15	Betakarítja a terményt, tárolóhelyre szállít, tárolásra vagy értékesítésre előkészíti, kezeli, beállítja a gépeket, rendszeresen vizsgálja a termények nedvességtartalmát, tisztaságát.	Megállapítja a növények érettségét, ismeri a gabonafélék, a hüvelyes, gyökér- és gumós, az ipari, a szálas- és takarmánynövények jellemzőit, termesztését, kártevőit, betegségeit, kezelését, szállítását, értékesítését.	Együttműködik a közösen végzendő, egymásra épülő feladatokban (szállításbetakarítás). Törekszik a munkavégzéshez kapcsolódó szabályok betartására, igényli a minőségi, ökológiai szempontból megfelelő és fenntartható munkavégzést saját magától és munkatársaitól.	Kezdeményező-szerepet vállal a technológiai változások bevezetésében.

16	Elvégzi a lucerna, a gyepet alkotó növények telepítési, gondozási, betakarítási munkálatait.	Ismeri a lucernatermesztés feladatait, a gyepet alkotó növények jellemzőit, telepítését, ápolását.	Igényli a pontos, precíz és felelős munkavégzést a lucerna telepítési, a lucernás és a gyepes felületek gondozási, betakarítási munkáinak elvégzésénél.	Felelősséget érez a gazdasági állatok takarmányellátásáért a lucernás és a gyepes felületek gondozása során.
17	Előkészíti a talajt, a szaporító tálcát, ládát, tőzegtálcát, vet, tűzdel, végzi a palántanevelést, a palántázást, öntöz, gondozza a növényeket.	Ismeri a zöldségtermesztés jelentőségét, folyamatát, a különböző zöldségnövények szaporítását, gondozását.	Elkötelezett az egyes növényeknél alkalmazott szakmai technológiai előírások betartására, de nyitott új, energiahatékony és fenntartható eljárások alkalmazására, új növények termesztésére.	Önállóan végzi a palánta előállítás feladatait a technológiai utasítások szerint: talaj-előkészítés, magvetés, palántanevelés és gondozás.
18	Gondozza, ápolja a szabadföldön és a termesztőberendezésekben termelt zöldségnövényeket, érettséget vizsgál, megállapítja a szedési időt, begyűjt, tisztít, csomagol, értékesít.	Ismeri a növényházi és a szabadföldi zöldségnövények termesztésének, a gondozásnak, a begyűjtésnek, az ápolási munkáknak, a termények értékesítésre vagy feldolgozásra történő előkészítésének feladatait.	Elkötelezett a zöldségtermesztés fejlesztéséért, különösen a minimális vegyszerhasználat vagy a biotermesztés irányában.	Betartja és betartatja az élelmiszer-egészségügyi és higiéniai előírásokat, felelősséget érez az eredményes zöldségtermesztésért.

19	Kitűzi a telepítési területen a fák helyét, elülteti a csemeté- ket, metszi a gyümölcsfákat, a kórképek alapján meghatározza a növényvédelmi eljárásokat, a betakarítás idejét az érettségi fok ismeretében, betakarítja, szedi, válogatja, osztályozza, csoma- golja, tárolja a terményeket.	Ismeri a gyümölcsösök te- lepítésének lehetőségeit, a trágyázás, a talaj-előkészítés, az öntö- zés, a metszés célját, az ültetvény gondozását, a táp- anyag-után- pótlás feladatait, az érett- ség megállapítását, a beta- karítás, válogatás, oszta- lyozás, csomagolás, tárolás módjait.	Érdeklődik a gyümölcstermesztés iránt. Elfogadja, alkalmazza a munkaterületre vonatkozó szabályokat, előírásokat. Törekszik a környezetben dolgozó szakemberekkel az együttműködés kialakítására.	A faültetést az adott fajra, fajtára vonatkozó előírások sze- rint végzi (sor, tőtáv, mélység, ápolás), felelősséget érez a te- lepített gyümölcsfák gondozásáért.
20	Folyamatosan végzi a gyümöl- csösben az aktuális munkálatokat (telepítés, metszés, talaj- munka, növényvédelem, táp- anyag-utánpót- lás stb.), betakarítja a terményt, gondoskodik a tárolásról, értékesítésről.	Ismeri az almaterméseűek, csonthéjasok, bogyós-gyü- mölcsűek telepítésével, gondozásával, növényvédel- mével, szedésével, válogatásával, tárolásával, értékesítésével kapcsolatos teendőket.	Elkötelezett a gyümölcstermesztés iránt, elfogadja a szakmai javaslato- kat, érdeklődik az új fajták termesztése iránt.	Együttműködik az értékesítés területén más termelőkkel.
21	Előkészíti a talajt gyökeres szőlővessző telepítéséhez, ültet, gondozza a növényeket, betakarít.	Rendelkezik a szőlő telepítésével, gondozásával, az érettség megállapításával, a betakarítással kapcsolatos alapvető ismeretekkel.	Érdeklődik a szőlőtermesztés iránt. Igyekszik költséghatékony, fenntartható megoldásokat ke- resni munkája során, amely az ökológiai gazdálkodás irányába mutató.	A szőlőtelepítést irányító/felügyelő szakemberekkel együttműködve végzi a talaj előké- szítését, a növények gondozását, a termény betakarítását.

22	Műszaki, szerelési rajzokat, jelképes ábrázolásokat olvas, megkülönböztet a fémeket, nemfémes anyagokat, szereli a gépelemeket, szerkezeti egységeket, számításokat végez.	Ismeri a műszaki rajzokat, a jelképes ábrázolásokat, a szerkezeti anyagokat, a fémeket, a nemfémes anyagokat, a gépelemek, a hajtásátvitel, a szivattyúk, a munkahengerek felépítését, feladatait.	Érdeklődik az új technológiák, a szerkezeti anyagok részletesebb jellemzői iránt, keresi felhasználási lehetőségeiket. Alapvető számításokat végez (hajtásátvitel, teljesítmény, öntözővíz mennyisége). Törekszik a környezetbarát megoldások alkalmazására.	Önállóan olvassa, értelmezi a jelképes ábrázolásokat, a műszaki és működési rajzokat, szereli a gépelemeket, szerkezeti egységeket.

23	Mezőgazdasági munkát végez elektromos és belsőégésű munkagépekkel, kezeli az elektromos és belsőégésű kézi-szerszámokat, villanymotorokat, szivattyúkat, egyéb berendezéseket.	Ismeri a villamos áram élettani hatását, az elektromos berendezések kezelését, felhívja a figyelmet a veszélyekre.	A balesetveszélyre figyelemmel végzi munkáját az elektromos gépek, eszközök használata során, vigyáz a környezetben dolgozók testi épségére. Figyelemmel kíséri a gépek, vezetékek állapotát.	Önállóan kezeli az elektromos berendezéseket, betartja a vezetékek és az elektromos eszközök használatával kapcsolatos előírásokat.

24	Elvégzi a mezőgazdasági erőgép napi karbantartását, indulás előtt megnézi az üzemanyag-, hűtő-, hidraulika-, kenőrendszert, a biztonsági berendezéseket, a járószerkezetet, a gumiabroncsok állapotát, valamint fékpróbát végez.	Ismeri a mezőgazdasági erőgépek felépítését, kezelőszerveit, napi karbantartását, a belsőégésű motorok működését, a kenési, üzemanyagellátó és hűtési rendszert, a járószerkezet, a kormányzás, a fékrendszerek, a gumiabroncs feladatát.	Gondoskodik a környezet tisztántartásáról, rendjéről. Motivált az erő- és munkagépek szakszerű, előírt rendszerességű karbantartásának elvégzésében.	Betartja és betartatja a munkahely, a környezet tisztántartásával kapcsolatos általános és helyi szabályokat, a használt gépekre vonatkozó kezelési, karbantartási előírásokat.
25	Üzembe helyezi az új munkagépet a gyári (kezelési) utasítások szerint, összekapcsolja az erő- és munkagépet, a művelő eszközöket beállítja a megadott értékre, elvégzi a karban-tartásukat.	Ismeri a teljesítmény-átviteli rendszert, a teljesítményleadó tengely kapcsolását, a munkagépek csoportosítását, felépítését, a munkára történő előkészítését, beállítását, karbantartását.	Tudatosan felkészül az új munkagépek kezelésére, elkötelezett a biztonságos, szakszerű használat megvalósítására.	Az előírt technológiákat (munkamélység, sebesség, időpont stb.) szigorúan betartja. Felelősséget érez az új gépek üzembehelyezésében Együttműködik a gépek kezelését, szerelését végző szakemberekkel..

26	Előkészíti az állatot a szállításra, testtömeget mér, megszervezi a mezőgazdasági termékek, állatok szállítását.	Ismeri a gazdasági állatok szállítására vonatkozó előírásokat, szabályokat (fejlettség, testtömeg), a mérleg használatát, a szállítás, az anyagmozgatás gépeit, a biztonságtechnikai, munkavédelmi előírásokat.	Nyitott az állatok szállításával kapcsolatos szigorú előírások betartására, a szállítás dokumentációinak az informatikai eszközök használatával történő elkészítésére.	Felelős a biztonságos szállítás lebonyolításáért, a munkavédelmi, egészségügyi, állatszállításra vonatkozó előírások szerint.
27	Alkalmazza a munka előtti, közbeni és a munka utáni higiénia (ruházat, tisztálkodás), az élelmiszerbiztonság előírásait.	Ismeri az élelmiszerhigiénia, a személyi higiénia előírásait, az egészségügyi követelményeket.	Vállalja a szakmaetikai elvek betartását. Szem előtt tartja a higiéniai követelményeket, törekszik a személyi és az üzemi higiéniai szabályok megvalósítására.	Betartja és betartatja a tűzvédelmi, munkavédelmi szabályokat és higiéniai előírásokat.
28	Felméri a falusi vendéglátás lehetőségeit, feladatait, kidolgozza és kialakítja személyi, tárgyi feltételeit.	Ismeri a falusi vendéglátás sajátosságait, folyamatát, személyi és tárgyi feltételeit.	Elfogadja és alkalmazza a falusi vendéglátásra vonatkozó szabályokat, előírásokat.	Önállóan képes a falusi vendéglátás feladatainak elvégzésére.
29	Előkészíti a falusi disznóvágást, bemutatja a műveleteket, alkalmazza és megköveteli a higiéniai szabályok betartását, előkészíti ennek tárgyi feltételeit.	Ismeri a kisüzemi/falusi disznóvágás előkészítését, műveleteit, feltételeit, a helyi körülmények között készíthető húskészítmények receptjeit és a tartósításuk,	Törekszik a biztonságos disznóvágás lebonyolítására, kezdeményezi a helyi hagyományos disznóvágási termékek elkészítését, értékesítését. Tudja és elfogadja, hogy az állat érző lény, és ennek megfelelően bánik vele.	Felelősséget érez a vendégek, látogatók iránt, hogy az általuk elvárt, megfelelő minőségű kiszolgálást megkapják. Segíti a hagyományőrzést.

		tárolásuk szabályait		

6.4.2 **A Gazda-Állattenyésztő** szakmairány szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Elvégzi az adott állat (egyed) speciális napi ápolási feladatait.	Ismeri a szarvasmarha, sertés, juh, ló, baromfi ápolási feladatai.	Elkötelezett a felelős, gondos, szakszerű állattenyésztés iránt. Tudja és elfogadja, hogy az állat érző lény, és ennek megfelelően bánik vele.	Az állat által megszokott, naponta azonos időpontban végzi az ápolási feladatokat, betartja az állategészségügyi előírásokat.
2	Küllemi bírálatot végez, gondozza, neveli és hizlalja az állatokat.	Ismeri a küllemi bírálat célját, a küllem és a termelőképesség, a testméretek, testarányok változását.	Elfogadja a szakmapolitikai elveket, kész a bírálók többségi véleményét elfogadni.	Küllemi bírálatot végez, több szakértővel együttműködve.
3	Gépi fejést végez a higiéniai előírásoknak megfelelően, végrehajtja a munka után a karbantartást, tisztítást.	Ismeri a fejés előtti és utáni teendőket, a gépek, eszközök használatát, ellenőrzi a fejés, a tejleadás és a tejkezelés folyamatát.	Törekszik a biztonságos fejésre, a higiénia betartására, és figyeli a gépek működését, állapotát. Törekszik a gépek környezettudatos működtetésére és az állatok egészségi és mentális állapotának javítására.	A fejést mindig azonos időpontban végzi, szigorúan betartja az állategészségügyi és élelmiszer-higiéniai előírásokat.

4	Kiválasztja az ivarzó egyedeket.	Ismeri az ivarzás fajonként eltérő jeleit, tüneteit, az ivarzási ciklusokat.	Igényli és elfogadja a tapasztaltabb munkatársak segítségét.	Az ivarzó egyedek kiválasztását vezetői vagy állatorvosi irányítással végzi.
5	Ápolja a juhok körmét, gondoskodik az időszakos feladatok végrehajtásáról (pl. fürösztés).	Ismeri az állategészségügyi előírásokat, a juhtartás mindennapi és az időszakos feladatait.	Elkötelezett a juhtenyésztés iránt, pontos, precíz munkát végez, figyelemmel kíséri a juhok mozgását.	A körmözést a telep tapasztalt munkatársaival együttműködésben végzi.
6	Előkészíti a fiaztató kutricát és a fiaztatáshoz szükséges eszközöket.	Ismeri a sertéstartó telepek és a kistermelői sertéstartás jellemzőit, a trágyakezelés szabályait, az ellető kutrica berendezéseit.	Törekszik a magasabb minőségű sertéshúsáru előállítására, kezdeményezi a minőségorientált hizlalás bevezetését.	Felelősen végi a fiaztató kutricák és a szükséges segédeszközök előkészítését, szükség esetén segítséget vesz igénybe, betartja az állategészségügyi előírásokat.
7	Üzemelteti a keltetőgépeket.	Ismeri az asztali, a szekrényes és a termes keltetőgépek kezelését, a keltetési technológia előírásait.	Nyitott új technológiák, gépek alkalmazására, új, nemesített tyúkfajták tenyésztésbe állítására.	Önállóan, felelősségteljesen végzi a keltetőgépek üzemeltetését.
8	Kezeli az állattartó telepek, épületek műszaki berendezéseit, gondoskodik az állatfaj számára legkedvezőbb környezeti feltételek folyamatos biztosításáról.	Ismeri az állattartó telepek épületeit, az épületek szerkezeteit, az épületek csoportosítását, a szellőztetési és a fűtési rendszereket.	Tiszteletben tartja a szakmaetikai elveket, figyelemmel kíséri az üzemi elvárásokat.	Önálló, felelősségteljes tevékenységet végez az állattartó telepek műszaki berendezéseinek karbantartása, kezelése során.

9	Kiszámítja a takarmányok energiaértékét, összehasonlítja az adott állatok számára elvárt értékekkel.	Ismeri az emészthető táplálóanyagokkal, az energiákkal kapcsolatos számításokat.	Kész a közös munkára a takarmányok betakarítása, az energiaérték számítása során.	A telep termelési és gazdasági adatait ve-zetői irányítással, a munkatársaival együttműködve készíti el.

6.4.3 **A Gazda-Növénytermesztő** szakmairány szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Meteorológiai adatokat mér, talajmintát vesz, laboratóriumba küldi, eredmé-nyeit számítógépen rögzíti, egyszerű talajvizsgálatokat végez.	Ismeri a talaj tulajdonságait, a talajmintavétel, a meteorológiai adatok értékelését, a számítógépes rögzítés folyamatát, a precíziós gazdálkodás alapjait.	Érdeklődik az új talaj- és meteorológiai vizsgálati eljárások, adatok, a precíziós gazdálkodás iránt. Munkája során óvja és védi a természetet, környezetét.	Felkészül a precíziós gazdálkodáshoz rendelkezésre álló info-kommunikációs adatok használatára.
2	Felismeri a növények betegségeit, felméri a kártételeket.	Ismeri a károsítókat, kór-okozókat, azok tüneteit.	Elkötelezett a szakszerű növénytermesztés, növényvédelem iránt. Törekszik a kémiai növényvédelmi módszereket bioló-giai növényvédelmi módszerekre váltani.	Felelős a növénybetegségek, a károsítók és a kórokozók felismeréséért, szigorúan betartja a növényvédelemre vonatkozó előírásokat.
3	Védekezik a gyomnövények kártétele ellen.	Ismeri a gyomnövénye k biológiai és alaktani tulajdonságait.	Elkötelezett a környezetvédelem iránt, a vegyszeres növényvédelemb en a minimális vegyszerhasznála tra törekszik.	Felelős a gyomnövények elleni védekezésért.

4	Előkészíti a növényvédelmi eszközöket, gépeket, elvégzi a szükséges növényvédelmi feladatokat.	Ismeri a permetezőgép működését, beállításait, rendeltetésszerű használatát.	A vegyszerek kijuttatásával járó adminisztratív feladatokat pontosan végzi, szem előtt tartva az ökológiai lábnyom méretének mérséklését.	Felelős a növényvédelmi gépek előkészítéséért, szigorúan betartja a növényvédelmi jogszabályi előírásokat.
5	Előkészíti és elvégzi a vető-mag-csávázást és a talajfertőtlenítést.	Ismeri a csávázás és talajfertőtlenít és célját, eszközeit és a felhasznált anyagokat.	Törekszik a preventív célú, vegyszermentes növényvédelmi eljárások alkalmazására a csávázásnál.	Felelősen kezeli a vegyszereket, szigorúan betartja a munka- és élelmezésegészségügyi jogszabályokat.
6	Működteti a különböző öntözőberendezéseket, beállítja az öntözés időpontját, a vízmennyiséget.	Ismeri az öntözés jelentőségét, az öntözési lehetőségeket, módozatokat, a növények vízigényét.	Elkötelezett az öntözés iránt, nyitott az új technológiákra, törekszik a talajkímélő és a víztakarékos öntözés bevezetésére.	Önállóan, felelősen végzi az öntözés teljes folyamatát, méri a kijuttatott víz mennyiségét.
7	Megismerteti az új dolgozókkal és a látogatókkal a munka- és egészségügyi várakozási idő fogalmát, fontosságát, elhelyezi a permetezett területeken a használt növényvédő szerek alkalmazásánál szükséges jelöléseket.	Ismeri a növényvédelem jelentőségét, a vegyszereket és azoknak a környezetre, a termékekre gyakorolt hatását.	Érdeklődik a környezetet kímélő technológiák bevezetése iránt a szántóföldi növénytermesztésben és a kertészetekben.	Betartja és mindenkivel betartatja a munka- és egészségügyi várakozási időt.

6.4.4 A **Gazda-Lovász szakmairány** szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**

1	Elvégzi az istállómunkákat, fenntartja az istállórendet. Szakszerűen takarmányozza a lovakat.	Ismeri az istállómunkák módját, eszközeit, a lovak takarmányozási alapelveit.	Az istállómunkát precízen, körültekintően végzi, együttműködő és szabálykövető munkája során. Gondoskodik a környezettudatos munkavégzésről. A keletkező hulladékot megfelelően kezeli.	Megítéli a kor- és hasznosítási csoportok eltérő igényeit. A jó gazda gondosságával egyedi takarmányozást valósít meg.
2	Gondoskodik a ló faji sajátosságának megfelelő elhelyezéséről.	Ismeri a ló környezeti igényeit, szükségleteit, a tartási módokat.	Elkötelezett a lovak higiénikus és etikus tartásának megvalósításáért. Tudja és elfogadja, hogy az állat érző lény, és ennek megfelelően bánik vele. -	A környezetvédelemi szabályok figyelembevételével döntéseket hoz az egyedek elhelyezésével kapcsolatban.

3	Szakszerűen elvégzi a ló gondozását, ápolását, biztonságos rögzítését.	Ismeri a lovak napi és időszakos ápolását, a ló biztonságos megkötésének módját.	Törekszik az ápolási, gondozási munkák szakszerűségére, figyelemmel az esztétikai követelményekre.	A lovak gondozási, ápolási feladatait igényesen, önállóan végzi.
4	A lovakat kor- és hasznosítási csoportjaiknak megfelelően, szakszerűen mozgatja. Előkészíti és elvégzi a lószállítást.	Ismeri a lovak mozgási igényét, mozgatási módját. Ismeri a karámozás, futószárazás, lószállítás eszközeit, alapelveit.	Törekszik a lovak szakszerű, etikus mozgatására, szállítására. Fontos számára a szállításnál is az üzemanyag felhasználásának költséghatékonysága.	Munkahelyi vezetője, edzője instrukciói alapján a mozgatási, szállítási feladatot végrehajtja.

5	Felismeri, elkülöníti és gondozza a beteg lovat. Elsősegélyt nyújt, szükség szerint értesíti az állatorvost. Digitális és hagyományos gyógyászati eszközöket használ.	Ismeri a lóbetegségek jellemző tüneteit és az elsősegélynyújtás szabályait.	Törekszik a közös munkára, igényli a tapasztalt munkatársak segítségét a betegségek felismerésénél, ellátásánál.	Viselkedésének, tüneteinek megfelelően megítéli a ló állapotát. Adekvát kérdéseket tesz fel, és az állatorvos utasításainak megfelelően ellátja a lovat.
6	Felismeri a kanca ivarzását. Közreműködik a próbáltatásban, fedeztetésben, termékenyítésben.	Ismeri a kanca ivarzásának tüneteit, a próbáltatás, a fedeztetés és a mesterséges termékenyítés menetét.	Elővigyázatos, törekszik a fedeztetés, termékenyítés során az etikai és munkabiztonsági szabályok betartására.	Instrukciók alapján, részben önállóan részt vesz a kanca próbáltatásában, fedeztetésében, a termékenyítési munka folyamatában.
7	Segítséget nyújt az ellésnél, gondozza az újszülött csikót.	Ismeri az ellés jeleit, szakaszait, a segítségnyújtás lehetőségeit, az ellési rendellenességeket, a teendőket az újszülött csikóval és a kancával.	Elfogadja a szakmaetikai elveket. Törekszik a legnagyobb odafigyeléssel gondozni a kancát és a csikót.	Irányítás mellett, tapasztalt munkatársaival együttműködve végzi az újszülött csikók gondozását.
8	Online és papíralapon vezeti a lótenyésztés bizonylatait, dokumentum alapján azonosítja a lovat.	Ismeri a lótenyésztés bizonylatait, a kitöltés tartalmi és formai követelményeit. Ismeri a kapcsolódó IKT eszközöket, digitális okiratokat.	Képes kritikusan, de pontosan használni a különböző lótenyésztési információkat.	Értelmezi az adatokat, szükség esetén adekvát kérdéseket tesz fel, önálló döntést hoz a lótenyésztési dokumentumok vezetésében.

9	Ló- és fogatszerszámokat, eszközöket szakszerűen kiválaszt, beállít és használ.	Felismeri és megnevezi a szerszámokat, ismeri a segéd- és védőeszközök használatát.	Elfogadja az edző, a szakember iránymutatását. Adminisztratív munkája során igyekszik minél kevesebb papírt felhasználni.	A jól begyakorolt feladatokat képes önállóan végezni. Betartja a lovas-szakmai és -etikai elveket.
10	A szakágnak, használatnak megfelelően felnyergeli-felszerszámozza a hátaslovat.	Ismeri a különböző szakágak, használati módok szerszám- és eszközigényét, azok szakszerű használatát.	Törekszik a nyergelési, szerszámozási folyamatot precízen és szakszerűen elvégezni.	Különböző lovaglási feladatoknak megfelelően képes önállóan felszerszámozni a lovat. Betartja a lovas szakmai etikai elveket.
11	Egyénileg és csoportban, mindhárom járműdban lovagol.	Ismeri a lovardai vezényszavakat, patanyom figurákat, a tereplovaglás szabályait. Ismeri a lovas etikát. Ismeri, a helyes ülést, a segítségadás módszereit. Tudja a járművek, járműd típusok, átmenetek, lovaglási alapfeladatok helyes végrehajtását.	Elkötelezett a rendszeres lovaglás, mint munkavégzés és sport iránt.	Felelősségtudattal jár el, betartja a lovardai alapszabályokat a feladatok lovaglásában.

12	Alapszintű díjlovagló feladatot lovagol.	A díjlovaglás szabályrendszerét ismeri. A szakági hivatalos honlapról díjlovagló programot tölt le, és képes azt értelmezni.	Elfogadja az edző utasításait, igényli a folyamatos önképzést.	Az ismert, begyakorolt díjlovagló részfeladatokat önállóan lovagolja. Az összetettebb feladatokat iránymutatással végzi.

13	Alapszinten kiképezi a hátaslovat.	Ismeri a hátasló kiképzésének szabályait, folyamatát. Ismeri a kiképzési skálát. Tud futószárazni, ismeri a segédszárak, védőfelszerelések használatát.	Nyitott a lókiképzés feladatainak elvégzésére. A váratlan helyzetekre is szakszerűen reagál.	A feladatokat edző irányítása mellett, részben önállóan végzi.
14	A lovas versenyeknek megfelelően felépíti és berendezi a lovaspályát.	Ismeri a különböző lovaspályák felépítésének módját, akadályait, a pálya talajának, eszközeinek, berendezéseinek karbantartását.	Érdeklődik a pályaépítés iránt. Munkájának esztétikumára igényes.	A feladatokat pályaépítő szakember irányítása mellett végzi.
15	Fogatlovat szerszámoz, befog, kifog. A szerszámot, kocsit ellenőrzi, előkészíti, karbantartja. A kocsitípusokat a használatnak megfelelően kiválasztja.	Tudja a fogatolási módokat, megkülönbözteti a hajtóstílusokat. Ismeri fogatszerszám és kocsi kiválasztásának szempontjait, beállítását, ellenőrzését.	Törekszik a precíz munkavégzésre a kocsi- és a szerszámápolás során. A szakmaiságra igényes.	A jól begyakorolt feladatokat képes önállóan végezni.

16	Tanpályán, négyszögben, terepen és közúton kettesfogatot hajt.	Tudja a szárkezelést. Ismeri a fogathajtás segítségeit, a járműdokat, a jármód típusokat, az átmenetek hajtását. Ismeri a hajtás szakmai és közlekedési szabályait.	Elkötelezett a rendszeres fogathajtás, mint munkavégzés és sport iránt.	Felelősségtudattal jár el a fogathajtásban. Betartja a szakmai és lovas etikai alapelveket.
17	Alapszintű díjhajtó feladatot hajt.	A hivatalos szakági honlapról díjhajtó programot tölt le és értelmez. Ismeri a lovardai alakzatok hajtását, a jármód feladatokat és a díjhajtás szabályait.	Szabálykövető, elfogadja az edző utasításait, igényli a folyamatos önképzést	A jól begyakorolt részfeladatokat képes önállóan hajtani. A bonyolultabb feladatokat irányítás mellett végzi.
18	Lovat fogatba tanít.	Ismeri a ló fogatba tanításának menetét. Ismeri a kiképzési skálát, a csikó vezetésének szabályait, tud futószárazni és kettősfutószárazni. Ismeri a segédszárak és a védőfelszerelések használatát.	Nyitott a fogatló kiképzési munkájának elvégzésére. A váratlan helyzetekre is szakszerűen reagál.	Munkahelyi vezetője, edzője instrukciói alapján képes a kiképzési feladatok végrehajtására.

7 Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

7.1 Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

7.2 Írásbeli vizsga: -

7.3 Gyakorlati vizsga

7.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Egyszerű mezőgazdasági alapgyakorlatok**

7.3.2 A vizsgatevékenység leírása:

A vizsgatevékenység a következő hat vizsgarészből áll:

1. **Portfólió elkészítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása, és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása**

   A portfólió szakmai tartalmához, formai kivitelezéséhez a vizsgaszervező szempontrendszert, értékelést és értékelőlapot dolgoz ki. A tanulónak a portfóliót a szakmai oktatást végző intézmények által meghatározott időpontig, de legkésőbb a vizsga napja előtt két héttel be kell adnia. A portfóliót intézményenként egységesen, papír alapon vagy elektronikus formában kell beadni és bemutatni.

   A portfólió szakmai tartalma lehet pl. szakmai előadások, bemutatók, üzem- illetve céglátogatások jegyzete, beszámoló szakmai gyakorlatokról, állati vagy növényi folyamatok megfigyelése, meteorológiai és/vagy talajtani, vagy földmérési megfigyelések leírása. A portfólió terjedelme minimum 4 oldal A/4-es méretű, kézzel vagy géppel írt dokumentum, ábrákkal, képekkel kiegészítve, vagy 16 diából álló PowerPoint prezentáció. A portfólió kötelező eleme a választott helyszín, terület, növény vagy állat részletes bemutatása.

2. **Egyszerű talajvizsgálat végzése** A vizsgarész során a vizsgázó egyszerű gyúrópróbát végez, Arany-féle kötöttséget vagy talaj pH-t mér.

3. **Meteorológiai adatok gyűjtése**

   A vizsgarész során a vizsgázó a méréshez szükséges meteorológiai mérőeszközzel hőmérsékletet, légnyomást vagy páratartalmat mér.

4. **Motorolajszint ellenőrzése**

   A vizsgarész során a vizsgázó erőgépen vagy gépjárművön, illetve kertészeti vagy erdészeti motoros kisgépen olajszintet ellenőriz.

5. **Területmérés hagyományos vagy elektronikus eszközzel és területszámítás**

   A vizsgarész során a vizsgázó egyszerű terepi idom alakjelző méreteit megméri, ebből területet számol.

6. **Állati vagy növényi méretfelvétel. A méretfelvétel során az alábbi négy tevékenység közül lehet egyet választani:**

   A vizsgarész során a vizsgázó gazdasági állatok marmagasságának, szárkörméretének, övméretének felvételét végzi.
   Tojásméretet mér, méret szerint osztályoz. Famagasságát és törzsátmérőjét megméri.

   Díszcserjének a magasságmérését elvégzi.

7.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc (6 x 15 perc)

7.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 100%

7.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

1. A portfólió terjedelme, szakmai tartalma, formai és esztétikai kivitelezése. Előadásmód, a témához kapcsolódó szakszavak használata és a kérdésre adott válaszok szakmaisága.
2. Egyszerű talajvizsgálatnál a mintavétel szakszerűsége és a mért vagy érzékelt értékek pontossága.
3. Meteorológiai adatgyűjtésnél a mérőműszerek szakszerű használata és a mért adatok pontossága.

4. Motorolajszint-ellenőrzésnél a munkafolyamat szakszerűsége, a helyes következtetések levonása és a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi szabályok betartása.
5. Területmérés és -számítás esetén a mérőeszközök kezelése, a hosszmérés és a területszámítás pontossága.
6. Az állattal való bánás, illetve a növénykezelés szakszerűsége, a méretfelvétel pontossága, eszközök szakszerű használata.

A gyakorlati vizsgarészek feladatai során felvett adatok és elvégzett számítások a vizsgaszervező által készített feladatlapon kerülnek rögzítésre.

A gyakorlati vizsgarészek mindegyike 15%-kal számít, kivéve a portfóliót, amit 25%-os mértékkel kell figyelembe venni az értékelés során.

7.3.5.1 Az értékelés százalékos formában történik.

7.3.5.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 31%-át elérte.

7.4 Alapvizsgával betölthető munkakör FEOR száma

Ágazati alapoktatás megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**	**Alapvizsgával betölthető munkakör(ök), tevékenységek**
Mezőgazdaság és erdészet	-	-	-

7.5 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8 A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

8.1 Szakmairány megnevezése: Állattenyésztő

8.2 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.2.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 30 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.2.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.2.3 A szakmához kötődő további sajátos követelmények: A szakmai vizsga megkezdésének előfeltétele a T járműkategóriára korlátozás nélkül, vagy B járműkategóriára érvényes vezetői engedély megléte.

8.3 Központi interaktív vizsga

8.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Gazda (Állattenyésztő)** szakmai ismeret

8.3.2 A vizsgatevékenység leírása:

A Gazda tanulási eredmény alapú kimeneti követelményeiben előírt kompetenciákból összeállított feladatsor, amely a következő munkafeladatokkal kapcsolatos tanulási eredményeket méri: agrárvállalkozás, állattartás, állattenyésztés, gazda kiegészítő tevékenységei, mezőgazdasági erő- és munkagépek, növénytermesztés, zöldségtermesztés, szőlő- és gyümölcstermesztés, takarmányozás.

A szakmai vizsga interaktív vizsgatevékenysége teszt jellegű, 30 kérdésből álló, elektronikusan, gép által értékelt feladatsorból áll. Szerepelhet a kérdések között fényképről, rajzról történő felismerés (állat, testtájak, csontok, állatfajták, tenyésztett állatfajok, ivarzó és beteg állatok, takarmányok, takarmánynövények, fertőtlenítő és egyéb használt anyagok, gépek, gépelemek, szerszámok, szántóföldi és kertészeti növények, növényi részek, gyomnövények, kártevők, kórokozók, kártételek, kórképek, zöldségfélék, gyümölcsök, termések, magok, egyéb, a munkafeladatok során használt eszközök, műtrágyák, talajtípusok, nyomtatványok), feleletválasztásos, műszer-, mérőeszköz leolvasás, mértékegység átváltás.

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc.

8.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20%.

8.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik.
- A vizsgatevékenység leírásában szereplő témakörökből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg:

  30% állattartás, állattenyésztés,

  30% növénytermesztés,

  25% erőgépek, munkagépek, 15% kertészetialapismeretek.

- A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.4 Projektfeladat

8.4.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Gazda (Állattenyésztő) projektfeladat**

A. vizsgarész: Portfólió elkészítése és védése (az állattenyésztéssel kapcsolatos tanulási eredmények bemutatása)

B. vizsgarész: Gyakorlati vizsgamunka végzése

C. vizsgarész: Agrárvállalkozási ismeretek

8.4.2 A vizsgatevékenység leírása:

A. vizsgarész részletes leírása: Portfólió elkészítése és védése

A tanuló az ágazati alapoktatást követően szakmairányt választ, ezt követően az egybefüggő gyakorlat és szakmai vizsgát érintő évfolyam elvégzése során kidolgozza személyes dokumentumát, majd a szakmai vizsgán beszámol tevékenységéről, megvédi az általa leírtakat.

A Tanulói portfólió személyes dokumentum, a Gazda képzés során készült projektmunka, amely tartalmazza a tanuló hosszabb időszakon át végzett egyéni munkáját, a kiadott egyéni feladatokat, tapasztalatokat, szakmai tevékenységet. Tartalmazhat szöveg-, rajz-, fotó-, animáció-, film- vagy hanganyagot, prezentációt. Szerepelhetnek benne a sikeres iskolai vagy tanulmányi versenyek eredményei, a gyakorlaton elvégzett munkák, az otthoni szakmai tevékenységek, a megismert új technológiák, a felnevelt állatok fényképei. Belekerülhetnek egyes dolgozatok, de nem lehet azok gyűjteménye. A szakmai fejlődés bemutatása mellett az iskolán kívüli sikerekről is készülhetnek fényképek, bemutatók, amelyek a vizsgázó életpálya-elképzeléseit érzékeltetik.

A portfólió kötelező elemei:

1. A tanuló kiválasztja a szakirányát (állattenyésztés), majd egy gazdasági állatot (fajt, fajtát, csoportot, egyedi állatot), és ennek életjelenségeit egy gazdasági éven keresztül folyamatosan figyelemmel kíséri, dokumentálja, oktatói segítségével értékeli, tapasztalatait rögzíti. Megfigyeli a választott gazdasági állat tartásának és takarmányozásának, fejlődésének változásait, a gazdaságban és az élelmiszerellátásban betöltött szerepét.

Terjedelme: 2-5 oldal, fényképekkel, rajzzal, leírással.

2. Az egybefüggő szakmai gyakorlaton végzett munkák összefoglalása, a gyakorlati munkanapló legfontosabb elemeinek, eredményeinek kiemelésével.

Terjedelme: 2-3 oldal, fényképekkel, rajzzal, leírással.

3. Europass önéletrajz készítése, csatolása.

A portfólió nem kötelező elemei

1. A portfólió készítője leírhatja véleményét, tapasztalatait, sikereit, tanulmányi tapasztalatait, szerepeltetheti a szakma iránti érdeklődését bizonyító dokumentumokat (dicséret, sikeres dolgozat, internetes keresés során a szakterülettel kapcsolatos információk stb.).

2. A vizsgázó által készített tárgy vagy gyakorlati feladat bemutatása, saját gazdaságban/gyakorlóüzemben előállított termék, nevelt növény, állat vagy arról készült dokumentum, amely munkában a tanuló részt vett. 3. Szakmai rendezvényen vagy tanulmányi versenyen történő részvétel bemutatása (mezőgazdasági kiállítás, tanulmányi verseny, termékbemutató, gépkiállítás stb.).

4. Saját érdeklődési körről, iskolán kívüli sikerekről, tevékenységekről szóló dokumentumok, fotók, filmek, életpálya elképzelések, a gyakorlaton elvégzett munkák, a megismert új technológiák.

Csak az a jelentkező bocsátható szakmai vizsgára, akinek portfólióját a képző intézmény kijelölt oktatója hitelesíti, azaz igazolja, hogy a portfólióban megjelenő adatok, információk a vizsgára jelentkező által kerültek összegyűjtésre, elvégezte azokat a munkafolyamatokat, amelyeket a munkájában bemutatott.

A portfolió teljes terjedelme minimum 15 oldal (dia), maximum 25 oldal (dia). Javasolt a Times New Roman betűtípus és a 12-es betűnagyság, és a képek aránya ne haladja meg a 30%-ot.

Formája:

A vizsgázó által számítógéppel készített prezentáció, ppt vagy pdf összeállítás, szerkesztett és a képző intézmény által biztosított online felületen a tárhelyre feltöltött dokumentum.

A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő: a szakirányú oktatás időszaka.

A vizsgabizottság a szakmai vizsgán értékeli a bemutatott anyagot, kapcsolódó beszélgetést folytat a vizsgázóval.

B. vizsgarész részletes leírása: Gyakorlati vizsgamunka végzése

A vizsgázó állattenyésztési, növénytermesztési és gépüzemeltetési feladatokat végez el, az akkreditált vizsgaközpont által meghatározottak szerint. A munkafeladatokat úgy kell összeállítani, hogy a három kérdéskör egy tétellapon szerepeljen, valamennyi kiadott, elvégzendő feladatcsoport összességében azonos nehézségű legyen, és megközelítőleg azonos időtartamot vegyen igénybe a munkafeladatok elvégzése.

Az akkreditált vizsgaközpont készíti el az egyes munkafeladatokat. A gyakorlati vizsgamunka minden vizsgázó számára három feladattípusból áll:

I. feladattípus: állattenyésztés

II. feladattípus: növénytermesztés, kertészet

III. feladattípus: gépüzemeltetés A feladatok elvégzésének folyamata:

A gyakorlati vizsgamunka végrehajtása közben vagy a munka befejezése után a vizsgabizottság az adott tevékenységgel kapcsolatos beszélgetést folytat a vizsgázóval. Kérdéseket tesz fel, amelyek érintik a növények, állatok felismerésének, tartásának, illetve termesztéstechnológiájának, a használatos munkaeszközöknek, gépeknek, termelési eredményeknek, az előállított termékek felhasználásának, beltartalmának, értékesítésének, az üzem, vállalkozás működtetésének, valamint a végzett munka egészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét.

A gyakorlati vizsgamunka feladatait az akkreditált vizsgaközpont jelöli ki, készíti el az értékelőlapokat. Valamennyi feladattípus tartalmazzon végrehajtandó és felismerési feladatot, amelyet komplex feladatban kell előkészíteni. A felismerési feladat a gyakorlati feladatoktól nem választható el.

I. feladattípus:

Az állattartás, az állatápolás napi és időszakos munkáinak elvégzése: takarmányadag összeállítása, takarmányok érzékszervi vizsgálata, takarmányelőkészítés, takarmánykiosztás, itatás, kitrágyázás, állatápolás, legeltetés, trágyakezelés, takarítás, fertőtlenítés, alapvető vizsgálatok elvégzése, tejvizsgálat, küllemi bírálat, méretfelvétel, takarmány-, alom-, trágyakészlet mennyiségének felmérése, érzékszervi minősítésük, termésbecslés, számla kiállítása az állattenyésztésben, alkalmazott alap- és összesítő bizonylatok, nyilvántartások kitöltése.

II. feladattípus:

A szántóföldi növénytermesztés és a kertészeti termesztés napi és időszakos feladatainak elvégzése: alapvető vizsgálatok elvégzése, talajvizsgálatok, vetőmagvizsgálat, vetőmagszükséglet, tápanyag-utánpótlás számítások, egyszerű növénytermesztési munkák végzése, tárolóhely előkészítés, számla kiállítása a mezőgazdasági termelésben, alkalmazott alap- és összesítő bizonylatok, nyilvántartások kitöltése, kertészeti munkafolyamatok elvégzése, talajelőkészítés magvetéshez, magvetés szabadföldbe, magvetés szaporítóládába/-tálcába, palántázás, vegetatív szaporítás, ültető gödör kiásása, ültetés, öntözés, metszés, gyümölcs betakarítás, osztályozás, minősítés, tárolás, csomagolás, szőlőművelés és metszés.

III. feladattípus:

A szántóföldi növénytermesztésben és az állattartásban alkalmazott erő- és munkagépek, berendezések üzemeltetése, karbantartása, munkájuk ellenőrzése, beállítása, egyszerűbb karbantartási feladatok végrehajtása: mezőgazdasági erőgépek, talajművelés gépei, tápanyag-visszapótlás gépei, vetés, ültetés, növényápolás gépei, betakarítás gépei, növénytermesztési munkagépek kiszolgálása, öntözőberendezések, rakodás, takarmányelőkészítés gépei, itatás, trágyaeltávolítás, fejés, tejkezelés gépei, állatápolás gépei, tojásgyűjtés és -kezelés eszközei, keltetőgépek, nyírás eszközei, állattartó épületek klímaszabályozása, mosás és fertőtlenítés gépei, elektromos kerítések, mérlegelés, állatszállítás eszközei, járművei.

C. vizsgarész: Agrárvállalkozási ismeretek Az agrárvállalkozás feladatai a mindennapi gazdasági/üzemi elvárásokat tartalmazzák: adatlapok kitöltése, adminisztráció, pályázat, értékesítés, szerződés, pénzügy, százalékszámítás.

8.4.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam:165 perc

A. vizsgarész: a portfólió védésére rendelkezésre álló időtartam: 15 perc,

B. vizsgarész: a rendelkezésre álló időtartam összesen 120 perc (amelyből a szakmai beszélgetés időtartama maximum 15 perc lehet).

C. C. vizsgarész: a rendelkezésre álló időtartam 30 perc.

8.4.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%

8.4.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A. vizsgarész: 25%
B. vizsgarész: 65%
C. vizsgarész: 10%

A. vizsgarész vizsgatevékenységének értékelési szempontjai:

− a leírt tapasztalatok szakmai tartalma,

− az egybefüggő szakmai gyakorlatok bemutatása,

− saját megfigyelések minősége, mennyisége,

− kötelező tananyagon, gyakorlaton kívüli szakmai érdeklődés, − egyéni meglátások szakmai megalapozottsága, − külalak, szerkesztés, szerkezet, helyesírás.

B. vizsgarész vizsgatevékenységének értékelési szempontjai:

Munkavégzés megkezdése előtti feladatok: munkaterület kijelölése, gépek, eszközök, szerszámok előkészítése, a biztonságos munkatevékenység feltételeinek ellenőrzése, az állatokkal történő bánásmód, a gépek munka előtti ellenőrzése (műszaki, biztonsági, munkavédelmi kérdések), precíz, gondos munkavégzés, a szükséges lexikális felkészültség alkalmazása (információk ismerete vagy megszerzése, pl. kezelési, karbantartási utasítások írásban, vagy internetről), összbenyomás, beszédkészség, hozzáállás.

C. vizsgarész vizsgatevékenységének értékelési szempontjai:

Az agrárvállalkozás mindennapi gazdasági/üzemi működéséhez szükséges adatlapok kitöltése, adminisztráció vezetése, értékesítés szervezése, szerződés tartalmi elemei, pénzügyi alapelvek, százalékszámítás.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarész esetén a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.5 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A. vizsgarész: A vizsga zavartalan lebonyolításához felelős rendszergazda rendelkezésre állása szükséges.

B. vizsgarész: -

C. vizsgarész: -

8.6 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

Központi interaktív vizsgarész: lebonyolításához tanterem, a tanulók létszámának megfelelő számú számítógép, internet szükséges.

A. vizsgarész: a portfolióval kapcsolatos vizsgatevékenység tárgyi feltételei: vizsgaterem (tanterem), számítógép, internet elérhetőség**.**

B. vizsgarész: a gyakorlati szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- szakirodalom (könyvek, prospektusok, kezelési utasítások stb.)
- irodahelyiség, eszközök (számítógép, nyomtató, telefon stb.)
- műszerek, mérőeszközök, mintavétel eszközei

- egyéni védőfelszerelések, elsősegélynyújtó-felszerelések
- állategészségügyi műszerek, az állatgyógyászat alapvető eszközei, állatápolás, elletés/fiaztatás, egyedi megjelölés eszközei
- baromfi, juh, ló, sertés, szarvasmarha istálló állatokkal és műszaki felszereléssel
- baromfi ápolás és gondozás eszközei, tojáskezelés eszközei, berendezései, anyagai
- juh, ló, sertés, szarvasmarha ápolás és gondozás eszközei
- villanypásztor és berendezései, tartozékai
- hídmérleg, terménytárolás és kezelés eszközei
- növényvédelmi tárolóhelyek, eszközök, anyagok
- földterület a gépbeállítási és gépüzemelési gyakorlathoz
- termesztő berendezések, fóliák
- növényház, szőlőültetvény, gyümölcsös, támrendszer
- univerzális mezőgazdasági erőgépek és pótkocsik
- talajművelő eszközök, talajművelés munkagépei
- vető-, ültető- és palántázó gépek
- fűkasza, rendsodró, szárzúzó, silózógép, bálázógép
- permetezőgép, növényvédelem gépei, eszközei
- trágyakihordás eszközei, szerves- és műtrágyaszóró gépek
- öntözőberendezések
- arató-cséplőgép adapterekkel
- magtisztító- és csávázó gépek
- kertészeti kisgépek
- takarmány előkészítés, kiosztás gépei, eszközei
- takarmánytárolás eszközei, gépei
- fejés és tejkezelés gépei
- gépüzemeltetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok
- kézi és gépi anyagmozgatás eszközei, emelőgépek
- egyéni védőfelszerelés, baleset-, munka-, tűz- és balesetvédelmi felszerelés
- mikrobusz a vizsgahelyszínek közötti szállításhoz

C. vizsgarész: Agrárvállalkozási ismeretekkel kapcsolatos vizsgatevékenység tárgyi feltételei: vizsgaterem (tanterem), számítógép, internet elérhetőség, szükséges nyomtatványok.

8.7 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.8 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi aránnyal kell beszámítani: 10%, (Szakmai vizsga: 90%).

8.9 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok: **Projektfeladat:**

A. vizsgarész: használható a tanuló által készített portfólió, a hozzá kapcsolódó egyéb dokumentumok, elkészített saját tárgy vagy gyakorlati feladat bemutatása, saját gazdaságban/gyakorló üzemben előállított termék, növény, állat vagy arról készült dokumentum.

B. vizsgarész: minden eszközt, dokumentumot a vizsgaközpont biztosít.

C. vizsgarész: Az Agrárvállalkozási ismeretek feladatok végezhetők az akkreditált vizsgaközpont által kiadott, lepecsételt lapon, a számológép használata

megengedett. A feladatok megoldásához használt lapokat a vizsga befejezésekor névvel ellátva le kell adni és csatolni a vizsgázó által készített portfólióhoz.

8.10 **Szakmairány megnevezése: Növénytermesztő**

8.11 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.11.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 30 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.11.2. Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.11.3. A szakmához kötődő további sajátos követelmények: A szakmai vizsga megkezdésének előfeltétele a T járműkategóriára korlátozás nélkül, vagy B járműkategóriára érvényes vezetői engedély megléte.

8.12 Központi interaktív vizsga

8.12.1. A vizsgatevékenység megnevezése: **Gazda (Növénytermesztő) szakmai ismeret**

8.12.2. A vizsgatevékenység, vagy részeinek leírása:

A Gazda tanulási eredmény alapú kimeneti követelményeiben előírt kompetenciákból összeállított feladatsor, amely a következő munkafeladatokkal kapcsolatos tanulási eredményeket méri: agrárvállalkozás, állattartás, állattenyésztés, gazda kiegészítő tevékenységei, mezőgazdasági erő- és munkagépek, növénytermesztés, zöldségtermesztés, szőlő- és gyümölcstermesztés, takarmányozás.

A szakmai vizsga interaktív vizsgatevékenysége teszt jellegű, 30 kérdésből álló, elektronikusan, gép által értékelt feladatsor. Szerepelhet a kérdések között fényképről, rajzról történő feleletválasztós felismerés (állat, testtájak, csontok, állatfajták, tenyésztett állatfajok, ivarzó és beteg állatok, takarmányok, takarmánynövények, fertőtlenítő és egyéb használt anyagok, gépek, gépelemek, szerszámok, szántóföldi és kertészeti növények, növényi részek, gyomnövények, kártevők, kórokozók, kártételek, kórképek, zöldségfélék, gyümölcsök, termések, magok, egyéb, a munkafeladatok során használt eszközök, műtrágyák, talajtípusok, nyomtatványok), feleletválasztásos, műszer, mérőeszköz leolvasás értéke, mértékegység átváltás. Az agrárvállalkozás feladatai a mindennapi gazdasági/üzemi elvárásokat tartalmazzák: adatlapok kitöltése, adminisztráció, pályázat, értékesítés, szerződés, pénzügy, százalékszámítás.

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.12.3. A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc

8.12.4. A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20%.

8.12.5. A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik.
- A vizsgatevékenység leírásában szereplő témakörből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg:

30% állattartás, állattenyésztés,

30% növénytermesztés,

25% erőgépek, munkagépek, 15% kertészeti alapismeretek.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.13. Projektfeladat

8.13.1. A vizsgatevékenység megnevezése: **Gazda (Növénytermesztő) projektfeladat**

A) vizsgarész: Portfólió elkészítése és védése (a növénytermesztéssel kapcsolatos tanulási eredmények bemutatása)

B) vizsgarész: Gyakorlati vizsgamunka végzése

C) vizsgarész: Agrárvállalkozási ismeretek

8.13.2 A vizsgatevékenység vagy részeinek leírása:

A) vizsgarész részletes leírása: Portfólió elkészítése és védése

A tanuló az ágazati alapoktatást követően szakmairányt választ, ezt követően az egybefüggő gyakorlat és a szakmai vizsga által érintett évfolyam elvégzése során kidolgozza személyes dokumentumát, majd a szakmai vizsgán beszámol tevékenységéről, megvédi az általa leírtakat.

A Tanulói portfólió személyes dokumentum, a Gazda képzés során készült projektmunka, amely tartalmazza a tanuló hosszabb időszakon át végzett egyéni munkáját, a kiadott egyéni feladatokat, tapasztalatokat, szakmai tevékenységét.

Tartalmazhat szöveges, rajzos, fotós, animációs, filmes, vagy hanganyagot, prezentációt. Szerepelhetnek benne a sikeres iskolai, vagy tanulmányi versenyek eredményei, a gyakorlaton elvégzett munkák, az otthoni szakmai tevékenységek, a megismert új technológiák, a gondozott növények fényképei. Belekerülhetnek egyes dolgozatok, de nem lehet azok gyűjteménye. A szakmai fejlődés bemutatása mellett az iskolán kívüli sikerekről is készülhetnek fényképek, bemutatók, amelyek a tanuló életpálya elképzeléseit érzékeltetik.

A portfólió kötelező elemei:

1. A tanuló kiválasztja a szakirányát (növénytermesztés), majd egy gazdasági növényt, és ennek életjelenségeit fejlődése során folyamatosan figyelemmel kíséri. Bemutatja, dokumentálja a talajelőkészítést, a magvetést/ültetést, gondozást, a betakarítást, oktatói segítségével értékeli, tapasztalatait rögzíti. Megfigyeli a választott gazdasági növény fejlődésének változásait, a gazdaságban és az élelmiszerellátásban betöltött szerepét.

   Terjedelme: 2-5 oldal, fényképekkel, rajzzal, leírással.

2. Az egybefüggő szakmai gyakorlaton végzett munkák összefoglalása, a gyakorlati munkanapló legfontosabb elemeinek, eredményeinek kiemelésével. Terjedelme: 2-3 oldal, fényképekkel, rajzzal, leírással.

3. Europass önéletrajz készítése, csatolása.

A portfólió nem kötelező elemei:

1. A portfólió készítője írja le véleményét, tapasztalatait, sikereit, tanulmányi tapasztalatait, szerepeltesse a szakma iránti érdeklődését bizonyító dokumentumokat (dicséret, sikeres dolgozat, internetes keresés során a szakterülettel kapcsolatos információk stb.).
2. A portfólió tartalmazza a vizsgázó által készített tárgy vagy gyakorlati feladat bemutatását, saját gazdaságban/gyakorlóüzemben előállított terméket, vagy a nevelt növényről, állatról készült dokumentumot
3. A portfólió része szakmai rendezvényen vagy tanulmányi versenyen történő részvétel bemutatása (mezőgazdasági kiállítás, tanulmányi verseny, termékbemutató, gépkiállítás stb.).
4. A vizsgázó a portfóliójában mutasson be pl. saját érdeklődési körről, iskolán kívüli sikerekről, tevékenységekről szóló dokumentumok, fotók, filmek, életpálya elképzelések, a gyakorlaton elvégzett munkák, a megismert új technológiák.

Csak az a jelentkező bocsátható szakmai vizsgára, akinek portfólióját a képző intézmény kijelölt oktatója hitelesíti, azaz igazolja, hogy a portfólióban megjelenő adatok, információk a vizsgára jelentkező által kerültek összegyűjtésre, elvégezte azokat a munkafolyamatokat, amelyeket a munkájában bemutatott.

Formája:

A portfolió teljes terjedelme minimum 15 oldal, maximum 25 oldal. A prezentáció esetében javasolt a Times New Roman betűtípus és a 12-es betűnagyság használata, a képek aránya ne haladja meg a 30%-ot. A prezentációból készített ppt terjedelme maximum 15 dia.

A vizsgázó által számítógéppel készített prezentáció, ppt, vagy pdf összeállítás, szerkesztett és a képző intézmény által biztosított online felületen a tárhelyre feltöltött dokumentum.

A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő: a szakirányú oktatás időszaka.

A vizsgabizottság a szakmai vizsgán értékeli a bemutatott anyagot, kapcsolódó beszélgetést folytat a vizsgázóval.

B **vizsgarész részletes leírása: Gyakorlati vizsgamunka végzése**

A vizsgázó állattenyésztési, növénytermesztési és gépüzemeltetési feladatokat végez el, az akkreditált vizsgaközpont által meghatározottak szerint. A munkafeladatokat úgy kell összeállítani, hogy a három kérdéskör egy tétellapon szerepeljen, valamennyi kiadott elvégzendő feladatcsoport összességében azonos nehézségű legyen, és megközelítőleg azonos időtartamot vegyen igénybe a munkafeladatok elvégzése.

Az akkreditált vizsgaközpont készíti el az egyes munkafeladatokat.

A gyakorlati vizsgamunka minden vizsgázó számára három feladattípusból áll:

I.) feladattípus: állattenyésztés

II.) feladattípus: növénytermesztés, kertészet

III.) feladattípus: gépüzemeltetés

A feladatok elvégzésének folyamata:

A gyakorlati vizsgamunka végrehajtása közben, vagy a munka befejezése után a vizsgabizottság az adott tevékenységgel kapcsolatos beszélgetést folytat a

vizsgázóval. Kérdéseket tesz fel, amelyek érintik a növények, állatok felismerésének, a tartás, illetve termesztéstechnológia, a használatos munkaeszközök, gépek, termelési eredmények, az előállított termékek felhasználásának, beltartalmának, értékesítésének, az üzem, vállalkozás működtetésének, a munka egészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét.

A gyakorlati vizsgamunka feladatait az akkreditált vizsgaközpont jelöli ki, készíti el az értékelőlapokat. Valamennyi feladattípus tartalmazzon végrehajtandó és felismerési feladatot, amelyet komplex feladatban kell előkészíteni.

A felismerési feladat a gyakorlati feladatoktól nem választható el.

I. feladattípus:

Az állattartás, az állatápolás napi és időszakos munkáinak elvégzése: takarmányadag összeállítása, takarmányok érzékszervi vizsgálata, takarmányelőkészítés, takarmánykiosztás, itatás, kitrágyázás, állatápolás, legeltetés, trágyakezelés, takarítás, fertőtlenítés, alapvető vizsgálatok elvégzése, tejvizsgálat, küllemi bírálat, méretfelvétel, takarmány-, alom-, trágyakészlet mennyiségének felmérése, érzékszervi minősítésük, termésbecslés, számla kiállítása az állattenyésztésben, alkalmazott alap- és összesítő bizonylatok, nyilvántartások kitöltése.

II. feladattípus:

A szántóföldi növénytermesztés és a kertészeti termesztés napi és időszakos feladatainak elvégzése: alapvető vizsgálatok elvégzése, talajvizsgálatok, vetőmagvizsgálat, vetőmagszükséglet, vetőmagelőkészítés, csávázás, kiszórt növényvédőszer vizsgálata, tápanyag-utánpótlás számítások, egyszerű növénytermesztési munkák végzése, növényvédelmi munkák, növényvédőszerek kezelése, tárolóhely előkészítés, számla kiállítása a mezőgazdasági termelésben, alkalmazott alap- és összesítő bizonylatok, nyilvántartások kitöltése, kertészeti munkafolyamatok elvégzése, talajelőkészítés magvetéshez, magvetés szabadföldbe, magvetés szaporító ládába/tálcába, palántázás, vegetatív szaporítás, ültető gödör kiásása, ültetés, öntözés, metszés, gyümölcs betakarítás, osztályozás, minősítés, tárolás, csomagolás, szőlőművelés és metszés, gyümölcsök tárolása: tárolási módok, tároló típusok, manipulálás műveletei.

III. feladattípus:

A szántóföldi növénytermesztésben és a kertészetekben alkalmazott erő- és munkagépek, berendezések üzemeltetése, karbantartása, munkájuk ellenőrzése, beállítása, egyszerűbb karbantartási feladatok végrehajtása: mezőgazdasági erőgépek, talajművelés gépei, tápanyag-visszapótlás gépei, vetés, öntözés, ültetés, palántázás gépei, növényápolás gépei, betakarítás gépei, növénytermesztési munkagépek kiszolgálása, öntözőberendezések, rakodás, növényvédelmi gépek, háti- és motoros permetező gépek, csávázógépek, kertészetekben alkalmazott erőgépek és munkagépei, speciális talajművelő gépek, talajfertőtlenítő gépek, gőzölőberendezések, tápkockás palántázó gép, gyümölcstelepítés, területrendezés gépei, tereptisztítás, támrendszerépítés gépei, síkfalmetszők, kézi metszőollók karbantartása, élezése, pneumatikus metszőollók felszerelése, üzemeltetése, gyümölcsbetakarítás gépei, segédeszközei, manipulálás gépei, csomagolás, gyümölcsszállítás gépei, eszközei, termesztőberendezéseknél alkalmazott anyagok,

szerkezetek, termesztő berendezések fűtőberendezései, szellőztetés, öntözőberendezések, mikroöntözés.

8.13.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 165 perc

A) vizsgarész: a portfólió védésére rendelkezésre álló időtartam: 15 perc.

B) vizsgarész: a rendelkezésre álló időtartam összesen 120 perc (amelyből a szakmai beszélgetés időtartama maximum 15 perc lehet).

C) Vizsgarész: a rendelkezésre álló időtartam összesen 30 perc.

8.13.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%

8.13.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A) vizsgarész: 25%
B) vizsgarész: 65 %
C) vizsgarész: 10%

A) vizsgarész vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

− a leírt tapasztalatok szakmai tartalma,

− az egybefüggő szakmai gyakorlatok bemutatása,

− saját megfigyelések minősége, mennyisége,

− kötelező tananyagon, gyakorlaton kívüli szakmai érdeklődés, − egyéni meglátások szakmai megalapozottsága, − külalak, szerkesztés, szerkezet, helyesírás.

B) vizsgarész vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

− munkavégzés megkezdése előtti feladatok: munkaterület kijelölése, gépek, eszközök, szerszámok előkészítése, a biztonságos munkatevékenység feltételeinek ellenőrzése,
− az állatokkal történő bánásmód,
− a gépek munka előtti ellenőrzése (műszaki, biztonsági, munkavédelmi kérdések)
− precíz, gondos munkavégzés,
− a szükséges lexikális felkészültség alkalmazása (információk ismerete vagy megszerzése, pl. kezelési, karbantartási utasítások írásban, vagy internetről),
− összbenyomás, beszédkészség, hozzáállás.

C) vizsgarész vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az agrárvállalkozás mindennapi gazdasági/üzemi működéséhez szükséges adatlapok kitöltése, adminisztráció vezetése, értékesítés szervezése, szerződés tartalmi elemei, pénzügyi alapelvek, százalékszámítás.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarész esetén a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.14 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A) vizsgarész: A vizsga zavartalan lebonyolításához felelős rendszergazda rendelkezésre állása szükséges.

B) vizsgarész: -

C) vizsgarész: -

8.15 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

Központi interaktív vizsgarész: lebonyolításához tanterem, a tanulók létszámának megfelelő számú számítógép, internet szükséges.

A) vizsgarész: a portfolióval kapcsolatos vizsgatevékenység tárgyi feltételei: vizsgahelyiség (tanterem), számítógép, internet elérhetőség, nyomtató.

B) vizsgarész: a gyakorlati szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- szakirodalom (könyvek, prospektusok, kezelési utasítások stb.)
- irodahelyiség, eszközök (számítógép, nyomtató, telefon stb.)
- műszerek, mérőeszközök, mintavétel eszközei
- egyéni védőfelszerelések, elsősegélynyújtó-felszerelések
- állategészségügyi műszerek, állatgyógyászat alapvető eszközei, állatápolás, elletés/fiaztatás, egyedi megjelölés eszközei
- baromfi, juh, ló, sertés, szarvasmarha istálló állatokkal és műszaki felszereléssel
- baromfi ápolás és gondozás eszközei, tojáskezelés eszközei, berendezései, anyagai
- juh, ló, sertés, szarvasmarha ápolás és gondozás eszközei
- villanypásztor és berendezései, tartozékai
- hídmérleg, terménytárolás és -kezelés eszközei
- növényvédelmi tárolóhelyek, eszközök, anyagok
- földterület a gépbeállítási és gépüzemelési gyakorlathoz
- termesztő berendezések, fóliák
- növényház, szőlőültetvény, gyümölcsös, támrendszer
- univerzális mezőgazdasági erőgépek és pótkocsik
- talajművelő eszközök, talajművelés munkagépei
- vető-, ültető- és palántázógépek
- fűkasza, rendsodró, szárzúzó, silózógép, bálázógép
- permetezőgép, növényvédelem gépei, eszközei
- trágyakihordás eszközei, szerves- és műtrágyaszóró gépek
- öntözőberendezések
- arató-cséplőgép adapterekkel
- magtisztító- és csávázógépek
- kertészeti kisgépek
- takarmány előkészítés, kiosztás gépei, eszközei
- takarmánytárolás eszközei, gépei
- fejés és tejkezelés gépei
- gépüzemeltetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok
- kézi és gépi anyagmozgatás eszközei, emelőgépek
- egyéni védőfelszerelés, munka-, tűz-, baleset- és balesetvédelmi felszerelés
- mikrobusz a vizsgahelyszínek közötti szállításhoz

C) vizsgarész: Agrárvállalkozási ismeretekkel kapcsolatos vizsgatevékenység tárgyi feltételei: vizsgaterem (tanterem), számítógép, internet elérhetőség, szükséges nyomtatványok.

8.16 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.17 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi aránnyal kell beszámítani:10% (Szakmai vizsga: 90%).

8.18 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok: **Projektfeladat:**

A) vizsgarész: használható a vizsgázó által készített portfólió, a hozzá kapcsolódó egyéb dokumentumok, elkészített saját tárgy vagy gyakorlati feladat bemutatása, saját gazdaságban/gyakorló üzemben előállított termék, növény, állat vagy arról készült dokumentum.

B) vizsgarész: minden eszközt, dokumentumot a vizsgáztató szervezet biztosít.

C) vizsgarész: Agrárvállalkozási ismeretek feladatok végezhetők az akkreditált vizsgaközpont által kiadott, lepecsételt lapon, a számológép használata megengedett. A feladatok megoldásához használt lapokat a vizsga befejezésekor névvel ellátva le kell adni és csatolni a vizsgázó által készített portfólióhoz.

8.19. Szakmairány megnevezése: Lovász

8.20. Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.20.1. A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 30 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.20.2. Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.20.3. Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.21. Központi interaktív vizsga

8.21.1. A vizsgatevékenység megnevezése: **Gazda (Lovász) szakmai ismeret**

8.21.2. A vizsgatevékenység leírása

A Központi interaktív vizsga két részből áll:

A) Lógondozási és lótenyésztési feladatok

B) Lóhasználattal (lovaglás-fogathajtás) kapcsolatos feladatok

A) vizsgarész:

A lógondozási, lótenyésztési tanulási eredményekkel kapcsolatos feladat teszt jellegű, 15 kérdésből álló, elektronikusan, gép által értékelt feladatsorból áll. Szerepeljen a kérdések között rövid, egyszerű számítás, fényképről, rajzról, történő felismerés, feleletválasztásos feladat. Feleletválasztásos feladat esetén minimum három válaszlehetőség közül lehessen választani. A feladatok közül tíz lótartási, lótakarmányozási, a ló anatómiájával / egészségtanával kapcsolatos legyen. A ló környezeti igényeivel, elhelyezésével, ápolásával, mozgatásával, takarmányozásával, a ló testalakulásával, felépítésével, szerveivel, mozgásával, a lóbetegségekkel, a betegségek okaival, felismerésükkel, kezelésükkel kapcsolatos kérdésekből. Öt

lótenyésztési feladat legyen a ló kialakulásával, háziasításával, a lófajtákkal, a lovak tenyésztésével, küllemi bírálatával és értékmérő tulajdonságaival, a lótenyésztés biztonságtechnikájával és a lovas viselkedési kultúrával kapcsolatos kérdésekből.

B) vizsgarész:

A lovaglási-fogathajtási (lóhasználati) tanulási eredményekkel kapcsolatos feladat teszt jellegű, 15 kérdésből álló, elektronikusan, gép által értékelt feladatsorból áll. Szerepeljen a kérdések között fényképről, rajzról történő felismerés, feleletválasztásos feladat. Feleletválasztásos feladat esetén minimum három válaszlehetőség közül lehessen választani.

A feladatok közül hét vonatkozzon a fogathajtásra a fogathajtás szerszámaival, eszközeivel, előkészületeivel, a fel- és leszerszámozással, be- és kifogással, a kocsik, hintók felépítésével, karbantartásával, a fogathajtás alapjaival, fogathajtási feladatokkal, a ló fogatcélú használatával, versenyzési ismeretekkel kapcsolatos kérdésekből. A feladatok közül nyolc vonatkozzon a lovaglásra a szerszámismerettel, a lovaglásra való felkészüléssel, a lovaglás alapjaival, lovaglási feladatokkal, a hátasló használatával, a pályaépítési és versenyzési ismeretekkel kapcsolatos kérdésekből.

8.21.3. A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 60 perc 8.21.4. A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20%

8.21.5. A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik.
- A vizsgatevékenység leírásában szereplő 2 db vizsgarészből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg:
  A vizsgarész: 50%
  B vizsgarész: 50%

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.22. Projektfeladat

8.22.1. A vizsgatevékenység megnevezése: **Gazda (Lovász) projektfeladat**

8.22.2. A vizsgatevékenység leírása:

A) vizsgarész Lógondozási és lótenyésztési feladatok végrehajtása.

A gyakorlati lovász vizsgamunka feladatait az akkreditált vizsgaközpont jelöli ki, és készíti el az értékelőlapokat. A feladatsor 10 tételből áll, melyek közül a vizsgázók a tétel sorszámát húzzák ki. Minden tétel két kérdéskört tartalmaz: a vizsgázó a ló gondozásával és tenyésztésével összefüggő komplex feladatot hajt végre, mely a lógondozás és lótenyésztés tanulási eredményéhez kapcsolódó gyakorlati tevékenységekre épül. A feladatok végrehajtása közben vagy a munka befejezése után a vizsgabizottság az adott munkával, feladattal kapcsolatos beszélgetést folytat a vizsgázóval. Kérdéseket tesz fel, amelyek érintik a lovak ápolásával, gondozásával, tartásával, takarmányozásával, anatómiájával, egészségvédelmével és a lótenyésztéssel kapcsolatos tanulási eredményeket, illetve a munka egészségügyi és biztonságtechnikai feladatait. A szakmai beszélgetés lehetőséget ad arra, hogy a tanuló a gyakorlati tevékenység megoldásait, feladatait, a munkavégzés különböző

módozatait, nehézségeit bemutassa, ezen keresztül felkészültségét, ismereteinek alkalmazását bizonyítani tudja. A vizsgáztató a valóságos lovardai munkatevékenységhez kapcsolódóan komplex módon tudja értékelni a vizsgázó felkészültségét, a munkához, a szakterülethez való viszonyulását.

A vizsgarész eredményét mindkét részfeladatban százalékos értékelésben határozza meg a vizsgabizottság.

A vizsgarész akkor eredményes, ha a tanuló a két részfeladatból együttesen legalább 40%-os eredmény ér el.

A gyakorlati tételeket, feladatlapokat és értékelőlapokat tartalmazó papír alapú dokumentumot az akkreditált vizsgaközpont készít el. Az értékelés a vizsgaközpont által készített értékelési útmutató alapján történik, amely tartalmazza a százalékos értékelést és az ez alapján adható érdemjegyet.

B) vizsgarész Lovaglási és fogathajtási feladatok végrehajtása

A vizsgázó lovaglási és fogathajtási komplex feladatot hajt végre, mely a lovagláshoz és a fogathajtáshoz kapcsolódó tanulási eredmény gyakorlati tevékenységeire épül.

I. részfeladat: Díjlovagló vagy díjhajtó program lovaglása vagy hajtása. A vizsgázó a részfeladat végrehajtása során alapfokú díjlovagló programot vagy alapfokú díjhajtó programot mutat be. A díjlovagló, illetve a díjhajtó programot az akkreditált vizsgaközpont szakemberei állítják össze, és a vizsga előtt legalább egy hónappal, online vagy papíralapon elérhetővé teszik a vizsgázóknak. A programok összeállításánál a díjlovagló szakág és a fogathajtó szakág alapszintű, illetve rajtengedély-vizsga szintű programjai az irányadóak.

II. részfeladat:

Lovaglási és fogathajtási (lóhasználati) feladatok végrehajtása. A gyakorlati lovász vizsgamunka feladatait az akkreditált vizsgaközpont jelöli ki, készíti el az értékelőlapokat. A feladatsor 10 tételből áll, melyek közül a vizsgázók a tétel sorszámát húzzák ki. Minden tétel két kérdéskört tartalmaz, egyet a lovaglás, illetve egyet a fogathajtás témaköreiből, melyek a lóhasználathoz kapcsolódó tanulási eredmény gyakorlati tevékenységeire épülnek.

A feladatok végrehajtása közben vagy a munka befejezése után a vizsgabizottság az adott munkával, feladattal kapcsolatos beszélgetést folytat a vizsgázóval, kérdéseket tesz fel, amelyek érintik a lovaglás és a fogathajtás kérdéskörét. A szakmai beszélgetés lehetőséget ad arra, hogy a vizsgázó a gyakorlati tevékenység megoldásait, feladatait, a munkavégzés különböző módozatait, nehézségeit, ezen keresztül felkészültségét, ismereteinek alkalmazását bizonyítani tudja. A beszélgetés érinti a versenyek szabályaival, lebonyolításával kapcsolatos tudnivalókat is. A vizsgáztató a valóságos lovardai munkatevékenységhez kapcsolódóan, komplex módon tudja értékelni a vizsgázó felkészültségét, a munkához, a szakterülethez való viszonyulását.

Az értékelés az akkreditált vizsgaközpont által készített értékelő lap és értékelési útmutató alapján történik, amely tartalmazza a százalékos értékelést és az ez alapján adható érdemjegyet.

C) vizsgarész: Tanulói portfólió

A Tanulói portfólió a vizsgázó által készített személyes dokumentum, a Gazda-lovász képzés során készült projektmunka, amely tartalmazza a tanuló hosszabb időszakon át végzett egyéni munkáját, a kiadott egyéni feladatokat, tapasztalatokat, szakmai

tevékenységét. A portfólió szakmai tartalmához, formai kivitelezéséhez az akkreditált vizsgaközpont szempontrendszert dolgoz ki, melyet a vizsgázók rendelkezésére bocsát.

A Tanulói portfólió kötelező elemei:

1. Az egybefüggő gyakorlaton végzett munkák dokumentálása, összefoglalása, a gyakorlati munkanapló legfontosabb elemeinek, eredményeinek kiemelésével. Tartalmazza a vizsgázó elsajátított tanulási eredményeinek az összegzését, tapasztalatain alapuló értékelését.
2. A vizsgázó a 10. évfolyam első félévében – kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés esetén az alapvizsgát követően - kiválaszt egy vagy több, általa lovagolt vagy hajtott lovat, amely(ek)nek életjelenségeit rendszeresen figyelemmel kíséri, a lóhasználat során szerzett tapasztalatait, a lovaglásban, fogathajtásban elért vizsga- és egyéb eredményeit dokumentálja, értékeli, tapasztalatait rögzíti.
3. Vizsgára, munkavállalásra, továbbtanulásra készülődés, Europass önéletrajz készítése, csatolása.

A portfólió nem kötelező elemei:

1. A vizsgázó által bemutatott és tetszőleges digitális vagy egyéb módon feldolgozott gyakorlati feladat, dokumentum, esszé, publikáció, verseny, versenynapló, amelyben a tanuló részt vett.
2. A vizsgázó eredményeit, érdeklődését bizonyító dokumentumok (oktatói dicséret, egy-egy sikeresebb beszámoló vagy dolgozat, internetes keresés során a szakterülettel kapcsolatos információk).
3. Szakmai rendezvényen vagy tanulmányi versenyen, ló- vagy lovas versenyen, külföldi szakmai gyakorlaton való részvétel bemutatása
4. Saját érdeklődési körről, iskolán kívüli sikerekről, tevékenységekről szóló dokumentumok, fotók, filmek bemutatása, életpálya elképzelések ismertetése.
5. A sikeres tanulmányi eredmények, a gyakorlaton elvégzett munkák, a megismert új technikák, technológiák.

Az oktatás utolsó félévétől a portfólió védésére való felkészülés elkezdődik.

Csak az a vizsgázó bocsátható vizsgára, akinek a bemutatott portfóliója hitelességét kijelölt szakmai oktatója igazolja.

Formai követelmények:

A portfólió a vizsgázó által szerkesztett és az ágazati akkreditált vizsgaközpont által biztosított online felületen a tárhelyre feltöltött dokumentum. Tartalmazhat szöveges, rajzos, fotós, animációs, filmes vagy hanganyagot, dolgozatok, egyéb események másolatait.

A portfólió számítógéppel készített, szerkesztett prezentáció, pdf összeállítás. A portfolió minimum 15, maximum 25 oldal. Javasolt a Times New Roman betűtípus és a 12-es betűnagyság használata, a képek aránya ne haladja meg a 30%-ot.

A vizsgabizottság a vizsgán értékeli a tanuló által készített munkát, ehhez kapcsolódó beszélgetést folytat a vizsgázóval. Az értékelésnél figyelembe kell venni a bemutatott portfólió szakmai tartalmát, kivitelét, szakmai megalapozottságát és a vizsgázó válaszait a vizsgabizottsággal folytatott beszélgetés során.

8.22.3. A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 175 perc.

A) vizsgarész: 60 perc

B) vizsgarész: 90 perc

C) vizsgarész: a portfólió védése 15 perc, a szakmai beszélgetés max. 10 perc

8.22.4. A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%. Az A) vizsgarész aránya a vizsgatevékenység végeredményében: 35%.

A B) vizsgarész aránya a vizsgatevékenység végeredményében: 50%. (I. részfeladat: 30%, II. részfeladat 20%)

A C) vizsgarész aránya a vizsgatevékenység végeredményében: 15%

8.22.5. A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A projektfeladat A) Lógondozási és lótenyésztési feladatok, valamint a B) Lovaglási – fogathajtási vizsgarészeinél

- A munkavégzés megkezdése előtt: a munkaterület kijelölése, szükséges gépek, eszközök, szerszámok előkészítése, a biztonságos munkatevékenység feltételeinek ellenőrzése, a ló rögzítése, ápolása, előkészítése.
- szükséges elméleti ismeretek számbavétele,
- szükséges információk megszerzése, feldolgozása (pl. receptúrák, kezelési, karbantartási utasítások írásban, vagy internetről),
- a munka végrehajtásának fázisai, szakszerűsége,
- a lóval való bánásmód, befolyás, segítségek hatékonysága,
- a ló, a gépek, az eszközök munkavégzés előtti ellenőrzése (biztonsági, műszaki munkavédelmi szabályok betartása),
- precíz, gondos munkavégzés, ápolási feladatoknál az esztétikum,
- problémahelyzetek kezelése (anyaghiány, eszközhiány, ideges lóval való bánás, váratlan események stb.),
- a munka során szükséges szakmai szókincs és lexikális ismeretek alkalmazása,
- a díjhajtó és díjlovagló feladat szakszerű és pontos kivitelezése, segítségek hatékonysága, helyes ülés, ügyesség,
- összbenyomás, hozzáállás, attitűd.

A projektfeladat C) vizsgarészénél a portfólió értékelésének szempontjai:

- a leírt tapasztalatok szakmai tartalma,
- a végzett munkatapasztalatok értékelése,
- saját megfigyelések minősége, mennyisége,
- kötelező tananyagon, gyakorlaton kívüli szakmai érdeklődés, - szakmai gyakorlatok bemutatása,
- egyéni meglátások szakmai megalapozottsága, - külalak, szerkesztés, szerkezet, helyesírás.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarész esetén a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.23. A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

- A lovak és a fogatok számával arányos, a mozgatásukhoz szükséges szakmai személyzet (oktató, szakirányú végzettséggel rendelkező, lóhoz értő személy).
- Rendszergazda, vagy informatika oktató a számítógépes feladatokhoz.

8.24. A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

A központi interaktív vizsgához:

A vizsgázóknak megfelelő számú, internet kapcsolattal rendelkező számítógép, laptop. Kellő számú férőhellyel rendelkező terem, számítógépes terem. A projektfeladathoz:

A C) vizsgarész esetében: számítógép, laptop, internetkapcsolat, kivetítő projektor vagy interaktív tábla, számítógépes adathordozók.

Az A) Lógondozási és tenyésztési feladatok és B) Lóhasználat (lovaglás-fogathajtás) vizsgarészek esetében:

Lóistálló, iskolalovak, zabroppantó, erőgép, borona, öntözőberendezés, fűnyíró, fűkasza, villanypásztor, karám, önitatórendszer, poroltó, lószállításhoz használt eszközök, lovaspálya, minimum 20 x 40 m díjlovagló négyszög és berendezései, min. 40 x 80 m díjhajtó négyszög és berendezései, akadályok, hajtókocsik, szekerek, stílkocsik, gumis kocsik, almozás, takarítás kéziszerszámai, védőfelszerelések, lónyíró-gép, lóápoló felszerelés, karbantartóeszközök, lószerszámok (szügyhámok), nyergek, kantárok, futószárak, segédszárak, ostorok, lábvédők, nyeregalátétek, kötőfékek, vezetőszárak, a vizsgafeladatokhoz szükséges lógyógyászati anyagok, eszközök, a vizsgafeladathoz szükséges takarmányok, egyéb anyagok, takarmányozási eszközök, egyéni védőfelszerelések, munkabiztonsági berendezések, elsősegélynyújtó felszerelés, környezetvédelmi berendezések.

8.25. A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.26. A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: 10%, (Szakmai vizsga: 90%).

8.27. A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A Központi interaktív vizsgára zsebszámológépet vihet magával a vizsgázó.

A projektfeladat C) vizsgarészére a vizsgázó magával viheti a portfólió összeállításához, bemutatásához szükséges dokumentumokat, eszközöket, IKT eszközöket, pl. digitális adathordozókat.

A gyakorlati lovász vizsgamunkához lovas öltözet, fejvédő (kobak). A további szükséges segédeszközök használatáról a vizsgáztató bizottság és a vizsgabizottság helyben dönt.

9. A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek: A vizsgatevékenység megszervezésére javasolt időpont: március 1. és október 31. között

A Lovász szakmairány esetében (sajátosságai miatt), ha a tanulói vizsgalétszám indokolja, célszerű a szakmai vizsga projektfeladatát két vagy több naposra tervezni.

10. Részszakma

10.1. Részszakma alapadatai

10.1.1. A részszakma megnevezése: **Aranykalászos gazda**

10.1.2. A részszakma órakerete: 480 – 720 óra

10.1.3. A részszakma besorolása az Európai Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.4. A részszakma besorolása a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.5. A részszakma besorolása a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 3

10.2. A részszakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Az Aranykalászos gazda általános mezőgazdasági szakismeretekkel, a mezőgazdasági munkák végzéséhez elengedhetetlen elméleti, fizikai és gyakorlati felkészültséggel, a vállalkozói tevékenységhez szükséges alapismeretekkel rendelkező szakember. A mezőgazdasági termelési feladatokat gazdaságosan, szakszerűen, környezetkímélő módon végzi, ismeri az állattartás, a szántóföldi növénytermesztés és a kertgazdálkodás alapjait. Képes a talaj-előkészítést, vetést, növényápolást, a talaj termőképességének fenntartásával kapcsolatos feladatokat ellátni, az élelmezési és a takarmányozási célra termesztett növényeket betakarítani, tárolni, tartósítani, állatjóléti és -higiéniai, tartástechnológiai feladatokat végrehajtani, állatot szaporítani, takarmányozni, zöldségtermesztési, gyümölcs- és szőlőtermesztési feladatokat ellátni, mezőgazdasági munkagépeket, építményt karbantartani, egyszerű javítást végezni, kereskedelmi, vállalkozási, szervezési és ügyviteli tevékenységet végezni, önálló agrárgazdasági vállalkozást működtetni. Betartja a munka-, tűz-, baleset-, környezet- és természetvédelmi és adminisztrációs szabályokat, valamint a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat előírásait. Az Aranykalászos gazda tevékenységi körének ellátásához szükséges a mezőgazdasági vontató vezetésére érvényes vezetői engedély, amelynek megszerzésére - külön hatósági vizsga keretében - a képzés alatt lehetőség van.

10.3. A részszakma legjellemzőbb FEOR száma

Részszakma megnevezése	**FEORszám**	**FEOR megnevezése**	**Részszakmával betölthető munkakör(ök)**
Aranykalászos gazda	6111	Szántóföldinövény-termesztő	Növénytermesztő
			Kísérleti gazdasági növényápoló
			Kísérleti gazdasági növénytermesztő
	6113	Zöldségtermesztő	a foglalkozás valamennyi munkaköre
	6114	Szőlő-, gyümölcstermesztő	a foglalkozás valamennyi munkaköre
	6130	Vegyesprofilú gazdálkodó	Aranykalászos gazda
			Állat- és növénytermesztő

10.4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

10.4.1. Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése

10.4.2. Alkalmassági követelmények

10.4.2.1. Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

- Pályaalkalmassági vizsgálat: Járművezetéshez szükséges egészségügyi alkalmasság

10.5. Eszközjegyzék a részszakmákra

- Állategészségügyi vizsgáló műszerek
- Állatgyógyászati eszközök
- Állatjelölő eszközök
- Anyaállat és újszülött ápolásához szükséges eszközök
- Egyéni védőfelszerelés
- Elletés, fiaztatás eszközei
- Építőipari kisgépek
- Épületkarbantartás szerszámai, eszközei
- Gépi fejés berendezései
- Gépkarbantartás szerszámai, eszközei
- Gyümölcskertészet kisgépei, eszközei
- Istállók, ólak berendezései
- Kertészeti kéziszerszámok
- Kéziszerszámok
- Ló, szarvasmarha, sertés, juh ápolás és gondozás eszközei
- Mérlegek
- Mérőeszközök
- Meteorológiai mérőeszközök
- Munkabiztonsági berendezések
- Növényápolási eszközök
- Növényház, fóliasátor
- Növényvédelem gépei, eszközei
- Öntözőberendezések
- Szerelőszerszámok
- Szőlészeti kisgépek
- Takarmány előkészítés, kiosztás gépei, eszközei
- Talajművelő eszközök, erő- és munkagépek
- Talajvizsgálati eszközök, műszerek
- Terménytárolás gépei, eszközei
- Tojáskezelés eszközei, berendezései
- Villanypásztor berendezés és tartozékai

10.6. Részszakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**

1	Alkalmazza a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelem szabályait.	Ismeri az ágazathoz kötődő munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi alapelveket.	Szabálykövető a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelem területén.	Utasítás alapján az adott mezőgazdasági tevékenységhez szükséges védőfelszereléseket használja.
2	Elvégzi az istállómunkákat, fenntartja az istállórendet.	Ismeri az istállómunkák eszközeit. Ismeri a gazdasági állatok takarmányozási alapelveit.	Az istállómunkákat precízen, pontosan, körültekintően végzi, együttműködő és szabálykövető. A keletkező hulladékot megfelelően, környezettudatos módon kezeli.	Másokkal együttműködve megítéli az egyes egyedek eltérő igényeit.
3	Felismeri a gazdasági állatok ivarzását. Közreműködik a pároztatásban, a termékenyítésben.	Ismeri az ivarzás jellemző tüneteit, a pároztatás és a mesterséges termékenyítés menetét.	Elővigyázatos, törekszik a munkavégzés során a környezet- és munkabiztonsági szabályok betartására.	Instrukciók alapján közreműködik a szaporítási folyamatokban.
4	Segítséget nyújt az ellésnél, gondozza az újszülött állatot.	Ismeri az ellés jeleit, a teendőket az újszülöttel és az anyaállattal.	Szem előtt tartja, elfogadja a szakmaetikai elveket.	Végzi az újszülött állatok gondozását, vezetői irányítás mellett.
5	Terméket értékesít, bizonylatot állít ki (számla, nyugta).	Ismeri a számla, nyugta, bizonylatok kötelező elemeit.	Precíz az adminisztrációs feladatok elvégzésében.	Felelős a termékértékesítési dokumentumok tartalmáért.
6	Terményt szállít, szállítólevelet, átvételi dokumentációt tölt ki kézzel és internetes rendszer használatával.	Ismeri a mezőgazdasági termékek szállítási, adminisztrációs feladatait, az elektronikus rendszer kezelését.	A dokumentációkat, nyomtatványokat precízen, pontosan tölti ki, ellenőrzi a leírtakat.	Felelősséggel tartozik az áruk átvételéért.
7	Fertőtlenítő oldatot készít, utasítás szerint használja.	Ismeri a fertőtlenítés szabályait, az alapvető eljárásokat.	Együttműködik a munka-védelemért, a környezetért felelős szakértőkkel, és számára is fontos a fenntartható környezet, amelynek	Felelősséget vállal az oldat előírt %os értékére.

			megőrzésére és létrehozására törekszik munkája során.	
8	Takarmányt előkészít, elvégzi az állatok napi takarmányozását, megvizsgálja az etető- és itató berendezéseket.	Ismeri a takarmány előkészítési technológiákat, az abrak-keverékek felhasználását.	Szabályszerűen, pontosan végzi a takarmányok előkészítését, kiosztását. A keletkező hulladékot környezettudatos módon kezeli.	Tisztában van a gondozó egyéni felelősségével, az állatok takarmányozása, valamint az etető-itató berendezések karbantartása során.

9	Elvégzi az adott állat speciális napi ápolási feladatait.	Ismeri a szarvasmarha, sertés, juh, ló, baromfi ápolási feladatai.	Elkötelezett a felelős állattenyésztés iránt.	Mindig azonos időben, felelősen gondozza az állatokat.
10	Kipróbálja a világítást, a fűtőberendezést, megméri az istálló hőmérsékletét.	Ismeri az optimális istálló hőmérsékletet és a szabályozás lehetőségeit.	Törekszik az állatok számára legkedvezőbb környezeti értékek betartására. Fontos számára a költség- és energiahatékony feladatvégzés.	Figyeli az állatok napi viselkedését, az eltérő, szokatlan mozgást, fekvést, étvágyat jelenti a vezetésnek.
11	Gépi fejést végez a higiéniai előírások szerint, tisztít, karbantart.	Ismeri a fejés előtti és utáni teendőket.	Szigorúan betartja a higiéniai előírásokat a fejés közben és a gépek tisztítása során.	Betartja a fejés időpontjára vonatkozó előírásokat.
12	Előkészíti a fiaztató kutricát, a szükséges eszközöket.	Ismeri sertéstartás jellemzőit, az ellető kutrica berendezését.	Betartja az állategészségügyi előírásokat.	Felelősen végzi az eszközök, a fiaztató előkészítését.
13	Elvégzi a talajmunkákat, kezeli a gépeket, előkészíti a magágyat.	Ismeri a talajművelés fogalmát, célját, alapműveleteit, eszközeit.	Elkötelezett a növénytermesztés, a gondos talajművelés iránt.	Felelősséget vállal a talajmunkák során a talaj jó előkészítéséért.

14	Gondoskodik a vetőmagvak tárolásáról, előkészíti vetésre.	Ismeri a vetőmagvak tulajdonságait, előkészítését, a vetés módját, idejét.	Lelkiismeretesen figyeli, méri a vető-magvak tárolásához előírt környezeti tényezőket.	Vezetői útmutatással végzi az előírt technológia szerint a vetőmagvak előkészítését.
15	Elvégzi a talaj-előkészítést, a vetést, a nö-vények ápolását, gondozását.	Ismeri a talaj-előkészítő, a vető-, ül-tető- és talajápoló gépek kezelését.	Törekszik a biztonságos és környezet-óvó munkavégzésre a talajmunkák, a vetés és a növények ápolása közben.	Folyamatosan ellenőrzi a talaj-előkészítést, a vetési munkák pontos elvégzését, valamint a növények fejlődését.
16	Betakarítja a terményt, tárolóhelyre szállítja, méri a nedvesség-tartalmát, tisztaságát.	Ismeri a gabonafélék, a hüvelyes, gyökér- és gumós, az ipari, a szálas- és takarmány-növények jellemzőit.	Együttműködik a közösen végzendő, egymásra épülő feladatok elvégzésében.	Ellenőrzi, figyelemmel kíséri a termények szállítási útvonalát.
17	Védekezik a gyomnövények kártétele ellen.	Ismeri a gyomnövények biológiai és alaktani tulajdonságait.	Belátja, hogy a mechanikai nö-vényápolás (kultivátor) hatásos gyomtalanítási eljá-rás. Nyitott a környezetbarát megoldások megismerésére és alkalmazására.	Felelős a gyomtalanítás/ gyomirtás elvégzéséért.
18	Működteti az öntözőberendezéseket.	Ismeri az öntözési lehetőségeket.	Elkötelezett a víztakarékos csepegtető öntözéses eljárás iránt.	Önállóan kezeli az öntözőberendezéseket.
19	Elvégzi a lucerna, a gyep telepítési, gondozási, betakarítási munkáit.	Ismeri a lucerna termesztési feladatait, a gyepet alkotó növényeket.	Igényli és megvalósítja a gondos, felelős és fenntartható munkavégzést a lucerna telepítési, gondozási és betakarítási munkáknál.	Felelős a gazdasági állatok takarmány-ellátásáért.
20	Végzi a palántanevelést, vet, tűzdel, öntöz, gondozza a növényeket.	Ismeri a zöldségtermesztés jelentőségét, a különböző zöldségnövényeket.	Belátja az egyes növényekre előírt szakmai technológiai előírások fontosságát.	Önállóan végzi a palántanevelés feladatait.
21	Gondozza a zöldségnövényeket,	Rendelkezik a zöldségnövények ter-	Betartja és betartatja a higiénia és az élelmiszer-	Felelősséget érez az eredményes zöldségtermeszté-

	begyűjt, tisztít, csomagol, értékesít.	mesztésének ismereteivel.	egészségügyi előírásokat.	sért.
22	Végzi a gyümölcsös aktuális munkálatait, betakarítja a terményt, értékesít.	Ismeri a gyümölcsös gondozását, a szedés, válogatás, értékesítés feladatait.	Elkötelezett a zöldségtermesztésért és annak fejlesztéséért, különösen a minimális vegyszerhasználat vagy a biotermesztés irányában.	Együttműködik más termelőkkel az időszerű ápolási, a növényvédelmi és a betakarítási munkákban.
23	Mezőgazdasági munkát végez, kezeli az elektromos kerti munkagépeket.	Ismeri az elektromos berendezések kezelését, karbantartását.	Vigyáz a környezetben dolgozók testi épségére, a gépek, vezetékek állapotára.	Felelős az elektromos gépek és vezetékek használatával kapcsolatos előírások betartásáért.
24	Elvégzi indulás előtt a mezőgazdasági erő- és munkagépek napi karbantartását.	Ismeri a mezőgazdasági erő- és munkagépek felépítését, kezelőszerveit.	Szigorúan betartja a közlekedésbiztonsági előírásokat.	Felelős a környezet tisztántartásáért, az általa gondozott gépek állapotáért.

10.7. A részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

10.7.1. Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése. A szakmai vizsga megkezdésének előfeltétele a T járműkategóriára korlátozás nélkül, vagy B járműkategóriára érvényes vezetői engedély megléte.

10.7.2. **Projektfeladat**

10.7.2.1. A vizsgatevékenység megnevezése: **Aranykalászos gazda projektfeladat**

10.7.2.2. A vizsgatevékenység leírása: Gyakorlati vizsgamunka végzése

A vizsgázó állattenyésztési, növénytermesztési és gépüzemeltetési feladatokat végez el, az akkreditált vizsgaközpont által meghatározottak szerint. A munkafeladatokat úgy kell összeállítani, hogy a három kérdéskör egy tétellapon szerepeljen, valamennyi kiadott elvégzendő feladatcsoport összességében azonos nehézségű legyen, és megközelítőleg azonos időtartamot vegyen igénybe a munkafeladatok elvégzése.

Az akkreditált vizsgaközpont készíti el az egyes vizsgarészek munkafeladatait.

A gyakorlati vizsgamunka minden vizsgázó számára négy vizsgarészből áll:

A) feladattípus: állattartás, állattenyésztés
B) feladattípus: növénytermesztés, kertészet
C) feladattípus: gépüzemeltetés
D) feladattípus: szakmai beszélgetés

A vizsgarészek elvégzésének folyamata:

A gyakorlati vizsgamunka végrehajtása közben vagy a munka befejezése után a vizsgabizottság az adott tevékenységgel kapcsolatos beszélgetést folytat a vizsgázóval. Kérdéseket tesz fel, amelyek érintik a növények, állatok felismerésének, a tartás, illetve a termesztéstechnológia, a használatos munkaeszközök, gépek, az előállított termékek felhasználásának, értékesítésének, a munka egészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét, valamint a növények, állatok, magvak, eszközök, gépelemek felismerésével kapcsolatos ismereteket is.

A gyakorlati vizsgamunka feladatait az akkreditált vizsgaközpont jelöli ki, készíti el az értékelőlapokat. Valamennyi feladattípus tartalmazzon végrehajtandó és felismerési feladatot, amelyeket komplex feladatban kell előkészíteni. A felismerési feladat a gyakorlati feladatoktól nem választható el.

A) feladattípus: állattartási, állattenyésztési feladatok végrehajtása

Az állattartás, az állatápolás napi és időszakos munkáinak elvégzése: takarmányok érzékszervi vizsgálata, takarmány-előkészítés, takarmánykiosztás, itatás, kitrágyázás, állatápolás, legeltetés, trágyakezelés, takarítás, fertőtlenítés, alapvető vizsgálatok elvégzése, tejvizsgálat, küllemi bírálat, méretfelvétel, a takarmány és alom érzékszervi minősítése, termésbecslés, számla kiállítása az állattenyésztésben, alkalmazott alapbizonylatok, nyilvántartások kitöltése.

B) feladattípus: növénytermesztési, kertészeti feladatok végrehajtása

A szántóföldi növénytermesztés és a kertészeti termesztés napi és idősza-kos feladatainak elvégzése: alapvető vizsgálatok elvégzése, talajvizsgálatok, vetőmagvizsgálat, vetőmagszükséglet, egyszerű növénytermesztési munkák végzése, számla kiállítása, a mezőgazdasági termelésben alkalmazott alapbizonylatok, nyilvántartások kitöltése, kertészeti munkafolyamatok elvégzése, talajelőkészítés magvetéshez, magvetés szabadföldbe, magvetés szaporító ládába/tálcába, palántázás, vegetatív szaporítás, ültetőgödör kiásása, ültetés, öntözés, metszés, gyümölcsbetakarítás, osztályozás, minősítés, tárolás, csomagolás, szőlőművelés és -metszés.

C) feladattípus: gépüzemeltetési feladatok végrehajtása A növénytermesztésben és az állattartásban alkalmazott erő- és munkagépek, berendezések üzemeltetése, karbantartása, munkájuk ellenőrzése, beállítása, egyszerűbb karbantartási feladatok végrehajtása: mezőgazdasági erőgépek, talajművelés gépei, tápanyag-visszapótlás gépei, vetés, ültetés, palántázás gépei, növényápolás gépei, betakarítás gépei, kertészeti kisgépek, kerti traktorok, talajfertőtlenítő gépek, metszőollók, gyümölcsbetakarítás és manipulálás gépei, gyümölcsök tárolásának berendezései, termesztőberendezések fűtőberendezései és a szellőztetés, öntözőberendezések, takarmány-előkészítés gépei, itatás, trágyaeltávolítás, fejés, tejkezelés gépesítése, tojásgyűjtés és –kezelés eszközei, keltetőgépek, nyírás eszközei, állattartó épületek klímaszabályozása, mosás és fertőtlenítés gépei, elektromos kerítések, mérlegelés, állatszállítás eszközei.

D) feladattípus: szakmai beszélgetés

A vizsgabizottság kérdései a végzett munkával kapcsolatos tevékenységre, a növények, állatok, használt munkaeszközök ismereteire terjedjenek ki. A vizsgázó által adott válaszokat összefoglalóan kell értékelni, a három feladat elvégzése után. 10.7.2.3. A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 180 perc.

Ebből a szakmai beszélgetés időtartama: maximum 20 perc.

10.7.3. A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100%.

10.7.4. A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

− munkavégzés előtti feladatok: munkaterület kijelölése, gépek, eszközök, szerszámok előkészítése, a biztonságos munkatevékenység feltételeinek ellenőrzése,
− az állatokkal történő bánásmód,
− a gépek munka előtti ellenőrzése (műszaki, biztonsági, munkavédelmi kérdések),
− precíz, gondos munkavégzés,
− a szükséges lexikális felkészültség alkalmazása, − összbenyomás, beszédkészség, hozzáállás.

Az A), B) és C) feladattípus esetében az értékelés súlyaránya: 30% - 30% - 30%.

A szakmai beszélgetés értékelési súlyaránya: 10%

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarész esetén a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

10.8. A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: -

10.9. A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- bizonylatok, gépkönyvek
- irodahelyiség, eszközök (számítógép, nyomtató, telefon stb.)
- mintavétel eszközei, egyéni védőfelszerelések
- elsősegélynyújtó-felszerelések
- állatápolás eszközei
- baromfi, juh, ló, sertés, szarvasmarha istálló állatokkal
- baromfi ápolás és gondozás eszközei, tojáskezelés eszközei
- juh, ló, sertés, szarvasmarha ápolás és gondozás eszközei
- terménytárolás és kezelés eszközei
- földterület a gépbeállítási és gépüzemelési gyakorlathoz
- termesztő berendezések, fóliák
- gyümölcsös
- univerzális mezőgazdasági erőgépek és pótkocsik
- talajművelő eszközök, talajművelés munkagépei
- vető-, ültető- és palántázó gépek
- fűkasza, rendsodró, szárzúzó, silózógép, bálázógép
- öntözőberendezések
- arató-cséplőgép
- kertészeti kisgépek

- takarmány előkészítés, kiosztás gépei, eszközei
- takarmánytárolás eszközei, gépei
- gépüzemeltetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok
- kézi és gépi anyagmozgatás eszközei

10.10. A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

10.11. A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályozás: Segédeszköz nem használható.

11. Részszakma

11.1. Részszakma alapadatai

11.1.1. A részszakma megnevezése: **Mezőgazdasági munkás**

11.1.2. A részszakma órakerete: 240 – 360 óra

11.1.3. A részszakma besorolása az Európai Képesítési Keretrendszer szerint: 2

11.1.4. A részszakma besorolása a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint: 2

11.1.5. A részszakma besorolása a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 2

11.2. A részszakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

A Mezőgazdasági munkás általános, alapvető mezőgazdasági szakismerettel, a mezőgazdasági munkák végzéséhez szükséges, fizikai és gyakorlati felkészültséggel rendelkező szakember, aki irányítás alatt képes a szakszerű munkafeladatok ellátására, az egyszerű mezőgazdasági munkák végzésére. A részszakmával rendelkező földmunkát, talajelőkészítést, talajmunkát, vetést, palántázást, ültetést, növényápolást végez, ellátja a talaj termőképességének fenntartásával kapcsolatos feladatokat, betakarítja, válogatja, tisztítja, tárolásra előkészíti, tartósítja, tárolja az élelmiszer- és takarmány céljára termesztett növényt, elvégez gyümölcs-, szőlő- és zöldségtermesztési alapfeladatokat, irányítás mellett állatot gondoz, takarmányoz, elláthat tartástechnológiai feladatokat, gépet, épületet, építményt karbantart, egyszerű javításokat végez, betartja, a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírásokat, a személyi és élelmiszerhigiéniai követelményeket, előírásokat. Szakmai irányítás mellett részt vesz a szántóföldi és kertészeti (gyümölcs, zöldség, szőlő) növények termelésével, gazdasági állatok tartásával és tenyésztésével, értékesítésével kapcsolatos feladatok megvalósításában, elvégzi a számára megjelölt egyszerű vagy idényjellegű mezőgazdasági munkafeladatokat.

11.3. A részszakma legjellemzőbb FEOR száma

Részszakma megnevezése	**FEORszám**	**FEOR megnevezése**	**Részszakmával betölthető munkakör(ök)**
Mezőgazdasági munkás	6111	Szántóföldinövény-termesztő	Kísérleti gazdasági növényápoló
	6113	Zöldségtermesztő	a foglalkozás valamennyi munkaköre
	6114	Szőlő-, gyümölcstermesztő	a foglalkozás valamennyi munkaköre
	6130	Vegyes profilú gazdálkodó	Állat- és növénytermesztő
			Őstermelő
	9331	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	Kaszáló
			Kazalozó
			Mezőgazdasági napszámos
			Mezőgazdasági segédmunkás

11.4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

11.4.1. Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése

11.4.2. Alkalmassági követelmények

11.4.2.1. Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

11.4.2.2. Pályaalkalmassági vizsgálat: -

11.5. Eszközjegyzék a részszakmákra

- Állatjelölő eszközök
- Elletés, fiaztatás eszközei
- Anyaállat és újszülött ápolásához szükséges eszközök
- Mérlegek
- Ló, szarvasmarha, sertés, juh ápolás és gondozás eszközei
- Gépi fejés berendezései
- Tojáskezelés eszközei, berendezései
- Takarmány előkészítés, kiosztás gépei, eszközei
- Terménytárolás gépei, eszközei
- Istállók, ólak berendezései
- Villanypásztor berendezés és tartozékai
- Talajvizsgálati eszközök, műszerek
- Meteorológiai mérőeszközök
- Talajművelő eszközök, erő- és munkagépek
- Öntözőberendezések
- Növényápolási eszközök
- Növényvédelem gépei, eszközei
- Gépkarbantartás szerszámai, eszközei
- Kéziszerszámok
- Szerelőszerszámok
- Építőipari kisgépek
- Mérőeszközök
- Növényház, fóliasátor
- Kertészeti kéziszerszámok
- Szőlészeti kisgépek
- Kertészet kisgépek, eszközei
- Épület karbantartás szerszámai, eszközei
- Egyéni védőfelszerelés
- Munkabiztonsági berendezések

11.6. Részszakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**

1	Alkalmazza a munka, tűz-, baleset- és környezetvédelem, a higiénia szabályait.	Ismeri az munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi, higiéniai alapelveket.	Alkalmazza a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelem, a higiénia szabályait.	Önállóan használja a kiadott munkatevékenység végzéséhez szükséges védőfelszereléseket
2	Elvégzi az előírt istállómunkákat.	Ismeri az istállómunkák eszközeit.	Pontosan végzi az istállómunkákat, körültekintő az állatok takarmányozásánál. Tudja és elfogadja, hogy az állat érző lény, és ennek megfelelően bánik vele. Fontos számára a költség- és energiahatékony feladatvégzés.	Felelősen végzi az etetést, hogy az előírt, szükséges takarmányadagot kapják az állatok.
3	Értesíti a vezetőjét, ha különlegesen viselkedő állatot észlel.	Ismeri az egészséges és a beteg állat viselkedési szokásait.	Törekszik a közös munkára az állatok ellátása, gondozása terén, igényli a tapasztaltabb munkatársak segítségét.	Figyeli az állatok viselkedését, étkezését, étvágyát, értesíti a vezetőt a feltűnő esetről.
4	Segítséget nyújt az ellésnél, a gondozásnál.	Ismeri az ellés jeleit, a szükséges eszközöket, feladatokat.	Szigorúan betartja a higiéniai előírásokat.	A vezető, állatorvos irányításával végzi a rábízott feladatokat.
5	Kitölti a jelenléti íveket, a munkanaplót.	Ismeri a munkanaplót, a kitöltés szabályait.	Pontosan végzi a jelenléti ívek, munkanaplók kitöltését, törekedve az ökológiai lábnyom csökkentésére.	Felelősséggel tartozik a jelenléti ívek szabályos kitöltéséért.
6	Átveszi, átadja a szállított anyagokat, termékeket.	Ismeri az átvétel szabályait, a dokumentáció kitöltését.	Ellenőrzi a szállított termékek mennyiségét, minőségét.	Felelős az áruátvételért, -átadásért (mennyiség, minőség).
7	Elvégzi az állatok napi takarmányozását.	Ismeri a takarmányokat, megvizsgálja azok minőségét.	Pontosan betartja az egyedenként előírt mennyiség kijuttatását.	Tisztában van felelősségével, hogy az előírt mennyiség időben kerüljön az állatok elé.

8	Elvégzi a talajmunkákat, vetőágyat készít.	Ismeri a talajművelés feladatait, a magágykészítés eszközeit.	Elkötelezett a növénytermesztés, a talajművelési munkák pontos, környezettudatos végzése iránt.	Önállóan végzi a vezetők által előírt/kiadott talajmunkákat.
9	A munkagépkezelő irányításával végzi talajápoló, vető, ültető gépek karbantartását (tisztítás, feltöltés, beállítás, kezelés).	Ismeri a talajápoló-, vető- és ültetőgépek felépítését, beállítását, kezelését.	Törekszik a biztonságos és környezettudatos, precíz munkavégzésre, ellenőrzi a talajápoló-, vető és ültetőgépek beállítását.	Önálló felelősséggel figyeli a gép folyamatos munkáját, ellenőrzi a beállított értékeket.

10	A munkagépkezelő irányításával végzi szerves- és műtrágyaszóró, ültető gépek karbantartását (tisztítás, feltöltés, beállítás, kezelés).	Ismeri a szerves- és műtrágyaszóró gépek felépítését, beállítását, kezelését.	Igyekszik a gépek pontos beállítására, melyek fontosságát a termelési eredmények mutatják.	Folyamatosan ellenőrzi a szórás egyenletességét.
11	Védekezik a gyomnövények kártétele ellen.	Ismeri a gyomnövények jellemzőit, kártételüket.	Elkötelezett a mechanikai gyomirtás iránt és igyekszik csökkenteni a kémiai gyomirtó szerek használatát.	Felelős a gyomnövények elleni védekezés hatékonyságáért.
12	Részt vesz a betakarítás, szállítás, tárolás, értékesítés munkafolyamataiban, vezetői irányítással.	Ismeri a különböző szántóföldi és kertészeti növényeket, a tárolt termények, azok hivatalos és a köznyelvben használt neveit.	Együttműködik az egymásra épülő közös feladatok végrehajtásában (szállítás, rakodás, betakarítás), segíti az időben történő betárolást.	Figyeli és ellenőrzi a munka- és értékbiztonságot, a beszállítási útvonal forgalmát, az időjárás változásait.
13	Részt vesz a gyep, a lucerna telepítési, gondozási munkálataiban.	Ismeri a lucerna, a gyep jellemzőit, a gondozási feladatokat.	Igényli és megvalósítja a gondos, felelős, fenntartható munkavégzést a lucerna te-	Irányítás mellett felelős a gazdasági állatok takarmányellátásának biztosításáért.

			lepítési, gondozási és betakarítási munkáknál.	
14	Előkészíti a palántaneveléshez szükséges talajt, eszközöket, irányítás mellett részt vesz a palántanevelési folyamatokban.	Felismeri a talajokat, magokat, a használt eszközöket, a leggyakrabban használt palántákat.	Ügyel a tisztaságra, a környezet rendjére a talajelőkészítésnél és a palántanevelés minden szakaszában.	Felelős a palántanevelésben használt szerszámok, eszközök műszaki állapotáért, a környezet tisztaságáért. rendjéért.
15	Részt vesz a zöldségnövények termesztésében, gondozásában, betakarításában.	Ismeri a vetés, ápolás, betakarítás legfontosabb feladatait.	Elkötelezett a zöldségtermesztés fejlesztéséért, különösen a minimális vegyszerhasználat vagy a biotermesztés irányában.	Felelősséget érez a megtermelt áruk minőségéért.
16	Részt vesz gyümölcs- és szőlőtermesztés gondozási, ápolási, betakarítási feladataiban.	Ismeri az ültetvények gondozását, az osztályozás, csomagolás, tárolás feladatait.	Érdeklődik a gyümölcs- és szőlőtermesztés iránt. Igyekszik környezettudatos termesztési módszereket megismerni.	Elfogadja és betartja az élelmiszer-egészségügyi és -higiéniai előírásokat
17	Mezőgazdasági munkát végez elektromos és belső égésű kertészeti munkagéppel, kezeli a kéziszerszámokat.	Ismeri a villamos áram élettani hatását, balesetveszélyes jellegét.	Elővigyázatosan végzi munkáját, a környezetben dolgozók figyelmét felhívja a balesetveszélyre.	Felelősséget vállal a villamos áram használata közben, a vezetékek, gépek hibátlan állapotáért.
18	A traktorvezető irányítása mellett részt vesz a mezőgazdasági erő- és munkagépek tisztításában, karbantartásában, beállításában.	Ismeri a traktorok és a mezőgazdasági munkagépek felépítését, feladatát, munkáját, a karbantartáshoz szükséges eszközöket, anyagokat.	Gondoskodik a környezet tisztántartásáról, rendjéről, betartja a gépekre és a környezetre vonatkozó utasításokat.	Felelős a csúszásveszély kialakulásának megakadályozásáért, elhárításáért, folyamatosan ellenőrzi a munkaterületet.

19	Tisztítja, kezeli az állattartó telepek műszaki berendezéseit, vezetői irányítás mellett.	Ismeri az állattartó telepek, épületek, berendezések feladatait, kezelését, karbantartását.	Elfogadja az üzemi elvárásokat, megérti és alkalmazza a környezet rendjére, tisztántartására vonatkozó előírásokat.	Figyelemmel végzi a vezetői utasítások szerint a berendezések, eszközök tisztítását, kezelését.

11.7. A részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

11.7.1. Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

11.7.2. **Projektfeladat**

11.7.2.1. A vizsgatevékenység megnevezése: **Mezőgazdasági munkás projektfeladat**

11.7.2.2. A vizsgatevékenység leírása: Gyakorlati vizsgamunka végzése

A vizsgázó állattartási, növénytermesztési és gépüzemeltetési feladatokat végez el, az akkreditált vizsgaközpont által meghatározottak szerint. A munkafeladatokat úgy kell összeállítani, hogy a három kérdéskör egy tétellapon szerepeljen, valamennyi kiadott elvégzendő feladatcsoport összességében azonos nehézségű legyen, és megközelítőleg azonos időtartamot vegyen igénybe a munkafeladatok elvégzése.

Az akkreditált vizsgaközpont készíti el az egyes vizsgarészek munkafeladatait.

A gyakorlati vizsgamunka minden vizsgázó számára négy vizsgarészből áll:

A) feladattípus: állattartás
B) feladattípus: növénytermesztés, kertészet
C) feladattípus: gépüzemeltetés
D) feladattípus: szakmai beszélgetés

A vizsgarészek elvégzésének folyamata:

A gyakorlati vizsgamunka végrehajtása közben vagy a munka befejezése után a vizsgabizottság az adott tevékenységgel kapcsolatos beszélgetést folytat a vizsgázóval. Kérdéseket tesz fel, amelyek érintik a növények, állatok felismerésének, a tartás, illetve a termesztéstechnológia, a használatos munkaeszközök, gépek, az előállított termékek felhasználásának, értékesítésének, a munkaegészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételek kérdéskörét, valamint a növények, állatok, magvak, eszközök, gépelemek felismerésével kapcsolatos ismereteket is. A gyakorlati vizsgamunka feladatait az akkreditált vizsgaközpont jelöli ki, készíti el az értékelőlapokat. Valamennyi feladattípus tartalmazzon végrehajtandó és felismerési feladatot, amelyeket komplex feladatban kell előkészíteni. A felismerési feladat a gyakorlati feladatoktól nem választható el.

A) feladattípus: állattartási feladatok végrehajtása

Az állattartás, az állatápolás napi és időszakos munkáinak elvégzése: takarmányok érzékszervi vizsgálata, takarmány-előkészítés, takarmánykiosztás, itatás, kitrágyázás, állatápolás, legeltetés, trágyakezelés, takarítás, fertőtlenítés, méretfelvétel, takarmány-, alom-, trágyakészlet kezelése, érzékszervi vizsgálatok, tojások kezelése, nyilvántartások, adatlapok kitöltése, alkalmazott alap bizonylatok, nyilvántartások kitöltése.

B) feladattípus: növénytermesztési, kertészeti feladatok végrehajtása

A szántóföldi növénytermesztés és a kertészeti termesztés napi és időszakos feladatainak elvégzése: egyszerű növénytermesztési munkák végzése, talajművelés, talajjavítás, talajvédelem, talajmintavétel, a növények szaporítása és vetése, növényápolás és öntözés, betakarítás és tartósítás, termények tárolása, kertészeti munkafolyamatok elvégzése, talaj-előkészítés magvetéshez, magvetés szabadföldbe, magvetés szaporító ládába/tálcába, palántázás, vegetatív szaporítás, ültetőgödör kiásása, ültetés, termesztés termesztő-berendezésben, zöldségfélék áruelőkészítése, tisztítás, elsődleges feldolgozás, gyümölcsbetakarítás, osztályozás, tárolás, csomagolás, szőlőművelés, számla kiállítása, a mezőgazdasági termelésben alkalmazott alapbizonylatok, nyilvántartások kitöltése.

C) feladat: gépüzemeltetési feladatok végrehajtása

A szántóföldi növénytermesztésben, a kertészetekben és az állattartásban alkalmazott erő- és munkagépek, berendezések kezelése, munkájuk ellenőrzése, beállítása, egyszerűbb karbantartási feladatok végrehajtása: mezőgazdasági erőgépek, talajművelés gépei, tápanyag-visszapótlás gépei, vetés, ültetés, palántázás gépei, növényápolás gépei, betakarítás gépei, növénytermesztési munkagépek kiszolgálása, öntözőberendezések, rakodás, tárolóhely előkészítése, takarmány-előkészítés gépei, itatás, trágyaeltávolítás, állatápolás gépei, tojásgyűjtés és -kezelés eszközei, nyírás eszközei, állattartó épületek, mosás és fertőtlenítés gépei, elektromos kerítések, mérlegelés, állatszállítás eszközei, növénytermesztési munkagépek kiszolgálása, rakodás, kertészeti kisgépek üzemeltetése, kerti traktorok, metszőollók, talajfertőtlenítő gépek, szellőztető és öntözőberendezések.

D) feladat: szakmai beszélgetés

A vizsgabizottság kérdései a végzett munkával kapcsolatos tevékenységre, a növények, állatok, használt munkaeszközök ismereteire terjedjenek ki. A vizsgázó által adott válaszokat összefoglalóan kell értékelni, a három feladat elvégzése után.

11.7.3. A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 120 perc Ebből a szakmai beszélgetés időtartama: maximum 15 perc

11.7.4. A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100%

11.7.5. A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- munkavégzés előtti feladatok: munkaterület kijelölése, a biztonságos munkatevékenység feltételeinek ellenőrzése,
- az állatokkal történő bánásmód,
- precíz, gondos munkavégzés,
- a szükséges lexikális felkészültség alkalmazása, −

összbenyomás, beszédkészség, hozzáállás.

Az A), B) és C) feladattípus esetében az értékelés súlyaránya: 30% - 30% - 30%. A szakmai beszélgetés értékelési súlyaránya: 10%

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarész esetén a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

11.8. A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: -

11.9. A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- bizonylatok, gépkönyvek
- irodahelyiség, eszközök (számítógép, nyomtató, telefon stb.)
- mintavétel eszközei, egyéni védőfelszerelések
- elsősegélynyújtó-felszerelések
- állatápolás eszközei
- állatjelölő eszközök
- villanypásztor berendezés és tartozékai
- baromfi, juh, ló, sertés, szarvasmarha istálló állatokkal
- baromfi ápolás és gondozás eszközei, tojáskezelés eszközei
- juh, ló, sertés, szarvasmarha ápolás és gondozás eszközei
- terménytárolás és kezelés eszközei
- termesztő berendezések, fóliák
- gyümölcsös
- talajművelő eszközök, talajművelés munkagépei
- vető-, ültető- és palántázógépek
- fűkasza, rendsodró, szárzúzó, silózógép, bálázógép
- öntözőberendezések
- arató-cséplőgép
- kertészeti kisgépek
- takarmány előkészítés, kiosztás gépei, eszközei
- takarmánytárolás eszközei, gépei
- gépüzemeltetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok
- kézi és gépi anyagmozgatás eszközei, emelőgépek
- egyéni védőfelszerelés, munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi felszerelés
- mikrobusz a vizsgahelyszínek közötti szállításhoz

11.10. A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

11.11. A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok: A vizsgán segédeszköz nem használható.

11.12. Egyebek: –

12. Részszakma

12.1. Részszakma alapadatai

12.1.1. A részszakma megnevezése: **Állatgondozó**

12.1.2. A részszakma órakerete: 400 – 600 óra

12.1.3. A részszakma besorolása az Európai Képesítési Keretrendszer szerint: 3

12.1.4. A részszakma besorolása a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint: 3

12.1.5. A részszakma besorolása a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 3

12.2. A részszakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Az Állatgondozó általános állattenyésztési szakismerettel, a mezőgazdasági munkák végzéséhez szükséges, fizikai és gyakorlati felkészültséggel rendelkező szakember, aki irányítás alatt képes munkát végezni. Feladata a gazdasági állatok (szarvasmarha, juh, kecske, sertés, baromfifajok) gondozása, takarmányozása az állathigiéniai, állatjóléti, munka-, tűz- és környezetvédelmi követelmények betartásával. A részszakmával rendelkező képes gondozni az állatokat, tartástechnológiai feladatokat végrehajtani, állatot takarmányozni (etetni, itatni), az állattartás gépeit működtetni, gépet, épületet, építményt karbantartani, egyszerű javítást végezni, a munka-, tűz-, baleset- és munkavédelmi előírásokat betartani. Szakmai irányítás mellett részt vesz a gazdasági állatok tartásával és tenyésztésével, értékesítésével kapcsolatos feladatok megvalósításában, elvégzi a számára megjelölt egyszerű vagy idényjellegű mezőgazdasági munkafeladatokat a gazdasági állatok tartásával és tenyésztésével, értékesítésével kapcsolatban.

12.3. A részszakma legjellemzőbb FEOR száma

Részszakma megnevezése	**FEORszám**	**FEOR megnevezése**	**Részszakmával betölthető munkakör(ök)**
Állatgondozó	6121	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	Báránygondozó
			Borjúgondozó
			Hízósertés-gondozó
			Juhgondozó
			Kocagondozó
			Malacnevelő
			Sertésgondozó
			Sertéshízlaló
			Sertésnevelő
			Süldőnevelő
			Szarvasmarha-gondozó
			Szarvasmarha-telepi gondozó
			Tehenész, tehéngondozó
			Tehenészeti állatgondozó
			Tenyészbika-gondozó
			Tenyészkosgondozó
	6122	Baromfitartó és -tenyésztő	Baromfigondozó
			Bértömő
			Csibenevelő
			Csirkegondozó
			Pulykagondozó
			Tyúkgondozó
			Kacsagondozó
			Állatgondozó (libatelepi)
			Baromfitartó és -tenyésztő

			Csirketenyésztő
			Libahizlaló, libatömő
			Pulykatenyésztő
			Növendékbaromfi-gondozó
	6130	Vegyes profilú gazdálkodó	Állat- és növénytermesztő
			Őstermelő
	9331	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	Csordás, gulyás, pásztor
			Disznópásztor, kondás
			Gulyás
			Juhász
			Sertésetető
			Sertéstelepi segédmunkás
			Szarvasmarha-legeltető

12.4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

12.4.1. Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése

12.4.2. Alkalmassági követelmények

12.4.2.1. Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

12.4.2.2. Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

12.5. Eszközjegyzék a részszakmákra

- Etető-, itató-berendezések
- Takarmány-előkészítő, -keverő és -kiosztó gépek, eszközök
- Takarító-, fertőtlenítő eszközök
- Almozás eszközei, berendezései
- Állatjelölő eszközök
- Elletés, fiaztatás eszközei
- Anyaállat és újszülött ápolásához szükséges eszközök
- Mérlegek
- Baromfi, ló, szarvasmarha, sertés, juh tartására alkalmas épület, istálló, ól
- Ló, szarvasmarha, sertés, juh, baromfi ápolás és gondozás eszközei
- Villanypásztor berendezés és tartozékai
- Gépkarbantartás szerszámai, eszközei
- Kéziszerszámok
- Szerelőszerszámok
- Építőipari kisgépek
- Egyéni védőfelszerelés
- Munkabiztonsági berendezések

12.6. Részszakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**

1	Alkalmazza a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelem, a higiénia szabályait.	Ismeri az munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi, higiéniai alapelveket.	Szabálykövető a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelem, a higiénia területén.	Utasítás alapján a tevékenységhez szükséges védőfelszereléseket használja.
2	Elvégzi az előírt istállómunkákat.	Ismeri az istállómunkák feladatait, eszközeit, az állatok takarmányozásának alapelveit.	Elkötelezett az állattartás iránt, lelkiismeretes, az etetést, itatást körültekintően végzi, szabálykövető. Tudja és elfogadja, hogy az állat érző lény, és ennek megfelelően bánik vele. A keletkező hulladékot megfelelő módon kezeli.	Megítéli, a kor- és hasznosítási csoportok eltérő igényeit. Ez alapján egyedi takarmányozást valósít meg.
3	Gondoskodik a gazdasági állatok biztonságos elhelyezéséről.	Ismeri a gazdasági állatok környezeti igényeit, a tartási módokat.	Elkötelezett az állatok higiénikus tartásának megvalósításáért.	Dönt az egyedek elhelyezésével kapcsolatban.
4	Szakszerűen elvégzi a gazdasági állatok gondozását.	Ismeri a gazdasági állatok napi és időszakos ápolását.	Értékként tekint az állatokra, empatikus-	Végzi az egészséges és a beteg állatok ápolási feladatait, önállóan vagy munkacsoportban.
5	Értesíti a vezetőjét, ha különlegesen viselkedő állatot észlel.	Ismeri az egészséges és a beteg állat viselkedési szokásait.	Törekszik a közös munkára az állatok ellátása, ápolása és figyelése területén, igényli a tapasztaltabb munkatársak segítségét.	Viselkedésének, tüneteinek megfelelően megítéli az állat állapotát.
6	Felismeri, elkülöníti és gondozza a beteg állatot. Elsősegélyt nyújt.	Ismeri az állatbetegségek jellemző tüneteit és az elsősegélynyújtás szabályait.	Törekszik a közös munkára a beteg állatok gondozása során, igényli a tapasztaltabb munkatársak segítségét.	Ápolja a beteg állatot az állatorvos utasításainak megfelelően.

7	Felismeri a gazdasági állatok ivarzá-sát, közreműködik a pároztatásban.	Ismeri az ivarzás jellemző tüneteit, a pároztatás és a mesterséges megtermékenyít és menetét.	Elővigyázatos, törekszik a pároztatás során az etikai és munkabiztonsági szabályok betartására. Tudja és elfogadja, hogy az állat érző lény, és ennek megfelelően bánik vele.	Instrukciók alapján, részben önállóan részt vesz a szaporítási folyamatokban.

8	Segítséget nyújt az ellésnél.	Ismeri az ellés jeleit, a szükséges eszközöket, feladatokat.	Betartja a higiéniai szabályokat az ellés során, végrehajtja az orvos utasításait.	Az állatorvos irányítása mellett részt vesz az ellés előkészítésében, levezetésében.
9	Gondozza az újszülött állatot.	Ismeri a teendőket az újszülöttel és az anyaállattal.	Elfogadja a szakmaetikai elveket. Törekszik a legnagyobb figyelemmel gondozni az állatokat.	Másokkal együttműködve végzi az újszülött állatok gondozását, vezetői irányítás mellett.
10	Kitölti, aláírja, összesíti a jelenléti íveket, a munkanaplót.	Ismeri a munkanapló kitöltési szabályait.	A munkanaplók kitöltését ellenőrzi, figyeli az állatok napi viselkedését. Az adminisztráció során igyekszik energia- és költséghatékony megoldásokat keresni (például alacsonyabb mértékű papírfelhasználás).	Felelősséggel tartozik a jelenléti ívek szabályos kitöltéséért.
11	Átveszi, átadja a szállított termékeket.	Ismeri az átvétel szabályait, az elismervények, szállítólevelek kitöltését.	A szállított termékek mennyiségét, minőségét ellenőrzi.	Felelősséggel tartozik az áruk átvételéért.
12	Elvégzi az állatok napi takarmányozását.	Felismeri a takarmányokat, minőségüket értékeli.	Ellenőrzi az előírt mennyiség kiadását.	Tisztában van az állatok egészsége és fejlődése szempontjából a takarmányozás fontosságával.

13	Gazdasági állat számára megfelelő fé-rőhelyet alakít ki, állatot megjelöl, nyilvántartásba vesz.	Ismeri az állatok környezeti igé-nyeit, szükségle-teit, a tartási mó-dokat, az ENAR krotália használatát.	Elkötelezett a helyes állattartás iránt, betartja az állatvédelem követelményeit.	Önállóan végzi az állatok szá-mára a megfelelő férőhely kialakítását, felelős az egyedek megjelöléséért, nyil-vántartásba vételért.
14	Fertőtlenítő oldatot készít, és használja a különböző tisztítási, fertőtlenítési feladatokhoz.	Ismeri a fertőtlenítés szabályait, a biológiai, kémiai fertőtlenítési eljárásokat.	Együttműködik a munkavédelemért, a környezetvédelemért felelős szakértőkkel, figyel a környezetvédelmi előírásokra és	Felelősséget vállal az oldat előírt %-os értékére, körültekintően jár el a vegyszerek alkalmazása-

			előtérbe helyezi azokat.	kor, védőeszközt használ.
15	Takarmányt készít, elvégzi az állatok napi, egyedi vagy csoportos takarmányozását, érzék-szervi vizsgálatot folytat.	Ismeri a takarmány-előkészí-tési technológiákat, az abrakke-verékek felhasználását.	Meghatározott időpontokban, sza-bályszerűen, pon-tosa végzi a takarmányok előkészítését, kiosztását.	Alkalmazza az előírt receptúrá-kat, tisztában van egyéni felelősségével a takarmá-nyozás pontosságát tekintve.
16	Kipróbálja a világító-berendezést, a fűtőberendezést, és méri az istálló hőmérsékletét.	Ismeri a világítás hatását a termelésre, az állatok és az istálló hőmérsékletét.	Törekszik az állat számára a legked-vezőbb környezeti feltételek fenntartására.	Képes a fűtő- és a világító-berendezések ellenőrzésére, a hibák önálló javítására.
17	Küllemi bírálatot végez, gondozza, ne-veli és hizlalja az állatokat.	Ismeri a küllemi bírálat célját, feladatát, folyama-tát.	Elfogadja a szakmapolitikai elve-ket, kész a komp-romisszumra a küllemi bírálat során.	Másokkal együttműködve, irányítás mellett végzi, illetve vesz részt a küllemi bírálatban.
18	Felkészíti az állatokat a párosztatásra, ápolja a vemhes állatot.	Ismeri az ivar- és tenyészérettséget, a takarmá-nyozás fontosságát.	Törekszik a közös munkára a telep többi dolgozójával, az állatok zavarta-lan ellátása érdekében.	Az állatorvos, illetve a telepvezető utasításai szerint végzi munkáját.

19	Jelzi a vezetőnek az ellés jeleit és előkészül az ellésre, előkészíti a szükséges eszközöket, ápolja az újszülöttet.	Tisztában van az ellés jeleivel; rendelkezik az eszközök, műszerek, ismeretével, a fertőtlenítéssel és egyéb teendőkkel.	Törekszik az összszehangolt munkára az ellés során, az ellés levezetését irányító szakember (állatorvos) utasításai szerint jár el.	Tudatosan végrehajtja az irányító szakember intézkedéseit az ellés és az újszülött gondozása során.
20	Irányítás mellett részt vesz az állattartó telepek, berendezések tisztításában, kezelésében.	Ismeri az állattartó telepek, épületek, berendezések feladatait, kezelését, szerkezetét.	Elfogadja az üzemi és az állategészségügyi, higiéniai előírásokat.	Másokkal együttműködve végzi a berendezések, eszközök tisztítását, kezelését.
21	Gépi fejést végez a higiéniai előírásoknak megfelelően, végrehajtja a munka után a karbantartást, tisztítást.	Ismeri a fejés előtti és utáni teendőket, a gépek, eszközök használatát, ellenőrzi a fejés és a tejleadás folyamatát.	Törekszik a biztonságos fejésre, a higiénia betartására, és figyeli a gépek állapotát.	A fejést mindig azonos időpontban végzi, szigorúan betartja az állategészségügyi és élelmiszerhigiéniai előírásokat.
22	Ápolja a juhok körmét, gondoskodik az időszakos feladatok végrehajtásáról (fürösztés).	Ismeri az állategészségügyi előírásokat, a mindennapi, és az időszakos feladatokat.	Elkötelezett az állattenyésztés iránt, pontos, precíz munkát végez.	A körmözést a telep tapasztalt munkatársaival együttműködésben végzi.

12.7. Részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

12.7.1. Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

12.7.2. **Projektfeladat**

12.7.2.1. A vizsgatevékenység megnevezése: **Állatgondozó projektfeladat**

12.7.2.2. A vizsgatevékenység, vagy részeinek leírása: Gyakorlati vizsgamunka végzése

A vizsgázó állattartással, takarmányozással, gépüzemeltetéssel és karbantartással összefüggő komplex feladatokat old meg.

Az akkreditált vizsgaközpont készíti elő az egyes vizsgarészek munkafeladatait.

A gyakorlati vizsgamunka minden vizsgázó számára három vizsgarészből áll:

1. Állattartás gyakorlati feladat elvégzése
2. Állattartó telep műszaki berendezéseinek kezelése, karbantartása
3. Szakmai beszélgetés a végzett tevékenységről A vizsgarészek elvégzésének módja és folyamata:

A gyakorlati vizsgamunka végrehajtása közben vagy a munka befejezése után a vizsgabizottság az adott tevékenységgel kapcsolatos beszélgetést folytat a vizsgázóval. Kérdéseket tesz fel, amelyek érintik a tartás, illetve termesztéstechnológia, a használatos munkaeszközök, gépek, előállított termékek felhasználásának, értékesítésének, a munka egészségügyi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét, valamint a növények, állatok, takarmányok, eszközök, gépelemek felismerésével kapcsolatos ismereteket.

A gyakorlati vizsgamunka feladatait az akkreditált vizsgaközpont jelöli ki, készíti el az értékelőlapokat. Valamennyi feladattípus tartalmazzon végrehajtandó és felismerési feladatot, amelyeket komplex feladatban kell előkészíteni. A felismerési feladat a gyakorlati feladatoktól nem választható el.

1.) **feladattípus: Állattenyésztési feladatok végrehajtása** Állattenyésztési feladat gyakorlati végrehajtása: az állattartás, az állatápolás napi és időszakos munkáinak elvégzése: takarmányadag összeállítása, takarmányok érzékszervi vizsgálata, takarmány-előkészítés, takarmánykiosztás, itatás, kitrágyázás, állatápolás, legeltetés, trágyakezelés, takarítás, fertőtlenítés, alapvető vizsgálatok elvégzése, tejvizsgálat, küllemi bírálat, méretfelvétel, takarmány-, alom-, trágyakészlet mennyiségének felmérése, érzékszervi minősítésük, termésbecslés, számla kiállítása az állattenyésztésben, alkalmazott alap- és összesítő bizonylatok, nyilvántartások kitöltése.

2.) **feladattípus: Állattartó telep műszaki berendezéseinek kezelése, karbantartása**

Az állattartásban alkalmazott erő- és munkagépek, berendezések üzemeltetése, karbantartása, munkájuk ellenőrzése, beállítása, egyszerűbb karbantartási feladatok végrehajtása: mezőgazdasági erőgépek, takarmány-előkészítés gépei, etetés, itatás, trágyaeltávolítás, fejés, tejkezelés, állatápolás gépei, tojásgyűjtés és –kezelés eszközei, keltetőgépek, nyírás eszközei, állattartó épületek klímaszabályozása, mosás és fertőtlenítés gépei, elektromos kerítések, mérlegelés, állatszállítás eszközei, járművei, rakodás, állatszállítás eszközei, járművei.

3.) **feladattípus: szakmai beszélgetés a végzett tevékenységről**

A vizsgabizottság kérdései a végzett munkával kapcsolatos tevékenységre, az állatok, a használt munkaeszközök ismereteire terjedjenek ki. A vizsgázó által adott válaszokat összefoglalóan kell értékelni, a két munkafeladat elvégzése után.

12.7.2.3. A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 120 perc Ebből a szakmai beszélgetés időtartama: 15 perc 12.7.3. A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100% 12.7.4. A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- munkavégzés előtti feladatok: munkaterület kijelölése, eszközök, szerszámok előkészítése, a biztonságos munkatevékenység feltételeinek ellenőrzése
- az állatokkal történő bánásmód
  - a használt eszközök munka előtti ellenőrzése (műszaki, biztonsági, munkavédelmi kérdések)

- precíz, gondos munkavégzés

− összbenyomás, beszédkészség, hozzáállás

Az 1.) és 2.) feladattípus esetében az értékelés súlyaránya: 45% - 45%

A 3.) feladattípus esetében az értékelés súlyaránya: 10%

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarész esetén a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

12.8. A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: -

12.9. A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- bizonylatok, gépkönyvek
- irodahelyiség, eszközök (számítógép, nyomtató, telefon stb.)
- egyéni védőfelszerelések, elsősegélynyújtó-felszerelések
- műszerek, mérőeszközök, mintavétel eszközei
- állatápolás eszközei, takarító-, fertőtlenítő eszközök
- baromfi, juh, ló, sertés, szarvasmarha istálló állatokkal
- baromfi ápolás és gondozás eszközei, tojáskezelés eszközei
- juh, ló, sertés, szarvasmarha ápolás és gondozás eszközei
- állatápolás, elletés/fiaztatás, egyedi megjelölés eszközei
- elletés, fiaztatás eszközei
- mérlegek
- etető-, itató-berendezések
- fejés és tejkezelés gépei
- villanypásztor berendezés és tartozékai
- almozás eszközei, berendezései
- anyaállat és újszülött ápolásához szükséges eszközök
- terménytárolás és kezelés eszközei
- takarmány előkészítés, kiosztás gépei, eszközei
- takarmánytárolás eszközei, gépei
- gépüzemeltetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok
- kézi és gépi anyagmozgatás eszközei
- egyéni védőfelszerelés, munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi felszerelés ● mikrobusz a vizsgahelyszínek közötti szállításhoz

12.10. A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

12.11. A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

A vizsgán segédeszköz nem használható

13. Egyebek: -

MEZŐGAZDASÁGI TECHNIKUS SZAKMA

1 A szakma alapadatai

1.1 Az ágazat megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet

1.2 A szakma megnevezése: Mezőgazdasági technikus

1.3 A szakma azonosító száma: 5 0811 17 09

1.4 A szakma szakmairányai: Állattenyésztő, Növénytermesztő

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet

1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: -

1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):

1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 5 éves technikumi oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás
(közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.

1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1. pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.

1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: -, Technikumi oktatásban: 280 óra, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 140 óra.

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

2 A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

2.1 Szakmairány: **Állattenyésztő**

Az állattenyésztő a gazdasági állatfajok tartási és takarmányozási feladatait végzi, végrehajtja az állatjóléti és higiéniai feladatokat, közreműködik a tenyésztési (szaporítási) feladatokban. Gondoskodik az állatjóléti és higiéniai előírások betartásáról, közreműködik a prevenciós feladatokban, a járványvédelmi, az élelmiszerhigiéniai és az egyes hatósági feladatok végrehajtásában, alkalmazza a precíziós állattenyésztés főbb irányelveit. Beállítja, ellenőrzi, karbantartja és üzemelteti az állattenyésztésben használt gépeket, eszközöket, berendezéseket. Gondoskodik a fontosabb gazdasági állatfajok szakszerű, higiénikus elhelyezéséről. Segédkezik az állatorvosnak a szaporodásbiológiai, a járványvédelmi, az élelmiszerhigiéniai feladatok végrehajtásában. Elvégzi a fontosabb állattenyésztési munkák tervezését, szervezését. Állattartó telepek napi adminisztratív feladatait látja el. Irányítja az állattenyésztési termelési feladatokat

ellátó személyeket, csoportokat. Betartja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat, valamint a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat előírásait.

2.2 Szakmairány: **Növénytermesztő**

A növénytermesztő a talaj termőképességének fenntartásával kapcsolatos vizsgálatokat végez, elemző és végrehajtó feladatokat lát el. A növények termesztésének környezeti feltételeit vizsgálja és értékeli, precíziós növénytermesztést alkalmaz. Növénytermesztési munkák tervezését, szervezését végzi. Szervezi a növénytermesztési munkák lebonyolítását a vetés-előkészítéstől a betakarításig, illetve az értékesítésig. A szántóföldi növénykultúrák gazdaságos termesztését végzi, középvezetőként irányítja a termelési folyamatokat. Környezetvédelmi és szakmai szempontokon nyugvó növényvédelmet folytat, irányítja a növényvédelmi tevékenységet. Irányítja a növénytermesztési feladatokat ellátó személyeket, szervezeti egységeket, teljesíti az gazdálkodással kapcsolatos adminisztrációs kötelezettségeket. Beállítja, ellenőrzi, karbantartja és üzemelteti a növénytermesztésben használt gépeket, eszközöket, berendezéseket. Betartja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat, valamint a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat előírásait.

3 <u>A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám</u> 3.1 Szakma szakmairányainak FEOR számai

Szakmairány megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése
Állattenyésztő	6121	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő
	6122	Baromfitartó és -tenyésztő
	6124	Kisállattartó és -tenyésztő
	6130	Vegyes profilú gazdálkodó
	8421	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője
Növénytermesztő	6111	Szántóföldinövény-termesztő
	6130	Vegyes profilú gazdálkodó
	6113	Zöldségtermesztő
	6114	Szőlő-, gyümölcstermesztő
	8421	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője

4 <u>A szakképzésbe történő belépés feltételei</u>

4.1 Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség

4.2 Alkalmassági követelmények

4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat a szakirányú oktatás megkezdése előtt: szükséges Járművezetéshez szükséges egészségügyi alkalmasság

5 <u>A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek</u>

5.1 Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

- számítógép internet kapcsolattal
- projektor

- interaktív tábla
- talajvizsgálati eszközök
- talajművelési eszközök
- meteorológiai mérőeszközök
- digitális kamerával felszerelt drón
- mikroszkóp
- állat- vagy növényállomány
- hagyományos és digitális távmérő eszközök
- erőgép vagy gépjármű, illetve kertészeti vagy erdészeti motoros kisgépek

5.2 Eszközjegyzék **Állattenyésztő** szakmairányra

- állategészségügyi vizsgáló műszerek, állatgyógyászati eszközök
- anyaállat és újszülött ápolásához szükséges eszközök
- állatápolás, elletés/fiaztatás, egyedi megjelölés eszközei
- baromfi istálló állatokkal, ápolás és gondozás, tojáskezelés eszközei, berendezései
- bálázógép és/vagy fóliázó gép
- bizonylatok, gépkönyvek, nyilvántartások
- fejés és tejkezelés gépei
- földterület a gépbeállítási és gépüzemelési gyakorlathoz
- gépüzemeltetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok
- háti-, szántóföldi- és kertészeti permetezőgép
- hídmérleg
- juh-, ló-, sertés- és szarvasmarha istálló állatokkal, műszaki felszereléssel, ápolás és gondozás eszközei
- kertészeti kisgépek
- kézi és gépi anyagmozgatás eszközei, emelőgépek
- legelő, karám és berendezései
- vetőgép, szemenkéntvető gép
- növényház, fóliasátor, zöldségeskert
- pótkocsik, mezőgazdasági rakodógépek
- szakirodalom (könyvek, folyóiratok, prospektusok, kezelési-karbantartási utasítások stb.)
- szálastakarmány betakarítás eszközei, gépei
- szántóföldi univerzális mezőgazdasági erőgépek
- szerves- és műtrágyaszóró gépek, trágyakihordás eszközei
- szőlő- és gyümölcsültetvény
- takarmány előkészítés, kiosztás gépei, eszközei, anyagai
- talajművelő eszközök, talajművelés munkagépei (ekék, váltvaforgató ekék, kombinátorok, kultivátorok, talajmarók, tárcsák, boronák és hengerek, kombinátorok, altalajlazítók, simítók)
- támrendszer ültetvények létesítéséhez
- takarmánytárolás eszközei, gépei, terménszárító, terménytárolás és kezelés gépei
- villanypásztor berendezés és tartozékai
- drón, kamera
- GNSS helymeghatározó rendszer

5.3 Eszközjegyzék **Növénytermesztő** szakmairányra

- állategészségügyi vizsgáló műszerek, állatgyógyászati eszközök
- anyaállat és újszülött ápolásához szükséges eszközök
- állatápolás, elletés/fiaztatás, egyedi megjelölés eszközei
- arató-, cséplőgép
- baromfi istálló állatokkal, ápolás és gondozás eszközei
- bálázógép és/vagy fóliázó gép
- bizonylatok, gépkönyvek, nyilvántartások
- földterület a gépbeállítási és gépüzemelési gyakorlathoz
- gépüzemeltetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok
- háti-, szántóföldi- és kertészeti permetezőgép
- hídmérleg
- juh-, ló-, sertés- és szarvasmarha istálló állatokkal, műszaki felszereléssel, ápolás és gondozás eszközei
- kertészeti kisgépek
- kézi és gépi anyagmozgatás eszközei, emelőgépek
- magtisztító- és csávázó gépek
- vetőgép, szemenkéntvető gép
- növényvédelmi eszközök, anyagok, növényvédőszer-, műtrágya-, anyag- és eszközraktár
- növényház, fóliasátor, zöldségeskert
- növényvédelem gépei, eszközei
- pótkocsik, mezőgazdasági rakodógépek
- szakirodalom (könyvek, folyóiratok, prospektusok, kezelési-karbantartási utasítások stb.)
- szálastakarmány betakarítás eszközei, gépei
- szántóföldi univerzális mezőgazdasági erőgépek
- szerves- és műtrágyaszóró gépek, trágyakihordás eszközei
- szőlő- és gyümölcsültetvény
- takarmány előkészítés, kiosztás gépei, eszközei, anyagai
- talajművelő eszközök, talajművelés munkagépei (ekék, váltvaforgató ekék, kombinátorok, kultivátorok, talajmarók, tárcsák, boronák és hengerek, kombinátorok, altalajlazítók, simítók),
- támrendszer ültetvények létesítéséhez
- takarmánytárolás eszközei, gépei, terményszárító, terménytárolás és kezelés gépei
- ültető-, palántázógépek
- drón, kamera
- GNSS helymeghatározó rendszer

6 Kimeneti követelmények

6.1 Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatást követően a tanuló egyszerű meteorológiai megfigyeléseket végez, adatokat gyűjt, jellemzi az időjárási elemeket, meghatározza adott hely klimatikus viszonyait. Elvégzi a talajok egyszerű, helyszíni fizikai, kémiai, biológiai vizsgálatait, megfigyeli a talajképződés jegyeit, jellemző folyamatait, a talajhibákat, meghatározza a talajjavítás és talajvédelem lehetőségeit. A sejttan, szövettan, morfológia, rendszertan alapján növények szaporítását végzi. Felveszi a gazdasági állatok testméreteit, vizsgálja külső értékmérő tulajdonságaikat és viselkedésüket.

Irányítás mellett kezeli a mezőgazdasági erőgépeket, és elvégzi napi karbantartásukat. Használja a földmérésben alkalmazott hossz-, terület mértékegységeket, méretarányt, területet számít. Térképet olvas, alapvető földügyi adatokat azonosít és gyűjt. A mérések során digitális mérőeszközöket használ. Munkája során alkalmazza az ágazati munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírásokat, valamint figyelembe veszi a biológiai sokféleség megőrzési szempontokat.

6.2 Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Megfigyeli Magyarország éghajlati jellemzőit.	Ismeri Magyarország agrometeorológiáját, a meteorológiai mérőeszközöket.	Törekszik a meteorológiai adatok pontos leolvasására.	A meteorológiai adatokat adekvát módon értelmezi.
2	Éghajlati és távérzékelt drónos meteorológiai adatokat gyűjt.	Ismeri az éghajlatot befolyásoló tényezőket és a meteorológiai internetes adatbázisokat.	Nyitott az új meteorológiai adatközlő felületek kezelésére.	Szakmai irányítás mellett, részben önállóan méréseket végez.
3	Helyszíni talajvizsgálatot végez.	Ismeri a talajok összetételét, tulajdonságait, típusait, javítását és védelmét.	Elkötelezett a talajvédelem iránt.	Önállóan bemutatja a talajtípusokat.
4	Megfigyeli a talajképződés jegyeit, jellemző folyamatait.	Ismeri a talajképződést befolyásoló tényezőket.	Elkötelezett a fenntartható mezőgazdasági tevékenységek iránt.	Önállóan jegyzetet készít a talajképződés megfigyelése folyamán.
5	Mikroszkóp segítségével növényi sejteket, szöveteket, szerveket vizsgál, növényszaporítást végez.	Ismeri a sejttan, szövettan, morfológia, rendszertan alapjait, a növényi szaporodás- és szaporítás-módokat.	Törekszik az új fajták szaporítási módjának elsajátítására.	Önálló javaslatot fogalmaz meg a szakmája szempontjából fontos növényfajok felhasználási lehetőségeire.
6	Elemzi a gazdasági állatok eredetét, háziasítását, rendszerezését, és felveszi méreteiket.	Tisztában van az állattenyésztés gazdasági jelentőségével.	Elkötelezett a szabályszerű, helyes állattartás iránt.	A gazdasági állatok és állati termékek mérési adatainak rögzítését önállóan és pontosan végzi.

7	Megfigyelései alapján elemzi a gazdasági állatok magatartásformáit.	Ismeri a gazdasági állatok speciális viselkedési formáit.	Törekszik az állattartás szabályainak betartására. A gazdasági állatok viselkedése alapján pontos következtetést von le.	Irányítás mellett a gazdasági állatok napi ellátását felelősségteljesen elvégzi.
8	Felismeri a mezőgazdasági, kertészeti vagy erdészeti termesztésben használt erőgépek főbb szerkezeti egységeit.	Ismeri a mezőgazdasági, kertészeti vagy erdészeti erő- és munkagépek csoportosítását, alkalmazási területeit, szerkezeti egységeit.	Elkötelezett az erőgépekkel kapcsolatos szabályos munkavégzés mellett.	Útmutatók alapján ellenőrzi az erőgépek főbb szerkezeti egységeit.
9	A mezőgazdasági, kertészeti vagy erdészeti termesztésben használt erő- és munkagépeken olajszintet ellenőriz.	Ismeri a mezőgazdasági erő- és munkagépek karbantartását.	Igyekszik elkerülni a munkavédelmi szabálytalanságokat.	Útmutatók alapján ellenőrzi a karbantartási műveleteket.
10	Használja a földmérésben alkalmazott hossz- és terület mértékegységeket, méretarányt, területet számol.	Ismeri a Föld és a térképek jellemzőit, tartalmukat, jelöléseit, földügyi alapismeretekkel bír.	Hosszmérésében és területszámításaiban pontos, alapos. Adekvát módon olvassa a térképeket.	Térkép alapján önállóan számol hosszmértéket és területnagyságot.
11	Egyszerű terepi idomok felmérésénél digitális mérőeszközöket használ.	Ismeri a felmérő eszközök működését, használatát, elvárható pontosságát.	Törekszik az újabb digitális mérőeszközök megismerésére.	Szakszerű irányítás mellett digitális méréseket végez.
12	Alkalmazza a munka-, tűz, baleset- és környezetvédelem szabályait.	Ismeri az ágazathoz kötődő munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat.	Szabálykövető a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelem területén	Utasítás alapján az adott mezőgazdasági tevékenységhez szükséges védőfelszereléseket használja.

6.3 Szakmairányok közös szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**

1	Takarmányt készít megadott receptúra alapján, elvégzi az adott egyed napi takarmányozását, működteti a takarmánykiosztó berendezéseket.	Ismeri a takarmányok előkészítésének technológiáját. Ismeri a zöldtakarmányok, gyökér- és gumós takarmányok, erjesztett (silózott) takarmányok, gabonamagvak, hüvelyes magvak, olajos magvak, ipari abrakkeverékek termesztéstechnológiáját.	A takarmányok előkészítését, kiosztását szabályszerűen, pontosan végzi. Törekszik a munkája során keletkező hulladékok szelektív hulladékgyűjtését célzó rendszer kialakítására. Szem előtt tartja a munkája során keletkező hulladékok újrahasznosíthatóságát vagy regenerálhatóságát.	Önállóan, felelősen állítja össze a takarmányadagot.
2	Növénytermesztő üzemek, állattartó telepek napi adminisztratív feladatait látja el.	Ismeri az állattartó telepek adminisztratív feladatait.	A növénytermesztő üzemek, állattartó telepek adminisztratív feladatait pontosan végzi, nyitott az adatok, információk, digitális tartalmak kezelésére. Törekszik a dokumentumok nem papír alapú, digitális archiválása feltételeinek és rendszerének kialakítására.	A növénytermesztő üzemek, állattartó telepek adminisztratív feladatait felelősséggel végzi.
3	Betakarítja a terményt, tárolóhelyre szállítja, tárolásra vagy értékesítésre előkészíti, szállítólevelet tölt ki.	Ismeri a mezőgazdasági termékek sajátosságaiból adódó szállítási módokat, adminisztrációs feladatokat.	A termény betakarítását, szállítását pontosan végzi, nyitott az adatok, információk, digitális tartalmak kezelésére.	A termény betakarítását, szállítását, a szállítólevél kitöltését felelősséggel végzi.
4	Hazai és EU-s támogatási kérelmet ad be elektronikus formában.	Ismeri a hazai és az EU-s támogatási rendszereket, a támogatási kérelem beadásának módját elektronikus felületen keresztül.	A támogatási kérelemhez tartozó munkalapot pontosan tölti ki, motivált és nyitott a feladatok megértésére.	A támogatási kérelemhez tartozó munkalap kitöltését felelősséggel végzi.

5	Mezőgazdasági munkát végez elektromos és belsőégésű munkagéppel, kezeli az elektromos és belsőégésű kéziszerszámokat, szivattyúkat, egyéb elektromos berendezéseket.	Ismeri az elektromos berendezéseket a mezőgazdasági üzemekben, illetve az elektromos meghajtású kéziszerszámok, mezőgazdasági/ kertészeti eszközök, gépek működését.	Elkötelezett az elektronikus berendezések, kéziszerszámok, szivattyúk szakszerű használata iránt.	Önállóan, felelősen végzi munkáját az elektromos munkagéppel, betartja a balesetvédelmi előírásokat.
6	Összekapcsolja az erőgépet a teljesítményleadó tengelyéről hajtott munkagéppel.	Ismeri az erőgépek elektromos rendszerét, a motor indítását, a világító-, jelző- és a segédberendezések használatát, a belsőégésű motorok működését.	A traktor és a munkagép ellenőrzését szabálykövetően végzi, elkerüli a munkavédelmi szabálytalanságokat.	A traktor és a munkagép elektromos rendszerét, az üzemanyag-, a hűtő-, hidraulika- és a kenőrendszert, valamint a biztonsági berendezéseket önállóan, felelősen ellenőrzi, betartja a balesetvédelmi előírásokat.
7	Elvégzi a talajművelési eljárásokat technológiai sorrendben, figyelembe véve az időjárási körülményeket és a növények fejlettségi állapotát.	Ismeri a talajművelés gépeinek felépítését, üzemeltetését.	A talajművelési eljárások, a technológiai sorrend elvégzése kapcsán szabálykövető, elkerüli a munkavédelmi szabálytalanságokat.	A talajművelési eljárások, a technológiai sorrend elvégzése kapcsán önállóan, felelősen végzi munkáját, betartja a balesetvédelmi előírásokat.
8	Megszervezi az állatok szállítását.	Ismeri az állatok szállítására vonatkozó jogszabályokat, adminisztrációs feladatokat.	Elkötelezett a szabályszerű, helyes állatszállítás iránt, a szállítást alaposan előkészíti, az adminisztratív feladatokat pontosan végzi, nyitott az adatok, információk, digitális tartalmak kezelésére.	Az állatok szállításának előkészítését az állatok szállításra vonatkozó munkavédelmi, egészségügyi, állatszállításra vonatkozó előírások betartásával végzi.

9	Kezeli a kertészeti kisgépeket és traktorokat, munkagépeket, gondoskodik a termesztőházak működtetéséről.	Ismeri a kertészeti kisgépek és traktorok, valamint a munkagépek működését, rendeltetésszerű használatát.	A kertészeti kisgépek és traktorok, munkagépek kezelése során szabálykövető, elkerüli a munkavédelmi szabálytalanságokat.	A kertészeti kisgépek és traktorok, munkagépek kezelése során önállóan, felelősen végzi munkáját, betartja a balesetvédelmi előírásokat.

10	Előkészíti a magágyat, elvégzi a vetést, szükség szerint tápanyagot pótol.	Ismeri a magágykészítés, vetés módját, idejét, a sor- és tőtávolságot, a magmennyiséget.	Elkötelezett a jó minőségű magágy készítése iránt, pontosan számol.	Önállóan, felelősen készít magágyat, végzi a vetést.
11	Felismeri a szabadföldi, a termesztő berendezésekben előállított termékeket, ismerteti étkezési és egészségügyi jelentőségüket, felhasználásukat.	Ismeri a zöldségnövényeket, ismerteti azok étkezési és egészségügyi jelentőségét.	Nagyfokú figyelmet fordít egészségének megőrzésére, érdeklődik az egészséges étkezés lehetőségei iránt.	Önállóan felismeri a szabadföldön és a termesztő berendezésekben előállított termékeket.
12	Megállapítja a különböző zöldségnövények érettségi fokát, betakarítja, begyűjti, tisztítja, elsődleges feldolgozásra előkészíti azokat.	Ismeri a zöldségnövények áruelőkészítését, betakarítását, elsődleges feldolgozását.	Elkötelezett a zöldségnövény szabályszerű, helyes áruelőkészítése, betakarítása és elsődleges feldolgozása iránt.	Önállóan, felelősen végzi a zöldségnövények betakarítását, begyűjtését, tisztítását, betartja a jogszabályi előírásokat.
13	Megmetszi a gyümölcsfákat, a kórképek alapján meghatározza a szükséges növényvédelmi eljárásokat.	Ismeri a metszés célját, a metszésmódokat, felismeri a kár- és kórképeket.	Elkötelezett a növényvédelmi előírások betartása iránt.	A kórképek meghatározásakor körültekintően, szakszerűen jár el.
14	Gondoskodik a vetőmagvak tárolásáról, elvégzi a mintavételt, felismeri a szántóföldi kultúrnövények magjait, előkészíti azokat vetésre.	Ismeri a vetőmagvak értékmérő tulajdonságait, a mintavételezési eljárást.	A vetőmagvak tárolását, azok mintavételezését szakszerűen végzi, pontosan, alaposan számolja ki a szántóföldi növények vetésmennyiségét.	A vetőmagvak tárolásakor szabályszerűen jár el, betartja a tárolásra vonatkozó előírásokat, önállóan, felelősen végzi munkáját.

15	Felismeri a gabonanövények (mag, szár, levél) kártevőit, betegségeit.	Ismeri a gabonanövények növénytani jellemzőit, kártevőit, betegségeit.	A gabonanövények kártevőinek meghatározását pontosan, alaposan végzi.	A gabonanövények kártevőinek meghatározásakor önállóan jár el.
16	Kiválasztja a gyepet alkotó növényeket, meghatározza környezeti igényüket.	Ismeri a gyepet alkotó növények jellemzőit.	A gyepet alkotó növények meghatározását pontosan, alaposan végzi.	A gyepet alkotó növények meghatározásakor önállóan, felelősen végzi munkáját.
17	Működteti a takarmánykiosztó- és etetőberendezéseket, itatóberendezéseket.	Ismeri a gazdasági állatok takarmányozását, az egyedi és a csoportos takarmányozás közötti különbséget, a berendezések működését.	Elkötelezett a takarmánykiosztó - és etetőberendezések, itatóberendezések pontos, szakszerű használata iránt.	Önállóan, felelősen végzi takarmánykiosztó - és etetőberendezések, itatóberendezések ellenőrzését, betartja a balesetvédelmi előírásokat.
18	Működteti a világítóberendezéseket, és a	Ismeri a természetes és a	Elkötelezett az állattartó telepen	Az állattartó telepen található
	világítási programot, valamint a fűtőberendezés működését és az istálló hőmérsékletét szabályozza.	mesterséges világítást, az ivari szabályozást, a D vitamin jelentőségét, a tojótyúk tojástermelését.	megtalálható elektromos berendezések szakszerű használata iránt.	elektromos berendezések ellenőrzését önállóan, felelősen végzi, betartja a balesetvédelmi előírásokat.
19	Elvégzi az adott egyed napi takarmányozását, működteti a takarmánykiosztó berendezéseket.	Ismeri a gazdasági állatok takarmányozását, rendelkezik a megfelelő elméleti és gyakorlati tudással.	Pontosan, szakszerűen állítja össze a gazdasági állatok takarmányigényét, nyitott az új takarmányozási technológiák, az innováció iránt.	Önállóan, felelősen állítja össze a gazdasági állatok napi takarmányadagját, a takarmánykiosztó berendezéseket önállóan működteti, betartja a balesetvédelmi előírásokat.
20	Felismeri a közeledő ellés jeleit, és előkészül az ellésre.	Ismeri az ellés jeleit, tüneteit, rendelkezik a megfelelő elméleti és gyakorlati tudással.	Pontosan, szakszerűen, az állathigiéniai előírások betartásával készül elő az ellésre.	Önállóan, felelősen készül elő az ellésre, betartja a balesetvédelmi előírásokat.

21	Felismeri a gazdasági állatok ivarzását, kiválasztja az ivarzó egyedet.	Ismeri az ivarzás jeleit, tüneteit, rendelkezik a megfelelő elméleti és gyakorlati tudással.	Pontosan, szakszerűen, az állathigiéniai előírások betartásával választja ki az ivarzó egyedet.	Önállóan, felelősen választja ki az ivarzó egyedet, betartja a balesetvédelmi előírásokat.

6.4 Szakmairányok szakmai követelményei

6.4.1 **Állattenyésztő** szakmairány szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Gépi fejést végez, fejőkelyhet helyez fel, azok karbantartását végzi, működteti a fejőgépet.	Ismeri a fejés lépéseit és munkafolyamatait.	Az állat fejésekor betartja az állat-egészségügyi előírásokat, a fejőgép karbantartásakor pontos, precíz munkát végez.	Az állat fejését, a fejőgép karbantartását önállóan, felelősen végzi.
2	Ápolja a juhok körmét, elvégzi az állatok fürösztését és parazitamentesítését.	Ismeri az állategészségügyi feladatokat, a büdös sántaság fogalmát, a körmözés és a fürösztő medence használatát.	Elkötelezett a gazdasági állatok állategészségügyi előírásainak betartása iránt, a juhok körmözését, fürösztését alaposan, körültekintőn, humánusan végzi.	A juhok körmözését, fürösztését önállóan, felelősen végzi, betartja a balesetvédelmi előírásokat.
3	Előkészíti a fiaztató kutricát, és a fiaztatáshoz szükséges eszközöket.	Ismeri a sertéstartó telepek általános jellemzőit, a zárt, kifutós tartást, a	Elkötelezett a sertések tartására vonatkozó	Önállóan, felelősen készíti elő a fiaztató kutricát, és a
		hígtrágyakezelést, az almos épületekre vonatkozó előírásokat, az ellető kutrica berendezéseit.	állategészségügyi előírások betartása iránt.	fiaztatáshoz szükséges eszközöket.
4	Meghatározza a gazdasági állat egészségügyi állapotát.	Ismeri a precíziós állattenyésztés főbb irányelveit, jelentőségét, érti az adatfeldolgozó szoftverek angol/német nyelvű menükészletét.	Elkötelezett az új precíziós állattenyésztés iránt, helyes következtetéseket von le a gazdasági állat egészségügyi állapotára vonatkozóan.	Körültekintően, felelősen használja a digitális technológiát az állattenyésztésben.

5	Üzemelteti a keltetőgépeket.	Ismeri az asztali keltetőgép, a szekrényes keltetőgép és a termes keltetőgép használatát, a keltetőgépek működését.	Pontosan, szakszerűen, az állathigiéniai előírások be-tartásával üzemelteti a keltetőgépeket.	Önállóan, felelősen végzi a keltetőgépek üzemeltetését.

6.4.2 **Növénytermesztő** szakmairány szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Felismeri a növények betegségeit, felméri a kártételeket.	Ismeri a károsítókat, a kórokozókat, azok tüneteit.	A növények betegségeinek meghatározásakor pontosan, szakszerűen jár el, elkötelezett a helyes, szakszerű növénytermesztés iránt.	Önállóan, felelősen végzi a növények betegségei-nek meghatározását, a kártevők azonosítását.
2	Védekezik a gyomnövények kártétele ellen.	Ismeri a gyomnövények biológiai és alaktani tulajdonságait.	Törekszik a gyomnövények elleni szakszerű védeke-zésre, nyitott az új, környezetbarát megoldások iránt.	A gyomnövények elleni védekezéskor felelősen jár el, szigorúan be-tartja a munka- és élelmezés-egészségügyi előírásokat, jogszabályokat.
3	Előkészíti a permetezőgépet a vegyszerezésre.	Ismeri a permetezőgép működését, rendeltetésszerű használatát.	Elkötelezett a szabályszerű, helyes vegyszerezés iránt, a vegyszer kijuttatásával járó adminisztratív feladatokat pontosan végzi, nyitott az adatok, informá-ciók, digitális tartalmak kezelésére.	A permetezőgép előkészítését felelősen végzi, be-tartja a permetezőgép előkészítésére vonatkozó jogszabályi előírásokat.
4	Működteti a különböző öntözőberendezéseket, beállítja az öntözés	Ismeri az öntözés jelentőségét, az	Elkötelezett a helyes, szakszerű öntöztetés iránt,	Önállóan, felelősen

	időpontját, a vízmenynyiséget.	öntözési lehetőségeket, módozatokat, a növények vízigényét.	pontosan számolja az öntözővíz menynyiséget	működteti a különböző öntöző-berendezéseket.
			.	
5	A szántóföldi növények állapotfelmérését drónnal végzi.	Ismeri a precíziós gazdálkodás főbb irányelveit, a drónok szerepét, jelentőségét a szántóföldi növénytermesztésben, érti az adatfeldolgozó szoftverek angol/német nyelvű menükészletét.	A mezőgazdasági drónok által készített felvételek segítségével helyes, pontos következtetéseket von le a szántóföldi növények fejlődéséről.	Körültekintően, felelősen használja a digitális technológiát az állattenyésztésben.

7 Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

7.1 Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

7.2 Írásbeli vizsga

7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: -

7.2.2 A vizsgatevékenység leírása: -

7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: -

7.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: -

7.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: -

7.3 Gyakorlati vizsga

7.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Egyszerű mezőgazdasági alapgyakorlatok**

7.3.2 A vizsgatevékenység leírása:

A vizsgatevékenység a következő hat vizsgarészből áll:

1. Portfólió elkészítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása.

A portfólió szakmai tartalmához, formai kivitelezéséhez a vizsgaszervező szempontrendszert, értékelést és értékelőlapot dolgoz ki. A tanulónak a portfóliót a képző intézmények által meghatározott időpontig, de legkésőbb a vizsga napja előtt két héttel be kell adnia. A portfóliót intézményenként egységesen, papír alapon vagy elektronikus formában kell beadni és bemutatni.

A portfólió szakmai tartalma lehet pl. szakmai előadások, bemutatók, üzem- illetve céglátogatások jegyzete, beszámoló szakmai gyakorlatokról, állati vagy növényi

folyamatok megfigyelése, meteorológiai és/vagy talajtani vagy földmérési megfigyelések leírása. A portfólió terjedelme minimum 4 oldal A/4-es, kézzel vagy géppel írt dokumentum, ábrákkal, képekkel kiegészítve, vagy 16 diából álló Power Point prezentáció. A portfólió kötelező eleme a választott helyszín, terület, növény vagy állat részletes bemutatása.

2. **Egyszerű talajvizsgálat végzése** A vizsgarész során a vizsgázó egyszerű gyúrópróbát végez, Arany-féle kötöttséget mér, vagy talaj pH-t mér.

3. **Meteorológiai adatok gyűjtése**

   A vizsgarész során a vizsgázó a méréshez szükséges meteorológiai mérőeszközzel hőmérsékletet, légnyomást vagy páratartalmat mér.

4. **Motorolajszint ellenőrzése**

   A vizsgarész során a vizsgázó erőgépen vagy gépjárművön, illetve kertészeti vagy erdészeti motoros kisgépen olajszintet ellenőriz.

5. **Területmérés hagyományos vagy elektronikus eszközzel és területszámítás**

   A vizsgarész során a vizsgázó egyszerű terepi idom alakjelző méreteit megméri, ebből területet számol.

6. **Állati- vagy növényi méretfelvétel. A méretfelvétel során az alábbi négy tevékenység közül lehet egyet választani:** o A vizsgarész során a vizsgázó gazdasági állatok marmagasságának, szárkörméretének, övméretének felvételét végzi.

   o Tojásméretet mér, méret szerint osztályoz. o
   Fa magasságát és törzsátmérőjét megméri. o
   Díszcserje magasságmérését elvégzi.

7.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc (6 x 15 perc) 7.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 100%

7.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

1. Portfólió terjedelme, szakmai tartalma, formai és esztétikai kivitelezése. Előadásmód, a témához kapcsolódó szakszavak használata és a kérdésre adott válaszok szakmaisága.
2. Egyszerű talajvizsgálatnál a mintavétel szakszerűsége és a mért vagy érzékelt értékek pontossága.
3. Meteorológiai adatgyűjtésnél a mérőműszerek szakszerű használata és a mért adatok pontossága.
4. Motorolajszint ellenőrzésnél a munkafolyamat szakszerűsége, a helyes következtetések levonása és a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi szabályok betartása.
5. Területmérés és -számítás esetén a mérőeszközök kezelése, a hosszmérés és a területszámítás pontossága.
6. Az állattal való bánás, illetve a növénykezelés szakszerűsége, a méretfelvétel pontossága, az eszközök szakszerű használata.

A gyakorlati vizsgarészek feladatai során felvett adatok és elvégzett számítások a vizsgaszervező által készített feladatlapon kerülnek rögzítésre.

A gyakorlati vizsgarészek mindegyike 15%-kal számít, kivéve a portfóliót, amit 25%-os súllyal kell figyelembe venni az értékelés során.

7.3.3.1 Az értékelés százalékos formában történik.

7.3.3.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 31%-át elérte.

7.4 Alapvizsgával betölthető munkakör FEOR száma

Ágazati alapok-tatás megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**	**Alapvizsgával betölthető munkakör(ök), tevékenységek**
Mezőgazdaság és erdészet	-	-	-

7.5 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8 A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

8.1 **Szakmairány megnevezése: Állattenyésztő**

8.2 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.2.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.2.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.2.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: a szakmai vizsga megkezdésének előfeltétele a T járműkategóriára korlátozás nélkül, vagy B járműkategóriára érvényes vezetői engedély megléte.

8.3 **Központi interaktív vizsga**

8.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Mezőgazdasági technikus (Állattenyésztő) szakmai ismeret**

8.3.2 A vizsgatevékenység leírása:

A vizsgafeladat az alábbi tanulási eredményeket méri: takarmány előállítása, tárolása; mezőgazdasági gépek üzemeltetése; talajművelési eljárások, szántóföldi növénytermesztés; gazdasági állatok takarmányozása, ellátása; gazdasági állatok tartása, állategészségügyi előírások, precíziós állattenyésztés Az interaktív feladatsornak az alábbi feladattípusokat kell tartalmaznia:

- feleletválasztó feladatok (amely szakmai számítás is lehet a vizsgatevékenységen belül legfeljebb 10 %-ig)
- összefüggéseket feltáró rendszerező, vagy szövegelemzésre, ábraelemzésre irányuló feleletválasztós feladatok

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 120 perc.

8.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20%.

8.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik.

A vizsgatevékenység leírásában szereplő témakörből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg:

- takarmányok előállítása, tárolása 10%,
- mezőgazdasági gépek üzemeltetése 10%,
- talajművelési eljárások, szántóföldi növénytermesztés 20%,
- gazdasági állatok takarmányozása 15%,
- gazdasági állatok tartása 20%,
- - állategészségügyi ismeretek: 15%,
- - precíziós állattenyésztés 10%.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.4 **Projektfeladat**

8.4.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Mezőgazdasági technikus (Állattenyésztő) projektfeladat**

8.4.2 A vizsgatevékenység leírása A vizsgatevékenység két részből áll: **A) vizsgarész:**

Portfólió elkészítése és védése (Állattenyésztő szakmairánynál a feladat súlypontja az állattenyésztéssel kapcsolatos ismereteken van)

A tanulói portfólió személyes dokumentum, a Mezőgazdasági technikus képzés során készült projektmunka, amely tartalmazza a tanuló hosszabb időszakon át végzett egyéni munkáját, a kiadott egyéni feladatokat, tapasztalatokat, szakmai tevékenységét. Belekerülhetnek egyes dolgozatok, de nem lehet azok gyűjteménye.

Formája:

Elektronikus dokumentum (szöveges prezentáció és ppt), amely a képző intézmény által biztosított online felületen készül, tartalmazhat szöveges, rajzos, fotós, animációs, filmes részeket vagy hanganyagot. Szerepeljenek benne a sikeres tanulmányi és verseny eredmények, a gyakorlaton elvégzett munkák, vagy az otthoni szakmai tevékenységek eredményei, a megismert új technológiák, a megtermelt növények, a felnevelt állatok fényképei. A szakmai fejlődés bemutatása mellett az iskolán kívüli sikerekről is készülhetnek fényképek, bemutatók, amelyek a tanuló életpálya elképzeléseit érzékeltetik.

A tanulói portfólió kötelező elemei:

A 12. évfolyamot követő egybefüggő szakmai gyakorlaton végzett munkák dokumentálása, összefoglalása, a gyakorlati munkanapló legfontosabb elemeinek, eredményeinek kiemelésével, melyet a kijelölt mentor/kísérő oktató értékel.

A tanuló a 12. évfolyam második félévében kiválaszt egy gazdasági állatot, amely életjelenségeit rendszeresen figyelemmel kíséri, azt dokumentálja, kutatásokat végez, kutatási eredményeit rögzíti.

A portfólió (szöveges prezentáció) minimum 15, maximum 25 oldalból álljon. Javasolt a Times New Roman betűtípus és a 12-es betűnagyság használata. A portfólió (szöveges prezentáció) alapján készített ppt terjedelme maximum 15 dia.

A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő: 12-13. évfolyam. (Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben a szakirányú oktatás időszaka.)

B) vizsgarész: Mezőgazdasági termelési feladatok gyakorlata

A vizsgázó állattenyésztési, növénytermesztési és gépüzemeltetési feladatokat végez el, a vizsgaközpont által adott feladattípusban szereplő feladatokat hajtja végre.

A feladatsorokat úgy kell összeállítani, hogy a három feladattípus egy tétellapon szerepeljen, összességében azonos nehézségű legyen, és megközelítőleg összességében azonos időtartamot igényeljen.

A vizsgarész ismertetése:

1.) feladattípus: állattenyésztési feladat végrehajtása
2.) feladattípus: növénytermesztési, kertészeti feladat végrehajtása
3.) feladattípus: gépüzemeltetési feladat végrehajtása **A vizsgafeladat elvégzésének folyamata:**

A feladatok végrehajtása közben, vagy a munka befejezése után a vizsgabizottság az adott munkával kapcsolatos beszélgetést folytat a vizsgázóval, kérdéseket tesz fel neki, amelyek érintik a növények, állatok felismerésének, a tartás, illetve termesztéstechnológia, a használatos munkaeszközök, gépek, termelési eredmények, az előállított termékek felhasználásának, beltartalmának, értékesítésének, az üzem, vállalkozás működtetésének, a munka egészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét.

A gyakorlati vizsgamunka feladatait az akkreditált vizsgaközpont jelöli ki, ő készíti el az értékelőlapokat is. Valamennyi gyakorlati vizsgarész tartalmazzon végrehajtandó és felismerési feladatot, amelyet komplex feladatban kell előkészíteni. A felismerési feladat a gyakorlati feladatoktól nem választható el.

1.) feladattípus:

Az állattartás, az állatápolás napi és időszakos munkáinak elvégzése: takarmányadag összeállítása, takarmányok érzékszervi vizsgálata, takarmány-előkészítés, takarmánykiosztás, itatás, kitrágyázás, állatápolás, legeltetés, trágyakezelés, takarítás, fertőtlenítés, alapvető vizsgálatok elvégzése, tejvizsgálat, küllemi bírálat, méretfelvétel, takarmány-, alom-, trágyakészlet mennyiségének felmérése, érzékszervi minősítésük, termésbecslés, számla kiállítása az állattenyésztésben, alkalmazott alap- és összesítő bizonylatok, nyilvántartások kitöltése.

2.) feladattípus:

A szántóföldi növénytermesztés és a kertészeti termesztés napi és időszakos feladatainak elvégzése: alapvető vizsgálatok elvégzése, talajvizsgálatok, vetőmagvizsgálat, vetőmagszükséglet, tápanyagutánpótlás számítások, egyszerű növénytermesztési munkák végzése, számla kiállítása, a mezőgazdasági termelésben alkalmazott alap- és összesítő bizonylatok, nyilvántartások kitöltése, kertészeti munkafolyamatok elvégzése, talajelőkészítés magvetéshez, magvetés szabadföldbe, magvetés szaporító ládába/tálcába, palántázás, vegetatív szaporítás, ültető gödör kiásása, ültetés, öntözés, metszés, gyümölcs betakarítás, osztályozás, minősítés, tárolás, csomagolás, szőlőművelés és metszés.

3.) feladattípus: A szántóföldi növénytermesztésben és az állattartásban alkalmazott erő- és munkagépek, berendezések üzemeltetése, karbantartása, munkájuk ellenőrzése, beállítása,

egyszerűbb karbantartási feladatok végrehajtása: mezőgazdasági erőgépek, talajművelés gépei, tápanyag-visszapótlás gépei, vetés, ültetés, palántázás gépei, növényápolás gépei, betakarítás gépei, növénytermesztési munkagépek kiszolgálása, öntözőberendezések, rakodás, tárolóhely előkészítés és takarmányelőkészítés gépei, itatás, trágyaeltávolítás, fejés, tejkezelés gépesítése, állatápolás gépei, tojásgyűjtés és –kezelés eszközei, keltetőgépek, nyírás eszközei, állattartó épületek klímaszabályozása, mosás és fertőtlenítés gépei, elektromos kerítések, mérlegelés, állatszállítás eszközei, járművei.

Minden feladattípust a helyi adottságok figyelembevételével kell előkészíteni és összeállítani úgy, hogy a feladat jellegétől függően szakmai számítások elvégzése is megjelenjen.

8.4.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam:

A) vizsgarész: a rendelkezésre álló időtartam 30 perc, amelyből 20 perc a portfólió védése és maximum 10 perc a szakmai beszélgetés

A vizsgarész aránya a vizsgatevékenységen belül: 30%.

B) vizsgarész: a rendelkezésre álló időtartam összesen 120 perc, amely feladattípusonként eltérő lehet, de ezen belül a szakmai beszélgetés időtartama kérdésenként 5 perc, maximum 15 perc lehet.

A vizsgarész aránya a vizsgatevékenységen belül: 70%. (feladattípusonként: 1.:25%, 2.:25%,

3.:20%)

8.4.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%.

8.4.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: **A) vizsgarész** értékelésének szempontjai:

- a leírt tapasztalatok szakmai tartalma,
- az elvégzett munkával kapcsolatos tapasztalatok értékelése,
- saját megfigyelések minősége, mennyisége,
- kötelező gyakorlaton kívüli szakmai érdeklődés,
- egybefüggő szakmai gyakorlatok bemutatása, ● egyéni meglátások szakmai megalapozottsága, ● külalak, szerkesztés, szerkezet, helyesírás.

A vizsgabizottság értékeli a vizsgázó által készített munkát, ehhez kapcsolódó beszélgetést folytat a vizsgázóval. Az értékelésnél figyelembe kell venni a bemutatott portfólió szakmai tartalmát és a tanuló válaszait a vizsgabizottsággal folytatott beszélgetés során.

B) vizsgarész értékelésének szempontjai:

- munkavégzés megkezdése előtti feladatok: munkaterület kijelölése, gépek, eszközök, szerszámok előkészítése, biztonságos munkatevékenység feltételeinek ellenőrzése,
- a munka végrehajtásának fázisai,
- az állatokkal történő bánásmód,
- gépek munka előtti ellenőrzése (műszaki, biztonsági, munkavédelmi kérdések kezelése),
- precíz, gondos munkavégzés,

- a szükséges lexikális felkészültség számbavétele, alkalmazása (információk ismerete vagy megszerzése, pl. kezelési, karbantartási utasítások írásban, vagy internetről), ● összbenyomás, beszédkészség, hozzáállás.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarészből külön-külön elérte a megszerezhető pontszámok legalább 40 %-át.

8.5 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:
A központi interaktív vizsgatevékenységhez tanterem, számítógép, internet szükséges.
Projektfeleadat vizsgatevékenység: A) vizsgarész: rendszergazda vagy technikus rendelkezésre állása a vizsga zavartalan lebonyolításához.
B) vizsgarész: -

8.6 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:
Projektfeleadat vizsgatevékenység:

A) vizsgarész:

- vizsgaterem (tanterem), számítógép, internet elérhetőség, nyomtató B) vizsgarész:
- állategészségügyi vizsgáló műszerek, állatgyógyászati eszközök
- anyaállat és újszülött ápolásához szükséges eszközök
- állatápolás, elletés/fiaztatás, egyedi megjelölés eszközei
- baromfi istálló állatokkal, ápolás és gondozás, tojáskezelés eszközei, berendezései
- bálázógép és/vagy fóliázó gép
- bizonylatok, gépkönyvek, nyilvántartások
- fejés és tejkezelés gépei
- földterület a gépbeállítási és gépüzemelési gyakorlathoz
- gépüzemeltetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok
- háti-, szántóföldi és kertészeti permetezőgép
- hídmérleg
- juh-, ló-, sertés-és szarvasmarha istálló állatokkal, műszaki felszereléssel, ápolás és gondozás eszközei
- kertészeti kisgépek
- kézi és gépi anyagmozgatás eszközei, emelőgépek
- legelő, karám és berendezései
- vetőgép, szemenkéntvető gép
- növényház, fóliasátor, zöldségeskert
- pótkocsik, mezőgazdasági rakodógépek
- szakirodalom (könyvek, folyóiratok, prospektusok, kezelési-karbantartási utasítások stb.)
- szálastakarmány betakarítás eszközei, gépei
- szántóföldi univerzális mezőgazdasági erőgépek
- szerves- és műtrágyaszóró gépek, trágyakihordás eszközei
- szőlő- és gyümölcsültetvény
- takarmány előkészítés, kiosztás gépei, eszközei, anyagai
- talajművelő eszközök, talajművelés munkagépei (ekék, váltvaforgató ekék, kombinátorok, kultivátorok, talajmarók, tárcsák, boronák és hengerek, kombinátorok, altalajlazítók, simítók)

- támrendszer ültetvények létesítéséhez
- takarmánytárolás eszközei, gépei, terménySzárító, terménytárolás és kezelés gépei ● villanypásztor berendezés és tartozékai
- drón, kamera
- GNSS helymeghatározó rendszer

8.7 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.8 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%.

8.9 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok:

Az interaktív vizsgán a számítási feladatok megoldásához zsebszámológép, papír és íróeszköz használható.

Projektfeladat:

A) vizsgarész: használható a tanuló által készített portfólió, a hozzá kapcsolódó egyéb dokumentumok, elkészített saját tárgy, vagy gyakorlati feladat bemutatása, saját gazdaságban/gyakorlóüzemben előállított termék, növény, állat vagy arról készült dokumentum. **B) vizsgarész:** minden segédeszközt, dokumentumot a vizsgaközpont biztosít.

8.10 **Szakmairány megnevezése: Növénytermesztő**

8.11 Szakmai vizsgára bocsátás feltételei:

8.11.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.11.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.11.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: A szakmai vizsga megkezdésének előfeltétele a T járműkategóriára korlátozás nélkül, vagy B járműkategóriára érvényes vezetői engedély megléte.

8.12 **Központi interaktív vizsga**

8.12.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Mezőgazdasági technikus (Növénytermesztő) szakmai ismeret**

8.12.2 A vizsgatevékenység leírása:

A vizsgafeladat az alábbi tanulási eredményeket méri:

takarmány előállítása, tárolása; a mezőgazdasági gépek üzemeltetése; talajművelési eljárások, szántóföldi növénytermesztés és technológiája; gazdasági állatok takarmányozása, ellátása; növényvédelem, precíziós növénytermesztés

Az interaktív feladatsornak az alábbi feladattípusokat kell tartalmaznia:

- feleletválasztó feladatok (amely szakmai számítás is lehet a vizsgatevékenységen belül legfeljebb 10 %-ig)
- összefüggéseket feltáró rendszerező, vagy szövegelemzést, ábraelemzést igénylő feleletválasztós feladatok

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.12.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 120 perc.

8.12.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20%.

8.12.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik.

A kérdések súlyaránya a témakörök szerint az alábbiak szerint alakul:

- takarmányok előállítása, tárolása 10%,
- mezőgazdasági gépek üzemeltetése 10%,
- gazdasági állatok takarmányozása 15%,
- talajművelési eljárások, szántóföldi növénytermesztés és technológiája 35%
- növényvédelem 20%,
- precíziós növénytermesztés 10%

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.13 **Projektfeladat**

8.13.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Mezőgazdasági technikus (Növénytermesztő) projektfeladat**

8.13.2 A vizsgatevékenység leírása: **A) vizsgarész**:

Portfólió elkészítése és védése (Növénytermesztő szakmairánynál a feladat súlypontja a növénytermesztéssel kapcsolatos ismereteken van.)

A tanulói portfólió személyes dokumentum, a Mezőgazdasági technikus képzés során készült projektmunka, amely tartalmazza a tanuló hosszabb időszakon át végzett egyéni munkáját, a kiadott egyéni feladatokat, tapasztalatokat, a tanuló szakmai tevékenységét. Belekerülhetnek egyes dolgozatok, de nem lehet azok gyűjteménye.

Formája: Elektronikus dokumentum (szöveges prezentáció és ppt), amely a képző intézmény által biztosított online felületen készül, tartalmazhat szöveges, rajzos, fotós, animációs, filmes részeket vagy hanganyagot. Szerepeljenek benne a sikeres tanulmányi és verseny eredmények, a gyakorlaton elvégzett munkák, vagy az otthoni szakmai tevékenységek eredményei, a megismert új technológiák, a megtermelt növények, felnevelt állatok fényképei. A szakmai fejlődés bemutatása mellett az iskolán kívüli sikerekről is készülhetnek fényképek, bemutatók, amelyek a tanuló életpálya elképzeléseit érzékeltetik.

A tanulói portfólió kötelező elemei:

A 12. évfolyamot követő, egybefüggő szakmai gyakorlaton végzett munkák dokumentálása, összefoglalása, a gyakorlati munkanapló legfontosabb elemeinek, eredményeinek kiemelésével, melyet a kijelölt mentor/kísérő oktató értékel.

A tanuló a 12. évfolyam második félévében kiválaszt egy szántóföldi növényt, amely életjelenségeit rendszeresen figyelemmel kíséri, azt dokumentálja, kutatásokat végez, kutatási eredményeit rögzíti.

A portfólió (szöveges prezentáció) minimum 15, maximum 25 oldalból álljon. Javasolt a Times New Roman betűtípus és a 12-es betűnagyság használata. A portfólió (szöveges prezentáció) alapján készített ppt terjedelme maximum 15 dia.

A portfólió elkészítésére rendelkezésre álló idő: 12-13. évfolyam. (Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben a szakirányú oktatás időszaka.) **B) vizsgarész:** Mezőgazdasági termelési feladatok gyakorlata A vizsgázó állattenyésztési, növénytermesztési és gépüzemeltetési feladatokat végez el, a vizsgaközpont által adott feladattípusban szereplő feladatokat hajtja végre.

A feladatsorokat úgy kell összeállítani, hogy a három feladattípus egy tétellapon szerepeljen, összességében azonos nehézségű legyen, és megközelítőleg összességében azonos időtartamot igényeljen.

A vizsgarész ismertetése:

1.) feladattípus: állattenyésztési feladat végrehajtása
2.) feladattípus: növénytermesztési, kertészeti feladat végrehajtása
3.) feladattípus: gépüzemeltetési feladat végrehajtása

A vizsgafeladat elvégzésének folyamata:

A feladatok végrehajtása közben, vagy a munka befejezése után a vizsgabizottság az adott munkával kapcsolatos beszélgetést folytat a vizsgázóval, kérdéseket tesz fel neki, amelyek érintik a növények, állatok felismerésének, a tartás, illetve termesztéstechnológia, a használatos munkaeszközök, gépek, termelési eredmények, az előállított termékek felhasználásának, beltartalmának, értékesítésének, az üzem, vállalkozás működtetésének, a munka egészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét.

A gyakorlati vizsgamunka feladatait az akkreditált vizsgaközpont jelöli ki, ő készíti el az értékelőlapokat is. Valamennyi gyakorlati vizsgarész tartalmazzon végrehajtandó és felismerési feladatot, amelyet komplex feladatban kell előkészíteni. A felismerési feladat a gyakorlati feladatoktól nem választható el.

1.) feladattípus:

Az állattartás, az állatápolás napi és időszakos munkáinak elvégzése: takarmányadag összeállítása, takarmányok érzékszervi vizsgálata, takarmány-előkészítés, takarmánykiosztás, itatás, kitrágyázás, állatápolás, legeltetés, trágyakezelés, takarítás, fertőtlenítés, alapvető vizsgálatok elvégzése, tejvizsgálat, küllemi bírálat, méretfelvétel, takarmány-, alom-, trágyakészlet mennyiségének felmérése, érzékszervi minősítésük, termésbecslés, számla kiállítása az állattenyésztésben, alkalmazott alap- és összesítő bizonylatok, nyilvántartások kitöltése.

2.) feladattípus:

A szántóföldi növénytermesztés és a kertészeti termesztés napi és időszakos feladatainak elvégzése: alapvető vizsgálatok elvégzése, talajvizsgálatok, vetőmagvizsgálat, vetőmagszükséglet, tápanyagutánpótlás számítások, egyszerű növénytermesztési munkák végzése, számla kiállítása a mezőgazdasági termelésben, alkalmazott alap- és összesítő bizonylatok, nyilvántartások kitöltése, kertészeti munkafolyamatok elvégzése, talajelőkészítés magvetéshez, magvetés szabadföldbe, magvetés szaporító ládába/tálcába, palántázás, vegetatív szaporítás, ültető gödör kiásása, ültetés, öntözés, metszés, gyümölcs betakarítás, osztályozás, minősítés, tárolás, csomagolás, szőlőművelés és metszés.

3.) feladattípus:

A szántóföldi növénytermesztésben és az állattartásban alkalmazott erő- és munkagépek, berendezések üzemeltetése, karbantartása, munkájuk ellenőrzése, beállítása, egyszerűbb karbantartási feladatok végrehajtása: mezőgazdasági erőgépek, talajművelés gépei, tápanyag-visszapótlás gépei, vetés, ültetés, palántázás gépei, növényápolás gépei, betakarítás gépei, növénytermesztési munkagépek kiszolgálása, öntözőberendezések, rakodás, tárolóhely előkészítés és takarmányelőkészítés gépei, itatás, trágyaeltávolítás, fejés, tejkezelés gépesítése, állatápolás gépei, tojásgyűjtés és –kezelés eszközei, keltetőgépek, nyírás eszközei, állattartó épületek klímaszabályozása, mosás és fertőtlenítés gépei, elektromos kerítések, mérlegelés, állatszállítás eszközei, járművei.

Minden feladattípust a helyi adottságok figyelembevételével kell előkészíteni és összeállítani úgy, hogy a feladat jellegétől függően szakmai számítások elvégzése is megjelenjen.

8.13.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: **A) vizsgarész:** a rendelkezésre álló időtartam 30 perc, amelyből 20 perc a portfólió védése és maximum 10 perc a szakmai beszélgetés

A vizsgarész aránya a vizsgatevékenységen belül: 30%.

B) vizsgarész:

a rendelkezésre álló időtartam összesen 120 perc, amely feladat típusonként eltérő lehet, de ezen belül a szakmai beszélgetés időtartama kérdésenként 5 perc, maximum 15 perc lehet. A vizsgarész aránya a vizsgatevékenységen belül: 70%. (feladattípusonként: 1.:25%,

2.:25%, 3.:20%)

8.13.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%.

8.13.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A) vizsgarész értékelésének szempontjai:

- a leírt tapasztalatok szakmai tartalma,
- az elvégzett munka tapasztalatainak értékelése,
- saját megfigyelések minősége, mennyisége,
- kötelező gyakorlaton kívüli szakmai érdeklődés,

- egybefüggő szakmai gyakorlatok bemutatása,
- egyéni meglátások szakmai megalapozottsága, ● külalak, szerkesztés, szerkezet, helyesírás.

A vizsgabizottság értékeli a tanuló által készített munkát, ehhez kapcsolódó beszélgetést folytat a vizsgázóval. Az értékelésnél figyelembe kell venni a bemutatott portfólió szakmai tartalmát és a tanuló válaszait a vizsgabizottsággal folytatott beszélgetés során.

B) vizsgarész értékelésének szempontjai:

- munkavégzés megkezdése előtti feladatok: munkaterület kijelölése, gépek, eszközök, szerszámok előkészítése, biztonságos munkatevékenység feltételeinek ellenőrzése,
- a munka végrehajtásának fázisai,
- az állatokkal történő bánásmód,
- gépek munka előtti ellenőrzése (műszaki, biztonsági, munkavédelmi kérdések kezelése),
- precíz, gondos munkavégzés,
- a szükséges lexikális felkészültség számbavétele, alkalmazása (információk ismerete vagy megszerzése, pl. kezelési, karbantartási utasítások írásban, vagy internetről), ● összbenyomás, beszédkészség, hozzáállás.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarészből külön-külön elérte a megszerezhető pontszámok legalább 40 %-át.

8.14 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A központi interaktív vizsgatevékenységhez tanterem, számítógép, internet szükséges.

Projektfeladat:

A) vizsgarész: rendszergazda vagy technikus rendelkezésre állása a vizsga zavartalan lebonyolításához.

B) vizsgarész: -

8.15 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

A) vizsgarész:

- vizsgaterem (tanterem), számítógép, internet elérhetőség, nyomtató
- **B) vizsgarész:**
- állategészségügyi vizsgáló műszerek, állatgyógyászati eszközök
- anyaállat és újszülött ápolásához szükséges eszközök
- állatápolás, elletés/fiaztatás, egyedi megjelölés eszközei
- arató-cséplő gép
- baromfi istálló állatokkal, ápolás és gondozás
- bálázógép és/vagy fóliázó gép
- bizonylatok, gépkönyvek, nyilvántartások
- földterület a gépbeállítási és gépüzemelési gyakorlathoz
- gépüzemeltetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok
- háti-, szántóföldi és kertészeti permetezőgép
- hídmérleg

- juh-, ló-, sertés-és szarvasmarha istálló állatokkal, műszaki felszereléssel, ápolás és gondozás eszközei
- kertészeti kisgépek
- kézi és gépi anyagmozgatás eszközei, emelőgépek
- magtisztító- és csávázó gépek
- vetőgép, szemenkéntvető gép
- növényvédelmi eszközök, anyagok, növényvédő szer-, műtrágya-, anyag- és eszközraktár
- növényház, fóliasátor, zöldségeskert
- növényvédelem gépei, eszközei
- pótkocsik, mezőgazdasági rakodógépek
- szakirodalom (könyvek, folyóiratok, prospektusok, kezelési-karbantartási utasítások stb.)
- szálastakarmány betakarítás eszközei, gépei
- szántóföldi univerzális mezőgazdasági erőgépek
- szerves- és műtrágyaszóró gépek, trágyakihordás eszközei
- szőlő- és gyümölcsültetvény
- takarmány előkészítés, kiosztás gépei, eszközei, anyagai
- talajművelő eszközök, talajművelés munkagépei (ekék, váltvaforgató ekék, kombinátorok, kultivátorok, talajmarók, tárcsák, boronák és hengerek, kombinátorok, altalajlazítók, simítók)
- támrendszer ültetvények létesítéséhez
- takarmánytárolás eszközei, gépei, terménysz árító, terménytárolás és kezelés gépei ● ültető-, palántázógépek
- drón, kamera
- GNSS helymeghatározó rendszer

8.16 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.17 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%.

8.18 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok:

Az interaktív vizsgán a számítási feladatok megoldásához zsebszámológép, papír és íróeszköz használható.

Projektfeladat:

A) vizsgarész: használható a tanuló által készített portfólió, a hozzá kapcsolódó egyéb dokumentumok, elkészített saját tárgy, vagy gyakorlati feladat bemutatása, saját gazdaságban/gyakorlóüzemben előállított termék, növény, állat vagy arról készült dokumentum.

B) vizsgarész: minden segédeszközt, dokumentumot a vizsgáztató szervezet biztosít.

9 A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek:

A vizsgatevékenység megszervezésére javasolt időpont: március 1. és október 31. között.

10. KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

KERTÉSZTECHNIKUS SZAKMA

1 A szakma alapadatai

1.1 Az ágazat megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet

1.2 A szakma megnevezése: Kertésztechnikus

1.3 A szakma azonosító száma: 5 0812 17 06

1.4 A szakma szakmairányai: Dísznövénytermesztő, virágkötő;
Gyógynövénytermesztő;
Gyümölcstermesztő;
Parképítő és –fenntartó;
Zöldségtermesztő

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet

1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Faiskolai kertész; Parkgondozó 1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):

1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 5 éves technikumi oktatásban legalább 2100 óra megtartott foglalkozás (közismereti tartalom nélkül), 2 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 2100 óra megtartott foglalkozás.

1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.

1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: -, Technikumi oktatásban: 140 óra, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 140 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

2 A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

2.1 Szakmairány: **Dísznövénytermesztő, virágkötő**

A dísznövénytermesztő, virágkötő szakember dísznövényeket szaporít, kitermelést, szedést, betakarítást végez; palántát, csemetét állít elő, nevel, gondoz. Előkészíti a szaporítóanyagot, ültet, talajmunkákat, gyomirtást, talajvédelmi munkát, tápanyag-utánpótlást, öntözést, növényápolási munkákat végez. Szakszerűen használja, működteti és karbantartja a tevékenység végzéséhez szükséges gépeket, eszközöket, berendezéseket. Betartja a dísznövénytermesztéshez kapcsolódó munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírásokat. Önállóan tervezi és szervezi a dísznövénytermesztés munkafolyamatait. Vágott virágokat, vágott zöldeket, cserepes növényeket kezel, gondoz, készít elő, csomagol. Szaktanácsot ad a vásárlónak, megrendelőnek a növényelhelyezésre, -ápolásra, a virágdíszek kiválasztására. Különböző stílusú alkalmi csokrokat, tűzött virágdíszeket, koszorúkat készít, csomagol. Elvégzi a virágdíszítési feladatokat, növény-összeültetéseket helyez ki, azokról tervet készít, kalkulációt végez. Előkészíti és lebonyolítja a virágeladást. Termesztési feladatokat ellátó személyeket, csoportokat irányít. Betartja a virágkötészethez kapcsolódó munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat, valamint a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat előírásait. Önálló vállalkozást alapít és működtet.

2.2 Szakmairány: **Gyógynövénytermesztő**

A gyógynövénytermesztő szakember elvégzi a gyógy-és fűszernövények termesztéséhez szükséges talaj-előkészítési, tápanyag-utánpótlási munkákat. Gyógy- és fűszernövényeket szaporít, telepít. Véghezviszi a gyógy- és fűszernövények ápolási munkáit. Betakarítja a gyógy- és fűszernövényeket. Lebonyolítja a begyűjtött vagy termesztett gyógy- és fűszernövények elsődleges feldolgozását. Növényi drogokat tárol, csomagol. Szakszerűen használja, működteti és karbantartja a tevékenység végzéséhez szükséges gépeket. Önállóan képes a gyógy- és fűszernövény-termesztés munkafolyamatait megtervezni, csoportokat irányítani és velük közösen dolgozni. Munkája során betartja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat, valamint a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat előírásait. Önálló vállalkozást alapít és működtet.

2.3 Szakmairány: **Gyümölcstermesztő**

A gyümölcstermesztő szakember gyümölcs- és szőlőtermő növényeket telepít. Ültetvényt létesít, ápol, fenntart. Elkészíti és karbantartja a gyümölcs- és szőlőültetvény támberendezését, kerítését. Előállítja a szőlő- és gyümölcstermő növények szaporítóanyagát: bujtványt, dugványt, oltványt készít, előállítja a gyümölcsfák alanyául szolgáló magoncokat. Alakító metszés során kialakítja a gyümölcstermő növények koronaformáit és a szőlőtő tőkeformáit. A kialakított termőfelületeket metszéssel fenntartja. Szakszerűen műveli az ültetvények talaját. Tápanyag-gazdálkodási tevékenységet végez. Öntözőberendezést üzemeltet. A gyümölcs- és szőlőültetvényben zöldmunkákat és növényvédelmi munkát végez. Gyümölcsöt, szőlőt betakarít, manipulál, csomagol, feldolgozóba, tárolóba szállít. Működteti és karbantartja a tevékenység végzéséhez szükséges gépeket, eszközöket, berendezéseket. Tervezi és szervezi az ültetvény munkafolyamatait. Termesztési feladatokat ellátó személyeket, csoportokat irányít. Munkája során betartja a gyümölcs- és a szőlőtermesztés munka-, tűz, baleset- és környezetvédelmi szabályait, valamint a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat előírásait. Önálló vállalkozást alapít és működtet.

2.4 Szakmairány: **Parképítő és –fenntartó**

A Parképítő és –fenntartó szakember kerti lépcsőket, út- és térburkolatokat épít, kerti vízarchitektúrákat, kisarchitektúrákat, öntözőrendszereket létesít, telepít, valamint kerti fa- és fémszerkezeteket, kerítéseket, kapukat, pergolákat, lugasokat, fa teraszokat létesít. Növényeket telepít és zöldfelületeket fenntart, továbbá tetőkertet, zöldfalat épít és tart fenn. A történelmi korok és a mai kor kertjeinek irányzatait, építészeti és kertművészeti alapelveit alkalmazza. A legismertebb kerttervezési szoftverek egyikével házikertekhez készít tervlapokat és gépi látványterveket. Építési és művezetői feladatokat lát el a települések zöldfelületeinek engedélyköteles tervdokumentációi

alapján. Működteti és karbantartja a tevékenység végzéséhez szükséges gépeket, eszközöket, berendezéseket. A feladatokat ellátó személyeket, csoportokat irányítja. Munkája során betartja a munka-, tűz-, baleset-, környezet- és természetvédelmi szabályokat, valamint a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat előírásait. Önálló vállalkozást alapít és működtet.

2.5 Szakmairány: **Zöldségtermesztő**

A zöldségtermesztő szakember zöldségnövényeket szaporít, ültet. Talajművelést, gyomirtást, talajvédelmi munkát, tápanyag-utánpótlást végez. Öntözőberendezéseket üzemeltet. Növényvédelmi feladatot lát el. Betakarítja, manipulálja, csomagolja, szállítja, tárolja a zöldségnövényeket. Zöldség vetőmag termesztési feladatokat végez. Használja, működteti és karbantartja a tevékenység végzéséhez szükséges gépeket, eszközöket, berendezéseket. Elvégzi a zöldségtermesztés munkafolyamatainak tervezését, szervezését. Termesztési feladatokat ellátó személyeket, csoportokat irányít. Tervet, kalkulációt, dokumentációt készít. Munkája során betartja a munka-, tűz-, baleset-, környezet- és természetvédelmi, higiéniai, minőségbiztosítási szabályokat, valamint a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat előírásait. Önálló vállalkozást alapít és működtet.

3 A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

3.1 Szakma szakmairányainak FEOR számai

Szakmairány megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése
Dísznövénytermesztő, virágkötő	6115	Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő
Gyógynövénytermesztő	6116	Gyógynövénytermesztő
Gyümölcstermesztő	6114	Szőlő-, gyümölcstermesztő
Parképítő és -fenntartó	6115	Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő
Zöldségtermesztő	6113	Zöldségtermesztő

4 A szakképzésbe történő belépés feltételei

4.1 Iskolai előképzettség:

alapfokú iskolai végzettség

4.2 Alkalmassági követelmények

4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat a szakirányú oktatás megkezdése előtt: nem szükséges

5 A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

5.1 Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra ● számítógép internet kapcsolattal

- projektor
- interaktív tábla
- talajvizsgálati eszközök
- talajművelési eszközök
- meteorológiai mérőeszközök
- digitális kamerával felszerelt drón
- mikroszkóp
- állat- vagy növényállomány
- hagyományos és digitális távmérő eszközök

- erőgép vagy gépjármű, illetve kertészeti vagy erdészeti motoros kisgépek

5.2 Eszközjegyzék szakirányú oktatásra **Dísznövénytermesztő, virágkötő:**

- Kéziszerszámok
- Dísznövények szaporításához szükséges anyagok, eszközök
- Mikroszaporítás, szövettenyésztés speciális eszközei, berendezései
- Erőgép
- Talajművelő gépek
- Növényvédelemhez szükséges eszközök, gépek
- Tápanyag utánpótláshoz szükséges eszközök, gépek
- Öntözés, tápoldatozás gépei, berendezései
- Üvegház vagy egyéb termesztő létesítmények
- Tehermozgatás gépei, eszközei
- Kertészeti kiegészítő eszközök
- Egyéni védőfelszerelés
- Munkabiztonsági berendezések

-
-

  Környezetvédelmi berendezések

  Számítógépek

- Elsősegélynyújtó felszerelések
- Személyes felszerelés: metszőolló, szemző és/vagy oltókés, tűzdelőfa, ültetőkanál
- Vágott virágok, vágott zöldek, cserepes virágzó- és levéldísznövények
- Vázák, virágtálak, virágkosarak, egyéb virágtartók
- Csomagolóanyagok
- Szalagok, zsinórok, fonalak
- Egyéb díszítő kellékek
- Selyem és száraz virágok
- Növényi eredetű segédanyagok
- Gyertyák, mécsesek
- Vágott drótok, tekercsdrótok, dekorációs drótok
- Koszorúalapok, más tűzőhab és hungarocell alapok
- Rögzítő anyagok (tűzőhab téglák és egyéb formák)
- Kézi szerszámok (kés, papírvágó olló, metszőolló, ragasztópisztoly, csípőfogó, fűrész, kalapács)
- Virágtartósító és - nyílasztó szerek
- Formanyomtatványok, bizonylatok
- Szakmai könyvek, albumok, DVD-k
- Pénztárgép
- Informatikai eszközök
- Személyes felszerelés: virágkötő kés, papírvágó olló, metszőolló, ragasztópisztoly, csípőfogó, kötény

Gyógynövénytermesztő:

- Kertészeti kéziszerszámok
- Erőgépek
- Szállítóeszközök
- Mérlegek, egyéb mérőeszközök
- Területmérés eszközei
- Termesztő berendezések
- Növényszaporítás eszközei, gépei
- Ültetés eszközei, gépei
- Talajművelés eszközei, gépei
- Tápanyag utánpótlás eszközei, gépei
- Permetezőgépek
- Öntözés eszközei, berendezései
- ● Betakarítás eszközei, gépei
- Tároló, tisztító, szárító helyiségek
- Egyéni védőfelszerelés
- Személyes felszerelés: metszőolló, tűzdelőfa, ültetőkanál **Gyümölcstermesztő:**
- Szántóföldi univerzális traktor és pótkocsi

-
-
- Talajművelő eszközök, talajművelés munkagépei (kultivátorok, talajmarók, tárcsák, boronák és hengerek, kombinátorok, altalajlazítók, simítók)
- Szerves- és műtrágyaszóró gépek, trágyakihordás eszközei
- Növényvédelem gépei, eszközei
- Növényvédelmi előrejelzésre alkalmas szenzorok és a kiértékelésükre alkalmas okos eszközök
- Metszés gépei, eszközei
- Vetőgép, szemenkéntvető gép
- Kertészeti kisgépek
  Gépüzemeltetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok

  Háti-, szántóföldi és kertészeti permetezőgép

- Kézi és gépi anyagmozgatás eszközei, emelőgépek
- Kéziszerszámok (kertészeti szerszámok, metsző- és szedőállványok, göngyölegek, kötözőanyagok, mérleg, mérő- és jelölő eszközök)
- Támberendezés ültetvények létesítéséhez
- Öntözőberendezések
- Kertészeti anyagok (termesztőedények, termesztő közegek, növényi szaporítóanyagok, tápanyagok, növényvédő szerek)
- Meteorológiai eszközök
- Szakirodalom (könyvek, folyóiratok, prospektusok, kezelési-karbantartási utasítások stb.) ● Digitális infrastruktúra
- Egyéni védőfelszerelések
- Munkabiztonsági berendezések
- Környezetvédelmi berendezések
- Elsősegélynyújtó felszerelések **Parképítő és -fenntartó:**

- Kertépítő anyagok (beton-, műkő- és égetett agyagáru termékek, kövek, faanyagok, szóródó anyagok, növények, trágyák, mulcsok)
- Fedett- és szabadtéri építési terület, anyag- és eszközraktár
- Vízarchitektúrák anyagai, berendezései és AÖR elemei
- Kisarchitektúrák
- Kertépítő kéziszerszámok (kertészeti szerszámok, hagyományos- és digitális, mérő- és jelölő eszközök)
- Kertépítő gépek (erőgépek adapterekkel, szállítógépek)
- Kertfenntartás gépei (fűnyírók, fűrészek, kisgépek, szállítóeszközök)
- Egyéni védőfelszerelések
- Számítógép, kerttervező szoftver, informatikai eszközök
- Munkabiztonsági berendezések
- Környezetvédelmi berendezések
- Elsősegélynyújtó felszerelések
- Formanyomtatványok, bizonylatok
- Szakmai könyvek, albumok, adathordozók

-
-
- Személyes felszerelés: munkaruha, munkavédelmi lábbeli, metszőolló, mérőszalag, munkavédelmi kesztyű, munkavédelmi szemüveg, gumikalapács, kisméretű vízmérték, ültetőkanál **Zöldségtermesztő:**
- Szántóföldi univerzális traktor és pótkocsi
- Talajművelő eszközök, talajművelés munkagépei (ekék, váltvaforgató ekék, kombinátorok, kultivátorok, talajmarók, tárcsák, boronák és hengerek, kombinátorok, altalajlazítók, simítók)
- Szerves- és műtrágyaszóró gépek, trágyakihordás eszközei
- Növényvédelem gépei, eszközei
- Ültető-, palántázógépek
- Vetőgép, szemenkéntvető gép
- Kertészeti kisgépek
- Gépüzemeltetéshez szükséges szerszámok, eszközök, anyagok
- Háti-, szántóföldi- és kertészeti permetezőgép
- Kézi- és gépi anyagmozgatás eszközei, emelőgépek
- Kéziszerszámok (kertészeti szerszámok, metsző és szedőállványok, göngyölegek, kötözőanyagok, mérleg, mérő - és jelölő eszközök)
- Termesztőberendezések (szaporítóház, üvegház, fólia)
- Szabadföldi termesztésre alkalmas terület (zöldségeskert)
  Öntözőberendezések

  Kertészeti anyagok (termesztőedények, termesztő közegek, növényi szaporítóanyagok, tápanyagok, növényvédőszerek)
- Meteorológiai eszközök
- Növényvédelmi előrejelzésre alkalmas szenzorok és a kiértékelésükre alkalmas okos eszközök
- Szakirodalom (könyvek, folyóiratok, prospektusok, kezelési-karbantartási utasítások stb.) ● Digitális infrastruktúra
- Egyéni védőfelszerelések,
- Munkabiztonsági berendezések
- Környezetvédelmi berendezések
- Elsősegélynyújtó felszerelések

6 Kimeneti követelmények

6.1 Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatást követően a tanuló egyszerű meteorológiai megfigyeléseket végez, adatokat gyűjt, jellemzi az időjárási elemeket, meghatározza adott hely klimatikus viszonyait. Elvégzi a talajok egyszerű, helyszíni fizikai, kémiai, biológiai vizsgálatait, megfigyeli a talajképződés jegyeit, jellemző folyamatait, a talajhibákat, meghatározza a talajjavítás és talajvédelem lehetőségeit. A sejttan, szövettan, morfológia, rendszertan alapján növények szaporítását végzi. Felveszi a gazdasági állatok testméreteit, vizsgálja külső értékmérő tulajdonságaikat és viselkedésüket. Irányítás mellett kezeli a mezőgazdasági erőgépeket, és elvégzi napi karbantartásukat. Használja a földmérésben alkalmazott hossz-, terület mértékegységeket, méretarányt, területet számít. Térképet olvas, alapvető földügyi adatokat azonosít és gyűjt. A mérések során digitális mérőeszközöket

használ. Munkája során alkalmazza az ágazati munka-, tűz-, baleset-, környezet- és természetvédelmi előírásokat, valamint figyelembe veszi a biológiai sokféleség megőrzési szempontokat.

6.2 Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Megfigyeli Magyarország éghajlati jellemzőit.	Ismeri Magyarország agrometeorológiáját, a meteorológiai mérőeszközöket.	Törekszik a meteorológiai adatok pontos leolvasására.	A meteorológiai adatokat adekvát módon értelmezi.
2	Éghajlati és távérzékelt drónos meteorológiai adatokat gyűjt.	Ismeri az éghajlatot befolyásoló tényezőket és a meteorológiai internetes adatbázisokat.	Nyitott az új meteorológiai adatközlő felületek kezelésére.	Szakmai irányítás mellett részben önállóan méréseket végez.
3	Helyszíni talajvizsgálatot végez.	Ismeri a talajok összszetételét, tulajdonságait, típusait, javítását és védelmét.	Elkötelezett a talajvédelem iránt.	Önállóan bemutatja a talajtípusokat.
4	Megfigyeli a talajképződés jegyeit, jellemző folyamatait.	Ismeri a talajképződést befolyásoló tényezőket.	Elkötelezett a fenntartható mezőgazdasági tevékenységek iránt.	Önállóan jegyzetet készít a talajképződés megfigyelése folyamán.
5	Mikroszkóp segítségével növényi sejteket, szöveteket, szerveket vizsgál, növényszaporítást végez.	Ismeri a sejttan, szövettan, morfológia, rendszertan alapjait, a növényi szaporodás- és szaporítás-módokat.	Törekszik az új fajták szaporítási módjának elsajátítására.	Önálló javaslatot fogalmaz meg a szakmája szempontjából fontos növényfajok felhasználási lehetőségeire.

6	Elemzi a gazdasági állatok eredetét, háziasítását, rendszerezését, és felveszi méreteiket.	Tisztában van az állattenyésztés gazdasági jelentőségével.	Elkötelezett a szabályszerű, helyes állattartás iránt.	A gazdasági állatok és állati termékek mérési adatainak rögzítését önállóan és pontosan végzi.
7	Megfigyelései alapján elemzi a gazdasági állatok magatartásformáit.	Ismeri a gazdasági állatok speciális viselkedési formáit.	Törekszik az állattartás szabályainak betartá- sára. A gazdasági állatok viselkedése alapján pontos következtetést von le.	Irányítás mellett a gazdasági állatok napi ellátását fele- lősségteljesen elvégzi.
8	Felismeri a mezőgazdasági, kertészeti vagy erdészeti termesztésben használt erőgépek főbb szerkezeti egységeit.	Ismeri a mezőgazdasági, kertészeti vagy erdészeti erőgépek csoportosítását, alkalmazási területeit, szerkezeti egységeit.	Elkötelezett az erőgépekkel kapcsolatos szabályos munkavégzés mellett.	Útmutatók alapján ellenőrzi az erőgé- pek főbb szerkezeti egységeit.
9	A mezőgazdasági, kertészeti vagy erdészeti termesztésben használt erő- és munkagépeken olajszintet ellenőriz.	Ismeri a mezőgazdasági erő- és munkagépek karbantartását.	Igyekszik elkerülni a munkavédelmi szabálytalanságokat.	Útmutatók alapján ellenőrzi a karbantartási műveleteket.
10	Használja a földmérésben alkalmazott hossz- és terület mértékegységeket, méretarányt, területet számol.	Ismeri a Föld és a térképek jellemzőit, tartalmukat, jelöléseit, földügyi alapismeretekkel bír.	Hosszmérésében és területszámításaiban pontos, alapos. Adekvát módon olvassa a térképeket.	Térkép alapján önállóan számol hossz- mértéket és területnagyságot.

11	Egyszerű terepi idomok felmérésénél digitális mérőeszközöket használ.	Ismeri a felmérő eszközök működését, használatát, elvárható pontosságát.	Törekszik az újabb digitális mérőeszközök megismerésére.	Szakszerű irányítás mellett digitális méréseket végez.
12	Alkalmazza a munka-, tűz-, baleset- és kör- nyezetvédelem szabá- lyait.	Ismeri az ágazathoz kötődő munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi szabályokat.	Szabálykövető a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelem területén.	Utasítás alapján az adott mezőgazdasági tevékenységhez szükséges védőfelszereléseket használja.

6.3 Szakmairányok közös szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Alkalmazza a kertészeti tevékenységek során a hatályos munkavédelmi szabályokat.	Ismeri a kertészetben alkalmazandó munkavédelmi előírásokat, szabályokat.	Viselkedésben felelősségteljes, szabály- követő a munkavédelem területén.	A kertészeti tevékenységei során betartja a munkavédelmi szabályokat.
2	Gépkönyv, használati- és kezelési utasítás alapján kertészeti eszközöket, gépeket installál, karbantart.	Ismeri a gépkönyv, használati és kezelési utasítás jellegét.	Törekszik az eszközök és gépek rendeltetésszerű használatára.	Az adott géphez tartozó gépkönyvet, használati- és kezelési utasítást adekvát módon értelmezi.
3	Balesetet megelőz, elhárít.	Ismeri a balesetelhárítás módszereit, eszközeit.	Viselkedésében felelősségteljes, munkavégzése során törek-	Baleset esetén cselekvési döntést hoz.

			szik a balesetek megelőzésére.	
4	Elsősegélyt nyújt.	Ismeri az elsősegélynyújtó alapvető feladatait.	Felelős módon viselkedik az elsősegélynyújtás során.	Megítéli a veszélyes behatás jelenlétét. Szükség esetén önállóan elsősegélyt nyújt a szakma szabályai szerint.
5	Egyéni védőfelszerelést visel.	Ismeri az egyéni védőfelszereléseket, használatuk szükségességét.	Egészsége megóvására törekszik, elkötelezett a biztonságos munkavégzés mellett.	Adott munkafolyamathoz adekvát egyéni védőfelszerelést választ.
6	Alkalmazza a munkaegészségtan ajánlásait.	Ismeri a munkaegészségtan alapjait.	A foglalkozási megbetegedések megelőzésében elkötelezett.	Betartja egy adott munkatér munka-egészségügyi szabályait.
7	Alkalmassági vizsgálatra jár.	Ismeri az alkalmassági vizsgálatokra vonatkozó szabályozásokat.	Egészsége megóvására törekszik.	Szakmai vezetői utasítás alapján, az orvosi vizsgálatokon részt vesz.

8	A kertészeti tevékenységek során keletkezett hulladékot szelektíven gyűjti.	Ismeri a komposztálható anyagokat és az egyéb hulladékgyűjtési módokat.	Elkötelezett a komposztálás és a szelektív hulladékgyűjtés mellett. Munkája során szem előtt tartja a veszélyes hulladékok energiatermelő újrahasznosításához való gyűjtését.	Önállóan képes a keletkezett hulladékot szelektálni és a megfelelő gyűjtőedénybe, gyűjtőhelyre szállítani.
9	A kertészeti tevékenység végzése során keletkezett veszélyes anyagot szakszerűen kezeli.	Ismeri a keletkező veszélyes anyagokat és kezelésüket.	A kertészeti munka során előnyben részesíti az egyének és a társadalom egészségét javító, környezetbarát megoldásokat. Munkája során szem előtt tartja a veszélyes hulladékok energiatermelő újrahasznosításához való gyűjtését.	Az anyagtípusokat adekvát módon, a szabályok pontos követésével és maradéktalan betartásával kezeli.
10	Kertészeti eszközöket biztonságosan használ.	Ismeri a biztonságos eszközhasználat szabályait.	Egészsége megóvása érdekében biztonságra törekszik.	A munka megkezdése előtt a munkaeszközök biztonságos állapotáról a tőle elvárható módon meggyőződik, azokat rendeltetésüknek megfelelően és a szakmai

				vezető utasításai szerint használja.
11	Tűz esetén tűzoltó eszközöket és anyagokat alkalmaz.	Ismeri a tűzvédelemre vonatkozó szabályokat.	Magára nézve kötelezőnek tartja a nyílt láng használatára vonatkozó tűzvédelmi szabályokat.	Tűz esetén adekvát döntést hoz a menekülésről vagy oltásról. Szükség esetén vezetői segítséget vesz igénybe.
12	Külföldi szakmai oldalakról különböző szaporítóanyagot rendel.	Ismeri a választott szakmairányhoz kapcsolódó külföldi internetes felületeket.	Törekszik az idegen nyelvű szakkifejezések elsajátítására. Törekszik a dokumentumok nem papír alapú, digitális archiválása feltételeinek és rendszerének kialakítására.	Önállóan használja az idegen nyelvű szakmai internetes felületeket.

6.4 Szakmairányok szakmai követelményei

6.4.1 **Dísznövénytermesztő, virágkötő** szakmairány szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**

1	Dísznövényeket szaporít.	Ismeri az egynyári-, kétnyári-, évelő dísznövényeket, a lombhullató- és örökzöld díszfákat, a díszcserjéket, a cserepes virágosés levéldísznövényeket, vágott- virágokat és zöldeket. Ismeri a növények tudományos latin nevét (kettős nevezéktan) és biztos tudással azonosítja őket. Ismeri az ivaros és ivartalan szaporítási módokat.	A dísznövény-szaporítással kapcsolatos feladatok iránt elkötelezett, munkájára értékként tekint.	Önállóan végzi a dísznövények szaporítási feladatait.
2	Szaporítóanyagot előkészít, ültet.	Ismeri a termesztő közegeket, a földkeverék összeállítását.	Szem előtt tartja a termesztés gazdaságosságát. Elkötelezett a dísznövénytermesztéssel kapcsolatos feladatok iránt.	Önállóan alkalmazza a megfelelő termesztő közeget és használja fel a szaporítóanyagokat.
3	Palántát, csemetét előállít, nevel, gondoz.	Ismeri a szaporítás és nevelés technológiáit.		Az általa nevelt dísznövényekért felelősséget vállal.
4	Talajmunkákat, gyomirtást, talajvédelmi munkát végez.	Ismeri az általános és speciális talajvédelmi munkákat és a gyomirtó szereket.	Nyitott az adott szakterület új eredményei, innovációi iránt, tö-	Szakmai felügyelet mellett meghatározza a növényvédelmi feladatokat. Az

5	Tápanyag-utánpótlást, öntözést, nö-vényápolási munkát végez.	Ismeri az általános és speciális ápolási munkákat (faiskolai nevelési munkák, metszés).	rekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására.	általános és speciális nö-vényápolási műveleteket önállóan végzi.

		Ismeri a tápanyagutánpótlási, öntözési módokat és ápolási munkákat.	Törekszik a saját munkáját érintő vál-tozások nyomon követésére.	Felelősséget vállal munkájáért, eredményeiért és kudarcaiért.
6	Növényvédelmi szakirányító felügyeletével növényvédelmi feladatot lát el.	Ismeri a növényvédelem alapjait, a károsítók elleni védekezési módokat, különös tekintettel az integrált védekezési lehetőségekre.		
7	Növényvédelmi elő-rejelzés céljából telefonos applikációt használ.	Ismeri a dísznövénytermesztés szempontjából fontos digitális eszközök használatát.	Figyelemmel kíséri az új alkalmazások megjelenését, és nyitott az új fejlesztések megismerésére, a dísznövénytermesz-tésben történő alkalmazására.	Önállóan használja a telefonos applikáció-kat, és védekezési javaslatokat fogalmaz meg.

8	Növekedést, fejlődést szabályoz, mikroszaporítást végez.	Ismeri a szövettenyésztés eszközeit, anyagait. Ismeri a táptalaj készítési és vágástechnikákat, az új táptalajra helyezés módját. Ismeri a kiültetés és akklimatizáció lépéseit.	Nyitott a szakterületet érintő innovációk iránt, elfogadja a termesztéssel kapcsolatos újdonságokat, törekszik a pontos, precíz munkavégzésre.	Betartja a faj fejlődéséhez szükséges munkafolyamatokat. A feladathoz önállóan választ szerszámokat, eszközöket.
9	Dísznövény kitermelést, szedést, betakarítást végez.	Ismeri a faiskolai, szabadföldi és üvegházi termesztéssel kapcsolatos feladatokat.		Önállóan végzi a termesztéssel kapcsolatos munkáját, folyamatos önellenőrzés mellett.
10	Szakszerűen használja, működteti és karbantartja a dísznövénytermesztés végzéséhez szükséges gépeket, eszközöket, berendezéseket.	Ismeri a szükséges gépeket, eszközöket, berendezéseket, azok részeit és működési elvüket.	Fontosnak tartja a munkavégzéshez szükséges előírások figyelembevételét.	Felelősséggel és körültekintően használja a dísznövénytermesztés gépeit.
11	Termesztő-berendezéseket üzemeltet, karbantart.	Ismeri a különböző termesztő-berendezéseket, a termesztő-berendezések részeit, anyagait, berendezéseit.	Nyitott a korszerű termesztő-berendezésekben alkalmazható anyag- és energiata-karékos megoldások, technológiák alkalmazása iránt.	A termesztő-berendezést önállóan üzemelteti, tevékenységéért felelősséget vállal.

12	A védőberendezéseket és a védőfelszerelést rendeltetésszerűen használja.	Ismeri a szakmához tartozó jogszabályi, valamint munka-, tűz-, baleset-, környezetvédelmi, biztonságtechnikai és minőségbiztosítási előírásokat.	Szabálykövető a munka-, tűz-, balesetés környezetvédelem területén. Elkötelezett a szabályos foglalkoztatás mellett, igyekszik elkerülni a munkaügyi szabálytalanságot.	Felelősséget vállal önmaga és munkatársai biztonságáért. A dísznövénytermesztésre vonatkozó munka-, tűz-, baleset-, környezetvédelmi, biztonságtechnikai, higiéniai és minőségbiztosítási jogszabályokban és hatósági előírásokban foglaltakat maradéktalanul betartja és betartatja.

13	Elvégzi a dísznövénytermesztés munkafolyamatainak tervezését, szervezését.	Ismeri a dísznövénytermesztés munkafolyamatait.	Nyitott a szakmájában tevékenykedő szakemberekkel való szakmai együttműködésre.	Felelősséget vállal a saját maga által végzett, és az általa vezetett szakmai csoport munkájáért, eredményeiért és esetleges kudarcaiért.
14	Dísznövény-termesztési feladatokat és értékesítést ellátó személyeket, csoportokat irányít.	Tisztában van az egyéni és csoportos munkavégzés irányítá-sának módjaival.		

15	Vágott virágokat, zöldeket, cserepes növé- nyeket kezel, gondoz, készít elő, tárol.	Ismeri a vágott virágokat, vágott zöldeket, igényeiket és kezelésüknek technológiáját.	Elkötelezett a szakszerű növénykezelési technológiák iránt. Fontosnak érzi a rendezett munkakörnyezet kialakítását.	Önállóan végez növénykezelési feladatokat.
16	Szaktanácsot ad a növényelhelyezésre, ápolásra. Növény-összeültetéseket készít.	Tisztában van a dísznövények környezeti igényeivel.	Törekszik az új fajták ápolási igényeinek megismerésére.	A dísznövények ápolása során betartja a megfelelő fejlődéshez szükséges szabályokat, előírásokat.
17	Különböző stílusú alkalmi csokrokat, tűzött virágdíszeket, koszorúkat készít, csomagol.	Ismeri a vágott virágokat és zöldeket, a vi- rágkötészeti stílusokat, törvényszerűségeket, a különböző készítmé- nyek elkészítési technikáit.	Nyitott az új virágkötészeti technikák megismerésére és alkalmazására. Fontosnak érzi a rendezett munkakörnyezet kialakítását. Törekszik a precíz és gazdaságos munkavégzésre.	Önállóan alkot virágkötészeti készítményeket. Felelősséget vállal az általa előállított ter- mék, dekoráció minőségéért.
18	Virágdíszítési feladatokat végez.	Ismeri a virágdíszek formai, - szín- és arányos elrendezésének lehetőségeit.		A virágkötészeti dekorációk készítése közben betartja a kompozícióra vonat- kozó szakmai elvárá- sokat (pl. szín, forma, arány).

19	Előkészíti és lebonyolítja a virágeladást.	Ismeri az elektronikus számlaadás módját, a szigorú számadású nyomtatványok kitöltését, a különböző elektronikus nyilvántartási rendszereket.	Elkötelezett a végzett munka pontos dokumentálása mellett.	Felelősséggel alkalmazza a virágeladással kapcsolatos szabályozásokat.
20	Tervet készít, kalkulációt végez.	Ismeri a szakmai számításokat, a tervkészí-tés tartalmi és formai követelményeit, a megrendelés lépéseit, elektronikus formába való öntését.	Törekszik a megjelenésében igényes, és szakmaiságában szín-vonalas tervdokumentáció elkészítésére.	Önállóan, felelősséggel végez tervezési feladatokat.
21	Képes dokumentációkat használni, készíteni.	Ismeri a szövegszerkesztő programokat, internetes kereső felü-leteket, nyilvántartásokat.	Igyekszik elkerülni a szabálytalanságokat. Elkötelezett az elvégzett munka pontos dokumentálása iránt.	Nagy körültekintéssel végzi a dokumentáci-ókkal kapcsolatos feladatokat, betartja a szigorú számadású nyomtatványokra vonatkozó szabályokat.
22	Képes a virágkötészeti előírások szerint dolgozni, dolgoztatni.	Ismeri a virágkötő feladatait.	Megjelenésében igényes, viselkedésében visszafogott. Törek-szik a pontos és szakszerű munkavég-zésre, környezetének tisztántartására.	Felelősséget vállal saját tevékenységéért, a rábízott kisebb csoport, közösség munkájáért.

23	Önálló vállalkozást alapít és működtet.	Használja az ügyfélkapu szolgáltatásait, ismeri a gazdálkodó szervezetek jellemzőit, az egyéni és társas vállalkozások formáit, alapítását, a szükséges szakmai és jogi kifejezéseket.	Az érdeklődésének megfelelő szakterület, a végzett munka iránt elkötelezett, munkájára értékként tekint.	Vállalkozásának alapítása és működtetése közben betartja és betartatja a vonatkozó jogszabályokat.

6.4.2 **Gyógynövénytermesztő** szakmairány szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Felhasználja a gyógyés fűszernövényeket, növényi drogokat.	Ismeri a gyógy-és fűszernövényeket, a növényi drogokat és felhasználási lehetőségeiket. Ismeri a növények tudományos latin nevét (kettős nevezéktan) és biztos tudással azonosítja őket.	Törekszik a gyógy- és fűszernövények gazdaságos felhasználására.	Betartja és betartatja a gyógynövények felhasználására vonatkozó minőségi előírásokat.
2	Begyűjti a vadontermő gyógynövényeket.	Biztos tudással rendelkezik a vadontermő gyógynövény fajok azonosítására és a megfelelő gyűjtési mód megválasztására vonatkozóan.	Szem előtt tartja a gyűjthető vadontermő gyógynövényekre vonatkozó előírásokat. Kiemelten fontosnak tartja a gyűjtés során a termőhely ökológiai	Felelősséggel és körültekintően végzi a gyógynövények betakarítási munkáit, és alkalmazza az erre vonatkozó szabályokat.

			egyensúlyának meg-tartását.	

3	Elvégzi a gyógy-és fűszernövények ter-mesztéséhez szükséges talajelőkészítési, tápanyag-utánpótlási munkákat.	Ismeri az általános és speciális talajelőkészítési és tápanyag-utánpótlási módszereket, munkákat.	Nyitott az adott szakterület új eredmé-nyei, innovációi iránt, törekszik azok megismerésére, megértésére és alkalmazására. Törekszik a saját munkáját érintő változások nyomon követésére.	Az általános és speciális növényápolási műveleteket önállóan végzi. Felelősséget vállal munkájáért, eredményeiért és kudarcaiért.

4	Szaporítja és telepíti a gyógy-és fűszernövényeket.	Ismeri az ivaros és ivartalan szaporítási módokat. Ismeri a termesztő közegeket, a földkeverék összeállítását.	Szem előtt tartja a termesztés gazdaságosságát. Elkötelezett a gyógy- és fűszernövény-termesztéssel kapcsolatos feladatok iránt. Nyitott az adott szakterület új eredményei, innovációi iránt, törekszik azok alkalmazására.	Önállóan alkalmazza a megfelelő termesztő közeget és használja fel a szaporítóanyagokat.
5	Elvégzi a gyógy- és fűszernövények ápolási munkáit.	Ismeri a gyógy- és fűszernövények ápolási munkáit.	A növényápolási munkák elvégzése során pontos, precíz munkát hajt végre.	A növényápolási munkákat önállóan végzi, felelősséget vállal munkájáért.
6	Betakarítja a gyógyés fűszernövényeket.	Tisztában van a betakarítási munkafolyamatokkal.	Szabálykövetően, nagyfokú precizitással végzi a betakarítási munkákat. Törekszik a szabályok betartása melletti legjobb megoldások alkalmazására.	Önállóan végzi a munkáját, folyamatos önellenőrzés mellett. Irányítja a rábízott személyi állomány munkavégzését.
7	Elvégzi a begyűjtött vagy termesztett gyógynövények elsődleges feldolgozását.	Ismeri a gyógynövények elsődleges feldolgozásának lépéseit.	A feldolgozási, csomagolási és tárolási munka során előny-	A csomagolás és a tárolás során felelőssé-

8	Becsomagolja és tárolja a növényi drogokat.	Ismeri a növényi drogok csomagolási és tárolási módjait.	ben részesíti az egyének és a társadalom egészségét javító, környezetbarát megoldásokat.	get vállal munkájáért, eredményeiért és kudarcaiért.
9	Felvásárolja a gyógyés fűszernövényeket.	Ismeri a gyógy- és fűszernövény-felvásárlási szabályozásokat.	Minőségorientált a gyógy- és fűszernövény felvásárlását illetően.	Önálló döntéseket hoz a felvásárlási folyamat során.

10	Szakszerűen használja, működteti és karbantartja a gyógy- és fűszernövény-termesztéshez szükséges gépeket, eszközöket, berendezéseket.	Ismeri a szükséges gépeket, eszközöket, berendezéseket.	Fontosnak tartja a munkavégzéshez szükséges előírások figyelembevételét.	Felelősséggel és körültekintően használja a gépeket, irányítja a rábízott személyi állomány munkavégzését, felügyeli a gépek, berendezések üzemeltetését.
11	Termesztő-berendezéseket üzemeltet, karbantart.	Ismeri a különböző termesztő-berendezéseket, a termesztő-berendezések részeit, anyagait, berendezéseit.	Nyitott a korszerű termesztő-berendezésekben alkalmazható anyag- és energiatakarékos megoldások, technológiák alkalmazása iránt.	A termesztő-berendezést önállóan üzemelteti, tevékenységéért felelősséget vállal.

12	Végrehajtja a gyógyés fűszernövény-termesztés munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatait.	Ismeri a szakmához tartozó jogszabályi, valamint munka-, tűz-, baleset-, környezetvédelmi, biztonságtechnikai és minőségbiztosítási előírásokat.	Szabálykövető a munka- tűz-, baleset- és környezetvédelem területén. Elkötelezett a szabályos foglalkoztatás mellett, igyekszik elkerülni a munkaügyi szabálytalanságot.	Felelősséget vállal önmaga és munkatársai biztonságáért. A védőberendezéseket és védőfelszerelést rendeltetésszerűen használja, az előírásokat maradéktalanul betartja és betartatja.
13	Megtervezi és megszervezi a gyógy- és fűszernövény-termesztés munkafolyamatait.	Ismeri a gyógy- és fűszernövény-termesztés munkafolyamatait.	Nyitott a szakmájában tevékenykedő szakemberekkel való szakmai együttműködésre.	Felelősséget vállal a saját maga által végzett és az általa vezetett szakmai csoport munkájáért, eredményeiért és esetleges kudarcaiért, korrigálja saját és mások hibáit.
14	Irányítja a gyógy- és fűszernövény-termesztési feladatokat ellátó személyeket és csoportokat.	Tisztában van az egyéni és csoportos munkavégzés irányításának módjaival.		

15	Önálló vállalkozást működtet és alapít.	Ismeri a szigorú számadású nyomtatványokat. Ismeri a gazdálkodó szervezetek jellemzőit, az egyéni és társas vállalkozások formáit, alapítását, a szükséges szakmai és jogi kifejezéseket.	Az érdeklődésének megfelelő szakterület, a végzett munka iránt elkötelezett.	Vállalkozásának alapítása és működtetése közben betartja és betartatja a vonatkozó jogszabályokat.
16	Készletjegyzéket vezet, leltározást és nyilvántartást végez.	Ismeri a táblázatkezelő és szövegszerkesztő programokat. Ismeri a leltárkezelő és nyilvántartási felületeket.	Elkötelezett az elvégzett munka pontos dokumentálása mellett.	Felelősséggel alkalmazza a készletnyilvántartással kapcsolatos szabályozásokat.
17	Biztonsággal használja az ügyfélkapu szolgáltatásait.	Tisztában van a munkaadó és a munkavállaló adózási és járulékfizetési kötelezettségeivel.	Értékként tekint az ügyfélkapun elérhető szolgáltatásokra, nyitott a digitális felületek kezelésére.	Önállóan használja az ügyfélkaput, képes az önellenőrzésre és a hibák önálló javítására.

6.4.3 **Gyümölcstermesztő** szakmairány szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**

1	Elemzi, értékeli a gyümölcstermesztés helyzetét, jelentőségét, bemutatja a gyümölcstermő növényeket, jellemzi a növényi részeket.	Ismeri a gyümölcstermesztés jelentőségét, helyzetét, a gyümölcstermő növények csoportosítását, növényi részeiket.	Kritikusan szemléli a hazai gyümölcstermesztés helyzetét.	A gyümölcstermesztés helyzetét, a fejlesztési lehetőségeket önállóan megítéli.
2	Szaporítja a gyümölcstermő növényeket, gyümölcsöst telepít.	Ismeri a gyümölcstermő növények szaporításának módjait, tudja a gyümölcsös telepítésének folyamatát, előírásait.	Érdeklődik az új gyümölcsfajok és -fajták iránt.	Gyümölcsöst önállóan létesít.
3	Kialakítja és fenntartja a gyümölcsfélék termőfelületét, fitotechnikai eljárásokat végez.	Ismeri a termőfelület kialakításának, fenntartásának alapelveit.	Nyitott a korszerű koronaformák alkalmazására.	Gyümölcsfélék termőfelületét önállóan kialakítja és fenntartja.
4	Gyümölcsösben tápanyagellátó, talajművelő, öntöző gépeket, berendezéseket üzemeltet és karbantart.	Ismeri a gyümölcsösök tápanyagellátásának, talajművelésének, öntözésének módjait.	Nyitott a korszerű gépek, berendezések alkalmazására. Elkötelezett a talaj termékenységének megőrzése iránt.	Másokkal együttműködve a gyümölcsösök tápanyagellátását, talajművelését, öntözését végzi.
5	Különböző növényvédelmi technológiákat alkalmaz (fizikai,	Ismeri a gyümölcstermő növények károsítóit és az ellenük való védekezés módjait.	A növényvédelmi tevékenység során elkötelezett a környezetvédelem és a biodiverzitás megőrzése iránt.	Felügyeli a gyümölcsös növény egészségi állapotát, a védekezésre javaslatot tesz.

	vegyszeres, agrotechnikai, biológiai).			

6	Gyümölcsöt betakarít, áruvá készít, betárol.	Ismeri a gyümölcstermő növények érési folyamatát, a betakarítás módjait, a válogatás, osztályozás követelményeit.	Nyitott a korszerű gyümölcsbetakarító, válogató gépek, berendezések használatára.	Önállóan betakarítást végez, a tevékenységéért felelősséget vállal.
7	Faiskolában csemetét nevel, osztályoz, jeltábláz, kitermel, tárol, csomagol, leltároz, faiskolai nyilvántartást vezet. A leltározáshoz, a nyilvántartás vezetéséhez digitális eszközöket használ.	Ismeri a faiskolai általános és speciális munkákat.	Minőségorientált a faiskolai munkavégzése során.	A faiskolai munkákat önállóan elvégzi.
8	Almaterméső és csonthéjas gyümölcsfajokat termeszt.	Ismeri az almatermésűek és a csonthéjasok termesztéstechnológiáját.	Nyitott a korszerű termesztés-technológiák alkalmazására. Az integrált gyümölcstermesztés elvei iránt elkötelezett.	Gyümölcstermő növényeket önállóan termeszt.

9	Héjasokat és bogyósgyümölcsű gyümölcsfajokat termeszt.	Ismeri a héjas és bogyósgyümölcsű gyümölcsfajok termesztéstechnológiáját.	Nyitott a korszerű termesztés-technológiák alkalmazására. Az integrált gyümölcstermesztés iránt elkötelezett.	
10	Különleges gyümölcsfajokat termeszt.	Tisztában van a különleges gyümölcsfajok termesztés-technológiájával.		Különleges gyümölcsfajokat önállóan termeszt.
11	Értékeli a szőlőtermesztés jelentőségét, bemutatja a szőlő környezeti igényét.	Ismeri a szőlőtermesztés jelentőségét, a szőlő környezeti igényeit, a hazai szőlőtermesztés helyzetét.	Elkötelezett a szőlő termesztésben használt korszerű technológiák iránt, figyelemmel kíséri a hazai szőlőtermő területeket.	A szőlőtermesztés fejlesztésének lehetőségét önállóan megítéli.
12	Szőlőfajtákat bemutat.	Felismeri a legjelentősebb szőlőfajtákat.	Érdeklődik az új fajták, fajtajelöltek iránt.	Önálló javaslatot fogalmaz meg a fajtaösszetétel tekintetében.
13	Szőlőt szaporít.	Ismeri a szőlő szaporításának módjait.	A szaporítás során törekszik a precíz, pontos munkavégzésre.	Önállóan képes a szőlő szaporítására.
14	A szőlő különböző tőkeművelési módjait kialakítja.	Ismeri a szőlő tőkeművelési módokat és a kialakításuk folyamatát.	Törekszik a kiválasztott tőkeművelési mód szakszerű kialakítására.	Önállóan képes a művelési módok szakszerű kialakítására és fenntartására.

15	Szőlőültetvényt létesít.	Ismeri a szőlőültetvény létesítésének feladatait, folyamatát.	Törekszik a szőlőültetvény területének optimális kihasználására.	Szőlőültetvényt önállóan létesít.
16	Szőlőt metsz, tőkepótlást végez.	Ismeri a szőlőmetszési módokat, a tőkepótlási eljárásokat.	Törekszik a szőlőtőke optimális terhelésére.	Önállóan dönt a szőlőtőke terhelhetőségéről a metszés során.
17	A szőlőben zöldmunkákat, talajmunkákat végez.	Ismeri a szőlő zöldmunkáit, talajmunkáit.	Nyitott a korszerű gépek, berendezések alkalmazására. Elkötelezett a talaj termékenységének megőrzése iránt.	A szőlő zöldmunkáját, talajművelését önállóan végzi.
18	A szőlőültetvényben elvégzi a tápanyagellátás, az öntözés és a növényvédelem feladatait, erő- és munkagépek segítségével.	Összefüggéseiben ismeri a szőlő tápanyagellátását, öntözését, növényvédelmét, az erő- és munkagépek működési elvét.	A tápanyagellátás, öntözés, növényvédelmi munkák során előnyben részesíti a környezetbarát megoldásokat.	A szőlő tápanyagellátását, talajművelését, növényvédelmét önállóan végzi.
19	Növényvédelmi előrejelzés céljából telefonos applikációt használ.	Ismeri a szőlő- és gyümölcstermesztés szempontjából fontos digitális eszközök használatát.	Figyelemmel kíséri az új alkalmazások megjelenését, és nyitott az új fejlesztések megismerésére, a szőlő- és gyümölcstermesztésben történő alkalmazására.	Önállóan használja a telefonos applikációkat, és védekezési javaslatokat fogalmaz meg.

20	Szőlőbetakarítást végez.	Ismeri a szőlő betakarításának, feldolgozásának módjait.	Nyitott a korszerű szőlőbetakarító gépek, berendezések használatára.	Önállóan betakarítást végez, a tevékenységéért felelősséget vállal.
21	Önálló vállalkozást alapít és működtet.	Használja az ügyfélkapu szolgáltatásait, ismeri a gazdálkodó szervezetek jellemzőit, az egyéni és társas vállalkozások formáit, alapítását, a szükséges szakmai és jogi kifejezéseket.	Az érdeklődésének megfelelő szakterület, a végzett munka iránt elkötelezett, munkájára értékként tekint.	Vállalkozásának alapítása és működtetése közben betartja és betartatja a vonatkozó jogszabályokat.

6.4.4 **Parképítő és -fenntartó** szakmairány szakmai követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**
1	Fű-, virág- és rózsafelületeket, sziklakertet, sírkiültetéseket, sportpályákat létesít és fenntart.	Egy-, kétnyári és évelő dísznövényeket felismer és megnevez.	Zöldfelület létesítési munkájában igényes.	Lágyszárúakat latin tudományos névvel megnevez, és belőlük zöldfelületet önállóan létesít.
2	Díszfákat, díszcserjéket, örökzöldeket, edényes-, talajtakaró- és kúszónövényeket telepít és fenntart.	Fásszárú dísznövényeket felismer és megnevez.	Nyitott az új fásszárú fajok alkalmazására.	Fásszárúakat latin tudományos névvel megnevez és belőlük zöldfelületet önállóan létesít.

3	Kerteket, parkokat felmér, kitűz, tereprendez.	Ismeri a felmérés és kitűzés módszereit, a tereprendezés folyamatát.	A tereprendezés során nyitott a modern digitális, gépesített megoldásokra, felméréseiben alapos.	Figuráns segítségével, hagyományos és digitális mérőeszközökkel felmér és kitűz.
4	Kerti alapokat, szigeteléseket, falazatokat, támfalakat épít és fenntart.	Felismeri és jellemzi a kerti alapok, szigetelések, falazatok anyagait.	Elkötelezett a modern szigetelőanyagok alkalmazásában.	Önállóan kerti alapokat, falazatokat, támfalakat épít.
5	Kerti fa- és fémszerkezeteket, kerítése-ket, kapukat, pergolákat, lugasokat, fa te-raszokat épít, felületkezel és fenntart.	Felismeri és jellemzi a kertépítés fa és fém anyagait.	Tudatosan alkalmazza a hagyomá-nyos és a modern faanyagokat.	Önállóan kerti faszerkezeteket épít.
6	Kerti lépcsőket, út- és térburkolatokat épít és fenntart.	Felismeri és jellemzi az útburkolatok anyagait.	Törekszik az új típusú útburkolatok alkalmazásnak követésére.	Önállóan kerti lépcsőket, út- és térburkolatokat épít.
7	Kerti vízarchitektúrákat, kisarchitektúrá-kat, öntözőrendszereket létesít, telepít és fenntart.	Felismeri és jellemzi a vízarchitektúrák, kisar-chitektúrák, öntözőrendszerek anyagait.	Érdeklődik az új öntözési technológiák iránt.	Önállóan vízarchitektúrákat, kisarchitek-túrákat, öntözőrend-szereket telepít. A digitális vezérlőegység angol feliratait értel-

				mezni képes, a vezérlőt önállóan beállítja.
8	Tetőkertet, zöldfalat épít és fenntart.	Felismeri és jellemzi a tetőkertek, zöldfalak építési anyagait.	Követi a tetőkert és zöldfal építési trendeket.	Segítséggel tetőkertet, zöldfalat épít.
9	Működteti, karbantartja a parképítés és fenntartás gépeit, eszközeit.	Ismeri a parképítés és fenntartás gépeit, eszközeit.	Parképítő és -fenntartó gépek használatakor környezettudatos.	Az adott munkafázishoz szükséges gépe-ket, eszközöket felelősségteljesen használja és karbantartja.
10	Erőgépet és munkagépet működtet és karbantart.	Ismeri az erőgépek és munkagépek működtetését és karbantartását.	Az erőgépek használatakor környezettudatos.	Adekvát módon karbantartja az erőgépeket.
11	Parképítő és -fenntartó vállalkozást indít és működtet.	Ismeri a parképítő és fenntartó vállalkozások indításának és működtetésének feltételeit.	Önismerete, vállalkozói habitusának felismerése reális.	Önállóan parképítő és -fenntartó vállal-kozást működtet. Idegen nyelvű szakmai katalógusokból tájékozódni képes.

12	A parképítés és fenntartás során alkalmazza a környezet- és természetvédelem, a fenntarthatóság szempontjait.	Ismeri a parképítés és fenntartás során alkalmazandó környezetvédelmi szempontokat.	A parképítés során elkötelezett a fenntarthatóság iránt.	A környezetvédelmi szabályokat adekvát módon értelmezi és alkalmazza a parképítés során.
13	A parképítés és fenntartási tevékenységre vonatkozó,	Ismeri a szakmához tartozó jogszabályi, valamint munka-, tűz-,	Szabálykövető a munka-, tűz-, balesetvédelem területén.	Felelősséget vállal önmaga és munkatársai biztonságáért, a
	munka-, tűz-, baleset-, valamint hatósági előírásokban foglaltakat maradéktalanul betartja és betartatja.	balesetvédelmi, biztonságtechnikai és minőségbiztosítási előírásokat.	Elkötelezett a szabályos foglalkoztatás mellett, igyekszik elkerülni a munkaügyi szabálytalanságot.	védőberendezések és védőfelszerelések rendeltetésszerű használata közben.
14	Kertépítési, technológiai tervek típusait elkészíti.	Felismeri a történelmi korok és a mai kor kertjeinek irányzatait, építészeti és kertművészeti alapelveit.	Kerttervezés során a művészettörténetre nyitott.	Házikert tervdokumentációt önállóan készít.
15	A legismertebb kerttervezési szoftverek egyikével tervlapokat, gépi látványtervet készít házikertekhez.	A kert kompozíciós elemeit, a kertesztétikai törvényeket alkalmazza.	A számítógépes kerttervezés során az esztétikai értékekre igényes.	Kerttervező szoftver segítségével házikertet önállóan tervez.

16	Szabadkézi látványtervet készít házikertekhez.	A kert kompozíciós elemeit, a kertesztétikai törvényeket alkalmazza.	A szabadkézi kerttervezés során az eszté-tikai értékekre igényes.	Házikertről kézi látványtervet önállóan készít.
17	Alkalmazza a településökonómia szem-pontjait a városi zöldfelület létesítés és fenntartás során.	Ismeri a településökonómia alapelveit.	Parképítési munkái során ökológiai szemlélettel rendelkezik.	A településökonómia szempontjait a parképítés során adekvát módon alkalmazza.
18	Házikertet felmér és kivitelez.	Ismeri a házikert felmérés és kivitelezés módszereit.	Házikert kivitelezési munkái során környezettudatos.	Házikertet hagyományos- és digitális mérőeszközökkel önál-lóan felmér és kivitelez.
19	Házikertet fenntart.	Ismeri a házikertek fenntartási munkáit.	Házikert fenntartási munkái során környezettudatos.	Házikertet önállóan fenntart, képes az önértékelésre és hibáinak javítására.
20	Alkalmazza a házikerti stílusokat.	Felismeri és jellemzi a házikerti stílusokat.	Kerttervező munkájában stílusigényes.	Döntést hoz az egyes házikerti stílusok alkalmazásában.
21	Épít, művezet a települések zöldfelületeinek engedélyköteles tervdokumentációi alapján.	Tervdokumentációt olvasni tud.	Az engedélyköteles tervdokumentációk adatainak kezelésében pontos.	Tervet adekvát módon értelmez.

6.4.5 **Zöldségtermesztő** szakmairány szakmai követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Zöldségnövényeket szaporít.	Ismeri a zöldségnövényeket, és biztos tudással azonosítja őket. Ismeri a zöldségtermesztésben alkalmazott szaporítási módokat.	Nyitott a korszerű szaporítási technológiák alkalmazására.	Önállóan előállítja a zöldségnövények palántáit.
2	Szaporítóanyagot előkészít.	Ismeri a vetőmag tulajdonságait, vetés előtti kezelését.	Munkájában pontos, alapos. Szem előtt tartja a termesztés gazdaságosságát. Nyitott az új zöldségfajták kipróbálása iránt.	Önállóan alkalmazza a megfelelő termesztő közeget, és használja fel a szaporítóanyagokat.
3	Zöldségnövényeket és termeszthető gombafajokat termeszt.	Ismeri a zöldségnövények és a termesztett gombafajok termesztéstechnológiáját, valamint a zöldség- és gombafajok jelentősebb fajtáit.		Zöldségnövényeket önállóan termeszt. Internetes szakmai oldalakon, fajtabemutatókon tájékozódik az új fajták termesztési lehetőségeiről. Az általa nevelt növényekért felelősséget vállal.

4	Talajmunkákat, gyomirtást, talajvédelmi munkát végez.	Ismeri a talajművelési módokat, a legfontosabb gyomnövényeket, kórokozókat, kártevőket, és az ellenük való védekezés módszereit.	Elkötelezett a talajminőség megóvása és javítása iránt.	Önállóan dönt az adott agrotechnikai eljárás szükségességéről, alkalmazásának módjáról.
5	Tápanyag-utánpótlást, öntözést, növényápolási munkát végez.	Tisztában van a tápanyag-utánpótlás módjaival. Ismeri az öntözési módokat és célokat, valamint a növényápolási eljárásokat.	Elkötelezett a fenntarthatósági elvek iránt.	Önállóan megítéli az adott eljárások szükségességét.
6	Növényvédelmi szakirányító felügyeletével növényvédelmi feladatot lát el.	Ismeri a növényvédelmi eljárásokat, a károsítók elleni védekezési módokat, különös tekintettel az integrált védekezési lehetőségekre.	Elkötelezett a környezetvédelem iránt.	Betartja és betartatja a kapott utasításokat, növényvédelmi munkájáért felelősséget vállal.
7	Növényvédelmi előrejelzés céljából telefonos applikációt használ.	Ismeri a zöldségtermesztés szempontjából fontos digitális eszközök használatát.	Figyelemmel kíséri az új alkalmazások megjelenését, és nyitott az új fejlesztések megismerésére a zöldségtermesztésben.	Önállóan használja a telefonos applikációkat, és védekezési javaslatokat fogalmaz meg.

8	Zöldségnövényt betakarít, manipulál, csomagol.	Felismeri a technológiai és biológiai érettséget, ismeri a manipulálás szempontjait, a csomagolóanyagokat és technológiákat.	Nyitott a korszerű eszközök, berendezések használatára. Anyagválasztásában környezettudatos.	Zöldségeket önállóan betakarít, manipulál, csomagol. Felelősséget vállal munkájá-ért, eredményeiért és kudarcaiért.
9	Zöldségnövényt feldolgozóba, tárolóba szállít.	Ismeri a minőség megőrzésének technológiai követelményeit, feltételeit.	Elkötelezett a helyes szállítás és tárolás iránt, munkájában alapos.	A zöldségnövények szállítása közben betartja a szállítás so-rán a rakomány elhelyezésével és

				rögzítésével kapcsolatos előírásokat.
10	Feldolgozásig, értékesítésig szakszerűen tárolja a zöldségnövényeket.	Ismeri a zöldségek tárolásának módjait, berendezéseit, technológiáját.	Nyitott a modern, szabályozott légterű berendezések működtetésére, a készletek digitális nyilvántartására.	A tárolást önállóan végzi, a tároló felügyeletét önállóan ellátja.
11	Vetőmag termesztési feladatokat végez.	Ismeri a vetőmagtermesztés különleges feladatait, a zöldségnövé-nyek magtermesztését, a vetőmag betakarítását, szárítását, tisztítását, kezelését, tárolását.	Elkötelezett a technológiai fegyelem betartása iránt.	Önálló termesztési munkát végez, tevékenységéért felelősséget vállal.

12	Szakszerűen használja, működteti és karbantartja a tevékenység végzéséhez szükséges gépeket, eszközöket, berendezéseket.	Ismeri a zöldségtermesztésben használt erőgépek, munkagépek és eszközök működtetését és karbantartását.	Fontosnak tartja a munkavégzéshez szükséges előírások figyelembevételét. Géphasználatkor környezettudatos.	Önállóan megítéli az adott munkafázishoz szükséges gépeket, eszközöket. Adekvát módon karbantart. Felelősséggel és körültekintően használja a gépeket.
13	Termesztő-berendezéseket üzemeltet, karbantart.	Ismeri a különböző termesztő-berendezéseket, a termesztő-berendezések részeit, anyagait, berendezéseit.	Nyitott a korszerű termesztő-berendezésekben alkalmazható anyag- és energiatakarékos megoldások, technológiák alkalmazása iránt.	A termesztő-berendezést önállóan üzemelteti, tevékenységéért felelősséget vállal.
14	A zöldségtermesztésre vonatkozó munka-, tűz-, baleset, környezetvédelmi, biztonságtechnikai, higiéniai és minőségbiztosítási jogszabályokban, valamint hatósági előírásokban foglaltakat maradéktalanul betartja és betartatja.	Ismeri a szakmához tartozó jogszabályi, valamint munka-, tűz-, baleset-, környezetvédelmi, biztonságtechnikai és minőségbiztosítási előírásokat.	Szabálykövető a munka-, tűz-, balesetés környezetvédelem területén. Elkötelezett a szabályos foglalkoztatás mellett, igyekszik elkerülni a munkaügyi szabálytalanságot.	Felelősséget vállal önmaga és munkatársai biztonságáért, a védőberendezések és védőfelszerelések rendeltetésszerű használata közben.
15	Elvégzi a zöldségtermesztés munkafolyamatainak	Ismeri a zöldségtermesztés munkafolyamatait.	Nyitott a szakmájában tevékenykedő szakemberekkel való	Felelősséget vállal a saját maga által vég-

	tervezését, szervezését.		szakmai együttműködésre. Munkáját felelősségteljesen végzi.	zett és az általa vezetett szakmai csoport munkájáért, eredményeiért és esetleges kudarcaiért. Irányítási feladatkörben döntéseket hoz.
16	Zöldségtermesztési feladatokat ellátó személyeket, csoportokat irányít.	Ismeri a zöldségtermesztés munkaszervezési feladatait.		
17	Környezetvédelmi jogszabályokat, hatósági előírásokat betart, betartat.	Ismeri a kertészeti tevékenységre vonatkozó környezetvédelmi jogszabályokat, hatósági előírásokat.	A fenntarthatósági elvek iránt elkötelezett.	A környezetvédelmi előírásokat maradéktalanul betartja és betartatja.
18	Képes zöldségtermesztési technológiai tervet készíteni, kalkulációt végezni.	Ismeri a zöldségtermesztési technológiákat.	Nyitott a kreatív megoldások iránt, figyelemmel kíséri az új technológiák megjelenését.	A tervek készítéséhez önállóan internetes adatokat, információkat gyűjt.
19	Képes a technológiai előírások szerint dolgozni, dolgoztatni.	Ismeri a zöldségtermesztés technológiai előírásait.	Munkáját felelősségteljesen végzi, a fenntarthatóság iránt elkötelezett.	Önálló döntéseket hoz a munkafolya-matok szervezése során.
20	Önálló vállalkozást alapít és működtet.	Ismeri a zöldségtermesztő (kertészeti) vál-lalkozások alapításának és működtetésének feltételeit.	Az érdeklődésének megfelelő szakterü-let, a végzett munka iránt elkötelezett.	Vállalkozásának alapítása és működte-tése közben betartja és betartatja a vonatkozó jogszabályokat.

7 Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

7.1 Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

7.2 **Írásbeli vizsga**

7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: -

7.2.2 A vizsgatevékenység leírása: -

7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: -

7.2.4 7.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: -

7.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

7.3 **Gyakorlati vizsga**

7.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Egyszerű mezőgazdasági alapgyakorlatok**

7.3.2 A vizsgatevékenység leírása

1. **Portfólió elkészítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása.**

   A portfólió szakmai tartalmához, formai kivitelezéséhez a vizsgaszervező szempontrendszert, értékelést és értékelőlapot dolgoz ki. A tanulónak a portfóliót a képző intézmények által meghatározott időpontig, de legkésőbb a vizsga napja előtt két héttel be kell adnia. A portfóliót intézményenként egységesen, papír alapon vagy elektronikus formában kell beadni és bemutatni.

   A portfólió szakmai tartalma lehet pl. szakmai előadások, bemutatók, üzem- illetve céglátogatások jegyzete, beszámoló szakmai gyakorlatokról, állati vagy növényi folyamatok megfigyelése, meteorológia és/vagy talajtani megfigyelések, vagy földmérési feladatok leírása. A portfólió terjedelme minimum 4 oldal A/4-es kézzel vagy géppel írt dokumentum, ábrákkal, képekkel kiegészítve, vagy 16 diából álló PowerPoint prezentáció. A portfólió kötelező eleme a választott helyszín, terület, növény vagy állat részletes bemutatása.

2. **Egyszerű talajvizsgálat végzése** A vizsgarész során a vizsgázó egyszerű gyúrópróbát végez, Arany-féle kötöttséget mér, vagy talaj pH-t mér.

3. **Meteorológiai adatok gyűjtése**

A vizsgarész során a vizsgázó a méréshez szükséges meteorológiai mérőeszközzel hőmérsékletet, légnyomást vagy páratartalmat mér.

4. Motorolajszint ellenőrzése

A vizsgarész során a vizsgázó erőgépen vagy gépjárművön, illetve kertészeti vagy erdészeti motoros kisgépen olajszintet ellenőriz.

5. Területmérés hagyományos vagy elektronikus eszközzel és területszámítás

A vizsgarész során a vizsgázó egyszerű terepi idom alakjelző méreteit megméri, ebből területet számol.

6. Állati-vagy növényi méretfelvétel. A méretfelvétel során az alábbi négy tevékenység közül lehet egyet választani:

A vizsgarész során a vizsgázó gazdasági állatok marmagasságának, szárkörméretének, övméretének felvételét végzi. Tojásméretet mér, méret szerint osztályoz.

Fa magasságát és törzsátmérőjét megméri. Díszcserjének a magasságmérését elvégzi.

7.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc (6 x 15 perc) 7.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 100%

7.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

1. Portfólió terjedelme, szakmai tartalma, formai és esztétikai kivitelezése. Előadásmód, a témához kapcsolódó szakszavak használata és a kérdésre adott válaszok szakmaisága.
2. Egyszerű talajvizsgálatnál a mintavétel szakszerűsége és a mért vagy érzékelt értékek pontossága.
3. Meteorológiai adatgyűjtésnél a mérőműszerek szakszerű használata és a mért adatok pontossága.
4. Motorolajszint ellenőrzésnél a munkafolyamat szakszerűsége, a helyes következtetések levonása és a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi szabályok betartása.
5. Területmérés és -számítás esetén a mérőeszközök kezelése, hosszmérés és területszámítás pontossága.
6. Az állattal való bánás, illetve a növénykezelés szakszerűsége, méretfelvétel pontossága, eszközök szakszerű használata.

A gyakorlati vizsgarészek feladatai során felvett adatok és elvégzett számítások a vizsgaszervező által készített feladatlapon kerülnek rögzítésre.

A gyakorlati vizsgarészek mindegyike 15%-kal számít, kivéve a portfóliót, amit 25%-os súllyal kell figyelembe venni az értékelés során.

7.3.3.1 Az értékelés százalékos formában történik.

-
-

7.3.3.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 31%-át elérte érte.

7.4 Alapvizsgával betölthető munkakör FEOR száma

Ágazati alapoktatás megnevezése	**FEOR-szám**	**FEOR megnevezése**	**Alapvizsgával betölthető munkakör(ök), tevékenységek**
Mezőgazdaság és erdészet	-	-	-

7.5 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8 A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

8.1 **Szakmairány megnevezése: Dísznövénytermesztő, virágkötő**

8.2 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.2.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.2.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.2.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.3 **Központi interaktív vizsga**

8.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Kertésztechnikus (Dísznövénytermesztő, virágkötő) szakmai ismeret**

8.3.2 A vizsgatevékenység leírása:

A feladatsor legalább 60 kérdésből álló, elektronikusan, számítógép által generált és értékelt feladatból áll. A feladatok között egyenlő arányban legyenek: tesztfeladatok, feleletválasztós részek, ahol a helyes választ három, négy lehetséges válasz közül kell kiválasztani; reláció analízis, ábrafelismerés a következő tanulási eredményekre vonatkozóan:

- dísznövények szaporítása, termesztése, betakarítása, tárolása
- palántanevelés
- talajvédelmi és talajművelési munkák
- növényvédelmi feladatok

- műszaki ismeretekkel kapcsolatos feladatok
- virágkötészeti készítmények szabályai, előkészítése, elkészítése
- a virágeladás folyamata, szabályai
- vállalkozások működtetésével kapcsolatos előírások
- munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatok

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc

8.3.4 8.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20% 8.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik.
- A vizsgatevékenység leírásában szereplő témakörökből egybefüggő, legalább 60 db kérdésből álló kérdéssor készül.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.4 Projektfeladat

8.4.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Kertésztechnikus (Dísznövénytermesztő, virágkötő) projektfeladat**

8.4.2 A vizsgatevékenység leírása:

A) vizsgarész: Portfólió készítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása.

A portfólió a tanulási eredmények és dokumentumok rendszerezett gyűjteménye, amelyek a tanulási folyamat során keletkeznek.

A portfóliónak tartalmaznia kell a szakirányú oktatás ideje alatt készített dokumentumokat. 11.-13. évfolyamon évfolyamonként 2-2 db dokumentumot, kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben 1/13. évfolyam 2. félévében és a 2/14. évfolyamon félévenként 2-2 db dokumentumot kell elkészíteni. A dokumentumok minimum 2 oldal terjedelműek legyenek. A portfólió elemeinek elkészítését a képző intézmény hitelesíti.

11. évfolyamon, illetve 1/13. évfolyam 2. félévében:

- Egy szabadon választott, a gyakorlati helyén termesztett dísznövény termesztéstechnológiájának saját megfigyelésekkel, fotókkal dokumentált leírása a szaporítástól az értékesítési állapotig.

- Egy termesztő üzemről vagy szakmai rendezvényről készített dokumentum, amely saját megfigyeléseket, fotókat is tartalmaz.

12. évfolyamon, illetve 2/14. évfolyam 1. félévében:

- Egy szabadon választott szabadföldi dísznövényről készített, annak fenológiai fázisait bemutató dokumentum, amely tartalmazza az adott időszak jellemző időjárási jellemzőit, a növény fenológiai fázisairól készített fényképeket.
- Egy virágkötészeti rendezvényről készített, fényképekkel kiegészített beszámoló, mely tartalmazza az ott készült virágdíszek rövid leírását, a felhasznált anyagokat, növényeket, a jellemző színhasználatot és a stílusjegyeket.

13. évfolyamon, illetve 2/14. évfolyam 2. félévében:

- Egy szabadon választott dísznövény termesztésének technológiai terve, a növény szaporításától (telepítésétől) az értékesítésig.
- Egy számítógépen elkészített, Europass típusú szakmai önéletrajz.

Formája:

Elektronikus Word vagy PowerPoint prezentáció, kinyomtatható, vagy projektoros bemutatásra alkalmas dokumentum. A portfólió terjedelme Word dokumentum esetében legalább 12 db A/4-es oldal, PowerPoint prezentáció esetében legalább 25 diából álló dokumentáció. **B) vizsgarész:**

A vizsga helyszínén végzett munkatevékenység, amely vizsgarész három egymástól elkülönülő részből áll. Egy dísznövénytermesztési, egy virágkötészeti és egy növényismereti feladatból.

B1:

Egy adott dísznövény termesztéstechnológiai munkafolyamatának elvégzése vagy a dísznövénytermesztésben használt gépek működtetése és karbantartása.

B2:

Egy adott, értékesítésre alkalmas virágdísz elkészítése a hozzá kapcsolódó növénykezeléssel és a kellékek előkészítésével.

B3:

A központilag meghatározott növénylistából a vizsgaközpont által összeállított kollekcióban megadott 60 db dísznövény, illetve növényi rész felismerése és írásban történő megnevezése a növények tudományos nevével (latin, kettős nevezéktan).

A növényismereti feladat összeállításánál csak élő növények, illetve növényi részek használhatók. A 60 db felismerendő növény, illetve növényi rész az alábbi megoszlásban kell, hogy szerepeljen:

- 10 db egy és/vagy kétnyári dísznövény,
- 10 db évelő dísznövény,
- 10 db lombhullató fa, illetve cserje, kúszócserje,
- 10 db örökzöld fa, illetve cserje,
- 10 db cserepes levél- és/vagy virágos dísznövény,
- 10 db vágott virág/zöld és/vagy a virágkötészetben használt növény, növényi rész.

C) vizsgarész:

A vizsgarész során a vizsgabizottság a B) vizsgarészben meghatározott munkafolyamattal kapcsolatos szakmai beszélgetést folytat a vizsgázóval, kérdéseket tesz fel, amelyek érintik a termesztéstechnológia, a használatos munkaeszközök, a gépek, termelési eredmények, az előállított termékek felhasználása, értékesítése, a munka egészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét.

Minden feladattípust a helyi adottságok figyelembevételével kell előkészíteni és összeállítani úgy, hogy a feladat jellegétől függően szakmai számítások elvégzése is megjelenjen.

8.4.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 210 perc A.) vizsgarész: 15 perc

B.) vizsgarész 180 perc (3 x 60 perc)

C.) vizsgarész 15 perc

8.4.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%

8.4.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az A) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 20%.

A B) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 70%

A C) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 10%

A) vizsgarész: Portfólió készítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása. A portfólió akkor fogadható el, ha tartalma alapján legalább 40%-osra értékelhető.

A portfólió értékelésének sajátos szempontjai: a portfólió szakmai tartalmához, formai kivitelezéséhez a vizsgaközpont intézmény szempontrendszert, értékelést és értékelőlapot dolgoz ki, az alábbi pontok figyelembevételével:

- a leírt tapasztalatok szakmai tartalma,
- az egybefüggő szakmai gyakorlatok bemutatása,
- saját megfigyelések minősége, mennyisége,
- kötelező gyakorlaton kívüli szakmai érdeklődés,
- a szakmai gyakorlatok bemutatása,
- egyéni meglátások szakmai megalapozottsága, ● külalak, szerkesztés, szerkezet, helyesírás.

B) vizsgarész:

A vizsga helyszínén végzett munkatevékenység.

A vizsgafeladatok értékelésének százalékos aránya a vizsgarészen belül: B1: 35%, B2: 35%, B3: 30%.

B1 vizsgafeladatok:

Egy adott dísznövény termesztéstechnológiai munkafolyamatának elvégzése vagy a dísznövénytermesztésben használt gépek működtetése és karbantartása.

Termesztéstechnológiai feladat

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Eszközök kiválasztása a vizsgafeladat elvégzéséhez	10
A vizsgafeladat elvégzéséhez szükséges előkészítés menete, minősége	5
Növényanyag előkészítése	10
A konkrét vizsgafeladat elvégzése	40
Az eszközök, anyagok szakszerű használata	10
A munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírások betartása	5

A feladat begyakorlottsága, önállóság, precizitás	5
A szükséges szakmai ismeretek helyén való alkalmazása	5
Szakmai kérdésekre adott válasz	10

Gépkezelési feladat

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Gép átvétele, indítás előtti ellenőrzés elvégzése	10
Motor indítása és a feladat végrehajtása	25
Üzemeltetés utáni karbantartási feladatok elvégzése	20
Az eszközök, anyagok szakszerű használata	10
A munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírások betartása	10
A feladat begyakorlottsága, önállóság, precizitás	5
A szükséges szakmai ismeretek helyén való alkalmazása	10
Szakmai kérdésekre adott válasz	10

B2 vizsgafeladat:

Egy adott, értékesítésre alkalmas virágdísz elkészítése a hozzá kapcsolódó növénykezeléssel és a kellékek előkészítésével

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
A növénykezelés és -előkészítés megfelelő technikájának alkalmazása	15
Arányosság, súlypont	20
Megfelelő anyaghasználat	15
Formai- és színtörvények betartása	20
Környezet tisztántartása	10
Megfelelő szerszámhasználat	10

Szakmai kérdésekre adott válasz	10

Az adható pontszámok a vizsgafeladat jellegétől függően eltérhetnek.

B3 vizsgafeladat:

A központilag meghatározott növénylistából a vizsgaközpont által összeállított kollekcióban megadott 60 db dísznövény, illetve növényi rész felismerése és írásban történő megnevezése a növények tudományos nevével (latin, kettős nevezéktan).

A növények helyes megnevezése (kettős latin nevezéktannal) esetén egy növény megnevezésére 1 pont adható. A csak magyar névvel és/vagy a növények tudományos nevének csak egyik tagjával megnevezett növények (nemzetségnév vagy fajnév) félmegoldásnak számítanak, így ebben az esetben csak 0,5 pont adható a megoldásra. Így a maximálisan adható pontszám 60 pont. A latin nevek helyesírását úgy kell figyelembe venni, hogy a teljes pontszám a hibák számának és súlyosságának figyelembevételével maximum 5 ponttal csökkenthető. A nagyon helytelenül, olvashatatlanul leírt megnevezésekért nem jár pontszám.

C) vizsgarész:

A vizsgabizottság a munkatevékenységhez kapcsolódóan komplex módon értékeli a vizsgázó felkészültségét, a munkához, a szakterülethez való viszonyát, a szakmai nyelv helyén való alkalmazását.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarész esetén a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.5 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: a számítógépes feladatokhoz informatikus, rendszergazda.

8.6 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- Kéziszerszámok
- Dísznövények szaporításához szükséges anyagok, eszközök
- Erőgép
- Talajművelő gépek
- Növényvédelemhez szükséges eszközök, gépek
- Tápanyag utánpótláshoz szükséges eszközök, gépek

- Öntözés, tápoldatozás gépei, berendezései
- Üvegház vagy egyéb termesztő létesítmények
- Tehermozgatás gépei, eszközei
- Kertészeti kiegészítő eszközök
- Egyéni védőfelszerelés
- Munkabiztonsági berendezések
- Környezetvédelmi berendezések
- Számítógépek internet kapcsolattal
- Személyes felszerelés: metszőolló, szemző- és/vagy oltókés, tűzdelőfa, ültetőkanál
- Vágott virágok, vágott zöldek, cserepes virágzó- és levéldísznövények
- Vázák, virágtálak, virágkosarak, egyéb virágtartók
- Csomagolóanyagok
- Szalagok, zsinórok, fonalak
- Egyéb díszítő kellékek
- Selyem- és szárazvirágok
- Növényi eredetű segédanyagok
- Gyertyák, mécsesek
- Vágott drótok, tekercsdrótok, dekorációs drótok
- Koszorúalapok, más tűzőhab és hungarocell alapok
- Rögzítő anyagok (tűzőhab téglák és egyéb formák)
- Kéziszerszámok (kés, papírvágó olló, metszőolló, ragasztópisztoly, csípőfogó, fűrész, kalapács)
- Virágtartósító és - nyílasztó szerek
- Formanyomtatványok, bizonylatok
- Informatikai eszközök, internet kapcsolat
- Személyes felszerelés: virágkötő kés, papírvágó olló, metszőolló, ragasztópisztoly, csípőfogó, kötény

8.7 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja és feltételei: -

8.8 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%.

-
-

8.9 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok: számológép használata megengedett.

-
-

8.10 **Szakmairány megnevezése: Gyógynövénytermesztő**

8.11 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.11.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.11.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.11.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.12 **Központi interaktív vizsga**

8.12.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Kertésztechnikus (Gyógynövénytermesztő) szakmai ismeret**

8.12.2 A vizsgatevékenység leírása: A feladatsor legalább 60 kérdésből álló, elektronikusan, számítógép által generált és értékelt feladatból áll. A feladatok között egyenlő arányban legyen: tesztfeladatok, feleletválasztós részek, ahol a helyes választ három, négy lehetséges válasz közül kell kiválasztani; reláció analízis, ábrafelismerés a következő tanulási eredményekre vonatkozóan:

- gyógy- és fűszernövények, drogok felhasználása,
- vadontermő gyógynövények,
- talajelőkészítési és tápanyag-utánpótlási feladatok,
- gyógy- és fűszernövények szaporítása, telepítése, ápolása, betakarítása, feldolgozása,
- műszaki ismeretekkel kapcsolatos feladatok, ● vállalkozások működtetésével kapcsolatos előírások, ● munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatok.

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.12.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc 8.12.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20% 8.12.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik.
- A vizsgatevékenység leírásában szereplő témakörökből egybefüggő, legalább 60 db kérdésből álló kérdéssor készül.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.13 **Projektfeladat**

8.13.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Kertésztechnikus (Gyógynövénytermesztő)**

projektfeladat

8.13.2 A vizsgatevékenység leírása

A) vizsgarész: Portfólió készítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása.

A portfólió a tanulási eredmények és dokumentumok rendszerezett gyűjteménye, amelyek a tanulási folyamat során keletkeznek.

A portfóliónak tartalmaznia kell a szakirányú oktatás ideje alatt készített dokumentumokat. 11.13. évfolyamon évfolyamonként 2-2 db dokumentumot, kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben 1/13. évfolyam 2. félévében és a 2/14. évfolyamon félévenként 2-2 db dokumentumot kell elkészíteni. A dokumentumok minimum 2 oldal terjedelműek legyenek. A portfólió elemeinek elkészítését a képző intézmény hitelesíti.

11. évfolyamon, illetve 1/13. évfolyam 2. félévében: • Egy szabadon választott, a gyakorlati helyén termesztett gyógy- vagy fűszernövénytermesztés technológiájának saját megfigyelésekkel, fotókkal dokumentált leírása a szaporítástól az értékesítési állapotig.

• Egy termesztő üzemről vagy szakmai rendezvényről készített dokumentum, amely saját megfigyeléseket, fotókat is tartalmaz.

12. évfolyamon, illetve 2/14. évfolyam 1. félévében: • Egy szabadon választott fűszernövényről vagy gyűjthető gyógynövényről készített, annak fenológiai fázisait bemutató dokumentum, amely tartalmazza az adott időszak jellemző időjárási jellemzőit, a növény fenológiai fázisairól készített fényképeket.

- 10 db, a tananyagban szereplő, préseléssel vagy szárítással kikészített gyógy- és fűszernövényekből készült herbárium a növény tudományos és magyar nevével, drogjának megnevezésével.
- 10 db-os droggyűjtemény a drog tudományos és magyar megnevezésével.

A 13. évfolyamon, illetve 2/14. évfolyam 2. félévében:

- Egy szabadon választott gyógy- vagy fűszernövény termesztésének technológiai terve, a növény szaporításától (telepítésétől) az értékesítésig.
- Egy számítógépen elkészített, Europass típusú szakmai önéletrajz.

Formája:

Elektronikus Word vagy PowerPoint prezentáció, kinyomtatható, vagy projektoros bemutatásra alkalmas dokumentum. A portfólió terjedelme Word dokumentum esetében legalább 12 db A/4-es oldal, PowerPoint prezentáció esetében legalább 25 diából álló dokumentáció. **B) vizsgarész:**

A vizsga helyszínén végzett munkatevékenység, amely vizsgarész három egymástól elkülönülő részből áll: egy termesztéstechnológiai, egy gépkezelési, és egy növényismereti feladatból. **B1:**

Egy adott gyógy- és fűszernövény termesztéstechnológiai munkafolyamatának elvégzése. **B2:**

A gyógy- és fűszernövény-termesztésben használt gépek működtetése és karbantartása. **B3:**

A központilag meghatározott növénylistából a vizsgaközpont által összeállított kollekcióban megadott 50 db gyógy- és fűszernövény, növényi drog, vetőmag felismerése és írásban történő megnevezése a növények tudományos nevével (latin, kettős nevezéktan).

A növényismereti feladat összeállításánál élő és szárított növények, illetve növényi részek használhatók. Az 50 db felismerendő növény, drog, illetve vetőmag az alábbi megoszlásban kell, hogy szerepeljen: ● 20 db gyógy- és fűszernövény, ● 20 db drog,

● 10 db vetőmag.

Minden feladattípust a helyi adottságok figyelembevételével kell előkészíteni és összeállítani úgy, hogy a feladat jellegétől függően szakmai számítások elvégzése is megjelenjen.

C) vizsgarész:

A vizsgarész során a vizsgabizottság a B) vizsgarészben meghatározott munkafolyamattal kapcsolatos szakmai beszélgetést folytat a vizsgázóval, kérdéseket tesz fel, amelyek érintik a termesztéstechnológia, a használatos munkaeszközök, a gépek, termelési eredmények, az előállított termékek felhasználása, értékesítése, a munka egészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét.

8.13.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 170 perc

A) vizsgarész 15 perc

B) vizsgarész 140 perc (B1:60 perc, B2:30 perc, B3:50 perc)

C) vizsgarész 15 perc

8.13.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%

8.13.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az A) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 20%.

A B) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 70% A C) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 10%. **A) vizsgarész:**

Portfólió készítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása.

A portfólió akkor fogadható el, ha tartalma alapján legalább 40%-osra értékelhető.

A portfólió értékelésének sajátos szempontjai: a portfólió szakmai tartalmához, formai kivitelezéséhez a vizsgaközpont intézmény szempontrendszert, értékelést és értékelőlapot dolgoz ki, az alábbi pontok figyelembevételével:

- a leírt tapasztalatok szakmai tartalma,
- az egybefüggő szakmai gyakorlatok bemutatása,
- saját megfigyelések minősége, mennyisége,
- kötelező gyakorlaton kívüli szakmai érdeklődés,
- a szakmai gyakorlatok bemutatása,
- egyéni meglátások szakmai megalapozottsága, ● külalak, szerkesztés, szerkezet, helyesírás.

B) vizsgarész:

A vizsga helyszínén végzett munkatevékenység.

A vizsgafeladatok értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: B1: 35%, B2:

35%, B3: 30%)

B1 vizsgafeladat:

Egy adott gyógy- és fűszernövény termesztéstechnológiai munkafolyamatának elvégzése.

Termesztéstechnológiai feladat

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Eszközök kiválasztása a vizsgafeladat elvégzéséhez	10
A vizsgafeladat elvégzéséhez szükséges előkészítés menete, minősége	10
Növényanyag előkészítése	10
A konkrét vizsgafeladat elvégzése	35

Az eszközök, anyagok szakszerű használata	10
A munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírások betartása	5
A feladat begyakorlottsága, önállóság, precizitás	5
A szükséges szakmai ismeretek helyén való alkalmazása	5
Szakmai kérdésekre adott válasz	10

B2 vizsgafeladat:

A gyógy- és fűszernövény-termesztésben használt gépek működtetése és karbantartása. Gépkezelési feladat

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Gép átvétele, indítás előtti ellenőrzés elvégzése	10
Motor indítása és a feladat végrehajtása	25
Üzemeltetés utáni karbantartási feladatok elvégzése	15
Az eszközök, anyagok szakszerű használata	10
A munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírások betartása	10
A feladat begyakorlottsága, önállóság, precizitás	10
A szükséges szakmai ismeretek helyén való alkalmazása	10
Szakmai kérdésekre adott válasz	10

Az adható pontszámok a vizsgafeladat jellegétől függően eltérhetnek.

B3 vizsgafeladat:

A központilag meghatározott növénylistában a vizsgaközpont által összeállított kollekcióban megadott összesen 50 db, részletesen: gyógy- és fűszernövény (20 db), drog (20 db) és vetőmag (10 db) felismerése és írásban történő megnevezése a tudományos névvel (latin, kettős nevezéktan). A feladathoz élő növényanyag használható.

A növények, drogok, vetőmagok helyes megnevezése (kettős latin nevezéktannal) esetén egy növény megnevezésére 1 pont adható. A csak magyar névvel és/vagy a növények tudományos nevének csak egyik tagjával megnevezett növények (nemzetségnév vagy fajnév) félmegoldásnak számítanak, így ebben az esetben csak 0,5 pont adható a megoldásra. Így a maximálisan adható

pontszám 50 pont. A latin nevek helyesírását úgy kell figyelembe venni, hogy a teljes pontszám a hibák számának és súlyosságának figyelembevételével maximum 5 ponttal csökkenthető. A nagyon helytelenül, olvashatatlanul leírt megnevezésekért nem jár pontszám.

C) vizsgarész:

A vizsgabizottság a munkatevékenységhez kapcsolódóan komplex módon értékeli a vizsgázó felkészültségét, a munkához, a szakterülethez való viszonyát, a szakmai nyelv helyén való alkalmazását.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarész esetén a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.14 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: A számítógépes feladatokhoz informatikus, rendszergazda.

8.15 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- Kertészeti kéziszerszámok
- Erőgépek
- Szállítóeszközök
- Mérlegek, egyéb mérőeszközök
- Területmérés eszközei
- Termesztő berendezések
- Növényszaporítás eszközei, gépei
- Ültetés eszközei, gépei
- Talajművelés eszközei, gépei
- Tápanyag-utánpótlás eszközei, gépei
- Permetezőgépek
- Öntözés eszközei, berendezései
- Betakarítás eszközei, gépei
- Tároló, tisztító, szárító helyiségek
- Egyéni védőfelszerelés
- Személyes felszerelés: metszőolló, tűzdelőfa, ültetőkanál

8.16 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

-
-

8.17 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%. 8.18 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok: számológép használata megengedett.

-
-

8.19 Szakmairány megnevezése: Gyümölcstermesztő

8.20 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.17.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.17.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.17.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.21 Központi interaktív vizsga

8.21.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Kertésztechnikus (Gyümölcstermesztő) szakmai ismeret**

8.21.2 A vizsgatevékenység leírása:

A feladatsor legalább 60 kérdésből álló, elektronikusan, számítógép által generált és értékelt feladatból áll. A feladatok között egyenlő arányban legyen: tesztfeladatok, feleletválasztós részek, ahol a helyes választ három, négy lehetséges válasz közül kell kiválasztani; reláció analízis, ábrafelismerés a következő tanulási eredményekre vonatkozóan:

- gyümölcstermő- és szőlőnövények szaporítása, telepítése,
- gyümölcs termőfelületének, szőlőtőke formájának kialakítása, fenntartása,
- gyümölcstermő- és szőlőnövények termesztéstechnológiája,
- gyümölcstermő- és szőlőnövények tápanyagellátása,
- talajművelés, öntözés,
- növényvédelmi feladatok,
- gyümölcstermő- és szőlőnövények betakarítása, manipulálása, tárolása, áruvá előkészítése,
- faiskolai feladatok: nevelés, osztályozás, kitermelés, nyilvántartás, leltározás,
- műszaki ismeretekkel kapcsolatos feladatok, ● vállalkozások működtetésével kapcsolatos előírások, ● munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatok.

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.21.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc.

8.21.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20%. 8.21.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik.
- A vizsgatevékenység leírásában szereplő témakörökből egybefüggő, legalább 60 db kérdésből álló kérdéssor készül.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.22 Projektfeladat

8.22.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Kertésztechnikus (Gyümölcstermesztő) projektfeladat**

8.22.2 A vizsgatevékenység leírása:

A) vizsgarész: portfólió készítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása.

A portfólió a tanulási eredmények és dokumentumok rendszerezett gyűjteménye, amelyek a tanulási folyamat során keletkeznek.

A portfóliónak tartalmaznia kell a szakirányú oktatás ideje alatt készített dokumentumokat. 11.13. évfolyamon évfolyamonként 2-2 db dokumentumot, kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben 1/13. évfolyam 2. félévében és a 2/14. évfolyamon félévenként 2-2 db dokumentumot kell elkészíteni. A dokumentumok minimum 2 oldal terjedelműek legyenek. A portfólió elemeinek elkészítését a képző intézmény hitelesíti.

11. évfolyamon, illetve 1/13. évfolyam 2. félévében:

- Egy szabadon választott, a gyakorlati helyén termesztett szőlő vagy gyümölcstermő növény termesztéstechnológiájának saját megfigyelésekkel, fotókkal dokumentált leírása a szaporítástól az értékesítési állapotig.
- Egy termesztő üzemről vagy szakmai rendezvényről készített dokumentum, amely saját megfigyeléseket, fotókat is tartalmaz.

12. évfolyamon, illetve 2/14. évfolyam 1. félévében:

- Egy szabadon választott szőlő vagy gyümölcstermő növényről készített, annak fenológiai fázisait bemutató dokumentum, amely tartalmazza az adott időszak jellemző időjárási jellemzőit, a növény fenológiai fázisairól készített fényképeket.

13. évfolyamon, illetve 2/14. évfolyam 2. félévében:

- Egy szabadon választott szőlő vagy gyümölcstermő növény termesztésének technológiai terve, metszéstől a lombhullásig.
- Egy számítógépen elkészített, Europass típusú szakmai önéletrajz.

Formája:

Elektronikus Word vagy PowerPoint prezentáció, kinyomtatható, vagy projektoros bemutatásra alkalmas dokumentum. A portfólió terjedelme Word dokumentum esetében legalább 12 db A/4-es oldal, PowerPoint prezentáció esetében legalább 25 diából álló dokumentáció. **B) vizsgarész:**

A vizsga helyszínén végzett munkatevékenység, amely vizsgarész három egymástól elkülönülő részből áll: egy szőlő-, gyümölcstermesztési, egy gépkezelési, és egy növényismereti feladatból.

B1:

Egy adott gyümölcs vagy szőlőültetvényben elvégzett termesztéstechnológiai munkafolyamat.

B2:

A gyümölcs- és/vagy szőlőtermesztésben használt gépek működtetése és karbantartása. **B3:**

A központilag meghatározott növénylistából a vizsgaközpont által összeállított kollekcióban megadott összesen 50 db gyümölcs- és szőlőnövény, illetve növényi rész (hajtás, vessző, gally, termőrészek, virág, virágzat, termés, gyökér, tőke, vitorla, kacs, fürt, csap, szálvessző stb.) valamint gyomnövény felismerése és írásban történő megnevezése magyarul.

A növényismereti feladat összeállításánál csak élő növények, illetve növényi részek használhatók. Az 50 db felismerendő növény, illetve növényi rész az alábbi megoszlásban kell, hogy szerepeljen:

● 20 db gyümölcstermő növény (növényi rész, termőrész, termés), ● 10 db szőlő növény (növényi rész, termés), ● 20 db gyomnövény. **C) vizsgarész:**

A vizsgarész során a vizsgabizottság, a B) vizsgarészben meghatározott munkafolyamattal kapcsolatos szakmai beszélgetést folytat a vizsgázóval, kérdéseket tesz fel, amelyek érintik a termesztéstechnológia, a használatos munkaeszközök, gépek, termelési eredmények, az előállított termékek felhasználásának, értékesítésének, a munka egészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét.

Minden feladattípust a helyi adottságok figyelembevételével kell előkészíteni és összeállítani úgy, hogy a feladat jellegétől függően szakmai számítások elvégzése is megjelenjen.

8.22.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 200 perc

A) vizsgarész: 15 perc
B) vizsgarész 170 perc (B1: 70 perc, B2: 40 perc, B3: 60 perc)
C) vizsgarész 15 perc

8.17.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%

8.17.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az A) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 20%.

A B) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 70%

A C) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 10%.

A) vizsgarész: portfólió készítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása.

A portfólió akkor fogadható el, ha tartalma alapján legalább 40%-osra értékelhető.

A portfólió értékelésének sajátos szempontjai: A portfólió szakmai tartalmához, formai kivitelezéséhez a vizsgaközpont intézmény szempontrendszert, értékelést és értékelőlapot dolgoz ki, az alábbi szempontok figyelembevételével:

- a leírt tapasztalatok szakmai tartalma,
- az egybefüggő szakmai gyakorlatok bemutatása,
- saját megfigyelések minősége, mennyisége,
- kötelező gyakorlaton kívüli szakmai érdeklődés,
- a szakmai gyakorlatok bemutatása,
- egyéni meglátások szakmai megalapozottsága, ● külalak, szerkesztés, szerkezet, helyesírás.

B) vizsgarész: A vizsga helyszínén végzett munkatevékenység. A vizsgafeladatok értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: B1: 35%, B2: 35%, B3: 30%).

B1 vizsgafeladat:

Egy adott gyümölcs vagy szőlőültetvény termesztéstechnológiai munkafolyamatának elvégzése

Termesztéstechnológiai feladat

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Eszközök kiválasztása a vizsgafeladat elvégzéséhez	10
A vizsgafeladat elvégzéséhez szükséges előkészítés menete, minősége	10

Növényanyag előkészítése	10
A konkrét vizsgafeladat elvégzése	35
Az eszközök, anyagok szakszerű használata	10
A munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírások betartása	5
A feladat begyakorlottsága, önállóság, precizitás	5
A szükséges szakmai ismeretek helyén való alkalmazása	5
Szakmai kérdésekre adott válasz	10

B2 vizsgafeladat:

A gyümölcs- vagy szőlőtermesztésben használt gépek működtetése és karbantartása.

Gépkezelési feladat

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Gép átvétele, indítás előtti ellenőrzés elvégzése	10
Motor indítása és a feladat végrehajtása	25
Üzemeltetés utáni karbantartási feladatok elvégzése	15
Az eszközök, anyagok szakszerű használata	10
A munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírások betartása	10
A feladat begyakorlottsága, önállóság, precizitás	10
A szükséges szakmai ismeretek helyén való alkalmazása	10
Szakmai kérdésekre adott válaszok	10

Az adható pontszámok a vizsgafeladat jellegétől függően eltérhetnek. **B3 vizsgafeladat:**

A központilag meghatározott növénylistából a vizsgaközpont által összeállított kollekcióban megadott összesen 50 db gyümölcs- és szőlőnövény, illetve növényi rész, valamint gyomnövény felismerése és írásban történő megnevezése magyarul.

A növényismeret értékelése az alábbiak alapján történik: A növények/növényi részek helyes megnevezése esetén egy növény/növényi rész megnevezésére 1 pont adható. Így a maximálisan adható pontszám 50 pont. A nagyon helytelenül, olvashatatlanul leírt megnevezésekért nem jár pontszám.

C) vizsgarész:

A vizsgabizottság a munkatevékenységhez kapcsolódóan komplex módon értékeli a vizsgázó felkészültségét, a munkához, a szakterülethez való viszonyát, a szakmai nyelv helyén való alkalmazását.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarész esetén a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.23 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: A számítógépes feladatokhoz informatikus, rendszergazda.

8.24 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- Kéziszerszámok
- Gyümölcstermő növények és a szőlőnövény szaporításához szükséges anyagok, eszközök
- Erőgép
- Talajművelő gépek
- Növényvédelmi gépek, eszközök
- Tápanyag-utánpótlás gépei, eszközei
- Metszés gépei eszközei
- Betakarítás, áruvá készítés gépei, eszközei
- Öntözés, tápoldatozás gépei, berendezései
- Gyümölcs- és szőlőültetvény
- Tehermozgatás gépei, eszközei
- Mérőeszközök, berendezések, jelölőeszközök
- Egyéni védőfelszerelések
- Környezetvédelmi berendezések
- Számítógépek, internet kapcsolattal

- Személyes felszerelés: metszőolló, szemző- és/vagy oltókés, oltó olló

8.25 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.26 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%.

8.27 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok: számológép használata megengedett.

-
-

8.28 **Szakmairány megnevezése: Parképítő és -fenntartó**

8.29 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.29.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.29.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.29.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.30 Központi interaktív vizsga

8.30.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Kertésztechnikus (Parképítő és -fenntartó) szakmai ismeret**

8.30.2 A vizsgatevékenység leírása:

A feladatsor legalább 60 kérdésből álló, elektronikusan, számítógép által generált és értékelt feladatból áll. A feladatok között egyenlő arányban legyen: tesztfeladatok, feleletválasztós feladatok, reláció analízis, ábrafelismerés a következő tanulási eredményekre vonatkozóan:

- dísznövények telepítése, fenntartása,
- kertek, parkok felmérése, kitűzése, tereprendezése,
- alapok, szigetelések, falazatok, támfalak építése, fenntartása,
- kerti fa- és fémszerkezetek, kerítések, kapuk, pergolák, lugasok építése, fenntartása,
- kerti lépcsők, út- és térburkolatok építése, fenntartása,
- vízarchitektúrák, kisarchitektúrák, öntözőrendszerek létesítése, telepítése, fenntartása,
- tetőkertek, zöldfalak építése, fenntartása,
- műszaki ismeretekkel kapcsolatos feladatok, ● vállalkozások működtetésével kapcsolatos előírások, ● munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatok.

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.30.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc 8.30.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20% 8.30.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik.
- A vizsgatevékenység leírásában szereplő témakörökből egybefüggő, legalább 60 db kérdésből álló kérdéssor készül.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.31 Projektfeladat 8.31.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Kertésztechnikus (Parképítő és -fenntartó) projektfeladat**

8.31.2 A vizsgatevékenység leírása:

A) vizsgarész: A vizsga helyszínén végzett tevékenység A vizsgarész három egymástól elkülönülő részből áll:

A1: A portfólióban ismertetett kertrészlet / showgarden megépítése.

A2: A központilag meghatározott növénylistából a vizsgaközpont által összeállított kollekcióban megadott 50 db növény felismerése tudományos névvel (latin, kettős nevezéktan). A növényismereti feladat összeállításánál csak élő növények, illetve növényi részek használhatók. Az 50 db felismerendő növény, illetve növényi rész az alábbi megoszlásban kell, hogy szerepeljen: ● 10 db egy- és/vagy kétnyári dísznövény,

- 15 db évelő dísznövény,
- 15 db lombhullató fa, illetve cserje, kúszócserje,
- 5 db örökzöld fa, illetve cserje,
- 2 db dézsás és/vagy cserepes levél- és/vagy virágos dísznövény, ● 3 db gyomnövény.

A3: Egy kisebb zöldfelület aktuális fenntartási munkáinak elvégzése, vagy egy kerti kisgép működésének és karbantartásának bemutatása.

B) vizsgarész:

A portfólió a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása 10 percben. A portfólió tartalma a szakirányú oktatás utolsó éve alatt elkészítendő tervdokumentáció. Ez egy teljes kertépítészeti tervdokumentáció, amely rendszeresen, két féléven keresztül készül. A tervdokumentáció a vizsgázó portfóliójának kötelező része. A tervdokumentáció egészére vonatkozó formai követelmények:

A szöveges és táblázatformátumú részek számítógéppel, a tervlapok és az ábrák, metszetek szabadkézzel vagy rajzprogramok segítségével készüljenek. A növények neveit a szövegtörzsben magyarul kell feltüntetni, majd zárójelben, dőlt betűvel kötelező szerepeltetni a tudományos megnevezést is. Táblázatokban, növénylistákban a növények tudományos nevét kell használni. A tervlapok, ábrák, metszetek és rajzok szabadkézzel, illetve bármely rajz-tervező vagy kert-tervező programmal

elkészíthetők. A tervdokumentáció minden tervlapján kötelező fejlécet alkalmazni, mely tartalmazza a tervdokumentáció címét, a vizsgázó nevét és a terület azonosítását szolgáló adatokat.

A szakmai vizsgát érintő évfolyam első félévének feladatai:

- Előlap készítése (a vizsgázó neve, a tervdokumentáció címe, a munka kezdetének évszáma).
- Hátlap készítése a következő mondattal: „Aláírásommal igazolom, hogy a tervdokumentáció tervlapjai, táblázatai, képei és szöveges részei a saját munkám eredményeként jöttek létre”, a vizsgázó aláírása.
- Zöldfelületi egységek, út és építmények ábrázolása.
- Részletes növénykiültetési tervlap.
- Növénylista készítése (a növény jele, tudományos és magyar neve, méret és menynyiség megjelölése).
- A gyepfelületek anyagszükséglete.
- A kert technikai egységeinek (pl.: pergola, pihenőhely, burkolatok, medence, térhatároló rács) részletterve.
- A kert kialakításához szükséges anyagok felsorolása mennyiségekkel, tételesen, kerti egységekre lebontva.
- Szöveges műleírás készítése: Koncepció. A kitűzött célok megfogalmazása. Az egyes kerti egységek, növények, illetve növénycsoportok jellemzése, elhelyezésének indoklása. Az anyagharmónia elvének bemutatása a kert egységeinek példáján. Az első félév feladatait legkésőbb a téli szünet előtti, utolsó tanítási napig kell elkészíteni.

A szakmai vizsgát érintő évfolyam második félévének feladatai:

- Részletes technológiai terv készítése (a kert kialakításának lépései időrendben felsorolva, kerti egységekre lebontva; lépésenként megadva a szükséges munkaórák száma; a technológiai lépéshez szükséges anyagok és eszközök, munkagépek, kéziszerszámok felsorolása).
- Árajánlat készítése (eszköz és anyagszükséglet költségvonzatai tételesen – akár a technológiai terv részeként kidolgozva; tervezési, szervezési munkák költségei, munkabérek /technikus kivitelező esetén/; szállítási, kölcsönzési költségek; a növénylista kiegészítése a növények egységárával, egyéb felmerülő költségek).
- Szabadkézi látványtervek készítése (tetszőlegesen kiválasztott technikával és ábrázolási móddal készült, szabadon választott nézőpontból ábrázolt kerti részlet szabadkézi alkotással bemutatva).
- Gépi látványtervek készítése (tetszőleges – a szabadkézi rajztól azonban különböző – nézőpontból, számítógép segítségével készített kerti kép bemutatása).

A második félév feladatait legkésőbb a tavaszi szünet utáni, második hét végéig kell elkészíteni.

C) vizsgarész:

A vizsgarész során a vizsgabizottság az A) vizsgarészben meghatározott munkafolyamattal kapcsolatos szakmai beszélgetést folytat a vizsgázóval, kérdéseket tesz fel neki, amelyek érintik az építés, a használatos munkaeszközök, gépek, a munka egészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét.

Minden feladattípust a helyi adottságok figyelembevételével kell előkészíteni és összeállítani úgy, hogy a feladat jellegétől függően szakmai számítások elvégzése is megjelenjen.

8.31.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 8 óra 20 perc.

A) vizsgarész: 7 óra 50 perc (A1: 6 óra, A2: 50 perc, A3: 60 perc)
B) vizsgarész 15 perc
C) vizsgarész 15 perc

8.31.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%.

8.31.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az A) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül: 70%.
A B) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül: 20%.
A C) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a projektfeladaton belül: 10%.

A) vizsgarész: A vizsga helyszínén végzett tevékenység.

A vizsgarészen belüli értékelés aránya: A1: 60%, A2: 20%, A3: 20%.

A1:

A tervdokumentációban ismertetett kertrészlet / showgarden megépítése

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Munkafolyamat szervezettsége, munkaterület tisztasága	5
Szerszámok, berendezések és anyagok használata	10
Ergonómia (emelés, fordulás, szállítás), munkavédelem (egyéni védőeszközök használata)	5
Hossz, szélesség, lejtés, magassági adatok… pontossága	15
Tervhelyesség	15

A kerttechnikai elemek megjelenése, összbenyomás a kivitelezés minőségéről	10
Növénykiültetés minősége, ültetési technika, öntözés, mulcsozás	15
A fajok helyes alkalmazása, igény, méret, szín, textúra figyelembevétele	15
Szakmai kérdésekre adott válasz	10

Az adható pontszámok a vizsgafeladat jellegétől függően eltérhetnek. **A2:**

50 db növény felismerése tudományos névvel

A központilag meghatározott növényismereti listákból a vizsgaközpont által összeállított kollekcióban megadott 50 db dísznövény, illetve növényi rész felismerése és írásban történő megnevezése a növények tudományos nevével (latin, kettős nevezéktan).

A növények helyes megnevezése kettős (latin) nevezéktannal esetén egy növény megnevezésére 1 pont adható. A csak magyar névvel és/vagy a növények tudományos nevének csak egyik tagjával megnevezett növények (nemzetségnév vagy fajnév) félmegoldásnak számítanak, így ebben az esetben csak 0,5 pont adható a megoldásra. Így a maximálisan adható pontszám 50 pont. A latin nevek helyesírását úgy kell figyelembe venni, hogy a teljes pontszám a hibák számának és súlyosságának figyelembevételével maximum 2 ponttal csökkenthető. **A3:**

Egy kisebb zöldfelület aktuális fenntartási munkáinak elvégzése, vagy egy kerti kisgép működésének és karbantartásának bemutatása

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Munkafolyamat szervezettsége	10
Szerszámok, berendezések és anyagok használata	15
Ergonómia (emelés, fordulás, szállítás), munkavédelem (egyéni védőeszközök használata)	15
Elvégzett feladatok okszerűsége	20
Elvégzett feladatok sorrendisége	15
Összbenyomás a fenntartás / karbantartás minőségéről	15

Szakmai kérdésekre adott válasz	10

Az adható pontszámok a vizsgafeladat jellegétől függően eltérhetnek.

B) vizsgarész: portfólió készítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása.

A portfólió értékelésének sajátos szempontjai:

- a leírtak szakmai tartalma,
- kötelező gyakorlaton kívüli szakmai érdeklődés,
- koncepció,
- külalak, szerkesztés, szerkezet, helyesírás.

C) vizsgarész: A vizsgabizottság az A1 vizsgafeladatában meghatározott munkatevékenységhez kapcsolódóan kérdéseket tesz fel, amely alapján komplex módon értékeli a vizsgázó felkészültségét, a munkához, a szakterülethez való viszonyát, a szakmai nyelv helyén való alkalmazását.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarész esetén a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.32 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: A számítógépes feladatokhoz informatikus, rendszergazda.

8.33 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- Kertépítő anyagok (beton-, műkő- és égetett agyagáru termékek, kövek, faanyagok, szóródó anyagok, növények, trágyák, mulcsok)
- Fedett- és szabadtéri építési terület, anyag- és eszköz raktár
- Vízarchitektúrák anyagai, berendezései és AÖR elemei
- Kisarchitektúrák
- Kertépítő kéziszerszámok (kertészeti szerszámok, hagyományos- és digitális mérő- és jelölő eszközök)
- Kertépítő gépek (erőgépek adapterekkel, szállítógépek)
- Kertfenntartás gépei (fűnyírók, fűrészek, kisgépek, szállítóeszközök)
- Egyéni védőfelszerelések
- Számítógép, kerttervező szoftver, informatikai eszközök

- Munkabiztonsági berendezések
- Környezetvédelmi berendezések
- Elsősegélynyújtó felszerelések
- Személyes felszerelés: munkaruha, munkavédelmi lábbeli, metszőolló, mérőszalag, munkavédelmi kesztyű, munkavédelmi szemüveg, gumikalapács, kisméretű vízmérték, ültetőkanál

8.34 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.35 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%.

8.36 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok: számológép használata megengedett.

-
-

8.37 **Szakmairány megnevezése: Zöldségtermesztő**

8.38 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

8.38.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.

8.38.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.

8.38.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.39 Központi interaktív vizsga

8.39.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Kertésztechnikus (Zöldségtermesztő) szakmai ismeret**

8.39.2 A vizsgatevékenység leírása:

A feladatsor legalább 60 kérdésből álló, elektronikusan, számítógép által generált és értékelt feladatból áll. A feladatok között egyenlő arányban legyen: tesztfeladatok, feleletválasztós részek, ahol a helyes választ három, négy lehetséges válasz közül kell kiválasztani; reláció analízis, ábrafelismerés a következő tanulási eredményekre vonatkozóan:

- zöldségnövények szaporítása, nevelése, betakarítása, tárolása, áruvá készítése,
- talajművelési és tápanyag-utánpótlási munkák,
- növényvédelmi feladatok,
- vetőmagtermesztési feladatok,
- műszaki ismeretekkel kapcsolatos feladatok, ● vállalkozások működtetésével kapcsolatos előírások, ● munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi feladatok.

Mindegyik feladattípus esetében az interaktív vizsgarendszer által előre megadott válaszlehetőségek közül kell kiválasztani a megfelelő válasz(oka)t.

8.39.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc 8.39.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 20%

8.39.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

- Az értékelés a központi interaktív vizsga összeállított javítási-értékelési útmutatója alapján történik.
- A vizsgatevékenység leírásában szereplő tanulási eredményekre vonatkozó kérdésekből egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám egyenlő arányban oszlik meg a tanulási eredmények között.
- A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.40 Projektfeladat

8.40.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Kertésztechnikus (Zöldségtermesztő) projektfeladat**

8.40.2 A vizsgatevékenység leírása:

A) vizsgarész:

Portfólió készítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása.

A portfólió a tanulási eredmények és dokumentumok rendszerezett gyűjteménye, amelyek a tanulási folyamat során keletkeznek.

A portfóliónak tartalmaznia kell a szakirányú oktatás ideje alatt készített dokumentumokat. 11.13. évfolyamon évfolyamonként 2-2 db dokumentumot, kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben 1/13. évfolyam 2 félévében és a 2/14. évfolyamon félévenként 2-2 db dokumentumot kell elkészíteni. A dokumentumok minimum 2 oldal terjedelműek legyenek. A portfólió elemeinek elkészítését a képző intézmény hitelesíti.

11. évfolyamon, illetve 1/13. évfolyam 2. félévében:

- Egy szabadon választott, a gyakorlati helyén termesztett zöldségnövény termesztéstechnológiájának saját megfigyelésekkel, fotókkal dokumentált leírása a szaporítástól az értékesítési állapotig.
- Egy termesztő üzemről vagy szakmai rendezvényről készített dokumentum, amely saját megfigyeléseket, fotókat is tartalmaz.

12. évfolyamon, illetve 2/14. évfolyam 1. félévében:

- Egy szabadon választott szabadföldi zöldségnövényről készített, annak fenológiai fázisait bemutató dokumentum, amely tartalmazza az adott időszak jellemző időjárási jellemzőit, a növény fenológiai fázisairól készített fényképeket.

13. évfolyamon, illetve 2/14. évfolyam 2. félévében:

- Egy szabadon választott zöldségnövény termesztésének technológiai terve, a növény szaporításától (telepítésétől) a betakarításig.
- Egy számítógépen elkészített, Europass típusú szakmai önéletrajz.

Formája:

Elektronikus Word vagy PowerPoint prezentáció, kinyomtatható, vagy projektoros bemutatásra alkalmas dokumentum. A portfólió terjedelme Word dokumentum esetében legalább 12 db A/4-es oldal, PowerPoint prezentáció esetében legalább 25 diából álló dokumentáció. **B) vizsgarész:**

A vizsga helyszínén végzett munkatevékenység, amely vizsgarész három egymástól elkülönülő részből áll.

Egy zöldségtermesztési, egy gépkezelési, és egy növényismereti feladatból.

B1: Egy adott zöldségnövény termesztéstechnológiai munkafolyamatának elvégzése.

B2: A zöldségtermesztésben használt gépek működtetése és karbantartása. B3: A központilag meghatározott növénylistából a vizsgaközpont által összeállított kollekcióban megadott 40 db zöldségnövény, illetve növényi rész felismerése és írásban történő megnevezése magyarul.
A növényismereti feladat összeállításánál csak élő növények, illetve növényi részek használhatók. Az 40 db felismerendő növény, illetve növényi rész az alábbi megoszlásban kell, hogy szerepeljen:

- 10 db zöldségnövény (növényi rész, termés),
- 10 db gyomnövény,
- 10 db zöldség palánta, ● 10 db zöldség mag. **C) vizsgarész:**

A vizsgarész során a vizsgabizottság a B) vizsgarészben meghatározott munkafolyamattal kapcsolatos szakmai beszélgetést folytat a vizsgázóval, kérdéseket tesz fel, amelyek érintik a termesztéstechnológia, a használatos munkaeszközök, gépek, termelési eredmények, az előállított termékek felhasználásának, értékesítésének, a munka egészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét.

Minden feladattípust a helyi adottságok figyelembevételével kell előkészíteni és összeállítani úgy, hogy a feladat jellegétől függően szakmai számítások elvégzése is megjelenjen.

8.40.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 170 perc A.) vizsgarész: 15 perc

B.) vizsgarész 140 perc (B1: 60 perc, B2: 30 perc, B3: 50 perc)
C.) vizsgarész 15 perc

8.40.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 80%.

8.40.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az A) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 20%.

A B) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 70 %.

A C) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 10%. **A.) vizsgarész:**

Portfólió készítése, a vizsga napján történő szóbeli bemutatása és az ahhoz kapcsolódó szakmai kérdések megválaszolása.

A portfólió értékelésének sajátos szempontjai: A portfólió szakmai tartalmához, formai kivitelezéséhez a vizsgaközpont intézmény szempontrendszert, értékelést és értékelőlapot dolgoz ki, az alábbi pontok figyelembevételével: ● a leírt tapasztalatok szakmai tartalma,

- az egybefüggő szakmai gyakorlatok bemutatása,
- saját megfigyelések minősége, mennyisége,
- kötelező gyakorlaton kívüli szakmai érdeklődés,
- a szakmai gyakorlatok bemutatása,
- egyéni meglátások szakmai megalapozottsága, ● külalak, szerkesztés, szerkezet, helyesírás.

B) vizsgarész: A vizsga helyszínén végzett munkatevékenység.

A vizsgarészen belüli értékelés aránya: B1: 33,5%, B2: 33,5%, B3: 33%

B1 vizsgafeladatok:

Egy adott zöldségnövény termesztéstechnológiai munkafolyamatának elvégzése, és a zöldségtermesztésben használt gépek működtetése és karbantartása.

Termesztéstechnológiai feladat

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Eszközök kiválasztása a vizsgafeladat elvégzéséhez	10

A vizsgafeladat elvégzéséhez szükséges előkészítés menete, minősége	10
Növényanyag előkészítése	10
A konkrét vizsgafeladat elvégzése	35
Az eszközök, anyagok szakszerű használata	10
A munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírások betartása	5
A feladat begyakorlottsága, önállóság, precizitás	5
A szükséges szakmai ismeretek helyén való alkalmazása	5
Szakmai kérdésekre adott válasz	10

B2 vizsgafeladat:

A zöldségtermesztésben használt gépek működtetése és karbantartása.

Gépkezelési feladat

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Gép átvétele, indítás előtti ellenőrzés elvégzése	10
Motor indítása és a feladat végrehajtása	25
Üzemeltetés utáni karbantartási feladatok elvégzése	15
Az eszközök, anyagok szakszerű használata	10
A munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírások betartása	10
A feladat begyakorlottsága, önállóság, precizitás	10
A szükséges szakmai ismeretek helyén való alkalmazása	10
Szakmai kérdésekre adott válaszok	10

Az adható pontszámok a vizsgafeladat jellegétől függően eltérhetnek.

-
-

B3 vizsgafeladat:

A központilag meghatározott növényismereti listából a vizsgaközpont által összeállított kollekcióban megadott 40 db zöldségnövény, mag, palánta, növényi rész és gyomnövény felismerése és írásban történő megnevezése a növényi részek, illetve növények magyar nevével.

A növényismeret értékelése az alábbiak alapján történik: A növények/növényi részek helyes megnevezése esetén egy növény/növényi rész megnevezésére 1 pont adható. Így a maximálisan adható pontszám 40 pont. A nagyon helytelenül, olvashatatlanul leírt megnevezésekért nem jár pontszám. **C) vizsgarész:**

A vizsgabizottság a munkatevékenységhez kapcsolódóan komplex módon értékeli a vizsgázó felkészültségét, a munkához, a szakterülethez való viszonyát, a szakmai nyelv helyén való alkalmazását.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarész esetén a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.41 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: a számítógépes feladatokhoz informatikus, rendszergazda.

8.42 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- Kéziszerszámok
- Zöldségnövények szaporításához szükséges anyagok, eszközök
- Erőgép
- Talajművelő gépek
- Növényvédelmi gépek, eszközök
- Tápanyag-utánpótlás gépei, eszközei
- Öntözés, tápoldatozás gépei, berendezései
- Termesztőberendezés
- Termőterület
- Tehermozgatás gépei, eszközei
- Betakarítás, áruvá készítés gépei, eszközei
- Mérőeszközök, berendezések, jelölőeszközök

-
-

- Egyéni védőfelszerelések
- Környezetvédelmi berendezések
- Számítógépek, internet kapcsolattal
- Személyes felszerelés: metszőolló, szemző- és/vagy oltókés, tűzdelőfa, ültetőkanál

8.43 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.44 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi súlyaránnyal kell beszámítani: Ágazati alapvizsga: 10%, Szakmai vizsga: 90%

8.45 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok: számológép használata megengedett

9 <u>A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek</u>: -

10 Részszakma

10.1 Részszakma alapadatai

10.1.1 A részszakma megnevezése: **Faiskolai kertész**

10.1.2 A részszakma órakerete: 320-480

10.1.3 A részszakma besorolása az Európai Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.4 A részszakma besorolása a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint: 3

10.1.5 A részszakma besorolása a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 3

10.2 A részszakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

A faiskolai kertész dísznövény-termesztési feladatokat lát el, szaporítóanyagot állít elő, növényt nevel, növényápolást, növényvédelmet végez. Az előállított díszfákat és díszcserjéket csomagolja, piacra előkészíti, értékesíti. A dísznövénytermesztésben használatos gépeket üzemelteti, használja, karbantartja. Munkája során betartja a munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi, valamint a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat előírásait.

10.3 A részszakma legjellemzőbb FEOR száma

Részszakma megnevezése	**FEORszám**	**FEOR megnevezése**	**Részszakmával betölthető munkakör(ök)**
Faiskolai kertész	6115	Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	Faiskolai kertész
			Faiskolai munkás
			Facsemete-ápoló
			Facsemete-gondozó
			Faiskolai szaporítóanyag-előállító
			Faiskolai termesztő

10.4 A szakképzésbe történő belépés feltételei

10.4.1 Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése

10.4.2 Alkalmassági követelmények

10.4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

10.4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

10.5 Eszközjegyzék a részszakmákra

- Kéziszerszámok
- Dísznövények szaporításához szükséges anyagok, eszközök
- Mikroszaporítás, szövettenyésztés speciális eszközei, berendezései
- Erőgép
- Talajművelő gépek
- Növényvédelemhez szükséges eszközök, gépek
- Tápanyag-utánpótláshoz szükséges eszközök, gépek
- Öntözés, tápoldatozás gépei, berendezései
- Fűthető üvegház vagy egyéb termesztő létesítmények
- Tehermozgatás gépei, eszközei
- Kertészeti kiegészítő eszközök
- Egyéni védőfelszerelés
- Munkabiztonsági berendezések
- Környezetvédelmi berendezések
- Számítógépek
- Elsősegélynyújtó felszerelések
- Személyes felszerelés: metszőolló, szemző- és/vagy oltókés, tűzdelőfa, ültetőkanál

10.6 Részszakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	**Készségek, képességek**	**Ismeretek**	**Elvárt viselkedésmódok, attitűdök**	**Önállóság és felelősség mértéke**

1	Fásszárú növényeket szaporít, telepít, nevel, kitermel.	Ismeri a díszfákat, díszcserjéket. Ismeri a kertészeti szaporítási módokat. Ismeri a telepítés, a faiskolai nevelés és kitermelés módjait.	Nyitott a termesztési feladatok megértésére, motivált azok sikeres végrehajtásában.	A kertészeti növények szaporítása, nevelése során részben önálló, szükség esetén munkatársi, vezetői segítséget vesz igénybe.
2	Egész éves ápolási munkákat lát el.	Ismeri a talajelőkészítési, magvetési, ültetési, ültető gödör kiásási, ápolási munkákat.	Elkötelezett a kertészeti termesztéssel kapcsolatos feladatok iránt.	Irányítás mellett vagy utasítás alapján végzi a kertészeti termesztés általános és speciális munkáit.
3	Elvégzi a kertészeti termesztés általános és speciális munkáit.			
4	A kertészeti termesztésben használatos erő- és munkagépeket működtet és alapszinten karbantart.	Ismeri a kertészeti termesztésben használatos erő- és munkagépeket, gépelemeket, speciális gépeket, eszközöket.	Törekszik a szabályok betartása mellett a biztonságos munkavégzésre, nyitott az új gépek megismerésére.	Egyszerűbb, begyakorolt karbantartási feladatokat szakmai felügyelet mellett végrehajt.
5	A faiskolai termesztésben használatos speciális gépeket, eszközöket működtet és alapszinten karbantart.			

6	Kertészeti kéziszerszámokat használ, javít, élez, nyelez.	Ismeri a kertészeti termesztéshez szükséges kéziszerszámokat, azok használati és kezelési módját.	Elkötelezett a biztonságos munkavégzés mellett, munkája során törekszik a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.	A munka megkezdése előtt a munka-eszközök biztonságos állapotáról a tőle elvárható módon meggyőződik, azokat rendeltetésüknek megfelelően és a munkáltató utasításai szerint használja.
7	Nyomon követi a munkaerőpiac aktuális információit.	Alapfokú munkavállalói ismeretekkel rendelkezik.	Az érdeklődésének megfelelő kertészeti munkajogi ismeretek iránt elkötelezett.	Útmutatás alapján szakmai önéletrajzot ír, irányítás mellett képes az önellenőrzésre és hibáinak javítására.
8	A kertészeti termesztés munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi szabályait, a jogszabályokban, hatósági előírásokban foglaltakat betartja.	Ismeri a szakmához tartozó jogszabályi, valamint munka-, tűz-, baleset és környezetvédelmi előírásokat.	Igyekszik elkerülni a munkavédelmi szabálytalanságokat.	Munkahelyi vezetőjének útmutatása alapján használja a védőfelszereléseket.

10.7 A részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

10.7.1 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

10.7.2 Projektfeladat

10.7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Faiskolai kertész projektfeladat**

10.7.2.2 A vizsgatevékenység leírása:

A) vizsgarész: A vizsga helyszínén végzett tevékenység.

A vizsgatevékenység három egymástól elkülönülő részből áll: egy termesztéstechnológiai, egy gépkezelési, és egy növényismereti feladatból. **A1**:

Egy adott fásszárú dísznövény termesztéstechnológiai munkafolyamatának elvégzése. **A2:**

A dísznövénytermesztésben használt gépek működtetése és karbantartása. **A3:** A központilag meghatározott növénylistában szereplő, a vizsgaközpont által összeállított kollekcióban megadott 30 db fásszárú dísznövény felismerése és írásban történő megnevezése a tudományos névvel (latin, kettős nevezéktan). A feladathoz élő növényanyag használható. **B) vizsgarész:**

A vizsgarész során a vizsgabizottság az A) vizsgarészben meghatározott munkafolyamattal kapcsolatos szakmai beszélgetést folytat a vizsgázóval, kérdéseket tesz fel, amelyek érintik a termesztéstechnológia, a használatos munkaeszközök, gépek, termelési eredmények, az előállított termékek felhasználásának, értékesítésének, a munka egészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét.

10.7.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 130 perc

A) vizsgarész: 120 perc (A1: 60 perc, A2: 30 perc, A3: 30 perc)
B) vizsgarész 10 perc

10.7.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100%

10.7.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai: Az A) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 90% A B) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 10%.

A.) vizsgarész: A vizsga helyszínén végzett tevékenység

A vizsgarészen belüli értékelés aránya: A1: 45%, A2: 35%, A3: 20% **A1 vizsgafeladat:**

Egy adott fásszárú dísznövény termesztéstechnológiai munkafolyamatának elvégzése.

Termesztéstechnológiai feladat

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Eszközök kiválasztása a vizsgafeladat elvégzéséhez	10
A vizsgafeladat elvégzéséhez szükséges előkészítés menete, minősége	10
Növényanyag előkészítése	10
A konkrét vizsgafeladat elvégzése	35
Az eszközök, anyagok szakszerű használata	10
A munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírások betartása	5
A feladat begyakorlottsága, önállóság, precizitás	5
A szükséges szakmai ismeretek helyén való alkalmazása	5
Szakmai kérdésekre adott válasz	10

A2 vizsgafeladat:

A dísznövénytermesztésben használt gépek működtetése és karbantartása.

Gépkezelési feladat

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Gép átvétele, indítás előtti ellenőrzés elvégzése	10
Motor indítása és a feladat végrehajtása	25
Üzemeltetés utáni karbantartási feladatok elvégzése	15
Az eszközök, anyagok szakszerű használata	10
A munka-, tűz-, baleset- és környezetvédelmi előírások betartása	10
A feladat begyakorlottsága, önállóság, precizitás	10
A szükséges szakmai ismeretek helyén való alkalmazása	10
Szakmai kérdésekre adott válasz	10

Az adható pontszámok a vizsgafeladat jellegétől függően eltérhetnek. **A3 vizsgafeladat:**

A központilag meghatározott növénylistában szereplő, a vizsgaközpont által összeállított kollekcióban megadott 30 db fásszárú dísznövény felismerése és írásban történő megnevezése a tudományos névvel (latin, kettős nevezéktan).

A növények helyes megnevezése kettős (latin) nevezéktannal esetén egy növény megnevezésére 1 pont adható. A csak magyar névvel és/vagy a növények tudományos nevének csak egyik tagjával megnevezett növények (nemzetségnév vagy fajnév) félmegoldásnak számítanak, így ebben az esetben csak 0,5 pont adható a megoldásra. Így a maximálisan adható pontszám 30 pont. A latin nevek helyesírását úgy kell figyelembe venni, hogy a teljes pontszám a hibák számának és súlyosságának figyelembevételével maximum 5 ponttal csökkenthető. A nagyon helytelenül, olvashatatlanul leírt megnevezésekért nem jár pontszám. **B) vizsgarész:**

A vizsgabizottság a munkatevékenységhez kapcsolódóan komplex módon értékeli a vizsgázó felkészültségét, a munkához, a szakterülethez való viszonyát, a szakmai nyelv helyén való alkalmazását.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarész esetén a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

10.8 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:-

10.9 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- Kéziszerszámok
- Dísznövények szaporításához szükséges anyagok, eszközök
- Erőgép
- Talajművelő gépek
- Növényvédelemhez szükséges eszközök, gépek
- Tápanyag-utánpótláshoz szükséges eszközök, gépek
- Öntözés, tápoldatozás gépei, berendezései
- Fűthető üvegház vagy egyéb termesztő létesítmények
- Tehermozgatás gépei, eszközei
- Kertészeti kiegészítő eszközök
- Egyéni védőfelszerelés

- Munkabiztonsági berendezések
- Környezetvédelmi berendezések
- Számítógépek
- Elsősegélynyújtó felszerelések
- Személyes felszerelés: metszőolló, szemző- és/vagy oltókés, tűzdelőfa, ültetőkanál

10.10 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

10.11 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok: -

11 Részszakma

11.1 Részszakma alapadatai

11.1.1 A részszakma megnevezése: **Parkgondozó**

11.1.2 A részszakma órakerete: 240-360

11.1.3 A részszakma besorolása az Európai Képesítési Keretrendszer szerint: 2

11.1.4 A részszakma besorolása a Magyar Képesítési Keretrendszer szerint: 2

11.1.5 A részszakma besorolása a Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 2

11.2 A részszakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Kerti lépcsőket, út- és térburkolatokat fenntart, kerti vízarchitektúrákat, kisarchitektúrákat, öntözőrendszereket fenntart, valamint kerti fa- és fémszerkezeteket, kerítéseket, kapukat, pergolákat, lugasokat, fa teraszokat fenntart. Növényeket és zöldfelületeket fenntart, továbbá tetőkertet, zöldfalat tart fenn. Alkalmazotti munkakörben művezetői vezetés mellett parkfenntartási feladatokat lát el. Munkája során betartja a munka-, tűz-, baleset-, és környezetvédelmi szabályokat, valamint a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat előírásait.

11.3 A részszakma legjellemzőbb FEOR száma

Részszakma megnevezése	**FEORszám**	**FEOR megnevezése**	**Részszakmával betölthető munkakör(ök)**
Parkgondozó	6115	Dísznövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	Parkápoló
			Parkfenntartó

11.4 A szakképzésbe történő belépés feltételei

11.4.1 Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség vagy a Dobbantó program elvégzése

11.4.2 Alkalmassági követelmények

11.4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

11.4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat: nem szükséges

11.5 Eszközjegyzék a részszakmákra

- Parkfenntartó anyagok (trágyák, mulcsok)
- Parkfenntartó kéziszerszámok (kertészeti szerszámok)
- Kertfenntartás gépei (fűnyírók, fűrészek, kisgépek)
- Egyéni védőfelszerelések
- Zöldfelület
- Személyes felszerelés: munkaruha, munkavédelmi lábbeli, metszőolló, munkavédelmi kesztyű, munkavédelmi szemüveg, ültetőkanál

11.6 Részszakma szakmai kimeneti követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Fű-, virág- és rózsafelületeket, sziklakertet, sírkiültetéseket, sportpályákat fenntart.	Egy-, kétnyári és évelő dísznövényeket felismer és megnevez.	Zöldfelület fenntartási létesítési munkájában igényes.	Lágyszárú zöldfelületet önállóan fenntart.
2	Díszfákat, díszcserjéket, örökzöldeket, edényes-, talajtakaró és kúszónövényeket fenn-tart.	Fásszárú dísznövényeket felismer és megnevez.	Nyitott az új fásszárú fajok alkalmazására.	Fásszárúakból zöldfelületet önállóan fenntart.
3	Kerti alapokat, szigeteléseket, falazatokat, támfalakat fenntart.	Felismeri a kerti alapok, szigetelések, falazatok fenntartási munkáit.	Elkötelezett a modern fenntartási anyagok alkalmazásában.	Önállóan kerti alapokat, falazatokat, támfalakat fenntart.

4	Kerti fa- és fémszerkezeteket, kerítéseket, kapukat, pergolákat, lugasokat, fa teraszokat felület kezel és fenntart.	Felismeri és jellemzi a kertépítés fa és fém felületeinek fenntartási munkáit.	Tudatosan alkalmazza a hagyomá-nyos és a modern faanyagokat (pl.Thermowood).	Önállóan kerti faszerkezeteket fenntart.
5	Kerti lépcsőket, út- és térburkolatokat fenn-tart.	Felismeri és jellemzi az útburkolatok fenntartási munkáit.	Törekszik az új típusú útburkolatok (pl.Terraway) alkalmazásának követésére.	Önállóan kerti lépcsőket, út- és térburkolatokat fenntart.
6	Kerti vízarchitektúrákat, kisarchitektúrákat, öntözőrendszereket fenntart.	Felismeri és jellemzi a vízarchitektúrák, kisar-chitektúrák, öntözőrendszerek fenntartási munkáit.	Érdeklődik az új öntözési technológiák iránt.	Önállóan vízarchitektúrákat, kisarchitek-túrákat, öntözőrendszereket fenntart.
7	Tetőkertet, zöldfalat fenntart.	Felismeri és jellemzi a tetőkertek, zöldfalak fenntartási munkáit.	Követi a tetőkert és zöldfal fenntartási trendeket.	Segítséggel tetőkertet, zöldfalat fenntart.
8	Működteti, karbantartja a parkfenntartás gépeit, eszközeit.	Ismeri a parkfenntartás gépeit, eszközeit.	Parkfenntartó gépek használatakor környezettudatos.	Önállóan megítéli az adott munkafázishoz szükséges gépek, eszközök szükségességét.
9	Erőgépet és munkagépet működtet és karbantart.	Ismeri az erőgépek és munkagépek működtetését és karbantartását.	Erőgépek használatakor környezettudatos.	Adekvát módon kar bantart.

10	A parkfenntartás során alkalmazza a környe-zet- és természetvédelem, a fenntarthatóság szempontjait.	Ismeri a parkfenntartás során alkalmazandó környezetvédelmi szempontokat.	Parkfenntartás során elkötelezett a fenntarthatóság iránt.	Környezetvédelmi szabályokat adekvát módon értelmez és alkalmaz a parkfenntartás során.
11	Házikertet fenntart.	Ismeri a házikertek fenntartási munkáit.	Házikert fenntartási munkái során környezettudatos.	Házikertet önállóan fenntart, munkáját felelősségteljesen végzi.

11.7 A részszakma követelményeinek teljesítését mérő szakmai vizsga

11.7.1 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele: a részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

11.7.2 **Projektfeladat**

11.7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Parkgondozó projektfeladat**

11.7.2.2 A vizsgatevékenység leírása:

A) vizsgarész: A vizsga helyszínén végzett tevékenység

A vizsgatevékenység két egymástól elkülönülő részből áll: egy parkfenntartási vagy gépkezelői feladatból, és egy növényfelismerési feladatból.

A1:

Egy kisebb zöldfelület aktuális fenntartási munkáinak elvégzése, vagy egy kerti kisgép működésének és karbantartásának bemutatása. **A2:** A központilag meghatározott növénylistában szereplő, a vizsgaközpont által összeállított kollekcióban megadott 50 db növény és növényi rész felismerése és írásban történő megnevezése magyar névvel.

A növényismereti feladat összeállításánál csak élő növények, illetve növényi részek használhatók. A 50 db felismerendő növény, illetve növényi rész az alábbi megoszlásban kell, hogy szerepeljen:

- 10 db egy- és/vagy kétnyári dísznövény,
- 15 db évelő dísznövény,
- 15 db lombhullató fa, illetve cserje, kúszócserje
- 5 db örökzöld fa, illetve cserje,

- 2 db dézsás és/vagy cserepes levél- és/vagy virágos dísznövény, • 3 db gyomnövény. **B) vizsgarész:**

A vizsgarész során a vizsgabizottság az A) vizsgarészben meghatározott munkafolyamattal kapcsolatos szakmai beszélgetést folytat a vizsgázóval, kérdéseket tesz fel, amelyek érintik a termesztéstechnológia, a használatos munkaeszközök, gépek, termelési eredmények, az előállított termékek felhasználásának, értékesítésének, a munka egészségügyi, környezetvédelmi és biztonságtechnikai feltételeinek kérdéskörét.

11.7.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 120 perc

A.) vizsgarész: 110 perc (A1: 60 perc, A2: 50 perc)
B.) vizsgarész: 10 perc

11.7.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 100%.

11.7.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:
Az A) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 90%. A B) vizsgarész értékelésének százalékos aránya a vizsgatevékenységen belül: 10%.

A.) vizsgarész: A vizsga helyszínén végzett tevékenység

A vizsgarészen belüli értékelés aránya: A1: 70%, A2: 30% **A1 vizsgafeladat:**

Egy kisebb zöldfelület aktuális fenntartási munkáinak elvégzése, vagy egy kerti kisgép működésének és karbantartásának bemutatása.

Vizsgafeladat	Adható pontszámok
Munkafolyamat szervezettsége	10
Szerszámok, berendezések és anyagok használata	15
Ergonómia (emelés, fordulás, szállítás), munkavédelem (egyéni védőeszközök használata)	10
Elvégzett feladatok okszerűsége	20
Elvégzett feladatok sorrendisége	20
Összbenyomás a fenntartás / karbantartás minőségéről	15

Szakmai kérdésekre adott válasz	10

Az adható pontszámok a vizsgafeladat jellegétől függően eltérhetnek. **A2 vizsgafeladat:**

A központilag meghatározott növénylistában szereplő, a vizsgaközpont által összeállított kollekcióban megadott 50 db növény és növényi rész felismerése és írásban történő megnevezése magyar névvel.

A növényismeret értékelése az alábbiak alapján történik: A növények/növényi részek helyes megnevezése esetén egy növény/növényi rész megnevezésére 1 pont adható. Így a maximálisan adható pontszám 50 pont. A nagyon helytelenül, olvashatatlanul leírt megnevezésekért nem jár pontszám. **B.) vizsgarész:**

A vizsgabizottság a munkatevékenységhez kapcsolódóan komplex módon értékeli a vizsgázó felkészültségét, a munkához, a szakterülethez való viszonyát, a szakmai nyelv helyén való alkalmazását.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó minden vizsgarész esetén a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

11.8 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: -

11.9 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- Parkfenntartó anyagok (trágyák, mulcsok)
- Parkfenntartó kéziszerszámok (kertészeti szerszámok)
- Kertfenntartás gépei (fűnyírók, fűrészek, kisgépek)
- Egyéni védőfelszerelések
- Zöldfelület
- Személyes felszerelés: munkaruha, munkavédelmi lábbeli, metszőolló, munkavédelmi kesztyű, munkavédelmi szemüveg, ültetőkanál

11.10 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei:-

11.11 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok: számológép használata megengedett.

-
-

-
-

3. sz. melléklet

Élelmiszeripari ágazathoz tartozó szakmáink helyi programtantervei 2022. szeptember 01.-től

P R O G R A M T A N T E R V

a
05. ÉLELMISZERIPAR ágazathoz tartozó
5 0721 05 13
Sütő- és cukrászipari technikus
SZAKMÁHOZ

1 A SZAKMA ALAPADATAI

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar
1.2 A szakma megnevezése: Sütő- és cukrászipari technikus
1.3 A szakma azonosító száma: 5 0721 05 13
1.4 A szakma szakmairányai: —
1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5
1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5
1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar ágazati alapoktatás
1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: —

2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

-
-

A programtantervvel kitöltött időkeret – a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet 13.§ (4) bekezdésének megfelelően – tartalmaz a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet (szabad sáv).
A szabad sáv szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást. Az egyes tantárgyaknál történik annak meghatározása, hogy a tantárgy teljes tartalmát tekintve az órakeretnek minimálisan hány százalékát kell gyakorlati körülmények között (tanműhelyben, termelőüzemben stb.) oktatni. Ez az adott tantárgy egészének gyakorlatigényességét mutatja, és minél magasabb ez az arány, annál inkább ösztönöz az elméleti tudáselemek gyakorlatba ágyazottan történő oktatására.

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfolyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás.

A kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés során az ágazati alapoktatáshoz tartozó tantárgyak oktatását a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

SÜTŐ- ÉS CUKRÁSZIPARI TECHNIKUS helyi programtanterv

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak óraszáma évfolyamonként

	Évfolyam	9.	10.	11.	12.	13.	A képzés összes óraszáma	1/13.	2/14.	A képzés összes óraszáma	5/13.	A képzés összes óraszáma
	Évfolyam összes óraszáma	**252**	**324**	**504**	**504**	**744**	**2328**	**1260**	**1085**	**2345**	**1085**	**1085**
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**	**0**	**0,5**	**0**	**0**	**0**	**18**	**0,5**	**0**	**18**	**0**	**0**
Munkavállalói idegen nyelv	**Munkavállalói idegen nyelv**	**0**	**0**	**0**	**0**	**6**	**186**	**0**	**2**	**62**	**0**	**0**
Élelmiszeripari alapismeretek	**Élelmiszerismeret**	**1**	**1**	**0**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**	**0**	**0**
	Műszaki alapismeretek	**0**	**1**	**0**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**	**0**	**0**
	Élelmiszervizsgálat	**0**	**2**	**0**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**	**0**	**0**
	Alapozó gyakorlatok	**2**	**2**	**0**	**0**	**0**	**144**	**4**	**0**	**144**	**0**	**0**
	Munkavédelem és higiénia	**1**	**0**	**0**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**	**0**	**0**
	Alágazati specializáció	**3**	**2,5**	**0**	**0**	**0**	**198**	**5,5**	**0**	**198**	**0**	**0**
	Tanulási terület összóraszáma	252	324	0	0	62	638	576	62	638	0	0
Sütő- és cukrászipari termék-készítés	**Sütőipari termékkészítés**	**0**	**0**	**4+1**	**4**	**6,5+0,5**	**541**	**4,5+1,5**	**10,5+1**	**572,5**	**14**	**434**
	Cukrászipari termékkészítés	**0**	**0**	**4+0,5**	**4+0,5**	**6,5+0,5**	**541**	**4,5+1,5**	**10,5+1**	**572,5**	**14**	**434**

	Sütő- és cukrászipari gépek	**0**	**0**	**1**	**1+1**	**1+0,5**	**154,5**	**1**	**2**	**98**	**2**	**62**
	Táplálkozás-élettan	**0**	**0**	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**	**0**	**0**
	Tanulási terület óraszáma	**0**	**0**	**414**	**378**	**480,5**	**1272,5**	**504**	**775**	**1279**	**30**	**930**
Portfoliókészítés	**Portfóliókészítés**	**0**	**0**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**51,5**	**0,5**	**1**	**49**	**1**	**31**
	Tanulási terület összóraszáma	0	0	18	18	15,5	51,5	18	31	49	1	31
Gazdasági és vállalkozási ismeretek	**Gazdasági és vállalkozási ismeretek**	**0**	**0**	**1**	**2**	**3,5**	**216,5**	**2,5**	**4**	**214**	**2**	**62**
	Tanulási terület összóraszáma	0	0	36	72	108,5	216,5	90	124	214	2	62
Munka- és élelmiszerbiztonság, élelmiszerminőség	**Mikrobiológia**	**0**	**0**	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**	**0**	**0**
	Élelmiszerbiztonság	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**31**	**0**	**1**	**31**	**0**	**0**
	Minőségbiztosítás	**0**	**0**	**0**	**1**	**1**	**67**	**1**	**1**	**67**	**1**	**31**
	Munkabiztonság	**0**	**0**	**0**	**0**	**0,5**	**15,5**	**0**	**0,5+0,5**	**31**	**1**	**31**
	Tanulási terület összóraszáma	0	0	36	36	77,5	149,5	72	93	165	2	62
Egybefüggő szakmai gyakorlat:				140	105			160				

Hozzáadott szabad sáv + jelölt

Duális képzőhelyen tartott heti óraszám:

	11.	12.	13.	5/13.
Sütőipari termékkészítés	**3**	**3**	**6**	**8**
Cukrászipari termékkészítés	**3**	**3**	**6**	**8**
Sütő és cukrászipari gépek	**-**	**-**	**-**	**2**

SÜTŐ- ÉS CUKRÁSZIPARI TECHNIKUS helyi programtanterv

A 2024/2025. tanévben pék és pék-cukrász szakmai végzettségre épülő, 11. évfolyamtól indított osztályokra vontakozó, a tanulási területekhez rendelt tantárgyak óraszáma évfolyamonként

Évfolyam		11.	12.	13.	A képzés összes óraszáma
	Évfolyam összes óraszáma				
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**	**0**	**0**	**0**	beszámítva
Munkavállalói idegen nyelv	**Munkavállalói idegen nyelv**	**0**	**0**	**6**	
Élelmiszeripari alapismeretek	**Élelmiszerismeret**	**0**	**0**	**0**	
	Műszaki alapismeretek	**0**	**0**	**0**	
	Élelmiszervizsgálat	**0**	**0**	**0**	
	Alapozó gyakorlatok	**0**	**0**	**0**	
	Munkavédelem és higiénia	**0**	**0**	**0**	

	Alágazati specializáció	**0**	**0**	**0**	
	Tanulási terület összóraszáma	0	0	0	
Sütő- és cukrászipari termék-készítés	**Sütőipari termékkészítés**	**3,5**	**4**	**8**	**518**
	Cukrászipari termékkészítés	**3**	**4,5**	**8**	**518**
	Sütő- és cukrászipari gépek	**1**	**1**	**2,5**	**154,5**
	Táplálkozás-élettan	**0**	**0**	**0**	**0**
	Tanulási terület óraszáma	**270**	**342**	**573,5**	**1185,5**
Portfoliókészítés	**Portfóliókészítés**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**51,5**
	Tanulási terület összóraszáma	18	18	15,5	51,5
Gazdasági és vállalkozási ismeretek	**Gazdasági és vállalkozási ismeretek**	**0**	**0**	**3,5**	**108,5**
	Tanulási terület összóraszáma			108,5	108,5
Munka- és élelmiszerbiztonság, élelmiszerminőség	**Mikrobiológia**	**0**	**0**	**0**	**0**
	Élelmiszerbiztonság	**0**	**0**	**1**	**31**
	Minőségbiztosítás	**0**	**0**	**0**	**0**
	Munkabiztonság	**0**	**0**	**0,5**	**15,5**
	Tanulási terület összóraszáma	0	0	46,6	46,5

Egybefüggő szakmai gyakorlat:	140	105		

Hozzáadott szabad sáv + jelölt
Duális képzőhelyen tartott heti óraszám:

	11.	**12.**	**13.**	**5/13.**
Sütőipari termékkészítés	**3**	**3**	**6**	**8**
Cukrászipari termékkészítés	**3**	**3**	**6**	**8**
Sütő és cukrászipari gépek	**-**	**-**	**-**	**2**

P R O G R A M T A N T E R V

a
05. ÉLELMISZERIPAR
ágazathoz tartozó
5 0721 05 09
Húsipari technikus
SZAKMÁHOZ

1 A SZAKMA ALAPADATAI

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar
1.2 A szakma megnevezése: Húsipari technikus
1.3 A szakma azonosító száma: 5 0721 05 09
1.4 A szakma szakmairányai: —
1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5
1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5
1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar ágazati alapoktatás
1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: —

2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A programtantervvel kitöltött időkeret – a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet 13.§ (4) bekezdésének megfelelően – tartalmaz a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet (szabad sáv).
A szabad sáv szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást. Az egyes tantárgyaknál történik annak meghatározása, hogy a tantárgy teljes tartalmát tekintve az órakeretnek minimálisan hány százalékát kell gyakorlati körülmények között (tanműhelyben, termelőüzemben stb.) oktatni. Ez az adott tantárgy egészének gyakorlatigényességét mutatja, és minél magasabb ez az arány, annál inkább ösztönöz az elméleti tudáselemek gyakorlatba ágyazottan történő oktatására.

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfolyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás.

A kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés során az ágazati alapoktatáshoz tartozó tantárgyak oktatását a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként
HÚSIPARI TECHNIKUS helyi programtanterv
9-13. évfolyam
Heti óraszámok

Évfolyam		9.	10.	11.	12.	13.	A képzés összes óraszáma
Évfolyam összes óraszáma		**252**	**324**	**504**	**504**	**744**	**2138**
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**	**0**	**0,5**	**0**	**0**	**0**	18
Munkavállalói idegen nyelv	**Munkavállalói idegen nyelv**	**0**	**0**	**0**	**0**	**6**	186
Élelmiszeripari alapismeretek	**Élelmiszerismeret**	**1**	**1**	**0**	**0**	**0**	72
	Műszaki alapismeretek	**0**	**1**	**0**	**0**	**0**	36
	Élelmiszervizsgálat	**0**	**2**	**0**	**0**	**0**	72
	Alapozó gyakorlat	**2**	**2**	**0**	**0**	**0**	144
	Munkavédelem és higiénia	**1**	**0**	**0**	**0**	**0**	36
	Alágazati specializáció	**3**	**2,5**	**0**	**0**	**0**	198
	Tanulási terület heti összóraszáma	7	9	0	0	0	576
Húsipari alapműveletek	**Mikorbiológiai és minőségbiztosítási ismeretek**	**0**	**0**	**0**	**1**	**2,5**	113,5
	Vágóállat ismeret	**0**	**0**	**2**	**0**	**0**	72
	Vágástechnológia alapműveletek és gépei	**0**	**0**	**1**	**1**	**1**	103
	Gyártástechnológiai alapműveletek és gépei*	**0**	**0**	**1**	**1**	**4**	196
	Művelettani és technológiai számítások	**0**	**0**	**1**	**1**	**1**	103

	Tanulási terület összóraszáma	0	0	5	4	8,5	587,5
Darabolás, csontozás	**Félsertés darabolás, csontozás**	**0**	**0**	**2,5**	**1**	**1**	157
	Marha negyed darabolás, csontozás	**0**	**0**	**2**	**1**	**1**	139
	Sovány- és vizibaromfi darabolás, csontozás	**0**	**0**	**1**	**0**	**0**	36
	Tanulási terület összóraszáma	0	0	5,5	2	2	332
Vágástechnológiák	**Sertésvágás technológiák**	**0**	**0**	**2**	**0**	**1**	103
	Szarvasmarha vágás technológiák	**0**	**0**	**1**	**0,5**	**0**	54
	Baromfivágás technológiák	**0**	**0**	**0,5**	**0,5**	**0**	36
	Tanulási terület összóraszáma	0	0	3,5	1	1	193
Másodlagos feldolgozás	**Hőkezeléssel tartósított töltelékes húskészítmények előállítása**	**0**	**0**	**0**	**1**	**2**	98
	Nyers töltelékes húskészítmények előállítása	**0**	**0**	**0**	**1**	**2**	98
	Pácolt termékek előállítása	**0**	**0**	**0**	**0,5**	**2**	80
	Étkezési zsír, tepertő és étkezési szalonna előállítás	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	31
	Késztermék vizsgálat	**0**	**0**	**0**	**1,5**	**3**	147
	Tanulási terület összóraszáma	0	0	0	4	10	454

Gazdasági, vállalkozási és üzemvezetési	**Gazdasági és vállalkozási ismeretek**	**0**	**0**	**0**	**2**	**1,5**	118,5
	Üzemvezetési ismeretek	**0**	**0**	**0**	**1**	**1**	67
	Tanulási terület összóraszáma	0	0	0	3	2,5	185,5
	Összes éves óraszám	7	9	14	14	24	2328
	Tanüzemben tartott heti óraszám			10,5	10,5	14	
Egybefüggő szakmai gyakorlat:		0	0	140	105		

* Gyártástechnológiai alapműveletek és gépei tantárgy 13. évfolyamon 4 óra gyakorló helyen van.

P R O G R A M T A N T E R V

a

05. ÉLELMISZERIPAR
ágazathoz tartozó
5 0721 05 03
Élelmiszer-ellenőrzési technikus
SZAKMÁHOZ

1 A SZAKMA ALAPADATAI

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar
1.2 A szakma megnevezése: Élelmiszer-ellenőrzési technikus
1.3 A szakma azonosító száma: 5 0721 05 03
1.4 A szakma szakmairányai: —
1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5
1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5
1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar ágazati alapoktatás
1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: —

2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A programtantervvel kitöltött időkeret – a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet 13.§ (4) bekezdésének megfelelően – tartalmaz a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet (szabad sáv).
A szabad sáv szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást. Az egyes tantárgyaknál történik annak meghatározása, hogy a tantárgy teljes tartalmát tekintve az órakeretnek minimálisan hány százalékát kell gyakorlati körülmények között (tanműhelyben, termelőüzemben stb.) oktatni. Ez az adott tantárgy egészének

gyakorlatigényességét mutatja, és minél magasabb ez az arány, annál inkább ösztönöz az elméleti tudáselemek gyakorlatba ágyazottan történő oktatására.

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfolyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás.

A kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés során az ágazati alapoktatáshoz tartozó tantárgyak oktatását a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként

Évfolyam		9.	10.	11.	12.	13.	A képzés összes óraszáma	1/13.	2/14.	A képzés összes óraszáma
Évfolyam összes óraszáma		**7 (252)**	**9 (324)**	**14 (504)**	**14 (504)**	**24 (744)**	**2328**	**1136**	**993**	**2129**
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**	**0**	**0,5**	**0**	**0**	**0**	**0,5**	**0,5**	**0**	**0,5**
Munkavállalói idegen nyelv	**Munkavállalói idegen nyelv**	**0**	**0**	**0**	**0**	**6**	**6**	**0**	**2**	**2**
Élelmiszeripari alapismeretek	**Élelmiszerismeret**	**1**	**1**	**0**	**0**	**0**	**2**	**2**	**0**	**72**
	Műszaki alapismeretek	**0**	**1**	**0**	**0**	**0**	**1**	**1**	**0**	**1**
	Élelmiszervizsgálat	**0**	**2**	**0**	**0**	**0**	**2**	**2**	**0**	**2**
	Alapozó gyakorlat	**2**	**2**	**0**	**0**	**0**	**4**	**4**	**0**	**4**
	Munkavédelem és higiénia	**1**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**1**	**0**	**1**
	Alágazati specializáció	**3**	**2,5**	**0**	**0**	**0**	**5,5**	**5,5**	**0**	**5,5**
	Tanulási terület összóraszáma	7	9	0	0	2	22	16	2	18
Élelmiszer-ellenőrzés	**Élelmiszer-analitika**	**0**	**0**	**4**	**5**	**5**	**14**	**5**	**10**	**15**

	Érzékszervi vizsgálatok	**0**	**0**	**2**	**2**	**2**	**6**	**3**	**2,5**	**5,6**
	Élelmiszer-mikrobiológia	**0**	**0**	**3**	**2**	**4**	**9**	**2**	**6**	**8**
	Élelmiszeripari technológiák	**0**	**0**	**2**	**3**	**4**	**9**	**5**	**5,5**	**10,5**
	Portfólió	**0**	**0**	**1**	**1**	**2**	**4**	**2**	**1**	**3**
	Tanulási terület összóraszáma	0	0	12	13	17	42	17	25	42
Élelmiszervizsgáló laboratóriumok működtetése	**Gazdasági és vállalkozási ismeretek**	**0**	**0**	**0**	**1**	**3**	**4**	**1**	**2**	**3**
	Minőségbiztosítás	**0**	**0**	**1**	**0**	**0**	**1**	**0**	**1**	**1**
	Minőség-ellenőrzés	**0**	**0**	**1**	**1**	**1**	**3**	**2**	**1**	**3**
	Tanulási terület összóraszáma	0	0	2	2	4	8	3	4	7
Egybefüggő szakmai gyakorlat:		0	0	140	105			160		

Felnőttképzésben

A meghatározott időkeret 40%-a: 1 év (852 óra)

Jogszabályi háttér: „2019. évi LXXX. törvény [Szakképzési tv. (új)]

„62. § *[A korábbi tanulmányok, gyakorlat beszámítása]*

A szakképző intézmény szakmai programjában meghatározottak szerint

a) a szakképző intézményben, a köznevelési intézményben és a felsőoktatási intézményben folytatott tanulmányokat az adott szakmára előírt - megegyező tartalmú - követelmények teljesítésébe be kell számítani,

b) a szakképzés megkezdése előtt foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban eltöltött szakirányú gyakorlati időt a szakirányú oktatás idejébe be kell számítani,

c) a tanulmányi követelmények az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesíthetők.”

Évfolyam		1.	A képzés összes óraszáma
Évfolyam összes óraszáma		**852**	**852**
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**	**7**	**7**
	Álláskeresés	2	2
	Munkajogi alapismeretek	2	2
	Munkaviszony létesítése	2	2
	Munkanélküliség	1	1
Munkavállalói idegen nyelv	**Munkavállalói idegen nyelv**	**25**	**25**

	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések	5	5
	Önéletrajz és motivációs levél	8	8
	„Small talk” – általános társalgás	5	5
	Állásinterjú	7	7
Élelmiszeripari alapismeretek	**Élelmiszerismeret**	**29**	**29**
	Anyagismeret	15	15
	Élelmiszeripari techológiai alapok	14	14
	Műszaki alapismeretek	**14**	**14**
	Géprajzi alapismeretek	3	3
	Gépelemek	3	3
	Erőátviteli gépelemek	3	3
	Csövek és csővezetékek	3	3
	Villanymotorok, hajtóművek, áttételek	2	2
	Élelmiszervizsgálat	**32**	**32**

	Bevezetés a laboratóriumi munkába	4	4
	Mintavétel	4	4
	Tömegmérés	4	4
	Térfogatmérés	4	4
	Hőmérsékletmérés	4	4
	Sűrűségmérés	6	6
	Oldatok	6	6
	Alapozó gyakorlat	**56**	**56**
	Mérések	8	8
	Szakmaspecifikus alapműveletek	48	48
	Munkavédelem és higiénia	**14**	**14**
	Munkavédelem	7	7
	Higiénia	7	7
	Alágazati specializáció	**80**	**80**
	Alágazati specializáció	80	80
	Tanulási terület összóraszáma	257	257

Élelmiszer-ellenőrzés	**Élelmiszer-analitika**	**160**	**160**
	Mintaelőkészítés	2	2
	Gravimetria	20	20
	Titrimetria	20	20
	Reológia	8	8
	Optikai mérőmódszerek	28	28
	Elektroanalitikai mérőmódszerek	36	36
	Kromatográfiás módszerek	26	26
	Termoanalitika és kalorimetria	4	4
	Analitikai módszerek automatizálása	16	16
	Érzékszervi vizsgálatok	**72**	**72**
	Érzékszervi vizsgálatok	16	16
	Az érzékszervi bírálatok eredményeinek matematikai-statisztikai feldolgozása	8	8
	Élelmiszerek érzékszervi bírálata	48	48

	Élelmiszer-mikrobiológia	**102**	**102**
	Mikroorganizmusok és a környezet kapcsolata	6	6
	A mikroorganizmusok szaporodása és pusztulása	8	8
	A mikroorganizmusok áttekintése	6	6
	Élelmiszerrel terjedő kórokozók, élelmiszer okozta megbetegedések	6	6
	Tartósítási módszerek mikrobiológiája	5	5
	Élelmiszer-ipari erjesztések, fermentált élelmiszerek	5	5
	Az élelmiszer-feldolgozás mikrobiológiája	18	18
	Termékek mikrobiológiája, romlása	8	8
	Élelmiszerek biztonsága és minősége	5	5
	Mikrobiológiai vizsgálati módszerek	35	35

	Élelmiszeripari technológiák	**123**	**123**
	Élelmiszerek összetételét meghatározó komponensek	20	20
	Malom- és keveréktakarmány gyártás	6	6
	Sütőipar, cukrászipar	14	14
	Tartósítóipar	12	12
	Tejipar	12	12
	Dohányipar, növényolajipar, margaringyártás	5	5
	Bor- és pezsgőgyártás	10	10
	Cukorgyártás, édesipar	10	10
	Erjedésipar	14	14
	Húsipar és baromfiipar	20	20
	Portfólió	**43**	**43**
	Portfólió készítése	43	43
	Tanulási terület összóraszáma	500	500
Élelmiszervizsgáló laboratóriumok	**Gazdasági és vállalkozási ismeretek**	**44**	**44**

	Gazdasági alapismeret	7	7
	Vállalkozás alapítása	7	7
	Vállalkozás működtetése	30	30
	Minőségbiztosítás	**14**	**14**
	Minőségbiztosítási alapismeretek	8	8
	Élelmiszervizsgáló laboratóriumok minőségbiztosítása - MSZ ISO/IEC 17025: 2018 szabvány	6	6
	Minőség-ellenőrzés	**37**	**37**
	Az élelmiszer minőség, minőség-ellenőrzés	5	5
	Mintavétel	4	4
	Élelmiszervizsgálatok gyakorlata	4	4
	Vizsgálati eredmények matematikai értékelése és értelmezése	4	4

	Vizsgálati eredmények dokumentálása	20	20
	Tanulási terület összóraszáma	95	95
Egybefüggő szakmai gyakorlat:		64	

HÚSIPARI TECHNIKUS helyi programtanterv

Érettségivel rendelkezőknek 1 éves képzés
vagy
Szakmai érettségivel és/vagy élelmiszer technikus bizonyítvánnyal rendelkezőknek 1 éves képzés

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként
Heti óraszámok

Évfolyam				5/13.	A képzés összes óraszáma
Évfolyam összes óraszáma				**1085**	**1085**

Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**				**0**	**0**
Munkavállalói idegen nyelv (technikus szakmák esetén)	**Munkavállalói idegen nyelv**				**0**	**0**
Élelmiszeripari alapismeretek	**Élelmiszerismeret**				**0**	**0**
	Műszaki alapismeretek				**0**	**0**
	Élelmiszervizsgálat				**0**	**0**
	Alapozó gyakorlat				**0**	**0**
	Munkavédelem és higiénia				**0**	**0**
	Alágazati specializáció				**0**	**0**
	Tanulási terület összóraszáma				0	0
Húsipari alapműveletek	**Mikorbiológiai és minőségbiztosítási ismeretek**				**1**	**31**
	Vágóállat ismeret				**1**	**31**
	Vágástechnológia alapműveletek és gépei				**2techn.+1 gép.**	**93**
	Gyártástechnológiai alapműveletek és gépei				**3techn. +1gép.**	**124**

	Művelettani és technológiai számítások				**1**	**31**
	Tanulási terület összóraszáma				10	310
Darabolás, csontozás	**Félsertés darabolás, csontozás**				**3**	**93**
	Marha negyed darabolás, csontozás				**3**	**93**
	Sovány- és vizibaromfi darabolás, csontozás				**1**	**31**
	Tanulási terület összóraszáma				7	217
Vágástechnológiák	**Sertésvágás technológiák**				**3**	**93**
	Szarvasmarha vágás technológiák				**3**	**93**
	Baromfivágás technológiák				**1**	**31**
	Tanulási terület összóraszáma				7	217
Másodlagos feldolgozás	**Hőkezeléssel tartósított töltelékes húskészítmények előállítása**				**2**	**62**
	Nyers töltelékes húskészítmények előállítása				**2**	**62**
	Pácolt termékek előállítása				**2**	**62**
	Étkezési zsír, tepertő és étkezési szalonna előállítás				**1**	**31**

	Késztermék vizsgálat				**2**	**67**
	Tanulási terület összóraszáma				9	279
Gazdasági, vállalkozási és üzemvezetési ismeretek	**Gazdasági és vállalkozási ismeretek**				**1**	**31**
	Üzemvezetési ismeretek				**1**	**31**
	Tanulási terület összóraszáma				2	62
Összes óraszám (heti, éves)					35	1085
Egybefüggő szakmai gyakorlat:						

P R O G R A M T A N T E R V

a
05. ÉLELMISZERIPAR
ágazathoz tartozó
4 0721 05 08
Hentes és húskészítmény-készítő
SZAKMÁHOZ

1 A SZAKMA ALAPADATAI

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar
1.2 A szakma megnevezése: Hentes és húskészítmény-készítő
1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 08
1.4 A szakma szakmairányai: —
1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar ágazati alapoktatás
1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Vágóhídi munkás, Csontozó munkás, Húskészítmény gyártó

2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A programtantervvel kitöltött időkeret – a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet 13.§ (4) bekezdésének megfelelően – tartalmaz a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet (szabad sáv).
A szabad sáv szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást. Az egyes tantárgyaknál történik annak meghatározása, hogy a tantárgy teljes tartalmát tekintve az órakeretnek minimálisan hány százalékát kell gyakorlati körülmények között (tanműhelyben, termelőüzemben stb.) oktatni. Ez az adott tantárgy egészének gyakorlatigényességét mutatja, és minél magasabb ez az arány, annál inkább ösztönöz az elméleti tudáselemek gyakorlatba ágyazottan történő oktatására.

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfolyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás.

A kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés során az ágazati alapoktatáshoz tartozó tantárgyak oktatását a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

Heti és éves tantárgy és időkeret		1/9. (36 hét)	2/10. (36 hét)	3/11. (31 hét)	A képzés összes óraszáma	1. évfolyam (36 hét)	2. évfolyam (31 hét)	A képzés összes óraszáma
Évfolyam összes óraszáma (gyakorlati helyszínen %)		**576**	**900**	**775**	**2251**	**1260**	**1085**	**2345**
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek (0%)**	**0,5**	**0**	**0**	**18**	**1**	**0**	**36**
Munkavállalói idegen nyelv	**Munkavállalói idegen nyelv (0%)**	**0**	**0**	**2**	**62**	**0**	**2**	**62**
Élelmiszeripari alapismeretek	**Élelmiszerismeret (0%)**	**2**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Műszaki alapismeretek (0%)	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Élelmiszervizsgálat *(100%)**	**2**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Alapozó gyakorlatok *(100%)*	**4**	**0**	**0**	**144**	**4**	**0**	**144**
	Munkavédelem és higiénia *(50 %)**	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Alágazati specializáció *(100%)*	**5,5**	**0**	**0**	**198**	**5**	**0**	**180**

Húsipari alapműveletek	**Mikrobiológiai és minőségbiztostási ismeretek (0%)**	**0**	**1**	**0**	**36**	**2**	**1**	**103**
	Vágóállat-ismeret (0%)	**0**	**1**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Vágástechnológiai alapműveletek és gépek (0%)	**0**	**1,5**	**0**	**54**	**2**	**0**	**72**
	Gyártástechnológiai alapműveletek és gépek *(33%)*	**0**	**3**	**5**	**263**	**3**	**6**	**294**
	Művelettani és technológiai számítások (0%)	**0**	**1**	**1**	**67**	**1**	**1**	**67**
Darabolás, csontozás	**Félsertés darabolása, csontozása *(100%)***	**0**	**4**	**2**	**206**	**3**	**2**	**170**
	Marhanegyed darabolása, csontozása *(100%)*	**0**	**3,5**	**1**	**157**	**2**	**2**	**134**
	Sovány- és vizibaromfi darabolása, csontozása *(100%)*	**0**	**1**	**0,5**	**51,5**	**1**	**1**	**67**
	Kereskedelmi értékesítés *(100%)*	**0**	**0**	**2,5**	**77,5**	**0**	**2**	**62**

Vágástechnológiák	**Sertésvágás-technológiák *(100%)***	**0**	**3**	**0**	**108**	**0**	**3**	**93**
	Szarvasmarhavágás-technológiák *(100%)*	**0**	**2**	**0**	**72**	**0**	**2**	**62**
	Baromfivágás-technológiák *(100%)*	**0**	**0,5**	**0**	**18**	**0**	**1**	**31**
Másodlagos feldolgozás	**Hőkezeléssel tartósított töltelékes húskészítmények előállítása *(70 %)***	**0**	**0**	**2,5**	**77,5**	**0**	**2**	**62**
	Nyers tötltelékes húskészítmények előállítása *(70 %)*	**0**	**0**	**2**	**62**	**0**	**2**	**62**
	Pácolt termékek előállítása *(70 %)*	**0**	**0**	**2**	**62**	**0**	**2**	**62**
	Étkezési zsír, tepertő és étkezési szalon-na előállítása *(70 %)*	**0**	**0**	**1,5**	**46,5**	**0**	**2**	**62**
	Késztermékvizsgálat *(100%)**	**0**	**1**	**1**	**67**	**2**	**1**	**103**
Gazdasági és	**Gazdasági és vállalkozási ismeretek (0%)**	**0**	**2,5**	**1**	**121**	**2**	**2**	**134**
	Portfoliókészítés (0%)	**0**	**0**	**1**	**31**		**1**	**31**
	összesen (heti szakmai óra)	**16**	**25**	**25**	**2251**	**35**	**35**	**2345**

Egybefüggő szakmai gyakorlat:	0	140			160		

*Laboratóriumban

Tanműhelyben töltött idő beosztása:

Évfolyam		1/9. (36 hét)	2/10. (36 hét)	3/11. (31 hét)	A képzés összes óraszáma	1. évfolyam (36 hét)	2. évfolyam (31 hét)	A képzés összes óraszáma
Élelmiszeripari alapismeretek	**Alapozó gyakorlatok *(100%)***	**4**	**0**	**0**	**144**	**4**	**0**	**144**
	Alágazati specializáció *(100%)*	**5,5**	**0**	**0**	**198**	**5**	**0**	**180**
Húsipari alapműveletek	**Gyártástechnológiai alapműveletek és gépek 33%**	**0**	**1**	**1**	**67**	**3**	**6**	**298**
Darabolás,	**Félsertés darabolása, csontozása *(100%)***	**0**	**4**	**2**	**206**	**3**	**2**	**170**

	Marhanegyed darabolása, csontozása *(100%)*	**0**	**3,5**	**1**	**157**	**2**	**2**	**134**
	Sovány- és vizibaromfi darabolása, csontozása *(100%)*	**0**	**1**	**0,5**	**51,5**	**1**	**1**	**67**
	Kereskedelmi értékesítés *(100%)*	**0**	**0**	**2,5**	**77,5**	**0**	**2**	**62**
Vágástechnológiák	**Sertésvágás-technológiák *(100%)***	**0**	**3**	**0**	**108**	**0**	**3**	**93**
	Szarvasmarhavágás-technológiák *(100%)*	**0**	**2**	**0**	**72**	**0**	**2**	**62**
	Baromfivágás-technológiák *(100%)*	**0**	**0,5**	**0**	**18**	**0**	**1**	**31**
Másodlagos feldolgozás	**Hőkezeléssel tartósított töltelékes húskészítmények előállítása *(100%)***	**0**	**0**	**2,5**	**77,5**	**0**	**2**	**62**
	Nyers tötltelékes húskészítmények előállítása *(100%)*	**0**	**0**	**2**	**62**	**0**	**2**	**62**
	Pácolt termékek előállítása *(100%)*	**0**	**0**	**2**	**62**	**0**	**2**	**62**
	Étkezési zsír, tepertő és étkezési szalon-na előállítása *(100%)*	**0**	**0**	**1,5**	**46,5**	**0**	**2**	**62**

	összesen (tanműhelyben heti óraszám)	**9,5**	**15**	**15**	**1347**	**35**	**35**	**2345**
Egybefüggő szakmai gyakorlat:		0	140			160		

P R O G R A M T A N T E R V

a
05. ÉLELMISZERIPAR ágazathoz tartozó
4 0721 05 11
Pék
SZAKMÁHOZ

1 A SZAKMA ALAPADATAI

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar 1.2 A szakma megnevezése: Pék
1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 11
1.4 A szakma szakmairányai: —
1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar ágazati alapoktatás
1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Sütőipari és gyorspékségi munkás

2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A programtantervvel kitöltött időkeret – a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet 13.§ (4) bekezdésének megfelelően – tartalmaz a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet (szabad sáv).
A szabad sáv szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást. Az egyes tantárgyaknál történik annak meghatározása, hogy a tantárgy teljes tartalmát tekintve az órakeretnek minimálisan hány százalékát kell gyakorlati körülmények között (tanműhelyben, termelőüzemben stb.) oktatni. Ez az adott tantárgy egészének gyakorlatigényességét mutatja, és minél magasabb ez az arány, annál inkább ösztönöz az elméleti tudáselemek gyakorlatba ágyazottan történő oktatására.

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfolyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás.

A kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés során az ágazati alapoktatáshoz tartozó tantárgyak oktatását a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

PÉK helyi programtanterv

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak óraszáma évfolyamonként

	Évfolyam	1/9.	2/10.	3/11.	A képzés összes óraszáma	1. évfolyam	2. évfolyam	A képzés összes óraszáma
	Évfolyam összes óraszáma	**576**	**900**	**775**	**2251**	**1260**	**1086**	**2315**
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**	**0,5**	**0**	**0**	**18**	**0,5**	**0**	**18**
Munkavállalói idegennyelv	**Munkavállalói idegen nyelv**	**0**	**0**	**2**	**62**	**0**	**2**	**62**
Élelmiszeripari alapismeretek	**Élelmiszerismeret**	**2**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Műszaki alapismeretek	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Élelmiszervizsgálat	**2**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Alapozó gyakorlatok	**4**	**0**	**0**	**144**	**4**	**0**	**144**
	Munkavédelem és higiénia	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Alágazati specializáció	**5,5**	**0**	**0**	**198**	**5,5**	**0**	**198**
	Tanulási terület összóraszáma	558	0	0	558	558	0	558
Sütőipari ismeretek	**Sütőipari ismeretek**	**0**	**2,5+1,5**	**3+1**	**268**	**2+1**	**3+3**	**294**
	Szakmai gépek	**0**	**1+0,5**	**1,67+0,33 (2)**	**116**	**1**	**2+1**	**129**

	Sütőipari termékek készítése	**0**	**15,27+0,23 (15,5)**	**12,51+0,48+0,5 (13,5)**	**976,5**	**8+3**	**21**	**1047**
	Minőség-ellenőrzés és minőségbiztosítás	**0**	**1,72+0,28 (2)**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Tanulási terület összóraszáma	0	828	604,5	1432,5	612	930	1542
Gazdasági és vállalkozási ismeretek	**Gazdasági és vállalkozási ismeretek**	**0**	**1**	**2,32+0,18 (2,5)**	**113,5**	**1**	**2**	**98**
	Tanulási terület összóraszáma	0	36	77,5	113,5	36	62	98
Portfoliókészítés	**Portfóliókészítés**	**0**	**1**	**+1**	**67**	**1**	**1**	**67**
	Tanulási terület összóraszáma	0	36	31	67	36	31	67
Egybefüggő szakmai gyakorlat:		0	140			160		

Hozzáadott szabad sáv + jelölt

Duális képzőhelyen tartott heti óraszám:

	2/10.	**3/11.**
Sütőipari termékek készítése	**15,5**	**13,5**
Gazdasági vállalkozási ismeretek	**-**	**1,5**

P R O G R A M T A N T E R V

a
05. ÉLELMISZERIPAR ágazathoz tartozó
4 0721 05 12
Pék-cukrász
SZAKMÁHOZ

1 A SZAKMA ALAPADATAI

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar
1.2 A szakma megnevezése: Pék-cukrász
1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 12
1.4 A szakma szakmairányai: —
1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar ágazati alapoktatás
1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Süteménykészítő

2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A programtantervvel kitöltött időkeret – a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet 13.§ (4) bekezdésének megfelelően – tartalmaz a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet (szabad sáv).

A szabad sáv szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást. Az egyes tantárgyaknál történik annak meghatározása, hogy a tantárgy teljes tartalmát tekintve az órakeretnek minimálisan hány százalékát kell gyakorlati körülmények között (tanműhelyben, termelőüzemben stb.) oktatni. Ez az adott tantárgy egészének gyakorlatigényességét mutatja, és minél magasabb ez az arány, annál inkább ösztönöz az elméleti tudáselemek gyakorlatba ágyazottan történő oktatására.

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfolyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás.

A kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés során az ágazati alapoktatáshoz tartozó tantárgyak oktatását a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

PÉK-CUKRÁSZ helyi programtanterv

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak óraszáma évfolyamonként

Évfolyam		1/9.	2/10.	3/11.	A képzés összes óraszáma	1. évfolyam	2. évfolyam	A képzés összes óraszáma
	Évfolyam összes óraszáma	**576**	**900**	**775**	**2251**	**1260**	**1085**	**2345**
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**	**0,5**	**0**	**0**	**18**	**0,5**	**0**	**18**
Munkavállalói idegen nyelv	**Munkavállalói idegen nyelv**	**0**	**0**	**2**	**62**	**0**	**2**	**62**
Élelmiszeripari alapismeretek	**Élelmiszerismeret**	**2**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Műszaki alapismeretek	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Élelmiszervizsgálat	**2**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Alapozó gyakorlatok	**4**	**0**	**0**	**144**	**4**	**0**	**144**
	Munkavédelem és higiénia	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Alágazati specializáció	**5,5**	**0**	**0**	**198**	**5,5**	**0**	**198**
	Tanulási terület összóraszáma	576	0	62	638	576	62	638
Sütő- és cukrászipari ismeretek	**Sütőipari ismeretek**	**0**	**1,5+1,5**	**2**	**170**	**1,5+0,5**	**2+1**	**165**
	Szakmai gépek	**0**	**2**	**2,16+0,34**	**149,5**	**1,5**	**2,5**	**131,5**

				(2,5)				
	Sütőipari termékek készítése	**0**	**7**	**6**	**438**	**5,5**	**7,5+2**	**492,5**
	Minőség-ellenőrzés és minőségbiztosítás	**0**	**2**	**0**	**72**	**0**	**2+0,5**	**77,5**
	Cukrászati ismeretek	**0**	**2+0,5**	**2+1**	**183**	**1,5+0,5**	**2,5+1,5**	**196**
	Cukrászati termékek készítése	**0**	**7**	**6**	**438**	**4,5+1,5**	**8,5+1**	**510,5**
	Tanulási terület összóraszáma	0	846	604,5	1450,5	612	961	1573
Gazdasági és vállalkozási ismeretek	**Gazdasági és vállalkozási ismeretek**	**0**	**0,5**	**1,58+ 0,42 (2)**	**80**	**1**	**1**	**67**
	Tanulási terület összóraszáma	0	18	62	80	36	31	67
Portfóliókészítés	**Portfóliókészítés**	**0**	**1**	**1,16+ 0,34 (1,5)**	**82,5**	**1**	**1**	**67**
	Tanulási terület összóraszáma	0	36	46,5	82,5	36	31	67
Egybefüggő szakmai gyakorlat:		0	140			160		

Hozzáadott szabad sáv + jelölt
Duális képzőhelyen tartott heti óraszám:

	2/10.	**3/11.**
Sütőipari termékek készítése	**7**	**6**
Cukrászati termékek készítése	**7**	**6**
Szakmai gépek	**-**	**1**
Sütőipari ismeretek	**-**	**1**
Gazdasági és vállalkozási ismeretek	**-**	**1**

P R O G R A M T A N T E R V

a
05. ÉLELMISZERIPAR ágazathoz tartozó
4 0721 05 10
Kistermelői élelmiszer-előállító
SZAKMÁHOZ

1 A SZAKMA ALAPADATAI

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar
1.2 A szakma megnevezése: Kistermelői élelmiszer-előállító
1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 10
1.4 A szakma szakmairányai: —
1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar ágazati alapoktatás
1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: —

2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A programtantervvel kitöltött időkeret – a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet 13.§ (4) bekezdésének megfelelően – tartalmaz a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet (szabad sáv).
A szabad sáv szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást. Az egyes tantárgyaknál történik annak meghatározása, hogy a tantárgy teljes tartalmát tekintve az órakeretnek minimálisan hány százalékát kell gyakorlati körülmények között (tanműhelyben, termelőüzemben stb.) oktatni. Ez az adott tantárgy egészének gyakorlatigényességét mutatja, és minél magasabb ez az arány, annál inkább ösztönöz az elméleti tudáselemek gyakorlatba ágyazottan történő oktatására.

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfolyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás.

A kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés során az ágazati alapoktatáshoz tartozó tantárgyak oktatását a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

KISTERMELŐI ÉLELMISZER-ELŐÁLLÍTÓ helyi programtanterv

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak óraszáma évfolyamonként

Évfolyam		1/9.	2/10.	3/11.	A képzés összes óraszáma	1. évfolyam	2. évfolyam	A képzés összes óraszáma
Évfolyam összes óraszáma		**576**	**900**	**775**	**2251**	**1260**	**1085**	**2345**
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**	**0,5**	**0**	**0**	**18**	**0,5**	**0**	**18**
munkavállalói idegen nyelv	**Munkavállalói idegen nyelv**	**0**	**0**	**2**	**62**	**0**	**2**	**62**
Élelmiszeripari alapismeretek	**Élelmiszerismeret**	**2**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Műszaki alapismeretek	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Élelmiszervizsgálat	**2**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Alapozó gyakorlat	**4**	**0**	**0**	**144**	**4**	**0**	**144**
	Munkavédelem és higiénia	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Alágazati specializáció	**5,5**	**0**	**0**	**198**	**5,5**	**0**	**198**
	Tanulási terület összóraszáma	558	0	0	558	558	0	558
Kistermelői ismeretek	**Élelmiszer-előállítási ismeretek**	**0**	**17+2**	**14+2**	**1180**	**10+4**	**21+4**	**1279**
	Élelmiszer-biztonság	**0**	**1+1**	**1,5+0,5**	**134**	**1**	**1,5+0,5**	**98**

	A vendéglátás alapjai	**0**	**1+1**	**2**	**134**	**1+1**	**2+1**	**165**
	Tanulási terület összóraszáma	0	828	620	1448	612	930	1542
Gazdasági és vállalkozási ismeretek	**Gazdasági és vállalkozási ismeretek**	**0**	**1**	**2**	**98**	**1**	**2**	**98**
	Tanulási terület összóraszáma	0	36	62	98	36	62	98
Portfoliókészítés	**Portfoliókészítés**	**0**	**1**	**1**	**67**	**1**	**1**	**67**
	Tanulási terület összóraszáma	0	36	31	67	36	31	67
Egybefüggő szakmai gyakorlat:		0	140			160		

P R O G R A M T A N T E R V

a

05. ÉLELMISZERIPAR ágazathoz tartozó
4 0721 05 02
Édességkészítő
SZAKMÁHOZ

1 A SZAKMA ALAPADATAI

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar
1.2 A szakma megnevezése: Édességkészítő
1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 02
1.4 A szakma szakmairányai: —
1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripari ágazati alapoktatás
1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Csokoládétermék gyártó, Keksz- és ostyagyártó

2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A programtantervvel kitöltött időkeret – a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet 13.§ (4) bekezdésének megfelelően – tartalmaz a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet (szabad sáv).
A szabad sáv szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást. Az egyes tantárgyaknál történik annak meghatározása, hogy a tantárgy teljes tartalmát tekintve az órakeretnek

minimálisan hány százalékát kell gyakorlati körülmények között (tanműhelyben, termelőüzemben stb.) oktatni. Ez az adott tantárgy egészének gyakorlatigényességét mutatja, és minél magasabb ez az arány, annál inkább ösztönöz az elméleti tudáselemek gyakorlatba ágyazottan történő oktatására.

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfolyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás.

A kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés során az ágazati alapoktatáshoz tartozó tantárgyak oktatását a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

ÉDESSÉGKÉSZÍTŐ helyi programtanterv

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak óraszáma évfolyamonként

Évfolyam		1/9.	2/10.	3/11.	A képzés összes óraszáma	1. évfolyam	2. évfolyam	A képzés összes óraszáma
	Évfolyam összes óraszáma	**576**	**900**	**775**	**2251**	**1260**	**1085**	**2345**
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**	**0,5**	**0**	**0**	**18**	**0,5**	**0**	**18**
Munkavállalói idegen nyelv	**Munkavállalói idegen nyelv**	**0**	**0**	**2**	**62**	**0**	**2**	**62**
Élelmiszeripari alapismeretek	**Élelmiszerismeret**	**2**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Műszaki alapismeretek	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Élelmiszervizsgálat	**2**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Alapozó gyakorlatok	**4**	**0**	**0**	**144**	**4**	**0**	**144**
	Munkavédelem és higiénia	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Alágazati specializáció	**5,5**	**0**	**0**	**198**	**5,5**	**0**	**198**
	Tanulási terület összóraszáma	576	0	62	638	576	62	638
Édességkészítési ismeretek	**Édesipari ismeretek**	**0**	**2,5+1,5**	**2,5+1,5**	**268**	**2,5+1,5**	**2,5+2,5**	**299**
	Szakmai gépek	**0**	**1+1**	**1,66+0,33**	**134**	**1+1**	**2**	**134**

				(2)				
	Édességkészítés	**0**	**15**	**12,5+ 0,5**	**943**	**7,5+1,5**	**21+2**	**1037**
	Minőség-ellenőrzés és minőségbiztosítás	**0**	**2**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Tanulási terület összóraszáma	0	828	589	1417	612	930	1542
Gazdasági és vállalkozási ismeretek	**Gazdasági és vállalkozási ismeretek**	**0**	**1**	**2,32+ 0,18 (2,5)**	**113,5**	**1**	**2**	**98**
	Tanulási terület összóraszáma	0	36	77,5	113,5	36	62	98
Portfóliókészítés	**Portfóliókészítés**	**0**	**1**	**1,16+ 0,34 (1,5)**	**82,5**	**1**	**1**	**67**
	Tanulási terület összóraszáma	0	36	46,5	82,5	36	31	67
Egybefüggő szakmai gyakorlat:			140			160		

P R O G R A M T A N T E R V

a
05. ÉLELMISZERIPAR ágazathoz tartozó
4 0721 05 16
Tartósítóiparitermék-készítő
SZAKMÁHOZ

1 A SZAKMA ALAPADATAI

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar
1.2 A szakma megnevezése: Tartósítóiparitermék-készítő
1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 16
1.4 A szakma szakmairányai: —
1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripar ágazati alapoktatás
1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Konzervgyártó

2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A programtantervvel kitöltött időkeret – a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet 13.§ (4) bekezdésének megfelelően – tartalmaz a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet (szabad sáv).

A szabad sáv szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást. Az egyes tantárgyaknál történik annak meghatározása, hogy a tantárgy teljes tartalmát tekintve az órakeretnek minimálisan hány százalékát kell gyakorlati körülmények között (tanműhelyben, termelőüzemben stb.) oktatni. Ez az adott tantárgy egészének gyakorlatigényességét mutatja, és minél magasabb ez az arány, annál inkább ösztönöz az elméleti tudáselemek gyakorlatba ágyazottan történő oktatására.

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfolyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás.

A kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés során az ágazati alapoktatáshoz tartozó tantárgyak oktatását a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

TARTÓSÍTÓIPARITERMÉK- KÉSZÍTŐ helyi programtanterv

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak óraszáma évfolyamonként

Évfolyam		1/9.	2/10.	3/11.	A képzés összes óraszáma	1. évfolyam	2. évfolyam	A képzés összes óraszáma
Évfolyam összes óraszáma		**576**	**900**	**775**	**2251**	**1260**	**1085**	**2345**
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**	**0,5**	**0**	**0**	**18**	**0,5**	**0**	**18**
Munkavállalói idegen nyelv	**Munkavállalói idegen nyelv**	**0**	**0**	**2**	**62**	**0**	**2**	**62**
Élelmiszeripari alapismeretek	**Élelmiszerismeret**	**2**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Műszaki alapismeretek	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Élelmiszervizsgálat	**2**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Alapozó gyakorlat	**4**	**0**	**0**	**144**	**4**	**0**	**144**
	Munkavédelem és higiénia	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Alágazati specializáció	**5,5**	**0**	**0**	**198**	**5,5**	**0**	**198**
	Tanulási terület összóraszáma	558	0	0	558	558	0	558
Tartósítóipari termékkészítés	**Tartósítóipari termékkészítés alapjai**	**0**	**3+1**	**2**	**206**	**3+1**	**2+1**	**237**
	Gyümölcskészítmények gyártása	**0**	**5,5**	**6**	**384**	**3+1**	**8+1**	**423**
	Zöldség és főzelékkészítmények	**0**	**5,5**	**6**	**384**	**4+1**	**7+1**	**428**

	Állati eredetű nyersanyagokból előállított termékek	**0**	**2+1**	**3+1**	**232**	**2+1**	**3+2**	**263**
	Tartósítóipari gépek	**0**	**1+1**	**1+1**	**134**	**1**	**1+1**	**98**
	Munkabiztonság	**0**	**1**	**0**	**36**	**0**	**1**	**31**
	Tanulási terület összóraszáma	0	756	620	1376	612	868	1480
Mikrobiológia és táplálkozás élettan, minőségbiztosítás és élelmiszerbiztonság, portfólió, gazdaságtan ismeretek	**Mikrobiológia és táplálkozás élettan**	**0**	**1**	**1**	**67**	**1**	**1**	**67**
	Minőségbiztosítás és élelmiszerbiztonság	**0**	**2**	**0**	**72**	**0**	**2**	**62**
	Portfólió	**0**	**1**	**1**	**67**	**1**	**1**	**67**
	Gazdasági és vállalkozási ismeretek	**0**	**0**	**1**	**31**	**0**	**1**	**31**
	Tanulási terület összóraszáma	0	144	93	237	72	155	237
Egybefüggő szakmai gyakorlat:		0	140		160	0		

P R O G R A M T A N T E R V

a
05. ÉLELMISZERIPAR ágazathoz tartozó
4 0721 05 18
Tejtermékkészítő
SZAKMÁHOZ

1 A SZAKMA ALAPADATAI

1.1 Az ágazat megnevezése: Élelmiszeripar
1.2 A szakma megnevezése: Tejtermékkészítő
1.3 A szakma azonosító száma: 4 0721 05 18
1.4 A szakma szakmairányai: —
1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Élelmiszeripari ágazati alapoktatás
1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Tejipari munkás

2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A programtantervvel kitöltött időkeret – a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet 13.§ (4) bekezdésének megfelelően – tartalmaz a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet (szabad sáv).
A szabad sáv szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást. Az egyes tantárgyaknál történik annak meghatározása, hogy a tantárgy teljes tartalmát tekintve az órakeretnek minimálisan hány százalékát kell gyakorlati körülmények között (tanműhelyben, termelőüzemben stb.) oktatni. Ez az adott tantárgy egészének gyakorlatigényességét mutatja, és minél magasabb ez az arány, annál inkább ösztönöz az elméleti tudáselemek gyakorlatba ágyazottan történő oktatására.

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfolyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás.

A kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés során az ágazati alapoktatáshoz tartozó tantárgyak oktatását a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

TEJTERMÉKKÉSZÍTŐ helyi programtanterv

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak óraszáma évfolyamonként

Évfolyam		1/9.	2/10.	3/11.	A képzés összes óraszáma	1. évfolyam	2. évfolyam	A képzés összes óraszáma
	Évfolyam összes óraszáma	**576**	**900**	**775**	**2251**	**1260**	**1085**	**2315**
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**	**0,5**	**0**	**0**	**18**	**0,5**	**0**	**18**
Munkavállalói idegen nyelv	**Munkavállalói idegen nyelv**	**0**	**0**	**2**	**62**	**0**	**2**	**62**
Élelmiszeripari alapismeretek	**Élelmiszerismeret**	**2**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Műszaki alapismeretek	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Élelmiszervizsgálat	**2**	**0**	**0**	**72**	**2**	**0**	**72**
	Alapozó gyakorlat	**4**	**0**	**0**	**144**	**4**	**0**	**144**
	Munkavédelem és higiénia	**1**	**0**	**0**	**36**	**1**	**0**	**36**
	Alágazati specializáció	**5,5**	**0**	**0**	**198**	**5,5**	**0**	**198**
	Tanulási terület összóraszáma	558	0	0	558	558	0	558
Tejtermékgyártás	**Tejipari technológia I.**	**0**	**3+2**	**2+1**	**273**	**3+2**	**2+2**	**304**
	Tejipari technológia gyakorlat I.	**0**	**14**	**6**	**690**	**8**	**13+1**	**722**
	Tejipari gépek I.	**0**	**1+1**	**0,5+0,5**	**103**	**1+1**	**1+1**	**134**
	Tejipari laboratóriumi mérések	**0**	**3**	**0**	**108**	**3**	**0**	**108**
	Gazdasági és vállalkozási ismeretek	**0**	**0**	**1**	**31**	**0**	**1**	**31**

	Minőségbiztosítás	**0**	**0**	**1**	**31**	**0**	**1**	**31**
	Tanulási terület összóraszáma	0	864	372	1236	648	682	1330
Túró- és sajtgyártás	**Tejipari technológia II.**	**0**	**0**	**2+1**	**93**	**0**	**2+1**	**93**
	Tejipari technológia gyakorlat II.	**0**	**0**	**6**	**186**	**0**	**6**	**186**
	Tejipari gépek II.	**0**	**0**	**1**	**31**	**0**	**1**	**31**
	Tanulási terület összóraszáma	0	0	310	310	0	310	310
Portfólió	**Portfólió**	**0**	**1**	**1**	**67**	**1**	**1**	**67**
	Tanulási terület összóraszáma	0	36	31	67	36	31	67
Egybefüggő szakmai gyakorlat:		0	140			160		

P R O G R A M T A N T E R V

a

17. MEZŐGAZDASÁG ÉS ERDÉSZET
ágazathoz tartozó
4 0811 17 04
GAZDA
SZAKMÁHOZ

1 A SZAKMA ALAPADATAI

1.1 Az ágazat megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet
1.2 A szakma megnevezése: Gazda
1.3 A szakma azonosító száma: 4 0811 17 04
1.4 A szakma szakmairányai: Állattenyésztő, Lovász, Növénytermesztő
1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 4
1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás
1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Aranykalászos gazda, Állatgondozó, Mezőgazdasági munkás

2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A programtantervvel kitöltött időkeret – a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet 13.§ (4) bekezdésének megfelelően – tartalmaz a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra szabadon felhasználható időkeretet (szabad sáv).

A szabad sáv szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást. Az egyes tantárgyaknál történik annak meghatározása, hogy a tantárgy teljes tartalmát tekintve az órakeretnek minimálisan hány százalékát kell gyakorlati körülmények között (tanműhelyben, termelőüzemben stb.) oktatni. Ez az adott tantárgy egészének gyakorlatigényességét mutatja, és minél magasabb ez az arány, annál inkább ösztönöz az elméleti tudáselemek gyakorlatba ágyazottan történő oktatására.

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfolyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás.

A kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés során az ágazati alapoktatáshoz tartozó tantárgyak oktatását a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként az Állattenyésztő szakmairány számára

Évfolyam		1/9.	2/10.	3/11.	A képzés összes óraszáma	1. évfolyam	2. évfolyam	A képzés összes óraszáma
Évfolyam összes óraszáma		**576**	**900**	**775**	**2251**	**1188**	**882,5**	**2070,5**
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	0	**18**	**18**	**0**	**18**
Munkavállalói idegen nyelv	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	62	**62**	**0**	**62**	**62**
Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás	Általános alapozás	144	0	0	144	144	0	144
	Szakmai alapozás	414	0	0	414	414	0	414
	Tanulási terület összóraszáma	**558**	**0**	**0**	**558**	**558**	**0**	**558**
Agrárvállalkozási ismeretek	Agrárvállalkozási ismeretek	0	36	62	98	36	62	98
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**36**	**62**	**98**	**36**	**62**	**98**
Növénytermesztés	Növénytermesztés	0	108	62	170	72	93	165
	Részletes növénytermesztés	0	72	62	134	36	93	129
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**180**	**124**	**304**	**108**	**196**	**304**
Kertészet	Zöldségtermesztés	0	108	46,5	154,5	72	93	165
	Szőlő- és gyümölcstermesztés	0	36	46,5	82,5	36	46,5	82,5
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**144**	**93**	**237**	**108**	**139,5**	**247,5**
Állattenyésztés, állattartás	Állattartási ismeretek	0	72	62	134	72	31	103
	Állattenyésztés	0	144	93	237	36	103	139
	Takarmányozástan	0	72	62	134	72	62	134
	Részletes állattenyésztés	0	108	93	201	36	103	139
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**396**	**310**	**706**	**216**	**299**	**515**

Géptan	Erőgépek	0	72	31	103	72	31	103
	Mezőgazdasági munkagépek	0	72	62	134	72	62	134
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**144**	**93**	**237**	**144**	**93**	**237**
Kiegészítő tevékenység	Kiegészítő tevékenység	0	0	31	31	0	31	31
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**0**	**31**	**31**	**0**	**31**	**31**
Egybefüggő szakmai gyakorlat		**0**	**140**	**0**	**140**	**140**	**0**	**140**

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként a Lovász szakmairány számára

Évfolyam		**1/9.**	**2/10.**	**3/11.**	**A képzés összes óraszáma**	**1. évfolyam**	**2. évfolyam**	**A képzés összes óraszáma**
Évfolyam összes óraszáma		**576**	**900**	**837**	**2282**	**1008**	**1023**	**2031**
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	0	**18**	**18**	**0**	**18**
Munkavállalói idegen nyelv	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	62	**62**	**0**	**62**	**62**
Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás	Általános alapozás	144	0	0	144	144	0	144
	Szakmai alapozás	414	0	0	414	414	0	414
	Tanulási terület összóraszáma	**558**	**0**	**0**	**558**	**558**	**0**	**558**
Lótartás és takarmányozás, Anatómia és egészségtan	Lótartás és takarmányozás	0	288	217	505	108	310	418
	Anatómia és egészségtan	0	144	93	237	72	93	165

	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**432**	**310**	**742**	**180**	**403**	**583**
Lótenyésztés	Lótenyésztés	0	144	139,5	283,5	72	124	196
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**144**	**139,5**	**252,5**	**72**	**124**	**196**
Fogathajtás, Lovaglás	Fogathajtás	0	144	139,5	283,5	90	186	276
	Lovaglás	0	180	124	304	90	186	276
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**324**	**263,5**	**587,5**	**180**	**372**	**552**
Portfólió	Portfóliókészítés	0	0	62	62	0	62	62
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**0**	**62**	**62**	**0**	**62**	**62**
Egybefüggő szakmai gyakorlat		**0**	**140**	**0**	**140**	**140**	**0**	**140**

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként a Növénytermesztő szakmairány számára

Évfolyam		**1/9.**	**2/10.**	**3/11.**	**A képzés összes óraszáma**	**1. évfolyam**	**2. évfolyam**	**A képzés összes óraszáma**
Évfolyam összes óraszáma		**576**	**900**	**775**	**2251**	**1188**	**884,5**	**2072,5**
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	0	**18**	**18**	**0**	**18**
Munkavállalói idegen nyelv	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	62	**62**	**0**	**62**	**62**

Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás	Általános alapozás	144	0	0	144	144	0	144
	Szakmai alapozás	414	0	0	414	414	0	414
	Tanulási terület összóraszáma	**558**	**0**	**0**	**558**	**558**	**0**	**558**
Agrárvállalkozási ismeretek	Agrárvállalkozási ismeretek	0	36	62	98	36	62	98
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**36**	**62**	**98**	**36**	**62**	**98**
Növénytermesztés	Növénytermesztés	0	162	62	224	108	93	201
	Részletes növénytermesztés	0	162	93	255	36	93	129
	Növényvédelmi ismeretek	0	0	108,5	108,5	0	108,5	108,5
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**324**	**263,5**	**587,5**	**144**	**294,5**	**438,5**
Kertészet	Zöldségtermesztés	0	108	46,5	154,5	72	93	165
	Szőlő- és gyümölcstermesztés	0	36	46,5	82,5	36	46,5	82,5
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**144**	**93**	**237**	**108**	**139,5**	**247,5**
Állattenyésztés, állattartás	Állattartási ismeretek	0	72	31	103	72	31	103
	Állattenyésztés	0	72	77,5	149,5	72	62	134
	Takarmányozástan	0	72	62	134	36	108,5	144,5
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**216**	**170,5**	**386,5**	**180**	**201,5**	**381,5**
Géptan	Erőgépek	0	72	31	103	72	32	104
	Mezőgazdasági munkagépek	0	108	62	170	72	62	134
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**180**	**93**	**293**	**144**	**94**	**238**
Kiegészítő tevékenység	Kiegészítő tevékenység	0	0	31	31	0	31	31
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**0**	**31**	**31**	**0**	**31**	**31**

Egybefüggő szakmai gyakorlat	**0**	**140**	**0**	**140**	**140**	**0**	**140**

Felnőttképzésben

A meghatározott időkeret 40%-a: 1 év (803 óra)

Jogszabályi háttér: „2019. évi LXXX. törvény [Szakképzési tv. (új)]

„62. § *[A korábbi tanulmányok, gyakorlat beszámítása]*

A szakképző intézmény szakmai programjában meghatározottak szerint

a) a szakképző intézményben, a köznevelési intézményben és a felsőoktatási intézményben folytatott tanulmányokat az adott szakmára előírt - megegyező tartalmú - követelmények teljesítésébe be kell számítani,

b) a szakképzés megkezdése előtt foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban eltöltött szakirányú gyakorlati időt a szakirányú oktatás idejébe be kell számítani,

c) a tanulmányi követelmények az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesíthetők.”

Évfolyam	1.	FELNŐTT 1 ÉVES (40%)

Évfolyam összes óraszáma		**803**	**803**
	Munkavállalói ismeretek	**7**	**7**
	Álláskeresés	2	2
	Munkajogi alapismeretek	2	2
	Munkaviszony létesítése	2	2
	Munkanélküliség	1	1
	Munkavállalói idegen nyelv	**25**	**25**
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések	4	4
	Önéletrajz és motivációs levél	8	8
	„Small talk” – általános társalgás	5	5
	Állásinterjú	8	8
	Általános alapozás	**58**	**58**
	Bevezetés	1	1
	Éghajlattan	8	8
	Talajtan	9	9
	Növénytan	9	9
	Állattan	8	8
	Géptan	8	8
	Földmérés	8	8
	Munka-, tűz- és környezetvédelem	7	7

PROGRAMTANTERV

a

17. MEZŐGAZDASÁG ÉS ERDÉSZET ágazathoz tartozó
5 0811 17 09

MEZŐGAZDASÁGI TECHNIKUS

SZAKMÁHOZ

1 A SZAKMA ALAPADATAI

1.1 Az ágazat megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet

1.2 A szakma megnevezése: Mezőgazdasági technikus

1.3 A szakma azonosító száma: 5 0811 17 09

1.4 A szakma szakmairányai: Állattenyésztő, Növénytermesztő

1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5

1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5

1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás

1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: —

2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A programtantervvel kitöltött időkeret – a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet 13.§ (4) bekezdésének megfelelően – tartalmaz a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra sza-badon felhasználható időkeretet (szabad sáv).

A szabad sáv szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást. Az egyes tantárgyaknál történik annak meghatározása, hogy a tantárgy teljes tartalmát tekint-ve az órakeretnek minimálisan hány százalékát kell gyakorlati körülmények között (tanmű-helyben, termelőüzemben stb.) oktatni. Ez az adott tantárgy egészének gyakorlatigényességét mutatja, és minél magasabb ez az arány, annál inkább ösztönöz az elméleti tudáselemek gya-korlatba ágyazottan történő oktatására.

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfo-lyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás.

A kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés során az ágazati alapoktatáshoz tartozó tan-tárgyak oktatását a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként az Állattenyésztő szakmairány számára

Évfolyam	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**	**13.**	**A képzés összes óraszáma**	**1/13.**	**2/14.**	**A képzés összes óraszáma**
Évfolyam összes óraszáma	**252**	**324**	**504**	**504**	**867,5**	**2451,5**	**1188**	**930**	**2118**

Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	0	0	0	**18**	**18**	**0**	**18**
Munkavállalói idegen nyelv	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	0	**0**	**186**	**186**	**0**	**62**	**62**
Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás	Általános alapozás	0	144	0	0	0	144	144	0	144
	Szakmai alapozás	234	180	0	0	0	414	414	0	414
	Tanulási terület összóraszáma	**234**	**324**	**0**	**0**	**0**	**558**	**558**	**0**	**558**
Agrárvállalkozási ismeretek	Agrárvállalkozási ismeretek	0	0	36	36	31	103	36	62	98
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**0**	**36**	**36**	**31**	**103**	**36**	**62**	**98**
Növénytermesztés	Növénytermesztés	0	0	108	72	108	288	144	108,5	252,5
	Részletes növénytermesztés	0	0	0	36	93	129	36	93	129
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**0**	**108**	**108**	**201**	**417**	**180**	**201,5**	**381,5**
Kertészet	Zöldségtermesztés	0	0	72	36	46,5	154,5	72	93	165
	Szőlő- és gyümölcstermesztés	0	0	0	36	62	98	36	46,5	82,5
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**0**	**72**	**72**	**108,5**	**252,5**	**108**	**139,5**	**247,5**
Állattenyésztés, állattartás	Állattartási alapismeretek	0	0	36	72	62	170	72	62	134
	Állattenyésztés	0	0	72	72	31	175	72	93	165
	Takarmányozástan	0	0	72	36	0	108	72	31	103
	Részletes állattenyésztés	0	0	0	0	217	217	0	186	186
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**0**	**180**	**180**	**310**	**670**	**216**	**372**	**588**
Géptan	Erőgépek	0	0	72	36	0	180	36	31	67
	Mezőgazdasági munkagépek	0	0	36	72	31	139	36	62	98
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**0**	**108**	**108**	**31**	**247**	**72**	**93**	**165**

Egybefüggő szakmai gyakorlat	**0**	**0**	**140**	**140**	**0**	**280**	**140**	**0**	**140**

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként az Állattenyésztő szakmairány számára

A 2024/2025-ös tanévtől indított 11. technikum Állattenyésztő szakmairány óraszáma évfolyamonként

A képzésre való jelentkezés feltétele szakmai bizonyítvány, mely alapján az ágazati alapoktatás 9. és 10. évfolyama beszámításra kerül (Munkavállalói alapismeretek, Általános szakmai alapozás. Ezen felül az Állattartási alapismeretek 11. és 12. évfolyamon , , Takarmányozástan tantárgy csak 11. évfolyamon történik.

Évfolyam		**11.**	**12.**	**13.**	**A képzés összes óraszáma**
Évfolyam összes óraszáma		**270**	**504**	**930**	**1560**
Munkavállalói idegen nyelv	Munkavállalói idegen nyelv	**0**	**0**	**186**	**186**
Agrárvállalkozási ismeretek	Agrárvállalkozási ismeretek	36	36	31	103
	Tanulási terület összóraszáma	**36**	**36**	**31**	**103**
Növénytermesztés	Növénytermesztés	108	72	108,5	288,5
	Részletes növénytermesztés	0	36	93	129
	Tanulási terület összóraszáma	**108**	**108**	**201,5**	**417,5**
Kertészet	Zöldségtermesztés	0	36	93	129
	Szőlő- és gyümölcstermesztés	0	0	93	98
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**36**	**186**	**222**
Állattenyésztés, állattartás	Állattartási alapismeretek	0	0	62	170
	Állattenyésztés	18	72	31	121
	Takarmányozástan	0	36	0	36

	Részletes állattenyésztés	0	0	201,5	201,5
	Tanulási terület összóraszáma	**18**	**108**	**294,5**	**420,5**
Géptan	Erőgépek	72	36	0	180
	Mezőgazdasági munkagépek	36	36	31	103
	Tanulási terület összóraszáma	**108**	**72**	**31**	**211**
Egybefüggő szakmai gyakorlat		**140**	**140**	**0**	**280**

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként a Növénytermesztő szakmairány számára

Évfolyam		**9.**	**10.**	**11.**	**12.**	**13.**	**A képzés összes óraszáma**	**1/13.**	**2/14.**	**A képzés összes óraszáma**
Évfolyam összes óraszáma		**252**	**324**	**504**	**504**	**867,5**	**2452**	**1188**	**930**	**2118**
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	0	0	0	**18**	**18**	**0**	**18**
Munkavállalói idegen nyelv	Munkavállalói idegen nyelv	0	0	0	**0**	**186**	**186**	**0**	**62**	**62**
Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás	Általános alapozás	0	144	0	0	0	144	144	0	144
	Szakmai alapozás	234	180	0	0	0	414	414	0	414
	Tanulási terület összóraszáma	**234**	**324**	**0**	**0**	**0**	**558**	**558**	**0**	**558**
Agrárvállalkozási ismeretek	Agrárvállalkozási ismeretek	0	0	36	36	31	103	36	62	98
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**0**	**36**	**36**	**31**	**103**	**36**	**62**	**98**
Növénytermesztés	Növénytermesztés	0	0	108	72	108,5	288,5	144	108,5	252,5
	Részletes növénytermesztés	0	0	0	36	155	191	36	124	160
	Növényvédelmi ismeretek	0	0	0	0	93	93	0	93	93
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**0**	**108**	**108**	**365,5**	**572,5**	**180**	**325,5**	**505,5**
Kertészet	Zöldségtermesztés	0	0	72	36	46,5	154,5	72	93	165
	Szőlő- és gyümölcstermesztés	0	0	0	36	62	98	36	46,5	82,5
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**0**	**72**	**72**	**108,5**	**252,5**	**108**	**139,5**	**247,5**
Állattenyésztés, állattartás	Állattartási alapismeretek	0	0	36	72	62	170	72	62	134
	Állattenyésztés	0	0	72	72	31	175	72	93	165
	Takarmányozástan	0	0	72	36	0	108	72	31	103

	Részletes állattenyésztés	0	0	0	0	62	217	0	62	62
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**0**	**180**	**180**	**155**	**515**	**216**	**248**	**464**
Géptan	Erőgépek	0	0	72	36	0	180	36	31	67
	Mezőgazdasági munkagépek	0	0	36	72	31	139	36	62	98
	Tanulási terület összóraszáma	**0**	**0**	**108**	**108**	**31**	**247**	**72**	**93**	**165**
Egybefüggő szakmai gyakorlat		**0**	**0**	**140**	**140**	**0**	**280**	**140**	**0**	**140**

FELNŐTTKÉPZÉSBEN

MEZŐGAZDASÁGI TECHNIKUS (5 0811 17 09)

NÖVÉNYTERMESZTŐ szakirány

(2020.09.01-től érvényes új programtanterv és KKK szerint)

Bevezetésre kerül: 2020-2021 tanévtől felnőttképzési jogviszonyban

tanulási terület	**tantárgy**	**online oktatás óraszáma**	**kontakt óraszám**
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	**online 12 (2)**	**kontakt 6 (1)**
Munkavállalói idegen nyelv (technikus szakmák esetén)	Munkavállalói idegen nyelv (német)	**online 54 (9)**	**kontakt 6 (1)**
Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás	Általános alapozás (elmélet)	**online 18 (3)**	**kontakt 18 (3)**
	Szakmai alapozás (50% gyakorlat)	**---**	**kontakt 18 (3)**
Agrárvállalkozási ismeretek	Agrárvállalkozási ismeretek (50% gyakorlat)	**online 36 (6)**	**kontakt 30 (5)**
Növénytermesztés	Növénytermesztés (50% gyakorlat)	**online 12 (2)**	**kontakt 36 (6)**
	Részletes növénytermesztés (50% gyakorlat)	**online 42 (7)**	**kontakt 36 (6)**
	Növényvédelmi ismeretek	**online 12 (2)**	**kontakt 84 (14)**

	(50% gyakorlat)		
Kertészet	Zöldségtermesztés (50% gyakorlat)	**online 18 (3)**	**kontakt 12 (2)**
	Szőlő- és gyümölcstermesztés (50% gyakorlat)	**online 18 (3)**	**kontakt 18 (3)**
Állattenyésztés, állattartás	Állattartási alapismeretek (50% gyakorlat)	**online 12 (2)**	**kontakt 18 (3)**
	Állattenyésztés (50% gyakorlat)	**online 12 (2)**	**kontakt 18 (3)**
	Takarmányozástan (50% gyakorlat)	**online 12 (2)**	**kontakt 18 (3)**
	Részletes állattenyésztés (50% gyakorlat)	**online 12 (2)**	**kontakt 12 (2)**
Géptan	Erőgépek (50% gyakorlat)	**online 6 (1)**	**kontakt 30 (5)**
	Mezőgazdasági munkagépek (50% gyakorlat)	**online 10 (1,7)**	**kontakt 30 (5)**
----	Portfólió készítése	**online 22 (3,7)**	**kontakt 12 (2)**
Összefüggő gyakorlat		**---**	**140**
ÖSSZESEN:		**308**	**542**

MINDÖSSZESEN:	**850**

MEZŐGAZDASÁGI TECHNIKUS (5 0811 17 09)

ÁLLATTENYÉSZTŐ szakirány

(2020.09.01-től érvényes új programtanterv és KKK szerint)

Bevezetésre kerül: 2020-2021 tanévtől felnőttképzési jogviszonyban

tanulási terület	**tantárgy**	**online oktatás óraszáma**	**kontakt óraszám**
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	**online 12 (2)**	**kontakt 6 (1)**
Munkavállalói idegen nyelv (technikus szakmák esetén)	Munkavállalói idegen nyelv (német)	**online 54 (9)**	**kontakt 6 (1)**
Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás	Általános alapozás (elmélet)	**online 18 (3)**	**kontakt 18 (3)**
	Szakmai alapozás (50% gyakorlat)	**---**	**kontakt 18 (3)**
Agrárvállalkozási ismeretek	Agrárvállalkozási ismeretek (50% gyakorlat)	**online 36 (6)**	**kontakt 30 (5)**
Növénytermesztés	Növénytermesztés (50% gyakorlat)	**online 12 (2)**	**kontakt 36 (6)**
	Részletes növénytermesztés (50% gyakorlat)	**online 42 (7)**	**kontakt 36 (6)**
Kertészet	Zöldségtermesztés (50% gyakorlat)	**online 18 (3)**	**kontakt 12 (2)**
	Szőlő- és gyümölcstermesztés	**online 18 (3)**	**kontakt 18 (3)**

	(50% gyakorlat)		
Állattenyésztés, állattartás	Állattartási alapismeretek (50% gyakorlat)	**online 12 (2)**	**kontakt 18 (3)**
	Állattenyésztés (50% gyakorlat)	**online 12 (2)**	**kontakt 18 (3)**
	Takarmányozástan (50% gyakorlat)	**online 12 (2)**	**kontakt 18 (3)**
	Részletes állattenyésztés (50% gyakorlat)	**online 12 (2)**	**kontakt 12 (2)**
	Állategészségügyi ismeretek (50% gyakorlat)	**online 12 (2)**	**kontakt 84 (14)**
Géptan	Erőgépek (50% gyakorlat)	**online 6 (1)**	**kontakt 30 (5)**
	Mezőgazdasági munkagépek (50% gyakorlat)	**online 10 (1,7)**	**kontakt 30 (5)**
----	Portfólió készítése	**online 22 (3,7)**	**kontakt 12 (2)**
Összefüggő gyakorlat		**---**	**140**
ÖSSZESEN:		**308**	**542**
MINDÖSSZESEN:		**850**	

HELYI TANTERV

a
17. Mezőgazdaság és erdészet
ágazathoz tartozó
5 0812 17 06
Kertésztechnikus
SZAKMÁHOZ

1 A SZAKMA ALAPADATAI

1.1 Az ágazat megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet
1.2 A szakma megnevezése: Kertésztechnikus
1.3 A szakma azonosító száma: 5 0812 17 06
1.4 A szakma szakmairányai: Dísznövénytermesztő, virágkötő; Gyógynövénytermesztő; Gyümölcstermesztő; Parképítő és –fenntartó; Zöldségtermesztő
1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5
1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5
1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás
1.8 Kapcsolódó részszakmák megnevezése: Faiskolai kertész; Parkgondozó

2 A KÉPZÉS SZERKEZETE ÉS TARTALMA

A programtantervvel kitöltött időkeret – a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020 (II. 7.) Korm. rendelet 13.§ (4) bekezdésének megfelelően – tartalmaz a szakképző intézmény által a helyi gazdasági környezet egyedi elvárásaihoz igazodó szakmai célokra sza-badon felhasználható időkeretet (szabad sáv).
A szabad sáv szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást. Az egyes tantárgyaknál történik annak meghatározása, hogy a tantárgy teljes tartalmát tekint-ve az órakeretnek minimálisan hány százalékát kell gyakorlati körülmények között (tanmű-helyben, termelőüzemben stb.) oktatni. Ez az adott tantárgy egészének gyakorlatigényességét mutatja, és minél magasabb ez az arány, annál inkább ösztönöz az elméleti tudáselemek gya-korlatba ágyazottan történő oktatására.

A szakirányú oktatásban a tantárgyakra meghatározott időkeret és tartalom kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám, valamint a tantárgyak és témakörök óraszámának évfo-lyamonkénti megoszlása és sorrendje – a szakmai vizsga követelményeire tekintettel – pedig ajánlás.

A kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítés során az ágazati alapoktatáshoz tartozó tan-tárgyak oktatását a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

Felnőttképzésben

A meghatározott időkeret 40%-a: 1 év (851 óra)

Jogszabályi háttér: „2019. évi LXXX. törvény [Szakképzési tv. (új)]

„62. § *[A korábbi tanulmányok, gyakorlat beszámítása]*

A szakképző intézmény szakmai programjában meghatározottak szerint

a) a szakképző intézményben, a köznevelési intézményben és a felsőoktatási intézményben folytatott tanulmányokat az adott szakmára előírt - megegyező tartalmú - követelmények teljesítésébe be kell számítani,

b) a szakképzés megkezdése előtt foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban eltöltött szakirányú gyakorlati időt a szakirányú oktatás idejébe be kell számítani,

c) a tanulmányi követelmények az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesíthetők.”

KERTÉSZTECHNIKUS (5 0812 17 06)

DÍSZNÖVÉNYTERMESZTŐ, VIRÁGKÖTŐ szakirány

(2020.06.12-től érvényes programtanterv és 2024.09.01-től érvényes KKK szerint)

Bevezetésre kerül: 2024-2025 tanévtől felnőttképzési jogviszonyban

tanulási terület	tantárgy	online oktatás óraszáma	kontakt óraszám
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	**online 10**	--------
Munkavállalói idegen nyelv (technikus szakmák esetén)	Munkavállalói idegen nyelv	**online 10**	**kontakt 16**
Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás	Általános alapozás	**online 45**	**kontakt 24**
	Szakmai alapozás	**online 50**	**kontakt 72**
Ágazati alapvizsga			
Műszaki ismeretek	Műszaki ismeretek	**online 35**	**kontakt 32**
Dísznövénytermesztés	Dísznövénytermesztés	**online 140**	**kontakt 112**
	Növényvédelem	**online 10**	**kontakt 8**
Virágkötészet	Virágkötészet	**online 100**	**kontakt 112**

Vállalkozási ismeretek	Vállalkozási ismeretek	**online 20**	**kontakt 32**
----	Portfólió készítése	**online 15**	**kontakt 8**
Összefüggő gyakorlat		**---**	**40**
ÖSSZESEN:		**435**	**416**
MINDÖSSZESEN:		**851**	

5. sz. melléklet:

Egészségnevelés a biológia órán

A biológia oktatásának célja, hogy a tanulók, képzésben résztvevők korszerű ismeretekkel és azok alkalmazásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek testi és lelki egészségük védelme érdekében. Feladata, hogy segítse a tanulót, képzésben résztvevőt a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében, károsa függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

9. évfolyam

A tanulók, képzésben résztvevők korszerű ismereteket szereznek az ember testfelépítéséről, életműködéseiről, jellemző egészségügyi problémáiról és az egészségi állapot szempontjából fontos viselkedésmódokról.Megismerik az alapvető elsősegély-nyújtási eljárásokat, valamint a szűrővizsgálatok és a védőoltások jelentőségét a betegségek megelőzésében.Fontos, hogy felismerjék az életmód, a környezet, a viselkedés és az egészségi állapot közötti összefüggéseket, hogy megértsék: az *egészség* nem a betegség hiánya, hanem a testi, lelki, szellemi és szociális *jóllét* állapota.

Tudatosuljon bennük, hogy a mindennapi életvezetés, az életmódbeli szokások fogják döntő mértékben meghatározni későbbi egészségi állapotukat, életkilátásaikat.

10. évfolyam

Alapvető járványtani fogalmak ismerete. A helyi és világjárvány fogalma, a megelőzés és elhárítás lehetőségeinek megismerése.

Az embereket fertőző vírusok.

Az emberi szervezet parazita baktériumai, kórokozásuk. Baktériumok által okozott betegségek.

Védekezés, megelőzés. Ajánlott és kötelezővédőoltások.

A gombák táplálkozás-élettani szerepének, a gombaszedés és tárolás szabályainak megismerése.

Emberi kórokozó férgek, ízeltlábúak és az általuk okozott betegségek, tünetek ismerete.

11– évfolyam

A középiskolai tanulmányok utolsó két évfolyamán feldolgozásra kerülő témakörök középpontjában többek között az emberi szervezet felépítésének és működésének megismerése, az ember testi és lelki egészsége közötti kapcsolat megértetése szerepel. Kiemelt szerepet kap a mindennapi élet biológiai problémáinak megismerése, a családtervezés és a tudatosan vállalt egészséges életmód biológiai alapjainak elsajátítása.

6. *sz. melléklet*

Egészségnevelés osztályfőnöki órán

Szakképző intézményünk tanulói, képzésben résztvevői a 14-25 éves korosztály tagjai, így meglehetősen változatos életkori sajátságok jellemzik Őket. A nevelési elképzeléseinket ezért korcsoportokra bontva készítettük el: a 9-10. évfolyam és a 11-13. évfolyam számára.

9-10. évfolyam

Ez a korosztály a csoport, a közösség részének tekinti magát, igyekszik sikeresen kooperálni a többiekkel. Még mindig a lázadó korszak jellemzi a viselkedésüket, de egyre több belátással. Az osztályfőnök mindig tud egy „aktív magot" toborozni aki közvetítenek a felnőttek és a majdnem felnőttek között. Ebben az időszakban már felelőséggel rájuk bízhatunk sok tennivalót, az ellenőrzést viszont még nem lehet elhagyni!

Egészséges táplálkozással kapcsolatban:

1. Az iskolai DÖK, reál munkaközösség által szervezett programokon *mindig legyen képviselete az osztálynak*!

2. Erre az osztályfőnöki órákon az információ továbbadásával, és felelősök kijelölésével, és saját példával buzdíthatunk.

Testi és lelki egészség érdekében:

· osztályfőnöki órák keretében meghívott szakemberekkel a szabadidő tartalmas, és értelmes eltöltésének lehetőségéről

· az alkohol és tudatmódosító-szerekkel való találkozás lehetőségei, veszélyeik

· Bajba kerültem, ki segíthet? Iskolai, városi szinten melyik szervezethez fordulhat a szülőkkel/törvényes képviselőkkel való megbeszélés után a tanuló, képzésben résztvevő.

11-13. évfolyam

Diákjaink többségének figyelme ebben az időszakban már a továbbtanulásra irányul. Ezért kiemelt fontosságú, hogy minél több pontos információ jusson el hozzájuk és a szülőkhöz/törvényes képviselőkhöz is. A felsőoktatási intézmények kampányszerű ismertetői inkább a 12. évfolyam diákjai számára hasznosak, míg a nyílt-napokra a 12. és 13. évfolyam tanulóinak van szüksége.

- Programok szervezésében, lebonyolításában már nagyfokú önállósággal bírnak, de a felnőtt kontroll továbbra is elengedhetetlen.

- Az osztályfőnöki órák nagy része már a jövőről szól, így ezek keretében:

- A közelmúltban végzett, de visszajáró dákjaink tarthatnak beszámolót saját felsőoktatási intézményükről, kollégiumi életről, lehetőségekről. Első kézből még diáktól kapnak hasznos tanácsokat, amit szívesen hallgatnak meg.

- Pályaorientációs előadások szervezése (az iskolapszichológussal egyeztetve)

- Családi élet szervezése elsősorban otthoni példa, nevelés eredménye, de a diákjaink egyre nagyobb hányada kerül olyan hátérrel iskolánkba, hogy ennek a témának is van létjogosultsága osztályfőnöki óra keretében.

- Meghívott pszichológus szakember adhat tanácsokat konfliktuskezelés, párkapcsolat, szülő-gyermek kapcsolat témában. Tárgyalási technikák megismerése, kulturált vitatkozás, érvelés formái.

- Egészségmegőrzés kapcsán a szűrővizsgálatok szükségességéről, és hatékonyságáról az iskolaorvos, a védőnő előadásai, tanácsai lehetnek jó útravalók.

7. *sz. melléklet*

Környezeti és egészségnevelés a nyelvi órákon

Az élő idegen nyelv oktatása során elsajátított kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis világról a szerzett ismeretekkel, illetve a gyakorlati élettel. A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra, ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagítja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Ezen felül mivel a nyelv az élet minden területét átfogja, az idegen nyelv egyedülálló a tantárgyak között, hiszen számtalan lehetőséget biztosít a tantárgyat oktató számára, a tanulók ismereteinek bővítésére, világról alkotott véleményük, beállítottságuk formálására.

Az érettségi vizsgák, valamint a nyelvvizsgák követelményrendszerébe foglalt témakörök keretében – melyek már a nyelvoktatás legelsőszintjétől jelen vannak és a különböző nyelvi szinteken újra és újra visszatérnek – a nyelvet oktató tevékenyen részt vesz a tanulók környezeti és egészségnevelésében, mentálhigiénés fejlődésük elősegítésében.

A környezeti és egészségnevelésben kiemelt szerepet játszó nyelvi témakörök:

<u>Környezetünk:</u>

- növények és állatok a környezetünkben,
- időjárás, éghajlat,
- környezetszennyezés és következményei,
- környezetünk védelme, környezettudatos magatartás,
- veszélyeztetett állat- és növényvilág,
- természeti katasztrófák,
- jövőkép.

Életmód:

- egészséges életmód, egészségmegőrzés,
- egészséges étrend, sport, fittness, betegségmegelőzés,
- gyógymódok, alternatív gyógyászat,
- szenvedélybetegségek: dohányzás, alkohol, drogok,
- test-és lélek harmóniája.

Helyünk a világban és társadalomban, szociális kapcsolatok:

- a család szerepe, fontossága,
- a tizenévesek világa, baráti kapcsolatok,
- generációk kapcsolata, generációs különbségek,
- példaképek,
- kultúrák, népek, országok,
- kulturális különbségek, tolerancia.

8. *sz. melléklet*

Egészségnevelés a testnevelés órán

9-10. évfolyam

A serdülőkor időszakában következik be a hirtelen, gyors hossznövekedés, ezért fő feladat ebben a korban a mély hátizmok további erősítése, „törzsizomfűző” kifejlesztése.

Váljon szokásokká a sportkörnyezet higiéniája, tisztasága, a rendszeres mosakodás, tisztálkodás órák után. Ismerjék és alkalmazzák a tanulók azokat azlapvető verseny és játékszabályokat, amelyek a

tanult sportágakban a tanórai és a tanórán kívüli versenyzést és játékot biztosítják. Rendelkezzenek a tanulók elméleti ismeretekkel az alapképességek fejlesztésének élettani hátteréről, amelynek ismeretében tudatosan alkalmazhatják a megismert képességfejlesztő módszereket. Ismerjék az alkalmazott új gyakorlatok esetében is az intenzitás és a terjedelem-növelés lehetőségeit. Ismerjék a tartós terhelés, az aerob állóképesség fejlesztéslapelveit, tudják mérni, ellenőrizni.

11-13 évfolyam

Legyenek képesek önfejlesztésre, önellenőrzésre önállóan és önirányítottan tudjanak edzésmunkát végezni. Legyenek képesek különböző egyéni és csapat sportteljesítményeket adequat szempontok szerint értékelni. Váljon mind tudatosabbá magatartásuk a szabadidőben végzett sportolásban, edzettségük növelésében, érezzenek felelősséget saját magukkal, életmódjukkal szemben.
Rendelkezzenek a tanulók ismeretekkel az erőt, a gyorsaságot és az állóképességet fejlesztő programok összeállításáról.

A mindennapos testmozgásban lehetőség van arra, hogy az oktatáshoz, tanuláshoz szükséges tulajdonságokat megerősítsük, a oktató-diák legyen erős, kitartó, becsületes és szorgalmas, ne legyen fáradékony, bírja az oktatással, tanulással járó idegi és fizikai terhelést. Igyekeztünk a délutáni programokba széles skálát adni a kínálatunknak a tanulóknak, oktatóknak, szülőknek a testmozgásra.

9. *sz. melléklet*

Mindennapos testmozgáshoz kapcsolódó foglalkozások

DSK

A diák sportkör minden évben hat sportcsoportot működtet. Kosárlabda fiú és leány, labdarúgás fiú és leány, kézilabda fiú és leány. A csoportok kialakítása a tanév elején történik, a toborzás utána folyamatos. DSK foglalkozásokon a más egyesületbe nem leigazolt, tehát amatőr sportolók járnak.

Osztálybajnokságok

Az MEZGÉS napon és az egészségnapokon a tornateremben, a tavaszi időszakban az udvaron található sportpályákon labdarúgás bajnokságot szervezünk.

10. *sz. melléklet*

Az iskolapszichológus feladatai a lelki egészségneveléssel kapcsolatosan

Az iskolapszichológus *megszervez*i

- azokat a pszichológiai jellegű *szűrővizsgálatok*at, amelyek a képességvizsgálatok, szociometriai vizsgálatok, tanulási szokások, tanulási motivációvizsgálatának körébe tartoznak, vagy a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek megelőzése érdekében szükségesek, (kiemelt célcsoport a 9. évfolyam)

1. a *mentálhigiénés preventív feladatokat* a szakképző intézményben az egyén, a tanulócsoport, és az intézményi szervezet szintjén,

2. a szakképző intézményben az*egészségfejlesztés*sel, a szakmai oktató munka, a szexuális nevelés segítésével, a személyközi konfliktusok és az erőszakjelenségek megoldásával kapcsolatos pszichológiai témájú feladatokat,

3. a *krízistanácsadás*a következő váratlan súlyos élethelyzetekben: kortárshaláleset, súlyos iskolai kudarcélmény, váratlan családi krízishelyzet, további terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén tovább irányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez, valamint
4. a kiemelten tehetséges tanuló *tehetséggondozás*ában az oktatókkal és a pedagógiai szakszolgálat szakemberével közösen kidolgozza az együttműködés és az ellátás kereteit.

5. szükség esetén az iskolai önismereti, képességstruktúra-feltárási, pályaorientációs tanácsadást/foglalkozást.

Az iskolapszichológus *együttműködik/kapcsolatot tart*

a) a szakképző intézmény vezetésével,

b) az oktatótestület tagjaival,

c) érintett tanulókkal és szüleikkel/törvényes képviselőkkel,

d) az iskola egészségügyi szolgálat munkatársaival,

e) környezetünkben működő iskolákban dolgozó iskolapszichológusokkal,

f) Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázis feladatait ellátó intézménnyel,

g) a pedagógiai szakszolgálatban dolgozó iskolapszichológussal a szakellátásra történő utalása vonatkozásában,

h) a pedagógiai szakszolgálattal az érintett gyermek, tanuló pedagógiai szakszolgálati ellátás keretében történő gondozásában,

i) a pedagógiai szakszolgálat pályaválasztási szakemberével,

Az iskolapszichológus *továbbá*

a) segíti pszichológiai ismereteknek a intézményen belüli elsajátítását,

b) önismereti, képességstruktúra-feltárási, pályaorientációs tanácsadást/foglalkozást tart,

c) bántalmazás vagy deviáns viselkedésformák esetén kiemelt segítséget nyújt konfliktusban érintett gyermekek, tanulók és oktatók számára.

11. *sz. melléklet*

Elsősegélynyújtás alapismeretek oktatásának lehetőségei

A laikus elsősegélynyújtás hazánkban elképzelhetetlenül rossz helyzetben van. A diákok magas óraszámuk miatt leterheltek, a kerettantervek nem hagynak időt újabb tananyag részek beemelésére, nincs kidolgozott tanterv, nincs egységesen elfogadott szakirodalom, de a megfelelő tanerő is hiányzik. Szakképző intézményünkben hagyományosan jelen van az elsősegély-nyújtási alapismeretek átadása, versenyekre való felkészítés az iskola-egészségügyiszolgálat, a Magyar Vöröskereszt és az OMSZ szakembereinek közreműködésével.

Célok:

1. Az ismeretátadás célcsoportjának bővítése,

2. A diákok ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát,

3. Ismerjék fel az alapvető vészhelyzeteket,

4. Tudják az egyes sérülések élettani hátterét, várható következményeit,

5. Sajátítsák el a legalapvetőbb segélynyújtási módokat,

6. Segélynyújtással, élettannal, anatómiával kapcsolatos alapfogalmak megismerése,

7. Képességfejlesztés:

f) Probléma felismerés,

g) Gyors és szakszerű cselekvés,

h) Embertársaink iránti érzékenység,

i) Bajba jutottakkal szembeni együttérzés

8. A tanulók kapjanak bepillantást a mentőszolgálat felépítésébe és működésébe,

9. Készség szinten sajátítsák el mikor, és hogyan kell mentőt hívni,

10. Alakuljon ki együttműködés a középiskola és a mentőszolgálat között.

Tanórai keretek:

· biológia órák: anatómiai és élettani ismeretek, sérülések felismerése,

· testnevelés: veszélyhelyzetek, baleset megelőzés,

· osztályfőnöki órák: alapfogalmak, elsődleges feladatok, kommunikáció, megközelít ő magatartás

Tanórán kívüli lehetőségek:

· sportfoglalkozások,

· szakkör, önképző körök,

· versenyek,

· egyéb rendezvények, előadások.

Idő hiányában az oktatók fő célja a motiváció megteremtése lehet, ezt követően érdemes a diákokat valamilyen célszervezethez irányítani (Ifjúsági Elsősegélynyújtók, Magyar Vöröskereszt).

12. *sz. melléklet*

Kérdőívek

Kérdőív a dohányzási szokásokról

1. Évfolyam: …….

2. Születési év: …….

3. Nemed: Ž fiú Ž lány

4. Kipróbáltad már a dohányzást? Ž igen Ž nem

5. Ha már rágyújtottál, hány éves korodban történt először?

Ž 7 éves kor előtt Ž 7-8 év Ž 9-10 év

Ž 11-12 év Ž 13-14 év Ž egyéb

6. Miért gyújtottál rá?

Ž kíváncsiságból Ž barátok rábeszéltek

Ž szüleidet utánoztad Ž reklámban láttad

7. Az első rágyújtás óta dohányzol-e?

Žigen Ž nem

8. Ha igen, milyen gyakran dohányzol?

Ž naponta Ž hetente 1-2 alkalom Ž havonta 1-2 alkalom

9. Hány cigarettát (egyéb dohányterméket) szívsz el naponta?

Ž 1-2 szál Ž 5-10 szál Ž 15-20 szál Ž 1 doboznál több

10. Próbáltál már leszokni a dohányzásról? Ž igen Ž nem
    Ha igen, hányszor? ……. alkalommal

11. Ha nem dohányzol, mi az oka?

Ž káros az egészségre Ž tiltják a szüleid Ž sok pénzbe kerül

Ž egyéb, és pedig:…….

Kérdőív a tanulók egészséggel kapcsolatos ismereteiről és szokásairól

Évfolyam: ……

Születési év: ……...

Nemed:

13. sz. melléklet

A rendelet 2. § 9. pontjában meghatározott tematikus csoportfoglalkozások keretterve és éves óraszáma

TÉMAKÖRÖK

1. A tanulás tanítása

2. Az erkölcsi nevelés

3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

5. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

6. A családi életre nevelés

7. Testi és lelki egészségre nevelés8.

8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

9. Fenntarthatóság, környezettudatosság

10. Pályaorientáció

11. Gazdasági és pénzügyi nevelés

12. Médiatudatosságra nevelés

A kollégiumi csoportfoglalkozások éves óraszáma

TÉMAKÖR	9. évfolyam,	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	13. évfolyam
A tanulás tanítása	3	2	2	2	1
Az erkölcsi nevelés	2	2	2	1	1
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	1	1
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	2	2	2	1	2
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1	1
A családi életre nevelés	1	2	2	3	3
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2	2
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	1	1
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	2	2	2	2
Pályaorientáció	2	2	2	2	2

Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	3	3
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1	1
	22 óra	22 óra	22 óra	20 óra	20 óra

A kollégiumokban évi 37 nevelési héttel (a 12-13-14. évfolyamon 33 nevelési héttel), ezen belül minden héten egy kötelező csoportvezetői foglalkozással kell számolni. Az óraszámok minden évfolyamon lehetővé teszik, hogy a kollégiumok a tematikus csoportfoglalkozásokat - részben vagy egészben - a csoportvezetői foglalkozások keretében, vagy a felkészítő foglalkozások terhére szervezzék meg.

A 13évfolyamra vonatkozó óraszámok és követelmények a szakképzésben résztvevő pedagógiai foglalkozások alapját jelentik, amelyek ezekben a feladatokban résztvevő és

nem tanköteles tanulók számára kollégiumi ellátást biztosító kollégiumok számára csak szakmai ajánlást jelentenek.

3. melléklet az 59/2013. (VIII. 9.) EMMI rendelethez

A kollégiumi foglalkozások keretprogramterve a tematikus csoportfoglalkozások szervezéséhez és tartalmának meghatározásához

Bevezető

A kollégiumi nevelésben a foglalkozások célja a kollégisták személyiségének, erkölcsi és esztétikai ismereteinek, jellemének, önismeretének, önbizalmának, felelősségvállalásának, közösségi szellemiségének megalapozása, illetve fejlesztése.

A kollégiumi foglalkozások a közösségi kapcsolatok kialakítására, a szociális képességek fejlesztésére, az egyéni tanulási módszerek elsajátítására, a helyes életviteli szokások kialakítására, a tágabb természeti, társadalmi környezetért érzett felelősségre nevelnek.

A kollégiumi együttélésben, a foglalkozásokon és tevékenységekben a kollégisták megtapasztalhatják a másik ember elfogadásának, segítésének és megbecsülésének a fontosságát. Megélhetik az értékek mentén kialakult közösséghez való tartozás biztonságát, mélyíthetik a természeti,

történelmi és kulturális örökségünk megbecsülését. Nyitottabbá és elfogadóbbá válnak a hazai nemzetiségek és más népek kultúrája iránt. Felkészülnek a közéleti szereplésre, egyéni és közösségi érdekeik és értékrendjük képviseletére.

A foglalkozások olyan kompetenciákat is fejlesztenek, melyek révén a tanulókban kialakul az alkalmazkodóképesség, a tolerancia, a konfliktuskezelő képesség.

A kollégiumi foglalkozások kiegészítik az iskolák nevelő-oktató munkáját. A középiskolai szakaszban a pályaválasztáshoz, a továbbtanuláshoz, a munkavállalói szerephez, a technikumban az ágazathoz tartozó szakképesítések megszerzéséhez szükséges képességek, készségek, attitűdök együttes fejlesztése a cél.

A csoportfoglalkozások keretprogramterve nevelési területenként, az adott témakör legfontosabb tartalmi elemei alapján határozza meg a kollégiumi nevelés-oktatás pedagógiai tartalmát. A foglalkozások számát, éves elosztását, tartalmi felépítését úgy

kell meghatározni, hogy alkalmazkodjon a tanulók életkorához, a választott iskolájuk típusához.

A kollégiumi nevelés és oktatás a Nat. kiemelt fejlesztési feladatain keresztül kapcsolódik az iskolai tantervi szabályozáshoz.

1. A tanulás tanítása

A kollégium a foglalkozások és a tevékenységek során támogatást nyújt abban, hogy a tanulók eredményesen fejezzék be választott iskolájukat.

Nagy jelentősége van az egyénre szabott tanulási módszerek elsajátításának, ezzel segítve az iskolai órákra való felkészülést, a jó eredmények elérését, a hátránnyal küzdők felzárkóztatását, a gyermekek tehetségének kibontakoztatását.

A tanulás tanítása, az ismeretszerzést és hasznosítást elősegítő beállítódások kialakítása nagymértékben hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában.

Fejlesztési követelmények, 9-13. évfolyam

- Sajátítsa el és legyen képes alkalmazni a hatékony tanulási technikákat.

- A tanuló - oktató segítségével - legyen képes a számára legalkalmasabb módszereket kiválasztani.

- Tudjon szelektálni a megszerzett ismeretek, információk között.

- Alkalmazza a tanulást segítő hagyományos és modern eszközöket, használja a könyvtárat, és a feladatai megoldásához megfelelően tudja kiválasztani a szükséges szakirodalmakat.

- Legyen képes elemezni, értelmezni, rendszerezni a megszerzett ismereteket.

Programterv

Évfolyam	*9.*	*10.*	*11.*	*12.*	*13.*
Időkeret (óra)	*3*	*2*	*2*	*2*	*1*

Témák *Tartalmak, tevékenységek*

- Ismertessük az általánosan elfogadott tanulási módszereket, különös tekintettel a
- különböző tanulási technikák ésközösségben történő tanulásra.
módszerek alkalmazása- Ismertessük az alapvető tanulási stílusokat, azok sajátosságait, az egyes stílusoknak leginkább megfelelő, hatékony tanulási módokat.
- a megszerzett és elsajátított- Gyakoroltassuk az iskolai követelmények teljesítésére felkészítő tanulási technikákat.
ismeretek értelmezése, rendezése- A gyakorlatban sajátítsa el a tantárgyhoz kapcsolódó ismeretek, tartalmi elemek szabatos szóbeli és írásbeli megfogalmazását.
- a könyvtárhasználat rendje és- Elemezzék, értelmezzék, rendszerezzék a megszerzett ismereteket.
módszerei - Könyvtárlátogatással segítsük elő, hogy megfelelő módon és hatékonyan tudja használni a könyvtár nyújtotta ismeretszerzési lehetőségeket.

- Készítsük fel a diákokat a tudatos, tanulást segítő internethasználatra.
- Kérjük számon a megszerzett ismereteket és vessük össze az alkalmazott tanulási technika kiválasztásával, megfelelőségével.

2. Az erkölcsi nevelés

A kollégiumi nevelés során fontos, hogy a diákok megismerjék az alapvető erkölcsi normákat, és ezek a normák beépüljenek személyiségükbe, mindennapi életükbe, tevékenységükbe.

Lényeges, hogy az erkölcsi nevelés a napi élet gyakorlatából, tapasztalataiból vegyen példákat, egyben készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra és azok kezelésére.

A kamasz fiatalok esetében különösen jelentős, hogy segítsen számukra választ találni erkölcsi kérdéseikre, az esetleges problémáikra. Az erkölcsi nevelés nagy hatással van a közösség és az egyén életére egyaránt.

Fejlesztési követelmények, 9-. évfolyam

- Lássa be az erkölcsi felelősség fontosságát.

- Gyakorlati és iskolai tapasztalatai, ismeretei révén ismerje fel a morális helytállás jelentőségét.

- Képes legyen megfelelő erkölcsi választásokra.

Programterv

Évfolyam	*9.*	*10.*	*11.*	*12.*	*13.*
Időkeret (óra)	*2*	*2*	*2*	*1*	*1*

Témák *Tartalmak, tevékenységek*

- erkölcsi érzék kifejlődése és szerepe

- felelősség- és kötelességtudat

- a munka megbecsülése

- mértéktartás, együttérzés, segítőkészség

- Mutassuk be az embert, mint értékelő és erkölcsi lényt.
- Szerepgyakorlatokon keresztül, a drámapedagógia eszközeivel teremtsünk összhangot a lelkiismeret szabadsága és a személy erkölcsi felelőssége között.
- Példákon keresztül utaljunk az erkölcsi értékek és az erkölcsi érzék kialakításának jelentőségére az emberi kapcsolatokban.
- Irodalmi, történelmi személyiségek életén keresztül ismertessük a különböző erkölcsi választásokat és ezeket értékeljük.
- Mutassunk be a mindennapi élet tapasztalataiból a morális helytállás jelentőségét, az egyéni döntések meghozatalában betöltött szerepét.
- Ismertessük fel a diákokkal az erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzeteket.

3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A kollégiumi foglalkozások lehetőséget biztosítanak arra, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.

Ennek révén kialakul bennük a szűkebb és tágabb közösséghez való tartozás, a hazaszeretet érzése.

Fejlesztési követelmények, 9-13. évfolyam

- Ismerje fel a közösségi összetartozást megalapozó közös értékeket.

- Tudatosuljon a közösséghez tartozás, a hazaszeretet fontossága.

- Váljon nyitottá más népek kultúrája iránt.

- Ismerje országunk és a magyarság nemzeti szimbólumait.

- Ismerje a magyar tudomány, kultúra és sport kiemelkedő személyiségeit.

- Legyen kellő ismerete a település kultúrtörténetéről, hagyományairól.

Programterv

Évfolyam	*9.*	*10.*	*11.*	*12.*	*13.*
Időkeret (óra)	*2*	*2*	*2*	*1*	*1*

Témák

- közösséghez tartozás, hazaszeretet
- nemzeti, népi kultúránk értékei, hagyományai
- a hazánkban élő nemzetiségek kulturális szokásai, emlékei, jelene
- nemzetünk kapcsolódása Európához

Tartalmak, tevékenységek

- Mutassuk be nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait.
- Történeti előadásokon keresztül alakítsunk ki pozitív attitűdöt a településhez, az országhoz, a nemzethez.
- Ismertessük általában az Európához és az Európai Unióhoz való tartozásunk jelentőségét, történeti alapjait.
- Mutassuk be a közösségi összetartozást megalapozó közös értékeket.
- Ismertessük a nemzeti és az európai identitás kapcsolatát.
- Egyéni témafeldolgozások révén mutassuk be a hazai nemzetiségek kulturális és nyelvi sokféleségét.

4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kollégiumban folyó nevelés sajátos pedagógiai eszközei révén elősegíti a demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének megértését.

A közösségi tevékenységek gyakorlásával a diákok átélhetik annak jelentőségét, hogy mit is jelent a felelős állampolgári részvétel a közügyekben a közösség és az egyén számára egyaránt.

Ez tágabb értelemben sokat segít a nemzeti öntudat erősítésében, és egyben összhangot teremt az egyéni célok és a közösségi jó között.

Fejlesztési követelmények, 9-13. évfolyam

- Ismerje a demokratikus állam működésének főbb elemeit (választási rendszer, helyi önkormányzatok, törvényhozás, kormány, igazságszolgáltatás, fegyveres testületek stb.).

- Legyen tisztában a jog szerepével a társadalmi életben.

- Értse meg az állampolgár és a társadalom együttműködésének fontosságát az egyéni és társadalmi célok elérése érdekében.

- Képes legyen belátni a kollégiumi diák-önkormányzat jelentőségét a kötelezettségek és a jogok gyakorlása során.

Programterv

Évfolyam	*9.*	*10.*	*11.*	*12.*	*13.*
Időkeret (óra)	*2*	*2*	*2*	*1*	*2*

Témák *Tartalmak, tevékenységek*

- a demokratikus jogállam felépítése - a felelős állampolgári magatartás jelentősége - a demokrácia elvei és gyakorlati megvalósulása - cselekvő állampolgári magatartás és törvénytisztelet	- Ismertessük a demokratikus jogállam működésének alapelveit, az állampolgárság fogalmát és az alapvető állampolgári jogokat. - Szerepjátékokon keresztül értessük meg a cselekvő állampolgári magatartás és a törvénytisztelet jelentőségét. - A diák-önkormányzati munka révén gyakorolja a közügyekben kifejtett hatékony együttműködés jelentőségét, a helyi és a tágabb közösségeket érintő problémák iránti érdeklődés fontosságát. - Tevékenyen vegyen részt a kollégiumi diákönkormányzat munkájában, így a demokratikus elvek megvalósításában, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításában.

5. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A kollégiumi nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai.

A közösségi lét, a csoporthoz tartozás, az egymás közötti interakciók elősegítik a reális énkép és az önértékelés kialakulását, melyek a személyiségfejlődés meghatározó elemei.

Mód van a mások helyzetébe történő beleélés képességének kialakítására, mások elfogadására.

Ezek a képességek elősegítik, hogy kulturált közösségi élet alakuljon ki a kollégiumban.

Fejlesztési követelmények, 9-13. évfolyam

- Ismerje meg az emberi kapcsolatok létrejöttét elősegítő, illetve gátló személyiségvonásokat.

- Legyen tudatában, hogy a gondosan kiválasztott és mély emberi kapcsolatok mennyire értékesek az emberi együttélésben.

- Életkorának megfelelő választékossággal legyen képes a társas kommunikációra.

- Alakuljon ki a tanulóban a választási lehetőségek felismerésének képessége, és döntési helyzetekben legyen képes e lehetőségeket mérlegelni.

- Váljék természetessé benne a másik ember személyiségének tisztelete és megértése, a helyes önismeret kialakítása, önmaga felvállalása.

Programterv

Évfolyam	*9.*	*10.*	*11.*	*12.*	*13*
Időkeret (óra)	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*

Témák	*Tartalmak, tevékenységek*
- az önismeret és társas kapcsolati kultúra - az empátia és mások elfogadása - a tudás és tapasztalat jelentősége - társas kommunikáció	- Ismertessük az önismeret és a társas kapcsolati kultúra meghatározó jellemzőit. - A csoport aktív közreműködésével segítsük elő a megalapozott önismeret kialakítását. - Mutassuk be a kulturált társas kapcsolatok, a helyes egyéni és közösségi élet szabályait. - Szerepjátékok segítségével alakítsuk ki, illetve fejlesszük a mások megértéséhez és tiszteletéhez szükséges képességeket. - Csoport előtti megmérettetés révén segítsük elő a pozitív énkép kialakítását az eddig elsajátított készségekre és tudásra alapozva annak érdekében, hogy a diákok sorsukat és életpályájukat maguk alakítsák.

6. A családi életre nevelés

A család mint a társadalom alapvető közösségi építőköve különös jelentőséggel bír a fiatalok kiegyensúlyozott személyiségfejlődésében.

A kollégiumnak éppen ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése.

A kamaszkorban kiépülő párkapcsolatoknak is fontos szerepe van a későbbi családi közösség kialakításában.

Egymás tisztelete, a másik iránt érzett felelősség, a helyes szexuális kultúra és az erkölcsi értékek kialakítása döntő jelentőségű, melyben a kollégiumi nevelésnek fontos szerepe van.

Fejlesztési követelmények, 9-14. évfolyam

- Ismerje a különféle szerepeket és szabályokat a családban.

- Tudatosuljon a családalapítás, családtervezés, a helyes párkapcsolat és felelősségvállalás fontossága.

- Ismerje meg a helyes szexuális kultúra jellemzőit és kialakításának jelentőségét a párkapcsolatokban.

Programterv

Évfolyam	*9.*	*10.*	*11.*	*12.*	*13.*
Időkeret (óra)	*1*	*2*	*2*	*3*	*3*

Témák *Tartalmak, tevékenységek*

- a család szerepe, jelentősége az egyén életében - együttműködés és felelősségvállalás a családban - szexuális kultúra - családtervezés - konfliktusok a családban	- Példákon keresztül mutassuk be, hogy a családi élet színtere a családi otthon. - Ismertessük a család szerepét, jelentőségét az egészséges testi és lelki fejlődés kialakulásában. Hangsúlyozzuk az idős családtagokkal való kapcsolattartás, együttműködés és támogatásuk fontosságát. - Mérjük fel, hogy kinek, mit jelent a család, az otthon. - Szemléltessük a családi munkamegosztást, ennek helyét és szerepét a családi közösségben. - Ismertessük a helyes, felelősségteljes párkapcsolat jelentőségét és kialakításának folyamatát. - Ismertessük a helyes szexuális kultúra jellemzőit és jelentőségét a férfi-nő kapcsolatban. - Szerepjátékokon keresztül mutassuk be a családban előforduló konfliktusokat és kezelésük módját.

7. Testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életritmus és életvitel kialakítása, tudatosítása meghatározó jelentőségű a fiatalok számára.

A tanulók a kollégiumban olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátíthatnak el, olyan szokásokat tanulhatnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében.

A kollégium sportélete nagymértékben hozzájárulhat az egészséges életmód kialakításához és fejlesztéséhez.

Fejlesztési követelmények, 9-13. évfolyam

- Legyen tisztában a helyes életritmus és életvitel személyiségre, testi fejlődésre kifejtett pozitív jelentőségével.

- Ismerje fel az egészséget fenyegető tényezőket, a szenvedélybetegségeket, és ismerje ezek megelőzésének módjait.

- Tudatosuljon és váljon napi gyakorlattá az egészséges életmód és a testmozgás, az egészségtudatos életmód.

- Legyen tisztában az egészség, a sport és a lelki élet egymásra gyakorolt hatásával.

Programterv

Évfolyam	*9.*	*10.*	*11.*	*12.*	*13.*
Időkeret (óra)	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*

Témák	*Tartalmak, tevékenységek*
- egészséges életmód és életvitel - a sport hatása a lelki egyensúly megteremtésében és megőrzésében - prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	- Ismertessük a rendszeres testmozgás és az egészségtudatosság kapcsolatát, az elhízás és a korszerű táplálkozás, egészséges életmód és életvitel összefüggéseit. - Ismertessük a káros szenvedélyeket, szokásokat, a teljesítménynövelő szerek használatának veszélyeit. - Mutassuk be és a gyakorlatban alkalmazzuk a rendszeres fizikai aktivitás és sport hatását a szervezetre. - Ismertessük az érzelem-, feszültségszabályozás és agresszió megelőzését a sport, a mozgással járó tevékenységek révén. - Diákköri tevékenységek révén a tanulók tapasztalják meg az egyéni felelősség és döntés jelentőségét az egészséges életvitel és a szabadidős tevékenységek megvalósításában.

8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A hátránnyal élők iránt érzett felelősség, és az értük végzett önkéntes feladatvállalás megfelelő módon segíti a szociális érzékenység kialakulását a tanulókban.

A szűkebb és tágabb környezetünkben ilyen helyzetben élőkért végzett önkéntes feladatvállalás fontos személyiségfejlesztő hatással bír.

Az önkéntes feladatvállalási hajlandóság beépülése, megszilárdítása fontos nevelési feladat: a tudatos, felelősségteljes állampolgári lét alapvető velejárója.

Fejlesztési követelmények, 9-13. évfolyam

- Alakuljon ki segítő magatartás a fogyatékkal élők iránt.

- Tudatosuljon az együttműködés és az egymásra figyelés fontossága.

- Legyen motivált önkéntes feladatvállalásra a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű társak iránt.

Programterv

Évfolyam	*9.*	*10.*	*11.*	*12.*	*13.*
Időkeret (óra)	*2*	*2*	*2*	*1*	*1*

Témák *Tartalmak, tevékenységek*

- társadalmi felelősségvállalás és szolidaritás - önkéntes feladatvállalás másokért - összetartás és együttérzés	- Ismertessük a hátrányos helyzet fogalmát. - Példákon keresztül mutassuk be a társadalmi felelősségvállalás fontosságát, a másokért érzett szolidaritás jelentőségét. - Ismertessük, hogy mit jelent fogyatékkal élni. - A segítő magatartás kifejlődése érdekében szervezzünk olyan diákkört, melyben beteg, idős emberek élethelyzetén javíthatunk. - Az együttműködés, egymásra figyelés képességének kialakítása érdekében élethelyzeteken keresztül mutassuk be az egyéni felelősség és a közös felelősségvállalás egymásra hatását. - Ismertessük a tágabb közösségért (kollégium, település) végzett önkéntes munka lehetőségeit és jelentőségét.

9. Fenntarthatóság, környezettudatosság

A mai társadalmi, gazdasági helyzetben kitüntetett szerepe van a természeti környezet megóvásának.

A kollégiumi diáknak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja.

Fel kell készíteni őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására, a környezet védelmét elősegítő tevékenységekre, közös cselekvésekre.

Fejlesztési követelmények, 9-13. évfolyam

- Ismerje fel a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket, és kerülje is el ezeket.

- Legyen képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani a kollégium belső és külső környezetét. Ne hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat.

- Részesítse előnyben a természetes, újrahasznosítható anyagokat.

- Legyen felkészülve a környezettudatos döntések meghozatalára, melyekben hasznosítsa a különböző tantárgyakban tanultakat.

- Legyen felkészülve arra, hogy érvelni tudjon a környezetvédő megoldások mellett.

- Váljék erkölcsi alapelvévé a természet tisztelete, környezete megbecsülése.

Programterv

Évfolyam	*9.*	*10.*	*11.*	*12.*	*13.*
Időkeret (óra)	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*

Témák	*Tartalmak, tevékenységek*
- a természet és az emberi környezet egymásra hatása - természeti erőforrásaink védelme - ipari termelés és a környezet védelme - gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan’	- Ismertessük, és lehetőségeink szerint mutassuk be a környezetre káros anyagokat és tevékenységeket. - Mutassuk be (pl. természetfilm segítségével) az ember és természet egészséges együttélését. - A gyakorlatban szervezzünk természeti környezetet védő tevékenységeket, akciókat. - Mutassuk be az újrahasznosítható anyagok sokszínű felhasználhatóságát. - A tanulók adjanak számot az iskolában tanultak felhasználásával arról, hogy miként tudnának segíteni környezetük megóvásában. - Ismertessük a környezetkímélő életmód előnyeit úgy egyéni, mint a közösségre gyakorolt hatása alapján.

<u>10. Pályaorientáció</u>

A kollégium olyan feltételekkel rendelkezik, melyek az öntevékeny tanulói cselekvések révén biztosítják a képességeik kibontakoztatását, elmélyülhetnek az

érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják későbbi hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát.

A különféle szakkörökön, önképző körökön képessé válhatnak arra, hogy a számukra megfelelő pályaválasztásuk érdekében megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

A pályaválasztáson túl egyben felkészülhetnek a választott életpályára is.

Fejlesztési követelmények, 9-13. évfolyam

- Legyen képes felismerni az önismeret szerepét a helyes pályaválasztásban, ismerje saját képességeit.

- Legyen képes mérlegelni saját pályaválasztási lehetőségeit.

- Tudjon önállóan tájékozódni a pályaválasztási dokumentumokban.

- Legyen képes megérteni a munkahelyi feladatokat és elvárásokat.

- Tudja alkalmazni az álláskeresés különböző technikáit, alakítsa ki a megfelelő kommunikációs stílust.

- Tudatosuljon benne, hogy élete során többször pályamódosításra kényszerülhet, ezért is van jelentősége a folyamatos tanulásnak, önképzésnek.

- Rendelkezzen megfelelő ismeretekkel választott szakmájával, hivatásával kapcsolatban, munkaerő-piaci lehetőségeiről, munkavállalói szerepéről.

Programterv *Évfolyam*	*9.*	*10.*	*11.*	*12.*	*13.*
Időkeret (óra)	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*

Témák	*Tartalmak, tevékenységek*
- tevékenységek és szakmák jellemzői - különféle életpályák bemutatása - a munka világa és jellemzői - továbbtanulási lehetőségek	- Mutassuk be a különféle szakmákat és a betöltésükhöz szükséges képességeket, adottságokat, ergonómiai elvárásokat. - Önismereti teszt segítségével mérjük fel a tanulók személyiségjellemzőit, érdeklődési körét és ehhez kapcsolódóan a pályaválasztási lehetőségeit. - Mutassuk be, milyen pályaválasztási dokumentumok léteznek és azok hogyan használhatók. - Ismertessük és gyakoroltassuk az álláskeresés (bemutatkozás, interjú, pályázat írás stb.) különböző technikáit. - Mutassuk be, hogy a folyamatos tanulás, az újabb képzettség megszerzése mennyiben segíti a pályamódosítást, és munkanélkülivé válás esetén az újbóli elhelyezkedést.

11. Gazdasági és pénzügyi nevelés

A pénz világának, a helyes gazdálkodás alapvető szabályainak megismerésére a kollégium megfelelő helyet és lehetőséget biztosít a tanulók számára.

Működése egyben megfelelő példát mutat arra, hogy miként kell és szabad a javakkal ésszerűen gazdálkodni, a fogyasztás szerkezetét a lehetőségekhez viszonyítva megfontolt módon kialakítani.

Az egyéni és közösségi érdekek jól összehangolhatók a diák-önkormányzati munka révén. Gyakorolhatók a döntés és a felelősség egymásra hatásából adódó helyzetek.

Fejlesztési követelmények, 9-14. évfolyam

- Ismerje a társadalmi, gazdasági problémák kialakulásának okait.

- Tanulja meg az ésszerű családi gazdálkodás kialakításának módszereit.

- Tudja alkalmazni a pénzkezelés különböző technikáit.

- Tudatosuljon benne a munka jelentősége, mint a javak létrehozásának, illetve megszerzésének eszköze.

- Legyen tisztában a vállalkozások szerepével, a kockázatvállalás fontosságával és veszélyeivel.

Programterv

Évfolyam	*9.*	*10.*	*11.*	*12.*	*13.*
Időkeret (óra)	*2*	*2*	*2*	*3*	*3*

Témák *Tartalmak, tevékenységek*

- a gazdaság működésének alapjai - a családi gazdálkodás - munka, fogyasztás és gazdálkodás - pénzkezelés technikái - vállalkozás és kockázat	- A helyes családi gazdálkodás bemutatása különféle családszerkezetben. - Példákon keresztül ismertessük, milyen problémák adódhatnak a társadalomban a helytelen gazdálkodás miatt és ezek milyen következményekkel járnak. - Ismertessük és a lehetőségeknek megfelelően gyakoroltassuk a banki műveleteket (csekk kitöltése, bankkártya használata, pénzátutalás stb.). - Mutassuk be a munkával szerzett jövedelem és az ebből finanszírozható javak, szolgáltatások összefüggéseit. - Ismertessük a vállalkozás lényegét, alapvető formáit és a működési módjukat. - Példákon keresztül mutassuk be, mit jelent a kockázatelemzés, a kockázatvállalás, miért van ennek jelentősége, és melyek a veszélyei.

12. Médiatudatosságra nevelés

A társadalmi élet szinte minden mozzanatát áthatják a különféle médiumok.

A diákok kollégiumi nevelésének szempontjából tehát fontos, hogy értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét, a társadalom és a média kölcsönös kapcsolatát.

A médiatudatosságra nevelés során a megfelelő értelmező, kritikai beállítódás kialakításának és fejlesztésének meghatározó jelentősége van valamennyi korosztály számára.

Fejlesztési követelmények, 9-13. évfolyam

- Alakuljon ki kritikai érzéke a médiatartalmak megválasztásához.

- Képes legyen az online kommunikáció hatékony felhasználására.

- Ismerje a reklám hatását a fogyasztásra.

- Tanulja meg hatékony módon és megfelelő mértékben felhasználni a számítógép és egyéb online média nyújtotta lehetőségeket.

- Ismerje meg a közösségi tartalmak etikus, jogszabályok szerinti használatának és felhasználásának szabályait.

- Tudatosuljanak az adatbiztonsággal, jogtudatossággal, a függőséggel (internet, számítógépes játékok) és egyéb veszélyekkel és azok elkerülésével kapcsolatos ismeretek.

Programterv

Évfolyam	*9.*	*10.*	*11.*	*12.*	*13.*
Időkeret (óra)	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*

Témák	*Tartalmak, tevékenységek*
- a média társadalmi szerepe - a reklám és a fogyasztás összefüggése - a médiatartalmak és a valóság összefüggése - az internet használatának szabályai, a helyes etikai magatartás és felelősség - a számítógép, az internetfüggőség veszélyei	- Ismerkedés a hagyományos médiával a különféle folyóiratokon, kiadványokon keresztül. - Az elektronikus médiák (internetes ismeretterjesztő oldalak, e-book stb.) használatának gyakorlása. - Reklámok céljainak, hatásainak bemutatása különféle (pozitív és negatív) példákon keresztül. - Jogszabályok, etikai előírások ismertetése a hagyományos média és az internet használat esetében. - Gyakoroltassuk különféle ismeretek hozzájutásának módjait az internetes keresők segítségével. - Az adatbiztonság szabályainak, megteremtési lehetőségeinek ismertetése. - Az internet- és játékfüggőség kóros hatásainak bemutatása.

4. sz. melléklet

Iskolánk minőségirányítási rendszerének egyik fő célja: évente, szakmánként egy projekt kidolgozása, megvalósítása és értékelése a tantárgyak közötti koncentráció segítségével.

Az oktatók a Kréta rendszerben a tanóra témájánál valamint a tanmenetekben tudják a projekteket dokumentálni.

A projektek megvalósításának ütemterve:

Projekt időtartama	**Projekt neve**	**Projektben érintett ágazat**	**Projektben részt vevő osztályok**
SZEPTEMBER első hete	**Gólya projket**	**Mezőgzadaság és erdészet**	**1/9/G, 1/9/L, 9/A**
SZEPTEMBER első hete	**Gólya projket**	**Élelmiszeripar**	**1/9/H, 1/9/PC, 9/B**
OKTÓBER második. hete	„Öko” projekt	Mezőgazdaság és erdészet ágazat	3/11/G GAZDA (növénytermesztő, állattenyésztő) 3/11/L GAZDA (lovász) 12/A MEZŐGAZDASÁGI TECHNIKUS
OKTÓBER második. hete	„Öko” projekt	Élelmiszeripar ágazat	3/11/H HENTES ÉS HÚSKÉSZÍTMÉNY KÉSZÍTŐ 3/11/PC PÉK, PÉK-CUKRÁSZ 12/B SÜTŐ ÉS CUKRÁSZIPARITECHNIKUS
ÁPRILIS első hete	„Szakmai” Projekt	Mezőgazdaság és erdészet ágazat	1/9/G GAZDA (növénytermesztő, állattenyésztő) 1/9/L GAZDA (lovász) 9/A MEZŐGAZDASÁGI TECHNIKUS 10/A MEZŐGAZDASÁGI TECHNIKUS

ÁPRILIS első hete	„Húsvét” Projekt	Mezőgazdaság és erdészet ágazat	2/10/G GAZDA (növénytermesztő, állattenyésztő) 2/10/L GAZDA (lovász) 11/A MEZŐGAZDASÁGI TECHNIKUS
ÁPRILIS első hete	„Szakmai” Projekt	Élelmiszeripar ágazat	1/9/H HENTES ÉS HÚSKÉSZÍTMÉNY KÉSZÍTŐ 1/9/PC PÉK, PÉK-CUKRÁSZ 9/B SÜTŐ- ÉS CUKRÁSZIPARITECHNIKUS 10/B SÜTŐ- ÉS CUKRÁSZIPARITECHNIKUS
ÁPRILIS első hete	„Húsvét” Projekt	Élelmiszeripar ágazat	2/10/H HENTES ÉS HÚSKÉSZÍTMÉNY KÉSZÍTŐ 2/10/PC PÉK, PÉK-CUKRÁSZ 11/B SÜTŐ- ÉS CUKRÁSZIPARITECHNIKUS

Tervezett projektek a mezőgazdasági munkaközösségben a 2025-26. tanévben

Állatok ápolása projekt: a mezőgazdasági képzésben résztvevő projektre jelölt osztályok a különböző állatfajok napi és időszakos ápolási munkáit és eszközeit mutatják be, valamint ismertetik ezeknek a munkáknak a jelentőségét. A projekt megvalósításakor hangsúlyosan kezelendő az állatvédelem és az állatjólét.

Tervezett projektek az élelmiszeripari munkaközösségben a 2025-26. tanévben

Öko projekt: az élelmiszeripari képzésben résztvevő projektre jelölt osztályok a projekt megvalósítása során kiemelt témaként kezelik környezettudatos és fenntartható gazdálkodási szemléletet. Ezen szempontoknak érvényesülni kell a tanult élelmiszeripari technológiákban. Nyersanyagok megválasztásában / helyi termelők, idényjelleg/, technológiai folyamatokban, gépek- gépsorok energetikájában, gazdaságos üzemeltetésben, szennyező anyag kibocsátásban, csomagolástechnikában, környezetvédelemben és hulladékgazdálkodásban.

14.SZÁMÚ MELLÉKLET

A KÖZISMERETI TANTÁRGYAK TANANYAGA TECHNIKUMBAN

3.2.1.1. Magyar nyelv és irodalom tananyag

9–12. ÉVFOLYAM

Az anyanyelv már nevében is a legszorosabb összetartozást fejezi ki az azonos nyelvet beszélő emberek között. Az anyanyelven megszülető irodalom alkotói és hallgatói olyan olvasói hagyományt, kultúrát teremtenek, amely megerősíti egy közösség tagjainak az identitását, mert a „… nemzeti hagyomány s nemzeti poézis szoros függésben állanak egymással."(Kölcsey Ferenc). Egy nemzet megmaradásának alapja, de fennmaradásának, jövőjének is a záloga a kultúrája, az anyanyelve.

A magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért van kitüntetett szerepe: gondolkodni tanít, ismereteket ad át, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Egy nép szimbolikus szövegei többnyire irodalmi alkotások, amelyek a legszorosabb összetartozást fejezik ki. Ezek olvasása, tanítása személyiséget formál, fejleszti a szépérzéket, az ítélőképességet, az erkölcsi érzékenységet. Ezzel a magyar nyelv és irodalom tantárgy az érzelmi nevelés egyik legfontosabb eszköze.

Kultúránk, benne irodalmunk magyarul született meg, és ezen a nyelven formálódik tovább. A magyar irodalom a Kárpát-medence magyarságának irodalma. Nyelvünk, történelmünk, kultúránk közös. Kulturális értelemben egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy is a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A középfokú képzés szakaszában, a 9–12. évfolyamon a nevelésnek-oktatásnak sok és sokrétű cél- és feladatrendszere van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Ismerjék és értsék múltjukat, jelenüket, benne önmagukat.
- A tanulók felkészítése arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- A tanulók megértsék a gondolkodás, a viselkedés és a nyelvhasználat összefüggéseit, ennek feltétele a biztos szövegértés és szövegalkotás képességének fejlesztése. Az, hogy a diákok szabatosan és pontosan, illetve a kommunikációs helyzetnek megfelelően tudják kifejezni magukat.
- Ismerjék nyelvünk szerkezetét, grammatikáját, a nyelvhelyességi szabályokat, a stilisztikai árnyalatokat, hiszen csak ezek ismeretében tudják megítélni saját és a többi ember nyelvi teljesítményét. Ezek alapján ismerik fel az adott kommunikációs helyzetet, szövegösszefüggést, a műfaji elvárásokat.
- Cél, hogy a nyelvi megnyilatkozások jelentésszintjeit és -árnyalatait a képzési szakasz végén megértsék, mert így veszik észre a manipulációt vagy értik meg az összetett üzeneteket.

- A tanulók tudják elhelyezni anyanyelvüket a világ többi nyelve között, ismerjék nyelvük történelmi fejlődését. Értsék, hogy a nyelv a jelenben is folyamatosan változik, s ezért a változásért felelősséggel tartoznak.
- Alakuljon ki nyelvhasználati igényességük. Legyen elemi elvárás számukra – önmaguktól és másoktól is – a pontos és a magyar nyelvhelyességi szabályokat betartó szövegalkotás, a magyar helyesírás szabályainak ismerete.
- Értsék meg és példákkal tudják szemléltetni, hogy a nyelv és a gondolkodás, a beszéd és a gondolkodás feltételezik egymást, szorosan összefüggnek, ismerjék fel, hogy a nyelv szegényedése a gondolkodás szegényedését jelenti.
- Fontos cél a digitális kompetencia fejlesztése is, az IKT-eszközök tudatos és kreatív alkalmazása.
- A digitális világ bővülésével a diákokra hatalmas információ-mennyiség zúdul. Meg kell tanulniuk kiválasztani a fontos, értékes adatokat és ismereteket, azt is, hogy ezen adatokat és információkat etikusan és kritikusan használják, építsék be tudásukba.
- Az irodalmi szövegek megértéséhez elengedhetetlen, hogy a diákok rendelkezzenek megfelelő művészettörténeti, műfajtörténeti, irodalomelméleti, -történeti ismeretekkel. A képzési szakasz első felében ezek az ismeretek állnak a tananyag középpontjában. Fontos, hogy a diákok az irodalmat egy közösség történelmi-társadalmi folyamataként is lássák. A képzési szakasz második felében a szerzői portrék és látásmódok is helyet kapnak. *Mindkét képzési szakasz célja és feladata az irodalmi művek elemző értelmezése.* Ez fejleszti a gondolkodást, az erkölcsi érzéket, segíti az érzelmi nevelést. Az önálló elemzési készség fejleszti az önismeretet, önbizalmat ad, fejleszti az anyanyelvi kompetenciát is.
- Cél, hogy a tanulók rendelkezzenek az irodalmi művek értelmezéséhez szükséges elemzési stratégiákkal. A művek tartalmi összefoglalásán túl vállalkozzanak önálló értelmezés kialakítására.
- Vegyék észre a különböző korok szerzői, művei között kialakuló párbeszédet, az irodalom vándortémáit és motívumait, értsék meg azok jelentésváltozását.
- A XXI. század emberei már élethosszig tanulnak, ezért a diákoknak meg kell őrizni kíváncsiságukat, meg kell tanulniuk középiskolás módon tanulni. Ennek feltétele, hogy olvasó emberekké neveljük őket, akik többféle olvasási és értelmezési technikákkal rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket. Tudnak önállóan jegyzetelni.
- Alakuljon ki a diákokban az önfejlesztés igénye. Ennek alapja az önvizsgálaton alapuló magatartás és gondolkodás fejlesztése. Az irodalmi szövegek sokfélesége biztosítja, hogy olyan esztétikai, morális, lélektani, társadalmi kérdésekkel szembesüljenek a tanulók, amelyekben felismerik önmagukat, saját gondjaikat.
- Kiemelt cél a gondolkodni tanítás, kíváncsiságuk, alkotókedvük megtartásával.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás; anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek;

irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető. Minden nyelvtanóra kiemelt feladata a szövegértés és a szövegalkotás tanítása.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik fontos elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

A magyar nyelv és irodalom tanításának nemcsak a műveltségátadás, a kompetenciafejlesztés, hanem az érzelmi nevelés is a célja. A diákok érzelmi fejlődése az alapja későbbi személyes boldogulásuknak, együttműködési képességüknek, társadalmi beilleszkedésüknek és kulturált viselkedésüknek.
A képzési szakasz feladata, hogy a tanulókat felkészítse az érettségire, tegye lehetővé – megfelelő ismeret, műveltség átadásával, a tanulói kompetenciák fejlesztésével – a sikeres továbbtanulást, a társadalomba való beilleszkedést. Érett, gondolkodó, ép erkölcsi érzékkel rendelkező, kiegyensúlyozott felnőttekként kerüljenek ki a közoktatásból.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át az oktató választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatók.
A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére az oktató szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.
Ha az oktató úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.
A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag
   A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.
II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
   A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik az oktató választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet az oktató akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.
A szövegek kiválasztásakor is ez a két elv érvényesül a magyar nyelv és az irodalom tanításában is: a törzsanyag témái és művei, a hozzájuk kapcsolódó választható témák, művek, illetve a szabadon választható témák, művek.

Az irodalom és média (film, tévéjáték, színház) kapcsolata azt jelenti, hogy az oktató döntése alapján – a kötelező olvasmányok kivételével – vagy a művet olvastatja el a diákokkal, vagy annak feldolgozását nézik meg.

9–10. ÉVFOLYAM

A középiskolai képzés első szakaszának kiemelt cél- és feladatrendszere:

- A tanulás tanulása. Egy új tanulási szakaszt kezdenek el a diákok, nagyobb, bonyolultabb tananyagokkal találkoznak. Meg kell tanulniuk a lényeget kiemelni, vázlatot írni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és szándékaik szerint árnyaltan, adekvátan kifejezni.
- A diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése. A biztos szövegértés nemcsak a magyar nyelv és irodalom, de valamennyi tantárgy értő és eredményes tanulását segíti, feltétele a gondolkodás és a beszéd fejlesztésének is.
- A szövegértés és -alkotás tanulásának feltétele a biztos anyanyelvi (grammatikai, stilisztikai) ismeret, a kommunikációelmélet alapvető fogalmainak elsajátítása, hiszen csak így tudják a tanulók felismerni az adott kommunikációs helyzetet.
- Az érvelési képesség és a beszédkészség folyamatos fejlesztése.
- A tanulók személyiségfejlesztésének feltétele, hogy rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel ahhoz, hogy kérdéseket tudjanak megfogalmazni, az irodalmi szereplők, konfliktusok és saját élethelyzeteik között felfedezzék a párhuzamokat, kialakuljon elvonatkoztató képességük, s igényük és képességük arra, hogy kifejezzék saját véleményüket.
- Ez a két évfolyam a diákok számára a tájékozódás, saját tehetségük és érdeklődési körük felfedezésének kora, ezért elengedhetetlen, hogy sokféle ismerettel és ismerethordozóval találkozzanak.
- Tudásuk megszerzésében és bővítésében a hagyományos információhordozókon kívül egyre erőteljesebb szerepet kapnak a digitális eszközök. Cél ezek észszerű, gondolkodásukat segítő, etikus használatának elsajátítása.
- A képzésnek ebben a szakaszában már rendszerezett nyelvtani és irodalmi (irodalomtörténeti, -elméleti, és műfaji) ismeretek elsajátítása elvárt eredmény, hiszen a képzési szakasz második felében csak így lesznek képesek a tanulók az irodalomtörténeti ismereteiket rendszerezni, így sajátítják el a nyelvészet és az irodalomtudomány – korosztályuknak megfelelő szintű – szaknyelvét, s így tudnak az érettségi dolgozatban is elvárt szintű, nyelvezetű esszét, érvelést, műfajnak megfelelő gyakorlati szöveget alkotni.

A magyar nyelv és irodalom nem pusztán tantárgy a középiskolában, hanem kulcsszerepet tölt be a tanulók identitásának kialakításában, megismerteti velük saját kultúrájukat, nemzeti önazonosságukat, fejleszti érzékenységüket. A tanulókat segíti abban, hogy a kommunikációs célnak megfelelően fejezzék ki magukat. Fejlődjék érvelési kultúrájuk, könnyebben beilleszkedjenek környezetükbe, és ismerjék fel saját tehetségüket.

Magyar nyelvből a 10. évfolyamon év végén a tanulók anyanyelvi ismereteinek felmérése ajánlott.

A 9–10. ÉVFOLYAM TANANYAG TARTALMA:

A) **MAGYAR NYELVTAN**	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	**AJÁNLOTT TANANYAG**
I. Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	
A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói	A formális és informális beszédhelyzetekben való viselkedés Megszólítások, magázódás, tegeződés, a kapcsolattartás formái A gesztusok és viselkedés, gesztusok és kultúrkörök A médiafüggőség, a virtuális valóság veszélyei A reklámok hatása nyelvhasználatunkra Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem
A személyközi kommunikáció	
A nem nyelvi jelek	
A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói	
A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre	
Médiaműfajok	
A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv	
II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek	
A nyelv mint jelrendszer	A jelnyelvek (pl.: a siketek jelelése) Fonémák más nyelvekben. A magyar fonémák összevetése a tanult idegen nyelvek fonémáival A hangok hangulata, hangszimbolika A tőtípusok, illetve a toldalékok meghatározása, grammatikai funkcióik Néhány ismert szófaji rendszer bemutatása A szófajváltás, a többszófajúság Rendszermondat, szövegmondat Mondatok elemzése szerkezeti rajzzal A szinteződés, tömbösödés a mondatban
A nyelvi szintek	
A magyar nyelv hangrendszere	
Hangkapcsolódási szabályszerűségek	
A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)	
A magyar nyelv szófaji rendszere: alapszófajok, mondatszók és viszonyszók	
A szószerkezetek (szintagmák)	
A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai	
Az egyszerű mondat: az alany, az állítmány, a tárgy, a határozók, a jelzők	
Az összetett mondat	
Az alárendelő összetett mondatok	
A mellérendelő összetett mondatok	
A többszörösen összetett mondatok	
III. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	
A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet	Szövegszemantika A szöveg és a szöveget kiegészítő, nem szövegszerű elemek (kép, ábra, táblázat, tipográfia) kapcsolata
A szöveg típusai, a szöveg szerkezete	
A szövegkohézió (lineáris és globális)	
A szöveg kifejtettsége	

Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv)	Szöveg és vizualitás: képversek, konkrét költészet Intertextualitás: a szövegek transzformációi (pl. mém)
Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati színterek szerint	
A legjellegzetesebb szövegtípusok, szövegfajták	
Az esszé	
A munka világához tartozó szövegek (a hivatalos levél típusai, önéletrajz, motivációs levél)	
Az intertextualitás	
A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében	
IV. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stíluseszközök, szóképek, alakzatok	
A stílus fogalma és hírértéke	Mindennapi stilisztikánk: társadalmi elvárások és megnyilatkozásaink stílusa Stílusparódia Korstílusok, stílusirányzatok Az íráskép stilisztikai hatásai Egyéni szóalkotások stilisztikai hatása Összetett képrendszerek, képi hálózatok, jelképrendszerek
A stílus kifejező ereje	
Stílusrétegek: társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi stílus	
Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus)	
A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat)	
Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés	
Szóképek (egyszerű; hasonlatból kinövő szóképek /metafora, szinesztézia/, érintkezésen nyugvó szóképek /metonímia, szinekdoché/, összetett szóképek /összetett költői kép, allegória, szimbólum/)	
Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben	

Irodalom	
TÖRZSANYAG **(óraszám 80%-a)**	**AJÁNLOTT ALKOTÓK, MŰVEK**
I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom	
A) Az irodalom és hatása	
Karinthy Frigyes: A cirkusz	Örkény István: Ballada a költészet hatalmáról II. János Pál pápa levele a művészeknek (részletek)
B) Szerzők, művek párbeszéde	
Aiszóposz: A tücsök és a hangya	

Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök Romhányi József: Tücsökdal	
C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei	
Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek)	Irodalom és film Agatha Christie: Tíz kicsi néger
D) Műnemi-műfaji rendszer	
II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	
A) Az ősi magyar hitvilág	
Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)	Diószegi Vilmos: Az ősi magyarok hitvilága (Világfa) Anonymus: Gesta Hungarorum (ford.: Pais Dezső) (részletek) Jankovics Marcell: Az égig érő fa (részlet)
Irodalom és mozgókép: Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)	
B) A görög mitológia	
A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése Az olimposzi istenek A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minótaurosz)	További görög mítoszok: Hésziodosz: Istenek születése (részletek) Hésziodosz: Munkák és napok (részletek) A görög mitológia motívumainak, alakjainak megjelenése későbbi korok irodalmában
C) Egyéb teremtésmítosz	
Babiloni teremtésmítosz (részlet)	
III. A görög irodalom	
A) Az epika születése	
Homérosz: Íliász vagy Odüsszeia (részletek)	
B) A görög líra, az időmértékes verselés	
Alkaiosz: Az állam hajója	Szemelvények az antik görög lírából
Alkaiosz: Bordal	
Szapphó: Aphroditéhez	
Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka	
Anakreón: Töredék a halálról	
Anakreón: Gyűlölöm	
C) A görög dráma	
Színház- és drámatörténet: Szophoklész: Antigoné	Szophoklész: Oidipusz király Arisztophanész: Lüszisztraté
IV. A római irodalom	
A) A polgárháborúk kora	
Catullus: Gyűlölök és szeretek	Catullus: Éljünk, Lesbia
B) Augustus kora	
Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor)	Vergilius: IV. ecloga

Vergilius: IX. ecloga	Horatius: Leuconoénak Horatius: Licinius Murenához
Horatius: Thaliarchushoz	
Ovidius: Átváltozások	
Pygmalion	
V. A Biblia mint kulturális kód	
A) Az Ószövetség (részletek)	
a) Történeti könyvek	
Mózes első könyvéből **részletek**:	Szemelvények az Ószövetségből Az Ószövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban
• Teremtéstörténet	
• József	
Mózes második könyvéből részletek:	
• Kivonulás Egyiptomból (**részletek**), a Tízparancsolat	
b) Tanító könyvek	
• Zsoltárok könyve (23., 42.)	
	Az Ószövetség és a film Ridley Scott: Exodus vagy Roger Young: Mózes (vagy más Ószövetség-feldolgozás)
	Az Ószövetség és a képzőművészet (pl.: Michelangelo Buonarotti, Pieter Bruegel, William Blake, Modigliani képei)
B) Újszövetség (részletek)	
a) Az „örömhír”	
Máté evangéliumából részletek:	Szemelvények az Újszövetségből Az Újszövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban Karinthy: Barabbás
• Jézus Krisztus születése, megkeresztelése	
• Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata	
• Passió-történet	Az Újszövetség és a film Franco Zeffirelli: A Názáreti Jézus vagy Catharine Hardwicke: A születés (vagy más Újszövetség-feldolgozás)
• Jézus feltámadása	
Lukács evangéliumából (részletek):	
• Az irgalmas szamaritánus	Az Újszövetség és a képzőművészet (pl.: M.S. mester, Michelangelo Buonarroti, Tintoretto, Albrecht Dürer, Caravaggio, Munkácsy Mihály)
• A tékozló fiú	
Pál apostol Szeretethimnusza	
VI. A középkor irodalma	
B) Egyházi irodalom	
a) Epika:	Umberto Eco: A rózsa neve Szent Erzsébet legendája (részlet) Szent Margit legendája (részlet)
Szent Ágoston: Vallomások (részlet)	

Halotti beszéd és könyörgés	Szent Gellért püspök legendája (részlet) Tommaso da Celano: Ének az utolsó ítéletről
b) Líra	
Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról	
Ómagyar Mária-siralom	
C) Lovagi és udvari irodalom	
a) Epika	
Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)	Kálti Márk: Képes krónika (részlet)
	Irodalom és film Terry Jones és Terry Gilliam: Gyalog galopp
b) Líra	
Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán	Walter von der Vogelweide: Ó, jaj, hogy eltűnt minden
D) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)	Irodalom és képzőművészet Dante: Pokol Gustave Doré illusztrációi, Auguste Rodin munkái
E) A középkor világi irodalma	
vágánsköltészet Carmina Burana (részlet)	Irodalom és zene Carl Orff: Carmina Burana
François Villon: A nagy testamentum (részletek)	Irodalom és színház Szakácsi Sándor – Őze Áron: A cella
VII. A reneszánsz irodalma	
A) A humanista irodalom	
a) Líra	Petrarca: Daloskönyv (részletek) Janus Pannonius: Galeotto Marzióhoz Janus Pannonius: Búcsú Váradtól Janus Pannonius: Mars istenhez békességért Janus Pannonius: A saját lelkéhez
Petrarca: Pó, földi kérgem	
Portré: Janus Pannonius	
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete	
Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról	
b) Epika	
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella	Boccaccio: Dekameron (részletek)
B) A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése	Irodalom és film Eric Till: Luther (részlet)
a) Bibliafordítások Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet)	Reményik Sándor: A fordító Sylvester János: Újtestamentum fordítása (ajánló vers)
b) Zsoltárfordítások Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár	
c) Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek)	Irodalom és film

	Richly Zsolt: Heltai Gáspár mesél (rajzfilmek) (részlet)
C) A reformáció világi irodalma	
a) Históriás énekek	Szemelvények a magyar reformáció irodalmából
Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet)	
b) Széphistóriák Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)	
	A regény születése Miguel Cervantes Saavedra: Don Quijote (részletek)
D) ***Líra a reformáció korában***	
a) Portré: Balassi Bálint	
Balassi Bálint: Egy katonaének	További Balassi-versek További Shakespeare-szonettek
Balassi Bálint: Borivóknak való	
Balassi Bálint: Adj már csendességet…	
Balassi Bálint: Hogy Júliára találá	
b) ***William Shakespeare***: LXXV. szonett	
E) Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában	
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi	Irodalom és film Franco Zeffirelli: Romeo és Júlia (vagy más feldolgozás)
	Irodalom és film Franco Zeffirelli: Hamlet (vagy más feldolgozás)
VIII. A barokk és a rokokó irodalma	
A) Epika	
a) Vitairatok, vallásos értekezések – a katolikus megújulás Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet)	
b) **Portré**: Zrínyi Miklós és a barokk eposz	
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)	
c) Levél	
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)	Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)

d) Tudományos élet	
Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet)	Apáczai Csere János: Az iskolák felette szükséges voltáról (részlet)
B) A kuruc kor lírája: művek, műfajok	
Rákóczi-nóta	
Őszi harmat után	
IX. A felvilágosodás irodalma	
A) Az európai felvilágosodás	
a) Epika	
Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek)	Montesquieu: Perzsa levelek (részlet) Jean-Jacques Rousseau: Értekezés az emberi egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól (részlet) Jean-Jacques Rousseau: Emil (részlet) Johann Wolfgang von Goethe: Az ifjú Werther szenvedései (részlet) Georg Wilhelm Friedrich Herder: Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról és más írások (részlet)
Voltaire: Candide (részletek)	
b) ***Színház- és drámatörténet***	
A francia klasszicista dráma	
Irodalom és színház Molière: A fösvény vagy Tartuffe	Irodalom és színház Jean Racine: Phaedra (részlet) Pierre Corneille: Cid (részlet) Nicolas Boileau-Despréaux: Ars poetica (részlet)
Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek)	Irodalom és színház A német késő klasszicista, koraromantikus dráma Friedrich Schiller: Tell Vilmos vagy más Schiller-dráma
c) Líra	
Robert Burns: John Anderson	William Blake: A tigris William Blake: A bárány Johann Wolfgang von Goethe: A vándor éji dala Johann Wolfgang von Goethe: A Tündérkirály
Robert Burns: Falusi randevú	
B) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus	
a) Epika	

Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya vagyis a dámák diadalma a fársángon (részletek)	Bessenyei György: Egy tudós társaság iránt való jámbor szándék (részlet) Kármán József: Fanni hagyományai (részletek) Kármán József: A nemzet csinosodása (részlet) Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója (részletek)
b) Líra	
Kazinczy Ferenc: Tövisek és virágok (részletek)	Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor Csokonai Vitéz Mihály: Az én poézisom természete Csokonai Vitéz Mihály: A feredés Csokonai Vitéz Mihály: Az anákreoni versek Csokonai Vitéz Mihály: Jövendölés az első oskoláról a Somogyban Csokonai Vitéz Mihály: A tihanyi Ekhóhoz Csokonai Vitéz Mihály: A vidám természetű poéta
Portré: Csokonai Vitéz Mihály	
Csokonai Vitéz Mihály: Az estve	
Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság	
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem	
Csokonai Vitéz Mihály: Szerelemdal a csikóbőrös kulacshoz	
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez	
Csokonai Vitéz Mihály: A Magánossághoz	
C) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban	
a) Líra	
Portré: Berzsenyi Dániel	
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem	Kisfaludy Sándor: Himfy szerelmei (részlet) Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (II.) Berzsenyi Dániel: Horác Berzsenyi Dániel: Vitkovics Mihályhoz Berzsenyi Dániel: Búcsúzás Kemenes-aljától Berzsenyi Dániel: Napóleonhoz Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa! Kölcsey Ferenc: Bordal Kölcsey Ferenc: Csolnakon
Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz	
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél	
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)	
Kisfaludy Károly: Mohács (részlet)	
Portré: Kölcsey Ferenc	
Kölcsey Ferenc: Himnusz	
Kölcsey Ferenc: Vanitatum vanitas	
Kölcsey Ferenc: Zrínyi dala	
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke	
b) Epika	
Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek)	Kölcsey Ferenc: Mohács (részlet)
Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)	
c) Színház és dráma	
Katona József: Bánk bán	Irodalom és zene Erkel Ferenc: Bánk bán

	Irodalom és tévéjáték Kisfaludy Károly: A kérők Bohák György: A kérők
X. A romantika irodalma	
a) Az angolszász romantika	
George Byron egy szabadon választott művéből részlet	
Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet)	Irodalom és film Richard Thorpe: Ivanhoe
	Irodalom és film/tévéjáték Jane Austen: Büszkeség és balítélet Joe Wright/Simon Langton: Büszkeség és balítélet vagy: más Jane Austen-regény adaptációja
Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság	Edgar Allan Poe: A kút és az inga Edgar Allan Poe: A fekete macska Edgar Allan Poe: A holló
b) A francia romantika	
Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet)	Irodalom és film/zene Jeane Delannoy: A párizsi Notre-Dame vagy Gary Trousdale- Kirk Wise: A Notre Dame-i toronyőr vagy a regény más feldolgozása
	Irodalom és film/zene Jean-Paul Chanois: Nyomorultak vagy Bille August: Nyomorultak vagy a regény más feldolgozása
c) A német romantika	
Heinrich Heine: Loreley	Heinrich Heine: A dal szárnyára veszlek Heinrich Heine: Memento
d) Az orosz romantika	
Alexandr Szergejevics Puskin: Anyegin (részletek)	Alexandr Szergejevics Puskin: A pikk dáma
e) A lengyel romantika	
Adam Mickiewicz: A lengyel anyához	Adam Mickiewicz: Ősök (részlet)
XI. A magyar romantika irodalma	
A) Életművek a magyar romantika irodalmából	
a) Vörösmarty Mihály	
	Epika
	Zalán futása (Első ének, részlet)
– Líra	Magyarország címere Virág és pillangó Liszt Ferenchez Az élő szobor Ábránd
Szózat	
Gondolatok a könyvtárban	
A merengőhöz	
Az emberek	

Előszó	Fóti dal
A vén cigány	
– Drámai költemény	
Csongor és Tünde	
b) Petőfi Sándor	
– Líra	
A négyökrös szekér	Hortobágyi kocsmárosné Isten csodája A virágnak megtiltani nem lehet Szeget szeggel Csokonai Megy a juhász szamáron Szeptember végén Beszél a fákkal a bús őszi szél Várady Antalhoz Európa csendes, újra csendes Pacsirtaszót hallok megint Szabadság, szerelem
A bánat? egy nagy oceán	
A természet vadvirága	
Fa leszek, ha…	
Reszket a bokor, mert…	
Minek nevezzelek?	
Egy gondolat bánt engemet	
A puszta, télen vagy Kis-Kunság	
A XIX. század költői	
Fekete-piros dal	
– Epika	
A helység kalapácsa (részlet)	Úti levelek (részletek)
Az apostol (részlet)	
c) Jókai Mór	
– Elbeszélések	
A tengerszem tündére	A megölt ország A debreceni kastély A magyar Faust Két menyegző
A huszti beteglátogatók	
– Regények	
Az arany ember	Irodalom és film Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob vagy Várkonyi Zoltán: Kárpáthy Zoltán vagy Várkonyi Zoltán: Fekete gyémántok
B) Tudományos élet a romantika korában	
Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet)	Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet a legrégibb időktől a jelenkorig rövid előadásban (részlet)
Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)	Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet (részlet)

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Homérosz: Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigoné

Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből.
Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fösvény vagy Tartuffe
Katona József: Bánk bán
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Jókai Mór: Az arany ember

MEMORITEREK

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyűlölöm azt…
Catullus: Gyűlölök és szeretek
Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)
Balassi Bálint: Adj már csendességet… (részlet)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy oceán…
Petőfi Sándor: Fa leszek, ha…
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)

A 9–10. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszáma: 324 óra

A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 3–4 óra javasolt elosztása:

- 9. évfolyamon: 2 óra nyelvtan, 2 óra irodalom.
- 10. évfolyamon: 1 óra nyelvtan, 4 óra irodalom.

A nyelvtan óraszámai úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés és a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
MAGYAR NYELV	
I. Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	**18**
II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek	**47**
III. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	**15**
IV. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stíluseszközök, szóképek, alakzatok	**14**
Szabadon felhasználható órák – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 7-7 óra	**14**
Összes óraszám:	**108**
MAGYAR IRODALOM	
***I.* Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom**	**4**
A) A művészet fogalma, művészeti ágak. Művészet és irodalom. Az irodalom születése, hatása. Az irodalmi kommunikáció	*1*
B) Szerzők, művek párbeszéde – a művészet	*1*
C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei	*1*
D) Műnemi-műfaji rendszer	*1*
***II.* Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia**	**5**
A) Az ősi magyar hitvilág	*2*
B) A görög mitológia	*2*
C) Egyéb teremtésmítosz - *Babiloni teremtésmítosz*	*1*
***III.* A görög irodalom**	**9**
A) Az epika születése	*3*
B) A görög líra, az időmértékes verselés	*3*
C) A görög dráma	*3*
***IV.* A római irodalom**	**3**
***V.* A Biblia mint kulturális kód**	**8**
A) Az Ószövetség	*4*
B) Újszövetség	*4*
***VI.* A középkor irodalma**	**7**
A) Egyházi irodalom	*2*
B) Lovagi és udvari irodalom	*2*
C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)	*2*
D) A középkor világi irodalma	*1*

VII. **A reneszánsz irodalma**	**12**
A) A humanista irodalom	*3*
B) A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése, hatása az irodalomra, a magyar nemzeti tudatra	*2*
C) A reformáció világi irodalma	*2*
D) Líra a reformáció korában	*3*
E) Dráma a reformáció korában	*2*
VIII. **A barokk és a rokokó irodalma**	**7**
A) Epika	*5*
B) A kuruc kor lírája: műfajok, művek	*2*
IX. **A felvilágosodás irodalma**	**46**
A) Az európai felvilágosodás	*10*
a) Epika	*5*
b) Dráma	*3*
c) Líra	*2*
B) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus	16
a) Epika	*5*
b) Líra	*11*
C) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban	*20*
a) Líra	*11*
b) Epika	*4*
c) Dráma	*5*
X. **A romantika irodalma**	**21**
a) Az angolszász romantika	*5*
b) A francia romantika	*5*
c) A német romantika	*4*
d) Az orosz romantika	*6*
e)A lengyel romantika	*1*
XI. **A magyar romantika irodalma I.**	**60**
A) Életművek a magyar romantika irodalmából I.	*58*
a) Vörösmarty Mihály	*20*
b) Petőfi Sándor	*19*
c) Jókai Mór	*19*
B) Irodalomtudomány a romantika korában	*2*
Szabadon felhasználható órák (órakeret maximum 20%-a) **az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve az oktató által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 17-17 óra**	**34**
magyar irodalom óraszám	**216**
Magyar nyelv és irodalom összes óraszáma:	**324**

MAGYAR NYELV

TÉMAKÖR: Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése
- A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása
- A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése
- A kommunikáció tényezői
- A kommunikációs célok és funkciók
- A kommunikáció jelei
- A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályai
- A hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés

FOGALMAK

kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai finkció, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb.

TÉMAKÖR: A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 47 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása
- Kreatív nyelvi fejlesztés
- A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei
- A szavak és osztályozásuk
- A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban
- A szószerkezetek
- A mondatrészek
- A mondatok csoportosítása
- Szórend és jelentés

– Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is

FOGALMAK

nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései

TÉMAKÖR: A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése
– A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban
– A szövegelemző képességek fejlesztése
– A szöveg fogalma, jellemzői
– A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői
– A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek
– A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje
– Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői
– Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás
– A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése
– A helyesírási készség fejlesztése
– Helyesírási szótárak használatának tudatosítása
– A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák
– Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos
– Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás
– A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.
– Az esszé

FOGALMAK

szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé

TÉMAKÖR: Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stíluseszközök, szóképek, alakzatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– A stílus szerepének tudatosítása
– A stiláris különbségek felfedeztetése

- Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor
- A stílus, a stilisztika, a stílustípusok
- A stílusérték
- A stílushatás
- Stílusgyakorlatok
- A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése
- Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben
- A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása
- A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása
- A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése
- Szótárhasználat fejlesztése
- A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői
- A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek
- A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező
- Motivált és motiválatlan jelentés
- A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk
- A mondat- és szövegjelentés

FOGALMAK

stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés

IRODALOM

TÉMAKÖR: <u>I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom</u>
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészletek olvasása, közös értelmezése
- Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei
- Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban

FOGALMAK

művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ

TÉMAKÖR: II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS CÉLOK

- A mítoszok kulturális jelentőségének megértése
- Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben
- Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék
- Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése
- Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban
- A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy
- Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése
- A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése
- A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs.

FOGALMAK

szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, jokulátor, táltos, világfa, antikvitás, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus

TÉMAKÖR: III. A görög irodalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**

- Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján
- Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból
- Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaiosz, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból).
- A szerzőkhöz, illetve hősökhöz kapcsolódó toposzok megismerése
- Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen,
- Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése
- A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése
- Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése
- Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában
- A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése

- Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása
- Különféle magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése.

FOGALMAK

eposz, eposzi konvenciók: propozíció, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármas egység, akció, dikció, drámai szerkezet, expozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzis

TÉMAKÖR: <u>IV. A római irodalom</u>
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek.
- A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése
- Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata;
- Irodalmi műfajok, versformák megismerése;
- A görög és római kultúra viszonyának értelmezése;
- A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás);

FOGALMAK

imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszerkezet, horátiusi alapelvek, ars poetica

TÉMAKÖR: V. **A Biblia mint kulturális kód**
JAVASOLT ÓRASZÁM:8 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése
- Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése
- Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeteken átívelő, alapvető kódjához
- Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban
- A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban
- A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma
- A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok

FOGALMAK

Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis

TÉMAKÖR: <u>VI. A középkor irodalma</u>
JAVASOLT ÓRASZÁM:7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése
- Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz
- A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban
- A vallásos és világi irodalom együtthatásának megismerése
- Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése
- A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése
- Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante)
- Dante és Villon életműve jelentőségének megértése

FOGALMAK

középkor, korstílus, művelődéstörténet, romanika, gótika, patrisztika, skolasztika, katedrális, vallomás, legenda, rím, egyházi kultúra, lovagi kultúra, trubadúr, moralitás, vágáns költészet, nyelvemlék, szövegemlék, gesta, krónika, intelem, kódex, prédikáció, Pokol, Purgatórium, Paradicsom, emberiségköltemény, allegória, szimbólum, tercina, balladaforma, rondó, rím, oktáva, testamentum, haláltánc, oximoron

TÉMAKÖR: **<u>VII. A reneszánsz irodalma</u>**
JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: **12 óra**
A, A humanista irodalom
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése
- Petrarca-szonett megismerése

– a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével

FOGALMAK

reneszánsz, humanizmus, reformáció, szonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers

B, A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvi kultúra születése, hatása az irodalomra, a magyar nemzeti tudatra

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

C, A reformáció világi irodalmából

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése

– A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése
– A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése
– A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése

FOGALMAK

bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia

D, Líra a reformáció korában

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása
– Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia)
– Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai
– Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban
– A szonett formai változása Shakespeare-nél
– A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével.

FOGALMAK

Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaének, szonett

E, Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, reflektálás Shakespeare drámairói életművének hatására
– A színházi kultúra alapvető változásai a görög színháztól a shakespeare-i színházig
– A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése

- Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése
- Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában
- A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése
- A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása
- Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása

FOGALMAK

blank verse, commedia dell'arte, hármas színpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia

TÉMAKÖR: <u>VIII. A barokk és a rokokó</u>
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- A törzsanyagban felsorolt szerzők és műveik megismerése, rendszerezése,
- a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyaghoz tartozó művek olvasásával és értelmezésével

FOGALMAK

barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóének, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat

TÉMAKÖR: <u>IX. A felvilágosodás irodalma</u>
JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 46 óra
A, Az európai felvilágosodás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben
- Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése
- Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben
- Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése
- A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként
- A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából
- A klasszicizmus eszmetörténeti háttere, főbb sajátosságai
- A felvilágosodás mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat

FOGALMAK

felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, szatíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény

B, A felvilágosodás korának magyar irodalmából: rokokó, klasszicizmus, szentimentalizmus
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése
- A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében
- Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása
- A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata
- a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével

FOGALMAK

vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stílusszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal

C, A klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi hátterének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése
- Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése
- Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása
- Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia)
- Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai
- A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével

FOGALMAK

nemzeti himnusz, értekezés, intelem, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet

TÉMAKÖR: <u>X. A romantika irodalma</u>

JAVASOLT ÓRASZÁM: 21 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben
- Az európai irodalom nagy korstílusa jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése
- Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben
- Az európai irodalom nagy korstílusa időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése
- A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként
- Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből

FOGALMAK
korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember

TÉMAKÖR: X. A magyar romantika irodalma
JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 60 óra
A, Életművek a magyar romantika irodalmából
a, Vörösmarty Mihály
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra
FEJLESZTÉSI FELADAZOK ÉS ISMERETEK

- A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése
- A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi hátterének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése
- Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása

FOGALMAK
rapszódia, drámai költemény

b, Petőfi Sándor
JAVASOLT ÓRASZÁM: 19 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén
- Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése
- A költő epikájának (*Az apostol, A helység kalapácsa*) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül

- Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai
- A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében
- Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében
- A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése
- A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történéseiben

FOGALMAK

népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz

c, Jókai Mór

JAVASOLT ÓRASZÁM: 19 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább egy regény önálló elolvasása
- Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepe
- A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése
- Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal
- Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselmélet alapfogalmainak segítségével

FOGALMAK

irányregény, utópia, szigetutópia

B, Irodalomtudomány a romantika korában

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FOGALOM

nemzeti szemlélet, korszerű népiesség

11-12. évfolyam

A 11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. Ez a képzési szakasz a nevelési és oktatási célokat tekintve a legösszetettebb: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekvátan válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képessé váljanak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni

nézeteiket, véleményüket. Sajátítsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).
A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésfelvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képessé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ezt szolgálja *„A XX. századi történelem az irodalomban”* című anyagrész. A *témakör* oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a XX. századi magyar, illetve európai történelem kataklizmáit. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.
Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődjék erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.
Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelemfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.
Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

- a retorikai ismeretek bővítése. Ismerjék meg a diákok a retorika fogalmát, történetének nagy állomásait, az érvek, illetve a cáfolatok típusait, helyes alkalmazásukat. Ezek birtokában képesek legyenek arányos, előrehaladó szöveget alkotni, mely megfelel a műfaji és a stilisztikai követelményeknek, a magyar nyelvhelyességi – írásos szöveg esetében – a helyesírási szabályoknak.
- Ismerjék meg a magyar nyelv földrajzi és társadalmi tagozódását. A Kárpát-medence tíz nyelvjárási régiójának jellegzetes nyelvhasználati (hangtani, lexikai, mondatszerkesztési) sajátosságai közül ismerjenek fel néhányat.
- Ismerjék a magyar nyelv társadalmi tagozódását, jellegzetes csoportnyelveit, azok tipikus szóhasználatát, nyelvi sajátosságait.
- Ismerjék a nyelvvizsgálati módszereket, a világ nagy nyelvcsaládjait. Tanulják meg a magyar nyelv eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, illetve az ezeket igazoló bizonyítékokat. Tudják a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, az ezekben a korokban keletkezett kiemelkedő jelentőségű nyelvemlékeinket.
- Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.

- Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történeti tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejteni.
- Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésfelvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.
- A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, több műnemben alkotó szerzőkről portrékat, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.

A 11-12. ÉVFOLYAM TANANYAG TARTALMA:

MAGYAR NYELV	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	**AJÁNLOTT TÉMÁK**
I. Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés	
A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma	Retorika az ókorban Retorika a középkorban Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása A szójáték és a retorika Digitális eszközök, grafikus szerkesztők használata a retorikai szövegek alkotásában. Az előadás szemléltetésének módjai (bemutatás, prezentáció).
A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései	
A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik	
Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok	
Az érvelés módszere	
A retorikai szövegek kifejezőeszközei	
A kulturált vita szabályai	
A befolyásolás módszerei	
II. Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	
A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során	***F)*** A pragmatika mint a nyelvre irányuló funkcionális nézőpont ***G)*** Kommunikáció és pragmatika
A társalgás udvariassági formái	
A beszédaktus	
Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)	

III. Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	
A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer	A nyelv szerepe a világról formált tudásunkban, gondolkodásunk alakításában A nyelv szerepe a memória alakításában
A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés	
A beszéd mint cselekvés	
A nyelvcsaládok és nyelvtípusok	
IV. Szótárhasználat	
V. Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	
A magyar nyelv rokonságának hipotézisei	A 19. század versengő elméletei, az utóbbi évtizedek törekvései a származási modellek felülvizsgálatára („család” és „fa” metaforák kritikája, újabb régészeti és genetikai adatok, stb.) A nyelvhasonlítás korszerű formái Nyelvi változások a Neumann-galaxisban
A magyar nyelvtörténet korszakai	
Nyelvemlékek	
A szókészlet változása a magyar nyelv történetében	
Nyelvújítás	
VI. A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	
Anyanyelvünk rétegződése I.- A köznyelvi változatok, a csoportnyelvek és rétegnyelvek	Az adott nyelvjárási terület és a nyelvi norma eltérései
Anyanyelvünk rétegződése II.- A nyelvjárások és a nyelvi norma	
Nyelvünk helyzete a határon túl	
Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés	
VII. Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés	

IRODALOM	
TÖRZSANYAG **(óraszám 80%-a)**	**AJÁNLOTT ALKOTÓK, MŰVEK**
I. A klasszikus modernség irodalma	
A) A nyugat-európai irodalom	
	Charles Dickens: Twist Olivér
a) Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) **vagy** Stendhal: Vörös és fekete (részletek)	Irodalom és film Gustave Flaubert: Bovaryné vagy Tim Fywell: Bovaryné (vagy más feldolgozás)
	Guy de Maupassant: Gömböc és más történetek
b) Színház- és drámatörténet: Henrik Ibsen: A vadkacsa **vagy** Nóra (Babaotthon)	

B) Az orosz irodalom	
a) Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg	Nyikolaj Vasziljevics Gogol: Az orr
b) Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek)	
c) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála	Irodalom és film Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Anna Karenina **vagy** Joe Wright: Anna Karenina (vagy a regény más feldolgozása)
d) Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi	Irodalom és színház Anton Pavlovics Csehov: Három nővér (valamelyik színházi adaptációja)
C) A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai	
a) Charles Baudelaire	
A Romlás virágai – Előszó	Egy dög Kapcsolatok
Az albatrosz	
b) Paul Verlaine	
Őszi chanson	Holdfény
Költészettan	
c) Arthur Rimbaud	
A magánhangzók szonettje	Kenyérlesők A részeg hajó (részlet)
D) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában	
1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából	
a) Arany János	
• Epika	Toldi szerelme (részletek) Buda halála (részletek) A nagyidai cigányok (részletek) A walesi bárdok Tetemre hívás Híd-avatás Tengeri-hántás
Toldi estéje	
• Balladák	
Ágnes asszony	
V. László	
Vörös Rébék	
• Líra	
Fiamnak	Visszatekintés Széchenyi emlékezete Az örök zsidó Őszikék Tamburás öreg úr Sejtelem A tölgyek alatt
Letészem a lantot	
Kertben	
Epilógus	
Kozmopolita költészet	
Mindvégig	
b) Mikszáth Kálmán	Tímár Zsófi özvegysége

Az a fekete folt	Hova lett Gál Magda
Bede Anna tartozása	Szegény Gélyi János lovai
A bágyi csoda	
Beszterce ostroma	
	Irodalom és tévéjáték
	Zsurzs Éva: A fekete város (részlet)
2. Színház- és drámatörténet	
Madách Imre: Az ember tragédiája	Mózes
3. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából	
a) Tompa Mihály	
A gólyához	Népdal
A madár, fiaihoz	
b) Gárdonyi Géza	
Az én falum (részletek)	Az Isten rabjai (részlet)
A láthatatlan ember (részlet)	
c) Vajda János	
Húsz év múlva	A virrasztók
	Az üstökös
	Reviczky Gyula
	Magamról
	Schopenhauer olvasása közben
II. A magyar irodalom a XX. században	
A) Életművek a XX. század magyar irodalmából	
a) Herczeg Ferenc	
Az élet kapuja	A hét sváb (részlet)
Fekete szüret a Badacsonyon	
Színház- és drámatörténet:	Irodalom és színház
Bizánc	Kék róka (részlet)
b) Ady Endre	A Tisza-parton
Góg és Magóg fia vagyok én…	Lédával a bálban
Héja-nász az avaron	Vér és arany
Harc a Nagyúrral	Sem utódja, sem boldog őse…
Új vizeken járok	Az eltévedt lovas
Az ős Kaján	Elbocsátó szép üzenet
A Sion-hegy alatt	Sípja régi babonának
Az Úr érkezése	Köszönöm, köszönöm, köszönöm
Kocsi-út az éjszakában	Ember az embertelenségben
Emlékezés egy nyár-éjszakára	A Hortobágy poétája
Őrizem a szemed	Párisban járt az Ősz
c) Babits Mihály	
In Horatium	A Danaidák
A lírikus epilógja	Húsvét előtt

Esti kérdés	Örök kék ég a felhők mögött (részlet) Ádáz kutyám A gazda bekeriti házát Csak posta voltál Balázsolás A gólyakalifa (részlet) Cigány a siralomházban
Jobb és bal	
Mint különös hírmondó…	
Ősz és tavasz közt	
Jónás könyve; Jónás imája	
d) Kosztolányi Dezső	
A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett…, Azon az éjjel, Anyuska régi képe)	Számadás Vörös hervadás Októberi táj Marcus Aurelius Esti Kornél éneke
Boldog, szomorú dal	
Őszi reggeli	
Halotti beszéd	
Hajnali részegség	
Édes Anna	Irodalom és film Kosztolányi Dezső: Pacsirta Ranódy László: Pacsirta
Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól	Esti Kornél kalandjai…; Az utolsó felolvasás A fürdés A kulcs
B) Portrék a XX. század magyar irodalmából	
a) Móricz Zsigmond	
Tragédia	Judith és Eszter Barbárok Tündérkert (részlet)
Úri muri	
b) Wass Albert	
Adjátok vissza a hegyeimet!	Irodalom és film Koltay Gábor: Adjátok vissza a hegyeimet!
Üzenet haza	A funtineli boszorkány (részlet)
C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából – a Nyugat alkotói	
a) Juhász Gyula	
Tiszai csönd	Halotti beszéd
Anna örök	Utolsó vacsora
	Szerelem
b) Tóth Árpád	
Esti sugárkoszorú	Kisvendéglőben Elégia egy rekettyebokorhoz Jó éjszakát Álarcosan
Lélektől lélekig	
Isten oltó-kése	
c) Karinthy Frigyes	

Így írtok ti (részletek)	Oktató úr, kérem (részletek)
Találkozás egy fiatalemberrel	Utazás a koponyám körül (részlet) Előszó
	Szerb Antal
	Budapesti kalauz marslakók számára Utas és holdvilág (részlet)
III. A modernizmus irodalma	
A) Avantgárd mozgalmak	
a) Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút	Expresszionizmus, szürrealizmus, egyéb avantgárd irányzatok; Filippo Tommaso Marinetti: Óda egy versenyautomobilhoz
b) Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet)	
B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai	
a) Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet)	Thomas Stearns Eliot: Macskák (részlet)
	Gottfried Benn: Kék óra
	Federico García Lorca: Alvajáró románc, Kis bécsi valcer
C) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai	
a) Franz Kafka: Az átváltozás	Franz Kafka: A per (részletek)
b) Thomas Mann: Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló	Irodalom és tévésorozat: Mihail Afanaszjevics Bulgakov -Vladimir Bortko: A Mester és Margarita (Vagy másik regényfeldolgozás) Bulgakov: A Mester és Margarita
D) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései	
Irodalom és színház Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurázsi mama	Irodalom és film Arthur Miller: Az ügynök halála Volker Schlöndorff: Az ügynök halála (vagy más feldolgozás)
Samuel Barclay Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus	
E) A posztmodern világirodalom	
a) Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek)	Irodalom és film Jiří Menzel: Sörgyári capriccio
b) Gabriel García Márquez: Száz év magány (részletek)	Jorge Luis Borges: Bábeli könyvtár
	Julio Cortázar: Összefüggő parkok
IV. A magyar irodalom a XX. században II.	
Életmű a XX. század magyar irodalmából II.	
József Attila	

Nem én kiáltok	Szegényember balladája
Reménytelenül	Medáliák (részlet)
Holt vidék	Istenem
Óda	Tiszta szívvel
Flóra	Áldalak búval, vigalommal
Kései sirató	Tedd a kezed
A Dunánál	Téli éjszaka
Tudod, hogy nincs bocsánat	Eszmélet
Nem emel föl	Levegőt!
(Karóval jöttél…)	Kész a leltár
	Gyermekké tettél
	Születésnapomra
	Nagyon fáj
	(Talán eltünök hirtelen…)
	(Íme, hát megleltem hazámat…)
B) Portrék a XX. század magyar irodalmából	
a) **Örkény István**	
Egyperces novellák (részletek)	
b) **Szabó Magda**	
Az ajtó	Irodalom és film Szabó István: Az ajtó
c) **Kányádi Sándor**	
Fekete- piros	Dél keresztje alatt
Halottak napja Bécsben	Csángó passió
Sörény és koponya (részlet)	Hiúság
Valaki jár a fák hegyén	Kuplé a vörös villamosról
C) ***Metszetek a XX. század magyar irodalmából***	
a) Metszetek: egyéni utakon	
Krúdy Gyula	
Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út	Irodalom és film Huszárik Zoltán: Szindbád
Szabó Dezső	
Feltámadás Makucskán	Az elsodort falu (részletek)
Weöres Sándor	
Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.)	Psyché (részletek)
b) Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói	
Szabó Lőrinc	
Semmiért Egészen	Kalibán
Mozart hallgatása közben	Dsuang Dszi álma Különbéke Tücsökzene (részletek)
Radnóti Miklós	

Járkálj csak, halálraítélt!	Első ecloga
Hetedik ecloga	Tétova óda
Erőltetett menet	Nem bírta hát…
Razglednicák	Levél a hitveshez
	Töredék
	A la recherche
	Márai Sándor:
	Szindbád hazamegy (részlet)
	Halotti beszéd
	Ottlik Géza
	Iskola a határon (részlet)
	Buda (részlet)
c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	
Dsida Jenő	
Nagycsütörtök	Psalmus Hungaricus (részletek)
Arany és kék szavakkal	
Reményik Sándor	
Halotti beszéd a hulló leveleknek	Ahogy lehet
Eredj, ha tudsz (részlet)	
Áprily Lajos	
Tavasz a házsongárdi temetőben	Holló-ének
Március	Kolozsvári éjjel
	Kós Károly
	Varjú-nemzetség (részlet)
	Nyirő József
	Madéfalvi veszedelem (részlet)
	Gion Nándor
	A kárókatonák még nem jöttek vissza
	Kovács Vilmos
	Holnap is élünk
d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából	
Nagy László	Gyöngyszoknya (részlet)
Ki viszi át a Szerelmet	Himnusz Minden időben
Adjon az Isten	Csodafiú szarvas
	Tűz
e) Metszet a tárgyias irodalomból – az Újhold alkotói	
Pilinszky János	
Halak a hálóban	Harbach 1944
Apokrif	Agonia christiana
Négysoros	Nagyvárosi ikonok
	Nemes Nagy Ágnes

	A fák Kiáltva Ekhnáton éjszakája
	Mándy Iván
	Irodalom és film Mándy Iván: Régi idők focija Sándor Pál: Régi idők focija
f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból	
Illyés Gyula Puszták népe (részlet)	**Sinka István**
	Fekete bojtár vallomásai (részlet)
	Csoóri Sándor
	Tudósítás a toronyból (részlet) Anyám fekete rózsa Anyám szavai
	Metszetek a magyar posztmodern irodalomból
	Tandori Dezső
	Horror Töredék Hamletnek Táj két figurával Egy talált tárgy megtisztítása
	Hajnóczy Péter
	A fűtő (részletek) M (részletek) A halál kilovagolt Perzsiából (részletek)
	Esterházy Péter
	Termelési kisssregény (részlet) Harmonia caelestis (részlet)
D) Színház- és drámatörténet	
a) Örkény István: Tóték	Irodalom és film Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr!
	Németh László: A két Bolyai (részlet)
b) **Szabó Magda:** Az a szép fényes nap (részlet)	Szabó Magda: A macskák szerdája
	Sütő András: Advent a Hargitán
	Csurka István: Házmestersirató
	Gyurkovics Tibor: Nagyvizit
V. A XX. századi történelem az irodalomban	
a) Trianon	
• Juhász Gyula: Trianon	• Babits Mihály: A repülő falu
• Vérző Magyarország (Szerk.: Kosztolányi Dezső)	• Schöpflin Aladár: Pozsonyi diákok (részlet)

Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet)	• Krúdy Gyula: Az utolsó garabonciás
b) Világháborúk	
• Gyóni Géza: Csak egy éjszakára…	Magyar katonák dala
	Alexis levele Alexandrához
	Polcz Alaine: Asszony a fronton
c) Holokauszt	
• Szép Ernő: Emberszag (részlet)	Irodalom és film Török Ferenc: 1945
• Tadeusz Borowski: Kővilág	Irodalom és film Roberto Benigni: Az élet szép
	Irodalom és film Kertész Imre: Sorstalanság Koltai Lajos: Sorstalanság
d) Kommunista diktatúra	
• Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról vagy George Orwell: 1984 (részletek)	Irodalom és film Bacsó Péter: A tanú Bereményi Géza: Eldorádó
	Faludy György: Kihallgatás
	Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin: Gulág szigetcsoport (részlet)
	Irodalom és film Michael Radford: 1984
e) 1956	
• Nagy Gáspár Öröknyár: elmúltam 9 éves A Fiú naplójából	Irodalom és film Gothár Péter: Megáll az idő
	Irodalom és film Szilágyi Andor: Mansfeld
	Albert Camus: A magyarok vére (részlet)
• Márai Sándor: Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd	
VI. Metszetek a kortárs magyar irodalomból	
Az oktató által <u>szabadon választott</u> írók, művek	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála
Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus
Arany János: Toldi estéje
Madách Imre: Az ember tragédiája
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma

Herczeg Ferenc: Az élet kapuja
Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája
Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!
Örkény István: Tóték
Szabó Magda: Az ajtó

MEMORITEREK

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykőrösi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én…
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)
József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén
Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Áprily Lajos: Március (részlet)
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet

A 11–12. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszáma: 232 óra

- 11. évfolyamon: magyar nyelv 1 óra, irodalom 2 óra.
- 12. évfolyamon: magyar nyelv 1 óra, irodalom 3 óra.

A nyelvtan óraszámai úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATA:

TÉMAKÖR NEVE	**JAVASOLT ÓRASZÁM**
MAGYAR NYELV	
Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés	**13**
Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	**8**
Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	**8**
Szótárhasználat	**1**
Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	**6**
A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	**8**
Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés	**10**

Szabadon felhasználható óra – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, évfolyamonként 7, illetve 6 óra	**13**
Összes óraszám:	**67**
IRODALOM	
TÉMAKÖR NEVE	
I. A klasszikus modernség irodalma	**22**
A) A nyugat-európai irodalom	***2***
B) Az orosz irodalom	***2***
C) A klasszikus modernizmus líra alkotói, alkotásai	***1***
D) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában	***17***
1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából	13
a) Arany János	*8*
b) Mikszáth Kálmán	*5*
2. Színház- és drámatörténet	*2*
3. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából	*2*
***II.* A magyar irodalom a XX. században**	**30**
A) Életművek a XX. század magyar irodalmából	*19*
a) Herczeg Ferenc	*1*
b) Ady Endre	*7*
c) Babits Mihály	*6*
d) Kosztolányi Dezső	*5*
B) Portrék a XX. század magyar irodalmából	***6***
a) Móricz Zsigmond	*5*
b) Wass Albert	*1*
C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából I.	***5***
Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói	*1*
Juhász Gyula	*3*
Tóth Árpád	
Karinthy Frigyes	*1*
***III.* A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma**	**14**
A) Avantgárd mozgalmak	*2*
B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai	*3*
C) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai	*3*
D) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései	*3*
E) A posztmodern világirodalom	*3*
***IV.* A magyar irodalom a XX. században II.**	**51**
A) Életmű a XX. század magyar irodalmából II.	***10***
József Attila	*10*

B) Portrék a XX. század magyar irodalmából I.	***9***
a, Örkény István (a drámával együtt: 2+2=4)	*3*
b, Szabó Magda (a drámával együtt: 2+1=3)	*3*
c, Kányádi Sándor	*3*
C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.	***30***
a) Metszetek: egyéni utakon	*5*
Szabó Dezső	*1*
Krúdy Gyula	*2*
Weöres Sándor	*2*
b) Metszetek a modernista irodalomból	
Szabó Lőrinc	*4*
Radnóti Miklós	*6*
c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból	*3*
Dsida Jenő	
Reményik Sándor	
Áprily Lajos	
d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából	*2*
Nagy László	
e) Metszet a tárgyias irodalomból	*3*
Pilinszky János	
f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból	2
Illyés Gyula	
D) Színház- és drámatörténet	***2***
Örkény István	*1*
Szabó Magda	*1*
V. A XX. századi történelem az irodalomban	**5**
a) Trianon	*1*
b) Világháborúk	*1*
c) Holokauszt	*1*
d) Kommunista diktatúra	*1*
e) 1956	*1*
VI. Kortárs magyar irodalom	**5**
VII. Szabadon felhasználható órakeret (órakeret maximum 20%-a) **az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve az oktató által választott alkotók, művek tanítására (11. évfolyamon 20, 12. évfolyamon 18 óra)**	**38 óra**
Összes óraszám:	**165**
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM ÖSSZES ÓRASZÁM:	**232**

MAGYAR NYELV

TÉMAKÖR: Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban
- A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése
- Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése
- A szónok tulajdonságai, feladatai
- A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig
- Az érv, érvelés, cáfolat megértése
- Az érvelési hibák felfedeztetése
- A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása
- Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása

FOGALMAK

retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat*;* hagyományos és mai beszédfajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése

TÉMAKÖR: Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése
- A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel
- A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése

FOGALMAK

megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv

TÉMAKÖR: Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- a nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban
- a kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek
- a nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése
- a nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmai; a nyelv és a kultúra viszonya
- nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása

FOGALMAK

Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv

TÉMAKÖR: Szótárhasználat
JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- a fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kéziszótár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár

FOGALMAK
értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár

TÉMAKÖR: Nyelvtörténet- a nyelv változása, nyelvrokonság, nyelvemlékek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése
- A magyar nyelv rokonságának megismerése
- Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban
- Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével
- Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése
- Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata
- A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása
- A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése
- A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái
- A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek
- A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (*A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom*
- A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása

FOGALMAK
nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet

TÉMAKÖR: A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása
- A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése
- A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése

– A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata

FOGALMAK

nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek

TÉMAKÖR: Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– A rendszerező képesség fejlesztése
– Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása
– A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése

FOGALMAK

Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése

IRODALOM

TÉMAKÖR: <u>I. A klasszikus modernség irodalma</u> (A,B,C,D)

JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 22 ÓRA

A. A realizmus a nyugat-európai irodalomban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

B. A realizmus az orosz irodalomban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (A.+B.)

– Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
– Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása
– A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján
– A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése
– Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével
– Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése
– Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban
– A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése

FOGALMAK

klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma

C. A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése
- A XIX. századi líra új kifejezésmódbeli jellemzőinek azonosítása
- A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele
- A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)

FOGALMAK

szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, szinesztézia, kiátkozott költ

D. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában

1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából

a) Arany János

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján
- Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és választlehetőségek)
- Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése
- A költő epikájának (*Toldi estéje, Buda halála*) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével
- A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében
- Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Őszikék)
- Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása
- Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése
- Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése

FOGALMAK

ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus

b, Mikszáth Kálmán

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉSISMERETEK

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása

- Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása
- A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában
- Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban
- A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése
- Mikszáth egy művében a különc szerepének tanulmányozása
- Erkölcsi kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben

FOGALMAK

különc, donquijoteizmus

2. Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Madách Imre *Az ember tragédiája* című művének közös órai feldolgozása
- A mű irodalmi, történetfilozófiai, eszmetörténeti előzményeinek megismerése
- A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása
- Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?)
- Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben

FOGALMAK

emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történeti színek, keretszínek, falanszter

3. Szemelvények a XIX. század második felének magyar irodalmából Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Vajda János, Reviczky Gyula

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal

TÉMAKÖR: II. A magyar irodalom a XX. században (A,B, C)

JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 30 óra

A, Életművek a XX. század magyar irodalmából

a) Herczeg Ferenc

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése

FOGALMAK

Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű

b) Ady Endre

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái
- Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai XIX. századi költészetünk tükrében
- A szimbólumok újszerű használata az életműben
- A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése
- Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése
- Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból
- Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával
- A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása
- A Nyugat születése, jelentőségének felismerése
- Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása

FOGALMAK

szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrikus verselés

c, Babits Mihály

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra (6-8)

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével
- Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése
- Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékőrzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása
- Babits Mihály „poeta doctus" költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával
- Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei
- Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége

FOGALMAK

filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, irónia

d, Kosztolányi Dezső

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása
- A költő „homo aestheticus" költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által
- Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése
- A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában
- A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben
- Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)

FOGALMAK

homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás

B, Portrék a XX. század magyar irodalmából I.

TÉMAKÖR: *a, Móricz Zsigmond*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TÉMAKÖR:*b, Wass Albert*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK /a) + b)/

- Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata
- A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselmélet alapfogalmainak segítségével

- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése
- A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti hátterének feltárása
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben
- A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása

FOGALMAK

naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom

C, Metszetek a XX. század magyar irodalmából - a Nyugat alkotói

a, Juhász Gyula, b, Tóth Árpád

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

c) Karinthy Frigyes

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

FEJLESZÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK /a)+b)+c)/

- Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- Az „**Így írtok ti”** irodalmi jelentőségének megértése
- A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia

TÉMAKÖR*:* <u>III. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma</u> <u>(A,B,C,D,E)</u>

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

A. Avantgárd mozgalmak

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

B. A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

C. A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

D. Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

E. A posztmodern világirodalom
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (A,B,C,D, E)

- Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése
- Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben
- Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása
- Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése
- A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata.
- Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése
- Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése
- Valóság és fikció, a bűntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése
- A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.
- Kimerülés és újrafeltöltődés: a kísérleti irodalom és az olvasóközönség viszonya, a posztmodern változó meghatározásai

FOGALMAK
dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern

TÉMAKÖR: IV. A magyar irodalom a XX. században II.
JAVASOLT ÓRASZÁM: 51 óra

A, Életmű a XX. század magyar irodalmából II.
József Attila
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével
- József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása
- Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függnek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal

- A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai
- József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata
- József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival)
- Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása

FOGALMAK

tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers, dialogizáló versbeszéd

B, Portrék a XX. század magyar irodalmából II.

a*, Örkény István*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

b, Szabó Magda

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

c, Kányádi Sándor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (B - a,+b,+c,)

- A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg
- Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK:

groteszk, abszurd, egyperces, családregény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziság

C, Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.

a) Metszetek: egyéni utakon

Szabó Dezső, Krúdy Gyula és Weöres Sándor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra (1-2-2)

b, Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói

Szabó Lőrinc

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

Radnóti Miklós

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból

Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének" irodalmából

Nagy László

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

e, Metszet a tárgyias irodalomból

Pilinszky János

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

f.) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból

JAVASOLT ÓRASZÁM: Illyés Gyula 2 óra

FEJLESZÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (C- a,+b,+c,+d,+e,)

- A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban
- A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése
- Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg.
- Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében
- Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban
- Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban
- A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése.
- A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása
- Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján

FOGALMAK

életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke"; tárgyias irodalom

D, Színház- és drámatörténet

Örkény István

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

Szabó Magda

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése
- Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal

- Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban
- A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése
- A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése

FOGALMAK: totalitárius, történelmi dráma

TÉMAKÖR: V. A XX. századi történelem az irodalomban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

***a,* Trianon**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

b, Világháborúk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

c, Holokauszt

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

***d,* Kommunista diktatúra**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

***e,* 1956**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK (a,+b,+c,+d,+e,)

- A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése
- Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban
- Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése

TÉMAKÖR: VI. Kortárs magyar irodalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az oktató szabadon választhat a kortárs magyar irodalom műveiből.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK 9-12. ÉVFOLYAM

A pedagógia történetében nagyon sokféle tanulási és oktatási stratégia létezik. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga az oktató (McKenzie-jelentés, 2007.) Az oktató személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy az oktató egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

Az oktató tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. Gondolkodni és beszélni tanít (Babits, 1908.). Az oktató irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. Az oktató nevel

és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. Az oktató segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék: az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett oktatói szerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. Ez az összetett oktatói szerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. Az oktató a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, oktatóközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok, stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 3. szakaszának 1-2. évében (9-10. évfolyam) a javasolt tanulásszervezési módok: a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása, az önálló munkavégzés és tanulás kialakítása, a gamifikáció. Javasolt az összetett gondolkodás kialakításaz oktatói kalauzzal.

A képzés 3. szakaszának 3-4. évében az önálló, illetve a kooperatív csoportokban kialakított munkavégzés kiemelt jelentőségű az érettségi, illetve a továbbtanulás szempontjából. Ajánlott a hagyományos és digitális technikák bekapcsolása a tananyag-feldolgozásba, az összetett gondolkodási műveletek fejlesztése (absztrakció, elemzés, analógia alapján gondolkodási műveletek felismerése, új gondolkodási műveletek elsajátítása, kognitív struktúrák felismerése és megalkotása, stb.).

Tanulásszervezési módok

Javasolt a reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.).

Továbbra is javasolt: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában.

Az oktatóközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenségalapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasolt az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Esszéírás, gondolattérképek, fürtábrák készítése a műelemzések előkészítéseként, kreatív írás, konstruktív vita (disputa). Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási

gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (pl.: Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára). A digitális oktatási módszereknek ebben a képzési szakaszban kiemelt jelentősége van) pl.: digitális újság, magazinok, ppt-k, prezik, blogok készítése, meghívott előadók meghallgatása)
Munkaformák
A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.

3.2.1.2. Angol nyelv tananyag

9–13. évfolyam

Az angol nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak, és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

9–10. évfolyam

Ennek a nevelési-oktatási szakasznak a fő célja az, hogy a tanuló az előző szakaszokban megalapozott idegen nyelvi kommunikatív kompetenciáját továbbfejlessze. A nyelvi alapkészségek, valamint egyre hangsúlyosabban a társadalom és nyelvhasználat, a jel- és szabályrendszerek és az interkulturális kompetenciák együttes fejlesztése a feladat, és mindez továbbra is összhangban áll a Nat-ban megfogalmazott egyéb kulcskompetenciákkal és nevelési célokkal. Ebben a szakaszban is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a világ megismerésének igényét, az ismeretek, a tudás átadásának lehetőségét, a kreatív, felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint a digitális kompetenciák kialakítását.
Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló, tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Nemcsak egyre több és árnyaltabb, valós kommunikációs helyzetben tudja használni a nyelvórákon megszerzett tudását, hanem azt is egyre jobban érti, hogy a használható nyelvtudás a felnőtt élet, elsősorban a továbbtanulás, a szakmai boldogulás egyik alapvető kulcsa. Egyre inkább kész arra, hogy akár elvontabb témákban is alkalmazza nyelvi ismereteit, készségeit. Ezért a nyelvóráknak segíteniük kell a tanulót abban, hogy az elsajátított nyelvi eszközöket egyre inkább személyes érdeklődéséhez, terveihez, valamint boldogulásához igazodó, valós kommunikációs helyzetekben használhassa.
Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében a diák továbbra is sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvórákon. A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival, például projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon, és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve, hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon keresztül is. Érzékenységéből adódóan különösen fontos az irányító oktató támogató visszajelzése, a többféle értékelési forma, amelyek által segítséget és mintát kap önmaga és társai értékeléséhez, megtanulja saját, és mások hibáit felismerni, és azokat helyükön kezelni. Így válik egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is.

Az egyéni érdeklődés figyelembevétele meghatározó, ezért a nyelvórákba be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvórákon kívül is szívesen foglalkozik. A 9-10. évfolyamon új témakörként megjelenik a tudomány és technika, a kommunikáció, az utazás és turizmus, és a már ismert témakörök is bővülnek, összetettebbé válnak. Kettéválik a személyes és a környezeti tématartomány, a személyes tématartomány kiegészül a tágabb emberi kapcsolatok, az életmód, valamint az ember és társadalom témakörökkel, a környezeti pedig a környezetvédelemmel. Míg az osztálytermi témakör, valamint a személyes és a környezeti vonatkozások súlya csökken, addig hangsúlyosabbá válnak a kereszttantervi, a kibővített közéleti, aktuális, célnyelvi és nyelvtanulási tématartományok. A hozzájuk rendelt óraszámok továbbra is ajánlások, inkább a tématartományok feldolgozásának javasolt mélységét jelölik.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló újabb szövegtípusokkal – nyelvi szintjének és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi olvasmányokkal ismerkedik meg. A gondosan kiválasztott, autentikus szövegek feldolgozása során tovább fejlődik a szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége. A célnyelvi ismeretszerzés és tudásmegosztás az általános iskolához képest hangsúlyosabbá válik.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti B1 nyelvi szintet.

Az egyes témakörökön kívül a kerettantervben megtalálhatók az adott szakasz végére elsajátítandó nyelvi funkciók, valamint nyelvi elemek és struktúrák, célnyelvi példákkal. A 9-10. évfolyamokra vonatkozó listákban nem jelennek meg az általános iskolában elsajátított elemek, de ezek további gyakorlása, tudatosítása elengedhetetlen a KER szerinti B1 szint eléréséhez.

Nyelvi funkciók az angol, mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- bemutatás (Let me introduce myself. This is Jack, an old friend of mine. Let me introduce Mr Smith to you.)
- telefonálás (XY speaking. Can I speak to XY? I'll call you later. Thanks for calling.)
- elismerés kifejezése (Welldone. It's a good idea. I'm proud of you.)
- ismétléskérés kifejezése nem értés esetén (Sorry, what did you say?)
- nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése (Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean?)
- aggódás, félelem kifejezése (I'm worried about it, I fear…, I'm afraid that…)
- üdvözletküldés (Give my best regards to…)
- megszólítás, elbúcsúzás hivatalos levélben (Dear Sir/Madam, Dear Mr. Smith, I look forward to hearing from you. Yours faithfully/sincerely,)
- beszédszándék jelzése beszélgetés közben (I've just got an idea. I'll tell you what. Why don't we…?)
- elemek összekapcsolása szóban (First..., then, after that…finally)
- kiemelés, hangsúlyozás (It's cats that are very active at night. The biggest problem is that the weather is horrible.)
- mondandó összefoglalása (All in all… To sum up… In short...)
- beszélgetés lezárása (Right. OK. It was nice talking to you.)
- együttérzés kifejezése (I'm so sorry to hear that. Oh, no! What a shame!)
- szemrehányás kifejezése (It's your fault. You shouldn't have said that.)

- segítségkérés és arra reagálás (Will you help me? Sure, no problem. Can you do the washing-up instead of me? Not now, I am afraid, I'm busy.)
- segítség felajánlása és elfogadása (Shall I bring you something from the shop? Yes, please. I'll help you with your homework. Thanks, that sounds great.)
- tanács kérése és adása (What shall I do? I think you should take a rest. Should I see a doctor? You'd better …, That's a good idea. ..., I think you should/ought to do this.)
- reklamálás (This soup is cold. The driver was rude. I'd like to make a complaint.)
- engedélykérés és arra reagálás (May I use your phone? Sure, go ahead. Do you mind if I open the window? Please, don't, I'm cold.)
- feltételezés, kétely kifejezése (I don't think he did it. He might be right. I wonder where he is.)
- ok-okozat kifejezése (Why is that? Because…, How come he didn't take part? He's ill, that's why.)
- magyarázat kifejezése (What is it good for? It's used for cooking., How does it work? It works with a battery.)
- emlékezés, nem emlékezés kifejezése (I remember seeing her at the party last year. I can 't remember locking the door.)
- elkeseredés kifejezése (I am disappointed/ devastated.)
- érdeklődés, érdektelenség kifejezése (I am interested in... I don't care.)
- bosszúság kifejezése (Oh, no! I am fed up with it.)

Nyelvi elemek, struktúrák az angol, mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige; Present Simple; Present Continuous; Present Perfect Simple (Have you done your room? I haven't finished it yet.) Present Perfect Continuous (I've been learning English for 3 years. Have you been waiting for a long time?);
- cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (Past Tense); Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?); Past Continuous (I was listening to her. Were they crying?) Past Perfect (I had seen her before.);
- cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.); Future Simple (When will you be sixteen? I'll help you.) Future Continuous (This time tomorrow I will be skiing in Austria.)
- modalitás: 'can', 'must' segédige (I can/can't swim.); 'could', 'may' (Can/could/may I join you?) 'should/shouldn't' (You should ask her.); 'mustn't' (You mustn't smoke here.); 'can', 'could', 'be able to' (I could swim when I was 5. I was able to pass the exam.); 'must', 'may', 'might', 'can't' (Clara must be at school, she can't be on holiday. She might like you); 'should have /might have' (She should have done it sooner. He might have passed the exam.)
- múltbeli szokások kifejezése: 'used to' / 'would' (I used to cry a lot when I was a child. My mum would always tell us stories.)
- feltételesség kifejezése (We'll stay at home if it rains. We would buy it if we had money.)

- függő beszéd kifejezése jelenidőben (He says he is tired. I don't know where he lives. Tell him to stop it.)
- függő beszéd múlt idejű igével (He said he was tired. She told me not to leave.)
- szenvedő szerkezet: (The school was renovated during the summer. My car will be repaired tomorrow.)
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám; számok, sorszámok; megszámlálható főnevek; megszámlálhatatlan főnevek; 'all', 'both', 'none', 'neither', 'every', 'each', 'enough', 'too', 'quite' (It isn't good enough. The cake tastes quite good.)
- minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.); rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse); hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (more intelligent, She is the most intelligent of all.); leírás (What's it like? What colour is it? What does it look/sound/taste/feel like?)
- térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók, képleírás kifejezései (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, outside, inside, indoors, outdoors, upstairs, downstairs, abroad)
- időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day); időpontok/dátumok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.); 'already', 'yet', 'just' (I have already read it. He has not finished it, yet. She has just entered the room.); időtartam: How long? (How long were you in Spain? For one month.); időpont meghatározása (soon, afterwards, later, next, then, the day before yesterday, the day after tomorrow, the other day, during the winter)
- logikai viszonyok: célhatározás kifejezése (He went to Rome to study Italian)
- szövegösszetartó eszközök: mutató névmások (this, that, these, those); kötőszavak (and, or, but, because), személyes névmások; 'some/any'; határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody); további kötőszavak (e.g. however)
- birtoklás kifejezése múlt időben (I didn't have many friends at school.); jövő időben (At the age of 25 I will have a car.); genitive 's' (Joe's brother…, Whose…?)
- visszakérdezés: (She's ill, isn't she? She hasn't met you before, has she?).

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:
az adott tématartományban megért összetettebb célnyelvi szöveget;
az adott tématartományban létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;
az adott tématartományban életkorának megfelelő interakciót folytat.

A 9–10. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszáma: 288 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Personal topics: family relations, lifestyle, people and society	40+8
Environment and nature	20+8
School and education	10+8
Holidays, travelling, tourism	10+8
Public matters, entertainment	20+8
English and language learning	20+7

Intercultural topics	10+7
Cross-curricular topics and activities	15+7
Current topics	19+7
Science and technology, Communication	10+8
Gaining and sharing knowledge	30+8
Összes óraszám:	288

Témakör: Personal topics: family relations, lifestyle, people and society
Javasolt óraszám: 40 óra+8 óra

— **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló vagy elképzelt eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő rövid jellemzésével;
leír összetettebb cselekvéssort, történetet, személyes élményeket, elvontabb témákban;
érthetően tud folyamatosan beszélni, kisebb szünetek beiktatásával;
megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
megérti és értelmezi az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
a társalgást fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt, akár ismeretlen beszélgetőtárs esetében is;
előkészület nélkül részt tud venni személyes jellegű, vagy érdeklődési körének megfelelő ismert témáról folytatott társalgásban;
a tématartományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
a tanult nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
szóban és írásban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
a társalgásba aktívan, kezdeményezően és egyre magabiztosabban bekapcsolódik az érdeklődési körébe tartozó témák esetén a személyes tématartományon belül;
a mindennapi élet különböző területein, a kommunikációs helyzetek széles körében tesz fel releváns kérdéseket információszerzés céljából, és válaszol megfelelő módon a hozzá intézett célnyelvi kérdésekre;
véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, friends, famous people

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, places to spend freetime
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, clothes and accessories
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, freetime activities, healthy eating, keeping fit, going to the doctor's, doing chores
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, social relations, clothes and fashion, relationships, common illnesses, traditional treatments, positive-negative characteristics
Személyes élethez tartozó információk átadása
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
Interakció a személyes tématartományban.

Javasolt tevékenységek

- Projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval
  - Közeli és távoli rokonok
  - kedvenc rokonaim - miért?
  - névadási szokások a családon belül
  - érdekes családi történetek a múltból
  - Jövőképem (plakát, prezentáció)
  - példaképem, ill.egy híres ember élete
- internetes kutató munka és csoportos projekt – családok az angol nyelvű országokban
  - különbségek, hasonlóságok
  - 'close/nuclear families', 'one parent families', 'extended families', 'adopted children'
  - szerepek a családon belül
  - a fiatal és az idős családtagok helyzete a különböző országokban
  - a felnőtté válás hivatalos ideje a különböző országokban – miért más-más?
- Vitafórum
  - pl. tinédzserek helyzete a családban: (What is it that teenagers find most irritating in middle aged people? What is it that middle aged people find most irritating in teenagers?)
- Szerepjáték:
  - pl. az orvosnál, a fodrásznál, a postán, , telefonos beszélgetések különböző szakemberekkel
- prezentáció készítése:
  - Családi ünnepek az angol és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek
- Közvélemény kutatás:
  - hobbik, érdeklődési körök

Témakör: Environment and nature
Javasolt óraszám: 20 óra+8 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématartományhoz tartozó és az érettségi témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, weather and climate, seasons
A környezeti és természeti tématartományhoz tartozó információk átadása
Interakció a környezettel és természettel kapcsolatos tématartományban.

Javasolt tevékenységek

- Internetes kutatás:
  - veszélyeztetett állatok
  - eltűnő növények
  - nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon
  - a tengerek szennyezése -műanyag-szigetek a tengerben
- Kiselőadás/prezentáció készítése:
  - veszélyben a földünk
  - a klímaváltozás jelenlegi és lehetséges hatásai
  - a nemzeti parkok és állatkertekfeladatai
  - Mennyire egészséges lakóhelyem környezete?
- Vitafórum:
  - hasznosak-e az állatkertek?

- jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?

— Egy angol nyelvű természetfilm megtekintése

Témakör: School and education
Javasolt óraszám: 10 óra+8 óra

— **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
értelmezi a szintjének megfelelő célnyelvi, komplexebb oktatói magyarázatokat a nyelvórákon;
a tématartományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
részt vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart akár önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
alkalmazza a hangzó szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
alkalmazza az írott szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
visszaad tankönyvi vagy más tanult szöveget, elbeszélést, nagyrészt folyamatosan és érthető történetmeséléssel, a cselekményt logikusan összefűzve;
váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre jellemzően célnyelvi eszközökkel is reagál tanórai szituációkban.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: educational institutions, parts of school buildings
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying in and outside school
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning/use of language
A témakörre jellemző ismeretek, összehasonlítások célnyelven: Educational systems in Hungary and in the UK
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school subjects, knowledge, language learning targets, different ways of learning
Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

Javasolt tevékenységek

- **Egyéni kutatás és képes beszámoló:**
  - **régi és új iskolám összehasonlítása - történetük, híres oktatóaik**
  - **a magyarországi és az angliai középiskola összehasonlítása**
- **Csoportmunka / projekt:**
  - **egy osztályprogram megtervezése**
  - **'Az ideális iskola' jellemzői**
  - **kisfilm készítése: „Our School"**
- **Internetes kutatómunka: - képes beszámolók**
  - **érdekes iskolák a célnyelvi országokban és hazánkban**
- **Vitafórum:**
  - **Hasznos-e az iskolai egyenruha?**
  - **Jó dolog-e a bentlakásos iskola?**
  - **Milyen a jó oktató?**
- **Íráskészség fejlesztése:**
  - **beszámoló írása egy iskolai eseményről az iskolai újság részére**
  - **panaszkodó email írásai angliai barátomnak a sok házifeladatról**

Témakör: Holidays, travelling, tourism

Javasolt óraszám: 10 óra+8 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;

megérti és értelmezi az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;

egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématartományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides

A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests both in Hungary and around the world

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, tickets, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning a trip, sightseeing, city tour
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, cultural differences, effects of tourism on people and economy
Az utazás és turizmus tématartományhoz tartozó egyszerű információk átadása
Interakció az utazás és turizmus tématartományban.

javasolt tevékenységek

- **Projektmunka egyénileg, párban vagy csoportban:**
  - **híres helyek, épületek bemutatása a célnyelvi országokban**
  - **híres helyek, épületek bemutatása Magyarországon**
  - **Lakóhelyünk turisztikai nevezetességeinek bemutatása célnyelven**
  - **'Álomnyaralásom' részletes megtervezése**
  - **felkészülés egy külföldi utazásra – Checklist készítése**
- **Internetes kutatás**
  - **Érdekes, szokatlan szállások**
  - **Különleges utazási lehetőségek, járművek a nagyvilágban**
- **Játék: Találd ki, melyik nevezetességről beszélek!**
- **Felmérés készítése az osztályban:**
  - **Ki melyik országot szeretné megismerni? - Melyik a legnépszerűbb célpont?**
  - **Ki hol szeretne nyaralni? (Balaton? hegyvidék? stb.)**
- **Vitafórum**
  - **egyéni vagy társasutazás?**
  - **üdülés vagy aktív nyaralás?**
- **Szituációs játék**
  - **szállásfoglalás/bejelentkezés/ügyintézés,**
  - **'Én vagyok az idegenvezető – az osztály a túristacsoport'**
- **Panaszlevél vagy/és kritika írása: egy hotelről, szórakozóhelyről**

Témakör: Public matters, entertainment
Javasolt óraszám: 20 óra+8 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
írásban röviden indokolja érzéseit, gondolatait, véleményét már elvontabb témákban;
összefoglalja ismert témában nyomtatott vagy digitális alapú ifjúsági tartalmak lényegét röviden és érthetően;
megérti és értelmezi az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír;
nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: relevant members of the public sector and civil service, tourists
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: services, giving directions, giving information, presenting sights
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, sports, books, apps, media, computer games
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű, akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk átadása, cseréje
Interakció a közéleti tématartományban.

Javasolt tevékenységek

- **Kutatómunka**
  - **külföldi kulturális események megismerése, bemutatása**
  - **hazai fesztiválok bemutatása, értékelése**
  - **kiállítások, érdekes múzeumok**
- **Projekt munka**
  - **Mi szórakoztatta nagyszüleinket/szüleinket?**
  - **Mi szórakoztat minket?**
- **Vitakészség fejlesztése**
  - **vidéki-városi élet előnyei és hátrányai**
  - **'mozik' – kellenek még?**
  - **az olvasás szerepe a 21. században**

- **Klasszikus zene = a régmúlt pop zenéje?**

— **Íráskészség fejlesztése:**
- **brossúrák, adalapok kitöltése**
- **film/könyv ajánló brossúra készítése**
- **plakátok, szórólapok hirdetések készítése**

— **egy angol nyelvű – korosztályi érdeklődésnek megfelelő - film megtekintése, megbeszélése**

— **egy rövid angol novella órai feldolgozása**

Témakör: English and language learning
Javasolt óraszám: 20 óra+7 óra

— **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
beazonosít nyelvtanulási célokat és ismeri az ezekhez tartozó nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
nyelvtanulási céljai érdekében tudatosabban foglalkozik a célnyelvvel;
céljai eléréséhez társaival párban és csoportban is együttműködik;
céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;
egyre tudatosabban használja az ön-, oktatói, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
körülírással közvetíti a jelentéstartalmat, ha a megfelelő szót nem ismeri;
ismert témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;
félreértéshez vezető hibáit kijavítja, ha beszédpartnere jelzi a problémát;
a kommunikáció megszakadása esetén más stratégiát alkalmazva újrakezdi a mondandóját;
a társalgás vagy eszmecsere menetének fenntartásához alkalmazza a rendelkezésére álló nyelvi és stratégiai eszközöket;
nem értés esetén tudja tisztázni a tartalmat;
a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével céljainak megfelelő érzéseket és beszédszándékokat fejez ki;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
hibáiból levont következtetéseire többnyire épít nyelvtudása fejlesztése érdekében;
megfogalmaz hosszú távú nyelvtanulási célokat saját maga számára;
társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédkészségének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;

használ kiemelést, hangsúlyozást, helyesbítést;
összekapcsolja a mondatokat megfelelő kötőszavakkal, így követhető leírást ad vagy nem kronológiai sorrendben lévő eseményeket is elbeszél;
a szövegek létrehozásához nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó írott – akár egyszerűbb irodalmi – szöveg tartalmát;
a szövegkörnyezet alapján kikövetkezteti a szövegben előforduló ismeretlen szavak jelentését;
egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
kikövetkezteti a szövegben megjelenő elvontabb nyelvi elemek jelentését az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó témákban;
nyelvi haladását fel tudja mérni;
hibáit az esetek többségében is tudja javítani.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, autonomous learning
A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása.

Javasolt tevékenységek

- **Gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére**
- **nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játszása az órán**
- **internetes kutatás és beszámoló**
  - **új szavak jelentéséről, eredetéről, szinonímáiról**
  - **a magyar és az angol nyelv eredetéről, a különböző nyelvcsaládokról**
  - **a dialektusokról**
  - **kedvenc pop dalom érdekes szófordulatai**
- **Olvasásértés fejlesztése: ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése**
- **'Osztálykönyvtár'**
  - **évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása**
- Íráskészség fejesztése
  - cikkek egy havonta megjelenő angol nyelvű osztály 'hirlaphoz' (pl.' Teenage Herald') felhasználva az aktuáli témákhoz végzett kutatómunkákat
  - angol nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal angolul

Témakör: Intercultural topics

Javasolt óraszám: 10 óra+7 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
ismeri és keresi a főbb hasonlóságokat és különbségeket saját anyanyelvi és a célnyelvi közösség szokásai, értékei, attitűdjei és meggyőződései között;
felismeri a legfőbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között**;**
tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions in the different countries
Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions
A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása
Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról.

Javasolt tevékenységek

- **Projektmunka:**
  - **a hagyományok ápolása Magyarországon és Angliában**
  - **a falvak szerepe manapság a két országban**
  - **miért halt ki a népviselet Angliában és miért maradt meg Magyarországon?**
  - **Mik a legfőbb sportágak a két országban és miért?**
- **Internetes kutatómunka**
  - **a labdajátékok eredete és elterjedése/változatai**
  - **Hollywood története és magyar vonatkozásai**
- **Prezentáció**
  - **karácsony ünneplése a világ országaiban**
  - **a magyar történelem egy kiemelkedő eseménye**
- **Játék:**
  - **Leírás készítése/receptek – magyar vagy angol specialitás?**
  - **kviz különböző országok étkezési szokásairól**
- **kritika írása egy étteremről, kulturális programról az iskolai/osztály újságba**
- **Vitafórum**
  - **mi okozhat kulturális meglepetéseket a célnyelvi országokban?**

Témakör: Cross-curricular topics and activities
Javasolt óraszám: 15 óra+7 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;

használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

Javasolt tevékenységek

- **Projekt munka (egyéni)**
  - **szókincsgyűjtés a kedvenc tantárgyam bemutatásához**
  - **egy magyar tudós/író/költő/történelmi hős életének ismertetése**
  - **(Papíralapú vagy online) poszter vagy kiselőadás készítése bármely más tudásterület témaköreiről**
- **Vitafórum**
  - **melyik tantárgyat hogyan hasznosíthatjuk a felnőtt életben?**
  - **kell-e a mindennapos testnevelés?**
  - **fontos-e a zene és a tánc?**
  - **kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának?**
  - **fontos-e az irodalmi művek lefordítása, filmek szinkronizálása?**
- **Játék**
  - **szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a leghosszabb lista?**
  - **történelmi események modellezése szerepjátékkal**

Témakör: Current topics
Javasolt óraszám: 19 óra+7 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
megérti a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hírek, események lényegét.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

Javasolt tevékenységek

- **videók megtekintése**
  - **hírműsorok**
  - **aktuális eseményekről szóló tudósítások**
  - **riportok**
- **Szerepjáték**
  - **'néma' videókhoz szövegkészítés és eljátszás**

- **TV interjú készítése egy híres emberrel (pl. sportolóval)**

— **Internetes kutatómunka**
- **egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról**
- **szókincsfejlesztés a média világához**

— **Nyelvi/stilisztikai tudatosítás = az újságnyelv**
- **a szalagcímek nyelvezete**
- **az újságcikkek stilusa szerkezete**
- **különbség egy hír írott és szóbeli megjelenésében**

Témakör: Science and technology, Communication
Javasolt óraszám: 10 óra+8 óra

— **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématartományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
megérti és értelmezi a lényeget az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people household gadgets, mobile phones, computers, internet
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, social networks
Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématartományban
Egyszerű interakció a tudomány és technika tématartományban.

Javasolt tevékenységek

— Projektmunka (csoportban): Milyen technikai újítások fogják segíteni a jövőben…
- a közlekedést
- a házimunkát
- az oktatást?
- a kommunikációt?

- A világ internet nélkül?

— Internetes kutatómunka és prezentáció
  - a világ legfontosabb találmányai
  - a kommunkáció fejlődése az utóbbi 20 évben
  - a tudományos élet „fáklyavivői” a történelem folyamán
  - „Én és a telefonom”

— Vitafórum
  - az internet jövője
  - mire jó a virtuális valóság?
  - haladás-e minden változás?
  - a közösségi média előnyei és hátrányai

Témakör: Gaining and sharing knowledge
Javasolt óraszám: 30 óra+8 óra

— **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
szóban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít nyelvi szintjének megfelelő, rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű információ megszerzése
Információ megosztása angol nyelven.

Javasolt tevékenységek

Projektmunka (egyéni vagy csoportos)
- Prezentáció/hangfelvétel/videófelvétel késztése különböző témákban, és ezek bemutatása az osztálynak
- Kedvenc témák feldolgozása posztereken – majd ezek kiállítása az osztályban
- Angol nyelvű filmek, programok ismertetése az angolos faliújságon írásban
- Projektmunka osztályszinten: magazin készítése a tanulók írásaiból (történetek, versek, kutatási eredmények, beszámolók stb.)

11–13. évfolyam

A 11. évfolyamra a tanuló már B1 nyelvtudással érkezik, és célja - nyelvtudása további fejlesztése mellett -, hogy legalább a középszintű, de felsőoktatási felvételi esetén az emelt szintű érettségi követelményeit sikeresen teljesítse. Középiskolai tanulmányai végére már

elegendő tudással és tapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy nyelvtudását hatékonyan fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerzésre és -cserére, valamint valós kommunikációra és kapcsolatépítésre.
A szakasz végére célként kitűzött, KER szerinti B2 szint az önálló nyelvhasználat magasabb fokát jelenti. A tanuló tudja és érti, hogy ezt a célt akkor tudja elérni, ha a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeit a lehető legjobban kihasználja: olvas, filmet néz, illetve digitális csatornákon keresztül használja a nyelvet lehetőleg minden nap. A személyes tartomány a nyelvtanuló számára kibővül oly módon, hogy már a közéleti, az oktatási és akár a szakmai tartományok vonatkozásában is tényleges nyelvhasználóként tud működni, és nyelvtudását egyéni céljainak megfelelően tudja alkalmazni. Egyre kevésbé akadályozzák a fizikai korlátok (például a környezeti zajok, vagy a kiejtés milyensége), a társadalmi/társasági tényezők (például beszédpartnereinek száma vagy egymáshoz viszonyított státusza), a 'mentális kontextus' (például a motiváció, a lelkiállapot), vagy egyéb paraméterek (például a felkészülés lehetősége, vagy egy vizsgaszituáció), és egyre sokszínűbb nyelvi tevékenységekben vesz részt, a nyelvi stratégiák széles körének aktív és tudatos beépítésével. Általános beszédprodukcióját ekkor már változatos, az érdeklődési körén túlmutató témákban is részletes, példákkal kiegészített és jól felépített szöveg jellemzi, szükség esetén megfelelő érveléssel alátámasztva. Képes az előre elgondoltaktól eltérni, mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatósághoz igazítani. Írásprodukciója is összetettebbé válik, élményeiről és különböző eseményekről részletes és világos leírást képes adni. Megtervezi és az adott szituációhoz illeszti az alkalmazott nyelvi eszközöket, hiányosságait egyre hatékonyabban kompenzálja, és javítja hibáit. Írás-, illetve beszédprodukciójában érzelmeit, személyes véleményét megjeleníti, számára ismerős helyzetekben helytállóan folytat célnyelvi információátadást és -cserét. Szóbeli beszélgetést hatékonyan és megfelelő eszközökkel kezdeményez, azt fenntartja és lezárja, a megértést biztosítja céljainak megfelelően. Egészében világosan ki tudja fejezni magát mind írásban, mind beszédben anélkül, hogy komoly korlátokba ütközne.
A tanult nyelvi elemek segítségével ismeretlen témákat és szituációkat is felismer mind élőbeszédben, mind pedig hangzóanyagokban, és ez igaz az anyanyelvi beszélők által folytatott köznyelvi társalgásra is. A konkrét bejelentések mellett képes az elvontabb témájú üzenetek megértésére is, ideértve a beszélők attitűdjét, nézeteit is. Olvasásában nagy önállóságot tanúsít, a szövegeknek megfelelően alkalmazza olvasási stílusát és sebességét. Hosszabb, összetettebb szövegekben megleli a részleteket is. Megért standard dialektusban, szokványos tempóban folyó célnyelvi műsorokat, filmeket a média különböző csatornáin, és ehhez változatos stratégiákat tudatosan alkalmaz.
Interakcióiban jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt. A különböző közegekben olvasott és hallott szövegeket képes összegezni, azt továbbadni. Szókincsében változatos, a hiányosságokat körülírással megoldja. Nyelvhelyességében még előfordulnak hibák, de a megértést ezek már kevéssé gátolják. Szövegalkotásában többnyire koherens, a kohéziós eszközök széles körét tudja használni. Kiejtésében, hanglejtésében közelít a természeteshez, helyesírásában már többnyire pontos.
A szakasz végére szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson. Interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé

válik. Megszerzett nyelvtudásával részt tud venni célnyelvű oktatási és szabadidős tevékenységekben, és ez egyre inkább igaz a választott pályájának, érdeklődésének megfelelő tartalmakra is. A nyelvtanulás során elsajátított tanulási stratégiákat és készségeket már más tantárgyak elsajátításában is alkalmazza, és nyelvtudását kereszttantervi témákban is fejleszti.
Ebben a szakaszban a témakörök óraszámai kifejezik a nyelvtudás fejlődésének és az életkor változásának következtében áthelyeződő hangsúlyokat. A középiskola elején a személyes tématartomány még kiemelkedő szerepet játszik. Ezt itt felváltja egy egyenletesebb eloszlás, azaz nagyobb jelentőséget kapnak további témakörök, mint például az országismeret és az interkulturális ismeretek vagy egyes kereszttantervi tartalmak idegen nyelven. A tanuló életkora és elvontabb gondolkodása lehetővé teszi, hogy megjelenjenek új témakörök is, melyeket az érettségi vizsgára történő felkészülés tesz szükségessé. Ilyen témák az ember és társadalom, a különböző és egyre szaporodó függőségek veszélyei vagy a gazdasági és pénzügyi ismeretek. A pályaválasztás előtt álló 11-13. évfolyamos diákok számára szintén elengedhetetlen a munka világával való ismerkedés a célnyelven, mely a nyelvi fejlődés mellett kiváló lehetőséget nyújt az erről történő beszélgetésre, gondolkodásra, valamint a munkavállalói kompetencia megalapozására. Ezeken az évfolyamokon az osztálytermi és iskolai témakört a vizsgafelkészülés váltja fel, mert a tanulónak tanórai keretek között kell megismerkednie az angol nyelvi érettségi feladataival, követelményeivel, valamint a sikeres teljesítéshez szükséges stratégiákkal. Rálátást kell kapnia az értékelés szempontjaira, és gyakorlatot kell szereznie a feladatsorok megoldásában. Mindezek elérése érdekében a középiskola utolsó két évében a legnagyobb jelentőség a célnyelvi és nyelvtanulással kapcsolatos témakörnek jut.
Ebben a szakaszban is fontos szerepet kap az önálló nyelvtanulás fejlesztése, mert a középiskolai évek végére a tanulónak képessé kell válnia nyelvtudása önálló fenntartására és továbbfejlesztésére, valamint arra, hogy nyelvtudását személyes és szakmai életében való használatra adaptálni tudja.
A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott B2 nyelvi szintet, és fel tud készülni az emelt szintű nyelvi érettségi vizsga sikeres teljesítésére, amely elősegíti számára a felsőoktatásba való bejutást.
A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott két évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra célnyelvi példákkal. A 11-13. évfolyamokra vonatkozó listákban megjelenhetnek korábbi elemek összetettebb nyelvi példákkal és újonnan belépő funkciók és struktúrák is.
Nyelvi funkciók az angol, mint első idegen nyelvre a 11-13. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- álláspont, vélemény kifejezése (In my view …, As I see it …, Personally, I think …)
- érvek felvezetése (I find it extremely important …, When we consider…, Considering …, We should keep it in mind that …, I suppose we all agree that …)
- egyetértés mások érveivel (I completely agree. I couldn't agree more. That's exactly what I think, You've persuaded me.)
- kétely, bizonytalanság kifejezése (I'm not entirely sure, Yes, maybe, but…, I see what you mean, but … I agree to some extent, but…)

- ― mások érveivel való egyet nem értés (I am afraid I disagree/can't agree with you. I don'see why/how …, Actually, … Surely you don't think that … I partly agree. I agree up to a point. I completely disagree. You must be joking.)
- ― konklúzió levonása (The point I'm trying to make is …, All in all it shows …)
- ― statisztikai adatok elemzése grafikon, diagramm segítségével (Judging from the examples …, The diagram proves that …)
- ― reklamáció, panasz kifejezése (I'd like to make a complaint about …, I'd like to return this …, It doesn't fit. It's not my size. It won't work properly. Can I have a refund?)
- ― bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I apologise. I feel/am sorry for …)
- ― érzések kifejezése (I'm satisfied. I'm frightened. I'm embarrassed.)
- ― szükségesség kifejezése (It is necessary/unnecessary to …)
- ― dicséret, kritika kifejezése (Congratulations! I congratulate you on doing it.)
- ― javaslat és arra reagálás (I was wondering if you'd like to ... I recommend…. Yes, that would be excellent. That's a good idea, but…)
- ― információkérés (Could you please tell me when the next train leaves? You wouldn't know the time, would you?)
- ― egymást követő események leírása (Firstly, secondly, thirdly, later on, in the end, eventually)
- ― beszédszándék jelzése beszélgetés közben (Can I interrupt you for a second? May I say something?)
- ― segítségkérés és arra reagálás (Could you do me a favour? Could you give/lend me a hand? Sure. No problem.)

Nyelvi elemek és struktúrák az angol, mint első idegen nyelvre a 11-13. évfolyamon (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- ― cselekvés, történés kifejezése jövő időben: future continuous, future perfect (I'll be cooking then. I'll have finished cooking by then.)
- ― jövőidejűség kifejezése a múltban: 'was/were going to', 'was/were about to', 'was/were to have' (I was going to help her. I was about to leave.)
- ― cselekvés, történés kifejezése múlt időben: past perfect continuous (I had been learning English for two years before I passed my exam.)
- ― feltételes mód kifejezése: third conditional, 'I wish', 'if only' (I would have done it if I had had the time. I wish you were here. If only he could have helped me.)
- ― függő beszéd: statements, questions, requests, offers, orders, reporting verbs (She threatened to leave me there. She asked me if she should leave. She asked me to take her home. She offered to take me home. She told me to take him home.)
- ― vonatkozó névmások / mellékmondatok: relative pronouns and clauses (She's a girl who can sing really well. I won't eat the banana which was on the floor.)
- ― közvetett kérdések: indirect questions (Could you tell me what the time is, please?)
- ― műveltetés kifejezése: causative (I have my hair cut every month.)
- ― igei vonzatok (gerunds and infinitives)
- ― szövegkohéziós elemek (in addition, furthermore, in fact, so as, since, although, even though, however…)
- ― inverzió: inversion (Not only did they listen to me, they also followed my orders. Never have I seen such a beautiful landscape.)

- képzők: negative prefixes (uneducated, impolite), adjective suffixes (dangerous, professional, hopeful) noun suffixes (teacher, bakery, difference)
- visszaható névmások: reflexive pronouns (myself, yourself, herself…)

Az egyes témakörök tanulása eredményeként a tanuló:
- az adott tématartományban megért összetett, elvontabb, akár anyanyelvűek kommunikációjából születő célnyelvi szöveget;
- létrehoz összetett, akár elvontabb, a közvetlen vonatkozásokon túlmenő tartalmú célnyelvi szöveget;
- életkorának megfelelő, a természeteshez közelítő interakciót folytat.

A 11–13. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszáma: 340 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Personal topics: family relations, lifestyle	20+3 óra
Environment and nature	15+3 óra
Holidays, travelling, tourism	15+3 óra
Public matters, entertainment	15+3 óra
English and language learning	20+3 óra
Intercultural topics	20+3 óra
Cross-curricular topics and activities	20+3 óra
Current topics	20+3 óra
Science and technology, Communication	15+3 óra
People and society	15+16 óra
Financial matters	13+16 óra
Carreer and employment	15+15 óra
Gaining and sharing knowledge	20+3 óra
Final exam preparation	25+15 óra
Összes óraszám:	340

Témakör: Personal topics: family relations, lifestyle
Javasolt óraszám: 20 óra+3 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
megérti és értelmezi az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
értelmezi az összefüggéseket;

megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes tématartományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatósághoz igazítja;
beszéd- és íráspro dukcióját tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes tématartományban és az idetartozó érettségi témákban.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: acquaintances, family relations, different generations within the family, love and marriage, friends, famous people, role models, healthcare personnel
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: immediate and wider environment, workplace, healthcare facilities, places to spend freetime
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances, basic objects used for treating illnesses and keeping fit, clothes and accessories
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, school and family celebrations, sports, sport events, illnesses
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: daily routine, habits, healthy eating, eating in different places (home, canteeen, restaurants) keeping fit, going to the doctor’s, household duties, doing chores, doing the garden and taking care of everyday responsibilites
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: extended family, welfare, social relations, clothes and fashion, life stages, relationships, future plans, common illnesses/injuries, healthcare (traditional treatments, home remedies), positive and negative characteristics, personal success and failure, future plans
Személyes élethez tartozó összetettebb akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes tématartományban.

javasolt tevékenységek

- Internetes kutatás:
  - A családok szerepe a különböző társadalmakban (dinasztiák, klánok stb…)
  - Milyenek voltak a családok Magyarországon 100 évvel ezelőtt?
  - A nők szerepének változásai az évszázadok folyamán
  - Az orvoslás lehetőségei a régmúltban és ma
- Szerepjáték:
  - orvosi ellátás igénybevétele
  - ajándékba kapott ruhanemű/könyv/telefon visszacserélése
- Önálló szövegalkotás
  - életem 15 év múlva
  - híres személyiségek, mint példaképek
- Vitafórum
  - az egyes családtagok családban betöltött szerepe és feladatai
  - 'A házasságok az égben köttetnek'
  - **Vannak-e még családi példaképek?**

Témakör: Environment and nature

Javasolt óraszám: 15 óra+3 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató környezeti eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;

a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;

megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;

megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;

társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a környezeti tématartományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;

szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatósághoz igazítja;

beszéd- és írásprodukcióját tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;

környezeti témákban a kommunikációs helyzetek széles körében hatékonyan ad át és cserél információt;

érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megfelelő nyelvi eszközökkel alkot szöveget szóban és írásban;
szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a környezeti tématartományban és az idetartozó érettségi témákban;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
értelmezi az elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants, environmental protection personnel
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature, home, city/town/village/countryside, geographical places, continents, space, the Earth
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural disasters, nature protection campaigns
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nature protection, animal protection, keeping pets, saving natural resources, volunteering
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: natural phenomena, maintaining the environment, sustainability, weather and climate, seasons, recycling and reusing
Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti tématartományban.

javasolt tevékenységek

- Kiselőadás angol nyelven IKT eszközök segítségével
    - Természeti kincsek Magyarországon

- Mindennapi természetvédelem

— Csoportos projektmunka
  - A hulladékújrahasznosítás lehetőségei

— Kutatómunka az interneten
  - alternatív energiaforrások
  - globális felmelegedés
  - a föld belső szerkezete, lemez eltolódások, vulkánok, cunamik

Témakör: Holidays, travelling, tourism
Javasolt óraszám: 15 óra+3 óra

— **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a nyaralás, utazás, turizmus tématartományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
véleményét szóban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tourists, tour guides, public service personnel
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: types of accommodation, destinations, sights, places of interests, public service offices
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: monuments, exhibits, travel documents, means of transport, objects used while travelling, forms, brochures
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays in Hungary and abroad, festivals
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: preparing, planning, organizing a trip, sightseeing, guided tours
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: self-organized and package holidays, currencies, cultural differences, effect of tourism on people and economy, new areas in tourism: wellness, language learning
A nyaralás, utazás, turizmus tématartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus tématartományban.

javasolt tevékenységek

- Szerepjáték
  - telefonos érdeklődés és szállásfoglalás a nyaralásra
- Önálló projektmunka
  - prospektus összeállítása a lakóhely nevezetességeiről
  - plakátkészítés a saját és egy választott ország kulturális különbségeiről
- Egy dokumentumfilm megtekintése egy célnyelvi ország nevezetességeiről
- Csoportos projektmunka
  - film készítése lakóhelyem nevezetességeiről
- **kutatómunka (Internet, újságok, statisztikák)**
  - **Az utazás hatása a gazdaságra, társadalomra**
- Vitafórum
  - a turizmus pozitív és negatív hatásai
  - olcsók-e az olcsó repülőjáratok?

Témakör: Public matters, entertainment

Javasolt óraszám: 15 óra+3 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató közügyekkel, szórakozással kapcsolatos eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;

a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;

a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában;

megérti az elvontabb tartalmú hangzószövegek lényegét, valamint a beszélők véleményét is;

megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;

megérti és értelmezi a legtöbb televíziós hírműsort;

megérti és értelmezi az összefüggéseket a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt szórakozás, illetve információszerzés, -csere céljából, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;

a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat a természeteshez közelítő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;

digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;

nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;

nyelvtanulási céljai érdekében alkalmazza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: members of the public sector and civil service
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, public offices, restaurants, hotels, national and international attractions/sights, city life/country life
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: administration, services, giving directions, giving information, presenting sights
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: free time activities, hobbies, arts and cultural events, concerts, films, books, computer games, sports, applications, media
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématartományban.

javasolt tevékenységek

- Internetes kutatómunka
    - kulturális események és szórakozási lehetőségek egy kiválasztott célnyelvi/magyarországi városban
    - egy híres művész, író vagy költő munkásságának bemutatása
- Szerepjáték
    - útbaigazítás kérése és adása
- Vitafórum
    - GPS vagy útbaigazítás?
    - Kidobhatjuk már a papír térképeket?
    - Az e-könyvek előnyei és hátrányai

Témakör: English and language learning
Javasolt óraszám: 20 óra +3 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
tudatosan használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
hiányosságait, hibáit felismeri, azokat egyre hatékonyabban kompenzálja, javítja a tanult stratégiák felhasználásával;
céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;

használja az ön-, oktatói, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédkészségének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;
a legfontosabb jelenkori témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;
a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével érzéseit és beszédszándékait világosan és érthetően fejezi ki;
a szövegek létrehozásához hatékonyan használ nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat a természeteshez közelítő célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkalmazza az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket.
alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő, természeteshez közelítő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
megérti a legfőbb nyelvi dialektusok egyes elemeit is tartalmazó szóbeli közléseket;
hatékonyan alkalmazza a tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
elolvas és értelmez nyelvi szintjének megfelelő irodalmi szövegeket;
egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket, módokat;
nyelvi haladását fel tudja mérni és ezt fejlődése szolgálatába állítja;
hibáit általában önállóan is tudja javítani;
nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeket;

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning strategies, languages, accents and dialects, autonomous learning
A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben
A legfőbb célnyelvi dialektusok felismerése
Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása.

javasolt tevékenységek

- Egyéni projekt
    - 2-3 könnyített olvasmány elolvasása, olvasónapló írása
    - egy kétnyelvű novella elolvasása és a fordítás értékelése
- interaktív térképek használata
    - ismerkedés célnyelvi dialektusokkal
    - ismerkedés a célnyelvi kiejtési szótárakkal
- csoportmunka
    - szótári ismeretek alapján idegen nyelvi szócikkelyek írása

- szófelhők készítése az érettségi témakörökhöz

- prezentáció készítése és bemutatása a külföldi nyelvtanulás pozitív és negatív tapasztalatairól
- Vitafórum
  - miért halványulnak el a dialektusok?
  - internetes szótárt vagy papíralapút érdemes használni?

Témakör: Intercultural topics
Javasolt óraszám: 20 óra+3 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális és akár formális kommunikációjában;
ismeri a célnyelvi országok történelmének és jelenének legfontosabb vonásait;
interkulturális ismeretei segítségével társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytat írásban és szóban;
megfogalmaz főbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
alkalmazza a nyelvi változatokról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson;
interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik;
tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
ismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket;
tájékozott, és alkalmazni is tudja a célnyelvi országokra jellemző alapvető érintkezési és udvariassági szokásokat;
átadja célnyelven a magyar értékeket;
a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: customs and traditions
Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: people and culture, traditions, typical landmarks, national sports, cuisine, local language, tourist attractions, arts, history, literature
Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete
Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása
Hazánk legfontosabb történelmi eseményeinek, személyeinek, folyamatainak ismerete célnyelven
A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
Célnyelvi kultúráról információk átadása
Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása
Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről.

javasolt tevékenységek

- projektmunka
  - Magyarország rövid történelme

- Anglia rövid történelme
- A magyar és angol történelem kapcsolódási pontjai
- hagyományok és szokások egy célnyelvi országban
- Mely országokban van magyar nyelvű lakosság, milyen számban
- Miért vált az angol világnyelvvé?

— internetes kutatómunka
- egy célnyelvi ország gasztronómiája
- magyar receptek angol interpretálása
- Milyen más nyelvek találhatók az Egyesült Királyságban?

— Egy angol történelmi film megtekintése
— Vitafórum
- Fontos-e a hagyományok életben tartása
- Fontos-e a különböző kultúrák megőrzése?
- Miben hasznos a globalizáció?
- Romantikus idea vagy tényleg fontos az önrendelkezés?

Témakör: Cross-curricular topics and activities
Javasolt óraszám: 20 óra+3 óra

— **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
ismer más tantárgyi tartalmakat, részinformációkat célnyelven;
használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban.

javasolt tevékenységek

— Egyéni projektmunka
- a továbbtanuláshoz választott tantárgyam (tantárgyaim) bemutatása
- poszter vagy kiselőadáskészítése bármely más tudásterület témaköreiről

— Vitafórum
- a humán vagy a reál műveltség a fontos?

Témakör: Current topics
Javasolt óraszám: 20 óra+3 óra

— **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
használja a célnyelvet aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
felhasználja a célnyelvű, legfőbb hazai és nemzetközi híreket ismeretszerzésre és szórakozásra.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókincs megértése és használata célnyelven
Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
Életkornak és érdeklődésnek megfelelő angol nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

javasolt tevékenységek

- Pármunka
  - célnyelvi sajtótermékek felkutatása
  - angol sajtótermékek fajtái
  - angol újságcikkek stílusának megismerése – magyar híreket ebben a stílusban megjeleníteni
  - aktuális hírek olvasása
  - az olvasott cikk tartalmának ismertetése, és állásfoglalás a benne foglaltakkal kapcsolatban
- Osztálymunka
  - angol nyelvű híradó rendszeres nézése
  - iskolai/osztály hírekből angol nyelvű híradó készítése, filmezése

Témakör: Science and technology, Communication
Javasolt óraszám: 15 óra+3 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a tudomány és technika tématartományhoz tartozó alapvető témákban;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
véleményét szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: scientists, researchers, inventors, engineers, people working for scientific and technological development
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic objects used by everyday people/scientists/IT professionals, (parts of) IT gadgets
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: exhibitions

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: using technology in everyday life, using technology for studying or for work, major innovations
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: internet, dangers of the internet, social networks, research, inventions
A tudomány és technika tématartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika tématartományban.

javasolt tevékenységek

- Internetes kutatómunka
  - találmányok
  - a jövő technikái
- Egyéni project
  - Az autó/repülő története – kik voltak a feltalálók?
  - A jogosítvány megszerzése, az autó részei
  - Mit fog tudni a következő telefonom?
- Vitafórum
  - az internet pozitív és negatív oldalai
  - Lesz-e az unokámnak telefonja?
  - Lehetséges-e még az egyéni feltalálás?

Témakör: People and society

Javasolt óraszám: 15 óra+16 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél az ember és társadalom tématartományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family, friends, acquaintances, members of the society (teenagers, adults, the elderly), the public, authorities, people working in services
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: towns, villages, countryside, home, public places, public offices
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in everyday life, fashion and clothes items
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays, family events and celebrations, national and international events and holidays
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: shopping, using public services, everyday tasks and chores, taking part in the life of a community, volunteering, community service
A témakörre jellemző problémák megnevezése célnyelven: drug addict, computer nerd, workaholic
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: basic gender roles, tolerance, friendships, relationships, appearance and personality, differences between individuals, relationship between generations, crime and punishment
Az ember és társadalom tématartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom tématartományban.

javasolt tevékenységek

- Egyéni projekt
  - különböző társadalmi berendezkedések a történelem folyamán
  - hagyományos és jelenlegi férfi/női társadalmi szerepek
  - önkéntesség, társadalmi munka, társadalmi szerepvállalás
- Szerepjáték:
  - szolgáltatások igénybevétele
- Önálló szövegalkotás:
  - Megfigyeléseim a generációk közti különbségekről
- Vitafórum/eszmecsere
  - korunk függőségei (pl: vásárlás, játék, telefon)
  - megszüntethetőek-e a társadalmi különbségek?
  - megszüntethetőek-e az előítéletek?

Témakör: Financial matters

Javasolt óraszám: 13 óra+ 16 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a pénzügyek és gazdaság tématartományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: employers, employees, white and blue collar workers
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: public service offices
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: money, currencies, bank forms, advertisements, commercials
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: saving, spending and wasting money, banking, online shopping, exchanging currencies
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: family budget, saving, spending and wasting money
A pénzügyek és gazdaság tématartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság tématartományban.

javasolt tevékenységek

- Egyéni projekt
  - a pénz kialakulása, története
  - az első bankok
- Szerepjáték
  - banki ügyintézés
  - számlanyitás
  - reklamáció online vásárolt termékkel kapcsolatban
  - valutaváltás nyaralás előtt
- eszmecsere
  - spórolás-költekezés
  - a jövedelem értelmes beosztása
- kutatómunka (internet, újságcikk)
  - hitelek, állami támogatások
  - a tőzsde története, működése

Témakör: Carreer and employment

Javasolt óraszám: 15 óra+ 15 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a karrier és munkavállalás tématartományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: professionals, employers, employees, colleagues
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: workplaces, offices
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used in different jobs
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: job interviews, meetings
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: planning, life long learning, applying for a job
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: choosing a career, summer jobs, working hours, part time jobs, unemployment, team work, individual tasks, cooperation, critical thinking, mobility, CV
A karrier és munkavállalás tématartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás tématartományban.

javasolt tevékenységek

- Önálló szövegalkotás
  - jelentkezés álláshirdetésre
  - angol nyelvű önéletrajz készítése
- Szerepjáték
  - Állásinterjú
  - beszégetés egy állásbörzén

- Olvasott szövegértés fejlesztése
    - Álláshirdetések böngészése
    - Munkaköri leírás értelmezése
- Csoportos projektmunka
    - Egy munkahelyi projekt kidolgozása
    - Közkedvelt szakmákbemutatása

Témakör: Gaining and sharing knowledge
Javasolt óraszám: 20 óra+3 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összetettebb információkat ad át és cserél;
összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
szóban ad át nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
írott szöveget igénylő projektmunkát készít olvasóközönségnek;
írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
használ célnyelvi tartalmakat ismeretszerzésre;
használ célnyelvi tartalmakat tudásmegosztásra;
használ ismeretterjesztő anyagokat nyelvtudása fejlesztésére.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

Angol nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése
Akár elvontabb információ megosztása angol nyelven
Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre.

A témakör feldolgozásához javasolt tevékenységek

- Prezentáció, hangfelvétel, video felvételkésztése bármely témában
- idegen nyelvű szócikk/blog írása megadott témában, kutatómunka alapján

Témakör: Final exam preparation
Javasolt óraszám: 25 óra+15 óra

- **Tanulási eredmények**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a tématartományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
alkalmazza a formális és informális regiszterhez köthető sajátosságokat;

a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
megold változatos írásbeli feladatokat szövegszinten;
összefüggő szövegeket ír önállóan, akár elvontabb témákban;
megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
megérti a hangzó szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
megérti és értelmezi az írott szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
informális és életkorának megfelelő formális írásos üzeneteket ír, digitális felületen is;
aktívan, kezdeményezően és magabiztosan vesz részt a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
szóbeli és írásbeli közlései során változatos nyelvi struktúrákat használ;
megértést nehezítő hibáit önállóan javítani tudja;
egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
nyelvi produkciójában és recepciójában önállóságot mutat, és egyre kevesebb korlát akadályozza;
egyre változatosabb, hosszabb, összetettebb és elvontabb szövegeket, tartalmakat értelmez és használ;
közép- és emeltszintű nyelvi érettségi szóbeli feladatokat old meg;
közép- és emeltszintű nyelvi érettségi írásbeli feladatokat old meg;
az ismert nyelvi elemeket vizsgahelyzetben is használja;
az első idegen nyelvből sikeres érettségit tesz legalább középszinten.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

Közép- és emeltszintű nyelvi érettségi feladatok megoldása
A szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása
A folyamatos beszéd és gondolatkifejtés gyakorlása
Az emelt szintű érettségire készülők differenciált segítése.

javasolt tevékenységek

- Vizsgafeladatok gyakorlása
- Vizsgaszituációk gyakorlása
- Szókincsfejlesztés az érettségi témakörökben
- Vélemény összefüggő kifejtése spontán felmerülő, érettségihez kapcsolódó témakörökben
- Viták az emelt szintű érettségi vizsga témaköreiben
- Megadott szószámú szöveg írása az emelt szintű érettségi vizsga témaköreihez kapcsolódóan

3.2.1.3. Német nyelv

9–13. évfolyam

Célok és feladatok

Az idegen nyelvi kerettanterv célja kettős: egyrészt megadni azokat a kimeneti kritériumokat melyek az iskolai nyelvoktatás lépcsőihez a nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlenek,

másrészt irányelveket adni az iskoláknak a helyi tantervek elkészítéséhez és az eredményes nyelvoktatói munkához.
A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A tanuló legyen képes személyes és szakmai életében egyéni céljait elérni, saját gondolatait kifejezni, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven kommunikálni, ismereteket szerezni.
Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.
A 9-12. évfolyamon az idegennyelv-tanítás szervesen épül a korábbi évfolyamokon megkezdett nyelvi fejlesztésre, valamint annak eredményeire. Továbbra is fontos szerepet játszik a nyelvtanulás iránti motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre inkább középpontba kerül a valós élethelyzetekben, valamint a pályaválasztás és a továbbtanulás során felhasználható nyelvtudás és a nyelvi tudatosság fejlesztése. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban folytatódik az eddig megszerzett nyelvi ismeretek bővítése, illetve az idegen nyelv felépítésének és szerkezetének még mélyebb és árnyaltabb megismerése.
A diák aktív, önálló, önszabályozó nyelvtanulóvá válása elengedhetetlen feltétele az egész életen át tartó nyelvtanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák egyre tudatosabb elsajátítására, további útmutatásra az önálló tanuláshoz, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak folyamatos megteremtésére.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz
A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.
A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.
A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes

felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő idegen nyelvgondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol, és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

Módszerek

Az idegen nyelv-oktatás a középiskolában is tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő helyzeteket teremt, amelyekben a nyelvet eszközként, hatékonyan használja, a nyelvi funkciókat kommunikációs szándékának megfelelően alkalmazza, és birtokában van a megfelelő szókincsnek.

Kiemelten fontos a nyelvoktatásban az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, és az idegen nyelven megszerzett tudással pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére.

A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében a középiskolában kiemelten fontos, hogy a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építsünk, és erre a tanulót a nyelvórán egyre nagyobb mértékben felkészítsük. Mindezek révén a tanuló nyelvtanulási céljai élővé, valódivá és elérhetővé válnak, erősítik a motivációt és annak fenntartását. A diák tudatában van annak, hogy a nyelvtanulás fontos szerepet tölt be a körülöttünk lévő világ megismerésében és megértésében. A nevelési-oktatási szakasz fő célkitűzése tehát a felhasználóképes nyelvtudás megszerzése, amelyben az iskolai nyelvtanításon túl fontos szerepet játszanak a digitális eszközök, az internet, valamint általában a nyelvórákon kívüli nyelvtanulási lehetőségek, (idegen nyelvű filmek, könnyített olvasmányok, e-mail levelezés, idegen nyelvű színi előadások, internetes kutatási feladatok stb.), amelyek feltételezik és fejlesztik az aktív, önálló tanulói magatartást. Ennek kialakítása és megalapozása a nyelvórák egyik fontos feladata. Fontosak a kooperatív módszerek, valamint a projektmunka, amelyek fejlesztik a tevékenység-központú tervezést, a probléma-

és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. A nyelvoktatói munka tervezése során fontos szerepet kapnak az egyéni tanulási sajátosságok és igények is.
A nyelvtanítás folyamatában szükséges, hogy a tanuló a digitális tartalmak feldolgozásához segítséget kapjon. Az iskolai és az otthon elvégzendő feladatoknak köszönhetően a diák már képes arra, hogy digitális eszközökön keresztül is megértsen és létrehozzon szöveget, valamint interakciót folytasson és tartalmat közvetítsen angol nyelven. Az idegen nyelvi órák során, valamint az iskolán kívüli célnyelvi tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúrának, kapcsolatot teremthet anyanyelvi beszélőkkel, és ilyen módon a saját és más kultúrákkal szembeni tudatossága erősödik. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el. E tapasztalatok által a nyelvtanuló a nevelési-oktatási szakasz végére képes saját nemzeti sajátosságait és értékeit a célnyelven közvetíteni.
A motiváció fenntartása és erősítése érdekében a nyelvórát továbbra is a pozitív, stresszmentes, jó hangulatú tanulási környezet jellemzi, amelyben a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, érdekes, nyelvi és kognitív szempontból is kihívást jelentő feladatokat old meg. A változatos munkaformák, a projektmunkák, a kooperatív tanulási technikák alkalmazása, valamint az irányító oktató és a társak visszajelzései, a különféle értékelési formák a középiskolában is segítik a tanulót abban, hogy továbbra is szívesen és örömmel vegyen részt a tanórai feladatokban. Önbizalma erősödik, nyitott és motivált marad nyelvtudása hosszú távú fejlesztésére. A nevelési-oktatási szakasz végére magabiztossá válik, és egyre inkább szívesen és tudatosan használja nyelvtudását. Képes saját hibáit észrevenni, javítani, valamint saját és társai haladását értékelni.
A nyelvtanulásban a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű szöveg, mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, megbízható tananyag nagy segítség oktatónak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó lehet. E nevelési-oktatási szakasz egyik legfontosabb célja a szövegkompetencia tudatos fejlesztése egyre elvontabb és összetettebb szövegek révén. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, és az azokból kinyert információkat fel tudja használni saját kommunikációs céljainak megvalósítására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazottan kell, hogy megjelenjenek. A nyelvtanulót arra is képessé kell tenni, hogy a szövegértés és a szövegalkotás során a nyelvi eszközök szövegben betöltött funkcióját tudatosan kezelje, és szövegkohéziós, valamint figyelemvezető eszközöket használjon.
A nyelvi tartalmak és eszközök átadása továbbra is kontextusba ágyazottan, szövegek alapján, konkrét beszédhelyzetekben akár nonverbális és/vagy vizuális elemekkel megsegítve történik. A használható nyelvtudás és a valós kommunikáció elsajátítása érdekében továbbra is integráltan kell fejleszteni a nyelvi és nem nyelvi készségeket.
Amennyiben az idegen nyelv oktatása csoportbontásban történik a tanulókat nyelvtudásuk alapján kell beosztani, az intézmény kötelező nyelvi szintfelmérést tarthat.

Tanulási eredmények

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a 13. évfolyam végére a KER szerinti B2 nyelvi szint a kimeneti cél, ezen belül a továbbtanulni nem szándékozó tanulónak fel kell készülnie legalább a középszintű idegen nyelvi érettségi követelményeinek sikeres teljesítésére. A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló témakörtől függetlenül ismer és tudatosan alkalmaz nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, képessé válik arra, hogy nyelvtudását valós, személyes, tanulással kapcsolatos vagy szakmai céljaira alkalmazza, valamint készül az aktív nyelvtanulás eszközeivel az egész életen át tartó tanulásra. Ezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciáinak mélyítésére.

Az egyes élő idegen nyelvi kerettantervek felépítése, szerkezete

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. A 9-13. évfolyamon valamennyi, az 5-8. évfolyamon bevezetett témakör szerepel, elemeik azonban jelentősen bővülnek, és feldolgozásuk egyre árnyaltabban és mélyebben történik. Egyre hangsúlyosabbá válnak a kereszttantervi, interkulturális és célnyelvi vonatkozások, valamint a tudásmegosztással és ismeretszerzéssel kapcsolatos tartalmak. Az általános iskolában még egy témakörként kezelt személyes és környezeti témák technikumban már önálló egységként jelennek meg. Új témakörök a négyéves nevelési-oktatási szakaszban: az utazás és turizmus, a tudomány és technika és a kommunikáció; a 11-13. évfolyamon: az ember és társadalom, a munka világa és a gazdasági és pénzügyi ismeretek. A közéleti témakör kiegészül a hobbik, a szabadidő és a művelődés aspektusaival. Az osztálytermi témakör a 9-10. évfolyamon az iskola és a tanulás témáit, 11-13. évfolyamon pedig a vizsgafelkészítést, illetve az érettségire való felkészítést állítja fókuszba.

Az egyes témakörök mellett meghatározásra kerültek az adott évfolyamokra kötelező nyelvi funkciók, nyelvi elemek és struktúrák, melyeket a 9-10. évfolyamra, valamint a 11-13. évfolyamra vonatkozó specifikus bevezetők utolsó részei sorolnak fel. A megadott nyelvi funkciók, stratégiák és elemek az általános iskola 4., 5-6., és 7-8. évfolyamok kerettanterveiben megadott listákra épülnek, azok kötelező ismeretéből indulnak ki, azokat bővítik, és a tanulónak témakörtől vagy a választott nyelvkönyvtől függetlenül el kell sajátítania őket.

Az egyes témaköröknél találhatók meg a részletes tanulási eredmények, a fejlesztési feladatok, illetve a javasolt tevékenységek. A kerettanterv, ugyanis, minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevéséődését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdemes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek). Az itt javasolt tevékenységi formák csak gondolatébresztő példák, és – ellentétben a szókincs és a nyelvi struktúrák, funkciók meghatározásával – nem kötelező érvényűek.

9-13. évfolyam

A német nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek a megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

9–10. évfolyam

Ennek a nevelési-oktatási szakasznak a fő célja az, hogy a tanuló az előző szakaszokban megalapozott idegen nyelvi kommunikatív kompetenciáját továbbfejlessze. A nyelvi alapkészségek kialakítása mellett egyre hangsúlyosabbá válnak a társadalom és a nyelvhasználat valamint a jel- és szabályrendszerek kapcsolatai, melyek fejlesztése összhangban áll a Nat-ban megfogalmazott egyéb kulcskompetenciákkal és nevelési célokkal. Ebben a szakaszban is fontos, hogy a nyelvtanulás az idegen nyelvi tartalmakon keresztül ébressze fel a tanulóban a világ megismerésének lehetőségét, az ismeretek, a tudás átadásának igényét, a kreatív, felelősségteljes gondolkodást, az önkifejezési vágyat, a nemzeti és az interkulturális tudatosságot, valamint fejlessze a digitális kompetenciákat.

Nyelvtudásának fejlődésével egyidőben a tanuló ebben a szakaszban is tovább halad az önálló, tudatos nyelvhasználóvá válás útján. Nemcsak egyre több és árnyaltabb valós kommunikációs helyzetben tudja használni a nyelvórákon megszerzett tudását, hanem azt is egyre jobban érti, hogy a használható nyelvtudás a felnőtt élet, elsősorban a továbbtanulás, a szakmai boldogulás egyik alapvető kulcsa, és egyre inkább kész lesz arra, hogy akár elvontabb témákban is alkalmazza nyelvi ismereteit, készségeit. Ezért a nyelvóráknak segíteniük kell a tanulót abban, hogy az elsajátított nyelvi eszközöket egyre inkább személyes érdeklődéséhez, terveihez, valamint boldogulásához igazodó valós kommunikációs helyzetekben használhassa.

Az egyre összetettebbé váló tartalmak megértésének, elsajátításának és használatának érdekében a diák továbbra is sokféle, érdekes, kihívást jelentő feladatot old meg a nyelvórákon. A változatos munkaformák lehetőséget biztosítanak arra, hogy együtt dolgozzon társaival, például projektmunkákban, kiselőadásokban, vitafórumokon és ezek során használja kreativitását, problémamegoldó gondolkodását, illetve, hogy kifejtse véleményét hagyományos és digitális csatornákon is. Érzékenységéből, (ön)kritikusságából adódóan különösen fontos az irányító oktató támogató visszajelzése, és az a többféle értékelési forma, amelyek által segítséget és mintát kap önmaga és társai értékeléséhez, megtanulja saját és mások hibáit felismerni és azokat helyükön kezelni. Így válik egyre inkább önállóvá a nyelvtanulás és a nyelvhasználat terén is. Az egyéni érdeklődés és igények figyelembevétele meghatározó, ezért a nyelvórákba be kell emelni olyan idegen nyelvi tartalmakat, lehetőségeket és eszközöket, amelyekkel a tanuló a nyelvórákon kívül szívesen foglalkozik, ennek megfelelően az osztálytermi vonatkozások súlya ebben a szakaszban tovább csökken.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. A tanuló újabb szövegtípusokkal – nyelvi szintjének és érdeklődésének megfelelő ifjúsági irodalmi olvasmányokkal, személyes élményeihez kapcsolódó szövegekkel – ismerkedik meg. A gondosan kiválasztott, lehetőség szerint autentikus szövegek feldolgozása során tovább fejlődik a tanuló szövegalkotási, szövegértési, valamint interakciós készsége. A célnyelvi ismeretszerzés és tudásmegosztás az általános iskolához képest hangsúlyosabbá válik. Új témakörként megjelenik a tudomány és technika, a kommunikáció és az utazás és turizmus. A már ismert témakörök is bővülnek, összetettebbé válnak. Kettéválik a személyes és környezeti tématartomány, a személyes tématartomány kiegészül a tágabb emberi kapcsolatok, az életmód, valamint az ember és társadalom témakörökkel, a környezeti pedig a környezetvédelemmel. Míg az osztálytermi témakör, valamint a személyes és a környezeti vonatkozások súlya csökken, addig hangsúlyosabbá válnak a kereszttantervi, a kibővített

közéleti, aktuális, célnyelvi és nyelvtanulási tématartományok. A hozzájuk rendelt óraszámok továbbra is ajánlások, inkább a tématartományok feldolgozásának javasolt mélységét jelölik.
A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerinti B1 nyelvi szintet.
Az egyes témakörökön kívül a kerettantervben megtalálhatók az adott szakasz végére elsajátítandó nyelvi funkciók, valamint nyelvi elemek és struktúrák, célnyelvi példákkal. A 9-10. évfolyamokra vonatkozó listákban nem jelennek meg az általános iskolában elsajátított elemek, de ezek további gyakorlása, tudatosítása elengedhetetlen a KER szerinti B1 szint eléréséhez.

Nyelvi funkciók a német, mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák)**:**
öröm kifejezése (Ich freue mich, dass ... / Es freut mich, dass ...)
sajnálat kifejezése (Es tut mir leid!)
elégedettség / elégedetlenség kifejezése (Es ist prima! / Schade, dass ...)
csodálkozás kifejezése (Oh, das ist aber ... ! / Das kann doch nicht wahr sein!)
remény kifejezése (Ich hoffe, du kannst kommen!)
bánat / bosszúság kifejezése (Schade, dass... / Das ist aber schlimm!)
ígéret kifejezése (Ich mache das schon!)
szándék, terv kifejezése (Ich will / werde schnell abwaschen.)
elismerés és dicséret kifejezése és arra reagálás (Das ist toll! Die Torte schmeckt phantastisch. Danke.)
ítélet, kritika kifejezése (Blödsinn! Das ist nicht richtig/wahr)
elvárás kifejezése (Ich soll pünktlich zu Hause sein.)
bizonyosság, bizonytalanság kifejezése (Ich weiß es genau. Ich weiß nicht, ob es wirklich regnet oder nicht. Ich bin mir nicht sicher, wann ich zu Hause ankomme.)
események leírása (Zuerst erreichten wir den Berg, dann stiegen wir hoch, und zum Schluss besichtigten wir die Burg.)
visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte? Können Sie es wiederholen, bitte?)
felkérés lassúbb, hangosabb beszédre (Kannst du bitte lauter / langsamer sprechen?)
bemutatás (Ich möchte Ihnen Herrn Schulze vorstellen.)
gratuláció kifejezése és arra reagálás (Ich gratuliere Ihnen zum Geburtstag! Danke, sehr nett von Ihnen.)
együttérzés és arra reagálás (Es tut mir Leid für dich. Danke.)
hála kifejezése (Wir sind Ihnen sehr dankbar dafür, dass Sie uns geholfen haben.)
félelem kifejezése (Ich habe Angst, dass er es vergessen hat.)
egyetértés, egyet nem értés kifejezése (Ich bin der gleichen Meinung. Ich bin anderer Meinung.)
véleménykérés kifejezése (Sind Sie damit einverstande, dass…
ellenvetés kifejezése és visszautasítása (Sie haben Recht, aber… / Das stimmt zwar, aber ...)
szemrehányás kifejezése (Konntest du wirklich nicht früher kommen?!)
emlékezés, nem emlékezés kifejezése (Ich erinnere mich (nicht) daran, dass/ob/wie…)
reklamálás (Entschuldigung, ich habe ein Problem mit .... / Ich möchte mich über ... beschweren.)
tanácskérés és -adás, ajánlattétel kifejezése (Was sagst du dazu? Ich schlage dir vor, …)

segítség felajánlása, elfogadása (Kann ich Ihnen helfen? Danke, ich schaffe es schon., Was kann ich für dich tun? – Danke, es geht schon.)
beszélgetési szándék jelzése, félbeszakítás (Dabei fällt mir ein, …/Darf ich hier hinzufügen, …)
megerősítés kifejezése (Ja, aber natürlich. Völlig recht.)
körülírás, példa megnevezése (Das ist also ein Gegenstand, der ...)
érdeklődés, érdektelenség (Ich interessiere mich für Sport. – Das finde ich langweilig.)
elismerés, dicséret és arra reagálás (Das ist toll! Die Torte schmeckt phantastisch. – Danke.)
közömbösség (Das ist mir egal.)
indoklás (Ich kann nicht kommen, weil…)
szóbeli üdvözletküldés (Liebe Grüße an Ihre Frau.)
megszólítás, elbúcsúzás hivatalos levélben (Sehr geehrter Herr …./Sehr geehrte Frau …, Mit freundlichen Grüßen, Mit herzlichen Grüßen)
beszédszándék jelzése beszélgetés közben (Ich möchte etwas hinzufügen.)
elemek összekapcsolása szóban (Zuerst, dann, danach, schließlich)
mondandó összefoglalása (Insgesamt, zusammenfassend)
beszélgetés lezárása (Danke für das Gespräch.)
segítségkérés és arra reagálás (Könntest du mir bitte helfen? Ja, sehr gerne.)
engedélykérés és arra reagálás (Darf ich … ? Ja, natürlich. / Ja, es ist erlaubt.)
feltételezés, kétely kifejezése (Ich vermute…., Ich weiß nicht, ob ….)
magyarázat kifejezése (Wir funktioniert es? Es funktioniert mit Strom., Wozu braucht man dieses Programm? Das braucht man zum Lernen.)
bánat, elkeseredés kifejezése (Das ist wirklich traurig zu hören., Ich bin enttäuscht.)

Nyelvi elemek, struktúrák a német, mint első idegen nyelvre a szakasz végéig (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák)**:**
személytelenség (Es ist warm. Es schneit.)
függő beszéd jelen időben (Sie sagte, dass sie heute ins Kino geht.)
vonzatos igék (Ich denke viel an den Sommer), névmási határozószók (Woran denkst du viel? Ich denke daran, …)
főnévként használt melléknév (der Bekannte, ein Bekannter, der Verwandte, ein Verwandter), melléknévi igenév (der Reisende, der Angestellte)
modalitás: módbeli segédigék Präteritumban (Er konnte nicht schwimmen. Der Kranke durfte nicht aufstehen.), brauchen zu + Inf. (Heute brauchst du nicht mitzukommen.)
műveltetés jelen időben és első múltban: lassen (Wir lassen / ließen unser Auto reparieren.)
szenvedő szerkezet jelen és múlt időben (Sie werden/wurden vom Flughafen abgeholt. Sie sind eingeladen worden.)
zu + Inf. szerkezet (Es ist schön, hier zu sein.)
mellékmondatok: alanyi mellékmondat (Es freut mich, dass du hier bist.), tárgyi mellékmondat (Ich weiß, dass du viel zu tun hast., Ich weiß nicht, ob er morgen Zeit hat.), helyhatározói mellékmondat (Du sollst dort arbeiten, wo du wohnst.), időhatározói mellékmondat egyidejűségre (Als ich Kind war, las ich sehr gerne Märchen.) és elő- és utóidejűségre (Nachdem Liza die Hausaufgabe gemacht hatte, kochte sie einen Tee.) vonatkozóan, okhatározói mellékmondat (Ich kann an dem Ausflug nicht teilnehmen, weil

ich krank bin.), célhatározói mellékmondat (Ich bin ins Kino gekommen, um mir den neuen Film anzuschauen.), vonatkozó mellékmondat (Ich mag dieses Lied, das du singst.)
névmások szövegben betöltött funkcionális használata: mutató névmás (dieser, diese, dieses, derselbe, dieselbe, dasselbe), vonatkozó névmás (der, die, das)
feltételesség jelen időben (Wenn wir Zeit haben, putzen wir die Fenster.), wäre, hätte, würde (Was würden Sie tun, wenn sie eine Million hätten?), módbeli segédigék feltételes módban (könnte, müsste stb.)
kollokációk, Funktionsverbgefüge (eine Reise machen, zur Verfügung stehen
Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:
az adott tématartományban megért összetettebb célnyelvi szöveget;
az adott tématartományban létrehoz összetettebb célnyelvi szöveget;
az adott tématartományban életkorának megfelelő interakciót folytat.
A 9–10. évfolyamon a német nyelv tantárgy alapóraszáma: 288 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil, Mensch und Gesellschaft	40
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	20
Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung	20
Reisen und Urlaub, Tourismus	20
Öffentliches Leben, Unterhaltung	30
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	20
Interkulturelle und landeskundliche Themen	20
Fächerübergreifende Themen und Situationen	25
Aktuelle Themen	29
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	30
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	34
Összes óraszám:	288

Témakör: Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil, Mensch und Gesellschaft
Javasolt óraszám: 40 óra
TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló vagy elképzelt eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő jellemzésével;
leír összetettebb cselekvéssort, történetet, személyes élményeket, elvontabb témákban;
megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
megérti és értelmezi az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;

a társalgást fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt, akár ismeretlen beszélgetőtárs esetében is;
előkészület nélkül részt tud venni személyes jellegű, vagy érdeklődési körének megfelelő ismert témáról folytatott társalgásban;
a tématartományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
a tanult nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő helyzetekben alkalmazza;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
szóban és írásban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
a társalgásba aktívan, kezdeményezően és egyre magabiztosabban bekapcsolódik az érdeklődési körébe tartozó témák esetén a személyes tématartományon belül;
a mindennapi élet különböző területein, a kommunikációs helyzetek széles körében tesz fel releváns kérdéseket információszerzés céljából, és válaszol megfelelő módon a hozzá intézett célnyelvi kérdésekre;
véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Freunde, berühmte Personen, Vorbilder, medizinisches Fachpersonal
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare und weitere Umgebung, Freizeitorte, Arbeitsplätze, Institutionen im Gesundheitswesen, Persönliche Dienstleistungen
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände, grundlegende Gegenstände zur Behandlung von Krankheiten und um fit zu bleiben, Kleider und Accessoires
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste, Schul- und Familienfeiern, Sportarten, Sportereignisse, Krankheiten
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeitaktivitäten, Haushalts –und Gartenarbeiten, Tagesablauf, Gewohnheiten, gesunde Ernährung, Plätze zum Essen (zu Hause, Kantine, Restaurants), fit bleiben, zum Arzt gehen, tägliche Aufgaben,
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: größerer Familienkreis, soziale Beziehungen, Kleider und Mode, häufige Krankheiten und Verletzungen, medizinische Behandlung, Heilmittel zu Hause, positive und negative Charakterzüge Wohlstand, Lebensphasen, Zukunftspläne, persönliche Erfolge und Misserfolge, Jungsein, Frauenrolle-Männerrolle
Személyes élethez tartozó információk átadása
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata
Interakció a személyes tématartományban

Javasolt tevékenységek:

- csoportos projekt (plakát készítése): a sport fontossága, egészséges életvitel
- kutatómunka: házi gyógymódok, házi praktikák
- projekt (egyéni): családfa készítése, képekkel, szóbeli prezentációval
    - közeli és távoli rokonok
    - kedvenc rokonaim - miért?
    - névadási szokások a családon belül
    - érdekes családi történetek a múltból
    - jövőképem (plakát, prezentáció)
    - példaképem, ill. egy híres ember élete
- internetes kutatómunka és csoportos projekt – családok a DACHL országaiban
    - különbségek, hasonlóságok
    - a mai kor családtípusai
    - szerepek a családon belül
    - a fiatal és az idős családtagok helyzete a különböző országokban
    - a felnőtté válás hivatalos ideje a különböző országokban – miért más-más?
- vitafórum
    - pl. tinédzserek helyzete a családban
- szerepjáték:
    - pl. az orvosnál, a fodrásznál, a postán
    - telefonos beszélgetések különböző szakemberekkel
- prezentáció készítése:
    a. családi ünnepek a német és magyar családoknál – hasonlóságok és különbségek
- közvélemény kutatás:
    a. hobbik, érdeklődési körök

Témakör: Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt
Javasolt óraszám: 20 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématartományhoz tartozó és az érettségi témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;

értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen Personen im Dienste des Umweltschutzes
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur, Zuhause, Städte, auf dem Lande geografische Orte, Weltall, die Erde
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen, Umweltschutz-Kampagne
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten, Bodenschätze schützen, soziales Engagement
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit, Wiederverwertung und Wiederverwendung, Wetter und Klima, Jahreszeiten
A környezeti és természeti tématartományhoz tartozó információk átadása
Interakció a környezettel és természettel kapcsolatos tématartományban

Javasolt tevékenységek:

- csoportos projektmunka (plakát, prezentáció készítése):
  - a vidék és a város összehasonlítása
- kérdőív készítése, közös kiértékelése: „Sind Sie ein Ökotyp?”
- interjú készítése: „Was tust du für die Umwelt?”
- kisfilm megtekintése célnyelven: pl: természeti katasztrófák, környezetvédelem, újrahasznosítás
- internetes kutatás:
  - veszélyeztetett állatok
  - eltűnő növények
  - nemzeti parkok a célnyelvi országokban és Magyarországon
  - a tengerek szennyezése - műanyagszigetek a tengerben
- kiselőadás készítése:
  - veszélyben a Földünk
  - a klímaváltozás jelenlegi és lehetséges hatásai
  - a nemzeti parkok és állatkertek feladatai
  - mennyire egészséges lakóhelyem környezete?
- vitafórum:
  - hasznosak-e az állatkertek?
  - jó-e kutyát tartani lakótelepi lakásban?

Témakör: Themen und Situationen im Bereich der Schule und Ausbildung
Javasolt óraszám: 20 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

értelmezi a szintjének megfelelő célnyelvi, komplexebb oktatói magyarázatokat a nyelvórákon;
a tématartományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
részt vesz a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;
kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
alkalmazza a hangzó szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
alkalmazza az írott szövegből nyert információt feladatok megoldása során;
véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
visszaad tankönyvi vagy más tanult szöveget, elbeszélést, nagyrészt folyamatos és érthető történetmeséléssel, a cselekményt logikusan összefűzve;
váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre jellemzően célnyelvi eszközökkel is reagál tanórai szituációkban.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bildungsinstitutionen, Teile des Schulgebäudes
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens in und außerhalb der Schule
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste in der Schule, Schultraditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens/der Sprachverwendung außerhalb der Schule
A témakörre jellemző ismeretek, összehasonlítások célnyelven: Schulsystem in Ungarn und in den DACHL-Ländern
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulfächer, Wissen, Ziele mit dem Sprachenlernen, verschiedene Wege des Lernens
Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő szöveg létrehozása írásban és szóban a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

Javasolt tevékenységek:

- **szerepjátékok:**
    - **konfliktus az iskolában, osztályban (osztálytárssal, oktatóral)**

- **különböző foglalkozások bemutatása**
- **'Álomszakmám'**

— **egyéni kutatás és képes beszámoló:**
- **régi és új iskolám összehasonlítása - történetük, híres oktatóaik**
- **a magyarországi és a németországi iskolarendszer összehasonlítása**

— **csoportmunka / projekt:**
- **egy osztályprogram megtervezése**
- **'Az ideális iskola' jellemzői**
- **kisfilm készítése: „Unsere Schule"**

— **internetes kutatómunka: képes beszámolók**
- **érdekes iskolák a célnyelvi országokban és hazánkban**

— **vitafórum:**
- **hasznos-e az iskolai egyenruha?**
- **jó dolog-e a bentlakásos iskola?**
- **milyen a jó oktató?**

— **íráskészség fejlesztése:**
- **beszámoló írása egy iskolai eseményről az iskolai újság részére**
- **e-mail írása egy angliai barátomnak a sok házifeladatról**

Témakör: Reisen und Urlaub, Tourismus
Javasolt óraszám: 20 óra

— TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématartományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Touristen und Reiseleiter, Dienstleistungspersonal
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Unterkunftsmöglichkeiten, Reiseziele, Sehenswürdigkeiten, Touristenattraktionen öffentliche Dienstleistungsbetriebe in Ungarn und im Ausland

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Denkmäler, Ausstellungen, Reisedokumente, Verkehrsmittel, Gegenstände beim Reisen, Unterlagen, Eintrittskarten, Prospekte
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorbereitung und Planung einer Reise, Stadtrundfahrt Stadtführung
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einzelreise und Gruppenreise, kulturelle Unterschiede Währungen, Wirkung des Tourismus auf Menschen und Wirtschaft
Az utazás és turizmus tématartományhoz tartozó egyszerű információk átadása
Interakció az utazás és turizmus tématartományban
Javasolt tevékenységek:

- **projektmunka egyénileg, párban vagy csoportban:**
  - **híres helyek, épületek bemutatása a DACHL országokban**
  - **híres helyek, épületek bemutatása Magyarországon**
  - **lakóhelyünk turisztikai nevezetességeinek bemutatása célnyelven**
  - **'Álomnyaralásom' részletes megtervezése**
  - **felkészülés egy külföldi útra (utazási előkészületek listája)**
- **internetes kutatás**
  - **érdekes, szokatlan szállások**
  - **különleges utazási lehetőségek, járművek a nagyvilágban**
- **játék: Találd ki, melyik nevezetességről beszélek!**
- **felmérés készítése az osztályban:**
  - **ki melyik országot szeretné megismerni? - Melyik a legnépszerűbb célpont?**
  - **ki hol szeretne nyaralni? (tengerpart? Balaton? hegyvidék? stb.)**
- **szituációs játék**
  - **szállásfoglalás/bejelentkezés/ügyintézés**
  - **'Én vagyok az idegenvezető – az osztály a turistacsoport'**
- **panaszlevél és/vagy kritika írása: egy hotelről, szórakozóhelyről**
- **vitafórum**
  - **egyéni vagy társasutazás?**
  - **üdülés vagy aktív nyaralás?**
- **kérdőív készítése, elemzése: „Bist du abenteuerlustig?"**
- **Plauderstube: irányított kérdések segítségével**

Témakör: Öffentliches Leben, Unterhaltung
Javasolt óraszám: 30 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;

megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
írásban röviden indokolja érzéseit, gondolatait, véleményét már elvontabb témákban;
összefoglalja ismert témában nyomtatott vagy digitális alapú ifjúsági tartalmak lényegét röviden és érthetően;
megérti és értelmezi az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
információt vagy véleményt közlő és kérő, összefüggő feljegyzéseket, üzeneteket ír;
nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Institutionen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte im In- und Ausland
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Veranstaltungen, Unterhaltungsmöglichkeiten
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbies, Unterhaltung, Kultur, Dientleistungen
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése: Freizeitaktivitäten, Unterhaltungsmöglichkeiten, Hobbys, Kunst und kulturelle Ereignisse und Veranstaltungen, Konzerte, Sport, Lesen, Computerspiele, Medien, Apps
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű akár irodalmi szövegek, filmek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk átadása, cseréje
Interakció a közéleti tématartományban

Javasolt tevékenységek:

- **vitakészség fejlesztése:**
  - **vidéki-városi élet előnyei és hátrányai**
  - **az olvasás szerepe a 21. században**
    - **'mozik' – kellenek még?**
    - **Klasszikus zene = a régmúlt pop zenéje?**
- **íráskészség fejlesztése:**
  - **brossúrák, adatlapok kitöltése,**
  - **film/könyvajánló brossúra készítése**
  - **plakátok, szórólapok, hirdetések készítése**
- **csoportos projektmunka (prezentáció, plakát készítése):**

- **szórakozási lehetőségek lakóhelyeden**
- **a média szerepe a mai korban**

— **kutatómunka**
- **külföldi kulturális események megismerése, bemutatása**
- **hazai fesztiválok bemutatása, értékelése**
- **kiállítások, érdekes múzeumok bemutatása**

— **projektmunka**
- **mi szórakoztatta nagyszüleinket/szüleinket?**
- **mi szórakoztat minket?**

— **egy német nyelvű – korosztályi érdeklődésnek megfelelő – film megtekintése, megbeszélése**

— **egy rövid német nyelvű novella órai feldolgozása**

Témakör: Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen
Javasolt óraszám:20 óra

— TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
beazonosít nyelvtanulási célokat és ismeri az ezekhez tartozó nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
nyelvtanulási céljai érdekében tudatosabban foglalkozik a célnyelvvel;
céljai eléréséhez társaival párban és csoportban is együttműködik;
céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;
használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;
egyre tudatosabban használja az ön-, oktatói, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
körülírással közvetíti a jelentéstartalmat, ha a megfelelő szót nem ismeri;
ismert témákban a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondat jelentését;
félreértéshez vezető hibáit kijavítja, ha beszédpartnere jelzi a problémát;
a kommunikáció megszakadása esetén más stratégiát alkalmazva újrakezdi a mondandóját;
a társalgás vagy eszmecsere menetének fenntartásához alkalmazza a rendelkezésére álló nyelvi és stratégiai eszközöket;
nem értés esetén tudja tisztázni a tartalmat;
a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével céljainak megfelelő érzéseket és beszédszándékokat fejez ki;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;
hibáiból levont következtetéseire többnyire épít nyelvtudása fejlesztése érdekében;
megfogalmaz hosszú távú nyelvtanulási célokat saját maga számára;

társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;
kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;
törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédkészségének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;
használ kiemelést, hangsúlyozást, helyesbítést;
összekapcsolja a mondatokat megfelelő kötőszavakkal, így követhető leírást ad vagy nem kronológiai sorrendben lévő eseményeket is elbeszél;
a szövegek létrehozásához nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt használ;
alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést, beszédtempót és intonációt;
digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó írott – akár egyszerűbb irodalmi – szöveg tartalmát;
a szövegkörnyezet alapján kikövetkezteti a szövegben előforduló ismeretlen szavak jelentését;
egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
kikövetkezteti a szövegben megjelenő elvontabb nyelvi elemek jelentését az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó témákban;
nyelvi haladását fel tudja mérni;
hibáit az esetek többségében is tudja javítani.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprachen, autonomes Lernen,
A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák egyre tudatosabb alkalmazása

Javasolt tevékenységek

- **gyakorló feladatok készítése (akár online is) az osztálytársak részére**
- **nyelvtani, szókincsfejlesztő játékok készítése és játszása az órán**
- **internetes kutatás és beszámoló**
    - **új szavak jelentéséről, eredetéről, szinonímáiról**
    - **a magyar és a német nyelv eredetéről, a különböző nyelvcsaládokról**
    - **a dialektusokról**
    - **kedvenc pop dalom érdekes szófordulatai**
- **olvasásértés fejlesztése: ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése**
- **'Osztálykönyvtár'**
    - **évente egy-két könnyített olvasmány elolvasása, egyéni értékelése, ajánlása**
- íráskészség fejesztése
    - cikkek egy havonta megjelenő német nyelvű osztály 'hírlaphoz' (pl: LUX') felhasználva az aktuális témákhoz végzett kutatómunkákat
    - német nyelvű hirdetőtábla az osztályban az aktuális hírekkel/felhívásokkal németül

Témakör: Interkulturelle und landeskundliche Themen
Javasolt óraszám: 20 óra

— TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
ismeri és keresi a főbb hasonlóságokat és különbségeket saját anyanyelvi és a célnyelvi közösség szokásai, értékei, attitűdjei és meggyőződései között;
felismeri a legfőbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: Bräuche und Traditionen
Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: Leute und Kultur, Traditionen, typische Wahrzeichen, nationale Sportarten, Küche, regionale Sprache, Sehenswürdigkeiten Kunst, Geschichte
A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
Célnyelvi kultúráról egyszerű információk átadása
Egyszerű interakció a célnyelvi kultúráról

Javasolt tevékenységek:

— **projektmunka**
- **a hagyományok ápolása Magyarországon és a DACHL országokban**
- **Mik a legfőbb sportágak a két országban és miért?**
- **a népviselet szerepe hazánkban és a DACHL országokban**

— **internetes kutatómunka**
- **a karácsonyfa eredete és elterjedése**
- **a német himnusz eredete és változásai**

— **prezentáció**
- **a karácsony ünneplése a világ országaiban**
- **a magyar történelem egy kiemelkedő eseménye**

— **játék**
- **leírás készítése/receptek – magyar vagy német/osztrák/svájci specialitás**
- **kvíz különböző országok étkezési szokásairól**

— **kritika írása egy étteremről, kulturális programról az iskolai/osztály újságba**

— **vitafórum**
- **milyen kulturális meglepetések érhetnek a DACHL országokban?**

Témakör: Fächerübergreifende Themen und Situationen
Javasolt óraszám:25 óra

— TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;

kiszűr konkrét információkat nyelvi szintjének megfelelő szövegből, és azokat összekapcsolja egyéb ismereteivel;
használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban

Javasolt tevékenységek:

— **projektmunka (egyéni)**
- **szókincsgyűjtés a kedvenc tantárgyam bemutatásához**
- **egy magyar tudós/író/költő/történelmi hős életének ismertetése**

— **(papíralapú vagy online) poszter vagy kiselőadás készítése bármely más tudásterület témaköreiről**

— **vitafórum**
- **melyik tantárgyat hogyan hasznosíthatjuk a felnőtt életben?**
- **kell-e a mindennapos testnevelés?**
- **fontos-e a zene és a tánc?**
- **kell-e könyvet olvasnia a 21. század fiataljának?**
- **fontos-e az irodalmi művek lefordítása, filmek szinkronizálása?**

— **játék**
- **szavak gyűjtése és elhelyezése a különböző tantárgyak oszlopai alá – kié a leghosszabb lista?**
- **egy történelmi esemény modellezése szerepjátékkal**

Témakör: Aktuelle Themen
Javasolt óraszám: 29 óra

— TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
megérti a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hírek, események lényegét.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
Életkornak és érdeklődésnek megfelelő német nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra.

Javasolt tevékenységek:

— **vitafórum egy aktuális eseményről**

— **újság készítése, rövid cikkek írása az aktuális témákban**

— **videók megtekintése**
- **hírműsorok**

- **aktuális eseményekről szóló tudósítások**
- **riportok**

— **szerepjáték**
- **'néma' videókhoz szövegkészítés és eljátszás**
- **TV interjúkészítés egy híres emberrel (pl. sportolóval)**

— **internetes kutatómunka**
- **egy aktuális esemény előzményeiről, részletesebb információkról**
- **szókincsfejlesztés a média világához**

— **nyelvi/stilisztikai tudatosítás = az újságnyelv**
- **a szalagcímek nyelvezete**
- **az újságcikkek stílusa, szerkezete**
- **különbség egy hír írott és szóbeli megjelenésében**

Témakör: Wissenschaft und Technik, Kommunikation
Javasolt óraszám: 30 óra

— TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
összefüggően, érthetően és nagyrészt folyékonyan beszél az adott tématartományhoz tartozó témákban a tanult nyelvi eszközökkel, felkészülést követően;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
értelmezi a számára ismerős, elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
megérti és értelmezi a lényeget az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Technik im Haushalt, Handy, Computer, Internet
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Nutzung der Technologie im Alltag, im Studium oder in der Arbeit
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Internet, soziale Netzwerke
Egyszerű információ átadása a tudomány és technika tématartományban
Egyszerű interakció a tudomány és technika tématartományban

Javasolt tevékenységek:

— kiselőadás: Én és az okostelefonom

- csoportos projektmunka: A világ internet nélkül
- projektmunka (csoportban): Milyen technikai újítások fogják segíteni a jövőben…
    - a közlekedést?
    - a házimunkát?
    - az oktatást?
    - a kommunikációt?
- internetes kutatómunka és prezentáció
    - a világ legfontosabb találmányai
    - a kommunkáció fejlődése az utóbbi 20 évben
    - a tudományos élet „fáklyavivői” a történelem folyamán
- vitafórum
    - az internet jövője
    - mire jó a virtuális valóság?
    - haladás-e minden változás?
    - a közösségi média előnyei és hátrányai

Témakör: Wissenserwerb, Wissensvermittlung
Javasolt óraszám: 34 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
szóban átad nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít nyelvi szintjének megfelelő, rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A tanult témákhoz kapcsolódó német nyelvű információ megszerzése
Információ megosztása német nyelven
Javasolt tevékenységek:
projektmunka (egyéni vagy csoportos)

- prezentáció/hangfelvétel/videófelvétel készítése különböző témákban és ezek bemutatása az osztálynak
- kedvenc témák feldolgozása posztereken – majd ezek kiállítása az osztályban
- német nyelvű filmek, programok ismertetése a németes faliújságon írásban

projektmunka osztályszinten: magazin készítése a tanulók írásaiból (történetek, versek, kutatási eredmények, beszámolók stb.)

11–13. évfolyam

A 11. évfolyamra a tanuló már B1 nyelvtudással érkezik az első idegen nyelvből, és célja, nyelvtudása további fejlesztése mellett, legalább a középszintű, de felsőoktatási felvételi esetén az emelt szintű érettségi követelményeit sikeres teljesítése. Középiskolai tanulmányai végére már elegendő tudással és tapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy nyelvtudását hatékonyan fel tudja használni a körülötte lévő világ megismerésére, információszerzésre és –cserére, valamint valós kommunikációra, kapcsolatépítésre.

A szakasz végére célként kitűzött, KER szerinti B2 szint az önálló nyelvhasználat magasabb fokát jelenti. A tanuló tudja és érti, hogy ezt a célt akkor tudja elérni, ha a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeit a lehető legjobban kihasználja: olvas, filmet néz, illetve digitális csatornákon keresztül használja a nyelvet lehetőleg minden nap. A személyes tartomány a nyelvtanuló számára kibővül oly módon, hogy már a közéleti, az oktatási és akár a szakmai tartományok vonatkozásában is tényleges nyelvhasználóként tud működni, és nyelvtudását egyéni céljainak megfelelően tudja alkalmazni. Egyre kevésbé akadályozzák a fizikai korlátok (például a környezeti zajok, feltételek vagy a kiejtés milyensége), a társadalmi/társasági tényezők (például beszédpartnereinek száma vagy egymáshoz viszonyított státusza), a mentális kontextus (például a motiváció, a lelkiállapot) vagy egyéb paraméterek (például a felkészülés lehetősége, a kommunikációs témák vagy egy vizsgaszituáció), és egyre sokszínűbb nyelvi tevékenységekben vesz részt, a nyelvi stratégiák széles körének aktív és tudatos beépítésével. Általános beszédprodukcióját ekkor már változatos, az érdeklődési körén túlmutató témákban is részletes, példákkal kiegészített és jól felépített szöveg jellemzi, szükség esetén megfelelő érveléssel alátámasztva. Képes az előre elgondoltaktól eltérni, mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatósághoz igazítani. Írásprodukciója is összetettebbé válik, élményeiről és különböző eseményekről részletes és világos leírást képes adni. Megtervezi és az adott szituációhoz illeszti az alkalmazott nyelvi eszközöket, hiányosságait egyre hatékonyabban kompenzálja, és javítja hibáit. Írás-, illetve beszédprodukciójában érzelmeit, személyes véleményét megjeleníti, számára ismerős helyzetekben helytállóan folytat célnyelvi információ átadást és -cserét. Szóbeli diskurzust hatékonyan és megfelelő eszközökkel kezdeményez, azt fenntartja és lezárja, a megértést biztosítja, céljainak megfelelően. Egészében világosan ki tudja fejezni magát mind írásban, mind beszédben anélkül, hogy komoly korlátokba ütközne.

A tanult nyelvi elemek segítségével már ismeretlen témákat és szituációkat is felismer, mind élőbeszédben, mind pedig hangzóanyagokban, és ez igaz az anyanyelvi beszélők által folytatott, köznyelvi kommunikációs tevékenységekre is. A konkrét bejelentések mellett képes az elvontabb témájú üzenetek megértésére is, ideértve a beszélők attitűdjét, nézeteit is. Olvasásában nagy önállóságot tanúsít, a szövegeknek megfelelően alkalmazza olvasási stílusát és sebességét. Hosszabb, összetettebb szövegekben megleli a részleteket is. Megért standard dialektusban, szokványos tempóban folyó célnyelvi műsorokat, filmeket a média különböző csatornáin, ehhez változatos stratégiákat tudatosan alkalmaz.

Interakcióiban jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt. A különböző közegekben olvasott és hallott szövegeket képes összegezni, azt továbbadni. Szókincsében változatos, a hiányosságokat körülírással megoldja. Nyelvhelyességében még előfordulnak hibák, de a megértést ezek már kevéssé gátolják. Szövegalkotásában többnyire koherens, a kohéziós eszközök széles körét tudja használni. Kiejtésében, hanglejtésében közelít a természeteshez, helyesírásában már többnyire pontos.

A szakasz végére szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson. Interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik. Megszerzett nyelvtudásával részt tud venni célnyelvű oktatási és szabadidős tevékenységekben, és ez egyre inkább igaz a választott pályájának, érdeklődésének megfelelő tartalmakra is. A nyelvtanulás során elsajátított tanulási stratégiákat és készségeket már más tantárgyak elsajátításában is alkalmazza, és nyelvtudását kereszttantervi témákban is fejleszti.
Ebben a szakaszban a témakörök óraszáma kifejezi a nyelvtudás fejlődésének és az életkor változásának következtében áthelyeződő hangsúlyokat: a középiskola elején a személyes tématartomány még kiemelkedő szerepét felváltja egy egyenletesebb eloszlás, azaz nagyobb jelentőséget kapnak további témakörök, mint például az országismeret és interkulturális ismeretek, vagy egyes kereszttantervi tartalmak idegen nyelven. A tanuló életkora és absztraktabb nyelvi gondolkodása lehetővé teszi, hogy megjelenjenek új témakörök is, melyeket az érettségi vizsgára történő felkészülés tesz szükségessé. Ilyen témák az ember és társadalom, az egyre szaporodó függőségek veszélyei vagy a gazdasági és pénzügyi ismeretek. A pályaválasztás előtt álló 11-13. évfolyamos diákok számára szintén elengedhetetlen a munka világával való ismerkedés a célnyelven, mely a nyelvi fejlődés mellett kiváló lehetőséget nyújt az erről történő beszélgetésre, gondolkodásra, valamint a munkavállalói kompetencia megalapozására. Ezeken az évfolyamokon az osztálytermi és iskolai témakört a vizsgafelkészülés váltja fel, mert a tanulónak tanórai keretek között kell megismerkednie a német nyelvi érettségi feladataival, követelményeivel, valamint a sikeres teljesítéshez szükséges stratégiákkal. Rálátást kell kapnia az értékelés szempontjaira, és gyakorlatot kell szereznie a feladatsorok megoldásában. A középiskola utolsó két évében mindezek elérése érdekében a legnagyobb jelentőség a célnyelvi és nyelvtanulással kapcsolatos témakörnek jut.
Ebben a szakaszban is fontos szerepet kap az önálló nyelvtanulás fejlesztése, mert a középiskolai évek végére a tanulónak képessé kell válnia nyelvtudása önálló fenntartására és továbbfejlesztésére, valamint arra, hogy nyelvtudását személyes és szakmai életében való használatra adaptálni tudja.
A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott B2 nyelvi szintet és fel tud készülni az emelt szintű nyelvi érettségi vizsga sikeres teljesítésére, amely elősegíti számára a felsőoktatásba való bejutást.
A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott 3 évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra, célnyelvi példákkal. A 11-13. évfolyamokra vonatkozó listákban megjelenhetnek a korábbi elemek összetettebb nyelvi példákkal és újonnan belépő funkciók és struktúrák is.
Nyelvi funkciók a német mint első idegen nyelvre a 11-13. évfolyamon (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák)**:**
álláspont, vélemény kifejezése (Ich vertrete die Meinung / den Standpunkt, …)
érvek felvezetése (Ich halte das für besonders wichtig, weil..., Wenn man bedenkt, dass..., Man sollte auf alle Fälle berücksichtigen, dass...)
egyetértés mások érveivel (Das finde / glaube / meine ich auch., Da haben Sie Recht.)

kétely, bizonytalanság kifejezése (Da bin ich mir nicht sicher. Das bezweifle ich. Sie haben teilweise Recht, aber…)
mások érveivel való egyet nem értés (Da bin ich ganz anderer Meinung / Ansicht, weil..., Dem kann ich nicht zustimmen, weil..., Das kann ich überhaupt nicht nachvollziehen, weil...)
javaslat (Ich bin dafür, dass..., Ich schlage vor, wir...., Wir könnten vielleicht ..., Was halten Sie davon, ..., Ich hätte eine andere Idee., Ich würde einen anderen Vorschlag machen.)
konklúzió levonása (Alles in allem zeigt sich, dass....)
statisztikai adatok elemzése grafikon, diagramm segítségével (Aus dem Schaubild geht hervor, … An letzer Stelle steht …)
reklamáció, panasz kifejezése (Hiermit möchte ich mich wegen der von Ihnen organisierten Reise beschweren.)
érdeklődés kifejezése (Ich möchte mich danach erkundigen, ..., Könnten Sie mir weitere Informationen über ... geben?)
hogylét iránti érdeklődés (Was kann ich für dich/Sie tun?)
bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigen Sie bitte…/Verzeihen Sie bitte…, kein Problem)
érzések kifejezése (ich befürchte, dass…)
egymást követő események leírása (zuerst, zweitens, zum Schluss)
beszédszándék jelzése beszélgetés közben (Kann/darf ich dich/Sie kurz unterbrechen)

Nyelvi elemek és struktúrák a német mint első idegen nyelvre a 11-13. évfolyamon (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák)**:**

feltételes mód (Wenn ich nicht so viel Schokolade äße, wöge ich nicht 70 Kilo/Wenn ich nicht so viel Schokolade essen würde, würde ich nicht 70 Kilo wiegen.), feltételes mód módbeli segédigével, múlt időben (Jan hätte den Test besser schreiben können, wenn er mehr gelernt hätte.)
óhajtó és irreális óhajtó mondatok (Wenn ich doch Steven noch einmal sähe! Wenn ich bloß nichts gesagt hätte!)

- mellékmondatok: módhatározói mellékmondat (Er erzählt so spannend, dass alle ihn bewundern.), hasonlító mellékmondat (Er sieht so aus, als ob er wieder gesund wäre.), következtető mellékmondat (Sie ist weggegangen, ohne dass sie etwas gesagt hätte.), megengedő mellékmondat (Obwohl er viele Probleme hat, steht uns immer zur Verfügung.)
- cselekvőpasszív módbeli segédigékkel jelen és múlt időben (Deine Schrift kann nicht gelesen werden./Alle Geschenke konnten schön eingepackt werden

Állapotpasszív (Die Fenster sind weiß und blau gestrichen.)
főnévi és melléknévi vonzatok (zweifeln an, angewiesen auf)
folyamatos és beálló melléknévi igenevek (das schreibende Kind, das zu lesende Buch)
módbeli segédigék másodlagos jelentése (Der Zug muss in 5 Minuten ankommen. Er will den Unfall gesehen haben.
elváló és nem elváló igekötők (Der Schüler hat das unbekannte Wort schön umgeschrieben. Mein Text gefällt mir nicht, ich umschreibe den ganzen.)

Az egyes témakörök tanulása eredményeként a tanuló:

az adott tématartományban megért összetett, elvontabb, akár anyanyelvűek kommunikációjából születő célnyelvi szöveget;

létrehoz összetett, akár elvontabb, a közvetlen vonatkozásokon túlmenő tartalmú célnyelvi szöveget;
életkorának megfelelő, a természeteshez közelítő interakciót folytat.
A 11–13. évfolyamon a német nyelv tantárgy alapóraszáma: 340 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil	21
Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt	21
Reisen und Urlaub, Tourismus	21
Öffentliches Leben und Unterhaltung	21
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	21
Interkulturelle und landeskundliche Themen	26
Fächerübergreifende Themen und Situationen	26
Aktuelle Themen	26
Wissenschaft und Technik, Kommunikation	21
Mensch und Gesellschaft, Sucht und Abhängigkeit	21
Wirtschaft und Finanzen	19
Arbeitswelt und Karriere	21
Wissenserwerb und Wissensvermittlung	25
Vorbereitung auf das Abitur	50
Összes óraszám:	340

Témakör: Themen und Situationen im persönlichen Bereich: Verwandtschaftsbeziehungen, Lebensstil
Javasolt óraszám: 21 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
beszámol saját élményen, tapasztalaton alapuló, akár az érdeklődési körén túlmutató vagy elképzelt személyes eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában és számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
megérti és értelmezi az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget;
értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
megért szokványos tempóban folyó autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;

társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a személyes tématartományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
érzelmeit és véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
érzelmeit és véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
a nyelvi funkciókat és nyelvi eszköztárát életkorának megfelelő élethelyzetekben megfelelően alkalmazza;
mondanivalóját kifejezi kevésbé ismerős helyzetekben is, nyelvi eszközök széles körének használatával;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatósághoz igazítja;
beszéd- és íráspro dukcióját tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a személyes tématartományban és az idetartozó érettségi témákban.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Verwandte, Generationen in der Familie, Liebe, Ehe, Freunde, berühmte Personen, Vorbilder, medizinisches Fachpersonal, Gleichberechtigung von Mann und Frau, alte und neue Familienmodelle
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare und weitere Umgebung, Arbeitsplätze, Institutionen im Gesundheitswesen, Wohnorte, Freizeitorte, Persönliche Dienstleistungen
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände, grundlegende Gegenstände zur Behandlung von Krankheiten und um fit zu bleiben, Kleider und Accessoires
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste (Familienfeste, Kirchenfeste, Nationalfeste) Schul- und Familienfeiern, Sportarten, Sportereignisse, Krankheiten,
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Haushalts –und Gartenarbeiten, Tagesablauf, Gewohnheiten, gesunde Ernährung, Plätze zum Essen (zu Hause, Kantine, Restaurants), fit bleiben, zum Arzt gehen, Hausarbeiten, tägliche Aufgaben
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: größerer Familienkreis, Rollenverteilung in der Familie, Wohlstand, soziale Beziehungen, Kleider und Mode, Kleidung als Ausdruck der gesellschaftlichen Zugehörigkeit, Lebensphasen, Beziehungen, Zukunftspläne, häufige Krankheiten und Verletzungen, Gesundheitswesen (medizinische Behandlung, Heilmittel zu Hause), positive und negative Charakterzüge, persönliche Erfolge und Misserfolge, Freundschaft
Személyes élethez tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a személyes tématartományban

Javasolt tevékenységek:

- internetes kutatás
    - a családok szerepe a különböző társadalmakban (dinasztiák, klánok stb…)
    - milyenek voltak a családok Magyarországon 100 évvel ezelőtt?
    - a nők szerepének változásai az évszázadok folyamán
    - modern családok
    - az orvoslás lehetőségei a régmúltban és ma
- szerepjáték
    - orvosi ellátás igénybevétele
    - ajándékba kapott ruhanemű/könyv/telefon visszacserélése
- önálló szövegalkotás
    - az életem 15 év múlva
    - híres személyiségek mint példaképek
- vitafórum
    - az egyes családtagok családban betöltött szerepe és feladatai
    - 'A házasságok az égben köttetnek'
    - **vannak-e még családi példaképek?**
    - **a generációk együttélése: kölcsönös segítség vagy konfliktusforrás?**
    - **a Mama Hotel lakói**
    - **hagyományos vagy modern családmodell?**
    - **piercingek és tetoválások a fiatalok körében**
    - **'Egy gyerek nem gyerek?'**
    - **valóban „ruha teszi az embert"?**
    - **hagyományos vagy alternatív gyógyítás?**
    - **minden biotermék bio?**
    - **a márkanevek szerepe a társadalomban**

Témakör: Themen und Situationen im Bereich der Umgebung und Umwelt

Javasolt óraszám: 21 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató környezeti eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;

a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét akár anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;

megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;

megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;

megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt a környezeti tématartományon belül, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
szükség esetén eltér az előre elgondoltaktól és mondandóját a beszédpartnerekhez, hallgatósághoz igazítja;
beszéd- és írásprodukcióját tudatosan megtervezi, hiányosságait igyekszik kompenzálni;
környezeti témákban a kommunikációs helyzetek széles körében hatékonyan ad át és cserél információt;
érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
érzelmeit, véleményét változatos nyelvi eszközökkel írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megfelelő nyelvi eszközökkel alkot szöveget szóban és írásban;
szóban és írásban, valós nyelvi interakciók során jó nyelvhelyességgel, megfelelő szókinccsel, a természeteshez közelítő szinten vesz részt a környezeti tématartományban és az idetartozó érettségi témákban;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
megérti, értelmezi és összefoglalja az összetettebb, a tématartományhoz kapcsolódó összefüggő hangzó szöveget, és értelmezi a szövegben megjelenő összefüggéseket;
értelmezi az elvontabb tartalmú szövegekben megjelenő ismeretlen nyelvi elemeket;
megérti és értelmezi az összefüggéseket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
véleményét szóban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban, változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen, Personen im Dienste des Umweltschutzes
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Natur, Zuhause, Städte, auf dem Land, geografische Orte, Kontinente, Weltall, die Erde
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturkatastrophen, Umweltschutz-Kampagne, Möglichkeiten vom Umweltschutz,
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umweltschutz, Tierschutz, Haustiere halten, Bodenschätze schützen, soziales Engagement

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit, Wetter und Klima, Jahreszeiten, Wiederverwertung und Wiederverwendung, Ökologisch wohnen, erneuerbare Energien
Környezetünkhöz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a környezeti tématartományban

Javasolt tevékenységek:

- kiselőadás német nyelven IKT eszközök segítségével
    - természeti kincsek a lakóhelyemen
    - mindennapi természetvédelem
- csoportos projektmunka
    - a hulladékújrahasznosítás lehetőségei
    - természetvédő aktivista csoport létrehozása
- kutatómunka
    - alternatív energiaforrások
    - globális felmelegedés
    - a Föld belső szerkezete, vulkánok, cunamik
- vitafórum
    - családi ház vagy lakás? 'Az én házam az én váram'
    - valóban olyan „szuperek" a szupermarketek?
    - miért népszerűek a lakóparkok?
    - a hulladékprobléma megoldható?
    - vidék vagy város?
    - gazdaságosak az új energiaforrások?

Témakör: Reisen und Urlaub, Tourismus
Javasolt óraszám: 21 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a nyaralás, utazás, turizmus tématartományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ajánlott tématartományokhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
véleményét szóban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban változatos nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Touristen und Reiseleiter, Dienstleistungspersonal
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Unterkunftsmöglichkeiten, Reiseziele, Sehenswürdigkeiten, Touristenattraktionen, öffentliche Dienstleistungsbetriebe
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sehenswürdigkeiten, Denkmäler, Ausstellungen, Reisedokumente, Verkehrsmittel, Gegenstände beim Reisen, Unterlagen, Eintrittskarten, Prospekte
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste und Feiertage in Ungarn und im Ausland, Festivals
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorbereitung und Planung einer Reise, Stadtrundfahrt, Stadtführung
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einzelreise und Gruppenreise, Währungen, kulturelle Unterschiede, Wirkung des Tourismus auf Menschen, Bedeutung des Tourismus auf die Wirtschaft, Neue Tourismuszweige (Wellness, Sprachtourismus u.s.w)
A nyaralás, utazás, turizmus tématartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a nyaralás, utazás, turizmus tématartományban.

Javasolt tevékenységek:

- szerepjáték
  - telefonos érdeklődés és szállásfoglalás a nyaralásra
- önálló projektmunka
  - prospektus összeállítása a lakóhely nevezetességeiről
  - plakátkészítés a saját és egy választott ország kulturális különbségeiről
- vitafórum
  - a turizmus pozitív és negatív hatásai
  - olcsók-e az olcsó repülőjáratok?
  - szervezett vagy egyéni utazás?
  - valóban olyan vonzó a kempingezés?
  - hagyományos vagy modern turizmus?
- egy dokumentumfilm megtekintése egy célnyelvi ország nevezetességeiről
- csoportos projektmunka: film készítése lakóhelyem nevezetességeiről
- **kutatómunka (internet, újságok, statisztikák): az utazás hatása a gazdaságra, társadalomra**

Témakör: Öffentliches Leben und Unterhaltung
Javasolt óraszám: 21 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

beszámol akár az érdeklődési körén túlmutató közügyekkel, szórakozással kapcsolatos eseményről a cselekmény, a körülmények, az érzések és gondolatok ismert nyelvi eszközökkel történő összetettebb, részletes és világos jellemzésével;
a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét számára kevésbé ismert témákban és szituációkban is;
a tanult nyelvi elemek segítségével megérti a hangzószöveg lényegét anyanyelvi beszélők köznyelvi kommunikációjában;
megérti az elvontabb tartalmú hangzószövegek lényegét, valamint a beszélők véleményét is;
megért szokványos tempóban folyó, környezettel kapcsolatos autentikus szórakoztató és ismeretterjesztő tartalmakat, változatos csatornákon;
megérti és értelmezi a legtöbb televíziós hírműsort;
megérti és értelmezi a részleteket hosszabb, összetettebb, akár elvontabb témájú írott szövegekben;
megérti és értelmezi az összefüggéseket a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
társalgást kezdeményez, a megértést fenntartja, törekszik mások bevonására, és szükség esetén lezárja azt szórakozás, illetve információszerzés, -csere céljából, akár anyanyelvű beszélgetőtárs esetében is;
a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat a természeteshez közelítő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
nyelvtanulási céljai érdekében alkalmazza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Institutionen, Restaurants, Hotels, berühmte Orte im In- und Ausland
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Veranstaltungen, Unterhaltungsmöglichkeiten
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbies, Unterhaltung, Kultur, Dientleistungen
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak alkalmazása: Freizeitaktivitäten, Bücher, Filme, Unterhaltungsmöglichkeiten, Hobbys, Kunst und kulturelle Ereignisse und Veranstaltungen, Konzerte, Sport, Lesen, Computerspiele, Medien, Apps
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
A közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása

A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a közügyekkel, szórakozással kapcsolatos tématartományban

Javasolt tevékenységek:

- internetes kutatómunka
    - kulturális események és szórakozási lehetőségek egy kiválasztott célnyelvi/magyarországi városban
    - egy híres mű és író vagy költő munkásságának bemutatása
- szerepjáték
    - útbaigazítás kérése és adása
- vitafórum
    - GPS vagy útbaigazítás?
    - kidobhatjuk már a papír térképeket?
    - az e-könyvek előnyei és hátrányai
    - hobbi- vagy versenysport?
    - gyorsétterem vagy házi koszt?

Témakör: Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen

Javasolt óraszám: 21 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

tudatosan használja a nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;

hiányosságait, hibáit felismeri, azokat egyre hatékonyabban kompenzálja, javítja a tanult stratégiák felhasználásával;

céljai eléréséhez önszabályozóan is dolgozik;

használ önértékelési módokat nyelvtudása felmérésére;

használja az ön-, oktatói, vagy társai értékelését nyelvtudása fenntartására és fejlesztésére;

társaival a kooperatív munkaformákban és a projektfeladatok megoldása során is törekszik a célnyelvi kommunikációra;

kreatív, változatos műfajú szövegeket alkot szóban, kooperatív munkaformákban;

törekszik releváns digitális tartalmak használatára beszédkészségének, szókincsének és kiejtésének továbbfejlesztése céljából;

a szövegösszefüggés alapján kikövetkezteti az ismeretlen szavak jelentését, megérti az ismeretlen szavakat is tartalmazó mondatot;

a tanult kifejezések alkalmazásával és a tanult nyelvi szokások követésével érzéseit és beszédszándékait világosan és érthetően fejezi ki;

a szövegek létrehozásához hatékonyan használ nyomtatott vagy digitális segédeszközt, szótárt;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat a természeteshez közelítő célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;

digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkalmazza az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;

alkalmazza a célnyelvi normához illeszkedő, természeteshez közelítő kiejtést, beszédtempót és intonációt;

digitális eszközöket és felületeket is magabiztosan használ nyelvtudása fejlesztésére;
megérti a legfőbb nyelvi dialektusok egyes elemeit is tartalmazó szóbeli közléseket;
hatékonyan alkalmazza a tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
elolvas és értelmez nyelvi szintjének megfelelő irodalmi szövegeket;
egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
céljai eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket, módokat;
nyelvi haladását fel tudja mérni és ezt fejlődése szolgálatába állítja;
hibáit általában önállóan is tudja javítani;
nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási és nyelvhasználati lehetőségeket.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachlernstrategien, Sprachen, Akzente und Dialekte, autonomes Lernen
A célnyelvre jellemző standardnak megfelelő kiejtés használata az ismert nyelvi elemekben
A legfőbb célnyelvi dialektusok felismerése
Nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos és hatékony alkalmazása

Javasolt tevékenységek:

- interaktív térképek használata
  - ismerkedés célnyelvi dialektusokkal
  - ismerkedés a célnyelvi kiejtési szótárakkal
- csoportmunka
  - szótári ismeretek alapján idegen nyelvi szócikkelyek írása
  - szófelhők készítése az érettségi témakörökhöz
- prezentáció készítése és bemutatása a külföldi nyelvtanulás pozitív és negatív tapasztalatairól
- dialektus-szótár készítése
- egyéni projekt
  - 2-3 könnyített olvasmány elolvasása, olvasónapló írása
  - egy kétnyelvű novella elolvasása és a fordítás értékelése
- vitafórum
  - miért halványulnak el a dialektusok?
  - internetes szótárt vagy papíralapút érdemes használni?
  - a „Denglisch” hatása a német nyelv jövőjére

Témakör: Interkulturelle und landeskundliche Themen
Javasolt óraszám: 26 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
alkalmazza a célnyelvi kultúráról megszerzett ismereteit informális és akár formális kommunikációjában;
ismeri a célnyelvi országok történelmének és jelenének legfontosabb vonásait;
interkulturális ismeretei segítségével társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytat írásban és szóban;

megfogalmaz főbb hasonlóságokat és különbségeket az ismert nyelvi változatok között;
alkalmazza a nyelvi változatokról megszerzett ismereteit informális kommunikációjában;
szociokulturális ismeretei (például célnyelvi társadalmi szokások, testbeszéd) már lehetővé teszik azt, hogy társasági szempontból is megfelelő kommunikációt folytasson;
interkulturális tudatosságára építve felismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket, és a magyar értékek átadására képessé válik;
tájékozott a célnyelvi országok jellemzőiben és kulturális sajátosságaiban;
ismeri a célnyelvi és saját hazájának kultúrája közötti hasonlóságokat és különbségeket;
tájékozott, és alkalmazni is tudja a célnyelvi országokra jellemző alapvető érintkezési és udvariassági szokásokat;
átadja célnyelven a magyar értékeket;
a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket magabiztosan használja.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete: Bräuche und Traditionen
Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete: Leute und Kultur, Traditionen, typische Wahrzeichen, nationale Sportarten, Küche, regionale Sprache, Sehenswürdigkeiten, Kunst, Geschichte, Literatur
Célnyelvi országok történelmi jellemzőinek ismerete: Das Heilige Römische Reich Deutscher Nation, Kaiserreich, Das Dritte Reich, BRD, DDR, Wende, Mauerfall
Célnyelvi országok alapvető érintkezési szabályainak ismerete és alkalmazása (Tschüß, sehr geehrte…, Hallo u.s.w)
Hazánk legfontosabb történelmi eseményeinek, személyeinek, folyamatainak ismerete célnyelven
A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
Célnyelvi kultúráról információk átadása
Hazánk országismereti és egyéb fő jellemzőiről információk átadása
Interakció a célnyelvi és hazai kultúráról, országismereti jellemzőkről

Javasolt tevékenységek:

- prezentáció készítése és bemutatása
    - Magyarország és Németország/Ausztria történelmének legfontosabb kapcsolódásai
- projektmunka
    - Magyarország rövid történelme
    - a DACHL országok rövid történelme
    - a magyar és német/osztrák/svájci történelem kapcsolódási pontjai
        - hagyományok és szokások egy célnyelvi országban
        - mely országokban van magyar nyelvű lakosság, milyen számban?
- internetes kutatómunka
    - egy célnyelvi ország gasztronómiája
    - magyar receptek német nyelvű interpretálása
    - milyen más nyelvek találhatók a DACHL országokban?
- egy német nyelvű történelmi film megtekintése
- vitafórum
    - fontos-e a hagyományok életben tartása?

- fontos-e a különböző kultúrák megőrzése?
- miben hasznos a globalizáció?

Témakör: Fächerübergreifende Themen und Situationen
Javasolt óraszám: 26 óra

— TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
ismer más tantárgyi tartalmakat, részinformációkat célnyelven;
használ célnyelvi elemeket más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkornak és érdeklődésnek megfelelő tartalmakból
Információszerzés célnyelven egyéb tanulásterületi tartalmakban

Javasolt tevékenységek:

— egyéni projektmunka
- a továbbtanuláshoz választott tantárgyam (tantárgyaim) bemutatása
- poszter vagy kiselőadás készítése bármely más tudásterület témaköreiről

— **vitafórum: a humán vagy a reál műveltség a fontos?**

Témakör: Aktuelle Themen
Javasolt óraszám: 26 óra

— TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
használja a célnyelvet aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
felhasználja a célnyelvű, legfőbb hazai és nemzetközi híreket ismeretszerzésre és szórakozásra.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó szókincs megértése és használata célnyelven
Életkornak és érdeklődésnek megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven
Életkornak és érdeklődésnek megfelelő német nyelvű hazai és nemzetközi aktuális hírek és események alkalmazása ismeretszerzésre, szórakozásra

Javasolt tevékenységek:

— pármunka
- célnyelvi sajtótermékek felkutatása
- a német sajtótermékek fajtái
- német újságcikkek stílusának megismerése – magyar híreket ebben a stílusban megjeleníteni
- aktuális hírek olvasása

- az olvasott cikk tartalmának ismertetése és állásfoglalás a benne foglaltakkal kapcsolatban

— osztálymunka
    - német nyelvű híradó rendszeres nézése
    - iskolai/osztály hírekből német nyelvű híradó készítése, filmezése

Témakör: Wissenschaft und Technik, Kommunikation
Javasolt óraszám: 21 óra

— TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a tudomány és technika tématartományhoz tartozó alapvető témákban;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a tudomány és technika tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
véleményét szóban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

— **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Wissenschaftler, Forscher, Erfinder, Ingenieure
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Geräte für Alltagsmenschen/Wissenschaftler/IT-Fachleute, (Teile von) IT-Geräten,
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Messen, Konferenzen
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Nutzung der Technologie im Alltag, im Studium oder in der Arbeit, wesentliche Innovationen
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Internet, soziale Netzwerke, Forschung, Erfindungen
A tudomány és technika tématartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a tudomány és technika tématartományban.

Javasolt tevékenységek:

— internetes kutatómunka
    - találmányok
    - a jövő technikái

- egyéni projekt
    - az autó/repülő története – kik voltak a feltalálók?
    - a jogosítvány megszerzése, az autó részei
    - mit fog tudni a következő telefonom?
- vitafórum
    - az internet pozitív és negatív oldalai
    - lesz-e az unokámnak telefonja?
    - lehetséges-e még az egyéni feltalálás?
    - az okosház mindent megold?

Témakör: Mensch und Gesellschaft, Sucht und Abhängigkeit
Javasolt óraszám: 21 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél az ember és társadalom tématartományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket az ember és társadalom tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angehörige der Gesellschaft (Teenagers, Erwachsene, ältere Generationen), die Öffentlichkeit, Ämter und Behörden, Angestellte im Dienstleistungssektor
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Heimat, öffentlicher Raum, Ämter
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Gegenstände des Alltags, Mode und Kleidung
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Familienfeste und Veranstaltungen in der Familie, nationale und internationale Veranstaltungen bzw. Feiertage
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einkaufen, Dienstleistungen in Anspruch nehmen, alltägliche Angelegenheiten erledigen, Teilnahme am Leben einer Gemeinschaft, freiwillige Arbeit, Zivildienst

A témakörre jellemző problémák megnevezése célnyelven: Handysucht, Internetabhängigkeit
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: grundlegende Geschlechterrollen, Toleranz, Freundschaft, Aussehen und Persönlichkeit, individuelle Unterschiede, Beziehung zwischen Generationen, Verbrechen und Bestrafung, Abhängigkeiten-Suchtbehandlungen
Az ember és társadalom tématartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció az ember és társadalom tématartományban

Javasolt tevékenységek:

- egyéni projekt
    - különböző társadalmi berendezkedések a történelem folyamán
    - hagyományos és jelenlegi férfi/női társadalmi szerepek
    - önkéntesség, társadalmi munka, társadalmi szerepvállalás
- szerepjáték
    - szolgáltatások igénybevétele
- önálló szövegalkotás
    - megfigyeléseim a generációk közti különbségekről
- vitafórum/eszmecsere
    - korunk függőségei (pl: vásárlás, játék, telefon)
    - megszüntethetőek-e a társadalmi különbségek?
    - megszüntethetőek-e az előítéletek?

Témakör: Wirtschaft und Finanzen
Javasolt óraszám: 19 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a pénzügyek és gazdaság tématartományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;
összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a pénzügyek és gazdaság tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Arbeitgeber, Arbeitnehmer, Angestellte und Arbeiter
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: öffentliche Dienstleistungsbereiche, Bank, Post, Wechselstube
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Geld, Bankkarte, Kreditkarte, Konto, Währungen, Formulare in der Bank, Anzeigen, Werbungen
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Geld sparen, Geld überweisen, Geld abheben, Geld ausgeben und verschwenden, Banking, online kaufen, Geld wechseln
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Familienbudget, Geld sparen, ausgeben und verschwenden, Kredite
A pénzügyek és gazdaság tématartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a pénzügyek és gazdaság tématartományban

Javasolt tevékenységek:

- egyéni projekt
    - a pénz kialakulása, története
    - az első bankok
- szerepjáték
    - banki ügyintézés
    - számlanyitás
    - reklamáció online vásárolt termékkel kapcsolatban
    - valutaváltás nyaralás előtt
- eszmecsere
    - spórolás-költekezés
    - a jövedelem értelmes beosztása
- kutatómunka (internet, újságcikk)
    - hitelek, állami támogatások
    - a tőzsde története, működése
- vitafórum
    - **ki kezelje a családi kasszát?**
    - **a munka jutalma a zsebpénz?**
    - **hitellel kezdődjön a felnőtt élet?**
    - **a reklámok a mindennapi életünkhöz tartoznak?**

Témakör: Arbeitswelt und Karriere

Javasolt óraszám: 21 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összefüggően, világosan és nagyrészt folyékonyan beszél a karrier és munkavállalás tématartományhoz tartozó és az idevágó érettségi témákban, akár elvontabb tartalmakra is kitérve;

összefüggő, folyékony előadásmódú szóbeli prezentációt tart önállóan, felkészülést követően, az érettségi témakörök közül szabadon választott témában, IKT-eszközökkel támogatva mondanivalóját;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus hangzó szövegekben;
megérti és értelmezi az összefüggéseket és a részleteket a karrier és munkavállalás tématartományhoz kapcsolódó összefüggő, akár autentikus írott szövegekben;
véleményét írásban megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét szóban, felkészülés nélkül, a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Berufe, Arbeitgeber, Arbeitnehmer, Kollegen
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Arbeitsplätze, Büros
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Gegenstände in unterschiedlichen Berufen
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Vorstellungsgespräch, Besprechungen
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Planung, lebenslanges Lernen, Bewerbung um einen Job
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lebenslauf, Berufswahl, Sommerjobs, Schülerjob Arbeitszeiten, Teilzeitjobs, Arbeitslosigkeit, Arbeitslosenhilfe, Teamarbeit, individuelle Aufgaben, Kooperation, kritisches Denken, Mobilität
A karrier és munkavállalás tématartományhoz tartozó összetettebb, akár a közvetlen vonatkozásokon túlmutató információk átadása
A természeteshez közelítő, akár anyanyelvűekkel folytatott interakció a karrier és munkavállalás tématartományban

Javasolt tevékenységek:

- önálló szövegalkotás
  - jelentkezés álláshirdetésre
  - német nyelvű önéletrajz készítése
- szerepjáték
  - állásinterjú
  - beszégetés egy állásbörzén
- olvasott szövegértés fejlesztése
  - álláshirdetések böngészése
  - munkaköri leírás értelmezése
- csoportos projektmunka
  - egy munkahelyi projekt kidolgozása
  - közkedvelt szakmák bemutatása

- vitafórum
    - **nyári munka vagy a jól megérdemelt pihenés?**
    - **csak az egyetem lehet a cél?**
    - **létezik ideális munkahely?**
    - **hazai vagy külföldi munkavállalás?**

Témakör: Wissenserwerb und Wissensvermittlung
Javasolt óraszám: 25 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összetett információkat ad át és cserél;
összefüggő, papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformában;
egyénileg vagy kooperáció során létrehozott projektmunkával kapcsolatos kiselőadást tart önállóan, akár IKT-eszközök segítségével, felkészülést követően;
szóban ad át nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciók során;
környezetének kulturális értékeit célnyelven közvetíti;
összefoglal és lejegyzetel, írásban közvetít rövid olvasott vagy hallott szövegeket;
írott szöveget igénylő projektmunkát készít olvasóközönségnek;
írásban közvetít célnyelvi tartalmakat valós nyelvi interakciót igénylő helyzetekben;
célzottan keresi az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket tanórán kívül is, ismeretszerzésre és szórakozásra;
digitális eszközöket és felületeket is használ a célnyelven ismeretszerzésre és szórakozásra;
nyelvtanulási céljai érdekében használja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket;
nyelvtanulási céljai érdekében él a valós nyelvhasználati lehetőségekkel;
használ célnyelvi tartalmakat ismeretszerzésre;
használ célnyelvi tartalmakat tudásmegosztásra;
használ ismeretterjesztő anyagokat nyelvtudása fejlesztésére.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

Német nyelvű, akár elvontabb tartalmú információ megszerzése
Akár elvontabb információ megosztása német nyelven
Célnyelvű, akár autentikus anyagok felhasználása ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, nyelvi fejlesztésre

Javasolt tevékenységek:

- prezentáció, hangfelvétel, videofelvétel készítése bármely témában
- idegen nyelvű szócikk írása megadott témában, kutatómunka alapján

Témakör: Vorbereitung auf das Abitur
Javasolt óraszám: 50 óra

- TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a tématartományhoz kapcsolódó kép alapján kifejti gondolatait, véleményét és érzéseit;
alkalmazza a formális és informális regiszterhez köthető sajátosságokat;
a megfelelő szövegtípusok jellegzetességeit követi;

megold változatos írásbeli feladatokat szövegszinten;
összefüggő szövegeket ír önállóan, akár elvontabb témákban;
megérti az ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó hangzó szöveg lényegi tartalmát;
megérti a hangzó szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
megérti és értelmezi az írott szövegben megjelenő összetettebb részinformációkat;
informális és életkorának megfelelő formális írásos üzeneteket ír, digitális felületen is;
aktívan, kezdeményezően és magabiztosan vesz részt a változatos szóbeli interakciót és kognitív kihívást igénylő nyelvórai tevékenységekben;
véleményét szóban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
véleményét írásban, tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazza és arról interakciót folytat;
szóbeli és írásbeli közlései során változatos nyelvi struktúrákat használ;
megértést nehezítő hibáit önállóan javítani tudja;
egyre szélesebb körű témákban, nyelvi kommunikációt igénylő helyzetekben interakciót folytat megfelelő módon, felhasználva általános és nyelvi háttértudását, ismereteit, alkalmazkodva a társadalmi normákhoz;
nyelvi produkciójában és recepciójában önállóságot mutat, és egyre kevesebb korlát akadályozza;
egyre változatosabb, hosszabb, összetettebb és elvontabb szövegeket, tartalmakat értelmez és használ;
közép- és emelt szintű nyelvi érettségi szóbeli feladatokat old meg;
közép- és emelt szintű nyelvi érettségi írásbeli feladatokat old meg;
az ismert nyelvi elemeket vizsgahelyzetben is használja;
az első idegen nyelvből sikeres érettségit tesz legalább középszinten.

- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

közép- és emelt szintű nyelvi érettségi feladatok megoldása
a szóbeli érettségi témaköreinek gyakorlása és egyéni szempontokból történő átgondolása
a folyamatos beszéd és gondolatkifejtés gyakorlása
az emelt szintű érettségire készülők differenciált segítése

Javasolt tevékenységek:

- vizsgafeladatok gyakorlása
- vizsgaszituációk gyakorlása
- szókincsfejlesztés az érettségi témakörökben
- vélemény összefüggő kifejtése spontán felmerülő, érettségihez kapcsolódó témakörökben
- viták az emelt szintű érettségi vizsga témaköreiben
- megadott szószámú szöveg írása az emelt szintű érettségi vizsga témaköreihez kapcsolódóan

3.2.1.4. Matematika tananyag

A középfokú képzés során a matematika tanulása-tanítása tekintetében az egyik legfontosabb feladat a tanuló önálló, rendszerezett, logikus gondolkodásának kialakítása, fejlesztése. A 9. évfolyamtól kezdve a spirális felépítésnek megfelelően – a korábbi képzési szakaszok során megszerzett készségekre, képességekre és ismeretekre alapozva – egyre absztraktabb

formában épül fel a matematika belső struktúrája (fogalmak definíciója, tételek, bizonyítások).
Az 1–4. és 5–8. évfolyamos képzés nevelési-oktatási szakaszait jellemző tanuláshoz és tanításhoz képest a 9–12. évfolyamokon fokozatosan hangsúlyosabbá válik a matematika deduktív jellege. Az új fogalmakat, algoritmusokat, ismereteket viszont továbbra is induktív módon, szemléltetéssel, felfedeztetéssel, tanulói tevékenységekre építve, a valósághoz kapcsolva kell bevezetni.
Jól megválasztott problémák tárgyalása során válik a tanulók számára is szükségessé az új fogalmak bevezetése és pontos definiálása. Oktatói irányítással a tételek, általános összefüggések is felfedeztethetők a tanulókkal. Ezen folyamat során fejlődik a tanulók szintetizáló és modellalkotó képessége. A felfedezett tételek és összefüggések egy része bizonyítás nélkül is gyarapítja a matematikai eszköztárat. Néhány tétel bizonyítása azonban elengedhetetlen része a matematika tanításának, hiszen a bizonyításokon keresztül mutatható meg a matematika logikus és következetes felépítése. Az új fogalmak megalkotása, az összefüggések, stratégiák felfedezése és az ismereteknek feladatok, problémák megoldása során történő tudatos alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a meglévő ismeretek mobilizálásának képességét, valamint a problémamegoldó gondolkodás eltérő típusainak adekvát használatát. Ennek a folyamatnak az eredményeképpen a tanuló meg tudja állapítani adott állítás, tétel érvényességi és alkalmazási körét, megállapításai, állításai mellett logikusan tud érvelni. A matematika tanulásának-tanításának egyik fő célja, hogy fejlődjön a tanuló mérlegelő gondolkodása, az adatok elemzését, szintézisét és értékelését lehetővé tevő készségek és képességek rendszere. A matematikai játékok, logikai feladványok fejlesztik a stratégiaalkotást, az algoritmikus gondolkodást, a kreativitást és a gondolkodás rugalmasságát.
Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az ismert számok köre az irracionális számokkal bővül, valamint új műveletek bevezetésére és már ismert műveletek alaphalmazának bővítésére kerül sor a permanenciaelv alapján. Ezen folyamat során a tanuló egyre inkább képes lesz rá, hogy változatos matematikai objektumokat jelölő szimbólumokkal végezzen műveleteket.
A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technika és a humán tanulási területek ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák, a természeti és a gazdasági folyamatok értelmezéséhez és kezeléséhez. Ehhez – több más fogalom mellett – szükséges a függvény fogalmának változatos (nemcsak számhalmazokon értelmezett) példák mentén történő kiterjesztése.
A tanuló a matematika szaknyelvét érti és tudatosan használja. Életkorának megfelelő matematikai, matematikatörténeti szöveget képes önállóan olvasni, értelmezni. Mind írásban, mind szóban képes gondolatait a matematika szaknyelvének szabatos alkalmazásával közölni. A tanuló különböző forrásokat (tankönyv, függvénytáblázat, saját jegyzet, digitális források) használhat az órákon és a számonkérések alkalmával, bizonyos tételek, azonosságok, képletek felidézésére.
A tanuló társaival közösen tervez és hajt végre kooperatív tevékenységeket, projekteket. A közös munkában érvel, képes a vitára, az érvei ütköztetésére. Mérlegeli és kontrollálja mind a társai, mind a saját véleményét.

Ebben az életkorban is érvényesülnie kell a tanuló érdeklődésének, adottságának, absztrakciós szintjének megfelelő differenciálásnak. Ez a differenciálás jelentheti a Nat-ban leírt tananyagtartalmaknak a lehetőségekhez igazított bővítését is.
A tanuló digitális eszközöket, a tanulást, a szemléltetést, a tapasztalatszerzést és a felfedezést segítő szoftvereket, digitális információforrásokat használ, a matematika alkalmazását segítő számítógépes programokat ismer meg. Aktív résztvevője a tanulási-tanítási folyamatnak, ami lehetővé teszi azon kompetenciáinak és tervezési stratégiáinak a fejlődését, amelyek segítik a mai gyorsan változó világban való eligazodást és a különböző élethelyzetekben előforduló problémák megoldását.
A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A tanulás kompetenciái: A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának készségét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több szempont egyidejű figyelembevétele, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.
A kommunikációs kompetenciák: A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének készségét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszere.
A digitális kompetenciák: A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozik olyan nyitott problémákkal is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása.
A tanuló mérlegelő gondolkodásának fejlesztése többek között a feladatok megoldása során kapott eredmények elemzésén és értékelésén keresztül történik. A tanuló megtanul induktív úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulásán keresztül erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.
A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.
A tanuló konkrét vagy képi reprezentációval vagy szimbolikus modellekkel végzi a matematikai gondolatok vagy kapcsolatok feltárását, majd új kapcsolatokat alakít ki a matematikai fogalmak között.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valódi adatok felhasználásával összeállított mindennapi problémák megoldásán keresztül történik. Ennek során a különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. A tanuló megfelelő játékokon keresztül képessé válik a különböző kockázatok felmérésére, a számára kedvezőnek tűnő stratégia kidolgozására, és megtapasztalja döntései következményét. A matematikai projektekben való részvétel segíti a későbbi munkavállalás szempontjából fontos készségek kialakulását (kreativitás, problémamegoldás, kezdeményezőkészség, másokkal való együttműködés készsége).

9–10. évfolyam

A 9–10. évfolyamon a korábbi képzési szakaszok során megszerzett ismeretekre és kialakított készségekre, képességekre alapozva – a spirális tananyagfelépítést szem előtt tartva – az egyes témakörök új ismeretei matematikai szempontból egyre pontosabb és elvontabb formában jelennek meg a tanulási-tanítási folyamat során. Egyre határozottabb a fogalmak pontos definiálásának, az állítások, tételek indoklásának, bizonyításának, valamint az általánosításnak az igénye. Erre a szakaszra fokozottan jellemző a korábbi és az új ismeretek egységes rendszerbe foglalása, az egyes témakörökön belüli rendszerezés.
Ebben a szakaszban is fontos cél, hogy az ismeretszerzési folyamat során a tanuló – a lehetőségekhez mérten – az oktató által irányított módon, feladatok megoldása mentén maga fedezze fel az összefüggéseket, általánosítási lehetőségeket, megoldási módokat. A kooperatív munkaformák, a csoportmunkában megoldandó projektfeladatok fejlesztik a matematikai kommunikációt. A digitális eszközök, dinamikus szoftverek, online felületek támogatják a szemléltetést, a megértést és a felfedeztetést.
A 9–10. évfolyamon megjelenő témakörök tartalmának egy része folytatása, kiterjesztése és kiegészítése a korábbi szakaszokban is megjelenő tananyagtartalmaknak. Ebben a szakaszban jelennek meg először a valós számok; elsőfokú egyenlőtlenségek,

egyenletrendszerek; másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek; a függvény fogalma, függvénytulajdonságok; a kör és részei. Vannak olyan témakörök, amelyek megjelennek más területek tanítása során is, ezért a tananyag egyes részeihez javasolt óraszámok nem feltétlenül jelentenek időben összefüggő egységet. Az algebrai eszközök és a függvényekkel kapcsolatos ismeretek bővülése lehetővé teszi a hétköznapi vagy matematikai nyelven megfogalmazott problémák és a megoldás során alkalmazott matematikai modellek körének bővülését.

Ismétlésre, rendszerezésre, felmérésekre, számonkérésekre szánt időkeret 29 óra. (Szabadon tervezendő 10 %)

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Halmazok	13
Matematikai logika	10
Kombinatorika, gráfok	12
Számhalmazok, műveletek	14
Hatvány, gyök	18
Betűs kifejezések alkalmazása egyenletmegoldás, függvényábrázolás során	20
Arányosság, százalékszámítás	15
Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek	23
Másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek	22
A függvény fogalma, függvénytulajdonságok	20
Geometriai alapismeretek	8
Háromszögek	18
Négyszögek, sokszögek	15
A kör és részei	10
Transzformációk, szerkesztések	20
Leíró statisztika	13
Valószínűség-számítás	8
Összes óraszám:	259

Témakör: Halmazok

Javasolt óraszám: 13 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;

véges halmazok elemszámát meghatározza;

alkalmazza a logikai szita elvét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

adott halmazt diszjunkt részhalmazaira bont, osztályoz;

halmazokat különböző módokon megad;

halmazokkal műveleteket végez, azokat ábrázolja és értelmezi.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Halmaz közös elem nélküli részhalmazokra bontása, példák ennek alkalmazására a matematikán belül, más tantárgyaknál és a mindennapi életben
Halmaz megadása utasítással, elemek felsorolásával
Halmazok közötti viszonyok ábrázolása, értelmezése
Halmazok metszetének, uniójának, különbségének, komplementerének képzése, ábrázolása és értelmezése
Két-három halmaz elemszámával kapcsolatos feladatok megoldása logikai szita segítségével
Szemléletes kép végtelen halmazokról

- **Fogalmak**

alaphalmaz, részhalmaz, üres halmaz, halmazok egyenlősége, Venn-diagram; halmazműveletek: unió, metszet, különbség, komplementer halmaz; diszjunkt halmazok, halmaz elemszáma, logikai szita

- Javasolt tevékenységek

Hétköznapi életből, más tantárgyakból vagy a matematikából vett, konkrétan vagy digitálisan megjelenített alaphalmazból megadott tulajdonságokkal rendelkező elemek válogatása
Konkrét részhalmaz esetén a részhalmaz képzési szempontjainak megállapítása
A történelem, a művészetek, a tudományok, a sport neves személyiségeinek kitalálása különböző tulajdonságok alapján
Barkochba játék
A „végtelen szálloda” mint modell
Megszámlálhatóan végtelen számosságú halmazok elemei között egyértelmű hozzárendelés felfedeztetése, például a pozitív természetes számok halmazának számossága megegyezik a pozitív páros számok halmazának számosságával

Témakör: Matematikai logika
Javasolt óraszám: 10 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;
megállapítja egyszerű „ha ... , akkor ...” és „akkor és csak akkor” típusú állítások logikai értékét;
tud egyszerű állításokat indokolni és tételeket bizonyítani.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
adott állításról eldönti, hogy igaz vagy hamis;
alkalmazza a tagadás műveletét egyszerű feladatokban;
ismeri és alkalmazza az „és”, a (megengedő és kizáró) „vagy” logikai jelentését;
megfogalmazza adott állítás megfordítását;
helyesen használja a „minden” és „van olyan” kifejezéseket.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

A matematikai bizonyítás fogalma
Állítás logikai értékének megállapítása (igaz vagy hamis)
Állítás tagadásának alkalmazása egyszerű feladatokban
A „nem”, az „és”, a megengedő „vagy” és a kizáró „vagy” logikai jelentésének ismerete és alkalmazása matematikai és matematikán kívüli feladatokban

A „minden” és a „van olyan” típusú állítások logikai értékének megállapítása és ennek indoklása egyszerű esetekben
Adott állítás megfordításának megfogalmazása
„Ha…, akkor…” és „akkor és csak akkor” típusú egyszerű állítások logikai értékének megállapítása
Stratégiai és logikai játékok

- **Fogalmak**

tétel, bizonyítás, igaz-hamis; „nem”, „és”, „vagy”, „vagy…, vagy…”, „ha…, akkor…”, „akkor és csak akkor”

- Javasolt tevékenységek

„Bírósági tárgyalás”, ahol az osztály tanulói a védők és a vádlók egy állítás indoklására, cáfolására
„Mit állít a szigetlakó?”, „Ki volt a tettes, ha...?” típusú feladatok eljátszása, megoldása csoportmunkában
Logikai készséget fejlesztő játékok, például „Einstein-fejtörő”
Stratégiai játékok, például egyszerű NIM játékok, táblás játékok
Tudatos pénzügyi tervezést segítő játékok

Témakör: Kombinatorika, gráfok
Javasolt óraszám: 12 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat;
konkrét szituációkat szemléltet és egyszerű feladatokat megold gráfok segítségével;
véges halmazok elemszámát meghatározza;
alkalmazza a logikai szita elvét.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Hétköznapi helyzetekhez kapcsolódó sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása rendszerezéssel
Sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása matematikai problémákban
Esetszétválasztás és szorzási elv alkalmazása feladatok megoldásában
Összeszámlálási modellek alkalmazása feladatok megoldásában
Gráfok alkalmazása konkrét hétköznapi és matematikai szituációk szemléltetésére, feladatok megoldására

- **Fogalmak**

gráf, gráf csúcsa, gráf éle

- Javasolt tevékenységek

Sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása rendszerezett leszámlálással és a szorzási és/vagy esetszétválasztási elv alkalmazásával
Geometriai eszközök használata kombinatorikai problémák megoldására
Néhány feltételt tartalmazó tanulói órarend készítése kis elemszámmal

Azonos modellen alapuló, de különböző megfogalmazású feladatok megoldása
Szorzat vagy összeg alakban megadott eredményű kombinatorikafeladatokhoz saját szöveg írása
Téves megoldású kombinatorikafeladatokban a hiba megtalálása és a tévedés kijavítása
Sorba rendezési feladatok megoldásának szemléltetése gráffal
Adott gráfhoz hozzáillő feladatszöveg alkotása és „feladatküldés” csoportmunkában

Témakör: Számhalmazok, műveletek
Javasolt óraszám: 14 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig;
ismer példákat irracionális számokra.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás műveleti azonosságokat helyesen alkalmazza különböző számolási helyzetekben;
racionális számokat tizedes tört és közönséges tört alakban is felír;
ismeri a valós számok és a számegyenes kapcsolatát;
ismeri és alkalmazza az abszolút érték, az ellentett és a reciprok fogalmát;
a számolással kapott eredményeket nagyságrendileg megbecsüli, és így ellenőrzi az eredményt;
valós számok közelítő alakjaival számol, és megfelelően kerekít.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Műveleti azonosságok (kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás), zárójelek helyes használata
Tizedes törtek átírása közönséges tört alakba és viszont
Irracionális számok szemléltetése
Racionális számok elhelyezkedése számegyenesen
Nyílt és zárt intervallumok fogalmának ismerete és alkalmazása
Számok abszolút értékének, ellentettjének és reciprokának meghatározása
Számológéppel elvégzett számítások eredményének előzetes becslése és nagyságrendi ellenőrzése
Valós számok adott jegyre kerekítése
Valós számok gyakorlati helyzetekben történő észszerű kerekítése

- **Fogalmak**

racionális szám, irracionális szám, valós szám, nyílt intervallum, zárt intervallum, abszolút érték, ellentett, reciprok

- Javasolt tevékenységek

A számológép helyes használatának elsajátítása, például műveleti sorrend, zárójelek
Írásban elvégzett műveletek ellenőrzése számológéppel
Célszám megközelítése adott számjegyekkel, műveleti jelek és zárójelek használatával
Tanulói kiselőadás a helyi értékes számírás kialakulásáról, a számjegyek kialakulásának történetéről

A tanteremben vagy a tanterem környezetében végzett mérések esetén a megfelelő kerekítés alkalmazása
Adott mérés elvégzése esetén a mérési hiba következményeinek vizsgálata

Témakör: Hatvány, gyök
Javasolt óraszám: 18 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és alkalmazza az n-edik gyök fogalmát;
ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és alkalmazza a négyzetgyök fogalmát és azonosságait;
ismeri és alkalmazza az egész kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait;
ismeri és alkalmazza a normálalak fogalmát.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Valós számok hatványozása pozitív egész kitevőre
Hatványozás 0 és negatív egész kitevőre
A hatványozás azonosságainak megfigyelése, felfedezése
A hatványozás azonosságainak bizonyítása konkrét alapszám és tetszőleges pozitív egész kitevő esetén
Számok normálalakja
Számolás normálalak segítségével
A négyzetgyök definíciója
Nemnegatív számok négyzetgyökének megadása számológép segítségével
A négyzetgyökvonás azonosságai

- **Fogalmak**

hatványalap, hatványkitevő, normálalak, négyzetgyök

- Javasolt tevékenységek

Projektmunka: hányszor lehet félbehajtani egy nagyméretű papírt? Keresés az interneten, kísérlet végzése például egy teljes guriga vécépapírral
Internetes forrásból származó, nagyon kicsi vagy nagyon nagy számokat tartalmazó cikkek valóságtartalmának megállapítása páros vagy csoportmunkában

Témakör: Betűs kifejezések alkalmazása egyenletmegoldás, függvényábrázolás során
Javasolt óraszám: 20 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
műveleteket végez algebrai kifejezésekkel;
ismer és alkalmaz egyszerű algebrai azonosságokat;
átalakít algebrai kifejezéseket összevonás, szorzattá alakítás, nevezetes azonosságok alkalmazásával.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Műveletek egyszerű algebrai kifejezésekkel: összeadás, kivonás, szorzás, osztás, egytagú kifejezések hatványa
Műveleti azonosságok ismerete és alkalmazása egyenletek megoldása során

Az $(a + b)^2$, az $(a – b)^2$ és az $(a + b)(a – b)$ kifejezésekre vonatkozó nevezetes azonosságok ismerete és alkalmazása (például oszthatósági feladatokban, egyenletek megoldásában, függvények ábrázolásában)
Egyszerű másodfokú polinom átalakítása teljes négyzetté kiegészítéssel
Algebrai kifejezések átalakítása összevonás, szorzattá alakítás, nevezetes azonosságok alkalmazásával

- **Fogalmak**

összeg, tag, szorzat, tényező, egynemű kifejezés, együttható, teljes négyzet, polinom

- Javasolt tevékenységek

„Gondolj egy számra, és én kitalálom” játék, matematikai bűvésztrükkök algebrai magyarázata
Algebrai kifejezésekkel végzett műveletek geometriai modellezése
A nevezetes azonosságok geometriai megjelenítése
Számolási „trükkök” a nevezetes azonosságok segítségével, például kétjegyű számok négyzetének, 99 · 101 típusú szorzat eredményének kiszámolása fejben

Témakör: Arányosság, százalékszámítás
Javasolt óraszám: 15 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb, -pont fogalmát.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és alkalmazza az egyenes és a fordított arányosságot.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az egyenes és a fordított arányosság fogalmának ismerete és alkalmazása gyakorlati problémák megoldása során
Az egyenes és a fordított arányosság grafikonjának felismerése és elkészítése
Példák az egyenes és a fordított arányosságtól különböző arányosságokra (négyzetes, gyökös)
Példák egy irányban vagy ellentétes irányban változó mennyiségpárokra a mindennapi életből
Százalékszámítással kapcsolatos hétköznapi helyzetekhez (például háztartási bevételekhez, kiadásokhoz, pénzügyi fogalmakhoz, gazdasági folyamatokhoz) és más tantárgyakhoz köthető feladatok megoldása

- **Fogalmak**

egyenes arányosság, fordított arányosság, százalékalap, százalékérték, százalékláb

- Javasolt tevékenységek

Összetett, valódi élethelyzetekkel kapcsolatos feladatok megoldása csoportmunkában, szükség esetén grafikon segítségével
Háztartási számlák elemzése az azokon megjelenő egységárak és fizetendő összegek figyelembevételével

Témakör: Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek, egyenletrendszerek

Javasolt óraszám: 23 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;

adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;

a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;

a kiválasztott modellben megoldja a problémát;

a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg válaszát;

felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot;

egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékkészlet-vizsgálattal ellenőrzi.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és alkalmazza a következő egyenletmegoldási módszereket: mérlegelv, grafikus megoldás, szorzattá alakítás;

megold elsőfokú egyismeretlenes egyenleteket és egyenlőtlenségeket, elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszereket.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Elsőfokú egyenletre, egyenlőtlenségre, egyenletrendszerre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése

Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése

A problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása

A kiválasztott modellben a probléma megoldása

A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti problémába visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve

Alaphalmaz, megoldáshalmaz fogalmának ismerete

Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet és egyenlőtlenség megoldása mérlegelvvel és grafikusan

Elsőfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása behelyettesítéssel, közös együtthatók módszerével, grafikusan

Elsőfokú egyenlettel, egyenlőtlenséggel, egyenletrendszerrel megoldható szöveges feladatok megoldása (például út-idő-sebesség, közös munkavégzés, keveréses feladatok, pénzügyi és gazdasági tematikájú feladatok)

- **Fogalmak**

alaphalmaz, megoldáshalmaz, mérlegelv

- Javasolt tevékenységek

Szöveges feladatok megoldása több különböző úton, a különböző megoldások összehasonlítása előnyök és hátrányok szempontjából

Hiányos, túlhatározott, illetve ellentmondó adatokat tartalmazó problémák vizsgálata

Nyílt végű problémák megoldása

Adott egyenlethez szöveges feladat alkotása és „feladatküldés” csoportmunkában

Digitális eszköz használata egyenletek, egyenlőtlenségek és egyenletrendszerek grafikus megoldása során; a digitális eszközzel történő ábrázolás előnyeinek és hátrányainak megbeszélése

Témakör: Másodfokú egyenletek, egyenlőtlenségek
Javasolt óraszám: 22 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;
a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg válaszát;
felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot;
egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékkészlet-vizsgálattal ellenőrzi.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megold másodfokú egyismeretlenes egyenleteket és egyenlőtlenségeket; ismeri és alkalmazza a diszkriminánst, a megoldóképletet és a gyöktényezős alakot.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Másodfokú egyenletre, egyenlőtlenségre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése
Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése
A problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása
A kiválasztott modellben a probléma megoldása
A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti problémába visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve
Egyenletek megoldása ekvivalens átalakításokkal
Másodfokú egyenlet megoldása szorzattá alakítással, teljes négyzetté kiegészítéssel, megoldóképlettel és grafikusan
Egyszerű másodfokúra visszavezethető egyenletek megoldása
Másodfokú egyenlőtlenség megoldása grafikusan
Másodfokú egyenlettel megoldható szöveges feladatok megoldása
$\sqrt{x+c} = ax+b$

- **Fogalmak**

másodfokú egyenlet megoldóképlete, diszkrimináns, gyöktényezős alak, ekvivalens átalakítás

- Javasolt tevékenységek

Másodfokú egyenlet megoldása konkrét együtthatókkal és paraméterekkel, a lépéseket párhuzamosan végezve
Digitális eszköz használata egyenletek, egyenlőtlenségek grafikus megoldása során
Tanulói kiselőadás tartása magasabb fokú egyenletek megoldásának történetéről, érdekességeiről

Témakör: A függvény fogalma, függvénytulajdonságok
Javasolt óraszám: 20 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
képlettel adott függvényt hagyományosan és digitális eszközzel ábrázol;
adott értékkészletbeli elemhez megtalálja az értelmezési tartomány azon elemeit, amelyekhez a függvény az adott értéket rendeli.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megad hétköznapi életben előforduló hozzárendeléseket;
adott képlet alapján helyettesítési értékeket számol, és azokat táblázatba rendezi;
táblázattal megadott függvény összetartozó értékeit ábrázolja koordináta-rendszerben;
a grafikonról megállapítja függvények alapvető tulajdonságait.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Hétköznapi hozzárendelések megfigyelése, tulajdonságainak megfogalmazása: egyértelmű, kölcsönösen egyértelmű
Függvény megadása, alapvető függvénytani fogalmak ismerete
Függvényértékek meghatározása és táblázatba rendezése
Függvények ábrázolása táblázat alapján
Függvények alkalmazása valós, hétköznapi helyzetek jellemzésére, gyakorlati problémák megoldására
A grafikon alapján a függvény értelmezési tartományának, értékkészletének, minimumának, maximumának és zérushelyének megállapítása, a növekedés és fogyás leolvasása
Lineáris függvény, másodfokú függvény, négyzetgyökfüggvény, fordított arányosságot leíró függvény (elemi függvények) grafikonja, tulajdonságai
Elemi függvényekkel egyszerű függvénytranszformációs lépések végrehajtása: $f(x) + c$, $f(x + c)$, $c \cdot f(x)$, $|f(x)|$
Lineáris függvények hozzárendelési utasításának leolvasása grafikon alapján
Egyszerű függvények esetén az $f(x) = c$ alapján x meghatározása és ennek alkalmazása gyakorlati problémák megoldása során
Kölcsönösen egyértelmű hozzárendelés megfordítása és a megfordított hozzárendelés ábrázolása

- **Fogalmak**

egyértelmű hozzárendelés, kölcsönösen egyértelmű hozzárendelés, értelmezési tartomány, képhalmaz, értékkészlet, helyettesítési érték, szélsőérték, zérushely, növekedés, fogyás

- Javasolt tevékenységek

Összetett, valódi helyzetekkel, például demográfiai kérdésekkel, pénzügyi feladatokkal kapcsolatos grafikonok elemzése csoportmunkában
Hétköznapi helyzetekben időben változó folyamatokkal kapcsolatos mérések végzése és a mért adatok ábrázolása koordináta-rendszerben (például hőmérséklet)
A tanulók mindennapi életéhez kapcsolódó grafikonok ábrázolása és elemzése (például út-idő grafikon az iskolába való eljutásról)
Egyszerű, másodfokú függvénnyel jellemezhető, gyakorlati helyzethez köthető szélsőérték-feladatok megoldása csoportmunkában, például adott hosszúságú spárgával bekeríthető maximális területű téglalap adatainak mérése, megfigyelése
Függvények ábrázolása digitális eszköz segítségével
Barkochba játék a függvényekkel kapcsolatos fogalmak használatával
Szöveges feladatok megoldása grafikus úton

Algebrai úton nem vagy nehezen megoldható egyenletek közelítő megoldása grafikus úton digitális eszköz segítségével

Témakör: Geometriai alapismeretek
Javasolt óraszám: 8 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a térelemek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét;
felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és használja a pont, egyenes, sík (térelemek) és szög fogalmát;
ismeri és alkalmazza a nevezetes szögpárok tulajdonságait;
ismeri az alapszerkesztéseket, és ezeket végre tudja hajtani hagyományos vagy digitális eszközzel.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Két pont, pont és egyenes, két egyenes távolságának alkalmazása a síkban
Egyenesek kölcsönös helyzetének ismerete és alkalmazása
Nevezetes szögpárok tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: pótszögek, mellékszögek, kiegészítő szögek, csúcsszögek, egyállású szögek, váltószögek
A szakaszfelező merőleges és a szögfelező mint ponthalmazok tulajdonságainak ismerete
Dinamikus geometriai szoftver alkalmazásának előkészítése, használata
Alapszerkesztések végrehajtása hagyományos vagy digitális eszközzel euklideszi módon: szakaszfelező merőleges, szögfelező, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése, szög másolása

- **Fogalmak**

pont, egyenes, sík, szögtartomány, hajlásszög, párhuzamos, merőleges, pótszögek, mellékszögek, kiegészítő szögek, csúcsszögek, egyállású szögek, váltószögek, szakaszfelező merőleges, szögfelező

- Javasolt tevékenységek

Az osztályteremben vagy a terem környezetében „egyenesek” kölcsönös helyzetének megadása, ezek távolságának megmérése
Számszerű adatként csak a méretarányt tartalmazó térkép alapján valódi távolságok meghatározása, becslése
Számszerű adatként csak méretarányt tartalmazó térképen adott helységektől (közelítőleg) egyenlő távolságra levő helységek megkeresése

Témakör: Háromszögek
Javasolt óraszám: 18 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;

sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát;
kiszámítja háromszögek területét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és alkalmazza a háromszögek oldalai, szögei, oldalai és szögei közötti kapcsolatokat; a speciális háromszögek tulajdonságait;
ismeri és alkalmazza a háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó fogalmakat és tételeket;
ismeri és alkalmazza a Pitagorasz-tételt és megfordítását.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

A háromszögek csoportosítása oldalak és szögek szerint
Az alapvető összefüggések ismerete és alkalmazása háromszögek oldalai, szögei, oldalai és szögei között
Speciális háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: szabályos, egyenlő szárú, derékszögű háromszög
A háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó fogalmak, tételek ismerete és alkalmazása: oldalfelező merőleges, szögfelező, magasságvonal, súlyvonal, középvonal, körülírt, illetve beírt kör
Az oldalfelező merőlegesek és a belső szögfelezők metszéspontjára vonatkozó tétel bizonyítása
A Pitagorasz-tétel és megfordításának ismerete és alkalmazása
A Pitagorasz-tétel bizonyítása
Háromszög területének kiszámítása

- **Fogalmak**

szabályos háromszög, egyenlő szárú háromszög, derékszögű háromszög, oldalfelező merőleges, szögfelező, magasságvonal, súlyvonal, középvonal, körülírt kör, beírt kör

- Javasolt tevékenységek

A háromszög nevezetes vonalaira, pontjaira és köreire vonatkozó tételek felfedeztetése szerkesztéssel vagy dinamikus geometriai szoftver alkalmazásával, páros vagy csoportmunkában
Konkrét alakzatok átdarabolása más alakzattá páros vagy csoportmunkában
A derékszögű háromszög oldalaira szerkesztett négyzetek átdarabolása a Pitagorasz-tételnek megfelelő módon, pitagoraszi tangramok vagy dinamikus geometriai szoftver alkalmazásával

Témakör: Négyszögek, sokszögek

Javasolt óraszám: 15 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát;
ismeri és alkalmazza speciális négyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja;

átdarabolással kiszámítja sokszögek területét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és alkalmazza a szabályos sokszög fogalmát; kiszámítja a konvex sokszög belső és külső szögeinek összegét.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Speciális négyszögek (trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet) tulajdonságainak ismerete, területének kiszámítása

Konvex sokszögeknél az átlók számára, a belső és külső szögösszegre vonatkozó tételek ismerete, bizonyítása és alkalmazása

Szabályos sokszög fogalmának ismerete

Szabályos sokszög területe átdarabolással

- **Fogalmak**

trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet, konvex sokszög, szabályos sokszög

- Javasolt tevékenységek

Különböző típusú speciális négyszögek területének meghatározására vonatkozó formula felfedeztetése átdarabolással

A belső és a külső szögösszegre vonatkozó tételek felfedeztetése, illusztrálása átdarabolással, hajtogatással vagy dinamikus geometriai szoftver segítségével

Projektmunka: lakás/iskola alaprajzának elkészítése méretarányosan

Témakör: A kör és részei

Javasolt óraszám: 10 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;

ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;

sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ki tudja számolni a kör és részeinek kerületét, területét;

ismeri a kör érintőjének fogalmát, kapcsolatát az érintési pontba húzott sugárral;

ismeri és alkalmazza a Thalész-tételt és megfordítását.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Annak ismerete és alkalmazása, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körív hosszával

Annak ismerete és alkalmazása, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körcikk területével

Kör, körcikk, körgyűrű és körszelet területének és kerületének kiszámítása

Annak ismerete és alkalmazása, hogy a kör érintője merőleges az érintési pontba húzott sugárra, és hogy külső pontból húzott érintőszakaszok egyenlő hosszúak

A Thalész-tétel és megfordításának ismerete és alkalmazása

A Thalész-tétel bizonyítása

- **Fogalmak**

középponti szög, körív, körcikk, körgyűrű, körszelet, érintőszakaszok

- Javasolt tevékenységek

Annak felfedeztetése méréssel, hogy a középponti szög egyenesen arányos a hozzá tartozó körív hosszával; különböző méretű körök esetén a kapott adatok táblázatba foglalása

A Thalész-tétel felfedeztetése szerkesztéssel, szögméréssel vagy dinamikus geometriai szoftver alkalmazásával

Témakör: Transzformációk, szerkesztések

Javasolt óraszám: 20 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat;

ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket;

alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában;

ismeri és alkalmazza a hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételeket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismer példákat geometriai transzformációkra;

ismeri és alkalmazza a síkbeli egybevágósági transzformációkat és tulajdonságaikat; alakzatok egybevágóságát;

ismeri és alkalmazza a középpontos hasonlósági transzformációt, a hasonlósági transzformációt és az alakzatok hasonlóságát;

megszerkeszti egy alakzat tengelyes, illetve középpontos tükörképét, pont körüli elforgatottját, párhuzamos eltoltját hagyományosan és digitális eszközzel;

geometriai szerkesztési feladatoknál vizsgálja és megállapítja a szerkeszthetőség feltételeit.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák ismerete geometriai hozzárendelésekre (merőleges vetítés, párhuzamos vetítés, merőleges affinitás, térkép, fényképezés)

A tengelyes tükrözés, a középpontos tükrözés, a pont körüli forgatás és a párhuzamos eltolás ismerete, tulajdonságaik

A vektor fogalmának kialakítása a párhuzamos eltolás segítségével

Egybevágósági transzformációk egymás utáni végrehajtása

Egybevágósági transzformációk végrehajtása szerkesztéssel vagy digitális eszközzel

Egybevágó alakzatok, szimmetriák megfigyelése a környezetben, művészeti alkotásokban

Az egybevágósági transzformációk alkalmazása feladatok megoldásában, tételek bizonyításában

Háromszögek egybevágóságának alapesetei és ezek alkalmazása

Négyszögek egybevágósága

Egyszerű szerkesztési feladatok megoldása hagyományos vagy digitális eszközzel; diszkusszió

Gyakorlati feladatok megoldása egybevágóságok segítségével (például a sík parkettázása különféle síkidomokkal; szabásminta készítése, használata)

A középpontos hasonlósági transzformáció és a hasonlósági transzformáció ismerete, tulajdonságai

A hasonlóság fogalmának ismerete és alkalmazása feladatok megoldásában, tételek bizonyításában
Gyakorlati feladatok megoldása hasonlóság segítségével (például alaprajz-, térképkészítés, modellezés)

- **Fogalmak**

tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, pont körüli forgatás, párhuzamos eltolás, egybevágóság, forgásszög, vektor, vektorok összege, középpontos hasonlósági transzformáció, hasonlósági transzformáció, hasonlóság, a hasonlóság aránya

- Javasolt tevékenységek

Gyakorlati példák keresése geometriai hozzárendelésekre, például fényképezés, filmvetítés
A középpontos tükrözés, a pont körüli forgatás és a párhuzamos eltolás bemutatása mint két tengelyes tükrözés egymásutánja
M. C. Escher és Victor Vasarely néhány interneten is elérhető alkotásának elemzése a szimmetriák szempontjából; hasonló módszerrel képek alkotása
A sík parkettázása egybevágó háromszögekkel, négyszögekkel papírsablonok vagy dinamikus geometriai szoftver segítségével
A tengelyes vagy középpontos szimmetriára alapozó stratégiai játékok (például pénzforgatós, színezős) páros munkában
Az iskola közelében lévő magas épület (például templomtorony) magasságának meghatározása egy egyenes bot segítségével a bot és az épület árnyékának méréséből („Thalész-módszer”) csoportmunkában
Valódi távolságok, valódi útvonalak hosszának meghatározása papíralapú térkép alapján

Témakör: Leíró statisztika
Javasolt óraszám: 13 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott cél érdekében tudatos adatgyűjtést és rendszerezést végez;
hagyományos és digitális forrásból származó adatsokaság alapvető statisztikai jellemzőit meghatározza, értelmezi és értékeli;
felismer grafikus manipulációkat diagramok esetén.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
adatsokaságból adott szempont szerint oszlop- és kördiagramot készít hagyományos és digitális eszközzel.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Statisztikai adatok gyűjtésének tervezése
Statisztikai adatok gyűjtése hagyományos és internetes forrásból
Statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése középértékekkel hagyományos és digitális eszközzel
A kapott adatok értelmezése, értékelése, egyszerű statisztikai következtetések
Oszlop- és kördiagram értelmezése, valamint készítése hagyományos és digitális eszközzel
Konkrét adatsokaság ábrázolásához, statisztikai kérdés megválaszolásához a megfelelő diagramtípus kiválasztása
Kördiagramból oszlopdiagram készítése és viszont
Grafikus manipulációk felismerése és javítása diagramok esetén

- **Fogalmak**

oszlopdiagram, kördiagram, átlag, medián, módusz

- Javasolt tevékenységek

Adatgyűjtés megtervezése, például forgalomszámlálás vagy iskolai felmérés előkészítése

A megtervezett statisztikai adatgyűjtés lebonyolítása, az eredmények szemléltetése grafikonok segítségével, a kapott eredmények értékelő bemutatása tanulói kiselőadás formájában

Különböző adatsokaságok esetében annak vizsgálata, hogy ezek jellemezhetők-e az ismert középértékekkel

Érvelés a tanuló saját érdemjegyei alapján különböző statisztikai jellemzők segítségével a kedvezőbb év végi jegyért

Különböző sportágak értékelési rendszerének és statisztikáinak bemutatása tanulói kiselőadás keretében

Osztályok/tantárgyak eredményeinek összehasonlítása érdemjegyek és ezek középértékei alapján

Csoportmunka keretében adott céllal készülő, megtévesztő oszlop- és kördiagramok készítése, ezek szóbeli értékelése, javítása

Témakör: Valószínűség-számítás

Javasolt óraszám: 8 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

konkrét valószínűségi kísérletek esetében az esemény, eseménytér, elemi esemény, relatív gyakoriság, valószínűség, egymást kizáró események, független események fogalmát megkülönbözteti és alkalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tapasztalatai alapján véletlen jelenségek jövőbeni kimenetelére észszerűen tippel;

véletlen kísérletek adatait rendszerezi, relatív gyakoriságokat számol, nagy elemszám esetén számítógépet alkalmaz.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Valószínűségi kísérletek elvégzése, gyakorisági, relatív gyakorisági táblázatok készítése

A valószínűség fogalmának bevezetése statisztikai alapon

A klasszikus valószínűségi modell fogalma és alkalmazása

Diszkrét valószínűség-eloszlások ábrázolása hagyományos és digitális eszközzel

- **Fogalmak**

valószínűségi kísérlet, esemény, elemi esemény, gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség, diszkrét valószínűség-eloszlás

- Javasolt tevékenységek

Konkrét valószínűségi kísérletek végrehajtása vagy dinamikus szoftver segítségével történő szimulálása (például dobások szabályos dobókockákkal, pénzérmékkel); a kapott gyakoriságok és relatív gyakoriságok táblázatba foglalása; tippelés az egyes kimenetelekre és becslés a bekövetkezésük valószínűségére

Játékokban a szerencsefaktor vizsgálata, például „Ki nevet a végén” játék esetében az első hatos dobás eloszlása

Különböző társasjátékokban stratégia meghatározása, döntéshozatal esélylatolgatás alapján

Különböző szerencsejátékok (lottó, totó, póker, black jack, internetes sportfogadások) esetében a nyerési esély összehasonlítása

11–12. évfolyam

A 11–12. évfolyamon a tanulási-tanítási folyamatra jellemző, hogy az ismeretek jellege egyre absztraktabb és formálisabb, a matematika belső logikája egyre jobban érvényesül. Ebben a szakaszban az egyik nagyon fontos didaktikai cél a szimbolikus gondolkodás fejlesztése. A tanulóknak a korábban elsajátított készségekre, képességekre és ismeretanyagra támaszkodva kell eljutniuk az absztrakt összefüggések megértéséhez és tudatos alkalmazásához. Tudatosítani kell a matematikai fogalmak pontos definiálásának fontosságát és a matematikai bizonyítások szerepét. Amellett, hogy a lehetséges alkalmazásokat minden egyes témakör kapcsán szem előtt kell tartani, fontos, hogy a tanulók lássák az egyes matematikai területek kapcsolatát is.

Ebben a szakaszban is fontos cél, hogy az ismeretszerzési folyamat során a tanuló az oktató által irányított módon, a feladatok megoldása mentén maga fedezze fel az összefüggéseket, általánosítási lehetőségeket, megoldási módokat. A kooperatív munkaformák, a csoportmunkában megoldandó projektfeladatok ebben a szakaszban is fejlesztik a matematikai kommunikációt. Az érettségi vizsgára készülés során egyre nagyobb hangsúlyt kap a tanulók önálló munkája mind a feladatmegoldásokban, mind a tanultak ismétlésében, rendszerezésében. A digitális eszközök, dinamikus szoftverek, online felületek támogatják a szemléltetést, a megértést, a felfedeztetést és a gyakorlást.

A 11–12. évfolyamon is jellemző, hogy a megjelenő témakörök tartalmának egy része folytatása, kiterjesztése és kiegészítése a korábbi szakaszokban is megjelenő tananyagtartalmaknak. Bizonyos témakörök azonban ebben a szakaszban jelennek meg először. Ilyen a racionális kitevőjű hatvány, az exponenciális függvény, a logaritmus, a számtani és mértani sorozatok, a trigonometria, a koordinátageometria és a térgeometria. Vannak olyan témakörök, amelyek ismeretei megjelennek más terület tanítása során is, ezért az egyes részekhez javasolt óraszámok ebben a szakaszban sem jellemeznek feltétlenül időben összefüggő egységet. Az algebrai eszközök és a függvényekkel kapcsolatos ismeretek bővülése, a trigonometria és a koordinátageometria alapjainak megjelenése, valamint a statisztikai és valószínűségi szemlélet mélyülése további lehetőségeket nyújt változatos hétköznapi és matematikai problémák megoldására. A matematikai eszköztár bővülése ebben a szakaszban teszi leginkább lehetővé, hogy a tanulók más tantárgyakban, más tanulási területeken is alkalmazni tudják matematikai tudásukat.

Ismétlésre, rendszerezésre, felmérésekre, számonkérésekre szánt időkeret 27 óra. (Szabadon tervezendő 10 %)

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Halmazok, matematikai logika	6
Kombinatorika, gráfok	13
Számelméleti ismeretek, számhalmazok épülése	16
Hatvány, gyök, exponenciális függvény, logaritmus	14
Exponenciális folyamatok vizsgálata	16

Sorozatok	23
Trigonometria	21
Térgeometria	26
Koordinátageometria	20
Leíró statisztika	16
Valószínűség-számítás	21
Rendszerező összefoglalás	49
Összes óraszám:	241

Témakör: Halmazok, matematikai logika
Javasolt óraszám: 6 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
látja a halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatokat;
megállapítja egyszerű „ha ... , akkor ...” és „akkor és csak akkor” típusú állítások logikai értékét;
tud egyszerű állításokat indokolni és tételeket bizonyítani.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

A halmazműveletek és a logikai műveletek közötti kapcsolatok bemutatása példákon keresztül
Logikai kifejezések megfelelő használata
Egyszerű állítások indoklása, tételek bizonyítása
Stratégiai és logikai játékok

- **Fogalmak**

logikai műveletek

- Javasolt tevékenységek

A tanulók mindennapi tapasztalataihoz köthető, összetett állítások logikai értékének meghatározása igazságtáblázat segítségével
Rejtvényújságokban szereplő feladványok megfejtése következtetések láncolatán keresztül
Logikai készséget fejlesztő játékok, például „Einstein-fejtörő”
Stratégiai játékok, például NIM játékok, táblás játékok
Tudatos pénzügyi tervezést segítő játékok

Témakör: Kombinatorika, gráfok
Javasolt óraszám: 13 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
a kiválasztott modellben megoldja a problémát.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megold sorba rendezési és kiválasztási feladatokat;
konkrét szituációkat szemléltet és egyszerű feladatokat megold gráfok segítségével.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Matematikai és hétköznapi helyzetekhez kötődő sorba rendezési és kiválasztási feladatok megoldása
A binomiális együttható fogalmának ismerete, értékének kiszámítása
Mintavétel visszatevéssel és visszatevés nélkül
A gráf csúcsainak fokszámösszege és éleinek száma közötti összefüggés ismerete és alkalmazása gyakorlati feladatok megoldásában

- **Fogalmak**

faktoriális, binomiális együttható; csúcs fokszáma gráfban

- Javasolt tevékenységek

Anagramma készítése a tanulók neveiből
A pókerben előforduló lehetséges nyerő lapkombinációk számának meghatározása
A Pascal-háromszög és tulajdonságai felfedeztetése például kéttagú összeg hatványaiban szereplő együtthatók segítségével
Különböző szituációk kétféle módon történő összeszámlálása és ebből következő egyszerű kombinatorikus összefüggések felfedezése
Visszatevéses és visszatevés nélküli mintavétel konkrét lejátszása, a tapasztalatok összegyűjtése

Témakör: Számelméleti ismeretek, számhalmazok épülése
Javasolt óraszám: 16 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és alkalmazza az oszthatóság alapvető fogalmait;
összetett számokat felbont prímszámok szorzatára;
meghatározza két természetes szám legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét, és alkalmazza ezeket egyszerű gyakorlati feladatokban;
ismeri és alkalmazza az oszthatósági szabályokat;
érti a helyi értékes írásmódot 10-es és más alapú számrendszerekben;
ismeri a számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásait a természetes számoktól a valós számokig;
ismer példákat irracionális számokra.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása a prímtényezős felbontásból
Összetett oszthatósági szabályok alkalmazása
Számolás osztási maradékokkal (például összeg, szorzat, hatvány maradéka)
Számok felírása 10-estől különböző alapú számrendszerben
Az egész számok, a véges tizedes törtek, a végtelen szakaszos tizedes törtek és a racionális számok kapcsolata
A számhalmazok épülésének matematikai vonatkozásai a természetes számoktól a valós számokig
Végtelen nem szakaszos tizedes törtek ismerete
Példák irracionális számokra
Számhalmazok műveleti zártsága

- **Fogalmak**

természetes szám, egész szám, racionális szám, irracionális szám, valós szám, relatív prímek

- Javasolt tevékenységek

Oszthatósággal kapcsolatos „bűvésztrükkök” bemutatása
Számrendszerek segítségével megoldható rejtvények
Tanulói kiselőadás a 10-estől különböző alapú számrendszerek használatáról a múltban és ennek mai napig tartó hatásairól
Tanulói kiselőadás számelméleti érdekességekről, például tökéletes számok és barátságos számpárok, prímszámok, jelenleg ismert legnagyobb prím, titkosítás
Halmazábra elkészítése a számhalmazokról

Témakör: Hatvány, gyök, exponenciális függvény, logaritmus
Javasolt óraszám: 14 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és alkalmazza az n-edik gyök fogalmát;
ismeri és alkalmazza a racionális kitevőjű hatvány fogalmát és a hatványozás azonosságait;
képlettel adott függvényt hagyományosan és digitális eszközzel ábrázol;
adott értékkészletbeli elemhez megtalálja az értelmezési tartomány azon elemeit, amelyekhez a függvény az adott értéket rendeli.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az n-edik gyök fogalmának ismerete és alkalmazása
Hatványozás pozitív alap és racionális kitevő esetén
Hatványozás azonosságainak alkalmazása racionális kitevő esetén
A hatványozás szemléletes értelmezése irracionális kitevő esetén
Az exponenciális függvények ábrázolása hagyományosan és számítógéppel, a függvények tulajdonságai
A logaritmus értelmezése
Áttérés más alapú logaritmusra
Számológép használata logaritmus értékének meghatározásához

- **Fogalmak**

n-edik gyök, exponenciális függvény, logaritmus

- Javasolt tevékenységek

A permanencia-elv gyakorlati „kipróbálása” a definíció megadása előtt
Matematikatörténeti érdekességek (például déloszi probléma) feldolgozása projektmunkában
Különböző alapú exponenciális függvények ábrázolása milliméterpapíron, és a kapott grafikonok összehasonlítása csoportmunkában
Nagy számok számjegyei számának meghatározása logaritmus segítségével
10-estől eltérő alapú logaritmus kiszámolása csak 10-es alapú logaritmus kiszámolására alkalmas számológéppel

Témakör: Exponenciális folyamatok vizsgálata
Javasolt óraszám: 16 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információkat kigyűjti, rendszerezi;
ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
adott problémához megoldási stratégiát, algoritmust választ, készít;
a problémának megfelelő matematikai modellt választ, alkot;
a kiválasztott modellben megoldja a problémát;
a modellben kapott megoldását az eredeti problémába visszahelyettesítve értelmezi, ellenőrzi, és az észszerűségi szempontokat figyelembe véve adja meg válaszát;
egyenletek megoldását behelyettesítéssel, értékkészlet-vizsgálattal ellenőrzi;
megold egyszerű, a megfelelő definíció alkalmazását igénylő exponenciális egyenleteket, egyenlőtlenségeket.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Exponenciális folyamatok vizsgálata a természetben és a társadalomban
Exponenciális egyenletre, egyenlőtlenségre vezető matematikai vagy hétköznapi nyelven megfogalmazott szövegből a matematikai tartalmú információk kigyűjtése, rendszerezése
Adott problémához megoldási stratégia, algoritmus választása, készítése
A gyakorlati (például pénzügyi, biológiai, fizikai, demográfiai, ökológiai) problémának megfelelő matematikai modell választása, alkotása
A kiválasztott modellben a probléma megoldása
A modellben kapott megoldás értelmezése az eredeti probléma szövegébe visszahelyettesítve, ellenőrzés és válaszadás az észszerűségi szempontokat figyelembe véve

- **Fogalmak**

Nincsenek új fogalmak.

- Javasolt tevékenységek

Tanulói kiselőadás az exponenciálisan változó folyamatokról a természetben és a társadalomban
Adatgyűjtés különböző forrásokból származó, exponenciális vagy közelítőleg annak tekinthető változókra csoportmunkában
Gyakorlati, időben exponenciálisnak tekinthető változást mutató grafikonokra exponenciális függvény illesztése digitális eszköz segítségével, és az illesztett függvény paramétereinek értelmezése

Témakör: Sorozatok
Javasolt óraszám: 23 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és alkalmazza a logaritmus fogalmát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
számtani és mértani sorozatokat adott szabály alapján felír, folytat;
a számtani/mértani sorozat n-edik tagját felírja az első tag és a különbség (differencia)/hányados (kvóciens) ismeretében;
a számtani/mértani sorozatok első n tagjának összegét kiszámolja;

ismeri és alkalmazza a százalékalap, -érték, -láb, -pont fogalmát;
mértani sorozatokra vonatkozó ismereteit használja gazdasági, pénzügyi, természettudományi és társadalomtudományi problémák megoldásában.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

A számsorozat fogalmának ismerete
Számsorozat megadása képlettel, rekurzióval
Számtani és mértani sorozatok felírása, folytatása adott szabály szerint
Számtani sorozat, az n-edik tag, az első n tag összege
Mértani sorozat, az n-edik tag, az első n tag összege
A számtani és a mértani sorozat első n tagjának összegére vonatkozó képlet bizonyítása
Számtani és mértani sorozatokra vonatkozó ismeretek alkalmazása gazdasági, természettudományi és társadalomtudományi problémák megoldásában
Megtakarítási és kamatozási formák, ezek összehasonlítása
Egyszerű kamat, kamatos kamat, gyűjtőjáradék és törlesztőrészlet számítása
Megtakarítási, befektetési és hitelfelvételi lehetőségekkel és azok kockázati tényezőivel kapcsolatos feladatok megoldása

- **Fogalmak**

számsorozat, tőke, kamatláb, kamat, futamidő, gyűjtőjáradék, törlesztőrészlet

- Javasolt tevékenységek

Tanulói kiselőadás tartása nevezetes sorozatokról, például Fibonacci-sorozat
Az első 100 pozitív természetes szám összegének meghatározása a „kis” Gauss módszerével
A sakktáblára elhelyezett, mezőről mezőre kétszeres számú búzaszemek kérdésének bemutatása
Valódi pénzügyi termékek kamatozási és egyéb feltételeinek összehasonlítása csoportmunkában internetes adatgyűjtés segítségével

Témakör: Trigonometria
Javasolt óraszám: 21 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri hegyesszögek szögfüggvényeinek definícióját a derékszögű háromszögben;
ismeri tompaszögek szögfüggvényeinek származtatását a hegyesszögek szögfüggvényei alapján;
ismeri a hegyes- és tompaszögek szögfüggvényeinek összefüggéseit;
alkalmazza a szögfüggvényeket egyszerű geometriai számítási feladatokban;
a szögfüggvény értékének ismeretében meghatározza a szöget;
kiszámítja háromszögek területét;
ismeri és alkalmazza speciális négyszögek tulajdonságait, területüket kiszámítja;
átdarabolással kiszámítja sokszögek területét.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Hegyesszög szinusza, koszinusza, tangense
Számítások derékszögű háromszögekben szögfüggvények segítségével gyakorlati helyzetekben

Tompaszög szinusza, koszinusza, tangense
Összefüggések ismerete egy adott szög különböző szögfüggvényei között: pitagoraszi összefüggés, pótszögek és mellékszögek szögfüggvényei
Szögfüggvény értékének ismeretében a szög meghatározása számológép segítségével
Háromszög területének kiszámítása két oldal és a közbezárt szög ismeretében
Szinusz- és koszinusztétel ismerete és alkalmazása
A szinusztétel bizonyítása
Számítások négyszögekben, sokszögekben szögfüggvények segítségével
A környezetben található tárgyak magasságának, pontok távolságának meghatározása mért adatokból számítva
Négyszögek és szabályos sokszögek területének kiszámítása

- **Fogalmak**

szinusz, koszinusz, tangens, szinusztétel, koszinusztétel

- Javasolt tevékenységek

Tanulói kiselőadás a trigonometrikus ismeretek hétköznapi életben, munkában való felhasználhatóságáról, például: lakberendezés, ácsmunka, GPS működése
Az iskolában vagy annak környezetében kijelölt, tetszőleges háromszög, illetve négyszög alakú részek területének meghatározása csoportmunkában, távolságok és szögek mérése alapján
Épület magasságának meghatározása a látószög és a távolságok mérésének segítségével csoportmunkában

Témakör: Térgeometria
Javasolt óraszám: 26 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és alkalmazza a szinusz- és a koszinusztételt.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és feladatmegoldásban alkalmazza a térelemek kölcsönös helyzetét, távolságát és hajlásszögét;
ismeri a mérés alapelvét, alkalmazza konkrét alap- és származtatott mennyiségek esetén;
ismeri a hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő mértékegységeit és az átváltási szabályokat. Származtatott mértékegységeket átvált;
sík- és térgeometriai feladatoknál a problémának megfelelő mértékegységben adja meg válaszát;
ismeri és alkalmazza a hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságait;
lerajzolja a kocka, téglatest, egyenes hasáb, egyenes körhenger, egyenes gúla, forgáskúp hálóját;
kiszámítja a speciális testek felszínét és térfogatát egyszerű esetekben;
ismeri és alkalmazza a hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételeket;
ismeri és alkalmazza a hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételeket.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Térelemek kölcsönös helyzetének, távolságának és hajlásszögének ismerete, alkalmazása feladatmegoldásban
A terület, térfogat, űrtartalom mértékegységeinek és ezek átváltási szabályainak ismerete
Sűrűség mértékegységei közötti átváltás ismerete
Sík- és térgeometriai feladatoknál a válasz megadása a problémának megfelelő mértékegységben
A hasáb, a henger, a gúla, a kúp, a gömb, a csonkagúla, a csonkakúp (speciális testek) tulajdonságainak ismerete és alkalmazása a hétköznapi életben előforduló testekkel kapcsolatban
A kocka, a téglatest, az egyenes hasáb, az egyenes körhenger, az egyenes gúla és a forgáskúp hálójának lerajzolása konkrét esetekben
A mindennapi életben előforduló hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számítással
Síkidomok forgatásával keletkező egyszerű, a mindennapi életben is előforduló testek felszínének és térfogatának kiszámítása
A hasonló síkidomok kerületének és területének arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása
A hasonló testek felszínének és térfogatának arányára vonatkozó tételek ismerete és alkalmazása

- **Fogalmak**

kocka, téglatest, hasáb, henger, gúla, kúp, gömb, csonkagúla, csonkakúp, egyenes test, forgástest, n-oldalú szabályos gúla, tetraéder, alaplap, oldallap, alapél, oldalél, alkotó, palást, testmagasság, test hálója

- Javasolt tevékenységek

Hétköznapi tárgyak (üdítősdoboz, vizesflakon, tejfölösdoboz stb.) térfogatának megállapítása méréssel, a kapott eredmény összehasonlítása a tárgyon szereplő értékkel
A Louvre bejáratként épített üvegpiramis földfelszín feletti térfogatának és az üvegfelület felszínének meghatározása (szükséges adatok gyűjtése az internetről)
Annak becslése csoportmunkában, hogy a teret milyen arányban tudjuk kitölteni egybevágó érintkező gömbökkel különböző elrendezések esetén
Különböző méretű, megközelítőleg gömb alakú gyümölcsök térfogatának és felszínének becslése, a becslés ellenőrzése méréssel
A Föld felszínének és térfogatának közelítése földgömbmodellen méréssel és számolással, majd a kapott értékek összevetése a hivatalos adatokkal
Projektmunka a gömbről: hogyan jelenik meg a gömb a mindennapi életben, a többi tantárgyban és a matematikában; a gömbi geometria alapjai

Témakör: Koordinátageometria
Javasolt óraszám: 20 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a vektorokkal kapcsolatos alapvető fogalmakat;
ismer és alkalmaz egyszerű vektorműveleteket;
alkalmazza a vektorokat feladatok megoldásában;
megad pontot és vektort koordinátáival a derékszögű koordináta-rendszerben;

koordináta-rendszerben ábrázol adott feltételeknek megfelelő ponthalmazokat;
koordináták alapján számításokat végez szakaszokkal, vektorokkal;
ismeri és alkalmazza az egyenes egyenletét;
egyenesek egyenletéből következtet az egyenesek kölcsönös helyzetére;
kiszámítja egyenesek metszéspontjainak koordinátáit az egyenesek egyenletének ismeretében;
megadja és alkalmazza a kör egyenletét a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében;
felismeri a matematika különböző területei közötti kapcsolatot.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

A vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor fogalmak ismerete, alkalmazása
A vektorok összeadása, kivonása, szorzása valós számmal, műveletek ismerete és alkalmazása
Vektorok alkalmazása feladatok megoldásában
Pont és vektor megadása koordinátákkal a derékszögű koordináta-rendszerben
Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok ábrázolása koordináta-rendszerben
Két pont távolságának, vektor abszolút értékének meghatározása koordináták alapján
Vektorok összegének, különbségének, számszorosának koordinátái
Szakaszfelezőpont koordinátáinak meghatározása a végpontok koordinátái alapján
Egyenes egyenlete $y = mx + b$ vagy $x = c$ alakban
Egyenes meredekségének fogalma; egyenesek merőlegességének és párhuzamosságának megállapítása a meredekségek alapján
Az egyenesek egyenletének ismeretében egyenesek metszéspontjának koordinátái
A kör egyenletének megadása és alkalmazása a kör sugarának és a középpont koordinátáinak ismeretében

- **Fogalmak**

vektor, vektor abszolút értéke, nullvektor, ellentett vektor, helyvektor, vektorok összege, vektorok különbsége, vektor számszorosa, vektor koordinátái, alakzat egyenlete, egyenes egyenlete, kör egyenlete

- Javasolt tevékenységek

„Torpedójáték” koordináta-rendszerben
Helymeghatározás térképen a szélességi és hosszúsági adatok segítségével
Ház/lakás alaprajzának elkészítése koordináta-rendszerben, az eredeti adatok alapján
Játék helyvektorokkal dinamikus geometriai szoftver használatával
Gondolattérkép készítése a koordinátageometria kapcsolatainak bemutatására csoportos vagy egyéni munkaformában
„Oroszlánfogás”: lineáris egyenlőtlenségrendszer megoldása grafikusan, digitális eszköz segítségével
„Célba lövés”: játék körökkel a koordináta-rendszerben

Témakör: Leíró statisztika
Javasolt óraszám: 16 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

adott cél érdekében tudatos adatgyűjtést és rendszerezést végez;
hagyományos és digitális forrásból származó adatsokaság alapvető statisztikai jellemzőit meghatározza, értelmezi és értékeli;
ismeri és alkalmazza a sodrófa (box-plot) diagramot adathalmazok jellemzésére, összehasonlítására;
felismer grafikus manipulációkat diagramok esetén.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

A reprezentatív minta fogalmának szemléletes ismerete
Hétköznapi, társadalmi problémákhoz kapcsolódó statisztikai adatok tervszerű gyűjtése
Statisztikai adatok rendszerezése, jellemzése kvartilisekkel, középértékekkel és szóródási mutatókkal
Sodrófa (box-plot) diagram készítése, alkalmazása
A kapott adatok értelmezése, értékelése, statisztikai következtetések
Nagy adathalmazok kezelése táblázatkezelő programmal
Grafikus és szöveges statisztikai manipulációk felismerése

- **Fogalmak**

reprezentatív minta, sodrófa (box-plot) diagram, minimum, maximum, kiugró adat, kvartilisek, terjedelem, szórás

- Javasolt tevékenységek

Példák reprezentatív és nem reprezentatív mintavételre
Szavazások szimulálása és különböző szavazatértékelő rendszerek vizsgálata iskolai körülmények között
A Simpson-paradoxon bemutatása példákon
Az interneten található, megbízható forrásból (pl. KSH honlapja) származó statisztikák értelmezése, elemzése, lehetséges következtetések megfogalmazása
Különböző forrásokból származó adathalmazok statisztikai elemzése, értékelése, ezekből valamilyen adott szempont alapján manipulatív és nem manipulatív diagram készítése

Témakör: Valószínűség-számítás
Javasolt óraszám: 21 óra

- Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
konkrét valószínűségi kísérletek esetében az esemény, eseménytér, elemi esemény, relatív gyakoriság, valószínűség, egymást kizáró események, független események fogalmát megkülönbözteti és alkalmazza;
ismeri és alkalmazza a klasszikus valószínűségi modellt és a Laplace-képletet;
ismeri és egyszerű esetekben alkalmazza a valószínűség geometriai modelljét;
meghatározza a valószínűséget visszatevéses, illetve visszatevés nélküli mintavétel esetén.

- Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák ismerete események összegére, szorzatára, komplementer eseményre, egymást kizáró eseményekre
Elemi események fogalmának ismerete, alkalmazása események előállítására
Példák ismerete független és nem független eseményekre
A klasszikus valószínűségi modell és a Laplace-képlet ismerete, alkalmazása
A geometriai valószínűség fogalmának ismerete és alkalmazása

Valószínűségek meghatározása visszatevéses és visszatevés nélküli mintavétel esetén
A várható érték ismerete és meghatározása konkrét feladatokban, játékokban
Pénzügyi fogalmakkal kapcsolatos valószínűségi ismeretek (például biztosítás, befektetések kockázata, árfolyamkockázat)

- **Fogalmak**

események összege, események szorzata, esemény komplementere, egymást kizáró események, független események, geometriai valószínűség, visszatevéses mintavétel, visszatevés nélküli mintavétel, várható érték

- Javasolt tevékenységek

Konkrét valószínűségi kísérletek végrehajtása vagy dinamikus szoftver segítségével történő szimulálása (pl. szabályos dobókockákkal, pénzérmékkel dobálás); a kapott gyakoriságok és relatív gyakoriságok táblázatba foglalása; becslés az egyes kimenetelek, illetve összetett események valószínűségére csoportmunkában
Példák keresése független és nem független, illetve egymást kizáró eseményekre csoportmunkában
Orvosi tesztek eredményének esélyelemzése fagráf segítségével
Egyszerű valószínűségi játékokhoz kapcsolódóan a várható nyeremény és az igazságosság fogalmának kialakítása
Konkrét bank konkrét befektetési portfóliójának értelmezése, elemzése
Néhány konkrét biztosítási ajánlat értelmezése, elemzése

3.2.1.5. Történelem tananyag

A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. Ismerkedjen meg a kulturális kódrendszer legalapvetőbb elemeivel, amelyek lehetővé teszik, hogy azonosuljon kultúránk alapértékeivel. A történelem tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll.
A tantervi szabályozás irányítóelve, hogy a magyar történelmet általában kontinuitásában, az európai, illetve egyetemes történelmet szigetszerűen tárgyalja. A kerettanterv több általános európai jelenséget is konkrét magyar példákon keresztül mutat be. Ennek révén a tanuló a magyar történelmi jelenségeket elsősorban nem általános modellek alapján, hanem a konkrét történelmi helyzet jellegzetességeit figyelembe véve tanulmányozhatja. Ez a megközelítés hozzásegíti a tanulót, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket és folyamatokat, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat, és ezáltal erősödhet benne a hazaszeretet érzése.
A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:
A tanulás kompetenciái: A tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozik, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló

fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét.
A tanuló a történelemtanulás során megtapasztalja, hogy a történelemtudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a jelen társadalmi, gazdasági és politikai jelenségeinek megértéséhez és megítéléséhez is segítséget nyújt. Ez a tapasztalat – az iskolai történelemtanulás élményszerűsége mellett – erős ösztönzést adhat az élethosszig tartó tanulásra vagy legalábbis a történelmi és társadalmi kérdések iránti érdeklődésre.
Kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be. A különböző típusú, más-más korokból és eltérő társadalmi közegekből származó források feldolgozása pedig nagyban segíti a különféle kommunikációs környezetek (kontextusok) közötti magabiztos eligazodást.
Digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényeget, következtetéseket von le. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.
A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése

során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.
A kerettanterv témakörönként határozza meg a javasolt óraszámot. Ezek összege megfelel az évi teljes óraszámnak, amely elegendő a témák ismeretanyagának feldolgozásához és a tanulási eredményekhez kapcsolódó kompetenciák elsajátításához. A kerettantervben meghatározott tanulási tartalmak azonban átlagos esetben a javasolt órakeret kb. 80%-ában feldolgozhatók.
A helyi tanterv alapján az oktató a kerettantervből évente két témát mélységelvű feldolgozásra jelöl ki, amelyre több idő, a javasolt időkereten felül összesen további 6–10 óra tervezhető**.** Ezeknek legalább 70%-a magyar történelmi témájú legyen. A mélységelvű tanítás lehetőséget ad az adott téma részletesebb ismeretekkel, többféle megközelítési móddal és tevékenységgel történő feldolgozására. A mélységelvű témák esetében nagyobb lehetőség nyílik a projektmunkára, illetve a múzeumi órák és a témával kapcsolatos tanulmányi kirándulások szervezésére.
A *Témakörönként* megjelenő tantervi táblázatok magukba foglalják a hozzájuk tartozó *Téma*kat, a konkrétabb tartalmakat feltüntető *Altéma*kat, valamint az egyes témakörökhöz kapcsolódó *Fogalmak és adatok/Lexikák* címszó alatt a kötelezően elsajátítandó fogalmakat, személyeket, kronológiai és topográfiai adatokat. Minden fogalmi elem csak egyszer fordul elő, annál a témakörnél, ahol kötelező elemként először szerepel a tantervben. A táblázat utolsó oszlopában feltüntetett *Fejlesztési feladatok* teljesítésével valósulnak meg az előírt tanulási eredmények.
A táblázat alatt témakörönként felsorolt *Javasolt tevékenységek* nem kötelező elemei a tantervnek, de eredményessé tehetik a tananyag feldolgozását és az oktatói munkát. Ezek köre természetesen bővíthető különféle tanulási eljárásokkal, módszerekkel.

9-12. évfolyam
A középiskolai történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanulóban a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tények és folyamatok, szereplők és események ismeretének segítségével alakuljon ki önálló világkép és magyar identitástudat. Szerezzen mélyebb ismereteket a magyar és az egyetemes történelem legfontosabb jelenségeiről és fordulópontjairól, tudjon azonosulni a keresztény alapú magyar és európai kultúra értékeivel, legyen képes társadalmi és kulturális téren hatékony, árnyalt kommunikációra. A történelemtanulás során végzett változatos tevékenységek révén alakuljon ki a tanulóban a múltról, illetve a társadalmi kérdésekről való árnyalt gondolkodás.
A középiskolai történelemtanítás az általános iskolában elsajátított ismeretekre és kompetenciákra épül. Míg az általános iskolában a történetek elbeszélése, a régebbi korok és

történelmi szereplők szemléletes bemutatása az elsődleges, a középiskolai történelemtanításban mindez kiegészül a források feldolgozásával, történelmi helyzetek és folyamatok több szempontú elemzésével, a problémák azonosításával és megtárgyalásával. Az önálló információgyűjtés és –feldolgozás, a történeti jelenségek értelmezése, elemzése, a különböző érvek mérlegelése, valamint a következtetések levonása együttesen segíti a történelmi szemléletmód kialakulását. A tantárgy tanulásának élményszerűségét már nemcsak a történetek izgalma vagy az érdekes feladatok nyújtják, hanem azok az elemzések, viták, felismerések is, amelyek az egyes témák, problémák feldolgozása során felmerülnek.
A tantárgy tantervének középpontjában a magyarság, a magyar nemzet és Magyarország története áll. A témakörök mintegy kétharmada a magyar történelemhez kapcsolódik. Ez az egyes témák részletezettségén túl abban is megmutatkozik, hogy az általános iskolai kerettantervhez hasonlóan több általános európai jelenség bemutatásánál magyar és külföldi példák egyaránt előkerülnek. Ugyanakkor az általános iskolainál nagyobb tér jut Magyarország, illetve a magyar nemzet történetét befolyásoló európai és globális folyamatok és jelenségek bemutatására. Ezek eredményeként a tanuló a magyar történelmi jelenségeket konkrét egyetemes történelmi helyzetekhez viszonyítva tanulmányozhatja. Ez hozzásegíti őt, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket, folyamatokat és törekvéseket, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat. Alapvető cél annak érzékeltetése, hogy a magyar nemzet történelmére számos nemzetiség és közösség (pl. német, zsidó) együttélése is hatást gyakorolt. Fontos cél a magyarországi kisebbségek és nemzetiségek történetének bemutatása, valamint kiemelt cél a határainkon túl kisebbségbe szorult magyarok történelmének átfogó megismertetése.
A középiskolai történelemtanulás motiválja a tanulót arra, hogy felnőttként, a középiskola befejezése után is érdeklődjék a történelem, illetve közéleti kérdések iránt. Hozzájárul továbbá ahhoz, hogy az iskolából kikerülve hazáját szerető, a történelmi hagyományokat örökítő, demokratikus gondolkodású, kisebb-nagyobb közösségeiért felelősséget vállaló polgárrá; a társadalom tevékeny és önálló tagjává váljék.
A 9–12. évfolyamok tanterve spirális módon épül az 5–8. évfolyamokéra, és nem ismétli automatikusan azokat. Természetesen a magyar és az egyetemes történelemnek meghatározó folyamatai, jelenségei vagy eseményei az általános iskola után a középiskolában is előkerülnek, mivel a hozzájuk kapcsolódó mélyebb ismeretek, illetve a témák forrás- és problémaközpontú tárgyalásmódja a középiskolai korosztály számára válik részletesebben hozzáférhetővé.
A kerettanterv évenként 6–9 *témakör* feldolgozását írja elő; az egyes témakörök 2–6 témát foglalnak magukba. A kerettanterv pontos témaleírásai tartalmazzák azokat az ismereteket, amelyeknek a tanítása minden iskolában kötelező, ugyanakkor lehetőséget adnak esetleges új témák és tartalmak bevezetésére a helyi tantervben.
Egy-egy téma feldolgozásához minimálisan 2–6 tanóra szükséges. Miközben az éves időkeret a korábbi tantervekhez képest nem változott, a minimálisan kötelező témák, fogalmak és egyéb lexikai egységek száma a korábbiakhoz képest csökkent. Mindez időt és alkalmat ad a tevékenységalapú tanulásra, az ismeretek alkalmazására, a kompetenciák fejlesztésére, a kooperatív tanulási technikák alkalmazására, továbbá a helyi tantervben megfogalmazott helytörténeti vagy egyéb témák tantervbe való beépítésére. Így marad idő speciális

foglalkozások (pl. múzeumi, könyvtári órák, közös filmnézés) szervezésére, illetve tantárgyközi projektek megvalósítására is.
Az egyes témakörökhöz kapcsolódó *Fogalmak és adatok/Lexikák* címszó alatt a kötelezően elsajátítandó fogalmakat, személyeket, kronológiai és topográfiai adatokat soroljuk fel. Az egyértelműség kedvéért valamennyi olyan általános iskolában szereplő fogalmi elemet feltüntettünk itt is, ami az adott középiskolai témakörhöz kapcsolható, értelmezése tovább mélyíthető. Ezeket aláhúzással jelöltük. Az idegen személynevek a tantervben teljes névvel szerepelnek, de a diákoktól csak a vezetéknevek ismerete és pontos helyesírása várható el.

A tanuló a 9-12. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás és bizonyítékok; ok és következmény; változás és folyamatosság; történelmi jelentőség, történelmi nézőpont és interpretáció.

Tartalmi kulcsfogalmak:

- politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, köztársaság, diktatúra, demokrácia, parlamentarizmus, monarchia, önkormányzat, közigazgatás, hatalmi ágak, jog, alkotmány/alaptörvény, törvény, rendelet, birodalom;
- társadalmi: társadalom, társadalmi csoport/réteg, népesedés/demográfia, migráció, nemzet, etnikum, identitás, életmód;
- gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés;
- eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, vallás, hit, egyház, civilizáció, eszme/ideológia, világkép.

Fejlesztési területekhez kapcsolódó tanulási eredmények (Általános követelmények)
(A Történelmi ismeretek az egyes évfolyampároknál kerülnek bemutatásra.)

Ismeretszerzés és forráshasználat

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan tud használni általános és történelmi, nyomtatott és digitális információforrásokat (tankönyv, kézikönyvek, szakkönyvek, lexikonok, képzőművészeti alkotások, könyvtár és egyéb adatbázisok, filmek, keresők);
- önállóan információkat tud gyűjteni, áttekinteni, rendszerezni és értelmezni különböző médiumokból és írásos vagy képi forrásokból, statisztikákból, diagramokból, térképekről nyomtatott és digitális felületekről;
- tud forráskritikát végezni, és különbséget tenni a források között hitelesség, típus és szövegösszefüggés alapján;
- képes azonosítani a különböző források szerzőinek a szándékát, bizonyítékok alapján értékeli egy forrás hitelességét;
- képes a szándékainak megfelelő információkat kiválasztani különböző műfajú forrásokból;
- összehasonlítja a forrásokban talált információkat saját ismereteivel, illetve más források információival és megmagyarázza az eltérések okait;
- képes kiválasztani a megfelelő forrást valamely történelmi állítás, vélemény alátámasztására vagy cáfolására.

Tájékozódás időben és térben

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a magyar és az európai történelem tanult történelmi korszakait, időszakait, és képes azokat időben és térben elhelyezni;
- az egyes események, folyamatok idejét konkrét történelmi korhoz, időszakhoz kapcsolja vagy viszonyítja, ismeri néhány kiemelten fontos esemény, jelenség időpontját, kronológiát használ és készít;
- össze tudja hasonlítani megadott szempontok alapján az egyes történelmi korszakok, időszakok jellegzetességeit az egyetemes és a magyar történelem egymáshoz kapcsolódó eseményeit;
- képes azonosítani a tanult egyetemes és magyar történelmi személyiségek közül a kortársakat;
- felismeri, hogy a magyar történelem az európai történelem része, és példákat tud hozni a magyar és európai történelem kölcsönhatásaira;
- egyszerű történelmi térképvázlatot alkot hagyományos és digitális eljárással.
- a földrajzi környezet és a történeti folyamatok összefüggéseit példákkal képes alátámasztani;
- képes különböző időszakok történelmi térképeinek összehasonlítására, a történelmi tér változásainak és a történelmi mozgások követésére megadott szempontok alapján a változások hátterének feltárásával.

Szaktárgyi kommunikáció

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes a történelmi jelenségeket általános és konkrét történelmi fogalmak, tartalmi és értelmező kulcsfogalmak felhasználásával értelmezni és értékelni;
- fel tud ismerni fontosabb történelmi fogalmakat, meghatározás alapján;
- képes kiválasztani, rendezni és alkalmazni az azonos korhoz, témához kapcsolható fogalmakat;
- össze tudja foglalni rövid és egyszerű szaktudományos szöveg tartalmát;
- képes önállóan vázlatot készíteni és jegyzetelni;
- képes egy-egy korszakot átfogó módon bemutatni;
- történelmi témáról kiselőadást, digitális prezentációt alkot és mutat be;
- történelmi tárgyú folyamatábrákat, digitális táblázatokat, diagramokat készít, történelmi, gazdasági társadalmi és politikai modelleket vizuálisan is meg tud jeleníteni;
- megadott szempontok alapján történelmi tárgyú szerkesztett szöveget (esszét) tud alkotni, amelynek során tételmondatokat fogalmaz meg, szövegtömörítés és átfogalmazás segítségével, állításait több szempontból indokolja és következtetéseket von le;
- társaival képes megvitatni történelmi kérdéseket, amelynek során bizonyítékokon alapuló érvekkel megindokolja a véleményét, és választékosan reflektál mások véleményére, árnyalja saját álláspontját.

Történelmi gondolkodás

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes felismerni, megfogalmazni és összehasonlítani különböző társadalmi és történelmi problémákat, értékrendeket, jelenségeket, folyamatokat;
- a tanult ismereteket problémaközpontúan tudja rendezni,

- hipotéziseket alkot történelmi személyek, társadalmi csoportok és intézmények viselkedésének mozgatórugóiról;
- önálló kérdéseket fogalmaz meg történelmi folyamatok, jelenségek és események feltételeiről, okairól és következményeiről;
- önálló véleményt tud alkotni történelmi eseményekről, folyamatokról, jelenségekről és személyekről;
- képes különböző élethelyzetek, magatartásformák megfigyelése által következtetések levonására, erkölcsi kérdéseket is felvető történelmi helyzetek felismerésére és megítélésére;
- a változás és a fejlődés fogalma közötti különbséget ismerve képes felismerni és bemutatni azokat azonos korszakon belül, vagy azokon átívelően;
- képes összevetni, csoportosítani és súlyozni az egyes történelmi folyamatok, jelenségek, események okait, következményeit, és ítéletet alkotni azokról, valamint a benne résztvevők szándékairól;
- összehasonlít különböző, egymáshoz hasonló történeti helyzeteket, folyamatokat, jelenségeket;
- képes felismerni konkrét történelmi helyzetekben, jelenségekben és folyamatokban valamely általános szabályszerűség érvényesülését;
- összehasonlítja és kritikusan értékeli az egyes történelmi folyamatokkal, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos eltérő álláspontokat;
- feltevéseket fogalmaz meg, azok mellett érveket gyűjt, illetve mérlegeli az ellenérveket;
- felismeri, hogy a jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális viszonyai a múltbeli események, tényezők következményeiként alakultak ki.

9–10. évfolyam

A középiskola első két évfolyamának témakörei az ókortól a 19. század közepéig ölelik fel a magyar és egyetemes történelem fontosabb folyamatait, jelenségeit, eseményeit, illetve az ehhez kapcsolódó tanulási eredményeket és fejlesztési feladatokat. A magyar és európai identitásunk alapját képező civilizációkhoz, korszakokhoz, történelmi eseményekhez tartozó témakörök az általános iskola után ismét előkerülnek, ám új megközelítéssel és bővülő tartalommal. Míg a témák többsége 5–6. évfolyamon a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően többnyire életmódtörténeti és portré témakörökbe rendeződtek, a középiskolában előtérbe kerül a politikai, társadalmi, gazdasági és kultúrtörténeti megközelítés, a hangsúly a korszakok gazdasági változásaira, társadalmi szerkezetére, politikai modelljeire és világképére helyeződik.

Az egyetemes és a magyar történeti témák általában külön témakörökbe szerveződnek, mivel előbbiek jobbára tematikus, utóbbiak pedig tematikus és eseménytörténeti jellegűek. A magyar történelem eseményei és folyamatai az egyetemes történelem által felrajzolt háttér előtt, nemzetközi összefüggésekbe ágyazva jelennek meg.

A strukturáltabb szempontok és bővebb ismeretek mellett az egyes témák feldolgozási módja is változik. A szemléletes megjelenítés és a történetek tanítása mellett egyre nagyobb szerepet kapnak az önállóan végzett információszerző és –feldolgozó tevékenységek, a forrásokkal végzett különböző műveletek és a problémaközpontú tárgyalási mód.

Fejlesztési területekhez kapcsolódó tanulási eredmények (Általános követelmények)

Történelmi ismeretek

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri az ókori civilizációk legfontosabb jellemzőit, valamint az athéni demokrácia és a római állam működését, hatásukat az európai civilizációra;
- felidézi a monoteista vallások kialakulását, legfontosabb jellemzőiket, tanításaik főbb elemeit, és bemutatja terjedésüket;
- bemutatja a keresztény vallás civilizációformáló hatását, a középkori egyházat, valamint a reformáció és a katolikus megújulás folyamatát és kulturális hatásait; érvel a vallási türelem, illetve a vallásszabadság mellett;
- képes felidézni a középkor gazdasági és kulturális jellemzőit, világképét, meghatározó birodalmait, és bemutatni a rendi társadalmat;
- ismeri a magyar nép őstörténetére és a honfoglalásra vonatkozó tudományos elképzeléseket és tényeket, tisztában van legfőbb vitatott kérdéseivel, a különböző tudományterületek kutatásainak főbb eredményeivel;
- értékeli az államalapítás, valamint a kereszténység felvételének jelentőségét;
- felidézi a középkori magyar állam történetének fordulópontjait, legfontosabb uralkodóink tetteit;
- ismeri a magyarság törökellenes küzdelmeit, azok fordulópontjait és hőseit; felismeri, hogy a magyar és az európai történelem alakulását meghatározóan befolyásolta a török megszállás;
- be tudja mutatni a kora újkor fő gazdasági és társadalmi folyamatait, ismeri a felvilágosodás eszméit, illetve azok kulturális és politikai hatását, valamint véleményt formál a francia forradalom európai hatásáról;
- összefüggéseiben és folyamatában fel tudja idézni, miként hatott a magyar történelemre a Habsburg Birodalomhoz való tartozás, bemutatja az együttműködés és konfrontáció megnyilvánulásait, a függetlenségi törekvéseket és értékeli a Rákóczi-szabadságharc jelentőségét;
- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit a reformkor és az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc időszakában; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit;
- fel tudja idézni az ipari forradalom szakaszait, illetve azok gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai hatásait; képes bemutatni a modern polgári társadalom és állam jellemzőit és a 19. század főbb politikai eszméit, valamint felismeri a hasonlóságot és különbséget azok mai formái között.

A 9–10. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszáma: 252 óra.

Két mélységelvű téma javasolt óraszáma: 6–6 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	**Javasolt óraszám**
Civilizáció és államszervezet az ókorban	21
Vallások az ókorban	12
Hódító birodalmak	6
A középkori Európa	23
A magyar nép eredete és az Árpád-kor	38
A középkori Magyar Királyság fénykora	38

A kora újkor	12
A török hódoltság kora Magyarországon	22
A felvilágosodás kora	12
Magyarország a 18. században	16
Új eszmék és az iparosodás kora	14
A reformkor	12
A forradalom és szabadságharc	14
Évente két mélységelvű téma	12
Összes óraszám:	**252**

Megjegyzések: A szaggatott vonal az évfolyamok közötti határokat jelzi.

Témakör: Civilizáció és államszervezet az ókorban
Javasolt óraszám: 21 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A Közel-Kelet civilizációi	– Az állam működése az Óbabiloni Birodalom példáján. – Tudomány. – A pénz megjelenése.	*Fogalmak:* öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, ékírás, múmia, Akropolisz, filozófia, jósda, olümpiai játékok, városállam/polisz, arisztokrácia, démosz, demokrácia, népgyűlés, sztratégosz, cserépszavazás, rabszolga, patrícius, plebejus, consul, senatus, dictator, néptribunus, császár, amfiteátrum, gladiátor, provincia, légió, limes, polgárjog. *Személyek:* Hammurapi, Kleiszthenész, Periklész, Platón, Arisztotelész, Hérodotosz, Nagy Sándor, Julius Caesar, Augustus.	– Az állam szerepének bemutatása Hammurapi törvényeinek elemzésén keresztül. – Az ókori civilizációk jelentőségének é kulturális hatásainak felismerése. – Az ókori civilizációk azonosítása térképen. – Az ókori civilizációk kulturális é vallási jellemzőinek bemutatása. – A különböz civilizációk közötti
A görög civilizáció	– A görög anyagi kultúra öröksége. – A filozófia és a történetírás. – A görög embereszmény. – A hellenisztikus kultúra elterjedése.		
Az athéni demokrácia	– Arisztokratikus köztársaság és demokrácia. – Kleiszthenész és Periklész. – Az athéni államszervezet és működése.		

A római civilizáció	– Római városépítészet, amfiteátrumok, fürdők, vízvezetékek és utak. – A római jog néhány máig élő alapelve. – A birodalom kiterjedése és a provinciák (Pannónia). – A latin nyelv és írás elterjedése.	*Kronológia:* Kr. e. 3000 körül – Kr. u. 476 az ókor, Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 510 a köztársaság kezdete Rómában, Kr. e. 508 Kleiszthenész reformjai, Kr. e. 5. sz. közepe az athéni demokrácia fénykora, Kr. e. 44. Caesar halála, az ókori Izrael – Kr. u. 70 Jeruzsálem lerombolása, Kr. u. 395 a Római Birodalom kettéosztása. *Topográfia:* Mezopotámia, Babilon, Egyiptom, Nílus, Olümpia, Athén, Alexandria, Itália, Róma, Római Birodalom, Pannónia, Aquincum, Savaria, Jeruzsálem.	különbségek azonosítása. – Pannónia jelentősebb városainak azonosítása. – A római jog alapelveinek felidézése és azonosítása. – Az athéni demokrácia és a római köztársaság működésének bemutatása. – A Periklész-kori athéni demokrácia ellentmondásainak feltárása. – A demokrácia és a diktatúra összehasonlítása. – A demokrácia melletti érvek megfogalmazása. – Az athéni demokrácia összehasonlítása a modern demokráciával. – Caesar diktatúrája előzményeinek, okainak feltárása.
A római köztársaság	– A vérségi, a vagyoni és a területi elv. – A római köztársaság államszervezete és működése. – Köztársaságból egyeduralom: Caesar és Augustus.		

Javasolt tevékenységek:

- Képek gyűjtése a különböző civilizációk kultúrájának bemutatásához.
- Az ókori görög tudomány kulcsfogalmait bemutató idézetek, képi források gyűjtése.
- Információk gyűjtése egy pannóniai kulturális emlékről, régészeti feltárásról, épületről vagy építményről.
- Ábra készítése az athéni demokrácia és a római köztársaság működési rendjéről.
- Ókori témájú filmek / filmrészletek elemzése, értelmezése.
- Római kori emlékek felkeresése.

Témakör: Vallások az ókorban
Javasolt óraszám: 12 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Politeizmus és monoteizmus	– A politeizmus az ókori Keleten. – Görög és római istenek. – A zsidó monoteizmus.	*Fogalmak:* politeizmus, monoteizmus, zsidó vallás, Ószövetség/Héber Biblia, Tízparancsolat próféta, jeruzsálemi templom, diaszpóra,, Messiás, keresztény vallás, keresztség és úrvacsora, apostol, misszió, Biblia, Újszövetség, evangélium, püspök, zsinat. *Személyek:* Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Ábrahám, Mózes, Jézus, Szent Péter és Szent Pál apostolok, Constantinus *Kronológia:* a keresztény időszámítás kezdete (Kr. e. és Kr. u.), 313 a milánói rendelet, 325 a niceai zsinat. *Topográfia:* Jeruzsálem, Kánaán, Júdea, Izrael, Palesztina, Betlehem.	– A zsidó és keresztény vallás jellemzőinek összehasonlítása. – A vallások mindennapi életr gyakorolt hatásaina megállapítása. – A zsidó-keresztén hagyományok európai kultúrár gyakorolt hatásána bemutatása. – Bibliai történetek személyek felidézése – A kereszténysé terjedésének végigkövetése térképen. – Az Ószövetsé történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása biblia idézetek alapján. – Jézus életével és kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek filmrészletek, regények elemzése értelmezése. – Képzőművészeti, irodalmi és zene alkotások gyűjtése é elemzése biblia témákról.
A kereszténység kezdete	– Jézus tanításai. – A páli fordulat. – Keresztény-üldözések, a kereszténység elterjedése a Római Birodalomban. – A Szentháromság-tan.		

Javasolt tevékenységek:

– Képek, ábrázolások gyűjtése a különböző tanult vallások jellegzetes építményeiről.

- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése antik mitológiai témákról.
- Áttekintő táblázat / tabló készítése a görög-római hitvilágról.
- Az Ószövetség történelmi szereplőinek, helyszíneinek azonosítása bibliai idézetek alapján.
- Jézus életével és a kereszténység terjedésével kapcsolatos filmek/ filmrészletek, regények elemzése, értelmezése.
- Képzőművészeti, irodalmi és zenei alkotások gyűjtése és elemzése bibliai témákról.

Témakör: Hódító birodalmak
Javasolt óraszám: 6 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Egy eurázsiai birodalom: a hunok	– A nomád életmód, harcmodor és államszervezés. – A népvándorlás. – A Hun Birodalom. – Az ókor vége Nyugaton: a Római Birodalom összeomlása. – Róma örökösei Európa térképén.	*Fogalmak:* népvándorlás, hunok, ortodox, iszlám, Korán, kalifa. *Személyek:* Attila, Justinianus, Mohamed, Nagy Károly, I. Ottó. *Kronológia:* 476 a Nyugatrómai Birodalom bukása, 622 Mohamed Medinába költözése, 732 a poitiers-i csata. *Topográfia:* Hun Birodalom, Konstantinápoly, Bizánci Birodalom, Mekka, Poitiers, Frank Birodalom, Német-római Császárság.	– A népvándorlá irányainak é résztvevőinek nyomon követés térkép segítségével Kr. u. 4–8. sz időszakában. – A sztyeppei állan működésének, sajátosságainak bemutatása.
Az Arab Birodalom és az iszlám	– Mohamed tanításai és a Korán. – Az iszlám kultúra jellegzetességei. – Az Arab Birodalom és az arab hódítás. – Az arab hódítás feltartóztatása Európában: Poitiers, Bizánc.		– A kora középkor Európa államalakulatainak azonosítása térképen. – Az iszlám vallás é az arab terjeszkedé közötti összefüggések feltárása.

Javasolt tevékenységek:
- A Római Birodalom bukása külső és belső okainak összegyűjtése.
- A monoteista vallások (zsidó, keresztény, iszlám) összehasonlítása különböző szempontok alapján.
- Kiselőadás, prezentáció készítése jellegzetes iszlám vallási épületekről, szokásokról.

Témakör: A középkori Európa
Javasolt óraszám: 23 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A parasztság világa	– A hierarchikus világkép. – Az uradalom. – A jobbágyok kötelességei és jogai. – Az önellátástól az árutermelésig. – Éhínségek, járványok, felkelések.	*Fogalmak:* uradalom, földesúr, majorság, jobbágy, robot, kiváltság, rend, pápa, érsek, cölibátus, szerzetes, bencés rend, ferences rend, eretnek, inkvizíció, kolostor, katolikus, szent, kódex, román stílus, gótikus stílus, reneszánsz, lovag, nemes, feudalizmus, hűbériség, király, rendi monarchia, keresztes hadjáratok, polgár, céh. *Személyek:* Szent Benedek, VII. Gergely, Assisi Szent Ferenc, Aquinói Szent Tamás, Leonardo da Vinci, Gutenberg, Dózsa György. *Kronológia:* 476–1492 a középkor, 1054 az egyházszakadás, 1347 a nagy pestisjárvány.	– A középko társadalmi, gazdasági, vallási é kulturális jellemzőinek bemutatása. – A társadalm csoportok közöt jogi különbsége azonosítása. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása középkor világáról. – A középko társadalmi berendezkedése és rendi szemléle értelmezése. – A jobbágysá jogainak é kötelességeinek rendszerezése. – Az egyhá szerepének áttekintése középkori Európában. – A középkor kolostori éle bemutatása kép vagy szövege források segítségével. – A nyugati és kelet kereszténység összehasonlítása.
Az egyházi rend	– Az egyházi hierarchia, az egyházi intézményrendszer. – Az egyházszakadás és a 11. századi reform. – A szerzetesség. – Az eretnekség. – Kultúra és oktatás, a középkori egyetemek. – Román és gótikus építészet – európai és magyar példák.		
A nemesi rend	– Az uralkodói hatalom és korlátai (hűbériség, rendiség). – Lovagi eszmény és lovagi kultúra. – A keresztes hadjáratok eszméje.		
A polgárok világa	– A középkori város és lakói.		

	– A város kiváltságai (magyar példák alapján). – A céhek. – A helyi és távolsági kereskedelem. – A reneszánsz építészet (európai és magyar példák).	*Topográfia:* Egyházi Állam, Anglia, Franciaország, levantei kereskedelmi hálózat, Velence, Firenze, Hanza kereskedelmi hálózat, Szentföld.	– A lovagi életmód jellemzőinek azonosítása. – A városok életének bemutatása képek, ábrák és szöveges források alapján, kitérve a zsidóság városiasodásban játszott szerepére, valamint az antijudaista törekvésekre. – A céhek működésének jellemzése források alapján.

Javasolt tevékenységek:

- Képek gyűjtése és rendszerezése román, gótikus és reneszánsz stílusú épületekről.
- Képek gyűjtése az ortodox egyház jellegzetes épületeiről, szokásairól.
- Áttekintő ábra készítése az egyházi hierarchiáról.
- Prezentáció, bemutató készítése valamely szerzetes, illetve lovagrendről.
- A város jellegzetes helyszíneinek, intézményeinek azonosítása egy fiktív középkori várost bemutató ábrán.
- Kampányplakát készítése egy középkori témáról (pl. a keresztes háborúkban való részvétel hirdetése).

Témakör: A magyar nép eredete és az Árpád-kor
Javasolt óraszám: 38 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Magyar őstörténet és honfoglalás	– Az eredet kérdései, a nyelvészet, a régészet, a néprajz és a genetika eredményei. – A magyar törzsszövetség az Etelközben.	*Fogalmak:* finnugor, törzs, fejedelem, kabarok, vérszerződés, honfoglalás, kettős honfoglalás elmélete, avarok,	– A magyarság eredetére vonatkozó elméletek közötti különbségek megállapítása. – A mondák, a történeti hagyomány és a történettudomány

	– A honfoglalás okai és menete. – A kalandozások – a lovas-íjász harcmodor.	rovásírás, kalandozások, székelyek, vármegye, egyházmegye, érsekség, tized, nádor, ispán, kancellária, kettős kereszt, szászok, kunok, tatárok/mongolok *Személyek*: Álmos, Árpád, az Árpád-ház, Géza, I. (Szent) István, Koppány, Szent Gellért, Szent Imre, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, II. András, IV. Béla, Szent Margit. *Kronológia:* 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 I. (Szent) István uralkodása, 1222 az Aranybulla, 1241–1242 a tatárjárás. *Topográfia:* Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence,	eredményeinek megkülönböztetése. – A kalandozó hadjáratok céljainak azonosítása. – Géza fejedelem, I. (Szent) István és IV. Béla uralkodásának jellemzése és értékelése. – A kereszténység felvétele és az államalapítás jelentőségének a felismerése. – A korai magyar történelmet és az Árpád-kort megjelenítő legfontosabb kulturális alkotások azonosítása.
Az államalapítás	– Géza és I. (Szent) István államszervező tevékenysége. – A földbirtokrendszer és a vármegyeszervezet. – Az egyházszervezés.		
A magyar állam megszilárdulása az Árpád-korban	– Szent László, az országépítő. – Könyves Kálmán törvénykezési reformjai. – A kül- és belpolitika új irányai: III. Béla uralkodása. – II. András kora: az átalakuló társadalom. – Újjáépítés a tatárjárás után: IV. Béla. – Az Árpádok európai kapcsolatai.		

		Pannonhalma, Esztergom, Székesfehérvár, Buda, Muhi, Erdély, Horvátország.	

Javasolt tevékenységek:

- Beszámoló készítése a magyar kalandozó hadjáratok irányairól, sikereiről és kudarcairól, valamint a magyarok harcmodoráról IKT eszközök segítségével.
- A kalandozó hadjáratok jellegének megvitatása.
- Áttekintő ábra készítése a Szent István-i állam- és egyházszervezetről.
- Információgyűjtés Szent László kultuszáról a krónikák és néphagyományok tükrében.
- Tabló összeállítása az Árpád-kor legfontosabb kulturális emlékeiből.
- Folyamatábra készítése II. András politikai döntéseinek okairól és következményeiről.
- A 13. századi társadalmi rétegek azonosítása az Aranybulla szövegében.
- Az Árpádok európai dinasztikus kapcsolatainak ábrázolása térképen.
- A magyar igazságszolgáltatás gyakorlatának bemutatása Szent László és Könyves Kálmán törvényeinek elemzésével.

Témakör: A középkori Magyar Királyság fénykora
Javasolt óraszám: 38 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Az Anjouk	– A királyi hatalom újbóli megszilárdítása I. Károly idején. – A visegrádi királytalálkozó. – Az 1351-es törvények. – Nagy Lajos hadjáratai.	*Fogalmak:* aranyforint, regálé, kapuadó, kilenced, bandérium, perszonálunió, sarkalatos nemesi jogok, fő- és köznemes, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, kormányzó, szekérvár, végvár, szultán, szpáhi, janicsár, rendkívüli hadiadó, füstpénz, fekete sereg, zsoldos, Corvina, Szent Korona, Szent Korona-tan, Képes krónika.	– A 14–15. század magyar uralkodók politikai pályájának felidézése. – Érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása az egye személyek cselekedeteiről, döntéseiről. – A késő középkor magyar állam é az Oszmá Birodalom főb
A török fenyegetés árnyékában	– Az Oszmán Birodalom. – Török hódítás a Balkánon. – Luxemburgi Zsigmond, a közép-európai		

	uralkodó és a török veszély. – Hunyadi János, a politikus és hadvezér. – Hunyadi János törökellenes harcai.	*Személyek:* I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás. *Kronológia:* 1301 az Árpád-ház kihalása,1308. I. Károly uralkodásának kezdete, 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1351 I.(Nagy) Lajos törvényei, 1396 a nikápolyi csata, 1443–1444-es hosszú hadjárat, 1444 a várnai csata, 1453 Konstantinápoly eleste, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–90 Mátyás uralkodása. *Topográfia:* Visegrád, Lengyelország, Csehország, osztrák tartományok, Nikápoly, Várna, Nándorfehérvár, Kolozsvár, Kenyérmező, Oszmán Birodalom.	összecsapásainak felidézése. – Annak értékelése, hogy az Oszmán Birodalom terjeszkedő politikája milyen hatást gyakorolt a magyar történelemre. – Mátyás hatalom-gyakorlásának jellemzése. – A reneszánsz kultúra bemutatása Mátyás udvarában. – A 14–15. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.
Hunyadi Mátyás	– Mátyás útja a trónig. – A központosított királyi hatalom. – Jövedelmek és kiadások. – Birodalomépítő tervek. – Aktív védelem a török ellen.		
A magyar középkor kulturális hagyatéka	– Honfoglalás kori leletek. – A Szent Korona. – Várak, királyi udvar, kolostorok, templomok. – Magyar geszták, krónikák és szentek legendái.		

Javasolt tevékenységek:

- Nándorfehérvár ostromának rekonstruálása különböző írásos és vizuális források alapján.
- A korszak kiemelkedő személyiségeinek jellemzése, feltevések megfogalmazása a cselekedeteik mozgatórugóiról. (Pl. Hunyadi Mátyás külpolitikája.)
- Hunyadi János és Mátyás híres ütközeteinek felidézése, bemutatása térképvázlatok és írott források segítségével.
- Kiselőadás készítése 14–15. századi magyar történelem kulturális hagyatékának kiemelkedő emlékeiről.
- A magyar középkor egy kiemelkedő helyszínének (pl. Pannonhalma, Diósgyőr, Székesfehérvár, Visegrád, stb.) meglátogatása és jellemzőinek bemutatása.
- Gyűjtőmunka készítése Mátyás és a budai zsidók kapcsolatáról.

Témakör: A kora újkor
Javasolt óraszám: 12 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A földrajzi felfedezések	– A portugál és spanyol felfedezések. – A korai gyarmatosítás és következményei. – A világkereskedelem kialakulása. – Az abszolutizmus.	*Fogalmak:* gyarmat, világkereskedelem, abszolutizmus, infláció, manufaktúra, tőke, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, bank, tőzsde, részvény, örökös jobbágyság, reformáció, protestáns, evangélikus, református, anglikán, unitárius, vallási türelem, ellenreformáció, katolikus megújulás, jezsuiták, barokk. *Személyek:* Kolumbusz Kristóf, Vasco da Gama, Ferdinánd Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány	– A felfedezők céljainak és útjainak bemutatása tematikus térképeken. – Információk gyűjtése a kialakuló világkereskedelem új útvonalairól, fontosabb termékeiről és szereplőiről. – Az új munkaszervezési formák bemutatása és összehasonlítása a céhes iparral. – Az európai régiók közötti gazdasági és társadalmi különbségek felismerése. – A reformáció okainak és következményeinek bemutatása. – A katolikus és a protestáns tanítások és
A korai kapitalizmus	– Az árforradalom. – A manufaktúrák. – Bankok és tőzsdék. – Az európai munkamegosztás és következményei		
Reformáció Európában és Magyarországon	– A reformáció előzményei (humanizmus és az egyházi reform igénye). – Luther és Kálvin fellépése. – A protestáns egyházak megszerveződése és a		

	protestantizmus elterjedése. – A reformáció eredményei Magyarországon	Péter, Apáczai Csere János, Habsburg-dinasztia, V. Károly, Loyolai (Szent) Ignác, XIV. Lajos. *Kronológia:* 1492-től az újkor, 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete, 1545 a tridenti zsinat megnyitása, 1568 a tordai határozat, 1648 a vesztfáliai békék. *Topográfia:* Spanyolország, India, London, Párizs/Versailles, Sárospatak.	egyházszervezet összehasonlítása. – A reformáció egyes irányzatai terjedésének nyomon követése térképen. – Vallás és politika összefonódásának felismerése. – Az erdélyi vallási türelem szerepének és jelentőségének felismerése. – A katolikus egyház megújulási törekvései és a barokk művészet jellemzői közötti párhuzam felismerése.
„Hitviták tüzében”	– Vallási konfliktusok Európában. – Etnikai sokszínűség és vallásbéke Erdélyben. – A magyar protestáns és katolikus iskolák. – A katolikus megújulás és a barokk Európában és Magyarországon.		

Javasolt tevékenységek:

- A felfedező utak irányainak követése és a korai gyarmatok elhelyezése térképen.
- Információk gyűjtése a korai gyarmatosítás módszereiről és következményeiről.
- Beszámoló készítése az európai és magyar reformáció kapcsolatáról (pl. peregrináció, kulturális hatások, irányzatok).
- Interjú készítése különböző felekezetek papjaival, lelkészeivel az egyházak szerepvállalásáról és hivatásukról.
- Kiselőadás készítése a reformáció korának valamely jelentős személyiségéről (pl. Szenci Molnár Albert, Pázmány Péter).

Témakör: A török hódoltság kora Magyarország
Javasolt óraszám: 22 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Az ország három részre szakadása	– A mohácsi csata és közvetlen	*Fogalmak:* rendi országgyűlés, hajdúszabadság.	– A törö hadjáratoknak és az országa

	előzményei, a kettős királyválasztás. − Az ország három részre szakadása. − A várháborúk és az új végvárrendszer.	*Személyek:* I. Szulejmán, II. Lajos, (Szapolyai) János, I. Ferdinánd, Dobó István, Zrínyi Miklós (a szigetvári hős), Báthory István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), I. Lipót, Savoyai Jenő. *Kronológia:* 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme, 1566 Szigetvár eleste, 1664 a vasvári béke, 1686 Buda visszafoglalása, 1699 karlócai béke. *Topográfia:* Mohács, Kőszeg, Eger, Szigetvár, Habsburg Birodalom, Erdélyi Fejedelemség, Hódoltság, Magyar Királyság (királyi Magyarország), Pozsony, Gyulafehérvár, Bécs.	három részre szakadásának bemutatása térképeken. − A végvári élet felidézése különböző források (képek, irodalmi alkotások és filmek) alapján. − A három részre szakadt ország gazdasági lehetőségeinek és szerepének értelmezése adatok, grafikonok, diagramok alapján. − A török hódoltság hosszú távú hatásainak azonosítása. − A 16-17. századi magyar történelmet megjelenítő fontos kulturális alkotások azonosítása.
A két magyar állam	− A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban: rendi és abszolutista törekvések, konfliktusok. − Az Erdélyi Fejedelemség viszonylagos önállósága és aranykora.		
A török kiűzése és a török kor mérlege	− Magyarország az európai munkamegosztásban. − Háborús békeévek: másfél évszázad hódoltság és az ország pusztulása. − A török kiűzése.		

Javasolt tevékenységek:

- A mohácsi csata eseményeinek megvitatása különböző interpretációk alapján.
- Politikai portré készítése a korszak kiemelkedő személyiségeiről (pl. Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós).
- Államszervezeti ábrák készítése a Magyar Királyságról és az Erdélyi Fejedelemségről.

- Az országrészek és a fontosabb várak, csaták elhelyezése vaktérképen.
- A török kiűzése állomásainak nyomon követése térképen.
- A Habsburg-magyar konfliktusok okainak és eredményeinek vázlatos összegzése.
- Korabeli beszámolók gyűjtése a török kiűzéséről (pl. Bél Mátyás, Schulhof Izsák).

Témakör: A felvilágosodás kora
Javasolt óraszám: 12 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A felvilágosodás	− Tapasztalat és értelem − a felvilágosodás új világképe. − A felvilágosodás államelméletei. − A szabad verseny elmélete.	*Fogalmak:* felvilágosodás, jogegyenlőség, hatalmi ágak megosztása, népfelség, társadalmi szerződés, szabad verseny, alkotmány, alkotmányos monarchia, elnök, miniszterelnök, felelős kormány, cenzus, általános választójog, forradalom, diktatúra, jakobinus, Szent Szövetség. *Személyek:* Nikolausz Kopernikusz, Isaac Newton, Charles Louis Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau, Adam Smith, George Washington, Maximilien Robespierre, Bonaparte Napóleon. *Kronológia:* 1689 a Jognyilatkozat, 1776 a Függetlenségi nyilatkozat, 1789 a francia forradalom, 1804–1814/1815 Napóleon császársága, 1815 a waterlooi csata.	− A középkor és felvilágosodás világképének összehasonlítása. − A felvilágosodá államelméleteine összehasonlítása különböző szempontok alapján. − A brit és a amerikai államszervezetet bemutató ábrá értelmezése. − Az Emberi é polgári jogo nyilatkozatában megjelenő felvilágosult elvek azonosítása − A forradalm gondolat és legitimitás eszméjének értelmezése, azonosítása.
A brit alkotmányos monarchia és az amerikai köztársaság működése	− A parlamentáris rendszer: parlament és kormány. − Az elnöki rendszer: kongresszus és elnök.		
A francia forradalom és hatása	− A forradalom kitörése és az Emberi és polgári jogok nyilatkozata. − A jakobinus diktatúra. − Napóleon birodalma: a polgári berendezkedés exportja.		

		Topográfia: Nagy-Britannia, Amerikai Egyesült Államok, Párizs, Oroszország, Waterloo.	

Javasolt tevékenységek:

- Képek és irodalmi idézetek gyűjtése a felvilágosodás világképének bemutatásához.
- Vita a brit és az amerikai államszervezet sajátosságairól.
- Vita rendezése a francia forradalom pozitív és negatív hatásairól.
- Gondolattérkép készítése a francia forradalom okairól.

Témakör: Magyarország a 18. században

Javasolt óraszám: 16 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A Rákóczi-szabadságharc	− Magyarország a Habsburg Birodalomban. − A szabadságharc okai és céljai. − A szabadságharc politikai és katonai fordulópontjai. − A szatmári béke kompromisszuma.	*Fogalmak:* kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás, amnesztia, felvilágosult abszolutizmus, kettős vámhatár, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, türelmi rendelet, nyelvrendelet. *Személyek:* II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia, II. József. *Kronológia:* 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc, 1711 a szatmári béke, 1740–1780 Mária Terézia	− A Rákóczi szabadságharc céljainak é eredményeinek összevetése. − A szabadsághar katonai történetének felidézése térképek, képek é szöveges forráso segítségével. − Magyarország újranépesülésén és a folyama eredményének értelmezése tematikus térképek segítségével. − A felvilágosul abszolutizmus eszmei és politika hátterének, valamint eredményeinek azonosítása.
Magyarország újranépesülése és újranépesítése	− A belső vándorlás, a szervezett betelepítés és az öntevékeny betelepülés. − A többnyelvű és többvallású ország. − Gazdaság és életmód.		
A felvilágosult abszolutizmus reformjai	− A Pragmatica Sanctio. − A felvilágosult abszolutizmus céljai.		

	− Mária Terézia: együttműködés és reform. − II. József reformpolitikája és kudarca.	uralkodása, 1780–1790 II. József uralkodása. *Topográfia:* Temesvár, Határőrvidék, Poroszország.	− Mária Terézia és II. József politikájának összehasonlítása. − II. József személyiségének bemutatása, uralkodásának mérlege, értékelése. − A 18. századi Magyarország legfőbb kulturális eredményeinek azonosítása.

Javasolt tevékenységek:

- Összefoglaló készítése a szabadságharc okainak és eredményeinek összehasonlítására.
- Vita Magyarország és a Habsburg-dinasztia kapcsolatáról.
- Képek, térképek, irodalmi szövegek, kuruc nóták gyűjtése a Rákóczi-szabadságharccal kapcsolatban.
- A Rákóczi-szabadságharc nemzetközi kapcsolatainak ábrázolása gondolattérképen.
- A népességmozgások és az egyes népcsoportok nyomon követése térképen.
- Magyarázó ábra készítése a kettős vámhatár működéséről.
- Beszélgetés az állami iskolarendszer létrejöttéről és működéséről a Ratio Educationis részlete alapján.

Témakör: Az új eszmék és az iparosodás kora
Javasolt óraszám: 14 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Liberalizmus, nacionalizmus és konzervativizmus	− Liberalizmus: jogegyenlőség és alkotmányosság. − Nacionalizmus: nemzetépítés és nemzetállam.	*Fogalmak:* liberalizmus, nacionalizmus, nemzetállam, konzervativizmus, reform, ipari	− A 19. század politikai eszméinek azonosítása szöveges

	− Konzervativizmus: szerves reform és a forradalom elutasítása.	forradalom, munkanélküliség, tömegtermelés, szegregáció. *Személyek:* James Watt, Thomas Edison, Henry Ford. *Topográfia:* Manchester, New York.	források alapján. − Az iparosodás hullámainak azonosítása és összevetése. − Egy ipari nagyváros életkörülmé-nyeinek jellemzése. − Az ipari forradalmak ökológiai következmé-nyeinek azonosítása. − A 19. századi demográfiai változások okainak feltárása.
Az ipari forradalom hullámai	− Az első hullám: textilipar, bányászat, kohászat. − A közlekedés forradalma. − A második hullám: elektronika és vegyipar. − A gyár és a futószalag. − Az ipari forradalmak társadalmi és környezeti hatásai.		

Javasolt tevékenységek:

- Az egyes politikai eszmék álláspontjai közötti különbségek megbeszélése.
- Grafikonok, adatsorok elemzése az ipari forradalmak társadalmi és demográfiai hatásairól.
- Kiselőadások tartása fontosabb találmányokról.
- Az ipari forradalom társadalmi hatásainak megvitatása.

Témakör: A reformkor

Javasolt óraszám: 12 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A politikai élet színterei	− A Habsburg Birodalom és Magyarország. − A rendi országgyűlés és a megyerendszer.	*Fogalmak:* alsó- és felsőtábla, érdekegyesítés, köztehervisel és, jobbágyfelszabadítás, örökváltság.	− A jobbágykérdés é megoldási javaslatainak értelmezése szövegek és adato alapján.

	− A reformkori Pest-Buda. − A nyilvánosság megteremtése, politika és kultúra.	*Személyek:* József nádor, Klemens Metternich, Wesselényi Miklós, Széchenyi István, Kölcsey Ferenc, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Ganz Ábrahám. *Kronológia:* 1830–1848 a reformkor, 1830 a Hitel megjelenése, 1844 törvény a magyar államnyelvről. *Topográfia*: Pest-Buda.	− A nyelvkérdés és a nemzetté válás bemutatása különböző források segítségével. (Pl. magyar államnyelv, a zsidóság nyelvváltása, Lőv Lipót) − A polgári alkotmányosság programjának bemutatása politikai írások, országgyűlési felszólalások és ábrák alapján. − Széchenyi és Kossuth társadalmi hátterének, egyéniségének, álláspontjának és eredményeinek összevetése. − A nemzeti kultúra és a kor politikai törekvései közötti kapcsolatok azonosítása példák alapján. − A reformkor legfőbb kulturális eredményeinek, alkotásainak azonosítása különböző típusú források alapján.
A reformkor fő kérdései	− A magyar nyelv ügye és a nemzetté válás. − A jobbágykérdés: örökváltság, kárpótlás. − A polgári alkotmányosság kérdése. − Széchenyi és Kossuth programja és vitája.		

Javasolt tevékenységek:

- Ábrák készítése a rendi államszervezet működéséről.
- Kiselőadások, prezentációk készítése a reformkor jelentősebb alkotásairól.
- Táblázatos összefoglaló készítése a reformellenzék, a konzervatívok és az udvar álláspontjáról a főbb vitakérdésekben.
- A reformkor legfontosabb kérdéseinek, jellemzőinek azonosítása szépirodalmi művekben és más szöveges forrásokban.

Témakör: A forradalom és a szabadságharc
Javasolt óraszám: 14 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A forradalom céljai és eredményei	− Az európai forradalmi hullám és március 15. − Az első magyar polgári alkotmány: az áprilisi törvények. − A Batthyány-kormány tevékenysége.	*Fogalmak:* márciusi ifjak, sajtószabadság, cenzúra, áprilisi törvények, népképviseleti országgyűlés, politikai nemzet, nemzetiség, honvédség, Függetlenségi nyilatkozat. *Személyek:* Petőfi Sándor, Batthyány Lajos, Görgei Artúr, Bem József, Klapka György, Ferenc József, Julius Haynau. *Kronológia:* 1848. március 15. a pesti forradalom, 1848. április 11. az áprilisi törvények, 1848. szeptember 29. a pákozdi csata, 1849. április–május a tavaszi hadjárat, 1849. április 14. a Függetlenségi nyilatkozat, 1849. május 21. Buda visszavétele, 1849. augusztus 13. a világosi fegyverletétel, 1849.	− A reformkor elképzeléseknek, a forradalom követeléseinek é az április törvényeknek a összehasonlítása. − A forradalom eseményeinek felidézése források segítségével.
A szabadságharc főbb eseményei és kiemelkedő szereplői	− Harc a dinasztiával és a vele szövetkező nemzetiségekkel. − A tavaszi hadjárat. − A Függetlenségi nyilatkozat, kísérlet az önálló állam megteremtésére. − A szabadságharc leverése és a megtorlás.		− A szabadsághar néhány dönt csatájának bemutatása térképek, beszámolók alapján. − A szabadsághar néhány kiemelkedő szereplőjének, illetve vértanújának bemutatása. − A nemzetisége és a kisebbsége részvételének (p németek, szlávok és zsidók bemutatása szabadságharcba és az azt követ megtorlás során. − A forradalom és szabadságharc

		október 6. az aradi vértanúk és Batthyány kivégzése. *Topográfia:* Pákozd, Debrecen, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad.	eredményeinek értékelése. – A magyar forradalom és szabadságharc elhelyezése az európai környezetben.

Javasolt tevékenységek:

- A szabadságharc főbb eseményeinek elhelyezése vaktérképen.
- Vita a szabadságharc vereségének okairól.
- Kisesszé készítése a forradalom és szabadságharc valamely vitatott kérdéséről.
- A forradalom és szabadságharc eseményeit megörökítő művészeti alkotások (képek, irodalmi szövegek, filmek) gyűjtése és értelmezése.
- Mikrotörténeti kutatás: konfliktusos élethelyzetek és életutak bemutatása a szabadságharc nemzetiségi vagy zsidó származású résztvevői köréből.

11–12. évfolyam

A tanuló történelmi ismereteinek gyarapodása, információszerzési és forrásfeldolgozási kompetenciájának, valamint gondolkodási és érvelő készségeinek fejlődése lehetővé teszi, hogy a középiskola utolsó évfolyamaira birtokába kerüljön azoknak az általános kompetenciáknak, amelyek hozzájárulnak a társadalmi életben való hatékony tájékozódásához és részvételéhez.

Az utolsó két év az érettségire való felkészülés időszaka. A különböző témakörök, összefüggések, jelenségek összefoglaló áttekintése külön időkeretet igényel – ez a kerettanterv ajánlása szerint 22 óra –, amit a helyi tantervek a vizsgakövetelmények figyelembevételével szabályozhatnak.

Az utolsó két év témakörei a 19. század közepétől a 21. század elejéig terjedő időszakot ölelik fel. Feldolgozásuk során kiemelt szempont, hogy ez az időszak már közvetlen hatást gyakorol a jelen társadalmi, gazdasági és politikai viszonyaira, ezért különösképpen alkalmas a problémaközpontú megközelítésre. Az egyes témakörök, témák a korábbiaknál összetettebb feldolgozásra, komplexebb fejlesztésre adnak lehetőséget.

A középiskolai történelemtanulás inspirációt nyújt arra, hogy a tanuló felnőttként, a középiskola befejezése után is érdeklődjék a történelem, illetve közéleti kérdések iránt, valamint hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló az iskolából kikerülve hazáját szerető, demokratikus gondolkodású, kisebb-nagyobb közösségeiért felelősséget vállaló polgárrá; a társadalom tevékeny és autonóm tagjává váljék.

Fejlesztési területekhez kapcsolódó tanulási eredmények (Általános követelmények)

Történelmi ismeretek

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri és értékeli a magyar nemzetnek a polgári átalakulás és nemzeti függetlenség elérésére tett erőfeszítéseit az 1848–1849-es forradalmat és szabadságharcot követő

időszakban; a kor kiemelkedő magyar politikusait és azok nézeteit, véleményt tud formálni a kiegyezésről;
- fel tudja idézni az első világháború előzményeit, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, értékeli a háborúkat lezáró békék tartalmát, és felismeri a háborúnak a 20. század egészére gyakorolt hatását;
- bemutatja az első világháború magyar vonatkozásait, a háborús vereség következményeit; példákat tud hozni a háborús helytállásra;
- képes felidézni azokat az okokat és körülményeket, amelyek a történelmi Magyarország felbomlásához vezettek;
- tisztában van a trianoni békediktátum tartalmával és következményeivel, be tudja mutatni az ország talpra állását, a Horthy-korszak politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális viszonyait, felismeri a magyar külpolitika mozgásterének korlátozottságát;
- össze tudja hasonlítani a nemzetiszocialista és a kommunista ideológiát és diktatúrát, példák segítségével bemutatja a rendszerek embertelenségét és a velük szembeni ellenállás formáit;
- képes felidézni a második világháború okait, a háború jellemzőit és fontosabb fordulópontjait, ismeri a holokausztot és a hozzávezető vezető okokat;
- bemutatja Magyarország revíziós lépéseit, a háborús részvételét, az ország német megszállását, a magyar zsidóság tragédiáját, a szovjet megszállást, a polgári lakosság szenvedését, a hadifoglyok embertelen sorsát;
- össze tudja hasonlítani a nyugati demokratikus világ és a kommunista szovjet blokk politikai és társadalmi berendezkedését, képes jellemezni a hidegháború időszakát, bemutatni a gyarmati rendszer felbomlását és az európai kommunista rendszerek összeomlását;
- bemutatja a kommunista diktatúra magyarországi kiépítését, működését és változatait, az 1956-os forradalom és szabadságharc okait, eseményeit, és hőseit, összefüggéseiben szemléli a rendszerváltoztatás folyamatát, felismerve annak történelmi jelentőségét;
- bemutatja a gyarmati rendszer felbomlásának következményeit, India, Kína és a közel-keleti régió helyzetét és jelentőségét;
- ismeri és reálisan látja a többpólusú világ jellemzőit napjainkban, elhelyezi Magyarországot a globális világ folyamataiban;
- bemutatja a határon túli magyarság helyzetét, a megmaradásért való küzdelmét Trianontól napjainkig;
- ismeri a magyar cigányság történetének főbb állomásait, bemutatja jelenkori helyzetét;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára, különös tekintettel a visegrádi együttműködésére;
- ismeri hazája államszervezetét, választási rendszerét.

A 11–12. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszáma: 201 óra.
Két mélységelvű téma javasolt óraszáma: 6-7 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Javasolt óraszám
A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése	7
A dualizmus kori Magyarország	14
A nagy háború	12
Az átalakulás évei	16
A két világháború között	15
A Horthy-korszak	15
A második világháború	20
A két világrendszer szembenállása	9
Háborútól forradalomig	10
Az 1956-os forradalom és szabadságharc	7
A kádári diktatúra	7
A kétpólusú világ és felbomlása	8
A rendszerváltoztatás folyamata	8
A világ a 21. században	6
Magyarország a 21. században	10
A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században	6
Ismétlés, felkészülés az érettségire	18
Évente két mélységelvű téma	13
Összes óraszám:	**201**

Témakör: A nemzetállamok születése és a szocialista eszmék megjelenése
Javasolt óraszám: 7 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A szocializmus és a munkásmozgalom	− Szocializmus: társadalmi egyenlőség és tulajdonviszonyok. − A Kommunista kiáltvány. − Szakszervezetek és munkáspártok. − Szociáldemokrácia és kommunizmus. − Kereszténységszocializmus.	*Fogalmak:* polgárháború, polgári állam, szakszervezet, társadalombiztosítás, monopólium, szocializmus, szociáldemokrácia, kommunizmus, kereszténységszocializmus, proletárdiktatúra, osztályharc, cionizmus, emancipáció.	− A nemzetállam fogalmának értelmezése politikai, gazdasági és kulturális szempontokból. − A polgári állam feladatköreinek és eredményeinek azonosítása.
A polgári nemzetállam	− A nemzeti egység megteremtése		

megteremtése (Németország, Amerikai Egyesült Államok, Japán)	(politika, gazdaság, kultúra). − Alkotmányosság és választójog. − Jogegyenlőség és emancipációs törekvések. − A polgári állam kiépítése.	*Személyek:* Abraham Lincoln, Otto von Bismarck, Karl Marx. *Kronológia:* 1861–1865 az amerikai polgárháború, 1868 a Meidzsi-restauráció, 1871 Németország egyesítése. *Topográfia:* Németország, Japán.	− A kommunista, a szociáldemokrata és a kereszténységi szociális eszmék azonosítása és összehasonlítása.

Javasolt tevékenységek:

- Egyetemes és magyar történeti példák gyűjtése a polgári állam feladatköreiről és társadalmi hatásairól.
- Táblázat készítése a szociáldemokrácia és a kommunizmus céljainak, módszereinek, lehetőségeinek összevetéséről.
- Vita a szocialista eszmékről, és hatásukról a korabeli közéletre.
- Az egységes Olaszország és a Német Császárság kialakulásának, valamint az Egyesült Államok terjeszkedése főbb mozzanatainak követése a térképen.

Témakör: A dualizmus kora

Javasolt óraszám: 14 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A kiegyezés és a dualizmus rendszere	− A kiegyezés és okai. − A közös ügyek rendszere. − A magyar államszervezet. − A pártrendszer, a választójog és a véderőviták.	*Fogalmak:* emigráció, passzív ellenállás, kiegyezés, közös ügyek, közjogi kérdés, húsvéti cikk, dualizmus, nyílt és titkos szavazás, Szabadelvű Párt, Függetlenségi	− A kiegyezés értékelése egykorú szempontok szerint, illetve másfél évszázados történelmi távlat nézőpontjából. − A dualizmus államszervezet
A nemzeti és nemzetiségi kérdés, a	− A politikai nemzet koncepciója.		

cigányság helyzete	– A horvát-magyar kiegyezés és a nemzetiségi törvény. – Asszimiláció és anyanyelvhasználat. – Autonómiatörekvések és irredenta mozgalmak. – Zsidó emancipáció, a zsidóság részvétele a modernizációban, polgárosodás és a középosztály kérdése. – Cigányok/romák a dualizmus kori Magyarországon.	Párt, Magyarországi Szociáldemokrata Párt, népességrobbanás, urbanizáció, kivándorlás, dzsentri, népoktatás, Millennium, asszimiláció, autonómia. Személyek: Andrássy Gyula, Eötvös József, Baross Gábor, Tisza Kálmán, Wekerle Sándor, Tisza István, Semmelweis Ignác, Weiss Manfréd. *Kronológia:* 1848/1867–1916 Ferenc József uralkodása, 1867 a kiegyezés, 1868 a horvát-magyar kiegyezés, a nemzetiségi törvény, a népiskolai törvény, 1873 Budapest egyesítése, 1896 a Millennium. *Topográfia:* Budapest, Osztrák-Magyar	ét bemutató ábra értelmezése. – A dualizmus kora kiemelkedő szereplői életútjának áttekintése, értékelése. – A dualizmus kori nemzetiségi kérdés elemzése szöveges források, adatsorok és etnikai térképek segítségével. – A dualizmus kori társadalmi és gazdasági változások elemzése, értékelése adatsorok, szöveges és képi források segítségével. – A dualizmus legkiemelkedőbb gazdasági és kulturális teljesítményeinek azonosítása különböző forrásokban. – A zsidók és németek szerepe a polgárosodásban.
Az ipari forradalom Magyarországon	– A gazdasági kiegyezés. – A vasútépítés. – Állami gazdaságpolitika. – Mezőgazdaság és élelmiszeripar. – Modernizálódó ipar.		
Társadalom és életmód a dualizmus korában	– Demográfiai robbanás és urbanizáció. – Kivándorlás Európából és Magyarországról. – A földkérdés és a vidék. – A nagyvárosi életforma: Budapest a világváros. – Oktatás és kultúra. – Életmód és szórakozás.		

		Monarchia, Fiume.	

Javasolt tevékenységek:

- Vita Magyarország és a Habsburg-dinasztia dualizmus kori kapcsolatáról.
- Folyamatábra, készítése a dualizmus kori pártviszonyokról.
- A dualizmus kori nemzetiségi törekvések és ideológiai hátterük táblázatos összefoglalása.
- A Nemzeti Sírkert felkeresése (a 19. század szereplőihez kapcsolódó sírok, mauzóleumok közös megtekintése).
- A korszakkal kapcsolatos emlékművek, emlékhelyek fölkeresése a lakóhelyen és környékén.
- Kiselőadás / tabló készítése a dualizmus korának kiemelkedő beruházásairól.
- Programajánló összeállítása egy a millennium korában Budapestre látogató turista számára.
- Tisza István lexikon szócikk készítése kormánypárti, illetve függetlenségi és szociáldemokrata szemszögből.
- Ellenzéki és kormánypárti választási plakát készítése az 1905-ös választásokra.

Témakör: A nagy háború
Javasolt óraszám: 12 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Az első világháború előzményei	− A gyarmatosítás okai és céljai. − Az imperializmus – a terjeszkedő tőke. − Nagyhatalmi érdekek és konfliktusok. − Az Osztrák-Magyar Monarchia helyzete – balkáni konfliktusok.	*Fogalmak:* villámháború, front, állóháború, hátország, antant, központi hatalmak, hadigazdaság, hadifogság. *Személyek:* II. Vilmos, II. Miklós, IV. Károly. *Kronológia:* 1914. június 28. a	− A gyarmati terjeszkedést, valamint az első világháború előtti feszültségeket bemutató ábrák, térképek és adatsorok elemzése, értelmezése. − Az első világháború frontjainak azonosítása, bemutatása térképeken. − Az első világháború jellegzetességeinek azonosítása ábrákon, adatsorokon, képi
Az első világháború	− A világháború kitörése.		

	− A hadviselő felek és a frontok. − Oroszország és a központi hatalmak összeomlása.	szarajevói merénylet, 1914–1918 az első világháború. *Topográfia:* Brit Birodalom, Szarajevó, Doberdó, Románia, Szerbia, Olaszország.	és szöveges forrásokban. − A front és a hátország körülményei, valamint a háború okozta szenvedések felidézése korabeli beszámolók, emlékiratok, naplók alapján. − A háború kimenetelének értékelése a két hatalmi tömb erőviszonyainak és lehetőségeinek tükrében. − A nagy háború világpolitikára gyakorolt hosszú távú következményeinek felismerése.
Az első világháború jellemzői és hatása	− Az állóháború és az anyagcsata. − A hadigazdaság és a háborús propaganda. − A hagyományos világrend felbomlása. − A nők helyzetének megváltozása.		
Magyarország a világháborúban	− Magyar frontok, nagy csaták. − Az antant ígéretei a Monarchia nemzetiségeinek. − Magyar hősök a világháborúban. − A hátország. − A magyar hadifoglyok sorsa.		

Javasolt tevékenységek:

- A háború előzményeinek összesítése, a döntési alternatívák bemutatása saját szerkesztésű ábrán.
- Példák gyűjtése a magyar katonák első világháborús hősi helytállásáról.
- Első világháborút bemutató múzeumok meglátogatása (pl. Hadtörténeti Múzeum, "Új világ született" c. kiállítás).

- A lakóhelyen található első világháborús hősi emlékmű, katonasírok felkeresése, egy-egy hős életének feltárása.
- Képek gyűjtése és elemzése a háború új jellegzetességeiről (fegyverek, intézmények, jelenségek).
- Különböző internetes háborús témájú szövegek, propagandaképek, plakátok, karikatúrák gyűjtése és elemzése.
- Családi történetek, fényképek gyűjtése feldolgozása, bemutatása az első világháborúból.

Témakör: Az átalakulás évei
Javasolt óraszám: 16 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Szocialista és nemzeti törekvések: a birodalmak bomlása	− A történelmi monarchiák bukása (Oroszország, Németország, Oszmán Birodalom). − Forradalom és kommunista hatalomátvétel Oroszországban. − Az újraszülető Lengyelország. − Az olasz fasizmus.	*Fogalmak:* bolsevik, szovjet, örmény népirtás, egypártrendszer, Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP), tanácsköztársaság, vörösterror, Lenin-fiúk, ellenforradalom, fehér különítményes megtorlások, "vörös térkép," kisantant, jóvátétel, Népszövetség, kisebbségvédelem, revízió, Rongyos Gárda. *Személyek:* Kemal Atatürk, Vlagyimir I. Lenin, Woodrow	− Közép-Európa első világháború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a területi változások azonosítása és indoklása. − A bolsevik hatalomátvétel és a lenini proletárdiktatúra működésének bemutatása és értékelése források alapján. − Magyarország megszállásának áttekintése térképek, szöveges
Az Osztrák-Magyar Monarchia és a történelmi Magyarország szétesése	− A Monarchia és a történelmi Magyarország bomlása. − A forradalmi átalakulás		

	kísérlete és kudarca. – Cseh és román támadás, a fegyveres ellenállás kérdése.	Wilson, Georges Clemenceau, Benito Mussolini, Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós, Apponyi Albert. *Kronológia:* 1917 a bolsevik hatalomátvétel, 1918. október 31. forradalom Magyarországon, 1919. március – augusztus. a tanácsköztársaság, 1920. június 4. a trianoni békediktátum. *Topográfia:* Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Ausztria, trianoni Magyarország.	források segítségével. – A Károlyi-időszak kormányzati tevékenységének értékelése. – A magyarországi proletárdiktatúra működésének elemzése források alapján. – Az első világháborút követő területi és etnikai változások áttekintése térképen. – A trianoni békediktátum okainak feltárása. – A trianoni békediktátum értékelése a győztes hatalmak közép-európai politikájának tükrében. – A trianoni békediktátum területi, népességi, gazdasági és katonai következményeinek bemutatása szöveges és képi források, ábrák és adatsorok segítségével.
A tanácsköztársaság és az ellenforradalom	– A kommunista hatalomátvétel. – A proletárdiktatúra és a vörösterror. – Az északi hadjárat és a tanácsköztársaság veresége. – Az ellenforradalom győzelme.		
A Párizs környéki békék	– A nagyhatalmi érdekek érvényesítése: az új világrend kialakítása. – Az önrendelkezés elve és a hatalmi érdekek gyakorlata. – Jóvátétel, hadsereg-korlátozás, határváltozások. – A szétszabdalt közép-európai régió.		
A trianoni békediktátum	– A magyar ügy a békekonferencián.		

	− A magyar delegáció érvei. − Az ezeréves Magyarország felosztása, a döntés tartalmi elemei. − Az önrendelkezési elv megsértése − A békediktátum etnikai és gazdasági következményei. − Az ellenállás példái: székely hadosztály, Balassagyarmat, Sopron.		− A trianoni határok végigkövetése, a határmegvonás konkrét okainak feltárása. − A vesztes hatalmak területi veszteségeinek összehasonlítása.

Javasolt tevékenységek:

- Kiselőadás / prezentáció készítése a korszak meghatározó személyiségeiről.
- Példák gyűjtése az 1919-es rendezetlen politikai viszonyok bemutatására (pl. vörösterror, román megszállás, különítmények, Rongyos Gárda).
- Bizonyítékok és adatok gyűjtése az elcsatolt területeknek az ezeréves magyar kultúrában betöltött jelentős szerepéről (pl. történelmi személyiségek, művészek, tudósok, épületek, művészeti alkotások, intézmények).
- Különböző internetes revíziós témájú szövegek, képek, plakátok, dalok gyűjtése és vizsgálata, elemzése.
- A várpalotai Trianon Múzeum meglátogatása.

Témakör: A két világháború között
Javasolt óraszám: 15 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A kommunista Szovjetunió	− A totális diktatúra és a pártállam kiépítése.	*Fogalmak:* totális állam, többpártrendszer, egypártrendszer,	− A sztálini Szovjetunió működésének bemutatása és

	− A tervgazdaság és a kollektivizálás. − A terror eszközei és áldozatai.	személyi kultusz, koncepciós per, GULAG, holodomor, államosítás, kollektivizálás, kulák, tervgazdaság, piacgazdaság, New Deal, fasizmus, nemzetiszocializmus, fajelmélet, antiszemitizmus, Führer, SS, Anschluss. *Személyek:* Joszif V. Sztálin, Adolf Hitler. *Kronológia:* 1922 a Szovjetunió létrejötte, 1929 a gazdasági világválság kezdete, 1933 a náci hatalomátvétel, 1938 az Anschluss, a müncheni konferencia. *Topográfia:* Szovjetunió, Kolima-vidék, Leningrád (Szentpétervár), Moszkva, Berlin.	értelmezése szöveges, képi források, adatsorok, ábrák segítségével. − A világgazdasági válság és a rá adott válaszok bemutatása. − A nemzetiszocialista Németország működésének bemutatása és értelmezése szöveges, képi források, adatsorok és ábrák segítségével. − A totális diktatúrák ideológiáinak és működésének összehasonlítása, érvelés a totális diktatúrák ellen.
A Nyugat és a gazdasági világválság	− A tőzsde, a hitelezés és a világkereskedelem összeomlása. − A munkanélküliség. − Állami beavatkozás a gazdaságba.		
A nemzetiszocialista Németország	− A nemzetiszocialista ideológia és mozgalom. − A totális állam kiépítése. − A terror eszközei. − Terjeszkedés a háború előtt.		

Javasolt tevékenységek:

- Visszaemlékezések, források gyűjtése és prezentáció készítése a sztálini terror megnyilvánulásairól (pl. GULAG, holodomor, koncepciós perek).
- Különböző képi és szöveges források gyűjtése a sztálini diktatúra hétköznapjairól.

- Folyamatábra készítése a világgazdasági válság kirobbanásáról és kezeléséről, a folyamatábra szemléltetése az Amerikai Egyesült Államok példáján.
- Prezentáció készítése a náci terror megnyilvánulásairól (pl. kristályéjszaka, GESTAPO, koncentrációs táborok stb.).
- Statisztikai táblázatok, grafikonok, diagramok gyűjtése és tanulmányozása (pl. a német választások eredményei 1928-1933 között; a munkanélküliség alakulása az Egyesült Államokban 1929-1937 között).
- A korszakkal kapcsolatos dokumentum- és játékfilmek/filmrészletek megtekintése és értelmezése.

Témakör: A Horthy-korszak
Javasolt óraszám: 15 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

<table>
<tr><th colspan="4">Részletes követelmények</th></tr>
<tr><th>Témák</th><th>Altémák</th><th>Fogalmak és adatok/Lexikák</th><th>Fejlesztési feladatok</th></tr>
<tr><td>Talpra állás Trianon után</td><td>− A király nélküli alkotmányos királyság.
− A korlátozott parlamentarizmus rendszere a konszolidáció szolgálatában.
− A gazdaság szerkezetváltása az 1920-as években.
− A klebelsbergi oktatás- és kultúrpolitika eredményei.</td><td rowspan="2">Fogalmak: kormányzó, Egységes Párt, numerus clausus, pengő, Magyar Nemzeti Bank, Szent István-i állameszme, magyar népi mozgalom, nyilasok.

Személyek: Bethlen István, Teleki Pál, Klebelsberg Kunó, Gömbös Gyula, Weiss Manfréd, Szent-Györgyi Albert.

Kronológia: 1920–1944 a Horthy-rendszer, 1921–31 Bethlen miniszterelnöksége, 1938 az első</td><td rowspan="2">− A magyarországi korlátozott parlamentarizmus rendszerének értékelése.
− A korabeli politikai berendezkedés összehasonlítása más (közép-) európai országokéval.
− A bethleni gazdasági konszolidáció folyamatának és eredményeinek áttekintése képek, ábrák és adatsorok alapján.</td></tr>
<tr><td>A 1930-as évek Magyarországa</td><td>− A válság és hatása.
− A belpolitika irányváltásai.
− Életmód és társadalom.
− A földkérdés.
− Tudomány és művészet a</td></tr>
</table>

	két világháború között. − A külpolitika irányai és lehetőségei – a revízió első eredményei.	bécsi döntés, 1939 Kárpátalja visszacsatolása.	− A magyarországi politikai irányzatok azonosítása szöveges források alapján. − Szöveges források olvasása és értelmezése a Horthy-korszak főbb társadalmi kérdéseiről (pl. oktatás, társadalmi mobilitás, antiszemitizmus, földkérdés). − A magyar külpolitika céljainak, lehetőségeinek és a revízió eredményeinek értékelése, elemzése térkép és statisztikai adatok alapján.

Javasolt tevékenységek:

- Kiselőadás / prezentáció készítése a korszak kiemelkedő szereplőiről (pl. Horthy, Bethlen, Teleki).
- Kormánypárti és ellenzéki választási plakát készítése egy-egy fontos témakörben.
- A Horthy-korszak gazdasági fejlődéséről tanúskodó képek gyűjtése és bemutatása (pl. Csepeli Szabadkikötő, villamosított vasútvonal stb.).
- Folyamatábra készítése a Horthy-korszak pártviszonyairól, korlátozott parlamentáris rendszeréről.

Témakör: A második világháború

Javasolt óraszám: 20 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A tengelyhatalmak sikerei	− Közép-Európa felosztása (Molotov-Ribbentrop paktum): német és szovjet megszállás. − Nyugat-Európa lerohanása. − Német támadás a Szovjetunió ellen. − Japán támadás az Egyesült Államok ellen.	*Fogalmak:* Molotov–Ribbentrop-paktum, tengelyhatalmak, szövetségesek, totális háború, kiugrási kísérlet, zsidótörvények, munkaszolgálat, gettó, deportálás, koncentrációs tábor, haláltábor, népirtás, holokauszt, partizán, Vörös Hadsereg, jaltai konferencia, háborús bűn, malenkij robot. *Személyek:* Franklin D. Roosevelt, Winston Churchill, Charles de Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Bajcsy-Zsilinszky	− A tengelyhatalmak 1939 előtti terjeszkedésének végigkövetése és értelmezése térkép alapján. − A második világháború főbb eseményeinek azonosítása térképeken. − A második világháború jellegzetességeinek bemutatása ábrák, adatsorok, képi és szöveges források alapján. − A magyar területi revízió megvalósulásának bemutatása térképek, képek, szöveges források és adatsorok alapján. − A magyar háborús szerepvállalás legfontosabb eseményeinek és az ország veszteségeinek bemutatása térképeken, képi és szöveges források segítségével (pl. Don-kanyar, Árpád-vonal, tordai ütközet, Budapest ostroma).
A szövetségesek győzelme	− A keleti és a nyugati front. − A csendes-óceáni hadszíntér.		
Magyarország a második világháborúban: mozgástér és kényszerpálya	− A területi revízió lépései. − A fegyveres semlegesség. − A Szovjetunió elleni háború. − A Don-kanyar. − A német megszállás és következményei.		
A holokauszt	− Az „Endlösung” programja, a Wannsee-i konferencia. − Koncentrációs és		

	megsemmisítő táborok. – Deportálások, kísérlet a zsidóság és a cigányság megsemmisítésére Európában. – A magyarországi zsidótörvények. – A magyar holokauszt. – Felelősség és embermentés.	Endre, Edmund Veesenmayer, Szálasi Ferenc, Raoul Wallenberg, Salkaházi Sára, Apor Vilmos, Sztehlo Gábor, Richter Gedeon. *Kronológia:* 1938 az első zsidótörvény, 1939 a második zsidótörvény, 1939–45 a második világháború, 1939. szeptember 1. Lengyelország lerohanása, 1940 a második bécsi döntés, 1941. április Jugoszlávia megtámadása, 1941. június 22. a Szovjetunió megtámadása; 1941. június 27. Magyarország deklarálja a hadiállapot beálltát, 1941. december 7. Pearl Harbor bombázása, 1941 a harmadik zsidótörvény,	– A magyar szellemi és kulturális élet II. világháború idején bekövetkező veszteségeinek (híres magyar tudósok, művészek származásuk vagy politikai nézeteik miatti emigrációja) értékelése. – A holokauszt folyamatának áttekintése képi források és szöveges visszaemlékezések feldolgozásával. – A nyilas terror áttekintése források alapján. – A tömeges deportálások és a szovjet megszállás jellemzőinek és következményeinek áttekintése képi és szöveges források segítségével. – A határon kívül rekedt magyarság második világháború végi tragédiáinak bemutatása különböző források alapján. – Magyarország világháborúbeli sorsának, szerepének és mozgásterének bemutatása, valamint összehasonlítása más közép-európai országokéval.
A második világháború jellemzői	– A villámháború és következményei. – Háborús bűnök és a polgári lakosság elleni terror. – Az ellenállás formái. – A háború utáni számonkérések és a nürnbergi per.		
Az ország pusztulása, deportálások a GULAG-ra	– A kiugrási kísérlet és a nyilas uralom. – A magyarországi hadszíntér, Budapest ostroma. – Megszabadulás és szovjet megszállás. – Az ország kifosztása, szovjet		

	deportálások és tömeges erőszak. – A határon túli magyarok jogfosztása, megtorlások (délvidéki vérengzés, kárpátaljai deportálás, felvidéki jogfosztás).	1943. január vereség a Donnál, 1943. február a sztálingrádi csata vége, 1944. március 19. Magyarország német megszállása, 1944. június 6. partraszállás Normandiában, 1944. október 15. a kiugrási kísérlet, 1945. április a háború vége Magyarországon, 1945. május 9. az európai háború vége, 1945. augusztus 6. atomtámadás Hirosima ellen. *Topográfia:* Sztálingrád, Normandia, Pearl Harbor, Hirosima, Észak-Erdély, Don-kanyar, Kamenyec Podolszk Árpád-vonal, Auschwitz, Újvidék, Drezda, Szolyva.	

Javasolt tevékenységek:

- A nagyhatalmak (Németország, Szovjetunió, Nagy-Britannia, Franciaország) világháború kitörésében játszott szerepének megvitatása.
- Beszámoló készítése az európai és/vagy csendes-óceáni hadszínterek egyik jelentős csatájáról.
- A korszakkal kapcsolatos filmek / filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- A magyar honvédség háborús részvétele főbb helyszíneinek nyomon követése térképen.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése feldolgozása, bemutatása a második világháborúból.
- Híres magyar tudósok, művészek életművének bemutatása, akik származásuk vagy politikai nézeteik miatt emigrációba kényszerültek.
- Kiselőadás készítése a budapesti gettó életéről visszaemlékezések alapján.
- Második világháborús emlékművek, emlékhelyek, sírok felkeresése a lakóhelyen és környékén.
- A Holokauszt Emlékközpont meglátogatása.
- A felelősség és embermentés kérdéseinek megbeszélése.
- A Malenkij Robot Múzeum meglátogatása.
- Beszámoló készítése a határon túli magyarság körében folytatott etnikai tisztogatásokról források alapján.

Témakör: A két világrendszer szembenállása
Javasolt óraszám: 9 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A kétpólusú világ kialakulása	− Az ENSZ megalapítása. − A párizsi béke. − Kitelepítések és lakosságcserék a háború után. − A szovjet-amerikai szembenállás és a két érdekszféra kialakulása. − A két világrend jellemzői. − A két Németország.	*Fogalmak:* Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), kitelepítés, hidegháború, vasfüggöny, szuperhatalom, Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST), Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO), Varsói Szerződés,	− A második világháború utá kialakult világren áttekintése. − A gyarma rendszer felbomlás főbb állomásaina felidézése. − A két német állar létrejötte folyamatának é következményeine bemutatása. − Az arab-izrael konfliktus főb okainak é
A hidegháború	− A szuperhatalmak versengése: fegyverkezés,		

	űrprogram, propaganda. − A szembenállás és enyhülés hullámai. − Hidegháborús konfliktusok (Korea, Szuez, Kuba, Vietnam, Afganisztán).	kétpólusú világ, a berlini fal. *Személyek:* Kliment J. Vorosilov, Harry S. Truman, Nyikita Sz. Hruscsov, John F. Kennedy, Mahátma Gandhi, Mao Ce-tung.	jellemzőinek feltárása. − A nyugati és a keleti blokk gazdasági, társadalmi és politikai rendszerének összehasonlítása.
A gyarmatok felszabadulása	− India függetlenné válása. − Kommunista fordulat Kínában. − A gyarmatbirodalmak felbomlása. − Izrael megalapítása.	*Kronológia:* 1945 az ENSZ létrejötte, 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, India függetlenné válása, 1948 Izrael Állam megalapítása, 1949 az NSZK és az NDK megalakulása, kommunista fordulat Kínában, 1955 a Varsói Szerződés létrehozása. *Topográfia:* Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK), Közel-Kelet, Izrael Észak- és Dél-Korea, Vietnam,	

		Kuba, Afganisztán.	

Javasolt tevékenységek:

- Beszélgetés a kollektív bűnösség elvéről.
- A kitelepítések irányainak és létszámának grafikus ábrázolása.
- Információk gyűjtése a főbb hidegháborús konfliktusokról (Korea, Szuez, Kuba, Vietnam).
- Beszámoló készítése a Mao Ce-tung-i diktatúra jellemzőiről (pl. „nagy ugrás", kulturális forradalom).
- Képek, idézetek gyűjtése Mahátma Gandhi életútjáról.

Témakör: Háborútól forradalomig

Javasolt óraszám: 10 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Az átmenet évei Magyarországon	− A háború utáni újrakezdés: a kommunisták térnyerése és az újjáépítés. − A történelmi berendezkedés felszámolása: földosztás, népbíróságok, köztársaság. − A korlátozott többpártrendszer: választások 1945, 1947.	*Fogalmak:* népbíróság, háborús bűnös, földosztás, államosítás, forint, Magyar Kommunista Párt, Független Kisgazdapárt, szalámitaktika, Magyar Dolgozók Pártja, népköztársaság, pártállam, internálás, Államvédelmi Hatóság (ÁVH), tanácsrendszer, beszolgáltatás, aranycsapat. *Személyek:* Tildy Zoltán, Kovács Béla, Mindszenty József, Rákosi Mátyás, Rajk László, Sulyok Dezső, Slachta Margit.	− Magyarország szovjetizálása főbb jellemzőinek bemutatása. − A korlátozott magyar parlamentarizmus és az egypárti diktatúra összehasonlítása. − A demokrácia felszámolása során alkalmazott eszközök azonosítása konkrét példákkal alátámasztva. − Annak felismerése, hogy Magyarország szovjet
A szovjetizálás Magyarországon	− Az egypárti diktatúra kiépítése. − Államosítás és kollektivizálás. − Koncepciós perek, egyházüldözés. − A keleti blokk.		

A Rákosi-diktatúra	– Az erőltetett iparosítás. – A pártállam. – A terror. – A diktatúra hatása a mindennapi életre.	*Kronológia:* 1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon, földosztás, 1947 kékcédulás választások, 1948 MDP megalakulása, 1948–1956 a Rákosi-diktatúra, 1949 kommunista alkotmány. *Topográfia*: Sztálinváros (Dunaújváros), Recsk Hortobágy.	megszállása miként határozta meg az ország sorsát. – A kommunista diktatúra sajátosságainak bemutatása a Rákosi-rendszer példáján. – A diktatúra kulturális jellemzőinek felismerése képeken, művészeti alkotásokon. – A társadalom fölött gyakorolt totális kontroll eszközeinek azonosítása különböző források segítségével.

Javasolt tevékenységek:

- Választási plakátok gyűjtése és értelmezése.
- A kékcédulás választások feldolgozása adatsorok és a választási törvény értelmezésével.
- Beszélgetés az átmeneti időszak demokratikus jellegéről.
- Internetes gyűjtés a Rákosi-időszak vicceiből és karikatúráiból – a mögöttük kirajzolódó korkép értékelése.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése feldolgozása, bemutatása a Rákosi időszakból.
- Egy kiemelkedő koncepciós per (pl. Mindszenty-per) feldolgozása.
- A Terror Háza Múzeum meglátogatása.
- Tanulmányi kirándulás a Recski Nemzeti Emlékparkba.
- Beszámoló készítése a diktatúra prominens szereplőiről, felelőseiről (pl. Rákosi Mátyás, Gerő Ernő, Péter Gábor, Rajk László).
- Kommunista propaganda plakátok gyűjtése és értelmezése.
- A korszakkal kapcsolatos filmek / filmrészletek megtekintése és értelmezése.

– Beszámoló készítése a korabeli magyar sporteredményekről.

Témakör: Az 1956-os forradalom és szabadságharc
Javasolt óraszám: 7 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A forradalom	– A forradalom okai és közvetlen előzményei. – A forradalom céljai. – Békés tüntetésből fegyveres felkelés – október 23. – A nemzet forradalma (Forradalmi Bizottságok, Munkástanácsok, nemzeti összefogás).	*Fogalmak:* MEFESZ, pesti srácok, Molotov-koktél, munkástanács, sortüzek. *Személyek:* Gerő Ernő, Maléter Pál, Nagy Imre, Iván Kovács László, Pongrátz Gergely, Kádár János. *Kronológia:* 1956. október 23. a forradalom kitörése, 1956. október 25. a Kossuth téri sortűz, 1956. november 4. a szovjet támadás. *Topográfia:* Kossuth tér és Corvin köz (Budapest), Mosonmagyaróvár, Salgótarján.	– Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc okainak és főbb fordulópontjainak bemutatása. – 1956 szimbólumainak értelmezése. – Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc nemzetközi összefüggéseinek bemutatása. – A forradalom és szabadságharc értékelése.
A nemzet szabadságharca	– Szabadságharc a fővárosban és vidéken. – A fegyveres ellenállás hősei. – Út a győzelemig és a kormánypolitika változásai. – A szabadságharc nemzetközi		

	háttere és visszhangja a nagyvilágban. – Szovjet intervenció: a szabadságharc utóvédharcai és leverése.		

Javasolt tevékenységek:

- Korabeli dokumentumok elemzése.
- A forradalommal és szabadságharccal kapcsolatos archív- és játékfilmek/filmrészletek megtekintése és értelmezése.
- Az 1956-os forradalom külpolitikai hátterének vizsgálata.
- Információk gyűjtése a forradalom és szabadságharc kiemelkedő hőseiről és mártírjairól.
- A Terror Háza Múzeum meglátogatása.

Témakör: A kádári diktatúra

Javasolt óraszám: 7 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Javasolt tevékenységek**
A pártállami diktatúra és működése	– A megtorlások időszaka, formái és áldozatai. – A pártállam és szervezetei. – Az erőszakos téeszesítés – a mezőgazdaság szocialista átszervezése. – Hamis társadalmi béke – a kádári alku. – Az elnyomás változó formái.	*Fogalmak*: Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), munkásőrség, Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ), úttörő, termelőszövetkezet, háztáji, III/III. ügyosztály, tervgazdaság, új gazdasági mechanizmus, hiánygazdaság, maszek, gulyáskommunizmus, „három T”. *Kronológia*: 1956–1989 a Kádár-	– A megtorlás mértékének és jellegének vizsgálata. – A „kádári alku” fogalmának értelmezése. – Az elnyomás formáinak bemutatása a Kádár-rendszer időszakában. – A téeszesítés eszközeinek összehasonlítása a Rákosi-diktatúra időszakával.
Gazdaság, társadalom, életmód	– A tervgazdaság és a KGST. – A gazdasági reform és a második gazdaság.		

	– A „gulyáskommunizmus”. – Népesedési folyamatok. – Kultúrpolitika, korlátozott nyilvánosság.	rendszer, 1958 Nagy Imre és társainak kivégzése, 1968 az új gazdasági mechanizmus bevezetése.	– A gazdaság, társadalom és életmód főbb jellemzőinek bemutatása a Kádár-rendszer idején. – A kultúrpolitika jellemzőinek értelmezése, módszereinek bemutatása.

Javasolt tevékenységek:

- Információk gyűjtése a kultúrpolitika jellemzőiről, módszereiről.
- Internetes gyűjtés a kádári időszak vicceiből. A mögöttük kirajzolódó korkép értékelése.
- Családi történetek, fényképek, tárgyak gyűjtése, feldolgozása, bemutatása a kádári diktatúra időszakából.

Témakör: A kétpólusú világ és felbomlása
Javasolt óraszám: 8 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A Nyugat a 20. század második felében	– A Nyugat gazdasági eredményei és a jóléti állam. – Emancipáció, szekularizáció, individualizáció. – Az 1968-as mozgalmak és a popkultúra.	*Fogalmak:* jóléti állam, prágai tavasz, Szolidaritás. *Személyek:* Nicolae Ceauşescu, Mihail Sz. Gorbacsov, Lech Wałęsa, VI. Pál, II. János Pál, Ronald Reagan, Helmuth Kohl.	– A fogyasztói társadalom és a jóléti állam jellemzőinek és problémáinak felidézése. – A társadalom, a demográfia és az életmód jellegzetességeinek bemutatása a nyugati világban. – A tömegkultúra jelenségeinek bemutatása
A szocializmus válsága és megrendülése	– Az olajválság és hatásai a tőkés, illetve szocialista országokra.		

	− A kis hidegháború. − A katonai egyensúly felborulása: a Szovjetunió gazdasági kimerülése. − Az ellenzék megszerveződése a szocialista országokban.	*Kronológia:* 1975 a helsinki értekezlet, 1989 a berlini fal lebontása, rendszerváltoztatás Közép-Európában, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1991–95 a délszláv háború. *Topográfia:* Szlovákia, Ukrajna.	konkrét példák alapján. – A kétpólusú világ megszűnéséhez vezető okok felidézése. – A közép-európai ellenzéki mozgalmak jelentőségének bemutatása. – A délszláv háború okainak feltárása. – A közép-európai régió államai változásának nyomon követése térképen.
A kétpólusú világ megszűnése	− Németország újraegyesítése – a magyar szerepvállalás. − A Szovjetunió felbomlása. − A kommunista diktatúrák bukása Közép-Európában. − Jugoszlávia felbomlása, a délszláv háború.		

Javasolt tevékenységek:

- Esszé készítése Mindennapi élet a vasfüggöny két oldalán címmel.
- Tények és képek gyűjtése 1968 eseményeiből a nyugati és keleti tömbből. Párhuzamosságok keresése.

Témakör: A rendszerváltoztatás folyamata
Javasolt óraszám: 8 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A Kádár-rendszer végnapjai	− Az adósságválság kialakulása és következményei.	*Fogalmak:* adósságspirál, Magyar Demokrata Fórum (MDF),	− A szocializmus válságának elemzése (külső és belső

	− Az állampárt válsága: reformkommunisták és a keményvonalasok. − Az ellenzék megszerveződése − Az 1989-es év főbb politikai eseményei, a tárgyalásos forradalom; alkotmánymódosítás. − A harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása.	Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ), Magyar Szocialista Párt (MSZP), Fiatal Demokraták Szövetsége (Fidesz), Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP), Nemzeti Kerekasztal, rendszerváltoztatás, visegrádi együttműködés, privatizáció, kárpótlás, jogállam, Alkotmánybíróság, sarkalatos törvények, népszavazás. *Személyek:* Pozsgay Imre, Németh Miklós, Horn Gyula, Antall József, Göncz Árpád, Orbán Viktor. *Kronológia:* 1987 a lakiteleki találkozó, 1989–1990 a rendszerváltoztatás, 1990 az első szabad választások, 1991 a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról.	tényezők feltárása) Magyarországon. − A magyarországi rendszerváltoztatás főbb állomásainak felidézése. − A gazdasági rendszerváltoztatás legfontosabb kérdéseinek áttekintése és értékelése. − A gazdaság és a társadalom átalakulása főbb tendenciáinak megfigyelése grafikonok és adatsorok alapján. − A kádári diktatúra és az új demokratikus rendszer összehasonlítása.
A rendszerváltoztatás	− Az új pártok – különböző ideológiák. − Az 1990. évi parlamenti és önkormányzati választás. − Az Antall-kormány megalakulása. − A rendszerváltoztatás ellentmondásai: alkuk és kompromisszumok (az elmaradt elszámoltatás).		
A piacgazdaság kiépülése	− A privatizáció – vesztesek és nyertesek. − A piacgazdaság kiépítése – a		

	külföldi tőke szerepe. – A külkereskedelem átalakulása. – Gazdasági szerkezetváltás.		

Javasolt tevékenységek:

- A rendszerváltó pártok plakátjainak és jelszavainak elemzése.
- Kronológia készítése a rendszerváltoztatás legfontosabb történéseiről.
- Magyarország államberendezkedésének nyomon kísérése a 20. század folyamán.
- Interjú készítése egy családtaggal, ismerőssel a rendszerváltoztatás időszakáról.

Témakör: A világ a 21. században
Javasolt óraszám: 6 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Az átalakuló világ	– A világgazdaság hagyományos centrumai: az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei. – A világpolitika és világgazdaság új súlypontjai: Oroszország, Kína. – Óriásvállalatok a globális térben.	*Fogalmak:* modern kori migráció, multikulturalizmus, párhuzamos társadalom, népességrobbanás, iszlamizmus , terrorizmus, globalizáció.	– A világgazdasá résztvevőinek elhelyezése globális térben. – A transznacionál vállalatok működésének bemutatása konkr példák alapján. – A globalizác előnyeinek hátrányainak, valamint kockázatainak összevetése. – A többpólusú vil főbb jellemzőine felidézése. – A népességrobbanás és népességfogy problémáinak áttekintése. – A migráció okain feltárása

			gazdasági bevándorlás és a menekültkérdés esetében). – Válsággócok azonosítása térkép segítségével (pl. Közel-Kelet, Ukrajna).
A globális világ	− Demográfiai változások, népmozgások. − Az iszlamizmus térhódítása. − A kereszténység helyzete a globalizálódó világban. − Válsággócok, helyi konfliktusok és terrorizmus. − Globalizáció és kultúra. − A hagyományos és új identitások – értékek és értékválság. − Demokratikus közbeszéd és politikai korrektség.		

Javasolt tevékenységek:

- Vita a globalizáció előnyeiről és hátrányairól.
- A globalizációval kapcsolatos napi hírek gyűjtése és elemzése.

Témakör: Magyarország a 21. században

Javasolt óraszám: 10 óra

Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények

Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A demokrácia működése Magyarországon	− Az Alaptörvény. − A hatalmi ágak és intézményeik, önkormányzati rendszer. − A választási rendszer.	*Fogalmak:* közvetett és közvetlen demokrácia, integráció, euró, Európai Unió, Európai Tanács, Európai Unió Tanácsa, Európai Parlament, Európai Bizottság, schengeni egyezmény. *Személyek:* Magyarország miniszterelnökei a rendszerváltoztatás óta (a legalább négy évig hivatalban lévő kormányfők). *Kronológia:* 1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 1999 Magyarország belép a NATO-ba, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba, 2012	− Az Alaptörvény fontosabb pontjainak felidézése. − A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb eseményeinek azonosítása különböző források alapján. − A rendszerváltoztatás óta parlamentbe jutott fontosabb pártok politikai profiljának és céljainak áttekintése. − Magyarország nyugati integrációjának bemutatása a NATO és az Európai Unió működésének ismeretében. − Eltérő álláspontok bemutatása az Európai Unió működésének
A magyar bel- és külpolitika főbb jellemzői	− A rendszerváltoztatás óta eltelt időszak főbb fordulópontjai. − Magyarország a NATO-ban. − Közép-európai együttműködés: a visegrádi négyek.		
Magyarország és az Európai Unió	− Az európai integráció főbb állomásai: mélyítés és bővítés. − Az Európai Unió főbb szervei és működésük. − Magyarország csatlakozásának folyamata.		

	– Az együttműködés eredményei és nehézségei. – Nemzetek Európája vagy föderatív Európa?	az Alaptörvény bevezetése. *Topográfia*: Brüsszel.	értékeléséről és jövőjéről. – Érvelés a közép-európai együttműködés mellett.

Javasolt tevékenységek:

- A magyar alkotmányozás, alkotmányjellegű törvények (pl. Aranybulla, Tripartitum / Corpus Juris Hungarici, Pragmatica Sanctio, áprilisi törvények) nyomon követése különböző nyomtatott és internetes források segítségével.
- Vita az Európai Unió szerepéről életünkben.

Témakör: A magyarság és a magyarországi nemzetiségek a 20-21. században
Javasolt óraszám: 6 óra
Ismeretek és fejlesztési feladatok:

Részletes követelmények			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A határon túli magyarok	– A politikai rendszerek változásai és hatásaik a magyar kisebbség helyzetére. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Az asszimilációs politika megnyilvánulásai. – Autonómia és kisebbségi jogok kérdése. – Anyanyelvű oktatás és kultúra.	*Fogalmak:* kitelepítés, Beneš-dekrétum, lakosságcsere, falurombolás, kettős állampolgárság, diszkrimináció, . *Személyek:* Esterházy János, Márton Áron, Tőkés László.	– A határon túli magyar nemzeti közösségek küzdelmeinek áttekintése Trianontól napjainkig. – A kisebbségben élő magyarság egy kiemelkedő személyiségének bemutatása. – A magyarországi németek kitelepítésének

	– Magyarok a nagyvilágban – a szórványmagyarság.	*Kronológia:* 1944–1945 magyarellenes atrocitások, 1990 fekete március. *Topográfia*: Csúrog, Jarek, Duna-delta, Marosvásárhely, Székelyföld.	felidézése források alapján. – A magyarországi romák helyzetének, problémáinak bemutatása napjainkban.
A magyarországi nemzetiségek, a magyarországi cigányság	– A politikai rendszerek változásai és hatásaik a nemzetiségek helyzetére. – A cigányok/romák 20–21. századi története. – Demográfiai jellemzők és folyamatok. – Kulturális autonómia és kisebbségi jogok a mai Magyarországon. – Anyanyelvű oktatás és kultúra.		

Javasolt tevékenységek:

- Népszámlálási adatok, statisztikai adatsorok segítségével a határon túli magyarság létszámadatainak a nyomon követése 1920-tól a közelmúltig, következtetések levonása az adatokból.
- Információk gyűjtése a magyar kisebbségek önszerveződésének, érdekvédelmének intézményeiről a 21. században.

3.2.1.6. Állampolgári ismeretek tananyag

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulása hozzájárul a tanuló egyéni és családi szocializációjának pozitív alakulásához, az aktív és felelős állampolgári magatartás megalapozásához, a szabadságértékek és a társadalmi normák belsővé válásához, nemzeti azonosságtudat és a hazaszeretet erősödéséhez, a haza iránti kötelezettségek megismeréséhez, a fenntartható fejlődés feltételeinek megértéséhez és a felnőtt szerepekre való eredményes felkészüléséhez.

A fenntarthatóság és a pénzügyi tudatosság szemléletének és gyakorlatának továbbfejlesztése nemcsak a tanuló előzetes tudására épít, hanem a társak értékes gondolatainak megértésére, a vélemények, javaslatok megbeszélésére, megvitatására, tervek közös kidolgozására is lehetőség nyílik: például a család pénzügyi tervezése, a környezettudatos életvitelt befolyásoló tényezők értelmezése, a pénzügyi döntések megfelelő előkészítése, a kockázatvállalás mérlegelése, a tudatos fogyasztóvá válás lehetőségei és a vállalkozások mikro- és makrokörnyezetének vizsgálata. A rendszerszemlélet és az értelmező gondolkodás

érvényesítése, az egyéni, közösségi és társadalmi felelősségvállalás tudatosítása kiemelt fejlesztési feladat.
A tanulás folyamatában – az önálló ismeretszerzés mellett – a tanuló megtapasztalhatja a csoportos tanulási módszerek alkalmazásának hatékonyságát, a társas együttműködés személyiségfejlesztő és közösségi élményét.
A tanuló reális jövőképének alakításához, az életpálya-tervezéshez szükséges ismeretek, jártasságok és készségek elsajátítása a szocializációs folyamat részévé válik.

Az állampolgári ismeretek tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A tanulás kompetenciái: A tanuló az információk gyűjtése, rendszerezése és feldolgozása közben megkülönbözteti a lényegest a lényegtelentől, és arra törekszik, hogy hiteles szövegeket használjon fel beszámolói elkészítéséhez. Önállóan vagy megadott szempontok alapján képes megkülönböztetni egymástól a megalapozott, tudományos hátterű és a hamis következtetéseket tartalmazó leírásokat, gondolatsorokat. Az érveléstechnikák alkalmazásával, mások véleményének megismerésével tovább fejlődik vitakultúrája.
A kommunikációs kompetenciák: A tanuló véleménynyilvánításához, érveléséhez, a vitahelyzetekben való megszólalásaihoz a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat és viselkedés társul. A véleménynyilvánítás és a vitakultúra fejlesztése az autonóm magatartás kialakulását és a másik ember iránti tiszteletet, a más vélemények mérlegelését egyaránt segíti.
A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez használja a könyvtári dokumentumokat és az internetet, a beszámolók egy részéhez digitális tartalmakat készít. Az önálló és a társas tanulás folyamatában oktatói segítséggel körültekintően választja ki az ismeretforrásokat, ha szükséges, tanácsot kér vagy tanácsot ad a médiahasználatról.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Társadalmi jelenségeket hasonlít össze, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg. A társadalommal, a honvédelemmel és az állampolgári feladatokkal kapcsolatban képes a problémák azonosítására, releváns kérdéseket alkot, javaslatokat tesz, társaival tervezeteket készít. Nyitott annak átgondolására, hogy a tudományos-technológiai fejlődés, a környezetvédelemmel kapcsolatos problémák és a fenntarthatóság kérdésköre miképpen hat életútjára, családjára és hazájára.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Az oktató vagy a társak orientáló észrevételeit, javaslatait és tanácsait figyelembe véve a tanuló képes korrigálni álláspontját, véleményét, valamint módosíthatja, átértékelheti, felülbírálhatja döntéseit. A társas tanulás közösségi élménye növeli önbizalmát, önbecsülését, egyúttal segíti reális énképének alakulását, és erősíti a közösségért történő felelősségvállalást.
A kooperatív tanulás révén az együttes tevékenység saját élménnyé válik. A tanuló társaival közös véleményt alakít ki, javaslatokat fogalmaz meg és terveket készít. A tanulás folyamán sok esetben társaival együttműködve dolgoz fel szövegeket, készít beszámolókat, gyűjt információkat, továbbá bekapcsolódik egy téma vagy probléma közös megbeszélésébe, ennek során érveket-ellenérveket fogalmaz meg.

A tanulási tevékenységek jellege, a társas tanulás lehetőségei olyan szituációkat és légkört teremtenek, amelyek biztosítják a tanuló szorongásmentes önkifejezését, ezek révén támogatják véleményének, gondolatainak, érveinek szabad kifejtését, ugyanakkor tudatosítják, hogy saját szempontjai csak mások hasonló megnyilvánulásainak tiszteletben tartásával, érveinek megértésével, egyeztetésével érvényesülhetnek.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló lakóhelye történetét és a település kulturális, néprajzi értékeit megismerve arra törekszik, hogy gazdagítsa a helyi társadalom életét. Önállóan és társaival együttműködve újságcikket ír, weboldalt szerkeszt. Problémaérzékenység, egyúttal együttműködő, segítő szemlélet jellemzi a projektekben való tevékenységét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mindennapi élethez kapcsolódó készségfejlesztés, a hivatali ügyintézés intézményeinek és alapvető eljárásainak megismerése, a munkavállaláshoz szükséges ismeretek és készségek megszerzése, fejlesztése elősegíti a tanulónak a felnőtt szerepekre való felkészülését. A tanuló javaslatokat fogalmaz meg, tervezeteket készít; mindez hozzájárul az innováció iránti nyitottság és igény, valamint a felelősségteljes munkamorál megalapozásához.

12. évfolyam

A középiskolai képzés záró szakaszában az állampolgári ismeretek tantárgy tanulásával, az életkori sajátosságok figyelembevételével, a tanuló – építve az általános iskolában a tantárgy keretében már kialakított attitűdre, megszerzett tudásra, képességekre és készségekre – elsajátítja az alapvető állampolgári ismereteket, valamint azokat a kompetenciákat és eljárásokat, amelyek a társadalmi részvételéhez, a haza iránti kötelességeinek teljesítéséhez és mindennapi boldogulásához szükségesek.

A 12. évfolyamon a kiemelt – mindegyik témakörben szereplő – fejlesztési feladatok a tanuló képességeinek, készségeinek és személyiségének továbbfejlesztését szolgálják: a kommunikációs kultúra részeként a véleménynyilvánítás lehetőségeinek biztosításával, az érvelési technikák gyakorlásával, a vitakultúra fejlesztésével, a digitális lehetőségek használatával, a rendszerszemlélet és a mérlegelő gondolkodás kialakításával, erősítésével.

A tanuló felismeri a család mint a társadalom alapvető intézményének jelentőségét és szerepét, megfogalmazza a párválasztás és a felelős családtervezés szempontjait, a gyermekvállalás fontosságát és demográfiai jelentőségét, valamint kiemeli a családi szocializációnak az életutat befolyásoló funkcióját.

A tanuló értelmezi a nemzeti identitás alkotóelemeit, megfogalmazza a hazafiság kifejezésének lehetőségeit, személyiségébe beépülnek a hazaszeretet és a patriotizmus emocionális összetevői. Kiemeli a világ magyarsága mint nemzeti közösség kohéziós szerepét. Tájékozódik a határon túl és a diaszpórában élő magyarság életviszonyairól: információkat gyűjt és rendszerez közösségeikről, fontosabb szervezeteikről, felismeri törekvéseiket, átérzi örömeiket és gondjaikat. Véleményt alkot a nemzetek, nemzetállamok fontosságáról, a globalizáció hatásairól.

Megismeri Magyarország fontosabb állami intézményeit, értelmezi a demokratikus jogállam felépítését és működését, az országgyűlési és a helyhatósági választások alapelveit. Tudatosul benne, hogy a haza védelme nemcsak a fegyveres erők, hanem a nemzet minden tagjának közös feladata, amely a magyar állampolgárok hazafias elkötelezettségén és kötelességtudatán kell, hogy alapuljon.

A tanuló alapvető jogi ismereteket szerez, ezek révén elsajátítja a mindennapi élethez szükséges jártasságokat is: elsajátítja a hivatali ügyintézéshez, a munkavállaláshoz, a szerződések kötéséhez kapcsolódó alapvető ismereteket, készségeket. Egyértelművé válik számára a társadalmi normák követése és az egyén felelősségvállalása közötti összefüggés, erősödik benne a normatudat.
A tanuló tudatosan készül későbbi munkavállalói szerepére, életpályájára, ezért megismeri a munka világát érintő alapvető jogi szabályozást, illetve tájékozódik a munkaerőpiac helyzetéről, a sikeres munkaerőpiaci részvétel feltételeiről. A munkavállalásra vonatkozó ismeretek megszerzése elősegíti a felnőttkori szerepekre történő felkészülését.
Támpontokat kap saját pénzügyei racionális, gyakorlatorientált intézéséhez, a család költségvetésének megtervezéséhez, megismeri a körültekintő és megalapozott hitelfelvétel feltételeit. Életvitelébe beépül a fogyasztóvédelem, a környezeti, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság szemlélete és gyakorlata. Ismereteket szerez az állam gazdasági szerepvállalásának formáiról, szerepéről, a monetáris politika lényegéről és a vállalkozások működésének sajátosságairól. Mindez hozzájárul felelős állampolgári létének és a változásokhoz alkalmazkodó, a problémahelyzetekre eredményes válaszokat kereső innovatív, vállalkozói szemléletének megalapozásához.
A demokratikus attitűd megalapozását, illetve fejlődését szolgálja, hogy a tanuló bekapcsolódik a tematikus vitákba, ezáltal fejlődik az értelmező, mérlegelő gondolkodási készsége, erősödik a problémamegoldó szemlélete. A tanuló véleménynyilvánításához, érveléséhez, a vitahelyzetekben történő megszólalásaihoz a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat és viselkedés társul. A vitakultúra fejlesztésének alapját mások álláspontjának, véleményének azonosítása, megértése és az érvekre épülő vélemény megfogalmazása képezi, ellenérvek ütköztetésére, továbbá közös gondolkodásra sarkall.
A tanulás változatos módszereinek és formáinak alkalmazása a tanulási folyamat hatékonyabbá válását eredményezi. A tantárgy elősegíti az együttműködés közösségi élményének megélését, a másik ember véleményének megértését, az empátia erősödését, és a társadalmi kérdések közös megbeszélését is. A tanuló az információk gyűjtéséhez, beszámolói elkészítéséhez használja az infokommunikációs eszközöket.
Az állampolgári ismeretek tanulása a 12. évfolyamon is kapcsolódik a *történelem* tantárgyhoz: a közös értelmező és tartalmi kulcsfogalmak révén, a személyes és közösségi döntések okainak és következményeinek vizsgálatával, az egyén és közösség viszonyának elemzésével, a morális dilemmák számbavételével. A két tantárgy tanulása szoros – több esetben komplementer – együttműködést is feltételez, például a diktatórikus és a demokratikus rendszerek sajátosságainak elkülönítése, az emberi jogok megfogalmazásának és elfogadásának, a demokráciamodellek történetiségének nyomon követése, a magyarországi rendszerváltozás eredményeként kiépülő jogállami berendezkedés és intézményrendszer vizsgálata terén. Mindkét tantárgy tanulása során erősödik a tanuló nemzeti öntudata, erősödnek az őt a hazájához fűző érzelmi szálak. Az állampolgári ismeretek tanulásakor építhetünk a *földrajz* tantárgy keretében elsajátított környezeti, gazdasági és pénzügyi ismeretekre: a 12. évfolyam fejlesztési feladatainak egy része a pénzügyi tudatosság megalapozását és a fenntarthatóság környezeti, gazdasági-társadalmi fontosságának kiemelését, valamint a környezet védelme iránti felelősségtudat kialakítását szolgálja.

A 12. évfolyamon összegző-minősítő értékelés (ötfokozatú skálán értelmezett érdemjeggyel) javasolt az ismeretek elsajátításának ellenőrzése, mérése, az ismeretek alkalmazásához kapcsolódó tudás mértékének megítélése során. A szöveges, tanulást támogató, értékelés elsősorban a társakkal végzett tevékenységekkel, a kooperációval, a beszámolók, prezentációk készítésével, portfólió összeállításával kapcsolatos. Az önértékelés, a társak értékelése és a csoportos megbeszélés biztosítja a segítő, támogató és fejlesztő jelleget.

A 12. évfolyamon az állampolgári ismeretek tantárgy alapóraszáma: 36 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
A család, a családi szocializáció	3
A család gazdálkodása és pénzügyei	4
Szabadság és felelősség; jogok és kötelezettségek, a társadalmi felelősségvállalás	8
Nemzet, nemzettudat; lokálpatriotizmus, hazafiság, honvédelem	4
A magyar állam intézményei; az állam gazdasági szerepvállalása	5
A mindennapi ügyintézés területei és megszervezése	3
Fogyasztóvédelem, környezet- és természetvédelem	3
Bankrendszer, hitelfelvétel	3
Vállalkozás és vállalat	3
Összes óraszám:	36

Témakör: A család, a családi szocializáció
Javasolt óraszám: 3 óra
Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmezi a családi szocializációnak az ember életútját befolyásoló jelentőségét;
- felismeri, hogy a családtagok milyen szerepet töltenek be a szocializáció folyamatában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi a család mint a társadalom alapvető intézményének szerepét és jellemzőit;
- társaival megbeszéli a párválasztás, a családtervezés fontos szakaszait, szempontjait és a gyermekvállalás demográfiai jelentőségét: tájékozódás, minták, orientáló példák, átgondolt tervezés, felelősség.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása
A kommunikációs készség fejlesztése
A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
Az érvelés készségének fejlesztése
A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
A családi szocializáció folyamata és jellemzői

A családtervezés szempontjai és szakaszai
A gyermekvállalás demográfiai, társadalmi jelentőségének tudatosítása
A házasság intézménye, a hagyományos családmodell, a családi szerepek
A család: szeretetközösség, együttműködés, kölcsönösség, tisztelet; A család társadalmi funkciói
Biológiai és társadalmi reprodukció, családi háztartás; Párkapcsolatok, házasság, családtervezés; Szerepek a családban; Családi szocializáció

Fogalmak

család, családi szocializáció, családi életciklus, családtervezés, gyermekvállalás, házasság, demográfia;

Javasolt tevékenységek

Vita: a család fogalma és társadalmi funkciói
Szövegalkotás: a családi szocializáció jellemzői és szakaszai
Plakátkészítés a családi szerepekről
Prezentáció készítése a gyermekvállalás fontosságáról, társadalmi és demográfiai jelentőségéről
Forráselemzés és gyűjtőmunka segítségével grafikai szervező készítése a családmodell átalakulásáról és annak következményeiről a 20-21. században

Témakör: A család gazdálkodása és pénzügyei

Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját pénzügyi döntéseit körültekintően, megalapozottan hozza meg.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- társaival megtervezi egy fiktív család költségvetését;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse.
- **Fejlesztési feladatok és ismeretek**

A kommunikációs készség fejlesztése
A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
A problémamegoldó szemléletmód és gondolkodás fejlesztése
A döntési képesség fejlesztése
A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
A társas együttműködés fejlesztése
A családi költségvetés felépítése
A családi gazdálkodás; pénzügyi tervezés: bevételek, kiadások
A megtakarítás szerepe és jelentősége, lehetőségei
A fenntarthatóság és a fogyasztási szokások kölcsönhatása
A családi háztartás pénzügyei; Bevételek, kiadások, megtakarítási lehetőségek; Fogyasztók a családban; A családi költségvetés, pénzügyi tervezés

Fogalmak

családi háztartás, családi költségvetés, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság, megtakarítás, hitel, GYES, GYED;

Javasolt tevékenységek

Szakértői mozaik: Családi háztartás, a család pénzügyei

Kérdések és feltevések megfogalmazása egy téma előzetes áttekintése alapján: a családi háztartás, a család pénzügyei

Szövegalkotás: a család környezettudatos életvitelét befolyásoló tényezők bemutatása szabadon választott műfajban

Egy fiktív család költségvetésének megtervezése

Vita: a fenntarthatóság szerepe a pénzügyi tervezésben

Önálló kutatás eredményeinek felhasználásával prezentáció készítése a megtakarítás, az előtakarékosság lehetőségeiről

Témakör: Szabadság és felelősség, jogok és kötelezettségek, a társadalmi felelősségvállalás

Javasolt óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri az alapvető emberi jogok egyetemes és társadalmi jelentőségét;
- érti a társadalmi normák és az egyéni cselekedetek, akaratok, célok egyeztetésének, összehangolásának követelményét;
- felismeri és értelmezi az igazságosság, az esélyegyenlőség biztosításának jelentőségét és követelményeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- bemutatja Magyarország Alaptörvényének legfontosabb részeit: Alapvetés; Az állam; Szabadság és felelősség;
- értelmezi a választójog feltételeit és a választások alapelveit;
- kiemeli a közteherviselés nemzetgazdasági, társadalmi és morális jelentőségét;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
- önállóan vagy társaival együttműködve javaslatokat fogalmaz meg;
- tiszteletben tartja a másik ember értékvilágát, gondolatait és véleményét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A kommunikációs készség fejlesztése

Az érvelési készség és a vitakultúra fejlesztése

A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése

A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése

A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása

A digitális kompetencia fejlesztése

Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése

A demokratikus elköteleződés kialakítása, erősítése

A társadalmi normák fontosságának megismerése

A társas együttműködés fejlesztése

Az alapvető emberi jogok, állampolgári jogok, polgári szabadságjogok
Magyarország Alaptörvényének fontosabb részei: Alapvetés, Állam, Szabadság és felelősség
Az állampolgári jogok és kötelességek
Az országgyűlési, a helyhatósági és az európai parlamenti képviselő választás; a népszavazás intézménye
A választójog és feltételei
A jövő nemzedékek jogai
Az igazságszolgáltatás rendszerének felépítése, a büntetőjog, polgári jog, közjog, magánjog fogalma
A közteherviselés; a magyarországi adórendszer alapelemei
Magyarország Alaptörvénye; Az alapvető jogok; Az állampolgári kötelességek; Választójog, választási rendszer; Közjog: büntetőjog; Magánjog: polgári jog

Fogalmak

állam, államforma, politikai rendszer, alapjog(ok), emberi jog, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, polgári szabadságjog, a jövő nemzedékek jogai, norma, normakövető magatartás, állampolgári felelősség, állampolgári kötelesség, közteherviselés, adómorál, választójog, állampolgári részvétel, választási rendszer, országgyűlési választás, önkormányzati választás, európai parlamenti választás, népszavazás, politikai párt, képviselő, közjog, magánjog, jogforrás, jogforrási hierarchia, jogérvényesülés, bűncselekmény , szankció, büntetőjog, ügyész, bíró, ügyvéd, természetes személy, jogi személy, jogképesség, közokirat, magánokirat, közjegyző; polgári peres eljárás, felperes, alperes;

Javasolt tevékenységek

Grafikai szervező segítségével a magyar jogrendszer felépítésének bemutatása
Vita: a közteherviselés szerepe az állam működésében, hogyan javítható az adómorál
Plakátkészítés az állampolgári jogokról és kötelezettségekről
Szituációs gyakorlat: az igazságszolgáltatás működésnek bemutatása egy fiktív eljáráson keresztül
Önálló kutatómunka: az országgyűlési választás rendszerének alakulása 1867 és 2014 között, vagy népszavazások Magyarországon 1990-2018 között
Tudósítás vagy riport készítése egy fiktív vagy valós országgyűlési vitanapról források, a média-megjelenések segítségével
Prezentáció vagy digitális médiatartalom készítése a jövő nemzedék jogairól
Szövegalkotás: Magyarország Alaptörvényének szerepe

Témakör: Nemzet, nemzettudat; lokálpatriotizmus, hazafiság, honvédelem

Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri a világ magyarsága mint nemzeti közösség összetartozásának jelentőségét;
- véleményt alkot a nemzetek és a globalizáció összefüggéseiről;
- felismeri és értékeli a helyi, regionális és országos közgyűjtemények nemzeti kulturális örökség megőrzésében betöltött szerepét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- társaival megbeszéli a nemzeti érzület sajátosságait és a hazafiság lehetséges megnyilvánulási formáit;
- társaival megbeszéli a honvédelem, mint nemzeti ügy jelentőségét;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
- tiszteletben tartja a másik ember értékvilágát, gondolatait és véleményét;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A nemzethez tartozás emocionális kötődésének kialakítása, megerősítése
A kommunikációs készség fejlesztése
Az érvelési készség és a vitakultúra fejlesztése
A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
A társas együttműködés fejlesztése
Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
A digitális kompetencia fejlesztése
A nemzettudat alkotóelemeinek értelmezése
A nemzeti érzés sajátosságai, a hazafiság lehetséges megnyilvánulási formái
A lokálpatriotizmus és a hazaszeretet közötti kapcsolódás
A honvédelmi kötelezettség teljesítésének békeidőben és a különleges működési rend idején
A Magyar Honvédség szerepe, feladatai; a katonai szolgálat lehetőségei
A nemzetállamok szerepe, feladatai a globális világban és az Európai Unióban
Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszere
A határon túli magyar közösségek kihívásai, Magyarország feladatai az anyaországon kívül élő magyarság identitásának megőrzésében

A nemzettudat alkotóelemei; A nemzeti érzület: a nemzeti szimbólumok, a közös nyelv, a kollektív történeti emlékezet, a közös kultúra releváns elemei; A világ magyarsága és a nemzeti közösség; A honvédelem kérdései a 21. században; A nemzetek, nemzetállamok szerepe a globális világban és az Európai Unióban

Fogalmak

nemzet, nemzettudat, nemzeti identitás, lokálpatriotizmus, hazaszeretet, honvédelem, honvédség, különleges működési rend, nemzetállam;

Javasolt tevékenységek

Forrásfeldolgozás: 19. és 20. századi szemelvények a hazaszeretetről, a nemzeti identitás fontosságáról
Szövegalkotás: kapcsolat a szülőföldhöz, a lokálpatriotizmus szerepe a tanulók életében
Tanulói előadás a nemzetállamok és az Európai Unió kapcsolatrendszeréről
Vita: a globalizáció hatása a közösségekre, a nemzetekre és a környezetre
Grafikai szervező segítségével Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszerének bemutatása

Lapszemle készítése egy kiválasztott nemzeti ünnep eseményeiről és sajátosságairól
Prezentáció készítése a határon túli magyar közösségekről, az őket érő kihívásokról
Szöveges vagy audiovizuális riport készítése a Magyar Honvédségről
Digitális eszközhasználattal tematikus összeállítások szerkesztése egy határon túli magyar közösségről

Témakör: A magyar állam intézményei; az állam gazdasági szerepvállalása
Javasolt óraszám: 5 óra
Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- bemutatja Magyarország Alaptörvényének legfontosabb részeit: Alapvetés; Az állam; Szabadság és felelősség;
- értelmezi a törvényalkotás folyamatát;
- azonosítja az állam gazdasági szerepvállalásának elemeit;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
A társas együttműködés fejlesztése
A digitális kompetencia fejlesztése
A kommunikációs készség fejlesztése
Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
A hatalmi ágak
A magyar állam intézményrendszere
A kormány és szervei
Az Országgyűlés felépítése és működése; az országgyűlési képviselők feladatai, jogállása
A törvényalkotás folyamata
Az igazságszolgáltatás rendszere, felépítése, szereplői és szerepe a demokratikus államrendben
Az állam gazdasági feladatai
A központi költségvetés alapvető felépítése és szerepe
A nagy ellátórendszerek és az állami alapfeladatok

- A magyar állam intézményrendszere; az igazságszolgáltatás rendszere, szervezetei; A gazdaság körforgása; A gazdaságpolitika; Az állam gazdasági feladatai; Az állami költségvetés

Fogalmak

állam, intézmény, politikai rendszer, hatalmi ágak, jogforrási hierarchia, köztársasági elnök, Országgyűlés, törvényalkotás, törvény, országgyűlési határozat, képviselő, mentelmi jog, országgyűlési bizottság(ok), házszabály, parlamenti frakciók, interpelláció, Kormány, miniszterelnök, miniszter, államtitkár; miniszterelnöki, kormány- és miniszteri rendelet, Alkotmánybíróság, alkotmánybírósági határozat, Állami Számvevőszék, Kúria, Országos

Bírói Hivatal, ügyészség, legfőbb ügyész, főügyészségek, fellebbviteli főügyészségek, járási és járási szintű ügyészségek, az alapvető jogok biztosa, gazdaságpolitika, államháztartás, költségvetés, költségvetési egyensúly, adórendszer, adók, járulékok, illetékek, közteherviselés, adómorál, korrupció és integritás, hatóság, hatáskör, illetékesség;

Javasolt tevékenységek

Vázlat vagy egyéb grafikai szervező készítése az állam felépítéséről, a hatalmi ágak legfontosabb intézményeiről

Vita: az állami szerepvállalásról a gazdasági életben

Költségvetés tervezése a főbb állami feladatokhoz, vagy egy-egy kiválasztott feladat költségeinek részletes kidolgozása, bemutatása és megvédése

Szerepjáték: a törvényalkotói munka, egy képzelt jogszabály megalkotása, érvek és ellenérvek gyűjtése

Prezentáció készítése egy kiválasztott ellátórendszer működéséről, feladatairól

Szövegalkotási feladat: egy-egy minisztérium felépítésének és feladatainak bemutatása források segítségével

Mozaik, szakértői mozaik: az állam szociális funkciói, oktatási, egészségügyi feladatai vagy a rendvédelmi szervek feladatai

Képzelt riport egy országgyűlési ülésről vagy kormányülésről

Önálló kutatás alapján plakát vagy ábra készítése egy kiválasztott államigazgatási szerv vagy hivatal felépítéséről, feladatairól

Témakör: A mindennapi ügyintézés területei és megszervezése

Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- jártasságot szerez a jog területének mindennapi életben való alkalmazásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- azonosítja a mindennapi ügyintézés alapintézményeit;
- tájékozott a munkavállalás szabályozásáról**;**
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A kommunikációs készség fejlesztése

A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése

A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése

A problémamegoldó szemléletmód fejlesztése

A döntési képesség fejlesztése

A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása

A társas együttműködés fejlesztése

Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése

A mindennapi ügyintézés alapintézményeinek megismerése

A hivatalai ügyintézés lehetőségei, az e-ügyintézés

A munkáltatók és a munkavállalók alapvető jogai és kötelességei

A munkaszerződés alapvető szabályai, a kollektív szerződés szerepe

Az önéletrajz és a motivációs levél felépítése, legfontosabb tartalmi és formai elemeinek megismerése
Az állásinterjúra történő felkészülés szempontjai
A szerződések néhány fő típusai: adásvételi, ajándékozási, megbízási, vállalkozási szerződés, kölcsön- és biztosítási szerződés
Az állam, a munkaadók és a munkavállalók közötti érdekegyeztetés szintjei, fórumai
Az automatizáció, digitalizáció hatása a munkaerőpiacra
Az állampolgár és az intézmények, szervezetek kapcsolatai; Munkajogi alapok, munkavállalás, munkaszerződés; Munkaerőpiaci változások, előrejelzések; Szerződések

Fogalmak

hivatal, intézmény, szervezet, ügyfélkapu, kormányablak, körjegyzőség, járási hivatal, polgármesteri hivatal, polgármester, jegyző, települési, fővárosi és kerületi önkormányzat, képviselőtestület, munkaerőpiac, munkáltató, munkavállaló, munkavállalás, önéletrajz, motivációs levél, állásinterjú, munkaszerződés, kollektív szerződés, adásvételi, ajándékozási, megbízási, vállalkozási szerződés, kölcsön-, biztosítási, tartási és életjáradéki szerződés;

Javasolt tevékenységek

Az e-ügyintézés felületének megismerése, az egyes ügytípusok csoportosítása önálló kutatómunka keretében
Helyzetgyakorlat vagy szituációs játék a mindennapi ügyintézés egy-egy eljárásáról
Grafikai szervező segítségével az egyes ügytípusok és az azokban hatáskörrel rendelkező hivatalok csoportosítása
Szakértői mozaik: Munkaszerződés, kollektív szerződés, érdekképviselet, érdekegyeztetés
Szövegalkotás: önéletrajz, motivációs levél; Állásinterjú
Szituációs játék vagy helyzetgyakorlat egy fiktív állásinterjún való megjelenésről, szereplésről
Prezentáció készítése internetes források alapján a munkaerőpiaci előrejelzésekről
Vita: az automatizáció, a digitalizáció és a robotizáció gazdasági és társadalmi következményei, a munkaerőpiacra gyakorolt hatásai

Témakör: Fogyasztóvédelem, környezet- és természetvédelem
Javasolt óraszám: 3 óra
Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- életvitelébe beépülnek a tudatos fogyasztás elemei, érvényesíti a fogyasztóvédelmi szempontokat;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A kommunikációs készség fejlesztése
A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
A döntési képesség fejlesztése
A társas együttműködés fejlesztése

A digitális kompetencia fejlesztése
Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
A fogyasztóvédelem fogalma és lehetséges területei
A fogyasztóvédelem gazdasági, társadalmi szerepe, feladatai
A fogyasztói érdekek, a kapcsolódó állampolgári jogok megismerése
A szavatossággal és a garanciával kapcsolatos jogok és feltételrendszer alapjainak megismerése
Az internetes vásárlás előnyei és kockázatai
A tudatos, a fenntarthatóságot szem előtt tartó, fogyasztói magatartás szemléletének kialakítása
A környezetvédelem legfontosabb helyi, országos és globális kérdéseinek megismerése, feltárása
Az épített és természeti környezetünk védelme iránti elköteleződés kialakítása, erősítése

Fogalmak

fogyasztóvédelem, tudatos fogyasztó, a fogyasztó jogai, a fogyasztói érdekek védelme, békéltető testület, webáruház, garancia, szavatosság, jótállás, természetvédelem, épített környezet, klímavédelem, ökológiai lábnyom;

Javasolt tevékenységek

Szövegalkotás: saját tapasztalatok és információgyűjtés alapján tájékoztató/GYIK készítése az internetes vásárlással kapcsolatos tudnivalókról
Vázlatírás vagy egyéb grafikai szervező készítése a fogyasztóvédelem szerepéről
Vita: A tudatos fogyasztó jellemzői, a különféle fogyasztói magatartásformák hatása a természeti környezetre, az emberiség ökológiai lábnyomára
Plakát készítése a szavatosság, a garancia és a jótállás alapvető szabályairól, amelyekre kell odafigyelnie a vásárlónak
Médiahasználat (könyvtár, internet, sajtó): fogyasztóvédelmi esetek gyűjtése és esetmegbeszélés keretében történő feldolgozása
Forráselemzés és forrásfeldolgozás keretében a biológiai diverzitást veszélyeztető tényezők, a legsúlyosabb környezetvédelmi kockázatok összegyűjtése és ábrázolása prezentáció formájában

Témakör: Bankrendszer, hitelfelvétel

Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- saját pénzügyi döntéseit körültekintően, megalapozottan hozza meg;
- társaival megbeszéli a megalapozott, körültekintő hitelfelvétel szempontjait, illetve feltételeit;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
A döntési képesség fejlesztése
A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
A társas együttműködés fejlesztése

A kommunikációs készség fejlesztése
Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
A monetáris politika fogalmának és alapvető jellemzőinek megismerése
A Magyar Nemzeti Bank működése, feladatai
A kereskedelmi bankok jellemzőinek, tevékenységének megismerése
A pénzügyi intézetek típusai
A hitelfelvétel módozatai, feltételei és kockázatai
A hitelszerződés tartalmi elemei, a körültekintő hitelfelvétel feltételei

- A bank alapvető tevékenysége; Kétszintű bankrendszer: központi bank és kereskedelmi bankok; A Magyar Nemzeti Bank; A pénzügyi intézmények; Hitelfelvétel

Fogalmak

Bank, kétszintű bankrendszer, jegybank, Magyar Nemzeti Bank, kereskedelmi bank, pénzügyi intézmények, hitel, hitelszerződés, a hitelek típusai, kamat, hitelfedezeti mutató, jövedelemarányos törlesztő részlet, jelzáloghitel, kezesség, hitelbiztosítás, teljes hiteldíjmutató (THM), futamidő, követeléskezelés, hitelközvetítő, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság;

Javasolt tevékenységek

Szövegalkotási feladat: a magyar bankrendszer működése, felépítése
Vita: a tudatos és megalapozott hitel felvétele / miért van szükség a hitelre?
Plakát készítése a hitel kockázatairól
Véleményvonal segítségével a hitelkockázatok közös mérlegelése
Beszélgetőkör a megalapozott, körültekintő hitelfelvétel szempontjairól és feltételeiről
Lapszemle készítése a Magyar Nemzeti Bank gazdaságélénkítő, pénzügyi szektor működését szabályozó tevékenységéről

Témakör: Vállalkozás és vállalat
Javasolt óraszám: 3 óra
Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi a vállalkozás indítását befolyásoló tényezőket**;**
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A kommunikációs készség fejlesztése
A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
A problémamegoldó szemlélet fejlesztése
A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
A társas együttműködés fejlesztése
A digitális kompetencia fejlesztése
A vállalkozás fogalmának értelmezése
A vállalkozási formák, cégtípusok megismerése
Az egyes cégtípusok, vállalati formák szerepe a gazdaságban
Az üzleti terv fogalma, célja

A vállakozás mikro- és makrokörnyezeti tényezői

- A vállalkozás működési köre és környezete; A vállalkozások típusai; Vállalkozási terv; A vállalatok fajtái

Fogalmak

jogi személy, vállalkozás, egyéni vállalkozó, gazdasági társaság, betéti társaság (bt.), korlátolt felelősségű társaság (kft.), részvénytársaság (rt.), zártkörű (zrt.) és nyilvános (nyrt.) részvénytársaság, startup, a vállalkozások mikro- és makrokörnyezete; vállalkozói kompetenciák, üzleti terv, pénzügyi tervezés, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság;

Javasolt tevékenységek

Vázlat vagy egyéb grafikai szervező készítése a vállalkozások fajtáiról, a vállalatok típusairól
Információgyűjtést követően egy vállalkozás üzleti tervének vizsgálata
Vita: a kis- és középvállalkozások szerepe, gazdasági, társadalmi fontossága
Szövegalkotás: vállalkozási ötletek, egy tetszőleges vállalkozás tervének bemutatása

3.2.1.7. Digitális kultúra tananyaga

A digitális átalakulás komoly kihívást jelent oktatási rendszerünk számára. Ahhoz ugyanis, hogy tanulóink sikeresen érvényesüljenek a társadalmi életben és megfeleljenek a gazdaság munkaerőpiaci elvárásainak, el kell sajátítaniuk a felmerülő problémák digitális eszközökkel, eljárásokkal történő megoldását is. Mivel az informatikai eszközök fejlődése folyamatosan olyan új lehetőségeket tár fel, amelyekkel korábban nem találkoztunk, a tanulók digitális kompetenciájának fejlesztése nem csupán az informatikai tudás átadását jelenti, hanem a tanulók digitális kultúrájának sokoldalú fejlesztését is igényli. Ez természetesen valamennyi tanulási területen megjelenik, azonban a szükséges szakmai és módszertani hátteret és koherenciát a digitális kultúra tantárgy biztosítja.

A tanulók digitális kultúráját a középiskolában is elsősorban gyakorlati problémák tudatos és célszerű megoldásával fejlesztjük, amelyben nagy szerepet kell kapnia a tanulók kreativitásának és együttműködésének is. A problémák összetettségében építünk a korosztályra jellemző, magasabb absztrakciós szintre, és célként már megjelenik az elméleti tudás rendszerezése és mélyítése is. A középiskolás korosztálynál is fontos, hogy a hagyományos PC-központú megközelítés helyett egy sokkal szélesebb spektrumot bemutató és használó rendszert írjunk le. Az ismeretszerzés, kompetenciafejlesztés, tudásépítés és -alkalmazás szempontjából a mindennapokban megjelenő, a diákok életében jelen lévő hálózati, mobil- és webes eszközök is kiemelt szerepet kapnak.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére, szűrésére, rendszerezésére, továbbá tudásépítő folyamataikban való alkotó felhasználására.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analizáló, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló online térben történő közös feladatmegoldáshoz, kapcsolatteremtéshez, alkotótevékenységhez szükséges képességeit, továbbá fejleszti a felelősségtudatot a különböző felületeken való információmegosztás során. Az online térben elősegíti a szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, ahogyan azt a munkaerőpiac megkívánja. Fejleszti továbbá a munka világában alapkövetelményként megjelenő élethosszon át tartó tanulás és flexibilitás képességét.

A digitális kultúra tantárgy fejlesztési feladatait a Nat a középiskolában is négy témakör köré szervezi, amelyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz.

Az *informatikai eszközök használata* önálló tartalmi elemként csak a közép- és emelt szintű érettségi vizsgát közvetlenül előkészítő kurzusokban jelenik meg, elsősorban a 11-12. évfolyamon. Ezt a fejlesztési területet integráltan dolgozzuk fel akkor, amikor az adott eszköz használata azt szükségessé teszi. A tanuló ugyanakkor több olyan témakörrel is találkozik, ahol az elméleti háttér fontos alapokat biztosít a feladatok gyakorlati megoldásához (pl. grafika, adatbázis-kezelés). A tananyag feldolgozása során támaszkodnunk kell a tanulók különböző informális tanulási utakon megszerzett tudására, melyet kiegészítünk, rendszerezünk. A javasolt óraszám nem egyszeri, lezárható témafeldolgozást jelent, hanem egy becsült, összegzett elképzelést.

A *digitális írástudást* a középiskolás tanulóktól a többi tantárgy tananyagának feldolgozása során, az iskolai élet egyéb területein, a hétköznapi életben és később, a felsőoktatásban is elvárják. A digitális írástudás alapjait a tanulók az általános iskolában megszerezték. A középiskolában ezt a tudást a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően összetettebb problémákon – együttműködésben a többi tantárgy oktatóival – ismételjük, alkalmazzuk, illetve néhány ponton kiegészítjük (pl. körlevélkészítés, vektorgrafika, weblapkészítés). Nem egy szoftver részletes funkcionalitásának ismeretére kell törekednünk, hanem a tanulóknak minél több célprogrammal minél több szituációban érdemes találkozniuk. Ki kell alakítani a

megfelelő szemléletet ahhoz, hogy a tanuló a későbbiekben olyan szoftvereket is bátran, önállóan megismerjen, alkalmazzon, amelyek nem voltak részei a formális iskolai tanulásának.

A *problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* a hétköznapi élethelyzetek, a tanulási feladatok, a munkavégzés, a felsőoktatás fontos részét képezi. A feladatok eredményes megoldásához azok megértése, részekre bontása és tervezett, precíz végrehajtása szükséges. A problémamegoldás egyre gyakrabban digitális eszközökkel történik, ezért a digitális kultúra tantárgy tanulási eredményei között kiemelt szerepet kap.

Az algoritmizálás, programozás ismerete elősegíti az olyan elvárt készségek fejlesztését, amelyek a digitális eszközökkel történő problémamegoldásban, a kreativitás kibontakozásában és a logikus gondolkodásban nélkülözhetetlenek. A középfokú oktatásban, az életkori sajátosságoknak megfelelően, fontos szerepet kap az algoritmusok megfogalmazása, létrehozása, és adott problémák megoldása során azok alkalmazása. Míg a tanulók az általános iskolában a blokkprogramozás eszközeivel ismerkedtek meg, középiskolai tanulmányaikban a grafikus felületet is kezelő fejlesztői környezetben egy könnyen tanulható programozási nyelvvel találkoznak.

Az *információs technológiákat* nem csak a digitális szolgáltatások igénybevételéhez használjuk, azok ma már az állampolgári jogok és kötelezettségek teljesítéséhez is szükségesek. A webes és mobilkommunikációs eszközök széles választéka, felhasználási területük gazdagsága lehetővé teszi a tanórák rugalmas alakítását, és szükségessé teszi a tanulók bevonását a tanulási folyamat tervezésébe, egyéni adottságaikhoz, szükségleteikhez igazítva – beleértve ebbe a tanulók saját mobileszközeinek alkalmazását is. A témakör feldolgozása során nem a technikai újdonságokra kell helyezni a hangsúlyt, hanem az „okos eszközök” „okos használatára”, vagyis a tudatos felhasználói és vásárlói magatartás alakítására, a biztonsági okokból bevezetett korlátozások megismerésére és elfogadására.

9-10. évfolyam

A 8. évfolyam végére a tanulók a *digitális írástudás* alapjainak elsajátítását lezárták. A 9–10. évfolyamon feladatunk a tanulók tudásának egy szintre hozása, felkészítése a középiskolában elvárt, a korábbinál bonyolultabb feladatok megoldására. Ugyancsak feladatunk az új környezetben a tanulók közötti együttműködés fejlesztése. A differenciált fejlesztés lehetőséget teremt arra, hogy a tanulók egy-egy részterületen, egyéni érdeklődésüknek megfelelően elmélyültebb munkát végezzenek.

A *programozás és algoritmizálás* témaköreiben a tanulók új kihívással találkoznak. Míg korábban a blokkprogramozás segítségével gyakran közvetlenül vezéreltek eszközöket, most magasabb szintű absztrakciót igénylő feladatokat oldanak meg hagyományosnak nevezhető, azaz a programkód közvetlen beírását elváró fejlesztői környezetben. Célszerű a fejlesztői környezetet és a programozási nyelvet úgy megválasztani, hogy az lehetőséget adjon az elterjedt grafikus felületek alkalmazására, továbbá könnyen kezelhető és hiteles, azaz akár ipari környezetben is elterjedt legyen.

A 9. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszáma: 72 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

– **Témakör neve**	**Óraszám**
– Információs társadalom, e-Világ	3
– Mobiltechnológiai ismeretek	4
– Szövegszerkesztés	11
– Számítógépes grafika	14
– Multimédiás dokumentumok készítése	4
– Online kommunikáció	4
– Publikálás a világhálón	9
– Táblázatkezelés	12
– Adatbázis-kezelés	5
– A digitális eszközök használata	6
– **Összes óraszám:**	**72**

Témakör: Információs társadalom, e-Világ

Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

tisztában van az e-Világ – e-szolgáltatások, e-ügyintézés, e-kereskedelem, e-állampolgárság, IT-gazdaság, környezet, kultúra, információvédelem – biztonsági és jogi kérdéseivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;

tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az információ megjelenési formái, jellemzői

Az információhitelesség ellenőrzésének egyszerű módjai

A személyes adatok védelmének fontosabb szabályai

Személyhez köthető információk és azok védelme

Fogalmak

adat, információ, csatorna, személyes adat, e-ügyintézés, e-személyi igazolvány, e-kereskedelem, e-szolgáltatások, elektronikus aláírás, álhír, lánclevél

Javasolt tevékenységek

Az állampolgári jogok és kötelességek online gyakorlása, például bejelentkezés egészségügyi vizsgálatra vagy közérdekű adatok keresése

Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata

Személyes adatok kérésének, rögzítésének megfigyelése a közösségi portálokon, a keresőmotorok használatában

Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése

Érdeklődési körnek, tanulmányoknak megfelelő információk keresése valamelyik keresőmotorban, és a találatok hatékony szűrése

Iskolai környezetnek megfelelő e-szolgáltatások használata

Témakör: Mobiltechnológiai ismeretek

Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és használja a mobiltechnológiát, kezeli a mobileszközök operációs rendszereit és használ mobilalkalmazásokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

az applikációkat önállóan telepíti;

céljainak megfelelően használja a mobileszközök és a számítógépek operációs rendszereit;

az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobileszközökre fejlesztett alkalmazások használata során együttműködik társaival.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A mobiltechnológia körébe tartozó eszközök ismerete

Mobileszközök kezelése, alkalmazások futtatása, telepítése, eltávolítása

Mobileszközökre tervezett oktató- és oktatást segítő programok használata

Mobiltechnológiai eszközök segítségével megvalósított együttműködés

Fogalmak

mobiltechnológia, mobileszköz, alkalmazás, applikáció, alkalmazás telepítése, alkalmazás eltávolítása, kezelőfelület, oktatóprogramok, oktatást segítő programok, hálózati kapcsolat

Javasolt tevékenységek

Tanulást segítő mobilalkalmazás választása, telepítése, eltávolítása

Tantárgyi mobilalkalmazás indítása, használata, beállítása, paraméterek módosítása

Projektfeladatok megoldása során a csapaton belüli kommunikáció megvalósítása mobileszközökkel

Témakör: Szövegszerkesztés

Javasolt óraszám: 11 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri egy adott feladat megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztásának szempontjait;

adatokat táblázatba rendez;

az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr;

etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

speciális dokumentumokat hoz létre, alakít át és formáz meg;

tapasztalatokkal rendelkezik a formanyomtatványok, a sablonok, az előre definiált stílusok használatáról.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Tipográfiai ismeretek

Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, formanyomtatvány készítése

Adatok kezelése, szűrése, rendezése körlevél készítése céljából. Körlevél készítése

Hosszú dokumentumok készítése, formázása. Élőfej és élőláb kialakítása, lábjegyzet, tartalomjegyzék létrehozása

Más tantárgyhoz kapcsolódó feladatok

Fogalmak

karakterformázás, bekezdésformázás, élőfej és élőláb, oldal elrendezése, stílus, sablon, körlevél, lábjegyzet, tartalomjegyzék, szakasztörés, hasáb

Javasolt tevékenységek

Formanyomtatványok, sablonok alkalmazása, például iratminta, kérdőív készítése

Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, formanyomtatvány készítése

Körlevél – például értesítők, meghívók – készítése

Adott nyersszöveg felhasználásával hosszú dokumentum formázása (például tartalomjegyzék, lábjegyzet beillesztése, hasábok, szakaszonként eltérő laptájolás, élőfej, élőláb kialakítása), az információforrások szabályos megnevezése, hivatkozása

Más tantárgyakhoz kapcsolódó tanulmány vagy beszámoló készítése projektmunka keretében

Témakör: Számítógépes grafika

Javasolt óraszám: 14 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

létrehozza az adott probléma megoldásához szükséges rasztergrafikus ábrákat;

létrehoz vektorgrafikus ábrákat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tisztában van a raszter-, a vektorgrafikus ábrák tárolási és szerkesztési módszereivel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Digitális képek jellemzőinek és tárolásának megismerése

A rasztergrafikus kép jellemzői: felbontás, színmélység

Rasztergrafikus rajzolóprogram használata

Színrendszerek, alakzatok színezése, átlátszóság, takarás, vágás

Dokumentumszerkesztő program alakzataival ábra készítése minta vagy leírás alapján

Rasztergrafikus és vektorgrafikus ábra tárolási módszerének ismerete

Alakzatok egymáshoz képest történő elrendezése: igazítás, elosztás, rétegek, transzformációk

Vektorgrafikus szerkesztőprogram használata

Alakzatok rajzolása: rajzolóeszközök, pont, szakasz, ellipszis, kör, téglalap

Vektorgrafikus ábra elkészítése minta vagy leírás alapján

Vektorgrafikus ábrakészítés algoritmikus tervezése

Alakzat tulajdonságainak módosítása: méret, szegély, kitöltés, feliratozás, átlátszóság, transzformációk: elforgatás, tükrözés

Alakzatok egymáshoz viszonyított elrendezése: igazítás, elosztás, rétegek, eltolás, forgatás, csoportosítás, kettőzés, klónozás

Görbék, csomópontok felhasználása rajzok készítésében. Csomópontműveletek

Raszter- és vektorgrafikus ábrák konverziója

Elemi műveletek 3D-s modellel

Fogalmak

rajzolóeszközök, színrendszerek, képfájlformátumok, felbontás, színmélység, pont, szakasz, ellipszis, kör, téglalap, átlátszóság, takarás, vágás, elforgatás, eltolás, tükrözés, feliratozás, igazítás, elosztás, rétegek, transzformációk, rasztergrafika, vektorgrafika, vonal, kör, ellipszis, sokszög, törött vonal, spirál, csillag, szín, színátmenet, vastagság, vonalvégződés, szaggatottság, csoportosítás, kettőzés, klónozás, csomópont, csomópontműveletek, 3D-s alakzat

Javasolt tevékenységek

Más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában kép, hang és video önálló rögzítése és tárolása digitális eszközökkel

A tárolt multimédiás elemek társakkal történő megosztása és feldolgozása

Digitális képek képkorrekciója, amely a további alkalmazáshoz vagy feldolgozáshoz szükséges

Bittérképes rajzolóprogrammal ábrák készítése más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

Más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában ábrakészítés bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő program vektorgrafikus rajzeszközeivel

Logók, piktogramok készítése geometrikus alakzatokból vektorgrafikus szerkesztőprogram használatával

Az elkészített vektorgrafikus ábrák átalakítása görbék, csomópontok módosításával, transzformációk végrehajtásával

Vektorgrafikus ábrakészítés algoritmikus tervezése

Raszter- és vektorgrafikus ábrák konverziója egy adott felhasználás igényeinek megfelelően

Egyszerű 3D-s alakzat létrehozása, meglévő 3D-s alakzat elemi módosítása

Témakör: Multimédiás dokumentumok készítése

Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

digitálisan rögzít képet, hangot és videót, azokat manipulálja;

ismeri egy adott feladat megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztásának szempontjait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

alkalmazza az információkeresés során gyűjtött multimédiás alapelemeket új dokumentumok készítéséhez;

gyakorlatot szerez a fotó-, hang-, video-, multimédia-szerkesztő, a bemutatókészítő eszközök használatában.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Multimédia állományok manipulálása

Az információkeresés során gyűjtött multimédiás alapelemek felhasználásával új dokumentumok létrehozása

Más tantárgyak projektfeladatainak bemutatása multimédiás dokumentumok alkalmazásával

Fogalmak

fénykép, video, hangállomány készítése; fotó-, hang-, video-, multimédia-szerkesztő; digitális képfeldolgozás, -megosztás

Javasolt tevékenységek

Multimédia állományok (kép, hang, video) digitális rögzítése – például szkennerrel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal – és manipulálása

Adott probléma megoldásához az információkeresés során gyűjtött multimédiás alapelemek felhasználásával új dokumentumok létrehozása, például kép, videorészlet beszúrása a bemutatóba

Más tantárgyak projektfeladatainak megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztása. A projektfeladat bemutatása multimédiás dokumentumok alkalmazásával

Témakör: Online kommunikáció

Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségeket és alkalmazásokat;

a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

az online kommunikáció során alkalmazza a kialakult viselkedési kultúrát és szokásokat, a szerepelvárásokat;

ismeri és alkalmazza az információkeresési stratégiákat és technikákat, a találati listát a problémának megfelelően szűri, ellenőrzi annak hitelességét;

ismeri és alkalmazza a fogyatékkal élők közötti kommunikáció eszközeit és formáit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az online kommunikáció jellemzői

Az identitás kérdésének összetettebb problémái az online kommunikáció során

Az online közösségek szerepe, működése

Fogalmak

chat, online közösség, kisegítő lehetőségek (az operációs rendszerben), digitális identitás, önérvényesítés, tolerancia

Javasolt tevékenységek

Elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségek és alkalmazások használata

Online közösségekben folytatott kommunikáció során a kialakult viselkedési kultúra és szokások, szerepelvárások használata

A hálózati, közösségi portálok identitáskérdésének összetettebb kezelése, elemzése

Az adatok védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása

Fogyatékkal élők közötti kommunikációhoz kisegítő lehetőségek beállítása

Tematikus és kulcsszavas információkeresési stratégiák és technikák alkalmazása például technikai, szaktudományos és szépirodalmi területen

A találati lista szűkítése, bővítése és szűrése, valamint hitelességének ellenőrzése

Témakör: Publikálás a világhálón

Javasolt óraszám: 9 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a HTML formátumú dokumentumok szerkezeti elemeit;

érti a CSS használatának alapelveit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

dokumentumokat szerkeszt és helyez el tartalomkezelő rendszerben;

több lapból álló webhelyet készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Egy webes tartalomkezelő rendszer önálló használata

Webdokumentum szerkezetének és alapelemeinek ismerete

Webdokumentum tartalmának és stílusának szerkesztési lehetőségei, szétválasztásuk jelentősége

Közlésre szánt szöveges és képi információval kapcsolatos elvárások, kiválasztási szempontok, fájlformátumok

Az internetes publikálás módszereinek megismerése, szabályai

Szövegek, képek, fotóalbumok, hang- és videoanyagok, weblapok publikálása tartalomkezelő rendszerben

Weblapkészítés HTML nyelven weblapszerkesztővel

Stíluslap csatolása weblaphoz, és a benne lévő stílusok használata a dokumentum formázásához

Összetett webdokumentum készítése

Fogalmak

böngészőprogram, tartalomkezelő rendszer, weblap részei, weblap szerkezete, címsorok, bekezdések, felsorolások, táblázat, link, képek elhelyezése, stílusok, weblap szerkezeti elemek, weblap elemeinek formázása stílusokkal, szín és háttér beállítása, szövegformázás, táblázatok használata, hivatkozás készítése

Javasolt tevékenységek

Webes publikálásra szánt szöveges és képi információk előkészítése a tanuló érdeklődésének megfelelően választott témában

Saját weboldal készítése webes tartalomkezelő rendszerben a tanuló érdeklődésének megfelelően választott témában

Stílusokra épülő weboldalak szerkezetének közös elemzése

Stíluslapot használó weboldal kinézetének módosítása a stíluslap cseréjével

Az iskolai élethez vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó, részletes feladatleírásnak megfelelő weboldal szerkezetének kialakítása kész stílusok felhasználásával

Elkészített weblap internetes publikálása

A tanuló érdeklődésének megfelelő, több weblapot tartalmazó dokumentum önálló elkészítése oktatói segítséggel, kész stílusok alkalmazásával

Választott témához kapcsolódó webes dokumentum elkészítése és publikálása csoportmunkában, kapott stílusok alkalmazásával, illetve azok részleges módosításával

Témakör: Táblázatkezelés

Javasolt óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adatokat táblázatba rendez;

táblázatkezelővel adatelemzést és számításokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a problémamegoldás során függvényeket célszerűen használ;

az adatokat diagramon szemlélteti;

tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Adatok táblázatos elrendezése

Adatok bevitele, javítása, másolása, formázása

Szám, szöveg, logikai típusok. Dátum- és idő-, pénznem-, százalékformátumok alkalmazása

Számítási műveletek adatokkal, képletek szerkesztése

Cellahivatkozások használata

Függvények használata, paraméterezése

Hétköznapi problémák megoldása táblázatkezelővel. Statisztikai függvények, feltételtől függő számítások, adatok keresése

Más tantárgyakban felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével

Diagram létrehozása, szerkesztése

Fogalmak

cella, oszlop, sor, cellatartomány, munkalap, munkafüzet, szöveg, szám- és logikai típus, számformátumok, dátum- és időformátum, százalékformátum, pénznemformátum; relatív, vegyes és abszolút cellahivatkozás; saját képlet szerkesztése, függvények használata, függvény paraméterezése, függvények egymásba ágyazása, diagram létrehozása, diagramtípusok, diagram-összetevők

Javasolt tevékenységek

Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból

Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással

A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy elterjedt táblázatkezelő programban

Adott feladat különböző megoldási lehetőségeinek közös elemzése

Egy feladat megoldásának kipróbálása többféle táblázatkezelő programban és online felületen

Egy-egy adatsorból többféle diagram készítése, az adatok megtévesztő ábrázolásának felismerése

Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével és következtetések levonása az eredményekből

Témakör: Adatbázis-kezelés

Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

strukturáltan tárolt nagy adathalmazokat kezel, azokból egyedi és összesített adatokat nyer ki.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri az adatbázis-kezelés alapfogalmait;

az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Strukturált adattárolás

Adattípusok: szöveg, szám, dátum és idő, logikai

Közérdekű adatbázisok elérése, adatok lekérdezése

Szűrési feltételek megadása

Hozzáférési jogosultság szerint adatlekérés, módosítás, törlés

Fogalmak

adatbázis, adattábla, sor, rekord, oszlop, mező, adattípus, lekérdezés, jelentés; adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai; szűrés, szűrési feltétel, logikai műveletek; hozzáférési jogosultság

Javasolt tevékenységek

Adatok lekérdezése, szűrése és nyomtatása közérdekű adatbázisokból, például menetrendekből, kulturális műsorokból, védett természeti értékekből

A hozzáférési jogosultságok elemzése az adatbázisokban, például az iskolai elektronikus naplóban, digitális könyvtárban, online enciklopédiában

Az adatbázisokra épülő online szolgáltatások, például az e-kereskedelem lehetőségeinek kipróbálása, vita azok biztonságos használatának lehetőségeiről

A biztonsági beállítások lehetőségeinek elemzése, azok hatása, majd vizsgálata a különböző közösségi médiumok mint online adatbázisok esetén

Témakör: A digitális eszközök használata

Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és tudja használni a célszerűen választott informatikai eszközöket és a működtető szoftvereit, ismeri a felhasználási lehetőségeket;

követi a technológiai változásokat a digitális információforrások használatával;

céljainak megfelelően használja a mobileszközök és a számítógépek operációs rendszereit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a digitális eszközök és a számítógépek fő egységeit, ezek fejlődésének főbb állomásait, tendenciáit;

tudatosan alakítja informatikai környezetét. Ismeri az ergonomikus informatikai környezet jellemzőit, figyelembe veszi a digitális eszközök egészségkárosító hatásait, óvja maga és környezete egészségét;

használja az operációs rendszer segédprogramjait, és elvégzi a munkakörnyezet beállításait;

igénybe veszi az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait;

használja az állományok tömörítését és a tömörített állományok kibontását;

tisztában van a digitális kártevők elleni védekezés lehetőségeivel;

önállóan használja az informatikai eszközöket, elkerüli a tipikus felhasználói hibákat, elhárítja az egyszerűbb felhasználói hibákat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai; a károsító hatások csökkentése

Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése

A digitális eszközök főbb egységei

Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei

Operációs rendszer segédprogramjai

Állomány- és mappatömörítés

Digitális kártevők elleni védekezés

Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés

Felhőszolgáltatások igénybevétele, használata a csoportmunkában

Állományok kezelése és megosztása a felhőben

Fogalmak

ergonómia, periféria, kommunikációs eszközök; lokális, illetve hálózati fájl- és mappaműveletek; tömörítés, digitális kártevők és védekezés ellenük, mobileszközök operációs rendszere, felhőszolgáltatások, szinkronizálás, etikus információkezelés

Javasolt tevékenységek

Projektfeladathoz szükséges digitális eszközök kiválasztása, ergonomikus munkakörnyezet kialakítása mind szoftveres, mind hardveres szempontból

A digitális eszközök biztonságos használatához szükséges lépések megtétele, az eszköz szoftveres karbantartása, vírusvédelme

Az együttműködéshez szükséges állományok megosztása számítógépes hálózat segítségével.

A 10. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszáma: 36 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

– **Témakör neve**	– **Óraszám**
– Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata	– 25
– Publikálás a világhálón	– 11
– **Összes óraszám:**	– **36**

Témakör: Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata

Javasolt óraszám: 25 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

érti az egyszerű problémák megoldásához szükséges tevékenységek lépéseit és kapcsolatukat;

ismeri a következő elemi adattípusok közötti különbségeket: egész, valós szám, karakter, szöveg, logikai;

ismeri az elemi és összetett adattípusok közötti különbségeket;

érti egy algoritmusleíró eszköz alapvető építőelemeit;

érti a típusalgoritmusok felhasználásának lehetőségeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

példákban, feladatok megoldásában használja egy formális programozási nyelv fejlesztői környezetének alapszolgáltatásait;

szekvencia, elágazás és ciklus segítségével algoritmust hoz létre, és azt egy magas szintű formális programozási nyelven kódolja;

a feladat megoldásának helyességét teszteli;

tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról;

hétköznapi, oktatáshoz készült szimulációs programokat használ;

tapasztalatokat szerez a kezdőértékek változtatásának hatásairól a szimulációs programokban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata

Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója

A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései

A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése. Algoritmus leírása egy lehetséges módjának megismerése

Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatának vizsgálata

Az elemi adatok és sorozatok megkülönböztetése, kezelése és használata

Szekvencia, elágazások és ciklusok

Példák típusalgoritmus használatára

A vezérlési szerkezetek megfelelői egy formális programozási környezetben

Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok

Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása

A program megtervezése, kódolása, tesztelése

Az objektumorientált szemlélet megalapozása

Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata

Fogalmak

algoritmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, szekvencia, elágazás, ciklus, egész szám, valós szám, karakter, szöveg, sorozat, logikai adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, típusfeladatok, tesztelés, hibajavítás

Javasolt tevékenységek

Egy formális programozási nyelv megismerése közösen megoldott egyszerű példákon keresztül

Típusok, változók és vezérlőszerkezetek (szekvencia, elágazás, ciklus) tudatos választását igénylő feladatok önálló megoldása, a választás indoklása

Programozási feladatok megoldása során algoritmusok megismerése, leírása és kódolása

Az algoritmusok és az adatszerkezetek kapcsolatának használatát igénylő programozási feladatok megoldása, a választás indoklása

Konkrét programozási feladathoz kapcsolódó algoritmusok leírása egy lehetséges módszerrel

Feladat megoldása során a fejlesztői környezet lehetőségeinek használata (pl. tesztelés)

Feladatmegoldás strukturálatlan algoritmussal és függvények, eljárások használatával

Olyan problémák közös megoldása, amelyek során a függvények, eljárások paraméterezése a paraméterátadás különböző típusainak alkalmazását igényli

Egy saját vagy más által készített program tesztelése

Adott feladathoz készült különböző megoldások közös megbeszélése

Témakör: Publikálás a világhálón

Javasolt óraszám: 11 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a HTML formátumú dokumentumok szerkezeti elemeit;

érti a CSS használatának alapelveit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

dokumentumokat szerkeszt és helyez el tartalomkezelő rendszerben;

több lapból álló webhelyet készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Egy webes tartalomkezelő rendszer önálló használata

Webdokumentum szerkezetének és alapelemeinek ismerete

Webdokumentum tartalmának és stílusának szerkesztési lehetőségei, szétválasztásuk jelentősége

Közlésre szánt szöveges és képi információval kapcsolatos elvárások, kiválasztási szempontok, fájlformátumok

Az internetes publikálás módszereinek megismerése, szabályai

Szövegek, képek, fotóalbumok, hang- és videoanyagok, weblapok publikálása tartalomkezelő rendszerben

Weblapkészítés HTML nyelven weblapszerkesztővel

Stíluslap csatolása weblaphoz, és a benne lévő stílusok használata a dokumentum formázásához

Összetett webdokumentum készítése

Fogalmak

böngészőprogram, tartalomkezelő rendszer, weblap részei, weblap szerkezete, címsorok, bekezdések, felsorolások, táblázat, link, képek elhelyezése, stílusok, weblap szerkezeti elemek, weblap elemeinek formázása stílusokkal, szín és háttér beállítása, szövegformázás, táblázatok használata, hivatkozás készítése

Javasolt tevékenységek

Webes publikálásra szánt szöveges és képi információk előkészítése a tanuló érdeklődésének megfelelően választott témában

Saját weboldal készítése webes tartalomkezelő rendszerben a tanuló érdeklődésének megfelelően választott témában

Stílusokra épülő weboldalak szerkezetének közös elemzése

Stíluslapot használó weboldal kinézetének módosítása a stíluslap cseréjével

Az iskolai élethez vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó, részletes feladatleírásnak megfelelő weboldal szerkezetének kialakítása kész stílusok felhasználásával

Elkészített weblap internetes publikálása

A tanuló érdeklődésének megfelelő, több weblapot tartalmazó dokumentum önálló elkészítése oktatói segítséggel, kész stílusok alkalmazásával

Választott témához kapcsolódó webes dokumentum elkészítése és publikálása csoportmunkában, kapott stílusok alkalmazásával, illetve azok részleges módosításával

11. évfolyam

A 11. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy oktatását jelentősen befolyásolja a tanulók továbbtanulási szándéka. Azoknak a tanulóknak, akik digitális kultúra tantárgyból közép- vagy emelt szinten érettségi vizsgát kívánnak tenni, fel kell készülniük az érettségi vizsga követelményrendszerére. Esetükben a tananyagot ez a követelményrendszer is befolyásolja, így például az ott elvárt elméleti ismeretek rendszerezett feldolgozása is szükséges. Másrészt a tanulók a technikum befejezése után vagy továbbtanulnak, vagy a munka világában helyezkednek el, így valamennyiük számára fontos azoknak a kompetenciáknak a fejlesztése, amelyeket a felsőoktatási intézmények vagy a munkahelyek a digitális eszközök alkalmazásának terén elvárnak.

Míg korábban a diákok kész, főleg weben át elérhető adatbázisokkal találkoztak, abból kértek le, módosítottak adatokat, addig a 11. évfolyamon új elemként jelenik meg a strukturált adatbázis-kezelés. A diákok olyan elemi adatbázis-kezelési feladatokkal ismerkednek meg, melyekkel jól szemléltethető nagy mennyiségű, strukturált adat tárolása, feldolgozása az információszerzés érdekében.

A 11. évfolyamon fontos szerepet kell kapniuk az olyan összetett problémák digitális eszközökkel történő megoldásának, amelyek akár egy munkahelyen, akár egy felsőoktatási

intézményben végzett kutatómunka során felmerülnek. A tanulók egyre több olyan projektmunkát végeznek, amelyekben együttműködve egy valós, de az informatikától gyakran távol eső probléma feldolgozása során kell egyszerre többféle digitális eszközt és programot használniuk.

A 11. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszáma: 36 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

– **Témakör neve**	– **Óraszám**
– Információs társadalom, e-Világ	– 4
– Mobiltechnológiai ismeretek	– 4
– Szövegszerkesztés	– 4
– Online kommunikáció	– 2
– Táblázatkezelés	– 12
– Adatbázis-kezelés	– 8
– A digitális eszközök használata	– 2
– **Összes óraszám:**	– **36**

Témakör: Információs társadalom, e-Világ

Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

tisztában van az e-Világ – e-szolgáltatások, e-ügyintézés, e-kereskedelem, e-állampolgárság, IT-gazdaság, környezet, kultúra, információvédelem – biztonsági és jogi kérdéseivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;

tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az információhitelesség ellenőrzésének összetett eljárásai

A személyes adatokkal kapcsolatos etikai szabályok és törvényi előírások

Az egyén és a közösség kapcsolata az információs társadalomban

Az e-szolgáltatások főbb ismérvei

Fogalmak

e-gazdaság, e-kereskedelem, e-közigazgatás, digitális állampolgárság, e-szolgáltatások, ügyfélkapu, GDPR, adatbiztonság, információvédelem

Javasolt tevékenységek

Az információs társadalom múltjában kijelölt szakasz (például PC-k története vagy ötödik generációs számítógépek) projektmódszerrel történő feldolgozása

Az állampolgári jogok és kötelességek megadott területen történő online gyakorlása, e-ügyintézés és e-állampolgárság

Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata

Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról

Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése

Többszempontú, hatékony információkeresési feladatok megoldása más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

Témakör: Mobiltechnológiai ismeretek

Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

céljainak megfelelően használja a mobileszközök és a számítógépek operációs rendszereit;

céljainak megfelelő alkalmazást választ, az alkalmazás funkcióira, kezelőfelületére vonatkozó igényeit megfogalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és használja a mobiltechnológiát, kezeli a mobileszközök operációs rendszereit és használ mobilalkalmazásokat;

az applikációkat önállóan telepíti;

az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobileszközökre fejlesztett alkalmazások használata során együttműködik társaival.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A mobileszközök kezelőfelületének használata, személyre szabása, egyedi igényekhez beállítása

Mobileszközök kezelése, alkalmazások futtatása, telepítése, eltávolítása

Alkalmazások erőforrásigényének felmérése

Mobileszközökre tervezett oktató- és oktatást segítő programok célszerű használata

Alkalmazás kezelőfelületének és feladatainak specifikálása

Mobiltechnológiai eszközök segítségével megvalósított együttműködés

Fogalmak

mobiltechnológia, mobileszköz; alkalmazás, applikáció; alkalmazás telepítése, eltávolítása, oktatóprogramok, oktatást segítő programok, hálózati kapcsolat, alkalmazás erőforrásigénye, alkalmazásspecifikáció

Javasolt tevékenységek

Tanulást segítő mobilalkalmazás választása, telepítése, eltávolítása

Tantárgyi mobilalkalmazás indítása, használata, beállítása, paraméterek módosítása

Projektfeladatok megoldása során a csapaton belüli kommunikáció megvalósítása mobileszközökkel

Mobilalkalmazások minősítése ergonómiai szempontok alapján

Mobilalkalmazások minősítése a rendelkezésre álló erőforrások és az alkalmazás hardverigénye alapján

Egy tantárgyi cél érdekében fejlesztendő alkalmazás kezelőfelületének és funkcióinak meghatározása

Témakör: Szövegszerkesztés

Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri egy adott feladat megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztásának szempontjait;

etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival;

adatokat táblázatba rendez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

speciális dokumentumokat hoz létre, alakít át és formáz meg;

tapasztalatokkal rendelkezik a formanyomtatványok, a sablonok, az előre definiált stílusok használatáról;

etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Tipográfiai ismeretek

Hosszú dokumentumok készítése, formázása

Közösen használt dokumentum kezelése, tárolása

Korrektúra alkalmazása, változások követése. Verziókövetés

Más tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok, formanyomtatványok, hivatalos dokumentumok

Fogalmak

karakterformázás, bekezdésformázás, oldal kialakítása, stílus, sablon, megosztott dokumentum, megjegyzés, korrektúra, változások követése

Javasolt tevékenységek

Más tantárgyakhoz kapcsolódó hosszú dokumentum szerkesztése projektmunkában, például tanulmány készítése irodalomból, történelemből, etikából

Információforrások etikus használata, például tanulmány készítésekor irodalomjegyzék beszúrása, ábrajegyzék beszúrása

Dokumentumok közös használata online felületen, például csoportmunkában kialakított tartalom létrehozása

Korrektúra alkalmazása, változások követésének bekapcsolása, például egy dokumentum tartalmának közös véleményezése

Témakör: Online kommunikáció

Javasolt óraszám: 2 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségeket és alkalmazásokat;

a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

az online kommunikáció során alkalmazza a kialakult viselkedési kultúrát és szokásokat, a szerepelvárásokat;

ismeri és alkalmazza az információkeresési stratégiákat és technikákat, a találati listát a problémának megfelelően szűri, ellenőrzi annak hitelességét;

ismeri és alkalmazza a fogyatékkal élők közötti kommunikáció eszközeit és formáit;

tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Veszélyhelyzetek az online kommunikáció folyamatában

A kollaboráció jellemzői, alkalmazási példák

A fogyatékkal élők online kommunikációját segítő hardver- és szoftvereszközök

Fogalmak

felolvasóprogram, személyi asszisztens (operációs rendszerekben), kollaboráció, kooperáció, csapatmunka, személyiséglopás, online zaklatás

Javasolt tevékenységek

Elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségek és felhőalkalmazások használata

Online közösségekben folytatott kommunikáció során a kialakult viselkedési kultúra és szokások, szerepelvárások használata. Az identitás kérdésének összetettebb kezelése, lehetséges veszélyek tudatosítása

Az adatok védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása

Kollaboráció alkalmazása projektmunkában más tantárgyak tanulása során

Fogyatékkal élők közötti kommunikációhoz a kisegítő lehetőségek beállítása. Online kommunikációt segítő hardver- és szoftvereszközök használata

Információkeresési stratégiák és technikák alkalmazása az egyéni érdeklődésnek megfelelően más tantárgyak tanulása során

Témakör: Táblázatkezelés

Javasolt óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adatokat táblázatba rendez;

táblázatkezelővel adatelemzést és számításokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a problémamegoldás során függvényeket célszerűen használ;

nagy adathalmazokat tud kezelni;

az adatokat diagramon szemlélteti.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Szám, szöveg, logikai típusok

Számformátumok alkalmazása. Dátum- és idő-, pénznem-, százalékformátumok alkalmazása. Egyéni számformátum kialakítása

Saját képletek szerkesztése, cellahivatkozások használata

Hétköznapi problémák megoldása táblázatkezelővel

Adatok bevitele különböző forrásokból

Más tantárgyakban felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével

Adatok elemzése, csoportosítása

Nagy adathalmazok kezelése. Keresés, rendezés, szűrés

Számítások végzése nagy adathalmazokon

Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei

Fogalmak

cella, oszlop, sor, cellatartomány, munkalap, munkafüzet, adatimportálás; szöveg-, szám- és logikai típus; számformátumok, dátum- és időformátum, százalékformátum, pénznemformátum, egyéni számformátum, relatív és abszolút cellahivatkozás, saját képlet szerkesztése, függvények használata, függvény paraméterezése, adatok keresése, rendezés, szűrés, adatok kiemelése formázással, diagram létrehozása, diagramtípusok, diagram-összetevők

Javasolt tevékenységek

Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból

Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással

A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy elterjedt táblázatkezelő programban

Táblázatok megosztása és közös szerkesztése online táblázatkezelő felületen

Nagyméretű adathalmaz elemzése a táblázatkezelő program lehetőségeivel

Összefüggések keresése nagyméretű adathalmazban a táblázatkezelő program eszközeivel

Adott feladat különböző megoldási lehetőségeinek közös elemzése

Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével, és következtetések levonása az eredményekből

Témakör: Adatbázis-kezelés

Javasolt óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

strukturáltan tárolt nagy adathalmazokat kezel, azokból egyedi és összesített adatokat nyer ki;

a feladatmegoldás során az adatbázisba adatokat visz be, módosít és töröl, űrlapokat használ, jelentéseket nyomtat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri az adatbázis-kezelés alapfogalmait;

az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Strukturált adattárolás

Adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai

Táblakapcsolatok létrehozása, felhasználása

Lekérdezések készítése

Szűrési feltételek megadása

Függvényhasználat adatok összesítésére

Jelentések készítése

Adatok módosítása, hozzáfűzése, törlése

Közérdekű adatbázisok elérése

Fogalmak

adatbázis, adattábla; sor, rekord; oszlop, mező; adattípus, kapcsolat, importálás, lekérdezés, jelentés; adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai; összeg, átlag, szélsőérték, darabszám, szűrés, szűrési feltétel, logikai műveletek, hozzáférési jogosultság

Javasolt tevékenységek

Adatok szűrése, lekérdezése és nyomtatása online adatbázisokból, például menetrendekből, film- és kulturális adatbázisokból, nyilvános adattárakból, az elektronikus naplóból

Adatok szűrése, lekérdezése és nyomtatása egytáblás és többtáblás adatbázisokból adatbázis-kezelő rendszer segítségével

Adott adathalmaz, például települési, népesedési adatok esetén érvelés az adathalmaz táblázatkezelővel vagy adatbázis-kezelő rendszerrel történő feldolgozása mellett

A hétköznapi, iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése és adatbázis-kezelő programba való bevitele

Adott problémának megfelelő adattípusok választása, szűrési és lekérdezési feltételek, összesítő függvények alkalmazása egy adatbázis-kezelő programban

Adott feladat különböző megoldási lehetőségeinek közös elemzése

Összefüggések keresése nagyméretű adathalmazban

Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok feldolgozása és következtetések levonása

Témakör: A digitális eszközök használata

Javasolt óraszám: 2 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és tudja használni a célszerűen választott informatikai eszközöket és a működtető szoftvereit, ismeri a felhasználási lehetőségeket;

követi a technológiai változásokat a digitális információforrások használatával;

céljainak megfelelően használja a mobileszközök és a számítógépek operációs rendszereit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a digitális eszközök és a számítógépek fő egységeit, ezek fejlődésének főbb állomásait, tendenciáit;

tudatosan alakítja informatikai környezetét. Ismeri az ergonomikus informatikai környezet jellemzőit, figyelembe veszi a digitális eszközök egészségkárosító hatásait, óvja maga és környezete egészségét;

használja az operációs rendszer segédprogramjait, és elvégzi a munkakörnyezet beállításait;

igénybe veszi az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait;

használja az állományok tömörítését és a tömörített állományok kibontását;

tisztában van a digitális kártevők elleni védekezés lehetőségeivel;

önállóan használja az informatikai eszközöket, elkerüli a tipikus felhasználói hibákat, elhárítja az egyszerűbb felhasználói hibákat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai; a károsító hatások csökkentése

A digitális eszközök főbb egységei, azok fejlődéstörténetének főbb állomásai

Operációs rendszer segédprogramjai

Állomány- és mappatömörítés

Digitális kártevők elleni védekezés

Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés

Felhőszolgáltatások igénybevétele, használata a csoportmunkában

Állományok kezelése és megosztása a felhőben, jogosultságok kiosztása, kezelése

Fogalmak

ergonómia; lokális, illetve hálózati fájl- és mappaműveletek; tömörítés, digitális kártevők és védekezés ellenük, mobileszközök operációs rendszere, felhőszolgáltatások, szinkronizálás, jogosultságok, etikus információkezelés, távmunka digitális eszközökkel

Javasolt tevékenységek

Projektfeladathoz szükséges digitális eszközök kiválasztása, ergonomikus munkakörnyezet kialakítása mind szoftveres, mind hardveres szempontból

A digitális eszközök biztonságos használatához szükséges lépések megtétele, az eszköz szoftveres karbantartása, vírusvédelme

Az együttműködéshez szükséges állományok megosztása, szinkronizálása számítógépes hálózat segítségével

Az informatika tudománytörténetéhez kapcsolódó bemutató vagy weboldal készítése

12. évfolyam

A 12. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszáma: 31 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

– **Témakör neve**	– **Óraszám**
– Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata	– 15
– Adatbázis-kezelés	– 16
– **Összes óraszám:**	– **31**

Témakör: Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata

Javasolt óraszám: 15 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

érti az egyszerű problémák megoldásához szükséges tevékenységek lépéseit és kapcsolatukat;

ismeri a következő elemi adattípusok közötti különbségeket: egész, valós szám, karakter, szöveg, logikai;

ismeri az elemi és összetett adattípusok közötti különbségeket;

érti egy algoritmusleíró eszköz alapvető építőelemeit;

érti a típusalgoritmusok felhasználásának lehetőségeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

példákban, feladatok megoldásában használja egy formális programozási nyelv fejlesztői környezetének alapszolgáltatásait;

szekvencia, elágazás és ciklus segítségével algoritmust hoz létre, és azt egy magas szintű formális programozási nyelven kódolja;

a feladat megoldásának helyességét teszteli;

tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról;

hétköznapi, oktatáshoz készült szimulációs programokat használ;

tapasztalatokat szerez a kezdőértékek változtatásának hatásairól a szimulációs programokban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata

Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója

A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései

A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése. Algoritmus leírása egy lehetséges módjának megismerése

Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatának vizsgálata

Az elemi adatok és sorozatok megkülönböztetése, kezelése és használata

Szekvencia, elágazások és ciklusok

Példák típusalgoritmus használatára

A vezérlési szerkezetek megfelelői egy formális programozási környezetben

Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok

Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása

A program megtervezése, kódolása, tesztelése

Az objektumorientált szemlélet megalapozása

Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata

Fogalmak

algoritmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, szekvencia, elágazás, ciklus, egész szám, valós szám, karakter, szöveg, sorozat, logikai adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, típusfeladatok, tesztelés, hibajavítás

Javasolt tevékenységek

Egy formális programozási nyelv megismerése közösen megoldott egyszerű példákon keresztül

Típusok, változók és vezérlőszerkezetek (szekvencia, elágazás, ciklus) tudatos választását igénylő feladatok önálló megoldása, a választás indoklása

Programozási feladatok megoldása során algoritmusok megismerése, leírása és kódolása

Az algoritmusok és az adatszerkezetek kapcsolatának használatát igénylő programozási feladatok megoldása, a választás indoklása

Konkrét programozási feladathoz kapcsolódó algoritmusok leírása egy lehetséges módszerrel

Feladat megoldása során a fejlesztői környezet lehetőségeinek használata (pl. tesztelés)

Feladatmegoldás strukturálatlan algoritmussal és függvények, eljárások használatával

Olyan problémák közös megoldása, amelyek során a függvények, eljárások paraméterezése a paraméterátadás különböző típusainak alkalmazását igényli

Egy saját vagy más által készített program tesztelése

Adott feladathoz készült különböző megoldások közös megbeszélése

Témakör: Adatbázis-kezelés

Javasolt óraszám: 16 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

strukturáltan tárolt nagy adathalmazokat kezel, azokból egyedi és összesített adatokat nyer ki.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri az adatbázis-kezelés alapfogalmait;

az adatbázisban interaktív módon keres, rendez és szűr.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Strukturált adattárolás

Adattípusok: szöveg, szám, dátum és idő, logikai

Közérdekű adatbázisok elérése, adatok lekérdezése

Szűrési feltételek megadása

Hozzáférési jogosultság szerint adatlekérés, módosítás, törlés

Fogalmak

adatbázis, adattábla, sor, rekord, oszlop, mező, adattípus, lekérdezés, jelentés; adattípusok: szöveg, szám, dátum, idő, logikai; szűrés, szűrési feltétel, logikai műveletek; hozzáférési jogosultság

Javasolt tevékenységek

Adatok lekérdezése, szűrése és nyomtatása közérdekű adatbázisokból, például menetrendekből, kulturális műsorokból, védett természeti értékekből

A hozzáférési jogosultságok elemzése az adatbázisokban, például az iskolai elektronikus naplóban, digitális könyvtárban, online enciklopédiában

Az adatbázisokra épülő online szolgáltatások, például az e-kereskedelem lehetőségeinek kipróbálása, vita azok biztonságos használatának lehetőségeiről

A biztonsági beállítások lehetőségeinek elemzése, azok hatása, majd vizsgálata a különböző közösségi médiumok mint online adatbázisok esetén

13. évfolyam

A 13. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszáma: 62 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

– **Témakör neve**	– **Óraszám**
– Információs társadalom, e-Világ	– 4
– Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata	– 5
– Mobiltechnológiai ismeretek	– 4
– Szövegszerkesztés	– 15
– Online kommunikáció	– 6
– Táblázatkezelés	– 20
– A digitális eszközök használata	– 8
– **Összes óraszám:**	– **62**

Témakör: Információs társadalom, e-Világ

Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

tisztában van az e-Világ – e-szolgáltatások, e-ügyintézés, e-kereskedelem, e-állampolgárság, IT-gazdaság, környezet, kultúra, információvédelem – biztonsági és jogi kérdéseivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;

tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az információ megjelenési formái, jellemzői

Az információhitelesség ellenőrzésének egyszerű módjai

A személyes adatok védelmének fontosabb szabályai

Személyhez köthető információk és azok védelme

Fogalmak

adat, információ, csatorna, személyes adat, e-ügyintézés, e-személyi igazolvány, e-kereskedelem, e-szolgáltatások, elektronikus aláírás, álhír, lánclevél

Javasolt tevékenységek

Az állampolgári jogok és kötelességek online gyakorlása, például bejelentkezés egészségügyi vizsgálatra vagy közérdekű adatok keresése

Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata

Személyes adatok kérésének, rögzítésének megfigyelése a közösségi portálokon, a keresőmotorok használatában

Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése

Érdeklődési körnek, tanulmányoknak megfelelő információk keresése valamelyik keresőmotorban, és a találatok hatékony szűrése

Iskolai környezetnek megfelelő e-szolgáltatások használata

Témakör: Algoritmizálás, formális programozási nyelv használata

Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

érti az egyszerű problémák megoldásához szükséges tevékenységek lépéseit és kapcsolatukat;

ismeri a következő elemi adattípusok közötti különbségeket: egész, valós szám, karakter, szöveg, logikai;

ismeri az elemi és összetett adattípusok közötti különbségeket;

érti egy algoritmusleíró eszköz alapvető építőelemeit;

érti a típusalgoritmusok felhasználásának lehetőségeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

példákban, feladatok megoldásában használja egy formális programozási nyelv fejlesztői környezetének alapszolgáltatásait;

szekvencia, elágazás és ciklus segítségével algoritmust hoz létre, és azt egy magas szintű formális programozási nyelven kódolja;

a feladat megoldásának helyességét teszteli;

tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról;

hétköznapi, oktatáshoz készült szimulációs programokat használ;

tapasztalatokat szerez a kezdőértékek változtatásának hatásairól a szimulációs programokban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata

Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója

A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései

A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése. Algoritmus leírása egy lehetséges módjának megismerése

Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatának vizsgálata

Az elemi adatok és sorozatok megkülönböztetése, kezelése és használata

Szekvencia, elágazások és ciklusok

Példák típusalgoritmus használatára

A vezérlési szerkezetek megfelelői egy formális programozási környezetben

Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok

Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása

A program megtervezése, kódolása, tesztelése

Az objektumorientált szemlélet megalapozása

Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata

Fogalmak

algoritmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, szekvencia, elágazás, ciklus, egész szám, valós szám, karakter, szöveg, sorozat, logikai adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, típusfeladatok, tesztelés, hibajavítás

Javasolt tevékenységek

Egy formális programozási nyelv megismerése közösen megoldott egyszerű példákon keresztül

Típusok, változók és vezérlőszerkezetek (szekvencia, elágazás, ciklus) tudatos választását igénylő feladatok önálló megoldása, a választás indoklása

Programozási feladatok megoldása során algoritmusok megismerése, leírása és kódolása

Az algoritmusok és az adatszerkezetek kapcsolatának használatát igénylő programozási feladatok megoldása, a választás indoklása

Konkrét programozási feladathoz kapcsolódó algoritmusok leírása egy lehetséges módszerrel

Feladat megoldása során a fejlesztői környezet lehetőségeinek használata (pl. tesztelés)

Feladatmegoldás strukturálatlan algoritmussal és függvények, eljárások használatával

Olyan problémák közös megoldása, amelyek során a függvények, eljárások paraméterezése a paraméterátadás különböző típusainak alkalmazását igényli

Egy saját vagy más által készített program tesztelése

Adott feladathoz készült különböző megoldások közös megbeszélése

Témakör: Mobiltechnológiai ismeretek

Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és használja a mobiltechnológiát, kezeli a mobileszközök operációs rendszereit és használ mobilalkalmazásokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

az applikációkat önállóan telepíti;

céljainak megfelelően használja a mobileszközök és a számítógépek operációs rendszereit;

az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobileszközökre fejlesztett alkalmazások használata során együttműködik társaival.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A mobiltechnológia körébe tartozó eszközök ismerete

Mobileszközök kezelése, alkalmazások futtatása, telepítése, eltávolítása

Mobileszközökre tervezett oktató- és oktatást segítő programok használata

Mobiltechnológiai eszközök segítségével megvalósított együttműködés

Fogalmak

mobiltechnológia, mobileszköz, alkalmazás, applikáció, alkalmazás telepítése, alkalmazás eltávolítása, kezelőfelület, oktatóprogramok, oktatást segítő programok, hálózati kapcsolat

Javasolt tevékenységek

Tanulást segítő mobilalkalmazás választása, telepítése, eltávolítása

Tantárgyi mobilalkalmazás indítása, használata, beállítása, paraméterek módosítása

Projektfeladatok megoldása során a csapaton belüli kommunikáció megvalósítása mobileszközökkel

Témakör: Szövegszerkesztés

Javasolt óraszám: 15 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri egy adott feladat megoldásához szükséges digitális eszközök és szoftverek kiválasztásának szempontjait;

etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival;

adatokat táblázatba rendez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

speciális dokumentumokat hoz létre, alakít át és formáz meg;

tapasztalatokkal rendelkezik a formanyomtatványok, a sablonok, az előre definiált stílusok használatáról;

etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Tipográfiai ismeretek

Hosszú dokumentumok készítése, formázása

Közösen használt dokumentum kezelése, tárolása

Korrektúra alkalmazása, változások követése. Verziókövetés

Más tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok, formanyomtatványok, hivatalos dokumentumok

Fogalmak

karakterformázás, bekezdésformázás, oldal kialakítása, stílus, sablon, megosztott dokumentum, megjegyzés, korrektúra, változások követése

Javasolt tevékenységek

Más tantárgyakhoz kapcsolódó hosszú dokumentum szerkesztése projektmunkában, például tanulmány készítése irodalomból, történelemből, etikából

Információforrások etikus használata, például tanulmány készítésekor irodalomjegyzék beszúrása, ábrajegyzék beszúrása

Dokumentumok közös használata online felületen, például csoportmunkában kialakított tartalom létrehozása

Korrektúra alkalmazása, változások követésének bekapcsolása, például egy dokumentum tartalmának közös véleményezése

Témakör: Online kommunikáció

Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségeket és alkalmazásokat;

a gyakorlatban alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

az online kommunikáció során alkalmazza a kialakult viselkedési kultúrát és szokásokat, a szerepelvárásokat;

ismeri és alkalmazza az információkeresési stratégiákat és technikákat, a találati listát a problémának megfelelően szűri, ellenőrzi annak hitelességét;

ismeri és alkalmazza a fogyatékkal élők közötti kommunikáció eszközeit és formáit;

tisztában van a digitális személyazonosság és az információhitelesség fogalmával.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Veszélyhelyzetek az online kommunikáció folyamatában

A kollaboráció jellemzői, alkalmazási példák

A fogyatékkal élők online kommunikációját segítő hardver- és szoftvereszközök

Fogalmak

felolvasóprogram, személyi asszisztens (operációs rendszerekben), kollaboráció, kooperáció, csapatmunka, személyiséglopás, online zaklatás

Javasolt tevékenységek

Elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségek és felhőalkalmazások használata

Online közösségekben folytatott kommunikáció során a kialakult viselkedési kultúra és szokások, szerepelvárások használata. Az identitás kérdésének összetettebb kezelése, lehetséges veszélyek tudatosítása

Az adatok védelmét biztosító lehetőségek alkalmazása

Kollaboráció alkalmazása projektmunkában más tantárgyak tanulása során

Fogyatékkal élők közötti kommunikációhoz a kisegítő lehetőségek beállítása. Online kommunikációt segítő hardver- és szoftvereszközök használata

Információkeresési stratégiák és technikák alkalmazása az egyéni érdeklődésnek megfelelően más tantárgyak tanulása során

Témakör: Táblázatkezelés

Javasolt óraszám: 20 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adatokat táblázatba rendez;

táblázatkezelővel adatelemzést és számításokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a problémamegoldás során függvényeket célszerűen használ;

nagy adathalmazokat tud kezelni;

az adatokat diagramon szemlélteti.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Szám, szöveg, logikai típusok

Számformátumok alkalmazása. Dátum- és idő-, pénznem-, százalékformátumok alkalmazása. Egyéni számformátum kialakítása

Saját képletek szerkesztése, cellahivatkozások használata

Hétköznapi problémák megoldása táblázatkezelővel

Adatok bevitele különböző forrásokból

Más tantárgyakban felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével

Adatok elemzése, csoportosítása

Nagy adathalmazok kezelése. Keresés, rendezés, szűrés

Számítások végzése nagy adathalmazokon

Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei

Fogalmak

cella, oszlop, sor, cellatartomány, munkalap, munkafüzet, adatimportálás; szöveg-, szám- és logikai típus; számformátumok, dátum- és időformátum, százalékformátum, pénznemformátum, egyéni számformátum, relatív és abszolút cellahivatkozás, saját képlet szerkesztése, függvények használata, függvény paraméterezése, adatok keresése, rendezés, szűrés, adatok kiemelése formázással, diagram létrehozása, diagramtípusok, diagram-összetevők

Javasolt tevékenységek

Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból

Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással

A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy elterjedt táblázatkezelő programban

Táblázatok megosztása és közös szerkesztése online táblázatkezelő felületen

Nagyméretű adathalmaz elemzése a táblázatkezelő program lehetőségeivel

Összefüggések keresése nagyméretű adathalmazban a táblázatkezelő program eszközeivel

Adott feladat különböző megoldási lehetőségeinek közös elemzése

Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével, és következtetések levonása az eredményekből

Témakör: A digitális eszközök használata

Javasolt óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és tudja használni a célszerűen választott informatikai eszközöket és a működtető szoftvereit, ismeri a felhasználási lehetőségeket;

követi a technológiai változásokat a digitális információforrások használatával;

céljainak megfelelően használja a mobileszközök és a számítógépek operációs rendszereit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a digitális eszközök és a számítógépek fő egységeit, ezek fejlődésének főbb állomásait, tendenciáit;

tudatosan alakítja informatikai környezetét. Ismeri az ergonomikus informatikai környezet jellemzőit, figyelembe veszi a digitális eszközök egészségkárosító hatásait, óvja maga és környezete egészségét;

használja az operációs rendszer segédprogramjait, és elvégzi a munkakörnyezet beállításait;

igénybe veszi az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait;

használja az állományok tömörítését és a tömörített állományok kibontását;

tisztában van a digitális kártevők elleni védekezés lehetőségeivel;

önállóan használja az informatikai eszközöket, elkerüli a tipikus felhasználói hibákat, elhárítja az egyszerűbb felhasználói hibákat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai; a károsító hatások csökkentése

Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése

A digitális eszközök főbb egységei

Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei

Operációs rendszer segédprogramjai

Állomány- és mappatömörítés

Digitális kártevők elleni védekezés

Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés

Felhőszolgáltatások igénybevétele, használata a csoportmunkában

Állományok kezelése és megosztása a felhőben

Fogalmak

ergonómia, periféria, kommunikációs eszközök; lokális, illetve hálózati fájl- és mappaműveletek; tömörítés, digitális kártevők és védekezés ellenük, mobileszközök operációs rendszere, felhőszolgáltatások, szinkronizálás, etikus információkezelés

Javasolt tevékenységek

Projektfeladathoz szükséges digitális eszközök kiválasztása, ergonomikus munkakörnyezet kialakítása mind szoftveres, mind hardveres szempontból

A digitális eszközök biztonságos használatához szükséges lépések megtétele, az eszköz szoftveres karbantartása, vírusvédelme

Az együttműködéshez szükséges állományok megosztása számítógépes hálózat segítségével

3.2.1.8. Testnevelés tananyaga

A harmadik nevelési-oktatási szakaszba lépve az előző években megkezdett sokoldalú alapozó és sportági jellegű pszichomotoros, kognitív, affektív-emocionális irányú képzés tovább folytatódik. A testnevelés – szenzitív időszakokhoz igazított – tartalmi kerete a mozgáshoz fűződő felnőttkori pozitív viszonyulást, az egészségtudatos magatartás igényének, napi életritmusba ágyazott struktúrájának kiépülését teszi lehetővé. A Nat-ban megfogalmazott nevelési célok mentén az Európai Unió által kialakított kulcskompetenciák kialakítása a középfokú nevelési-oktatási szakaszban is folytatódik, a Nat-ban meghatározott tanulási kompetencia-összetevők fejlesztésével.

A testnevelés tanulása során kiemelt szerepet kap a testi-lelki egészségre nevelés, ezen belül az egészségtudatos magatartás kialakítása, a primer prevenció jelentőségének, módszereinek hangsúlyozása, a mindennapi stresszel történő megküzdés pozitív stratégiáinak elsajátítása, tudatos alkalmazása. Az egyéni érdeklődéshez, adottságokhoz igazodó önálló mozgásprogramok kialakítása a konstruktív tanulás alapelvén keresztül realizálódik, mely az autonóm tanulásra és tudatos életpálya-építésre nevelés célját valósítja meg. A testnevelés sajátos társas környezetben megvalósuló mozgástartalmai az együttműködésre és kölcsönös tiszteletadásra nevelik a tanulókat a társas kapcsolataikban.

A mozgástanuláson keresztül megvalósuló motorikus fejlesztés mellett ebben az időszakban kiemelt hangsúlyt kap az alapvető kondicionális képességek fejlesztése, azok gyakorlati hasznának tudatosítása. A mozgással kapcsolatos pozitív attitűd mellett szükséges kialakítani a mozgásszegény életmód rizikótényezőivel szembeni egészséges félelmet. A tanuló megismeri az egészségorientált képesség-összetevőket, azok jelentőségét az egészségmegőrzésben. Tudatos lépéseket tesz egészsége megőrzése érdekében, amelynek megvalósításához a sport eszközrendszerének felhasználását stratégiai fontosságúnak tartja. Ismeri a testi-lelki jóllét fogalmát, jelentőségét. Sokoldalú mozgástapasztalatai birtokában képes választani a különböző rekreációs mozgásformák közül, önálló és tudatos sporttevékenységet végez. Értéknek tartja a természetben folytatott mozgást, tudja és tapasztalja annak pozitív, egészségmegőrző hatását, ami erősíti a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettségét.

A korosztály kondicionális fejlesztésében kiemelt szerepet kap a teljes nevelési szakaszon átívelő aerob állóképesség-fejlesztés, melynek módszereit, különböző lehetséges mozgásformáit, a biztonságos fejlődést elősegítő alapelveit, eljárásait megismeri és egyre tudatosabban alkalmazza.

A kondicionális képesség fejlesztésénél figyelembe kell venni a nemi különbségekből fakadó biológiai-élettani eltéréseket. Míg a fiúk esetében a szervezetben lezajló változások kedvezően hatnak a teljesítmény fejlődésére, a lányok helyzetében a 15-16 éves korra elért teljesítmény maximum szinten tartása is relatív fejlődésként értelmezhető, mivel fejlesztő hatások nélkül jelentős a visszaesés mértéke.

A koordinációs képesség fejlesztésében a 15–18 éves kor a differenciáló-irányító képesség fejlődésének kiemelt szenzitív időszaka. Ez elsősorban a nyílt jellegű mozgásvégrehajtások

során megmutatkozó kreativitásban, a játékszituációkhoz történő gyors alkalmazkodásban ölt testet.

A tanulási terület nevelési-oktatási stratégiájában egyre fontosabb szerepet játszanak az egyéni tanulási útvonalakra épülő, kognitív dominanciájú, tanulóközpontú indirekt módszerek. Itt fokozatosan megjelenik a tanulók által szervezett, tervezett tanulás.

Az oktató-diák kapcsolatokban egyre kevésbé a hierarchián alapuló tekintélyelvű, mindinkább a mentor jellegű viszony kap hangsúlyos szerepet. A korosztály nevelését koordináló pedagógiai kultúra legfontosabb részét továbbra is a tanulók pozitív énképét, önismereti folyamatait alakító, az oktatótól érkező formatív értékelés képezi, melyet az ön- és társértékelés egészít ki.

A tradicionális sportágak meghatározó szereplőinek, olimpikonjainak megismerésével a tanulókat az általános iskolában megkezdett személyiségformáló tevékenység folytatásaként a nemzeti azonosságtudatra, a haza szeretetére neveljük, amelyben a példaképformálás kiemelt szerepet kap.

A digitális technológiák segítségével a tanulói teljesítmények monitorozásán keresztül erősíthetjük a tanulói motivációt és igényt az egészségorientált fittségösszetevők fejlesztésére. A technológia adta lehetőségek további felhasználásával az elméleti ismeretek elmélyítésére nyílik mód, különböző projektek megvalósításával, az aktív tanulás alapelvét követve.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A digitális kompetenciák: Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-

tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, -szűrés és -feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerkölcsi tulajdonságok (például fegyelmezettség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljesség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a monotóniatűrést és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőkészség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén

keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.

Az iskolai testnevelés óra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében - amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő oktatónak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokolttá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenést a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelennek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege.

A fő célok mellett kiemelt részcél a 15–18 éves korosztály körében nagyobb arányban megjelenő mozgásszervi elváltozásokkal és belgyógyászati betegségekkel rendelkező tanulók adaptív testedzésének, mozgásműveltségük bővítésének biztosítása, az egészségi állapot, a teljesítőképesség helyreállítását kínáló testgyakorlatok elsajátítása és tudatos, rendszeres végzése, a preventív szemlélet alkalmazása. A tanulók kiválaszthatják a betegségüktől, elváltozásuktól függetlenül végezhető különböző testgyakorlatokat, szabadidős és sportjátékokat.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a különböző sportági mozgáskészségekben, valamint a motorikus képességekben a tanuló önmagához mért fejlődése, ami egyre növekvő tanulói felelősségen alapuló eljárások (ön- és társértékelés) megjelenésével válik módszertanilag változatos repertoárrá. A teljesítmények méréséhez ebben az életkori szakaszban is fontosak a különböző kritériumokra vagy normákra vonatkoztatott pontérték-táblázatok, melyeket a tanulók tudatosan nyomon követnek, de az egyes próbákon és teszteken elért eredmények nem lehetnek kizárólagos eszközei a tanulói teljesítmény értékelésének. A motoros tanulói teljesítmények mellett az értékelés részét képezik még az érzelmi-akarati tényezők is. A minősítésbe beszámítható a tanuló által önállóan választott és rendszeresen gyakorolt szabadidős vagy versenyszerű sporttevékenység, valamint a különböző sporteseményeken való szurkolói, szervezői és versenybírói aktivitás. Ez nemcsak emocionális, hanem pedagógiai és sportszakmai kérdés is.

9–10. évfolyam

A pubertáskor viharos évei és annak fokozatos lecsengése tehető erre az időszakra. A 9. évfolyamba lépve a fiúk egy jelentős növekedési szakaszban vannak, melynek során koordinációs képességeik átmeneti visszaesése folyamatosan megszűnik. A tanulók között biológiai fejlettségük tekintetében jelentős eltérések tapasztalhatók, ami fokozott odafigyelést,

gondos tervezést és differenciált terhelésadagolást igényel az oktató részéről. A lányok 7–8. évfolyamban elkezdődött testösszetétel-változási szakasza tovább folytatódik. Az egészségorientált képességösszetevők közül az aerob állóképesség fejlődése az előző évekhez hasonlóan sok tanulónál megtorpanást mutat, melynek befolyásoló tényezője a testalkati átrendeződés és a motivációs bázis jelentős átalakulása. Itt hangsúlyossá válik a kognitív folyamatok szabályozó szerepe a rendszeres mozgás kialakításában. A nyílt jellegű mozgásformák iránti – a szituációkhoz kötött és a személyiségvonást érintő – érdeklődés csökken, viszont a hatékony pedagógiai folyamatok eredményeként a különböző mozgásformák összetett hatásainak elérésére irányuló autonóm külső motiváció növekszik, mely idővel belső hajtóerővé válhat. A belépő tevékenységként ezen iskolafokon megjelenő ritmikus gimnasztika és az aerobik jól illeszkedik a leányok megváltozott érdeklődéséhez. Az eredményesség, a mozgáshoz fűződő pozitív attitűd kialakítása tekintetében a teljes középfokú nevelési-oktatási időszakban kulcsfontosságú tényezővé válnak a kortársak visszajelzései.

A sportjátékok oktatása terén nagy kihívást jelent a tanulók eltérő általános iskolai előképzettségének összehangolása; oktatásmódszertani szempontból fokozott jelentőséget kap a társtanítás, társtutorálás. Az előző években kialakított sokoldalú, széles körű mozgásműveltség az eltérő sportágspecifikus tudástartalmak problematikáját hatékonyan képes feloldani. A cél elsősorban a fair play szabályai melletti folyamatos játék kialakítása, melynek során fokozatosan formálódik a tanulók önszabályozó képessége. A tanulók egyre inkább felismerik a sportjátékok rekreációs célú, a szabadidő hasznos eltöltését szolgáló lehetőségeit.

Serdülőkorra tehető a mozgásszervi betegségek számának ugrásszerű növekedése. Ebből kiindulva kiemelt szerepet kell szánni a saját testtömeget felhasználó vagy kisebb súlyú eszközökkel támogatott relatíverő-növelésnek, de különösen a törzsizom erő-állóképessége javításának, valamint az aerob állóképesség fejlesztésének.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat alkotó módon, a testedzés és a sportolás minden területén használja;
- a testedzéshez, a sportoláshoz kívánatosnak tartott jellemzőknek megfelelően (fegyelmezetten, határozottan, lelkiismeretesen, innovatívan és kezdeményezően) törekszik végrehajtani az elsajátított mozgásformákat;
- sporttevékenységében spontán, automatikus forma- és szabálykövető attitűdöt követ;
- nyitott az alapvető és sportágspecifikus mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- olyan szintű motoros képességekkel rendelkezik, amelyek lehetővé teszik a tanult mozgásformák alkotó módon történő végrehajtását;
- relatív erejének birtokában a tanult mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készségszinten kivitelezi;

- a különböző sportágspecifikus mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készségszinten hajtja végre;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat önállóan, oktatói ellenőrzés nélkül alkalmazza;
- oktatói ellenőrzés mellett digitálisan méri és értékeli a kondicionális és koordinációs képességeinek változásait, ezekből kiindulva felismeri saját motoros képességbeli hiányosságait, és ezeket a tulajdonságokat tudatosan és rendszeresen fejleszti.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére, erre társait is motiválja;
- az egyéni képességeihez mérten, mindennapi szokásrendszerébe építve fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten, belső igénytől vezérelve, alkotó módon, rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- mindennapi életének részeként kezeli a testmozgás, a sportolás közbeni higiéniai és tisztálkodási szabályok betartását;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelő pozitív, egészségtudatos, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

A 9–10. évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszáma: 288 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	32
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	44
Torna jellegű feladatmegoldások	40
Ritmikus gimnasztika és aerobik (választható)	

Sportjátékok	54
Testnevelési és népi játékok	34
Önvédelmi és küzdősportok	28
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	32
Úszás	24
Összes óraszám:	288

A gyógytestnevelő oktatóok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30-50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő oktató.

Témakör: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

Javasolt óraszám: 32 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- belső igénytől vezérelve rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismer és alkalmaz alapvető relaxációs technikákat;
- megoldást keres a testtartási rendellenesség kialakulásának megakadályozására, erre társait is motiválja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemekből gyakorlatok tervezése segítséggel, azok önálló végrehajtása
- 4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszer-gyakorlatok tervezése segítséggel
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas, kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)

- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok önálló összeállítása, azok önálló gyakorlása
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását szolgáló hosszabb távú edzésprogramok, tervek oktatói segítséggel történő összeállítása, célzott alkalmazása
- A gyakorlatvezetési módok megértése, elsajátítása, egyszerűbb gyakorlatok esetén azok alkalmazása
- Légzőgyakorlatok végrehajtása
- A különböző sportsérülések megelőzésével, rehabilitációjával összefüggő elemi szintű eljárások tudatos alkalmazásaz oktatói segítséggel
- Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló összeállítása és végrehajtása
- Terhelések után a különböző testrészek izomzatának nyújtását szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása, végrehajtásaz oktatói kontrollal
- A sportágspecifikus bemelegítések önálló összeállítása, levezetése társaknak oktatói kontrollal
- A mindennapi stressz fogalmi keretrendszerének ismeretében a pozitív megküzdési stratégiák önálló alkalmazása
- Relaxációs technikák tudatos alkalmazása
- Zenés bemelegítés összeállításaz oktatói segítséggel

Fogalmak

légzőgyakorlatok, relaxáció, utasítás, szóban közlés, dinamikus és statikus gimnasztika, szergyakorlatok, sor- és oszlopalakzat, kéziszergyakorlatok

A gyógytestnevelés-órák keretében a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismeri és alkalmazza azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségükre. Cél, hogy a tanuló tervezze meg az elváltozása, betegsége pozitív irányú megváltozását elősegítő egyszerűbb gyakorlatokat oktatói segítséggel, és azokat önállóan végre tudja hajtani.

Témakör: Atlétikai jellegű feladatmegoldások

Javasolt óraszám: 44 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza;
- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására;
- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre − lehetőségeihez mérten − társait is motiválja;
- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a korábbi évfolyamokon elért eredményeihez képest folyamatosan javítja futóteljesítményét, amelyet önmaga is tudatosan nyomon követ;
- képes a kiválasztott ugró- és dobótechnikákat az ilyen jellegű játékok, versengések és versenyek közben, az eredményesség érdekében, egyéni sajátosságaihoz formálva hatékonyan alkalmazni.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A futó-, dobó- és ugróiskolai gyakorlatok mozgáskészség-, mozgásképesség- és egészségfejlesztésben betöltött szerepének tudatosítása
- Az egészségmegőrzést, a testtömegkontrollt támogató intenzitászónában végzett tartós futások oktatói segítséggel történő rendszeres végrehajtása
- Egyénileg választott három versenyszám eredményre történő végrehajtása és azok összevetése korábbi saját eredményekkel
- Az atlétika jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállításaz oktatói segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása
- Az atlétika sportágtörténetének, világcsúcsainak, kiemelkedő külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése
- Futások:

- Futóiskolai gyakorlatok (térdemelés, saroklendítés, taposó futás, ollózó futás, keresztezőfutás) és futófeladatok (repülő- és fokozófutások kar- és lábmunkájának fejlesztése, dinamikai jellemzőinek növelése, különböző irányokba és kombinációkban, variációkban, egyenes vonalon, íveken és irányváltással
- Rajtgyakorlatok, rajtversenyek különböző testhelyzetekből 20–30 m távolságra, térdelőrajt rajttámlából versenyszerűen, időre 20–40 m kifutással. Vágtafutások 60–100 m-en ismétléssel, mozgásképesség-fejlesztéssel
- Váltóversenyek rövidített (pl.: 4×50 m, 4×200 m) távokon alsó vagy felső botátadással. Váltósorrend és váltótávolság segítséggel történő kialakítása
- Folyamatos futások 10-12 percen keresztül egyenletes ritmusban és tempóváltással

- Egyenletes futások tempótartással megadott időre, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban

– Ugrások:

- Ugróiskola-gyakorlatok kis és közepes lendületből, az elrugaszkodás és lendítések dinamikus mutatóinak és térbeli irányának javítása (indiánszökdelés, indiánszökdelés azonos lábról 2-4 lépésre, indiánszökdelés sasszéval előre és felugrásra törekedve, egy- és háromlépéses sorozatelugrások, váltott lábú elugrások, szökdelések, ugrások sorozatban akadályokon és akadályok felett egy és páros lábon)

- Hasmánt, átlépő és flop felugrások gumiszalagra emelt elugró helyről (svédszekrény tető, dobbantó). Hasmánt, átlépő és flop magasugrás 5–9 lépés nekifutásból gumiszalagra, lécre

- Távolugrás lépő technika dinamikai és technikai javítása 10–14 lépés nekifutással. Versenyszerű ugrások eredményre. Ismerkedés a homorító és ollózó technika alapjaival emelt elugró helyről, közepes távolságról (4–8 lépés) nekifutással

- Ismerkedés a hármasugrás technikájával, elugrások a gödörtől 4-8-mre kijelölt sávból.

– Dobások (tárgyi feltételektől függően a hajítás mellé egy lökő vagy vető technika választása kötelező):

- Lökő, vető és hajító mozgások különböző testhelyzetekből, helyből és lendületből medicinlabdával, könnyített és nehezített dobószerekkel, egy és két kézzel

- Kislabda- vagy gerelyhajítás helyből, 1 és 2 keresztlépéssel járásból és lendületből célra és távolságra. Ismerkedés a lekészítés mozdulatával

- Súlylökés 3 kg-os (lányok) és 5 kg-os (fiúk) szerrel, oldalt beszökkenéssel vagy háttal becsúszással. Ismerkedés a forgással történő lökés technikájával

- Egy- és kétkezes vetések szemből, oldal- és háttal felállással. Ismerkedés a diszkoszvetés és kalapácsvetés forgómozgásával könnyített vagy kiegészítő szerek alkalmazásával (pl.: gumilabda, frizbi, hulahoppkarika, ugrókötél)

Fogalmak

álló- és térdelőrajt, edzésmódszer, hajítás, vetés, lökés, lendületszerzés, nekifutási távolság, induló jel, lépéshossz, lépésfrekvencia, sebesség, gyorsulás, tempó, kézi időmérés, elektromos időmérés, előkészítő gyakorlat, rávezető gyakorlat, állóképesség, gyorsaság, erő, aerob, anaerob, hajlékonyság, biomechanika, futóiskola, futófeladatok, keresztlépés, kimért pálya, dobószektor

A gyógytestnevelés-órán atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszthető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszthető a tanulók törzsizomzata. Cél, hogy a tanulók ismerjék meg az atlétikai jellegű feladatok közül a betegségük, elváltozásuk számára kontraindikált gyakorlatokat.

Témakör: Torna jellegű feladatmegoldások

Javasolt óraszám: 40 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására;
- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a torna, ritmikus gimnasztika, aerobik és tánc jellegű mozgásformákon keresztül fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan képes az általa kiválasztott elemkapcsolatokból tornagyakorlatot összeállítani, majd bemutatni.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A torna jellegű feladatmegoldások statikus és dinamikus erőfejlesztő gyakorlatai főbb izomcsoportokat érintő hatásainak beazonosítása
- A korábbi követelményeken túlmutató mozgásanyag tanulása és gyakorlása. Az elemek nehézségi fokának emelése differenciáltan
- A téri tájékozódó képesség és az egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyság, izomérzékelés) további fejlesztése
- A segítségadás biztonságos és szakszerű módjainak megismerése és elsajátítása a különböző tornaszereken, oktatói felügyelettel történő alkalmazás
- A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtése
- A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása
- A testalkatnak, az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően differenciált gyakorlás
- Mászókulcsolással mászás 4–5 m magasságig (lányok), vándormászás felfelé és lefelé; függeszkedési kísérletek 3–5 m magasságig (fiúk) felfelé-lefelé, mászóversenyek
- A torna jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállításaz oktatói segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása

- *(Választható anyagként) Az alapugrások elsajátítása minitrampolinon vagy gumiasztalon*

További tornaszer(ek) választása a helyi lehetőségeknek megfelelően, a diákok képességeihez igazodó differenciálással.

- Talajon:

- Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe; gurulóátfordulások sorozatban is
- Fejállás különböző kiinduló helyzetekből, különböző lábtartásokkal
- Emelés fejállásba – kísérletek
- Fellendülés kézállásba, a kézállás megtartása 1-2 mp-ig
- Kézenátfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel, kézen- és fejenátfordulás segítséggel, tarkóbillenés segítséggel
- Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk)
- Híd, mérlegállás különböző kiinduló helyzetekből, a spárga kísérletek végrehajtásának tökéletesítése
- Vetődések, átguggolások
- A tornagyakorlatok nemre jellemző összekötő elemeinek alkalmazása
- Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel

- Ugrószekrényen:

- A korábban elsajátított ugrások továbbfejlesztése, az első és második ív növelése
- Gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaszkodással
- Hosszába állított ugrószekrényen felguggolás, leterpesztés
- Lányoknak keresztbe, fiúknak hosszába állított ugrószerényen terpeszátugrás

Lányoknak:

- Gerendán:

- Érintőjárás; hármas lépés fordulatokkal, szökdelésekkel; mérlegállás; járás guggolásban; támaszhelyzeten át fel- és leugrás
- Ülések, térdelések, térdelő- és fekvőtámaszok, támadóállások, lebegőállások
- Járások előre, hátra, oldalra utánlépésekkel, különböző kartartásokkal és karlendítésekkel
- Fordulatok állásban, guggolásban
- Tarkóállási kísérletek segítséggel

- Leugrások feladatokkal
- Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok

– Felemáskorláton:

- Támaszok, harántülés, térdfüggés, fekvőfüggés, függőtámasz
- Függésből lendületvétel, átguggolás, átterpesztés fekvőfüggésbe
- Felugrás támaszba és függésbe
- Kelepfellendülés alsó karfára, segítséggel
- Térdfellendülés alsó karfára, segítséggel
- Leugrás támaszból. Alugrás

Fiúknak:

– Gyűrűn:

- Magas gyűrűn: alaplendület, lebegőfüggés, emelés lefüggésbe, ereszkedés hátsó lefüggésbe, emelés lebegőfüggésbe
- Vállátfordulás előre
- Lebegőfüggésből lendületvétel, homorított leugrás

– Korláton:

- Terpeszülés, támaszok (nyújtott támasz, hajlított támasz, lebegőtámasz, felkar-lebegőtámasz), felkarfüggés
- Alaplendület támaszban és felkarfüggésben
- Támlázás, terpeszpedzés, szökkenés
- Felkarállás
- Gurulás előre terpeszülésből terpeszülésbe
- Lendület előre terpeszülésbe
- Vetődési leugrás, kanyarlati leugrás

– Nyújtón:

- Alaplendület
- Kelepfelhúzódás támaszba, kelepforgás; térdfellendülési kísérletek
- Támaszból ellendülés és homorított leugrás. Alugrás.

Fogalmak

kézenátfordulás, fejenátfordulás, emelés fejállásba, tarkóbillenés, átguggolás, támaszugrások első és második íve, utánlépés, térdelőállások, lebegőállások, kelepfellendülés, vállátfordulás,

hajlított támasz, lebegőtámasz, felkar-lebegőtámasz, felkarfüggés, terpeszpedzés, felkarállás, vetődési leugrás, kanyarlati leugrás, térdfüggés, fekvőfüggés, alugrás, kelepfelhúzódás, kelepforgás, térdfellendülés

A gyógytestnevelés-órán a torna jellegű gyakorlatok, a kontraindikált gyakorlatok kivételével, elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

Témakör: Ritmikus gimnasztika és aerobik (választható)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a torna, ritmikus gimnasztika, aerobik és tánc jellegű mozgásformákon keresztül fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a zenei ütemnek megfelelően, készségszintű koordinációval végzi a kiválasztott ritmikus gimnasztika és/vagy aerobik mozgásformákat;
- önállóan képes az általa kiválasztott elemkapcsolatokból tornagyakorlatot összeállítani, majd bemutatni.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Ritmikus gimnasztika:

- A nőies, szép mozgás előkészítésének gyakorlatai
- Egy választott szerrel három technikai elem készségszintű elsajátítása
- Testtechnikai elemek elsajátítása:

járások, ugrások: érintőjárás, hintalépés, keringő lépés, szökkenő hármaslépés, ördögugrás, őzugrás

forgások: fordulatok állásban és különböző testhelyzetekben

egyensúlyelemek: lebegőállások, mérlegállások, lábemelések, lendítések

hajlékonysági elemek: törzshajlítások, kar- és törzshullámok

- Szertechnikai elemek megismerése, elsajátítása:

kötél: áthajtások, lendítések, körzések, dobások-elkapások

karika: lendítés, karikakörzések, pörgetések, gurítások talajon, dobások-elkapások

labda: gurítások testen és talajon, dobások-elkapások, leütések

buzogány: kis körzések, malomkörzések, dobások-elkapások, lendítés

szalag: kígyókörzések, spirálkörzések, lendítések, dobások-elkapások

- Esztétikus és harmonikus végrehajtások

Aerobik:

- A kondicionális és koordinációs képességek (dinamikus erő, statikus erő, egyensúlyozási képesség, ritmus, ízületi hajlékonyság) szinten tartása, illetve további fejlesztése
- Alaplépések elsajátítása, lépéskombinációk végrehajtása
- szökdelések forgással, kéz- és lábmozgásokkal, irány- és helyzetváltoztatásokkal, a zenével összhangban történő végrehajtással
- Sorozatok összeállítása, ismétlése zenére
- Az aerobikedzés felépítésének megismerése, a különböző edzésszakaszok (bemelegítő, aerob, erősítő-tónusfokozó, nyújtó) alap-mozgásanyagának elsajátítása
- Az aerobik jellegű foglalkozások gyakorlatvezetését elősegítő verbális és nonverbális jelzések megismerése

Fogalmak

laza kötéltartás, low-impact alaplépés, high-impact alaplépés, kombi impact alaplépés, tempó, ritmus, lépéskombináció, sasszé, dinamikus erő, statikus erő, egyensúlyozási képesség, ízületi hajlékonyság

A gyógytestnevelés-órán ismerjék meg a tanulók a ritmikus gimnasztika és aerobikgyakorlatok azon elemeit, amelyeket alkalmazhatnak betegségük, elváltozásuk javítását szolgáló gyakorlatok végrehajtásakor.

Témakör: Sportjátékok

Javasolt óraszám: 54 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza;
- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- a szabályjátékok alkotó részese, képes szabálykövető játékvezetésre;
- játéktevékenységét kreativitást mutató játék- és együttműködési készség jellemzi.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai, alaptaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű elsajátítása, alkalmazása
- A folyamatos csapatjáték kialakítása a tanulók által meghatározott szabálymódosítások mellett
- A nagyobb létszámú (5–7 fő/csapat) sportjátékoknál az ellenfél erős és gyenge oldalának felismerése, a támadó taktika tudatos igazítása az ellenfél védekező magatartásához
- A sportjátékokban az 1-1, 2-1, 2-2 elleni játékhelyzetek jelentőségének, a hatékony csapatjátékkal történő összefüggéseinek tudatosítása
- A játékhelyzetnek megfelelő 1-1, 2-1, 2-2 elleni technikai és taktikai elemek felismerése, tudatos gyakorlása a folyamatos sportjátékokban
- Sportjáték előkészítő kisjátékaiban a labda nélküli játékosok üres területre történő szélességi és mélységi mozgásába a kooperatív elemek bekapcsolása
- A dinamikusan változó helyzetű, típusú és méretű célfelületet alkalmazó kisjátékokban a védekező játékos gyors helyezkedése a megváltozott játékhelyzethez
- Játéktevékenységekben az egyéni és csapatvédekezés alapvető formáinak (emberfogás és területvédekezés) tudatos alkalmazása, gyakorlása
- Két választott sportjáték történetének, meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése
- Mérkőzésjátékokban és az azokat előkészítő kisjátékokban a divergens gondolkodásra épülő feladatmegoldások gyakorlása
- Oktatói irányítással tanulói szabályalkotás
- Szabályok tudatos alkalmazása (játékvezetés gyakorlása)
- A sportjátékok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállításaz oktatói segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása
- Kézilabda:

A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, indulások-megállások, ütközések, cselezések irányváltással és lefordulással, felugrások-leérkezések – célszerű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységek során

A figyelem megosztását igénylő összetett labdás koordinációs gyakorlatok egy és több labdával (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban)

1-1, 2-1, 2-2 elleni játékok (labdavezetés, irány- és iramváltások, indulócselek alkalmazása) kapura lövéssel összekapcsolva

Kapura dobások bedőlésből, bevetődésből, ejtésből, majd különböző lendületszerzési módot követő felugrásból, beugrásból, félaktív, majd aktív védőjátékos ellen

Alapvető szabályok készségszintű elsajátítása, alkalmazása játéktevékenységben

Területvédekezés (6-0, 5-1) alkalmazása játékban

A kapus-alaptechnikák alkalmazása játékhelyzetekben

- Kosárlabda:

A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábról, leérkezések – készségszintű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységben

A mély és magas labdavezetés egyszerű formában, majd ütemtartással, a rövid- és hosszúindulás, az együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, a kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, a sarkazás, a labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok célszerű és hatékony alkalmazása a mérkőzésjátékokban

Labdaátadások különböző módjainak a játékhelyzethez igazított eredményes végrehajtása

Egy- és kétütemű megállásból tempódobás gyakorlása, alkalmazása játékban

Emberelőnyös és létszámazonos helyzetekben gyorsindulások, lerohanások kosárra dobással befejezve

Fektetett dobás gyakorlása félaktív vagy aktív védő játékos jelenlétében

A folyamatos játékban történő szabálytalanságok felismerése, a fair play alkalmazása

Létszámazonos mérkőzésjátékok változatos, tanulói kreativitásra épülő szabálymódosításokkal

- Röplabda:

- A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás gyakorlása célfelület beiktatásával, készségszintű alkalmazása különböző játékhelyzetekben
- A felső egyenes nyitás alaptechnikájának elsajátítása, gyakorlása célfelületre
- Távolról érkező labda megjátszása a hálóhoz közel helyezkedő feladóhoz alkar- és kosárérintéssel
- Helyezkedési módok automatikus felismerése a különböző csapatlétszámú játékokban. A 6-6 elleni játék alapfelállásának ismerete
- Forgásszabály önálló és tudatos alkalmazása
- A csapattársak közötti kommunikáció gyakorlása az eredményes játék érdekében
- 3-3 és 4-4 elleni játék könnyített szabályokkal

- Labdarúgás:

- A labda nélküli technikai elemek – mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások – tudatos és célszerű alkalmazása a kisjátékokban és a mérkőzésjátékokban

- Labdavezetések, -átadások és -átvételek megfelelő módjainak (lábfej különböző részeivel, talppal, combbal, mellkassal, fejjel) alkalmazása a kisjátékokban és a mérkőzésjátékokban
- Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, valamint létszámfölényes játékhelyzetekben
- A területvédekezés és emberfogásos védekezés alkalmazása a játékban
- A területszerzéssel történő emberelőnyös kisjátékokban az üres passzsávok hatékony megjátszása időkényszer alatt, a védekező játékos mozgásirányának alkalmazkodása a területszerzéssel járó játékhelyzetekhez
- A kapusalaphelyzet gyakorlása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított, lepattintott labdával

– Floorball

- Labda nélküli technikai elemek – mint az alapállás, a támadó és védő alapmozgások, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással – alkalmazása kisjátékokban, mérkőzésjátékokban
- Gondolkodás és döntéskészség gyakorlása egyérintős és kétérintős játékokkal
- Labdavezetések, átadások, átvételek megfelelő módjainak alkalmazása kisjátékokban és mérkőzésjátékokban
- Mozgások passzív, félaktív, aktív védő elleni palánkra ütött labdával
- Labdatartást fejlesztő játékok
- Kapura lövések labdavezetésből nehezített körülmények között
- Szabad ütések, büntető ütések kisjátékokban, mérkőzésjátékokban
- Kapusalaphelyzet kialakítása, kapura lőtt labdák védése, a kapus és a védő játékosok együttműködése
- Csereszituációk kisjátékokban és mérkőzésjátékokban
- Emberfogásos védekezés és területvédekezés kialakítása
- Létszámazonos kisjátékok a tanulók által alakított szabályok szerint

Fogalmak

játékrendszer, egyéni és csapattaktika, területvédekezés, emberfogás, elzárás, felső egyenes nyitás, sáncolás, forgásszabály, alapfelállás, gyorsindulás, lerohanás, pozíciós játék, alakzatbontás és alakzatépítés, területvédekezés, emberfogásos védekezés, helyezkedés

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés

beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

Témakör: Testnevelési és népi játékok

Javasolt óraszám: 34 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- játéktevékenységét kreativitást mutató játék- és együttműködési készség jellemzi;
- a szabályjátékok alkotó részese, képes szabálykövető játékvezetésre.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A különböző testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- A dinamikusan változó méretű, alakú játékterületen a figyelemmegosztást igénylő fogó- és futójátékokban a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktér határainak érzékelése
- Az azonos pályán párhuzamosan zajló 2 vagy több önálló fogó- és futójátékban az irányváltoztatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A játékhelyzethez igazodó legmegfelelőbb együttműködési lehetőségek kiválasztására épülő testnevelési játékok gyakorlása (pl. 3 csapat egymás ellen, joker játékosok az oldalvonalon)
- Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, fokozatosan nehezedő gyakorlási feltételek mellett egyéni és csapatszintű célzó játékokban
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer bekapcsolásával

- Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal
- A támadó és védő szerepek gyors váltakozására épülő, azokhoz való alkalmazkodást segítő páros, csoportos versengő játékok
- A védekezés és támadás hatékonyságát növelő csapattaktikai elemekre épülő kooperativitást igénylő versengő játékok gyakorlása
- 1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása
- Önálló tanulói kreativitáson alapuló szabályalkotás (pl. célfelület fajtája, átadási módok, pálya méretei és alakja, csapatok létszáma stb...) pontszerző kisjátékokban
- Önálló tanulói szabályalkotásra épülő különböző haladási, megfogási, kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása
- Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos, manipulatív mozgásformákkal kombinált versengések alkalmazása
- A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő összetett mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben, táblajátékok mozgásos változatban)

Néptánc – szabadon választható

- Táncok: a forgástechnika tudatosítása és gyakoroltatása, forgások egyénileg és párban. A forgás és forgatás módozatainak megismerése
- Az erdélyi dialektus táncai, tánckultúrája. Táncalkalmak, táncrend, a táncház szerepe
- A tánc dinamikai és ritmikai elemeinek pontos kivitelezése, az ugrókészség javítása. Erő- és állóképesség-fejlesztés

Fogalmak

szélességi és mélységi mozgás, szabályalkotás, támadó és védő szerep, forgástechnika (tánc), táncrend, dinamikus és statikus célfelületek

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségüktől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását, a testedzéssel kapcsolatos pozitív attitűd kialakítását.

Témakör: Önvédelmi és küzdősportok

Javasolt óraszám: 28 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző eséstechnikák készségszintű elsajátítása mellett a választott küzdősport speciális mozgásformáit célszerűen alkalmazza.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett
- Siker és kudarc feldolgozása megfelelő önkontrollt tanúsítva
- Konfliktuskerülő magatartás kialakítása, a támadások tudatos megelőzése, kikerülése
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő, páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- Küzdőtávolság megtartására és csökkentésére irányuló összetett játékok, sarok- és oldalszituáció megoldását segítő, támadást és védekezést segítő küzdőjátékok
- Térérzékelést segítő összetett játékok küzdőtechnikák alkalmazásával, eszköz nélkül és eszközzel
- Egy és több választásos reakciót fejlesztő páros játékok küzdőtechnikák alkalmazásával
- Az ellenfél mozgásritmusának érzékelését fejlesztő játékok
- A jogszerű önvédelem fogalmi keretrendszerének, lehetőségeinek, jogi szabályozásának elsajátítása
- A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása
- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, ütésekre, rúgásokra, védekezésekre, ellentámadásokra épülő páros küzdőjátékok rendszeres képességfejlesztő célú alkalmazása
- Az előre, hátra és oldalra történő eséstechnikák készségszintű elsajátítása
- Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak átismétlése, elméleti tudatosítása
- Oldalra esés, terpeszállásból indított eséstechnikák jártasságszintű elsajátítása
- Különböző támadási technikák (lefogások, ütések) elleni megfelelő védekező mozgás jártasságszintű elsajátítása

- Alapvető karateütések, -rúgások és azok védésére irányuló védéstechnikák és ellentámadások biztonságos, jártasságszintű végrehajtása
- Dzsúdógurulás alaptechnikájának jártasságszintű elsajátítása haránterpeszállásból indulva, mindkét irányba, előre és hátra
- A grundbirkózás alaptechnikáinak, szabályrendszerének jártasságszintű alkalmazása a küzdőfeladatokban
- A küzdősportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállításaz oktatói segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása
- Birkózás

- A gerincoszlop mozgékonyságát a nyakizmok erejét növelő birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok készségszintű végrehajtása
- Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül
- Hídban forgás
- Hídba vetődés fejtámaszból
- Birkózó alapfogásban társ egyensúlyának kibillentése húzások, tolások kombinált alkalmazásával
- Páros földharcjátékok (pl. hátára, hasára fordítás, eszközszerzés, mögékerülés birkózás térdelésben) eszközzel vagy anélkül
- Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának jártasságszintű elsajátítása a páros gyakorlatokban
- Mögékerülés karberántással: támadó és védekező technika
- Mögékerülés: könyökfelütéssel, kibújással
- Parter helyzetből induló birkózótechnikák megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben
- A tanult rézsút és oldalsó leszorítástechnikák gyakorlása a különböző mini judo jellegű földharcjátékokban

- Karate

- Alapvető karateállások és testtartások elnevezésének ismerete, azok önálló bemutatása
- Az alapvető karateütések technikájának elsajátítása helyváltoztatás nélkül (egyenes ütés helyben, egyenes ütés az elöl lévő láb oldalán, egyenes ütés a hátul lévő láb oldalán), gyakorlása helyváltoztatás közben
- Rúgások alaptechnikájának önálló végrehajtása, jártasságszintű elsajátítása helyben
- Oldalra rúgás és csapás technikája
- Rúgás- és ütéskombinációk végrehajtása helyváltoztatás közben

- Alap védekező technikák ellentámadásokkal
- Az egy- és háromlépéses alapküzdelem mozgásanyagának jártasságszintű bemutatása
- A három- és ötlépéses alapküzdelem mozgásanyagának jártasságszintű végrehajtása
- Szabad küzdelmet előkészítő játékos gyakorlatok
- A Heian 1 (vagy annak megfelelő) kata összefüggő gyakorlatanyagának végrehajtása, önálló bemutatása
- Egyenes, köríves és kalapácsütés, csapás ökölháttal, valamint az egyenes és oldalra rúgás védési technikáinak jártasságszintű elsajátítása
- A védő technikákhoz tartozó stabil állás alkalmazása. A tanult védő technikák kivitelezése helyben és mozgásban, ellentámadással
- Szabad küzdelem alaptámadásai és -védései, ellentámadások helyben és szabad küzdelemre jellemző helyváltoztató mozgással
- A karate speciális bemelegítő, nyújtó hatású mozgásformáinak megismerése, elsajátítása

– Dzsúdó

- Társas eséstechnikák gyakorlása (pl.: társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással)
- Földharctechnikák, rézsútos (egyik kéz karra fog, másik kéz a nyak alatt) és oldalsó leszorítás technika végrehajtása társon, valamint ezekből való szabadulások
- A bokasöprés, a nagy külső horogdobás és a nagy belső horogdobás technikájának elsajátítása passzív ellenfélen

Fogalmak

fair play, társas felelősségvállalás, egyéni határok megismerése, rézsútleszorítások, oldalsó leszorítások, bokasöprés, nagy külső horogdobás, nagy belső horogdobás, karateállások és -lépések, karatevédések, karatetámadások kézzel és lábbal

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát önvédelmi és küzdősport kiválasztását.

Témakör: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák

Javasolt óraszám: 32 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre − lehetőségeihez mérten − társait is motiválja;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A sporttevékenységek és a környezeti hatások összefüggésrendszerének ismeretében a pozitív beavatkozási stratégiák megismerése, oktatói segítséggel történő alkalmazása
- A különböző intenzitási kategóriákba tartozó egészségmegőrző mozgásformák ismeretének elmélyítése, törekvés azok alkalmazására a mindennapos életvezetésben
- A környezetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás kialakítása a társak körében
- Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (síelés, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrázás, túrakenuzás, kerékpártúrák)
- Erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek, fitnesztermek tudatos használata. Egyszerűbb edzéstervek önálló összeállítása, oktatói segítséggel, azok végrehajtása
- A szabadban végezhető sportágak ismeretének további bővítése (futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás erdőben, streetball, strandkézilabda, strandröplabda, nordic walking, lovaglás, montain bike, görhoki, sportlövészet, íjászat, tenisz, falmászás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)
- Térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések ismerete, alkalmazása. Egyszerűbb túrák tervezése
- A szabad levegőn végzett mozgásformák egészségfejlesztő hatásának, szerepének tudatosítása
- Az alternatív környezetben űzhető sportágak specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállításaz oktatói segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása
- Egy tradicionális, természetben űzhető sportág történetének, meghatározó magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

Fogalmak

görhoki, nordic walking, túrakenu, kajak, lövészet, kerékpártúra, életmód, vándortábor, sátortábor

A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

A gyógytestnevelés-óra keretében a szabadtéri mozgásformák, sportjátékok, valamint a természetben űzhető mozgásformák a rekreáció lehetőségeként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

Témakör: Úszás *(Amennyiben adottak a feltételek.)*

Javasolt minimum óraszám: 24 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a szárazföldi és az uszodai korrekciós gyakorlatait készségszinten sajátítja el, azokat tudatosan rögzíti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben vízbiztosan, készségszinten úszik, a természetes vizekben is;
- önállóan képes az elkerülhetetlen vízi veszélyhelyzetek célszerű kezelésére;
- önállóan, de oktatói ellenőrzés mellett végez számára megfelelő uszodai tevékenységet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások automatizálása
- A különböző uszodai tevékenységek egészségfejlesztő hatásaival és egészségtani kockázataival összefüggő ismeretanyag elmélyítése
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése
- A balesetek megelőzésére tett intézkedések ismerete és betartása
- A természetes vizekben úszás veszélyeinek ismerete (vízbe ugrások veszélyei, áramlatok, hullámzás stb.)
- Alapvető vízből mentési, életmentési ismeretek elsajátítása. Vízből mentés gyakorlása passzív társsal
- A korábban tanult úszásnem(ek) folyamatos gyakorlása, technikájának javítása
- A választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása

- A tanult úszásnemekhez kapcsolódó rajttechnikák és fordulások elsajátítása
- A folyamatos úszások távolságának, időtartamának fokozatos növelése
- Differenciált gyakorlás az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően
- Aerob állóképesség fejlesztése az úszás ritmusának alakításával
- Anaerob állóképesség fejlesztése rövid távok többszöri, erőteljes leúszásával
- Úszóversenyek. Merülési versenyek, víz alatti úszóversenyek
- Az úszás specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállításaz oktatói segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása
- A vízilabdázás és egyéb vízben űzhető sportok megismerése

Fogalmak

rajttechnikák, fordulók, hullámzás, áramlat, szauna, wellness

A gyógytestnevelés-órán a különböző úszásnemek technikajavító gyakorlatai, valamint az egyéb vízben végzett gyakorlatok alkalmazásával, a tanuló elváltozásainak figyelembevételével valósul meg a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése. A tanulók legyenek képesek oktatói segítséggel összeállítani úszó-feladatsorokat, amelyek elősegítik betegségük, elváltozásuk pozitív irányú megváltoztatását.

Témakör: Gyógytestnevelés

Javasolt minimum óraszám: A jogszabályokban és a helyi tantervben rögzítettnek megfelelően[1]

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre − lehetőségeihez mérten − társait is motiválja;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben vízbiztosan, készségszinten úszik, a természetes vizekben is;
- önállóan képes az elkerülhetetlen vízi veszélyhelyzetek célszerű kezelésére;

[1] A gyógytestnevelő okatatóknak a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30–50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő oktató.

- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- mindennapi tevékenységének tudatos részévé válik a korrekciós gyakorlatok végzése;
- a szárazföldi és az uszodai korrekciós gyakorlatait készségszinten sajátítja el, azokat tudatosan rögzíti;
- ismer és alkalmaz alapvető relaxációs technikákat;
- megoldást keres a testtartási rendellenesség kialakulásának megakadályozására, erre társait is motiválja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, azok szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

- A helyes légzéstechnika elsajátítása
- A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok önálló összeállításaz oktatói segítséggel, pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása
- Összetett korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, egyszerűbb gyakorlatok összeállításaz oktatói kontrollal, a gyakorlatok önálló végrehajtása
- A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása, egyszerűbb gyakorlatok összeállításaz oktatói kontrollal
- Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés
- Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása
- Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismerése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül
- A betegség, illetve elváltozás javítását szolgáló úszások és vízben végzett gyakorlatok elsajátítása

- A gyógytestnevelés specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállításaz oktatói segítséggel, a gyakorlatok önálló végrehajtása
- A gerinc elváltozásaihoz, a legalapvetőbb belgyógyászati betegségek kialakulásához vezető káros életviteli szokások tudatában a pozitív beavatkozási stratégiák megismerése

Fogalmak

korrekciós gimnasztika, izom-összehúzódás, izomfeszítés, izomlazítás

11–12. évfolyam

Az ifjúkor küszöbéhez érkezett diákok testalkati változásai lelassulnak, kialakulnak a felnőttkori testarányok, ami a mozgáskoordináció jelentős minőségi javulásában ölt testet. Személyiségük kiegyensúlyozottabbá válik, a pubertáskori érzelmi labilitás fokozatosan megszűnik, kialakul a tanulókban a sajátos egyedi értékrend, mely áthatja mindennapi tevékenységüket. A tanulókban tudatosul a sport egészségmegőrzésben betöltött szerepe, módszerei. Az előző években elsajátított széles körű és sokoldalú mozgásműveltségük birtokában többé-kevésbé kialakult érdeklődési körrel rendelkeznek a mozgás területén.

A 11. évfolyamba lépő tanulók nevelésének fontos feladata, hogy az őket érő pedagógiai hatásrendszerek eredményeként olyan sportágat válasszanak és űzzenek rendszeresen, amely a felnőtté válást követően hosszú évekre, évtizedekre meghatározza életminőségüket. Ezt a törekvést az önálló tanulói kezdeményezéseket preferáló, indirekt oktatásmódszertani eljárások, tanítási stílusok hatékonyan támogatják, egyúttal a tanulók belső motivációját jelentősen növelik. A fokozatosan előtérbe kerülő tanulói döntések sorozatára épülő módszerek egyre inkább kiterjednek a tanulási célok kijelölésén keresztül a megvalósítás lépéseinek kidolgozásáig, valamint az értékelés módszereinek meghatározásáig, végrehajtásáig. Ebben az oktató szerepe a konstruktív szemléletnek megfelelően átalakul egyfajta segítővé, facilitátorrá. Az oktató nevelési stílusát a tanulót egyre inkább felnőttként kezelő bizalomteljes légkör uralja.

A tanuló társakkal történő versengő és együttműködő mozgásformáiban a nagyfokú tolerancia, a fair play szellemisége már természetes módon kirajzolódik. Ismeri és önállóan végrehajtja a különböző sportmozgások általános és speciális bemelegítő gyakorlatait, edzettséget fejlesztő eljárásait és sportági mozgástechnikáit. Szívesen és otthonosan mozog az uszodai környezetben, értékként kezeli a természetben, a szabad levegőn végzett mozgásformákat. A nevelési-oktatási szakasz végére kész megküzdési stratégiákkal rendelkezik a civilizációs ártalmak elhárítására.

A megfelelő pedagógiai tevékenység hatására a felnőttkor küszöbén a köznevelésből kilépő tanulóifjúság a testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület eszköz- és hatásrendszereit felhasználva az egészséget értékként kezelő, élete természetes részének tekintő magatartásformákat alakít ki. A magas szintű jóllét elérésével olyan személyiségvonásokat alakít ki, melyekkel a társadalom pozitív szemléletű, rugalmas, innovatív és hasznos tagjává válik.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat alkotó módon, a testedzés és a sportolás minden területén használja;
- a testedzés, a sport személyiségjellemzői mentén (fegyelmezetten, határozottan, lelkiismeretesen, innovatívan és kezdeményezően) hajtja végre az elsajátított mozgásformákat;
- sporttevékenységében spontán, automatikus forma- és szabálykövető attitűdöt követ;
- nyitott az alapvető és sportágspecifikus mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- olyan szintű motoros képességekkel rendelkezik, amelyek lehetővé teszik a tanult mozgásformák alkotó módon történő végrehajtását;
- relatív erejének birtokában a tanult mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készségszinten kivitelezi;
- a különböző sportágspecifikus mozgásformákat változó környezeti feltételek mellett, hatékonyan és készségszinten hajtja végre;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat önállóan, oktatói ellenőrzés nélkül alkalmazza;
- oktatói ellenőrzés mellett digitálisan méri és értékeli a kondicionális és koordinációs képességeinek változásait, ezekből kiindulva felismeri saját motoros képességbeli hiányosságait, és ezeket a képességeket tudatosan és rendszeresen fejleszti.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére, erre társait is motiválja;
- az egyéni képességeihez mérten, mindennapi szokásrendszerébe építve fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten, belső igénytől vezérelve, alkotó módon, rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- mindennapi életének részeként kezeli a testmozgás, a sportolás közbeni higiéniai és tisztálkodási szabályok betartását;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelő pozitív, egészégtudatos, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

A 11–12. évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszáma: 309 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	20
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	26
Torna jellegű feladatmegoldások	26
Ritmikus gimnasztika és aerobik (választható)	
Sportjátékok	38
Testnevelési és népi játékok	16
Önvédelmi és küzdősportok	28
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	26
Úszás	21
Összes óraszám:	201

A gyógytestnevelő oktatóok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30–50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő oktató.

Témakör: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

Javasolt minimum óraszám: 32 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismer és alkalmaz alapvető relaxációs technikákat;
- megoldást keres a testtartási rendellenesség kialakulásának megakadályozására, erre társait is motiválja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemekből gyakorlatok önálló tervezése és végrehajtása
- 4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok tervezése, vezetése a társaknak
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt) alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas, kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok önálló összeállítása, azok tudatos gyakorlása
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását szolgáló hosszabb távú edzésprogramok, tervek önálló, de oktatói kontroll alatt történő összeállítása, célzott alkalmazása
- A gyakorlatvezetési módok megértése, elsajátítása és alkalmazása
- Légzőgyakorlatok összeállítása, végrehajtása
- A különböző sportsérülések megelőzésével, rehabilitációjával összefüggő elemi szintű eljárások önálló és tudatos alkalmazása
- Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös összeállítása és önálló végrehajtása
- Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása, végrehajtása, vezetése a társaknak
- Terhelések utáni nyújtó gyakorlatok tervezése, vezetése
- A mindennapi stressz fogalmi keretrendszerének ismeretében a pozitív megküzdési stratégiák rendszeres és tudatos alkalmazása
- Relaxációs technikák tudatos alkalmazása
- Zenés bemelegítés összeállítása önállóan

Fogalmak

légzőgyakorlatok, relaxáció, utasítás, szóban közlés, dinamikus és statikus gimnasztika, szergyakorlatok, sor- és oszlopalakzat, kéziszergyakorlatok

A gyógytestnevelés-órák keretében a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók megismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségükre. A cél, hogy váljanak képessé az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő egyszerűbb gyakorlatok tervezésére oktatói segítséggel, majd önállóan.

Témakör: Atlétikai jellegű feladatmegoldások

Javasolt óraszám: 44 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza;
- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására;
- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre − lehetőségeihez mérten − társait is motiválja;
- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a korábbi évfolyamokon elért eredményeihez képest folyamatosan javítja futóteljesítményét, amelyet önmaga is tudatosan nyomon követ;
- képes a kiválasztott ugró- és dobótechnikákat az ilyen jellegű játékok, versengések és versenyek közben, az eredményesség érdekében, egyéni sajátosságaihoz formálva hatékonyan alkalmazni.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok tudatos és önálló alkalmazása a speciális bemelegítésben és mozgáskészség-, illetve mozgásképesség-fejlesztésben
- Egyénileg választott három versenyszám eredményre történő végrehajtása és azok összevetése korábbi saját eredményekkel
- Az atlétika jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása
- Az atlétika sportág történetének, kiemelkedő külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

Futások:

- A futóiskolai gyakorlatok és futófeladatok harmonikus végrehajtása ön- és társmegfigyelés segítségével
- Rajtok és rajtversenyek különböző testhelyzetekből 20–40 m-en. Térdelő- és állórajt szabályos végrehajtása, versengések rövid- és középtávon ismétléssel
- Váltófutások versenyszerűen rövidített és teljes távon (4×100 m, 4×400 m) felső váltással, indulójelhez igazodva, minél kisebb sebességvesztéssel. Váltósorrend önálló kialakítása, váltótávolság gyakorlással történő kimérése
- Folyamatos futások 8–12 percen keresztül egyenletes ritmusban és tempóváltással
- Egyenletes futások tempótartással megadott időre, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban
- Az egészségmegőrzést, a testtömegkontrollt támogató intenzitászónában végzett tartós futások oktatói segítséggel hosszabb távú edzésprogramokba történő összeállítása, rendszeres alkalmazása

Ugrások:

- Az ugróiskolai gyakorlatok harmonikus végrehajtása a mozgásképesség és készség fejlesztésével, ön- és társmegfigyelés segítségével
- A megismert elugrótechnikák gyakorlása, versenyszerű ugrások eredményre az egyénileg kiválasztott technikával
- A megismert magasugró technikák gyakorlása, versenyszerű ugrások eredményre, az egyénileg kiválasztott technikával
- Hármasugrás önállóan választott elugróhelyről és nekifutási távolságból

Dobások:

- Lökő, vető és hajító mozgások különböző testhelyzetekből, helyből és lendületből medicinlabdával, könnyített és nehezített dobószerekkel, egy és két kézzel
- Kislabda- vagy gerelyhajítás célra és versenyszerűen távolságra 5–9 lépés nekifutással
- Súlylökés gyakorlása könnyített szerrel különböző technikákkal. Versenyszerű lökéssel 4 kg-os (lányok) és 6 kg-os (fiúk) szerrel választott technikával
- Diszkoszvetés egy vagy másfél fordulattal, kalapácsvetés egy vagy két fordulattal könnyített vagy kiegészítő szerekkel

Fogalmak

álló- és térdelőrajt, edzésmódszer, hajítás, vetés, lökés, lendületszerzés, nekifutási távolság, induló jel, lépéshossz, lépésfrekvencia, sebesség, gyorsulás, tempó, kézi időmérés, elektromos időmérés, előkészítő gyakorlat, rávezető gyakorlat, állóképesség, gyorsaság, erő, aerob, anaerob, hajlékonyság, biomechanika, futóiskola, futófeladatok, keresztlépés, kimért pálya, dobószektor

A gyógytestnevelés-órák keretében atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszthető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszthető a tanulók törzsizomzata. A cél, hogy a tanulók ismerjék az atlétikai jellegű feladatok közül a betegségük, elváltozásuk számára kontraindikált gyakorlatokat.

Témakör: Torna jellegű feladatmegoldások

Javasolt minimum óraszám: 44 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására;
- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a torna, ritmikus gimnasztika, aerobik és tánc jellegű mozgásformákon keresztül fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan képes az általa kiválasztott elemkapcsolatokból tornagyakorlatot összeállítani, majd bemutatni.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A torna jellegű feladatmegoldások statikus és dinamikus erőfejlesztő gyakorlatai főbb izomcsoportokat érintő hatásainak beazonosítása
- A korábbi követelményekben megfogalmazott mozgásanyag elmélyítése, készségszintre emelése és gyakorlása
- Az elemek nehézségi fokának emelése differenciáltan
- A téri tájékozódó képesség és az egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyság, izomérzékelés) szinten tartása, további fejlesztése
- A segítségadás készségszintű alkalmazása
- A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtése
- A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása

- A testalkatnak, az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően differenciált gyakorlás
- Mászókulcsolással mászás 3–5 m magasságig (lányok), vándormászás felfelé és lefelé; függeszkedési kísérletek 4–5 m magasságig (fiúk) felfelé-lefelé, mászóversenyek
- A torna jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása
- *(Választható anyagként) Az alapugrások elsajátítása minitrampolinon vagy gumiasztalon*
- *További tornaszer(ek) választása a helyi lehetőségeknek megfelelően, a diákok képességeihez igazodó differenciálással*
- Talajon:

- Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe; gurulóátfordulások sorozatban is
- Fejállás különböző kiinduló helyzetekből, különböző lábtartásokkal
- Emelés fejállásba (fiúk), emelés fejállásba segítséggel (lányok)
- Fellendülés kézállásba
- Kézenátfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel, kézen- és fejenátfordulás segítséggel, tarkóbillenés segítséggel
- Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk)
- Híd, mérlegállás különböző kiinduló helyzetekből, a spárga kísérletek végrehajtásának tökéletesítése
- Vetődések, átguggolások, átterpesztések
- A tornagyakorlatok nemre jellemző összekötő elemeinek alkalmazása
- Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel

- Ugrószekrényen:

- Az előző évfolyamokon tanultak gyakorlása, az elugrás távolságának, az ugrás hosszának és magasságának növelésével

Lányoknak:

- Gerendán:

- Érintőjárás; hármas lépés fordulatokkal, szökdelésekkel; mérlegállás; járás guggolásban; támaszhelyzeten át fel- és leugrás
- Ülések, térdelések, térdelő- és fekvőtámaszok, támadóállások, lebegőállások
- Járások előre, hátra, oldalra utánlépésekkel, különböző kartartásokkal és karlendítésekkel

- Fordulatok állásban, guggolásban
- Tarkóállási kísérletek segítséggel
- Felugrás mellső oldalállásból oldaltámaszba, majd egyik láb átlendítéssel és 90 fokos fordulattal terpeszülés
- Leugrások feladatokkal
- Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok

– Felemáskorláton:

- Támaszok, harántülés, térdfüggés, fekvőfüggés, függőtámasz
- Függésből lendületvétel, átguggolás, átterpesztés fekvőfüggésbe
- Felugrás támaszba és függésbe
- Leugrás támaszból. Alugrás. Nyílugrás

Fiúknak:

– Gyűrűn:

- Magas gyűrűn: alaplendület, lebegőfüggés, emelés lefüggésbe, ereszkedés hátsó lefüggésbe, emelés lebegőfüggésbe
- Lebegőfüggésből lendületvétel, homorított leugrás
- Vállátfordulás előre
- Húzódás-tolódás támaszba
- Lendület előre támaszba, segítséggel

– Korláton:

- Terpeszülés, támaszok (nyújtott támasz, hajlított támasz, lebegőtámasz, felkar-lebegőtámasz), felkarfüggés
- Alaplendület támaszban és felkarfüggésben
- Támlázás, terpeszpedzés, szökkenés
- Lendület előre támaszba, segítséggel
- Saslendület előre-hátra
- Felkarállás
- Vetődési leugrás, kanyarlati leugrás

– Nyújtón:

- Alaplendület
- Kelepfelhúzódás támaszba, kelepforgás; térdfellendülési kísérletek

- Malomforgás előre
- Billenési kísérletek
- Támaszból ellendülés és homorított leugrás. Alugrás. Nyílugrás

Fogalmak

billenés, nyílugrás, húzódás-tolódás támaszba, saslendület előre-hátra, malomforgás

A gyógytestnevelés-órán a torna jellegű gyakorlatok – a kontraindikált gyakorlatok kivételével – elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

Témakör: Ritmikus gimnasztika és aerobik (választható)

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a torna, ritmikus gimnasztika, aerobik és tánc jellegű mozgásformákon keresztül fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a zenei ütemnek megfelelően, készségszintű koordinációval végzi a kiválasztott ritmikus gimnasztika és/vagy aerobik mozgásformákat;
- önállóan képes az általa kiválasztott elemkapcsolatokból tornagyakorlatot összeállítani, majd bemutatni.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Ritmikus gimnasztika:
- A korábban tanult mozgások magasabb szintű végrehajtása
- Egy választott szerrel alapvető technikai elemek készségszintű elsajátítása, alkalmazása
- Testtechnikai elemek elsajátítása:
    - járások, ugrások: érintőjárás, hintalépés, keringő lépés, szökkenő hármaslépés, ördögugrás, őzugrás
    - forgások: fordulatok állásban és különböző testhelyzetekben
    - egyensúlyelemek: lebegőállások, mérlegállások, lábemelések, lendítések
    - hajlékonysági elemek: törzshajlítások, kar- és törzshullámok
- Szertechnikai elemek megismerése, elsajátítása:
    - kötél: áthajtások, lendítések, körzések, dobások-elkapások
    - karika: lendítés, karikakörzések, pörgetések, gurítások talajon, dobások-elkapások

- labda: gurítások testen és talajon, dobások-elkapások, leütések
- buzogány: kis körzések, malomkörzések, dobások-elkapások, lendítés
- szalag: kígyókörzések, spirálkörzések, lendítések, dobások-elkapások

- A kondicionális és koordinációs képességek (dinamikus erő, statikus erő, egyensúlyozási képesség, ritmus, ízületi hajlékonyság) szinten tartása, illetve további fejlesztése
- Önállóan összeállított gyakorlat megtanulása zenére, esztétikus és harmonikus végrehajtása
- Aerobik:
- Nyolc ütemű alaplépésekből álló blokkok variációiból a tanulók által összeállított mozgáskombinációk végrehajtása
- Az aerobikedzés különböző edzésszakaszaihoz tartozó mozgásanyag pontos, a zenei ütemhez igazított, harmonikus végrehajtása. A mozgásformák fejlesztő hatásainak tudatosítása
- Gyakorlatsorok kéziszerrel történő végrehajtása
- Az aerobik jellegű foglalkozások gyakorlatvezetését elősegítő verbális és nonverbális jelzések elsajátítása és felhasználása
- Összefüggő gyakorlat megtanulása zenére

Fogalmak

alaplépések, low impact alaplépés, high impact alaplépés, kombi impact alaplépés, tempó, ritmus, lépéskombináció, sasszé, dinamikus erő, statikus erő, egyensúlyozási képesség, ízületi hajlékonyság

A gyógytestnevelés-órán ismerjék és alkalmazzák a tanulók a ritmikus és aerobikgyakorlatok azon elemeit, amelyeket beépíthetnek a betegségük, elváltozásuk javítását szolgáló gyakorlatok tervezésekor.

Témakör: Sportjátékok

Javasolt óraszám: 60 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza;
- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- a szabályjátékok alkotó részese, képes szabálykövető játékvezetésre;
- játéktevékenységét kreativitást mutató játék- és együttműködési készség jellemzi.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai, alap- és csapattaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű elsajátítása, alkalmazása
- A folyamatos csapatjáték kialakítása a tanulók által meghatározott szabálymódosítások mellett
- A nagyobb létszámú (5-7 fő/csapat) sportjátékoknál az ellenfél erős és gyenge oldalának felismerése, a támadó taktika tudatos igazítása az ellenfél védekező magatartásához
- A játékhelyzetnek megfelelő 1-1, 2-1, 2-2 elleni technikai és taktikai elemek hatékony és célszerű alkalmazása a folyamatos sportjátékokban
- Sportjáték előkészítő kisjátékaiban a labdás és labda nélküli játékosok üres területre történő mozgásában a kooperatív elemek alkalmazása
- A dinamikusan változó helyzetű, típusú és méretű célfelületet alkalmazó kisjátékokban a védekező játékos gyors helyezkedése a megváltozott játékhelyzethez
- Játéktevékenységekben az egyéni és csapatvédekezés alapvető formáinak (emberfogás és területvédekezés) játékhelyzethez adaptált alkalmazása, gyakorlása
- Két választott sportjáték történetének, meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése
- Mérkőzésjátékokban és az azokat előkészítő kisjátékokban a divergens (ötletjáték) és konvergens (posztokhoz kötött mozgásfeladatok) gondolkodásra épülő feladatmegoldások összehangolt gyakorlása
- Önálló tanulói szabályalkotás oktatói kontrollal
- Játékvezetés gyakorlása
- A sportjátékok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása
- Kézilabda

- A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, indulások-megállások, ütközések, cselezések irányváltással és lefordulással, felugrások-leérkezések – célszerű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységek során
- A figyelem megosztását igénylő összetett labdás koordinációs gyakorlatok növekvő sebességgel egy és több labdával (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban)

- 1-1, 2-1, 2-2 elleni játékok (labdavezetés, irány- és iramváltások, indulócselek alkalmazása) kapura lövéssel összekapcsolva
- Kapura dobások bedőlésből, bevetődésből, ejtésből, majd különböző lendületszerzési módot követő felugrásból, beugrásból a folyamatos játéktevékenységek során
- Alapvető szabályok készségszintű elsajátítása, alkalmazása játéktevékenységben
- Területvédekezés (6-0, 5-1) alkalmazása játékban
- A kapus-alaptechnikák alkalmazása játékhelyzetekben

– Kosárlabda

- A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábról, leérkezések – készségszintű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységben
- A mély és magas labdavezetés egyszerű formában, majd ütemtartással, a rövid- és hosszúindulás, az együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, a kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, a sarkazás, a labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok célszerű és hatékony alkalmazása a mérkőzésjátékokban
- Elzárás-leválás gyakorlása 2-1, 2-2, 3-3 elleni helyzetekben
- Labdaátadások különböző módjainak – növekvő mozgássebességgel és dinamika mellett – a játékhelyzethez igazított eredményes végrehajtása
- Egy- és kétütemű megállásból tempódobás gyakorlása, alkalmazása játékban
- Gyorsindulások, lerohanások tudatos és hatékony kialakítása, alkalmazása a folyamatos játék során
- Fektetett dobás gyakorlása emberelőnyös vagy létszámazonos kisjátékokban
- Alapvető szabályok folyamatos játéktevékenységben történő alkalmazása mellett a játékvezetés gyakorlása
- Létszámazonos mérkőzésjátékok változatos, tanulói kreativitásra épülő szabálymódosításokkal

– Röplabda

- A leütés alaptechnikájának elsajátítása
- A felső egyenes nyitás alkalmazása a folyamatos játéktevékenységben
- Távolról érkező labda megjátszása a hálóhoz közel helyezkedő feladóhoz alkar- és kosárérintéssel
- Helyezkedési módok automatikus felismerése a különböző csapatlétszámú játékokban. A 6-6 elleni játék alapfelállásának ismerete
- Forgásszabály önálló és tudatos alkalmazása

- A csapattársak közötti kommunikáció célszerű és hatékony alkalmazása az eredményes játék érdekében

– Labdarúgás

- A labda nélküli technikai elemek – mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások növekvő mozgássebesség és dinamika (növekvő energiabefektetéssel) mellett – tudatos és célszerű alkalmazása a kisjátékokban és a mérkőzésjátékokban
- Labdavezetések, -átadások és -átvételek megfelelő módjainak (lábfej különböző részeivel, talppal, combbal, mellkassal, fejjel) növekvő sebességgel, dinamikával történő végrehajtása a kisjátékokban és a mérkőzésjátékokban
- Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, valamint létszámfölényes és létszámazonos játékhelyzetekben
- A területvédekezés és emberfogásos védekezés váltott alkalmazása a játékhelyzethez igazítva a folyamatos játék során
- A területszerzéssel történő emberelőnyös kisjátékokban az üres passzsávok hatékony megjátszása időkényszer alatt, a védekező játékos mozgásirányának alkalmazkodása a területszerzéssel járó játékhelyzetekhez
- A kapusalaphelyzet gyakorlása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás alkalmazása a folyamatos játékhoz igazítva

– Floorball

- Labda nélküli és labdás technikai elemek – mint az alapállás, a támadó és védő alapmozgások, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással – alkalmazása kisjátékokban, mérkőzésjátékokban
- Labdavezetések, átadások, átvételek készségszintű alkalmazása kisjátékokban és mérkőzésjátékokban
- Mozgások passzív, félaktív és aktív védő ellen (2-1, 3-2)
- Labdatartást fejlesztő játékok
- A kapus és a védő játékosok együttműködése, a különböző védekezési formák megismerése
- Emberfogásos védekezés és területvédekezés kisjátékokban és mérkőzésjátékokban
- Létszámelőnyös, létszámhátrányos és létszámazonos játékok

Fogalmak

játékrendszerek, játékvezetés, emberelőnyös és létszámazonos kisjáték, elzárás-leválás, leütés, felső egyenes nyitás, sánc, beugrásos és felugrásos kapura lövés, támadó és védekező stratégia, alapfelállás, pozíciós játék

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

Témakör: Testnevelési és népi játékok

Javasolt óraszám: 24 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajtolási módokat a játékok, versenyek, versengések közben hatékonyan, kreatívan alkalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- játéktevékenységét kreativitást mutató játék- és együttműködési készség jellemzi
- a szabályjátékok alkotó részese, képes szabálykövető játékvezetésre.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, fokozatosan nehezedő gyakorlási feltételek mellett egyéni és csapatszintű célzó játékokban
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer bekapcsolásával
- Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal
- A támadó és védő szerepek gyors váltakozására épülő, azokhoz való alkalmazkodást segítő páros, csoportos versengő játékok

- A védekezés és támadás hatékonyságát növelő csapattaktikai elemekre épülő kooperativitást igénylő versengő játékok gyakorlása
- 1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása
- Önálló tanulói szabályalkotásra épülő (pl. célfelület fajtája, átadási módok, pálya méretei és alakja, csapatok létszáma stb...) pontszerző kisjátékokban a játékhelyzethez adaptált támadó és védő szerepek gyakorlása
- Önálló tanulói szabályalkotásra épülő különböző haladási, megfogási, kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása
- Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos manipulatív mozgásformákkal kombinált versengések alkalmazása
- A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő összetett mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben, táblajátékok mozgásos változatban)

Néptánc – szabadon választható

- Táncok: a forgástechnika fejlesztése a különböző lábfőrészeken. A páros forgás és a forgástechnika fejlesztése
- A dunai és tiszai táncdialektusok átismétlése, az erdélyi dialektus tananyagának bővítése
- Az improvizációs készség, a stílusérzék és az előadókészség fejlesztése, a partnerkapcsolat fontossága és gyakorlása a néptánc mozgásanyagán keresztül

Fogalmak

besegítés, szabálykövető magatartás, kreatív játék, játékalkotás, dinamikus és statikus célfelületek, szélességi és mélységi mozgás, táncrend, táncszók

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségüktől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását, a testedzéssel kapcsolatos pozitív attitűd kialakítását.

Témakör: Önvédelmi és küzdősportok

Javasolt óraszám: 40 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző eséstechnikák készségszintű elsajátítása mellett a választott küzdősport speciális mozgásformáit célszerűen alkalmazza.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett
- Siker és kudarc feldolgozása megfelelő önkontrollt tanúsítva
- Konfliktuskerülő magatartás kialakítása, a támadások tudatos megelőzése, kikerülése
- Az előre, hátra és oldalra történő eséstechnikák készségszintű elsajátítása, valamint a társas eséstechnikák gyakorlása (pl.: társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással)
- Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak átismétlése, elméleti tudatosítása
- Oldalra esés, terpeszállásból indított eséstechnikák készségszintű elsajátítása
- Különböző támadási technikák (lefogások, ütések) elleni megfelelő védekező mozgás adaptív, készségszintű elsajátítása
- Dzsúdógurulás alaptechnikájának készségszintű elsajátítása haránterpeszállásból indulva, mindkét irányba, előre és hátra
- A grundbirkózás alaptechnikáinak, szabályrendszerének adaptív, készségszintű alkalmazása a küzdőfeladatokban
- Alapvető karateütések, -rúgások és azok védésére irányuló védéstechnikák és ellentámadások biztonságos, életszerű végrehajtása
- A küzdősportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása
- A tradicionális küzdősportok (birkózás, ökölvívás, dzsúdó, karate) történetének, meghatározó hazai személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése, a sportágak szabályrendszerének átismétlése
- Birkózás

- A gerincoszlop mozgékonyságát, a nyakizmok erejét növelő birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok készségszintű végrehajtása
- Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül
- Hídban forgás
- Hídba vetődés fejtámaszból

- Birkózó alapfogásban társ egyensúlyának kibillentése húzások, tolások kombinált alkalmazásával
- Páros földharcjátékok (pl. hátára, hasára fordítás, eszközszerzés, mögékerülés birkózás térdelésben) eszközzel vagy anélkül
- Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának jártasságszintű elsajátítása a páros gyakorlatokban
- Mögékerülés karberántással: támadó és védekező technika
- Mögékerülés: könyökfelütéssel, kibújással
- Parter helyzetből induló birkózó technikák megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben
- A tanult rézsút és oldalsó leszorítástechnikák gyakorlása a különböző mini judo jellegű földharcjátékokban

– Karate

- Alapvető karateállások és testtartások elnevezésének ismerete, azok önálló bemutatása
- Az alapvető karateütések technikájának elsajátítása helyváltoztatás nélkül (egyenes ütés helyben, egyenes ütés az elöl lévő láb oldalán, egyenes ütés a hátul lévő láb oldalán), gyakorlása helyváltoztatás közben
- Rúgások alaptechnikájának önálló végrehajtása, elsajátítása helyben
- Oldalra rúgás és csapás technikája
- Rúgás- és ütéskombinációk végrehajtása helyváltoztatás közben
- Alap védekező technikák ellentámadásokkal
- Az egy- és háromlépéses alapküzdelem mozgásanyagának megismerése, gyakorlása
- A három- és ötlépéses alapküzdelem mozgásanyagának jártasságszintű végrehajtása
- Egyenes, köríves és kalapácsütés, csapás ökölháttal, valamint az egyenes és oldalra rúgás védési technikáinak elsajátítása
- A védő technikákhoz tartozó stabil állás alkalmazása. A tanult védő technikák kivitelezése helyben és mozgásban, ellentámadással
- Heian 1 (vagy annak megfelelő) kata bemutatása a tanult technikák kivitelezésével, sportágra jellemző mozgásdinamikával, számolásra és számolás nélkül, önállóan
- Szabad küzdelem alaptámadásai és -védései, ellentámadások helyben és szabad küzdelemre jellemző helyváltoztató mozgással
- A karate speciális bemelegítő, nyújtó hatású mozgásformáinak megismerése, elsajátítása

– Dzsúdó

- A társas eséstechnikák gyakorlása (pl.: társ által kötéllel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással)
- Földharctechnikák, rézsútos (egyik kéz karra fog, másik kéz a nyak alatt) és oldalsó leszorítás technika végrehajtása társon, valamint ezekből való szabadulások
- A bokasöprés, a nagy külső horogdobás és a nagy belső horogdobás technikájának gyakorlása passzív, majd aktív ellenfélen

Fogalmak

fair play, társas felelősségvállalás, egyéni határok megismerése, bokasöprés, nagy külső horogdobás, nagy belső horogdobás, karatevédések (uke), karatetámadások kézzel és lábbal, 5 lépéses támadás-védekezés, 3 lépéses támadás-védekezés

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát önvédelmi és küzdősport kiválasztását.

Témakör: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák

Javasolt óraszám: 36 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes az életben adódó, elkerülhetetlen veszélyhelyzetek célszerű hárítására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre − lehetőségeihez mérten − társait is motiválja;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A sporttevékenységek és a környezeti hatások összefüggésrendszerének ismeretében a pozitív beavatkozási stratégiák tudásanyagának elmélyítése, gyakorlati alkalmazása
- A különböző intenzitási kategóriákba tartozó egészségmegőrző mozgásformák ismeretének elmélyítése, tudatos alkalmazása a mindennapos életvezetésben
- A környezetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás kialakítása a társak körében

- Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (síelés, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrázás, túrakenuzás, kerékpártúrák)
- Erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek, fitnesztermek tudatos használata. Egyszerűbb edzéstervek önálló összeállítása, végrehajtása
- A szabadban végezhető sportágak ismeretének további bővítése (futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás erdőben, streetball, strandkézilabda, strandröplabda, nordic walking, lovaglás, montain bike, görhoki, sportlövészet, íjászat, tenisz, falmászás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)
- Térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések ismerete, alkalmazása. Egyszerűbb túrák tervezése, vezetése
- A szabad levegőn végzett mozgásformák egészségfejlesztő hatásának, szerepének tudatosítása
- A különböző rekreációs mozgásformák megismerése és alkalmazása az élethosszig tartó sportolás és egészséges életvitel iránti igény kialakításához
- Az alternatív környezetben űzhető sportok tudatos alkalmazása a mindennapi stresszhelyzetek feloldásában
- Az alternatív környezetben űzhető sportágak specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása
- Egy tradicionális, természetben űzhető sportág történetének, meghatározó magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

Fogalmak

tervezés, tudatosság, kihívás, kitartás, rekreáció, stresszkezelés, teljesítménytúra, Országos Kéktúra

A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók olyan testgyakorlatokkal, sportokkal ismerkednek meg, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

A gyógytestnevelés-óra keretében a szabadtéri mozgásformák, sportjátékok, valamint a természetben űzhető mozgásformák a rekreáció lehetőségeként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

Témakör: Úszás *(Amennyiben adottak a feltételek.)*

Javasolt óraszám: 29 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a szárazföldi és az uszodai korrekciós gyakorlatait készségszinten sajátítja el, azokat tudatosan rögzíti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben vízbiztosan, készségszinten úszik, a természetes vizekben is;
- önállóan képes az elkerülhetetlen vízi veszélyhelyzetek célszerű kezelésére;
- önállóan, de oktatói ellenőrzés mellett végez számára megfelelő uszodai tevékenységet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A különböző uszodai tevékenységek egészségfejlesztő és egészségkárosító tényezőinek tudatában beavatkozási stratégiák tudatos alkalmazása
- Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások automatizálása
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése
- A balesetek megelőzésére tett intézkedések ismerete és betartása
- A természetes vizekben úszás veszélyeinek ismerete (vízbe ugrások veszélyei, áramlatok, hullámzás stb.)
- Alapvető vízből mentési, életmentési ismeretek készségszintre emelése
- A korábban tanult úszásnem(ek) folyamatos gyakorlása, technikájának javítása
- Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása
- A tanult úszásnemekhez kapcsolódó rajttechnikák és fordulások elsajátítása
- A folyamatos úszások távolságának, időtartamának fokozatos növelése
- Differenciált gyakorlás az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően
- Aerob állóképesség további fejlesztése az úszás ritmusának alakításával
- Anaerob állóképesség további fejlesztése rövid távok többszöri, erőteljes leúszásával
- Úszóversenyek. Merülési versenyek, víz alatti úszóversenyek
- Az úszás specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása
- A vízilabdázás és egyéb vízben űzhető sportok megismerése

Fogalmak

vegyesúszás, versenyszabályok, szauna, wellness

A gyógytestnevelés-órán a különböző úszásnemek technikajavító gyakorlatai, valamint az egyéb vízben végzett gyakorlatok alkalmazásával, a tanuló elváltozásainak figyelembevételével valósul meg a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése. A tanulók oktatói segítséggel, majd önállóan tudnak összeállítani úszó feladatsorokat, amelyek elősegítik betegségük, elváltozásuk pozitív irányú megváltoztatását.

Témakör: Gyógytestnevelés

Javasolt óraszám: A jogszabályokban és a helyi tantervben rögzítettnek megfelelően[2]

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, erre − lehetőségeihez mérten − társait is motiválja;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben vízbiztosan, készségszinten úszik, a természetes vizekben is;
- önállóan képes az elkerülhetetlen vízi veszélyhelyzetek célszerű kezelésére;
- a tanult testnevelési, népi és sportjátékok összetett technikai és taktikai elemeit kreatívan, az adott játékhelyzetnek megfelelően, célszerűen, készségszinten alkalmazza;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- belső igénytől vezérelve, rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- mindennapi tevékenységének tudatos részévé válik a korrekciós gyakorlatok végzése;
- a szárazföldi és az uszodai korrekciós gyakorlatait készségszinten sajátítja el, azokat tudatosan rögzíti;
- ismer és alkalmaz alapvető relaxációs technikákat;
- megoldást keres a testtartási rendellenesség kialakulásának megakadályozására, erre társait is motiválja.

[2] A gyógytestnevelő oktatók a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30–50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő oktató.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, azok szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

- A helyes légzéstechnika elsajátítása
- A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gyakorlatok tervezése, megtartása
- Összetett korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, egyszerűbb és összetettebb gyakorlatok összeállításaz oktatói kontrollal, a gyakorlatok önálló végrehajtása
- A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása, egyszerűbb és összetettebb gyakorlatok összeállításaz oktatói kontrollal
- Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés
- Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása
- Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismerése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül
- A betegség, illetve elváltozás javítását szolgáló úszások és vízben végzett gyakorlatok elsajátítása, rövidebb edzésprogramok összeállításaz oktatói segítséggel
- A gyógytestnevelés specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak önálló végrehajtása
- A gerinc elváltozásaihoz, a legalapvetőbb belgyógyászati betegségek kialakulásához vezető káros életviteli szokások tudatában a pozitív beavatkozási stratégiák alkalmazása a mindennapi életvezetésben

Fogalmak

edzéstervezés, tudatos életvitel

3.2.1.9. Komplex természettudományos tantárgy tananyag

9. évfolyam

(108 órás változat)

A természettudományos műveltség az egyén és a társadalom számára is meghatározó jelentőségű. Az egyén tudása társadalmi szinten szorosan összefügg a gazdasági

versenyképességgel és a szűkebb-tágabb autonóm közösségek fennmaradásával. A globális problémák megoldásának fontos feltétele az állampolgárok természettudományos műveltségen, az ok-okozati összefüggések felismerésén alapuló, kritikus és konstruktív magatartása. A kerettantervben leírt program célja, hogy az ember és természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás meghatározóvá váljék a tanulók számára.

A technikumok 9. évfolyamán feldolgozásra kerülő komplex természettudomány tantárgy a természeti folyamatokkal kapcsolatos ismeretanyagot (azaz az Ember és természet műveltségterületet, illetve a Földünk – környezetünk természetföldrajzi részét) tárgyalja, és az ehhez kapcsolódó készségeket, képességeket fejleszti.

A tantárgy kerettantervének általános célkitűzése egyrészt a tanulók természettudományos műveltségének, szemléletének komplex módon történő mélyítése, másrészt a természettudományi jellegű szakmai képzésük megalapozása. A kerettanterv a rendszerszintű gondolkodás támogatása érdekében más tantárgyakhoz való kapcsolódási pontokat is tartalmaz. Ez a tartalmi elem a különböző műveltségterületek, tantárgyak közötti kapcsolódásokra hívja fel a helyi tantervkészítők, illetve tankönyvírók figyelmét. A dokumentum – jellegénél fogva – széles kereteket biztosít a megvalósító intézmények számára. Minden tematikai egység Ismeretek/fejlesztési követelmények rovatában gazdag tartalmi és módszertani lehetőséget (Lehetőségek a megvalósításra) kínál a feldolgozásra. Ezzel is segítséget, illetve ötletet kínál az egyes intézményekben megvalósítandó konkrét tartalmak kialakításához. Ezeket – a konkrét követelményekkel együtt - az intézményeknek a helyi tantervükben kell meghatározniuk, egyrészt a diákok, másrészt az intézményben oktatott szakmák/szakmacsoportok által megkívánt elvárásokhoz és lehetőségekhez igazodva.

A tantárgy fontos sajátossága, hogy kapcsolatot teremt a tudományos eredmények és a hétköznapok között. Ezáltal még a természettudományos tantárgyak tanulása terén már sok kudarcot megélt diákok számára is lehetővé válik, hogy a természettudományos témákkal való foglalkozás örömforrássá váljon. Fontos szerepe van a tantárgynak abban, hogy rendszerezze, frissen tartsa, illetve kiegészítse a diákok meglévő tudását, és fejlessze természettudományos gondolkodásukat, képességeiket.

A tantárgy feldolgozása során elengedhetetlen a természet működési alapelveinek, az alapvető tudományos fogalmaknak, módszereknek és technológiai folyamatoknak az ismerete, de érteni kell az emberi tevékenységeknek a természetre gyakorolt hatásait is. Így jut el a tanuló a természeti folyamatok megismeréséhez, valamint az alkalmazások és a technológiák előnyeinek, korlátainak és kockázatainak megértéséhez.

Az egészség tudatos megőrzése, a természeti, a technikai és az épített környezet felelős és fenntartható alakítása a természettudományos kutatások és azok eredményeinek ismerete nélkül elképzelhetetlen.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben is. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. A komplex természettudomány tantárgy hozzájárulhat ahhoz, hogy a diákok felkészüljenek a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Ennek érdekében törekedni kell

arra, hogy a tanulók ismerjék meg azokat a természeti-gazdasági folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő.

A tantervi program részben új ismereteket kínál, részben a korábbiak elmélyítésére szolgál. Legfontosabb célja azonban a szemléletformálás. Azt mutatja meg, hogyan érdemes tanulni, hogyan lehet továbblépni, fogódzókhoz jutni. Olyan tudást kínál és olyan képességeket fejleszt, amelyek a mai világban elengedhetetlenek.

A tananyag feldolgozása során fontos a digitális technikák és az IKT-eszközök tanórai használata, valamint a természet iránti érdeklődés felkeltése után az önálló tanulói ismeretszerzésre, kutakodásra történő bíztatás. Utóbbira külön időkeretet is biztost a Projektmunka fejlesztési feladat keretében. Az ehhez kapcsolódó időkeret bármely témához, a tanév során bármikor felhasználható. Kereteit a helyi tantervben kell szabályozni.

A tananyag feldolgozása során a tanuló képet kap a fizika, a kémia, a természetföldrajz és a biológia által vizsgált legfontosabb összefüggésekről, a természettudományos kutatás módszereiről, tudásunk alkalmazásának lehetőségeiről és korlátairól. Mintát kap a jelenségek vizsgálatának módjairól. A tanulmányok eredményeképpen összefüggéseket ismer föl és fogalmaz meg a mechanikai működésekről, halmaztulajdonságokról, összefüggésben az élettelen természetben (meteorológia) és az élő szervezetben betöltött szerepükkel. Ismereteket szerez testünk fölépítésének és egészségének kapcsolatairól. Példákat elemez hazánk természeti környezeti állapota, az itt folyó gazdálkodás és történelmünk összefüggéseire. Az így nyert ismeretek kapcsolatot teremtenek a művészeti tárgyak, a társadalomismeret és a matematika között.

A kvantitatív feladatok száma, a lexikálisan elsajátítandó ismeret a rövid időkeret miatt szükségképpen alacsony marad, a témák, valamint a kvalitatív hangsúlyok azonban lehetőséget adnak a szakma igényeinek megfelelő differenciálásra, részletezésre is.

A tanulmányok eredményeképpen a diák összefüggéseket ismer föl és fogalmaz meg az elektromos, mágneses, kémiai vegyületi, atomi összefüggésekkel kapcsolatban. Érti a fentiek élettelen természetben és élő szervezetben betöltött szerepét.

Ismereteket szerez a mikro- és makrovilág, valamint testünk fölépítésének szervezeti egységéről. Az így nyert ismeretek kapcsolatot teremtenek a művészeti tárgyak, a társadalomismeret és a matematika között is.

A tantárgy tanulása során megvalósuló legfontosabb célok:

- a tanulók nyitottan tekintsenek a bennünket körülvevő világra;
- legyenek képesek az okok és okozatok megkülönböztetésére és adott okok ismeretében az okozatra vonatkozó következtetések levonására;
- ismerjék meg és alkalmazzák az alapvető természeti törvényeket;
- legyenek képesek az adatok ismeretében diagramok készítésére, valamint adott diagram ismeretében adatok, folyamatok meglátására;
- legyenek képesek grafika/kép alapján az ábrázolt folyamat értelmezésére.

- a szerves és szervetlen világ kapcsolata megismerésének megalapozása;
- az energia és energiaáramlás mint általános szervező megismerése;
- az atomi/molekuláris folyamatok megismerése; az atomi/molekuláris folyamatok szervezetre gyakorolt hatásainak tudatosítása.
- az élő és élettelen világ evolúciójának megismerése;
- az egyes tudományos elméletek egybevetése egymással, a természettudományos érvelés néhány sajátságának elmélyítése;
- az emberi tevékenység környezetalakító hatásának és a hatás következményeinek tudatosítása;
- az információ és jelentőségének ismerete a fizikai-biológiai-társadalmi létben.

Eközben gyakorlatot szereznek az egyéni és csoportos munkában, feltevéseik szabatos megfogalmazásában, a képi és verbális kommunikáció összekapcsolásában is.

TEMATIKAI EGYSÉGEK KÖZÖTTI ÓRAFELOSZTÁS	**9. évfolyam** **3 óra/hét 36 hét**
Hogyan működik a természettudomány? **A tudomány módszerei**	4
Tájékozódás térben és időben	8
Formák és arányok a természetben **Elemek és vegyületek. Kristályrácsok.** **Szerves molekulák a mindennapokban!**	10
Halmazok **Gázok, folyadékok, halmazállapot-változások, az időjárás elemei**	8
Lendületbe jövünk	4
Mechanikai energia	4
Az „embergép”: mozgás, légzés, keringés. **Az emberi mozgás, keringés és légzés élettana és anatómiája**	6
Atomi aktivitás	4
Elektromosság, mágnesesség	4
Mi a fény?	5

Energianyerés az élővilágban. Táplálkozás, emésztés, kiválasztás	4
A szervezet egysége – szabályozó folyamatok, ideg-és hormonrendszer és a viselkedés	8
Állandóság és változatok – információ, szexualitás, az emberi élet szakaszai	8
Honnan hová? **Csillagászati, földrajzi és biológiai evolúció.** **Az ember társas viselkedése**	8
Az evolúció színpada és szereplői	9
Projektek **A tanulók éves teljesítményének mérése**	14
Összesen	**108**

Tematikai egység/ **Fejlesztési cél**	**Hogyan működik a természettudomány?** **A tudomány módszerei**	**Órakeret** **4 óra**
Előzetes tudás	Tapasztalatok a megfigyelésről.	
Fejlesztési feladatok	Kísérlet és egyszerű megfigyelés különbségének megértetése. A modellek szempontfüggőségének és a mérések jelentőségének bemutatása. Eredmények ábrázolása (grafikon), illetve grafikon leolvasása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**

Legalább egy megfigyelés, kísérlet és mérés közös elvégzése, elemzése. *Lehetőségek a megvalósításra:* Versrészlet és tudományos leírás összehasonlítása. Saját megfigyelések összegyűjtése. A megfigyelések szempontfüggőségének fölismerése. (Pl.: Kinek milyen fiú/lány tetszik? Milyen házban szeretnék lakni?) Megfigyelés leírásának elemzése. (Mire volt kíváncsi a kutató? Mit figyelt meg? Mire következtetett?) A kísérletezés célja: saját kísérletek és ismert kísérletek összegyűjtése. A független és a függő változó fölismerése. A mérés szerepe a mindennapokban (pl. lázmérés, földmérés, tömegmérés). Példák a „modell” szó hétköznapi (pl. topmodell, vasútmodell) és tudományos (atommodellek, demográfiai növekedési modellek, a szív mint szivattyú) használatára. Modell és makett különbsége (pl. emberi szív) – mi érthető meg belőle, mi nem: közös megbeszélés. Eltérő modellek/makettek ugyanarról a jelenségről (pl. emberábrázolások), szempontfüggőség felismerése. Órai mérés: a megpendített húrhosszak és hangmagasságok (oktáv, kvint, kvart) mérése pl. gitáron, citerán. Az eredmény ábrázolása. Példák gyűjtése igazolható feltevésekre: az előrejelzés szerepe a hétköznapokban (népi időjárás-előrejelzések) és a tudományban (meteorológiai hálózat, életmód és betegségek kockázata). Tudományos ismeretterjesztő filmrészlet megtekintése (pl. D. Attenborough: Az élő bolygó – részlet). Hétköznapi vita és tudományos vita eljátszása egy konkrét probléma kapcsán.	Matematika: grafikus ábrázolás. Magyar nyelv és irodalom: Érvelés.
Kulcsfogalmak	Mérés, modellezés, feltevés, igazolás, törvény, tudományos leírás, szimuláció, makett.

Tematikai egység/ **Fejlesztési cél**	**Tájékozódás térben és időben**	**Órakeret** **8 óra**

Előzetes tudás	Függőleges és vízszintes irány, derékszög, koordináta-rendszer, sebesség, a kör kerülete, hasonlóság a geometriában, óra, nap, hónap, év.
Fejlesztési feladatok	A térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése. A mozgások leírása, az ehhez szükséges mennyiségek, jellemzők ismerete, használatuk begyakorlása. Az égtájak és a Földről látható égi mozgások összekapcsolása, a földrajzi hálózat lényegének megértése. Tematikus térképek jeleinek leolvasása. A föld- és a napközéppontú világkép összehasonlítása: azonos jelenség különböző szempontú értelmezése. Földrajzi, csillagászati és biológiai jelenségek összekapcsolása. Rendszerek változásának nyomon követése. Folyamatok kimenetelének előrejelzése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A tájékozódás és a csillagászat kapcsolatának megértése (égtájak, égi mozgások). A távolságok fölmérésének geometriai módszere. A hasonlóság fölismerése, a nagyítás, kicsinyítés mértékének meghatározása. Fizikai, biológiai, kémiai és csillagászati jelenségek sebességének összevetése. Időegységek. Az idő, sebesség, gyorsulás mértékegységeinek használata, átváltása. Az út, elmozdulás, sebesség, gyorsulás fogalmának ismerete, használata mozgások leírásában. Az egyenes vonalú egyenletes és az egyenletesen gyorsuló mozgás; a szabadesés gyorsulása fogalmának ismerete és alapvető összefüggései. A körmozgás, kerületi sebesség, szögsebesség, centripetális gyorsulás fogalmának és összefüggéseinek ismerete. *Lehetőségek a megvalósításra*: Kémiai reakciók sebességének függése a hőmérséklettől és a katalizátoroktól. A csillagászati és a mágneses északi iránymeghatározás bemutatása.	Matematika: koordináta-rendszer, geometriai hasonlóság, váltószög, vetület, nézet, perspektíva

A legegyszerűbb napóra és a déli irány kapcsolata: a Nap naponkénti égi mozgása. A csillagok égi mozgása, csillagképek. A Föld gömb alakjának bizonyítása, következményei. Gömbi formák síkra vetítése (síktérkép), a torzítás szükségszerűsége. Háromszögelés alkalmazása a térképezésben: ismeretlen magasságú épület magasságának megmérése. A földátmérő megmérése. A Hold és a bolygók távolsága – ókori és mai mérések értelmezése. Hosszúsági és szélességi körök rendszere, a GPS lényege. Tematikus térképek értelmezése. Milyen gyorsan múlik? – a szubjektív és objektív időfogalom összevetése. A nap (a Nap látható mozgása és a Föld forgása alapján), az évszak és az év (a Nap évi mozgása és a Föld keringése alapján). A bolygók és a csillagok mozgásának különbsége. A mozgásokat jellemző mennyiségek közti összefüggések kvalitatív és kvantitatív alkalmazása.	
Kulcsfogalmak	Tájolás, torzítás, csillag, bolygó, hosszúsági és szélességi kör, tematikus térkép, nap- és földközéppontú modell, másodperc, perc, óra, nap, évszak, év, elmozdulás, sebesség, gyorsulás, kerületi sebesség, szögsebesség, centripetális gyorsulás, reakciósebesség, katalizátor.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Formák és arányok a természetben (Elemek és vegyületek; kristályrácsok, szerves molekulák)**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Tükrözés, forgatás következményei. Halmaztulajdonságok. Atom és molekula, szerkezeti képlet.	
Fejlesztési feladatok	Az arányok fontosságának belátása, rögzítése. Az arányokat fenntartó és felborító erők fölismerése. Állandó és változtatható arányok felismerése. Szerkezet és tulajdonság összefüggésének belátása. Szerkezet, arány és biológiai funkció összekapcsolása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az arány fontossága és számszerű jellemzése. A geometriai rend fölismerése az anyagok szerkezetében. Az anyagvizsgálat néhány	Magyar nyelv és irodalom:

módszerének megismerése. Néhány óriásmolekula gyakorlati fontosságának megismerése konkrét példákon. *Lehetőségek a megvalósításra*: A harmónia ókori fogalma és az arányok. Szép és rút. Aszimmetrikus (szivacs), sugarasan szimmetrikus (medúza) és tükörszimmetrikus (ember) élőlények. A férfi-, a női és a gyermektest arányainak összehasonlítása. Változó térfogat- és tömegarányok: elegyek, oldatok. A töménység jellemzése (százalék). Arányok a konyhában (fűszerek, só, pácok) és az iparban (ötvözetek, beton). Az élőlények növekedését megszabó arányok (korlátozó tényezők): hiánybetegségek, fény, víz stb. Állandó tömegarányok: a vegyületek összegképlete egyszerű példákon. Kristályos (kősó) és amorf (gumi, üveg) anyagok szerkezete. Elemi egység (cella). Molekulák térbeli rendeződése: membránok, habok, mosószerek, folyadékkristályos kijelzők. A kémiai elnevezések eredete és mai tartalma. Mesterséges szerves vegyületek (műanyagok, gyógyszerek, tartósítószerek). Előnyök, veszélyek mérlegelése. A szénhidrogének eredete, tulajdonságai, felhasználása (közlekedés, fűtés, vegyipar). Néhány oxigéntartalmú szerves molekula a mindennapokban (etil-alkohol, aceton, ecetsav). Biológiai hatásuk. Egyszerű cukrok és összetett szénhidrátok a mindennapokban (szőlőcukor, keményítő, cellulóz). Biológiai szerepük. Néhány nitrogéntartalmú szerves molekula: vitaminok, aminosavak, fehérjék, DNS. Óriásmolekulák felépítése és lebontása az élőlényekben. Az óriásmolekulák érzékenysége: kicsapódás. Mérgezések és következményeik.	disszonancia, (a)szimmetria, kompozíció. Matematika: százalékszámítás, egyenes arányosság.
Kulcsfogalmak	Szimmetria, százalék, összegképlet, oldat, oldószer, amorf, membrán, felületaktív anyag, környezeti tényező, mono- és polimer, szénhidrogén, karbonsav, alkohol, aminosav, fehérje, kicsapódás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Halmazok (Gázok, folyadékok, halmazállapot-változások, az időjárás elemei)**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Hőmérséklet, légnyomás, térfogat, sebesség, halmazállapot.	
Fejlesztési feladatok	Önálló ismeretszerzés a környezet kölcsönhatásairól. Az időjárás napi változásainak megértése. Meteorológiai jelentések értelmezése. Kísérletek végzése, grafikonelemzés. Magyarázatkeresés a tapasztalt időjárási jelenségekre. Az emberi gazdálkodás és a természeti feltételek kapcsolatának fölismerése néhány fontos hazai példán. A környezetvédelem néhány példájának megismertetése, az érdeklődés felkeltése a környezettudatosság iránt.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az időjárási elemek, ezek változásait befolyásoló fizikai hatások (a napsugárzás, a léghőmérséklet, a légnyomás, a szél, a levegő vízgőztartalma, a csapadékfajták) közti összefüggések megfogalmazása. Példák a gazdálkodás és a természeti környezet közti összefüggésekre. A halmazállapot-változások alapvető jellemzőinek ismerete. A Celsius-skála alappontjai, az olvadáspont, forráspont feladatmegoldás-szintű ismerete. A gáztörvények kvalitatív ismerete és alkalmazása. A Kelvin-skála és a Celsius-skála kapcsolatának ismerete. *Lehetőségek a megvalósításra*: Időjárási frontok. Grafikonok, folyamatábrák elemzése. Saját megfigyelések, egyszerű kísérletek értelmezése. A Kárpát-medence természetes növénytakarója, élővilága, vízrajza. A gazdálkodás hatása az élővilágra (pl. erdőirtások, bányászat, folyamszabályozás, állattenyésztés, városiasodás, monokultúrák, kemikáliák, biogazdálkodás). Vízkincsünk. A folyószabályozás és árvízvédelem módjai, problémái. Víznyerés, ivóvíz, víztisztítás. Gyógyvizek. Erdőgazdálkodás, erdőtípusok. Természetvédelmi értékek.	Történelem: Történeti ökológia. Önellátó és fogyasztói társadalom.

Talaj: összetevői, termőereje, védelme (szikesedés, erózió, trágyázás). A nyomás, hidrosztatikai nyomás meghatározása. Elemi feladatmegoldás, Arkhimédész törvényének ismerete. Az úszás, lebegés, merülés feltételeinek megállapítása és következtetések. Hidraulikus emelő működési elve. Pascal-törvény. A folyadékok összenyomhatatlanságának ismerete és konkrét példák.	
Kulcsfogalmak	Úszás, lebegés, merülés, hidrosztatikai nyomás, felhajtóerő, gáztörvény, zárt rendszer, hő, hőmérsékleti skála, abszolút nulla fok, halmazállapot, olvadáspont, forráspont, napi hőmérsékletjárás, szél, páratartalom, harmat, dér, eső, köd, szmog (füstköd), életközösség, talaj, monokultúra, talajvíz, rétegvíz, ivóvíz, gyógyvíz, biológiai tisztítás, kölcsönhatás, állapot, változás, egyensúly, stabilitás, folyamat, rendszer, környezet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Lendületbe jövünk!**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Sebesség, gyorsulás.	
Fejlesztési feladatok	A változások okainak és összefüggéseinek megismerése. Az állandóság és a változás oksági összefüggéseinek felismerése. A jelenségek közös jellemzőinek felfedezése. Alapfogalmak megszilárdítása (természettudományos megismerés, kölcsönhatás, erő, rendszer, állapot, változás, egyensúly, folyamat).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A Newton-törvények kvalitatív és egyszerű kvantitatív alkalmazása. A tömeg fogalma. A súrlódási erő szerepe a mindennapokban, a tapadási, csúszási és gördülési súrlódás megkülönböztetése. A lendületmegmaradás törvényének kvalitatív alkalmazása. *Lehetőségek a megvalósításra*: A lendületmegmaradás felismerése a mindennapokban: rakétameghajtás.		

A centripetális erő ismerete és felismerése mindennapi alkalmazásokban. A tömegvonzás ismerete, kapcsolata felismerése a bolygók mozgásával. A súly és a súlytalanság fogalmának ismerete. A tömeg és a súly megkülönböztetése.	
Kulcsfogalmak	Tömeg, tehetetlenség, lendület, fizikai törvény, centripetális erő, súrlódási erő, tömegvonzás, súly.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Mechanikai energia**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Erő, sebesség, tömeg, elmozdulás.	
Fejlesztési feladatok	Alapfogalmak megalapozása, mélyítése (munka, energia, mechanikai energiafajták, energiamegmaradás, rendszer). A munka és az energia kapcsolatának tudatosítása. A reverzibilis és irreverzibilis folyamatok megkülönböztetése konkrét példákban.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az energia, munka, teljesítmény, hatásfok fogalmának ismerete, elemi alkalmazása. *Lehetőségek a megvalósításra*: A helyzeti és mozgási energia, emelési és gyorsítási munka összefüggéseinek alkalmazása. Az energiamegmaradás tényének, valamint a termodinamika első főtételének ismerete. Megfordítható és megfordíthatatlan folyamatok megkülönböztetése. Néhány mindennap használatos gép hatásfoka, valamint a 100%-os hatásfok elérésének fizikai lehetetlensége. Egyéb energiák hővé alakulása, disszipáció. Az örökmozgó lehetetlensége.	
Kulcsfogalmak	Energia, munka, energiafajta, hő, teljesítmény, hatásfok, állapot, változás, rendszer, környezet, kölcsönhatás.

Tematikai egység/ **Fejlesztési cél**	**Az „embergép”: mozgás, légzés, keringés** **(Az emberi mozgás, keringés és légzés élettana és anatómiája)**	**Órakeret** **6**
Előzetes tudás	A levegő térfogatának és nyomásának összefüggése. A nyomás mértékegységei.	
Fejlesztési feladatok	Az emberi mozgási és légzési rendszer mechanikai alapelveinek megértése. Az emberi szívműködés és keringési rendszer mechanikai alapelveinek megértése. Az egészséget veszélyeztető tényezők megismertetése, az egészséges életmódra való törekvés erősítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A mozgás a légzés, a szív és az erek mechanikája Alapvető egészségvédelmi ismeretek. *Lehetőségek a megvalósításra*: Az emelőelv szemléltetése az ízületekkel kapcsolt emberi csontok példáján. A fontosabb emberi csontok szerepe (makett alapján). Az izomműködés lényege. A csont és az ízületek sérülései, megelőzésük. A csontok felépítésének és szilárdságának összefüggése. A légzés funkciójának megbeszélése. A tüdő térfogatát és a légzés hatékonyságát befolyásoló tényezők áttekintése. A légzési szervrendszer részei, feladataik, a hangképzés. A védekező reflexek (köhögés, tüsszentés) szerepe. A légzőmozgások szemléltetése. Légzésszámváltozás terhelés hatására (kiscsoportos feladat). A légzőrendszer egészségét fenyegető és megőrző hatások (sport, dohányzás, szmog, tbc). A szív fölépítése és működése. A vér és a nyirok, az erek szerepe. Véralvadás, vérzés, vérzéscsillapítás. A vérnyomás és a pulzus oka, mérése. A keringési rendszer egészségét fenyegető kockázati tényezők és megőrző hatások (magas vérnyomás, érelmeszesedés, trombózis, infarktus).	Magyar nyelv és irodalom; művészetek: az emberi test ábrázolásai.

Kulcsfogalmak	Emelő, ízület, reflex, mellkas, rekeszizom, hajlító- és feszítőizom, légcsere, légzőfelület, szívpitvar, szívkamra, billentyűk, pulzus, vérnyomás, kockázati tényező, vér, nyirok, infarktus, trombózis.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Atomi aktivitás**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Energia, elektromos töltés, elektromágneses hullám, szimmetria, normálalak.	
Fejlesztési feladatok	Az anyag, kölcsönhatás, erők, energia, információ fogalmának mélyítése. Az állapot és a változás fogalmának bővítése az atomok mérettartományában bekövetkező jelenségek megismertetésével. Az energiagazdálkodással kapcsolatos felelősségtudat erősítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az elektronburok és az atommag szerkezete. Az atomenergia és felhasználása. *Lehetőségek a megvalósításra*: Az anyag atomos szerkezetének vizsgálata konkrét jelenségeken keresztül. Az atommag és elektronhéj fogalmának megismerése. A rádióaktivitás 3 fajtájának, néhány gyakorlati alkalmazásának, az élő szervezetre gyakorolt hatásának megismerése. A maghasadás oka és feltételei, a láncreakció elve. Az atomenergia fogalma, felhasználásának gyakorlati módja és elvi lehetőségei. Előnyök és hátrányok mérlegelése. A Nap energiatermelése, hatása a földi életre.	Történelem: Hirosima, hidegháború. Osztályfőnöki: fenntarthatóság, atomenergia.

Kulcsfogalmak	Atom, proton, elektron, neutron, egyensúly, energiaminimum, rádióaktivitás, atomenergia, maghasadás, láncreakció, magfúzió, napenergia, atomerőmű.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Elektromosság, mágnesesség**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Erő, energia, tömegvonzás, teljesítmény.	

Fejlesztési feladatok	Kölcsönhatások, erők alaposabb, rendszerszerűbb ismerete, ok-okozati kapcsolatrendszere, az információterjedés lehetséges módjainak leírása az elektromágneses kölcsönhatásokon keresztül. Bővebb ismeretek szerzése a bennünket körülvevő térről. Alapismeretek szerzése az elektromágneses hullámon alapuló eszközökről.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az elektromosság és a mágnesesség, mint kölcsönhatás megismerése. *Lehetőségek a megvalósításra*: Példák a statikus elektromosság és a mágnesesség gyakorlati/természetbeni megjelenési formáira, alapvető összefüggések felismerése. Az egyenáram fogalma, jellemzőinek ismerete, egyszerű áramkörök összeállítása, mérések végzése. Az Ohm-törvény alkalmazása egyszerű esetekben. Az elektromos energia és teljesítmény alapvető kvalitatív összefüggéseinek alkalmazása, különböző elektromos eszközök teljesítményének összehasonlítása. A váltóáram fogalmának, alapvető jellemzőinek megismerése. Az elektromágneses indukció jelensége, gyakorlati/természetbeni megjelenése. A transzformátor működésének gyakorlati jelentősége. Az elektromágneses hullám tulajdonságainak ismerete, példák a gyakorlati alkalmazásokra. (A spektrum különböző tartományaiban: mikrohullámú sütő, rádióhullámok, mobiltelefon stb.)	Történelem: felvilágosodás, felfedezések.

Kulcsfogalmak	Elektromos töltés, mágneses pólus, elektromos, mágneses tér, Coulomb-törvény, áramerősség, feszültség, ellenállás, egyenáram, váltóáram, elektromos fogyasztás, frekvencia, maximális feszültség, elektromágneses indukció, dinamó, transzformátor, elektromágneses hullám.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Mi a fény?**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Atom, elektron, tükör, rezgés, elektromágneses hullám.	

Fejlesztési feladatok	A részecske- és a hullámtulajdonság jellemzőinek felismerése a fény esetében, a kettősség tudatosítása. A fény hullámtulajdonságainak elemzése és felismerése a mindennapokban. A látható fény elektromágneses hullámként történő azonosítása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A fény tulajdonságai *Lehetőségek a megvalósításra*: A fényvisszaverődés, a fénytörés jelensége és alapvető kvalitatív szabályainak megállapítása. A sík, a domború és a homorú tükör leképezési szabályainak vizsgálata és gyakorlati alkalmazásai. A fényelhajlás jelensége. A fény elektromágneses hullám mivolta. A színek frekvenciaszabálya és a fénytörés frekvenciafüggésének következményei. A fotocella működésének alapjai, a fény „részecsketermészetének” megjelenési formái. A látás fizikai és biológiai alapjai: az éleslátás feltételei (pupillareflex, élességállítás), a látáshibák korrigálása A fénysebesség kitüntetett szerepe.	Magyar nyelv és irodalom, művészetek: színek és fények a művészetekben.

Kulcsfogalmak	Fénytörés, fényelhajlás, domború, homorú tükör, szín, foton, fénysebesség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Energianyerés az élővilágban. Táplálkozás, emésztés, kiválasztás**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Szerves molekulák. Energianyerő és energiaigényes folyamatok. A légzés funkciója.	
Fejlesztési feladatok	Az energiaáramlás nyomon követése az élővilágban. Táplálkozás, emésztés, keringés és kiválasztás összefüggéseinek felismerése az emberi szervezetben.	

	Az anyagcsere és az emberi egészség kapcsolatának tudatosítása, az egészséges táplálkozás iránti igény felkeltése, erősítése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az anyag- és energiaátalakítások biológiai szerepének megértése az élővilágban és az emberi szervezetben. Az anyagforgalom és egészség néhány összefüggése. *Lehetőségek a megvalósításra*: Változatos energianyerés az élővilágban: ragadozók, növényevők, élősködők, lebontók, fotoszintetizálók. Táplálkozási hálózat. Az emberi emésztés helyszínei, emésztőnedvek (nyál, gyomornedv, epe, hasnyál). Az emésztés szabályozása: feltétlen és feltételes reflexek. A felszívott anyagok sorsa, a máj szerepe. Egészséges táplálkozás, túltápláltság, hiánybetegségek, mérgezések. Az alkohol hatása. Testkép, testépítés, táplálék-kiegészítők kockázatai. A vér szerepe, vérkép. A felszívott tápanyagok sorsa a sejtben (energianyerés, átalakítások). Kiválasztás a vesén, a tüdőn és a bőrön át. A vizeletmennyiség és a belső környezet egyensúlyának, arányainak megőrzése.	Osztályfőnöki: Etikett, társas viselkedés. Egészséges életmód. Nemek, testképek.
Kulcsfogalmak	Heterotróf, autotróf életmód, emésztés, kiválasztás, felszívás, vérplazma, visszaszívás, szűrlet, vizelet.

Tematikai egység/ **Fejlesztési cél**	**A szervezet egysége – szabályozó folyamatok, ideg-és hormonrendszer és a viselkedés**	**Órakeret** **8 óra**
Előzetes tudás	Az emberi szervezetben zajló fő kémiai átalakulások. Példák csoportban élő állatokra.	

Fejlesztési feladatok	Az emberi szervezet egységét fenntartó rendszerek működéseinek, kölcsönhatásainak megismerése. A testi és lelki egészség alapjainak tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény erősítése. A védekező szervezet működéseinek bemutatása. A tanulás mint a környezethez való alkalmazkodás megismertetése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A szervezet belső állandóságát és az önazonosságot fenntartó és az azt fenyegető főbb hatások az emberi szervezet szintjén és a társas kapcsolatokban. A szabályozás és a vezérlés néhány formája az emberi szervezetben. *Lehetőségek a megvalósításra*: Szabályozó szerepű emberi hormon (inzulin), cukorbetegség. Vezérlő szerepű emberi hormon (növekedési hormon), a testméretet megszabó tényezők. Hormonok és érzelmek kapcsolata. A reflexek fölépítése (térdreflex). Az idegrendszer szabályozó működése egy konkrét példán (pl. a testhőmérséklet szabályozása) keresztül. Az idegrendszer működését befolyásoló hatások (alkohol, drogok, gyógyszerek). Fájdalom, fájdalomcsillapítás. Aktív és passzív, természetes és mesterséges immunitás. Védőoltások. Immunitás a mindennapokban: allergia, vércsoportok. Stressz és egészség, idegrendszer és immunitás kapcsolata. A tanulás alaptípusai az állatvilágban és az ember esetében. Az emlős állatcsoportok jellemzői (hierarchia). A társas kapcsolatok szerepe a főemlősök és az ember tanult viselkedéseiben: szülő-gyermek kapcsolat, kortárs csoportok, reklámok, függőséget okozó hatások. Segítőkészséget és agressziót kiváltó helyzetek. Tanult megküzdési stratégiák, tanult tehetetlenség. Az állati és az emberi kommunikáció jellemzői.	Magyar nyelv és irodalom: Érzelmek ábrázolása, kifejezése; verbális és nonverbális kommunikáció. Haza- és családszeretet, magány, vallás, lázadás stb. egyes irodalmi művekben. Osztályfőnöki: Az egyéni és csoportos agresszió példái. Csoportnormák. társas együttélés, devianciák.

Kulcsfogalmak	Szabályozás, visszacsatolás, hormon, reflexív, vegetatív központ, immunitás, antigén, stressz, feltételes reflex, próba szerencse, bevésődés, utánzás, belátás, kulcsinger, motiváció, hierarchia, agresszió, segítségadás (altruizmus), szabálykövetés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Állandóság és változatok – információ, szexualitás, az emberi élet szakaszai**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	A férfi- és női szervezet különbsége (anatómiai és genetikai).	
Fejlesztési feladatok	A látható jellegek és az öröklés kapcsolatának felismerése. A szexualitás genetikai szerepének megismerése. A nemi működések megismerése a családtervezés és az egészségmegőrzés szempontjából.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az öröklött és „szerzett” tulajdonságok megkülönböztetése, az öröklődés és a nemiség kapcsolata. A nemi működések biológiai háttere emberben. A genetika és a szexualitás egészségügyi vonatkozásai. A genetikai információ megváltozásának lehetséges következményei. *Lehetőségek a megvalósításra*: Egy gén – egy jelleg kapcsolatok (Rh-vércsoport, öröklődő betegségek). A nemiség szerepe a genetikai információ újrakombinálódásában (az ivarsejtek sokfélesége, a testi sejtek genetikai azonossága). A genetikai információ megváltozása: mutációk. Mutációt okozó hatások (sugárzások, vegyületek). Genetikai szabályozás: szabályozott sejtosztódás (növekedés) és szabályozatlan osztódás (rákos góc). Rákkeltő tényezők, kerülésük. Az ember ivarszervei, biológiai funkciójuk. A hímivarsejt és a petesejt jellemzői. A női nemi ciklus szakaszai, a megtermékenyítés. Családtervezés. Beágyazódás, magzati élet. A magzat védelme. Az újszülött és a csecsemő világa. Nemi érés, öregedés, halál. Betegségek szűrése, betegjogok.	Matematika: valószínűség, gyakoriság, eloszlási görbe; kombinációk. Magyar nyelv és irodalom; osztályfőnöki: Szexualitás, családi élet. Identitás. Öregedés és halál, idős generáció.

Kulcsfogalmak	Gén, mutáció, mutagén és rákkeltő hatás, ivarsejt, ivarszerv, petefészek, tüsző(repedés), menstruáció, megtermékenyülés, tüszőhormon, sárgatesthormon (progeszteron), tesztoszteron, beágyazódás, magzat.

Tematikai egység/ **Fejlesztési cél**	**Honnan hová?** **Csillagászati, földrajzi és biológiai evolúció** **Az ember társas viselkedése**	**Órakeret** **8 óra**
Előzetes tudás	Betegség és immunrendszer. Az öröklődés alapjai. Önzetlenség és agresszió. Atom, magfúzió, sebesség, gyorsulás, idő, körmozgás, bolygómozgás, tömegvonzás, kör, ellipszis.	
Fejlesztési feladatok	Különböző területek, jelenségkörök közötti kapcsolatok, összefüggések észrevétele, hasonlóságok, közös vonások felfedezése, megfogalmazása. Az idő- és térfogalom mélyítése, az időbeli tájékozódás fejlesztése a különböző léptékű folyamatok megismerése során.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az egyirányúság fölismerése és magyarázata csillagászati, földtani és biológiai folyamatokban. Az emberi csoportok néhány biológiai jellemzőjének megfogalmazása. *Lehetőségek a megvalósításra*: A csillagok fejlődésének főbb állomásai. A Naprendszer szerkezete, mérete, bolygóinak mozgása, mérete, típusai. A csillag, bolygó, üstökös, meteor megkülönböztetése. Szemléletes kép a táguló világegyetem elméletéről. A Föld felszínének története: a vulkáni működések, földrengések oka, következményei. Hegységképződés és -pusztulás. Haladás (fejlődés) és biológiai evolúció. Az evolúció darwini leírása. Közvetlen bizonyítékok (fosszíliák) és biológiai, anatómiai érvek. A szelekció hatása (mesterséges, természetes). Ellenálló kórokozók terjedése.	Magyar nyelv és irodalom: A haladáseszme különböző korokban; az ideológiák mint a hatalmi rendszer alátámasztói. Az önzetlenség emberi példái. A tömegek viselkedését leíró irodalmi példák. Történelem: A járványok és a háziasítás történelemformáló szerepe. Osztályfőnöki: Szokások, divat.

A biológiai evolúciónak az emberi társadalomra való közvetlen alkalmazásának veszélyei (szociáldarwinizmus, eugenika). Vitatott kérdések. (Az élet keletkezésének kérdése.) Az önzetlen viselkedés evolúciója. Az irányultság kérdése.) Technikai evolúció és a szokások evolúciója (divat, stílusok). Az emberi csoportokra jellemző társas viszonyok, a szabálykövetés és szabályteremtés példái. Az idegen csoportoktól való elkülönülés és az eltérő csoportok közti együttműködés biológiai háttere.	A szabálykövetés és szabályszegés példái az irodalomban és a történelemben.
Kulcsfogalmak	Csillag, üstökös, meteor, bolygó, galaxis, csillagkép, Naprendszer, Univerzum, Föld-típusú bolygó, szupernóva, evolúció, alkalmazkodás, közös ős (leszármazás), természetes és mesterséges szelekció, önzetlenség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Az evolúció színpada és szereplői**	**Órakeret 9 óra**
Előzetes tudás	Anyagforgalom az élő szervezetben. Gazdálkodás a Kárpát-medencében.	
Fejlesztési feladatok	Tapasztalat szerzése technológiai, társadalmi és ökológiai rendszerek elemzésében. Az egyéni vélemények megfogalmazása során az érvelés, bizonyítás igényének erősítése. Evolúciós, környezet- és természetvédelmi szempontok összekapcsolása, az ember természeti folyamatokban játszott szerepének kritikus vizsgálata. A fogyasztási szokásokkal kapcsolatos észszerű és felelős szemlélet erősítésével törekvés a tudatos állampolgárrá nevelésre. A környezet szépsége, az emberi kultúrák fenntarthatósága és a benne élők testi-lelki egészsége közti összefüggések megjelenítése. Az alkalmazásra való törekvés kialakítása a fenntarthatóság és autonómia érdekében a háztartásokban és a kisközösségekben.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az élőlények együttélését magyarázó feltételek, az ember szerepének elemzése. Környezet és egészség összefüggései, néhány lehetséges megoldási módszer értékelése.	Osztályfőnöki: Természetvédelem: vadasparkok, nemzeti parkok. Nemzetközi szerződések.

Lehetőségek a megvalósításra: Az élőlény-populációk elszaporodása és visszaszorulása. Populációs kölcsönhatások példákkal. A biológiai indikáció. Példák az életközösségekben zajló anyagkörforgásra (szén, nitrogén), az anyag és energiaforgalom összefüggésére. Táplálékpiramis (termelő, fogyasztó, lebontó szervezetek). Az ember hatása a földi élővilágra a történelem során. Önpusztító civilizációk és a természeti környezettel összhangban maradó gazdálkodási formák. A természeti környezet terhelése: fajok kiirtása, az élőhelyek beszűkítése és részekre szabdalása, szennyezőanyag-kibocsátás, fajok behurcolása, megtelepítése, talajerózió. Fajok, területek és a biológiai sokféleség védelme. A természetvédelem lehetőségei. Helyi környezeti probléma felismerése, információk gyűjtése. A környezeti kár fogalma, csökkentésének lehetőségei. Ökológiai lábnyom. A közlegelők tragédiája: a klasszikus gazdaságtan és kritikája. Az ökológiai krízis társadalmi-szemléleti hátterének fő tényezői (fogyasztás, városiasodás, fosszilis energia felhasználása, globalizáció). A Gaia-elmélet lényege.	
Kulcsfogalmak	Szimbiózis, élősködés, versengés, Gaia-elmélet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Projektmunka**	**Órakeret 14 óra**
Előzetes tudás	Egyéni (tanulási) tapasztalatok; az elsajátított ismeretek.	
Fejlesztési feladatok	Projektek készítése, az ehhez szükséges képességek, kompetenciák fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Részvétel egy szabadon választott témájú projekt tervezésében, megvalósításában és értékelésében; valamint a projekt eredményeinek bemutatásában.	Minden tantárgy: a projekthez kapcsolható tartalmi elemek.

Lehetőségek a megvalósításra A diákok 4-6 fős csoportokban közösen dolgoznak egy szabadon választott komplex természettudományos probléma megoldásán. Ehhez projekttervet készítenek, felhasználják a tanórákon szerzett ismereteiket, de önálló ismeretszerzésre, sőt kisebb kutatások, vizsgálatok elemzésére is buzdíthatjuk őket. A projekt értékelésének lehetséges szempontjai lehetnek: komplexitás, az ok-okozati összefüggések felismerésére való törekvés, a problémamegoldás újszerűsége, a projektbeszámoló színvonala, egyedisége.	
Kulcsfogalmak	Projekt, tervezés, külső és belső értékelés.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló megfogalmazza és konkrét példán fölismeri az egyszerű megfigyelés és a kísérlet közti különbséget. Érti a számszerűség jelentőségét a mérésekben, tud különböző módon ábrázolni és ábrákról leolvasni mérési adatokat. Tudja jellemezni a mozgásokat sebességükkel, gyorsulásukkal. Érti a térbeli tájékozódás geometriai módszereinek lényegét. Tud tájékozódni térképeken. Érti a tehetetlenség fogalmát, a gyorsulás formáit, okát. Kapcsolatot talál a tömeg és a súly között. Érti az energia, a munka, a hatásfok és a hő összefüggését. Ismeri az emberi szervezet működésének mechanikai hátterét. A mindennapokban tapasztalt jelenségeket meg tud magyarázni anyagi- és halmaztulajdonságokkal. Érti az éghajlat és az időjárás elemeinek fizikai hátterét, összefüggését hazánk természeti képével, gazdálkodásával. A tanuló értelmezi és ábrázolja a természetben megfigyelhető arányokat, ismer példákat vizsgálatuk módjára. Kapcsolatba hozza az anyagok szerkezetét tulajdonságaikkal, felhasználásukkal. Érti az elektromosság és mágnesesség alapjait, az áram mágneses, valamint a mágneses tér változásának elektromos hatását. Érti az emberi szervezetben átáramló anyag és energia szerepét, összefüggését egészségünkkel, az élőlények egymásra utaltságát. Magyarázza a biológiai rendszerek belső rendjét a szabályozás és vezérlés segítségével. Érti az alkalmazkodás szerepét az egyéni és társas viselkedésben.

	Tisztában van a radioaktivitás okával és élettani hatásával, az atomenergia felszabadulásának módjaival és lehetőségeivel, környezeti hatásaival. A tanuló tudja értelmezni a tulajdonságok öröklődését családfán. Áttekintése van a genetikai információról, a génműködés szabályozottságáról, egyirányú változásairól (egyedfejlődés) és zavarairól. Ismeri a nemek kromoszómális meghatározottságát, a nemi ciklusok és a családtervezés hormonális-élettani hátterét. Ismer nagy léptékű, egyirányú változásokat az élő és élettelen természetben, látja ezek bizonyítékait, okait. Ismer az élőlény-populációk létszámát és változatosságát csökkentő és növelő tényezőket, az élőlények önszabályozó közösségeinek fölépítését. Tud példákat bemutatni az ember környezetfüggésére és környezet-átalakító szerepére.

3.2.1.10. Biológia tanyanyaga

A technikumi biológiatanítás célja, hogy a tanulók – az élő természettel kapcsolatos ismereteiket elmélyítve és gazdagítva - egyre jobban megismerjék és megértsék az élő természet belső rendjét, a szerveződési szintek működésének jellegzetes módjait és funkcióit, beleértve az ember testi-lelki egészségét fenntartó tényezőket. E cél teljesülése közben fejlődnek tanulási képességeik: jártasságot szereznek tudásunk forrásainak feldolgozásában, érvényességi körének megítélésében és az új ismeretek önálló megszerzésében. Felkészülnek az ok-okozati összefüggéseket kereső, megértő és kritikus gondolkodásra, és egyre gyakorlottabban ismerik fel az áltudományos, megtévesztő propagandát, amelynek így elutasítására is képessé válhatnak.

Mivel a Nat kiemelt célkitűzése a természettudományos műveltség erősítése, a technikumi biológia tananyagának feldolgozása során fontos, hogy a tanulás folyamata a mindennapi élethez, a gyakorlathoz is kapcsolódó jelenségekből indulva vezessen el a mindennapi életben tapasztalható problémák megoldására is felhasználható ismeretekhez. Ez nemcsak a környező élővilág és saját szervezetünk jelenségeinek megértését teszi lehetővé, de alapot ad a tanulók környezet- és egészségtudatos magatartásának alakításához is. E célokkal összefüggésben a technikumi biológiatanítás olyan természetszemlélet és biológiai műveltség kialakítására törekszik, amely alapot adhat egy kritikusan gondolkodó, önmagáért, a szűkebb-tágabb közösségért és a környezetért is felelősséget vállalni tudó magatartás és állampolgári gyakorlat megvalósulásához.

A biológia különleges helyet foglal el a természettudományok között, hiszen vizsgálódási köre az élővilág. Tanulmányozása során a diákok nemcsak az élővilág állandóságának és változékonyságának alapjait és az élővilág egységét ismerik meg, hanem az embernek az élővilág evolúciójában elfoglalt helyét is. Fontos, hogy megértsék az ebből az egyedülálló helyzetből adódó szabadságot és felelősséget. Biológiai tanulmányaik

hozzásegítik a fiatalokat a természeti, társadalmi és gazdasági rendszerek szoros kapcsolatának és rendkívüli összetettségének megértéséhez. Fontos belátniuk, hogy a fenntartható gazdálkodáshoz természettudományos ismeretek is szükségesek.

A biológia tanulása közben a tanulók egyre rutinosabbá válnak a természettudományos megismerési módszerek használatában. A tanulói vizsgálatok és természettudományos kísérletek, az önálló és a csoportmunka során a nyomtatott és elektronikus anyagok feldolgozása fejlesztik együttműködési készségüket, és ezen keresztül segítik az emberek sokféleségének értékként való elfogadását.

A középfokú biológia tanulása során a megfigyelések, ismeretek megfogalmazása révén gazdagodik a tanulók anyanyelvi kifejezőkészsége. Egyre gyakorlottabbá válnak az objektív szemléletű leírásban, tapasztalataik esztétikus rögzítésében, az önálló ismeretszerzésben és a problémamegoldásban. A kritikus, önálló információszerzés, a médiatudatosság, a tudománytörténeti tájékozódás az európai és a hazai kultúra megbecsülését erősíti. A fenntartható gazdálkodás feladatainak megfogalmazása a természeti feltételekkel és a nemzeti hagyományokkal összhangban álló gazdasági és vállalkozói kompetenciákat is fejleszti. Az egészségét fenntartó és az azt fenyegető tényezők megismerése segít az egészségtudatos magatartás kialakításában és megvalósításában.

A biológiának a minden ember számára nélkülözhetetlen ismereteket és képességeket közvetítő műveltségkép eredményes közvetítése érdekében a kerettanterv a tematikai egységek feldolgozását gyakorlati problémák, jelenségek és gyakorlati alkalmazások fölsorolásával támogatja.

9–10. évfolyam

A technikumi biológia tantárgy tartalmi felépítése a diszciplináris hagyományokra épül. A középiskolai tanulmányok első évének témakörei a rendszertan, az ökológia és az etológia.

A növény- és állatrendszertan tanulmányozása során fejlődik a tanulók rendszergondolkodása, amely a saját tanulási stratégia kialakítását is támogatja. Az élővilág sokféleségének és szépségének meglátása, az e sokféleségben való eligazodás képessége segíti a természet, és annak evolúciós szempontból különös értéket jelentő sokféleségének megőrzése iránti felelősségérzet alakulását. A nagy élőlénycsoportok egészségügyi és gazdasági jelentőségének, az ökológiai rendszerek megóvásának és fenntartásuk gyakorlati teendőinek megismerése nemcsak a természettudományos kompetenciát, hanem a környezettudatos gondolkodáson alapuló felelős állampolgári magatartás alakulását is fejleszti. A természettudományos vizsgálódási módszerek és modellek megismerése – és egy részüknek a kipróbálása – fontos a tudományos megismerés módszereinek és korlátainak, a változás elfogadásának megértése szempontjából. A magyar tudósok munkásságának, valamint a Kárpát-medence élővilágának, természeti értékeinek és az azokkal való gazdálkodás módjainak megismerése a nemzeti öntudat erősítéséhez is hozzájárul. Az adatok, információk internetes keresése, a könyvtári gyűjtő- és kutatómunka a digitális kompetencia gyakorlati alkalmazását erősíti, és az önálló tanulás képességét is fejleszti.

Tematikai egység	**Élet a mikroszkóp alatt – Mikrobiológia**	**Órakeret 7 óra**
Előzetes tudás	Vírusok, baktériumok, egyszerű eukarióták, gombák általános jellemzői.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mikrobák és egyszerű eukarióták példáján a széleskörű elterjedtség és a változatosság közötti kapcsolat felismertetése. A baktériumok, gombák, vírusok egészségügyi és gazdasági jelentőségének igazolása konkrét példák alapján.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért nem látom a mikrobákat a levegőben vagy a bőrömön? Honnan lehet tudni, hogy ott vannak, hogyan kerültek oda? Hogyan függenek össze a baktériumok életműködései az élelmiszerek romlásával, betegségekkel, járványokkal? Melyek a gyors szaporodás feltételei és következményei? A mikrobiális tevékenység mezőgazdasági, élelmiszer- és gyógyszeripari jelentősége. **Ismeretek:** Az élettelen természet és az élővilág szerveződési szintjei, sejtes és nem sejtes szerveződési formák. A sejtek anyag- és energiaforrásai, az autotróf és heterotróf élőlények működésének összefüggése. Az aerob és anaerob energianyerés. A fertőzések megelőzésének módjai, az orvoshoz fordulás szabályai. Az ember és a mikrobák sokrétű kapcsolata. Életterek benépesítési lehetőségeinek áttekintése a mikrobák példáján.	Vázlatrajz készítése a megfigyelt preparátumról vagy élő baktériumokról (pl. tejsavbaktérium, szénabacilus): mikroszkópos kép értelmezése. A mikroszkóp nagyításának kiszámítása. Egyszerű biológiai kísérlet önálló elvégzése során az erjedés (pl. sörélesztő), a fertőtlenítő és sterilizáló hatások megfigyelése. Az internet és a könyvtár használata a mikrobák megismerésére.	*Kémia:* fertőtlenítőszerek; a kísérleti eszközök és használatuk. *Matematika:* mennyiségi összehasonlítás, mértékegységek. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* a járványok történelmi szerepe. *Fizika:* energiaátalakulások. *Magyar nyelv és irodalom:* Boccaccio, T. Mann (a járványok irodalmi ábrázolása); a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése. *Földrajz:* az antibiotikumok bevezetésének hatása a népességszám változására.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sejtes és nem sejtes szerveződés, autotróf, heterotróf, kemo- és fototróf életmód, aerob- és anaerob energianyerés, vírus, baktérium.

Tematikai egység	**A Föld benépesítői: a növények és gombák**	**Órakeret 12 óra**
Előzetes tudás	Szerveződési szintek, az élővilág méretskálája, az élőlények csoportosításának elvei (Linné és Darwin), ivaros és ivartalan szaporodás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerezés lehetséges módjainak bemutatása. A felépítés és a működés összekapcsolása a növényi szövetek mikroszkópi megfigyelése során. A nagy élőlénycsoportok környezeti, egészségügyi és gazdasági jelentőségének bemutatása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Milyen szempontok alapján csoportosíthatóak az élőlények? Mi magyarázza a környezetünkben élő növények jellegzetes életműködéseit: a felszívást, a növekedést, a virágzást, a levélhullást? Mi az évgyűrű, mitől odvasodnak a fák? Miért örülnek a gazdák a méhek munkájának? Mikor marad szép és finom a cseresznyebefőtt? Melyik gombát ne szedjem le? Hogyan kerülhető el a penészesedés, a kerti növények gombás fertőzése? *Ismeretek:* Praktikus és fejlődéstörténeti csoportosítás. A rendszerezés lehetséges szempontjai, gyakorlati alkalmazása a mindennapokban. A törzsfa jelentése.	A határozókönyvek felépítésének logikája és használatuk gyakorlása. Mikroszkópos képek, kész és készített preparátumok vizsgálata. Példák a növényi szövetek felépítése és működése közötti kapcsolatra. A megfigyelések rögzítése vázlatrajz formájában. A növények szerepének bemutatása az emberiség táplálkozásában önálló ismeretszerzés alapján. A vizsgált növényi szervek felépítésén keresztül az okság és korreláció elemzése az életfolyamatok kapcsolataiban. Egyszerű élettani vizsgálatok (pl. ozmózis). Kísérletek önálló elvégzése. A talaj és az élőlények kapcsolatának elemzése konkrét példák alapján.	*Matematika:* halmazok, felosztás. *Kémia:* a szerves és szervetlen anyagok megkülönböztetése, a víz adszorpciója, oxidáció, redukció, viaszok, cellulóz. *Fizika:* diffúzió, lencserendszerek, elektronmikroszkóp. *Földrajz:* egyes fajok jelentősége a táplálékellátásban. *Művészetek:* a fa- és virág-szimbolika.

Testszerveződési típusok a növények országában. A növényi szövettípusok. A nagy növényi rendszertani csoportok (moszatok, mohák, harasztok, nyitvatermők, zárvatermők) jellemzése. A testfelépítés, az életműködések és a szaporodásmód kapcsolata az élőhellyel. Evolúciós irányok a növényvilág fejlődésében. A növények ivartalan szaporítása a mezőgazdaságban és otthon. A diffúzió és az ozmózis biológiai szerepe. Az autotróf és heterotróf anyagcsere kapcsolata. A gombák testfelépítése, anyag- és energiaforgalma, szerepük az életközösségekben. Az ehető és mérgező gombák. A növények, gombák, mikrobák szerepe a talaj képződésének folyamatában. A talaj védelmének fontossága a fenntartható gazdálkodásban.	A legfontosabb ehető és mérgező gombák felismerése. Gombaszárítás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fejlődéstörténeti rendszer, törzsfa, növényi szövet és szerv, alkalmazkodás, telep, spóra, diffúzió, ozmózis, féligáteresztő hártya, talaj.	

10.1. TEMATIKAI EGYSÉG	**A Föld benépesítői: az állatok**	**Órakeret 15 óra**
Előzetes tudás	Szerveződési szintek, az élővilág méretskálája, az élőlények csoportosításának elvei (Linné és Darwin).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mechanikai szemlélet alkalmazása az életműködések magyarázata során. Az alkalmazkodási változások és az állatfajok földrajzi elterjedése összefüggéseinek felismertetése. A felépítés és a működés kapcsolatának elemzése a vizsgált állati szervek és szövetek megfigyelése során.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:	A határozókönyvek felépítésének logikája és használatuk gyakorlása.	*Filozófia:* logika és kategóriák.

Mit tanulhat a technika az állatoktól? Az állattenyésztés hatása az élelmiszeriparra, a mezőgazdaságra és a népesedésre. Hogyan alkalmazkodott az állatok kültakarója, idegrendszere, táplálkozása, életritmusa, szaporodása a környezetükhöz? *Ismeretek:* A mesterséges és a természetes rendszerezés alapelve. Az állati és emberi szövetek főbb típusai. A nagy állati rendszertani csoportok (szivacsok, csalánozók, férgek, puhatestűek, ízeltlábúak, gerincesek) jellemzése testfelépítésük alapján. Állati szervek, életműködések és a környezet közti kölcsönös kapcsolatok. Alkalmazkodási változások, fejlődési irányok az állatvilág evolúciójában. Példák az állati egyedfejlődés típusaira (kifejlés, átváltozás, teljes átalakulás). A bionika és jelentősége: közös fizikai elvek az állati életműködésekben és a technikában.	Egyszerű vizsgálatok, kísérletek önálló elvégzése, a mikroszkópos képek elemzése. Preparátumok, makettek, terepi tapasztalatok ábrázolása. A vizsgált állati szervek felépítésének megismerésén keresztül az okság és korreláció elemzése az életfolyamatok kapcsolataiban. Önálló kutatómunka a bionika eredményeiről.	*Kémia:* mészváz, kitin, szaru, hemoglobin, kollagén. *Fizika:* rakétaelv, emelőelv, gáztörvények (légzés), a lebegés feltétele, vezérlés, szabályozás. *Földrajz:* korallzátonyok, édesvízi és tengeri mészkő; demográfia. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* az ízeltlábúak egészségügyi jelentősége; a gerinces állatok történeti jelentősége.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fejlődéstörténeti rendszer, állati szövet és szerv, bionika.	

Tematikai egység	**Kapcsolatok az élő és élettelen között**	**Órakeret 12 óra**
Előzetes tudás	Élettelen környezeti tényezők és hatásuk az élőlényekre, a tűrőképesség, a faj.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életközösségek vizsgálatán keresztül az azokra jellemző kölcsönhatások megismerése. Az életközösségek változásának, az anyagkörforgás folyamatainak megfigyelésén és vizsgálatán keresztül a ciklikus és lineáris változások megismerése. A terepen végzett vizsgálatok során a természeti rendszerek leírására szolgáló módszerek használata.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mely fajok és miért élnek közös élőhelyen? Milyen kölcsönhatások kapcsolják össze az együtt élő fajokat? Miért hord tengeri rózsát a remeterák? Mi határozza meg egy élőlény szerepét az életközösségben? Mi magyarázza, hogy egyes fajok egyedszáma közel állandó, másoké hirtelen változásokat mutat? *Ismeretek:* Egyed feletti szerveződési szintek leírására szolgáló néhány módszer. A populáció és életközösség (társulás) fogalma, jellemzői. A biológiai (ökológiai) indikáció. Populáción belüli és populációk közti kölcsönhatások: a szabályozás megvalósulása a populációk és a társulások szintjén. Az életközösségek vízszintes és függőleges elrendeződésének okai. Példák az életközösségekben zajló anyagkörforgásra (szén, nitrogén), az anyag és energiaforgalom összefüggésére. Táplálékpiramis (termelő-, fogyasztó-, lebontó szervezetek). Táplálkozási hálózatok (biológiai produkció, biomassza). Gyöngyvirágtól lombhullásig: ciklikus folyamatok. Beerdősülés és leromlás: egyirányú változások. Járványok,	Biológiai jelzések (indikációk) megfigyelése és megfejtése. Az élőlények közötti kapcsolatok rendszerének elemzése. Összetett ökológiai rendszerek elemzése az interneten és az írott szakirodalomból gyűjtött anyagok alapján. Életközösségek jellemző paramétereinek vizsgálata terepen, a tapasztalatok rögzítése és értelmezése. Egyszerű kísérlet tervezése és elvégzése az élőlények egymásra gyakorolt hatásának vizsgálatára, az eredmények elemzése. A biológiai rendszerek térbeli és időbeli változásait leíró grafikonok, diagramok értelmezése. Mennyiségi és minőségi változások okainak elemzése. Struktúra és funkció összefüggéseinek elemzése egyed fölötti szerveződési szinteken.	*Fizika:* hatásfok, a termodinamika főtételei, a nyílt rendszerek jellemzői. *Földrajz:* korfa, demográfiai mutatók, évszakos és napszakos változások, a földrajzi övezetesség. *Matematika:* matematikai modellek (gráfok, függvények, függvényábrázolás, statisztikai elemzések). *Kémia:* növényvédőszerek, antibiotikumok, kolloidok. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* a szikesedés és talajerózió mint történelemformáló tényezők (Mezopotámia, Hortobágy); növényi, állati és emberi élősködők demográfiai hatásai.

hernyórágás: véletlenszerű és kaotikus létszámingadozások.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fajlista, korfa, szimbiózis, predáció, élősködés, antibiózis, versengés, antibiotikum, rezisztencia, a környezet eltartóképessége, diverzitás, biomassza, táplálékpiramis.	

Tematikai egység	**Érthetjük őket?** **Az állatok viselkedése**	**Órakeret** **8 óra**
Előzetes tudás	Öröklött és tanult magatartásformák, társas szükségletek, a kísérletezés módszerei és célja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az élő rendszerek felépítésében és működésében megfigyelhető közös sajátosságok összegzése. A viselkedés és a környezet kapcsolatának megfogalmazása, és ezen keresztül az állati viselkedés mint alkalmazkodási folyamat bemutatása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan deríthető ki, hogy mit érzékelnek az állatok, és ebből mi a fontos számukra? Van-e célja és funkciója az állati (és emberi) viselkedéseknek? Mi az állati tájékozódás alapja? Mi vezeti haza a galambokat? Hogyan találják meg a méhek a mézelő területeket, a virágokat? Miről és miért „beszélgetnek” az állatok? Megérthetjük-e „beszédüket”? *Ismeretek:* Az inger, kulcsinger és a motiváció. Az öröklött és tanult magatartásformák és azok kombinációi. Jelentős kutatók módszerei, tapasztalatai és magyarázatai. Az állati és az emberi tájékozódás és tanulás típusai. Memória és a tanulás (rövid- és hosszú távú memória, felidézés).	Az öröklött és tanult magatartásformák meg-különböztetése példák alapján. Különböző tanulási módszerek gyűjtése, összehasonlítása különböző szempontok alapján (pl. hatékonyság). Az állati viselkedés megfigyelése, a tapasztalatok rögzítése és értelmezése, az eredmények bemutatása. Szaporodási stratégiák, az állati viselkedés és a környezet összefüggéseinek elemzése. Az állati és emberi kommunikáció formáinak összevetése vizsgált példákon keresztül.	*Fizika:* hang és ultrahang (frekvencia). *Etika:* csoportnormák, önismeret, énkép. *Magyar nyelv és irodalom:* a verbális és nonverbális kommunikáció. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* a csoportos agresszió példái az emberiség történelmében, a tömegek manipulálásának eszközei. *Vizuális kultúra:* a reklámok hatása, szupernormális ingerek.

Az állati és az emberi kommunikáció jellemzői. A társas kapcsolatok típusai, szerepük a faj fennmaradásában.		*Informatika:* prezentációkészítés, internethasználat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reflex, kulcsinger, motiváció, adaptáció, tanulás, kommunikáció, agresszió, altruizmus, kulturális öröklődés.	

Tematikai egység	**Másfélmillió lépés Magyarországon**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Környezet, szerveződési szintek, környezetszennyezés, életközösség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A globális éghajlat-változások lehetséges okainak és következményeinek elemzése. Egyes környezeti problémák (fokozódó üvegházhatás, savas eső, „ózon-lyuk") következményeinek megismerésén keresztül az emberi tevékenység hatásának vizsgálata. A lokális és globális megközelítési módok megismerése és összekapcsolása, a környezettudatosság fejlesztése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért és hogyan változtak a Kárpát-medence jellegzetes életközösségei a magyarság több mint 1000 éves történelme során? Milyen következményekkel jár az emberi tevékenység? Milyen formában nyújthat tartós megélhetést az ott élő közösségeknek? Mi jellemzi a közvetlen környezetem élővilágát? Mit védjünk? *Ismeretek:* Néhány jellemző hazai társulás (táj, életközösség) és állapotuk. A Kárpát-medence természeti képének, tájainak néhány fontos átalakulása az emberi gazdálkodás következtében. Tartósan fenntartható gazdálkodás és pusztító beavatkozások hazai példái.	Terepen vagy épített környezetben végzett ökológiai vizsgálat során az életközösségek állapotának leírására szolgáló adatok gyűjtése, rögzítése, a fajismert bővítése. Egy helyi környezeti probléma felismerése, tanulmányozása és bemutatása: okok feltárása, megoldási lehetőségek keresése. A lokális és globális megközelítési módok alkalmazása egy hazai ökológiai rendszer tanulmányozása során.	*Földrajz:* hazánk nagytájai, talajtípusok, éghajlati viszonyok, erózió, mállás, humusz. *Kémia:* műtrágyák, növényvédőszerek, rovarölőszerek, az indikáció általános elvei. *Matematika:* grafikonok, mérés. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* a Kárpát-medence történeti ökológiája (pl. fokos gazdálkodás, lecsapolás, vízrendezés, szikesek, erdőirtás és -telepítés, bányászat, nagyüzemi gazdálkodás).

A természetvédelem hazai lehetőségei, a biodiverzitás fenntartásának módjai. Az emberi tevékenység életközösségekre gyakorolt hatása, a veszélyeztetettség formái és a védelem lehetőségei.		*Magyar nyelv és irodalom:* természetleírások (pl. Jókai Mór, Fekete István, Áprily Lajos).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Biológiai sokféleség, természeti érték, természetvédelem, fenntartható fejlődés.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló ismerje a szerveződési szintek összetettségét és felépítését, az összetettségen belüli működési kapcsolatokat. Tekintse ezeket megőrzendő természeti értéknek. Ismerje az emberi és állati közösségekben a meghatározó társas kapcsolatok biológiai funkcióit. Ismerje egy-két jelentős külföldi és hazai természettudós kutatási eredményeinek lényegét. Legyen képes értelmezni fénymikroszkópos képet a megismerés folyamatában. Használja önálló tanulása során az internet és a könyvtár nyújtotta lehetőségeket. Értse a személyes felelősségét a fertőzések megelőzésében, és tegyen meg mindent a sikeres gyógyulás érdekében. Legyen képes egyszerű kísérleteket elvégezni, megfigyeléseit és tapasztalatait megfogalmazni, leírni. Legyen képes a problémák tudatos azonosítására, megoldására, a hipotézisek megvizsgálására.	

11–12. évfolyam

A technikumi biológiatanulás utolsó két évének diszciplináris témakörei a sejtbiológia, az ember szervezettana és élettana, a molekuláris genetika, az evolúció, az ökológia és az emberi viselkedés. E témakörök feldolgozásának középpontjában az emberi szervezet felépítésének és működésének, az ember testi és lelki egészsége közti kapcsolatnak a megértése áll. Ennek elemzése különböző szerveződési szinteken – sejt, szövet, szerv, szervrendszer, szervezet –, de azonos céllal történik. Az egyed feletti szintek az ember esetében átvezetnek a társadalmi jelenségek világába. A biológia e téren egyrészt a határterületeket érintve a kapcsolatok fölismeréséhez vezet, másrészt annak elfogadását eredményezi, hogy az emberi társadalom tartósan csak a természeti környezetbe illeszkedve maradhat fenn. A fenntarthatóság, mint cél nem egy kész algoritmus megtanulását igényli – ilyen jelenleg nincs –, hanem a biológiai ismeretek kreatív, átgondolt alkalmazását a társadalmi élet területén is. Az ismereteknek ahhoz a fölismeréshez is el kell vezetniük, hogy az ember testi és lelki egészségét közvetlenül, egyéni szinten is befolyásolja. A tanulás során az elméleti háttér ismerete párosul a természettudományos gondolkodás módszereivel és a vizsgálódáshoz szükséges gyakorlati készségekkel. A témakörök biztosítják a tudás rendszerszerű építését, kapcsolódnak a mindennapi élet problémáihoz. Megjelennek a biológiai szerveződés egymásba épülő szintjei,

a különféle élő rendszerek és a közöttük lévő összefüggések. Megismerésük során a tanulók követik az anyag, az energia és az információ átadásának útjait, megfigyelhetik az állandóság és változás jelenségeit. Az ember megismerésekor a tanulók nem csak a testi felépítést, hanem a lelki alkatot, az önismerettel, a tartós és kiegyensúlyozott társas kapcsolatokkal összefüggő biológiai kérdéseket is vizsgálják. Az élettelen és az élő természet kapcsolatába, az életközösségek bioszféra szintjéig követhető felépülésébe és működésébe való bepillantás formálja az egyéni életvitelt, és kialakítja a fenntarthatóságot szolgáló közösségi cselekvésben való aktív részvétel képességét.

Tematikai egység	**Sejtjeinkben élünk - A sejt felépítése és működése**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	A fénymikroszkóppal látható fontosabb sejtalkotók. Állati és növényi sejt megkülönböztetése. A szövet fogalma, típusai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet alkalmazása a biológiai szerveződési szintek megkülönböztetésekor, és egymással való összefüggéseikre. Rendszer és környezet összefüggésének tudatos alkalmazása a sejt felépítésének és működésének magyarázatában. Felépítés és működés közötti összefüggések megértése, a szerkezeti struktúra és a kémiai felépítés összekapcsolása. Anyag, energia és információ fogalmainak alkalmazása a sejtben végbemenő folyamatok értelmezése során. Állandóság, változás és önazonosság értelmezése a sejtben zajló biokémiai folyamatok, valamint az öregedés vonatkozásában. A normális sejtműködés és az emberi egészség közti kapcsolat megfogalmazása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: A sejt a legkisebb élő egység? Miért van többféle felépítésű és működésű sejt is az élőlényekben? Milyen fizikai-, kémiai hatások befolyásolják a sejtek működését? Milyen kémiai összetétel jellemzi a sejteket? Hogyan megy végbe a sejtekben az anyagok átalakítása? Milyen hatások gátolhatják, veszélyeztethetik a sejtek anyagcseréjét? Miért igényelnek a sejtek energiát? Miben tér el, és miben hasonlít a fény-, illetve kémiai energiát hasznosító sejtek felépítése és működése?	Fizikai-kémiai folyamatok biológiai szerepének, az élő állapot fizikai feltételeinek, határainak elemzése. Kémiai fölépítés és biológiai funkció összefüggéseinek elemzése megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek során.. A sejten belüli kémiai folyamatok szabályozottságának belátása. Enzimműködés vizsgálata egy elvégzett kísérletben, a folyamat elemzése. Az élő rendszerek energiaszükségletének megértése, a sejtszintű energiaátalakító	*Fizika:* diffúzió, ozmózis; hő, hőmérséklet; elektromágneses sugárzás spektruma, energiája; geometriai optika, a lencsék képalkotása; energia fogalma, mértékegysége, formái és átalakíthatósága; potenciál, feszültség. *Matematika:* hossz-, terület-, felszín-, térfogatszámítás; mértékegységek,

Hogyan képesek a szervezet sejtjei összehangolni a működésüket? Hol fordulnak elő sejthálózatok, és mi jellemzi ezeket? *Ismeretek:* A víz biológiai szempontból fontos jellemzői. A sejtek víztartalma. A környezeti koncentráció hatása. A sejthártya áteresztőképessége, transzportfolyamatok. A sugárzások és az életlehetőségek közötti összefüggések (fototrófia, UV-védelem). Biogén elemek, nyomelemek. Az élő rendszereket felépítő szerves anyagok fontosabb típusai, sajátos biológiai funkciói. Az enzimműködés lényege. A sejtkárosító hatások főbb típusai, lehetséges forrásaik (nehézfémek, mérgek, maró anyagok, sugárzások, hőhatás). A biológiai folyamatok energetikai összefüggései; a lebontó és a felépítő anyagcsere jellemzői. Az energia elsődleges forrása. A folyamatok alapegyenlete, szakaszai, energia- és anyagmérlege, helye a sejten belül. A sejtmembrán jelforgalmi fehérjéi. A sejtek közötti fizikai kapcsolatok formái. A kémiai kommunikáció lehetősége. A membránfelszínt csökkentő és növelő folyamatok szerepe.	folyamatok lényegi ismerete, kapcsolatuk belátása. Struktúra és funkció összekapcsolása a sejtszintű folyamatok elemzése során. A szabályozott sejtműködés néhány funkciójának értelmezése a soksejtű szervezeten belül. A sejtek közötti anyag- és információforgalom jelentőségének belátása, példákon keresztül.	átváltások; nagyságrendek; halmazok használata, osztályokba sorolás, rendezés. *Kémia:* fontosabb fémes és nem fémes elemek; ionok; szerves vegyületek sajátosságai, csoportjai; kémhatás, pH; oldódás, oldatok koncentrációja, kémiai kötés, katalízis, katalizátor. *Informatika:* az információ fogalma, egysége.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Biogén elem, enzim, denaturáció, kicsapódás (koaguláció), anyagcsere (lebontó és felépítő), autotróf, heterotróf, sejtlégzés, erjedés, fotoszintézis, sejtalkotó.

Tematikai egység	**Ételek és életek – A táplálkozás**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	A tápanyag fogalma, típusai, a szervezetben betöltött szerepük. A tápcsatorna fő szakaszai, működése. A táplálkozás alapvető minőségi és mennyiségi szempontjai. Normál testsúly, testsúlyproblémák okai és következményei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A táplálkozás energiaviszonyaival kapcsolatos mennyiségi szemlélet erősítése. Az egészséges táplálkozást szolgáló szokások, értékrendek, gyakorlati készségek erősítése, a kockázati tényezők csökkentése iránti igény felkeltése, az önmagunk iránti felelősség érzésének erősítése. A fontosabb emésztőszervi és anyagcsere betegségekkel kapcsolatos ismeretekre épülő, egészségmegőrzésre irányuló attitűdök, életviteli képességek fejlesztése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért van szükségünk a különféle tápanyagokra? Hogyan függenek össze a sejtekben zajló folyamatok a táplálkozásunkkal*?* Mi történik az elfogyasztott ételekkel a tápcsatornában? Hová kerülnek a bélrendszerből felvett tápanyagok, mi történik velük a szervezetben? Hogyan függ össze a normál testsúly megőrzése a helyes táplálkozással? Milyen okai és következményei lehetnek a túlsúlynak, az elhízásnak, illetve az alultápláltságnak? Milyen minőségi és mennyiségi szempontokat kell figyelembe venni a megfelelő táplálkozás érdekében? Mit jelent az élelmiszer-összetétel és -minőség? Melyek a táplálkozással összefüggő gyakoribb	A táplálkozás szervezet- és sejtszintű folyamatainak összefüggésbe hozása. A nyílt rendszer működésének értelmezése az anyagcsere példáján. A tápcsatorna-szakaszok felépítésének, a bennük végbemenő élettani folyamatok kémiai szintű értelmezése, ennek alapján folyamatelemzés (ábrázolás, ábraelemzés). Egy szerv több funkciójának értelmezése a máj példáján. Az emésztési és a sejtszintű lebontási folyamatok közötti összefüggés felismerése. A normál testsúly megőrzése jelentőségének belátása, a túlsúly és az elhízás kockázatainak felismerése.	*Kémia:* Szerves vegyületek, szénhidrátok, zsírok, fehérjék; oldhatóság; fehérjék harmadlagos szerkezete, katalizátor, aktiválási energia, reakcióhő. Lipidek, szteroidok, koleszterin; glükóz, keményítő; fehérjék elsődleges szerkezete, aminosavak, cellulóz. *Fizika:* diffúzió; tömeg, súly; energia, munka; nyílt rendszer. *Matematika:* átlagérték, szórás. *Technika, életvitel és gyakorlat:* egészséges életmód,

megbetegedések, mit tehetünk a megelőzésük érdekében? *Ismeretek:* Tápanyagok energiatartalma, kémiai összetétele, jellemzésük módja. A sejt felépítő és lebontó folyamatait jellemző anyagforgalom összefüggése a táplálkozással (főbb szerves anyagcsoportok szerepe, jelentősége az energiabevitelben és az anyagcsere folyamatokban). A tápcsatorna szakaszai és működésük. A fontosabb emésztőenzimek, termelődésük és hatásuk helye. A máj elhelyezkedése és szerepe a szervezet működésében. A tápanyagok szállítási módjai. A normál testsúly. A túlsúly és elhízás következményei, és emelkedő kockázatuk. A tápanyagok fajlagos energiatartalma. Az alultápláltság jelei, következményei. A kiegyensúlyozott, változatos étrend jelentősége. Hiánybetegségek lehetséges okai, tünetei. Az emésztőszervi fertőzések leggyakoribb okai. Az élelmiszer-higiénia jelentősége. Élelmiszer-allergia, felszívódási és emésztési rendellenességek. A tartós stressz hatása az emésztőrendszerre. Az emésztőrendszer rosszindulatú daganatos megbetegedéseinek kockázati tényezői. A szájhigiéné, a rendszeres fogápolás helyes gyakorlata.	Életmódhoz igazodó étrend tervezése, ezzel kapcsolatos adatok, táblázatok használatával. Vita a különböző táplálkozási szokások, divatok (pl. vegetarianizmus) előnyeiről és veszélyeiről. Az emésztőszervi fertőzések tüneteinek, valamint a megelőzés, a gyógyulás és a fertőzés terjedésével kapcsolatos teendők összegyűjtése. Liszt- és tejcukor-érzékeny beteg diétás étrendjének összeállítása. A diétahiba veszélyeinek bemutatása. Az epe hatásának modellezése. Az enzimműködés bemutatása egy-egy tápanyag példáján.	egészséges ételek, élelmiszerek. *Testnevelés és sport:* életvezetés, egészségfejlesztés.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tápanyag, étel, élelmiszer (minőség), étrend, tápanyag-energiatartalom, mennyiségi és minőségi éhezés, alapanyagcsere, túlsúly, elhízás, tápcsatorna, emésztőenzim, emésztés, felszívódás, higiénia, allergia.

Tematikai egység	**Jó a levegő? – A légzés**	**Órakeret 5 óra**
Előzetes tudás	A légutak és a tüdő felépítése, működése és funkciói. A sejtlégzés. A légzőrendszert veszélyeztető környezeti ártalmak és káros szenvedélyek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felépítés és a működés közötti kapcsolat értelmezése a légcsere és az öntisztulási képesség magyarázatában, valamint a tüdő léghólyagjainak felépítése és a külső gázcserefolyamat közötti összefüggés felismerésében. Az egészséges környezettel, életvitellel kapcsolatos gyakorlati készségek, a fontosabb légzőszervi betegségekkel összefüggő ismereteken alapuló, egészségmegőrzésre irányuló attitűdök formálása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mi a légzés élettani szerepe, hogyan függ össze a légzés a sejtjeinkben zajló folyamatokkal? Hogyan megy végbe a ki- és belégzés folyamata? Hogyan szabályozza a szervezet a légzés teljesítményét? Hogyan és miért változik a be- és kilélegzett levegő összetétele? Mi az összefüggés a légzés és a hangképzés között? Melyek a leggyakoribb légszennyező anyagok és hogyan hatnak az egészségünkre? Melyek a gyakoribb légzőszervi megbetegedések, mit tehetünk a megelőzés érdekében? *Ismeretek:* Az oxigénfelvétel és a szén-dioxid leadás összefüggése a sejtlégzés biokémiai folyamatával. A légzési teljesítmény és a szervezet energiafelhasználása közötti	A légzés szervezet- és sejtszintű folyamatainak összefüggésbe hozása. A légutak és a tüdő felépítésének, a bennük végbemenő élettani folyamatok elemzése (ábrázolás, ábraelemzés). A légcsere biomechanikai értelmezése egy készített modell alapján. Légzésfunkciós vizsgálat értelmezése A gázcsere, a légzési gázok szállításának, a szervek oxigénellátásának a fizikai-kémiai összefüggéseket figyelembe vevő magyarázata. A gégeműködést bemutató film, vagy ábra elemzése, a működés összekapcsolása a fizikai ismeretekkel. Kísérlet során vizsgált, vagy	*Kémia:* Oxigén; oxidáció, redukció. Fehérjék negyedleges szerkezete, vas és vegyületei, komplex vegyületek; savak, pH, kémhatás: a szén-dioxid oldódása és a szénsav reakciói. *Földrajz:* a Föld légköre; alapgázok és szennyezők. *Fizika:* gázok nyomása, áramlása; a hang keletkezése, hangmagasság, hangerő, hangszín. *Magyar nyelv és irodalom*: hangok, hangzók, intonáció.

összefüggés. A felső- és alsó légutak felépítése. A tüdő elhelyezkedése a mellüregben. A ki- és belégzés folyamata, a légcsere biofizikai alapja. Légzőizmok. A léghólyagok felépítése, gázcsere fogalma és feltételei. Külső és belső gázcserefolyamatok és fizikai hátterük. A légzési gázok szállítási módjai, a hemoglobin szerepe, jelentősége. A vér kémhatása és a szén-dioxid-szint közti összefüggés. A gége felépítése, funkciói. A hangszalagok elhelyezkedése, szerepe, hangadás és hangképzés biológiai tényezői. Savas gázok, mérgező vegyületek, allergének, szálló por, füst (dohányzás) kockázatai. Néhány gyakori légzőszervi megbetegedés jellegzetes kórképe, a megelőzés és a gyógyítás lehetőségei. A dohányzással összefüggő megbetegedések.	internetről gyűjtött légszennyezési adatok értelmezése. A dohányzás kockázatainak elemzése.	*Ének-zene:* énekhangok. *Technika, életvitel és gyakorlat:* a biztonságos otthon, külső és belső terek; allergén anyagok. *Testnevelés és sport:* életvezetés, egészségfejlesztés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Légcsere, gázcsere, légutak, léghólyag, légzési perctérfogat, vitálkapacitás, hemoglobin, gége, hangszalag, allergia, asztma.	

Tematikai egység	**Szívből szívbe – nedvkeringés, belső környezet**	**Órakeret 7 óra**
Előzetes tudás	A vér összetétele, sejtes alkotói, biológiai szerepe. A keringési rendszer felépítése. Véráramlás, a vérkörök. A szív üregei, szívbillentyűk, szívritmus, pulzus.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet fejlesztése a belső környezet és a nedvkeringés biológiai folyamatában, a különböző anyagforgalmi folyamatok egymással való kapcsolatában. Állandóság és változás szempontjainak alkalmazása az anyagáramlás folyamatának értelmezésében. A szív- és érrendszeri betegségek kockázatainak felismerése, a megelőzést lehetővé tévő életmód-elemek iránti igény felkeltése, erősítése, pozitív attitűdök kialakítása. Elsősegélynyújtás és újraélesztésben alapszintű gyakorlottság elérése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért és hogyan keringenek testfolyadékaink? Milyen folyadékterek fordulnak elő a szervezetünkben? Mi a kapcsolatuk? Miből áll, hogyan keletkezik, hogyan és miért alvad meg a vér? Hogyan biztosítja a szív a vérkeringés irányát és változó teljesítményét? Mi az erek feladata? Hol és hogyan tapintható a pulzus, mérhető a vérnyomás? Miért változó a vizelet mennyisége és összetétele? Hogyan függ ez össze a belső környezetünk viszonylagos állandóságával? Melyek a szív és érrendszeri megbetegedések kockázati tényezői, gyakoribb típusai? Mit tehetünk a megelőzésük érdekében? Milyen elsősegélynyújtás alkalmazandó vérzések, szívműködési zavarok vagy keringésleállás esetén? *Ismeretek:* Folyadéktér fogalma. A vér oldott és sejtes elemei. A vér és a szövetközti nedv, illetve a nyirok keletkezése, összetétele, funkciói. A hajszálerekben zajló anyagáramlás iránya és oka. A véralvadás élettani jelentősége, a folyamat fő lépései és tényezői. A vérrög képződés kockázati tényezői és következményei. A szív fölépítése és működése, kapcsolata a szívizom	A nedvkeringés rendszerszemléletű értelmezése, a testfolyadékok megkülönböztetése és összefüggésük felismerése. A vérvétel, a laboratóriumi vizsgálat és laborelemzés jelentőségének belátása, a fontosabb adatok értelmezése. A véralvadás folyamatának megértése, jelentőségének felismerése, a trombózisos betegségekkel való összefüggésbe hozása. Az érrendszer és a szív felépítése, valamint a bennük végbemenő élettani folyamatok összekapcsolásán alapuló folyamatelemzés (ábrázolás, ábraelemzés). Körfolyamat értelmezése a szívciklus példáján. Vérnyomásmérés osztálytársakon; statisztikai átlag számolása és az eredmények ábrázolása. A vese felépítése és a benne végbemenő élettani folyamatok összefüggésbe hozásán alapuló folyamatelemzés (ábrázolás, ábraelemzés). A szív- és érrendszeri betegségekkel összefüggő ismeretek alapján következtetések levonása az egészségmegőrzésre irányuló életvitelt illetően. Szív-tüdő készítmény vizsgálata, működésének elemzése	*Kémia:* Oldószer, oldat; molekula polaritás; kolloid rendszerek. Koaguláció; hidratáció; oldatok; ionvegyületek. *Fizika:* áramlások; sűrűség; nyomás, nyomásmérés; elektromos áram; diffúzió, ozmózis. *Testnevelés és sport:* életvezetés, egészségfejlesztés; *Technika, életvitel és gyakorlat:* család, háztartás; egészséges életmód; baleseti veszélyek, kockázatok.

sajátosságaival. A szívritmus, pulzusszám, pulzustérfogat és perctérfogat összefüggése. Értípusok, felépítésük, funkciójuk. A vénás keringést segítő tényezők. A véreloszlás szabályozása. A vérnyomás fogalma, mérése, normál értékei. A homeosztázis értelmezése a folyadékterek összetételének példáján. A vese szervi felépítése, a vesetestecske felépítése és működése. A vízvisszaszívás mértékének szabályozása. Ionháztartás zavara, kiszáradás, rehidrálás. A leggyakoribb szív- és érrendszeri betegségek tünetei, kialakulásának okai. Kockázatot jelentő élettani jellemzők. Az érrendszer állapota és az életmód közötti összefüggés. Vérzéstípusok és ellátásuk. A fertőtlenítés fontossága. A szívinfarktus előjelei, teendők a felismerés esetén. Az alapvető újraélesztési protokoll.	Elsősegély-nyújtási teendők gyakorlása a vizsgált sérülések és rosszullétek esetében (pl. újraélesztés).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Folyadéktér, vér, nyirok, véralvadás, trombózis, artéria, véna, kapilláris, vérkör, kamra, pitvar, szívbillentyű, szívciklus, perctérfogat, vérnyomás, homeosztázis, újraélesztés.	

Tematikai egység	**Erő és ügyesség - mozgás és testalkat**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	A csont szöveti szerkezete, csontok kapcsolódási módjai. Az emberi csontváz fő elemei. A mozgás és az egészség közötti alapvető összefüggések. A mozgásszegény életmód egészségkárosító hatása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felépítés és a működés kapcsolatának különböző megjelenése az emberi mozgás szervrendszerében. Állandóság és változás szemléleti alkalmazása az izomösszehúzódás, az izommozgás és a mozgásképesség fejlődése esetében. A rendszeres testmozgás élettani hatásának ismeretén alapuló tudatos életmódra való törekvés alakítása. A testképen alapuló önelfogadás erősítése, a testmódosítás különféle módjaival összefüggő értéktudat, érvelési és döntési képesség fejlesztése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miben hasonlít és miben tér el testfelépítésünk az emberszabású majmokétól? Mi a különbségek oka? Hogyan fejlődik, változik a mozgásunk a magzati élettől az idős korig? Hogyan kapcsolódnak egységes rendszerré a csontjaink? Milyen a csont összetétele, szöveti és szerkezeti felépítése? Mi a magyarázata az izom összehúzódási képességének? Milyen mechanikai elvek alapján írható le az izommozgás? Hogyan alakul ki az egyes testrészek mozgásképessége? Mi az oka az izomfáradtságnak? Milyen mozgásszervi sérülések fordulhatnak elő? Hogyan előzhetők meg és milyen elsősegély alkalmazható? Milyen életmóddal őrizhető meg a mozgásképesség? Hogyan előzhetők meg a mozgásszervi megbetegedések? Hogyan növelhető a fizikai teljesítőképesség? Milyen kép él bennünk a testünkről? Hogyan változott a szépségideál a múltban, és mi határozza meg a jelenben? El tudjuk-e fogadni a saját testünket? Hogyan módosítható a test megjelenése, formája? *Ismeretek:* A két lábon járás testi következményei. A kéz és a	Evolúciós szemlélet alkalmazása az emberi mozgásképesség eredetének, jellegének magyarázatában. Érvek gyűjtése a helyes testtartás fontosságáról. Változás és fejlődés értelmezése az egyén mozgásképességével összefüggésben, a folyamat főbb lépéseinek meghatározása. A testi képességek, adottságok és a munkavégzés, munkaformák összefüggésének tudatosabb értelmezése. A csontok mechanikai szerkezete, kémiai összetétele és biológiai funkciója közötti összefüggésekkel kapcsolatos kísérletek elvégzése. Példák a különböző csontkapcsolatokra. A csontok egymással és az izmokkal való kapcsolódási módjainak összefüggésbe hozása a mozgásképességgel. Az izomzat hierarchikus felépítésének belátása, a rendszerszerűség felismerése. A molekuláris, szöveti-, szerv- és szervezetszintű működések összefüggésbe hozása. Ennek során a mechanikai elvek, biomechanikai és biokémiai szemlélet alkalmazása. Elsősegélynyújtás különböző típusú mozgásszervi sérülések	*Magyar nyelv és irodalom:* testbeszéd, arcjáték. *Testnevelés és sport:* A helyes testtartás szerepe az énkép és testkép kialakításában; mozgáskultúra; prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés; a fittség jellemzői. Mozgáskultúra; életvezetés, egészségfejlesztés; energiabefektetés tudatossága. Gerincvédelem. *Technika, életvitel és gyakorlat:* Eszközhasználat. Generációs kapcsolatok a családban. Család, háztartás; egészséges életmód; tárgyi kultúra, termelés; közlekedés. Testi veszélyek, kockázatok. *Művészetek:* az emberábrázolás, az életkorok megjelenítése. *Fizika:* sűrűség, szilárdság, rugalmasság; erő, munka, energia; egyszerű gépek.

koponya jellegzetességei. A mozgás szerepe az emberi kommunikációban. A magzatra jellemző mozgások. Az újszülött öröklött mozgási reflexei. A csecsemő és a kisgyermek mozgásában bekövetkező változások (átfordulás, mászás, ülés, járás, kézhasználat). Az öregedéssel járó mozgásképesség változások és az életmód összefüggése. A csont szilárdsága és rugalmassága, a kémiai összetétel és a szöveti-, szervi felépítés főbb jellemzői. A csontok formai típusai. A csontok kapcsolódási formái. A végtagok és függesztő elemeik, a gerincoszlop és a bordák, a koponya fontosabb csontjai. A vázizmok összehúzódási képességének magyarázata, a molekuláris struktúra felépítése és működése. Az izmok hierarchikus felépítése. A hajlító és feszítő izmok működése néhány példán, az izmok csontokhoz tapadásának módja. Emelő elv érvényesülése. A mozgás idegi szabályozása. Az izomerő és munka értelmezése. Sérülések típusai (rándulás, ficam, húzódás, szakadás, törés). Alapvető elsősegély-nyújtási ismeretek. A bemelegítés, erősítés, nyújtás biológia alapjai, fontossága. Szűrővizsgálatok lehetősége, fontossága. A mozgásszegény életmód káros következményei. A mozgás, az életmód és az energiaszükséglet összefüggései.	esetén. A mozgásszegény életmód egészségkárosító hatásainak felismerésén alapuló, rendszeres, életmódszerű testmozgás. Az önvizsgálatok és rendszeres szűrővizsgálatok fontosságának belátása. Az edzettség, fittség állapotának biológiai leírása, vizsgálata egyszerű mérésekkel, ezek értékelése. Csontok fizikai szerkezetének és kémiai összetételének vizsgálata. Érvelés a táplálékkiegészítők, teljesítménynövelők használatával kapcsolatban (előnyök, hátrányok, veszélyek). Érvek gyűjtése a testképre ható divatok veszélyeiről.	*Kémia:* kalcium és vegyületei, fehérjék. A víz; kolloid állapot. *Vizuális kultúra:* Emberábrázolás és változásai; szimmetriák, arányok. Reklámok.

Az edzés és a fizikai teljesítmény összefüggése. A versenysporttal, különféle sportágakkal járó terhelés hatása a mozgás szervrendszerére. A sporttal, testépítéssel elérhető alakformálás lehetőségei, szélsőségei. Az énkép összefüggése a test fejlődésével, külső képével. Testkép és lelki egyensúly összefüggése. Ideálok és változásuk. Táplálkozási zavarok. Az öltözködés, a divat szerepe. A plasztikai sebészet módszerei, hatásaik, mellékhatásaik és veszélyeik.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Izület, függesztő öv, csontsűrűség, vázizom, ín, szalag, bemelegítés, nyújtás, izomösszehúzódás.	

Tematikai egység	**Elválaszt és összeköt - A bőr**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	A hámszövet alapvető jellemzői, csoportjai. A bőr felépítése, főbb funkciói. Gyakoribb bőrsérülések és ellátásuk. Higiéniai alapismeretek, a bőrápolás szempontjai és módjai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A bőr felépítése és működése közötti összefüggések alkalmazása magyarázatokban. Állandóság és változás megfigyelése, értelmezése a bőr állapotával, fejlődésével és egészségével összefüggésben. A személyi higiéné biztosításával, a bőr ápolásával és egészségmegőrzésével kapcsolatos életviteli és gyakorlati készségek fejlesztése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Milyen feladatokat lát el a bőrünk? Hogyan épül föl? Mit jelez a bőr testünk állapotából? Mi alakítja ki a bőr alapszínét? Milyen bőrszín változatok jellemzőek az emberi fajra? Hogyan jelenik meg a biológiai sokféleség az emberi faj testi jellemzőinek esetében?	A bőr funkcióinak és felépítésének kapcsolata a szervezetszintű működésekkel – hőszabályozás elemzése. Az emberi faj bőrszínskálájának a biológiai sokféleség részeként való értelmezése. Képek gyűjtése a különböző bőrbetegségekről, tünetek	*Fizika:* hő, hőterjedés, párolgás; elektromágneses sugárzások spektruma, UV-sugárzás, dózis. *Kémia:* zsírok, kémhatás; mosó- és tisztítószerek.

Hogyan ápolhatjuk a bőrünket? Melyek a bőr gyakoribb megbetegedései, melyek ezek kockázati tényezői, mit tehetünk a megelőzés érdekében? *Ismeretek:* A bőr funkciói, rétegei, szöveti felépítésük, függelékei, mirigyei, receptorai. Az erek, a zsírszövet és a mirigyek szerepe a hőszabályozásban. Bőrflóra, pattanás, mitesszer, hámlás. A bőr regenerációja, sebgyógyulás. Bőrpigment, melanin. Éghajlati alkalmazkodás és bőrszín összefüggése. A napozás hatása, veszélyei, átmeneti barnulás. Az emberi rasszok jellemző testi jellegei. A testi jellegek népcsoporton belüli eltérései, átlagértékek és szélsőségek. A bőr higiénéje (rendszeres tisztálkodás, sérülések fertőtlenítése). Kiszáradás elleni védelem, táplálás. Bőrallergia okai, tünetei. A napsugárzás (UV) károsító hatása, a bőrrák felismerhetősége, veszélyessége. A szolárium-használat kockázatai. Más szervrendszerek betegségeire utaló jelek a bőrön.	felismerése. Érvek gyűjtése a szűrővizsgálatok, illetve az önvizsgálat fontosságáról. Kozmetikumok összetételének vizsgálata és kapcsolatba hozása a bőr felépítésével és működésével.	*Testnevelés és sport:* higiéniai ismeretek tudatos alkalmazása; prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés. *Matematika:* szimmetria; alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség. *Vizuális kultúra:* formák arányviszonyai. *Földrajz:* kontinensek földrajza, népek, népcsoportok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hám, irha, bőralja, szőrtüsző, verejtékmirigy, faggyúmirigy, pigment, bőrszín, érző idegvégződés, bőrallergia.	

Tematikai egység	**Védelmi vonalaink - Az immunrendszer**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	A vér összetétele, az egyes alkotók szerepe. Belső környezet fogalma. Baktérium, vírus fogalma, megkülönböztetése. Fertőzés, járvány fogalma. Antibiotikumok hatása, jelentősége. Hormon fogalma, a hormonális szabályozás elvi alapjai (a vércukorszint szabályozása).	
A tematikai egység	Rendszerszemlélet alkalmazása az immunrendszer és a szervezet	

nevelési-fejlesztési céljai	egészének viszonyára, valamint az immunrendszer komplexitásának belátására. Az oksági gondolkodás fejlesztése az immunrendszer működését feltáró kísérletek értelmezése során. Az ismereteken alapuló döntéshozatali és cselekvési képesség fejlesztése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért van szükségünk biológiai „önvédelemre”? Mit jelent az önazonosság, és mi veszélyezteti ennek megőrzését? Hogyan győzi le szervezetünk a fertőzéseket? Miért következhet be az átültetett szervek kilökődése? Mi a magyarázata a védőoltások hatékonyságának? Milyen betegségeket sikerült leküzdeni, vagy visszaszorítani ezen a módon? Mi gyengíti, és mi erősíti immunrendszerünket? Milyen következménye lehet a meggyengült immunvédelemnek? *Ismeretek:* Kórokozó, fertőző és megbetegítő képesség, helyi és világjárvány. A kórokozók által okozott lehetséges hatások. A saját sejtek meghibásodásának veszélye. A veleszületett és a szerzett immunitás. A nyiroksejtek típusai és funkciói. Az immunválasz szabályozása. Vércsoportok, vérátömlesztés, Rh-összeférhetetlenség, szervátültetés. A kórokozók hatása és a védekezés lehetősége (Semmelweis, Pasteur). Passzív és aktív immunizálás. Gyakoribb védőoltások, az immunizálás	Az immunrendszer működését feltáró kísérletek és az arra adott magyarázatok értelmezése. Alapvető közegészségügyi és járványtani ismeretek alapján valós helyzetek elemzése, cselekvési lehetőségek mérlegelése. Az információ értelmezése a saját-idegen felismerési mechanizmusokban. A veleszületett, természetes védekezőképesség, valamint a szerzett, specifikus immunitás megkülönböztetése. A szervátültetéssel kapcsolatos vélemények, magatartásformák azonosítása, összevetése. A védőoltások indokoltságának értelmezése. A testi és lelki egészség közötti összefüggés belátása, biológiai magyarázata. A tartós stressz kezelésével összefüggő, egészségmegőrzést szolgáló életviteli és gyakorlati lehetőségek megismerése, összevetése a saját életmóddal. Vér(csoport)vizsgálatok eredményének megfigyelése, értelmezése.	*Kémia:* fehérjék harmadlagos szerkezete; cukrok, poliszacharidok, lipidek. *Technika, életvitel és gyakorlat:* család, háztartás; egészséges életmód; egészségügyi intézmények, hatóságok. *Testnevelés és sport:* mozgáskultúra; prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés.

közegészségügyi szerepe. Az immunrendszer és a lelki állapot közötti összefüggés. A tartós, nem kontrollált stressz és a gyógyszerek hatása az immunrendszerre. A rákos megbetegedések és az immunrendszer gyengülése közötti összefüggések. Az immunrendszer rosszindulatú megbetegedése. Az allergia és az asztma immunológiai háttere. Autoimmun betegség.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fertőzés, járvány, veleszületett immunitás, szerzett (specifikus) immunitás, antigén, antigén felismerés, antitest (immunglobulin), nyiroksejt (limfocita), Rh és ABO vércsoportrendszer, védőoltás, immunizálás, immunológiai memória.	

Tematikai egység	**A vérünkben van? – A hormonális szabályozás**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Vezérlés és szabályozás fogalma. A mirigy fogalma, típusai. A vérkeringés, érhálózat, vér összetétele. A hormon fogalma, a hormonális szabályozás elvi alapjai (vércukorszint szabályozása). A stressz biológiai értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az absztrakt gondolkodás fejlesztése az életfolyamatok szabályozásáról és vezérléséről alkotott modell általánosításával, az idegi és hormonális szabályozás közötti hasonlóságok és különbségek, valamint az egységes (neuroendokrin) rendszerbe kapcsolódás felismerése során.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Milyen sajátosságai vannak a kémiai jelátvitelnek a szabályozásban? Milyen anyagok a hormonok, mi jellemzi termelődésüket, szállításukat és hatásukat? Milyen kapcsolat van az idegi és a hormonális szabályozás között? Mi jellemzi munkamegosztásukat? Melyek a szervezet belső egyensúlyára ható legfontosabb	A hormonhatás specifikusságának megértése, a hormon-receptor kapcsolódás jelentőségének felismerése. A szabályozás és vezérlés fogalmának elmélyítése a hormonális működés példáján. Az idegi és hormonális szabályozás összehangoltságának megértése a hipotalamusz-hipofízis-rendszer felépítése és működése alapján.	*Kémia:* lipidek, szteroidok; peptidek; glükóz, glikogén; jód, komplex vegyületek; kalcium és vegyületei. *Testnevelés és sport:* prevenció, egészségvédelem, teljesítményfokozó szerek veszélyei.

hormonok, hol termelődnek, és mi a hatásuk? Mely rendellenességek, betegségek vezethetők vissza valamely hormonális zavarra? Mi a kapcsolat a teljesítményfokozó szerek és a hormonrendszer között? Jár-e valamilyen veszéllyel ezek alkalmazása? *Ismeretek:* A kémiai jelátvitel jellemzői. Belső elválasztású mirigy. Hormon és receptor összefüggése, specifikus hatás. A folyamatba való beavatkozás lehetősége. A hipofízis- hipotalamusz-rendszer felépítése és működése. A hormonális szabályozás hierarchikus felépítése. Az idegrendszeri ellenőrzés érvényesülése. A hormonhatás időbeli jellemzői. Példák a központi idegrendszerben termelődő hormonok hatásaira (szorongás, eufória). A vércukorszint szabályozásában résztvevő mirigyek és hormonjaik, a szabályozás mechanizmusa. A tiroxin és az adrenalin hatása. A cukorbetegség kockázati tényezői, felismerése, lehetséges következményei és kezelése. Növekedési rendellenességek. Pajzsmirigy betegségek. Hormonok, hormonhatású szerek a környezetünkben, lehetséges veszélyek. A hormonális dopping módszerei, veszélyei.	Hormonzavarokkal összefüggő kórképek vizsgálata, a kockázatok és megelőzési lehetőségek felismerése, következtetések levonása. Érvelés a teljesítményfokozó és izomtömeg-növelő szerek használata ellen.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hormon, receptor, belső elválasztású mirigy, szteroid, hipotalamusz, agyalapi mirigy-, pajzsmirigy-, hasnyálmirigy-, mellékvese-hormonok.	

Tematikai egység	**Harcolj vagy fuss! - Az idegrendszer**	**Órakeret 12 óra**
Előzetes tudás	Az idegsejt és az idegszövet felépítése és működése. Elemi idegi folyamatok. Az idegi szabályozás alapelve. Környéki és központi idegrendszer megkülönböztetése. A reflex fogalma. A szem és a fül felépítése. Az idegműködéseket befolyásoló, tudatmódosító szerek veszélyei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet alkalmazása a szabályozott állapot biológiai értelmezésében. Rendszer és környezet kapcsolatán alapuló szemléletmódok alkalmazása az érzékelés és a szabályozottság magyarázatában. A tudatmódosító, függőséget okozó szerekkel szembeni elutasító magatartás erősítése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miben különbözik az idegsejt felépítése és működése a többi sejtétől? Hogyan képes a szervezet beállítani belső állapotának életfontosságú jellemzőit? Hogyan képes válaszolni az idegrendszer a külső és belső ingerekre? Hogyan állítják elő és továbbítják az idegsejtek a jeleket? Mi az oka az idegrendszer belső aktivitásának? Mi a gerincvelő szerepe az idegi szabályozásban? Melyek az emberi érzékelés területei? Milyen közös és egyedi sajátosságok jellemzik érzékszerveinket? Mit tehetünk, érzékelési képességeink megőrzése érdekében? Milyen szabályozó rendszerek őrködnek létfenntartó életműködéseink felett? Hogyan alkalmazkodik szervezetünk a testi és lelki terheléshez? Mi történik pihenés, feltöltődés	A szabályozás és vezérlés fogalmainak alkalmazása az idegrendszer működésének magyarázatakor. Állandóság és változás szempontjain alapuló folyamatelemzés és magyarázat. A jel fizikai, kémiai és biológiai értelmezése. A környezetben előforduló, az élőlények számára adekvát hatások, energiaformák azonosítása, az inger fogalmának értelmezése. Reflextípusok megkülönböztetése, a reflexkör felépítése és működése közötti kapcsolat értelmezése. Elvégzett reflexvizsgálat értelmezése. A környezetben előforduló, az élőlények számára adekvát hatások, energiaformák azonosítása, az inger fogalmának értelmezése. Az érzékszervek felépítése és működése közötti összefüggés elemzése.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* A személyes környezetre ható technológiák; baleseti veszélyek, kockázatok. *Fizika:* elektromosság, töltéshordozó; potenciál, feszültség; polarizáció, elektromágneses sugárzások; hő, hőmérséklet; látható fény, domború lencse képalkotása, törésmutató; rezgések és hullámok, hullámtípusok, hullámjelenségek, hullámhossz és frekvencia; mágnesség, rezonancia; röntgensugárzás. *Kémia:* a molekulák szerkezete, energia- és információtartalma.

során? Hogyan szerveződik az emberi agy? Hogyan születnek érzelmeink, gondolataink? Hol és hogyan őrizzük emlékeinket, tanult képességeinket? Melyek az idegrendszert érintő fontosabb rendellenességek, megbetegedések? Mit tehetünk megelőzésük érdekében? *Ismeretek:* A szabályozókör fogalma, elemei. A negatív visszacsatolás működési elve, biológiai szerepe. Egy példa ismerete. Az idegsejt felépítése. A nyugalmi potenciál tényezői, értéke. Akciós potenciál kialakulása, terjedése. Az idegsejtek közötti kölcsönhatások formái és jelentőségük. A szinapszisok működésére ható anyagok. Az idegsejtek aktivitásának belső ritmusa (biológiai órák). A gerincvelő felépítése, kapcsolatai, funkciói. Szomatikus és vegetatív gerincvelői reflexek. Az inger fogalma, típusai. A receptor funkciói. A szem felépítése, a látás folyamata, jellemzői. Alkalmazkodás a változó távolsághoz és fényerőhöz. A fül felépítése, a hallás és egyensúlyozás folyamata. A kémiai érzékelés (szaglás, ízlelés). Észlelés és érzékelés különbsége, az agy szerepe az érzékelésben. Szemhibák és látásjavító eszközök, módszerek. A halláskárosodás kockázatai. Zajártalom. Az érzékszervek	Elvégzett érzékelés-élettani kísérletek értelmezése. Szomatikus és vegetatív szabályozás megkülönböztetése, a vegetatív szabályozás néhány területének, módjának és funkciójának értelmezése. A szabályozás elemzése példákon. Felépítés és működés kapcsolatba hozása, a rendszerszerűség felismerése és magyarázata. A gyakoribb idegrendszeri megbetegedések azonosítása jellegzetes tüneteik alapján.	*Testnevelés és sport:* Motoros képességek; Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés.

vizsgálati módszerei. Vegetatív szabályozás fogalma, funkciója, szabályozási területei. Szimpatikus és paraszimpatikus működés. Egy vegetatív működés szabályozásának példája (pl. légzés). Az agy részei. Agyidegek. Az agykéreg komplexitása, sejthálózatok, kéreg alatti magvak, fehér állomány. Az értelmi és érzelmi működés, a memória. Éberség és alvás ritmusa, az ingerek változatosságának szerepe. Az agy vizsgálati módszerei. Idegrendszeri sérülések okai, gyakoribb esetei és következményei (ideg-, gerinc-, agysérülés). Fejlődési rendellenességek, fogyatékosság. Fertőzések. Agyi keringési zavarok. Parkinson-kór, Alzheimer-kór, prionbetegség.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vezérlés, szabályozás, negatív visszacsatolás, idegsejt (neuron), akciós potenciál, ingerküszöb, szinapszis, reflexkör, szomatikus és vegetatív idegrendszer, szimpatikus és paraszimpatikus működés, érzékelés, érzékszerv, nagyagy, kisagy, agytörzs, agykéreg, dúc, mag, ideg, pálya, szürkeállomány, fehérállomány.	

Tematikai egység	**Nemzedékről nemzedékre - Az öröklődés törvényei**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	A faj, a környezet (környezeti tényező) fogalma. Az ivaros szaporodás genetikai lényege. Vércsoport-antigének.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információ-kifejeződés folyamatainak megértése az élővilágban. A tudományos gondolkodás mindennapi életben való hasznosságának belátása, a módszerek tudatos alkalmazása. A problémák tudatos azonosítása, feltevések megvizsgálása. A véletlen szerepének és a valószínűség fogalmának alkalmazása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:	Mendel módszereinek, eredményeinek és ezek	*Matematika:* valószínűség, eloszlás.

Öröklődnek-e a szerzett tulajdonságok? Mi magyarázza az öröklött tulajdonságok megjelenését vagy eltűnését? Milyen mértékben befolyásolhatja a környezet vagy a nevelés az öröklött jellegek megnyilvánulását? Mi az oka és jelentősége biológiai sokféleségünknek? *Ismeretek:* Mendel szemléletmódja (a gén mint szerkezet nélküli egység), módszere, eredményei. Allélkölcsönhatások (dominancia). Példák emberi tulajdonságok öröklődésére. A beltenyésztés és kockázata (állattenyésztés, természetvédelem, rokonházasság veszélye). Példák hajlamok öröklésére. Kockázati tényezők és gének kölcsönhatása. Az egyén és a társadalom együttélése öröklött hiányokkal (diéta). A genetikai sokféleség jellemzése (allélszám) és biológiai szerepe (nemesítés, az alkalmazkodás lehetősége). A környezet hatása mennyiségi jellegek öröklésére, sok gén – egy tulajdonság kapcsolat.	érvényességi körének értelmezése. Öröklött jelleg megjelenésének számszerű megadása (az öröklésmenet ismeretében). Következtetés allélkölcsönhatásra (az eloszlás ismeretében). Családfa elemzése. Ikervizsgálatok értelmezése. Kockázati tényező és elővigyázatosság értelmezése genetikai példán. Minőségi és mennyiségi jelleg megkülönböztetése. Mennyiségi eloszlás grafikus megjelenítésének értelmezése.	*Magyar nyelv és irodalom:* példák az emberi élet értékére (Teiresziasz, Oidiposz). *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* termékeny félhold – az állat- és növénynemesítés történelmi szerepe, helyszínei.
1.1.1.1.1. *Kulcsfogalmak/ fogalmak*	Gén, allél, domináns, recesszív, homo- és heterozigóta, hajlam, beltenyésztés, genetikai sokféleség (diverzitás).	

Tematikai egység	**Megfejthető üzenetek - Molekuláris genetika**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	A fehérjék szerkezete. Katalízis. Az öröklődés törvényei (Mendel). A sejt fölépítése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudományos gondolkodás mindennapi életben való hasznosságának belátása, a módszerek tudatos alkalmazása. Vizsgálati módszerek, tudományos eredmények és ezek érvényességi körének értelmezése. Az orvoshoz fordulás céljának, helyes időzítésének megértése. Az érveken alapuló vitakultúra fejlesztése, a felelős állásfoglalás iránti igény felkeltése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mi magyarázza tulajdonságok csoportjainak együttes öröklését? Miből vannak, hol vannak és hogyan működnek a gének? Mi rögzíti bennük az információt? Mi a szerepe a szexualitásnak a faj szempontjából (összehasonlítva az ivartalan szaporodással)? Hogyan alkalmazkodik az élő rendszer (sejt, szervezet) a környezethez? Hogyan lesz a megtermékenyített petesejtből ember? Mi dönti el, hogy mely gének, mikor és meddig működnek? Mi hangolja össze sejtjeink génműködését? Miért jönnek létre daganatos megbetegedések? Miért fejlődünk, öregszünk, és miért halunk meg? Hogyan, miért és milyen mértékben avatkozhat bele az ember a genom működésébe? Miben segíthet a számítógép használata a génműködés megértésében, a személyre szabott gyógyításban, a múlt feltárásában?	Az osztódások szerepének értelmezése a testi és ivarsejtek létrejöttében és a genetikai sokféleség fenntartásában. A nukleinsavak örökítő szerepének bizonyítása. Kodon-szótár használata. Génmutáció következményének értelmezése kodon-szótár segítségével. Szabályozott génműködés értelmezése ábra alapján. Daganatra utaló jelek fölismerése. Sebkezelés elsajátítása. Az érvek és ellenérvek összevetése. Információforrások kritikus értékelése.	*Kémia:* Cukrok, foszforsav, kondenzáció. A fehérjék fölépítése. *Fizika:* elektromágneses és radioaktív sugárzások típusai. *Magyar nyelv és irodalom; mozgóképkultúra és médiaismeret:* Fejlődés, öregedés és halál témái. Tudományos-fantasztikus témakörök. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* Hiroshima, Bhopal, Csernobil – környezeti katasztrófák. *Etika:* a tudományos eredmények alkalmazásaival kapcsolatos dilemmák.

Ismeretek: A genetikai kapcsoltság és oka (kromoszómák). A számtartó és a számfelező osztódás; a sejtciklus. A nukleinsavak alapfölépítése. A vírusok szaporodása, vírus okozta betegségek. Testi és ivari kromoszómák, az ivari kromoszómákhoz kötött öröklés jellemzői. A DNS megkettőződése, információáramlás a fehérjék szintézise során (gén > fehérje > jelleg). A mutációk típusai, gyakoriságuk, lehetséges hatásaik, mutagén tényezők (sugárzás, vegyületek). Mutagén hatások kerülésének, illetve mérséklésének módjai. Példa a génműködés szabályozottságára. A szabályozott működés zavara (daganatos betegségek). Az őssejtek lehetséges felhasználása. A környezeti tényezők génmódosító hatásai (epigenetika). Tartós károsodás (szövetelhalás) és regeneráció. Az öregedés lehetséges okai. A géntechnológia lehetőségei, kockázatai és néhány alkalmazása (genetikailag módosított élőlények, génterápia). A genomika céljai.		
1.1.1.1.2. *Kulcsfogalmak/ fogalmak*	Kapcsoltság, kromoszóma (testi, ivari), mitózis, meiózis, mutáció, differenciálódás, őssejt, transzgén, GMO, genomika.	

Tematikai egység	**Új kezdetek - Szaporodás, szexualitás**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Genetika: mitózis és meiózis, nemi kromoszómák. Élettan: hormonok	

	hatásmechanizmusa, visszacsatolások.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vezéreltség, szabályozottság általános mechanizmusainak megértése a szaporodás és az öröklődés kapcsolatainak példáján. Az egyirányú és a körfolyamatok közti különbség megértése a nemi működések példáján. A felelős párkapcsolatok gyakorlását és a pályaválasztást segítő önismeret fejlesztése.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mi magyarázza az ivaros úton létrejött utódok sokféleségét, az ivarsejtek és az ivarsejteket létrehozó egyedek különbségeit, a férfi és nő biológiailag eltérő jellemzőit? *Ismeretek:* Ivaros és ivartalan szaporodásformák az élővilágban. Klónozás. Kromoszomális, elődleges és másodlagos nemi jellegek. A férfi és női ivarsejtek, ivarszervek felépítése, működése, a nemi működések szabályozása. Fogamzásgátlás. Családtervezés és lehetőségei. A megtermékenyülés, a méhen belüli élet fő jellemzői. A magzati élet védelme. Születés. A születés utáni élet fő szakaszainak biológiai jellemzői.	Az ivartalan és az ivaros szaporodás összehasonlító jellemzése. Az ivarsejtek összevetése. A ciklikus működések megértése. A családtervezés lehetőségei kapcsán érvek és tények megbeszélése. Filmek, folyamatábrák, makettek értelmezése.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; magyar nyelv és irodalom; technika, életvitel és gyakorlat:* A nemi különbségeket kiemelő, illetve az azokat elfedő szokások, öltözetek. A szerelem és szexualitás, a család és születés, a gyermekkor és serdülés mint irodalmi téma. *Etika:* az egyén szabadsága és felelőssége.
1.1.1.1.3. *Kulcs fogalmak/ fogalmak*	Ivartalan és ivaros szaporodás (szexualitás), klónozás, tüsző, sárgatest, tüszőserkentő és tüszőhormon (ösztrogén), sárgatestserkentő és sárgatest-hormon (progeszteron), hím nemi hormon (tesztoszteron), ovuláció, menstruáció, megtermékenyülés, beágyazódás, magzat, méhlepény.	

Tematikai egység	**Az élet lehetőségei**	**Órakeret 4 óra**

Előzetes tudás	Nyílt és zárt rendszer. A sejt felépítő és lebontó folyamatai. A genetikai információ működése és átadása. Életkritériumok. A globális anyagforgalom és energiaáramlás jellemzői.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerfogalom általánosítása, a vezéreltség, szabályozottság általános mechanizmusainak mélyebb megértése. A hierarchia és a hálózatosság következményeinek elemzése élő rendszerekben.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért alkalmas a Földünk az élet kialakulásra? Lehet-e élet más bolygókon? Mennyire különleges, egyedülálló bolygó a Föld? Véletlenül ilyen, vagy maga is homeosztatikus rendszer? *Ismeretek:* Az élet kialakulásának, a Föld különleges helyzetének kérdése (őslégkör, szerves molekulák és önszerveződő struktúrák). A Gaia-elmélet lényege.	Rendszer-környezet kölcsönhatások elemzése. Az ellentétes nézetek, érvek összevetése. A földi légkörre vonatkozó adatok értelmezése. A környezettudatosság értelmezése a Gaia-elmélet alapján. Miller kísérletének értelmezése.	*Fizika*: rendezettség és rendezetlenség, a folyamatok iránya. *Informatika:* információ *Etika:* az ember helye, szerepe. *Földrajz:* A Naprendszer fölépítése. A Föld mágneses tere. A Hold szerepe. A lemeztektonikai mozgások feltétele.

1.1.1.1.4. *Kulcsfogalmak/ fogalmak*	Nyílt rendszer, rendezettség, önsokszorozó reakció, redukáló/oxidáló légkör.

Tematikai egység	**Kibontakozás - a biológiai evolúció**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Élőlények és élőlénycsoportok alkalmazkodása környezetükhöz. Az alkalmazkodások evolúciós értelmezése. A fejlődés jellemzői az egyéni életben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Módszerek, tudományos eredmények és ezek érvényességi körének elemzése. A tudománytörténeti folyamatok értelmezése a modellek, az elképzelések, az egymást váltó vagy egymást kiegészítő elméletek megszületéseként és háttérbe szorulásaként. A véletlen szerepének és a valószínűség fogalmának alkalmazása. Evolúciós, környezet- és természetvédelmi szempontok összekapcsolása.	

	Természeti értékek és károk, környezeti károk felismerése, a cselekvési lehetőségek felmérése, a környezet iránti felelős magatartás erősítése. A fejlődéstörténeti rendszer vizsgálatát szolgáló módszerek értelmezése.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan alkalmazkodnak az élőlénycsoportok a változó körülményekhez? Hogyan befolyásolható ez a folyamat az ember által szándékosan (nemesítés) vagy akaratlanul (járványok kialakulása). Minek alapján következtethetünk a jelenből a múltra és mi jelezhető előre a jövőből? Mikor és hogyan befolyásolhatják kis változások (pl. egyéni döntések) a jövőt meghatározó folyamatokat? *Ismeretek:* Darwin és kortársainak érvei a fajok változása mellett. Az evolúció darwini leírása. A populációgenetikai modell (véletlen, öröklődő variációk gyakoriság-változása). Szelekció-típusok. A genetikai változatosságot növelő és csökkentő tényezők. A fosszíliák értelmezése: az egykori élőlények rekonstrukciója (korreláció), a lelet kora. Rezisztens kórokozók, gyomok megjelenése és terjedése. A bioszféra evolúciójának néhány feltételezett kulcslépése: eukarióta sejt, oxidáló légkör, soksejtűség, szárazföldre lépés, önreflexió (tudat). Fajok, csoportok kihalásának lehetséges	Az evolúciós gondolat változásának értelmezése. Populációgenetikai folyamatok értelmezése. A korreláció-elv alkalmazása. A módszerek korlátainak, feltételeinek elemzése. Érvek és ellenérvek összevetése, az evolúció mechanizmusaira vonatkozó információforrások kritikus felhasználása. Palacknyak hatás értelmezése.	*Fizika:* az Univerzum kialakulása. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* társadalomfejlődési elméletek; példák a technikai evolúcióra; a szelekció szerepe a növény- és állatnemesítésben; ásatások, restaurálás, kormeghatározás; járványok történelemformáló szerepe. *Magyar nyelv és irodalom:* népek és nyelvek rokonságának kérdése. *Művészetek:* stílusok változásai. *Etika:* az ember helye és szerepe.

okai. Vitatott kérdések (irányultság, önszerveződés, emberi evolúció).		
1.1.1.1.5. *Kulcs fogalmak/ fogalmak*	Evolúció, kiválogatódás (szelekció), fosszília, korreláció, törzsfa.	

Tematikai egység	**Az ember egyéni és társas viselkedése**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Tanulástípusok. Az állatok társas viselkedése (agresszió, ivadékgondozás).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pályaválasztást elősegítő önismeret, az önelfogadás, a társak iránti együttérzés fejlesztése. A személyes felelősség, valamint a szülők, a család, a környezet fontosságának felismerése a függőségek megelőzésében. Az orvoshoz fordulás céljának, helyes időzítésének tudatosítása. Az emberfajták és kultúrák sajátosságainak és közös értékeinek fölismerése. A fogyatékkal élő emberek megismerése, állapotuk megértése. A gondolkodási folyamatokat meghatározó tényezők, az érzelmi és az értelmi fejlődés kapcsolatának megismerése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miben közösek az emberi és az állati csoportok, és miben különbözünk egymástól? Hogyan befolyásolják a közösség elvárásai egyéni életünket és egészségünket? Mi ébreszti föl és mi gátolja az emberi együttműködés és agresszió formáit? *Ismeretek:* Az emberi csoportokra jellemző társas viszonyok: utánzás, empátia, tartós kötődés (párkapcsolat, család), csoportnormák és ezzel kapcsolatos érzelmek.	Az állati és az emberi csoportokban uralkodó kapcsolatok különbségeinek megfogalmazása. Az agressziót és gondoskodást kiváltó tényezők különbségeinek megfogalmazása az állatok és az ember között. A tartós és kiegyensúlyozott párkapcsolatot fenntartó és fenyegető hatások értelmezése. Bizonyítás, meggyőzés, művészi hatás, manipuláció, reklám, előítélet fölismerése és megkülönböztetése. Az alternatív gyógyászat lehetőségeinek és kockázatainak értelmezése.	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció, metakommunikáció; érvelés; példák alá-fölérendeltségen alapuló és szabad választáson nyugvó emberi kapcsolatokra; az agresszió és a segítőkészség, befogadás és kirekesztés irodalmi feldolgozása; az egészség és betegség mint metafora; az alkoholizmus, a játékszenvedély, a személytől való

A szabálykövetés és szabályteremtés példái. Az idegen csoportoktól való elkülönülés és az eltérő csoportok közti együttműködés biológiai háttere. Az ember, mint megismerő lény (utánzás, belátás, párbeszéd, gondolati sémák, előítéletek). Szociokulturális hatások (testkép, fogyatékkal élők, idős emberek, betegek, magzatok életének értéke). Az érzelmek biológiai funkciói, megküzdési stratégiák. A depresszió, a feloldatlan, tartós stressz lehetséges okai, káros közösségi hatásai (agresszió, apátia), testi hatásai, a megelőzés és a feloldás lehetséges módjai.	A kémiai és a viselkedési függőségek közös jellegzetességeinek fölismerése.	függés példái; szerelem és csalódás témái. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* az agresszor fogalmának történeti megközelítése; történeti perek, előítéletek, propaganda-hadjáratok példái.
1.1.1.1.6. *Kulcsfogalmak/ fogalmak*	Kötődés, empátia, agresszió, csoportnorma, verbális/nem verbális kommunikáció, stressz, megküzdés, függőség.	

Tematikai egység	**Gazdálkodás és fenntarthatóság**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Életközösségek, populációs kölcsönhatások, talajképződés. Genetikai sokféleség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetett technológiai, társadalmi és ökológiai rendszerek elemzése. Lokális és globális szintű gondolkodásmód fejlesztése. Evolúciós magyarázat keresése biológiai és ezzel összefüggő fizikai, földrajzi, történelmi tényekre; az ember szerepének kritikus vizsgálata. **A** környezeti kár, az ipari és természeti-időjárási katasztrófák okainak elemzése, elkerülésük lehetőségei. Egészség- és környezettudatos magatartás kialakítása a hétköznapi élet minden területén, bekapcsolódás környezetvédelmi tevékenységekbe. Az ismeretek alkalmazása a fenntarthatóság és autonómia érdekében a háztartásokban és kisközösségekben.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan határozzák meg a természeti feltételek az emberi létet? Milyen mértékig és mennyire tartósan befolyásolhatjuk e feltételeket? Mik a történelem biológiai tanulságai? Milyen gazdálkodási és gondolkodási- életmódbeli formák lehetnek fennmaradásunk feltételei? *Ismeretek:* Az ember hatása a földi élővilágra a történelem során. Önpusztító civilizációk és a természeti környezettel összhangban maradó gazdálkodási formák. A természeti környezet terhelése: fajok kiirtása, az élőhelyek beszűkítése és részekre szabdalása, szennyezőanyag-kibocsátás, fajok behurcolása, megtelepítése, talajerózió. Fajok, területek és a biológiai sokféleség védelme. A természetvédelem lehetőségei. A környezeti kár fogalma, csökkentésének lehetőségei. Ökológiai lábnyom. Az ökológiai krízis társadalmi-szemléleti hátterének fő tényezői (fogyasztás, városiasodás, fosszilis energia felhasználása, globalizáció).	A fenntartható gazdálkodás biológiai feltételeinek megfogalmazása. A természetvédelem genetikai hátterének értelmezése. Az ökológiai lábnyom csökkentése lehetőségeinek megfogalmazása az iskolai, illetve lakókörnyezetben. Autonómia és együttműködés lehetőségeinek elemzése.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* történeti ökológia; civilizációs korszakváltások okai; példák nemzetközi egyezményekre; globalizációs tendenciák és függetlenségi törekvések hátterei. *Magyar nyelv és irodalom*: ember és természet viszonyának megfogalmazásai. *Etika:* környezeti etika.
1.1.1.1.7. *Kulcs fogalmak/ fogalmak*	Fenntarthatóság, biológiai sokféleség, ökológiai lábnyom, erózió, kibocsátás (emisszió), határérték, környezeti terhelés.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló gyakorlatot szerez a biológia különböző szerveződési szintjein – sejt, szerv, szervrendszer, egyed és egyed feletti szintek – a fölépítés és működés kapcsolatainak meglátására és elemzésére. A működés törvényszerűségeit képes lesz valamilyen sokaság alkotóinak közös	

	viselkedésében keresni, legyenek azok gének, egyedek vagy fajok, s ezt a funkciót e működések magasabb szerveződési szintben betöltött szerepeként értelmezni. Szemléletében megjelenik a folyamatok egyszeriségét, megismételhetetlenségét jelentő történetiség is, a modern biológiát e két látásmód összekapcsolására tett kísérletként látja, melynek sikere vagy kudarca közvetlenül hat boldogulásunkra. Felismeri, hogy a funkciók keresése az egyén életében és a társas-társadalmi kapcsolatokban is az értelem keresését és újrafölismerését jelenti, mert a véletlenek sokaságát ez kapcsolja harmonikus egésszé a kibontakozás történeti folyamatában. Ez a tudás olyan világkép alapja lehet, amely megtartja a tudomány leíró módszereit és magyarázó erejét, de megtalálja az így leírt folyamatok és formák szerepét is a természet egészében.

15. SZÁMÚ MELLÉKLET A KÖZISMERETI TANTÁRGYAK TANANYAGA SZAKKÉPZŐ ISKOLÁBAN

3.2.3.1. KOMA tananyag

Az olvasási, a szövegértési és a kommunikációs készségek, képességek fejlesztése döntő szerepet játszik a társadalmi beilleszkedésben és sikerességben, ezért kitüntetett szerepet játszik a szakképző iskola közismereti programjában. A társadalmilag elfogadott kommunikációs formák, viselkedésminták megismerése és használati módjuk elsajátítása nagyrészt e tantárgy keretei között zajlik. A tantárgy tanításának alapvető célja a biztos alapkészségek kialakítása: a magabiztos írás, a helyesírás, az olvasás és a kommunikáció. A program ugyanakkor lehetőséget teremt arra is, hogy a tanulók művészeti, irodalmi tájékozottságot szerezzenek, ízlésük, véleményük formálódjon, képesek legyenek köznapi, közéleti és művészeti témákról is beszélgetni.

Ez a tantervi program elsősorban nem ismereteket kínál, hanem a szemléletet alakítja, azt mutatja meg, hogyan érdemes tanulni, hogy lehet továbblépni, fogódzókhoz jutni. Olyan tudást és képességeket fejleszt, amelyek a mai világban elengedhetetlenek. Segít megérteni, hogy tanulni és gondolkodni kell. Hogy a rossz válasz jobb, mintha eleve elutasítjuk a gondolkodást. A program komoly partnernek tekinti, gondolkodásra és tevékenységekre hívja a tanulókat fejlődésük, boldogulásuk érdekében.

A kerettanterv fontos eleme, hogy kapcsolatot teremt a tudományos eredmények és az iskolai tanulás, a tudomány és a hétköznapok között. Megmutatja a már sok kudarcot tapasztalt diákoknak, hogy az órai témákkal való foglalkozás örömforrás is lehet, az óra élményeket is adhat. Mindeközben remélhetően kiegészíthetjük és továbbépíthetjük a diákok általános iskolából hozott hiányos tudását, és fejleszthetjük képességeiket. A program szokatlansága ellenére is tartalmaz olyan elemeket, amelyeket az érettségire való felkészülés során is hasznosíthatnak azok, akik tovább akarnak tanulni.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyat a többi közismereti tantárggyal egységben kell tanítani. A tantervi tematika igazodik az osztályfőnöki órákon kijelölt átfogó témákhoz.

Minden évfolyamon négy csomópontja van a tananyagnak: a) kommunikáció, b) nyelvtan, c) szövegértés/szövegalkotás, d) művészeti, irodalmi nevelés és médiaismeret. Törekedni kell arra, hogy a beszéd mellett minden órán sor kerüljön írásra, olvasásra, a helyesírás gyakorlására, irodalmi művekkel, képekkel való találkozásra. Ezek arányát és mélységét azonban az érintettségnek, az érdeklődésnek kell meghatároznia.

A kommunikációs csomópont a domináns, hiszen az eredményes kommunikáció technikáinak elsajátítása a társadalmi sikeresség egyik kulcsa. A többi csomópont ehhez kapcsolódik. Ezt a területet mindig kiemelten kell kezelni. Olyan helyzeteket célszerű teremteni, amelyekben konkrét szituációkat kell megoldaniuk a diákoknak; az elméletnél sokkal fontosabb a gyakorlat. Az egyéni kommunikációtól a társadalmi kommunikációig számos területet érint a kerettanterv. Az egyes kommunikációs témákhoz sokféle út vezethet: az életből vett szituációs játék, médiához köthető feladat vagy valamilyen irodalmi mű, esetleg szövegtani feladat egyaránt lehet kiindulópont, a lényeg az, hogy sikerüljön felkelteni az osztály érdeklődését. Meg kell érinteni a diákokat, fogékonnyá kell őket tenni a téma iránt, felkelteni az érdeklődésüket, megmutatni, hogy ezek a tananyagok nem fölösleges tudást hordoznak, hanem a mindennapok részei, s így megismerésükkel, a velük való foglalkozással életminőségüket, sikerességüket tudják javítani.

Nyelvtani csomópont: a szűken vett nyelvtani rész nem haladja meg lényegesen az általános iskolában tanultakat, azt ismétli, illetve mélyíti el. Szemlélete azonban tágabb, arra helyezi a hangsúlyt, hogy a nyelvtan/nyelvészet a grammatikai szabályok alkalmazásánál sokkal szélesebb körben is értelmezhető. Ebben a csomópontban szerepelhetnek a külön meg nem jelölt, az oktató által az osztály, esetleg az egyes tanulók fejlesztési igényei szerint megválasztott rövid és szisztematikus helyesírási feladatok is.

A szövegértés/szövegalkotás csomópontban kapott helyet az olvasás- és íráskészség fejlesztése. Minél több alkalmat kell találni arra, hogy a diákok némán és hangosan is olvassanak, mivel sok esetben éppen olvasási nehézségeik miatt küzdenek alapvető szövegértési gondokkal. Az írásos feladatok is fontosak, füzetbe és feladatlapokra is írhatnak a tanulók. Az írásbeli munkát mindig ellenőrizze és javítsa az oktató, lehetőség szerint óra közben. A tanulók kapjanak lehetőséget arra, hogy bármilyen más órán felmerülő szövegértési problémájukat felvethessék ezeken az órákon.

Az irodalom/művészet csomópont: az ajánlott szövegválogatás nem törekszik semmilyen kánon követésére vagy irodalomtörténeti áttekintésre, jóllehet számos szöveg szerepel a magyar és világirodalom különböző korszakaiból. Kortárs szerzők is szép számmal találhatók az anyagban, hogy a mai szövegeknek is legyen esélyük arra, hogy megszólítsák a diákokat, illetve, hogy a tanulók kortárs alkotásokkal is találkozzanak. Ezekben az esetekben se hagyományos műelemzés folyjon, hanem kerüljön sor a személyes érzések, az érintettség, a szövegek által kiváltott reakciók megbeszélésére.

Nem irodalomtörténetet, szerzőket, nagy műveket kell tanítani, hanem egy-egy mű adott témához kapcsolásával azt kell megmutatni, hogy az irodalmi szöveg is lehet érdekes, izgalmas, kapcsolódhat a diákok életéhez. Minél élményszerűbb a találkozás, annál nagyobb az esély az olvasással kapcsolatos pozitív attitűd kialakítására. Bár nincs irodalomtörténet, a különböző korokból vett (főleg magyar) irodalmi művek arra is jók, hogy felismerjék a diákok, hogy ezek a szövegek egy (a magyar) hagyomány és a magyar kultúra részei. A modern szerzők, a modern kultúra, sőt a tömegkultúra is segíthet eljutni a klasszikus értékekhez, hiszen a populáris kultúra általában a klasszikus kultúra alapvető struktúráit

másolja, annak eszköztárát veszi át, tematikája pedig sokszor motiválóbb és érdekesebb lehet a diákok számára.

A magyartanítás hagyományos tartalmaival és felépítésével kapcsolatban a szakképző iskolai tanulók többsége negatív élményeket szerzett. A művészeti nevelés alapvető célja az, hogy a műalkotásokkal való találkozás során pozitív érzések érjék a diákokat. Örömet találó, gondolkodni akaró emberek nevelése a cél.

A kerettanterv épít a diákok életében is egyre nagyobb szerepet betöltő digitális és vizuális kultúrára (fotó, film, digitális tartalmak stb.), illetve a média pozitív és negatív jelenségeinek értelmezésére is. A fiatalok sokszor könnyebben jutnak el a virtuális világ és vizualitás felől a szövegekhez, mint fordítva. A most szakképző iskolába kerülő fiatalok már a digitális világba születtek bele, teljes természetességgel használják a digitális eszközöket, szabadidejükben a világhálón élnek, sokkal nehezebben illeszkednek be szűk, valóságos környezetükbe. A kerettantervnek és a hozzá kapcsolódó közismereti programnak ezt figyelembe kell vennie. Ugyanakkor a média működésének, illetve a manipuláció hatásmechanizmusainak megértése is nagyon fontos cél.

A kommunikáció – magyar nyelv és irodalom (KOMA) tantárgynak az alapvető kulcskompetenciák közül többnek a fejlesztésében is jelentős helye van: a kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi) fejlesztésében elsőrendűen, ezen kívül a tanulási képességek fejlesztésében, a személyes és társas kapcsolati kompetenciák erősítésében, sőt a digitális kompetenciák fejlesztésében is. Az általános iskolát végzett tanulók jó része az alapvető kompetenciák hiányával érkezik a szakképző iskolába, tehát egy alapos mérés után fokozatos, egyénre szabott fejlesztésben kell részesülniük. Az általános iskolából hozott hiányok csökkentése mellett tovább kell fejleszteni kommunikációs és szövegértési/szövegalkotási képességeiket. A Nat-ban is megfogalmazott nevelési célok tekintetében elsőrendű szerepe van a műveltségterületnek abban, hogy a tanulók önismerete, erkölcsi magatartása, felelősségvállalása, jövője, szakmai pályája iránti elkötelezettsége megfelelően alakuljon. Ezt a fejlesztést a 9. évfolyamon tervszerűen kell elkezdeni, hogy mire a tanulók elhagyják a szakképző iskolát, és munkába állnak, felelősségteljes állampolgárokká, a társadalom hasznos tagjaivá váljanak.

9. évfolyam

A 9. évfolyamon heti két óra áll rendelkezésre. A kerettantervet megvalósító KOMA program ezen az évfolyamon három, az osztály számára megvalósítandó projektfeladatot is ajánl: az első három hónapban (trimeszterben) egy virtuális osztálykönyvet hoznak létre a diákok, amely alkalmas az osztály megismerésére, a közös munka, közös feladatvégzés kereteinek megtalálására. A második harmadban osztályújságot készítenek, ennek megvalósításához már magasabb szintű együttműködésre van szükség. A harmadik harmadban egy történetet írnak közösen (ehhez készíthetnek fotókat, rövidfilmeket is).

A 9. évfolyam legfontosabb céljai:

a szóbeli és írásbeli kommunikáció fejlesztése, hátránykompenzálás;

a teljes mondatokban való fogalmazás igényének felkeltése;

ismerjék fel és alkalmazzák a helyesírási alapelveket;

saját vélemény megfogalmazása szóban és írásban;

a köznyelvi és az irodalmi szöveg különbségeinek felismerése;

ismerjenek fel néhány jelentéstani elemet a művészi nyelvben;

ismerjenek fel néhány alakzatot és szóképet;

legyenek képesek rokon értelmű szavakkal változatosabbá tenni mondanivalójukat;

legyenek képesek szóban és írásban logikusan elmesélni egy történetet;

ismerjék néhány egynyelvű szótár használatát;

legyenek képesek néma olvasással szövegek megértésére és az olvasottak felidézésére;

legyenek képesek történetet írni előre meghatározott szempontok segítségével;

tudjanak vázlatot készíteni megadott szempontok alapján;

legyenek képesek stílusváltásra hivatalos helyzetben;

ismerjék fel a manipuláció eszközeit a különböző médiumokban és műfajokban;

szerezzenek gyakorlatot a vizuális, a hangzó és a komplex információk megértésében;

ismerjék meg az online kommunikáció módjait, írott és íratlan szabályait.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Személyes kommunikáció – Tömegkommunikáció	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolából hozott, igen változatos szintű kommunikációs ismeretek. A kommunikáció elemeinek ismerete. Alkalmazkodás a kommunikációs helyzetnek megfelelő normákhoz. Hajlandóság az együttműködésre.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A szóbeli kommunikáció személyes sikerének fokozása a kommunikáció verbális és egyéb összetevőinek tudatosításával. Az üzenet kódolásának és dekódolásának gyakorlása. Az udvarias, köznyelvi normának megfelelő kommunikáció igényének felébresztése és gyakorlása. A személyközi és a társadalmi, valamint a tömegkommunikáció fogalmának megismerése, ezek megkülönböztetése. A tömegkommunikáció csatornáinak és eszközeinek ismerete, a manipuláció felismerése. Az online kommunikáció módjainak, írott és íratlan szabályainak megismerése; az egyén felelősségének tudatosítása az internetes kommunikációban.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Önismeret, énkép, énkép-kommunikáció, én és a csoport. A kommunikáció alapmodellje, összetevőinek azonosítása, értelmezése.		

A nonverbális kommunikáció elemei, sajátosságai, működési mechanizmusai (pl. testbeszéd, térközszabályozás, arcjáték). A közös nyelv és a nonverbális kommunikáció szerepe a megértésben; a verbális és a nonverbális kommunikáció összhangja; dekódolás. A verbális kommunikáció jelentősége és lehetséges formái. A kommunikáció sikere, a kulturális és a nyelvi szabályok szerepe a megértésben. Etikett a kommunikációban. Kommunikáció az interneten. Netikett a Facebookon, e-mailben és online csevegés közben. Előzetes elvárások a kommunikációban, a megértés csapdái, emberi játszmák. A kommunikáció szintjei. A társadalmi kommunikáció fogalma. A társadalmi kommunikáció csatornái. Centrum és periféria. A társadalmi kommunikáció egyéb területei: hivatalos szövegek (pl. menetrend, betegtájékoztató, banki dokumentumok, álláshirdetések értelmezése). Tömegkommunikáció és műfajai. A manipuláció fogalma és hatásmechanizmusai. Kommunikációs gyakorlatok és játékok. Az értő figyelem felkeltése, fenntartása beszélőként; hallgatóként pedig gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Énkép, kommunikáció, testbeszéd, mimika, gesztusnyelv, arcjáték, térközszabályozás, kódolás, dekódolás, üzenet, rétegnyelv, kommunikációs zavar, tömegkommunikáció, hír, vélemény, manipuláció, sajtó, netikett.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális és verbális kommunikáció kapcsolata; Hivatalos kommunikáció	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	Ismeretek a kommunikáció verbális és nonverbális elemeinek működéséről, a tömegkommunikációról és a manipulációról. Ismeretek a vizuális kommunikációról, gyakorlat a képi nyelv elemzésében.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A kommunikáció kulturális meghatározottságának tudatosítása. A reklámnyelv megfigyelése és megértése különböző reklámhordozók esetében, a manipuláció felismerése. Filmnyelvi kommunikációs eszközök felismerése, megismerése és alkalmazása. A vizuális, a hangzó és a komplex információk megértésének továbbfejlesztése. A színek jelentéshordozó szerepéről való tudás elmélyítése. Ismerkedés a zenei nyelvvel, a nyelv zenéjének tanulmányozása.	

	A hivatalos és a társalgási stílus megkülönböztetése saját gyakorlatban. Hivatalos kommunikáció műfajainak, szövegtípusainak, szabályrendszerének megismerése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények
A kommunikáció kulturális meghatározottsága, kulturális antropológiai szempontok; a divat, az öltözködés jelentéshordozó szerepe. Reklám, plakát, graffiti: a meggyőzés vizuális eszközei, meggyőzés, manipuláció. Reklám: rádióreklám, internetes reklám. A meggyőzés hangzó és komplex eszközei, meggyőzés, manipuláció. A képi nyelvben és a verbalitásban rejlő meggyőzési lehetőségek, ezek kipróbálása. Megértés szöveggel és szöveg nélkül, a kontextus és a hagyomány szerepe, kulturális útjelzők. Hangzó szövegek és képi információk megértése. A filmnyelv mint kommunikációs forma. A vizuális és a verbális kommunikáció kapcsolata. A vizuális kommunikáció eszközei, a képek jelentése és olvashatósága. A színek jelentése, színszimbolika a köznapokban és a művészetekben. Zene és kommunikáció, zenei nyelv, a nyelv zenéje. A zenei nyelv egyetemessége. Részvétel a hivatalos kommunikációban, a hivatalos kommunikáció aktuális műfajai: felelés, beszámoló, vizsga stb. Pályázatok. Állásinterjú. A hivatalos dialógus mint műfaj. Gyakorlatok, szerepjáték.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vizualitás, képi nyelv, filmnyelv, nemzeti kultúra, szubkultúra, célközönség, színszimbolika, dialógus, zenei nyelv, a nyelv zenéje, intonáció, beszédtempó, hivatalos kommunikáció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv és a nyelvtan rendszere	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	A nyelvi jelekről és a nyelvi jelrendszerről az általános iskolában tanultak. A helyes beszéd és a helyesírás egyéni szintje. A legalapvetőbb nyelvtani ismeretek, a nyelvi elemek felismerése. Egyéni fejlesztési szükségletek felismerése, a helyes beszéd és a helyes írás iránt kialakuló motiváció.	
A komplex műveltség-területhez	A nyelvi jelekről és a nyelvi jelrendszerről tanultak felfrissítése, kiegészítése. A helyes beszéd és a jó helyesírás igényének felkeltése, megerősítése. A nyelvtani ismeretek hasznosságáról való	

kapcsolható fejlesztési feladatok	meggyőződés kialakítása, megerősítése. Az általános iskolában tanult leíró nyelvtani ismeretek felfrissítése, az alapvető hiányosságok pótlása feladatok megoldása során. A szóelemek és a szófajok, valamint a szintagmák felismerésének fejlesztése, szókincsbővítés. A teljes mondatokban való fogalmazás igényének felkeltése. A helyesírás fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények
A nyelv fogalma, nyelv és beszéd. A beszéd jellemzői – az egyénre jellemző beszédmód. A jel, a jelzés, a jelrendszer fogalmának megismerése, illetve ismétlése. A nyelv mint jelrendszer, a nyelvi jelek típusai. A nyelv szintjei, a leíró nyelvtan egységei (hangtan, morfématan, szótan, mondattan, szövegtan). Hang, fonéma, betű. A hangok jelölése írásban, a betű. Hangtörvények. A hangtörvényekből fakadó helyesírási szabályok felelevenítése, helyesírási feladatok egyéni szükségletek szerint. A hangok szerepe a beszédben. A hangok keletkezése, tiszta ejtés. A szófajok beszédbeli és mondatbeli szerepe. A szófajok felismerése, szavak csoportosítása. Morfémák, szóelemek, szóalakok. A toldalékok szerepe a szó- és a mondatalkotásban. Szóalkotó játékok. Szintagmák keresése és jelölése. A szókincs fejlesztése a határozós és a jelzős szintagmákhoz kapcsolódva. A tulajdonnevek és az igekötős igék helyesírása. Általános helyesírási gyakorló feladatok az egyéni problémák feltárására és egyéni fejlesztésre. A helyesírás önálló fejlesztésének módjai, az önellenőrzés eszközei.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelv, beszéd, beszédmód, jelrendszer, jeltípus, hang, betű, hasonulás, összeolvadás, morféma, szóelem, szóalak, toldalék, szintagma.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mondat – szöveg – jelentés	Órakeret9 óra
Előzetes tudás	Az előző félévben tanult nyelvtani ismeretek.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A mondattani és a szövegtani ismeretek felidézése és bővítése gyakorlati feladatok során. A központozás mint helyesírási probléma gyakorlása.	

	Az értő néma és hangos olvasás fejlesztése kreatív feladatokkal. A jelentéstani ismeretek fejlesztése, szerepük felismerése a művészi nyelvben és a hétköznapi kommunikációban. Szövegelrendezés. A szókincs bővítése, a fogalmazási készség fejlesztése. Ismerkedés az egynyelvű szótárak használatával.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
A mondat fogalma, a mondat szerkesztettsége és modalitása. A modalitás szerepe a közlő szándékának kifejezésében. Írásjelek. Az egyszerű és az összetett mondat felismerése, csoportosítása gyakorlati feladatok során. Az összetett mondat típusainak megkülönböztetése, összetett mondatok alkotása szerkezeti modellek alapján. A szöveg és a szövegkohézió. Szövegértési feladatok. A szövegelemzés lehetséges módszerei. A szövegkohézió nyelvi elemei, a lineáris kohézió (pl. névmások, toldalékok vizsgálata a szófajokról és a morfémákról tanultak felidézésével). A szövegkohézió jelentésbeli elemei, globális kohézió (pl. a cím, a téma, a tétel- és kulcsmondatok, kulcsszavak; a bekezdések logikai viszonyának vizsgálata köznapi, irodalmi és saját szövegekben). Szövegfonetikai eszközök. Hangos olvasás, interpretálás, előadó-művészet. A fonetikai eszközökkel való tudatos bánásmód gyakorlása. A hangalak és a jelentés viszonya. Azonos alakú, egyjelentésű, többjelentésű, rokon értelmű, hangutánzó és hangfestő szavak felismerése, gyűjtése, csoportosítása. A rokon értelmű szavak szerepe a szóbeli és az írásbeli kommunikáció változatosságában, pontosságában és választékosságában. Szókincsbővítő feladatok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyszerű és összetett mondat; kijelentő, felszólító, felkiáltó, óhajtó és kérdő mondat; kohézió, bekezdés, kulcsszó, kulcsmondat, fonetika, hangalak, jelentés, azonos alakú, egyjelentésű, többjelentésű, rokon értelmű, hangutánzó és hangfestő szó, alakzat, ismétlés, fokozás, túlzás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás I. A szövegek szerkezete	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Különböző szövegek folyamatos olvasása. Az olvasottak lényegének felismerése. Kérdések megfogalmazása az olvasott szöveggel kapcsolatban. Törekvés a gondolatok célhoz illeszkedő kifejezésére, írásban.	
A komplex műveltség-	Különböző megjelenésű és műfajú szövegek átfogó megértése, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezése, a szövegből	

területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	információk visszakeresése. A szöveg tartalmának összefoglalása, jegyzet és vázlat önálló készítése. Az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatban saját vélemény megfogalmazása szóban és írásban. Szövegalkotás során a különböző mondatfajták használata. A helyesírás alapvető szabályainak ismerete. Szótárak (papíralapú és internetes) gyakorlott használata, saját szókincs fokozatos bővítése. A szövegek tagolása, főbb szerkezeti elemeinek ismerete. A forrásellenőrzés szempontjainak megismerése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények
A szöveg jellemzői, tartalmi és formai elemei. Különböző szövegek – különböző szándékok: szerzők, szövegalkotási célok, hogyan változik egy-egy szöveg a szándéktól függően. Különböző célok – különböző szövegműfajok (típusok, jellemzők) – olvasástechnika, olvasás és szövegértés, hangos és néma olvasás utáni értés. Szövegek tagolása, szerkezeti elemek, kapcsoló elemek. Az írásbeli és a szóbeli szövegalkotás eltérései, az eltérések okai, típusai. Szókincs bővítése, szótárak, kézikönyvek használata. Internetes szótárak, helyesírás-ellenőrző programok, szótárprogramok használata, internetes keresés, források ellenőrzésének kérdései. Rövid szóbeli szövegek leírása – írott szöveggé alakítása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, szövegalkotási szándék és cél, szövegrész, kapcsolóelem, szótár, szó szerinti jelentés, üzenet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás II. A történetalakítás eszközei	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Az olvasott szövegről saját vélemény megfogalmazása szóban és írásban. Különböző megjelenésű és műfajú szövegek megértése. Információk keresése a szövegben. A szöveg tartalmának összefoglalása, önálló jegyzet és vázlat készítése.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Történet létrehozása előre meghatározott szempontok alapján, a történet részeinek, felépítésének meghatározása. A történetek variálhatóságának megtapasztalása, kipróbálása. Meghatározott szempontok szerint kiselőadások, referátumok önálló elkészítése. Különböző beszédműfajok meghatározása és megkülönböztetése. Különböző beszéd/szövegműfajok jellemzőinek ismerete.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

A történet fogalma, funkciója. Történetalakítás: a történet alapegységei, történetépítés. A történet variálhatósága, különböző műfajok. Saját történet létrehozása, szereplők, történetelemek kiválasztása, cselekménybonyolítás. A szöveg makroszerkezetének három egysége: bevezetés, tárgyalás, befejezés. Beszédműfajok/szövegműfajok. Elbeszélés, élménybeszámoló, felszólalás, hozzászólás, érvelés. Köznyelv, irodalmi nyelv, nyelvi norma, szleng, rétegnyelvek, csoportnyelvek. A kiselőadás, a referátum és a vázlat készítésének szabályai. Forrásmegjelölés, forrásellenőrzés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Történet, bevezetés, tárgyalás, befejezés, bekezdés, elbeszélés, élménybeszámoló, érvelés, rétegnyelv, nyelvi norma, referátum, kiselőadás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalom – művészetek – média I. Művészeti ágak, műnemek, műfajok	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A rímes, ritmikus szöveg megkülönböztetése a prózától. Ismeretek Petőfi Sándor, Arany János, Gárdonyi Géza tanult műveiről, irodalmi alkotásokról való egyszerű saját szöveg alkotásának képessége.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A köznyelvi és irodalmi szöveg különbségeinek felismerése. Műnemek és műfajok felismerése. A magas- és tömegkultúra különbségeinek felismerése. Az ízlés fogalmának megértése, a modern kommunikáció műfajainak megismerése. A művészeti ágak megkülönböztetése. A manipuláció működési mechanizmusának belátása, a fikció fogalmának megértése, az alternatív valóságok szerepének belátása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Irodalom: Az irodalmi és a köznyelvi szövegek eltérései, az irodalom mint nyelvhasználat: az irodalmi szöveg felhívó jellege. Az irodalom mágikus jellege. Az irodalom szerepváltozása, virtuális valóságok. Műnemek: epika, dráma, líra. Az egyes műnemek legjellemzőbb műfajai. Napló és blog mint irodalmi műfajok, illetve az internet műfajai.		

Levél, e-mail, sms, blog (eltérő nyelvezet, eltérő etikett). A Nyugat c. folyóirat. Internetes irodalmi lapok (Pl. Litera, Irodalmi Jelen, Spanyolnátha). Kortárs szerzők versei, szövegei. Groteszk, egyperces novellák. (Javasolt szerzők /művek, műrészletek/: Madách Imre, Arany János, Móricz Zsigmond, Mikszáth Kálmán, Krúdy Gyula, Ady Endre, József Attila, Karinthy Frigyes, Weöres Sándor, Ottlik Géza, Örkény István, Parti Nagy Lajos, Karafiáth Orsolya, Varró Dániel, Jónás Tamás, Szabó T. Anna.) Művészet/Média: A művészet fogalma, művészeti ágak. Ismerkedés a következő fogalmakkal: magaskultúra, tömegkultúra, kommersz, ízlés. Az írott sajtó műfajai. Fikció, manipuláció, hazugság, átverés, demagógia stb. Facebook, világháló, játékok, alternatív valóságok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Irodalmi szöveg, köznyelvi szöveg, műnem, műfaj, magaskultúra, tömegkultúra, fikció, manipuláció, virtualitás, alternatív valóság, groteszk, ízlés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalom – művészetek – média II. Az irodalom és a vizuális kultúra formanyelve és eszközei	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Az irodalmi és a köznyelvi szövegek közötti különbségek felismerése. Önálló szóbeli és írásbeli megnyilatkozások irodalmi művekről. Az alapvető műnemek és műfajok jellemzőinek ismerete. A népköltészet, műköltészet, mese, elbeszélés fogalmak ismerete.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az irodalom kezdeteivel kapcsolatos alapvető ismeretek elsajátítása. A leggyakoribb alakzatok és szóképek felismerése. Néhány epikai műfaj, valamint az elbeszéléssel kapcsolatos fogalmak ismerete és alkalmazása. Művészfilmek és kommersz filmek közötti különbség felismerése. Filmes adaptációk (képregény, regény, remake) jellemzőinek megállapítása. Ismerkedés az irodalom határterületeivel.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Irodalom: Oralitás – az irodalom kezdetei, népmesék, monda, legenda. Műköltészet: eposzok, fabulák, anekdota, aforizma. Legfontosabb alakzatok és szóképek (pl. versszak, rím, alliteráció, ismétlés, felsorolás, fokozás, ellentét, metafora, megszemélyesítés, szimbólum). Dalszövegek, kortárs költészet (pl. rap-szövegek, Lovasi András, Kiss Tibor, Parti Nagy Lajos, Kukorelly Endre, Marno János). Novella, regény (pl. Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, F. Kafka, B. Hrabal). Az elbeszélő szerepe és típusai. Cselekménybonyolítás, jellemábrázolás. Korrajz, társadalmi kontextus, szubkultúrák megjelenése a szövegben. Hagyomány, kánon, történetiség. Színhely, időkezelés, beszédmód, valóság és fikció. Művészet/Média: Graffiti az őskorban és az ókorban (pl. barlangrajzok, pompeji falfeliratok, egyiptomi sírok). Graffiti ma: művészet vagy kulturális környezetszennyezés. A képregény mint műfaj, híres képregények. Képregények filmes adaptációi (pl. Superman, Batman, Pókember, Sin City, Amerika kapitány, Asterix stb.). A képregény mint művészet (pl. R. Lichtenstein). Művészfilm, kommerszfilmek, reklámfilmek, plakátok. Filmes gegek, átverés, képi humor, rajzfilm, némafilm (pl. Chaplin, Stan és Pan, Buster Keaton). Film és irodalom kapcsolata – adaptáció vagy új műalkotás, remake-ek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népköltészet, műköltészet, alakzat, szókép, epika, novella, regény, cselekmény, korrajz, hagyomány, szubkultúra, graffiti, képregény, művészfilm, közönségfilm, adaptáció.

A fejlesztés várt eredményei a 9. évfolyam végén	Az egyes tanulók önmagukhoz viszonyítva a korábbinál tudatosabban és sikeresebben kommunikálnak. Ismerik a kommunikáció összetevőit, tudnak olvasni a nonverbális jelekből. Igyekeznek alkalmazkodni a helyzetnek megfelelő kommunikációs normákhoz. A tanulók ismerik a kommunikáció fajtáit, meg tudják különböztetni a hírt és a véleményt. Online kommunikációjuk tudatos, ismerik az internetes kommunikáció veszélyeit és illemtanát.

	A tanulók az oktató segítségével felismerik egyéni fejlesztési szükségleteiket, kialakul a helyes beszéd és a helyes írás iránti motiváció, fejlődik az önellenőrzés, az önálló tanulás képessége. A tanulók rendelkeznek a legalapvetőbb nyelvtani ismeretekkel, felismerik a nyelvi elemeket. A tanulók kissé biztosabb leíró nyelvtani ismeretekkel rendelkeznek, ezeket képesek gyakorlati feladatok során alkalmazni. Törekszenek arra, hogy szóban és írásban is teljes mondatokban fogalmazzanak, és törekszenek arra, hogy kevés helyesírási hibát ejtsenek. A tanulók hangosan és némán is értőn olvasnak. Az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatban saját véleményt fogalmaznak meg szóban és írásban. Képesek a szövegben információkat keresni. Képesek különböző típusú szövegek tartalmának összefoglalására, jegyzet és vázlat önálló készítésére. Önállóan használják a hagyományos és az internetes szótárakat. Ismerik a forráskritika alapvető szempontjait. Ismerik a netikett alapvető szabályait és ezek alkalmazását. Képesek az irodalmi és köznyelvi szövegek közötti különbségek felismerésére. Képesek önálló szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokra irodalmi művekről. A tanulók ismeretei bővülnek a képi, hangzó és a komplex eszközöket használó kommunikáció, különösen a reklámok és a filmek terén. Felismerik a durva manipulációt. Képessé válnak néhány filmnyelvi eszköz felismerésére és alkalmazására. A tanulók felismerik az egyszerű szövegek témáját, kulcsszavait, meg tudják határozni a bekezdések témáját és ezek kapcsolatát. Fejlődik írásjel-használatuk és olvasási készségük. A tanulók gyakorlatot szereznek a vizuális, a hangzó és a komplex információk megértésében. Elmélyül a színek jelentéséről szerzett tudásuk. Képesek stílusváltásra hivatalos helyzetben. Felismernek néhány jelentéstani elemet a művészi nyelvben, és képesek rokon értelmű szavakkal változatosabbá tenni mondanivalójukat. Képesek szóban és írásban logikusan elmesélni egy történetet. Tudnak legalább egy nyelvi szótárt használni. Képesek néma olvasással szövegek megértésére és felidézésére. Képesek történet írására előre meghatározott szempontrendszer segítségével. Tudnak vázlatot készíteni megadott szempontrendszer alapján. Felismerik a helyesírási alapelveket, és helyesen alkalmazzák őket. Képesek néhány alakzat és szókép felismerésére. Ismernek néhány epikai műfajt, ismerik és alkalmazzák az elbeszéléssel kapcsolatos fogalmakat.

10. évfolyam

A kommunikáció – magyar tanterv a 10. évfolyamon már alapvetően a pályaorientációra, a mindennapi életben való eligazodásra készít fel, a kulcskompetenciák fejlesztését is ennek rendeli alá. Továbbra is szerepe van az alapvető kulcskompetenciák fejlesztésében is. A Nat-ban megfogalmazott nevelési célok közül elsőrendű a szerepe a felelősségvállalásnak, a demokrácia iránti elkötelezettségnek, a tudatos állampolgári létnek, a pályaorientációnak. A tanulókat fel kell készíteni a vizsgaszituációkra, a pályaválasztásra, az önálló, tudatos kommunikációra, a kulturált nyelvhasználatra, a mindennapi életben gyakran felmerülő szövegtípusok megértésére.

A 10. évfolyamon heti egy óra áll rendelkezésre. A kerettantervet megvalósító KOMA program két, egy-egy félévet átívelő, közös, az osztály számára megvalósítandó projektfeladatot ajánl: az első félévben képregényt készítenek az előző évben megírt történetből, a második félévben a munka világára készülnek fel és életpálya-tervezéssel foglalkoznak.

A 10. évfolyam legfontosabb céljai:

fejlődjön a tanulók tanulási technikája, alakítsanak ki pozitív viszonyt a jövőbeli tanulás különböző módozataihoz;

értsék meg az egész életen át tartó tanulásra való képesség és motiváció fontosságát;

kommunikációjuk során nem kortársi helyzetben kerüljék a szlenget és a vulgarizmust;

legyenek képesek folyamatosan és meggyőzően felolvasni érvelő szövegeket;

készüljenek fel a különböző vizsgahelyzetekre;

legyenek képesek önálló, néma, értő olvasásra, meghatározott szempontok alapján különböző műfajú szövegek írására;

tudjanak rövid, elmondásra vagy felolvasásra szánt és arra alkalmas, különböző műfajú szövegeket írni;

legyenek képesek különböző műfajú szövegek önálló írására előre megadott szempontok önálló alkalmazásával;

ismerjék a lényegkiemelés eszközeit;

használják tudatosan a digitális eszközöket, legyenek tisztában a világháló használatának etikai szabályaival és az internet használatának veszélyeivel.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A sikeres kommunikáció – nyelvi és kommunikációs repertoár a gyakorlatban	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Jártasság az írásbeli és szóbeli véleményalkotásban. Tömegkommunikációs ismeretek. Tény és vélemény megkülönböztetése.	

	Véleményformálás szóban és írásban. Az önértékelés és a társértékelés szerepének ismerete a tanulás sikerességében.
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanulási technikák, az önértékelés és a társértékelés fejlesztése. A formális és az informális tanulási lehetőségek közötti tájékozódás. Írásbeli és szóbeli véleményformálás művészeti alkotásokról. Az udvarias társalgás gyakorlása, a vulgarizmus csökkentése, elutasítása. Az érvelési technika, a vitakészség gyakorlati fejlesztése. A tanulók és mások által írott szövegek meggyőző előadásának gyakorlása és e képesség, valamint a rögtönzés fejlesztése. Felkészítés a vizsgahelyzetekre. Az egész életen át tartó tanulásra való képesség és motiváció fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

A kommunikációs zavarok, konfliktusok feloldásának eljárásai. Generációs megértési nehézségek: eltérő nyelv, eltérő jelentés (pl. szleng, réteg- és csoportnyelvek).

A kulturális szignálok használatának, a kommunikációs maximák érvényesülésének vizsgálata.

Személyes erősségek és gyengeségek megfogalmazása, megerősítés és segítő bírálat a társaknak. A művészeti ágakhoz való viszony beépítése az önértékelésbe.

Formális és informális tanulás, tehetség, kreativitás.

A családi viszonyok és a társalgási stílus történeti változásai.

Disputa: érvelő szövegek alkotása szóban. A disputa szabályainak megismerése, egyszerűsített játék.

Tömegkommunikáció, televízió, internet. A média vélemény- és ízlésformáló szerepe.

Pénz és tömegkommunikáció (pl. reklám, show, klip). Állásfoglalás az életstílusok, szerepminták körében, értékválasztás.

Társalgási stílus különböző beszédpartnerek esetén. Udvarias társalgás. A vulgarizmus kerülése.

Kulturált nyelvi megoldások kényes témák megbeszélésére. Különböző stílusrétegek műfaji sajátosságainak megfelelően írt saját és kész szövegek felolvasása, előadása, illetve rögtönzése.

Kulturált véleményalkotás, önértékelés, egymás munkájának és teljesítményének értékelése indoklással, fejlesztési tanácsokkal.

Érvelő műfajok és szövegek, a meggyőzés szolgálatában. A vizsga mint a meggyőzés színtere.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Formális és informális tanulás, egész életen át tartó tanulás; disputa, érvelés, érv, cáfolat, tételmondat; vulgarizmus, előadói stílus, testbeszéd, arcjáték, hangerő, hanglejtés, értékválasztás, érvelés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelv és társadalom – nyelvi rétegek, stílusrétegek	Órakeret9 óra
Előzetes tudás	Az eddig szerzett stilisztikai ismeretek.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A stílusrétegek megkülönböztetése. Jártasság kialakítása a szépirodalmi művek néhány stílusjegyének felismerésében. Fejlődés a társalgási stílus gyakorlásában a vulgarizmus negatív voltának tudatosítása. A szövegalkotási, felolvasási és előadási jártasság fejlesztése. Az alapvető nyelvtörténeti ismeretek felelevenítése és bővítése; a szinkron nyelvváltozatok közötti tájékozódási képesség megalapozása. A tanuló számára fontos nevek eredetének, jelentésének megismerése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények
A jeltermészet jelentősége a nyelvben. A jelek típusai (ikon, index, szimbólum). A nyelvtan szerepe az egyén életében, tanulásának haszna. Játék a mondatokkal, nyelvi cselekvésekkel. A szóbeliség és az írásbeliség stílusjegyei a magánéleti és a félhivatalos, publicisztikai helyzetekben. A tárgyalt művekről szóló rövid kritikák, blogbejegyzések koherenciájának elemzése. Ismerkedés a publicisztikai, az előadói (szónoki) és a tudományos (népszerű tudományos, ismeretterjesztő) stílus jegyeivel szövegek alapján. A különböző stílusrétegekbe tartozó szövegek felismerése. Nyelvtörténeti ismeretek, a magyar nyelv eredete, a szókincs történeti rétegei néhány szöveg vizsgálatával. Nyelvújítás, a technika és a globalizáció szerepe a nyelv változásában. Szógyűjtés a technikával, a divattal és a zenével kapcsolatban – köznyelvivé vált idegen és új szavak. Ismerkedés az utónévkönyvvel, a nevek eredetével és jelentésével. Nyelvváltozatok, nyelvjárások. Egy-egy a tanulók által ismert vidék nyelvjárásainak jellegzetességei. Tájszavak. Nyelvváltozatok, ifjúsági és diáknyelv. Szleng és argó. Szlengszótárak. A határon túli nyelvhasználat egy-két változata: kétnyelvűség, kevertnyelvűség, kettősnyelvűség.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Koherencia, publicisztika, stílusárnyalat, társalgási stílus, művelt köznyelv, szleng, argó, nyelvtörténet, finnugor nyelvcsalád, nyelvváltozat, nyelvjárás, tájszó.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás – retorikai gyakorlatok	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Önálló, néma, értő olvasás, meghatározott szempontrendszer alapján különböző műfajú szövegek írása, vázlatírás.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Különböző műfajú szövegek önálló írása, előre megadott szempontrendszer önálló alkalmazása, a lényegkiemelés eszközeinek alkalmazása. Képes instrukciók szöveggé formálása, illetve szöveges információk képpé alakítása. Egyszerűbb retorikai feladatok megoldása, retorikai szövegek önálló alkalmazása. Mindennapi szövegtípusok (önéletrajz, névjegy, álláshirdetés, kérvények stb.) megértése és önálló létrehozása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények
Álláshirdetések elemzése és alkotása személyes tényezők figyelembe vételével, önismeret. Lényegkiemelés különböző műfajú, családi témájú szövegekben (pl. újságcikk, blogbejegyzés). Érvelő szövegek vizsgálata és alkotása. Képes instrukciók szöveggé formálása v. szöveges instrukciók alapján egyszerű képek alkotása (összeszerelés, folyamatábra stb.). Írásbeli ítéletalkotás, kritika, értékelő szöveg írása. Nézőpontváltás a szövegben. Egyedi névjegy tervezése, megalkotása. Retorikai feladat, ünnepi beszéd alkotása (pl. ballagásra, születésnapra, esküvőre, eljegyzésre, keresztelőre). A retorika nyelven kívüli eszközei. Retorikai feladat, beszéd alkotása tetszőleges témában. Érvelő szövegek olvasása és alkotása. Vers- vagy prózaírás sablon segítségével. Alapvető stilisztikai ismeretek rendszerezése, gyakorlati alkalmazása szövegalkotás során.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lényegkiemelés, érvelés, ítéletalkotás, kritika, nézőpontváltás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalom – művészetek – média Műalkotások befogadása	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Műnemek és a hozzájuk kapcsolódó legfontosabb műfajok ismerete, szempontok szerinti véleményalkotás irodalmi művekről.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Irodalmi művekről, filmekről való véleményalkotás önálló kifejtése. Művészeti irányzatok közötti különbségek felismerése. Műalkotások megértésével, értelmezésével, befogadásával kapcsolatos legfontosabb ismeretek elsajátítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Irodalom: Különböző műnemű és műfajú irodalmi művekről közös beszélgetés és elemzés tematikus bontásban. (Javasolt szerzők: Ady Endre, József Attila, Áprily Lajos, Kányádi Sándor, Dsida Jenő, Tamási Áron, Márai Sándor, Szilágyi Domokos, Esterházy Péter, Kovács András Ferenc műveiből részletek, Katona József, W. Shakespeare, E. Ionesco drámáiból részletek.) Önéletrajz, életrajz, útirajz az irodalomban. A krimi, sci-fi, kalandregény jellemzői, témái. Képversek, hangköltemények. Művészet/média: Legfontosabb avantgárd irányzatok jellemzői (pl. expresszionizmus, futurizmus, dadaizmus, szürrealizmus, kubizmus, konstruktivizmus). Művészeti ágak, műfajok, kifejezőeszközök, üzenet, hangulat. Műalkotás és műkedvelés, hobbi, giccs. Művészfilm és közönségfilm. Műalkotások (vers, zene, film, tánc stb.) befogadása és kommentálása, a befogadó szerepe a művek értelmezésekor.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Avantgárd irányzatok, műkedvelés, hobbi, giccs, befogadó, műértelmezés.

A fejlesztés várt eredményei a 10. évfolyam végén	Fejlődnek a tanulók tanulási technikái, a tanulók felismerik az egész életen át tartó tanulás szükségességét. Ismerik a hétköznapokban használatos dokumentumok típusait, azok kitöltésének módját, eligazodnak a hivatalos ügyekben használatos formanyomtatványok között, kitöltésükben alapszintű jártasságot szereznek.

	Többségük legalább nem kortársi beszédhelyzetben kerüli a szlenget és a vulgarizmust. A tanulók képesek folyamatosan és meggyőzően felolvasni érvelő szövegeket. Felkészültek a vizsgahelyzetek kommunikációs szempontú kezelésére. Rendelkeznek alapvető nyelvtörténeti ismeretekkel, tudják, hogy egy időben is többféle nyelvváltozat létezik. Képesek önálló, néma, értő olvasásra, meghatározott szempontrendszer alapján különböző műfajú szövegek írására, vázlatírásra. Tudnak rövid, elmondásra vagy felolvasásra szánt és arra alkalmas szövegeket írni. Képesek különböző műfajú szövegek írására, előre megadott szempontrendszer alkalmazásával, ismerik a lényegkiemelés eszközeit. Képesek a retorika alapvető eszközeit alkalmazni érvelő szövegek szóbeli előadásakor. Tisztában vannak a média vélemény- és ízlésformáló szerepével, felismerik a manipuláció eszközeit. Kulturáltabban mondanak véleményt a műalkotásokról nemtetszés esetén is, képesek véleményüket egy-két érvvel alátámasztani. Felismerik a művészeti irányzatok közötti különbségeket. Felismerik a képszerűség néhány stíluseszközét és a szépirodalmi stílus néhány jellegzetességét szépirodalmi művekben.

3.2.3.2. Angol nyelv tananyaga

A szakképző iskolai program keretében a 9–11. évfolyamban minden tanuló számára kötelező egy idegen nyelv tanulása. A hatékonyság szempontjából célszerű azt a nyelvet választani, amellyel való ismerkedést a tanuló az általános iskolában elkezdte.

Az idegen nyelv műveltségterület kerettantervének középpontjában a tanuló áll, illetve az a törekvés, hogy a tanuló a szakképző iskolai idegennyelv-tanulás során olyan kompetenciák birtokába jusson, melyek képessé teszik őt az idegen nyelvi kommunikációra, valamint arra, hogy megfelelő motiváció esetén a kötelező nyelvtanulás időszakát követően önállóan is tovább tudja ápolni és fejleszteni idegennyelv-tudását. A használható nyelvtudás a tanuló számára nemcsak azt jelenti, hogy jobb esélyekkel indul a munkaerőpiacon, hanem egyben kulcsot is ad a kezébe más népek, más kultúrák, s ezáltal önmaga, saját népe és saját kultúrája alaposabb megismeréséhez, jobb megértéséhez.

A szakképző iskolába bekerülő tanulók tanulási nehézségekkel küzdenek, sokuk küzd az alapkészségekhez kapcsolódó problémákkal (írási, olvasási és számolási nehézségekkel). A legtöbbjük hátrányos szociális helyzetű, és meglehetősen motiválatlan a tanulást illetően. Ezért a szakképző iskolai nyelvoktatásnak biztosítani kell az idegen nyelvi felzárkóztatás lehetőségét, a differenciált, szükség szerint az egyéni tanulás rendszerét.

Fejleszteni szükséges a tanulók négy nyelvi alapkészségét, elsősorban a beszédértés és a beszédkészség területén, illetve ezekkel szoros összefüggésben és állandó kölcsönhatásban a tanulók stratégiai, szociális és személyes kompetenciáit.

A kerettanterv tartalmazza a 9–11. évfolyamok idegennyelv-oktatásának fejlesztési céljait. A célokból kiindulva meghatározza a fejlesztési faladatokat, az ahhoz szükséges előzetes tudást, a követelményeket/tartalmakat, kulcsfogalmakat és a fejlesztés várt eredményeit az évfolyamok végén. A kitűzött célok megvalósításához a vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően a program évi 36-36-31 tanítási héttel és 72-36-31 tanórával számol (heti 2-1-1 kötelező tanóra).

A műveltségterület tanításának célrendszere alapját a kommunikatív kompetencia fejlesztése alkotja a négy nyelvi alapkészség – beszédértés, olvasásértés, beszédkészség, íráskészség – területén. A készségek közül a beszédértés és a beszédkészség, illetve a szóbeli interakció élvez előnyt. Az elérendő cél az, hogy a tanulók meg tudják oldani a nyelvhasználatot igénylő feladataikat az élet különböző területein, a magánéletben, a közéletben, az oktatásban vagy a munka világában. A célnyelvi műveltség és az interkulturális kompetencia fejlesztése eredményeképpen a tanulók legyenek képesek a saját és más kultúrák különbségeinek és hasonlóságainak értelmezésére, és váljanak nyitottabbá és érzékenyebbé más kultúrák iránt. Fontos a pozitív attitűd és motiváció kialakítása a nyelvtanulás, valamint általában más nyelvek és kultúrák megismerése iránt, a nevelési és tantárgy-integrációs lehetőségek kihasználásával a nyelvtanítás tartalmának rugalmas keretein belül.

Az IKT alkalmazási képességének fejlesztése során a nyelvtanulás és a nyelvtanítás a mai kor igényeinek és szükségleteinek megfelelően, a kommunikációs és információs technológiák használatának beépítésével történjék, ezzel is segítve az autonóm nyelvtanulóvá válást. Fontos cél a nyelvtanulási stratégiák kialakítása, azaz a nyelvtanuló legyen képes nyelvtudását önállóan fenntartani, továbbfejleszteni, emellett újabb idegen nyelveket hatékonyan és sikeresen elsajátítani.

A fejlesztési feladatok meghatározásakor figyelembe kell venni, hogy a szakképző iskolai tanulók esetében egy olyan célcsoportról van szó, melynek tagjai közül sokakra jellemző, hogy tanulási nehézségekkel küzdenek, gyakori iskolai élményük a kudarc, kevés az önbizalmuk, csekély a tanulási motivációjuk, alacsony szintű az olvasottságuk, fejletlen a szövegértésük, az átlagosnál gyengébb a kommunikációs képességük, kevés támogatást, biztatást kapnak a szülői háttértől.

Mindezek tükrében az idegennyelv-oktatásnak ebben az iskolatípusban kiemelt feladata a tanulók nyelvtanulási kedvének felkeltése és fenntartása. Segíteni kell a tanulókat abban, hogy bízzanak önmagukban, bebizonyítsák önmaguknak és környezetüknek: képesek az idegen nyelv elsajátítására és különböző élethelyzetekben történő sikeres alkalmazására. Biztosítani kell számukra a feltételeket ahhoz, hogy logikusan egymásra épülő, kis lépésekben átismételhessék, rendszerezhessék és bővíthessék korábban megszerzett nyelvtudásukat, vagy amennyiben valamilyen oknál fogva az előző évfolyamokon nem, vagy csak rövid ideig tanulták az idegen nyelvet, felzárkózhassanak társaikhoz.

Mindennek eléréséhez, teljesítéséhez fejleszteni kell a tanulók idegen nyelvi alapkészségeit a beszédértés és a beszédkészség előtérbe helyezésével, ezen belül pedig a beszédkészség területén a nyelvhelyesség helyett a folyamatosság és a megfelelő szóhasználat középpontba állításával. Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia szoros összefüggésben és állandó

kölcsönhatásban áll a tanuló általános kompetenciáival, és így fejleszteni szükséges a tanuló stratégiai kompetenciáját, nagy hangsúlyt helyezve azokra a stratégiákra, melyek elősegítik az önálló nyelvtanulóvá válást, melyek hatékonyabbá teszik a nyelvtanulást, és megkönnyítik a nyelvhasználatot; interkulturális kompetenciáját, amibe beletartozik a saját és az idegen kultúra egymáshoz való viszonyításának képessége; a más kultúrák képviselőivel való kapcsolatteremtés készsége és képessége; a kultúrák különbözőségéből adódó félreértések kezelésére való készség és képesség; szociális kompetenciáját, azaz az egymástól való tanulás és az egymásért végzett munka készségét és képességét; személyes kompetenciáit.

A nyelvtanulás során a tanulókban alakuljon ki és maradjon ébren a kedvező attitűd és motiváció a nyelvtanulás, a tanult nyelv, a célnyelven beszélő emberek és kultúrájuk, valamint más nyelvek megismerésére.

Növeli a nyelvtanítás és -tanulás hatékonyságát, eredményességét, ha kialakul a tanulók együttműködési készsége, részt tudnak venni pár- és csoportmunkában.

A szakképző iskolában folyó idegennyelv-oktatás célja, hogy a tanulók a 11. évfolyam befejezésekor elérjék a Közös Európai Referenciakeretben meghatározott A1 minimumszintet a négy alapkészségben, elmozduljanak az A2 alapszint irányába, és a beszédértés és beszédkészség terén elérjék az A2 szintet. Optimális esetben a tanulók elérhetik az A2 szintet mind a négy alapkészségben.

A1 szinten (minimumszint) a diák megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyeknek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Be tud mutatkozni és be tud mutatni másokat, meg tud válaszolni és fel tud tenni olyan kérdéseket, amelyek személyes jellegűek (pl. hogy hol lakik), amelyek olyan emberekre vonatkoznak, akiket ismer, vagy olyan dolgokra, amelyekkel rendelkezik. Képes nagyon egyszerű interakcióra, amennyiben a másik személy lassan és világosan beszél és segítőkész.

Beszédértés: képes önmagára, családjára és közvetlen környezetére vonatkozó ismerős szavakat és nagyon egyszerű mondatokat megérteni, ha lassan és érthetően mondják azokat.

Képes megérteni ismerős kifejezéseket és egyszerű mondatokat, melyek a mindennapi élet konkrét szükségleteivel kapcsolatosak, ha lassan és érthetően beszélnek hozzá, és a legfontosabb információkat többször elismétlik. Képes ismerős témakörökön belül lassan és érthetően elmondott rövid szövegek lényegét megérteni, ha sok bennük az internacionalizmus, és van ideje feldolgozni a hallottakat. Képes megérteni neveket, számokat, árakat és időpontokat, ha lassan és érthetően beszélnek hozzá.

Olvasásértés: képes egyszerű és jól strukturált szövegekben, melyek a mindennapok konkrét szükségleteivel kapcsolatosak, egyes szavakat és nagyon egyszerű mondatokat megérteni. Képes arra, hogy a sok internacionalizmust tartalmazó és/vagy képekkel illusztrált információközlő szövegek témáját azonosítsa, és a lényegi információkat megértse. Ismerős kontextusban képes megérteni neveket, számokat, árakat és időpontokat, valamint egyes szavakat és nagyon egyszerű kifejezéseket.

Beszédkészség: képes arra, hogy konkrét, ismerős helyzetekben egyszerű szavakkal, hétköznapi szófordulatokkal és nagyon egyszerű nyelvtani szerkezetekkel alapvető információkat adjon önmagáról és közvetlen környezetéről. Képes ismerős, hétköznapi helyzetekben röviden és jól begyakorolt fordulatok segítségével közléseket megfogalmazni úgy, hogy beszéd közben időnként esetleg hosszabb szüneteket tart, szavak után kutat az

emlékezetében, küzd a nehéz szavak kiejtésével, és mondandóját olykor újrafogalmazza. Képes arra, hogy szavakat és szócsoportokat egyszerű kötőszavakkal, mint pl. „és”, „vagy”, „mert”, összekössön. Képes az abc hangjait és egy adott mennyiségű szót és kifejezést úgy kiejteni, hogy beszédét nagyobb erőfeszítés nélkül meg lehet érteni. Közléseiben nagyjából megfelelően alkalmazza a szó- és mondathangsúlyt.

Íráskészség: képes a személyére és az egészen mindennapi, ismerős dolgokra vonatkozó adatokat röviden és egyszerűen írásban megfogalmazni. Képes szótár segítségével mindennapi, ismerős témákhoz kapcsolódó feljegyzéseket készíteni. Képes számára ismerős szavakat és gyakran használt fordulatokat nagyjából helyesen leírni. Képes arra, hogy szavakat és szócsoportokat egyszerű kötőszavakkal, mint pl. „és”, „vagy”, „mert” összekössön.

Szóbeli interakció: képes egyszerű módon kommunikálni, ha beszédpartnere lassan és érthetően beszél, továbbá hajlandó arra, hogy mondanivalóját szükség esetén többször, többféleképpen elismételje, és segítséget nyújtson a válaszadásban. Képes arra, hogy egyszerű beszélgetést kezdeményezzen, s ennek során érti és alkalmazza a köszönés, búcsúzkodás és az alapvető udvariassági formák legegyszerűbb változatait. Képes néhány egyszerű, jól begyakorolt kifejezéssel és mondattal megoldani olyan ismerős helyzeteket, melyek mindennapi, konkrét szükségleteihez kapcsolódnak. Képes jól ismert helyzetekben egyszerű szavak, kifejezések és nyelvtani szerkezetek segítségével megválaszolni a közvetlenül hozzá intézett kérdéseket, és képes arra, hogy ő maga is feltegyen egyszerű kérdéseket. Képes rövid beszélgetésben előre begyakorolt fordulatok segítségével kommunikálni, még ha gyakran meg is akad, és keresi a szavakat. Képes arra, hogy beszédpartnere mondanivalóját a mondathangsúly alapján kijelentésként, kérdésként vagy felszólításként értelmezze. Képes beszédében a mondathangsúlyt úgy alkalmazni, hogy mondanivalójában többnyire világosan elkülönüljön a kijelentés, a kérdés és a felszólítás. Kiejtése legalább annyira érthető, hogy beszélgetőpartnere többnyire követni tudja, amit mond.

Írásbeli interakció: képes arra, hogy ismerős témakörökben szótár segítségével egyszerű, rövid közléseket megfogalmazzon, miközben a tanult egyszerű nyelvtani szerkezetek használatában még bizonytalanságokat mutat. Képes arra, hogy személyes kapcsolatai ápolására rövid, egyszerű szövegeket alkosson (pl. üdvözlőkártya, levelezőlap, e-mail).

A2 szinten (alapszint) a tanuló megért olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás). Az egyszerű és rutinszerű nyelvi helyzetekben tud kommunikálni úgy, hogy egyszerű és direkt módon információkat cserél családi vagy mindennapi dolgokról. Le tudja írni nagyon egyszerű formában a viszonyulását valamihez, a közvetlen környezetében és olyan területeken, amelyek a legalapvetőbb szükségleteket érintik.

Beszédértés: képes arra, hogy a mindennapi élet területén egyszerű mondatokat, gyakran használt szófordulatokat, szavakat megértsen. Képes arra, hogy felismerje a lassan és érthetően, valamint irodalmi nyelven elhangzó és ismerős dolgokról szóló szövegek témáját. Képes ismerős témakörökön belül érthetően elmondott rövid szövegek lényegét megérteni, ha sok bennük az internacionalizmus, és van ideje feldolgozni a hallottakat. Képes egyszerű, rövid, mindennapokkal kapcsolatos szövegek témáját meghatározni, valamint a szövegekből egyszerű, személyes szükségletei szempontjából fontos információkat kiszűrni.

Olvasásértés: képes egyszerű és jól strukturált, a mindennapi élettel összefüggő szövegek lényegét megérteni. Képes ismerős témakörökben egyszerű és formalizált szövegeket megérteni, ha azok nagyrészt gyakran előforduló szavakat és fordulatokat és/vagy internacionalizmusokat tartalmaznak. Képes arra, hogy hosszabb szövegekből kiszűrje és megértse a számára fontos információt.

Beszédkészség: képes arra, hogy mindennapi helyzetekben egyszerű nyelvi eszközökkel kifejezze magát, miközben még gyakran megakad, és szavak után kutat. Képes arra, hogy egyszerű szavakkal és esetenként rövid mondatokkal megközelítően korrekt közléseket fogalmazzon meg közvetlen környezetével (pl. emberek, helyek és helyszínek, munkahelyi vagy iskolai tapasztalatok) kapcsolatosan. Képes csekély szókincs és egyszerű nyelvtani szerkezetek segítségével ismerős témákról, személyes érdeklődési körében közléseket megfogalmazni. Közléseiben többnyire világosan ki tudja fejezni szándékát. Képes egy esemény lefolyásáról megfelelő kötőszavak segítségével („először", „aztán", „azután", „később", végül") időbeli sorrendben beszámolni. Képes arra, hogy szavakat és egyszerű mondatokat kötőszavakkal (pl. „és", „de", „mert") összekössön. Képes mondatait helyesen hangsúlyozni és hosszabb közléseit megfelelően tagolni. Kiejtése többnyire nem nehezíti az értést, bár idegen akcentusa feltűnő.

Íráskészség: képes arra, hogy egyszerű kifejezésekkel és rövid mondatokkal nagyjából hibátlan közléseket fogalmazzon meg közvetlen környezetével kapcsolatban (pl. emberek, helyek és helyszínek, munkahelyi vagy iskolai tapasztalatok). Képes arra, hogy csekély szókinccsel és néhány egyszerű nyelvtani szerkezettel egyszerű formában nyilatkozzon ismerős témákról, őt magát személyesen érintő kérdésekről. Képes egy esemény lefolyásáról megfelelő kötőszavak segítségével („először", „aztán", „utána", „később", „végül") időbeli sorrendben beszámolni. Képes arra, hogy egyszerű mondatokat fogalmazzon meg, és ezeket egyszerű kötőszavakkal (pl. „és", „de", „mert") összekösse. Képes néhány fontos helyesírási szabály megközelítően helyes alkalmazására.

Szóbeli interakció: képes ismerős témákról egyszerű módon kommunikálni, ha beszélgetőpartnere irodalmi nyelven szól hozzá, és hajlandó arra, hogy kérésre bizonyos dolgokat megismételjen vagy átfogalmazzon. Képes arra, hogy a mindennapi élet konkrét szükségleteihez kapcsolódó helyzetekben rövid, egyszerű kifejezésekkel, mondatokkal kommunikáljon, miközben a kevésbé ismerős helyzeteket még nem mindig tudja megoldani, és esetenként félreértésekbe bonyolódik. Képes arra, hogy megoldjon ismerős, egyszerű és rutinszerű nyelvi helyzeteket, de közléseit rövidre fogja. Képes arra, hogy ismerős helyzetekben egyszerű nyelvi eszközökkel kommunikáljon. Képes arra, hogy ismerős témakörben folyó beszélgetések során, ha azok lassan és érthetően zajlanak, kövesse a beszélgetések fonalát, kérdéseket tegyen fel, illetve kérdésekre válaszoljon. Képes arra, hogy nem értés esetén megkérje beszélgetőpartnerét, ismételje meg a mondottakat, vagy betűzzön bizonyos szavakat, és kérésre ő maga is képes ezt megtenni. Képes beszédében a mondathangsúlyt úgy alkalmazni, hogy mondanivalójában világosan elkülönüljön a kijelentés, a kérdés és a felszólítás. Kiejtése többnyire nem zavarja közlései megértését.

Írásbeli interakció: képes jól ismert helyzetekben megfelelő szókinccsel rövid, egyszerű közléseket fogalmazni, melyekben sok a formalizált elem, visszatérő szófordulat. Képes rövid, személyes jellegű szövegekben, melyek egyszerű formában eseményekre és kívánságokra vonatkoznak, a közléseket megérteni, és azokra egyszerű nyelvi eszközökkel

reagálni. Képes gyakran használt szavak esetében alkalmazni a legfontosabb helyesírási szabályokat, s így a helytelen írásmódból adódó félreértéseket elkerülni.

A fenti szintleírások alapján az elérhető eredmények a helyi tantervekben tovább pontosíthatók, a lehetőségek és a szükségletek alapján az összes készségre vonatkozóan, vagy csak egyes készségterületeken kiegészíthetők, módosíthatók.

Fontos, hogy ne csak az oktatóok, hanem a tanulók is tisztában legyenek a nyelvtanítás-nyelvtanulás céljaival, az elérhető eredményekkel. Ennek érdekében érdemes beszélgetéseket kezdeményezni velük, melyek során egyrészt megismerhetik a célkitűzéseket, másrészt kinyilváníthatják véleményüket, javaslatokat, kívánságokat fogalmazhatnak meg.

A szakképző iskolai 9-10-11. évfolyam idegen nyelvi műveltségterület tartalmát/témaköreit, illetve az órakeretet a következő táblázat tartalmazza. A 11. évfolyam eltérő óraszámai a kevesebb tanítási hét miatt állnak elő.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelvtanulás célja	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolából hozott ismeretek az idegen nyelvek tudásának fontosságáról.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanulók általános iskolában szerzett tapasztalatainak számbavétele. A sikeres területek erősítése, fejlesztése, a kudarcok okainak feltárása, megoldások keresése az eredményes nyelvtanulás érdekében. Az elérendő nyelvi szintek tartalmának ismertetése. Célok meghatározása: a négy nyelvi alapkészség közül a beszédértés és a beszédkészség előtérbe helyezése. A kommunikatív helyzetgyakorlatok szerepének hangsúlyozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Az idegen nyelv tanulása során megélt sikerek és kudarcok tematikus összeállítása, elemzése. Egyéni helyzetelemzés a „Checklist” segítségével. A szakképző iskolai nyelvoktatás céljainak meghatározása, a tanév során feldolgozásra kerülő témák ismertetése, egyeztetés alapján a sorrendiség rögzítése. Az oktató-diák együttműködési szabályok rögzítése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az EU-tagállamokban beszélt nyelvek, nyelvcsaládok, nyelvrokonságok, jövevényszavak a történelmi eseményekhez köthetően, a digitális technológia szókészlete, idegen szavak a mindennapjainkban, nyelvi fordulatok, anyanyelvi sokszínűség, idegen nyelvi korrektség.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hogyan tanuljam az idegen-nyelveket?	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolában az idegen nyelvek tanulása során az alapkészségek területein: beszédértés, olvasásértés, beszédkészség, íráskészség, szóbeli interakció és az írásbeli interakció terén elsajátított technikák.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A környezet (osztálytársak, oktató, iskola), a nyelvtanulási szakasz legfontosabb célkitűzéseinek, tartalmainak megismerése, a tanulói vélemények figyelembe vétele ezek kialakításában. Az önálló tanulásra való képesség fontosságának beláttatása. A legalapvetőbb tanulótípusok megismerése, az ismereteket önmagára vonatkoztatása. A hatékony (nyelv)tanulási stratégiák használata. A stratégiai kompetenciák fejlesztése. Alapvető ismeretek szerzése a célnyelvi országokról, a célnyelvnek Magyarországon, Európában és a világban játszott szerepéről.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismerkedés az új osztálytársakkal, a nyelvoktatóval, az iskolával. Ismerkedés a tantervvel, a tantervi célok megismerése és megvitatása, egyéni célok megfogalmazása. A szakképző iskolai tanulmányok során feldolgozandó témakörök megismerése és megvitatása. Ötletbörze a nyelvtanulás hatékonyságának növelésére. Nyelvórai szabályok – a közös munka kereteinek meghatározása. A célnyelvi országokkal kapcsolatos alapvető ismeretek rendszerezése, elmélyítése, valamint a célnyelvre, annak szerepére, hasznára vonatkozó ismeretek felfrissítése, újabb ismeretek megszerzése, bővítése. (A 10–11. évfolyamokon ez az óraszám az előző évfolyamokon tanultak tematikus ismétlésére szolgál.)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tanulási technika, tanulási stratégia: RJR- ráhangolás, jelentésteremtés, reflektálás; MURDER- MOOD – hangulatteremtés, motiválás. UNDERSTANDING – megértés; RECALLING – visszahívás; DIGEST – „emésztés”, feldolgozás; EXPANDING – kiterjesztés, önvizsgálat; REVIEWING – áttekintés, ismétlés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Én és a családom	Órakeret: 23 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolából hozott, a témakörhöz kapcsolódó szókincs, a szűkebb/tágabb családon belüli kapcsolatrendszer, az ebből fakadó feladatkörök anyanyelven. A generációk fogalma, a kommunikáció lehetséges módjai a szűkebb/tágabb családon belül.	
A komplex műveltség-területhez	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben.	

kapcsolható fejlesztési feladatok	A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása. Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Bemutatkozás (alapvető személyi adatok: családnév, keresztnév, kor, lakhely, állampolgárság, foglalkozás, esetleg kedvenc ételek, kedvenc időtöltés, háziállatok stb.). Családtagok bemutatása: rokoni kapcsolatok megnevezése, családtagok legfontosabb adatainak, jellemzőinek felsorolása (név, kor, foglalkozás, esetleg külső és belső tulajdonságok, kedvenc időtöltés stb.). Egy napom: a mindennapokra jellemző alapvető tevékenységek felsorolása, napszakokhoz, esetleg időpontokhoz való kapcsolása. A család egy hétköznapjának bemutatása, a családtagok feladatai. A témába vágó célnyelvi szövegek, hanganyagok feldolgozása alapján az adott nyelvterület országaiban élő hasonló korú fiatalok személyének, családjának megismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Személyi adat, lakóhely, állampolgárság, foglalkozás, külső és belső tulajdonság, napszak, időpont, családon belüli feladatok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az otthonom	Órakeret: 11 óra
Előzetes tudás	Anyanyelven ismeri a lakhatási lehetőségeket, azok pozitívumait/negatívumait. Meg tudja nevezni a lakás helyiségeit, funkcióit, berendezési tárgyait, a mindennapi élethez szükséges eszközöket.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása.	

	Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
A tanuló szobájának, lakóterének bemutatása fényképek, rajz alapján. A kedvenc bútordarab bemutatása. A lakás egyéb helyiségeinek bemutatása. A lakás és közvetlen környezetének bemutatása (kert, park, üzletek, posta stb.). A szomszédok bemutatása. Az iskolától hazáig vezető útvonal leírása. A témába vágó olvasott célnyelvi szövegek, hanganyagok feldolgozása alapján a nyelvterület országaiban élő hasonló korú fiatalok lakókörnyezetének megismerése. Tárgyak, személyek összefüggő leírása egyszerű nyelvi eszközökkel. A témakörhöz kapcsolódó hallott és olvasott szövegek feldolgozása. A beszélgetések, illetve a hallott/olvasott szövegek feldolgozása során kapott információk feldolgozása, kreatív módon történő megjelenítése (szóban, írásban, rajzos formában). Különböző forrásokból származó, különböző személyekkel kapcsolatos információk összevetése, hasonlóságok és különbségek felfedezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Város, vidék, családi ház, sorház, bérház, albérlet, hajléktalanság, irány, hosszúsági mértékegység, online-vásárlás, online-tervezés, online-lakáshirdetés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az iskola és barátaim	Órakeret: 11 óra
Előzetes tudás	Anyanyelven ismeri az iskolatípusokat, azok képzési struktúráját, rendszerét. Tisztában van saját tanulmányi kötelezettségeivel, meg tudja fogalmazni helyét a rendszerben. Tudja a barátság fogalmat definiálni, ismeri a barátság működésének szabályrendszerét.	

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása. Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények
A magyarországi iskolarendszer megismerése, a különböző szakaszok tartalmi/tantárgyi elvárásai nagy vonalakban. Vizsgarendszerek a magyarországi közoktatásban. Az iskolai hétköznapok rendje, a benne tevékenykedők feladatköre, kötelességei és jogai. A nevelés-oktatás folyamata során barátságok kialakulásának lehetséges módjai, helyszínei, a hosszú barátság, egy életen át tartó barátság feltételei. Egy jó vagy a legjobb barát bemutatása, személyes adatok, külső, belső tulajdonságok. A barátom és én – hasonlóságok és különbségek megnevezése. Közös programok. A témába vágó olvasott célnyelvi szövegek, hanganyagok feldolgozása alapján az idegen nyelvterület országaiban élő hasonló korú fiatalok lakókörnyezetének megismerése. Egyszerű nyelvi eszközök felhasználásával lebonyolított, többnyire irányított beszélgetések pár- és csoportmunkában, illetve plénumban. Személyek, tevékenységek összefüggő bemutatása/leírása egyszerű nyelvi eszközökkel. A témakörhöz kapcsolódó hallott/olvasott szövegek feldolgozása. A beszélgetések, illetve a hallott/olvasott szövegek feldolgozása során kapott információk feldolgozása, kreatív módon történő megjelenítése szóban, írásban, illetve rajzos formában. Különböző forrásokból származó/különböző személyekkel kapcsolatos információk összevetése, hasonlóságok és különbségek felfedezése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Iskolakötelezettség, alapkészség és -képesség, tanulási stratégia, tantárgyi alapkövetelmény, vizsgakövetelmény, általános műveltség, élethosszig tartó tanulás, formális, non-formális, informális tanulás.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ruhatáram télen-nyáron, bevásárlás	Órakeret: 8 óra

Előzetes tudás	Anyanyelven az évszakok jellemzői, az emberi szervezetre gyakorolt hatásuk, annak védekező mechanizmusa, illetve a tevőleges védekezés formái. Anyanyelven a korra, nemre jellemző, az évszakok változását követő, női/férfi ruhadarabok, kiegészítő kellékek, valamint a praktikusság és divat fogalmak.
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása. Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Az évszakok jellemzése, hatásai az emberi szervezetre. A női/férfi ruhadarabok és kiegészítők megnevezése, ezek interakcióban való használata. A tanuló kedvenc ruhadarabjai, hajviselet, smink és testékszerek. Mit vegyek fel? Öltözékek összeállítása a különböző élethelyzetekben/alkalmakra – az iskolában, buliban, osztálykiránduláson, farsangra, ünnepeken, színházban viselt ruhadarabok. Az időjárás megfigyelése napra/hétre/évszakra/égövre vonatkozóan. Esetleg: extrém időjárási viszonyok okozta katasztrófák. Új ruhadarab, cipő, kiegészítők vásárlása a szaküzletekben, plázákban, illetve online-áruházakban. Segítségkérés szóban, írásban. Ok-okozati összefüggések észrevétele az évszakok és az öltözködés között. A divat, praktikusság, az ár-érték arányának fogalma. A témakörhöz kapcsolódó hallott/látott/olvasott szövegek feldolgozása. Szövegszegény dokumentumok, grafikonok, térképek, diagramok értelmezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Évszak, napszak, időjárási jelenség; second hand, online-vásárlás, bankkártyával történő fizetés, reklamálás, árucsere, természetes/környezetre káros alapanyag, a vásárlás mint szenvedélybetegség, fogyasztói társadalom, veszélyforrás, védekezés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Eszem-iszom, étkezés	Órakeret: 12 óra
Előzetes tudás	A korábbi formális és informális módon elsajátított ismeretek az étkezéssel kapcsolatban, alapanyagok eredete, feldolgozási módjai, receptek értelmezése, ételek elkészítése otthon, vendéglőben, fast food vendéglőben, az egészséges táplálkozás ismérvei, a helytelen táplálkozás okozta betegségek.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása. Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Az étkezési szokások – mikor, mit, hol szokott enni/inni a tanuló. Hogyan étkezik a család, mi a menü hétköznap, ünnepnap, baráti összejövetelek alkalmával? Milyen alkalmakkor étkezik a család házon kívül? Hogyan zajlik ez az esemény? Munkamegosztás a családban – ki vásárol, ki főz, ki teríti meg/szedi le az asztalt, ki mosogat? Az étkezési etikett otthon és vendégségben. Az egyszerű ételek receptjei, amelyeket a tanuló maga is el tud készíteni, az összetevők, az elkészítés módjának szóbeli ismertetése. Kedvenc ételek és az egészség megőrzése. Az egészséges étkezés alapszabályai. A család étkezésére költhető havi összeg, a gazdálkodási, döntési attitűd. Vásárlás a szupermarketben, piacon, pékségben, hentesnél és az őstermelőtől. Az étkezési szokások, az egészség megőrzése, illetve a betegség kialakulása közötti összefüggések felismerése. Egyszerű nyelvi eszközök felhasználásával lebonyolított, többnyire irányított beszélgetések pár- és csoportmunkában, illetve plénumban. Tárgyak, események, cselekvéssorok összefüggő leírása egyszerű nyelvi eszközökkel. A témakörhöz kapcsolódó hallott/olvasott szövegek feldolgozása.		

Szövegszegény dokumentumok, grafikonok, diagramok, statisztikai adatok értelmezése. A beszélgetések, illetve a hallott/olvasott szövegek feldolgozása során kapott információk feldolgozása kreatív módon – kollázs, rajz, fotó, poszter – történő megjelenítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bioélelmiszer, élelmiszeripar, adalék, tömegtermelés, alacsony tápanyagértékű élelmiszer, friss, tápanyagban gazdag élelmiszer, termelési, tenyésztési, főzési technológia, táplálkozás, egészség, betegség, főzés mint hobbi, élelmiszeripari foglalkozás, mezőgazdasági foglalkozás, fogyasztói társadalom, veszélyforrás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szabadidőmben	Órakeret: 13 óra
Előzetes tudás	A kulturális és sporttevékenységek egészséges aránya, a nyomtatott és elektronikus média eszközei, a közösségi aktivitások, a zene, a tánc, a színház, az utazás, a mindennapok sportja, extrém-sportok, egészség megőrzése, illetve annak veszélyeztetése, számítógép a munkánkban és a szabadidőnkben. Az elektronikus média mint a haladás, illetve a függőség eszköze.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása. Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Munkamegosztás a családban – a tanuló feladatai, amelyeket szívesen végez, és amelyeket nem. A tanuló kedvenc időtöltése, kedvenc filmje, kedvenc könyve/olvasmányai, olvasási szokásai, esti programjai, hétvégi programjai, kedvenc zenéje, tévénézési szokásai, haverok, bulik, közös programok. Sportok, amelyeket a tanuló űz/szeret– sport az iskolában és az iskolán kívül, tömegsport, versenysport, extrém sportok.		

Az egészséges életmód feltételrendszerének megteremtése, annak akadályai, belső-külső tényezői. A belső béke, lelki egyensúly és a szabadidő eltöltésének módja és időtartama. A fizikális erőnlét, a szellemi és testi teljesítőképesség összefüggése. Statisztikai adatok elemzése és következtetések levonása. Szenvedélybetegségek kialakulásának okai, a gyógyíthatóság feltételrendszere. Tervezett szabadidős tevékenységek, avagy mit hoz a nap. Egyszerű nyelvi eszközök felhasználásával lebonyolított, többnyire irányított beszélgetések pár- és csoportmunkában, illetve plénumban. A témakörhöz kapcsolódó hallott/olvasott szövegek feldolgozása. A különböző forrásokból származó/különböző személyekkel kapcsolatos információk összevetése, hasonlóságok és különbségek felfedezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szabadidős tevékenység, egészségmegőrzés, kikapcsolódás, erőgyűjtés, aktív/passzív tevékenység, szenvedélybetegség, testépítés, a szellem karbantartása, munka és szabadidő aránya, fogyasztói társadalom, veszélyforrás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Válasszunk szakmát!	Órakeret: 30 óra
Előzetes tudás	Családi tradíciók, sikerszakmák, divatszakmák, fizikai erőnlétet/ szellemi teljesítményt igénylő szakmák, hiányszakmák, alkalmazotti/beosztotti státusz, vállalkozói szemlélet. A formális tanulás során a tantárgyi tartalmak ismerete, a kiválasztott szakmáról szerzett ismeretek, a munkaerő-piaci helyzet aktuális ismerete. A munkába-állás feltételei, kereseti lehetőségek, munkahelyi biztonsági előírások, munkajogi viták, jogorvoslati lehetőségek.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása. Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre.	

	A stratégiai kompetencia fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények
Mit várok a holnaptól? – Képekkel, rajzokkal, rövid szövegekkel illusztrált beszámoló a közeli jövő terveiről. Mit várok a távolabbi jövőtől? – Képekkel, rajzokkal, rövid szövegekkel illusztrált beszámoló a távolabbi jövő terveiről: a család, az ideális partner, gyerekek, nagycsalád, lakáskörülmények; álmaim háza/lakása/kertje, utazások; álmaim országa/városa, foglalkozásom, munkakörülményeim, baráti köröm, társas életem, autóm. Foglalkozások a környezetemben – táblázatos összeállítás, előnyök és hátrányok megfogalmazása. A magyar iskolarendszer felépítése/képzési formák – helyem, lehetőségeim ebben a rendszerben. Összehasonlítás az idegen nyelvterületen kínálkozó lehetőségekkel. Álmaim foglalkozása, a munka világa, kereseti lehetőségek, munkaidő, munkakörülmények, munkatársak, érdekes, különleges foglalkozások, az álláskeresés lehetőségei, az állásinterjú formái, menete, elemei, fogalmak ismerete. Pontokba rendezett önéletrajz elkészítése, egyszerű bemutatkozó levél megfogalmazása. Szakmacsoportos rész Milyen foglalkozások tartoznak egy adott szakmacsoportba? Hol és hogyan lehet megszerezni a megfelelő szakmai képesítést (esetleg összehasonlítva az idegen nyelvű országokkal)? Milyen ismeretek, készségek, képességek szükségesek egy adott szakma gyakorlásához? Milyen tevékenységeket, feladatokat kell ellátni az adott szakmában dolgozóknak? Melyek a munkavégzés legfontosabb eszközei? Milyenek a munkakörülmények és a kereseti lehetőségek, perspektívák a jövőt illetően?

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Formális, non-formális, informális tanulás, tanulmányi idő, tandíj, tanulmányok abszolválása, álláskeresés, önéletrajz, állásinterjú, munkába állás, életpálya-építés, egész életen át tartó tanulás, családi bevétel, kiadás, diákmunka, alkalmi munka, főállás, mellékállás, értelmiségi lét, alkalmazotti/beosztotti lét, vállalkozói attitűd, megélhetés, korlátozott lehetőség, családi pénzügyi gazdálkodás.

Tematikai egység/	Végre itt a nyár! – projekttervek	Órakeret:

Fejlesztési cél		20 óra
Előzetes tudás	Aktív/ passzív pihenés, országjárás, külföldi utazás, biciklitúrák, szállásfoglalás, étkezés, közlekedés, útikönyv, információgyűjtés, tapasztalatcsere.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása. Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Terveim a nyárra (mikor kelek, mivel/kivel töltöm a napokat, heteket, hónapokat), a valós és álom úticél megnevezése, szálláskeresés, információkérés. Bejelentkezés a szállásra – hotel, ifjúsági szállás, kemping –, reklamálás, probléma/panasz udvarias kinyilvánítása, segítség kérése, jegyvásárlás. Diákmunka nyáron – lehetőségek itthon és külföldön. Projektjavaslatok: - Plakát/kollázs készítése álmaink országáról/városáról. - Képekkel, reáliákkal illusztrált beszámoló egy osztálykirándulásról a partner osztálynak. - Utazás megtervezése az idegen nyelvű katalógusok kínálata, internet stb. alapján. - Kvízjáték összeállítása a célországgal kapcsolatos ismeretek köréből a párhuzamos osztály számára, vagy a csoportot kétfelé bontva.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hazai/külföldi nyaralás, kikapcsolódás, erőgyűjtés, relaxáció, lelki feltöltődés, útiterv, előzetes informálódás, alkalmazkodás, beilleszkedés, szellemi/fizikális pihenés, aktív pihenés.	

A fejlesztés várt eredményei a 11. évfolyam végén	A tanuló képes megnevezni és rendszerezni az eddigi tapasztalatait a nyelvtanulás során, képes eldönteni, hogy mely területek voltak sikeresek, illetve kudarcosak, képes a nyelvi készségek területein szerzett tudás/hiány mértékét meghatározni, képes megfogalmazni, hogy milyen erőfeszítésekre hajlandó a sikeres nyelvtanulás érdekében, együttműködést mutat az oktatóával a célok elérése érdekében. Beilleszkedik az új tanulási környezetbe, megismeri és elfogadja az előtte álló tanulási szakasz legfontosabb célkitűzéseit, tartalmait, látja az általa tanult idegen nyelv szerepét, fontosságát saját maga és környezete életében. Rendelkezik a célnyelvi országokkal kapcsolatos és a célnyelvnek a szűkebb és tágabb környezetében játszott szerepére vonatkozó alapvető ismeretekkel. Érti és érzi a hatékony tanulás érdekében a tanulási stratégiák ismeretének fontosságát, képes a legalapvetőbb tanulási stratégiák alkalmazására. Ismeri és elfogadja a csoportban való nyelvtanulás eredményessége érdekében az általa betartandó szabályokat. Képes a „család”, az „otthon”, a „barát-osztálytárs” az „időjárás-öltözködés”, az „élelmiszerek – étkezési szokások”, a „szabadidő” és a „szakma világa” témakörökhöz kapcsolódó hallott/olvasott szövegekből a legalapvetőbb információk kiszűrésére és felhasználására egy meghatározott kommunikatív feladat elvégzése érdekében. Képes arra, hogy az idegen nyelvi kommunikatív helyzetekben egyszerű kérdésekre válaszoljon, vagy néhány nagyon egyszerű, összefüggő mondatban meséljen a fent említett témakörök tartalmairól. Ismeri és megfelelően alkalmazza a témakörökhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges alapvető szókincset és nyelvtani szerkezeteket. Érdeklődéssel, nyitottan fordul a másság felé.

3.2.3.3. Német nyelv tananyaga

A szakképző iskolai program keretében a 9–11. évfolyamban minden tanuló számára kötelező egy idegen nyelv tanulása. A hatékonyság szempontjából célszerű azt a nyelvet választani, amellyel való ismerkedést a tanuló az általános iskolában elkezdte.

Az idegen nyelv műveltségterület kerettantervének középpontjában a tanuló áll, illetve az a törekvés, hogy a tanuló a szakképző iskolai idegennyelv-tanulás során olyan kompetenciák birtokába jusson, melyek képessé teszik őt az idegen nyelvi kommunikációra, valamint arra, hogy megfelelő motiváció esetén a kötelező nyelvtanulás időszakát követően önállóan is tovább tudja ápolni és fejleszteni idegennyelv-tudását. A használható nyelvtudás a tanuló számára nemcsak azt jelenti, hogy jobb esélyekkel indul a munkaerőpiacon, hanem egyben

kulcsot is ad a kezébe más népek, más kultúrák, s ezáltal önmaga, saját népe és saját kultúrája alaposabb megismeréséhez, jobb megértéséhez.

A szakképző iskolába bekerülő tanulók tanulási nehézségekkel küzdenek, sokuk küzd az alapkészségekhez kapcsolódó problémákkal (írási, olvasási és számolási nehézségekkel). A legtöbbjük hátrányos szociális helyzetű, és meglehetősen motiválatlan a tanulást illetően. Ezért a szakképző iskolai nyelvoktatásnak biztosítani kell az idegen nyelvi felzárkóztatás lehetőségét, a differenciált, szükség szerint az egyéni tanulás rendszerét.

Fejleszteni szükséges a tanulók négy nyelvi alapkészségét, elsősorban a beszédértés és a beszédkészség területén, illetve ezekkel szoros összefüggésben és állandó kölcsönhatásban a tanulók stratégiai, szociális és személyes kompetenciáit.

A kerettanterv tartalmazza a 9–11. évfolyamok idegennyelv-oktatásának fejlesztési céljait. A célokból kiindulva meghatározza a fejlesztési faladatokat, az ahhoz szükséges előzetes tudást, a követelményeket/tartalmakat, kulcsfogalmakat és a fejlesztés várt eredményeit az évfolyamok végén. A kitűzött célok megvalósításához a vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően a program évi 36-36-31 tanítási héttel és 72-72-62 tanórával számol (heti 2 kötelező tanóra).

A műveltségterület tanításának célrendszere alapját a kommunikatív kompetencia fejlesztése alkotja a négy nyelvi alapkészség – beszédértés, olvasásértés, beszédkészség, íráskészség – területén. A készségek közül a beszédértés és a beszédkészség, illetve a szóbeli interakció élvez előnyt. Az elérendő cél az, hogy a tanulók meg tudják oldani a nyelvhasználatot igénylő feladataikat az élet különböző területein, a magánéletben, a közéletben, az oktatásban vagy a munka világában. A célnyelvi műveltség és az interkulturális kompetencia fejlesztése eredményeképpen a tanulók legyenek képesek a saját és más kultúrák különbségeinek és hasonlóságainak értelmezésére, és váljanak nyitottabbá és érzékenyebbé más kultúrák iránt. Fontos a pozitív attitűd és motiváció kialakítása a nyelvtanulás, valamint általában más nyelvek és kultúrák megismerése iránt, a nevelési és tantárgy-integrációs lehetőségek kihasználásával a nyelvtanítás tartalmának rugalmas keretein belül.

Az IKT alkalmazási képességének fejlesztése során a nyelvtanulás és a nyelvtanítás a mai kor igényeinek és szükségleteinek megfelelően, a kommunikációs és információs technológiák használatának beépítésével történjék, ezzel is segítve az autonóm nyelvtanulóvá válást. Fontos cél a nyelvtanulási stratégiák kialakítása, azaz a nyelvtanuló legyen képes nyelvtudását önállóan fenntartani, továbbfejleszteni, emellett újabb idegen nyelveket hatékonyan és sikeresen elsajátítani.

A fejlesztési feladatok meghatározásakor figyelembe kell venni, hogy a szakképző iskolai tanulók esetében egy olyan célcsoportról van szó, melynek tagjai közül sokakra jellemző, hogy tanulási nehézségekkel küzdenek, gyakori iskolai élményük a kudarc, kevés az önbizalmuk, csekély a tanulási motivációjuk, alacsony szintű az olvasottságuk, fejletlen a szövegértésük, az átlagosnál gyengébb a kommunikációs képességük, kevés támogatást, biztatást kapnak a szülői háttértől.

Mindezek tükrében az idegennyelv-oktatásnak ebben az iskolatípusban kiemelt feladata a tanulók nyelvtanulási kedvének felkeltése és fenntartása. Segíteni kell a tanulókat abban, hogy bízzanak önmagukban, bebizonyítsák önmaguknak és környezetüknek: képesek az idegen nyelv elsajátítására és különböző élethelyzetekben történő sikeres alkalmazására. Biztosítani kell számukra a feltételeket ahhoz, hogy logikusan egymásra épülő, kis lépésekben

átismételhessék, rendszerezhessék és bővíthessék korábban megszerzett nyelvtudásukat, vagy amennyiben valamilyen oknál fogva az előző évfolyamokon nem, vagy csak rövid ideig tanulták az idegen nyelvet, felzárkózhassanak társaikhoz.

Mindennek eléréséhez, teljesítéséhez fejleszteni kell a tanulók idegen nyelvi alapkészségeit a beszédértés és a beszédkészség előtérbe helyezésével, ezen belül pedig a beszédkészség területén a nyelvhelyesség helyett a folyamatosság és a megfelelő szóhasználat középpontba állításával. Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia szoros összefüggésben és állandó kölcsönhatásban áll a tanuló általános kompetenciáival, és így fejleszteni szükséges a tanuló stratégiai kompetenciáját, nagy hangsúlyt helyezve azokra a stratégiákra, melyek elősegítik az önálló nyelvtanulóvá válást, melyek hatékonyabbá teszik a nyelvtanulást, és megkönnyítik a nyelvhasználatot; interkulturális kompetenciáját, amibe beletartozik a saját és az idegen kultúra egymáshoz való viszonyításának képessége; a más kultúrák képviselőivel való kapcsolatteremtés készsége és képessége; a kultúrák különbözőségéből adódó félreértések kezelésére való készség és képesség; szociális kompetenciáját, azaz az egymástól való tanulás és az egymásért végzett munka készségét és képességét; személyes kompetenciáit.

A nyelvtanulás során a tanulókban alakuljon ki és maradjon ébren a kedvező attitűd és motiváció a nyelvtanulás, a tanult nyelv, a célnyelven beszélő emberek és kultúrájuk, valamint más nyelvek megismerésére.

Növeli a nyelvtanítás és -tanulás hatékonyságát, eredményességét, ha kialakul a tanulók együttműködési készsége, részt tudnak venni pár- és csoportmunkában.

A szakképző iskolában folyó idegennyelv-oktatás célja, hogy a tanulók a 11. évfolyam befejezésekor elérjék a Közös Európai Referenciakeretben meghatározott A1 minimumszintet a négy alapkészségben, elmozduljanak az A2 alapszint irányába, és a beszédértés és beszédkészség terén elérjék az A2 szintet. Optimális esetben a tanulók elérhetik az A2 szintet mind a négy alapkészségben.

A1 szinten (minimumszint) a diák megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyeknek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Be tud mutatkozni és be tud mutatni másokat, meg tud válaszolni és fel tud tenni olyan kérdéseket, amelyek személyes jellegűek (pl. hogy hol lakik), amelyek olyan emberekre vonatkoznak, akiket ismer, vagy olyan dolgokra, amelyekkel rendelkezik. Képes nagyon egyszerű interakcióra, amennyiben a másik személy lassan és világosan beszél és segítőkész.

Beszédértés: képes önmagára, családjára és közvetlen környezetére vonatkozó ismerős szavakat és nagyon egyszerű mondatokat megérteni, ha lassan és érthetően mondják azokat.

Képes megérteni ismerős kifejezéseket és egyszerű mondatokat, melyek a mindennapi élet konkrét szükségleteivel kapcsolatosak, ha lassan és érthetően beszélnek hozzá, és a legfontosabb információkat többször elismétlik. Képes ismerős témakörökön belül lassan és érthetően elmondott rövid szövegek lényegét megérteni, ha sok bennük az internacionalizmus, és van ideje feldolgozni a hallottakat. Képes megérteni neveket, számokat, árakat és időpontokat, ha lassan és érthetően beszélnek hozzá.

Olvasásértés: képes egyszerű és jól strukturált szövegekben, melyek a mindennapok konkrét szükségleteivel kapcsolatosak, egyes szavakat és nagyon egyszerű mondatokat megérteni. Képes arra, hogy a sok internacionalizmust tartalmazó és/vagy képekkel illusztrált információközlő szövegek témáját azonosítsa, és a lényegi információkat megértse. Ismerős

kontextusban képes megérteni neveket, számokat, árakat és időpontokat, valamint egyes szavakat és nagyon egyszerű kifejezéseket.

Beszédkészség: képes arra, hogy konkrét, ismerős helyzetekben egyszerű szavakkal, hétköznapi szófordulatokkal és nagyon egyszerű nyelvtani szerkezetekkel alapvető információkat adjon önmagáról és közvetlen környezetéről. Képes ismerős, hétköznapi helyzetekben röviden és jól begyakorolt fordulatok segítségével közléseket megfogalmazni úgy, hogy beszéd közben időnként esetleg hosszabb szüneteket tart, szavak után kutat az emlékezetében, küzd a nehéz szavak kiejtésével, és mondandóját olykor újrafogalmazza. Képes arra, hogy szavakat és szócsoportokat egyszerű kötőszavakkal, mint pl. „és", „vagy", „mert", összekössön. Képes az abc hangjait és egy adott mennyiségű szót és kifejezést úgy kiejteni, hogy beszédét nagyobb erőfeszítés nélkül meg lehet érteni. Közléseiben nagyjából megfelelően alkalmazza a szó- és mondathangsúlyt.

Íráskészség: képes a személyére és az egészen mindennapi, ismerős dolgokra vonatkozó adatokat röviden és egyszerűen írásban megfogalmazni. Képes szótár segítségével mindennapi, ismerős témákhoz kapcsolódó feljegyzéseket készíteni. Képes számára ismerős szavakat és gyakran használt fordulatokat nagyjából helyesen leírni. Képes arra, hogy szavakat és szócsoportokat egyszerű kötőszavakkal, mint pl. „és", „vagy", „mert" összekössön.

Szóbeli interakció: képes egyszerű módon kommunikálni, ha beszédpartnere lassan és érthetően beszél, továbbá hajlandó arra, hogy mondanivalóját szükség esetén többször, többféleképpen elismételje, és segítséget nyújtson a válaszadásban. Képes arra, hogy egyszerű beszélgetést kezdeményezzen, s ennek során érti és alkalmazza a köszönés, búcsúzkodás és az alapvető udvariassági formák legegyszerűbb változatait. Képes néhány egyszerű, jól begyakorolt kifejezéssel és mondattal megoldani olyan ismerős helyzeteket, melyek mindennapi, konkrét szükségleteihez kapcsolódnak. Képes jól ismert helyzetekben egyszerű szavak, kifejezések és nyelvtani szerkezetek segítségével megválaszolni a közvetlenül hozzá intézett kérdéseket, és képes arra, hogy ő maga is feltegyen egyszerű kérdéseket. Képes rövid beszélgetésben előre begyakorolt fordulatok segítségével kommunikálni, még ha gyakran meg is akad, és keresi a szavakat. Képes arra, hogy beszédpartnere mondanivalóját a mondathangsúly alapján kijelentésként, kérdésként vagy felszólításként értelmezze. Képes beszédében a mondathangsúlyt úgy alkalmazni, hogy mondanivalójában többnyire világosan elkülönüljön a kijelentés, a kérdés és a felszólítás. Kiejtése legalább annyira érthető, hogy beszélgetőpartnere többnyire követni tudja, amit mond.

Írásbeli interakció: képes arra, hogy ismerős témakörökben szótár segítségével egyszerű, rövid közléseket megfogalmazzon, miközben a tanult egyszerű nyelvtani szerkezetek használatában még bizonytalanságokat mutat. Képes arra, hogy személyes kapcsolatai ápolására rövid, egyszerű szövegeket alkosson (pl. üdvözlőkártya, levelezőlap, e-mail).

A2 szinten (alapszint) a tanuló megért olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás). Az egyszerű és rutinszerű nyelvi helyzetekben tud kommunikálni úgy, hogy egyszerű és direkt módon információkat cserél családi vagy mindennapi dolgokról. Le tudja írni nagyon egyszerű formában a viszonyulását valamihez, a közvetlen környezetében és olyan területeken, amelyek a legalapvetőbb szükségleteket érintik.

Beszédértés: képes arra, hogy a mindennapi élet területén egyszerű mondatokat, gyakran használt szófordulatokat, szavakat megértsen. Képes arra, hogy felismerje a lassan és érthetően, valamint irodalmi nyelven elhangzó és ismerős dolgokról szóló szövegek témáját. Képes ismerős témakörökön belül érthetően elmondott rövid szövegek lényegét megérteni, ha sok bennük az internacionalizmus, és van ideje feldolgozni a hallottakat. Képes egyszerű, rövid, mindennapokkal kapcsolatos szövegek témáját meghatározni, valamint a szövegekből egyszerű, személyes szükségletei szempontjából fontos információkat kiszűrni.

Olvasásértés: képes egyszerű és jól strukturált, a mindennapi élettel összefüggő szövegek lényegét megérteni. Képes ismerős témakörökben egyszerű és formalizált szövegeket megérteni, ha azok nagyrészt gyakran előforduló szavakat és fordulatokat és/vagy internacionalizmusokat tartalmaznak. Képes arra, hogy hosszabb szövegekből kiszűrje és megértse a számára fontos információt.

Beszédkészség: képes arra, hogy mindennapi helyzetekben egyszerű nyelvi eszközökkel kifejezze magát, miközben még gyakran megakad, és szavak után kutat. Képes arra, hogy egyszerű szavakkal és esetenként rövid mondatokkal megközelítően korrekt közléseket fogalmazzon meg közvetlen környezetével (pl. emberek, helyek és helyszínek, munkahelyi vagy iskolai tapasztalatok) kapcsolatosan. Képes csekély szókincs és egyszerű nyelvtani szerkezetek segítségével ismerős témákról, személyes érdeklődési körében közléseket megfogalmazni. Közléseiben többnyire világosan ki tudja fejezni szándékát. Képes egy esemény lefolyásáról megfelelő kötőszavak segítségével („először”, „aztán”, „azután”, „később”, végül”) időbeli sorrendben beszámolni. Képes arra, hogy szavakat és egyszerű mondatokat kötőszavakkal (pl. „és”, „de”, „mert”) összekössön. Képes mondatait helyesen hangsúlyozni és hosszabb közléseit megfelelően tagolni. Kiejtése többnyire nem nehezíti az értést, bár idegen akcentusa feltűnő.

Íráskészség: képes arra, hogy egyszerű kifejezésekkel és rövid mondatokkal nagyjából hibátlan közléseket fogalmazzon meg közvetlen környezetével kapcsolatban (pl. emberek, helyek és helyszínek, munkahelyi vagy iskolai tapasztalatok). Képes arra, hogy csekély szókinccsel és néhány egyszerű nyelvtani szerkezettel egyszerű formában nyilatkozzon ismerős témákról, őt magát személyesen érintő kérdésekről. Képes egy esemény lefolyásáról megfelelő kötőszavak segítségével („először”, „aztán”, „utána”, „később”, „végül”) időbeli sorrendben beszámolni. Képes arra, hogy egyszerű mondatokat fogalmazzon meg, és ezeket egyszerű kötőszavakkal (pl. „és”, „de”, „mert”) összekösse. Képes néhány fontos helyesírási szabály megközelítően helyes alkalmazására.

Szóbeli interakció: képes ismerős témákról egyszerű módon kommunikálni, ha beszélgetőpartnere irodalmi nyelven szól hozzá, és hajlandó arra, hogy kérésre bizonyos dolgokat megismételjen vagy átfogalmazzon. Képes arra, hogy a mindennapi élet konkrét szükségleteihez kapcsolódó helyzetekben rövid, egyszerű kifejezésekkel, mondatokkal kommunikáljon, miközben a kevésbé ismerős helyzeteket még nem mindig tudja megoldani, és esetenként félreértésekbe bonyolódik. Képes arra, hogy megoldjon ismerős, egyszerű és rutinszerű nyelvi helyzeteket, de közléseit rövidre fogja. Képes arra, hogy ismerős helyzetekben egyszerű nyelvi eszközökkel kommunikáljon. Képes arra, hogy ismerős témakörben folyó beszélgetések során, ha azok lassan és érthetően zajlanak, kövesse a beszélgetések fonalát, kérdéseket tegyen fel, illetve kérdésekre válaszoljon. Képes arra, hogy nem értés esetén megkérje beszélgetőpartnerét, ismételje meg a mondottakat, vagy betűzzön bizonyos szavakat, és kérésre ő maga is képes ezt megtenni. Képes beszédében a

mondathangsúlyt úgy alkalmazni, hogy mondanivalójában világosan elkülönüljön a kijelentés, a kérdés és a felszólítás. Kiejtése többnyire nem zavarja közlései megértését.

Írásbeli interakció: képes jól ismert helyzetekben megfelelő szókinccsel rövid, egyszerű közléseket fogalmazni, melyekben sok a formalizált elem, visszatérő szófordulat. Képes rövid, személyes jellegű szövegekben, melyek egyszerű formában eseményekre és kívánságokra vonatkoznak, a közléseket megérteni, és azokra egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni. Képes gyakran használt szavak esetében alkalmazni a legfontosabb helyesírási szabályokat, s így a helytelen írásmódból adódó félreértéseket elkerülni.

A fenti szintleírások alapján az elérhető eredmények a helyi tantervekben tovább pontosíthatók, a lehetőségek és a szükségletek alapján az összes készségre vonatkozóan, vagy csak egyes készségterületeken kiegészíthetők, módosíthatók.

Fontos, hogy ne csak az oktatóok, hanem a tanulók is tisztában legyenek a nyelvtanítás-nyelvtanulás céljaival, az elérhető eredményekkel. Ennek érdekében érdemes beszélgetéseket kezdeményezni velük, melyek során egyrészt megismerhetik a célkitűzéseket, másrészt kinyilváníthatják véleményüket, javaslatokat, kívánságokat fogalmazhatnak meg.

A szakképző iskolai 9-10-11. évfolyam idegen nyelvi műveltségterület tartalmát/témaköreit, illetve az órakeretet a következő táblázat tartalmazza. A 11. évfolyam eltérő óraszámai a kevesebb tanítási hét miatt állnak elő.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelvtanulás célja	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolából hozott ismeretek az idegen nyelvek tudásának fontosságáról.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanulók általános iskolában szerzett tapasztalatainak számbavétele. A sikeres területek erősítése, fejlesztése, a kudarcok okainak feltárása, megoldások keresése az eredményes nyelvtanulás érdekében. Az elérendő nyelvi szintek tartalmának ismertetése. Célok meghatározása: a négy nyelvi alapkészség közül a beszédértés és a beszédkészség előtérbe helyezése. A kommunikatív helyzetgyakorlatok szerepének hangsúlyozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Az idegen nyelv tanulása során megélt sikerek és kudarcok tematikus összeállítása, elemzése. Egyéni helyzetelemzés a „Checklist” segítségével. A szakképző iskolai nyelvoktatás céljainak meghatározása, a tanév során feldolgozásra kerülő témák ismertetése, egyeztetés alapján a sorrendiség rögzítése. Az oktató-diák együttműködési szabályok rögzítése.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az EU-tagállamokban beszélt nyelvek, nyelvcsaládok, nyelvrokonságok, jövevényszavak a történelmi eseményekhez köthetően, a digitális technológia szókészlete, idegen szavak a mindennapjainkban, nyelvi fordulatok, anyanyelvi sokszínűség, idegen nyelvi korrektség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hogyan tanuljam az idegen-nyelveket?	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolában az idegen nyelvek tanulása során az alapkészségek területein: beszédértés, olvasásértés, beszédkészség, íráskészség, szóbeli interakció és az írásbeli interakció terén elsajátított technikák.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A környezet (osztálytársak, oktató, iskola), a nyelvtanulási szakasz legfontosabb célkitűzéseinek, tartalmainak megismerése, a tanulói vélemények figyelembe vétele ezek kialakításában. Az önálló tanulásra való képesség fontosságának beláttatása. A legalapvetőbb tanulótípusok megismerése, az ismereteket önmagára vonatkoztatása. A hatékony (nyelv)tanulási stratégiák használata. A stratégiai kompetenciák fejlesztése. Alapvető ismeretek szerzése a célnyelvi országokról, a célnyelvnek Magyarországon, Európában és a világban játszott szerepéről.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények
Ismerkedés az új osztálytársakkal, a nyelvoktatóval, az iskolával. Ismerkedés a tantervvel, a tantervi célok megismerése és megvitatása, egyéni célok megfogalmazása. A szakképző iskolai tanulmányok során feldolgozandó témakörök megismerése és megvitatása. Ötletbörze a nyelvtanulás hatékonyságának növelésére. Nyelvórai szabályok – a közös munka kereteinek meghatározása. A célnyelvi országokkal kapcsolatos alapvető ismeretek rendszerezése, elmélyítése, valamint a célnyelvre, annak szerepére, hasznára vonatkozó ismeretek felfrissítése, újabb ismeretek megszerzése, bővítése. (A 10–11. évfolyamokon ez az óraszám az előző évfolyamokon tanultak tematikus ismétlésére szolgál.)

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tanulási technika, tanulási stratégia: RJR- ráhangolás, jelentésteremtés, reflektálás; MURDER- MOOD – hangulatteremtés, motiválás. UNDERSTANDING – megértés; RECALLING – visszahívás; DIGEST – „emésztés”, feldolgozás; EXPANDING – kiterjesztés, önvizsgálat; REVIEWING – áttekintés, ismétlés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Én és a családom	Órakeret: 19 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolából hozott, a témakörhöz kapcsolódó szókincs, a szűkebb/tágabb családon belüli kapcsolatrendszer, az ebből fakadó feladatkörök anyanyelven. A generációk fogalma, a kommunikáció lehetséges módjai a szűkebb/tágabb családon belül.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása. Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Bemutatkozás (alapvető személyi adatok: családnév, keresztnév, kor, lakhely, állampolgárság, foglalkozás, esetleg kedvenc ételek, kedvenc időtöltés, háziállatok stb.). Családtagok bemutatása: rokoni kapcsolatok megnevezése, családtagok legfontosabb adatainak, jellemzőinek felsorolása (név, kor, foglalkozás, esetleg külső és belső tulajdonságok, kedvenc időtöltés stb.). Egy napom: a mindennapokra jellemző alapvető tevékenységek felsorolása, napszakokhoz, esetleg időpontokhoz való kapcsolása. A család egy hétköznapjának bemutatása, a családtagok feladatai. A témába vágó célnyelvi szövegek, hanganyagok feldolgozása alapján az adott nyelvterület országaiban élő hasonló korú fiatalok személyének, családjának megismerése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Személyi adat, lakóhely, állampolgárság, foglalkozás, külső és belső tulajdonság, napszak, időpont, családon belüli feladatok.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az otthonom	Órakeret: 24 óra
Előzetes tudás	Anyanyelven ismeri a lakhatási lehetőségeket, azok pozitívumait/negatívumait. Meg tudja nevezni a lakás helyiségeit,	

	funkcióit, berendezési tárgyait, a mindennapi élethez szükséges eszközöket.
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása. Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
A tanuló szobájának, lakóterének bemutatása fényképek, rajz alapján. A kedvenc bútordarab bemutatása. A lakás egyéb helyiségeinek bemutatása. A lakás és közvetlen környezetének bemutatása (kert, park, üzletek, posta stb.). A szomszédok bemutatása. Az iskolától hazáig vezető útvonal leírása. A témába vágó olvasott célnyelvi szövegek, hanganyagok feldolgozása alapján a nyelvterület országaiban élő hasonló korú fiatalok lakókörnyezetének megismerése. Tárgyak, személyek összefüggő leírása egyszerű nyelvi eszközökkel. A témakörhöz kapcsolódó hallott és olvasott szövegek feldolgozása. A beszélgetések, illetve a hallott/olvasott szövegek feldolgozása során kapott információk feldolgozása, kreatív módon történő megjelenítése (szóban, írásban, rajzos formában). Különböző forrásokból származó, különböző személyekkel kapcsolatos információk összevetése, hasonlóságok és különbségek felfedezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Város, vidék, családi ház, sorház, bérház, albérlet, hajléktalanság, irány, hosszúsági mértékegység, online-vásárlás, online-tervezés, online-lakáshirdetés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az iskola és barátaim	Órakeret: 29 óra

Előzetes tudás	Anyanyelven ismeri az iskolatípusokat, azok képzési struktúráját, rendszerét. Tisztában van saját tanulmányi kötelezettségeivel, meg tudja fogalmazni helyét a rendszerben. Tudja a barátság fogalmat definiálni, ismeri a barátság működésének szabályrendszerét.
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása. Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

A magyarországi iskolarendszer megismerése, a különböző szakaszok tartalmi/tantárgyi elvárásai nagy vonalakban. Vizsgarendszerek a magyarországi közoktatásban. Az iskolai hétköznapok rendje, a benne tevékenykedők feladatköre, kötelességei és jogai. A nevelés-oktatás folyamata során barátságok kialakulásának lehetséges módjai, helyszínei, a hosszú barátság, egy életen át tartó barátság feltételei.

Egy jó vagy a legjobb barát bemutatása, személyes adatok, külső, belső tulajdonságok. A barátom és én – hasonlóságok és különbségek megnevezése.

Közös programok. A témába vágó olvasott célnyelvi szövegek, hanganyagok feldolgozása alapján az idegen nyelvterület országaiban élő hasonló korú fiatalok lakókörnyezetének megismerése.

Egyszerű nyelvi eszközök felhasználásával lebonyolított, többnyire irányított beszélgetések pár- és csoportmunkában, illetve plénumban.

Személyek, tevékenységek összefüggő bemutatása/leírása egyszerű nyelvi eszközökkel.

A témakörhöz kapcsolódó hallott/olvasott szövegek feldolgozása.

A beszélgetések, illetve a hallott/olvasott szövegek feldolgozása során kapott információk feldolgozása, kreatív módon történő megjelenítése szóban, írásban, illetve rajzos formában.

Különböző forrásokból származó/különböző személyekkel kapcsolatos információk összevetése, hasonlóságok és különbségek felfedezése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Iskolakötelezettség, alapkészség és -képesség, tanulási stratégia, tantárgyi alapkövetelmény, vizsgakövetelmény, általános műveltség, élethosszig tartó tanulás, formális, non-formális, informális tanulás.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ruhatáram télen-nyáron, bevásárlás	Órakeret: 29 óra
Előzetes tudás	Anyanyelven az évszakok jellemzői, az emberi szervezetre gyakorolt hatásuk, annak védekező mechanizmusa, illetve a tevőleges védekezés formái. Anyanyelven a korra, nemre jellemző, az évszakok változását követő, női/férfi ruhadarabok, kiegészítő kellékek, valamint a praktikusság és divat fogalmak.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása. Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények
Az évszakok jellemzése, hatásai az emberi szervezetre. A női/férfi ruhadarabok és kiegészítők megnevezése, ezek interakcióban való használata. A tanuló kedvenc ruhadarabjai, hajviselet, smink és testékszerek. Mit vegyek fel? Öltözékek összeállítása a különböző élethelyzetekben/alkalmakra – az iskolában, buliban, osztálykiránduláson, farsangra, ünnepeken, színházban viselt ruhadarabok. Az időjárás megfigyelése napra/hétre/évszakra/égövre vonatkozóan. Esetleg: extrém időjárási viszonyok okozta katasztrófák. Új ruhadarab, cipő, kiegészítők vásárlása a szaküzletekben, plázákban, illetve online-áruházakban. Segítségkérés szóban, írásban. Ok-okozati összefüggések észrevétele az évszakok és az öltözködés között. A divat, praktikusság, az ár-érték arányának fogalma.

A témakörhöz kapcsolódó hallott/látott/olvasott szövegek feldolgozása. Szövegszegény dokumentumok, grafikonok, térképek, diagramok értelmezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Évszak, napszak, időjárási jelenség; second hand, online-vásárlás, bankkártyával történő fizetés, reklamálás, árucsere, természetes/környezetre káros alapanyag, a vásárlás mint szenvedélybetegség, fogyasztói társadalom, veszélyforrás, védekezés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Eszem-iszom, étkezés	Órakeret: 19 óra
Előzetes tudás	A korábbi formális és informális módon elsajátított ismeretek az étkezéssel kapcsolatban, alapanyagok eredete, feldolgozási módjai, receptek értelmezése, ételek elkészítése otthon, vendéglőben, fast food vendéglőben, az egészséges táplálkozás ismérvei, a helytelen táplálkozás okozta betegségek.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása. Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Az étkezési szokások – mikor, mit, hol szokott enni/inni a tanuló. Hogyan étkezik a család, mi a menü hétköznap, ünnepnap, baráti összejövetelek alkalmával? Milyen alkalmakkor étkezik a család házon kívül? Hogyan zajlik ez az esemény? Munkamegosztás a családban – ki vásárol, ki főz, ki teríti meg/szedi le az asztalt, ki mosogat? Az étkezési etikett otthon és vendégségben. Az egyszerű ételek receptjei, amelyeket a tanuló maga is el tud készíteni, az összetevők, az elkészítés módjának szóbeli ismertetése. Kedvenc ételek és az egészség megőrzése. Az egészséges étkezés alapszabályai. A család étkezésére költhető havi összeg, a gazdálkodási, döntési attitűd. Vásárlás a szupermarketben, piacon,		

pékségben, hentesnél és az őstermelőtől. Az étkezési szokások, az egészség megőrzése, illetve a betegség kialakulása közötti összefüggések felismerése. Egyszerű nyelvi eszközök felhasználásával lebonyolított, többnyire irányított beszélgetések pár- és csoportmunkában, illetve plénumban. Tárgyak, események, cselekvéssorok összefüggő leírása egyszerű nyelvi eszközökkel. A témakörhöz kapcsolódó hallott/olvasott szövegek feldolgozása. Szövegszegény dokumentumok, grafikonok, diagramok, statisztikai adatok értelmezése. A beszélgetések, illetve a hallott/olvasott szövegek feldolgozása során kapott információk feldolgozása kreatív módon – kollázs, rajz, fotó, poszter – történő megjelenítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bioélelmiszer, élelmiszeripar, adalék, tömegtermelés, alacsony tápanyagértékű élelmiszer, friss, tápanyagban gazdag élelmiszer, termelési, tenyésztési, főzési technológia, táplálkozás, egészség, betegség, főzés mint hobbi, élelmiszeripari foglalkozás, mezőgazdasági foglalkozás, fogyasztói társadalom, veszélyforrás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szabadidőmben	Órakeret: 29 óra
Előzetes tudás	A kulturális és sporttevékenységek egészséges aránya, a nyomtatott és elektronikus média eszközei, a közösségi aktivitások, a zene, a tánc, a színház, az utazás, a mindennapok sportja, extrém-sportok, egészség megőrzése, illetve annak veszélyeztetése, számítógép a munkánkban és a szabadidőnkben. Az elektronikus média mint a haladás, illetve a függőség eszköze.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása. Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		

Munkamegosztás a családban – a tanuló feladatai, amelyeket szívesen végez, és amelyeket nem. A tanuló kedvenc időtöltése, kedvenc filmje, kedvenc könyve/olvasmányai, olvasási szokásai, esti programjai, hétvégi programjai, kedvenc zenéje, tévénézési szokásai, haverok, bulik, közös programok. Sportok, amelyeket a tanuló űz/szeret– sport az iskolában és az iskolán kívül, tömegsport, versenysport, extrém sportok. Az egészséges életmód feltételrendszerének megteremtése, annak akadályai, belső-külső tényezői. A belső béke, lelki egyensúly és a szabadidő eltöltésének módja és időtartama. A fizikális erőnlét, a szellemi és testi teljesítőképesség összefüggése. Statisztikai adatok elemzése és következtetések levonása. Szenvedélybetegségek kialakulásának okai, a gyógyíthatóság feltételrendszere. Tervezett szabadidős tevékenységek, avagy mit hoz a nap. Egyszerű nyelvi eszközök felhasználásával lebonyolított, többnyire irányított beszélgetések pár- és csoportmunkában, illetve plénumban. A témakörhöz kapcsolódó hallott/olvasott szövegek feldolgozása. A különböző forrásokból származó/különböző személyekkel kapcsolatos információk összevetése, hasonlóságok és különbségek felfedezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szabadidős tevékenység, egészségmegőrzés, kikapcsolódás, erőgyűjtés, aktív/passzív tevékenység, szenvedélybetegség, testépítés, a szellem karbantartása, munka és szabadidő aránya, fogyasztói társadalom, veszélyforrás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Válasszunk szakmát!	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	Családi tradíciók, sikerszakmák, divatszakmák, fizikai erőnlétet/ szellemi teljesítményt igénylő szakmák, hiányszakmák, alkalmazotti/beosztotti státusz, vállalkozói szemlélet. A formális tanulás során a tantárgyi tartalmak ismerete, a kiválasztott szakmáról szerzett ismeretek, a munkaerő-piaci helyzet aktuális ismerete. A munkába-állás feltételei, kereseti lehetőségek, munkahelyi biztonsági előírások, munkajogi viták, jogorvoslati lehetőségek.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása.	

	Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények
Mit várok a holnaptól? – Képekkel, rajzokkal, rövid szövegekkel illusztrált beszámoló a közeli jövő terveiről. Mit várok a távolabbi jövőtől? – Képekkel, rajzokkal, rövid szövegekkel illusztrált beszámoló a távolabbi jövő terveiről: a család, az ideális partner, gyerekek, nagycsalád, lakáskörülmények; álmaim háza/lakása/kertje, utazások; álmaim országa/városa, foglalkozásom, munkakörülményeim, baráti köröm, társas életem, autóm. Foglalkozások a környezetemben – táblázatos összeállítás, előnyök és hátrányok megfogalmazása. A magyar iskolarendszer felépítése/képzési formák – helyem, lehetőségeim ebben a rendszerben. Összehasonlítás az idegen nyelvterületen kínálkozó lehetőségekkel. Álmaim foglalkozása, a munka világa, kereseti lehetőségek, munkaidő, munkakörülmények, munkatársak, érdekes, különleges foglalkozások, az álláskeresés lehetőségei, az állásinterjú formái, menete, elemei, fogalmak ismerete. Pontokba rendezett önéletrajz elkészítése, egyszerű bemutatkozó levél megfogalmazása. Szakmacsoportos rész Milyen foglalkozások tartoznak egy adott szakmacsoportba? Hol és hogyan lehet megszerezni a megfelelő szakmai képesítést (esetleg összehasonlítva az idegen nyelvű országokkal)? Milyen ismeretek, készségek, képességek szükségesek egy adott szakma gyakorlásához? Milyen tevékenységeket, feladatokat kell ellátni az adott szakmában dolgozóknak? Melyek a munkavégzés legfontosabb eszközei? Milyenek a munkakörülmények és a kereseti lehetőségek, perspektívák a jövőt illetően?

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Formális, non-formális, informális tanulás, tanulmányi idő, tandíj, tanulmányok abszolválása, álláskeresés, önéletrajz, állásinterjú, munkába állás, életpálya-építés, egész életen át tartó tanulás, családi bevétel, kiadás, diákmunka, alkalmi munka, főállás, mellékállás, értelmiségi lét, alkalmazotti/beosztotti lét, vállalkozói attitűd, megélhetés, korlátozott lehetőség, családi pénzügyi gazdálkodás.

Tematikai egység/	Végre itt a nyár! – projekttervek	Órakeret:

Fejlesztési cél		19 óra
Előzetes tudás	Aktív/ passzív pihenés, országjárás, külföldi utazás, biciklitúrák, szállásfoglalás, étkezés, közlekedés, útikönyv, információgyűjtés, tapasztalatcsere.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az idegen nyelv használata a feldolgozandó témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetekben. A négy nyelvi alapkészség fejlesztése, a tematikus szókincs bővítése. A témakörhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges legalapvetőbb nyelvtani szerkezetek felismerése és alkalmazása. Törekvés a folyamatosságra és az érthető kiejtésre. Az interkulturális kompetencia fejlesztése. Nyitottság kialakítása a célnyelvet beszélő népek és kultúrájuk, valamint más népek és kultúrák iránt. Képesség kialakítása a saját népet és kultúrát kívülről, a külső szemlélő helyzetéből való szemlélésre. A stratégiai kompetencia fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Terveim a nyárra (mikor kelek, mivel/kivel töltöm a napokat, heteket, hónapokat), a valós és álom úticél megnevezése, szálláskeresés, információkérés. Bejelentkezés a szállásra – hotel, ifjúsági szállás, kemping –, reklamálás, probléma/panasz udvarias kinyilvánítása, segítség kérése, jegyvásárlás. Diákmunka nyáron – lehetőségek itthon és külföldön. Projektjavaslatok: - Plakát/kollázs készítése álmaink országáról/városáról. - Képekkel, reáliákkal illusztrált beszámoló egy osztálykirándulásról a partner osztálynak. - Utazás megtervezése az idegen nyelvű katalógusok kínálata, internet stb. alapján. - Kvízjáték összeállítása a célországgal kapcsolatos ismeretek köréből a párhuzamos osztály számára, vagy a csoportot kétfelé bontva.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hazai/külföldi nyaralás, kikapcsolódás, erőgyűjtés, relaxáció, lelki feltöltődés, útiterv, előzetes informálódás, alkalmazkodás, beilleszkedés, szellemi/fizikális pihenés, aktív pihenés.	

A fejlesztés várt eredményei a 11. évfolyam végén	A tanuló képes megnevezni és rendszerezni az eddigi tapasztalatait a nyelvtanulás során, képes eldönteni, hogy mely területek voltak sikeresek, illetve kudarcosak, képes a nyelvi készségek területein szerzett tudás/hiány mértékét meghatározni, képes megfogalmazni, hogy milyen erőfeszítésekre hajlandó a sikeres nyelvtanulás érdekében, együttműködést mutat az oktatóával a célok elérése érdekében. Beilleszkedik az új tanulási környezetbe, megismeri és elfogadja az előtte álló tanulási szakasz legfontosabb célkitűzéseit, tartalmait, látja az általa tanult idegen nyelv szerepét, fontosságát saját maga és környezete életében. Rendelkezik a célnyelvi országokkal kapcsolatos és a célnyelvnek a szűkebb és tágabb környezetében játszott szerepére vonatkozó alapvető ismeretekkel. Érti és érzi a hatékony tanulás érdekében a tanulási stratégiák ismeretének fontosságát, képes a legalapvetőbb tanulási stratégiák alkalmazására. Ismeri és elfogadja a csoportban való nyelvtanulás eredményessége érdekében az általa betartandó szabályokat. Képes a „család”, az „otthon”, a „barát-osztálytárs” az „időjárás-öltözködés”, az „élelmiszerek – étkezési szokások”, a „szabadidő” és a „szakma világa” témakörökhöz kapcsolódó hallott/olvasott szövegekből a legalapvetőbb információk kiszűrésére és felhasználására egy meghatározott kommunikatív feladat elvégzése érdekében. Képes arra, hogy az idegen nyelvi kommunikatív helyzetekben egyszerű kérdésekre válaszoljon, vagy néhány nagyon egyszerű, összefüggő mondatban meséljen a fent említett témakörök tartalmairól. Ismeri és megfelelően alkalmazza a témakörökhöz kapcsolódó kommunikatív helyzetek megoldásához szükséges alapvető szókincset és nyelvtani szerkezeteket. Érdeklődéssel, nyitottan fordul a másság felé.

3.2.3.4. Matematika tananyaga

A matematika tanulásának eredményeként a tanulók megismerik a világ számszerű vonatkozásait, összefüggéseit, az ember szempontjából legfontosabb törvényszerűségeket, relációkat. A tantárgyi ismeretek elsajátítását olyan problémák felvetésével/probléma-megoldási eljárások alkalmazásával kell segíteni, hogy a tanulók ismerjék fel a matematika gyakorlati életben és ismereteik bővítésében való alkalmazhatóságát más területeken is, valamint hasznosítsák is azt. Mindezek elemzéséhez, megismeréséhez, de elsősorban szakmai gyakorlati alkalmazásához legyenek algebrai, halmazelméleti, geometriai ismereteik, melyekkel képessé válnak a világ térbeli, időbeli folyamatainak objektív értelmezésére, a változás, fejlődés tendenciáinak felismerésére.

A tanulási folyamatot, a tevékenységeket úgy kell megszervezni, hogy növekedjék a tanulók figyelemkoncentrációja, fejlődjék önálló és logikus gondolkodásuk, kreativitásuk, probléma- és összefüggés-felismerő, valamint a fegyelmezett, precíz (kooperatív) munkára való képességük, bővüljön kommunikációs terük (szöveg, ábra, jelrendszer), legyen igényük a folyamatos önellenőrzésre.

Mindezen célok elérése érdekében a hangsúlyokat a következő területekre, tevékenységekre helyezzük:

a hétköznapok matematikája (gyakorlat, becslés, kerekítés, fejben számolás);

kommunikáció fejlesztése (szöveges problémamegoldás);

szövegek matematikai tartalmának értelmezése, elemzése;

kombinatorika, valószínűség, statisztika elemei;

matematikai modellek és alkalmazhatóságuk;

algoritmus, kiszámíthatóság;

mennyiségek közötti kapcsolatok (függvényjellegű, illetve valószínűségi) megértése;

többféle megoldási mód keresése;

önellenőrzés módjai (eredmény realitása);

számológép és számítógép használata.

Célunk, hogy a szakképző iskola elvégzése után a tanuló legyen képes

elvégezni alapműveleteket racionális számkörben;

elvégezni egész kitevőjű hatványozást a racionális számkörben;

behelyettesíteni, megbecsülni és kiszámolni (géppel) adott (szakmai) képletek értékét;

matematikailag értelmezni egyszerű szöveges problémákat;

megoldani egyszerűbb szöveges feladatokat;

megoldani egyismeretlenes elsőfokú egyenleteket;

értelmezni relációkat (pl. kisebb, nagyobb), logikai kapcsolatokat (pl. és, vagy, ha-akkor, is);

alkalmazni az egyenes és fordított arányosságot, a százalékszámítást;

használni elemi geometriai fogalmakat;

elvégezni elemi méréseket, geometriai számításokat, mértékegységeket használni;

felismerni a szimmetria, a hasonlóság, az egybevágóság eseteit;

tájékozódni a számegyenesen, a derékszögű koordinátarendszerben;

felismerni egyszerűbb sorozatokat (számtani, mértani);

felismerni műveletsorokat, algoritmusokat;

értelmezni, létrehozni egyszerű grafikonokat, diagramokat, táblázatokat;

felismerni, értelmezni a matematika (halmazok, valószínűség-számítás, kombinatorika, statisztika, geometria) elemi fogalmait, szakkifejezéseit;

megfogalmazni a szakma tanulása során felmerült matematikai jellegű kérdéseit, problémáit;

új információkat, megoldást keresni könyvtárban, interneten.

Módszereit és ismeretelemeit tekintve a matematika tanítása szorosan kapcsolódik a többi komplex műveltségterület moduljaihoz (kommunikáció, értő olvasás, pontos fogalmazás, grafikonok, statisztikák, képletek a szakmában, természeti, gazdasági törvényszerűségek stb.). Folyamatosan kötődnie kell a szakmatanulás szükségleteihez, és eszközként kell alkalmaznia az informatikát (számítógép, oktatóprogramok).

A matematika tanítása alkalmazásközpontú, elsősorban az induktív gondolkodásra épít, tevékenységhez kapcsolódik, és törekszik az egyre önállóbb tanulói munkára is építeni. A tanuló számára – minél csekélyebb előismerettel rendelkezik, annál inkább – a saját hétköznapi teendőin, azok megoldásán át vezethet az út a magasabb absztrakciós szint felé (aminek itt csupán az alsóbb lépcsőfokaiig juthatunk el). Másrészt minden más ismeretanyag, információ feldolgozása igényli a matematikai eszközök használatát, e tényt kell tudatosítanunk. A tanítási óra a gyakorlatból (ideális esetben a tanulók által hozott problémából) indul ki, és következtetései, eredményei (általánosan alkalmazhatóan) oda is térnek vissza. Az óravezetésnek rugalmasnak, spontánnak kell lennie, gyakran és hangsúlyozottan a tanulók ötleteire, kérdéseire, kéréseire kell alapoznia.

Az egyes évfolyamokon a fő témakörök ismétlődnek (a feladatok nem!), ami egyre bővülő, magasabb szinten történő ismétlésre és elmélyítésre ad lehetőséget, elősegíti a már ismert anyag rögzítését, illetve módot ad az előző évi ismeretek kiegészítésére, a következő év szintjének beállítására. Itt az oktatónak jelentős differenciálásra van módja az egyes osztályok és egyes tanulók előképzettsége, motiváltsága, képességei szerint.

TEMATIKAI EGYSÉGEK KÖZÖTTI ÓRAFELOSZTÁS	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam
	2 óra/hét 36 hét	2 óra/hét 36hét	1 óra/hét 31hét
Számtan, algebra	11	11	4
Gondolkodási módszerek, halmazok, kombinatorika, valószínűség, statisztika	18	18	8
Függvények, sorozatok, egyenletek, algoritmus	18	18	8
A geometria alapjai	18	18	7
Szabad órakeret terhére (10%) : Kompetenciamérés Ismétlés, rendszerezés	 - 7	 3 4	 - 4

Összesen	72	72	31

A különböző mérésekre, számonkérésekre szánt időkeretet az egyes tematikai egységek tartalmazzák.

9. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Számtan, algebra	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Elemi számolás, alapműveletek, tízes számrendszer, algebrai kifejezés, képlet behelyettesítési értéke, zsebszámológép használata.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás (adott feltételek szerinti) fejlesztése. Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság, önszabályozás, énkép).	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
A racionális számok írása, olvasása, összehasonlítása. A tízes számrendszer használata, ábrázolás számegyenesen, alapműveletek, hatványozás (10 hatványai) elvégzése, négyzetgyökvonás (számológéppel). Algebrai kifejezések (összevonás), képletekbe behelyettesítés (képletgyűjtemények használata). Pontosság (hibahatár), nagyságrend, becslés, kerekítés. Törekvés az/ önálló, aktív munkára, kreativitásra, kommunikációra, kooperációra. Eredmények korrekt szöveges megfogalmazása. Matematikai ismeretek helyes alkalmazása gyakorlati problémákban: logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Növekvő igény az önellenőrzésre. Fogalmak, szakkifejezések felismerése. Zsebszámológép használata.	
Kulcsfogalmak	Szám, alapművelet, hatvány, négyzetgyök, azonosság, normál alak, pontosság (hibahatár), számegyenes, számhalmazok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gondolkodási módszerek, halmazok, kombinatorika, valószínűség, statisztika	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Elemi szinten a halmaz, a grafikon, a szöveges feladat, a valószínűség fogalmának felismerése. Alapfokú számolási készség, egyszerű, rövid	

	szövegek értő olvasása. Tájékozódás a számegyenesen (racionális számkör).
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság, önszabályozás, énkép).

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Halmazokkal kapcsolatos műveletek végzése (elem, válogatás, ábrázolás). Grafikon, diagram, koordinátarendszer – értelmezés, tájékozódás, ábrázolás. A nyelv logikai elemeinek felismerése a matematikában (összehasonlítás, viszonyítás, rendezés, relációk, műveletek: és, vagy, ha - akkor, minden, van olyan, nem minden, egyik sem, nem). Feltétel, előzmény, következmény felismerése, alkalmazása egyszerű esetekben. Szövegértelmezés gyakorlati feladatokban (adatok kiválasztása, lejegyzése, becslés, kiszámítás, ellenőrzés). A valószínűség gyakorlati fogalmának megismerése („biztos”, „lehet, de nem biztos”, „lehetetlen”), valószínűségi játékok, problémák. Problémamegoldási módszerek gyakorlása (próbálgatás; következtetés, sejtés, szabályosságok, lehetőségek kipróbálása, ellenpélda szerepe). Statisztika a hétköznapi életben (adatgyűjtés, mintavétel). A fogalmak felismerése, alkalmazása hétköznapi, tantárgyi, gyakorlati előfordulásaikban. Aktív, kreatív munkavégzés, a kommunikáció, kooperáció javuló szintje. Az eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Közelítő fejben számolás, becslés (nagyságrend). Az önellenőrzés igénye, alkalmazása. Ismerethordozók kezelése, tudatos használata.	
Kulcsfogalmak	Halmaz, számegyenes, pontosság (hibahatár), nagyságrend, koordinátarendszer, grafikon, diagram, logikai művelet, statisztika, valószínűség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Függvények, sorozatok, egyenletek, algoritmus	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Számolás racionális körben, számegyenes, koordinátarendszer.	
A komplex műveltség-	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése	

területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	(tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság, önszabályozás, énkép).
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Egyes gyakorlati összefüggések matematikai modelljének megalkotása (egyenes arányosság, táblázat, képlet, függvény, ábra). Elsőfokú egyismeretlenes egyenletre vezető szöveges feladat megoldása. Algoritmusok felismerése, alkalmazása, pl. sorozatok, számtani sorozat, mértani sorozat, kamatszámítás. Arányos mennyiségek, fordított arány, százalék, százalékszámítás alkalmazása játékos, beugratós, gyakorlatias feladványokban. Önálló, aktív munka, kreativitás, kommunikáció és kooperáció javuló szintje. Többféle megoldási út keresése. Az eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása. Az ismeretek helyes alkalmazása gyakorlati problémákban. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. A helyes megoldások számának keresése (mikor lehet több is?). Önellenőrzés igénye, rutinszerű alkalmazása. Ismerethordozók kezelése, tudatos használata.	
Kulcsfogalmak	Százalék, sorozat, függvény, egyenlet, definíció (képlet, szabály), grafikon, táblázat, diagram, algoritmus, kamat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A geometria alapjai	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Alapfokú tájékozódás a térben, egyszerű alakzatok és testek felismerése, elemi mérés (vonalzó, szögmérő, mérőszalag), vázlatos rajzolás, derékszögű koordináta-rendszer ismerete, képletgyűjtemény használata.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság, önszabályozás, énkép). A matematika épülésének bemutatása (geometria története: a földmérés gyakorlati szükségességéből).	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Alapvető geometriai fogalmak ismerete (sík és tér, pont, egyenes, félegyenes, szakasz, távolság, szög, párhuzamosság, merőlegesség, síkidomok és térbeli testek). Háromszög, négyszög, sokszög, kör felismerése, tulajdonságai megállapítása (Thalész-tétel). Tulajdonságok, szabályosság, szimmetria felismerése, alkalmazása egyszerű esetekben. Derékszögű háromszög adatai, Pitagorasz-tétel (oldalak és szögek kapcsolata – szögfüggvény). Egybevágóság, hasonlóság felismerése, alkalmazása egyszerű következtetésekben. Mérés (módszerek, mértékegységek alkalmazása), kerület, terület (gyakorlati pl.) kiszámítása. Egyszerű testek fajtáinak felismerése (gúla, kúp, hasáb, henger, gömb). Alapadatokból terület, térfogat becslése, képletgyűjteménnyel kiszámolása. Vektorok fogalma. (Szak)rajz, ábra olvasása, értelmezése. Geometriai problémák vázlatos ábrázolása, modellezése. Geometriai ismeretek használata gyakorlati problémákban. Kreativitás, kommunikáció, kooperáció, önismeret fejlődése. Az eredmények korrekt szöveges megfogalmazása. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Közelítő fejszámolás, becslés (nagyságrend), pontosság (hibahatár). Az önellenőrzés igénye, rutinszerű alkalmazása. Ismerethordozók kezelése, tudatos használata.	
Kulcsfogalmak	Sík, tér, szög, síkidom, test, mérés, kerület, terület, térfogat, felszín, szimmetria, síkidom, nevezetes alakzatok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismétlés, rendszerezés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az évfolyamon tanult ismeretek.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Motiválás, emlékezés, önismeret, önértékelés. Alkotás és kreativitás. Matematikai alapismeretek elmélyítése. A hétköznapi életben illetve a választott szakma kapcsán a meglévő ismeretek felidézési, alkalmazási képességének javítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények
Kulcsfogalmak ismétlése, rendszerezése a tanult tematikai egységek mindegyikében, a velük kapcsolatos matematikai problémák megoldása.

A választott szakmához kapcsolódó matematikai fogalmak és megoldási módszerek helyes használata, magabiztos alkalmazása. Önálló, aktív munka, kreativitás, kommunikáció, kooperáció javuló szintje. Eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása – a matematikai kommunikáció javulása. Ismerethordozók kezelése, tudatos használata.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes elvégezni alapműveleteket és egész kitevőjű hatványozást racionális számkörben; behelyettesíteni és kiszámolni (géppel) adott (szakmai) képletek értékét; megoldani egyszerű szöveges problémákat (következtetés, próbálgatás, elsőfokú egyenlet); értelmezni relációkat (kisebb, nagyobb), logikai kapcsolatokat (nem, és/vagy, ha, akkor, is); alkalmazni az egyenes és fordított arányosságot, százalékszámítást; használni elemi geometriai fogalmakat és mértékegységeket; elvégezni elemi méréseket, geometriai számításokat; felismerni szimmetriát, egybevágóságot; tájékozódni számegyenesen, derékszögű koordináta-rendszerben; felismerni műveletsorokat, algoritmusokat; értelmezni, ábrázolni a tanultakhoz kapcsolódó grafikonokat, diagramokat, táblázatokat; felismerni a matematika (halmazok, valószínűség, kombinatorika, statisztika, geometria) elemi fogalmait, szakkifejezéseit; megfogalmazni a szakma tanulása során felmerült matematikai jellegű kérdéseit, problémáit, megoldást keresni ezekre; új információkat keresni (könyvtárban) interneten.

10. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Számtan, algebra	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Gyakorlottság a számolásban, alapműveletek, tízes számrendszer, algebrai kifejezés, képlet behelyettesítése.	

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság, önszabályozás, énkép).

Ismeretek/fejlesztési követelmények
Alapműveletek, hatványozás, négyzetgyökvonás (számológéppel). Algebrai kifejezések (alapműveletek), műveleti szabályok alkalmazása, képletek, behelyettesítés (képletgyűjtemények használata). Pontosság (hibahatár), nagyságrend (normál alak), számolás fejben, papíron, géppel, becslés, kerekítés. Önálló, aktív munka, kreativitás, kommunikáció, kooperáció javuló szintje. Eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása. Matematikai ismeretek helyes alkalmazása gyakorlati problémákban. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Önellenőrzés igénye. Zsebszámológép gyakorlott használata.

Kulcsfogalmak	Szám, alapművelet, hatvány, négyzetgyök, normál alak, becslés, pontosság (hibahatár), ellenőrzés, számegyenes.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gondolkodási módszerek, halmazok, kombinatorika, valószínűség, statisztika	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Halmaz, grafikon, szöveges feladat, valószínűség fogalmának felismerése, számolási készség, szövegek értő olvasása, tájékozódás a számegyenesen.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság, önszabályozás, énkép).	

Ismeretek/fejlesztési követelmények
Halmazokkal kapcsolatos műveletek végzése (részhalmaz, metszet, unió, ábrázolás). Grafikon, diagram, koordináta-rendszer használata.

A nyelv logikai elemeinek tudatos alkalmazása a matematikában (összehasonlítás, viszonyítás, rendezés, relációk, műveletek: és, vagy, ha - akkor, minden, van olyan, nem minden, egyik sem, nem). Ellentmondás, bizonyítás, általánosítás felismerése, alkalmazása egyszerű esetekben. Szövegértelmezés gyakorlati feladatokban (adatok kiválasztása, lejegyzése, megoldási terv, becslés, kiszámítás, ellenőrzés), matematikai modellalkotás. Gráfok, kombináció, variáció alkalmazása egyszerű problémákban. Valószínűség gyakorlati fogalmának alkalmazása („biztos”, „lehet, de nem biztos”, „lehetetlen”), valószínűségi játékokban, problémákban. Probléma-megoldási módszerek alkalmazása (próbálgatás; következtetés, sejtés, szabályosságok, lehetőségek kipróbálása, ellenpélda szerepe). Statisztika a hétköznapi életben (adatgyűjtés, mintavétel, relevancia, következtetések). Aktív, kreatív munkavégzés, a kommunikáció, kooperáció javuló szintje. Önismeret fejlődése, reális énkép. Eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Közelítő fejben számolás, becslés (nagyságrend). Önellenőrzés igénye, alkalmazása. Tájékozódás térben, időben, folyamatokban. Ismerethordozók kezelése, tudatos használata.	
Kulcsfogalmak	Halmaz, számegyenes, koordinátarendszer, grafikon, diagram, logikai művelet, statisztika, valószínűség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Függvények, sorozatok, egyenletek, algoritmus	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Számolás racionális körben, számegyenes, koordinátarendszer, függvények ábrázolása értéktáblázatból, sorozatok fogalma, hatványozás, kamatszámítás.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság, önszabályozás, énkép).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Gyakorlati összefüggések matematikai modelljének alkalmazása (egyenes/fordított arányosság, táblázat, grafikon, képlet, függvény). Elsőfokú egyismeretlenes egyenletre, egyenletrendszerre vezető szöveges feladat		

megoldása, ellenőrzés, megoldhatóság vizsgálata. Algoritmusok: pl. sorozatok, számtani sorozat – egyszerű számítások gyakorlati problémákban; mértani sorozat elemeinek számolása; kamatszámítás (kamatos kamat számítása). (Fejtörők, beugratós, gyakorlatias feladványok.) Önálló, aktív munka, kreativitás, kommunikáció, kooperáció javuló szintje. Többféle megoldási út keresése. Eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása. Közelítő fejszámolás (nagyságrend), becslés, pontosság. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Helyes megoldások számának keresése (mikor lehet több is?). Önellenőrzés igénye, rutinszerű alkalmazása. Tájékozódás térben, időben, folyamatokban. Ismerethordozók kezelése, tudatos használata.	
Kulcsfogalmak	Százalék, sorozat, függvény, képlet, szabály, grafikon, táblázat, diagram, algoritmus.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A geometria alapjai	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Tájékozódás a térben, alakzatok és testek felismerése, elemi mérés, vázlatos rajzolás, képletgyűjtemény használata.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság, önszabályozás, énkép). A matematika épülésének bemutatása (geometria története).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Az alapvető geometriai fogalmak ismerete és használata (sík és tér, pont, egyenes, félegyenes, szakasz, távolság, szög, párhuzamosság, merőlegesség). Síkidomok és térbeli testek felismerése (modell, absztrakció fogalma). Háromszög, négyszög, sokszög, kör felismerése, tulajdonságai megállapítása (Thalész-tétel). Tulajdonságok, szabályosság, szimmetria felismerése, alkalmazása egyszerű esetekben. Derékszögű háromszög adatai, Pitagorasz-tétel (oldalak és szögek kapcsolata – szögfüggvény).		

Egybevágóság, hasonlóság felismerése, alkalmazása. Mérés (módszerek, mértékegységek használata), kerület, terület (gyakorlati pl.) kiszámítása. Egyszerű testek fajtái tulajdonságainak megállapítása (gúla, kúp, hasáb, henger, gömb). Alapadatokból terület, térfogat, felszín becslése, képletgyűjteménnyel kiszámolása. Rajzok értelmezése (műszaki, szakmai példák). Vektorok fogalma, egyszerű alkalmazások. Geometriai problémák vázlatos ábrázolása, modellezése. Kreativitás, kommunikáció, kooperáció, önismeret fejlődése. Eredmények korrekt szöveges megfogalmazása. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Közelítő fejszámolás, becslés (nagyságrend), pontosság (hibahatár). Önellenőrzés igénye, rutinszerű alkalmazása. Tájékozódás térben, időben, folyamatokban. Ismerethordozók kezelése, tudatos használata.	
Kulcsfogalmak	Sík, tér, szög, távolság, mérés, kerület, terület, térfogat, felszín, szimmetria, nevezetes síkidomok, szabályos testek.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kompetenciamérés	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	9. osztály kimeneti követelményei	
A tematika egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismerkedés a kompetencia feladatlapokkal. Rutinszerzés az országos kompetenciaméréshez.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Diagramok értelmezése, adatok leolvasása, azokból helyes következtetések levonása. Képletek helyettesítési értékének kiszámítása. Eredmények becslése, számológép pontos használata. Önálló, aktív munka, kreativitás. A fegyelmezett, precíz munkavégzés javuló szintje. Eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismétlés, rendszerezés	Órakeret 4 óra

Előzetes tudás	Az évfolyamon tanult ismeretek.
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Motiválás, emlékezés, önismeret, önértékelés. Alkotás és kreativitás. Matematikai alapismeretek elmélyítése. A hétköznapi életben illetve a választott szakma kapcsán a meglévő ismeretek felidézési, alkalmazási képességének javítása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Kulcsfogalmak ismétlése, rendszerezése a tanult tematikai egységek mindegyikében, a velük kapcsolatos matematikai problémák megoldása. A választott szakmához kapcsolódó matematikai fogalmak és megoldási módszerek helyes használata, magabiztos alkalmazása. Önálló, aktív munka, kreativitás, kommunikáció, kooperáció javuló szintje. Eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása – a matematikai kommunikáció javulása. Ismerethordozók kezelése, tudatos használata.	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes behelyettesíteni, megbecsülni és kiszámolni (géppel) összetettebb (szakmai) képletek értékét; matematikailag értelmezni és megoldani szöveges problémákat (következtetés, elsőfokú egyenlet); értelmezni relációkat (kisebb, nagyobb), logikai kapcsolatokat (nem, és/vagy, ha-akkor, is); alkalmazni az egyenes és fordított arányosságot, százalékszámítást szöveges problémákra is; használni és alkalmazni elemi geometriai fogalmakat és mértékegységeket; elvégezni geometriai számításokat; felismerni szimmetriát, hasonlóságot, egybevágóságot; tájékozódni számegyenesen, derékszögű koordináta-rendszerben; felismerni műveletsorokat, algoritmusokat; értelmezni, ábrázolni a feldolgozott témakörökhöz kapcsolódó grafikonokat, diagramokat, táblázatokat; felismerni, értelmezni a matematika (halmazok, valószínűség, kombinatorika, statisztika, geometria) elemi fogalmait, szakkifejezéseit;

	megfogalmazni a szakma tanulása során felmerült matematikai jellegű kérdéseit, problémáit, megoldást keresni ezekre; új információkat keresni (könyvtárban) interneten.

11. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Számtan, algebra	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Gyakorlottság a számolásban, alapműveletek, tízes számrendszer, algebrai kifejezés, képlet behelyettesítése.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság, önszabályozás, énkép).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Alapműveletek, hatványozás, négyzetgyökvonás (számológéppel). Algebrai kifejezések (alapműveletek), műveleti szabályok alkalmazása, képletek, behelyettesítés (képletgyűjtemények használata). Pontosság (hibahatár), nagyságrend (normál alak), számolás fejben, papíron, géppel, becslés, kerekítés. Önálló, aktív munka, kreativitás, kommunikáció, kooperáció javuló szintje. Eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása. Matematikai ismeretek helyes alkalmazása gyakorlati problémákban. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Önellenőrzés igénye. Zsebszámológép gyakorlott használata.		
Kulcsfogalmak	Szám, alapművelet, hatvány, négyzetgyök, normál alak, becslés, pontosság (hibahatár), ellenőrzés, számegyenes.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gondolkodási módszerek, halmazok, kombinatorika, valószínűség, statisztika	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Halmaz, grafikon, szöveges feladat, valószínűség fogalmának felismerése, számolási készség, szövegek értő olvasása, tájékozódás a számegyenesen.	

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság, önszabályozás, énkép).

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Halmazokkal kapcsolatos műveletek végzése (részhalmaz, metszet, unió, ábrázolás). Grafikon, diagram, koordináta-rendszer használata. A nyelv logikai elemeinek tudatos alkalmazása a matematikában (összehasonlítás, viszonyítás, rendezés, relációk, műveletek: és, vagy, ha - akkor, minden, van olyan, nem minden, egyik sem, nem). Ellentmondás, bizonyítás, általánosítás felismerése, alkalmazása egyszerű esetekben. Szövegértelmezés gyakorlati feladatokban (adatok kiválasztása, lejegyzése, megoldási terv, becslés, kiszámítás, ellenőrzés), matematikai modellalkotás. Gráfok, kombináció, variáció alkalmazása egyszerű problémákban. Valószínűség gyakorlati fogalmának alkalmazása („biztos”, „lehet, de nem biztos”, „lehetetlen”), valószínűségi játékokban, problémákban. Probléma-megoldási módszerek alkalmazása (próbálgatás; következtetés, sejtés, szabályosságok, lehetőségek kipróbálása, ellenpélda szerepe). Statisztika a hétköznapi életben (adatgyűjtés, mintavétel, relevancia, következtetések). Aktív, kreatív munkavégzés, a kommunikáció, kooperáció javuló szintje. Önismeret fejlődése, reális énkép. Eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Közelítő fejben számolás, becslés (nagyságrend). Önellenőrzés igénye, alkalmazása. Tájékozódás térben, időben, folyamatokban. Ismerethordozók kezelése, tudatos használata.	
Kulcsfogalmak	Halmaz, számegyenes, koordinátarendszer, grafikon, diagram, logikai művelet, statisztika, valószínűség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Függvények, sorozatok, egyenletek, algoritmus	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Számolás racionális körben, számegyenes, koordinátarendszer, függvények ábrázolása értéktáblázatból, sorozatok fogalma, hatványozás, kamatszámítás.	

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság, önszabályozás, énkép).

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Gyakorlati összefüggések matematikai modelljének alkalmazása (egyenes/fordított arányosság, táblázat, grafikon, képlet, függvény). Elsőfokú egyismeretlenes egyenletre, egyenletrendszerre vezető szöveges feladat megoldása, ellenőrzés, megoldhatóság vizsgálata. Algoritmusok: pl. sorozatok, számtani sorozat – egyszerű számítások gyakorlati problémákban; mértani sorozat elemeinek számolása; kamatszámítás (kamatos kamat számítása). (Fejtörők, beugratós, gyakorlatias feladványok.) Önálló, aktív munka, kreativitás, kommunikáció, kooperáció javuló szintje. Többféle megoldási út keresése. Eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása. Közelítő fejszámolás (nagyságrend), becslés, pontosság. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Helyes megoldások számának keresése (mikor lehet több is?). Önellenőrzés igénye, rutinszerű alkalmazása. Tájékozódás térben, időben, folyamatokban. Ismerethordozók kezelése, tudatos használata.	
Kulcsfogalmak	Százalék, sorozat, függvény, képlet, szabály, grafikon, táblázat, diagram, algoritmus.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A geometria alapjai	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Tájékozódás a térben, alakzatok és testek felismerése, elemi mérés, vázlatos rajzolás, képletgyűjtemény használata.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés,	

	motiváltság, önszabályozás, énkép). A matematika épülésének bemutatása (geometria története).
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Az alapvető geometriai fogalmak ismerete és használata (sík és tér, pont, egyenes, félegyenes, szakasz, távolság, szög, párhuzamosság, merőlegesség). Síkidomok és térbeli testek felismerése (modell, absztrakció fogalma). Háromszög, négyszög, sokszög, kör felismerése, tulajdonságai megállapítása (Thalész-tétel). Tulajdonságok, szabályosság, szimmetria felismerése, alkalmazása egyszerű esetekben. Derékszögű háromszög adatai, Pitagorasz-tétel (oldalak és szögek kapcsolata – szögfüggvény). Egybevágóság, hasonlóság felismerése, alkalmazása. Mérés (módszerek, mértékegységek használata), kerület, terület (gyakorlati pl.) kiszámítása. Egyszerű testek fajtái tulajdonságainak megállapítása (gúla, kúp, hasáb, henger, gömb). Alapadatokból terület, térfogat, felszín becslése, képletgyűjteménnyel kiszámolása. Rajzok értelmezése (műszaki, szakmai példák). Vektorok fogalma, egyszerű alkalmazások. Geometriai problémák vázlatos ábrázolása, modellezése. Kreativitás, kommunikáció, kooperáció, önismeret fejlődése. Eredmények korrekt szöveges megfogalmazása. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Közelítő fejszámolás, becslés (nagyságrend), pontosság (hibahatár). Önellenőrzés igénye, rutinszerű alkalmazása. Tájékozódás térben, időben, folyamatokban. Ismerethordozók kezelése, tudatos használata.	
Kulcsfogalmak	Sík, tér, szög, távolság, mérés, kerület, terület, térfogat, felszín, szimmetria, nevezetes síkidomok, szabályos testek.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismétlés, rendszerezés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az 9-11. évfolyamon tanult ismeretek.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Motiválás, emlékezés, önismeret, önértékelés. Alkotás és kreativitás. Matematikai alapismeretek elmélyítése. A hétköznapi életben illetve a választott szakma kapcsán a meglévő ismeretek felidézési, alkalmazási képességének javítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		

Kulcsfogalmak ismétlése, rendszerezése a tanult tematikai egységek mindegyikében, a velük kapcsolatos matematikai problémák megoldása. A választott szakmához kapcsolódó matematikai fogalmak és megoldási módszerek helyes használata, magabiztos alkalmazása. Önálló, aktív munka, kreativitás, kommunikáció, kooperáció javuló szintje. Eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása – a matematikai kommunikáció javulása. Ismerethordozók kezelése, tudatos használata.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes behelyettesíteni, megbecsülni és kiszámolni (géppel) összetettebb (szakmai) képletek értékét; matematikailag értelmezni és megoldani szöveges problémákat (következtetés, elsőfokú egyenlet); értelmezni relációkat (kisebb, nagyobb), logikai kapcsolatokat (nem, és/vagy, ha-akkor, is); alkalmazni az egyenes és fordított arányosságot, százalékszámítást szöveges problémákra is; használni és alkalmazni elemi geometriai fogalmakat és mértékegységeket; elvégezni geometriai számításokat; felismerni szimmetriát, hasonlóságot, egybevágóságot; tájékozódni számegyenesen, derékszögű koordináta-rendszerben; felismerni műveletsorokat, algoritmusokat; értelmezni, ábrázolni a feldolgozott témakörökhöz kapcsolódó grafikonokat, diagramokat, táblázatokat; felismerni, értelmezni a matematika (halmazok, valószínűség, kombinatorika, statisztika, geometria) elemi fogalmait, szakkifejezéseit; megfogalmazni a szakma tanulása során felmerült matematikai jellegű kérdéseit, problémáit, megoldást keresni ezekre; új információkat keresni (könyvtárban) interneten.

3.2.3.5. Történelem és társadalomismeret tananyaga

A Történelem és állampolgári ismeretek (és részben a Természettudomány és földrajz) műveltségterület tartalmait a szakképző iskolákban egyetlen tantárgy, a komplex történelem és állampolgári ismeretek közvetíti. Ez a történelem, az állampolgári ismeretek, az etika és a hon- és népismeret területeinek tartalmait különböző arányban tartalmazza.

A történelem és állampolgári ismeretek tantárgy főbb feladatai a Nat-ból következően fogalmazhatóak meg:

a történelmi múlt megismerése járuljon hozzá a jelen összefüggései, az összetett társadalmi folyamatok megértéséhez;

segítse elő szűkebb és tágabb közösségekhez tartozásuk személyes megélését, felelősségtudatos magatartásukat;

az események feltárása, bemutatása és értelmezése révén fejlessze a tanulók készségeit, kompetenciáit, melynek révén sikeres felnőtté válhatnak;

támogassa a felnőtté váló szakképző iskolai tanulók tudatos közéleti részvételét, az aktív állampolgárrá válásukat, erősítse a demokrácia értékeit gondolkodásukban;

tegye lehetővé a magyar kultúra értékeinek és más kultúrák értékeinek megismerését, az általuk közvetített értékek felismerését és befogadását, különös tekintettel a Kárpát-medencében együtt élő népekre, vallásokra;

a történelmi események tanulmányozása tegye képessé a szakképző iskolai tanulókat a jelenben való eligazodásban, és segítse a jövőre való felkészülésüket;

a szakképző iskolai tanulók életkorához és érdeklődéséhez igazodva a történelmi megismerés során kapjanak képet a múltról, és különösen a közelmúlt világáról, a jelent alakító tényezőiről;

személyes élményt alakítson ki a tanulókban a történelmi szituációkkal kapcsolatban, lehetőséget biztosítson a történelemből fakadó tanulságok levonására;

a történelem problémaközpontú megközelítése biztosítsa az önismereti, a társas kapcsolati kultúra fejlesztését és a pozitív énkép kialakítását a tanulókban;

a társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek ismeretkör legfőbb feladata, hogy reflektáljon a diákok társadalmi tapasztalataira.

A tantárgy tanításának céljai a szakképző iskolai közismereti tantárgyrendszerben a következők:

A differenciált történelmi gondolkodás kialakítása, az adatok, tények, fogalmak, a történettudomány által kínált konstrukciók (sémák) rugalmas adaptálásával, illetve a történettudomány vizsgálati eljárásainak (történeti probléma felismerése, megfogalmazása, forráskritika, az interpretáció) alkalmazásával.

A tanulók ismerjék fel és értsék meg azt, hogyan és miért éreztek, gondolkodtak, cselekedtek másként az emberek a múltban, mint a jelenben élők.

A történelmi kulcsfogalmak, a történelmi folyamatok megértése és elsajátítása segíti a tanulókat a múltra vonatkozó magyarázatok, következtetések és értékelések megértésében, a történelmi ismeretek rendszerezésében, a múlttal és a múlt megismerésével kapcsolatos kérdések egyre árnyaltabb megválaszolásában, a különböző korok és események összehasonlításában, az összefüggések azonosításában, valamint az önálló következtetések és vélemények megfogalmazásában.

A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek ismeretkör legfőbb célja, hogy a különböző társadalomtudományok (szociológia, szociálpszichológia, politológia, jogtudomány, közgazdaság-tudomány stb.) nézőpontjából mutasson be jelenségeket, problémákat, és segítse a tanulókat ezek értelmezésében, következtetések megfogalmazásában; valamint segítse a szakképző iskolai tanulókat a szűkebb és tágabb környezetükben való eligazodásban, boldogulásban.

Fontos cél továbbá, hogy a személyes tapasztalatra építő készségfejlesztő módszerek alkalmazásával a tantárgy alapozza meg és fejlessze a diákok szociális, erkölcsi és jogi érzékét, és erősítse problémamegoldó gondolkodásukat.

Lényeges eleme a kerettantervi programszerkezetnek a bemeneti és kimeneti mérések rendszere, amely által pontos képet lehet kapni a szakképző iskolába belépő tanulóknak a tantárgyhoz kapcsolódó kompetenciáiról és ismereteiről, illetve azok hiányáról, és ennek ismeretében lehet megvalósítani a szakképző iskolai közismereti kerettantervet, amely lehetőséget ad a tanulók különbözőségének kezelésére.

A 9–10. évfolyamon a történelem és állampolgári ismeretek tantárgyi célja az, hogy a tanulók képesek legyenek

a magyar és az európai történelem és társadalom alapvető folyamatainak megértésére;

annak felismerésére, hogy a magyar nemzet történelme a vele együtt élő nemzetiségek és etnikumok együttműködésének az eredménye is;

az egyén szerepének értékelésére és a szűkebb és tágabb közösséghez tartozás felelősségének elfogadására;

a társadalmi normák erkölcsi értékének és gyakorlati hasznának felismerésére, betartására;

értékelni a tudást, megbecsülni az iskolát, az osztályközösséget, osztálytársaikat, valamint kihasználni a szakképző iskola által biztosított tanulási lehetőségeket.

a társadalom és legfontosabb intézményeinek megismerésére, a működésük megértésére;

a különböző világképek jellemzőinek felismerésére, a világvallások azonosítására;

a politika világában való eligazodásra, saját értékeinek és érdekeinek megfelelő döntések meghozatalára;

a gazdaság leglényegesebb információinak megértésére, az egyén gazdasági lehetőségeinek felmérésére és a pénzügyekben való tájékozódásra.

9. évfolyam

Ez az év olyan nevelési célok megvalósítására ad lehetőséget, mint a tanulók ún. történelmi gondolkodásának elmélyítése és kiszélesítése, valamint a tanulás, az iskola, a tudás értékeinek, hasznának felismertetése, a társadalom, a közösségek és az egyén kapcsolatának vizsgálata. Ezek a tartalmak olyan tevékenységeken keresztül valósulhatnak meg, amelyek

mind az egyének, mind az osztályközösségek számára fejlesztést tesznek lehetővé. A tanulók nem megfelelő szintű kulcskompetenciái, illetve a meglévő kompetenciák bővítésére, fejlesztésére adnak lehetőséget, mint például a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség, az önálló véleményalkotás, a mérlegelő gondolkodás vagy a térbeli tájékozódás.

A 9. évfolyamon a történelem és állampolgári ismeretek tantárgyi célja az, hogy a tanulók képesek legyenek:

a magyar és az európai történelem és társadalom alapvető folyamatainak megértésére;

annak felismerésére, hogy a magyar nemzet történelme a vele együtt élő nemzetiségek és etnikumok együttműködésének az eredménye is;

az egyén szerepének értékelésére, a szűkebb és tágabb közösséghez tartozás felelősségének elfogadására;

a társadalmi normák erkölcsi értékének és gyakorlati hasznának felismerésére, betartására;

értékelni a tudást, megbecsülni iskolát, az osztályközösséget, osztálytársaikat, valamint kihasználni a szakképző iskola által biztosított tanulási lehetőségeket.

Fejlesztési feladatok minden tematikai egységre vonatkozóan
Ismeretszerzés, tanulás A forrásokban és -feldolgozásokban található információk gyűjtése. A történelem tárgyi emlékeinek felismerése, értelmezése élőszóban vagy írásban. A filmek, filmhíradók értelmezése. Történelmi esemény, intézmény, szervezet megismerése források alapján. Tájékozódás kézikönyvekben, az ismeretterjesztő folyóiratokban és az internet valamely magyar nyelvű keresőprogramjában. Ábra készítése a tankönyv, a munkafüzet, szakirodalom felhasználásával. Mérlegelő gondolkodás Különböző típusú források elemzése, ellentétes felfogású forrásrészletek összehasonlítása, értelmezése, feldolgozása. Azonos eseményről, jelenségről készült különböző forrásrészletek összehasonlítása. A forrásokban fellelhető leegyszerűsítő vélemények mérlegelő értelmezése oktatói rávezetéssel. A média forrásértékének, jellegének felismerése, elemzése. Eltérő álláspontok felismerése megadott történelmi források és tudományos feldolgozások szövegében; az eltérések okainak vizsgálata. Kiemelkedő történelmi személyiségek döntéseinek értékelése. A történelem meghatározó jelentőségű történelmi személyiségei szerepének értékelése. Kommunikáció A korszakokra vonatkozó történelmi szakkifejezések helyes használata. A történelmi fogalmak magyarázata. Egy téma bemutatása többféle módszer és eszköz (élőszó, térkép, kép, filmrészlet, tárgyak stb.) ötvözésével. Egy-egy előre megadott kérdés kapcsán saját vélemény megfogalmazása, kifejtése. Érvelési technikák ismerete és alkalmazása szóban és

írásban. Előadás készítése (meghatározott terjedelemben) történeti témákról, segédeszközök felhasználásával. Hosszabb adatsorok, grafikonok, ábrák alapján történelmi változások felismerése és bemutatása. Szemléletes diagramok és grafikonok készítése gazdasági, társadalmi, demográfiai folyamatokról. Táblázatkészítés demográfiai, gazdasági és társadalomtörténeti adatok bemutatásához. Jártasság a feladatlapok kitöltésében; tájékozottság javítási elveiben és módszereiben.

Tájékozódás időben és térben

Fontosabb folyamatok vagy jelenségek időrendjének összeállítása. Időrendi táblázat készítése. Az időben való jártasság bemutatása élőbeszédben, írásban és a térképen. A térben és időben játszódó események közötti kapcsolat felismerése. Időrendi táblázatok és térképek összehasonlítása, rajzok és térképek készítése. Az egyetemes és a magyar kronológiák használata. Történelmi jelenségek természeti feltételeinek megállapítása az oktató útmutatása alapján. Történelmi helyek azonosítása mai térképeken. Sematikus rajz készítése egy-egy történeti táj egységeiről. Tematikus történelmi térképek adatainak összehasonlítása (pl. gazdasági fejlődés, népsűrűség, nemzetiségi összetétel változása).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Európa a világban, Magyarország Európában	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Alapvető topográfiai ismeretek; elemi tájékozódás Magyarország és Európa térképein.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Képes térben elhelyezni saját lakóhelye fontosabb intézményeit, nagyobb városainkat, Magyarországot, a szomszédos országokat és az Európai Unió országait a kapcsolódó térképeken. Azonosítani tudja Magyarország megyéit és úthálózata fontosabb egységeit. Felismeri a térkép legfontosabb elemeit (vizek, domborzati jelölések, államhatárok, települések), azonosítja azokat a térképen.	

Ismeretek/Témák
Lakóhelyünk és környezetünk a térben. Magyarország területi tagozódása. Magyarország és Európa.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közép-Európa, Nyugat-Európa, Kelet-Európa, Dél-Európa, Észak-Európa, Európai Unió, régió, ország, állam, szövetség, rendszerváltás, demokratikus berendezkedés, úthálózat, infrastruktúra.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Múlt és jelen képekben és szövegekben I. Európa bölcsői	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolában tanultak.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Képes az európai civilizáció gyökereinek feltárására, az ókori demokrácia alapelveinek vázlatos összehasonlítására a modern demokrácia alapelveivel. A tanuló felismeri, hogy egy több évszázadon keresztül fennálló állam felemelkedésében és hanyatlásában több tényező együttes hatása játszik szerepet, valamint, hogy a hosszú életű birodalmak társadalma, gazdasági élete, politikai berendezkedése folyamatosan változik. Tudja, hogy az antik kultúra a görög és a római kultúra kölcsönhatása során alakult ki, látja ennek az európai civilizációra gyakorolt hatását.	
Ismeretek/Témák		
Az európai civilizáció kezdetei. Vallás, kultúra és sport az antikvitásban.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogalmak: polisz/városállam, demokrácia, rabszolga, egyistenhit, zsidó vallás, kereszténység, Biblia, Újszövetség, olimpia. Személyek: Szolón, Jézus, Theodosius. Topográfia: Balkán-félsziget, Athén, Róma, Júdea, Olimpia. Kronológia: Kr.e. 776 (első ókori olimpia), Kr.e. 5. század (athéni demokrácia kialakulása), 395 (a Római Birodalom felosztása), 476 (a Nyugat-római Birodalom bukása).	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Múlt és jelen képekben és szövegekben II. A középkor századai	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez	Érti a keresztény vallás szerepét az európai szellemi és hatalmi expanzióban, azonosítja az egyház társadalomépítő és -szabályozó	

kapcsolódó nevelési célok	tevékenységét, megérti távlatos jelentőségét. Tudatosítja az iszlám vallás civilizációformáló szerepét. Feltárja a középkori keresztény civilizáció örökségét, és kimutatja a középkori városi civilizáció továbbélését a modern európai civilizációban. A tanuló felismeri és tudatosul benne, hogy a magyarság eredetére vonatkozó álláspontok különbözősége a források rendkívüli hiányosságából és az egyes szaktudományok (történettudomány, régészet, nyelvészet) kutatási eredményeinek egymásnak olykor ellentmondó adataiból fakad. Megérti, hogy a kereszténység felvétele és az erre épülő államalapítás teremtette meg a magyar állam megerősödésének és fejlődésének feltételeit. Felismeri, hogy az Árpád-korban megszilárdult a keresztény magyar állam. A korszak jelentős uralkodói politikai életpályájának megismerésén keresztül belátja, hogy a több nemzetiségből álló Magyar Királyság a közép-európai régió egyik legerősebb államaként fejlődött, sorsa több ponton összekapcsolódott a környező államok és Nyugat-Európa fejlődésével.
Ismeretek/Témák	
A középkori Európa birodalmai, társadalom és világkép. A magyar honfoglalás és az államalapítás. A középkori Magyar Királyság helye Európában.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogalmak: hun, barbár, gróf, lovag, lovagi erény, keresztes háború, egyház, pápa, Korán, iszlám, finnugor, nyelvrokonság, sztyeppe, törzs, honfoglalás, pogány, vármegye, Árpád-ház, jobbágy, forint, zsoldos hadsereg (pl. fekete sereg). Személyek: Attila, Nagy Károly, I. Ottó, Mohamed, Árpád, Géza, I. (Szent) István, IV. Béla, III. András, Károly Róbert, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás. Topográfia: Frank Birodalom, Német-római Császárság, Bizánc, Konstantinápoly, Szentföld, Kárpát-medence, Vereckei-hágó, Oszmán Birodalom, Nikápoly, Mohács. Kronológia: VII. század (az iszlám vallás alapítása), 800 (Nagy Károly császárrá koronázása), 895 táján (a honfoglalás), 1000 (I. Szent István megkoronázása), 1054 (az egyházszakadás), 1241–42 (a tatárjárás),

	1301 (az Árpád-ház kihalása), 1308 (Károly Róbert királlyá választása), 1342 (I. [Nagy] Lajos), 1453 (Konstantinápoly elfoglalása), 1456 (a nándorfehérvári diadal), 1458–1490 (I. [Hunyadi] Mátyás uralkodása), 1526 (a mohácsi csata).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Múlt és jelen képekben és szövegekben III. Az újkor hajnala	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Belátja, hogy a világ különböző civilizációit összeköti az emberi alapszükségletek biztosításának igénye (élelem, biztonság, világ megértésének igénye stb.). Megérti, hogy a kultúrák találkozása milyen esélyeket és/vagy veszélyeket hordoz magában. A tanuló belátja, hogy Amerika felfedezése gyökeresen megváltoztatta a világ képét. Felismeri, hogy a kereskedelmi utak feletti ellenőrzés általában jelentős hatalmi pozíciót is jelent, valamint, hogy a kereskedelemi utak terén lezajló változások átrendezik a régiók közötti gazdasági erőviszonyokat, hosszú távon jelentős gazdasági, társadalmi és politikai következményekkel járnak. Belátja, hogy az oszmán-török katonai fölény mellett a politikai megosztottság is hozzájárult az ország három részre szakadásához. Megérti a részekre szakadt ország helyzetét a két nagyhatalom ütközőzónájában, és belátja, hogy a török kiűzését a hatalmi erőegyensúly felbomlása tette lehetővé. Átlátja a másfél évszázados török uralom rövid és hosszú távú következményeit.	
Ismeretek/Témák		
Felfedezések – a civilizációk találkozása. Vallási megújhodás Európában. Államformák és uralkodók az újkori Európában. A Magyar Királyság a birodalmak szorításában.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogalmak: világkereskedelem, selyemút, karavella, gyarmatosítás, reformáció, evangélikus, református, kapitalizmus, alkotmányos monarchia, parlament, abszolutizmus, végvár, kuruc.	

	Személyek: Kolumbusz, Luther Márton, XIV. Lajos, Szapolyai János, Habsburg Ferdinánd, Dobó István, II. Szulejmán, Zrínyi Miklós, II. Rákóczi Ferenc. Topográfia: Anglia, Franciaország, Versailles, Buda, Eger, Szigetvár, Ónod. Kronológia: 1492 (Amerika felfedezése), 1517 (Luther fellépése, a reformáció kezdete), 1541 (Buda török elfoglalása, az ország tényleges három részre szakadása), 1552 (Eger sikertelen török ostroma), 1566 (Szigetvár eleste), 1703–11 (a Rákóczi-szabadságharc), 1707 (az ónodi országgyűlés), 1711 (a szatmári béke).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Múlt és jelen képekben és szövegekben IV. A modern világ születése	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Látja, hogy a felvilágosodás állította középpontba a világmindenség megértésének igényét, a tudományos megismerés elsőbbrendűségét, és hogy ezzel a tudományok fejlődésének új korszaka kezdődött. Belátja, hogy a hatalommegosztás és a képviseleti elv általánossá válása a polgári államokban a demokratikus jogok gyakorlásának kiterjesztését eredményezte. Felismeri, hogy az ipari forradalom, amely új energiaforrások hasznosítása mellett új technikai eszközök alkalmazásával és a termelési formák átalakításával létrehozta az ipari társadalmat, a népesség számszerű gyarapodását, urbanizációt és az ipari munkásság létszámának növekedését eredményezte. Tudatosul benne, hogy Magyarország a Habsburg Birodalom részét képezte, megérti a birodalmiságból fakadó problémák lényegét, és reális képet alkot Magyarország birodalmon belüli helyzetéről. Érti, hogy a korszakot a nemzeti és a liberális eszme megerősödése, valamint az európai centrumhoz való fölzárkózás kényszere határozza meg. Belátja, hogy ezek nyomán fogalmazódott meg a jobbágyi és rendi viszonyok megszüntetésének, az érdekegyesítés, a közteherviselés, valamint a nemzeti nyelv és kultúra megteremtésének szükségessége, amelyek a polgári viszonyok és a nemzeti önállóság megteremtését célozzák. Tudja, hogy e célok megvalósítása állította középpontba azokat a nagyformátumú politikusokat, akik túllépve egyéni érdekeiken, egymást kiegészítve, a közösség hosszú távú érdekeit szolgáló reformprogramok mellé állították a közvéleményt. Megérti, hogy a kiegyezés reális kompromisszum volt, amely megfelelt a kor erőviszonyainak. Látja a kiegyezés hosszú távú hatásait	

	Magyarország fejlődésére, mely folyamatban a hazai zsidó polgárság kiemelkedő szerepet játszott.
Ismeretek/Témák	
Forradalmak kora Európában. A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban. A reformkor és az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc. A dualizmus kora.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogalmak: felvilágosodás, tolerancia, egyenlőség, szabadság, enciklopédia, forradalom, Emberi és polgári jogok nyilatkozata, jakobinus diktatúra, terror, ipari forradalom, belső vándorlás, betelepítés, Ratio Educationis, nyelvrendelet, jobbágyrendelet, nyelvújítás, ipari forradalom, gyár, környezetszennyezés, jobbágyfelszabadítás, áprilisi törvények, honvédség, aradi vértanúk, dualizmus. Személyek: Bonaparte Napóleon, Mária Terézia, II. József, James Watt, Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Deák Ferenc. Topográfia: Bécs, Pozsony, Budapest, Nagy-Britannia, Amerikai Egyesült Államok, Németország, Osztrák-Magyar Monarchia. Kronológia: 1789. július 14. (a Bastille ostroma, a francia forradalom kitörése), 1793–1794 (a jakobinus diktatúra), 1804 (Napóleon császárrá koronázása), 1740–80 (Mária Terézia), 1780–1790 (II. József), 1825–1848 (a reformkor), 1848. március 15. (forradalom kitörése Pesten), 1848–1849 (forradalom és szabadságharc Magyarországon), 1867 (a kiegyezés).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Múlt és jelen képekben és szövegekben V. A szélsőségek évtizedei	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez	Látja az első világháború kirobbanásához vezető okokat, és azok komplex jellegét. Felismeri, hogy a korábban kialakult nagyhatalmi egyensúly felbomlása, a gyarmatokért való versengés, a létrejövő katonai szövetségek, a fegyverkezési verseny és a megoldatlan balkáni	

kapcsolódó nevelési célok	helyzet együttesen vezetett a háborúhoz. Érti, hogy az új hadászati eszközök és módszerek alkalmazása elhúzódó harcokkal és óriási ember- és anyagi veszteséggel jártak, és minden állampolgárt érintettek. Felismeri a békerendszer keltette új ellentmondásokat, különös tekintettel a kelet-közép-európai régióra Felismeri, hogy a háborús pusztítás, különösen a vereség és a gazdasági válságok egyik következménye a szélsőségek térnyerése. Érti, hogy a két világháború közötti magyar kül- és belpolitika egyik legfontosabb mozgatórugója a trianoni békeszerződés és annak hatásaira való reflektálás volt. Tudatosulnak benne a trianoni békeszerződés politikai életre, gazdaságra, társadalomra és közgondolkodásra gyakorolt hatásai, valamint a bethleni konszolidáció eredményei, hazai és nemzetközi összefüggései. Tudja, hogy mennyi áldozattal, pusztítással járt a második világháború, és hogy a holokauszt az emberiség, valamint az egész magyarság tragédiája. Megérti, miként került a háború során Magyarország kényszerpályára, és ez milyen következményekkel járt az ország sorsát illetően. Tisztában van a háborús vereség és a megszállás közvetett és közvetlen következményeivel (pl. malenkij robotra elhurcolt magyar és német származású civilek, német nemzetiségű lakosság kitelepítése, a szlovákiai magyarok áttelepítése). Belátja, hogy Európában és hazánkban a XX. századi kirekesztésen alapuló (bűnbakképzésen alapuló) népirtások nem mehettek volna végbe a többségi társadalom tevőleges vagy hallgatólagos támogatása, valamint apátiája nélkül.
Ismeretek/Témák	
Az első világháború és következményei Európában, valamint Magyarországon. A totális diktatúrák jellemzői. Magyarország a két világháború között. A második világháború és következményei Európában, valamint Magyarországon.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogalmak: antant, központi hatalmak, jóvátétel, kiegyezés, kommunizmus, bolsevik, államosítás, diktatúra, Tanácsköztársaság, ellenforradalom, revízió, általános választójog, gazdasági világválság,

	nemzetiszocializmus, egypártrendszer, fajelmélet, antiszemitizmus, zsidóüldözés, deportálás, haláltábor, holokauszt, soá, porraimos, kényszermunkatábor, gulág. Személyek: Ferenc Ferdinánd, Károlyi Mihály, Kun Béla, Lenin, Sztálin, Adolf Hitler, Horthy Miklós, Bethlen István, Szálasi Ferenc. Topográfia: Budapest, Szarajevó, Párizs, Trianon, Auschwitz, Hirosima. Kronológia: 1914. június 28. (a szarajevói merénylet), 1914–1918 (az első világháború), 1918 (az őszirózsás forradalom), 1920 (a trianoni békediktátum aláírása). 1938 (a náci Németország megszállja Ausztriát), 1939. szeptember 1. (Németország megtámadja Lengyelországot, kitör a második világháború), 1941 (Magyarország belép a háborúba), 1943. január (a doni katasztrófa), 1944. tavasz (a németek megszállják Magyarországot), 1945. május 8. (a második világháború lezárása Európában), 1945. április (Magyarország felszabadítása a náci uralom alól, a szovjet megszállás kezdete, a háború vége Magyarországon), 1945. augusztus (atomtámadás Hirosima és Nagaszaki ellen).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Múlt és jelen képekben és szövegekben VI. A megosztott világ	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	A tanuló értelmezi a háború utáni helyzetet és a megosztott világ kialakulásának folyamatát. Felismeri a hidegháború keltette helyi háborúk máig ható következményeit. Felismeri, hogy a modern technológia, a globalizációs folyamatok, a szabadság ideológiája és a kommunikációs rendszerek milyen szerepet töltöttek be a szovjet típusú rendszerek bukásában. Felismeri a szovjet megszállás és az ebből fakadó korlátozott állami szuverenitás következményeit. Megérti, hogy Magyarországnak 1956-ban a rendkívül kedvezőtlen nemzetközi helyzetben, az erőegyensúlyra épülő politikai viszonyrendszerben nem sikerült kiszakadnia a szovjet tömbből. Felismeri, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc jelenlegi demokratikus rendünk egyik talpköve. Ismeri a Kádár-rendszer jellegét, és tisztában van annak mozgásterével. Képes sokoldalúan elemezni a Kádár-rendszer válságának és bukásának okait, körülményeit, felismeri a rendszer lényegi reformálhatatlanságát. Képes a globalizációs folyamatok, kihívások és az egységesülő Európa előnyeinek és hátrányainak sokoldalú feldolgozására.	

	Tisztában van a rendszerváltozás előtti és az azt követő időszak politikai és gazdasági rendszere közötti legfontosabb különbségekkel.
Ismeretek/Témák	
A kétpólusú világ és a megosztott Európa. Magyarország vasfüggöny mögött. 1956-os forradalom és szabadságharc. A szovjet tömb felbomlása, a demokratikus viszonyok kiépülése. Tudományos és technikai forradalom. A környező országok, határon túli magyarok. Az Európai Unió alapelvei és intézményei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogalmak: hidegháború, szuperhatalom, fegyverkezési verseny, vasfüggöny, Szovjet Kommunista Párt, berlini fal, ÁVH, vallásellenesség, centralizáció, választási csalás, koncepciós per, államosítás, termelőszövetkezet (téesz), kétkeresős családmodell, kitelepítés, emigráció, gulyáskommunizmus, rendszerváltás, MDF, SZDSZ, FKgP, FIDESZ, KDNP, MSZP, Európai Unió, schengeni övezet. Személyek: Gagarin, Neil Amstrong, Hruscsov, Kennedy, Gandhi, Rákosi Mátyás, Kádár János, Nagy Imre, Reagen, Mihail Gorbacsov, Antall József. Topográfia: Korea, Kuba, Vietnám, Berlin, Afganisztán, Csehszlovákia, Csehország, Szlovákia, Jugoszlávia, Szlovénia, Horvátország, Szerbia, Bosznia-Hercegovina, Szerbia, Koszovó. Kronológia: 1949 (a kommunista alkotmány), 1961 (a berlini fal építése, Gagarin űrrepülése), 1969 (az első Holdra szállás), 1956. október 23. (a forradalom kirobbanása), 1956. november 4. (szovjet támadás indul Magyarország ellen), 1973 (első olajárrobbanás), 1989. június 16. (Nagy Imre és társainak újratemetése), 1990 (szabad országgyűlési és önkormányzati választások), 1991 (Jugoszlávia bomlásnak indul), 1993 (Csehország és Szlovákia szétválása), 2004

	(Magyarország és kilenc másik állam csatlakozása az Európai Unióhoz).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Múlt és jelen képekben és szövegekben VII. A magyar társadalom a rendszerváltás után.	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Reális kép alakul ki a tanulóban Magyarország szerepéről és lehetőségeiről az európai integráción belül, továbbá ismeri fontosabb külkapcsolatait, és tudatosul benne a jelentősebb nemzetiségi és emigráns közösségek híd-szerepe. Képes a nemzet, kisebbség és a helyi társadalmak fogalmak szakszerű használatára. Képes a társadalom makro- és mikrostruktúráját alkotó elemeinek azonosítására, a társadalom tagoltságából eredő egyenlőtlenségek felismerésére, azok okainak azonosítására.	
Ismeretek/Témák		
Az ezredforduló magyar társadalma. A mai magyar társadalom jellemzői, problémái. Hazánk kiemelkedő tudományos-technikai, kulturális és sportteljesítményei.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szabadpiac, privatizáció, társadalom, munkanélküliség, társadalmi egyenlőtlenség, gazdagok, középosztály, szegények, népességfogyás, várható élettartam, elöregedés, korfa, iskolázottság, létminimum, deviancia (bűnözés, öngyilkosság, kábítószer-fogyasztás, mentális betegségek, prostitúció), norma, nemzetiségek, cigányság társadalmi helyzete, felekezeti megoszlás, hungarikum, világörökség.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Múlt és jelen képekben és szövegekben VIII. A tanuló társadalom.	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló felismeri az iskola szerepének jelentőségét az egyén és a társadalom életében. Tisztában van a tanulással kapcsolatos jogokkal és kötelességekkel. Látja a tanulás és a munkaerő-piaci szerepvállalás összefüggéseit. Felismeri és elfogadja a tanulási és munkatevékenység emberformáló és értékteremtő erejét.
Ismeretek/Témák	
Az oktatás és iskola a múltban. A tanuló társadalom és az élethosszig tartó tanulás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	oktatás, iskola, tanítás, tudásépítés, tanuló, tanuló felnőtt, képzettség, képzetlenség, információs társadalom, élethosszig tartó tanulás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret 2 óra
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló ismerje Magyarország helyét Európában, földrajzi, politikai elhelyezkedését, a magyar államszervezet főbb szereplőit, az önkormányzati intézményeket, a tömegmédia fontosabb csatornáit, a manipuláció eszközeit. Képes legyen értékelni, megbecsülni az egyéni és közösségi értékeket, a tudást, a tanulást, és értse az egész életen át tartó tanulás személyes és társadalmi szükségességét. A tanuló legyen tisztában a társadalom és gazdaság alapvető tulajdonságaival, ismerje fel a történelemben zajló változásokat és azt, hogy ezeknek az ismerete nélkülözhetetlen a napjainkban zajló társadalmi, gazdasági, politikai, művészeti folyamatok (és azok változásainak) a megértéséhez.	

10. évfolyam

A 10. évfolyam programját a tanulók forrás- és tevékenységközpontú munkáltatása határozza meg. A tanév célja, hogy a tanulók képessé váljanak:

a társadalom és legfontosabb intézményeinek megismerésére, a működésük megértésére;

a különböző világképek jellemzőinek felismerésére, a világvallások azonosítására;

a politika világában való eligazodásra, saját értékeinek és érdekeinek megfelelő döntések meghozatalára;

a gazdaság leglényegesebb információinak megértésére, az egyén gazdasági lehetőségeinek felmérésére és a pénzügyekben való tájékozódásra.

Fejlesztési feladatok minden tematikai egységre vonatkozóan
Ismeretszerzés, tanulás A forrásokban és -feldolgozásokban található információk gyűjtése. A történelem tárgyi emlékeinek felismerése, értelmezése élőszóban vagy írásban. A filmek, filmhíradók értelmezése. Történelmi esemény, intézmény, szervezet megismerése források alapján. Tájékozódás kézikönyvekben, az ismeretterjesztő folyóiratokban és az internet valamely magyar nyelvű keresőprogramjában. Ábra készítése a tankönyv, a munkafüzet, szakirodalom felhasználásával. Mérlegelő gondolkodás Különböző típusú források elemzése, ellentétes felfogású forrásrészletek összehasonlítása, értelmezése, feldolgozása. Azonos eseményről, jelenségről készült különböző forrásrészletek összehasonlítása. A forrásokban fellelhető leegyszerűsítő vélemények elemző értelmezése oktatói rávezetéssel. A média forrásértékének, jellegének felismerése, elemzése. Eltérő álláspontok felismerése megadott történelmi források és tudományos feldolgozások szövegében; az eltérések okainak vizsgálata. Kiemelkedő történelmi személyiségek döntéseinek értékelése. A történelem meghatározó jelentőségű történelmi személyiségei szerepének értékelése Kommunikáció A korszakokra vonatkozó történelmi szakkifejezések helyes használata. A történelmi fogalmak magyarázata. Egy téma bemutatása többféle módszer és eszköz (élőszó, térkép, kép, filmrészlet, tárgyak stb.) ötvözésével. Egy-egy előre megadott kérdés kapcsán saját vélemény megfogalmazása, kifejtése. Érvelési technikák ismerete és alkalmazása szóban és írásban. Előadás készítése (meghatározott terjedelemben) történeti témákról, segédeszközök felhasználásával. Hosszabb adatsorok, grafikonok, ábrák alapján történelmi változások felismerése és bemutatása. Szemléletes diagramok és grafikonok készítése gazdasági, társadalmi, demográfiai folyamatokról. Táblázatkészítés demográfiai, gazdasági és társadalomtörténeti adatok bemutatásához. Jártasság a feladatlapok kitöltésében; tájékozottság javítási elveiben és módszereiben. Tájékozódás időben és térben Fontosabb folyamatok vagy jelenségek időrendjének összeállítása. Időrendi táblázat készítése. Az időben való jártasság bemutatása élőbeszédben, írásban és a térképen. A térben és időben játszódó események közötti kapcsolat felismerése. Időrendi táblázatok és térképek összehasonlítása, rajzok és térképek készítése. Az egyetemes és a magyar kronológiák

használata. Történelmi jelenségek természeti feltételeinek megállapítása az oktató útmutatása alapján. Történelmi helyek azonosítása mai térképeken. Sematikus rajz készítése egy-egy történeti táj egységeiről. Tematikus történelmi térképek adatainak összehasonlítása (pl. gazdasági fejlődés, népsűrűség, nemzetiségi összetétel változása).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret 2 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Társadalom és intézményei múltban és jelenben – Intézményeink működése	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	A tanuló képes a hivatalos és magánügyek megkülönböztetésére. Ismeri a legfontosabb országos intézmények – országgyűlés, kormány, minisztériumok, bíróságok, adóhivatal – feladatait, működését (a múltban és a jelenben). Átlátja a helyi intézmények – önkormányzat, polgármesteri hivatal, az egészségügyi, az oktatási és egyéb funkciójú helyi intézmények – rendszerét, azok feladatait.	
Ismeretek/Témák		
A modern polgári állam funkciói, intézményei. A demokratikus berendezkedés, a hatalommegosztás. A mai magyar állam főbb jellemzői. Az önkormányzat intézményei. Különböző ügyek intézésének gyakorlata, a kulturált viselkedés gyakorlása. Különböző emberi élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása, magatartásminták elemzése, értékelése. Mindennapi élethelyzetek elbeszélése, eljátszása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állam, államszervezet, önkormányzat, hatalmi ág, demokrácia, alkotmány – alaptörvény.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A világkép	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló megismeri a különböző világkép-magyarázatokat, felismeri jellegzetességeiket és értékeli azokat. Tisztában van a globalizáció legfontosabb jelenségeivel és folyamataival, értelmezi azok mindennapi életre gyakorolt hatásait, képes önálló vélemény megfogalmazására a fentiekkel kapcsolatban. A tanuló képes feltérképezni a generációk közötti kapcsolódások (egymásrautaltság, értékrendbeli változások, konfliktusok) jelentőségét, annak nehézségeit.	

Ismeretek/Témák
Világmagyarázatok, a világról alkotott kép változásai. A sokszínű világlátás. Vallások, világvallások (különös tekintettel a zsidó, a keresztény és az iszlám vallásra). A fogyasztói társadalom, a jóléti állam és a világgazdasági válságok. Demográfiai problémák Európában és a világban. A globalizáció és a fenntartható fejlődés. A globális világ kihívásainak hatása hazánk fejlődésére. Alapvető globális problémák tudatosítása. A kulturális globalizáció előnyei és hátrányai. Generációk, generációs kérdések, konfliktusok. Az időskor és a különböző nemzedékek eltérő életmódja. A nemzedékek közti szolidaritás. Az együttélés szabályainak kialakítása és rendeltetése. A család funkciójának és szerepének változásai napjainkban.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Világkép, civilizáció, filozófia, vallás, hit, fundamentalizmus, ateizmus, egyistenhit, többisten-hit, világvallás, földrajzi felfedezés, idealizmus, materializmus, gazdasági, társadalmi, politikai rendszer, berendezkedés, fejlődő és fejlett ország, globalizáció, fenntartható fejlődés, terrorizmus, információs társadalom, klímaváltozás, környezetszennyezés, migráció, nyugdíjrendszer, társadalmi szolidaritás, inaktív korú népesség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A politika világa – a demokratikus politikai berendezkedés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló ismeri a politikai alapfogalmakat, egyben értelmezi azokat a mai magyar politikai életre. Történelmi példákon keresztül felismeri a szélsőséges politikai irányokban rejlő veszélyeket (pl. a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák bűntettei [kirekesztés, megkülönböztetés, holokauszt, Gulág]). Képes a demokrácia működésének modellálására, a jogok és kötelességek rendszerének átlátására. Megismeri az Alaptörvény fontosabb részleteit, rendelkezéseit.	
Ismeretek/Témák		
A gazdaság, a társadalom és a politika kapcsolata. A politikai berendezkedések: a demokrácia és a diktatúra. A rendszerváltás Magyarországon. Az Alaptörvény főbb pontjai. A politizálás színterei. A politikai pártok ma Magyarországon.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Politika, demokrácia, diktatúra, kirekesztés, fajgyűlölet, antiszemitizmus, holokauszt, Gulág, párt, politikai jog, rendszerváltás, alkotmány, alaptörvény, jogállam.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gazdaság, gazdálkodás, pénzügyek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló képes közgazdasági és pénzügyi ismeretek, összefüggések megértésére. Hasznos ismeretekkel rendelkezik az egyéni gazdálkodás (egyéni költségvetés) terén, valamint tisztában van az ország költségvetésének legalapvetőbb kérdéseivel (milyen területekből áll, miből finanszírozzák). Megfelelő tudással, realitásérzékkel rendelkezzen ahhoz, hogy felelős gazdasági döntést hozhasson –képes a különböző lehetőségek összevetésére, mérlegelésre, felelős döntések meghozatalára.	
Ismeretek/Témák		
A legfontosabb közgazdasági fogalmak (gazdasági ágazatok, gazdasági szereplők, tőke).		

Az egyén gazdálkodása, a háztartások gazdálkodása. A legfontosabb pénzügyi ismeretek (bankok, banki szolgáltatások, számlák, hitel, kamat, megtakarítás, thm, bankkártyák, valutaárfolyam, jelzálog). Egyéni költségvetés készítése. Mindennapi élethelyzetek elbeszélése, eljátszása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gazdasági ágazat, költségvetés, vállalkozás, tőke, banki szolgáltatás, pénzügyi tranzakció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret 2 óra
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes legyen a körülötte lévő társadalmi-természeti környezet változásait érzékelni, véleményt nyilvánítani a különböző események kapcsán; tudja, hogy milyen társadalmi normák érvényesek rá, és ezek betartásával legyen képes saját érdekeinek megfelelően cselekedni. A tanuló legyen tisztában a társadalom és a gazdaság alapvető tulajdonságaival, ismerje fel a történelemben zajló változásokat, és azt, hogy ezeknek az ismerete nélkülözhetetlen a napjainkban zajló társadalmi, gazdasági, politikai, művészeti folyamatok (és azok változásainak) a megértéséhez.	

3.2.3.6. Természetismeret tananyag

A természetismeret műveltségterület tartalma szerint a természeti folyamatokkal kapcsolatos ismeretanyagot (azaz az Ember és természet műveltségterületet, illetve a Földünk-környezetünk természetföldrajzi részét) tárgyalja, és az ehhez kapcsolódó készségeket, képességeket fejleszti.

Általános célként jelenik meg a természetismeret kerettantervében, hogy az alkalmas legyen a tanuló szakmai képzésének, illetve az általános középfokú oktatás más intézménytípusaiban való részvételének megalapozására azzal együtt, hogy lehetővé tegye az ezen intézményekbe lépni nem készülők tudásának bővítését is, a nekik megfelelő tananyag és fejlesztési feladatok segítségével.

A természetismeret kerettantervi követelményrendszerét az intézmény a helyi tantervében igazítja mind a diákok, mind az intézményben oktatott szakmák/szakmacsoportok által meghatározott, leghatékonyabbnak tekintett tartalomhoz és módszertanhoz.

A hároméves program komoly partnernek tekinti, gondolkodásra és tevékenységekre hívja a tanulókat. A program fontos eleme, hogy kapcsolatot teremt a tudományos eredmények és az iskolai tanulás, a tudomány és a hétköznapok között. Megmutatja a már sok kudarcot megélt diákoknak is, hogy az órai témákkal való foglalkozás örömforrás is lehet, az óra élményeket is adhat. Mindeközben kiegészíthetjük és továbbépíthetjük a diákok általános iskolából hozott hiányos tudását és fejleszthetjük képességeiket.

A természettudományi műveltség az egyén és a társadalom számára is meghatározó jelentőségű. A természetismeret esetében elengedhetetlen a természet működési alapelveinek, az alapvető tudományos fogalmaknak, módszereknek és technológiai folyamatoknak az ismerete, de érteni kell az emberi tevékenységeknek a természetre gyakorolt hatásait is. Így jut el a tanuló a természeti folyamatok megismeréséhez, valamint az alkalmazások és a technológiák előnyeinek, korlátainak és kockázatainak megértéséhez.

Az egészség tudatos megőrzése, a természeti, a technikai és az épített környezet felelős és fenntartható alakítása a természettudományos kutatások és azok eredményeinek ismerete nélkül elképzelhetetlen. A globális problémák megoldásának fontos feltétele az állampolgárok természettudományos műveltségén, az ok-okozati összefüggések felismerésén alapuló, mérlegelő és konstruktív magatartása. Az egyén tudása társadalmi szinten szorosan összefügg a gazdasági versenyképességgel és a szűkebb-tágabb autonóm közösségek fennmaradásával. Ennek ismeretére hangsúlyt helyez a kerettanterv.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben is. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. A kerettantervben leírt program célja, hogy az ember és természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. A programnak fel kell készítenie a diákot a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók ismerjék meg azokat a természet-gazdasági folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő.

A természetismereti és technikai kompetencia mérlegelő és kíváncsi attitűdöt alakít ki az emberben, aki ezért igyekszik megismerni és megérteni a természeti jelenségeket, a műszaki megoldásokat és eredményeket, nyitott ezek etikai vonatkozásai iránt, továbbá tiszteli a biztonságot és a fenntarthatóságot.

A tantervi program részben új ismereteket kínál, részben a korábbiak rögzítésére szolgál. Legnagyobbrészt azonban a szemléletet alakítja, azt mutatja meg, hogyan érdemes tanulni, hogyan lehet továbblépni, fogódzókhoz jutni. Olyan tudást bővít és olyan képességeket fejleszt, amelyek a mai világban elengedhetetlenek. Segít megérteni, hogy tanulni és gondolkodni kell.

A kerettanterv épít a digitális technikák és az IKT-eszközök tanórai használatára, valamint a természetismeret iránti érdeklődés felkeltése utáni önálló tanulói IKT-alkalmazásra is.

A természetismeret tárgyat elsősorban a matematika tantárggyal egységben célszerű tanítani. Különösen javasolt, hogy az év eleji szintfelmérés és a tanév végi komplex mérés együttes tartalommal történjen. Ezen túlmenően a kerettanterv kapcsolódási pontokat tartalmaz a többi műveltségterülethez is, komplex módon.

A programban a tanévet egy közös produktummal járó feladat zárja. Ennek elkészítésében mindenkinek részt kell vennie. A projekt témája és a feldolgozás módja az oktató és az osztály közös döntésén múlik.

Az első félév során a tanuló képet kap a fizika, a természetföldrajz és a biológia által vizsgált egyes összefüggésekről, a természettudományos kutatás módszereiről, tudásunk alkalmazásának lehetőségeiről és korlátairól is. Mintát kap a jelenségek vizsgálatának módjairól. A tanulmányok eredményeképpen összefüggéseket ismer föl és fogalmaz meg a mechanikai működésekről, halmaztulajdonságokról, összefüggésben az élettelen természetben (meteorológia) és az élő szervezetben betöltött szerepükkel. Ismereteket szerez testünk fölépítésének és egészségének kapcsolatairól. Példákat elemez hazánk természeti környezeti állapota, az itt folyó gazdálkodás és történelmünk összefüggéseire.

Az így nyert ismeretek kapcsolatot teremtenek a művészeti tárgyak, a társadalomismeret és a matematika között.

A kvantitatív feladatok száma, a lexikálisan elsajátítandó ismeret a rövid időkeret miatt szükségképpen alacsony marad, a témák, valamint a kvalitatív hangsúlyok azonban lehetőséget adnak a szakma igényeinek megfelelő differenciálásra, részletezésre is.

A legfontosabb célok a következők:

a tanulók nyitottan tekintsenek a bennünket körülvevő világra;

legyenek képesek az okok és okozatok megkülönböztetésére és adott okok ismeretében az okozatra vonatkozó következtetések levonására;

ismerjék meg és alkalmazzák az alapvető természeti törvényeket;

legyenek képesek az adatok ismeretében diagramok készítésére, valamint adott diagram ismeretében adatok, folyamatok meglátására;

legyenek képesek grafika/kép alapján az ábrázolt folyamat értelmezésére.

Eközben gyakorlatot szereznek az egyéni és csoportos munkában, feltevéseik szabatos megfogalmazásában, a képi és verbális kommunikáció összekapcsolásában is.

A második félév fő célja az elvontabb, közvetlenül kevésbé érzékelhető természeti jelenségek vizsgálata. A tanuló képet kap a kémia, fizika, természetföldrajz és biológia által vizsgált egyes energetikai összefüggésekről, a természettudományos, „láthatatlan” dolgok kutatásának módszereiről, tudásunk alkalmazásának lehetőségeiről és korlátairól is.

A tanulmányok eredményeképpen a diák összefüggéseket ismer föl és fogalmaz meg az elektromos, mágneses, kémiai vegyületi, atomi összefüggésekkel kapcsolatban, valamint az öröklődés, az ember egyedfejlődése, az evolúció és a változások keretét adó környezet fogalmáról.

Érti a fentiek az élettelen természetben és az élő szervezetben betöltött szerepét.

Ismereteket szerez a mikro- és makrovilág, valamint testünk fölépítésének szervezeti egységéről. Az így nyert ismeretek kapcsolatot teremtenek a művészeti tárgyak, a társadalomismeret és a matematika között is.

A legfontosabb célok a következők:

a szerves és szervetlen világ kapcsolata megismerésének megalapozása;

az energia és energiaáramlás mint általános szervező elv megismerése;

a „láthatatlan” hatások megismerése;

az atomi/molekuláris folyamatok megismerése;

az atomi/molekuláris folyamatok szervezetre gyakorolt hatásainak tudatosítása.

az élő és élettelen világ evolúciójának megismerése;

az egyes tudományos elméletek egybevetése egymással, a természettudományos érvelés néhány sajátságának elmélyítése;

az emberi tevékenység környezetalakító hatásának és a hatás következményeinek tudatosítása;

az információ és jelentőségének ismerete a fizikai-biológiai-társadalmi létben.

TEMATIKAI EGYSÉGEK KÖZÖTTI ÓRAFELOSZTÁS	9. évfolyam 3 óra/hét 36 hét
Hogyan működik a természettudomány? A tudomány módszerei	4
Tájékozódás térben és időben	12
Lendületbe jövünk, azaz többet ésszel és erővel!	5
Halmazok Gázok, folyadékok, halmazállapot-változások, az időjárás elemei	8
Mechanikai energia	5
Az „embergép”: mozgás, légzés, keringés. Az emberi mozgás, keringés és légzés élettana és anatómiája	6
Formák és arányok a természetben Elemek és vegyületek. Kristályrácsok. Szerves molekulák a mindennapokban	8
Elektromosság, mágnesesség	5
Energianyerés az élővilágban. Táplálkozás, emésztés, kiválasztás	5

Atomi aktivitás	5
A szervezet egysége – idegrendszer és viselkedés	6
Mi a fény?	4
Állandóság és változatok – információ, szexualitás, az emberi élet szakaszai	6
Honnan hová? Csillagászati, földrajzi és biológiai evolúció. Az ember társas viselkedése	15
Az evolúció színpada és szereplői	8
Projektek A tanulók éves teljesítményének mérése	6
Összesen	108

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hogyan működik a természettudomány? A tudomány módszerei	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Tapasztalatok a megfigyelésről.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Kísérlet és egyszerű megfigyelés különbségének megértetése. A modellek szempontfüggőségének és a mérések jelentőségének bemutatása. Eredmények ábrázolása (grafikon), illetve grafikon leolvasása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények
Közös cél: Legalább egy megfigyelés, kísérlet és mérés közös megbeszélése. Lehetséges változatok: Versrészlet és tudományos leírás összehasonlítása. Saját megfigyelések összegyűjtése. A megfigyelések szempontfüggőségének fölismerése. (Pl.: Kinek milyen fiú/lány tetszik? Milyen házban szeretnék lakni?) Megfigyelés leírásának elemzése. (Mire volt kíváncsi a kutató? Mit figyelt meg? Mire következtetett?) A kísérletezés célja: saját kísérletek és ismert kísérletek összegyűjtése. A független és a függő változó fölismerése.

A mérés szerepe a mindennapokban, pl. lázmérés, földmérés, tömegmérés. Példák a „modell” szó hétköznapi (pl. topmodell, vasútmodell) és tudományos (atommodellek, demográfiai növekedési modellek, a szív mint szivattyú) használatára. Modell és makett különbsége (pl. emberi szív) – mi érthető meg belőle, mi nem: közös megbeszélés. Eltérő modellek/makettek ugyanarról a jelenségről (pl. emberábrázolások), szempontfüggőség felismerése. Órai mérés: a megpendített húrhosszak és hangmagasságok (oktáv, kvint, kvart) mérése pl. gitáron, citerán. Az eredmény ábrázolása. Példák gyűjtése igazolható feltevésekre: az előrejelzés szerepe a hétköznapokban (népi időjárás-előrejelzések) és a tudományban (meteorológiai hálózat, életmód és betegségek kockázata). Tudományos ismeretterjesztő filmrészlet megtekintése (pl. D. Attenborough: Az élő bolygó – részlet). Hétköznapi vita és tudományos vita eljátszása egy konkrét probléma kapcsán.	
Kulcsfogalmak	Mérés, modellezés, feltevés, igazolás, törvény, tudományos leírás, szimuláció, makett.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás térben és időben	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Függőleges és vízszintes irány, derékszög, koordináta-rendszer, sebesség, a kör kerülete, hasonlóság a geometriában, óra, nap, hónap, év.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése. A mozgások leírása, az ehhez szükséges mennyiségek, jellemzők ismerete, használatuk gyakoroltatása. Az égtájak és a Földről látható égi mozgások összekapcsolása, a földrajzi hálózat lényegének megértése. Tematikus térképek jeleinek leolvasása. A föld- és a napközéppontú világkép összehasonlítása: azonos jelenség különböző szempontú értelmezése. Földrajzi, csillagászati és biológiai ismeretek összekapcsolása. Rendszerek változásának nyomon követése. Folyamatok kimenetelének előrejelzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Közös cél: A tájékozódás és a csillagászat kapcsolatának megismerése (égtájak, égi mozgások). A távolságok fölmérésének geometriai módszere. A hasonlóság fölismerése, a nagyítás, kicsinyítés mértékének meghatározása.		

Fizikai, biológiai, kémiai és csillagászati jelenségek sebességének összevetése. Időegységek. Az idő, sebesség, gyorsulás mértékegységeinek használata, átváltása. Az út, elmozdulás, sebesség, gyorsulás fogalmának ismerete, használata mozgások leírásában. Az egyenes vonalú egyenletes és az egyenletesen gyorsuló mozgás; a szabadesés gyorsulása fogalmának ismerete és alapvető összefüggései. A körmozgás, kerületi sebesség, szögsebesség, centripetális gyorsulás fogalmának és összefüggéseinek ismerete. Lehetséges változatok: Kémiai reakciók gyorsaságának függése a hőmérséklettől és a katalizátoroktól. A csillagászati és a mágneses északi iránymeghatározás bemutatása. A legegyszerűbb napóra (gnomón) és a déli irány kapcsolata: a Nap naponkénti égi mozgása. A csillagok égi mozgása, csillagképek. A Föld gömb alakjának bizonyítása, következményei. Gömbi formák síkra vetítése (síktérkép), a torzítás szükségszerűsége. Háromszögelés alkalmazása a térképezésben: ismeretlen magasságú épület magasságának megmérése. A földátmérő megmérése. A Hold és a bolygók távolsága – ókori és mai mérések értelmezése. Hosszúsági és szélességi körök rendszere, a GPS lényege. Tematikus térképek értelmezése. Milyen gyorsan múlik? – a szubjektív és objektív időfogalom összevetése. A nap (a Nap látható mozgása és a Föld forgása alapján), az évszak és az év (a Nap évi mozgása és a Föld keringése alapján). A bolygók és a csillagok mozgásának különbsége. A mozgásokat jellemző mennyiségek közti összefüggések kvalitatív és kvantitatív alkalmazása.	
Kulcsfogalmak	Tájolás, torzítás, csillag, bolygó, hosszúsági és szélességi kör, tematikus térkép, nap- és földközéppontú modell, másodperc, perc, óra, nap, évszak, év, elmozdulás, sebesség, gyorsulás, kerületi sebesség, szögsebesség, centripetális gyorsulás, reakciósebesség, katalizátor.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Lendületbe jövünk, azaz többet ésszel és erővel!	Órakeret 5 óra

Előzetes tudás	Sebesség, gyorsulás.
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A változások okainak és összefüggéseinek megismerése. Az állandóság és a változás oksági összefüggéseinek felismerése. A jelenségek közös jellemzőinek felfedezése. Alapfogalmak megalapozása (természettudományos megismerés, kölcsönhatás, erő, rendszer, állapot, változás, egyensúly, folyamat).

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Közös cél: A Newton-törvények kvalitatív és egyszerű kvantitatív alkalmazása. A tömeg fogalma. A súrlódási erő szerepe a mindennapokban, a tapadási, csúszási és gördülési súrlódás megkülönböztetése. A lendület-megmaradás törvényének kvalitatív alkalmazása. Lehetséges változatok: A lendületmegmaradás felismerése a mindennapokban: – rakétameghajtás. Centripetális erő ismerete és felismerése mindennapi alkalmazásokban. Tömegvonzás ismerete, kapcsolat felismerése a bolygók mozgásával. A súly és a súlytalanság fogalmának ismerete. A tömeg és a súly megkülönböztetése.	
Kulcsfogalmak	Tömeg, tehetetlenség, lendület, fizikai törvény, centripetális erő, súrlódási erő, tömegvonzás, súly.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Halmazok Gázok, folyadékok, halmazállapot-változások, az időjárás elemei	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Hőmérséklet, légnyomás, térfogat, sebesség, halmazállapot.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról. Az időjárás napi változásainak megértése. Meteorológiai jelentések értelmezése. Kísérletek végzése, grafikonelemzés. Magyarázatkeresés a tapasztalt időjárási jelenségekre. Az emberi gazdálkodás és a természeti feltételek kapcsolatának fölismerése néhány fontos hazai példán.	

	A környezetvédelem néhány példájának megismertetése, az érdeklődés felkeltése a környezettudatosság iránt.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Közös cél:

Az időjárási elemek, ezek változásait befolyásoló fizikai hatások (a napsugárzás, a léghőmérséklet, a légnyomás, a szél, a levegő vízgőztartalma, a csapadékfajták) közti összefüggések megfogalmazása. Példák a gazdálkodás és a természeti környezet közti összefüggésekre. A halmazállapot-változások alapvető jellemzőinek ismerete. A Celsius-skála alappontjai, az olvadáspont, forráspont feladatmegoldás-szintű ismerete.

Az gáztörvények (Boyle–Mariotte, Gay–Lussac-törvények) kvalitatív ismerete és alkalmazása. A Kelvin-skála és a Celsius-skála kapcsolatának ismerete.

Lehetséges változatok:

Időjárási frontok. Grafikonok, folyamatábrák elemzése.

Saját megfigyelések, egyszerű kísérletek értelmezése.

A Kárpát-medence természetes növénytakarója, élővilága, vízrajza. (Pl. Alföld: tölgyesek, szikesek, homoki gyepek, ligeterdők; középhegység: tölgyesek, bükkösök, sziklagyepek; magashegységek: lucosok, törpefenyves, hegyi rét; lápok).

A gazdálkodás hatása az élővilágra: fokgazdálkodás, erdőirtások, bányászat, folyamszabályozás, állattenyésztés, városiasodás, vízvezeték, monokultúrák, kemikáliák, természetvédelmi területek, biogazdálkodás.

Vízkincsünk. A folyószabályozás és árvízvédelem módjai, problémái. Víznyerés, ivóvíz, víztisztítás. Gyógyvizek.

Erdőgazdálkodás, erdőtípusok.

Sziklagyepek: természetvédelmi érték.

Talaj: összetevői, termőereje, védelme (szikesedés, erózió, trágyázás).

A gáztörvények: Boyle–Mariotte, Gay–Lussac kvantitatív ismerete és alkalmazása.

A nyomás, hidrosztatikai nyomás meghatározása. Elemi feladatmegoldás, Arkhimédész törvényének ismerete. Az úszás, lebegés, merülés feltételeinek megállapítása és következtetések.

Hidraulikus emelő működési elve.

Pascal-törvény.

A folyadékok összenyomhatatlanságának ismerete és konkrét példák.

Bernoulli-törvény, Magnus-hatás.

Kulcsfogalmak	Úszás, lebegés, merülés, hidrosztatikai nyomás, felhajtóerő, gáztörvény, zárt rendszer, hő, hőmérsékleti skála, abszolút nulla fok,

	halmazállapot, olvadáspont, forráspont, napi hőmérsékletjárás, szél, páratartalom, harmat, dér, eső, köd, szmog (füstköd), életközösség, talaj, szikes, ligeterdő, monokultúra, talajvíz, rétegvíz, ivóvíz, gyógyvíz, biológiai tisztítás, kölcsönhatás, állapot, változás, egyensúly, stabilitás, folyamat, rendszer, környezet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mechanikai energia	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Erő, sebesség, tömeg, elmozdulás.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Alapfogalmak megalapozása, mélyítése (munka, energia, mechanikai energiafajták, energiamegmaradás, rendszer). A munka és az energia kapcsolatának tudatosítása. A reverzibilis és irreverzibilis folyamatok megkülönböztetése konkrét példákban.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Közös cél: Az energia, munka, teljesítmény, hatásfok fogalmának ismerete, elemi alkalmazása. Lehetséges változatok: A helyzeti és mozgási energia, emelési és gyorsítási munka összefüggéseinek alkalmazása. Az energiamegmaradás tényének, valamint a termodinamika első főtételének ismerete. Megfordítható és megfordíthatatlan folyamatok megkülönböztetése. Néhány mindennap használatos gép hatásfoka, valamint a 100%-os hatásfok elérésének fizikai lehetetlensége. Egyéb energiák hővé alakulása, disszipáció. Az örökmozgó lehetetlensége.		
Kulcsfogalmak	Energia, munka, energiafajta, hő, teljesítmény, hatásfok, állapot, változás, rendszer, környezet, kölcsönhatás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az „embergép”: mozgás, légzés, keringés. Az emberi mozgás, keringés és légzés élettana és anatómiája	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A levegő térfogatának és nyomásának összefüggése. A nyomás mértékegységei.	

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az emberi mozgási és légzési rendszer mechanikai alapelveinek megértése. Az emberi szívműködés és keringési rendszer mechanikai alapelveinek megértése. Az egészséget veszélyeztető tényezők megismertetése, az egészséges életmódra való törekvés erősítése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Közös cél:

A mozgás és légzés mechanikájának megismerése. A szív és az erek mechanikájának megismerése. Alapvető egészségvédelmi ismeretek elsajátítása.

Lehetséges változatok:

Az emelő-elv szemléltetése az ízületekkel kapcsolt emberi csontok példáján.

A fontosabb emberi csontok szerepe (makett alapján). Az izomműködés lényege.

A csont és az ízületek sérülései, megelőzésük.

A csontok felépítésének és szilárdságának összefüggése.

A légzés funkciójának megbeszélése. A tüdő térfogatát és a légzés hatékonyságát befolyásoló tényezők áttekintése.

A légzési szervrendszer részei, feladataik, a hangképzés. A védekező reflexek (köhögés, tüsszentés) szerepe.

A légzőmozgások szemléltetése. Légzésszám-változás terhelés hatására (kiscsoportos feladat).

A légzőrendszer egészségét fenyegető és megőrző hatások (sport, dohányzás, szmog, TBC).

A szív fölépítése és működése (makett alapján). A vér és a nyirok, az erek szerepe.

Véralvadás, vérzés, vérzéscsillapítás.

A vérnyomás és a pulzus oka, mérése.

A keringési rendszer egészségét fenyegető kockázati tényezők és egészségmegőrző hatások (magas vérnyomás, érelmeszesedés, trombózis, infarktus).

Kulcsfogalmak	Emelő, ízület, reflex, mellkas, rekeszizom, hajlító- és feszítőizom, légcsere, légzőfelület, szívpitvar, szívkamra, billentyűk, pulzus, vérnyomás, kockázati tényező, vér, nyirok, infarktus, trombózis.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Formák és arányok a természetben Elemek és vegyületek. Kristályrácsok. Szerves molekulák a mindennapokban	Órakeret 8 óra

Előzetes tudás	Tükrözés, forgatás következményei. Halmaztulajdonságok. Atom és molekula, szerkezeti képlet.
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az arányok fontosságának beláttatása, rögzítése. Arányokat fenntartó és felborító erők fölismerése. Állandó és változtatható arányok fölismerése. Szerkezet és tulajdonság összefüggésének beláttatása. Szerkezet, arány és biológiai funkció összekapcsolása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Közös cél:

Az arány fontossága és számszerű jellemzése. A geometriai rend fölismerése az anyagok szerkezetében. Az anyagvizsgálat néhány módszerének megismerése. Néhány óriásmolekula gyakorlati fontosságának megismerése konkrét példákon.

Lehetséges változatok:

A harmónia ókori fogalma és az arányok. Szép és rút.

Aszimmetrikus (szivacs), sugarasan szimmetrikus (medúza) és tükörszimmetrikus (ember) lények.

A férfi, a női és a gyermektest arányainak összehasonlítása.

Változó térfogat- és tömegarányok: elegyek, oldatok. A töménység jellemzése (százalék). Arányok a konyhában (fűszerek, só, pácok) és az iparban (ötvözetek, beton).

Az élőlények növekedését megszabó arányok (korlátozó tényezők): hiánybetegségek, fény, víz stb.

Állandó tömegarányok: a vegyületek összegképlete egyszerű példákon.

Kristályos (kősó) és amorf (gumi, üveg) anyagok szerkezete. Elemi egység (cella).

Molekulák térbeli rendeződése: membránok, habok, mosószerek, folyadékkristályos kijelzők.

A kémiai elnevezések eredete és mai tartalma.

Mesterséges szerves vegyületek (műanyagok, gyógyszerek, tartósítószerek). Előnyök, veszélyek mérlegelése.

A szénhidrogének eredete, tulajdonságai, felhasználása (közlekedés, fűtés, vegyipar).

Néhány oxigéntartalmú szerves molekula a mindennapokban (etilalkohol, aceton, ecetsav). Biológiai hatásuk.

Egyszerű cukrok és összetett szénhidrátok a mindennapokban (szőlőcukor, keményítő, cellulóz). Biológiai szerepük.

Néhány nitrogéntartalmú szerves molekula: vitaminok, aminosavak, fehérjék, DNS. Óriásmolekulák felépítése és lebontása az élőlényekben. Az óriásmolekulák érzékenysége: kicsapódás. Mérgezések és következményeik.	
Kulcsfogalmak	Szimmetria, százalék, összegképlet, oldat, oldószer, amorf, membrán, felületaktív anyag, környezeti tényező, mono- és polimer, szénhidrogén, karbonsav, alkohol, aminosav, fehérje, kicsapódás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Elektromosság, mágnesesség	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Erő, energia, tömegvonzás, teljesítmény.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Kölcsönhatások, erők alaposabb, rendszerszerűbb ismerete, ok-okozati kapcsolatrendszere, az információ terjedése lehetséges módjainak leírása az elektromágneses kölcsönhatásokon keresztül. Bővebb ismeretek szerzése a bennünket körülvevő térről. Alapismeretek szerzése az elektromágneses hullámon alapuló eszközökről.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Közös cél: Az elektromosság, mágnesesség mint kölcsönhatás megismerése. Lehetséges változatok: Példák a statikus elektromosság és a mágnesesség gyakorlati/természetbeni megjelenési formáira, alapvető összefüggések felismerése. Az egyenáram fogalma, jellemzőinek ismerete, egyszerű áramkörök összeállítása, mérések végzése. Az Ohm-törvény alkalmazása egyszerű esetekben. Az elektromos energia és teljesítmény alapvető kvalitatív összefüggéseinek alkalmazása, különböző elektromos eszközök teljesítményének összehasonlítása. A váltóáram fogalmának, alapvető jellemzőinek megismerése. Az elektromágneses indukció jelensége, gyakorlati/természetbeni megjelenése. A transzformátor működésének gyakorlati jelentősége. Az elektromágneses hullám tulajdonságainak ismerete, példák a gyakorlati alkalmazásokra. (A spektrum különböző tartományaiban: mikrohullámú sütő, rádióhullámok, mobiltelefon stb.)		
Kulcsfogalmak	Elektromos töltés, mágneses pólus, elektromos, mágneses tér, Coulomb-törvény, áramerősség, feszültség, ellenállás, egyenáram, váltóáram, elektromos fogyasztás, frekvencia, maximális feszültség,	

	elektromágneses indukció, dinamó, transzformátor, elektromágneses hullám.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Energianyerés az élővilágban. Táplálkozás, emésztés, kiválasztás	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Szerves molekulák. Energianyerő és energiaigényes folyamatok. A légzés funkciója.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az energiaáramlás nyomon követése az élővilágban. Táplálkozás, emésztés, keringés és kiválasztás összefüggéseinek felismerése az emberi szervezetben. Az anyagcsere és az emberi egészség kapcsolatának tudatosítása, az egészséges táplálkozás iránti igény felkeltése, erősítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Közös cél:

Az anyag- és energiaátalakítások biológiai szerepének megértése az élővilágban és az emberi szervezetben.

Anyagforgalom és egészség néhány összefüggése.

Lehetséges változatok:

Változatos energianyerés az élővilágban: ragadozók, növényevők, élősködők, lebontók, fotoszintetizálók.

Táplálkozási hálózat.

Az emberi emésztés helyszínei, emésztőnedvek (nyál, gyomornedv, epe, hasnyál).

Az emésztés szabályozása: feltétlen és feltételes reflexek.

A felszívott anyagok sorsa, a máj szerepe.

Egészséges táplálkozás, túltápláltság, hiánybetegségek, mérgezések. Az alkohol hatása.

Testkép, testépítés, táplálékkiegészítők kockázatai.

A vér szerepe, vérkép.

A felszívott tápanyagok sorsa a sejtben (energianyerés, átalakítások).

Kiválasztás a vesén, a tüdőn és a bőrön át.

A vizeletmennyiség és a belső környezet egyensúlyának, arányainak (homeosztázis) megőrzése.

Kulcsfogalmak	Heterotróf, autotróf életmód, emésztés, kiválasztás, felszívás, vérplazma, visszaszívás, szűrlet, vizelet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atomi aktivitás	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Energia, elektromos töltés, elektromágneses hullám, szimmetria, normálalak.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az anyag, kölcsönhatás, erők, energia, információ fogalmának mélyítése. Az állapot és a változás fogalmának bővítése az atomok mérettartományában bekövetkező jelenségek megismertetésével. Az energiagazdálkodással kapcsolatos felelősségtudat erősítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Közös cél: Az elektronburok és az atommag szerkezetének áttekintése. Az atomenergia ismerete. Lehetséges változatok: Az anyag atomos szerkezetének tudatosítása konkrét jelenségeken keresztül. Az atommag és elektronhéj fogalmának megismerése. A rádióaktivitás 3 fajtájának, néhány gyakorlati alkalmazásának, hatásának megismerése az élő szervezetre. A maghasadás oka és feltételei, a láncreakció elve. Az atomenergia fogalma, felhasználásának gyakorlati módja és elvi lehetőségei. Előnyök és hátrányok mérlegelése. A Nap energiatermelése, hatása a földi életre.	
Kulcsfogalmak	Atom, proton, elektron, neutron, egyensúly, energiaminimum, rádióaktivitás, atomenergia, maghasadás, láncreakció, magfúzió, napenergia, atomerőmű.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szervezet egysége – idegrendszer és viselkedés	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az emberi szervezetben zajló fő kémiai átalakulások. Példák csoportban élő állatokra.	
A komplex műveltség-területhez	Az emberi szervezet egységét fenntartó rendszerek működéseinek, kölcsönhatásainak megismerése. A testi és lelki egészség alapjainak tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény erősítése. A védekező	

kapcsolható fejlesztési feladatok	szervezet működéseinek bemutatása. A tanulás mint a környezethez való alkalmazkodás megismertetése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Közös cél:

Az önazonosságot (homeosztázist) fenntartó és az azt fenyegető főbb hatások áttekintése az emberi szervezet szintjén és a társas kapcsolatokban. A szabályozás és a vezérlés néhány formája az emberi szervezetben.

Lehetséges változatok:

Szabályozó szerepű emberi hormon (inzulin), cukorbetegség.

Vezérlő szerepű emberi hormon (növekedési hormon),

a testméretet megszabó tényezők.

Hormonok és érzelmek kapcsolata.

A reflexek fölépítése (térdreflex).

Az idegrendszer szabályozó működése: a testhőmérséklet szabályozása.

Érzékszervek: az éleslátás feltételei (pupillareflex, élességállítás).

Az idegrendszer működését befolyásoló hatások (alkohol, drogok, gyógyszerek).

Fájdalom, fájdalomcsillapítás.

Aktív és passzív, természetes és mesterséges immunitás. Védőoltások.

Immunitás a mindennapokban: allergia, vércsoportok.

Stressz és egészség, idegrendszer és immunitás kapcsolata.

A tanulás alaptípusai az állatvilágban és az ember esetében.

Az emlős állatcsoportok jellemzői (hierarchia).

A társas kapcsolatok szerepe a főemlősök és az ember tanult viselkedéseiben: szülő-gyermek kapcsolat, kortárscsoportok, reklámok, függőséget okozó hatások, értelemadás.

Segítőkészséget és agressziót kiváltó helyzetek.

Tanult megküzdési stratégiák, tanult tehetetlenség.

Az állati és az emberi kommunikáció jellemzői.

Kulcsfogalmak	Szabályozás, visszacsatolás, hormon, célsejt, szorongás, reflexív, vegetatív központ, tudatmódosítás, immunitás, antigén, stressz, feltételes reflex, próba-szerencse, bevésődés, utánzás, belátás, kulcsinger, motiváció, öröklött gátlás, hierarchia, agresszió, segítségadás (altruizmus), szabálykövetés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mi a fény?	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Atom, elektron, tükör, rezgés, elektromágneses hullám.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A részecske- és a hullámtulajdonság jellemzőinek felismerése a fény esetén, a kettősség tudatosítása. A fény hullámtulajdonságainak elemzése és felismerése a mindennapokban. A látható fény elektromágneses hullámként történő azonosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Közös cél: A fény tulajdonságainak áttekintése. Lehetséges változatok: A fényvisszaverődés, a fénytörés jelensége és alapvető kvalitatív szabályainak megállapítása. A sík, a domború és a homorú tükör leképezési szabályainak vizsgálata és gyakorlati alkalmazásai. A fényelhajlás jelensége. A fény elektromágneses hullám mivolta. A színek frekvenciaszabálya és a fénytörés frekvenciafüggésének következményei. A fotocella működésének alapjai, a fény „részecsketermészetének” megjelenési formái. A fénysebesség kitüntetett szerepe.	
Kulcsfogalmak	Fénytörés, fényelhajlás, domború, homorú tükör, szín, foton, fénysebesség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állandóság és változatok – információ, szexualitás, az emberi élet szakaszai	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A férfi és női szervezet különbsége (anatómiai és genetikai).	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A látható jellegek és az öröklés kapcsolatának felismerése. A szexualitás genetikai szerepének megismerése. A nemi működések megismerése a családtervezés és az egészségmegőrzés szempontjából.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Közös cél: Az öröklött és „szerzett” tulajdonságok megkülönböztetése, az öröklődés és a nemiség kapcsolata. A nemi működések biológiai háttere emberben. A genetika és a szexualitás egészségügyi vonatkozásai. A genetikai információ megváltozásának lehetséges következményei. Lehetséges változatok: Egy gén – egy jelleg kapcsolatok (Rh-vércsoport, öröklődő betegségek). Mennyiségi és minőségi jellegek különbsége, a környezet szerepe. A nemiség szerepe a genetikai információ újrakombinálódásában (az ivarsejtek sokfélesége, a testi sejtek genetikai azonossága). A genetikai információ megváltozása: mutációk. Mutációt okozó hatások (sugárzások, vegyületek). Genetikai szabályozás: szabályozott sejtosztódás (növekedés) és szabályozatlan osztódás (rákos góc). Rákkeltő tényezők, kerülésük. Az ember ivarszervei, biológiai funkciójuk. A hímivarsejt és a petesejt jellemzői. A női nemi ciklus szakaszai, a megtermékenyítés. Családtervezés. Beágyazódás, magzati élet. A magzat védelme. Az újszülött és a csecsemő világa. Nemi érés, öregedés, halál. Betegségek szűrése, betegjogok.	
Kulcsfogalmak	Gén, génváltozat (allél), mennyiségi és minőségi jelleg, recesszív (elnyomott) jelleg, mutáció, mutagén és rákkeltő (karcinogén) hatás, ivarsejt, ivarszerv, petefészek, tüsző/repedés, menstruáció, megtermékenyülés, tüszőhormon, sárgatesthormon (progeszteron), tesztoszteron, beágyazódás, magzat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Honnan hová? Csillagászati, földrajzi és biológiai evolúció. Az ember társas viselkedése	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Betegség és immunrendszer. Az öröklődés alapjai. Önzetlenség és agresszió. Atom, magfúzió, sebesség, gyorsulás, idő, körmozgás, bolygómozgás, tömegvonzás, kör, ellipszis.	

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Különböző területek, jelenségkörök közötti kapcsolatok, összefüggések észrevétele, hasonlóságok, közös vonások felfedezése, megfogalmazása. Az idő- és térfogalom mélyítése, az időbeli tájékozódás fejlesztése a különböző léptékű folyamatok megismerése során.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Közös cél:

Az egyirányúság fölismerése és magyarázata csillagászati, földtani és biológiai folyamatokban. Az emberi csoportok néhány biológiai jellemzőjének megfogalmazása.

Lehetséges változatok:

A csillagok fejlődésének főbb állomásai.

A Naprendszer szerkezete, mérete, bolygóinak mozgása, mérete, típusai.

Legalább két-két jellemző csillagkép ismerete a téli és a tavaszi égboltról, valamint két-két jellemző csillagkép ismerete az északi és a déli féltekéről.

A csillag, bolygó, üstökös, meteor megkülönböztetése.

Szemléletes kép a táguló világegyetem elméletéről.

A Föld felszínének története: a vulkáni működések, földrengések oka, következményei.

A jégkorszakok nyomai.

Hegységképződés és pusztulás.

Haladás (fejlődés) és biológiai evolúció.

Az evolúció darwini leírása.

Közvetlen bizonyítékok (fosszíliák) és anatómiai érvek.

A szelekció hatása (mesterséges, természetes). A háziasítás. Ellenálló kórokozók terjedése.

A biológiai evolúció közvetlenül az emberi társadalomra való alkalmazásának veszélyei (szociáldarwinizmus, eugenika).

Vitatott kérdések. (Az élet keletkezésének kérdése.

A nagy kihalási hullámok lehetséges magyarázatai.

Az önzetlen viselkedés evolúciója. Az irányultság kérdése.)

Technikai evolúció és a szokások evolúciója (divat, stílusok).

Az emberi csoportokra jellemző társas viszonyok, a szabálykövetés és szabályteremtés példái. Az idegen csoportoktól való elkülönülés és az eltérő csoportok közti együttműködés biológiai háttere.

Kulcsfogalmak	Csillag, üstökös, meteor, bolygó, galaxis, csillagkép, Naprendszer, Univerzum, Föld-típusú bolygó, szupernóva, evolúció, alkalmazkodás, közös ős (leszármazás), természetes és mesterséges szelekció, önzetlenség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az evolúció színpada és szereplői	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Anyagforgalom az élő szervezetben. Gazdálkodás a Kárpát-medencében.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Tapasztalat szerzése technológiai, társadalmi és ökológiai rendszerek elemzésében. Az egyéni vélemények megfogalmazása során az érvelés, bizonyítás igényének erősítése. Evolúciós, környezet- és természetvédelmi szempontok összekapcsolása, az ember természeti folyamatokban játszott szerepének mérlegelő vizsgálata. A fogyasztási szokásokkal kapcsolatos ésszerű és felelős szemlélet erősítésével törekvés a tudatos állampolgárrá nevelésre. A környezet szépsége, az emberi kultúrák fenntarthatósága és a benne élők testi-lelki egészsége közti összefüggések megjelenítése. Törekvés kialakítása az alkalmazásra a fenntarthatóság és autonómia érdekében a háztartásokban és kisközösségekben.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Közös cél:

Az élőlények együttélését magyarázó feltételek, az ember szerepének elemzése. Környezet és egészség összefüggései, néhány lehetséges megoldási módszer értékelése.

Lehetséges változatok:

Az élőlény-populációk elszaporodása és visszaszorulása.

Populációs kölcsönhatások példákkal. A biológiai indikáció.

Példák az életközösségekben zajló anyagkörforgásra (szén, nitrogén), az anyag- és energiaforgalom összefüggésére. Táplálékpiramis (termelő, fogyasztó, lebontó szervezetek).

Az ember hatása a földi élővilágra a történelem során. Önpusztító civilizációk és a természeti környezettel összhangban maradó gazdálkodási formák.

A természeti környezet terhelése: fajok kiirtása, az élőhelyek beszűkítése és részekre szabdalása, szennyezőanyag-kibocsátás, fajok behurcolása, megtelepítése, talajerózió. Fajok, területek és a biológiai sokféleség védelme. A természetvédelem lehetőségei. Helyi környezeti probléma felismerése, információk gyűjtése.

A környezeti kár fogalma, csökkentésének lehetőségei. Ökológiai lábnyom. A közlegelők tragédiája: a klasszikus gazdaságtan és kritikája. Az ökológiai krízis társadalmi-szemléleti hátterének fő tényezői (fogyasztás, városiasodás, fosszilis energia felhasználása, globalizáció). A Gaia-elmélet lényege.	
Kulcsfogalmak	Szimbiózis, élősködés, versengés, Gaia-elmélet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Projektek A tanulók éves teljesítményének mérése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Egyéni (tanulási) tapasztalatok; a tanév során elsajátított ismeretek.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Projektek készítése, az ehhez szükséges képességek, kompetenciák fejlesztése. A tanulók teljesítményének mérése – komplex mérés a matematika és a természetismeret területén. (A mérés feladata annak ellenőrzése, hogy a tanuló milyen mértékben igazodik el a természet szerveződési szintjei között, különös tekintettel az atomi és egyed feletti szintekre, képes-e a valószínűségi szemlélet alkalmazására mindennapi szituációk elemzése során is.)	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Részvétel a projekt tervezésében, lebonyolításában és értékelésében; a projektmódszer megismerése. Szabad sáv: a választott tartalomnak és formának megfelelően. Részvétel a „tudáspróbán”.	
Kulcsfogalmak	Projekt, tervezés, külső és belső értékelés.
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló fogalmazza meg és konkrét példán ismerje föl az egyszerű megfigyelés és a kísérlet különbségét, a két vizsgálati mód célját. Értse a számszerűség jelentőségét a mérésekben, tudjon ábrázolni és leolvasni mért adatokat. Tudja jellemezni a mozgásokat sebességükkel, gyorsulásukkal. Értse a térbeli tájékozódás geometriai módszereinek lényegét. Tudjon tájékozódni térképeken. Értse a tehetetlenség fogalmát, a gyorsulás formáit, okát. Találjon kapcsolatot a tömeg és a súly között. Értse az ok és okozat közötti kapcsolatrendszert. Értse az energia, a munka, a hatásfok és a hő összefüggését. Ismerje az emberi szervezet működésének mechanikai hátterét. Magyarázzon mindennapokban tapasztalt jelenségeket anyagi halmaztulajdonságokkal. Értse az éghajlat és az időjárás elemeinek

	fizikai hátterét, összefüggését hazánk természeti képével, gazdálkodásával. A tanuló értelmezze és ábrázolja a természetben megfigyelhető arányokat, ismerjen példákat vizsgálatuk módjára. Hozza kapcsolatba az anyagok szerkezetét tulajdonságaikkal, felhasználásukkal. Értse az elektromosság és mágnesesség alapjait. Értse az áram mágneses, valamint a mágneses tér változásának elektromos hatását. Értse a szervezetünkön átáramló anyag és energia szerepét, összefüggését egészségünkkel. Magyarázza el az élőlények egymásra utaltságát. Magyarázza el a biológiai rendszerek belső rendjét a szabályozás és vezérlés segítségével. Értse az alkalmazkodás szerepét az egyéni és társas viselkedésben. Értse az anyag atomos felépítését, ismerje a proton, neutron, elektron helyét és szerepét az atomon belül. Legyen tisztában a radioaktivitás okával és élettani hatásával. Legyen tisztában az atomenergia felszabadulásának módjaival és lehetőségeivel, környezeti hatásaival. A tanuló értelmezze a tulajdonságok öröklődését családfán, különítse el öröklött és szerzett tulajdonságainkat. Legyen áttekintése a genetikai információról, a génműködés szabályozottságáról, egyirányú változásairól (egyedfejlődés) és zavarairól. Ismerje a Föld és alkotóanyagainak helyzetét a Naprendszerben és az Univerzumban. Ismerje a nemek kromoszomális meghatározottságát, a nemi ciklusok és a családtervezés hormonális-élettani hátterét. Ismerjen nagy léptékű, egyirányú változásokat az élő és élettelen természetben, ismerje ezek bizonyítékait, okait. Ismerjen az élőlény-populációk létszámát és változatosságát csökkentő és növelő tényezőket, az élőlények önszabályozó közösségeinek fölépítését. Tudjon példákat bemutatni az ember környezetfüggésére és környezetátalakító szerepére.

3.2.3.7. Testnevelés tananyag

A testnevelés és egészségfejlesztés műveltségterület szakképző iskolai kerettanterve társadalmilag elvárt, alkalmazható ismereteket, képességeket és készségeket foglal magába. Tartalmazza a Nat-nak a tanulásról és a tanulásszervezésről kialakított felfogását, figyelembe veszi az iskolatípus sajátosságait és a munkaerő-piaci kompetenciákat. Megalapozza a tanulók műveltségterületi tudását, motivációit, hozzáállását a szakmatanuláshoz szükséges fizikum fenntartásához, az egész életen át tartó testmozgáshoz, sportoláshoz, egészséges életvitelhez.

Cél az önálló felelősségvállalás, a munkavállalásra alkalmasság, a munkabírás fejlesztési útjának kialakítása. További cél a saját, előnyben részesített rekreációs terület kiválasztása, és az azzal kapcsolatos tudás összefoglalása, továbbfejlesztése. A műveltségterület ebben az életszakaszban közvetíti a civilizációs betegségek elleni küzdelem lehetőségét, módjait is.

A diák alapvetően képessé válik a megszerzett kompetenciák birtokában tudása továbbfejlesztésére, megteremtve az esélyt arra, hogy élete során az elvárt teljesítményt az ahhoz megfelelő mentális és fizikai állapotban érje el. A kerettantervben megjelenő mozgásos és elméleti tartalmak sikeres felhasználása érdekében hangsúlyos a tanuló alkalmazkodóképessége a változó körülményekhez. A különböző testgyakorlási formák hozzájárulnak az általános értékteremtéshez, a közös és az egyéni érdekek képviseletéhez, valamint erősítik a tantárgy alapvető és aktuális motivációs tényezőit.

Az elvárt célállapotban a szakképző iskolai tanulmányait befejező fiatal képes az iskolai testnevelésben tanult testgyakorlati ágak technikájának bemutatására, a testi képességekhez, az egészséges életmódhoz kapcsolódó ismeretek felhasználására, az egyéni és társas sporttevékenységek szervezéséhez szükséges ismeretek alkalmazására.

A kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű motoros tanulást. Az egységesség és differenciálás elvét a legfőbb értékek közé sorolja az általa vezérelt gyakorlatok során. A belső didaktikai differenciálás emeli a motoros tanulás hatékonyságát, és egyúttal a személyiségfejlesztés egyéb területén bekövetkező fejlesztés, hiánypótlás hatásfokát is. A differenciálás alappillérei a különböző tanulói képességek, adottságok, a számtalan általános iskolában megszerzett egyenetlen tudás, a heterogén motivációs háttér és a testneveléshez kapcsolódó más-más egyéni célok.

A szakképző iskolai tanulmányok befejeztével előtérbe lép a saját életút iránti felelősségvállalás. A tanulók ismerik és értik a mozgás szükségességét, a testi képességek és a mozgásműveltség fejlesztésének egyes módozatait, a testi és a lelki egészség megőrzésére vonatkozó legfontosabb információkat, lehetőségeket. Tudatában vannak annak, hogy életvitelüket számos minta alapján, saját döntéseik sorozataként alakítják ki, amely döntések hatással vannak testi és lelki egészségükre, a társas életben betöltött szerepeikre. Képesek bizonyos értékkonfliktusok felismerésére, felelősségre ébrednek abban, hogy saját sportos, egészséges életvitelükkel mutathatnak példát családjuknak, társas környezetüknek, eközben tekintettel kell lenniük tárgyi környezetükre, a fenntarthatóság kritériumaira.

A társas környezetben végbement tanulási folyamatok eredményeképp az önmagukról alkotott képet képesek elfogadni. Különbséget tudnak tenni az ideális és a reális énkép között, tisztában vannak azzal, hogyan befolyásolhatja a társas környezet az önmagukról alkotott képet, a reális önismeretet.

A közösen megélt közösségi és minőségi sportélmény, a kulturált szurkolás nyújtotta katarzis hatására erősödik a nemzeti öntudat, a hazafiasság. Az érdeklődés felkeltése eredményeképpen megismerik a nemzeti büszkeség érzését, megneveznek és felismernek, példaképül választanak magyar sportolókat.

A szakképző iskolában közvetlen célként jelennek meg a munkavállalói szerepekhez elengedhetetlen kompetenciák. Az iskolatípus a tudás szükséges tényezőit és összetevőit a tartalommal összekapcsolt képességfejlesztés elvének szem előtt tartásával szilárdítja meg. Az alapvető, egészséggel, fizikai állapottal és önismerettel kapcsolatos értékek elsajátítása is

gyakorlatorientált. A tanulmányok vége felé már a munkabírás, munkaerő megőrzésére való felelős felkészülés történik egyre tudatosabban.

A tudatosság alapja az érthetőséget, az interakciókat elősegítő, biztosító kommunikációs kompetenciák. A világos beszéd és a segítőkész hozzáállás minden tanulót képessé tesz egyszerű interakcióra. Az érthetőség célja, hogy a tanulók képesek legyenek gondolkodni saját egészségi állapotukról, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatásait, elkerülésük módját. Mindezek mellett kielégítő módon kommunikáljanak ők is, és saját véleményüket fejtsék ki az egészségtudatos életvitellel kapcsolatban a társaknak nyújtott segítségadás során. Legyenek képesek és nyitottak arra, hogy szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjenek.

A sikeres társas részvétel érdekében elengedhetetlen a viselkedési és játékszabályok, valamint az általánosan elfogadott magatartás megértése, ezáltal fejlődnek a személyes és társas kapcsolati kompetenciák. E kompetenciák alapját az képezi, hogy a tanulók legyenek képesek megfogalmazni véleményüket a közösséget érintő kérdésekben, meghallgatni és elfogadni mások érvelését. Legyenek képesek a játékban, sportjátékban, egyéb mozgásformák feladataiban együttműködni társaikkal, osszák meg a feladatmegoldást segítő információkat.

A fentieken kívül az egyénnek tudnia kell kezelni és megosztani másokkal a stressz érzését és a frusztrációt, kimutatni az együttérzését. Különbséget kell tennie a személyes, a társas és a szakmai információk, szempontok között.

A sport- és mozgáskultúra bázisára építve fejlődnek a munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák, miszerint egyénileg és csapatban is képesek a személyek dolgozni, a közös feladatok, tevékenységekhez kapcsolódó problémák megoldása során az egyes munkafázisokat megtervezik. A tapasztalatszerzés által az egyén a kockázatokat képes jobban felmérni és adott esetben vállalni is tudja azokat.

Az ápolt és igényes megjelenés, a rendezett mozgásminőség és mozgáskivitelezés segítségével fejlődnek a kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái.

A tehetséges tanulók magasabb szintű sportolása az iskolai rendezvényeken, bajnokságokon, a diáksport-egyesületekben és a versenysport színterein valósul meg. A műveltségterületi tehetséggondozás fő feladata a támogató légkör biztosítása az intézményen belül, és a kapcsolatban álló partnereken keresztül is. Az egyénre szabott fejlesztési eljárások a tanuló szükségleteinek, képességeinek, teljesítményének megfelelően – mind a tehetséggondozás, mind a felzárkóztatás keretében – eredményezhetik más tanulási utak, gyakorlási, edzési folyamatok kijelölését.

9. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 44óra
Előzetes tudás	Feltehetően hiányos technikai és taktikai, elméleti és gyakorlati tudás. Határozott oktatói irányítással változó minőségű és aktivitású részvétel az előkészítő játékokban, gyakorlásban.	

	Csapatjátékos tulajdonságokról kevés tapasztalat, egyenetlen motivációs szint a sportjátékokban történő alkalmazásra. Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése változó – alkalmanként agresszív, helyreigazítást igénylő – kommunikációs formákban.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan: Az ismételt játékfeladatokban, játékszituációkban a technikai, taktikai és szabályismeret megszilárdítása, bővítése, hiánypótlás. A sportjátékok végzéséhez szükséges ismeretek, képességek megerősítése. Új játékszituációk, játékfeladatok megoldása a szabálykövetés állandóan ismételt megerősítése mellett. Agressziómentes test-test elleni játék és kommunikáció. Igényességre törekvés erősítése a felszereltségben, a testkultúrához tartozó higiéniában és a gyakorlási környezet személyi és tárgyi rendezettségében.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Legalább két labdajáték választása kötelező. Kiemelt tartalom: Az 5–8. osztályban tanult, a játékhoz szükséges lényeges technikai és taktikai elemek végrehajtása csökkenő hibaszázalékkal. A különböző szintű tudás, motiváció egységesítése. MOZGÁSMŰVELTSÉG Speciálisan előkészítő, rávezető, képességfejlesztő feladatok és testnevelési játékok Az 5–8. osztályban tanult, labda nélkül végzett mozgások gyakorlási hatékonyságának növelése, játékban való egyre eredményesebb használata. A technikai jellegű alapmozgások variációi változó irányokban, sebességnöveléssel. A helyezkedés, helyzetfelismerés fejlesztése a labdáért való harcban. Labdás ügyességfejlesztés nagy ismétlésszámmal. A helyben választott sportjátékok technikáinak gyakorlása testnevelési játékokban, fogójátékok labdával, labdaszerző és labdavédő játékok, egyéb célirányos játékvariációk. A mozgástanulást segítő eszközök használata (szemüveg, célkeret stb.). Bemelegítés labdajáték foglalkozásra – oktatói irányítással Egy állandó bemelegítési modell ismételt és tudatos gyakorlása, és az önálló bemelegítésre való felkészülés. Egyes bemelegítési részfeladatok önálló végzése.	

Kosárlabdázás

Technikai elemek gyakorlása

Megállás, sarkazás labdavezetésből, önpasszból, meghatározott helyen és időben is, csellel is. Fektetett dobás egy leütéssel, labdavezetésből mindkét oldalon, közeli és közép-távoli dobás helyből, félaktív és aktív védővel szemben is.

Taktikai elemek

Emberfogás. Labdavezető és labda nélküli játékos védése, a feladattartás minőségének javítása. Szabálykövető feladatok megoldása (feldobás, alap- és oldalvonal-bedobás, jelzés szabálytalanság elkövetése esetén).

Kisebb csapatrészekben azonos létszámmal egymás elleni játék, teljes létszámú játék, félpályán és egészpályán feladatokkal. Ötletjáték támadásban.

Kézilabda

Technikai elemek végrehajtása növekvő biztonsággal

Gyorsfutások közben a társ futómozgásának követése. Térnyerésre törekvés indulócselekkel mindkét irányba. A kapus mozgástechnikája.

Labdakezelési gyakorlatok 2-3-as csoportokban, egy-két kézzel. Átadások talajról és felugrásból cselezés után. Indulócsel, átadócsel, lövőcsel. Kapura lövések: kilépéssel; 3 lépés után; felugrásból; különböző lendületszerzés után; félaktív és aktív védővel szemben, bedőléssel.

Taktikai elemek gyakoribb együttműködéssel és eredményességgel, különös tekintettel a test-test elleni játék sportszerű gyakorlására

Kitámadás, halászás, szerelés. Támadás befejezések lerohanásból, rendezetlen védelem elleni játékból. Beállós játék.

Ütközés talajon és levegőben. Ötletjáték.

Labdarúgás

Technikai elemek gyakorlása a labdás koordináció továbbfejlesztésével

Labdakezelések mozgás közben és irányváltoztatással, átadások különböző mértani alakzatokban, rövid és hosszú labdaátadások talajon.

Labdaátvétel testcsellel.

Dekázás: helyben, haladással, irányváltoztatással, párokban.

Cselezés: átadócsel, rúgócsel, rálépéssel.

Fejelések technikái levegőből, társnak vagy kapura.

Taktikai elemek végrehajtása a variációk növelésével és a végrehajtási minőség emelésével

Posztok betöltése: kapus, védő, középpályás, támadó.

Rombuszban 4 játékos feladatmegoldásai mélységben, szélességben, folyamatos helycserékkel.

A támadások súlypontjának változtatása rövid átadásokkal.

Ötletjáték. Játék 1 kapura.

Röplabda

Technikai elemek végzése optimális erőközléssel, fokozódó pontossággal

Kosárérintés előre-hátra, alacsony és középmagasra elpattanó labdával. Fokozódó sebességgel érkező labdával alkarérintések váltakozó irányba és magasságra. Az alsó egyenes nyitás végrehajtása a hálótól (zsinórtól) növekvő távolságra és különböző nagyságú célterületre, az alapvonal különböző pontjairól.

A mélységlátást, labdához való igazodást elősegítő gyakorlatok, társtól dobott vagy falra feljátszott labdával.

Taktikai gyakorlatok

Helyezkedés támadásban.

2:2, 3:3 elleni játék meghatározott érintési módokkal, védelem nélkül, változatos támadás befejezések (erő, ív, elhelyezés stb. szempontjából).

Minden tanult sportjátékra vonatkoztatva:

Hiánypótlás. Az elsajátított játéktudásnak megfelelő színvonalú játékszabályok alkalmazása, betartatása növekvő tudatossággal, érthető, erős és határozott oktatói kontrollal az osztályszintű gyakorlások és mérkőzések során.

Játékszituációk előidézése egy-egy szabály nagy ismétlésszámú gyakorlására, a játékszituáció megállítása, elemenkénti ismétlése a szabálytalanság korrekciója érdekében.

Játék egyszerűsített és igen kis lépésekben bővülő szabályokkal.

Differenciált mennyiségű és minőségű játéklehetőség biztosítása, önálló játék csak erős oktatói megfigyelő kontroll esetén.

Rövid játékvezetői gyakorlás az oktatóral együtt, egyszerűsített játékvezetésben. Néhány nonverbális jel alkalmazása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Játéktípusok, szabályok működtetése.

Taktikai beszélgetések egyszerű magyarázattal kísérve a játékszervezés során.

Az egyénre és a helyzetre jellemző érzelmi kitörések visszafogása. A siker egyéni és csoportos átélése, a kudarc elfogadása, mint a tevékenység természetes velejárója. Az együttjátszás előnyeinek, jelentőségének elfogadása. A specifikus sportjáték-tudás elsajátításához szükséges motoros képességek és néhány fejlesztési módszer ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékrendszer, aktív védő, test-test elleni játék, taktika, támadási rend, védelmi rend, befutás, eséstompítás, bevetődéses lövés, sportág-specifikus bemelegítés, taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Oktatói kontrollal és segítségadással balesetmentes gyakorlás. Az alapvető torna-, RG-mozgáselemek gyakorlásában hiányok, változóan rendezett és begyakorlott cselekvésbiztonság. Az aerobik lépésgyakorlatok, alaplépések, haladások terén vegyes tudásszint. A gyengébbeknek, a segítségre szorulóknak bizonytalan segítségadás. Kezdetleges szabályismeret.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai torna jellegű feladatok, ritmusos-zenés mozgásformák során a reális énkép további alakítása. Tartós és koncentrált előkészítés és rávezetés a balesetmentes gyakorlásra. A gyakorlás során a pontos segítségadás felelősségének megértése, lazább oktatói kontrollal a segítség adása és elfogadása. Differenciáltan önálló részvétel motiválása a gimnasztika, torna, esztétikai sportok mozgásrendszerén belül. Az esztétikus mozgás, a feszes, rendezett testmozgás további javítása. A test térbeli, időbeli és dinamikai érzékelésében, valamint a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjában a hiányosságok feltérképezése, törekvés a felszámolásukra. Az ismeretek körének bővítése az adott versenysportágak hazai élvonaláról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
MOZGÁSMŰVELTSÉG		

Gimnasztika

Térbeli alakzatok – rendgyakorlatok végzése

Alakzatok, mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Ellenvonulások járásban és futásban. Ritmus-, tempóváltoztatás, rendgyakorlatok zene nélkül, ritmuskeltéssel és zenére is.

Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok gyakorlása

4–8 ütemű gimnasztikai gyakorlatok, kiemelten a mély hát- és hasizmok, a függesztő öv, a lábboltozat izomzatának optimális és tudatosan pontos működtetésével.

Gimnasztikai gyakorlatok alkalmazása az izommunka jellege szerint (nyújtó, erősítő, ernyesztő-lazító) arányosan, minden testrész mozgásaira kiterjedően.

Változatok a mozgásütem változtatásával, a kiinduló helyzet és kartartás változtatásával, a kéziszerek – súlyzó, bordásfal, pad, medicinlabda – alkalmazásával.

Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlás

Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével. Aerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel. Az egyensúlyozás továbbfejlesztésére a statikus helyzetek időtartamának növelése. Mászások, függeszkedések hiánypótlása, a testalkat szerint differenciált követelmény, az 1–8. osztályban elért egyéni szint fejlődését követő rendszeres kontrollal.

Torna – iskolai sporttorna

Talajon és a helyi tanterv szerint választott legalább egy szeren. Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel. Az 1–8. osztályos (általában nagyon egyenetlen) tudás ismeretében, ismétlő variációkban gazdag mozgásanyag tanulása, gyakorlása egységesen és differenciáltan a mozgásbiztonság fejlesztésére.

Akrobatikus gyakorlatok – talajtorna

Tartásos gyakorlatelemek végzése: tarkóállás, fejállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak.

Mozgásos gyakorlatelemek végzése: gurulóátfordulások különböző irányokban és variációkban, kézenátfordulás oldalt, vetődések, átterpesztések, lábkörzések, dőlések, felállások, egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód rávezető eljárásai (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc kidolgozása). Tarkóbillenés, fejenátfordulás és kézállás-variációk differenciált tanítása.

Az egyéni optimum differenciált megjelenítése az elemkapcsolatokban.

Szertorna

A helyi tanterv által meghatározott szeren vagy szereken történik: egységesen az alapformában, differenciáltan a társak és/vagy oktató közreműködésével, esetenként önálló gyakorlással is. Női szerek hiányában lányoknál választható a gyűrű is.

Szertorna fiúk számára Korláton gyakorlás – terpeszülés, harántülés, nyújtott támasz, hajlított támasz, oldaltámaszok, felkarfüggés, alaplendületek támaszban és felkarfüggésben, terpeszpedzés, felugrás beterpesztéssel támasz ülőtartásba, vetődési leugrás. Nyújtón gyakorlás – kelepfelhúzódás támaszba, alaplendület, lendület előre 180 fokos fordulattal, ellendülés, alálendülés, térdfellendülés, támaszból homorított leugrás hátra, alugrás. Gyűrűn gyakorlás – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, alaplendület, lendületvétel, homorított leugrás. Szertorna lányok számára Gerendán gyakorlás – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, guggolótámaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, fordulatok állásban. Lábtartás-cserék, felugrás egy láb átlendítéssel, homorított leugrás. Felemáskorláton gyakorlás – támaszok, harántülés, térdfüggés, fekvőfüggés, függésből lendítés, átterpesztés fekvőfüggésbe, lendület előre-hátra függésben, fordulat fekvőfüggésben, támaszból átfordulás előre fekvőfüggésbe, felugrás támaszba, felugrás függésbe, leugrás támaszból, alugrás. Szertorna – szerugrás, ugrószekrényen gyakorlás Gyakorlás és kontroll a tanuló előzetes tudása és testalkata figyelembevételével. Az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése, az első ív növelése. Felguggolások – homorított ugrások, vetődések, kanyarulatok, bukfencek, guggoló átugrások, terpeszátugrások. Bemelegítés a torna gyakorlásához, egy mozgássor megtanulása. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése növekvő tanulói önállósággal. A segítségadás néhány technikája, felelős külső kontrollal – a hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba.
Ritmikus gimnasztika lányok számára Az 5–6. osztályokban megfogalmazott követelmények mozgásanyagának ismétlése, gyakorlása. Az esztétikus, szép és nőies mozgások előadásmódját megalapozó kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások. Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok átállító és mozgástanuló jelleggel, különös tekintettel a testtartásra. A ritmusérzék fejlesztése. Szabadgyakorlatok

Előkészítő tartásos és mozgásos elemek alapformáinak ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása: lábujjállások, terpeszállások, hajlított- és guggolóállások, lépő és kilépő állások, támadó- és védőállások, lebegő- és mérlegállások, nyújtott és hajlított ülések, lebegő ülések, térdelések, térdelőmérlegek, fekvések, kéz- és lábtámaszok, ujj- és kartartások. Fő mozgások alapformáinak ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása: testsúlyáthelyezések, egyensúlyhelyzetek. Legalább egy kéziszer tanulása-tanítása, helyi tantervben felcserélhető sorrendben (karikagyakorlatokat lásd 10., kötélgyakorlatokat lásd 11. osztály.) Labdagyakorlatok gyakorlása Fogások végzése, gurítások talajon, labdavezetések változatos vonalon a levegőben, átadások, leütések, dobások, elkapások, labdatartások (kézzel, lábbal, térddel) egyszerű szabadgyakorlati formák felhasználásával. Egyéb torna jellegű mozgásformák (választható) A torna jellegű kondicionális és koordinációs képességek és készségek alkalmazása más – a helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzítetten – szereken, mozgásrendszerekben. Gúlatorna, falmászás, gumiasztal, sporttáncok, eszközös táncok stb.	
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Alapvető szakkifejezések és vezényszavak ismerete, alkalmazása a segítségadásban és a hibajavítás értelmezésében. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, és az ezzel kapcsolatos félelmek, szorongások, frusztrációk megfogalmazásának képessége (önreflexió), átélése és tudatos felvállalása. A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy esztétikájának ismerete. A saját és a társ testi épsége iránti felelősségvállalás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szaknyelvi kifejezés, tornaelem, vezényszó, RG-motívum, precizitás, elemkombináció, balesetmentes gyakorlás, felelősség a segítségadásban, hibajavítás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétika jellegű feladatok	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	A térdelő- és állórajt technikája, a fokozó- és repülőfutás kar- és lábmunkája. A rövid- és hosszú távú futásnál irambeosztási tapasztalat. Távolugrás guggoló és magasugrás átlépő technikája. Kislabdahajítás nekifutással, 3 lépéses technikával. Lökőmozdulat oldalfelállásból.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétika versenyszámainak eredményes tanulását és a teljesítmények javulását megalapozó motoros képességekben mérhető további fejlődés elérése – a más sportágakban történő alkalmazhatóság érdekében is. Jártasság kialakítása a továbbfejlesztett szakági technikákban, az adott feladat, versenyszám a mozgásmintára emlékeztető bemutatása. A futás, a kocogás élettani jelentőségének elfogadása, az állandó gyakorlás szükségességének megértése. Az érdeklődés cselekvésekben történő kinyilvánítása az atlétikai mozgások, valamint a sportolás és a rendszeres testedzés iránt.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Futások, rajtok

A képességfejlesztés gyakorlatai

Az 5–8. osztályban végzett futóiskolai feladatok gyorsabban, erősebben, pontosabban. Tartós állóképesség-fejlesztő módszerek gyakorlása.

A sportági technika gyakorlása

A rövid, közép- és hosszútávok közötti futótechnika megkülönböztetése. Futások 30–60 méteren. A térdelőrajt szabályos végrehajtása a rövid sprintszámokban.

A váltófutás alsó botátadási technikájának és az átadás szabályainak gyakorlása.

A tartós futás technikájának kontrollja, a tartós futás optimális egyéni sebességéről tapasztalatszerzés, a távnak megfelelő egyéni iram kialakításának próbái.

Ugrások, szökdelések

A képességfejlesztés gyakorlatai

Az 5–8. osztályban végzett ugróiskolai feladatok továbbfejlesztése, koordináltabban, nagyobb kiterjedéssel, erővel.

A sportági technika gyakorlása

Az ugrás előtti utolsó három lépés ritmusának kialakítása.

Az elrugaszkodó láb és a lendítő láb, kar megfelelő mozgásának összehangolása. A guggoló távolugró technika végrehajtása, aktív térdlendítéssel. Az egyéni nekifutás próbái nagyobb elugró terület kijelölése mellett.

Magasugrás átlépő technikával, ugrások versenyszerű magasságra törekvés nélkül. Az átlépő technika végrehajtása 57 lépéses köríven történő nekifutással, ugráspróbák az egyéni testalkat figyelembevételével.

Dobások

A képességfejlesztés gyakorlatai

Különböző szerekkel, változatos dobásformák végrehajtása egy és két kézzel, különböző kiinduló helyzetekből. Speciális erősítés kézisúlyzókkal, súlyzókkal (helyi felszereltség esetén erőgépekkel).

A sportági technika gyakorlása

Célba és távolságra dobások hajító, lökőmozdulattal.

Hajítás nekifutással, ötlépéses dobóritmusban. A lekészítés technikájának és a beszökkenés szerepének ismerete.

Szabályos lökés végrehajtása oldal felállásból súlygolyóval vagy medicinlabdával.

Játékok és versenyek

Rajtversenyek, sprintversenyek. Egyéb testnevelési játékok futófeladatokkal, ugrásokkal és szökdelésekkel.

Célbadobó versenyek. Dobóiskolai versengések.

Atlétikai bemelegítési modellek gyakorlása a futások, ugrások, dobások végzése előtt.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A futóversenyek, a váltóbotátadás szabályainak ismerete.

Az állóképesség-fejlesztés egészségtani hatásainak ismerete.

A nekifutás és elugrás összekötésének és optimális irányának ismerete távol- és magasugrásnál.

Az ötlépéses nekifutás és a kidobás optimális összehangolásának ismerete.

Az ugrások, dobások balesetvédelmi, biztonsági rendjének ismerete.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság; lépéshossz, irambeosztás, pihenőidő; ugróláb, lendítőláb, felugrás, elugrás; optimális sebesség; ötlépéses ritmus, kidobási irány, atlétikai bemelegítés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	Órakeret 32 óra

Előzetes tudás	Vegyes és hiányos mozgástapasztalat szabadidős mozgásrendszerekben. Néhány, tantervekben ritkán szereplő, szokatlan sportmozgás felismerése. A természetben űzhető sportok legfontosabb hatása az egészségre. Néhány alternatív sport balesetvédelmi és biztonsági szabályáról ismeret.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek szerint választott sportági mozgással edzéshatás és élményszerzés elérése. A szervezet ellenállásának növelése szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok közötti gyakorlással, játékkal, oktatói kontroll mellett. Az élményszerű játékkal és a játéktudás alakításával felkészítés a későbbi, önszerveződő rekreációs sporttevékenység űzésére.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább egy, az 5–8. osztályban felsorolt (feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal; falmászás; íjászat, lovaglás, karate, úszás, egyéb szabadidős mozgásos, táncos tevékenységek) lehetséges sport, vagy/és az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó egyéb alternatív, szabadidős, táncos mozgásforma. Az egyén által előnyben részesíthető, élethossziglan űzhető sportok ismereteinek, alternatíváinak bővítése.

Előkészítés, felkészítés, képességfejlesztés (példák)

A környezettudatos viselkedés alapelveinek megismerése.

Közlekedésbiztonsági szabályok elsajátítása és betartása.

Felkészülés és együttműködés a különböző tábori lehetőségek, speciális, túra jellegű terhelések előtt és alatt.

Technika és taktika gyakorlása

Minimális helyigényű vagy kis eszközigényű sportmozgások megismerése. Az adott sportmozgás lehetőségekhez képest minél sokoldalúbb, balesetmentes elsajátítása, élményszerű gyakorlása.

Lehetséges egyszerű példák a helyi tantervi kidolgozáshoz:

Frízbi:

Dobások párokban, csoportokban (öt-hét fő), állóhelyben, majd mozgásban és helycserékkel. Folyamatos passzolások. Nyitások meghatározott távolságra. Célbadobások a koronggal a zónába. Védekező mozgások, ugrások, elkapások. Játék csapatokban, néhány lényeges játékszabállyal. Turul: Adogatás, adogatás átlósan és egyenesen; a labda megütése alulról és felülről, falra, háló felett. Ütögetések és nyitások különböző méretű és felületű célba. Egyéni, páros és vegyes páros játszmák mérkőzésszerűen. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A fair play szellemének és a személyes biztonságnak a szem előtt tartása minden mozgásos tevékenységben. A rekreációs tevékenységek jelentőségének megértése. A sportban átélt élmények felhasználhatósága az élet más területén, a saját és a környezet javára történő fordítása. Információk átadása, mások tanítása, a megélt élmények, pl. tábori és játéktapasztalatok átadása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kooperáció, önkéntesség, szabálykövető magatartás, segítségadás, környezettudatosság, edzettség, fittség, bátorság-vakmerőség, közlekedési szabály.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Heterogén tapasztalatok a küzdőjátékokról, test-test elleni küzdelmekről, az önvédelem néhány elfogadott és kevésbé javasolt eljárásairól. A grundbirkózás alapvető szabályai. A dzsúdóval kapcsolatos technikákról elemi ismeretek. Ismeretek az agresszióról, néhány tapasztalat fair és sportszerűtlen küzdelmekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyén (ön)védelmét szolgáló egyszerűbb technikákban, fair megoldásokban jártasság elérése. A nyers erőből, technika mellőzésével indított agresszív megoldások visszaszorítása, elkerülése, elutasítása. A grundbirkózás, dzsúdó küzdelmekben aktív részvétel. A küzdő típusú sportágak, játékok foglalkozásai során az önuralom erősítésére és a szabályok elfogadására szoktatás nyugodt, segítőkész oktatói irányítás mellett.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

A test-test elleni feladatokat csak és kizárólag azonos nemű és közel azonos testalkatú tanulókkal végeztetjük. Lányok esetében a tematikai egység várt eredményei minimumát szem előtt tartva, a grundbirkózás és a dzsúdó tartalom a 10. osztályban csökkenthető. Az óraszám 30%-a átcsoportosítható torna jellegű, ritmusos és zenés mozgásokra.

Előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok a küzdésekhez.

Az 5–8. osztályos mozgásfeladatok variációinak ismétlése, gyakorlása, továbbfejlesztésük, hiánypótlás. Azon testi és pszichés képességek megerősítése, amik alkalmassá teszik a tanulót a gyakorlatok pontos, türelmes, átgondolt végrehajtására.

Alap kézgyakorlatok, húzó-taszító gyakorlatok, lenyomó-emelő gyakorlatok, esések-zuhanások sérülésmentes elsajátítása, egészségi és élettani szabályok betartása.

Küzdőgyakorlatok szerrel, szer nélkül, társakkal vagy önállóan.

Önvédelem

Alapvető önvédelmi technikákat – szabadulások egykezes, kétkezes lefogásból, mellső, hátsó egykezes és kétkezes átkarolásból, szabadulások fojtásfogásból – elsajátító gyakorlatok változó körülmények között. A gyakorlatok tanulása saját képességek figyelembevétele mellett történik.

Grundbirkózás

A 7–8. osztályos kerettantervben felsoroltak (emelések és védésük, mellső, hátsó és oldalemelések különböző fogásokkal, derékfogásból, hónaljfogásból, karlezárással, karfelütéssel stb.), valamint kitolások, kihúzások, emelések, szabadulások gyakorlása, cselekvésbiztos végrehajtása. Újabb elemkapcsolatok megismerése, megoldása.

Az egyensúlyhelyzetek és azok elvesztésének tudatos kihasználása, mögékerülések. Grundbirkózás szabályai, küzdelmek azonos súlyú partnerekkel.

Dzsúdó

Ismétlés a 7–8. osztályban felsoroltak szerint, fokozódó erőkifejtéssel és bővülő szabályismerettel, önfegyelemmel.

Technikák: alapfogás. Egyensúlyvesztés irányai, a dobás részei. Félvállas gurulás előre és hátra technikájának elsajátítása talaj közeli helyzetből indulva, állásból történő végrehajtásig.

Átmenet dobástechnikából leszorítás-technikába: nagy külső horogdobást követően rézsútos leszorítás, nagy csípődobást követően rézsútos leszorítás.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Erőszak-, agressziómentes küzdelmek jellemzői. A balesetveszélyes helyzetek felismerése, megelőzése. A felmerülő vitákban a sportszerű magatartás értékként kezelése. Néhány tulajdonság felsorolása, amelyek a küzdésben szükségesek. A sportszerűség megfogalmazásának képessége.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Páros és csapat küzdőjáték, önvédelmi technika, grundbirkózás-technika, dzsúdó-technika, önismeret, tisztelet, keleti kultúra, önfegyelem, agressziómentes küzdelem.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészségkultúra és prevenció	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Légző-, testtartásjavító gyakorlatok, törzsizom-erősítő gyakorlatokról néhány ismeret. A prevenció értelmének körvonalazása. A bemelegítés szerepe és helye a foglalkozásokon. Baleset-megelőzés, a veszélyes helyzetek és a fenyegetettség elkerülése. A téli időjárás jótékony hatása az egészségvédelemre. A fájdalmak tűrésének tapasztalata (oxigénadósság, savasodás).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testkultúrához tartozó, az általános műveltséget fejlesztő aktív egészségtani – elméleti és gyakorlati – tudás megalapozása. Az egészséges életvitel egészségmegőrző és fejlesztő szokásrendszerének egyszerű eljárásairól ismeretátadás. Az élethosszig tartó sportoláshoz szükséges felelős döntések ismert vagy vélt tudáskészletének összegzése, ismétlő alapozás.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
MOZGÁSMŰVELTSÉG Bemelegítés Általános bemelegítő mozgássor (modell) gyakorlása (futás, hajlítások, nyújtások, lendítések stb.). Fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre. Edzés, terhelés A labdajátékokban különösen igénybe vett izmok prevenciójának néhány gyakorlata.		

A keringési rendszer terhelése megfelelő munkapulzus-érték mellett, és a pulzus idősoros mérése (nyugalmi pulzus, munkapulzus, felső érték stb.).

Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében – állandó gyakorlási anyag, egyéni gyakorlatok kijelölése a gyengeségek felszámolására.

Nemek közötti eltérések megjelenítése az edzésaktivitásban.

Köredzés változatos mintákkal, 4–6 feladattal.

Motoros tesztek – központi előírás szerint.

A testsúly, testtömeg, illetve lehetőség szerint a testösszetétel mérése – összehasonlító idősoros adatrögzítés.

Stressz- és feszültségoldó gyakorlatok.

Az általános iskolai technikák használata, ismétlése, különös tekintettel az elmélyülésre alkalmas gyakorlási környezet állandó biztosítására.

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag – állandó gyakorlás az oktató és a társak kontrollja, hibajavítása mellett.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A keringést fokozó természetes és speciális sportági mozgásformák jelentősége a bemelegítés szempontjából. A prevenció és stressz értelmezése.

A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok felismerése, helyes kivitelezése, a helytelen kijavítása.

A házi és kerti munkák gerinckímélő módjainak ismerete.

A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése.

A serdülőkor specifikus feszültségeinek és érzelmi hullámzásainak felismerése, és a sport általi oldás elfogadása.

A saját életmód iránti felelősségvállalás megfogalmazása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Prevenció, nyugalmi pulzus, munkapulzus, keringésfokozás, köredzés, ismétlésszám, testtömegindex, biomechanikailag helyes testtartás, stressz, pubertás, megküzdési stratégia, gerincvédelem.
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Sportjátékok Az adott iskolában a helyi tanterv szerinti technikai, taktikai és egyéb játékfeladatok ismerete és aktív gyakorlása.

	A technikák és taktikai megoldások felhasználása a játékban, szabályszerű, sportszerű játék rugalmasan erősödő-csökkenő oktatói kontroll mellett. A játékfolyamat, a taktikai megoldások egyszerű szóbeli megjelenítése, a fair és a csapatelkötelezett játék melletti állásfoglalás. Játékhelyzetek és játéktapasztalat által a társas kapcsolatok ápolása, a társakat elfogadó, bevonó, pozitív hozzáállás. A testi, lelki ápoltság, a személyközi kommunikáció és a tárgyi környezet igényességére jellemző paraméterek elfogadása. Torna jellegű feladatok A javító elemzések elfogadása és a mozdulatok kivitelezésének javítása. Egyszerű elemkapcsolatok mozgásbiztos előadása, zenére is. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk, verbális és nonverbális kommunikációs jelek ismerete. Fegyelmezett, rendezett, balesetveszélyt tudatosan kerülő gyakorlás. Atlétika jellegű feladatok Egy kijelölt táv megtételéhez szükséges idő és sebesség helyes becslése, az egyéni optimum szerint a feladat pontos végrehajtása. Az állóképesség fejlesztése a kitartó futás által. Saját magához mérten javuló futó-, ugró-, dobóteljesítmény. Az odafigyelési képesség fejlődése a váltófutás gyakorlásában. Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek Az adott sportmozgás technikájának elfogadható cselekvésbiztonságú végrehajtása. Tapasztalat a sportolás során használt különféle anyagok, felületek tulajdonságairól és a baleseti kockázatokról. Feladatok megoldása alternatív sporteszközökkel. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete, és azok alkalmazása a gyakorlatban. Önvédelem és küzdősportok Az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban, harcokban a közös szabályok, biztonsági követelmények és a küzdésekkel kapcsolatos rituálé betartása. A veszélyhelyzetek kerülése, az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom. Eredményes és korrekt önvédelem és szabadulás a fogásból.

	Néhány támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete. Egészségkultúra és prevenció Bemelegítés a sporttevékenységre. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek értelmezése. A gerinc és az ízületek védelme legfontosabb szempontjainak ismerete. Stressz- és feszültségoldó gyakorlatok gyakorlatok fegyelmezett, elmélyült, mások gyakorlását nem zavaró végrehajtása. A felmérési paraméterek ismerete, mérésük tesztek segítségével, ezzel kapcsolatosan egy önfejlesztő cél megfogalmazása az egészség-edzettség érdekében. A rendszeres testmozgás pozitív hatásainak ismerete a káros szenvedélyek leküzdésében, az érzelem- és a feszültségszabályozásban.

10. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	A differenciált gyakorlási szinteknek megfelelő, egységesedő technikai és taktikai, elméleti és gyakorlati tudás. Igyekvő részvétel az előkészítő játékokban, gyakorlásban, sportjátékokban. Csapatjátékos tulajdonságok ismerete, kontrollált kommunikációval kísért, csapatelkötelezett játék. Sportszerűség, szabálykövető magatartás a kevésbé szoros oktatói irányítás esetén is.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan: A technikai, taktikai és szabályismeret alkalmazása, bővítése. A sportjáték-specifikus képességek megerősítése, növekvő felelősség, önállóság és tudatosság a gyakorlásban. A játékszituációk, játékfeladatok koncentráltabb készenléttel, jelenléttel történő megoldása a tudatos szabálykövetés, a csoportkonszenzus és az ellenfél tisztelete szempontjából is.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Legalább két labdajáték választása kötelező. MOZGÁSMŰVELTSÉG		

Speciálisan előkészítő, rávezető, képességfejlesztő feladatok és testnevelési játékok

A labda nélkül végzett mozgások játékban való eredményes használatának továbbfejlesztése.

Célszerűségre törekvés a társ mozdulatára reagálásban.

A helyezkedés, helyzetfelismerés továbbfejlesztése a labdáért való harcban. Labdás ügyességfejlesztés egy-két labdával, a labdás ügyességfejlesztés összetettebb játékai.

Bemelegítés labdajáték foglalkozásra – részleges oktatói irányítással

A bemelegítési modell tartalmainak megtanulása, ismételt gyakorlása: labda nélküli és labdás gyakorlatok az izmok, ízületek átmozgatására, labdahasználat variációi helyben és haladással, páros, mikrocsoportos labdás gyakorlatok, bemelegítő testnevelési játékok labda nélkül és labdával, az adott labdajáték specifikus technikai és taktikai előkészítő gyakorlatai.

Kosárlabdázás

Technikai elemek

Rövid- és hosszúindulás, egy- és kétütemű megállás, megállás kapott labdával, változatos körülmények között, meghatározott helyen és időben is, csellel is. Bejátszás befutó társnak. Fektetett dobás labdavezetésből, illetve kapott labdával, ráfordulással. Közép-távoli dobás helyből.

Taktikai elemek

Emberfogás. Labdavezető játékos védése. Speciális feladatok megoldása (alap- és oldalvonal-bedobás, lepattanó labda elfogása).

Létszámfölényes támadás elleni játék. Kisebb csapatrészekben azonos létszámmal egymás elleni játék félpályás és egészpályás gyakorlatokkal. Ötletjáték támadásban, játék emberfogással.

Kézilabda

Technikai elemek végrehajtása fokozódó lendülettel, erőközléssel, magasabban és távolabbra, csökkenő hibaszázalékkal

Gyorsfutások közben a társ futómozgásának követése, pontos passzolások, az eredményes lerohanás technikai megoldásai. A kapus mozgástechnikája bővülő mozgásformákkal, szélesebb térbeli pozíciófoglalással.

Labdakezelési gyakorlatok 3-4-es csoportokban, egy-két kézzel. Test mögötti átadások. Átadások felugrásból cselezés után. Indulócsel, átadócsel, lövőcsel. Kapura lövések bevetődéssel.

Taktikai elemek gyakoribb együttműködéssel és eredményességgel

Kitámadás, halászás, szerelés, melléállásos elzárás. Támadás-befejezések lerohanásból, rendezetlen védelem elleni játékból. Beállós játék.

1:1 elleni gyakorlatok. 4:2 elleni védekezési rendszer.

A test-test elleni játék a támadásban és a védelemben. Félpályás és egészpályás játék. Ötletjáték.

Labdarúgás

Technikai elemek gyakorlása a labdás koordináció továbbfejlesztésével

A labdarúgás technikai készletének variálása, intenzív, nehezített körülmények közötti, nagyobb ismétlésszámban történő végrehajtással.

Labdakezelések mozgás közben és irányváltoztatással, átadások változatos mértani alakzatokban, rövid és hosszú labdaátadások talajon.

Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Labdaátvétel testcsellel.

Dekázás: haladással, irányváltoztatással, párokban, csoportosan.

Cselezés: átadócsel, rúgócsel hátra húzással.

Fejelések technikái levegőből, társnak és kapura.

Taktikai elemek végrehajtása a variációk növelésével és a végrehajtási minőség emelésével

Posztok betöltése: kapus, védő, középpályás, támadó.

Rombuszban 4–6 játékos feladatmegoldásai mélységben, szélességben, folyamatos helycserékkel.

A támadások súlypontjának változtatása rövid és hosszú átadásokkal.

Ötletjáték. Játék 1 kapura 2 labdával.

Röplabda

Technikai elemek végzése optimális erőközléssel, fokozódó magasságban, pontossággal, folyamatossággal, csökkenő hibaszázalékkal

Kosárérintés előre-hátra, alacsony és közepesen magasra elpattanó labdával. Fokozódó sebességgel érkező labdával alkarérintések váltakozó irányba és magasságra. Felső ütőérintés a 3 m-es vonalról.

A mélységlátást, labdához való igazodást elősegítő gyakorlatok.

Esések és tompítások, gurulások, vetődések, a labdás játékos biztosítása.

Taktikai gyakorlatok

Helyezkedés támadásban.

2:2, 3:3 elleni játék meghatározott érintési módokkal, védelem nélkül és védelem ellen, védekező feladatok, biztosítás, változatos támadás befejezések (erő, ív, elhelyezés stb. szempontjából).

Minden tanult sportjátékra vonatkoztatva: A játékszabályok alkalmazása, betartatása növekvő tudatossággal és önállósággal. Differenciált mennyiségű és minőségű játéklehetőség biztosítása. Rövid játékvezetői gyakorlás az oktatóral együtt egyszerűsített játékvezetéssel.
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Taktikai, technikai magyarázatok, beszélgetések és játékszervezés során a szakkifejezések gyakoribb használata. Agressziómentes játékküzdelem. Az egyéni és társas hozzászólások, ötletek kulturált megfogalmazása, megvitatása és megvalósítása. A specifikus sportjáték-tudás elsajátításához szükséges motoros képességek és alapvető fejlesztési módszerek ismerete.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, ráfordulás, befutás, egyenes ütés, érintő játékos fedezése, eséstompítás, bevetődéses-bedőléses lövés, sportág-specifikus bemelegítés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Rendezett, feladatokat megtartó, balesetmentes gyakorlás. Néhány kijelölt kiegészítő és/vagy rávezető elem önálló ismétlése. A torna-, RG-mozgáselemek, elemkapcsolatok rendezett bemutatása. A segítség elfogadása, beépítése az eredményes mozgástanulás érdekében. Egyes szakkifejezések érthető megfogalmazása a tanulást kísérő kommunikációban. A szermozgatás, gyakorlási rend formáinak elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai torna jellegű feladatok, ritmusos-zenés mozgásformák során a reális énkép további alakítása. A gyakorlás során felelős segítségadás és annak elfogadása. Szabadabb és differenciáltabb önálló részvétel, az önálló gyakorlás motiválása a gimnasztika, torna, esztétikai sportok mozgásrendszerén belül.	

	Az esztétikus mozgás, a feszes, rendezett testmozgás további javítása. A test térbeli, időbeli és dinamikai érzékelésének, valamint a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának továbbfejlesztése. Alapvető ismeretek a torna jellegű versenysportágakról, a hazai élvonalról.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Gimnasztika

Térbeli alakzatok – rendgyakorlatok végzése

Célszerű használat az óraszervezésben. Variációk a ritmusban, a tempóban történő változtatással, rendgyakorlatok zene nélkül, ritmuskeltéssel és zenére is.

Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok gyakorlása

8–16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok egyidejű fejlesztő hatásokkal, tudatosan pontos mozgatással, minden testrész mozgásaira kiterjedően, növekvő önállósággal.

A gyakorlatok variálása a mozgásütem változtatásával, a kiinduló helyzet és kartartás változtatásával, a kéziszerek – súlyzó, bordásfal, pad, medicinlabda – alkalmazásával.

Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlás

Erőgyakorlatok, egyensúlygyakorlatok bonyolultságának növelése. Állandó jellegű erőnléti, felzárkóztató feladatok. Az esztétikus mozgások előadásmódja segítésére képességfejlesztő eljárások gyakorlása.

Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az 1–8. osztályban elért egyéni szintű fejlődést követő rendszeres kontrollal.

Torna – iskolai sporttorna

Talajon és a helyi tanterv szerint választott legalább egy szeren. Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel. A 9. osztályban megjelölt mozgásanyag tanulása, gyakorlása egységesen és differenciáltan.

Az esztétikus és harmonikus előadásmód rávezető eljárásai (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc kidolgozása).

Az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése differenciáltan. Az egyéni optimum differenciált megjelenítése az elemkapcsolatokban, gyakorlatokban.

Szertorna

A helyi tanterv által meghatározott szeren vagy szereken történik: a 9. osztályban tanultak szerint, egységesen az alapformában, differenciáltan a variációkban és az elemek mennyiségében és nehézségi fokában, egyénre szabott segítségadással társak és/vagy oktató közreműködésével, önálló tervezéssel és gyakorlással.

Szertorna – szerugrás, ugrószekrényen gyakorlás fiúk számára Gyakorlás és kontroll a tanuló előzetes tudása és testalkata figyelembevételével. Az első és második ív növelése. Vetődések, kanyarlatok, guggoló átugrások, terpeszátugrások, lebegőtámasz. Bemelegítés a torna gyakorlásához, egy specifikus jellegű mozgássor megtanulása. A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a kulturált, kétirányú kommunikációra épülő hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba.
Ritmikus gimnasztika lányok számára Az esztétikus, szép és nőies mozgások előadásmódját segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások. A ritmusérzék fejlesztése. Fő mozgások alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása Testsúlyáthelyezések, járások, futások, szökdelések, ugrások (öt alapforma megkülönböztetése). Legalább egy kéziszer tanulása-tanítása, helyi tantervben felcserélhető sorrendben Karikagyakorlatok gyakorlása Ugrások és fordulatok karikamozgatás közben, karikaforgatások és átadások egyik kézből a másikba test körül és köré, karikadobások és -elkapások, karikaáthajtások, karikapörgetések talajon és levegőben, karikakörzések függőleges és vízszintes síkban. Önálló bővítési lehetőség oktatói irányítással. Összefüggő elemkapcsolatok zenére. Aerobik (a helyi tantervben szabályozottan és differenciált nehézséggel) Az 5–8. osztályban tanult alaplépések karmozgásokkal. 2-4 ütemű alaplépések (low-impact): keresztlépés (grapevine), bokszlépés (boksz step), sarkonfordulás (pivot-turn), oldallendítés (side kick), lábszárlendítés (flick kick), láblendítés (leg kick). Összetett kombinációik 4–8 ütemben, aszimmetrikus elemkapcsolatok. Rövid elemkapcsolatok ismétlése. Csoportos koreográfiák gyakorlása, a választott, minimálisan követelt elemek felhasználásával, bővítési lehetőséggel. Aerobik-bemutatók az osztályon belül. Egyéb torna jellegű mozgásformák (választható)

A torna jellegű kondicionális és koordinációs képességek és készségek alkalmazása más – a helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzített – szereken, mozgásrendszerekben. Gúlatorna, falmászás, gumiasztal, sporttáncok, eszközös táncok stb.	
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata a segítségadásban és a hibajavítás értelmezésében. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, az ezzel kapcsolatos félelmek, szorongások, frusztrációk megfogalmazásának képessége (önreflexió), átélése és tudatos felvállalása. A nemnek és a feladatnak megfelelő mozgás dinamikájának és esztétikájának ismerete. A saját és a társ testi épsége, teljesítménye iránti felelősségvállalás. A társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szaknyelvi kifejezés, izomcsoport, fejlesztő hatás, tornaelem, versenyszer, csoportok helycseréje, szersorrend, gyakorlási helyszín, vezényszó, aerobik-elem, aszimmetrikus elemkapcsolat, szinkron, precizitás, elemkombináció, frusztráció, önreflexió, erősség, gyengeség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétika jellegű feladatok	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A térdelő- és állórajt technikája, a fokozó- és repülőfutás összehangolt kar- és lábmunkája. A hosszútávú futásnál kontrollált egyéni irambeosztás. A kitartó futás és az állóképesség fejlesztése közötti lényeges összefüggés kifejtése néhány szóval. Váltás alsó botátadással, váltózónában, közepes sebességgel. Az adott technika lényeges formai és dinamikai elemeit visszatükröző távolugrás guggoló és magasugrás átlépő technikával. Kislabdahajítás nekifutással, 5 lépéses technikával. Az atlétikai mozgások három fő csoportjának felsorolása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő néhány alapvető összefüggés megértése. Állandó gyakorlási szokásrend az egyre differenciálódó mennyiségű és minőségű teljesítmények létrehozásában. Az emberi teljesítőképesség jelenlegi határainak viszonyítása a saját teljesítményhez, ennek révén az önismeret fejlesztése. Az egyéni jellegű technika lehetőségével az egyéni teljesítmény túlszárnyalására ösztönzés.	

	Az állóképesség és az erő fejlesztése élettani jelentőségének elfogadása, az állandó gyakorlás, a kemény edzésmunka szükségességének megértése. A legtipikusabb futó-, ugró- és dobószámok ismerete, néhány nemzetközileg is jónak mondható eredménnyel együtt.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Futások, rajtok

A képességfejlesztés gyakorlatai

Futóiskolai feladatok gyorsabban, erősebben és tudatosabban. Tartós és résztávos állóképesség-fejlesztő módszerek gyakorlása.

A sportági technika gyakorlása

Futások 5060 méteren. Térdelőrajt rögzített támasszal, szabályos végrehajtás. A váltózóna alkalmazása közepes sebességű váltásoknál.

Ugrások, szökdelések

A képességfejlesztés gyakorlatai

Ugróiskolai feladatok továbbfejlesztése, koordináltabban, nagyobb kiterjedéssel, erővel és tudatosabban.

A sportági technika gyakorlása

Az ugrás előtti utolsó három lépés optimális ritmusának kialakítása.

A guggoló távolugró technika gyakorlása aktív leérkezéssel. Az egyéni nekifutás próbái nagyobb elugró terület kijelölése mellett.

Az átlépő technika végrehajtása optimális ritmussal, 57 lépéses köríven történő nekifutással, a felugrás és lendítés összehangolásával.

Választhatóan, a helyi felszereltség függvényében, a flop-technika előkészítése, gyakorlása rávezető gyakorlatokkal és csökkentett lépésszámmal.

Dobások

A képességfejlesztés gyakorlatai

Állandó jellegű speciális erősítő gyakorlatok.

A sportági technika gyakorlása

Hajítás nekifutással, az ötlépéses dobóritmus optimalizálása.

Oldalt felállásból történő lökés technikájának ismétlése.

Szabályos lökés végrehajtása oldal felállásból, szökkenéssel, keresztlépéssel, súlygolyóval vagy medicinlabdával. Az ideális kirepülési szög elérése a különböző dobásoknál. Játékok és versenyek Rajtversenyek, sprintversenyek. Távolugróverseny helyből és egyéni nekifutással. Magasugróverseny egyéni nekifutással. Kislabdahajító verseny lendületszerzéssel. Súlylökő versenyek. Atlétikai bemelegítési modellek gyakorlása a futások, ugrások, dobások végzése és a versenyek előtt. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Rögzített rajthelyről sprintversenyek. A váltózónával kapcsolatos szabályok ismerete. Az állóképesség-fejlesztő módszerek ismerete. A nekifutás és elugrás ritmusa, dinamikája ismerete távol- és magasugrásnál. Az ugrószámok főbb szabályainak és a sérülések megelőzésének ismerete. A dobások főbb versenyszabályainak ismerete. A kitartás megbecsülése. A teljesítményjavulás értékként kezelése. A legjobb magyar atlétákról néhány információ.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Maximális sebesség; súlypont, hatás-ellenhatás, belső ritmus, dinamizmus, kidobási szög, váltózóna, előváltás, utóváltás, egyenletes iram, iramjáték, a táv növelése, az intenzitás növelése, egyéni tempó, egyéni technika.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Mozgástapasztalat a helyben választott szabadidős mozgásrendszerekben. Néhány, tantervekben ritkán szereplő, szokatlan sportmozgás felismerése. Balesetvédelmi és biztonsági szabályok alkalmazás szintű ismerete. A természetben való sportolás előnyeinek és problémáinak felsorolása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További alternatív sportági mozgástapasztalat legalább egy választott sportágban, a test feletti uralom az új mozgás esetén.	

	A szervezet edzettségének, fittségének növelése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok közötti gyakorlással, mérkőzések játszásával. A rekreáció szükségességének megfogalmazása egyszerű szavakkal. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás, elköteleződés kialakítása az élményszerű, változatos és kevésbé kötött foglalkozások által.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább egy, az egyén által különösebb anyagi ráfordítás nélkül, élethossziglan űzhető sport ismereteinek, alternatíváinak bővítése.

Előkészítés, felkészítés, képességfejlesztés

Az élményszerű, természetben végzett előkészítő és rávezető gyakorlatokkal, a természeti erők felhasználásával a szervezet alkalmazkodóképességének, az edzettségnek, fittségnek a fejlesztése. A természetben végzett mozgásokhoz önálló bemelegítés, gyakorlás – lazaz oktatói irányítással.

A környezettudatos viselkedés alapelveinek megismerése.

Közlekedésbiztonsági szabályok elsajátítása és betartása.

Technika és taktika gyakorlása

Az adott sportmozgás lehetőségekhez képest minél sokoldalúbb, balesetmentes elsajátítása, élményszerű gyakorlása.

Lehetséges példák a helyi tantervhez:

Korcsolyázás – önkéntesség pályakészítésben

Gyakorlatok jégre lépés előtt: állások egy lábon, guggolások, törzshajlítások; járások, lépések előre, hátra, oldalra.

Jéghez szoktatás: esés-felállás; gimnasztikai gyakorlatok palánkfogással, a palánk fogása nélkül; haráncsúszások előre, hátra.

Egyenes korcsolyázás: alapállás; két lábon siklás előre, hátra; halacska két lábon, egy lábon; halacska váltott lábon; lökés egy lábon.

A személyes biztonság, a baleset-megelőző magatartás, a segítségadás szem előtt tartása minden mozgásos tevékenységben.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az élethosszig tartó mozgásos tevékenységek számára felelős döntésekhez szükséges mentális képességek fejlesztése.

A sport általi társas együttléthez szükséges képességek kibontakoztatása közösségi tevékenységek során. A sportban átélt élmények, tapasztalatok rögzítése beszélgetések formájában, az értékek meghatározása az egészség megalapozásához. Mások tanításáról, motiválásáról tapasztalatszerzés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Segítségadás, motiválás-buzdítás, környezettudatosság, fittség, bátorság-vakmerőség, közlekedésbiztonság, kültéri sportöltözet, téli edzés, nyári edzés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom. Eredményes önvédelem, szabadulás a fogásból. Néhány, a küzdelmekben is alkalmazott grundbirkózó és dzsúdótechnika.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyén (ön)védelmét szolgáló egyszerűbb technikákban, küzdelmekben magas fokú jártasság elérése. A grundbirkózás, dzsúdó küzdelmekben aktív részvétel. A küzdő típusú sportágak, játékok tudatos alkalmazása során az önuralom erősítésére, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására szoktatás. A fegyelmezett rituálék begyakorlása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
MOZGÁSMŰVELTSÉG A test-test elleni feladatokat csak és kizárólag azonos nemű és közel azonos testalkatú tanulókkal végeztetjük. A gyakorlatok tanulása saját képességek figyelembevétele mellett történik. Lányok esetében a grundbirkózás és a dzsúdó tartalom a 9–11. osztályokban csökkenthető. Az óraszám 30%-a átcsoportosítható torna jellegű, ritmusos és zenés mozgásokra. Előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok a küzdésekhez. Esések-zuhanások sérülésmentes elsajátítása, egészségi és élettani szabályok betartása. Küzdőgyakorlatok szerrel, szer nélkül, társakkal vagy önállóan. Önvédelem Szabadulások nagy elemszámmal, jártasság szinten: egykezes, kétkezes lefogásból, mellső és hátsó egykezes és kétkezes átkarolásból.		

Grundbirkózás

Fogások, kitolások, kihúzások, emelések, szabadulások gyakorlása. Újabb elemkapcsolatok megismerése, megoldása.

A grundbirkózás szabályai szerinti küzdelmek.

Dzsúdó

A technikák differenciált alkalmazása új variációkban, fokozódó erőkifejtéssel és bővülő szabályismerettel, önfegyelemmel.

Technikák: nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy csípődobás (ogoshi). Félvállas gurulás előre és hátra. Előre futásból történő végrehajtás társak, akadályok, zsámoly felett, karikán át.

Nagy külső horogdobást követően rézsútos leszorítás, nagy csípődobást követően rézsútos leszorítás ismétlése.

Állásküzdelem: fogáskeresés és fogásbontás gyakorlása. Küzdőmozgás elsajátítása és kialakítása.

Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok egyéni képességekhez igazított fejlesztő eljárásai – természetes mozgásokkal küzdőfeladatok, küzdőjátékok.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az általános és küzdő jellegű sportágak gyakorlását megelőző specifikus bemelegítő mozgások ismerete.

A küzdőfeladatok közben felmerülő saját és társas problémák konstruktív megoldása, és az ellentmondásos helyzetek szabálytudatos kezelése. A sportszerű és a másik embert tiszteletben tartó magatartás mellett állásfoglalás.

Néhány elv és bölcselet a keleti mesterek tanításaiból.

A sikerorientáltság, kudarctűrés megfogalmazásának képessége.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sikerorientáció, kudarckerülés, konfliktus, kompromisszum, horogdobás, csípődobás, fogásbontás, keleti filozófia.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészségkultúra és prevenció	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Bemelegítés és levezetés hatása a sporttevékenységre. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek értelmezése.	

	A fittségi paraméterek ismerete, mérésükben aktív részvétel. Az önfejlesztő célok megfogalmazása. A prevenció értelmezése. A fájdalmak tűrése (oxigénadósság, savasodás).
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszeres testmozgás pozitív hatásainak ismerete a káros szenvedélyek leküzdésében, az érzelem- és a feszültségszabályozásban. Az egészséges életvitellel kapcsolatos értékek elismerése. Egy szakma, munkatevékenység esetleges ártalmait megelőzni képes, egészségmegőrző szokásrendszer megerősítése. Az élethosszig tartó sportolás egyéni döntéseihez elengedhetetlen információk körének bővítése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Bemelegítés

A sportági területeken tanult speciális bemelegítések ismétlése.

A testtudatot alakító, koordináció- és fittségfejlesztő szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal.

Edzés, terhelés

A keringési rendszer terhelése egyre differenciáló terhelés mellett.

Az intenzitás, ismétlésszám és a pihenőidő változtatása, hatása a terhelésre. Részben önálló mozgásprogram-tervezés.

Gyakorlás az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében – egyszerű edzéstervek szerint.

Nemek közötti eltérések elfogadása az edzésaktivitásban.

Erősségek kihasználása sportszerű keretek közt, gyengeségek fejlesztése. Egyéni fejlesztés – köredzéssel feladatok.

Motoros tesztek – előírás szerint.

Az egészséges test és lélek megóvása

A testsúly, testtömeg, illetve lehetőség szerint a testösszetétel mérése – összehasonlító idősoros adatrögzítés.

A stresszoldás gyakorlatai.

A szakmai ártalmak megelőzésére, a számítógépezés ellensúlyozására mozgásminták gyakorlása.

<table>
<tr><td colspan="2">A helyes testtartás megőrzésének gyakorlatai – állandó gyakorlás az oktató és a társak kontrollja, hibajavítása mellett.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az erősítés és nyújtás ellenjavallt gyakorlatainak ismerete és az okozati összefüggés egyszerű magyarázata. A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló több gyakorlat bemutatása.

A gerinckímélet lényegének ismerete a testnevelési és sportmozgásokban.

A szenvedélybetegségek, függőségek megelőzésére a feszültségek sport általi oldásának megtapasztalása, kifejezése.

A stressz- és feszültségoldás értelmezése.

A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, az azzal kapcsolatos természetes kommunikáció mint a műveltségterületi kommunikáció része.

Felelősségvállalás kimutatása a társak egészséges életmódja iránt.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td>Biomechanikailag helyes testtartás, megküzdési stratégia, stresszoldás, önértékelés, gyenge oldal fejlesztése, testtudat, bemelegítési modell, ellenjavallt gyakorlat, ismétlésszám, intenzitás, pihenőidő.</td></tr>
<tr><td>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</td><td>Sportjátékok

Komplex szabályismeret, sportszerű alkalmazás és a játékok önálló továbbfejlesztése megosztott oktatói irányítással. Játék egyre bővülő versenyszabály-készlettel.

A technikák és taktikai megoldások többnyire tudatos, a játékszerepnek megfelelő megválasztása.

A játékfolyamat szóbeli elemzése, a fair és a csapatelkötelezett játék melletti állásfoglalás.

Játéktapasztalat a társas kapcsolatok ápolásában, a bármilyen képességű társ bevonásában, megválasztásában.

Torna jellegű feladatok

A javító elemzések elfogadása és a mozdulatok kivitelezésének javítása. Esztétikus és harmonikus előadásmód.

Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk, edzésszituációk, versenyszabályok ismerete.

Elemi tájékozottság a tanult mozgások versenysportja területén a magyar sportolók sikereiről.

Atlétika jellegű feladatok</td></tr>
</table>

	Egy kijelölt táv megtételéhez szükséges idő és sebesség helyes becslése, illetve a becsült értékek alapján a feladat pontos végrehajtása. A tempóérzék és odafigyelési képesség fejlődése a váltófutás gyakorlásában. A tanuló saját eredményeihez mérten javuló futó-, ugró-, dobóteljesítmény. Egyéni nekifutások kialakítása, kimérése. A tisztes edzésmunka becsületének megszilárdulása. A transzferhatás felismerése, más mozgásformák teljesítményének javulása az atlétikai képességek fejlődésének hatására. Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek Az adott sportmozgás technikájának elfogadható cselekvésbiztonságú végrehajtása. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete, és azok alkalmazása a gyakorlatban. Tapasztalat a sportolás során fellépő hatóerők, pl. időjárás hatásairól és a baleseti, sérülési, betegségi kockázatokról. Feladatok kooperatív megoldása alternatív sporteszközökkel, segítségadás, egymás tanítása. Önvédelem és küzdősportok Az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban, harcokban a közös szabályok, biztonsági követelmények és a küzdésekkel kapcsolatos rituálé betartása. A veszélyhelyzetek kerülése, az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom és annak elvárása. Több támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete. Eredményes és magabiztos önvédelem, szabadulás a szorításból, fogásból. Egészségkultúra és prevenció Bemelegítés a sérülésmentes sporttevékenység érdekében. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek és néhány jellemző deformitás kockázatának értelmezése, a megőrzés néhány gyakorlatának ismerete és megfelelő alkalmazása. A gerinc sérüléseinek leggyakoribb fajtái, és a gerinc és az ízületek védelemének legfontosabb szempontjainak ismerete.

	A megelőzést szolgáló stressz- és feszültségoldó gyakorlatok tudatos alkalmazása. A fittségi mérésekkel kapcsolatosan önfejlesztő célok megfogalmazása az egészség-edzettség érdekében. A rendszeres testmozgás pozitív hatásainak ismerete a káros szenvedélyek leküzdésében, az érzelem- és a feszültségszabályozásban.

11. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A játékhoz szükséges technikai és taktikai tudás. Komplex szabályismeret. A játékfolyamat szóbeli elemzése. Fair és csapatelkötelezett játék melletti állásfoglalás. Játéktapasztalat a társas kapcsolatok ápolásában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan: Az önálló játékhoz szükséges technikai és taktikai tudás mennyiségi és minőségi növelése. Az egyéni fizikai adottságok és jellemvonások fejlesztése, a csapatok eredményességéhez szükséges képességek, attitűdök erősítése. Megküzdés a feszültségekkel. Bármilyen képességű társ bevonása, megválasztása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
MOZGÁSMŰVELTSÉG Általános feladatok Az önszervezés gyakorlása Oktatói kontroll mellett önálló csapatalakítás, bemelegítés, gyakorlás és játékszervezés. Megbeszélések a gyakorlásokba építve, a támadás és védekezés megszervezésére, a csapatösszeállításra és az értékelésre vonatkozóan. Szituációk, feladatok, konfliktusok megoldása egyéni és/vagy társas döntéshozatallal, a sportszerűség, tolerancia és empátia szem előtt tartásával. A tevékenységekhez tartozó felszerelések, berendezések önálló használata, rendben tartása, megóvása. Lényeges játékszabályok készségszintű alkalmazása – játékvezetési gyakorlat A labdával vagy labda nélküli mozgások közben elkövethető, direkt vagy indirekt személyre irányuló szabálytalanságok elkerülését elősegítő gyakorlatok, megerősítések,		

megbeszélések. Az elkövetett vétség önálló jelzése, annak elvárása. A labdajáték-specifikus időhatárok betartásának gyakorlatai. Játékfolyamatok „belső” játékvezetéssel, megegyezéssel.

A játékvezetés gyakorlása lazaz oktatói vezetéssel, önállóan, a lényeges játékszabályok alkalmazásával, néhány játékvezetői nonverbális jel használatával is.

Versenyhelyzetek

A labdajátékok alap- és játékismereteinek alkalmazása mérkőzéseken.

Kosárlabdázás

Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása

A technikákat alkalmazó játékok párban, csoportban, a variációk önálló és kreatív felhasználásával.

Taktikai továbbfejlesztés

Az embefogásos védekezés gyakorlása és önálló alkalmazása.

Formációk begyakorlása két vagy több ember kapcsolatára, támadásban és védekezésben. A speciális feladatok megoldása, büntetődobás utáni támadás és védekezés.

Játék minden emberhátrányos, emberelőnyös és azonos létszámú taktikai szituációban.

Kézilabda

Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása

Változatos variációk megoldása már megtanult technikákkal kisebb taktikai egységekbe ágyazottan.

Taktikai továbbfejlesztés

Gyors indítások gyakorlása, létszámbeli előnyből, illetve hátrányból való támadások. Játékszituációk ismétlése beállóval, lerohanás rendezetlen védelem ellen. Védekezés irányítása gyorsindítás esetén. Egy-két védekezési taktikai forma végrehajtása.

Labdarúgás

Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása

A tanult elemek összetett variációkban alkalmazott megoldásai csökkenő hibaszázalékkal, labdakezelési cselekvés biztonsággal, eredményes befejezésekkel.

Taktikai továbbfejlesztés

A szoros és követő emberfogás gyakorlása kisebb és nagyobb egységekben. Védelmi rendszerek ismerete és gyakorlása.

Csapatrészeken belüli koordinált együttműködés, és csapatrészek összjátékának megvalósítása a kötött játékfolyamatok és ötletjáték során.

Röplabda Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása A labdaérintés biztonságának, a labda tudatos és pontos helyezésének gyakorlása, a hibaszázalék csökkentése, az élvezhető, folyamatos játék elérése érdekében. A feladás technikájának alkalmazása alkar- és kosárérintéssel egyaránt. „Röptenisz”, szabadon választott vagy megkötött érintésfajtával. Taktikai továbbfejlesztés Ütő és sáncoló játékosok melletti védekezés, sánc mögötti ütött vagy ejtett labdához való elhelyezkedés. A forgásszabály, az első és második sorra vonatkozó főbb megkötéseknek való megfelelés, a háló és a labda hibás érintése szabályai és a labdára, emberre vonatkozó területelhagyás értelmezése. Bonyolultabb – kooperatív, kreatív – testnevelési és sportjátékok. A sportjátékokra való előkészítésen túlmutató, stratégiai jellegű, az életszerepekre felkészítő és inklúziót támogató játékok.
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A testnevelési és sportjátékok mozgásai, szabályrendszere egymásra épülésének megértése. A legfontosabb játékvezetői jelzések ismerete. A páros és társas kapcsolatokban konstruktív konfliktusmegoldás. Sportjáték-történeti ismeretek, érdekességek iránti érdeklődés, tájékozottság a témában. A sportjátékok kiemelkedő magyar bázisai, nemzetközi sikerei. Az alkotó, kooperatív mozgásos tevékenységek kezdeményezése, az ötletek kulturált megfogalmazása és megvalósítása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék, sportág-specifikus bemelegítés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A javító elemzések elfogadása és a mozdulatok kivitelezésének javítása. Általában rendezett előadásmód. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk, edzésszituációk. Differenciált gyakorlatok közepes mozgásbiztonsággal. Részleges önállósággal gyakorlás.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A koordináció, a cselekvésbiztonság, a zenéhez illeszkedés továbbfejlesztése a torna jellegű sorozatok során, a már ismert és új elem-és motívumkapcsolatokkal is. Az önállóság és kooperativitás növelése a mozgásrendszer működtetésének minden területén: bemelegítésben, képességfejlesztésben, gyakorlásban, versenyzésben, versenyrendezésben. Az erősségek és gyengeségek figyelembevétele, egyéni célirányos fejlesztések. A gyakorlás során az érthető és célirányos kommunikáció fejlesztése. A bemutatások jó tartással, biztos kiállással történő esztétikus, gördülékeny végrehajtásának elérése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
MOZGÁSMŰVELTSÉG Gimnasztika Rendgyakorlatok gyakorlása A korábbi évfolyamokon gyakoroltak alkalmazása az óraszervezés funkcióinak megfelelően. Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végzése Anaerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel. Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok végzése Az ízületi lazaság megtartása, fokozása gimnasztikai gyakorlatokkal. Stretching. Erőgyakorlatok a gyengeségek leküzdésére. Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az egyéni fejlődést követő rendszeres kontrollal. Torna, sporttorna Talajon és a helyi tanterv szerint választott egy szeren, a korábbi követelményeken nehézségben túlmutatva, és/vagy egy másik szer mozgásanyagának tanulása, gyakorlása. Összefüggő gyakorlatsorok Gyakorlás során az egyéni optimum, önálló bővítés megjelenítése az elemkapcsolatokban, sorozatokban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód igénye (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc), mint minőségi elvárás megjelenik a hibajavítás, ismétlések során.	

Szertorna-gyakorlatok

A 9–10. osztályban gyakoroltak ismétlése, gyakoroltatás során egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban, az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése differenciáltan, egyénre szabottan történik.

Bemelegítés a torna gyakorlásához, együttes bemelegítési modellel, majd önálló mozgássorral.

Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése önállóan.

A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a tudatos hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba.

Ritmikus gimnasztika – RG

Az esztétikus, szép és nőies mozgásokat, alakformálást, minőségi interpretálást segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások megismerése, gyakorlása.

Szabadgyakorlatok gyakorlása

A 9–10. osztályban gyakorolt, előkészítő tartásos és mozgásos elemek és fő mozgások alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása.

A kéziszerekre vonatkozóan lásd a 9–10. osztály tematikai egységét.

Kötélgyakorlatok gyakorlása

Lengetések: oldalt lengetés; elöl lengetés; fent lengetés; „fűnyíró”; 8-as figura.

Kötéláthajtások: egy, illetve páros lábon szökdeléssel, előre és hátra kötélhajtással állóhelyben és haladással; futás mindkét láb alatt történő áthajtással; helyben futás a dzsoggoláshoz hasonló lábmunkával.

Nyolc-tíz elemből álló elemkapcsolat begyakorlása zenével – a zene ritmusának, dinamikájának megfelelve.

Aerobik

Helyi tantervben szabályozottan választható a 11. osztályban.

A gyakorlatanyag az 5–10. osztályban tanultakra épül.

ISMERETEK–SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Változtatási hajlandóság az egyéni hibás rutinokban.

A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy harmonikus esztétikájának átélése és tudatos felvállalása.

A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés).

A zenei és az esztétikai kivitelezésre vonatkozó ismeretek.

A tornasport sporttörténeti érdekességei („lovas nemzet vagyunk”).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Aktív és passzív nyújtás, dinamikus egyensúly, társas talajtorna, divatos mozgásrendszer.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Térdelő-, álló- és repülőrajt. Iramszakasz, egyéni irambeosztás. Közepes hibaszázalék váltózónában botátadás tekintetében. Egyéni nekifutások kialakítása, kimérése. A tanuló saját eredményeihez mérten javuló futó-, ugró-, dobóteljesítmény. Több atlétikai versenyszám felsorolása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Differenciáló feladatok elfogadása, végzése. Motiváló eljárások az egyéni eredmény, edzésteljesítmény javítására. A mérhető teljesítményeken alapuló objektív ellenőrzés előnyeinek megtapasztalása, megértése. A folyamatos és visszatérő gyakorlás szerepének, jelentőségének, hatásának tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Futások

Rövidtáv

Eredményorientált együttműködés váltófutásban. Váltók alakítása, versengések.

Középtáv, folyamatos futás

Jártasság az adott távhoz szükséges versenytempó és irambeosztás megválasztásában. Állóképesség-fejlesztő módszerek rendszeres alkalmazása és teljesítményének nyomon követése. A pulzusszám folyamatos ellenőrzése melletti edzés.

Ugrások

Választás a magasugró technikák közül. 5□7 lépéses egyénileg kialakított nekifutással, a testi adottságok alapján differenciált elvárások szerinti versenyszerű végrehajtás.

Dobások

Az egy- és kétkezes vetések technikái.

Célba és távolságra dobások hajító, lökő és vető mozdulattal.

A különböző dobásformákkal a törzsizom sokoldalú erősítése.

ISMERETEK–SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A középtávok állórajtra vonatkozó szabályainak, a köríven futás szabályszerűségeinek ismerete.

A savasodás jellegzetes hatásai és annak teljesítőképességre gyakorolt hatásának ismerete.

Az iram és tempó megválasztása szempontjainak ismerete.

A nekifutás módosítása szükségszerűségének ismerete.

Információk a mozgatórendszer megterhelését, károsodását okozó edzésekről.

Az olimpiákon szereplő atlétikai versenyszámok ismerete. Egy-egy magyar olimpiai futó-, ugró- és dobóeredmény ismerete.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyéni edzés, objektív mérés, savasodás, fájdalomtűrés, diszkoszvetés, kalapácsvetés, olimpiai eszme, olimpikon, olimpiász.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	Órakeret 18 óra

Előzetes tudás	Az új sportági technikák elfogadható, cselekvésbiztonságú végrehajtása. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete, és azok alkalmazása a gyakorlatban. A baleseti kockázatok mérlegelése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rekreációval gazdagított életvitelhez szükséges sportági, egészségtani ismeretek megőrzése. Az önállóan kezdeményezett társas vagy csoportos sportolás szervezési és lebonyolítási ismeretei. A felnőtt kor sportos életviteléhez újabb mozgásformák, sportágak megismerése, családi és csoportos öntevékeny sportoláshoz szükséges mozgásműveltségbeli ismeretek megszerzése. Sportolás egyszerű eszközökkel, ismert tárgyi környezetben.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább egy választott sportági mozgásrendszer mozgásainak tanítása-tanulása a helyi tantervben szabályozottan.

A szabadtéri és élethossziglan űzhető mozgásformák (úszás, túrázás) hangsúlyának megerősítése. Edzés az adottságok kihasználásával, pl. tó körüli futás, rönkhordás, favágás stb.

Újszerű mozgásfeladatok egyéb kihívásainak való megfelelés, pl. a közlekedésbiztonság és a kerékpározás kultúráját szem előtt tartva.
Sportolás közben a zöldfelület és az épületek megóvása, a fenntarthatóság szem előtt tartása, az energia, a vízhasználat, a dohányzás elleni küzdelem és a hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területén.
A családi, baráti, munkahelyi csoportos és öntevékeny sportolásra való felkészítés, az önszerveződéshez szükséges ismeretek, jártasságok megszerzése.

Egyszerű (akár saját készítésű) eszközökkel szerény térigényű mozgásformák elsajátítása (ugrókötelezés, asztalitenisz, lengőteke, bocsa, tollaslabda, minitrambulin, falmászás stb.).

Példa a helyi tantervben történő kidolgozáshoz:

Tájfutás

A térkép. A térképi ábrázolás. Útvonaltervezés a várostérképen.

Túra a városban – csoportokban. Túra jelzett turistautakon. A térkép követése oktatói irányítással.

Az iránytű és a tájoló. A tájolás. Távolságmérések a térképen. Távolságmérési gyakorlatok. Városi túra tervezése és önálló feladat megoldása. Turista- és tájfutótérképek jelrendszere. Túra tervezése: menetrend, távolságmérések, menetidő-megállapítás stb.

Tájékozódás a terepen (gyakorlatok az iskola környékén) Terepgyakorlatok – vezetővonal-követés gyakorlása tájfutó térképpel közösen, majd kisebb csoportokban, futással. Asztalitenisz (folyosón és szabadban felállított asztalon is gyakorolható) Technikai elemek: alapállás; ütőtartás; lábmunka; tenyeres hosszú adogatás; tenyeres kontraütés; fonák hosszú adogatás; fonák kontraütés; fonák droppütés; tenyeres droppütés; fonák nyesett adogatás; tenyeres nyesett adogatás; alapszervák. ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Szabályismeret és baleset-megelőzési információk a helyi tantervben kidolgozott alternatív sport területén. A helyes öltözködés és folyadékfogyasztás a szabadtéren és teremben végzett sportolás során. Védelem a kullancsok ellen. A környezettudatos magatartás ismérvei, a testmozgások során az egyénnek önmagával, társaival és a természettel való harmonikus kapcsolata.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rekreáció, edzettség, fittség, jó közérzet, kullancscsípés, fertőzés, teljesítőképesség, újrahasznosítás, példamutatás; környezettudatos természet- és építettkörnyezet-használat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Szabálykövetés az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban. A biztonsági követelmények betartása. Több támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete. Eredményes és magabiztos önvédelem, szabadulás a szorításból, fogásból, fojtásból. Az indulatok, agresszív magatartásformák elutasítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az akaraterő, a kitartás, a küzdőképesség, az önbizalom, önfegyelem fejlesztése, a félelem leküzdése és a sportszerűség (fair play) szemléletének kiteljesítése. Küzdő típusú játékok tudatos alkalmazása a személyiségfejlesztésben, különös tekintettel az önuralomra, az önvédelemre, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására. A közösségben előforduló veszélyhelyzetek felismerése és kezelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
MOZGÁSMŰVELTSÉG A küzdéseket előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok.		

Önvédelem – női önvédelem.

A közelharc alapelveinek alkalmazása a gyakorlatban.

A már ismert technikai gyakorlatok gyakorlása nagy elemszámú ismétléssel, automatizáció.

Lányok esetében a grundbirkózás és a dzsúdó tartalom a 11. osztályban csökkenthető. Az óraszám 30%-a átcsoportosítható torna jellegű, ritmusos és zenés mozgásokra, prevencióra, alternatív mozgásokra.

Grundbirkózás cselekvésbiztos gyakorlása:

Az eredményes földharc technikájának elsajátítása.

Egyéni és csapatversenyek, küzdési taktikát igénylő feladatok játékos formában és páros küzdelmek.

Dzsúdó sportági készségfejlesztés:

A 9–10. osztályban tanult technikák és taktikák továbbfejlesztése.

Az egyensúlyt stabilizáló és azt kibillentő gyakorlatok.

Támadáselhárítási módszerek.

Tanult dobásokkal történő állásküzdelem.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Saját maga megvédésének ismerete, a közelharc alapelveinek ismerete.

Az érzelem- és feszültségszabályozás, az agresszió leküzdése a küzdőjellegű sporttevékenységek révén.

A sportszerű küzdések elismerése.

A megegyezésre készenlét, a szabályok időleges, társ által megerősített felfüggesztésének, módosításának érthető és elfogadható kommunikációja.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közelharc, viszonylagos erőkifejtés, fokozatosan növekvő erőkifejtés, sérülésmentes küzdelem, agresszió, önuralom, sportszerű harc.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészségkultúra és prevenció	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Bemelegítési modell használata.	

	A helyes testtartás jellemzőinek és néhány jellemző deformitás kockázatának megfogalmazása. Néhány tartásjavító gyakorlat ismerete. A stressz- és feszültségoldó gyakorlatokban aktív és kulturált részvétel. A fittségi paraméterek ismerete. A testmozgás szerepének ismerete a káros szenvedélyek elleni küzdelemben, az életszerepekre történő felkészülésben.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egészséges életvitel megvalósításához tartozó tudás megalapozottá tétele. Az életkornak és testalkatnak megfelelő prevenciós és rekreációs mozgásos tevékenységek önálló működtetéséhez szükséges kompetenciák továbbfejlesztése. A stressz kezelése. Növekvő jártasság a mérések és az adatokra épülő önfejlesztés terén. A gerinc sérüléseinek leggyakoribb fajtái, és a gerinc és az ízületek védelme legfontosabb szempontjainak ismerete. Az edzésre, munkára kész fizikai és mentális állapot értékként kezelése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
MOZGÁSMŰVELTSÉG Bemelegítés Általános és sportág-specifikus bemelegítő mozgásanyag megvalósítása. A labdajátékhoz, tornához, futáshoz, ugráshoz, dobáshoz, küzdéshez kapcsolódó bemelegítések általános és speciális jellemzőinek, mozgásainak elkülönítése szóban és gyakorlatban egyaránt. Edzés, terhelés A megfelelő hatékonyságú edzés ismétlése: jól szervezettség, a felesleges állásidők kiküszöbölése, szükséges mozgásterjedelem (idő, ismétlésszám), szükséges intenzitás (sebesség, gyakorlatsűrűség, megfelelő ellenállás), terhelés-pihenés egyensúlya. Főbb témák: A képességfejlesztés tervezése és megvalósítása a gyakorlatban egyénileg, párban, csoportban, eszközök nélkül és különböző eszközök segítségével. Önálló mozgásprogram-tervezés, a tervek bemutatása, próbája. A képességfejlesztő eljárások bemutatása: intervallumos, ismétléses, tartós és ellenőrző módszerekkel edzésfolyamatok végzése.	

Konkrét sportági tevékenységre és mozgásanyagra fejlesztett kondicionális és koordinációs képességfejlesztés köredzéssel. Motoros tesztek lebonyolítása – előírás szerint.	
Az egészséges test és lélek megóvása. A szakmaspecifikus és egyéb ártalmak elleni védekezésre való felkészítés. A biomechanikailag helyes testtartás és az egészséges lábboltozat kialakításának és fenntartásának, a helyes légzésnek a gyakorlatai, az ülőmunka és a zárt tér ellensúlyozására szolgáló tevékenységek, a sportolás kedvező hatása a szenvedélyek megelőzésében. A stressz- és feszültségoldás gyakorlatai. Az élet stresszhelyzeteivel való megküzdésre történő felkészülés. A test-lelki harmónia fejlesztésének egyéb, alternatív megközelítése (pl. jóga) a helyi lehetőségek és programok szerint, választhatóan. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportágak gyakorlásához megfelelően illeszkedő bemelegítő eljárások ismerete. A terhelésfokozás paramétereinek ismerete. A terhelésen, méréseken, önkontrollon alapuló teljesítményfejlesztés ismérvei. Az edzéshatáshoz szükséges ingerek nagysága és gyakorisága, a pihenőidő jelentősége. Az alvás és ébrenlét megfelelő arányai, a sport szerepe az egészséges, nyugodt alvásban. Helyes táplálkozás a sportolás során és általában. A sérült gerinc esetén az elsősegély ellátása és/vagy a sérülttel való helyes bánásmód ismerete. A stresszes állapot elleni tudatos védekezés ismerete. Öröm a másik ember teljesítménye miatt, pozitív megerősítés. Felelősségvállalás a társak egészséges életmódja iránt.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sportágspecifikus bemelegítés, terhelés-pihenés egyensúlya, ingernagyság, ingergyakoriság, gerinckímélet.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Sportjátékok A helyi tanterv szerint tanított két labdajátékra vonatkozóan: Önállóság és önszervezés a bemelegítésben, a gyakorlásban, az edzésben és a játékban. Az adott labdajáték főbb versenykörülményeinek ismerete. Ötletjáték és két-három tudatosan alkalmazott támadási formáció, együttműködés a védekezés szervezésében.

	A csapat taktikai tervének, teljesítményének érthető és (ön)elemző megfogalmazása. Más személy más szintű játéktudásának elfogadása. A közösségi egyezségek és szabályok betartása. Torna jellegű feladatok Összefüggő gimnasztikai elemkapcsolatok gyakorlása, rendezett testtartással történő bemutatása. A tornasporthoz kapcsolódó testi képességek fejlesztése lehetőségeinek ismerete. Az adott helyzethez és lehetőségekhez mérten segítségnyújtás, és a társak bevonásának szándéka. A társak iránti felelősség megértése és elfogadása, a felelőtlenség súlyos következményeinek ismerete és a helyes következtetések levonása. Hibajavítás és annak érthető kommunikációja. Az izmok és ízületek mozgáshatárát bővítő aktív és passzív eljárások ismerete. Atlétika jellegű feladatok A futások, ugrások és dobások mozgástapasztalatainak felhasználása más mozgásrendszerekben. Az erő, a gyorsaság és különösen az állóképesség fejlesztésével kapcsolatos tudás összefoglalása. Az alapvető atlétikai versenyszabályok ismerete. Bemelegítés az atlétikai mozgásokhoz illeszkedően. Olimpiatörténeti ismeretek, ismeretek a magyar atléták sikereiről. Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek A helyi tantervben kiválasztott sportmozgások végzése elfogadható cselekvésbiztonsággal. Uralom a test felett a sebesség, gyorsulás, tempóváltás, gurulás, csúszás, gördülés esetén. Feladatok önálló megoldása alternatív sporteszközökkel. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete. Az ismeretek alkalmazása az új sporttevékenységek során. Önvédelem és küzdősportok A szabályok és rituálék betartása.

	Önfegyelem, az indulatok, a durvaságok és az agresszivitás kezelése. Néhány támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete az önvédelemben, az álló- és a földharcban. Szükség esetén tanács, információ, támogatás, segítség kérésére alkalmas, érthető kommunikáció. Egészségkultúra és prevenció A bemelegítés szükségessége, megvalósítása élettani tényezőinek ismerete. Méréseken is alapuló edzésmódszerek ismerete, amelyekkel megteremthető, fenntartható az egészség, a munkavégzéshez szükséges fizikai és mentális állapot, a tipikus életszerepek ellátása. Tudatos védekezés a stresszes állapot ellen. A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok ismerete. A gerinckímélet alkalmazása a sportmozgásokban, kerti és házimunkákban, az esetleges sérüléses szituációk megfelelő kezelése. Az önkéntesség értéke, jelentősége, formáinak ismerete. Sporttörténeti és versenysportbeli elemi tájékozottság a hazai és nemzetközi élmezőnyről.

Legitimációs záradék

Nyilatkozat

(oktatótestület)

A Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium oktatótestülete képviseletében és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a Szakmai program elkészítéséhez és elfogadásához előírt egyetértési jogát gyakorolta. Az oktatótestület 2025. augusztus 29-én megtartott értekezletén a szakmai munkaközösségek - szakterületüket érintő - véleményének kikérése után a Szakmai programot megtárgyalta, az abban foglaltakkal egyetértett, azt elfogadta.

Dátum: 2025. augusztus 29.

.....

oktatótestület nevében

Nyilatkozat

(diákönkormányzat)

A Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium Diákönkormányzata képviseletében és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a Szakmai Program módosításával kapcsolatban előírt véleményezési jogát gyakorolta.

Dátum: 2025. augusztus 29.

.....

a diákönkormányzat vezetője

Nyilatkozat

(duális képzőhely)

A P & P Pékáru Kft. képviseletében és felhatalmazása alapján aláírásommal tanúsítom, hogy a P & P Pékáru Kft. a Szakmai Program módosításával kapcsolatban előírt véleményezési jogát gyakorolta.

Dátum: 2025. augusztus 29.

.....

a P & P Pékáru Kft. képviseletében

Nyilatkozat
(igazgató)
Alulírott Rózsa Pál Csaba, mint a Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium igazgatója aláírásommal tanúsítom, hogy szakképző intézményünkben nem működik sem iskola-szék, sem kollégiumi szék.

Dátum: 2025. augusztus 29.

.....
Rózsa Pál Csaba
igazgató

Nyilatkozat
(igazgató)
Alulírott Rózsa Pál Csaba igazgató, mint a Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium (6100 Kiskunfélegyháza, Petőfi S. u. 2/A, OM azonosító: 036410/027) intézmény képviseletére jogosult személy nyilatkozom, hogy a fenn nevezett intézményben a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. 12.§ értelmében az intézmény 2025. augusztus 29-én módosított Szakmai Programja a fenntartóra nem hárít többletköltséget.

Dátum: 2025. augusztus 29.

.....
Rózsa Pál Csaba
igazgató

Nyilatkozat
(fenntartó)
A fenntartó képviseletében a Déli ASzC Kiskunfélegyházi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola a és Kollégium Szakmai programját a szakképzéséről szóló 2019. évi LXXX. 32. § alapján jóváhagyom.
Dátum: .....

P.H.

.....
fenntartó